Si Biblia

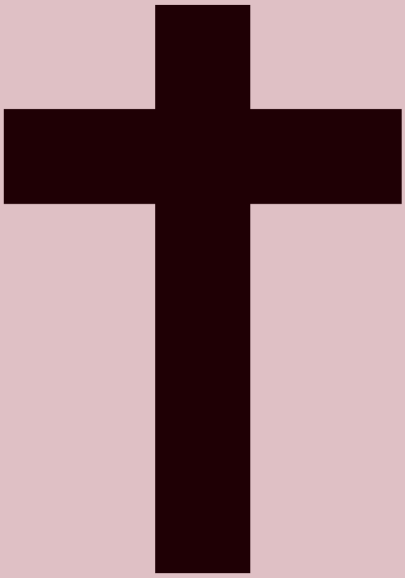

New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

Si Biblia
New Testament in Bolinao (RP:smk:Bolinao)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bolinao

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:
You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bolinao

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
9f2245a5-f9d4-577f-ae48-f157c7149043

Contents

Mateo 1
Marcos 69
Lucas 112
Juan 182
Ginwa-ginwa' 235
Roma 302
1 Corinto 336
2 Corinto 369
Galacia 390
Efeso 402
Filipos 414
Colosas 423
1 Tesalonica 432
2 Tesalonica 439
1 Timoteo 443
2 Timoteo 453
Tito 460
Filemon 465
Hebreo 467
Santiago 493
1 Pedro 501
2 Pedro 511
1 Juan 517
2 Juan 526
3 Juan 528
Judas 530
Nipadar 534

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' konan Cristo Sigon kona ni
MATEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Sitin libro, nisurat naya ni Mateo, a mantawagen lamang nin Levi. Saya ya konran labinrwan Apostol a kinayaban na ni Jesus. Sin kinayaban naya ni Jesus si Mateo, tampor nin linakwanan na a trabaho na a sayay manininginir nin buis ket tinmumbok ya kona ni Jesus (9:9; Marcos 2:14; Lucas 5:27-28). Saray manininginir nin buis ket mata-matawen rasaran Judio tan man'ikwinta rasaran makasalanan tan traidor konran kapada ran Judio bana' ta inupaan rasaran Romano tan kasabyan a pinilitan a nalabas nin singiren ran buis.

Nisurat nayaytin Mabistan Patanda' ni Mateo para konran Judio bale' man'ibarita' nadtin lamang nin, mataman a saray ambo' nin Judio, ket magun-gunawan nan siti (28:19-20). Abaw a mabasa konan sitin libro nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nipatandaan nadti ni Mateo a si Jesus, syay Adi' nin nipangako' nin mangisalba konran tutawo nan Dios (1:1-17; 2:1-11; 21:5; 25:31-34; 27:37). Nipa'kit na a, yupa' kona ni Jesus, ket tinukid nan Dios a nipangako' na konran tutawo na sa U'nan Tistaminto (1:22-23; 2:14-18,22-23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:1-5; 26:53-56; 27:6-10).

Si Mateo, saya yan tistigos sa abaw nin bubagay a ginwa' tan nibarita' na ni Jesus ket nisurat nadti a abaw nin mabibistan ginwa' na ni Jesus. Nibarita' na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus para konran tutawo tan say nisubli' na nin mabyay nin main nin pananalo. Nisurat na et iti a maipa'ka' sa umnoy alalakin tima nin niyakay na ni Jesus: 1) say kaalagawan nin pag'aadi' nan Adi' nin nipangako' (Sirmon sa Talugtog) (5:1–7:29); 2) say bubibilin konran labinrwa nin pinili' nan ibabaki' nan mangipatanda' nin Mabistan Patanda' (10:5-42); 3) say pangingiyarig nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios (13:1-52); 4) say rabay nin ibarita' nin mag'in nin sayay tumutumbok na ni Jesus (kapitulo 18); tan 5) say maipa'ka' sa mangya-mangyadi' li' sa isusubli' nan Adi' nin nipangako' (kapitulo 24–25).

Say Linaman nan Sitin Libro

- Si Jesus ket syay Adi' a nipangako' (1:1–4:11)
  - Say nakaipatukduan nin kanepegan na nin mag'adi' tan say pakaiyanak na (1:1–2:23)
  - Say pammatutuo nin maipa'ka' kona a Adi' (3:1–4:11)
- Say pakatandaan nin maipa'ka' sa Pag'adian na a Adi' a nipangako' (4:12–7:29)
  - Tumumbok a tutawo konan si syay nipangako' (4:12-25)
  - Say maalaga sa Pag'adian nan si syay nipangako' (5:1–7:29)
- Say pakayadi' na a Adi' nin nipangako' (8:1–10:42)
  - Abaw a paka'kitan a si Jesus ket syay si nipangako' (8:1–9:34)
  - Bibilinen nasaran Adi' a labinrwa nin pinili' nan ibaki' (9:35–10:42)
- Ipapalaway a maipa'ka' sa gaw'en nan si syay nipangako' sa Pag'adian (11:1–13:52)
- Say nakaibakian nan si syay nipangako' nan Dios (13:53–17:21)
- Si Pag'adian nan si syay nipangako', ambo' yan bilang sa pupag'adian iti sa mundo (17:22–18:35)
- Say piswawian nin Pag'adian nan si syay nipangako' tan say pag'adian iti sa mundo (19:1–25:46)
  - Say pisasangkinian maipa'ka' sa no ani a maalaga (19:1–20:34)

Igalang rayan tutawo nin bilang sayay adi' a si syay nipangako' (21:1-11)
Say maipa'ka' sa lamang ran pupangulo ran Judio (21:12–23:39)
Say mangya-mangyadi' li' (24:1–25:46)
Say pangmamati tan say pammasubli' nin mabyay konan si syay nipangako' nan Dios (26:1–28:15)
Say nipanadya' sa pananakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:1-46)
Say nipanakep konan si syay nipangako' nan Dios (26:47–27:44)
Si nati tan pasublien nin mabyay a si nipangako' nan Dios (27:45–28:15)
Ibati' na konran tumutumbok na a misyon nin nakaibakian na nin si Adi' a nipangako' nan Dios (28:16-20)

Say Nikasunur-sunor ran Puon na nin Sya a Cristo
Lucas 3:23-38

1 Si Jesus a sya a Cristo* ket puri naya ni Adi' David* a puri na ni Abraham*.
Siti a nikasunur-sunor ran puon na ni Jesus.

2 Si Abraham ama naya ni Isaac; si Isaac ama naya ni Jacob, tan si Jacob
ama raya ni Juda tan saray bubsat na.
3 Si Juda ama raya ni Fares tan Zara, si Tamar a ina ra.* Si Fares ama naya
ni Esrom, tan si Esrom ama naya ni Aram.
4 Si Aram ama naya ni Aminadab, si Aminadab ama naya ni Naason, tan
si Naason ama naya ni Salmon.
5 Si Salmon ama naya ni Boaz, tan si Rahab* a ina na. Si Boaz ama naya
ni Obed, tan si Ruth* a ina na. Si Obed a ama ni Jesse.
6 Si Jesse a ama na ni Adi' David.
Si David, sya a ama na ni Solomon ket si ina na ni Solomon si gindat a
asawa na ni Urias.*
7 Si Solomon ama naya ni Roboam; si Roboam ama naya ni Abias, tan si
Abias ama naya ni Asa.
8 Si Asa ama naya ni Josafat; si Josafat ama naya ni Joram, tan si Joram
ama naya ni Ozias.
9 Si Ozias ama naya ni Jotam; si Jotam ama naya ni Acaz, tan si Acaz a
ama na ni Ezequias.
10 Si Ezequias ama naya ni Manases; si Manases ama naya ni Amos, tan
si Amos ama naya ni Josias.
11 Si Josias ama raya ni Jeconias tan saray bubsat na. Panaon intaw nin
nikatalo ran Israelita konran taga Babilonia ket nai'ras sara sa nasyon nin
Babilonia*.
12 Sin nai'ras sarayna sa Babilonia, wanti et a nikasunur-sunor ra;
Si Jeconias ama naya ni Salatiel, tan si Salatiel ama naya ni Zorobabel.
13 Si Zorobabel ama naya ni Abiud; si Abiud ama naya ni Eliaquim, tan
si Eliaquim ama naya ni Azor.

---

* **1:1** Mabasa a katarusan nan sitin sarita' a ***Cristo*** sa Glusaryo. * **1:1** Nipangako' nan Dios a saya konran puri na ni ***David*** a mag'adi' nin kasan anggawan sa Israel (2 Samuel 7:11b-16). * **1:1** Nipangako' nan Dios kona ni ***Abraham*** a ibi nay payabor na konran sarban tutawo (Genesis 12:2-3). Sitin listawan ran puri na ket ipa'kit saray tumawir sa saytin nipangako', sigon sa Gugan-gan. * **1:3** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Tamar*** sa Genesis kapitulo 38. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Rahab*** sa Josue 2:1-24; 6:22-25; Hebreo 11:31; Santiago 2:25. * **1:5** Mabasa et a maipa'ka' kona sa libro nin Ruth. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Samuel kapitulo 11. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Uadi' 24:8-16.

14 Si Azor ama naya ni Sadoc; si Sadoc ama naya ni Aquim, tan si Aquim
ama naya ni Eliud.
15 Si Eliud ama naya ni Eleazar; si Eleazar ama naya ni Matan; si Matan
ama naya ni Jacob,
16 tan si Jacob ama naya ni Jose nin asawa na ni Maria nin si nangiyanak
kona ni Jesus a mantawagen nin Cristo.

17 Nga'mi-nga'min, mangibwat kona ni Abraham angga kona ni David,
labin'a'pat a nisusunor a kapamilyawan; labin'a'pat anamaet mangibwat
kona ni David anggan sa nikai'ras ran Israelita sa Babilonia, tan labin'a'pat
a lamang anamaet mangibwat sin nai'ras sarayna sa Babilonia angga sin
naiyanak ya a Cristo.

Maiyanak ya a Cristo
Lucas 2:1-7

18 Wanti ey isturya nin nikaiyanak na ni Jesus a syay Cristo: Si Maria a
syay ina na, naitarato* yaynan kikasal kona ni Jose. Bale' ba'yo sara nin
nikalamo', natandaan a mabuktot ya. Ginmuktot ya nangibwat sa pakayadi'
nan Ispirito nan Dios.
19 Ket si Jose a asawa na, bana' ta maong yan tawo tan kai na rabay a
maikwa ya sa kading'eyan si Maria, nidisisyon na nin isyay* nayayna nin
matinek.
20 Bale' sin man'isip-isipen nayti, nanaynep ya ket sa taynep na pina'kit
yay sayay anghil nan Dios tan wana kona, “Jose a puri na ni David, andi'
ka mag'alangan nin mangikasal kona ni Maria. Wanin ta si buktot na ket
nangibwat ya sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
21 Manganak ya nin lalaki ket pangaranan ma li' nin Jesus*, ta sya a
mangisalba konran tutawo na sa pakadusa sa kukasalanan ra.”
22 Sain ket mangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng
nin Dios konan prupita na a wana,
23 “Ket si sayay birhin a balasang, gumuktot ya li'!
Lalaki ya li' a anak na tan tawagen ya li' nin Emmanuel.”*
Say rabay nan irgwen ket “Kalamo' tamoyay Dios.”
24 Nakaimata yayna si Jose, ket ginwa' na a nipagwa' nan anghil nan Dios
kona; nikasal naya si Maria.
25 Bale' kai naya nin kinudit si Maria leg'an nin kai ya et nin nangabing. Sin
nangabing yayna si Maria, pinangaranan naya ni Jose a abing nin Jesus.

2

Say Piligro sa Byay nan Cristo

1 Sawanin, niyanak ya si Jesus sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea
sin kapresan a si Herodes a adi'. Ket main nin lulalakin madudunong* nin
rinmate' itaw sa Jerusalem nin nangibwat sara sa sayay nasyon sa baytan.

---

* **1:18** Say ugali' ran Judio, pipagketan ray pikasal. Ket, mataman no kai sara et nin mampi'yan a babayi tan lalaki, kwinta mitraasawa sarayna. Matkap a byan nayan kasuratan nin pangingisyay nan lalaki a babayi no rabay nayan isyay. * **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa ***pangingisyay*** sa Deuteronomio 24:1-4. * **1:21** Mabasa a pipa'kaan nan si ngaran a ***Jesus*** sa Glusaryo. * **1:23** Isaias 7:14. * **2:1** Igagalang saraytin madudunong nin tawo ta mangipadles sara yupa' sa pangingimaton ra sa bubituen kanya' nin mabibilin ray uadi'.

2 Nitepet-tepet ra, “Adti yaytaw si Adi' ra nin Judio a naiyanak? O' a ta na'kit
miya a bituen nin sinyal a naiyanak yayna sin itaw kami sa baytan*, ket nako
kamidti ta pigaw nin pagalangan miya.”
3 Sin natandaan nayti ni Adi' Herodes, inmaburido ya tan wanin ra
anamaet nin saray tutawodtaw sa Jerusalem.
4 Miniting nasaray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-
gan tan tinepet na konra, “Adti ya nin wanra maiyanak a Cristo a syay mag'in
nin adi'?”
5 Ni'bat ra kona, “Sa babalin Betlehem sa Judea; ta sain a wana nin Dios a
nisurat nan prupita na. Wana,
6 ‘Si Betlehem, sa prubinsya nan Judea,
Sya a sangkaimpurtantiwan nin babali konran pupangulo nin bubabali sa
Judea
ta mangibwat ya li' konran tawo na a pangulon mamaga li' konran tutawo
ko nin saray puri na ni Israel.’* ”
7 Sinmunor, sikriton nipakayaban nasara in ni Adi' Herodes a mu-
madunong nin tawo nin nangibwat sa nasyon sa baytan. Sin kaadap
nasarayna, natandaan na sa nipanepet-tepet na no ka'no rayan peteg na'kit
a bituen.
8 Kayadi', pinaibwat nasaran mako sa Betlehem tan nibibilin na konra,
“Mako kamo sa Betlehem tan tandaen moyon maong a maipa'ka' konan siin
a anak, tan no nadumog moyayna li', patandaan rako ta pigaw nin mataman
nin si'ko ket makapika' anamaet nin mangigalang kona.”
9-10 Sin nayadi' nasarayna nin binibilin nin Adi', nibwat saraynan mako sa
Betlehem. Ket sin iti sara sa dalan na'kit rayaynaet taw si bituen nin na'kit
ra intaw sin itaw sara sa baytan. Pinasyan ririket ran naka'kit anamanaet
konan sitaw a bituen. Mandumaras yan iti sa temben sa u'na ra tan tinumgen
ya sa temben nan peteg nin balin kami'nan nan anak a si Jesus.
11 Sinumrep sara konan bali, ket na'kit raya a anak sa dani nan ina nan si
Maria. Nanalimukod sara ket pinagalangan rayan sayay adi' a anak, mi'sa
inabryan ray nangwan tan niprisinta ray mablin rurigalo ra nin balitok,
insinso, tan mira.
12 Sinmunor, nipatanda' nan Dios konra sa taynep a andi' sarayna nin
sumubli' kona ni Adi' Herodes. Kanya' nin sakalakon dalan anay dinalanan
ran sinmubli' sa lugar ra.
13 Ambo' nin na'teng sin nakaibwat sarayna ket, nipa'kit ya sa taynep a
sayay anghil nan Dios kona ni Jose. Wana kona ni Jose, “Mibangon ka ket
ilakwan mosaray mitraina tan ika' mosara sa Egipto, tan andi' kamo nin
lumakwan itaw anggan ibarita' ko ta ipatingkap nayayna ni Herodes a anak
tan ipapati naya.”
14 Ket nibangon ya si Jose tan nilakwan nasara konan siin a yabi a anak tan
ina na nin nako sara sa Egipto.
15 Itaw sara niikap angga sin nati ya si Herodes.
Nangyadi' ti ta pigaw nin matukid a wanan Dios a nipaibarita' na konan
prupita na. Wana,
“Nangibwat yadtaw sa Egipto kinayaban koyay anak ko.”*
16 Ket, sin natandaan na ni Adi' Herodes a manlingwen raya sin saytaw
nin saraytaw saray mangingipadles, pinasyan sager na. Ket nipapati nasara
nga'min a magtaon rwa tan kumayupa' nin ua'nak a lulalaki sa Betlehem tan

---

* **2:2** *bituen nin...sa baytan- O:bituen a lumiwa' nin sinyal a naiyanak yayna.* * **2:6** Mikas 5:2. * **2:15** Oseas 11:1.

sa sarban lulugar sa libed na. Binilang nay taon ra nin tinmarana' sin panaon
a na'kit rayan mangingipadles nin ibat sa baytan a bituen.
17 Sa wanin natukid a nipadles na ni Prupita Jeremias a wana,
18 "Marnge' mangibwat sa babalin Rama a asisit tan agrem,
ta man'abet-abetan nasara ni Raquel* a pupuri nan saray Israelita
tan kai ya nin maliwaliwa ta nati sara nga'min."*

Isubli' yaynay Cristo sa Nazaret

19 Ket sin nati yayna si Herodes, nipa'kit ya sa taynep a sayay anghil nan
Dios kona ni Jose itaw sa Egipto. Wanan anghil,
20 "Mibangon ka. Sumubli' kayna tan saray mitraina sa nasyon moyon
Israel ta nati sarayna a marabay nin mangmati konan anak."
21 Nibangon ya si Jose ket nibwat saraynan sumubli' sa Israel.
22 Bale' sin natandaan na ni Jose nin si Arquelao nin anak na ni Herodes a
sinmilin adi' sa Judea, linmi'mo yan sumubli' itaw. Konan saya anamanaet
nin taynep, nibarita' na anamana nin Dios a gaw'en na ni Jose, kanya' nin
nako sara sa prubinsya nin Galilea,
23 ket niikap saradtaw sa babalin Nazaret nin abaw a taon. Anaod, natukid
a wanran prupita nan Dios maipa'ka' kona ni Cristo, a matawag ya li' nin
sayay taga Nazaret* tamo'.

3

Ipau'na-u'na na ni Juan a Maipa'ka' konan Cristo
Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Ket sin saytaw, main nin sayay tawo nin mamawtismo* a say ngaran na
ket Juan. Nako yadtaw sa lugar a ambo' nin matawo sa Judea. Nibari-barita'
na konran saray inmarak itaw kona a
2 wanti: "Pagbabawian tan gurutan moyoynay duka' a man-gaw'e-gaw'en
moyo ta dandani yayna nin mag'adi' iti sa mundo a Dios."
3 Wanin a ginwa' na ta syayti si man'ibarita' na ni Prupita Isaias sin wana,
"Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw
sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
'Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.' "*
4 Say aysing na ni Juan ket nagwa' nangibwat sa sabot nin kamilyo tan
binarkesan nan katat sa awak.* Say kanen na anamaet ket dudon tan inatip
nin ngiwan sa tatalon.
5 Abaw saray tutawon nangibwat sa syudad nin Jerusalem tan sa raruma
nin bubabalidtaw sa prubinsyan Judea tan mataman et sa bubabalin adani
sa Ilog Jordan a nako nangrenge'-renge' kona.
6 Ket sin nipatutuo ray kukasalanan ra, binawtismwan nasara sa Ilog
Jordan.
7 Sin sain, abaw saray pangulo nin mantawagen nin Pariseo tan Saduseo
a mako pabawtismo kona. Sin na'kit nasara ni Juan wana konra, "Si'kamo a

---

* **2:18** Si ***Raquel***, syay sayay asawa na ni Jacob. Saray pupuri na ket saray Israelita itaw sa amyanan a parti nan nasyon ra. Naitabon yadtaw si Raquel sa dani nin Rama. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 35:19-20; 1 Samuel 10:2. * **2:18** Jeremias 31:15. Nisurat nayti sin saytaw ni Jeremias maipa'ka' konran Judio nin naaripen itaw sa Babilonia. Sa saytin nisurat na ni Mateo, nipadar naya si Raquel nin mangi'deng sa alakin bereng itaw sa Betlehem. * **2:23** Saray taga ***Nazaret*** ket muda-mudawen rasara nin raruman tutawo sin saytaw. * **3:1** ***mamawtismo***- *O:maminyag*. * **3:3** Isaias 40:3. Sayti ket gaw'en para konan sayay adi'. * **3:4** Mabasa a maipa'ka' sa no si'no et a nisket nin wanti sa 2 Uadi' 1:8.

bara'mo nin masirib a ulay! Ani a puon a nako kamodti? Wamoyo angangko
a mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios.
8 No talagan disidido kamon pabawtismo, ipa'kit moyon mampagbabaw-
ian moyoynay kukasalanan moyo yupa' sa pangwa' moyon manepeg a
gugawa'.
9 Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket, matkap
nakamon ipwira nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo a magwa'
nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a mag'in nin puri na ni Abraham nin
ibi na konray nipangako' na.
10 Si Dios, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a
payakor na nin pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay
bunga, ket nasadya' yaynan dusawen nakamo.
11 Si'ko, binawtismwan katamo sawanin nin ranom nin mangipa'kit a
nagbabawian moyoynay kukasalanan moyo, bale' main li' nin sumubray
kongko a sya bawtismwan nakamon Ispirito nan Dios tan nin apoy. Sya,
makapangyayadi' ya dyan si'ko a kai ako gapo nin maikana' nin mataman
tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
12 Sya a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan
nayan maong a pangirikan mi'sa pipuruken nay apa tan irik. Ikwa nasaray
pa'sar irik sa agamang na, bale' puuran nasaray pa'sar apa itaw sa apoy a kai
gapo nin ma'rep."

Pabawtismo yay Cristo
Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22

13 Ket rinmate' yadtaw sa Ilog Jordan nin nangibwat ya sa prubinsyan
Galilea si Jesus ta pigaw nin pabawtismo ya kona ni Juan.
14 Bale' inima'no naya ni Juan a wana, "Kai! Si'koy manepeg nin
pabawtismo komo a ambo' nin si'kay mako pabawtismo kongko."
15 Bale' wana ni Jesus, "Kai, ambo' nin wanin, ta matkap nin gaw'en tamo
a sarba nin manepeg." Ket inmaburoy ya si Juan tan binawtismwan naya si
Jesus.
16 Kayadi' na nin nabawtismwan ni Jesus, nako yaynan tampor sa rigrig.
Kaaram-aram niburwang a langit tan na'kit naya a Ispirito nan Dios a bilang
kalapati nin mangkumayupa' tan dinumpa' ya kona.
17 Ket main nin busis a nangibwat sa langit nin kami'nan nan Dios a
narnge' ra. Wana, "Siti a anak kon mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a
pakaririketan kon tuloy."

4

Subuk-subuken yay Cristo
Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13

1 Kaaram, nika' nayan Ispirito nan Dios si Jesus sa kasan katawu-tawon
lugar ta pigaw nin sugsugen nayan magkasalanan nin Dimunyo.
2 Sin napalabas a a'pat a pulo' a awro a kai ya nin nangan si Jesus, pinasyan
bitil nayna.
3 Kinadanyan nayan Mannugsog ket wana kona, "Bana' ta si'kay peteg a
Anak nan Dios, pagbaliwen mon tinapay ti say bato."
4 Bale' ni'bat na ni Jesus, "Wana sa Masanton Kasuratan,
'Ambo' a say kanen tamo' a ikabyay nan tawo no kai matkap na a barang
sarita' a mangibwat konan Dios nin ikabyay.'* "

* **4:4** Deuteronomio 8:3.

5 Kaaram, nika' naya nin pina'deng nin Dimunyo si Jesus sa sangkata'gayan
a parti nan Timplo nan Dios sa Jerusalem, si Masanton Syudad.
6 Wanan Dimunyo, “Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios, painabo' kadti.
Tutal, wana sa Masanton Kasuratan,
‘Bibilinen nasaran Dios a uanghil na a pagawan raka,
tan salanggawen raka li' ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin
bato.’* ”
7 Ni'bat na ni Jesus, “O', bale' wana et a lamang sa Masanton Kasuratan,
‘Andi' ka mangwa' nin padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios
mo.’* ”
8 Kaaram, nika' naya et nin Dimunyo si Jesus sa pinasyan kata'gayan nin
talugtog tan nipa'kit na nga'min kona a sarban nunasyon sa intiron mundo
tan sarban kukayamanan tan pupakayadi' ra,
9 a wana kona ni Jesus, “Sarban sain ibi ko komo no tumwek ka kongko ket
unuren nako.”
10 Ni'bat na ni Jesus kona, “Lumakwan kadti, Satanas! Wana anaod sa
Masanton Kasuratan,
‘Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren mo tan pagsirbyan mo.’* ”
11 Linmakwan yaynay Dimunyo ket rinmate' saray uanghil tan inasikaso
raya si Jesus.

Say Pakatandaan nin Maipa'ka' sa Pag'adian nan Cristo
Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15

12 Sawanin, dinakep tan nipriso ya si Juan. Sin natandaan nayti ni Jesus,
sinmubli' ya sa prubinsyan Galilea.
13 Nako ya sa Nazaret bale' ambo' yadtaw nin niikap no kai nako ya sa
syudad nin Capernaum a iti sa rigrig nan Baybay Galilea a sakop nin lugar
ran puri na ni Zabulon tan puri na ni Neftali.
14 Nangyadi' ti nin pakatukidan nin nipadles na ni Prupita Isaias a wana,
15 “Sa lugar nin Zabulon tan Neftali,
iti sa dalan a adap sa taaw,
tan itaw sa rubari' nan Ilog Jordan
tan sa parti nan Galilea a luta' ran ambo' nin Judio,
16 saray tutawodtaw, bara'mo saran mampiikap sa dedlem.
Say pa'sar ra et ket bara'mon nati sarayna ta naisyay sara konan Dios.
Bale', ma'kit ra li' a bara'mon sangkaslagan nin palaway,
ta nasiraan saradtaw nin siin nin palaway a say pangingisalba nan Dios.”*
17 Ket nangibwat sin rinmate' yadtaw sa Galilea, tinaranaan nayna ni
Jesus a mamari-barita' konran tutawo, a wana, “Pagbabawian tan gurutan
moyoynay kukasalanan moyo ta adani yayna nin mag'adi' a Dios.”

Say Nipanawag konran Tumutumbok nan Cristo
Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11

18 Sawanin, manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea si Jesus sin na'kit
nasaray mibsat nin maninilay a sara si Simon nin say sakalakon ngaran na
ket Pedro, tan si Andres. Sin sain ket mampangikatkat saran eket.
19 “Kikalamo' kamo kongko,”* wana ni Jesus, “ta gaw'en katamon manini-
lay, ambo' nin kuna' no kai edet, nin tutawo.”
20 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo' sarayna kona.

---

* **4:6** Kanta 91:11-12. * **4:7** Deuteronomio 6:16. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 17:1-7. * **4:10** Deuteronomio 6:13. * **4:16** Isaias 9:1-2. * **4:19** ***Kikalamo' kamo kongko***- *Sa Griego:Tumbuken moyoko*; *Say katarusan na ket:* kikalamo' sara kona ni Jesus tan arigen ray akay tan pigagawa' na.

21 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasara et a mibsat a a'nak na
ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto ra a kalamo' raya si
tatay ra nin mampangunong nin eket ra. Kinayaban nasara ni Jesus a mibsat,
22 ket tampor a linakwanan rayay baluto ra tan mataman si tatay ra tan
nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Abaw saray Mantumumbok konan Cristo bana' sa Pakayadi' na
Lucas 6:17-19

23 Ket nako ya sa intiron prubinsya nan Galilea si Jesus nin nako naya
nin nipata-patanda' sa susinaguga* a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios, tan pinaanda' nasaray main nin bungat anan klasi nin
masakit.
24 Natandaan a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron prubinsya nin Siria.
Kanya' nin saray tutawo ket nika' rasara kona a main nin sarba anan
klasin masakit tan saray main nin ingar-ingaren bilang saray nasrepan nin
ispiriton duka', saray matin-binulan, tan saray paralitiko, ket pinaanda'
nasara nga'min ni Jesus.
25 Bana' sa wanin pinasyan ka'bawan ran tinmumbu-tumbok kona ni
Jesus. Main nin nangibwat sa Galilea, sa Decapolis, sa Jerusalem, sa Judea
tan sa lulugar sa rubari' nan Ilog Jordan.

5

No Ani-ani a Maalaga sa Pag'adian nan Cristo
Lucas 6:20-23

1 Na'kit nasara ni Jesus a pinasyan ka'bawan nin tutawo ket tinmangkar
ya sa purod tan itaw ya tinmekre' nin mangyakay. Inmarak sara kona a
tumutumbok na,
2 ket tinmarana' yayna a wana,
3 "Makarma' saray mangalilbi' a main nin mampagkurangan ra,
ta mag'in nin ikon ra a say iti sa Pag'adian nan Dios.
4 Makarma' saray mabereng bana' sa duka' a gawa'-gawa' a mangka'kit ra
sawanin
ta si Dios ket liwaliwawen nasara li'.
5 Makarma' saray ambo' nin mabayani a piuugali' ra
ta risibyen ra li' a nipangako' nan Dios.
6 Makarma' saray makaingar sa pakatkapan ran mangwa' nin maabig sa
pangingikit nan Dios,
ta papdaen nasara nin Dios nin mangwa' nin sain.
7 Makarma' saray mapainganga'do,
ta ka'dwan nasara li' nin Dios.
8 Makarma' saray napasayay nakem ra sa panunumbok konan Dios,
ta ma'kit raya li' nin peteg a Dios.
9 Makarma' saray mamitunon migugura',
ta patutu'wan na li' nin Dios a a'nak nasara nin kabakas-bakas na.
10 Makarma' saray mangirangep nin pammaidap ran tutawo konra bana' sa
pangngawa' ran maabig sa pangingikit nan Dios,
ta mampag'adi' yay Dios konra.
11 Makarma' kamo no bana' ta mantumumbok kamo kongko ket pagsari-
saritaan rakamo tan paidapen rakamo tan mamabrika saraynan sarban
bula'-bula' maipa'ka' komoyo.

---

* **4:23** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

12 Wanin anamaet a lamang a ginwa' ra nin tutawo konran prupita nan
Dios sin nu'na. Kanya' nin rumiriket kamon maong ta pinasyan anda' nin
gun-gunan man'isadya' na anamaet nin Dios komoyodtaw sa langit."

Marcos 9:50; Lucas 4:34-35

13 "Si'kamo, bara'mo kamon asin para konran tutawodti sa mundo. Bale'
no bilang wadi' ta tinmab'ang anay asin, kai ana gapo nin maisubli' a taway
nin ma'sin. Kasaynan kabalikasan, ket itampal ana tan da'da-da'daan tana.
14 Bara'mo kamon tyo' a mamalaway konran sarban tutawo. Si syudad a
iti sa ata'gay nin lugar ket kai ya nin maiyadi.
15 Kasa anamaet nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban, no kai
edet, ikwa naya sa sayay pangngitukduan ta pigaw nin mapalawayan sara
nga'min a iti sa bali.
16 Wanin anamaet a maabig a gugawa' moyo ta pigaw nin bana' sa sain ket
raywen rayay Dios a Ama moyo nin itaw sa langit."

Nitandudo' nan Cristo a Gugan-gan

17 "Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin gaw'en kon kai
ana nin magkuri a Gugan-gan nin nibi na ni Moises tan say akay ran prupita
nan Dios, no kai edet, nako akodti ta pigaw nin ipapalaway tan tukiden ko a
niyakay ra.
18 Ibarita' koyti komoyo: Mintras nin iti et a langit tan luta' ni sayay litra
o sayay partin litra sa Masanton Kasuratan ket kai nin magkurang no kai et
nin matukid nga'min a naisurat.
19 Kanya' anaod nin sangkaayupaan sara li' sa Pag'adian nan Dios a tawon
mangwa' nin kasan kwinta konan wanra a sangkabugaan nin impurtanti nin
gan-gan nan Dios tan iyakay nasara et a raruma nin gaw'en raya anamaet nin
kasan kwinta. Bale' si manukid sa gan-gan nan Dios tan iyakay nasara et a
raruma nin manukid anamaet, sangkata'gayan sara li' sa Pag'adian nan Dios.
20 Tukiden moyon maong nga'min ta ipangako' ko komoyo a kai kamo gapo
nin makasrep sa Pag'adian nan Dios no kai moyo sara nin mapasurukan sa
pangngawa' nin matunong a Pariseo tan saray Madudunong sa Gugan-gan."

Say Maipa'ka' sa Sager

21 "Bilang sa wanti e: Tanda' moyo a niyakay konran lulaking tan bubaying
tamo sin nu'nan panaon a andi' sara nin mangmati ta si si'numan a mang-
mati nin kapada nan tawo ket umbat ya sa husgado.*
22 Bale', si'ko, ibarita' koyti komoyo: Si mangura' sa kapada nan tawo,
umbat ya et a lamang sa husgado tan si si'numan a mag'irgon mabyat sa
kapada nan tawo a wana, 'Waweng ka!'* umbat ya et sa sangkata'gayan a
husgado; tan si si'numan a mangibarita' konan kapada nan tawo nin wana,
'Kasa gapo nin sirbi mo!' umbat ya li' sa apoy nin impyirno.
23 Kanya' nin no man'ida'ton moyna sa altar a da'ton mo konan Dios, ket
napanemtem mon main nin masakit a nakem komo,
24 ibati' mo yapo' itaw a da'ton mo tan mako ka kidunong konan
nagkasalananan mo mi'sa moyna nin ituloy a pangingida'ton mo konan Dios.
25 No main nin mangidimanda komo, mako kan tampor nin kiariglo kona
mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin maiyadap sa kurti, ta no kai,
ipagamet nakan hwis konran pulis ket ipriso raka,

---

* **5:21** Mabasa et a maipa'ka' sa ***mangmati*** sa Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17; 16:18; 2 Cronica 19:5-11. * **5:22** ***Waweng ka!*** *- Sa Griego:Raka!* Saray raruman nangadal konan Biblia wanra magwa' a say katarusan nan sitin sarita' ket "kasan tanda'", "kasan sirbi", o "kaliwaweng".

26 tan, ibarita' ko komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo
nga'min a multa mo."

Say Pakatkapan a Andi' ya nin Lamangen a Asawa

27 "Tanda' moya a akay et a wana, 'Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon
asawa.'*
28 Si'ko bale', ibarita' koyti komoyo: Si lalakin namastang tamo' nin
main nin pangangapes konan sayay babayi, nagkasalanan yaynan kapada
a namabayi ya.
29 Ket, no si mata moy puon nin pakasida' nin pammemper mo, sukiten
ma tan itampal ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin lalaman
mo dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa impyirno.
30 No si wanan nin gamet mo a puon nin pakasida' nin pammemper mo,
putulen ma tan itampal ma. Maong anay makasawan kan sayay parti nin
lalaman mo dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa
impyirno."

Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

31 "Niyakay ra et nin na'teng ana a no main nin lalakin isyay nayay asawa
na, matkap nayan byan ti nin kasuratan nin pisyayan ra*.
32 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: No isyay nayan lalaki a asawa na
a kai ya anamaet nin nikilalaki, pagkasalananen naya no kikalamo' ya sa
sakalakon lalaki. Ket si si'numan a mangalamo' konan babayi magkasalanan
yaynamaet."

Say Maipa'ka' sa Kasasamba

33 "Tanda' moyon lamang a main yayti et e nin akay konran lulaking tan
bubaying tamo a wana, 'Andi' mo nin kai sustinyen a sinambawan mo, no
kai edet, tukiden moy sinambawan mo konan Catawan.'*
34 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' moyo gapo nin sambawan a
nipangako' moyo. Andi' moya usaren nin sumamba a langit ta itaw yay truno
nan Dios,
35 tan a luta' ta siti a tukduan na. Andi' moya anamaet a lamang nin usaren
a syudad nin Jerusalem ta siti a syudad nan Sangkata'gayan nin Adi' nin
sarba.
36 Ni andi' moyo usaren nin sumamba a byay moyo a bilang nin si'kamoy
main nin pakauray sa sayti ta ni si sayay sabot sa ulo moyo ket kai moya nin
mapauban o mapangisit.
37 'O',' wamoyo tamo' no mangipangako' kamo; o 'Kai,' tamo' no andi' kamo,
ta animan et a ibarita' moyon ipaaluyon sa kasasamba moyo, ibat ana konan
si sya a Kadukaan."

Say Maipa'ka' sa Pammale'
Lucas 6:27-36

38 "Tanda' moya a akay et a wana, 'Si nakabulding nin kapada nan tawo,
buldingen ya anamaet. Si nakaburas nin ngipen nan kapada nan tawo,
burasen anamaet a ngipen na.'*
39 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin gumale' konran
mangwa' nin duka' komoyo. No rampaen rayay wanan nin rupa moyo,
iyadap moyay wiri nin rampaen ra et.

---

* **5:27** Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18. * **5:31** Mabasa et a maipa'ka' sa ***kasuratan nin pisyayan*** sa Deuteronomio 24:1-4. * **5:33** Levitico 19:12; Bilang 30:2; Deuteronomio 23:21. * **5:38** Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21.

40 No idimanda rakamo ta rabay rayan makalap a mabistan aysing moyo,
ibi moya et a mas mabli nin aysing moyo.
41 O, no main nin sundalo' nin mamabalatay komoyo nin sayay kilumitro
sa kargada na, awiten moya nin rway kilumitro.
42 No main nin kidawat komoyo, byan moyo sara; no main nin mangdam
komoyo, pa'daman moyo sara.
43 Main et nin akay a wana, ‘Aduen mosaray uamigo* mo tan guraen
mosaray kalaban mo.’
44 Bale' si'ko, ibarita' koyti komoyo: Aduen moyo saray kalaban moyo tan
idasalan moyo saray mampamaidap komoyo.
45 Sa pangngawa' moyon siin, ma'kit a bara'mo kamon si Dios a Ama moyo
nin itaw sa langit ta si Dios, pari-parihwen nayan pasiraen a awro para
konran maong a tutawo tan para konran duka' a tutawo, tan parapegen
naya para konran matunong a tutawo wanin anamaet para konran maraet
a tutawo.
46 Main paran gun-gunan mataga'nan moyo konan Dios no sara tamo' a
mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo? Kasa! Saray manininginir
nin buis, a wamoyon saray sangkadukaan nin tutawo, wanin a pigagawa' ra.
47 Wanin anamaet, no masami-sami kamo tamo' konran kukamuko moyo,
ani a ipa'kit nin naiduman kamaungan moyo nin sain? Kasa! Wanin
anamaet lamang a ugali' ran tutawon kai nin magtanda' konan Dios.
48 Matkap anaod a mag'in kamon bara'mon konan si Dios a Ama moyon
itaw sa langit a kasan pagkurangan na.”

6

Say Maipa'ka' sa Mabistan Gawa'

1 “Ilagen moyon ambo' nin parayo sa tawo a rason moyon mangwa' nin
mabista, ta no wanin a rason moyo ket kai nakamo gun-gunawan nin Dios a
Ama moyo nin itaw sa langit.
2 Bilang no mami kamo konan sayay makatkap, kai moyoyna nin matkap
et nin ipata-patanda' a bilang sa gawa' ran masantos kano wadi' a itaw sara
mami sa sinaguga tan sa dalan ta pigaw nin raywen rasara nin tutawo.
Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen
ran mangibwat konan Dios.
3 No mami kamo andi' moyoyna nin ipatanda' et abirno konan
sangkaadanyan nin amigo moyo.*
4 Sikritoy pammi moyo ket si Ama tamon itaw sa langit, a syay maka'kit nin
sarban sikriton man-gaw'en, gun-gunawan nakamo.”

Say Maipa'ka' sa Kadadasal
Lucas 11:2-4

5 “Ket no dumasal kamo andi' moyo sara nin arigen a kano wadi' ket
masantos sara. Rabay-rabay ray dumasal nin naka'deng sa sinaguga tan
iti sa dadalanan ta pigaw nin ma'kit rasaran tutawo ket raywen rasara.
Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan tutawo, kasaynan risibyen
ran mangibwat konan Dios.
6 Bale' si'kamo, no dumasal kamo, lumuob kamo sa kwarto moyo tan isada'
moyay purta. Itaw dumasal kamo konan Dios a Ama moyo nin kai nin ma'kit,
a sya tamo' a maka'kit, ket gun-gunawan nakamo.

---

* **5:43** Levitico 19:18. * **6:3** ***andi' moyoyna...sangkaadanyan nin amigo moyo***- *Sa Griego:andi' moyo nin iyaburoy a matandaan nan wiri a man-gaw'en nan wanan nin gamet moyo.*

7 No dumasal kamo, andi' moyo nin paanrwen sa kasan kabalikasan a
panguman-uman moyon sarita' a kapadan gawa' ran kai nin magtanda'
konan Dios. Ipa'ka' ran reng'en nasaran Dios bana' sa abaw a sarita' ra.
8 Andi' moyo sara nin arigen, ta ba'yo moyo et nin dawaten, si Dios a Ama
moyo, tanda' nayna a matkap nin barang saya komoyo.
9 Bilang sa wanti ey dasal moyo:
O Dios, Ama mi nin isen sa langit,
mapagalangan ka kumon nin liso.
10 Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
Maunor kumon a karabayan mo iti sa luta'
kapadan pakaunor isen sa langit.
11 Byan rakami kumon nin kanen min inawru-awro*.
12 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi kapada nin
pammirduna mi anamaet konran nagkasalanan komi.
13 Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok tan
ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan.*
14 Wanin, no pirdunawen moyo saray nagkasalanan komoyo, pirdunawen
nakamo anamaet nin Dios a syay Ama moyo nin itaw sa langit.
15 Bale' no kai moyo sara nin pirdunawen a nagkasalanan komoyo, kai
nakamo anamaet lamang nin pirdunawen nin Ama tamo sa langit."

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon

16 "Anamaet, no magkulasyon* kamo, andi' moyo nin ipa'kit sa bakas
moyo nin bilang konran masantos kano wadi'. Mabereng a bakas ra tan
misket saran nikasama' tan kai sara nin mangusay ta pigaw nin ipa'kit ran
mampagkulasyon sara. Ibarita' ko komoyo, bana' ta rinayo rasaraynan
tutawo kasaynan risibyen ran gun-guna mangibwat konan Dios.
17 Bale' si'kamo, no magkulasyon kamo, kai kumon nin ma'kit sa bakas
moyo; magra'mos tan mangusay kamo,
18 ta pigaw nin kasan makatanda' a mampagkulasyon kamo. Si Dios
nin Ama moyo a kai nin ma'kit, a sya tamo' a maka'kit, ket gun-gunawan
nakamo."

Say Maipa'ka' sa Uapes
Lucas 12:33-34

19 "Andi' kamo nin maninep nin kayamanan iti sa luta' ta say kayamanan
iti ket tumaey tan maet'et ran insikto tan matakaw sa naninepan,
20 no kai edet, say kayamanan nin itaw sa langit a dinepen moyo ta kai nin
tumaey tan kai nin maet'et nin insikto tan kasan makatakaw itaw.
21 Ket maninep kamodtaw anaod ta, no adti a kami'nan nin mabli komoyo
ket itaw anamaet a nakem moyo."

Lucas 11:34-36

22 "Say mata anamaet, bara'mo nin tyo' nan lalaman. No maslag a mata
nan sayay tawo, bara'mon mapalaway ya nga'min a intiron lalaman na.
23 Bale' no makapoy a pangingikit na bara'mon nadedleman yay intiron
lalaman na. Ket, no si palaway kumon nin kanakman na ket nag'in anan
dedlem bana' sa abas a uapes na, ani ana nin dedlem nin kabibyay na."

Lucas 16:13; 12:22-31

---

* **6:11** *kanen min inawru-awro- O:kanen min para dilap- O:kanen min masadag sawanin.* * **6:13** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Anaod, ikon moy kasan anggawan nin pag'aadi', pakayadi' tan kagalangan. Peteg a wanin.* * **6:16** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

24 “Kai nasara anamaet nin mapagsirbyan nin kusto nin sayay alila' a rway
niduman amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen nayay saya dyan
si saya, ket mas tutuo ya konan saya dyan konan saya. Wanin anamaet,
kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say umagawa kamon
maningkap.
25 Kanya' edet nin ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin umaburido
maipa'ka' sa matkap moyo konan sitin byay a bilang say ikabyay, inumen,
tan isket moyo. Say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say
pangangan tan pisisket.
26 Kiten moyo saray manuk-manok: Kai sara nin mampangmula ni mam-
pangyatab o maninep nin kanen ra, bale' mampagawan nasara nin Ama
moyon itaw sa langit. Kai kamo para nin mas mabli kona dyan saray manuk-
manok?
27 Anaod, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas
tamo' no umaburido kamo?
28 O' a, ambale' a aburido kamo maipa'ka' sa isket moyo? Imatunan moyo
pan gumista a bakas nin buburak nin dikot. Kai nin magtrabaho o mangabel
nin isket ra.
29 Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay pupustura nin seket na ni Adi'
Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et nakapisket nin kapadan bista
nan mataman saya tamo' sa sain nin buburak.
30 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin
bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, kai na kasi nin ibi a isket moyo?
Aninay kababwan nin pagmamatalek moyo!
31 Kanya' nin, andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa ikabyay moyo, a no
adti kamo mangalap nin inumen, kanen, tan isket moyo.
32 Sain nin bubagay a iti tanan pirmi sa nakem ran tutawon kai nin
magtanda' konan Dios. Anaod, main ya a Ama moyo sa langit nin magtanda'
a matkap moyo in nin bubagay.
33 Si'kamo bale', matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket
say maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan say pangngawa' moyo
nin say mapteg para kona, ket ibi nayti nga'min nin matkap moyo.
34 Kanya' nin andi' moyo nin kaaburidwan a mangyadi' sa adapen a
awro; adapen moyoyna li' no isen ana. Kustoynay matkap moyon adapen
sawanin.”

7

Say Matkap nin Taladan Maipa'ka' sa Kinamapteg
Lucas 6:37-38,41-42

1 “Andi' ka nin manintinsyan kapada mon tawo a bara'mo kan hwis ta
pigaw nin kai naka li' nin sintinsyawan nin Dios.
2 O', ta no pa'no mosaran sintinsyawan a kapada mon tawo, wantaw naka
li' nin sintinsyawan nin Dios. No ani a nipanukat mo sa kapada mon tawo,
wanin anamaet li' a itubale' nan panunukat nin Dios komo.
3 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling tamo'
tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson
nakasalimbeng ana sa mata mo?
4 Pa'no mon maibarita' kona, ‘Galten tayay puling mo,’ anta si'ka ket ni kai
ma mangkaasikaso nin galten a truson nakasalimbeng sa mata mo?
5 Maong ka kano wadi'! Galten mo yapo' a kadukaan sa kanakman mo
ba'yo ka manita nin kapada mon tawo.

6 Andi' moyo nin ipasuet a mangyakay nin maipa'ka' konan Dios konran
tutawon nikasama' a kabibyay tan kasan kading'eyan. No ipasuet moyo,
bara'mon nibi moyoy pirlas moyo konran baboy ket italma-talmak ra tamo'
o bara'mo anamaet nin nibuntok moyo konran aso a masagradon bubagay
ket birngan rakamon kayaten."

Lucas 11:9-13

7 "Kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket byan nakamo.
Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan nakamon manumog sa
mantikapen moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo
8 ta sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadumog
sara; tan sarba ran kumutana, pasrepen sara.
9 Si'kamon mumatua, byan moya paran bato no kidawat yan ma'kan a
anak moyo? Kai!
10 O, byan moya paran ulay no kidawat yan kuna' komoyo? Kai anaod!
11 Say rabay ko nin irgwen, no si'kamo nin tawo tamo' a sikakasalanan ket
tanda' moyoy mamin mabistan bubagay konran a'nak moyo, kai na kasi ibi
nin Ama moyo sa langit a no ani a maabig para konran kidawat kona?
12 Edet, no ani anamaet a rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada
moyon tawo, saytaw a matkap moyon gaw'en konra. Konan siin, matukid
moyo a uakay nin Gugan-gan ni Moises tan saray prupita."

Matkap a Pangungusisa' nin Kabibyay

Lucas 13:24

13 "Si akipot nin purta a serpan moyo sa Pag'adian nan Dios. Anaod, si
purta nin siaabri nin mako sa impyirno ket alawang ya, tan mainum'ay yan
tumbuken tan abaw saraynay mampakodtaw,
14 bale' akipot yan page' a purta tan maidap yan tumbuken a dalan nin
mako sa byay a iti konan Dios, ket matalag saray makadumog kona."

Lucas 6:43-44

15 "Pakatalad kamo konran mibalu'-balo' a prupita nasaran Dios. Bara'mo
saran mauyamo' a karniro a rabay nin irgwen ket bara'mo saran tutuon
mammemper konan Dios, bale' say tutuo bara'mo saran mabayanin ayep ta
say gagara ra ket manida'.
16 Say pakaalilbian moyo konra ket say pigagawa' ra, kapadan pakaalilbi'
moyo no maabig yay kayo o mula sa paka'kit nin bunga na. Si ambo' nin ubas,
kai ya gumungan ubas, tan si arumas, kai ya gumungan igos.
17 Mataway a bunga nin marigsa nin kayo, ket main nin dipirinsya nin
bunga nan kayon main nin sida' na.
18 Si malambot nin kayo kai ya gumunga nin duka' ket si main nin sida' nin
kayo kai yaynamaet gumunga nin mabista.
19 Pukanen tamo' mi'sa li' puuran a kayon gumungan duka'.
20 Wanin anamaet konran magwadi'-wadi' a prupita nasaran Dios,
maalilbi' moyo sara sa paka'kit nin pigagawa' ra."

Lucas 13:25-27

21 "Pakatalad kamo! Abaw saray tumawag kongko a wanra, 'Uunuren
ko! Uunuren ko!' bale' ambo' nin sarba ra ket risibyen nan Ama kon itaw
sa langit sa Pag'adian na, no kai edet, saraytaw tamo' saray gumwa' nin
karabayan na.
22 Sa Awron Paninintinsya, abaw sara li' a mamarita' a wanra kongko,
'Uunuren ko, ambale' ey? Nangyakay kami anamaet nin maipa'ka' komo!
Kai para a pinaanda' misaray nasrepan nin duka' a uispirito tan nakapagmi-
lagro kami et sa pakayadi' mo?'

23 Bale' i'bat koyti li' konra, ‘Ambo' katamo gapo nin trabahador! Kumadayo' kamodti kongko, si'kamon gumu-gumwa' nin duka'!’ ”

Say Maipa'ka' sa Katutulok
Lucas 6:47-49

24 “Anaod, si rumnge' tan tumulok sa sain nin uakay ko, maipada ya sa sayay manakem nin tawo a bato a pundasyon nan nipa'deng nan bali na.
25 Ginmagyo ya. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan nayan siri bale' kai ya nin nayba' a bali ta batoy pundasyon na.
26 Ket si nakarnge' anamaet bale' kai ya nin mangimbabaet, maipada ya sa sayay kasinakem nin tawo a nipa'deng nayay bali na sa bubuyangin.
27 Ginmagyo ya anamaet a lamang. Marges yay rapeg tan linmanip ya. Bingkasan nayan siri a bali ket nayba' yan liso.”
28 Ket sin nayadi' yayna nin nangyakay itaw si Jesus, naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na.
29 Wanin ran tutawo ta say pangangakay na ket main nin pakayadi', ambo' nin bilang konran saray Madudunong sa Gugan-gan.

8

Mamaanda' ya a Cristo nin Makaparmay nin Sakit sa Katat
Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16

1 Ket sin kinmayupa' ya nangibwat sa purod si Jesus, tinumbok rayan abaw tuloy nin tutawo.
2 Kaaram-aram, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka' sa katat a mantawagen nin liprusi* a kinmadani kona. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan nipainganga'do na, “Ser, no rabay moyo magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*”
3 Nipababo naya ni Jesus a gamet na kona tan wana, “O', rabay ko. Umanda'* kayna.” Ket tampor inmanda' yay tawo.
4 Ket wana ni Jesus kona, “Mangrenge' kan maong. Andi' moyti ibaribarita' sa si'numan, ana edet, mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo.* Ket mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises ta pigaw nin maipa'kit a katutu'wan konra no si'no ako.”

Say Pagmamatalek nan sayay Ambo' nin Judio
Lucas 7:1-10

5 Nako sara si Jesus sa Capernaum ket sin karate' radtaw main nin ambo' nin Judio nin sinumna' konra. Kapitan yayti nin sundalo' nin Romano ket dinawat na kona ni Jesus
6 a wana, “Ser, mampagmasakit yay alila' ko. Itaw ya sa bali ko. Naparalitiko ya ket mangkapaidap yan maong.”
7 “Sigi, paandaen koya; tamoyna sa bali mo,” wana ni Jesus.
8 “Ay, kai, Ser! Andi' ana,” wanan kapitan, “ta kai ako kumana' a sumrep ka sa bali mi. Ket, sadag anan ibarita' mo, ‘O', umanda' yayna,’ ket umanda' yaynay kawa'nan kon alila' ko.
9 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan pangulo kon diri, tan main nin susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko konan sayay sundalo' ko, ‘Mako kadtaw e,’ ket mako yaynaod; ket konan saya anamaet ibarita' ko,

---

* **8:2** Mabasa a maipa'ka' konan siti nin masakit a ***liprusi*** sa Glusaryo. * **8:2** ***maako' rako nin tutawo a bilang sa gindat***- *Sa Griego:paringgasen.* * **8:3** ***Umanda'***- *Sa Griego:ruminggas.* * **8:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:1-32.

‘Mako kadti,’ ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a lamang konan aripen
ko. No wangko kona, ‘Gaw'en mayti,’ gaw'en ta gaw'en naya anaod.”
10 Naka'ngap yan tuloy si Jesus sin narnge' naytin wanan kapitan. Ket
wana konran mantumumbok kona, “Ibarita' koyti komoyo a kasa gapo et
nin narnge' kon tawo a main nin wantin pagmamatalek mataman kontamon
Israelita!
11 Ibarita' ko komoyo, rumate' li' a awro nin abaw sara li' a ambo' nin Judio
nin mangibwat sa baytan tan sa panrupan a kipunsya nin kidungon mangan
kalamo' ran puon tamon Judio, a sara si Abraham, Isaac tan Jacob, itaw sa
Pag'adian nan Dios.
12 Sara bale' a raruman Judio nin sara kumon a kipag'adi' konan Dios
ket, itampal sara li' itaw sa pinasyan dedlem tan pinasyan kaday'an konan
Dios ket itaw umasisit sara li' tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa
pakapaidap tan bereng ra.”
13 Kaaram, wana ni Jesus konan kapitan, “Mako kayna. No ani a timper
mo, saytaw anamaet a mangyadi'.”
Ket konan sitaw si udas a inirgo na ni Jesus taw, inmanda' yay alila'.

Pinaanda' nasaran Cristo a Abaw nin Tutawo
Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41

14 Nako sara si Jesus sa bali ra ni Pedro. Nakaida' yay katyangan nan babayi
ni Pedro ta ma'mot ya.
15 Gina'getan naya ni Jesus a sayay gamet na ket tampor a inmanda' ya.
Nibangon yayna tan nagsirbi ya konra ni Jesus sa pangnganan.
16 Sin yinmabina, ni'ra-ni'ras rasaran tutawo kona ni Jesus a mampag-
masakit a nasrepan nin ispiriton duka'. Pinalakwan nasara ni Jesus a
dudimunyo sa irgo na tamo', tan pinaanda' nasara a sarba ran main nin
masakit.
17 Napatutu'wan a wana ni Prupita Isaias sa wanin a ginwa' na ni Jesus.
Wana, “Syay nanambar nin sarban mumasakit tamo tan ginlat na nga'min a
sarban man'irangep tamo sa lalaman tamo.”*

Saray Mangkatuga' nin say Maipa'ka' sa Katutumbok konan Cristo
Lucas 9:57-62

18 Ni'sa, sin na'kit na ni Jesus a ka'bawan ran tawo, pinasaki nasaray
tumutumbok na nin makodtaw sa rubari'.
19 Sin sain, kinmadani ya kona ni Jesus a sayay Madunong sa Gugan-gan
tan wana kona, “Maistro, mayi ako komo adtiman a keen mo.”
20 Ket wana ni Jesus kona, “Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon
ta main nin piikapan ran diri, tan sara et a manuk-manok ta main nin
apunan ran diri ta, si'kon si Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin
painawnan.”
21 Si saya nin tumutumbok wana kona ni Jesus, “Ser, no mi'sayna li' ta
itabon koya yapo' si tatay mi.”
22 Bale' wana ni Jesus kona, “Kai, mayi ka kongko. Pauryan mon saray kasa
sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a mangitabon konran nunati ra.”

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Pwirsa sa Libed-libed
Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25

23 Kaaram, nako ya nin rinmuran sa baluto si Jesus ket nayi saray tumu-
tumbok kona.
24 Sin kapresan ran mansumaki, bigra' a tribunada ana, ket si baluto ra
manlumdeg yaynan maspakan nin burakan. Sin sain, mampa'lek ya si Jesus.

---

* **8:17** Isaias 53:4.

25 Kina' raya nin pinukaw. Wanra kona, “Maistro, manlumdeg atamoyna!
Isalba rakami!”
26 Wana ni Jesus konra, “Aninay li'mo moyo! Aninay kababwan nin
pagmamatalek moyo!” Ket nibangon tan inumdeng ya tan nigan-gan nan
tumgen yay siri tan kumpa' a daluyon. Tampor linumteng tan linminak yay
taaw.
27 Naka'ngap saray kalalamo' na. “Ani ket a pitatawo nan siti a mataman si
tribunada tan say daluyon, tumulok kona!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo konran Dudimunyo
Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39

28 Nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar a sakop nan Gadara. Rwa ran
lalaki nin linumwa' sa yukib nin mampanabunan a sinumna' kona ni Jesus.
Nasrepan saran ispiriton duka' ket pinasyan bayani ra kanya' nin mali'mo
saran lumabas itaw a tutawo.
29 Sin naalilbi' raya si Jesus, wanran niburyaw, “Si'kan Anak nan Dios, ani
ket a kabiangan mo komi? Iti ka para ta pigaw nin padya'dyaen nakami ana
abirno nin kai et narate' a udas nin panunusa?”
30 Sin sain, sa ambo' nin adayo' sa kami'nan ra ket main nin abaw nin baboy
a mampangan.
31 Wanran nikidawat nin inganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus, “No
palakwanen rakami ana, aburuyan mo tana edet a sumrep kami konran
baboy.”
32 “Sigi, mako kamoyna,” wana ni Jesus. Ket linakwanan rasaran ispiriton
duka' a lulalaki tan sinumrep sara konran baboy. Ket nangimros saray baboy
nin namunta sa kikiras ket nanabo' sara sa raranom tan nati sara nga'min.
33 Saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo saran nako sa ba-
bali tan nibari-barita' ray nangyadi' lalun-laloynay nangyadi' konran rway
lalakin nasrepan nin ispiriton duka'.
34 Kanya' nin sin narnge' rayti nin gumabali, nako sara kona ni Jesus tan
nikidawat saran inganga'do a lumakwan yaynadtaw kadi' sa lugar ra.

9

Mamaanda' ya a Cristo nin Sayay Kai nin Makakimey
Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26

1 Ket rinmuran sara anamanaet sa baluto si Jesus nin sumubli' sa rubari' a
mako yayna sa babali*.
2 Ambo' nin na'teng sin itaw sarayna, main nin nirate' ran tutawo nin
sayay lalakin kai nin makakimey a nakaida' sa idaan na. Na'kit na ni Jesus
a pagmamatalek ra kona ket wana konan lupoy, “Rumiriket ka, amigo.
Napirduna anay kukasalanan mo.”
3 Ket itaw, main nin umno ray Madudunong sa Gugan-gan. Sin narnge'
raytaw ket wanra sa nakem ra, “Man'u'na-u'nawan nayay Dios nin sitin
tawo!”
4 Bale', nataros na anaod ni Jesus a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra,
“Ambale' nin duka' a pangingisip moyo?
5 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' a umanda' nin
makalalako kayna, dyan si mapirduna anay kukasalanan mo!
6 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin
pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta', ibarita' koyti,” ket anaod
wana ni Jesus konan paralitiko, “Mibangon ka. Awiten ma in si undayon mo
ta sumubli' kayna komoyo.”

* **9:1** Capernaum.

7 Nibangon yay tawo ta nugot yayna sa bali ra.
8 Sin na'kit rayti nin tutawo nin itaw, naka'ngap saran awit a li'mo tan
rinayo rayay Dios ta binyan nay tawo nin wanin a pakayadi'.

Kayaban nasara nin Cristo a Makasalanan
Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32

9 Linmakwan yadtaw si Jesus. Sin manlumalako ya, na'kit nayay
maniningir nin buis* a si Mateo nin nakatekre' itaw sa upisina na. Wana
ni Jesus kona, “Mag'in kan tumutumbok ko.”
Inumdeng ya si Mateo tan nayi ya kona ni Jesus.
10 Nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali na ni Mateo,
ket abaw saray maniningir nin buis tan ambo' nin rilihyuso a kadungo ra.
11 Main nin myimbro sa dupong ran Pariseo a mampangimaton kona ni
Jesus, ket wanra konran tumutumbok na, “Ambale' a mangkidungo yay
maistro moyo konran wanin a tutawo?”
12 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasara nin sayay alimbawa'. Wana,
“Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray main
nin masakit.
13 Maipa'ka' konan siin, adalen moyan maong a mabasa sa Masanton
Kasuratan a wanan Dios, ‘Say mapainganga'do kamo konran kapada moyon
tawo a makaparirikat kongko, ambo' a say da'ton moyo.’* Adalen moya in ta
nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan ambo' konra
nin kano ket matunong sara.”

Say Pisiswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39

14 Main nin ni'sa, nako saray tumutumbok na ni Juan a Mammawtismo
kona ni Jesus. Wanra kona, “Si'kami tan saray Pariseo, ket mampagkulasyon
kami. Ambale' a saray tumutumbok mo ket kai sara gapo nin mampagku-
lasyon?”
15 Ni'bat na ni Jesus konra nin saya yan alimbawa', “No main nin kasal,
kasan sapo nin kiriga sara konan nubyo a kumbidado na! Leg'an a kalamo'
raya et a nubyo, kai sara gapo nin gumereng. Bale' rumate' li' a panaon a
maikadayo' ya ket magkulasyon sarayna.”
16 Wana et ni Jesus a maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan tawon manali'neb
nin ba'yon abel sa ma'ran a aysing ta no gaw'en a wanin, si ba'yon abel
kumsen ya li' ket guruyen naya a ma'ran nin abel ket maluod yay bisang na.
17 Kasaynamaet a lamang nin mangikwa nin mampibaliw nin arak
sa ma'ran a katat nin supot a pangangwan, ta no gaw'en a wanin, si
mampibaliw nin ba'yon arak tubraken naya, ket masida' yay supot tan
mapirdin ma'met a arak. Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon
pangwan ta pigaw nin kasa konran saraytin rwa a mapirdi.”

Pinaanda' nan Cristo a Grabin Mumasakit
Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56

18 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' yay sayay pangulo nin Judio.
Tinmalimukod ya sa adapan na ni Jesus tan wana, “Kai ya et nin nainsanan
nin nati a anak kon babayi. Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo moy
gamet mo kona ta pigaw nin sumubli' yan mabyay.”
19 Inumdeng ya si Jesus tan nayi ya kona. Nayi sara anamaet a tumutum-
bok na.

---

* **9:9** Mabasa a maipa'ka' konran ***maniningir nin buis*** sa Glusaryo. * **9:13** Oseas 6:6.

20-21 Sin adap rayna sa bali nan upisyal, main nin babayin kinmadanin
nako sa gurot na ni Jesus. Sitin babayi ket labinrway taon anan mandumaya'
ya nin kasan tegen. Ket wanan sitin babayi sa nakem na, “Makudit koya
tanay aysing na umanda' akoyna.” Kanya' nin kinudit nayay saroy nan
aysing na ni Jesus.
22 Nibring yan inmadap si Jesus ket wana konan babayi, “Arikong, ru-
miriket ka. Bana' sa pagmamatalek mo ket inmanda' kayna.” Ket tampor
konan sitaw anan udas inmanda' ya.
23 Nituloy raynay nako ket nakarate' sara sa bali nan pangulo. Sinumrep
ya si Jesus ket sin na'kit nan itaw main nin musiko tan gewgewan ran tutawo,
24 wana, “Lumiwa' kamodti nga'min. Kai ya nin nati a anak; mampa'lek ya
tamo'.” Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona.
25 Sin napaliwa' sarayna nga'min a itaw, linmuob ya si Jesus sa kwarton
kami'nan nan anak. Gina'getan nay gamet na ket nibangon ya.
26 Natanda-tandaan tin ginwa' na ni Jesus sa sarban bubabalidtaw.
27 Nibwat yaynadtaw sa bali nan upisyal si Jesus. Sin manlumalako ya, rwa
ran bulag a tinmumbok konra. “Ka'dwan rakami kadi', si'kan nipangako' a
puri na ni David,” wanran nita'wa-ta'way.
28 Sin sinumrep ya si Jesus sa bali, saray rway bulag inmarak sara
kona. Tinepetan nasara a wana, “Mamper kamo nin mababa' kon gaw'en
a maka'kit kamo?”
“O', Maistro, mamper kami,” ni'bat ra.
29 Inapros na a mata ra tan wana, “Mangyadi' komoyo a tepren moyo.”
30 Ket naka'kit sarayna. Mairot nin nibibilin na konra a andi' ra ibari-
barita' a maipa'ka' sa sayti.
31 Wanin man a wana ni Jesus, nika' ran lamang nibari-barita' sa sarban
bubabalidtaw a maipa'ka' kona.
32 Mampibwat saraynaytaw saray rwan gindat a bulag sin main nin tawon
naumel ta nasrepan yan ispiriton duka' a nirate' ran umno ran katawo kona
ni Jesus.
33 Sin napalakwan nayayna ni Jesus a ispiriton duka', nakapag'irgo yayna
a tawon naumel ket naka'ngap sara nga'min a tutawodtaw. “Sawanin kami
tamo' naka'kit nin wanin iti sa Israel,” wanra.
34 Bale' main nin Pariseo nin itaw ket wanra, “Si uunuren ran uispiriton
duka' binyan naya in nin pakayadi' kanya' nin makapamalakwan yan ispiri-
ton duka'.”*

Say Pakapaga nan Cristo konran Abaw a Tawo

35 Kina'-kina' na ni Jesus a abaw nin bubabali tan bubaryo nin niyakay
naya sa sinaguga tan nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' nin maipa'ka'
sa pag'aadi' nan Dios. Pinaa-paanda' nasaray tutawon main nin nagsik-
abarang nin masakit tan man'irangep sa lalaman ra.
36 Ka'dwan nasaran tuloy a nadupong nin abaw a tutawo ta marere' sara
tan kasan makatulong konra a bara'mo saran karniro nin kasan mangipas-
tor konra.
37 Ket wana konran tumutumbok na, “Abaw saray nasadya' nin masagyat
nin sumrep sa Pag'adian. Wanin man, matalag saray mangyayatab,
38 kanya' edet nin idasal moyo konan Dios a syay main nin ikon sa
yayataben a mangibaki' ya et nin saray trabahador nin kiyatab.”

---

* **9:34** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

10

Say Nipangibaki' nan Cristo konran Labinrwa
Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16

1 Sawanin, kinayaban nasara ni Jesus a labinrwan adanin tumutumbok na
tan binyan nasara nin pakayadi' nin mamalakwan nin duka' nin uispirito
a nakasrep sa tutawo, tan mamaanda' nin abaw a bakas nin masakit tan
man'irangep sa lalaman.
2 Sayti a ngaran ran saraytin labinrwan apostoles na ni Jesus: Mu'na-
mu'na si Simon a pinangaranan nan Pedro, tan si Andres a busat na ni Pedro;
si Santiago tan si busat na a si Juan a a'nak na ni Zebedeo;
3 mi'sa si Felipe, tan si Bartolome, tan si Tomas, tan si Mateo a gindat a
maniningir nin buis, tan si Santiago a anak na ni Alfeo, tan si Tadeo,
4 tan si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo, tan si Judas Iscariote
a syay magtraidor kona ni Jesus.

Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6

5 Nibaki' nasarayti ni Jesus saray labinrwa tan binibilin nasara a wana,
"Andi' kamo nin mako sa bubabali ran ambo' nin Judio tan sa bubabali ran
Samaritano,
6 no kai, mako kamo tamo' konran Israelita a saray pinili' nan tutawo nan
Dios bale' bara'mo saran karniro nin pinauryan.
7 Ika' moyo nin ipatanda' konra a dandani yayna nin mag'adi' iti sa mundo
a Dios.
8 Paandaen moyo saray mampagmasakit, pabyayen moyo saray nunati,
paandaen* moyo saray mampagmasakit nin duka' sa katat, tan palakwanen
moyo saray uispiriton duka' a nakasrep sa tutawo. Nangrisibi kamon kasan
bayad nangibwat konan Dios, andi' kamo anamaet nin pabayad sa gaw'en
moyo konran tutawo.
9 Andi' kamo nin mibalon nin kwarta,
10 tan andi' kamo nin mibag o mangawit nin pisilyan nin aysing o sapatos,
o baston, ta si sayay mampagtrabaho, manepeg a ibi ran pagtrabahwan na a
matkap na.
11 No rumate' kamo sa sayay babali o baryo, maningkap kamon maikana'
a tawon mamagtuloy komoyo tan miikap kamo konan siin a pammali leleg
nin isen kamo konan siin a lugar.
12 No rumate' kamo sa sayay bali, dawaten moyoy pammindisyon nan Dios
konran main nin bali.
13 No maong saran tawo, bindisyunan nasaran Dios, bale' no ambo' saran
maong nin tawo, babawien moyoy nipamindisyon moyo.
14 Ket no main nin pammali o babali a saray tawodtaw ket kai rakamo
nin pagtuluyen o kai ra nin reng'en a man'iparate' moyo konra, mibwat
kamodtaw tan pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a
madusa sara li' sa sain a ginwa' ra.
15 Ibarita' koyti komoyo a sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mas mabyat
li' a dusan ibi nan Dios konran tutawo nan siin a babali dyan sa dusan ibi na
li' konran taga Sodoma tan taga Gomorra*."

Say Nipamau-pau'na nan Cristo konran Labinrwa
Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17

16 "Rumnge' kamon maong. Pakanda' kamo ta ibaki' katamon mako
konran maraet a tutawo. Bara'mo kamo li' nin karniro nin nalibed ran

* **10:8** ***paandaen***- *Sa Griego:paringgasen.* * **10:15** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.

mabayanin atap a uayep. Ket matkap a pag'inen moyon matadem a
pangingisip moyo a kapada nan ulay, tan pag'inen moyon malinis a gugagara
moyo a kapada kamo anamaet kaamo' nin kalapati.
17 Pakanda' kamo ta dakpen rakamo li' tan bistawen rakamo li' tan sanet-
saneten* rakamo li' itaw sa susinaguga ra.
18 Ika' rakamo et li' nin usisaen sa adapan ran mag'uuray tan uadi' bana'
ta mangkikalamo' kamo kongko, ket pagkanawanawa moyoyna in li' nin
mangipatanda' nin maipa'ka' konan Mabistan Patanda' konra tan konran
raruman tawo.
19 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen nin naiyadap konra, andi' moyo
nin kaaburidwan no ani a ibarita' moyo tan no pa'noy pammarita' moyo. No
udas moyoyna li' nin tumnoy, ibarita' nayna li' nin Dios komoyo a ibarita'
moyo,
20 ta ambo' li' nin si'kamoy mampag'irgo no kai si Ispirito nan Dios a Ama
moyo a mampag'irgo yupa' komoyo.
21 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin bubsat ra. Main
li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra, tan main anamaet li' nin a'nak
a magribildi* tan mangipapati konran mangatua ra.
22 Wanin ta guraen rakamon sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy
mangkikalamo' kongko. Bale' si tawon tarig'enan nay tumulok kongko
anggan kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.
23 No padya'dyaen rakamo sa sayay babali lumakwan kamon mako sa
sakalako. Ibarita' koyti komoyo a kai moyo et li' nin nakka' nin nangipatan-
daan a sarban bubabali nan Israel, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akoyna."

Lucas 12:2-9

24 "Kasan si'numan nin mampag'adal a mas ata'gay dyan si maistro na.
Wanin anamaet, kasan alila' a mas ata'gay dyan si amo na.
25 Ket makuntinto yayna a sayay mampag'adal no sa kapapa'sar ket
makakipada ya konan maistro na, o si sayay alila' no makakipada ya konan
amo na. Ket si'koyna anaod, nin bara'mon ulo nin pamilya, ket tinawag
rakon Beelzebul a uunuren ran dudimunyo, laloynan kasan sapo a si'kamo
nin tawo ko, ket pangaranan rakamo anamaet nin maraet.
26 Anaod, ta si'koy amo moyo, andi' moyo sara nin ikali'mo a tutawo ta
sarban bubagay a adi sawanin ket maipadar li' no marate' a udas, ta kasan
sikrito nin kai nin matandaan.
27 Say bubagay a si'kamo tamo' a namaritaan ko, ipatandaan moyo li' sa
sarban tutawo.
28 Andi' moyo sara nin ikali'mo a makapangmati konan sitin lalaman bale'
kai nin makapama'no konan kararwa moyo, no kai si Dios a ikali'mo moyo a
syay makapangmati nin lalaman tan kararwa moyo itaw sa impyirno.
29 Magwa' saran kalapsing a rway manuk-manok. Mataman wanin bale',
ni saya konra kasan maragrag nin mati no kai na aburuyan nin Dios a Ama
sa langit.
30 Wanin anamaet a lamang komoyo, ni say sabot moyo sa ulo ket nabilang
na et.
31 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo ta mabli kamon adayo' kona
dyan saray abaw a manuk-manok.
32 Sawanin anaod ibarita' ko, si si'numan a mangipatutuo konra nin tutawo
a tumutumbok koya, ipatutuo ko li' anamaet nin tumutumbok koya kona ni
Ama ko nin itaw sa langit.

---

* **10:17** ***sanet-saneten*** - Sa kaugalian ran Judio, sayti a dusa nin pagriribildi nan sayay tawo sa main nin pakauray. * **10:21** Mikas 7:6.

33 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya,
ibudi' ko li' anamaet kona nin Ama ko nin itaw sa langit a tumutumbok koya."

Say Matkap a Katatarig'en ran Tumutumbok nan Cristo
Lucas 12:51-53; 14:26-27

34 "Andi' moyo nin ipa'ka' a nako akodti sa luta' ta pigaw nin main nin
pitutuno. Kai ako nin nakodti ta pigaw nin main nin pitutuno no kai edet,
ta pigaw nin main nin pilalaban.
35 Bana' sa gagara nin nipako kodti sa luta' kuntrawen naya li' nin anak nin
lalaki a ama na, si anak nin babayi si ina na, tan si manuyang nin babayi si
katyangan nan babayi.
36 Saray mairot a kakuntra na li' nin sayay tawo ket saray dirin kalamanan
na.*
37 No mu'na-mu'na sara konan sayay tawo a mangatua na dyan si'ko, kai ya
maikana' nin tumutumbok ko. O' no saray mu'na-mu'na konan sayay tawo
ket saray a'nak na, kai yan lamang anamaet maikana' nin tumutumbok ko.
38 O' ta si tawo a kai ya nin mamalatay nin kudos na nin kai na ipulisay a
wanin nin mabli kona, kai ya nin kumana' nin tumutumbok ko.
39 Si si'numan a pablyen nay byay nadti sa mundo, mati ya li' a lamang,
bale' si si'numan a gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli na kongko,
madumog na a tutuon byay."

Marcos 9:41

40 "Saray tutawon mangako' komoyo, si'koy inako' ra tan saray mangako'
kongko, si Ama ko nin namaki' kongko a inako' ra.
41 Si tawon mangako' nin sayay ibabaki' nan Dios bana' ta tanda' nan
ibabaki' nayayti nin Dios, mabyan ya li' nin gun-gunan kapada nin gun-guna
nan ibabaki' nan Dios tan si tawon mangako' konan sayay matunong a tawo
bana' ta sitin tawon akuen na ket matunong ya, mabyan ya li' nin gun-gunan
kapada nin gun-guna nan matunong a tawo.
42 Ibarita' koyti komoyo a mataman nin si sangkadaitean a pagsisirbi,
alimbawa' say pamainom tana konan sayay ayupa' a tumutumbok ko, a
pagsirbyan raya bana' ta tumutumbok koya, si mangwa' nin wanin kasan
sapon mabyan ya li' nin gun-guna."

11

Si'no ya a Cristo
Lucas 7:18-35

1 Sawanin, sin nayadi' nasarayna nin binibilin ni Jesus a labinrwan
tumutumbok na, linmakwan yayna konan sitaw a lugar tan nako ya sa
kabaraybay nin bubabali ket itaw nipatandaan tan nipapalaway nayay
Mabistan Patanda' konran tutawo.
2 Si Juan a Mammawtismo sin sain ket mangkapriso ya. Natandaan nay
maipa'ka' sa mumilagro nin ginwa-ginwa' na ni Jesus a syay Cristo ket
nangibaki' yan tumutumbok na nin mako raya nin tepetan.
3 Wanra kona ni Jesus, "Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate'
iti nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?"
4 Ni'bat na ni Jesus konra, "Sumubli' kamo kona ni Juan ket ibarita' moyo
kona a narnge' moyo maipa'ka' sa nibarita' ko tan say naimatunan moyon
ginwa' ko.
5 Ibarita' moyo kona a saray bulag, maka'kit sarayna; saray lupoy,
makalalako sarayna; saray main nin duka' a masakit sa katat, napaanda'

* **10:36** Mikas 7:6.

sarayna; saray telek, makarnge' sarayna; saray nati, pinasubli' kosaran mabyay; tan konran maidap a byay, man'ipatanda' koyay Mabistan Patanda'.
6 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na kongko."
7 Kaibwat ran tumutumbok na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw a tutawodtaw nin ibarita' na a maipa'ka' kona ni Juan, a wana, "Sin nako kamodtaw sa lugar a ambo' nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw? Sayay tawo para a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-irpay nan siri? Kai!
8 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan mapustura? Ambo' anaod nin wanin ta saray tawon misket nin mamabli ket miikap sara sa palasyo.
9 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para si sayay prupita nan Dios? O' bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan basta nin prupita si Juan.
10 Wanti ey wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,
'Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.'*
11 Ibarita' koyti anaod komoyo: Kasa et gapon niyanak nin makakipada kona ni Juan a Mammawtismo. Abirno nin wanin bale', si sangkaayupaan nin tawon iti sa sirong nin pag'aadi' nan si mangibwat sa langit, ket mas ata'gay ya et dyan si Juan.
12 Anaod, nangibwat ana sin nitarana' na ni Juan a mangipatanda' nin maipa'ka' konan si tinudo' nan adi' nin Dios angga et sa sayti nin awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit, tan abaw saray tutawo nin man'ipasuet ray sumrep.*
13 Bilang sa wanin a na'teng anan naipatanda' konran tutawo maipa'ka' konan mag'adi' a mangibwat sa langit, nangibwat et kona ni Moises tan saray prupita anggan sa tarana' nin pakatukid sin rinmate' ya si Juan.
14 Ket akuen moyo pa a si Juan ket syay Elias* a mantaga'nan moyon sumubli'.
15 Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong."

Ambo' yan Wantaw a Cristo konan si Mantaga'nan ran Rumate'

16 "Ani a pangipadawan ko komoyo nin tutawo konan sitin panaon? A'nak. Ipada katamo konran a'nak a mampiikap sa plasa. Mangkuma'sel saray raruma konran kaikap ra a wanra,
17 'Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.'
18 Wanin ta, sin rinmate' ya si Juan, na'kit moyon nagkula-kulasyon ya tan kai ya gapo ninom nin arak, ket wamoyo, 'Ya! Kurang-kurangen! Nasrepan yan ispiriton duka'!'
19 Wanin a lamang anamaet sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan mampinom ako, ket wamoyo, 'U! Kikiten moyayti e nin tawo! Masiba' ya tan mainom yan arak! Amigo rayan maniningir nin buis tan saray raruma et nin ambo' nin rilihyuso.' Bale'," wana ni Jesus, "sa kabibyay ran saray mampagmatalek konan Dios, ma'kit nin kusto a kadunungan na."

Lucas 10:13-15

20 Ket binalaw nasara ni Jesus a tutawo sa lulugar a nangwaan nan abaw nin mumilagro ta kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa'-gawa' ra.

---

* **11:10** Malakias 3:1. * **11:12** *awro, mangkapasuet...ray sumrep.- O:awro, mansidaen yaynay mag'adi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.- O:awro, mangkapasuet nin ipadar ana a pag'aadi' nin mangibwat sa langit tan saray abusado nin tutawo ket mansamsamen raya.* * **11:14** Mabasa et a maipa'ka' sa ***isusubli' na ni Elias*** sa Malakias 4:5.

21 “Ay, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon tagadti
sa Betsaida! O' ta abaw a mumilagron ginwa' kon para komoyo bale' kai
moyo nin nagbabawian a kukasalanan moyo. No ginwa' ko in kumon itaw
sa Tiro tan Sidon, na'teng sarayna kumon nin nisulot nin langgutsi tan
tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw nin mangipa'kit nin pagbababawi' ra
sa kukasalanan ra.
22 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios,
mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga
Sidon.
23 Ket si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin
raywen rakamo sa langit! Kai anaod! Kasan sapon itampal rakamo sa
impyirno! No ginwa' kodtaw kumon sa Sodoma a mumilagro nin ginwa' ko
sa lugar moyo, kai naya kumon nin sinida' nin Dios a Sodoma tan main ya et
kumon nin babali anggan sawanin.
24 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios,
mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan say ibi na konran tutawo sa
Sodoma.”

Pangibwaten nan Cristo nin Mainawnan a Kabibyay
Lucas 10:21-22

25 Sin sain, wana ni Jesus, “Ama ko a Uunuren sa langit tan sa luta', raywen
kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong tan di-adal nin tutawo
a katutu'wan, no kai edet, nipatandaan moyti konran saray maayupa'.
26 O' a ta wanin a makapaririket komo, Ama.”
27 Wana et ni Jesus konran tutawo, “Nipagamet nayna kongko nin Ama ko
nin gaw'en tan tandaen a sarba. O', si'ko a si anak na tan si Ama ko tamo' a
mitandaan nin peteg, pati sara et a pilien kon pangipadaran kona.
28 Umarak kamo kongko, si'kamo nga'min nin gawa' ana nin gawa' tan
mangkabyatan, ta si'koy painawnan moyo.
29 Tumumbok tan paiyakay kamo kongko ta madali' akon katarusan tan
maayupa' a nakem ko, ket makadumog kamon inawa nin byay.
30 Mainum'ay a ipasunor ko, tan ambo' nin maidap tukiden a ipagwa' ko
komoyo.”

12

Si Uunuren sa Awron Painawa ket si Cristo
Marcos 2:23-3:6; Lucas 6:1-11

1 Ambo' nin na'teng sayay awron Sabado a syay Awron Painawa, linmabas
ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa gagawa'. Mabitil saraynay tumutum-
bok na kanya' nin namursing saran rinakay tan nangusim sara.
2 Main itaw nin Pariseo nin naka'kit konra ket wanra kona ni Jesus, “Oy,
kiten mosaray tumutumbok mo! Man-gaw'en ra in, anta maiyawa' nin
mangyatab no Awron Painawa!”
3 Ni'bat na ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa moyodtaw sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin mismo sin nabitilan
ya tan saray kalalamo' na ta kasaynan ikabyay ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios tan kinalap nay tinapay a nida'ton
konan Dios? Ket sayti nitataw'an ran kinnan ni David tan saray tutawo na.
Maiyawa' anaod a mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamo' nin
mangan ket saray pupadi'.*

* **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6. * **12:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

5 Kai moyo para anamaet nin maalilbi' sa mabasa-basa sa Libron Gugan-
gan a tepe' nin Awron Painawa, saray pupadi' no itaw sara sa Timplo
nan Dios ket mansubagen ray Gugan-gan ta man-gaw'en ray trabaho ra?
Mampagtrabaho saran page' no Awron Painawa bale' kai sara nin mam-
pagkasalanan.*
6-7 Wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, 'Say mapainganga'do
kamo konran kapada moyon tawo a makaparirikat kongko, ambo' a say
da'ton moyo.'* No mataros moyo tamo' kumon a pipa'kaan nan siin, kai
moyo sara nin sinintinsyawan a kai nin nagkasalanan. Ibarita' koyti komoyo
a iti sawanin komoyo a pag'aadi' nin mas makapangyayadi' dyan saytaw say
maipa'ka' konan Timplo nan Dios.
8 Wanin ta si'kon si Pinaitawo, si'ko a makapangyayadi' maipa'ka' sa Awron
Painawa."
9 Linmakwan yadtaw si Jesus tan nako ya sa sinaguga radtaw nin Judio.
10 Main nin sayay lalakidtaw a nati yay sayay takyay na. Main anamaet nin
Pariseo nin itaw. Ket, bana' ta mampaningkap saran padalan a maparsawan
rayan sinmubag sa Gugan-gan si Jesus, nitepet ra kona, "No paandaen nayan
sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron Painawa, sinubag na kasi a
Gugan-gan?"
11 Ni'bat na ni Jesus, "No nanabo' ya sa ubot a ayep nan saya komoyo sa
Awron Painawa, impusiblin kai naya nin keen arwasen abirno nin Awron
Painawa.
12 Ket mabli yan adayo' a sayay tawo dyan ayep. Kanya' nin kai tamo
nin subagen a Gugan-gan no tumulong atamo konan sayay tawo no Awron
Painawa."
13 Kaaram, wana ni Jesus konan lalaki, "Ipa'nat may takyay mo." Ket
nipa'nat nayan lalaki a takyay na tan sin sain, linmimpyo ya, a kasaynan
nidumawan na konan sayay takyay na.
14 Sin sain, linmakwan saraynadtaw a Pariseo tan nag'iirgwan ra no pa'no
nin pammapati ra kona ni Jesus.

Si Pinili' nan Dios ket si Cristo

15 Sin natandaan na ni Jesus a plano ran gaw'en nin Pariseo, linmakwan ya
konan sitaw a lugar. Abaw saray tutawo nin nayi kona tan tinambar nasara
nga'min a main nin masakit.
16 Bale' binibilin nasara nin andi' ra nin ibari-barita' a ginwa' na.
17 Ket sa wanin, matukid a wana nin Dios a nisurat na ni Prupita Isaias, a
wana,
18 "Sya ey ibabaki' kon pinili' ko.
Mangkawa'nanen koya tan syay pakaririketan kon tuloy.
Ibaki' koya kona a Ispirito ko tan
iparate' na li' konran tutawo sa sarban lugar a
mapteg nin sintinsya ko.
19 Kai ya nin kiaway tan kai yaynamaet nin gumurya-buryaw.
Kai ya nin marnge' nin magdisku-diskurso.
20 Tulungan nasara li' a
kasan pakababa' tan mangkakasawan anan ilalo,
kapadan kai na nin pammari' nin liso konan dayamin naspok,
o say kai na nin pangrep konan kuyep-kuyep a lampadawan.
Ituluy-tuloy nay pangngawa' nin nipagwa' kona
anggan matukid nayna li' a mapteg nin sintinsya ko

* **12:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 28:9-10. * **12:6-7** Oseas 6:6.

21 tan say sarban tawo ket magmatalek ana li' kona.”*

Binalaw ran saray Pupangulo a Gawa' nan Cristo
Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23

22 Main nin ni'ras ra kona ni Jesus nin lalaki a bulag tan umel ta nasrepan
yan ispiriton duka'. Pinaanda' naya ni Jesus ket maka'kit tan makapag'irgo
yayna.
23 Ket, saray tutawon itaw, naka'ngap saran awit a li'mo. “Siti na palayi
yaytaw si nipangako' a puri na ni David?” wanra nin nitepetan.
24 Main nin Pariseo nin itaw tan sin narnge' rayti wanra, “Makapalakwan
yan ispiriton duka' bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiriton duka'
ket binyan nayan pakayadi'.”
25 Nataros na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, kanya' nin wana konra, “No main
nin sayay nasyon ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin
magnayon. Wanin anamaet, no sa sayay pammali o babali, mapuruk-purok
sara nin miaaway a saya tan saya, misisyay li' a pirat'anan ra.
26 Edet a lamang, no say puon nin pakayadi' ko ket kona ni Satanas,
mangkuntrawen nay kadiryan na kanya' nin pa'no ey a katutuloy nin
pag'aadi' na?
27 Wamoyo nin si'ko ket palakwanen kosaray ispiriton duka' bana' sa
pakayadi' na ni Beelzebul. Sara pa a tumutumbok moyo, mamalakwan
sara paran ispiriton duka' a mangibwat anamaet sa pakayadi' na, o si Dios
a mamin pakayadi' konra? Saran mismo a mamatutuo nin abas kamo sa
man'iparsa moyo kongko!
28 Bale' sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket
ibat konan Ispirito nan Dios, ipadar anaod nin sayti a rinmate' anay udas nin
mag'adi' yaynadti a Dios.
29 Tutuo in ta si Satanas ket bara'mo yan sayay magsen a tawo. Kasan
makasrep sa bali na ta pigaw nin kalapen ray kukayadian na no kai raya
yapo' nin baruren in a magsen nin tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa'
rayna nin kalapen nga'min a rabay ra.
30 Si si'numan a kai nin kipasayan kikalamo' kongko, kuntra ya kongko. Si
kai nin tumulong kongko, sambenan nako.
31 Bana' sa sain a pammaduka' moyo sa gawa' nan Ispirito, tandaan
moyoyti: Mapirduna saray tutawo sa animan a kasalanan ra, mataman
et sa duka' a irgwen ra konran kapada ran tawo o konan Dios. Bale' si
si'numan a mamaduka' nin kabistawan nan Ispirito nan Dios, kai ya gapo
nin mapirduna.
32 Mapirduna ya et a si'numan nin mag'irgo nin kuntra kongko, si'kon si
Pinaitawo, bale' si si'numan a mag'irgo nin kuntra konan Ispirito nan Dios,
kai ya gapo nin mapirduna anggan maka'numan.”

Lucas 6:43-45

33 “Rway bagay tamo' a maibarita' maipa'ka' sa sain. No mabistay bunga
ket mabista anamaet a ibwatan, o no duka' a bunga ket duka' anamaet a
ibwatan. Sain a bilang nin matandaan no mabista o makapoy yay kayo a
ma'kit sa bunga na.
34 Ket si'kamo, kasan maabig a maibarita' moyo ta duka' a pigagawa' moyo.
Bara'mo kamon masirib a ulay! Lumiwa' nin lumiwa' sa bebey nan tawo no
ani a iti sa kanakman na.
35 Si tawon maabig, maabig a ibarita' na ta maabig a pinanakem na. Bale'
si tawon maraet, maraet anamaet a ibarita' na ta maraet a pinanakem na.

---

* **12:21** Isaias 42:1-4.

36 Ibarita' koyti komoyo a no Awro li' nin Manintinsya yay Dios, ubatan nin
barang saya a kasan kabalikasan nin susarita' a inirgo na.
37 Anaod, sigon sa susarita' a inirgo mo, sintinsyawan naka li' nin Dios no
nepeg a dusawen naka o ibarita' nan mapteg ka."

Inusisa' ran Pupangulo a Ibwatan nin Pakayadi' nan Cristo
Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32

38 Kaaram, saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo nin itaw
wanra kona ni Jesus, "Maistro, mangwa' ka pa edet nin paka'kitan ta pigaw
nin ma'kit min si Dios a ibwatan nin pakayadi' mo."
39 Wana ni Jesus konra, "Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan mala-
mang konan Dios! Sukat a kidawat kamo kongko nin paka'kitan! Kasan
paka'kitan a ibat ako sa langit a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si
na'kit a nangyadi' kona ni Prupita Jonas,
40 a itaw yan tuloy awro tan yabi sa rarem nin tyan nan alakin kuna'*.
Wanin anamaet li' kongko, si'kon si Pinaitawo, tuloy awro tan yabi ko li' nin
iti sa rarem nin luta' nin naitabon.*
41 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive
ket ibarita' ra li' a manepeg nin dusawen kamo, ta sara, sin narnge' ray
nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka'
a pigagawa' ra.* Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a
pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na.
42 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap tan magtistigos ya li'
anamaet a Rina nin taga Sheba* a manepeg nin dusawen kamo, ta sya,
abirno nin aninay kaday'an nin ibwatan na, nako ya nin nangrenge' sa
madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Si'kamo bale', iti ya sawanin
komoyo a mas ata'gay et a kadunungan dyan si Solomon bale' kai moyo nin
akuen a akay na."

Lucas 11:24-26

43 "Wanti et e: No napalakwan yaynay ispiriton duka' a nakasrep sa sayay
tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang nin lugar maningkap nin piikapan
na. No kasan ma'kit na
44 ket wana sa nakem na, 'Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan kon niikapan.'
Ket sumubli' ya tan marate' nayan kasan mampiikap; naringgasan tan
nasider ya.
45 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan
sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas
grabi et li' a kapapa'sar nan sitaw a tawo dyan sin nu'na.
Wanin a mangyadi' komoyon duka' a tutawo konan sitin panaon."

Si Tutuon Pamilya nan Cristo
Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21

46 Ket kapresan nan mampag'irgo ni Jesus konran tutawo sin rinmate' ya si
nanay na tan saray bubsat na. Mantuma'gan saradtaw kona sa rikor ta rabay
ray kiirgo kona.
47 Main nin nangipatanda' kona a wana, "Maistro, si nanay mo tan saray
bubsat mo ket itaw sara sa rikor. Rabay ray kiirgo komo."*

---

* **12:40** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:1–2:10. * **12:40** *li' nin iti sa rarem nin luta' nin naitabon- O:itaw sa lugar ran nati a mantawagen nin Hades. - Sa Griego:itaw sa rarem nin luta'.* * **12:41** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 3:1-10. * **12:42** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Rina nin taga Sheba*** sa 1 Uadi' 10:1-10; 2 Cronica 9:1-10. * **12:47** Main nin umno ra tamo' nin kasuratan nin Griego a kasa yaytin birsikulo.

48 Ket wana ni Jesus kona, “O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray ina tan bubsat
kon talaga ket sakalako sara.”
49 Nitudo' nasaray tumutumbok na ket wana, “Sarayti a ina tan bubsat ko.
50 Ibarita' koy wanin ta si si'numan a man-gumwa' nin karabayan nan Ama
ko sa langit, syay ina o busat ko.”

13

Iyakay nan Cristo a Maipa'ka' sa Pag'adian na
Marcos 4:1-2

1 Konan sitaw a lamang nin awro nibwat ya sa bali si Jesus tan nako ya nin
tinmekre' sa rigrig nin baybay.
2 Pinasyan ka'bawan ra bale' nin tutawo nin inmarak kona. Kanya' nin
rinmuran ya sa sayay baluto nin nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Ket saray
tutawo naka'deng sara sa abay.
3 Nangusar ya nin pangingiyarig* sa niyakay na konra maipa'ka' sa abaw
a bubagay.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Marcos 4:3-9; Lucas 8:4-8

Wana ni Jesus, “Main nin sayay magtatalon a nako nanabwag nin bini' sa
pinaririk na.
4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan. Na'kit rayti nin
manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a luta'. Rinumsik
nin tampor ta ababoy luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin didikot. Linmam-
bot tan kinmubpal a madiwin dikot ket nadaeg ti.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem nin luta'. Ket main nin
ginmungan tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan main anamaet nin
sanyasot.”
9 Wana et ni Jesus, “Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagara nin Pangingiyarig
Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10

10 Kinmadani sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra
kona, “Ambale' a mangusar kan pangingiyarig sa pangangakay mo konran
tutawo?”
11 Wana nin ni'bat, “O' a, ta, si'kamon peteg nin mantumumbok kongko,
man'aburuyan nakamon Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa pag'aadi'
na a kai et nin naipataros nangibwat et sin nu'na, bale' konran raruman
tutawo, kai na nin man'ipatandaan.
12 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say
pakataros na ket malamu'nan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan,
mataman nin say tanda' na ket mag'in nin kasa.
13 Mangusar akon pangingiyarig bana' ta mataman nin ma'kit raynan
ma'kit a man-gaw'en ko, kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra; marnge'
raynan marnge' a man'iyakay ko bale' kai ra nin manreng'en o mangkataru-
san.
14 Sa sain a kapapa'sar ra ket matukid a nibarita' nan Dios a niparate' na ni
Prupita Isaias. Wana,

---

* **13:3** Say ***pangingiyarig*** ket saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan nin ibarita' na maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

‘Saraytin tutawo, marnge' raynan marnge'
bale' kai ra nin matarusan;
Ma'kit raynan ma'kit
bale' kai ra nin alilbien,
15 ta tinmib'ey anay ulo ra.
Pinaletpetan ray tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra
ta no ambo' nin wanin,
ma'kit, marnge' tan mataros ra kumon no ani a matunong,
tan mamper sara kongko
ket isalba kosara.’* ”
16 Wana ni Jesus, “Bale' si'kamo, makarma' kamo ta main nin paka'kit tan pakarnge' moyo sa katutu'wan.
17 Ibarita' koyti komoyo a abaw saray prupita tan tutawon matunong sin nu'nan panaon a masulit nin maka'kit tan makarnge' sa mangka'kit tan mangkarnge' moyo maipa'ka' sa pangingisalba nan Dios kontamo, ket kai nin nangyadi' ti sin panaon ra.”

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig a Maipa'ka' sa Luta'
Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15

18 Wana et ni Jesus, “Reng'en moyo tan adalen moyo a pipa'kaan nan si pangingiyarig nin maipa'ka' konan magtatalon.
19 Saray tutawon nakarnge' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios bale' kai rayti nin natarusan, maipada sara sa dadalanan a naikaan nin bini'. Nako ya konra a si sya a Kadukaan ket nipalingwanan nay narnge' ra.
20 Say babato nin lugar a naikaan nin bini', maipada saradti a maririket nin nakarnge' sa Sarita' nan Dios tan tampor a inako' ra.
21 Bale' kai nin nakayamot konra kanya' nin kai nagnayon ta sin mangirangep saraynan pakapaidap tan pammadya'dya' bana' sa nipangrisibi ra nin Sarita' nan Dios, rinmay'ep sara tan ginurutan rayna.
22 Itaw sa no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot a naikaan nin bini', maipada sara anamaet a nangrenge' sa Sarita' nan Dios. Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra tan nu'na-nu'nay apes ran yumaman, ket nadaeg nin sayti a apes ran tumbuken a Sarita' nan Dios. Kai nin ginmunga sa byay ra.
23 Ket saytaw anamaet say madaem nin luta' a naikaan nin bini', maipada saray nangrenge' tan natarusan ray Sarita' nan Dios ket nagtrabaho sa byay ra tan ginmunga nin bara'mon bini' a main nin ginmungan tulumpulo', o a'nem a pulo', o sanyasot.”

Si Pangingiyarig nin Maipa'ka' sa Duka' a Rabot

24 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, “Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya. Main nin sayay lalaki nin nako nangisabwag nin sayay klasin mabistan bini' a kasan lawok nin raruma sa mantalunen na.
25 Bale' sayay yabi sin nakaka'lek saraynay tutawo, sayan kuntra konan sitin tawo a nako konan sitaw a mantalunen na, tan nangisabwag yan bikoy nin duka' a klasin rabot, a no tumubo' ket kapadan bakas nin saytaw say mabistan klasin bikoy. Mi'sa nibwat yayna.
26 Sin inmalaki tan gumungayna, maipurok anay rabot.

---

* **13:15** Isaias 6:9-10.

27 Naka'ngap saray padalos nan main nin luta' nin nako sara kona a wanra,
‘Don, kasan lawok nin saytaw say bikoy a nisabwag moyo sa luta' moyo. Adti
taw nin nangibwat say duka' nin rabot a tinmubo'?’
28 Wana, ‘Kasan sapo! Kakuntra koyay nangwa' nin sain!’
‘Pa'no sawanin ey, di dutduten mi a rabot?’ wanra nin padalos.
29 ‘Andi',’ wanan amo, ‘ta bangli' no maikidutdot moyoy mabistan klasin
mula.
30 Taga'nan moyoynay pangyayatab, ta ibarita' ko li' konran mangyatab
a dutduten ra mi'sa ra nin berberen nin puuran. Mayadi', yataben ra li' a
mabistan klasin mula mi'sa iyator sa agamang ko.’ ”

Say Bikoy nin Mustasa
Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19

31-32 Nami ya anamanaet nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, “Say
iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa bikoy nin mustasa a
sangkadaitean sa sarba nin bikoy. Bale' no naimula yayna, tumubo' ya tan
mag'in yan sangkaalakyan sa sarban pupising. Ata'gay yan bara'mon kayo
ket saray manuk-manok umapon sara kona tan mipugar sara sa susanga na.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Pammakbo
Lucas 13:20-21

33 Nami ya anamanaet nin pangingiyarig si Jesus. Wana, “Say pakaitayak
nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa pammakbo. Ni-
lawok nan sayay babayi a daite' nin pammakbo sa tulon latan arina. Ket
kinumbo yay intiron minasa na.”

Say Nipangusar nin Pangingiyarig
Marcos 4:33-34

34 Sa nipangibari-barita' nan sayti ni Jesus konran tutawo ket nangusar yan
pangingiyarig. Kasan nibarita' na a kai ya nangusar nin pangingiyarig.
35 Sa wantin ginwa' na ni Jesus a nakatukidan nin wana nin Dios a
nipaiparate' na konan prupita. Wana,
“Mangusar ako li' nin pangingiyarig no iyakay kosara.
Ipatandaan ko li' konra a bubagay nin kasa et gapon nakatanda' nangibwat
sin naparsa yay mundo.”*

Say Pipa'kaan nan Pangingiyarig Maipa'ka' sa Rabot

36 Ket linakwanan nasarayna ni Jesus a tutawo tan sinumrep ya sa bali.
Tinumbok raya nin tumutumbok na tan wanra kona, “Ipapalaway mo pa
komi a pipa'kaan nan pangingiyarig maipa'ka' sa rabot.”
37 Wana ni Jesus, “Si'kon si Pinaitawo yaytaw si nangisabwag nin mabistan
bikoy a kasan lawok.
38 Sitaw si mantalunen ket kaalimbawaan nayan mundo. Saytaw say
mabistan klasin bikoy a kasan lawok, sara a tutawo nin si Dios a mampag'adi'
sa byay ra, tan saytaw say bikoy nin duka' a klasin rabot, sara a tutawon si
sya a Kadukaan a mampag'adi' sa byay ra.
39 Sitaw si kakuntra nan lalaki, sya a Dimunyo. Say pangyayatab, isimbulo
a anggawan nan sitin panaon, tan saray mangyayatab, saray uanghil nan
Dios.
40 Saytaw say pakadutdot tan pakaberber nin puuran nin duka' a rabot,
sain a mangyadi' li' konran duka' a tutawo no anggawan nan sitin panaon
41 ta si'kon si Pinaitawo, ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako rasara
galten nga'min sa Pag'adian ko a sarba ran gumu-gumwa' nin duka' a
makaayat konran raruma nin magkasalanan.

---

* **13:35** Kanta 78:2.

42 Ket itampal rasara li' sa burung-burong nin apoy sa impyirno. Itaw
umasisit tan umagrem sara li' tan ngumaretenget li' a ngipen ra bana' sa
pakapaidap tan bereng ra.
43 Saray pinapteg nan Dios bale', ipadar ra li' a kinamapteg na nin Dios nin
kapada na kaslag nin awro itaw sa Pag'adian nan Dios, si Ama ran itaw sa
langit.*
Si'kamon manrumnge', adalen moyoytin maong."

Main et nin Pangingiyarig nin Pangisip-isipan nin Maong

44 "Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya sa kayamanan a naikali sa luta'.
Nadumog nayti nin sayay tawo ket tinambakan nan uman. Pinasyan ririket
na ket nako ya sa bali na tan nilako' na a sarban main na mi'sa naya kina'
sinaliw taw nin luta'.
45 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et konan sayay kumirsyanti nin
mampaningkap nin kumprawen nan mabistan klasi tan mablin pirlas.
46 Sin na'kit nayaynay sangkablyan, nika' na nin nilako' nga'min a sarban
main na mi'sa naya kina' sinaliw taw nin pirlas.
47 Si Pag'adian nan Dios ket maiyarig ya et a lamang sa kayakas* a nikatkat
sa taaw a makakalap nin sarbaynan klasin kuna'.
48 No abaw anay nakalap, arwasen rayayna nin maninilay mi'sa rasara nin
galten tan klasyen a kuna'. Saray mabistan klasi, ikwa rasara sa gagaban ra
tan saray makapoy, itampal rasara.
49 Wanin li' anamaet a mangyadi' no anggawan nan sitin panaon ta isyay
rasara li' nin uanghil konran matunong a duka' nin tutawo,
50 mi'sa rasara li' nin itampal sa burung-burong nin apoy. Itaw umasisit tan
umagrem sara li' tan ngumaretenget a ngipen ra sa pakapaidap tan bereng
ra."
51 Nitepet na ni Jesus konran tumutumbok na, "Natarusan moyo paray
nibarita' ko?"
"O'," wanra.
52 "Anaod," wana ni Jesus, "no si sayay mangangakay nin Sarita' nan
Dios ket naadal naynan tumbuken a katutu'wan maipa'ka' sa pag'aadi'
mangibwat sa langit, bara'mo yan tawon abaw a kayadian sa bali na ta ambo'
tamo' nin say gindat a maiyakay na, no kai edet, pati say ba'yo."

Kai rayadtaw nin Alilbien sa Mismon Babali na a Cristo
Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30

53 Sin nayadi' nayna nin nibi taw nin pangingiyarig ni Jesus, nibwat ya
konan sitaw a lugar,
54 ket, sinmubli' ya sa Nazaret a mismon babali na. Itaw nangyakay ya
sa sinaguga ra ket saray nakarnge' kona naka'ngap saran maong. Wanra,
"Ya! Adti ya kano in nin nag'adal? Adti in nangibwat a kaungan na nin
magmilagro?
55 No, anak naya tamo' in nin si karpintiro! Siin ket si Maria a ina na tan
kaka raya ni Santiago, Jose, Simon, tan ni Judas!
56 Sara et a ari nan bubbayi ket iti sara nin mampiikap. Adti na kadi' nin
kinalap in nin kadunungan tan pakayadi' na?"
57 Kai ra nin kauna'nepan a maipa'ka' kona ket kai sara nin namper kona.
Wana ni Jesus konra, "Rispitado yay sayay prupita pwira tamo' sa mismon
babali na tan pwira konran mismon pamilya na."
58 Ket ambo' nin abaw a ginwa' nadtaw nin milagro ta saray tutawo kai sara
nin namper kona.

---

* **13:43** Daniel 12:3. * **13:47** Sin saytaw maiyaburoy et a kayakas.

14

Patyen naya ni Herodes a Tawon Nangisadya' sa Irarate' nan Cristo
Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9

1 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas*, a syay ulon gubyirno sa
Galilea, a maipa'ka' kona ni Jesus.
2 "Sya si Juan a sinmubli' nin mabyay! Ket anaod, main nin pakayadi' nan
makagwa' nin mumilagro," wana ni Herodes konran tutawo na
3 ta intaw ket nipadakep naya si Juan, nipapriso tan nipakadinawan naya.
Ginwa' nayti ni Herodes bana' kona ni Herodias a asawa nan busat na nin si
Felipe,
4 ta wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes, "Abas a i'yan
ma."
5 Konan siin ket rabay nayaynan ipapati si Juan bale' mali'mo ya konran
ka'bawan ra nin tutawo ta tepren ran saya yan prupita si Juan.
6 Bale' sin narate' a awron nikaiyanak na ni Herodes tan sinilibra rayti,
dinmukdok yay anak nan balasang ni Herodias sa adapan ran bubisita.
Napagustwan ya si Herodes
7 ket wana konan balasang, "Sambawan ko nin ibi ko komo a animan nin
dawaten mo."
8 Binibilin nayan ina na a balasang kanya' nin wanti a dinawat na kona ni
Herodes, "Rabay kon ibi ma kongko sawanin ana nin mismo nin naikwa sa
plato a ulo na ni Juan a Mammawtismo."
9 Nagbabawian nan adi' a nipangako' na, bale' bana' ta nagpangako' yan
sinambawan na ket narnge' ran bubisita na, nigan-gan nay pakaunor nin
dawat nan balasang.
10 Nipaputol naya sa priswan a ulo na ni Juan.
11 Nikwa raya sa plato mi'sa raya nin nibi konan balasang, ket si balasang
nika' naya konan ina na.
12 Ket kina' raya kinalap itaw sa priswan nin tumutumbok na ni Juan a
bangkay na tan nitabon raya. Mi'sa, nika' ra nin niparate' kona ni Jesus a
nangyadi'.

Main nin Pakayadi' nan Cristo Sa Ikabyay
Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

13 Sawanin, sin natandaan na ni Jesus a maipa'ka' sa sain, nibwat ya tan
saray raruman tumutumbok na nin rinmuran sa baluto a mako sa lugar a
kasan tawo ta pigaw nin magbukud-bukod sara. Bale' abaw saray tutawon
nakatanda' no adti a keen ra kanya' nin nibwat sara sa bubabali ra nin
nangrigrig baybay saran linmalakon tinmumbok kona.
14 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a abaw itaw nin tutawo.
Maka'dwan yan tuloy konra. Ket pinaanda' nasaray main nin masakit.
15 Sin dumedlem ana, kinmadani saray tumutumbok na kona ket wanra,
"Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti, kanya' nin paibwaten
mosarayna nin makapako sara sa raruman bubaryo ket makasaliw saran
kanen ra."
16 "Kai sara matkap nin palakwanen," wana ni Jesus. "Si'kamoynay mamin
ma'kan ra."
17 "Ya! Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a main iti," wanra.
18 Ket wana ni Jesus, "Ika' moyodti kongko."
19 Pinatekre' nasara a tutawo sa rarabot. Inagwang nay liman tinapay tan
saray rwan kuna' mi'sa ya tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios.

---

* **14:1** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

Tinau-tao nayti tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
20 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Dininep ran tumutumbok a tara' ket main nin labinrwan balyag.
21 Saray nangan, limanribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang a bubbayi tan a'nak.
22 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus sa baluto a tumutumbok na tan pinau'na nasaraynan mako sa rubari' nan baybay leg'an nasaran pinaibwat a tutawo.

Main nin Pakayadi' nan Cristo sa Sarban Pwirsa sa Libed-libed
Marcos 6:45-52; Juan 6:5-21

23 Sin nakaibwat saraynay tutawo, nako ya sa sayay ata'gay nin purod, a bukud-bukod nadtaw, ta pigaw nin dumasal ya. Mandumedlem ana ket itaw ya et nin bukud-bukod.
24 Sara anamaet bale' a tumutumbok na nin mansumaki sa baluto, itaw sarayna sa butlay. Mangkapaidap saran sumaki ta alalaki a daluyon tan sungsong yay siri.
25 Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa babon ranom.
26 Ket sin na'kit ran main nin manlumalako sa babon ranom, nali'mwan sara. “Main nin lampong!” nita'way ra nin pinasyan li'mo.
27 Nag'irgo yan tampor si Jesus a wana, “Andi' kamo nin mali'mo. Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo.”
28 Wana ni Pedro, “Catawan, no page' a si'ka in, kayaban nakon makodsen komo a lumalako ako sa babon ranom.”
29 “Paradti,” wana ni Jesus.
Inmarawas ya sa baluto si Pedro tan linmalako yan nako kona ni Jesus.
30 Bale' linmi'mo ya sin nadlaw nan pinasyan peres ket manlumdeg yayna. “Byayen nako, Catawan!” wanan nita'way.
31 Sinampat naya nin tampor ni Jesus tan wana kona, “Si'kan kurang a pagmamatalek, ambale' a nagdwadwa ka?”
32 Rinmuran sara sa baluto ket linumteng ana.
33 Saray itaw sa baluto nangrayo sara kona ni Jesus. Wanra, “Peteg a si'kay Anak nan Dios!”

Main nin Pakayadi' nan Cristo nin Mamaanda' nin Masakit
Marcos 6:53-56

34 Sin nakaripay sarayna, inmabay sara sa Genesaret.
35 Naalilbi' rayan tutawodtaw si Jesus ket nipata-patanda' ra sa nagsik-abarang nin lugar itaw a pagkamain na. Ket inawit-awit rasaran tutawo kona a mampagmasakit.
36 Nikidawat saran inganga'do kona a aburuyan nasara tanan kuditen ray saroy nin aysing na. Ket sarba ran nakakudit inmanda' sara.

15

Say Nakaibakian nan Cristo, Kai nin Nipatukdo' sa Kaugalian
Marcos 7:1-23

1 Ni'sa, main nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus. Nitepet ra kona,
2 “Ambale' a man-gurutan ran tumutumbok mo a kaugalian a nangibwat et konran pupuon tamo bilang say mangan sarayna nin kai ra nin tumbuken a ugali' nin manepeg a pammusbos nin ranom sa gamet?”

3 Ni'bat na ni Jesus konra, “Si'kamo anamaet, ambale' a man-gurutan
moyoy nigan-gan nan Dios bana' sa panunumbok moyo nin kaugalian moyo
4 ta wanan Dios, ‘Igalang ma si ama mo tan si ina mo,’* tan wana et, ‘Si
si'numan a mamaduka' nin ama na o ina na, kasan sapo nin patyen ya.’*
5 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Wamoyo a no main nin
magwa' nan ibin tulong nin sayay tawo konran mangatua na, ibada' nayna
konra a igagara na anayti nin ida'ton konan Dios ket kai na nin maibi nin
tulong konra.
6 Ket sigon sa sain a akay moyo, kai nasarayna matkap nin lingapen a
mangatua na. Sa wanin a gawa' moyo sa tanay matumbok moyo a uakay
moyon bukod, ginwa' moyon kasan kwinta a nibarita' nan Dios.
7 Mampisantu-santos kamo tamo'. Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias
maipa'ka' komoyo a wana,
8 ‘Saraytin tutawo,’ wanan Dios, ‘raywen rako sa irgo,
bale' say kukanakman ra ket adayo' nin tuloy kongko.
9 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.’* ”
10 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon itaw. Wana konra,
“Reng'en rako tan tarusan moyoy ibarita' ko.
11 Ambo' a say sumrep sa bebey nan sayay tawo a puon nin
pagkakasalanan na, no kai say duka' a lumiwa' sa bebey na.”
12 Kinmadani sara konay tumutumbok na ket wanra kona, “Tanda' mo
paran napasager mosaray Pariseo sa saytaw say nibarita' mo?”
13 Ni'bat na ni Jesus konra, “Sarban mula nin kai na nin nimula ni Ama ko
nin itaw sa langit ket madutdot li'.
14 Pauryan moyo sara. Bara'mo saran sayay bulag a mampanabin nin
mangyakay dalan konan saya et nin bulag. Ambo' nin ma'teng ket pariho
saran maikura'bot.”
15 Kapingmatan wana ni Pedro, “Ipapalaway mo pa komi a pipa'kaan nan
sitaw si pangingiyarig nin nibarita' mo konran tutawo.”
16 “Ani, anggan sawanin kapada ran raruma, kai kamo et nin makataros?”
wana ni Jesus konra.
17 “Kai moyo para nin maamingaw a sarban ipasrep tamo sa bebey tamo
ket mako sa tyan tamo mi'sa li' a lamang nin lumiwa'?
18 No kai edet a lamang, say duka' nin lumiwa' sa bebey nan sayay tawo nin
mangibwat sa nakem na, sayti a mamagkasalanan konan sayay tawo!
19 Wanti ana: say duka' nin kukaisipan, say mangmati, say kiraray sa
ambo' nin asawa, say sarbaynan klasin pangikon ran lalaki nin kapada ran
lalaki o ran babayi nin kapada ran babayi, say manakaw, say mibula'-bula',
tan say manida' nin kagalangan nin raruman tawo; mangibwat in sa nakem
nan sayay tawo.
20 Sain nin gugawa' a mamag'in konan sayay tawo nin kai kumana' sa
pangingikit nan Dios. Ambo' taw say kai nin panunumbok sa kaugalian a
manepeg nin pammusbos nin gamet.”

Naipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Ado' na konran Tumper
Marcos 7:24-30

21 Linmakwan saraynadtaw si Jesus tan nako sara sa sayay lugar nin adani
sa syudad nin Tiro tan Sidon.

---

* **15:4** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **15:4** Exodo 21:17; Levitico 20:9. * **15:9** Isaias 29:13.

22 Main nin mampiikap itaw nin sayay babayin ambo' nin Judio ta taga
Canaan ya a tinmumbok konra. Wana nin man'ita'wa-ta'way, “Ka'dwan nako
kadi', Catawan, si'kan nipangako' a puri na ni David. Nasrepan yan ispiriton
duka' a anak kon babayi ket mangkapaidap yan maong.”
23 Bale' kai ya gapo nin tinumnoy si Jesus. Kinmadani sara kona a
tumutumbok na tan dinawat ra nin ni'no kona a wanra, “Nangibwat naon
ya in et nin tumbok anan tumbok tan ta'way anan ta'way. Paibwaten mayna
pa.”
24 Ket wana ni Jesus, “Nibaki' nako bale' nin Dios nin mako tamo' konran
Israelita, a sara ket bara'mo saran kukarniron nabarang.”
25 Bale', inmarak yay babayi kona tan nanalimukod ya. Nikidawat yan
inganga'do nin wana, “Catawan, tulungan nako!”
26 Imbatan naya ni Jesus, “Ambo' nin manepeg a kalapen a kanen ran a'nak
tan ipakan konran tuwe'*.”
27 Ni'bat na nin babayi, “Ser, tutuo in say wamo bale', mataman anamaet
nin saray aso ket ma'kan ray pasi' ran amo ra.”
28 “Pinasyan eget nin pagmamatalek mo, Baying!” wana ni Jesus kona.
“Mangyadi' in say mandawaten mo.” Ket sin saytaw nin mismo, inmanda'
yay anak nan sitaw a babayi.
29 Linmakwan yaynadtaw si Jesus a nangrigrig yan Baybay Galilea. Nuli'
ya sa sayay purod ket tinmekre' yadtaw.
30 Abaw saray tutawon inmarak itaw kona. Abaw saray tutawon mampag-
masakit nin nagsikabarang a ni'ras ra kona, bilang saray paralitiko, saray
pilay, saray bulag, saray umel, tan saray main nin raruma et nin masakit.
Nikwa-nikwa rasara sa adapan na ni Jesus ket pinaanda' nasara nga'min —
31 a makapag'irgo saraynay umel, makakimey saraynay paralitiko,
makalalako saraynan limpyo a pilay, tan maka'kit saraynay bulag.
Naka'ngap sara nga'min a tutawon itaw nin naka'kit sa sayti ket rinayo
rayay Dios, si Dios a manraywen ran Israelita.

Marcos 8:1-10

32 Kinayaban nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana konra,
“Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro raynan iti ket na'pos
anay balon ra. Kai kosara rabay nin paibwaten nin kai nin nangan ta bangli'
no maulaw-ulaw sara sa dalan sa bitil ra.”
33 Wanra nin tumutumbok na, “Adti atamo mangalap iti sa wantin kasan
kabali-balin lugar nin kanen a sumadag konran saraytin pinasyan ka'bawan
nin tutawo ey?”
34 Nitepet na ni Jesus konra, “Umno ra et a natra' nin tinapay?”
“Pito ra et tan main nin umno ray madidintek nin kuna',” ni'bat ra nin
tumutumbok.
35 Ket pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'.
36 Kinalap nasaray piton tinapay tan say kuna' tan nikisalamat ya konan
Dios. Tinau-tao nayti mi'sa na nibi-nibi konran tumutumbok na nin itayak
ra konran tutawo.
37 Nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin
dininep ran tumutumbok na a tara' ket main nin piton gagaban.
38 Saray nangan, a'pat a ribo saray lulalaki tan kai sarayna nin nikibilang
a bubbayi tan saray a'nak.
39 Kaaram, pinaibwat nasarayna ni Jesus a tutawo, mi'sa nako yayna nin
rinmuran sa baluto nin mako sa lugar a sakop nan Magadan.

---

* **15:26** Say rabay nan ibarita' nin ***tuwe'*** o ***aso***, ket saray ‘ambo' nin Judio’. Saray ‘a'nak’ anamaet ket saray ‘Judio’ a sara a tawo nin namyan nan Dios nin bindisyon na.

16

Say Pammatutuo a Nibaki' naya nin Dios si Jesus
Marcos 8:11-21; Lucas 12:54-56

1 Main nin Pariseo tan Saduseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit
saran puon a sidaen ray kagalangan na kanya' nin wanran dinawat kona,
"Mangwa' ka pa edet nin paka'kitan a nibaki' naka nin Dios."
2 Bale' ni'bat na ni Jesus konra, "No mu'dit yay langit no mansumrep yay
awro, ibarita' moyo, 'Mabista li' a tyimpo dilap,'
3 tan no kabubuklas ket mu'dit a sira' nan awro tan marurem yay langit,
wamoyo, 'Rumapeg ya sawanin.' Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas
nan langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin bubagay a
mampangyadi' konan sitin panaon!*
4 Si'kamoynan tutawo sawanin a duka' tan malamang konan Dios! Mayin
ta kidawat kamo kongko nin paka'kitan? Kasan paka'kitan a ibat ako sa
langit nin ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' sitaw si na'kit a nangyadi'
kona ni Jonas* sin saytaw." Sin nayadi' na anayti nin nibarita', linakwanan
nasarayna.
5 Sinmaki saran makodtaw sa rubari' a tumutumbok na ni Jesus bale'
nalingwanan ra a nibalon.
6 Sin nakaabay sarayna, wana ni Jesus konra, "Pakailag kamon maong sa
pammakbo ran Pariseo tan Saduseo."
7 Nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok si wana. Wanra, "Wantaw a
nibarita' na ta nalingwanan tamoy nibalon nin tinapay."
8 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'irgwan ra kanya' nin wana konra,
"Ambale' a siin si nalingwanan moyoy tinapay a mampag'iirgwan moyo?
Kurang a pagmamatalek moyo!
9 Anggan sawanin kai moyo et nin matarusan? Nalingwanan moyoyna
para? Sin tinau-tao koy lima ran tinapay nin nipamakan konran limanribon
lulalaki, umnoy balyag a nadinep moyon tara';
10 tan sin tinau-tao koy pito ran tinapay nin nipamakan konran a'pat a
ribon lulalaki, umnoy gagaban a nadinep moyon tara'?
11 Ambale' a kai moyo tana nin mataros a ambo' nin maipa'ka' sa tinapay
a man'ibarita' ko komoyo sin wangko nin pakailag kamo sa pammakbo ran
Pariseo tan Saduseo?"
12 Nataros rayna sin sain nin tumutumbok a ambo' nin say pammakbo nin
usaren no mangwa' nin tinapay a wana ni Jesus nin matkap ran ilagen, no
kai edet, say akay ran Pariseo tan Saduseo maipa'ka' konan Cristo.

Nipatukdo' a Nipamaki' konan Cristo sa Rilasyon na konan Dios
Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21

13 Nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa lugar nin adani sa
babali nan Cesarea-Filipos. Sin itaw sarayna, tinepet na ni Jesus konran
tumutumbok na nin wana, "Ani a ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongkon
si Pinaitawo? Si'no ako kano a wanra?"
14 Wanra nin ni'bat, "Main nin mamarita' a si'ka si Juan a Mammawtismo,
bale' main anamaet nin mamarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et ibarita' ra
a si'ka si Jeremias, o no kai, saya ka konran saray prupita."
15 "Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?" nitepet na konra.
16 Ni'bat na ni Simon Pedro, "Si'kay Cristo, si Anak nan sibibyay a Dios nin
nipangako' na."

---

* **16:3** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasayti nin birsikulo.
* **16:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Jonas 1:17–2:10.

17 Ket wanan ni'bat ni Jesus kona, “Makarma' ka, Simon nin anak na ni
Jonas, ta ambo' nin tawo a nakatandaan mon sain no kai edet, dirin si Ama
kon itaw sa langit a nangipatanda' komo.
18 Ket si'ko, ibarita' ko a si'ka, Pedro* ka. Konan siin si bara'mon sayay
baton pundasyon a pangipatukduan ko nin nikapasaya ran lapag nin tutawo
ko. Kasa li' gapo nin makadaeg konra, mataman et nin say pakayadi' nin
mangibwat sa impyirno.
19 Komo, ibi ko li' a pagkanawanawa nin mangipatanda' nin maipa'ka'
kongko, a bilang nin naipya komo a tumbok nin Pag'adian nin mangibwat
sa Langit ta pigaw nin makasrep saray abaw a tutawo. Say aburuyan modti
sa luta' nin magwa' nin gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai mo nin
aburuyan iti sa luta' nin magwa' nin gaw'en, kai na nin aburuyan nin Dios.”
20 Sin nayadi' nayna nin nibarita' ti ni Jesus, mairot nasaran binibilin a
tumutumbok na a andi' ra gapo nin ibari-barita' a syay Cristo.

Si Cristo, Nibaki' yan Mati
Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27

21 Nangibwat ana sin sain, nipatandaan nayna ni Jesus konran tumutum-
bok na a naiketeg anan mangyadi' kona. Wana konra, “Matkap a mako ako
sa Jerusalem ket itaw mangirangep ako li' nin abaw nin pammadya'dya' ran
saray Madudunong sa Gugan-gan tamo, tan saray Pupangulon Pupadi' tan
saray Mangatuntawo tamo. Ipapati ako li' bale' marate' a ikatlon awro ket
pasublien nako li' nin mabyay nin Dios.”
22 Sin sain, nikadayo' nayan buga' ni Pedro si Jesus konran raruma tan
inima'no naya a wana, “Ser, kai in nin magwa'! Si Dios kai na kumon nin
aburuyan a mangyadi' in komo!”
23 Nibring ya si Jesus nin inadap naya si Pedro tan wana, “Satanas,
lumakwan kadti! Makasamben ka kongko ta say iti sa nakem mo ket ambo'
nin kumpruntado sa karabayan nan Dios, no kai edet, sa pangingisip nin
tutawo.”
24 Ket wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Si sayay marabay nin mag'in
nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan
bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman
nan diri ket tumbuken nakon pirmi.
25 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya
li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli
na kongko, madumog na a tutuon byay.
26 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kaya-
manan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo! Kasa
gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa byay a na'met na.
27 Anaod, sa ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket sumubli' ako li' nin
main kongko a pakayadi' tan kagalangan nan Ama ko tan kalamo' kosara
a uanghil na. No saytaw li' ket tubaleen ko a barang tawo sigon sa ginwa-
ginwa' ra.*
28 Ibarita' koyti komoyo a main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no
si'kon si Pinaitawo ket ipa'deng ko a pag'adian ko.”

17

Pa'geten nan Dios a Nipamaki' na kona ni Jesus
Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36

* **16:18** Sa Griego, say rabay nan ibarita' nin ***Pedro*** ket sayay daite' a bato.
* **16:27** Kanta 62:12.

1 Napalabas a a'nem a awro, nitagad nasara ni Jesus nin nuli' sa sayan
ata'gay nin talugtog si Pedro tan saray mibsat a Santiago tan Juan. Sara-sara
tamo' itaw.
2 Itaw, nanguman a bakas na ni Jesus nin nabantayan ra. Sinumlag a rupa
na nin pinasyan salag a kapada na nin awro, tan say seket na ket nag'in nin
maputi' a makapulag sa puti'.
3 Kapingmatan ket pinaipadar sara si Moises tan si Elias* nin mangkiirgo
kona ni Jesus.
4 Wanan nag'irgo ni Pedro, “Catawan, mabista ta iti atamoyna. No rabay
mo, mama'deng akon tulo ray abung-abong iti; saya para komo, saya para
kona ni Moises, tan saya para kona ni Elias.”
5 Mampag'irgo ya et si Pedro sin bigra' nin nasirungan saran maslag nin
gunem tan main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra nin wana,
“Siti a Anak ko nin mangkawa-kawa'nanen ko. Sya a pakaririketan kon tuloy.
Reng'en moya.”
6 Pinasyan li'mo ran tumutumbok sin narnge' rayay busis ket linmukbob
sara sa luta'.
7 Inmarak ya si Jesus konra. Kinudit nasara tan wana konra, “Mibangon
kamo. Andi' kamo nin mali'mo.”
8 Sin kinmikit sara sa libed ra, bukud-bukod nayna ni Jesus a na'kit ran
kalamo' radtaw.
9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot konra, “Sayti
nin na'kit moyo, andi' moyo gapo nin ibari-barita' abirno nin si'no angga nin
si'kon si Pinaitawo ket pinasubli' akoyna nin mabyay.”
10 Wanra nin tumutumbok na kona, “Wanra bale' nin Madudunong sa
Gugan-gan ket matkap a rumate' ya yapo' si prupita Elias mi'sa sitaw si sayan
nipangako' nan Dios?”
11 Wanan ni'bat ni Jesus, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias ta pigaw nin
isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan Dios.*
12 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan ket si Elias, rinmate'
yaynadti bale' kai raya nin nadlaw nin tutawo ket ginwa' ra kona a sarbay-
nan kadukaan a rabay ra. Wanin li' anamaet a lamang kongko nin si'kon si
Pinaitawo ta padya'dyaen rako li' anamaet.”
13 Sin sain ket nataros ran tumutumbok a si Juan a Mammawtismo a rabay
nan irgwen ni Jesus.

Kasan Pakayadi' no Kasan Pagmamatalek
Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a

14 Sin nakarate' sara si Jesus konran abaw nin tutawo, main nin sayay
lalakin inmarak kona tan nanalimukod ya sa adapan na, a wana,
15 “Maistro, ka'dwan may anak kon tumububa'yo. Matin-binulan ya ket
mangkapaidap yan maong ta no kumaro ya ket kasabyan manabo' ya sa
raranom o maira'pog ya sa apoy.
16 Nipa'kit koya konran tumutumbok mo bale' kai raya nin napaanda'.”
17 Wana ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan pammemper
moyo tan matiko' a pangingisip moyo? Anggan ka'no ako kadi' matkap nin
kikalamo' komoyo? Anggan ka'no katamo nin anusan sa pigagawa' moyo?
I'ras madti a anak.”
18 Ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a tegnan nayaynan paidapen a
anak tan lakwanan naya anayti, ket konan sitaw a lamang nin udas inmanda'
yay anak.

---

* **17:3** Pangulo tan prupita sarayti sin nu'nan panaon.

* **17:11** Mabasa et a nipadles nin maipa'ka' kona ni ***Elias*** sa Malakias 4:5-6.

19 Kinmadani saray tumutumbok na ni Jesus tan nitepet ran sara-sara
tamo' a nakarnge', "Mayin bale' a kai miya nin napalakwan taw si ispirito?"
20-21 "Bana' ta kurang a pagmamatalek moyo," ni'bat na ni Jesus. "Ibarita'
koyti komoyo a no mag'in tana kumon nin bilang kaalakin bikoy nin mustasa
a pagmamatalek moyo konan Dios, maibarita' moyo konan sitin talugtog a
umalis ya sa kami'nan na ket umalis yan page'. Kasa gapon kai moyo nin
magwa' nin mapangyadi'.*"

Ibarita' nan Cristo a Patyen rayan Mampag'uray iti sa Mundo
Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45

22 Sin nadinep saradtaw sa Galilea a tumutumbok wana ni Jesus konra,
"Ambo' nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo ket maipagamet ako konran
mag'uray
23 ket patyen rako, bale' sa ikatlo li' nin awro pasublien ako nin mabyay."
Ket ginmereng saran maong a tumutumbok.

Libri sara sa Buis a A'nak nan Adi' sa Pag'adian Na

24 Rinmate' ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa Capernaum. Ket nako
sara kona ni Pedro a maniningir nin buis para konan Timplo nan Dios. "Siin
si maistro moyo, mampamayad ya para nin buis para kona nin Timplo nan
Dios*?" wanran nitepet kona.
25 "O'," wanan ni'bat ni Pedro.
Ket sin sinumrep yayna sa bali tinepetan nayan tampor ni Jesus. Wana,
"Pedro, ani a iti sa wamo? Saray uadi' iti sa luta', si'noy pamuisen ra, saray
a'nak ra o saray sakalakon tawo?"
26 Wana ni Pedro, "Saray raruman tawo."
"No wanin edet," wana ni Jesus, "kai sara matkap nin pamayaden a a'nak
ra.
27 Wanin man, ta pigaw nin kasan mairgo ra kontamo, mako ka mamilwit.
Sa bebey nan mu'na mon mabilwit ket main nin ma'kit mon platan kwarta.
Kalapen ma tan ika' ma nin ibayad sa buis ta nin rwa."

18

Si Mipaayupa' nin Nakem, Syay Sangkata'gayan sa Pag'adian
Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48

1 Sin sain, nitepet ran tumutumbok kona ni Jesus, "Si'noy sangkata'gayan
a butang sa Pag'adian nan Dios?"
2 Nangayab yan sayay anak si Jesus tan pina'deng nayayti sa adapan ran
tumutumbok na.
3 Wana konra, "Abas a pangingisip moyo, ket ibarita' koyti komoyo: No kai
moyo nin silyan ta pigaw nin mag'in kamon bara'mon konan sayay anak, kai
kamo gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios.
4 Si mamaayupa' sa lalaman nan diri a kapada kaayupa' nin kapapa'sar nan
sitin anak, siin a sangkata'gayan sa Pag'adian nan Dios.
5 Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' konan sayan wantin
anak, si'koyna a inako' nan lamang."

Say Kasalanan tan say Pakapirduna
Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2

---

* **17:20-21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego, nilamo' a wanti:Bale' konan wantin klasin ispirito, ket yupa' tamo' no dumasal konan Dios tan pagkukulasyon a pammalakwan kona.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Marcos 9:29. * **17:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 30:13.

6 “Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin baton gigilingan
sa liey tan irebreb ya sa taaw dyan si mag'in syay puon nin pakasida'
nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' a
pammemper ra.
7 Kado' saray tutawo ta abaw iti sa mundo a tukso nin pangibwatan nin
masida' a pammemper ra kongko. Kai nin maglat a matukso yay sayay tawo,
bale' kado' yaynay tawo nin syay puon nin masida' a pagmamatalek ran
tutawo kongko.
8 Ket no si gamet o ayi mo a puon nin masida' a pagmamatalek mo, putulen
ma tan itampal ma. Maong anay pukol ka bale' magkamain kan byay a
iti konan Dios dyan si kumplito yan page' a lalaman mo bale' maika' ka sa
burung-burong nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
9 No si mata mo anamaet a puon nin masida' a pagmamatalek mo, sukiten
ma tan itampal ma. Maong anay saya tamo' a mata mo bale' magkamain kan
byay a iti konan Dios dyan si rwa ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw
nin madusa sa apoy nin impyirno.”

Lucas 15:3-7

10-11 “Ilagen moyon andi' nin kai baga-bagawen a ni saya konran saraytin
ua'nak, ta ibarita' ko komoyo, saray uanghil ra ket man'iyadap ran pirmi a
maipa'ka' konra konan Ama ko nin itaw sa langit.*
12 Ani kadi' a gaw'en nan sayay tawon main nin sanyasot saray karniro na
ket si saya nabarang ya? Kai nasara kasi nin lakwanan taw saray syam a
pulo' tan syam nin mampangan sa rigrig nin purod ta pigaw nin keen naya
karapen a nabarang?
13 Ket ibarita' koyti komoyo a no nadumog nayayti li', mas maririket ya
bana' konan siin a sayan napasubli' dyan bana' konran kai nin nabarang nin
syam a pulo' tan syam.
14 Wanin anamaet kona nin Ama tamo nin itaw sa langit, kai na nin rabay
a main nin mabarang ni saya man konran saraytin a'nak nin mammemper
kongko.
15 No magkasalanan ya komo a busat mo* sa pammemper, mako ka kona
tan kairgwen ma nin si'kamo-si'kamo tamo' maipa'ka' sa kasalanan na. No
akuen na a nagkasalanan ya komo, sumubli' sa gindat a pikakalamo' moyon
mibsat sa pammemper.
16 Bale' no kai na nin akuen, mangawit kan saya o rwa ra nin tawo ta pigaw
nin matistigusan ray sarban pag'irgwan moyo.*
17 No kai na et nin akuen, ibarita' moy maipa'ka' sa sain sa dupong moyon
mammemper ket no kai na et a lamang nin akuen, ibilang maynan sayan
duka' nin tawo nin iti sa rikor nin dupong tan sayay maniningir nin buis.
18 Ket, ibarita' ko komoyo, say aburuyan moyodti sa luta' nin magwa' nin
gaw'en, aburuyan nan Dios, tan say kai moyo nin aburuyan iti sa luta' nin
magwa' nin gaw'en, kai na aburuyan nin Dios.*
19 Wanin anaod, no main nin pipagketan ran dawaten nin rwa radti
komoyo sa luta', si Ama ko nin itaw sa langit ket ipaga'mor na
20 ta no main nin rwa o tulo ra nin nididinep ta mikakalamo' sara bana'
kongko, itaw ako sa pisasa'lean ra.”

---

* **18:10-11** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego nilamo' a wanti:si'kon si Pinaitawo nako akodti sa luta' ta pigaw nin isalba saray nabarang nin naisyay konan Dios.* Pariho yayti sa wanadtaw sa Lucas 19:10. * **18:15** *No...busat mo- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:No magkasalanan yay busat mo.* * **18:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 19:15. * **18:18** Mateo 16:19.

21 Kaaram, kinmadani ya si Pedro kona ni Jesus tan tinepet na, “Uunuren,
mi'no ya nin magkasalanan kongko a kapada kon mammemper tan pir-
dunawen koya et a lamang? Anggan mipito?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Ambo' tamo' nin mipito, no kai edet, pipituwen may
pitumpulo'
23 ta say pag'aadi' nan Dios ket maipada konan sayay adi' a nidisisyon nay
kikwintawan konran upisyalis na.
24 Kapresan nan mangkikwintawan konran upisyalis na sin main nin
nirate' ra kona nin sayay upisyal na nin nangibulsan milyu-milyon nin pisos*
a kwarta nan adi'.
25 Kai nayti nin maisubli' kanya' nin nigan-gan nan adi' a ilako' ya bilang
aripen, tan si asawa na, tan saray a'nak na, tan sarba nin kayadian na ta
pigaw nin maisubli' na.
26 Linmukob yay upisyal sa adapan nan adi' tan nipainganga'do na nin
wana, ‘Anusan rako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli' li' nga'min.’
27 Ininganga'do naya nin adi' tan kai nayna nin nipasubli' ket binulusan
nayayna.
28 Nibwat yaynay upisyal ket nakasna' yan sayay upisyal na anamaet
lamang nin adi' a main nin daite'* nin utang kona. Nipukpok naya mi'sa naya
nin binikkel tan wana kona, ‘Bayadan moy utang mo!’
29 Tinmalimukod ya sa adapan na a kapada nan upisyal tan dinawat na
kona, ‘Anusan nako kadi' ta ipamuspusan kon maisubli'.’
30 Bale' kai nayayti nin kina'dwan tan nipapriso naya leg'an nin kai na nin
mabayadan a utang na.
31 Sin na'kit ran raruman upisyalis a ginwa' na, pinasyan sakit nin nakem
ra ket nako sara konan adi' tan nibarita' ra kona a sarba nin nangyadi'.
32 Nipakayaban nayan adi' taw si upisyal tan wana kona, ‘Si'kaynay
maraet! Nikidawat kan inganga'do ket pinirduna kata sa intiron utang mo.
33 Sawanin, mayin ta kai ma nin kina'dwan a kapada mon upisyal bilang
nin si'ko ket ininganga'do kata?’
34 Pinasyan sager nan adi' ket nipadusa naya ta pigaw nin isubli' na a
sarban kinalap na.”
35 Wana ni Jesus, “Wanin anamaet a gaw'en na nin Ama ko nin itaw sa
langit sa si'numan komoyo a kai nin makapamirduna nin liso konan kapada
nan tawo.”

19

Say Pisasangkinian Maipa'ka' sa Pakiasawa
Marcos 10:1-12

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' in nin uakay ni Jesus, linmakwan yayna sa
Galilea tan nako ya sa lugar a sakop nan Judea nin itaw sa rubari' nin rigrig
nan Ilog Jordan.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawon tinmumbok kona ket pinaanda' nasaray
main nin masakit.
3 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon nin
pamarsawan ra kona kanya' nin wanra nin nitepet kona, “Iyaburoy para nin
Gugan-gan tamo a isyay nayan sayay lalaki a asawa na sa basta bungat anan
nangibwatan?”

---

* **18:24** ***milyu-milyon nin pisos***- *Sa Griego:mapulo' a ribon talinto.* Say alaga nin sayay talinto ket a'nem a ribon denario, tan si sayay denario ket syay upa' nan sayay trabahador sa sayay awro sa prubinsya. * **18:28** *daite'- Sa Griego:sanyasot a denario.*

4 Ni'bat na konra, “Kai moyo para nin nabasa-basa sa Masanton Kasuratan
a sin saytaw sin pinarsa a sarba, si Namarsa, pinarsa nay tawo nin lalaki tan
babayi,*
5 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama
na tan si ina na ta kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa, mag'in saran
sayan-saya?*
6 Kanya' nin saray mitraasawa ket ambo' saraynan rwa no kai edet, sayan-
saya saraynan lalaman. Edet, bana' ta wanin, saray rwa a pinipasaya nan
Dios, ambo' nin manepeg a pisyayen saran tutawo.”
7 Wanra et nin Pariseo, “No wanin a page', ambale' edet a si Moises, nigan-
gan na a matkap nayan byan nin kasuratan nin pisyayan* ra no rabay nayan
isyay nin sayay lalaki a asawa na?”
8 Ket ni'bat na ni Jesus, “Si Moises, bana' sa tib'ey nin ulo moyo, inaburuyan
na nin magwa' moyo saran isyay a asawa moyo. Bale' sin tarana', sin pinarsa
a sarba, kai nin nigagaran wanin.
9 Kanya' nin si'ko, ibarita' ko komoyo, si lalaki nin mangisyay konan asawa
na nin si rason ket ambo' nin bana' ta nikilalaki yay asawa na, mi'sa ya nin
kikalamo' sa sakalako, konan siin mampamabayi ya*.”
10 Wanra nin tumutumbok kona ni Jesus, “No wanin a kapapa'sar nin
sumrep sa istado, maong anay andi' nin sumrep.”
11 Bale' ni'bat na ni Jesus, “Kai magwa' nin sarban tawo a kikumpurmi
konan siin, no kai sara tamo' a tulungan nan Dios.
12 Nagsikabarang a rason no ambale' a main nin kai nin sumrep sa byay
a main nin asawa. Main nin bana' ta main nin dipirinsya ran nikiyanak ra;
main anamaet nin bana' ta kapon sara; tan main et nin kai nin sumrep sa
byay a main nin asawa ta pigaw nin makatulok saran liso sa nigan-gan nan
Dios maipa'ka' sa pag'aadi' na. Si tawon makaako' konan siti nin akay, akuen
na.”

Si'noy iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Cristo
Marcos 10:13-31; Lucas 18:15-30

13 Main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus ta pigaw nin
ipababo nay gamet na sa ulo ran sarayti tan idasalan nasara nin bindisyunan
nasara. Bale' saray tumutumbok na, inima'no rasara.
14 Bale' wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Pauryan moyo saran
umarak kongko a ua'nak. Andi' moyo sara nin ima'nwen, ta si tawon say
kanakman na ket kapada nin saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin
kipag'adi' kona.”
15 Ket nipababo nay gamet na sa ulo ran ua'nak nin pammindisyon na
konra. Sin nayadi', linmakwan yadtaw.
16 Ni'sa, main nin lalaki nin nako kona ni Jesus. “Maistro,” wana, “ani a
maong nin gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay
a iti konan Dios?”
17 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Ambale' a tepeten mo kongko no ani a maong,
ta kasan sakalako no kai si Dios tamo' a maong. Bale' say maipa'ka' sa byay
a iti konan Dios, no rabay mon maga'muran, tukiden moy Gugan-gan nan
Dios.”
18 “Aya nin gugan-gan?” nitepet nan lalaki.

---

* **19:4** Genesis 1:27; 5:2. * **19:5** Genesis 2:24. * **19:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. * **19:9** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:gaw'en nayan kilalaki a babayi; Tan main nin raruma nin nilamo' a wanti:tan si mangalamo' konan sayay babayi nin nisyay nan asawa na, mampamabayi yayna anamaet a lamang.*

Ni'bat na ni Jesus, “Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin mamabayi o
kilalaki. Andi' ka nin manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin ambo' nin
tutuo.
19 Igalang mosara si ama mo tan si ina mo. Aduen moy kapada mon tawo
nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.”*
20 Wana nin sitin lalakin iti et sa kalagu'-laguan na, “Sarban sain, mantuki-
den koyna. Ani et a pagkurangan ko?”
21 Wana ni Jesus kona, “No rabay mon liso kan maikana' nin makaga'mor
nin kasan anggawan a byay, mako kayna tan ilako' mo a main mo tan
say naglakuan, ibi mo konran pubri, ket magkamain kan kayamanan itaw
sa langit. Kayadi' mon gaw'en ti, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan
tumutumbok ko.”
22 Sin narnge' nan lalaki in nin nibarita' na ni Jesus nibwat ya nin pinasyan
bereng. Mainan yan tuloy ket!
23 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Ibarita' koyti komoyo! Pinasyan
idap ran ipaisirong nin mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan
Dios.
24 Ibarita' koynaet komoyo, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa
ubot nin kadayem dyan si sayan mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi'
nan Dios.”
25 Wanin anay nipaka'ngap ran tumutumbok na sin narnge' ra in nin wana
maipa'ka' konran mayaman, ket wanra kona, “Ya! Si'no edet no wanin a
maisalba?”
26 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana konra, “Peteg a impusi-
blin makaga'mor nin kasan anggawan nin byay a tutawo, bale' say sarban
bagay ket magwa' nan Dios.”
27 Nag'irgo ya si Pedro a wana, “Ket si'kami pa edet, pinauryan mi anay
sarba ta pigaw nin nikikalamo' kami komo. Ani li' a gun-guna mi?”
28 “O' a, ta ibarita' koyti komoyo: Rumate' li' a awro a si Dios ket
paba'yuwen nayayti nin mundo, tan si'kon si Pinaitawo, tumekre' ako li' sa
truno ko ta pigaw nin mag'uray akon makapangyayadi'. Ket no saytaw li',
si'kamon nikikalamo' kongko, tumekre' kamo li' anamaet sa labinrwa nin
truno ket kipag'uray kamo li' konran labinrway grupo ran puri na ni Israel.
29 Si si'numan a manglakwan nin pammali na, bubsat na, ama na, ina na,
a'nak na, o binis na bana' kongko, magun-gunawan ya li' nin misanyasot nin
ka'baw dyan say linakwanan na tan mabyan ya et a lamang li' nin angganangga nin byay a iti konan Dios.
30 Bale' konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na a maikayupa'
li', tan main konran masusuyot a u'nawen li'.”

20

Naiduma a Panukatan nan Dios sa Panukatan nin Tawo

1 “Ket,” wana ni Jesus, “say pag'aadi' nan Dios, maiyarig sa wanti: Main nin
sayay lalakin main nin alawang a luta' na nin uubas. Sayay awron masakbay
et, nako yayna naningkap nin tutawon upaan nan magtrabahodtaw sa uubas
na.
2 Konran nu'nan na'kit na, nikitarusan yan upaan nasara nin say kuston
upa' nin sayay awro. Mi'sa nibaki' nasarayna nin magtrabaho.
3 Sin mag'alas nwibi nin buklas, nako ya anamanaet naningkap nin upaan
nan tutawo. Ket naka'kit yadtaw sa palingki nin kasan man-gaw'en ra no kai
man'umdeng tamo'.

* **19:19** Exodo 20:12-17; Levitico 19:18; Deuteronomio 5:16-21.

4 Wana konra, ‘Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko tan
upaan katamon manepeg.’
5 Ket nako sara nagtrabaho. Wanin anamaet a lamang a ginwa' na sin
ugtiawro ana tan sin mag'alas tres.
6 Alas singkoyna sin nako yaynamanaet sa palingki naningkap nin tra-
bahador. Naka'kit yadtaw et a lamang nin tutawon kasan man-gaw'en ra.
Wana konra, ‘Ambale' a iti kamo tamo' nin mampamirdin udas moyo?’
7 ‘O' a ta kasa anamaet nin mangalap komi nin magtrabaho,’ ni'bat ra kona.
‘Mako kamo anamaet nin magtrabaho sa uubas ko,’ wana konra.
8 Sin patpaapon ana wanan main nin plantasyon konan mampyawen nan
tawo na, ‘Kayaban mosaray mampagtrabaho sa uubas ko tan ibi moy upa'
ra. Upaan mosaran mangibwat konran suyot nin tinmarana' angga konran
nu'nan tinmarana'.’
9 Ket inupaan nasaran upa' nin sayay awroytaw saray tinmarana' nin
nagtrabaho sin alas singko.
10 Kanya' nin sin adap ra nin risibyen a upa' ran saraytaw saray
sangkau'nawan nin nagtrabaho, nipa'ka' ra nin mas abaw a upa' ra. Bale'
upa' nin sayay awro anamaet a lamang a niyupa' konra.
11 Bere-bere saran nangrisibi nin upa' ra ket kuntra sara konan namagtra-
baho konra
12 a wanra, ‘Sarain saray suyot nin tinmarana', sayay udas ra tamo'
nin nagtrabaho, ket si'kami nikakaawro kamin nagawgaw nin nagtrabaho.
Ambale' nin pari-parihoy upa' mi ey?’
13 Ket wanan namagtrabaho konra, ‘Amigo, kai taka nin sinaor.
Nag'irgwan tamon upa' sa sayay awro a iyupa' ko komoyo ket siin a nibi
ko komoyo.
14 Kalapen moy manepeg nin upa' mo tan mako kayna. Karabayan kon
upaan saran kapada sa upa' mo a suyot nin nagtrabaho.
15 Magwa' kon gaw'en a rabay ko sa kayadian ko. Mairod ka para bana' ta
mapamami ako?’
16 Konan siti anaod, man'ibarita' ko a main li' konran saray masusuyot a
u'na li' sa kaalagawan, tan main li' konran saray iti anan nu'na a maikayupa'
li'.”

Ibarita' naynaet nin Cristo a Patyen rayan saray Mag'uuray sa Mundo
Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34

17 Sawanin, sin tumangkar sara si Jesus tan saray tumutumbok na nin adap
sa syudad nin Jerusalem, nipurok nasaray labinrwan tumutumbok na. Sin
kapresan ran manlumalako, main nin nibarita' na konra nin sara-sara tamo'.
18 “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket itaw,
si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako konran Pupangulon Pupadi' tan konran
Madudunong sa Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati,
19 mi'sa ipagamet rako konran ambo' nin Judio, ket tuya'-tuyaen rako,
sanet-saneten rako tan ipasak rako sa kudos. Bale' marate' a ikatlon awro,
pasublien nakon mabyay nin Dios.”

Say Panukatan nan Cristo nin say Kata'gayan ket say Pagsisirbi
Marcos 10:35-45

20 Kinmadani ya kona ni Jesus a asawa na ni Zebedeo nin kalamo' nasaray
rwan a'nak* na. Nanalimukod ya sa adapan na ta main nin dawaten na kona
ni Jesus.
21 “Ani a rabay mo?” nitepet na ni Jesus kona.

* **20:20** Sarayti ket saray apostoles a si Santiago tan si Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

Ni'bat na, “No si'kayna li' a adi', patekreen mosara li' kumon sa dani moyti
saray rway a'nak ko nin tumutumbok mo, saya sa pawanan mo tan saya sa
pawiri mo?”
22 Ket wana ni Jesus konran mibsat, “Kai moyo nin tanda' no ansain say
mandawaten moyo. Maako' moyo paran irangep a dya'dya' nin adapen ko
nin irangep?”
“O', maako' mi,” wanran ni'bat.
23 “Tutuo,” wana ni Jesus, “mangirangep kamon dya'dya' nin bilang sa
dya'dya' a irangep ko. Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko,
ambo' nin iti sa gamet ko. Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Ama
ko nin pangisadyaan.”
24 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutumbok a maipa'ka'
sa sayti, masager sara konran mibsat.
25 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan wana konra,
“Tanda' moyon peteg no pa'noy pag'uuray ran mag'uuray iti sa mundo.
Aripenen rasaray iti sa sakop ra tan saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara
konran saray iti sa sirong nin uray ra.
26 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si si'numan a
marabay nin mag'in nin ata'gay, matkap a syay magsirbi konran raruma,
27 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in syay ulo, matkap a
magwa' nay mag'in nin aripen moyo
28 kapada kongko nin si'kon si Pinaitawo. Nako akodti sa luta' ambo' ta
pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw
nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.”

Pagsirbyan nasaray Rway Bulag nin Cristo
Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43

29 Sin mampibwat sarayna sa syudad nin Jerico, abaw saray nikialuyon
konra ni Jesus.
30 Sa dalanan ra ket main nin rwa ray lalakin bulag nin nakatekre' sa rigrig.
Sin natandaan ra nin manlumabas ya si Jesus wanra nin nita'way, “Ser, si'kan
nipangako' a puri na ni David, ka'dwan nakami kadi'!”
31 Masager saray tutawo konra tan inima'no rasaran gumargar. Bale' mas
maksaw rayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni David,
ka'dwan nakami kadi'!”
32 Tinumgen ya si Jesus ket tinawag nasara. Nitepet na konra, “Ani a rabay
moyon gaw'en ko para komoyo?”
33 Ket ni'bat ra, “Uunuren ko, rabay mi kumon a maka'kit.”
34 Nanabo' a inganga'do na ni Jesus konra. Inapros nay mata ra ket tampor
a maka'kit sarayna, tan nikikalamo' sara kona ni Jesus.

21

Igalang rayan Tutawo nin Bilang sayay Adi' a Cristo
Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa
bandan baryon Betfage nin adani sa Talugtog Olibo. Ket pinau'na nasaray
rwa konran tumutumbok na,
2 a wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate'
moyodtaw main nin tampor nin ma'kit moyon naipuged nin asno a kalamo'
nayay uybon na. Usbagen moya sara sa nakaipugedan na tan i'ras moyo
saradti kongko.

3 No main nin manita komoyo sa man-gaw'en moyo, ibarita' moyo kona,
‘Matkap nasarayti nin Uunuren,’ ket tampor a umaburoy yan kalapen moyo
sara.”
4 Sain, nangyadi' ta pigaw nin matukid a nipaibarita' naynan na'teng nin
Dios konan prupita a wana,
5 “Ibarita' moyo konran taga Sion*,
‘Syayna e a adi' moyo!*
Maayupa' a nakem na, ket sya manrumate' yan
rinmuran tamo' sa ayep nin ipammaguroy,
sayay uybon nin asno.’ ”*
6 Ket nako saraynay nibaki' tan ginwa' ray nipagwa' na ni Jesus konra.
7 Ni'ras raya konay asno tan si uybon na. Nisapin ray kapa ra konra ket
rinmuran ya si Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangigalang ra kona
ni Jesus ket, niyapra-aprak ray kukapa ra sa dalanan na, tan saray raruma
ket nampi-nampi' saran susangan kukayo tan niyapra-aprak ra anamaet a
lamang sa dalanan na.
9 Pinasyan ka'bawan ran tutawo, saray raruma iti sara sa u'na na ni Jesus
tan sakalako saray mantumumbok kona. Wanra nin nita'wa-ta'way,
“Marayo yay si puri na ni Adi' David!
Nabindisyunan nayan Dios a
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!*
Marayo yay Dios itaw sa langit!”
10 Sin rinmate' yadtaw si Jesus sa Jerusalem, sabtan nipaka'ngap ra
nga'min nin tutawodtaw. Pittepet ra, “Si'no ya in?”
11 “Sya si Jesus a sayay prupita nin taga Nazaret itaw sa Galilea,” wanran
ni'bat nin saray abaw nin tutawon nikialuyon kona ni Jesus.

Nipatunong nan Cristo a Kapapa'sar sa Timplo nan Dios
Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

12 Nako ya nin linmuob sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus bale' itaw
narat'anan nasaray mampaglako'. Ket pinala-palakwan nasara tan saray
mampanaliw itaw nin say bubagay a ida'ton konan Dios tan tinali-talimbwag
nay lulamisawan ran maninilin kwarta tan say tutekrean ran maglalako' nin
kalapati.
13 Wana konra, “Kai para naisurat a wana nin Dios, ‘Si Bali ko, ket
pangaranan raya nin lugar nin dadasalan.’* Bale' si'kamo,” wana ni Jesus
konra, “man-gaw'en moyan pididinepan ran mannakaw!”*
14 Nako saradtaw kona ni Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios a bulag tan
saray pilay ket pinaanda' nasara.
15 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan,
masager saran tuloy kona ni Jesus sin na'kit ray mumilagro nin ginwa' na
tan sin narnge' ray wanran ua'nak itaw nin nita'wa-ta'way, “Raywen tamoya
si puri na ni Adi' David!”
16 Kanya' nin wanra kona, “Mangkarnge' mo in para say man'ita'wa-ta'way
ran ua'nak?”
“O', mangkarnge' ko,” wanan ni'bat ni Jesus. “Kai moyo para nin nabasa-
basayti nin wana sa Masanton Kasuratan? Wana, ‘Si Dios, niyakay nasaray
ua'nak tan mataman nin saray uabing nin mangrayo nin tutuo kona.’* ”

---

* **21:5** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **21:5** Isaias 62:11.
* **21:5** Zacarias 9:9. * **21:9** Kanta 118:25-26. * **21:13** Isaias 56:7. * **21:13** Jeremias 7:11. * **21:16**
Kanta 8:2.

17 Mi'sa linakwanan nasara ni Jesus. Nibwat ya sa syudad tan nako ya sa
Betania tan itaw ya nin na'lek konan sitaw a yabi.

Pangipatukduan a Pagmamatalek sa say Gawa' sa Pag'adian
Marcos 11:12-14,20-24

18 Kinabuklasan, sin mansumubli' yayna si Jesus sa Jerusalem, ginmitil ya.
19 Sa rigrig nin dalan ket naka'kit yan kayon igos. Nako yadtaw sa kami'nan
na bale' kasa gapo nin ma'kit nan bunga na no kai kal-la bulong tamo', kanya'
nin wana konan kayo, “Anggan maka'numan kai kayna gapo nin gumunga.”
Ambo' nin na'teng, nalanes yay kayo.
20 Naka'ngap saray tumutumbok sin na'kit ra a nangyadi' konan kayo.
Wanra, “Pa'non nangyadi' a nalanes yan bigra' ti si kayo?”
21 Wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a no magmatalek
kamo konan Dios tan kai kamo gapo nin magdwadwa, magwa' moyo ana-
maet a ginwa' ko konan sitin kayo. Ambo' tamo' in. Magwa' moyo et
nin ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket
mangyadi' a wamoyo.
22 Anaod, animan a dawaten moyo konan Dios, no magmatalek kamo nin
ibi na, gaw'en na.”

Ipa'ka' ran Pupangulo a Kasan Biang na ni Jesus sa Nasakupan ra
Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8

23 Nako ya anamanaet itaw sa sakop nan Timplo nan Dios si Jesus tan
nangyakay ya konran tutawo. Sin kapresan nay mampangyakay, kinmadani
sara kona a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo tan nitepet ra
kona, “Ani a kanepegan mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo? Si'noy
nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”
24 Ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi' ko nin gumwa'
nin saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet ko.
25 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say
tawo?”
Nag'iirgo sara nin wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si
Dios’, ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
26 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapali'mo ta bangli' no ani
a gaw'en ran tutawo bana' ta tepren ran saya yan prupita si Juan.”
27 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
Ket wana anamaet konra, “No wanin, kai koynamaet nin ibarita' komoyo
no ani a kanepegan kon mangwa' nin man-gaw'en ko.”

Maipwira saray Nangipyawan nan Pag'adian nan Dios

28 Wana ni Jesus konra, “Ani a maibarita' moyo konan siti e? Main nin
sayay ama nin main nin rwa ray a'nak na. Nako ya konan saya tan wana
kona, ‘Andoy, mako ka nin magtrabaho sa gagawa' konan sitin awro.’
29-30 ‘O', Tatay,’ wanan ni'bat nin anak, bale' kai yan lamang nin nako.
Nako ya anamaet a ama konan ikarwa tan nibarita' naytaw nin lamang say
nibarita' na konan saya.
‘Andyak,’ wanan ni'bat, bale' nainsanan nin buga', nakapanemtem ya ket
nako yan lamang.
31 Sawanin, si'no ey a tinmulok sa karabayan nan ama ra?” nitepet na ni
Jesus.
Ni'bat ra kona, “Sitaw si nako nin lamang.”*

---

* **21:31** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket napisili saray rway anak, nibarita' nin si u'na imbis nin si ikarwa a andi' bale' nako yan lamang; wanin man, syan lamang a katarusan, si anak nin nako sa namakian nan ama ket sya a matulok.

Ket wana ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo a saray duka' a tutawo
a bilang saray maniningir nin buis tan saray duka' a bubbayi, u'nawen
nasaran pag'urayan nin Dios dyan si'kamo,
32 ta nako yadti si Juan a Mammawtismo tan niyakay na komoyo a mapteg
nin dalan nin pagkabyay ket kai moya nin timper. Sara bale' a maniningir
nin buis tan saray duka' a bubbayi, timper raya. Si'kamo anamaet bale',
mataman nin tanda' moyo nin nangyadi' in, kai kamo et nin nanguman tan
namper kona.”

Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19

33 “Reng'en moyayti et nin pangingiyarig. Main nin sayay tawon nangmula
nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya, tan nangali yan ubot sa sayay alakin
bato ta pigaw nin pamespesan yan ubas. Nama'deng yan ata'gay a kami'nan
ran bantay. Mi'sa nipagamet nay pangangalila' sa mula na konran umno ray
padalos tan nibwat yan nako sa sayay adayo' nin lugar.
34 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan tutawo
na nin kalapen ray tao na.
35 Bale' saray padalos, dinakep rasara, ket tinasu-taso rayay saya, pinati
rayay saya tan kinudas-kudas raya nin bato a saya et.
36 Nangibaki' ya anamanaet nin tutawo na a main ikon tan sawanin ket
abaw sara dyan saray nu'na. Bale' saray padalos wantaw nin lamang a
ginwa' ra konran saraytaw saray nu'na.
37 Sin kalansuyutan, si anak nayna a nibaki' na. Wana sa nakem na, ‘Kai
magwa' a kai raya nin kabilangan a anak ko.’
38 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na, wanra, ‘Siti li' a manawir.
Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!’
39 Ket dinakep raya, nirikor raya sa darekdek tan pinati raya.
40 Sawanin, no rumate' yaynay main nin luta', ani kadi' a gaw'en na konran
saraytin padalos?” tepet na ni Jesus.
41 Wanra nin inumbat, “Kasan sapon patyen nasara in a duka' nin tutawo,
tan si luta' na ipaga'getan naya sa sakalakon padalos nin mamin tao na tepe'
nin pammutin bunga.”
42 Wana ni Jesus, “Kai moyo para gapo nin nabasa-basa a wana sa Masan-
ton Kasuratan? Wana,

‘Sitaw si bato a nibilang ran
kai mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan.
Ket sa pangingikit tamo peteg a makapaka'ngap!’*

43 Ket ibarita' ko komoyo a bana' ta wanin, ambo' anan si'kamon Judio a
Pag'adian nan Dios no kai edet, saray tutawon sumunor sa karabayan na.
44 Konan siin nin bato, si si'numan a manabo', mangababari' ya tan si
si'numan a madag'anan nan siin a bato, marekrek ya.*”
45 Narnge' ran Pupangulon Pupadi' tan Pariseo in nin pangingiyarig na ni
Jesus ket nataros ran sara a mampada'gisan na.
46 Kanya' nin dakpen rayayna kumon si Jesus bale' mali'mo sara konran
tutawo ta tepren ran sarayti a saya yan prupita si Jesus.

---

* **21:42** Kanta 118:22-23. * **21:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

22

Matalag saray Kumana' nin Sinagyat sa Pag'adian
Lucas 14:15-24

1 Nami ya anamanaet konra nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana,
2 “Say pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa nangyadi' iti konan sitin isturya.
Main nin sayay adi' a nanadya' ya para sa alakin punsya ta ikasal yay anak
nan lalaki.
3 Nibaki' nasaray aripen na nin keen rasara kayaban taw saray tutawon
sinagyat naynan gindat, bale' saraytin sinagyat na ket kai ra rabay a mako.
4 Ket nangibaki' ya anamanaet nin raruman aripen na a wana konra,
‘Ibarita' moyo konran saraytaw saray sinagyat ko a narate' anay bansal.
Napati saraynay baka tan saray raruma et nin sinunson nin uayep tan
nakasadya' anay sarba. “Tamoyna sa bansal,” wamoyo.’
5 Bale' saraytin tutawon sinagyat kai sara nin nangasikaso. Nituloy ra no
ani a man-gaw'en ra. Main nin sayan nako sa gagawa' na, tan main anamaet
nin sayan nako sa kumirsyo na.
6 Saray raruma bale', dinakep rasaray raruma konran aripen, tinuya'-tuya'
rasara mi'sa rasara nin pinati.
7 Say sager nan adi'! Nibaki' nasaray susundalo' na nin patyen rasaraytaw
saray nangmati konran aripen na tan puuran rayay syudad ra.
8 Kaaram, dininep nasara nin adi' a uaripen na tan wana konra,
‘Nakasadya' anay sarba para sa bansal bale' saray tutawon sinagyat ko, kai
sara maikana' nin sinagyat konan sitin bansal.
9 Kanya' nin mako kamo sa dudalan tan sagyaten moyo sara nga'min a
tutawon ma'kit moyo.’
10 Ket nako saray aripen sa dudalan tan sinagyat rasara nga'min a tutawon
na'kit ra, maong man o duka' a tutawo. Ket napno' yan bisita a luob nan
palasyo nan adi'.
11 Nako yay adi' sa kami'nan ran bisita nin kikiten nasara. Main nin sayan
na'kit nan kai nin nisket nin seket kibansal.
12 Ket wana kona, ‘Amigo, kai ka nin nisket nin seket kibansal. Pa'no nin
nikasrep mo?’ Ket si tawo kai ya nin naka'bat.
13 Kanya' nin wanan adi' konran katulong na, ‘Baruren moyoy ayi tan
gamet na tan itampal moyadtaw sa rikor nin pinasyan dedlem; itaw ket
main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa
pakapaidap tan bereng.’ ”
14 Wanan nilamo' ni Jesus, “Page' a abaw saray sinagyat nan Dios, bale'
daikleng saray napili' nan makasrep sa Pag'adian na.”

Kal'uten raya Kumon a Cristo nin saray Pupangulo
Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26

15 Nibwat saray Pariseo tan niplano ra no pa'no rayan makal'ot si Jesus sa
pag'iirgo na.
16 Say ginwa' ra, nibaki' rasara kona ni Jesus a umno ra konran tumu-
tumbok ra nin kalamo' rasaray umno ran tawon ayon kona ni Adi' Herodes.
Mikuntra saraytin pulitiko ket wanra kona ni Jesus, “Maistro, tanda' mi nin
matunong kan tawo. Say pangangakay mo nin no ani a rabay nan Dios
nin gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan kasan tawon ikali'mo mo ta mampari-
parihwen moy tutawo.
17 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gugan-gan
tamo no mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma*?”

* **22:17** Sin sain nin panaon ket iti sara a Judio sa sakop nan Roma.

18 Bale' tanda' na ni Jesus nin duka' a gagara ra, kanya' nin wana konra,
“Si'kamon miwadi'-wadi'! Mayin ta mansubuken rako?
19 Ipa'kit moya in pa kongko si platan ipamuis!”
Ket ni'ras raya kona.
20 “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen konan plata?” nitepet ni Jesus konra.
21 “Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
“No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo konan Impirador a
ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
22 Naka'ngap sara sa wantin ni'bat na ket nibwat sara.

Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40

23 Konan sitaw a lamang nin awro, main nin Saduseo nin nako kona
ni Jesus ta tepetan raya. Sarayti saray Saduseo ket kai ra nin tepren a
mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati ana.
24 “Maistro,” wanra kona, “niyakay na ni Moises sa nisurat na a no main
nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg a si busat
na nin lalaki ket ikasal nayay babayin nabalo ta pigaw nin manganak saran
ikwintan anak nan sitaw si nati.*
25 Sawanin, main intaw nin pito ray mibubsat nin lulalaki. Nangasawa yay
kaka bale' nati ya nin kasan anak. Ket si aryen na nikasal nayay babayi,
26 bale' nati yayti anamaet a lamang nin kasan anak ra. Wanin anamaet a
ginwa' ran raruma, si ikatlo anggan si ikapito, bale' pari-parihon lamang a
nangyadi' konra, nati saran kasan anak.
27 Kalansuyutan, si babayi anamaet a nati.
28 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li'
konra a main nin asawa kona ey, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?”
29 Wanan ni'bat konra ni Jesus, “Mangkalingo kamo! Pa'no ket kai moyo
nin mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi' nan Dios!
30 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna
li' nin uanghil itaw sa langit a kai sarayna nin mangalamo' o kikalamo'.
31 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' nin mabyay, kai moyo
para nin nabasa-basaytin wana nin Dios komoyo sa Masanton Kasuratan
maipa'ka' konran pupuon moyo?
32 Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si
Dios na ni Jacob.’* Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo
konan sayay dios. Kanya' nin mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios
a syay Dios ra.”
33 Pinasyan nipaka'ngap ran tutawon nakarnge' sa wantaw a wana ni
Jesus.

Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28

34 Saray Pariseo, sin natandaan ran kasan nagwaan ran Saduseo kona ni
Jesus, nag'iirgo sara anamanaet.
35 Ket saya konra nin abugado sa Gugan-gan a nako nin nanepet kona ni
Jesus ta pigaw nin usisaen naya.
36 Wana, “Maistro, sa sarban Gugan-gan a nisurat nin nibi na ni Moises, ani
ya a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin tukiden?”
37 Ni'bat na ni Jesus,
“ ‘Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron
byay mo, tan nin intiron kaisipan mo.’*

---

* **22:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **22:32** Exodo 3:6,15. * **22:37** Deuteronomio 6:5.

38 Siin a sangkaimpurtantiwan tan sangkau'nawan nin matkap nin tukiden
a gan-gan.
39 Main et nin saya nin kapada nan lamang nin siin. Wana,
‘Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman
mon diri.’*
40 Sa saytin gugan-gan, naipatukdo' a intiron Gugan-gan a nisurat na ni
Moises tan say uakay ran prupita.”

Si'no ya nin Puri a Cristo
Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44

41 Sin nadinep sara et a Pariseo, wanan nitepet ni Jesus konra,
42 “Ani a iti sa wamoyo maipa'ka' konan Cristo? Si'no ya nin puri?”
“Puri naya ni Adi' David,” wanran ni'bat.
43 “Ket no wanin, mayin edet a ‘Uunuren’ a nipanawag na ni David kona sa
nipaninreg nan Ispirito nan Dios? Sayti a wana ni David,
44 ‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.” ’*
45 Si Adi' David a mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipangako'
kona, ket pa'no edet a sya ket puri naya ey?”
46 Ket kasa gapo nin naka'bat kona ni Jesus. Edet, nangibwat ana sin sain,
kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-tepet kona.

23

Sintinsyawan na nin Cristo a Pisantu-santos ran Pupangulo
Marcos 12:38-39; Lucas 11:43,46; 20:45-46

1 Wana ni Jesus konran tutawo tan konran tumutumbok na,
2 “Peteg a saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a namyan
nin pakauray na ni Moises nin mangipapalaway nin Gugan-gan na.
3 Kanya' nin matkap nin gaw'en moyoy sarba nin ibarita' ra tan tumbuken
moyoy uakay ra. Bale' andi' moyo nin arigen a gawa' ra ta ambo' nin
kumpruntado sa man'iyakay ra.
4 Pinasyan ka'bawan nin ipatukid ra konran tutawo. Anta sara bale' ket kai
sara gapo nin tumulong konra nin manukid sa sayti nin uakay ra.
5 Say gagara ra tamo' nin mangwa' nin bubagay ket say parayo sa tutawo.
Pinaagaba' ray madidintek nin kahon a nangwan nin nisurat ran partin
Gugan-gan a iberber ra sa waleng tan takyay ra, tan nipaanro ray baruyboy
sa saroy nin kapa ra* ta pigaw nin ibarita' ran tutawo a masantos sara.
6 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa
sinaguga tan sa punsyawan.
7 Rabay-rabay ray pagalangan ran tutawo sa publiko tan say tawagen
saran ‘Maistro’.
8 Si'kamo bale', andi' kamo patawag nin ‘Maistro’ ta pari-parihoy butang
moyo, mibubsat kamo tan sayan-saya ya tamo' a Maistro moyo.
9 Andi' moyo nin tawagen a kapada moyon tawo iti sa luta' nin ‘Ama’ a
kapadan pannawag moyo konan Dios ta sayan-saya tamo' a ama moyo, si
Dios nin itaw sa langit.
10 Wanin anamaet, andi' kamo nin patawag nin ‘Maistro’ ta sayan-saya
tamo' a maistro moyo, si sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.
11 Si sangkata'gayan komoyo, syay mampagsirbi komoyo.

---

* **22:39** Levitico 19:18. * **22:44** Kanta 110:1. * **23:5** Mabasa et a maipa'ka' sa peteg nin usar nin sayti nin bagay sa Bilang 15:37-41; Deuteronomio 6:8.

12 Si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li', tan si mipaayupa',
maita'gay ya li'."

Marcos 12:40; Lucas 11:39-42,44,52; 20:47

13-14 "Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mansalabanan moyay purta nan
Pag'adian nan Dios! Kai kamo anamaet nin sumrep tan awaan moyo sara
et a marabay nin sumrep!*

15 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta kayawen moyay intiron mundo sa
tanay main nin masagyat moyon mayi sa pammemper moyo, ket si masagyat
moyo gaw'en moyan masakit-sakit dyan si'kamo. Ket mas alaki et a rason
nan madusa sa impyirno dyan si'kamo.

16 Kado' kamoynan tutawo! Bara'mo kamon bulag a mampangyakay sa
dalan ta man'iyakay moyo a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka'
sa sayay bagay yupa' konan Timplo nan Dios, magwa' nan kai nin tukiden
a nisamba na, bale' no sa balitok sa luob nan Timplo nan Dios a pangisamba
na, kai nin magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na.

17 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin balitok sa luob nan
Timplo nan Dios dyan si Timplo nan Dios nin mamasantos konan balitok!
Waweng kamo!

18 Man'iyakay moyo et a no si sayay tawo ket sinmamba ya maipa'ka' sa
sayay bagay yupa' konan altar magwa' a kai na nin tukiden a nisamba na,
bale' no say da'ton a sinambawan na kai nin magwa' a kai na nin tukiden a
nisamba na.

19 Bulag kamon talaga ta mas main nin magwa' na kasin da'ton dyan si altar
nin mamasantos konan da'ton?

20 Anaod, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa altar, sinmamba
yaynan lamang anamaet sa sarban itaw sa altar.

21 Ket no sa Timplo nan Dios ya nin sinmamba, sinmamba yaynan lamang
anamaet konan Dios a syay mampiikap itaw.

22 Wanin anamaet a lamang, no si sayay tawo ket sinmamba ya yupa' sa
langit, sinmamba yayna anamaet lamang sa truno nan Dios tan konan Dios
nin nakatekre' sa truno na.

23 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man'ibi moyo konan Dios pati kakapulo'
nin mula moyon pangrikado moyo tamo' sa luto' moyo a bilang say anis,
paminta tan laka', bale' manluktawan moyon gaw'en a mas maalaga nin
ipagwa' nin Gugan-gan a bilang say pangwa' moyon mapteg sa kapada
moyon tawo, say pag'in moyon mapainganga'do, tan say pag'in moyon ma-
pagmatalkan. Sayti a manepeg nin gaw'en moyo bale' andi' moyo anamaet
nin luktawan nin gaw'en a raruma.

24 Si'kamo, bara'mo kamon bulag nin mampangyakay sa dalan. Bara'mo
kamon sayay tawo nin sapiten nayay kutakti sa inumen na bale' ikiareb'eb
nayan lamang a masibulot nin kamilyo.

25 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo! Man-gaw'en moyon maong a kaugalian
moyo bilang say pangriringgas moyon rikor nin tagayan tan plato bale'

---

* **23:13-14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta mangkitkitan moyo saray bubbayin balo ket paanunrwen moyoy dasal moyo nin panismula sa maraet a gawa' moyo. Bana' sa sain mampabyaten moyoy dusa moyo.*

say laman ket nangibwat sa kukanakman tan pigagawa' moyon napno' nin
kasauran tan kaaguman.
26 Si'kamon Pariseo, bulag kamo! Ringgasan moyo yapo' a laman nan
tagayan ket maringgas li' anamaet a rikor na.
27 Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo ta bara'mo kamon pantyon nin maputi'
tan maringgas sa rikor, bale' sa luob ket napno' nin but'ol tan naumok nin
laman nin tawo.
28 Wanin moyon peteg, ta no mangimey kamo say wamoyo ket matunong
kamo, bale' say katutu'wan ket pulos nin piwadi'-wadi' tan kadukaan a iti sa
kukaisipan moyo."

Lucas 11:47-51

29 "Kado' kamoyna, si'kamon Madudunong sa Gugan-gan tan si'kamon
Pariseo! Mampisantu-santos kamo tamo'. Namagwa' kamon pantyon ran
saray prupita nin pinati-pati ran puon moyo tan dikurasyunan moyon
pabistawen a nanabunan konran tutawon nagkabyay nin matunong
30 tan wamoyon piwadi'-wadi', 'No sibibyay kami ana kumon sin panaon
ran puon mi, kai kami nin nikiranod sa ginwa' ra a pinati-pati rasaray
prupita.'
31 No wanin edet, man'ipatutuo moyo a puri rakamon saray nangmati
konran prupita sin saytaw.
32 Kanya' nin sigi! Ila'pos moyoy kadukaan a nitarana' ran puon moyo!
33 Bara'mo kamon masirib a ulay, bale' makapal'is kamo kasi nin madusa
sa impyirno? Kai gapo!
34 Anaod, ibarita' ko komoyo, mangibaki' ako komoyo nin saray mangi-
patanda' tan saray main nin kadunungan nin nangibwat konan Dios, tan
saray mangangakay. Ket saray raruma konra, patyen moyo sara o ika' moyo
saran ipasak sa kudos, ket saray raruma et, sanet-saneten moyo sara sa
sinaguga moyo tan kamat-kamaten moyo saran duksa-duksaen sa adtiman
nin lugar a palaywan ra.
35 Ket konan siin, si'kamoy mapuluan nin madusa bana' sa nipangmati
konran sarba ran matunong a tutawo mangibwat ana kona ni Abel a kasan
pakabalawan angga kona ni Zacarias nin anak na ni Baraquias a pinati moyo
sa pisa'lean nan Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo nan Dios tan si altar.
36 Ibarita' koyti komoyo, si'kamon tutawo konan sitin panaon a umbat li'
sa patiti ran sarain a tutawo."

Lucas 13:34-35

37 "O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-
kudasen moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no
koyna nin sinari' nin dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong
nin pakpak nan inan manok konran siwsiw na. Bale' si'kamo, andi' kamo!
38 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo!
39 O' ibarita' ko komoyo, kai rakoyna nin ma'kit anggan kai et nin rinmate'
a panaon a maibarita' moyoy wanti: 'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na
nin manrumate' anadti sawanin kontamo!'* "

24

Say Mangyadi' li' a Panandaan nin Isusubli' naynan Cristo
Marcos 13:1-31; Lucas 21:5-33

* **23:39** Kanta 118:26.

1 Linmiwa' ya si Jesus sa sakop nan Timplo nan Dios. Mampibwat yayna sin
nako sara kona a tumutumbok na ta pigaw nin ipa'kit ra kona a pupa'deng
itaw sa masakupan nin Timplo nan Dios.
2 Wana ni Jesus, “O', ket pastangen moyoynan maong sawanin ta ibarita'
ko komoyo, main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayay bato
nin isen a ma'kit nin naita'len konan saya et.”
3 Nako ya si Jesus sa Talugtog nin Olibo tan tinmekre' yadtaw. Nako
saradtaw nin sara-sara tamo' a tumutumbok na ta main nin tepeten ra kona.
Wanra, “Ka'no li' nin mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a
panandaan nin isusubli' moynadti sa luta' tan say iyayangga nin kapresan a
pag'uuray iti sa mundo?”
4 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Pakatalad kamo a kai kamo nin
malingon tepren moyoy bula',
5 ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin
nipangako' nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo ra.
6 Marnge' moyo a danurdor nin pigigira tan marnge-marnge' moyon main
nin pigigira sa saka-sakalakon lugar. Bale' andi' kamo nin aburido ta saytin
bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga anan
kapresan a pag'uuray iti sa mundo
7 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et a lamang a
pupag'urayan. Magkamain li' nin bitil tan rayon sa abaw a lulugar.
8 Bale' sain ket tarana' tamo' et nin rumate' nin dya'dya', kapadan tarana'
nan mangingar nin sayay mangabing.
9 No saytaw li' nin panaon ket dakpen tan ipagamet rakamo konran saray
manusa komoyo, tan patyen rasaray raruma komoyo. Guraen rakamo li' nin
tutawo nin mangibwat sa sarban nunasyon bana' ta mantarig'enan moyoy
mangkikalamo' kongko.
10 No saytaw li' nin panaon ket abaw sara li' a mammemper kongko nin
gurutan ra a pammemper ra. Miguraan sara li' a tutawo tan mitraiduran
sara li'.
11 Abaw sara li' a magbalu'-balo' a prupita nasaran Dios tan bula'-bula' a
uakay ra, ket abaw sara li' a malingo ra.
12 Bana' li' ta wanin anay kadukaan iti sa mundo, tumab'ang li' a pangan-
gado' ran abaw nin tutawo.
13 Bale', si tawon tarig'enan nay tumulok kongko anggan kala'pusan nin
dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios.
14 Maipatanda' ya li' a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan
Dios sa sarban lugar ta pigaw nin matandaan ya nin sarban tutawo, ket
no nayadi' ana in li' nin nagwa', saytaw ana a iyayangga nin kapresan a
pag'uuray iti sa mundo.
15 Anaod, si Prupita Daniel, nipadles na a maipa'ka' konan si ‘Makaparmay
nin Bagay a Manida'.’* ” (Si'kan mampamasa, tarusan maytin maong!)
“Saytaw no ma'kit yaynayti li' nin bagay nin itaw yayna sa Timplo nan Dios,
16 saray itaw nin mampiikap sa Judea malayo saraynan mako nin umadi
sa tutalugtog.
17 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon* bali ra, andi' yayna nin
sumrep et nin mangalap nin animan a agamiren na.

---

* **24:15** Daniel 11:31. * **24:17** ***balkon bali ra***- *Sa Griego:nin itaw sa tuktok nan bali.* Sin saytaw, patag a atep nin bali ran Judio tan main nin aydan nin ulian iti sa rikor nan bali. Ket mako saradtaw nin painawa o dumungaw a tutawo.

18 Si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin sumubli' et sa
bali ra mangalap nin seket na.
19 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran
mampasuswen konan siin a panaon!
20 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin tyimpon
gawat* o Awron Painawa no mangyadi' in
21 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo nin kapada,
nangibwat et sin naparsa yay mundo anggan sawanin, tan kasa gapo nin
kapadan mangyadi' et li'.
22 No kai naya paanteden in nin panaon nin Dios ket kasa li' gapo nin
mabati' nin mabyay iti sa mundo. Bale' paanteden naya in li' nin panaon
bana' konran pinili' na nin tutawo na.
23 Ket no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana, 'Syayna e a
Cristo!' o wana, 'Itaw ya e!' andi' kamo nin mamper
24 ta abaw sara li' a magbalu'-balo' a sara a Cristo o a prupita sara. Mama'ki-
pa'kit sara li' nin makapaka'ngap nin panandaan tan mumilagro ta pigaw nin
lingwen rasaray tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili' nan Dios nin
tutawo na.
25 Ket tandaan moyo ta nibarita' koyna nga'min komoyo ba'yo et nin
mangyadi'.
26 Kanya' nin no main nin mamarita' komoyo a wanra, 'Itaw ya si Cristo sa
kasan katawu-tawon lugar,' andi' moya nin keen karapen itaw, o no main nin
mamarita' a wana, 'Iti ya sa luob nin kwarto,' andi' kamo nin mamper.
27 Wanin ta, say irarate' ko a si'kon si Pinaitawo ket mapatna-patnag a
kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap, a mamalaway sa langit mangibwat
sa baytan anggan sa panrupan.
28 Kapada kasiguradon mangyadi' ti a no adti main nin maangot ran laman
nin nati, ket itaw sara nin mididinep a mumanuk-manok a mangan nin
laman nin nati.
29 Ket kayadi' li' nin sain a dya'dya', si awro, dumedlem ya tan si bulan, kai
yayna nin sumlag. Say bubituen, mangaragrag mangibwat sa langit tan say
pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay nin langit ket maguloyna.*
30 Kaaram, main li' nin ma'kit sa langit nin panandaan a si'kon si Pinaitawo
ket sumubli' akoynadti sa luta', ket mangabet-abet sara li' nga'min a tuta-
wodti sa mundo. Ma'kit rako li' a si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin
iti sa babon gunem, nin main nin pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.
31 Patnuyen ya li' a alakin trumpita ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin
mako sa sangkamundwan, tan dinepen rasara nga'min a tutawon pinili' nan
Dios.*
32 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo mangibwat kona.
No sumalingsing yayna tan gumulong, masigurado moyon rumate' anay
tyimpon rapeg.
33 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' ana in say
nibarita' ko komoyo, matandaan moyoynan rumate' akoynan madali'.
34 Ibarita' koyti komoyo a no wanin ana li' anaod a mampangyadi', ba'yo
kamo et nin mati nga'min ket matukid ana a sarban nibarita' ko.

---

* **24:20** Sa sayti nin tyimpo ket maidap nin makapal'is sa dya'dya' tan kurang a ikabyay. * **24:29** Isaias 13:10; Ezekiel 32:7; Joel 2:10; 3:15. * **24:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7.

35 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo
anggan-angga."

Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30,34-36

36 "Bale' no ka'non peteg nin mangyadi' a nibarita' ko, kasa gapo nin
makatanda', ni saray uanghil o si'kon si Anak nan Dios*. Kal-la si Ama ko
tamo' a makatanda'.
37 Sa panaon nin isusubli' kodti li' sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say
kararate' ko li' ket bilang sa nangyadi' sin panaon na ni Noe
38-39 ta sin saytaw nin panaon a adapen nin malanip a intiron mundo,
kai ra gapo nin nipa'ka' nin tutawo a main nin duka' a mangyadi'. Kanya'
nin nangan saran maong, ninom sara, tan nangasawa tan nikiasawa sara
angga sin mismon awron linmuob ya si Noe sa alakin baluto.* Kapingmatan,
linmanip yan bigra' ket naanor sara nga'min. Wanin anamaet li' a lamang no
sumubli' akoyna a si'kon si Pinaitawo.
40 Ket, no saytaw li' nin panaon, bilang wadi' main nin rwa ray lalakin
mampagtrabaho sa gagawa', si saya awiten raya li' nin uanghil ko tan ibati'
raya li' a saya.
41 No main li' nin rwa ray bubbayin mampangiling, si saya awiten raya li'
nin uanghil ko tan ibati' raya li' a saya.
42 Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo nin tanda' no ka'noy awron sumubli'
ako, si'kon si Uunuren moyo.
43 Kapada nan sayay main nin ikon nin bali, no tanda' na kumon no ka'no
ya nin mako a mannakaw, siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai ya
nin makasrep.
44 Kanya' anaod nin, matkap a sisasadya' kamon lawas ta si'kon si
Pinaitawo ket bigra' nin rumate' ako li' no ka'no moyo kai nin ipa'ka'."

Lucas 12:41-48

45 "Si sayay manakem tan kapagpyawan a alila', ket pyawen nayan amo na
nin mangasikaso konran kapada nan alila', nin mamin kanen ra sa kuston
udas.
46 Paririketen naya nin amo a wanin nin alila' no sa irarate' na ket wanin a
man-gaw'en nan sitin alila'.
47 Anaod, ibarita' koyti komoyo a pag'inen naya nin ingkargado sa sarban
main na nin amo na.
48 Bale' no duka' ya wadi' taw nin alila' a say wana sa nakem na ket, 'Ma'teng
ya et nin rumate' a amo ko.'
49 Ket sasakit-sakiten nasaray kapada nan alila' tan kipangan tan kiinuman
ya konran mabubok.
50 Ket kapingmatan, rinmate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin
rumate' ya.
51 Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin sitin amo na ket
itampal nayadtaw nin ikalamo' konran misantu-santos ket itaw main nin
umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a ngipen ra bana' sa pakapaidap
tan bereng.

25

1 Sa panaon nin isusubli' kodti, main li' nin bilang konran sarayti konan
sitin isturya no maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.

---

* **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:o si'kon si Anak nan Dios.* * **24:38-39** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24.

Main nin mapulo' ray bubalasang nin barang saya konra ket main nin
lampadawan na ta keen raya nin sanaen a nubyo.*
2 Saray lima konra ket kasinakem sara; saray lima et bale' ket manakem
sara.
3 Saray liman kasinakem, nangawit saran page' nin lampadawan ra bale'
kasan awit ran risirba ran ladak.
4 Saraytaw bale' saray liman manakem, nangawit saran risirba ran ladak.
5 Na'teng yan kai nin rinmate' a nubyo kanya' nin mangitungge' saraynan
mantuma'gan angga sin nakaka'lek sara.
6 Sin kapiknga' yabi ana, bigra' a main nin tinma'way a wana, ‘Suoynay
nubyo! Keen moya nin sanaen!’
7 Nibarikwas saraytaw saray mampa'lek a bubalasang tan nisadya' ray
lampadawan ra.
8 Wanra nin saray kasinakem konran saray manakem, ‘Byan rakami tana
kadi' nin ladak moyo ta makuyep anay lampadawan mi.’
9 Ni'bat ra nin saray manakem, ‘Kai a magwa'. Kai nin makayadi' ti
kontamo nga'min say awit min ladak. Mako kamoyna nin manaliw sa
tindawan.’
10 Sawanin, leg'an ran nako nin nanaliw, rinmate' yay nubyo. Nayi sara
anaytaw kona saray sisasadya' a bubalasang sa kami'nan nin bansal ket sin
nakasrep sarayna sa bali, nisada' yaynay purta.
11 Ambo' nin na'teng, rinmate' saraytaw saray liman kasinakem. Itaw sara
sa rikor ket nita'wa-ta'way ra, ‘Sinyor, pasrepen rakami!’
12 Bale' si nubyo ni'bat na konra, ‘Kai gapo nin magwa'! Kai katamo nin
katanda'!’ ”
13 Wana ni Jesus, “Kanya' anaod nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo
abirno nin ani a udas ta kai moyo nin tanda' no ani nin awro o udas ako li'
nin sumubli'.”

Lucas 19:11-27

14 “Maiyarig et sa wanti e a pag'aadi' na li' nin Dios sa panaon nin isusubli'
kodti. Main nin sayay lalaki nin nako sa sayay adayo' a lugar. Mi'sa ya
nin nibwat, kinayaban nasaray kukatulungan na ta pigaw nin ibati' nan
ipaga'getan a kukayamanan na konra.
15 Tinau-tao na sigon sa pakababa' ran manga'get. Si saya, binyan nayan
liman milyon nin pisos, si saya, rwan milyon, tan si saya et, sayan milyon.*
Mi'sa nibwat yayna.
16 Sitaw si binyan nin liman milyon, nika' nan tampor nin nikumirsyo, ket
nakaganansya yan liman milyon.
17 Wanin anamaet lamang a ginwa' nan si binyan nin rwan milyon, ket
nakaganansya yan rwan milyon.
18 Sitaw bale' si binyan nin sayan milyon, nika' nayaytaw nin nikali si
kwarta nan amo na.
19 Linmabas a anron panaon ket si amo, rinmate' ya nin mako kik-
wintawan konra.

---

* **25:1** Say ugali' ran Judio, pipapagketan ran mangatua a pikasal ran a'nak ra. Sayti nin pipapagket ra, kapada a nikasal saraynan lamang. Mapalabas a panaon mayadi' sara nin nipapagket, main nin sayay yabi a saray lulalakyan nin pangulwan nan nubyo, ket mako sara sa bali ra nin nubya ta kalapen nayaynan i'ras sa bali na. Ket saraytin bubalasang nin amiga ra, magwa' a kisna' sara sa dani nin bali ran nubya a mayi sara sa libot nin mamunta sa bali ra. Ket say ugali' et anamaet, barang saya nin kilibot ket matkap a main nin lampadawan na. Ket no itaw sarayna li' sa bali ran nubyo, main nin alakin piririga. * **25:15** Sitin alaga nin sayay milyon ket swildo nin angangko labinlimay taon nin pagtatrabaho sin saytaw.

20 Sitaw si binyan nin liman milyon, nako yadtaw kona tan niparisibi
naytaw say kwartan nibi kona tan say naganansya nan liman milyon. Wana,
‘Don, binyan nakon liman milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a liman milyon
a na'kitan na.’
21 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan
kan katulungan! Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki.
Paradti ta kirama' ka sa ririket ko.’
22 Nako yadtaw anamaet lamang taw si binyan nin rwan milyon tan wana,
‘Don, binyan nakon rwan milyon, ket sya e, tan ya e anamaet a rwan milyon
a na'kitan na.’
23 Wanan amo kona, ‘Mabistay ginwa' mo! Manakem tan kapagpyawan
kan katulungan. Bana' ta kapagpyawan ka sa daite', ipya ko et komo a alaki.
Paradti ta kirama' ka sa ririket ko.’
24 Nako yadtaw anamaet taw si binyan nin sayan milyon. Wana konan
amo, ‘Don, tanda' kon kasan inganga'do mo. Yataben moy kai mo nin nimula
tan kalapen moy ganansya sa kai mo nin kinapagalan.
25 Linmi'mo ako kanya' nin say ginwa' ko, nikali koyay kwarta mo. Suoy a
kwarta mo!’
26 ‘Duka' tan matamlad kan katulungan!’ wanan ni'bat nin amo. ‘Wanin
anamain a tanda' mo maipa'ka' kongko, a yataben koy kai ko nin nimula tan
kalapen koy ganansya sa kai ko nin kinapagalan,
27 ket, mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw
kumon nin no rumate' ako ket risibyen koyay kwarta ko pati say abang na?’
28 Nigan-gan nan amo konran raruman katulungan, ‘Sigi, kalapen moyoy
kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si mapulo' nin milyon a kwarta
na.’
29 Wanti ta, si si'numan a main kona a sayay bagay, malamu'nan ya nin
umabaw yaynan umabaw ket magkamain yan malaem. Bale' mataman nin
si daite' nin main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai nin mangusar sa
naipya kona.
30 Ket sitin kasan sirbin katulungan, itampal yadtaw sa rikor nin pinasyan
dedlem, nin itaw ket main nin umasisit tan umagrem tan ngumaretenget a
ngipen ra bana' sa pakapaidap tan bereng.”

Say Paninintinsya sa Pag'adian nan Cristo

31 “Ket si'ko anaod, si Pinaitawo, sumubli' ako li' nin si'koy Adi' a kalamo'
kosara a sarban uanghil tan tumekre' ako li' sa sangkata'gayan nin truno ko.
32 Madinep sara li' nga'min sa adapan ko a sarban tutawodti sa mundo,
tan kapadan pangingisyay nan kukarniro nan sayay mammastor konran
kukanding, pisyayen kosara li' sa rway grupo a tutawo.
33 Saray i'deng ran kukarniro ikwa kosara li' sa pawanan ko, tan saray
i'deng ran kukanding ikwa kosara li' sa pawiri ko.
34 Ket si'kon si Adi' wangko li' konran iti sa pawanan ko, ‘Paradti, si'kamon
binindisyunan na nin Dios a Ama ko. Risibyen moyay Pag'adian a naisadya'
anan gindat para komoyo nangibwat et sin kapamarsa konan mundo,
35 ta sin nabitilan ako ket pinakan rako; sin milata' ako ket pinainom rako;
abirno nin kai rako nin katanda' ket sinan'ili rako sa pammali moyo;
36 sin kasan maisket ko ket binyan rako; sin main nin masakit ko ket inalila'
rako; sin napriso ako ket binisita rako.’
37 Ket wanra li' nin saray matunong nin iti sa pawanan ko, ‘Catawan, ka'no
ka nin nabitilan ket pinakan ka, o nilata' ka ket pinainom ka?
38 Ka'no ka nin kai nin katanda' ket sinan'ili ka sa pammali mi, o kasan
maisket mo ket binyan ka;

39 tan ka'no ka nin nagmasakit o napriso ket binisita ka?’
40 Ket si'kon si Adi', i'bat ko li', ‘Ibarita' koyti komoyo, no ginwa' moyo
in konan saya konran saraytin mammemper kongko a sara ket bara'mo
saran bubsat ko, abirno nin aninay kaayupaan na, ginwa' moyoynan lamang
kongko.’
41 Wangko li' anamaet konran iti sa pawiri ko, ‘Lumakwan kamodti,
si'kamon nisamba na nin Dios. Mako kamodtaw sa burung-burong nin apoy
a kai gapo nin ma'rep a nisadya' para konan Dimunyo tan saray uanghil na
42 ta sin nabitilan ako ket kai rako nin pinakan; sin milata' ako ket kai rako
nin pinainom;
43 sin kasan piikapan ko ket kai rako nin sinan'ili sa pammali moyo; sin
kasa nin maisket ko ket kai rako nin binyan; sin main nin masakit ko tan sin
napriso ako ket kai rako nin binisita.’
44 Ket itepet ra li', ‘Catawan, ka'no ka nin nabitilan, o nilata', o kasan
piikapan, o kasan maisket, o main nin masakit, o napriso ket kai ka nin
tinulungan?’
45 Si'ko nin si Adi', i'bat ko li', ‘Ibarita' koyti komoyo, sin nisiblet moyoy
tulong moyo konan saya konran ayuyupa' nin tutawo ko, si'koy sinibletan
moyo.’
46 Sarain nin tutawo, maika' sara sa pakadusawan nin kasan anggawan.
Sara bale' a matunong nin tutawo, mabyan sara nin anggan-angga nin byay
a iti konan Dios.”

26

Si Plano nin Dakpen rayan Pupangulo si Jesus
Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Sin nayadi' nayna nin nibarita' nga'min in nin uakay ni Jesus, wana
konran tumutumbok na,
2 “Tanda' moyo a rway awro tana ba'yo a pista nin mantawagen nin
Nipanglabas*. Ket si'kon si Pinaitawo, maipagamet akoyna konran iti sa uray
ta pigaw nin ipasak rako sa kudos.”
3 Siin nin awro, nididinep saray Pupangulon Pupadi' tan saray Man-
gatuntawo sa palasyo nan Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas.
4 Nag'iirgwan ra no pa'no raya nin dakpen si Jesus nin kai ra matandaan
nin tutawo, mi'sa raya nin patyen.
5 “Bale' ambo' nin no pista,” wanra, “ta bangli' no gumulo saray tutawo.”

Say Pangngisadya' nan Lalaman nan Cristo sa Tabon na
Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8

6 Itaw ya si Jesus sa Betania, sa bali na ni Simon a gindat nin main nin
makaparmay a sakit sa katat.
7 Sin kapresan ray mampangan ket main nin babayin nako kona ni Jesus.
Sitin babayi ket main nin awit nan sayay pangangwan* a main nin laman
nin banglo a pinasyan bili, ket nibu'bo' nayti sa ulo na ni Jesus.
8 Masager saray tumutumbok na ni Jesus sin na'kit ray ginwa' nan babayi.
Wanra, “Pinirdi nayna in nin banglo!
9 Abaw in kumon nin kwarta no nilako' ya ket, naibi et kumon konran
pubri.”

---

* **26:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **26:7** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

10 Tanda' na ni Jesus a man'irgwe-irgwen ra ket wana konra, “Ambale' ket?
Pauryan moya! Pinasyan bista nin ginwa' na kongko.
11 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo' moyo, bale' si'ko,
ambo' anan ma'teng a iti ako et komoyo.
12 Binanglwan nayay lalaman ko nin pananadya' na para li' sa tabon ko.
13 Ibarita' koyti komoyo, adtiman nin lugar sa intiron mundo a pakaipatan-
daan nan Mabistan Patanda', say ginwa' nan sitin babayi ket maibari-barita'
li' anamaet nin pammanemtem kona.”

Kitarusan ya si Judas konran Pupangulo
Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6

14 Sumunor konan siin, si Judas Iscariote, saya konran labinrwan tumu-
tumbok na ni Jesus, ket nako ya konran Pupangulon Pupadi',
15 tan wana konra, “Umnoy ibi moyo kongko no bana' sa gaw'en ko ket
maipagamet ya komoyo si Jesus?” Namilang saran tulumpulo' nin pirak* tan
nibi ra kona,
16 ket, nangibwat ana sin sain, nangkit yayna nin tyimpon maipagamet
naya konra si Jesus.

Say Paninilibra nin Pistan Nipanglabas nan Anghil nin Patiti
Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

17 Sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pam-
makbo, nako sara kona ni Jesus a tumutumbok na tan nitepet ra kona, “Adti
a rabay mo nin pangisadyaan min pangapunan sa pangngisilibra tamon
Pistan Nipanglabas?”
18 Wana ni Jesus konra, “Mako kamo konan siti nin tawo sa Jerusalem tan
ibarita' moyo konayti: ‘Wana ni Maistro tamo, narate' anay udas ko. Si'ko
tan saray tumutumbok ko, isen sa bali mo a pangisilibrawan mi nin Pistan
Nipanglabas.’ ”
19 Ket ginwa' ran tumutumbok a wana konra tan nisadya' raynay panga-
punan ra sa pista.
20 Sin yabi, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus tan saray labinrwan
tumutumbok na.
21 Sin kapresan ran mampangan wana ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo,
saya komoyo a magtraidor kongko.”
22 Rinmere' saran tuloy a tumutumbok. Barang saya wana kona ni Jesus,
“Uunuren, maibarita' mo para nin si'ko?”
23 Ni'bat na ni Jesus, “Si saya komoyo a mangkipanawsaw kongko nin
tinapay sa yawong, sya a magtraidor kongko.
24 Anaod, si'kon si Pinaitawo, mati ako a bilang sa wana sa Kasuratan. Bale'
kado' yayna in si magtraidor kongko! Mas maong ana kumon a kai ya nin
naiyanak.”
25 Si Judas a syay magtraidor kona wana, “Maistro, maibarita' mo para nin
si'ko?”
Ni'bat na ni Jesus kona, “Nairgo moyna.”

Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

26 Sin kapresan ran mampangan nangalap yan tinapay si Jesus, tan
nikisalamat ya konan Dios mi'sa simpi-simping naya tan nitayak na konran
tumutumbok na. Wana, “Kalapen moyayti tan kanen moya. Siti a lalaman
ko.”

---

* **26:15** Sayti a ibayad nan sayay tawo konan main ikon konan sayay aripen no nati yayti sa pudir na.

27 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya
konan Dios, mi'sa naya nin nibi konran tumutumbok a wana, “Sarba moyo,
minom konan siti.
28 Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan Dios. Tumuro' li' ta
pigaw nin mapirduna a kukasalanan ran abaw a tutawo.
29 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo minom nin arak nin ubas angga
konan sitaw si awron minom ako li' nin ba'yon arak a kadungo katamo sa
Pag'adian nan Dios a Ama ko.”
30 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan Dios nibwat
saran nako sa Talugtog Olibo.

Ipau'na-u'na nayna ni Jesus a Lakwanan rayan Tumutumbok Na
Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

31 Wana ni Jesus konra, “Sarba moyo nga'min, palaywan rako konan sitin
yabi a bilang sa wanan Dios a naisurat sa Kasuratan. Wana, ‘Patyen koya li'
a mammastor ket saray karniro misisyak sara.’*
32 Bale' saytaw no napasubli' akoyna li' nin mabyay, mu'na akoyna li' tan
taga'nan katamodtaw sa Galilea.”
33 Wanan nag'irgo ni Pedro, “Lakwanan rakayna nga'min, bale' si'ko kai
gapo.”
34 Wana ni Jesus kona, “Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main nin tu-
marang'ok nin manok konan sitin parbangon, mitlo moyna nin nibudi' a
katanda' nako.”
35 Bale' wana ni Pedro, “Mataman et nin kalamo' nako nin patyen ra, kai
ko gapo nin ibudi' a katanda' kata.”
Wanin anamaet lamang a wanra nin raruman tumutumbok.

Idasal nan Cristo a Kai nayna Kumon nin Irangep a Dya'dya'
Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

36 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a napangaranan nin Getse-
mani. Wana konran tumutumbok na, “Mabati' kamodti. Mako akodtaw e
nin dumasal.”
37 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro tan saray rway a'nak na ni Zebe-
deo*. Marere' yan tuloy tan pinasyan byat nin man'isipen na.
38 Wana konra, “Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati koyna layi. Iti kamo
tamo'. Lalamu'nen rako a andi' kamo nin ma'lek.”
39 Kinmadayo' yan buga' konra. Linmukob ya tan dinmasal ya. Wana,
“Ama ko, no magwa' andi' mo kumon ipairangep kongko in say dya'dya' a
adapen kon irangep. Wanin man, ambo' a karabayan ko a masunor, no kai
say karabayan mo.”
40 Sin sinmubli' ya konran saray tuloy tumutumbok na, narat'anan
nasaran mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana kona ni Pedro, “Kai rako
tana gapo nin malalamo' nin andi' kamo nin ma'lek abirno nin sayay udas
tamo'?
41 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo
nin madaeg nin tukso, ta sa nakem moyo ket disidido kamon gaw'en moyoy
manepeg bale' mapatapo' kamon kinatawo moyo.”
42 Kinmadayo' ya anamanaet si Jesus tan dinmasal yan uman. Wana, “Ama
ko, matumbok a karabayan mo. No siin a karabayan mo si matkap kon
irangep in say adapen kon irangep nin dya'dya', wanin lawas.”

---

* **26:31** Zacarias 13:7. * **26:37** Santiago tan Juan. Ma'kit ti sa Mateo 4:21 tan 10:2.

43 Sin sinmubli' ya anamanaet sa kami'nan ran tulon tumutumbok nin
kalalamo' na, mampa'lek sara anamanaet ta talagan kai ra nin mapukpukan
a elek ra.
44 Kanya' nin linakwanan nasara anamanaet tan dinmasal yan pitlo nin
wantaw a lamang sa nayadi' anan nidasal na.
45 Sinmubli' ya anamanaet konran tumutumbok na tan wana konra,
“Mampa'lek kamo et! Pakanda' kamo! Narate' anay udas a si'kon si
Pinaitawo ket maipagamet akoyna konran duka' a tutawo.
46 Mibangon kamo tan sumna' atamo. Sya eyna e a tawon nagtraidor
kongko.”

Say Nipanakep kona ni Jesus
Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

47 Mampag'irgo ya et si Jesus sin rinmate' ya si Judas a saya konran
labinrwan tumutumbok na. Abaw saray tutawon kalamo' na nin nibaki' ran
Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo. Di-beneng tan di-batuta' sara.
48 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan maipurok si Jesus.
Wana, “Si arkan ko, syaytaw a diri. Dakpen moyan tampor.”
49 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus. “Maabig a
yabi, Maistro,” wana kona ket inarkan naya.
50 “Amigo, gaw'en moynan tampor a gagara mo,” ni'bat na ni Jesus kona.
Inmarak saray tutawo ket dinakep raya si Jesus.
51 Si saya konran kalalamo' na ni Jesus, inuyos nayay beneng na tan tinaga'
nayay sayay katulong nan si Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yay tutulyan
na.
52 Wana ni Jesus kona, “Ikaluban mayna in si beneng mo. Saray mangyusar
nin armas, armas anamaet a pakamatyan ra.
53 Kai mo para nin tanda' a no kidawat akon tulong konan Dios a Ama ko
ket mangibaki' yadti nin ribu-ribon uanghil na?
54 Bale' no wanin, pa'no nin matukid a wanan Dios a naisurat sa Kasuratan
a matkap nin mangyadi' in ey?”
55 Ket wana ni Jesus konran tutawo, “Saya ako para nin kriminal ta
nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyon manakep kongko? Inawru-
awro kon nangyakay itaw sa sakop nan Timplo nan Dios, kai rakoyna nin
dinakep itaw!
56 Bale' mampangyadi' ti nga'min nin pakatukidan nin nisurat ran
prupita.”
Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan linakwanan raya si
Jesus.

Say Nipamarsa ran Pupangulo konan Cristo
Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

57 Saraytaw saray nanakep, nika' raya si Jesus sa palasyo nan
Sangkata'gayan nin Padi' a si Caifas. Itaw nididinep saray Madudunong
sa Gugan-gan tan saray Mangatuntawo.
58 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya kona ni Jesus, bale' itaw ya tamo' sa
dayo'. Sin sinumrep saray nanakep sa palasyo, angga yadtaw tana sa
baraybay. Kaaram nituloy na sa luob nin pukok nan palasyo tan nikitekre' ya
konran gwardya ta rabay nan matandaan no ani a mangyadi' kona ni Jesus.
59 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro nan Kunsiho,
naningka-tingkap saran abirno bula'-bula' nin ibidinsya kuntra kona ni Jesus
ta pigaw nin masintinsyawan rayan patiti.

60 Bale' kasan ma'kit ran sumadag abirno nin abaw saray namarita' nin
bula'-bula' nin kuntra kona. Sa ka'tengan main nin rwa ray pinaipadar.
61 Wanra, “Wanan siin a tawo, mababa' naya kanon sidaen mi'sa ipa'deng
nayan uman sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios.”
62 Inumdeng yay Sangkata'gayan nin Padi' tan wana kona ni Jesus, “Ani a
mai'bat mo sa sain a man'iparsa ra komo?”
63 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket wanan Sangkata'gayan nin
Padi' kona, “Igan-gan ko komo, ibarita' mo komi, sa ngaran nan sibibyay a
Dios, no si'kay Cristo a Anak nan Dios a si nipangako' nan ibaki' nadti.”
64 Ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyna. Ket ibarita' ko komoyo, sa ambo' nin
ma'teng nin panaon, ma'kit rako nin si'kon si Pinaitawo nin nakatekre' iti
sa pawanan nan Dios, a sya a Makapangyayadi', nin manrumate' akon iti sa
babon gunem mangibwat sa langit.*”
65 Sin narnge' nayti nin Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat nayay aysing na
nin pangipa'kit nan alakin sager na. Wana, “Pangu'na-u'na konan Dios in say
nibarita' na! Ani, matkap et a tistigos? Narnge' moyoynan mismo sawanin a
pangu'na-u'na na konan Dios!
66 Ani a wamoyo?” wana.
Ket ni'bat ran kalalamo' na, “Nagkasalanan ya ket manepeg a patyen ya.”
67 Ket linuda'-ludaan raya si Jesus sa rupa, tan tinasu-taso raya. Rinampa-
rampa' raya nin raruma
68 tan wanra, “Si'kan si syay Cristo, ibarita' mo pa no si'noy nangrampa'
komo!”*

Say Nipangibudi' na ni Pedro a Katanda' naya si Jesus
Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27

69 Itaw ya si Pedro nin mantumekre' sa baraybay nan palasyo. Kinmadani
ya kona a sayay alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi' ket wana kona,
“Saya ka anamaet konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga Galilea, a!”
70 Nibudi' na in ni Pedro nin narnge' ran sarba ran itaw a wana, “Kai ko nin
tanda' in say man'ibarita' mo!”
71 Inmalis yan nako sa purta nan pukok. Saya anamanaet nin alila' nin
babayi a nakaalilbi' kona ket wana konran tutawodtaw, “Sitin tawo, kalamo'
nayan siin si Jesus a taga Nazaret.”
72 Sinambawan na nin kai na anamanaet nin inalilbi' ni Pedro a wana, “Kai
koya nin tanda' in nin tawo.”
73 Sin nainsanan nin buga' kinadanyan rayan saray lulalakin itaw tan
wanra kona, “Page' pa a saya ka konran kalalamo' na. Madlaw sa punto mon
mag'irgo a taga Galilea ka.”
74 “Sambawan ko nin kai koya nin katanda' in nin tawo,” wana ni Pedro,
“ket taman mangno ako no mampibula'-bula' ako.”
Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok.
75 Ket napanemtem nayaytaw ni Pedro si nibarita' na ni Jesus kona a wana,
“Ba'yo ya nin tumarang'ok a manok, nitlo moyna nin nibudi' a katanda'
nako.” Nibwat ya si Pedro tan abet-abet na.

27

Akuen nay Kasalanan na ni Judas
Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32

---

* **26:64** Kanta 110:1; Daniel 7:13. * **26:68** Wana sa Marcos 14:65 a pinepet ray mata ni Jesus.

1 Kinabuklasan, sarba ran Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo,
nag'iirgwan ra no pa'no rayan maipapati si Jesus.
2 Nipabaror ray gamet na mi'sa raya nin ni'ras kona ni Pilato, si gubirnador
nin Romano.

Ginwa-ginwa' 1:18-19

3 Si Judas, si nagtraidor kona ni Jesus, sin natandaan nan nasintinsyawan
yan mati si Jesus, ginmereng ya sa ginwa' na. Ket, nika' na nin isubli' konran
Pupangulon Pupadi' tan Mangatuntawo a tulumpulo' nin pirak.
4 "Nagkasalanan ako!" wana. "Liniputan koyay tawon kasan kasalanan
ket sawanin mapati ya bana' sa gawa' ko."
Wanra kona, "Ani a kabiangan mi ey? Prublima moyna in nin bukod!"
5 Nipasasweng na ni Judas a kwarta sa luob nin Timplo nan Dios. Mi'sa
nibwat ya tan nako ya nin pinaibitay.
6 Pinurot ran Pupangulon Pupadi' a kwarta. Ket wanra, "Bilin byay* nan
sayay tawoytin kwarta. Ta wanin edet, kai nin aburuyan nin Gugan-gan na
ni Moises a maikalamo' ti sa kwarta nan Timplo nan Dios."
7 Ket nag'iirgwan ra no ani a gaw'en sa kwarta tan nipagketan ra nin isaliw
rayti konan luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya ta pigaw nin
gaw'en rayan kampusanto ran ambo' nin tawo sa Jerusalem a matidtaw.
8 Kanya' nin anggan sawanin, bana' ta sain nin kwarta ket bilin byay nin
tawo, sitaw nin luta' ket mantawagen ya nin Luta' nin Daya'.
9 Konan siin natukid a wanan Dios a nipaibarita' na kona ni Prupita
Jeremias. Wana,
"Say tulumpulo' a pirak nin nipamrisyo ra nin saray raruman puri na ni
Israel kona,
kinalap ra
10 nin nisaliw ra konan luta' nan sayay mangangwa' nin kuden tan paya,
bilang sa nigan-gan na kongko nin Catawan."*

Ipagamet naya ni Pilato nin Patyen si Jesus
Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38

11 Naiyadap ya si Jesus nin usisaen nan gubirnador a si Pilato. Tinepet nan
gubirnador kona, "Si'ka paran page' a adi' ran Judio?"
Ni'bat na ni Jesus, "Nairgo moyoyna."
12 Pinarsa-parsawan rayan abas nin Pupangulon Pupadi' tan Man-
gatuntawo si Jesus, bale' kai ya gapo nin inumbat.
13 Kanya' nin wana ni Pilato kona, "Ambale'? Kai ka tana gapo nin umbat
maipa'ka' sa sain say man'iparsa-parsa ra komo!"
14 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus kanya' nin naka'ngap yan maong
a gubirnador.

Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

15 Ugali' na ni Gubirnador a tepe' nin Pistan Nipanglabas mamirduna yan
mangibulos nin sayay priso nin no si'no a pilien ran tutawo.
16 Sin sain, main itaw nin mangkaprison sayay bandunado nin tawo a say
ngaran na ket Jesus* Barrabas.
17 Ket sin nadinep sara nga'min a tutawo, wanan nitepet ni Pilato, "Si'noy
rabay moyon bulusan ko? Si Jesus Barrabas o si Jesus a mantawagen ran
Cristo?"
18 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a maimbel saray pupangulon Judio
kona ni Jesus kanya' nin niyadap raya kona.

---

* **27:6** ***bilin byay***- *Sa Griego:bili nin daya'.* * **27:10** Zacarias 11:12-13; Jeremias 32:6-10. * **27:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yay ngaran a ***Jesus***.

19 Sin itaw ya et nin nakatekre' sa lugar nin paninintinsyawan si Pilato,
main nin rinmate' nin nipaibarita' nan asawa na kona a wana, “Andi' ka nin
mangwa' nin animan a kuntra konan siin a tawo. Kasa gapo nin kasalanan
na. Nanaynep akon duka' maipa'ka' kona nayabi ket napaidap ako sa taynep
ko.”
20 Sara bale' a Pupangulon Pupadi' tan saray Mangatuntawo, sinugsog
rasaray tutawo nin dawaten ran si Barrabas a bulusan na tan patyen ya si
Jesus.
21 Kanya' nin sin tinepetan nasara anamanan gubirnador a tutawo no si'no
konran rwa a rabay ran bulusan na, wanran ni'bat, “Si Barrabas!”
22 Wana ni Pilato, “No wanin ani a gaw'en ko kona ni Jesus a mantawagen
ran Cristo?”
“Ipasak ma sa kudos!” wanran ni'bat.
23 “Ambale'?” wana ni Pilato. “Main paran ginwa' nan abas?”
Bale' mas maksaw rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa kudos!”
24 Naisip na ni Pilato a kasaynan magwa' na ta tumarana' saraynan gumulo
a tutawo. Namakalap yan ranom tan nanguyas yan gamet na sa adapan ran
tutawo a say rabay nin irgwen ket kasan kabiangan na sa patiti na ni Jesus.
Wana, “Kasan kabiangan ko sa patiti nan sitin tawo. Makauray kamo!”
25 “O', si'kami tan saray puri mi a umbat sa patiti nan siin a tawo,” wanra
nga'min nin ni'bat nin tutawo.
26 Ket binulusan naya si Barrabas a bilang sa dawat ra. Nipasanet naya si
Jesus mi'sa nayayna nin nipagamet konran sundalo' nin ika' raya ipasak sa
kudos.

Tuya'-tuyaen tan Padya'dyaen yay Cristo
Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3

27 Ni'ras raya si Jesus nin sundalo' nan gubirnador sa luob nin palasyo na a
mantawagen nin Pretorio tan inaribungbungan raya nin sarba ran itaw nin
sundalo'.
28 Linus'ukan raya mi'sa sinulutan raya nin kulor lilan kapa a kano wadi'
ket adi' ya.
29 Namalukay saran madiwin wakay a kuruna kano wadi' tan nikuruna
rayayti kona ni Jesus. Pinanga'get rayan bislak sa pawanan nin gamet na
a kano wadi' ket si mantawagen yayti nin setro tan nanalimukod sara sa
adapan na a kano wadi' ket pangigalang ra kona. Wanra, “Viva, Adi' ran
Judio!”
30 Kaaram linudaan raya mi'sa raya nin linapnit a bislak kona tan nipatuk-
patok rayayti sa ulo na.
31 Sin sinmawa' saraynan nagpista kona, linus'ok rayaytaw kona si lilan
kapa tan nisubli' ran nisulot kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa' rayaynan
ika' ipasak sa kudos.

Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

32 Sin manrumikor sara sa syudad, nasnaan rayay sayay lalakin taga
Cirene a say ngaran na Simon. Nipasuet rayan nipabalatay kona a kudos a
mambalatayen na ni Jesus.
33 Nirate' sara sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say rabay nan irgwen
ket Lugar nin But'ol Ulo.
34 Painumen raya kumon si Jesus nin arak a linawukan nin bagay a
pinasyan pait a pammaka'lek.* Sin natawayan nayti ket kai na nin ininom.

---

* **27:34** Kanta 69:21.

35 Sin naipasak rayayna sa kudos, nibubunutan sara ta pigaw nin
mapitaw'a-taw'an ray seket na.*
36 Sin nayadi', tinmekre' sara tan binantayan raya si Jesus.
37 Sa ta'gay nin ulo na ni Jesus, nipasak rayay nakaisuratan nin ni-
pakasalanan ra kona. Wana:
SITI SI JESUS, SI ADI' RAN JUDIO.
38 Main nin rwa ray kriminal a nikirngan ran nipasak kona ni Jesus, si saya
sa bandan wanan na tan si saya anamaet sa wiri na.
39 Saray tutawon lumabas, ipeyeng-peyeng ran panuya'-tuya' kona ni
Jesus.
40 Wanra, "Kai para a si'ka, wamo intaw ket mababa' man yubaen tan
ipa'deng nin uman sa luob nin tuloy awro a Timplo nan Dios? No page' a
Anak nakan Dios, isalba mo pa edet a lalaman mo tan gumlat kadsen sa
kudos!"
41 Wanra in anamaet lamang nin Pupangulon Pupadi', saray Madudunong
sa Gugan-gan, tan saray Mangatuntawo. Tinuya'-tuya' raya anamaet a
lamang si Jesus, wanra,
42 "Saray raruman tawo naisalba nasara kano, bale' say lalaman nan diri,
kai! Heh! Adi' tamo kanon si'tamon Israelita! No makaglat yadsen tana sa
kudos, mamper atamoyna kona.
43 Magmatalek ya kano konan Dios tan wanan Anak naya kanon Dios!
Kikiten tamo pa edet sawanin no iligyas nayan Dios ta kawa'nan naya kano."
44 Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni Jesus, tinuya'-
tuya' rayan lamang nin wantaw.

Si Nati tan Nitabon a Cristo
Marcos 15:33-47; Lucas 23:44-56; Juan 19:28-30,38-42

45 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy
udas.
46 Sin bandan alas tres nin yabina wana nin nita'way ni Jesus sa sarita'
nin Hebreo, "*Eli, Eli, lama sabachthani*?" a say katarusan, "Dios ko, Dios ko,
ambale' nin pinauryan nako?"*
47 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, "Mantawagen naya si Elias!"
48 Ket, saya konra, nangred yan tampor nin nako nangipaalep'ep nin
ispungha sa maalsem nin arak nin nikwa naya sa parpar nin bislak ta pigaw
nin ipasepsep naya kumon kona ni Jesus.
49 Bale' saray raruma wanra, "Heh! Pauryan ma! Kiten tamo pa no rumate'
yan page' si Elias ta pigaw nin isalba naya."*
50 Tinma'way ya anamanan maksaw si Jesus, kaaram nauyos anay
inanawa na.
51 Ket sa Timplo nan Dios, nabisang yan napiknga' nangibwat sa ta'gay
anggan saroy a kurtina* nin salimbeng nan Sangkasantusan nin Lugar.
Rinmayon ya ket linumtak a bato.
52 Naabryan a pantyon tan abaw saray nati anan tutawo nan Dios a
pinasubli' nin mabyay tan
53 sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, linmiwa' sara sa pantyon ra nin
nako sara sa Masanton Syudad a si Jerusalem tan abaw saray naka'kit konra.

---

* **27:35** Kanta 22:18. * **27:46** Kanta 22:1. * **27:49** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Ket, si sayay raruma, tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.* * **27:51** Pinasyan kubpal nan sitin kurtina ta alaki yan tuloy. Say kaalaki na ket 27 mitro por 9 mitro tan say kakubpalan na maibagay sa sukat na. Naburdawan ya nin pinasyan anda'.

54 Si kapitan tan saray sundalo' nin itaw nin mampamantay kona ni Jesus,
sin naaraman rayay rayon tan na'kit ray raruma et nin mampangyadi',
pinasyan li'mo ra. Wanra, “Page' a anak nayaytin Dios!”
55 Main anamaet nin abaw nin bubbayin itaw sa dayo' a mampamantay.
Tinmumbok sara kona ni Jesus nangibwat sa Galilea nin nagsirbin nan-
gasikaso kona.
56 Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Maria nin ina ra ni Santiago tan
Jose, tan si ina ra ni Juan tan Santiago nin a'nak na ni Zebedeo.
57 Sin yabinayna, main nin sayay mayaman nin taga Arimatea a nakodtaw
a say ngaran na Jose. Tumutumbok naya anamaet lamang ni Jesus.
58 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay
bangkay na ni Jesus. Ket si Pilato nibi nay aburoy kona.
59 Sin nakalap nayayna ni Jose a bangkay na ni Jesus, binarkot nayan ba'yo
nin maputi' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo,
60 tan nitabon naya sa pantyon nan diri. Sitin pantyon ket kapangali kona
nin yukib ya sa bato a nisadya' yayna no mati ya si Jose. Kaaram nitulin
nayan nisada' a sayay alakin bato sa purta nan si yukib mi'sa yayna nin
nibwat.
61 Sin sain, itaw sara nin nakatekre' si Maria nin taga Magdala tan si sayay
kapada nan Maria nin nakaadap sa pantyon.

Gwardyawan yan Mairot a Nanabunan konan Cristo

62 Napalabas yaytaw nin Awron Pananadya' sa Pistan Nipanglabas, saray
Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo, nako sara kona ni Pilato.
63 Wanra kona, “Gubirnador, mapanemtem mi a wanan sitaw a magbalu'-
balo' sin mabyay ya et a sumubli' ya kanon mabyay sa luob nin tuloy awro.
64 Kanya' nin ipagwardyawan moya pan tuloy awro a nanabunan kona
ta bangli' no saray tumutumbok na ket keen raya nin takawen a bangkay
na mi'sa ra nin ibari-barita' a sinmubli' ya nin mabyay. Ket no mangyadi'
a wanin mas masakit in et dyan say nu'nan nipangluko ra konran tutawo.”
65 “Main ana!” wana ni Pilato, “Makauray kamoyna. Ipagwardyawan
moyaynan mairot!”
66 Ket nako sara sa nanabunan kona ni Jesus. Tinimbryan rayay sada' nan
pantyon tan nipagwardyawan raya ta pigaw nin masigurado ran kasa gapon
makatege' kona.

28

Pasublien yan Mabyay a Cristo
Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

1 Napalabas anay Awron Painawa. Sin parbangon nin ararem nin Linggo,
si Maria a taga Magdala tan si kapada nan Maria, kina' raya nin kinikit a
nanabunan kona ni Jesus.
2 Kapingmatan, bigra' yan rinmayon nin maksaw. Ket, si sayay anghil nan
Dios kinmayupa' yan nangibwat sa langit; nitulin nayay baton sada' nan
pantyon mi'sa naya nin tinekrean.
3 Makapulag sa salag nin bara'mon kimat a bakas na tan say seket na ket
pinasyan puti'.
4 Sin na'kit rayan gwardyan sundalo', nangingintar sara sa li'mo ra tan
namaksir saran natumba sa luta'.
5 Ket sin wanin, wanan anghil konran bubbayi, “Andi' kamo nin mali'mo.
Tanda' kon mantikapen moya si Jesus nin sitaw si nipasak sa kudos.

6 Kasa yaynadti ta sinmubli' yan mabyay a bilang sa wana komoyo sin
saytaw. Paradti ta pigaw nin ma'kit moyay nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoynan apurawen moyo ta ibarita' moyoyti konran
tumutumbok na, ‘Sinmubli' yaynan mabyay ket mu'na yaynadtaw sa Galilea.
Itaw ket ma'kit moya.’ Andi' moyo nin lingwanan ti nin nibarita' ko komoyo.”
8 Ket nangapura saraynan nibwat itaw sa nanabunan. Mali'mo sara bale'
pinasyan ririket ra. Palayo ran nako nangibarita' konran tumutumbok na ni
Jesus.
9 Kapingmatan sinna' nasara ni Jesus. “Kumusta! Ani a idya moyo?” wana
konra. Inmarak sara kona ni Jesus, nilukob ra sa adapan na tan gina'getan
ray ayi na tan rinayo raya.
10 “Andi' kamo nin mali'mo,” wana konra. “Mako kamo konran tumutum-
bok ko nin para kongko ket bubsat kosarayna tan ibarita' moyon mako sara
sa Galilea ta itaw kami nin misisna'.”
11 Sin nako saraynay bubbayi, main konran gwardya sa nanabunan a
nako sa syudad tan nibarita' ra konran Pupangulon Pupadi' a nga'min nin
nangyadi'.
12 Saray Pupangulon Pupadi' nag'iirgwan ra konran Mangatuntawo a
gaw'en ra, mi'sa rasara nin binyan nin alakin pasuksok a sundalo'.
13 Wanra konra, “Ibarita' moyoy wanti e konran tutawo: ‘Sin nakaka'lek
kami, nako raya nin tinakaw nin tumutumbok na ni Jesus a bangkay na.’
14 Ket no bilang wadi' a matandaan nayti nin gubirnador, andi' kamo nin
masalak ta si'kami anay makauray nin umbat a mapagustwan ya ta pigaw
nin kai kamo nin mangno.”
15 Kanya' nin saray sundalo' ket kinalap ray kwarta tan ginwa' ray niyakay
konra. Ket anggan sawanin, siin et a isturya nin nangyadi' a man'ibari-barita'
ran Judio.

Ibati' na konran Tumutumbok na a Nakaibakian na nin Cristo
Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

16 Saray labinsayan tumutumbok na ni Jesus, nako sara sa talugtog itaw sa
Galilea a bilang sa nibarita' nayna nin gindat ni Jesus konra.
17 Sin na'kit rayadtaw si Jesus, rinayo raya, bale' main konra a nagdwadwa
a si Jesus ya nin page'.
18 Kinmadani ya konran saray labinsaya si Jesus tan wana, “Sarban
pakayadi' sa langit tan sa luta' ket naibi ana kongko.
19 Kanya' nin pag'inen moyo saran tumutumbok ko a tutawon mangibwat
sa sarban grupon tutawo sa sarban lugar. Ket, sa kappako moyo konra,
bawtismwan moyo sara sa ngaran nan Ama, nan Anak, tan nan Masanton
Ispirito tan
20 iyakay moyo saran sumunor sa sarban nigan-gan ko komoyo. Ket
tandaan moyo a si'ko, kalamo' moyokon pirmi anggan maka'numan.”

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni
MARCOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Naparmaw ana nin mantepren nin ka'bawan a si nanurat konan sitin libro ket si Juan Marcos nin anak na ni Maria (Ginwa-ginwa' 12:12) a sayay mayaman nin mampiikap sa syudad nin Jerusalem tan amiga rayan apostoles. Kapi'sa naya ni Marcos si Bernabe (Colosas 4:10) a nipurok nin kalamo' na ni Pablo sa pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' konran ambo' nin Judio. Sara si Marcos, Bernabe tan Pablo ket nikakalamo' sara sin u'nan parson naku-nako ya si Pablo nin nakabakian na sa saka-sakalakon lugar (Ginwa-ginwa' 13:4-5). Bale' linakwanan nasara ni Marcos sin itaw sara sa Pamfilia (Ginwa-ginwa' 13:13; 15:38). Wanin man, sin napriso ya si Pablo sa Roma, nag'in naya anamaet nin kala-kalamo' itaw (Colosas 4:10; Filemon 1:23-24). Kala-kalamo' naya anamaet ni Apostol Pedro (1 Pedro 5:13) ket wanran tutawon nangadal konan Biblia, si Pedro a nakaadalan na ni Marcos maipa'ka' sa ginwa' tan niyakay na ni Jesus.

Man'isipen a lamang a si libron Marcos ket sya a u'nan naisurat nin libro maipa'ka' sa Mabistan Patanda' tan naisurat ya para konran ambo' nin Judio nin mampiikap sa Roma. Si nanurat ket nangusar yan irgo nin kabisado ran tutawodtaw tan nipapalaway na anamaet a umnoy susarita' tan kaugalian ran Judio a kai ra tanda' nin saray ambo' nin Judio (3:17; 5:41; 7:1-4,11,34).

Nibarita' nayadti ni Marcos a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus yupa' sa nipami nan mas nin impurtansya sa mabistan gugawa' na dyan sa nipangyakay na tan man'ipa'kit na a ihimplo nan sayay mampagsirbi konan Dios tan konran tutawo. Say man'ibari-barita' na ket mapaanted nin ibarita' yupa' sa susarita' na ni Jesus iti sa libron Marcos sa 10:45, “Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti sa luta' ambo' ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.” No maipa'ka' sa mabistan gugawa' na ni Jesus, nipa'kit na ni Marcos a main nin pakayadi' na ni Jesus ta syay Anak nan Dios, yupa' sa makapaka'ngap a ginwa-ginwa' na (1:9–10:31); nipa'kit nay sangkaalakyan nin ginwa' nan pangida'ton para konran tutawo (10:32–15:47); tan nipa'kit na a tinalo nay patiti (16:1-8).

Sa sangka'ranan a nikaisurat nan sitin libro sa Griego, kai nin ma'kit a labinrwan masusuyot nin birsikulo (16:9-20) kanya' nin kasabyan ran madudunong maipa'ka' sa Biblia, man'isipen ran main nin sakalakon tawon nangilamo' nin nanurat sa sayti a ambo' ya si Marcos.

Say Linaman nan Sitin Libro

Pangingitandudo' a si Jesus syay Anak nan Dios (1:1-15)
Si Jesus, syay Anak nan Dios (1:16–10:31)
- Nipadar na ni Jesus a pakayadi' na nin sya Anak nayan Dios (1:16–5:43)
- Say pisasangkinian a syay Aripen nan Dios (6:1–8:26)
- Paksawen nasaray tumutumbok na nin si Aripen nan Dios (8:27–10:31)

Say sangkaalakyan nin da'ton nan Aripen nan Dios (10:32–15:47)
- Mamunta ya sa kudos a Aripen nan Dios para konran tawo (10:32–13:37)
- Say sangkaalakyan nin pagsisirbi nan si Aripen ran tawo (14:1–15:47)

Natalo nan si Aripen a patiti (16:1-8)
Say pangngila'pos a nibarita' nan si nanurat (16:9-20)

Si Nipangako' Mu'na yayna konan Anak nan Dios
Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28

1 Siti a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo nin Anak nan Dios*.
Tumarana' ya
2 sa nikatukid nin nisurat na ni Prupita Isaias sa Masanton Kasuratan a
wanan Catawan konan Anak na,
"Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo."*
3 Ket "marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
'Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.'* "
4 Ket si Juan a mantawagen nin Mammawtismo*, itaw ya anaod sa lugar
a ambo' nin matawo nin pinata-patandaan nasaray tutawon inmarak a
pagbabawian raynay duka' a gawa'-gawa' ra tan pabawtismo sara ta pigaw
nin mapirduna sara.
5 Abaw saray nako nin nangrenge' kona nin nangibwat sa syudad nin
Jerusalem tan sa prubinsya nin Judea. Ket sin nipatutuo ray kukasalanan
ra, binawtismwan nasara sa Ilog Jordan.
6 Say seket na ni Juan, ginwa' nangibwat sa sabot nin kamilyo tan binarke-
san nan katat sa awak. Say kanen na anamaet, dudon tan inatip nin ngiwan
sa tatalon.
7 Nibari-barita' na a wana, "Main nin sayay tawon rumate' iti a sumubray
kongko. Sya ket, mas makapangyayadi' ya dyan si'ko a kai ako gapo nin
kumana' nin mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.
8 Si'ko, say man'ipamawtismo ko komoyo ket ranom; bale' sya, say ipa-
mawtismo na komoyo ket si Ispirito nan Dios," wana.

Say Pammatutuo a Anak nayan Dios si Jesus tan say Nipanubok kona
Mateo 3:13-4:17; Lucas 3:21-22; 4:1-15

9 Sin kapresan nan mampamawtismo ni Juan, rinmate' yadtaw si Jesus nin
nangibwat sa babalin Nazaret sa prubinsyan Galilea. Binawtismwan naya ni
Juan itaw sa Ilog nin Jordan.
10 Ket tampor, sin inmarwas ya si Jesus sa ranom, na'kit ran niburwang
a langit ket si Ispirito nan Dios a bilang yan kalapati, mangkumayupa' yan
mako kona ni Jesus.
11 Ket main anamaet nin busis a nangibwat sa langit nin kami'nan nan
Dios a narnge' na. Wana, "Si'kay anak kon mangkawa-kawa'nanen ko.
Napaririketan akon tuloy komo."
12 Ket tampor si Ispirito nan Dios dinagdag nayan mako si Jesus sa kasan
katawu-tawon lugar.
13 Ket itaw yan a'pat a pulo' a awro tan sugsugen nayan magkasalanan ni
Satanas. Main itaw nin atap a uayep. Bale' main anamaet itaw nin uanghil a
mampangasikaso kona.
14 Sawanin, sin mangkapriso ya si Juan, si Jesus anamaet ket nako ya sa
prubinsyan Galilea nin nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' a nangib-
wat konan Dios.
15 Wana, "Narate' anay panaon nin pinili' nan Dios. Say pag'aadi' na ket
dandani ana! Kanya' nin magbabawi' kamo tan gurutan moyoynay pangwa'
nin kasalanan tan akuen moyaytin Mabistan Patanda'!"

---

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:nin Anak nan Dios.* * **1:2** Malakias 3:1. * **1:3** Isaias 40:3. * **1:4** *Mammawtismo- O:Mamminyag.*

Kinayaban nasara ni Jesus a A'pat nin Maninilay
Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11

16 Sin ni'sa a manlumalako ya sa rigrig nan Baybay Galilea, na'kit nasaray
rwan mibsat nin maninilay, sara si Simon tan si Andres. Sin sain ket
mampangikatkat saran eket.
17 "Kikalamo' kamo kongko," wana ni Jesus, "ta gaw'en katamon maninilay,
ambo' nin kuna' no kai edet, nin tutawo."
18 Ket tampor linakwanan ray eket ra tan nikikalamo' sarayna kona.
19 Kai sara et nakakadayo' nin tuloy, na'kit nasaray mibsat nin a'nak na ni
Zebedeo a si Santiago tan si Juan. Itaw sara sa baluto ra a mampangunong
saran eket ra.
20 Tampor nin kinayaban nasara anamaet ket linakwanan rayay ama ra
tan saray tutawon inupaan ra sa baluto, ket nikikalamo' sara kona ni Jesus.

Say Nipamalakwan na ni Jesus nin Ispiriton Duka'
Lucas 4:31-37

21 Nako sara sa syudad nin Capernaum. Ket sin narate' anay Awron
Painawa ran Judio, tampor nin nako sarayna si Jesus sa sinaguga* tan
nangyakay ya konran kapada nan Judio.
22 Naka'ngap saray tutawo sa no pa'non pangangakay na ni Jesus bana' ta
say pangangakay na ket main nin pakayadi', ambo' nin bilang sa pangan-
gakay ran Madudunong sa Gugan-gan ran Judio.
23 Main nin sayay lalakidtaw a nasrepan yan ispiriton duka'. Kapingmatan
anan ginmuryaw ya a
24 wana, "Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani ket a kabiangan mo komi?
Nako kadti para ta pigaw nin sidaen nakami ana? Tanda' ko no si'no ka.
Si'kay si Masantos nin nibaki' nan Dios!"
25 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka' a wana, "Misasaet ka!
Lumakwan ka kona!"
26 Si ispiriton duka' ket pinamuluk-pulok nayay tawo, inmagsit yan mak-
saw mi'sa linmakwan yayna kona.
27 Naka'ngap saray sarban itaw ket miirgu-irgo sara a wanra, "Peteg
a naiduma yaytin ba'yon akay! Sitin tawo, main nin kapangyadian na
mataman konran ispiriton duka' ta tumulok sara sa igan-gan na."
28 Ket tampor, naibandu-bando a maipa'ka' kona ni Jesus sa intiron pru-
binsya nin Galilea.

Abaw saray Pinaanda' na ni Jesus
Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41

29 Nangibwat sa sinaguga, tinmuloy yan tampor si Jesus tan saray tumu-
tumbok na sa bali ra ni Simon tan Andres. Kalamo' rasara si Santiago tan si
Juan.
30 Sin sain, si katyangan nan babayi ni Simon nakaida' yan mangka'mot,
ket nibarita' rayti nin tampor kona ni Jesus.
31 Kinadanyan naya ket gina'getan nay gamet na tan binangon naya. Say
amot na, kinumpa' nin tampor. Ket nagsirbi yaynay babayi konra.
32-33 Sin sinumrep yaynay awro, nadinep sara sa ugsuran nan bali a sarba
ran tutawo konan sitin babali. Inawit-awit rasara nga'min kona ni Jesus a
main nin masakit tan saray nasrepan nin ispiriton duka'.
34 Ket abaw saray pinaanda' nan main nin nagsikabarang nin sakit, tan
abaw sara anamaet a pinalakwan nan ispiriton duka'. Kai nasara nin

* **1:21** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***sinaguga*** sa Glusaryo.

inaburuyan ni Jesus nin mag'irgo a ispiriton duka' ta pigaw nin kai ra nin maipatanda' no si'no ya.

Nangipatanda' ya si Jesus itaw sa Galilea
Lucas 4:42-44

35 Parbangon nin ararem et a lamang, nibangon yayna si Jesus tan nibwat yadtaw sa babali ket nako ya sa sayay lugar a matinek ket itaw dinmasal ya.
36 Ket si Simon tan saray kalalamo' na kinrap raya.
37 Sin nadumog raya, wanra kona, “Mantingkapen rakan tutawo!”
38 Ket wana, “Anaod. Bale' mako atamoyna sa kabaraybay nin bubabali ta pigaw nin itaw ket mangipatanda' ako anamaet, bana' ta sa sayti nin gagara a nako akodti.”
39 Ket naku-nako sara sa susinaguga ran Judio sa intiro nan prubinsyan Galilea nin nangipata-patanda' tan namalakwan yan uispiriton duka' konran tutawo.

Pinaanda' naya ni Jesus a sayay Liprusyen
Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16

40 Ni'sa, main nin sayay tawon mampagmasakit nin duka' sa katat a mantawagen nin liprusi a kinmadani kona ni Jesus. Nanalimukod yayti sa adapan na tan nipainganga'do na, “No rabay moyo,” wana, “magwa' moyo nin maako' rako anamanaet nin tutawo a bilang sa gindat*.”
41 Bana' sa inganga'do na ni Jesus, nipababo nayay gamet na konan lipruso tan wana, “O', rabay ko. Umanda'* kayna.”
42 Ket sin sain anan lamang inmanda' yay tawo a rinminggas anay katat na.
43 Ket pinaibwat nayan tampor ni Jesus a tawo nin binibilin nayan maong
44 a wana, “Mangrenge' kan maong. Andi' mo nin ibari-barita' ti nin nangyadi' sa si'numan, no kai, dumiritso kan mako konan padi' ta ipadar mon inmanda' kayna. Ket bana' sa nikapaanda' mo, mangida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises* ta pigaw nin ipa'kit mo konra a mangaw'en ko.”
45 Wanin man, si tawo, nibwat ya tan nibari-barita' nayna edet sa tutawo a ginwa' na ni Jesus kona. Ket bana' konan siti, abaw saray tutawon inmarak kona kanya' nin kai yayna nin basta-basta makapika' si Jesus sa nagsikabarang a babali, no kai edet, itaw ya sa lulugar a ambo' nin matawo. Wanin man, nako saran lamang a tutawo kona a nangibwat sa nagsikabarang a lulugar.

2

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26

1 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' ya si Jesus sa Capernaum. Naibaribarita' a itaw ya sa balin mampiikapan na.
2 Ket sin sain, pinasyan ka'bawan ran tawon nadinep itaw a mataman sa liwa' nan purta ket kai nin makaseksek. Sin kapresan na ni Jesus nin man'ipapalaway konra a minsahi nin nangibwat konan Dios
3 main nin nirate' ran tutawo nin sayay lalakin lupoy a awit rayan a'pat nin katawo.

---

* **1:40** ***maako' rako anamanaet...a bilang sa gindat***. *- Sa Griego:paringgasen.* * **1:41** ***Umanda'-*** *Sa Griego:ruminggas.* * **1:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

4 Ket sin kai sara nin makakadani kona ni Jesus bana' ta letletan ran tutawo,
niyuli' raya sa bubong nin binutbot ray atep sa temben na ni Jesus, mi'sa raya
nin niuy'oy nin nakaida' sa undayon na itaw sa adapan na ni Jesus.
5 Ket sin na'kit na a pagmamatalek ra kona, wana konan lupoy, “Amigo,
napirduna anay kukasalanan mo.”
6 Sin sain, main itaw nin nakatekre' nin umno ran Madudunong sa Gugan-
gan ran Judio. Mampangisip-isip sara a wanra sa nakem ra,
7 “Mayin ket a sitin tawo ket mag'irgo yan wanin! Man'u'na-u'nawan nayay
Dios! Anta si Dios tamo' nin bukod a makapamirdunan kukasalanan!”
8 Bale' tanda' na in ni Jesus nin iti sa nakem ra ket wana konra, “Mayin nin
wanin a kaisipan moyo?
9 Wamoyo tana kumon ket mas magwa' et nin ibarita' konan lupoy a
‘Mibangon ka, awiten may undayon mo tan lumalako ka,’ dyan si ‘Napirduna
ana a kukasalanan mo!’
10 Ket, ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin
pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta',” ket wana ni Jesus
konan lupoy,
11 “Ibarita' ko komo: Mibangon ka. Awiten ma in si idaan mo ta sumubli'
kayna komoyo.”
12 Ket nibangon yay tawo tan inawit nayaynay idaan na tan nibwat yayna
nin nabantayan ra nga'min. Ket naka'ngap saran maong a tutawo ket rinayo
rayay Dios a wanra, “Ni ka'numan, kai kami et gapo nin naka'kit nin bilang
sa wanti!”

Kinayaban naya ni Jesus si Levi
Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32

13 Ket sayay sakalakon awro, nako ya anamanaet si Jesus sa rigrig nin
baybay. Abaw saray tutawo nin inmarak-arak kona, ket nangipapala-
palaway yan minsahi nan Dios konra.
14 Ket ni'sa sin manlumalako ya, na'kit naya si Levi a anak na ni Alfeo nin
nakatekre' itaw sa upisinan pammayadan nin buis. Wana ni Jesus kona,
“Mag'in kan tumutumbok ko.” Inumdeng ya si Levi tan nayi ya kona ni Jesus.
15 Ket sin nangan yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa bali na ni
Levi, abaw saray manininginir nin buis tan ambo' nin rilihyuso a kadungo ra.
Wanin ta abaw saray mantumumbok kona ni Jesus.
16 Main itaw nin Madudunong sa Gugan-gan a myimbron dupong ran
Pariseo a na'kit raya si Jesus nin mangkidungon mangan konran ambo'
nin rilihyuso tan manininginir nin buis, ket wanra konran tumutumbok na,
“Ambale' a mangkidungo ya konran wanin a tutawo?”
17 Narnge' nayti ni Jesus ket inubatan nasaran sayay alimbawa' a Pariseo.
Wana, “Ambo' nin saray marigsa a makatkap nin duktor, no kai edet, saray
main nin masakit. Kapada konan siin, nako akodti sa luta' nin mamag-
babawi' konran makasalanan, ambo' nin konra nin kano ket matunong
sara!”

Say Maipa'ka' sa Pagkukulasyon
Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39

18 Main nin ni'sa, saray tumutumbok na ni Juan tan saray tumutumbok
ran Pariseo ket kai sara nin mampangan ta saya ya in nin kaugalian ran
Judio si magkulasyon*. Ket main nin tutawo nin nako kona ni Jesus ket
wanra, “Saray tumutumbok na ni Juan tan saray tumutumbok ran Pariseo

* **2:18** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

ket magkulasyon sara. Ket ambale' nin saray tumutumbok mo, kai sara gapo
nin mampagkulasyon?”
19 Wanan ni'bat ni Jesus konra nin sayay alimbawa', “No main nin kasal,
kasan sapo nin saray kumbidado sa bansal ket kidungo saran mangan leg'an
nan iti et nin nubyo konra. Kai gapo nin magwa' a magkulasyon sara.
20 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw li', magkulasyon
sarayna.”
21 Wana et ni Jesus maipa'ka' sa ba'yon akay na, “Kasan tawon manali'neb
nin ba'yon abel sa ma'ran a aysing. No gaw'en a wanin, si ba'yon abel kumsen
ya li' ket guruyen naya a ma'ran ket maluod yay bisang na.
22 Wanin anamaet, kasan mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran
a katat nin supot a pangangwan, ta no gaw'en in, si mampibaliw nin arak
tubraken naya, ket masida' yay supot tan mapirdin ma'met a arak. Matkap a
say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan.”

Makapangyayadi' ya si Jesus Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5

23 Sayay awron Sabado a syay Awron Painawa ran Judio, manlumabas
sara si Jesus sa gagawa'. Ket namursi-pursing saran rinakay nin trigo a
tumutumbok na.
24 Ket main nin Pariseo a wanra kona ni Jesus, “Oy, kiten mosaray tumu-
tumbok mo! Man-gaw'en ra in, anta maiyawa' nin mangyatab no Awron
Painawa.”
25-26 Ket wana yapo' ni Jesus, “Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa
moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin
mismo sin panaon a si Abiatar a Sangkata'gayan nin Padi'?* Sin saytaw,
nabitilan ya tan saray kalalamo' na ta kasaynan ikabyay ra, ket sinumrep
ya sa Bali nan Dios tan kinnan nay tinapay a nida'ton konan Dios. Maiyawa'
anaod a mangan nin saytin tinapay ta saray aburuyan tamo' nin mangan ket
saray pupadi'.* Bale' naaburuyan ya si David nin nangan tan binyan nasara
anamaet a lamang a kalalamo' na.”
27 Wanan masusuyot ni Jesus, “Si Awron Painawa ket ginwa' ya para sa
ikaabig nin tutawo, ambo' nin saray tutawo a mamaabig konan si Awron
Painawa.
28 Ket anaod, si'kon si Pinaitawo, si'ko anamaet a lamang a maka-
pangyayadi' maipa'ka' sa Awron Painawa.”

3

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nati yay Takyay na
Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11

1 Saya anamanaet nin wantin awro, nako ya anamanaet si Jesus sa
sinaguga. Main nin sayay lalakidtaw a nati yay sayay takyay na.
2 Ket man'imatunan raya si Jesus nin saray kuntra kona no tambaren naya
kasi mataman nin Awron Painawa, bana' ta mampaningkap saran padalan
a maparsawan rayan mansumubag sa Gugan-gan.
3 Ket wana konan sitaw si lalaki, “Mako kadti sa adapan.”
4 Mi'sa wana konran tutawo, “Ani a aburuyan nin Gugan-gan tamo no
Awron Painawa? Magwa' kasi a tumulong o a mamaidap? Magwa' kasi a
mamabyay o a mangmati?”
Nititinek sara tamo' bale'.

---

* **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Samuel 21:1-6. * **2:25-26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

5 Ket masager ya bale' si Jesus a sinusa'sa nasaran pinastang. Wanin man,
ka'dwan nasaran lamang ta kasan pakiingar ra sa kapada ran tawo. Ket
wana konan lalaki, “Ipa'nat may takyay mo.” Nipa'nat naya ket tampor
linmimpyo yay takyay na.
6 Ket linmiwa' saran tampor a Pariseo tan nako sara nin nikitarusan
konran tutawo na ni Adi' Herodes no pa'non pammapati ra kona ni Jesus.

Abaw saray Tutawon Tinmumbok kona ni Jesus

7 Si Jesus tan saray tumutumbok na ket nibwat sara anamanaet nin nako sa
rigrig nan Baybay Galilea. Abaw saran tuloy a tutawo nin tinmumbok konra
a nangibwat sa prubinsya nin Galilea tan sa Judea,
8 tan sa syudad nin Jerusalem, tan sa prubinsya nin Idumea, tan sa rubari'
nan Ilog Jordan, tan sa lulibed nin syudad nin Tiro tan Sidon. Inmarak
sarayti kona ni Jesus bana' ta narnge' ray maipa'ka' sa makapangyayadi' a
gugawa' na.
9 Abaw saran tuloy a tutawo kanya' nin pinangisadya' nasara ni Jesus
nin ruranan nan baluto a tumutumbok na ta sali' no piraramu'yukan rayan
saraytin abaw a tutawo.
10 Bana' ta abaw saray pinaanda' na, nileletletan sara sa libed na a tutawon
main nin masakit ta pigaw tana nin makudit raya.
11 Ket barang sayay tawon nasrepan nin ispiriton duka' a maka'kit kona,
lumukbob sara sa adapan na tan umagsit sara a wanra, “Si'kay Anak nan
Dios!”
12 Bale' binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra nin ibarita' a syay Anak
nan Dios.

Saray Labinrwan Lulalaki a Pinili' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16

13 Ket nako ya si Jesus sa lugar a pupurod. Nanagyat yan lulalakin mayi
kona ket nayi sara.
14 Nanuyo' yan labinrwa sara konra a tinawag na anamaet nin apostoles*
ta pigaw nin kikalamo' sara kona tan ta pigaw nin ibaki' nasaran mangipata-
patanda' nin minsahi nin nangibwat konan Dios a bilang sa man-gaw'en na.
15 Binyan nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin uispiriton duka' konran
tutawon nasrepan ra.
16 Ket sarayti a labinrwan pinili' na:* si Simon a pinangaranan nan Pedro,
17 saray a'nak na ni Zebedeo a si Santiago tan si Juan a pinangaranan
nasaran Boanerges a say katarusan na ket Anak nin Kudor,
18 si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago a anak
na ni Alfeo, si Tadeo, si Simon a myimbro nin grupon ribulusyunaryo,
19 tan si Judas Iscariote a syay magtraidor kona ni Jesus.

Naparsawan ya si Jesus a Main konay Pakayadi' na ni Satanas
Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10

20 Sinmunor, sinmubli' sarayna sa bali. Abaw saraynaet a tutawon in-
marak kona, kanya' nin kai nayna nin maadap a mangan ni Jesus tan saray
tumutumbok na.
21 Sin natandaan raytin kapamilyawan na ni Jesus, nako saradtaw ta pigaw
nin kalapen raya ta wanran tutawo ket naluang yayna.
22 Wanra bale' nin saray Madudunong sa Gugan-gan a nangibwat sa
Jerusalem, “Si Beelzebul a uunuren ran uispiriton duka', nasrep naya si

* **3:14** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:nin tinawag nan apostoles.* * **3:16** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasan wanti:Ket sarayti a labinrwan pinili' na:*

Jesus. Ket sa tulong nan lamang, palakwanen nasara ni Jesus a ispiriton
duka' konran tutawo."
23 Sin sain ket pinididinep nasara ni Jesus a tutawo tan wana konra a
nangusar yan sayay pangingiyarig, "Pa'non sain a si Satanas ket palakwanen
nay lalaman nan diri ey?
24 Kapada nin siin ket no bilang wadi' si sayay nasyon ket matau-tao ya tan
milalaban saray tutawo na, kai ya nin magnayon.
25 Wanin a lamang no sa sayay pammali o babali ket, mapuruk-purok sara
nin miaaway a saya tan saya, misisyay a pirat'anan ra.
26 Wanin anamaet no si Satanas ket mampalakwanen nasaray kapada nan
uispiriton duka', say rabay nin irgwen ket mangkuntrawen nay kadiryan na.
Kai edet nin mi'teng no kai magkamain nin anggawan a pakayadi' na.
27 Si Satanas, kapada nayay sayay magsen nin tawo a kasan makasrep
sa bali na ta pigaw nin kalapen ray kukayadian na no kai raya yapo' nin
baruren in a magsen nin tawo. Ket no nabaror rayayna, magwa' rayna nin
kalapen nga'min a rabay ra.
28 Ibarita' koyti komoyo: Mapirduna saray tutawo sa nagsikabarang a
kukasalanan ra, pati sa animan et a duka' a irgwen ra konan Dios tan konran
kapada ran tawo.
29 Bale' si si'numan a mag'irgon duka' maipa'ka' sa ginwa' nan Ispirito nan
Dios, kasa gapo nin pakapirduna na no kai edet, kasalanan na in anggan-
angga."
30 Nibarita' nayti ni Jesus bana' ta wanra anaod ket nasrepan yaynan
ispiriton duka'.

Saray Peteg a Ina tan Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21

31 Sin rinmate' saradtaw si inay na tan saray bubsat na ni Jesus, tinma'gan
saradtaw sa rikor tan nipakayaban raya.
32 Nalibed ya si Jesus nin tutawon nakatekre' ket wanra kona, "Si inay mo
tan saray bubsat mo itaw sara sa rikor ket mandawaten ra a mako kadtaw
konra."
33 Ket wana ni Jesus, "O', tutuo. Itaw sara. Bale' saray alilbien ko nin ina ko
tan bubsat ko ket sakalako sara."
34 Pinastang nasaray tutawo sa libed na ket wana, "Sarayti a ina ko tan
bubsat ko.
35 Ibarita' koy wanti ta si si'numan a man-gumwa' nin say rabay nan Dios
syay ina o busat ko."

4

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8

1 Ni'sa, nako yaynaet si Jesus sa rigrig nan Baybay Galilea ta pigaw nin
mangyakay ya. Pinasyan ka'bawan ran tawo nin inmarak. Kanya' nin
rinmuran ya sa sayay baluto nin nakapundo ket tinmekre' yadtaw. Saray
tawo anamaet itaw sara sa abay.
2 Nangusar yan pangingiyarig* sa niyakay nan abaw nin bubagay konra.
Wana,
3 "Mangrenge' kamo! Main nin sayay magtatalon a nako nin nanabwag nin
bini' sa luta' na.

---

* **4:2** Say ***pangingiyarig*** saya nin alimbawa' mangibwat sa ka'bawan nin bubagay bale' main nin sakalakon katarusan a rabay nan ibarita' maipa'ka' sa sayay mas impurtantin bagay.

4 Sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan. Na'kit rayti nin
manuk-manok ket kinnan ra.
5 Main anamaet nin naika' sa babato a iti tamo' sa babo a luta'. Rinumsik
nin tampor ta ababo a luta'.
6 Sin na'mutan, nalanes; ket bana' ta kai nin nakayamot nin ararem, nakri'!
7 Main et nin naika' sa lugar a mantubuan nin madiwin didikot. Lin-
mambot nin kinmubpal a madiwin dikot ket nadaeg ti. Kanya' nin kai nin
nakabunga.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta'. Tinmubo' tan inmalaki,
ket main nin ginmungan tulumpulo', main nin a'nem a pulo', tan main
anamaet nin sanyasot."
9 Wana et ni Jesus, "Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong."

Say Gagara nin Pangingiyarig
Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10

10 Sin nagsiibwat saraynay tutawo, nabati' saray labinrwa pati saray
raruman tumutumbok na. Tinepet ra kona no ani a rabay nan ibarita' nin
sitaw si pangingiyarig na.
11 Wanan ni'bat ni Jesus, "Si'kamo nin peteg nin mantumumbok kongko,
man'aburuyan nakamo nin Dios nin matandaan moyoy maipa'ka' sa
pag'aadi' na a kai et nin nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale' konran
raruma a kai sara nin tumulok kongko, naibi a pangingiyarig
12 ta pigaw nin sa wanin ket matandaan nin
'Kikiten rayna man nin kikiten
ket kai ra nin mangkaipurok a mangka'kit ra, tan
marnge' rayna man nin marnge'
bale' kai ra nin man'adalen a pipa'kaan nin mangkarnge' ra
ta no ambo' nin wanin,
mapaba'yo kumon a nakem ra tan mapirduna sara.'* "

Si Papalaway na ni Jesus Maipa'ka' sa Pangingiyarig
Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-18

13 Mi'sa wana ni Jesus konra, "Kai moya para nin mataros tin pangingi-
yarig? No wanin, pa'no moyo edet nin mataros a raruma et nin pangingi-
yarig ey?"
14 "Wanti na e: Say nisabwag nan magtatalon ket Sarita' nan Dios.
15 Saytaw say dadalanan a naikaan nin bini' ket sara a tutawo a nakarnge'
sa Sarita' nan Dios. Bale' kapingmatan nako ya konra si Satanas ket nipaling-
wanan na konra a narnge' ran Sarita' nan Dios.
16 Saytaw anamaet say babato a naikaan nin bini', sara a tutawon maririket
nin nakarnge' sa Sarita' nan Dios tan inako' ran tampor.
17 Bale' kai nin nakayamot konra ket kai nin nagnayon ta sin mangirangep
sarayna nin pakapaidap tan pammadya'dya' bana' sa nipangrisibi ran Sarita'
nan Dios, rinmay'ep sara ket ginurutan rayna.
18 Saytaw anamaet say no adti main nin tinmubo' nin madiwin dikot a
naikaan nin bini' ket sara et a tutawon mampangrenge' sa Sarita' nan Dios.
19 Bale' bana' ta kaaburidwan ray kabibyay ra, tan nu'na-nu'nay apes ran
yumaman tan magkamain nin nagsikabarang a bubagay, ket nadaeg nin sain
a apes ran tumulok sa Sarita' nan Dios, kanya' nin kai ginmunga sa byay ra.
20 Ket saytaw anamaet say madaem a luta' nin naikaan, sara a tutawo nin
nangrenge' sa Sarita' nan Dios. Ket rinisibi rayti ket nagtrabaho sa byay ra

* **4:12** Isaias 6:9.

ket ginmunga nin bilang bini' a main nin ginmungan tulumpulo', a'nem a
pulo' tan sanyasot."
21 Wana et ni Jesus konra, "Main paran manulsol nin lampadawan mi'sa
naya nin sakban nin salop o ikwa sa sirong nan katri? Kasa! No kai ikwa
nayaynaod sa sayay pangngitukduan.
22 Wanin anamaet sa pangungusar kon pangingiyarig ta sarban adi
sawanin ket mag'in li' nin mapala-palaway tan say sikrito anamaet sawanin
ket matandaan li'.
23 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen moyoy pipa'kaan
nin saytin nibarita' ko!"
24 "Adalen moyon maong a marnge' moyo ta no wanin, padmangan nan
pakataros nin Dios a pangrerenge' moyo tan ana edet lamu'nan na et a
pakataros moyo.
25 Anaod, si tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say
pakataros na ket malamu'nan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan,
mataman nin say tanda' na ket mag'in nin kasa."

Say Ritrato nin Katutubo'

26 Nami ya anamana nin sayay pangingiyarig si Jesus. Wana, "Say pag'aadi'
nan Dios ket maiyarig sa mangyadi' no manabwag yan bini' a sayay magtat-
alon sa mantalunen na.
27 Mayadi' na nin gaw'en in, pauryan nayna ket ituloy nayna a man-gaw'en
nan inawru-awro. Ket rinumsik tana a bini' tan inmalaki. Si magtatalon, kai
na nin tanda' no pa'noy nikagwa' nin sayti.
28 Si luta' a namatubo' sa mula. Primiro rumsik, mi'sa gumulong ket ambo'
nin ma'teng gumunga.
29 Ket no matua anay bunga, ipayatab nayna ta narate' anay panaon nin
pangyayatab."

Say Iritrato nan Bikoy nin Mustasa sa Israel
Mateo 13:31-32,34; Lucas 13:18-19

30 Wana et ni Jesus, "Ani et bale' a usaren kon pangngiritrato sa pag'aadi'
nan Dios, o ani et a pangiyarigan ko?
31 Say iyalawang nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa bikoy nin mustasa
a sangkadaitean sa sarban bikoy iti sa mundo. Bale' no naimula yayna,
32 tumubo' ya ket mag'in yan sangkaalakyan sa sarban pupising.*
Sumanga yan alalaki ket saray manuk-manok, umapon sara kona tan mipu-
gar sara sa sirong nin susanga na."
33 Abaw et a wantin pangingiyarig a inusar na ni Jesus sa pangangakay na
sigon sa angan-anganen nan mababa' ran tarusan.
34 Kasan niyakay na konran tutawo a kai ya nangusar nin pangingiyarig.
Bale' no sara-sara tamo' tana nin tumutumbok na, ipapalaway nay sarba
konra.

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25

35 Sin yinmabi, wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Sumaki atamon
makodtaw sa rubari'."
36 Ket rinmuran saraynay tumutumbok na sa baluto ta itaw yaynan gindat
si Jesus. Ket linakwanan rasaray tutawo. Main anamaet nin nikialuyon
konra nin raruman bubaluto. Sin kapresan ran mansumaki,

---

* **4:32** Si klasi nin mustasa a itaw intaw sa lugar ran Judio ket mas alaki ya dyan say iti sa Pilipinas. Marate' nin a'pat a mitro a kata'gayan na.

37 kapingmatan tribunada ana. Mangkaspakan yaynan daluyon a baluto
ra kanya' nin mangkapno' yaynan ranom.
38 Sin sain, si Jesus, mampa'lek ya nin nialunan itaw sa ulin. Ket, pinukaw
raya a wanra, “Maistro, kasa para nin kwinta komo a manlumdeg ata-
moyna?”
39 Ket nibangon ya mi'sa naya nin ginan-gan a tribunada a wana, “Tumgen
ka!” tan wana konan taaw, “Pakatinek ka!” Ket tinumgen yay tribunada tan
tinminek yay taaw.
40 Ket wana konran tumutumbok na, “Aninay katakrutan moyo! Kasa et
nin pagmamatalek moyo!”
41 Pinasyan li'mo ra ket wanra sa saya tan saya, “Ani yaytin tawo a
mataman nin si tribunada tan say daluyon ket tumulok kona!”

5

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39

1 Ket nakarate' saradtaw sa rubari', sa lugar ran Geraseno*.
2 Sin inmarawas ya si Jesus sa baluto, tampor a main nin sayay lalakin
ibat sa yuyukib nin pannabunan a sinumna' kona. Sitin lalaki, nasrepan yan
ispiriton duka'
3 tan mampiikap yadtaw sa yuyukib nin pannabunan. Kai ya gapoyti nin
mabaror mataman et nin kadina a usaren nin ipamaror kona.
4 Anaod, ni'no rayayna nin binaror sa ayi tan gamet, bale' ni'nu-ni'no
nayna nin binulsot a kadina tan binari' a pusas. Pinasyan kasaw na ket kasa
gapo nin makapangipukpok kona.
5 Awro tan yabi ket itaw ya sa tutalugtog tan sa pannabunan a tuma'wa-
ta'way ya tan sugat-sugaten nan bato a lalaman na.
6 Sin naalilbi' nayayna si Jesus itaw et sa adayo', nalayo yan sinumna' tan
nanalimukod ya sa adapan na.
7 Ket wanan niburyaw, “Jesus, Anak nan Sangkata'gayan nin Dios, ani ket
a kabiangan mo kongko? Isamba mo sa adapan nan Dios a kai nako nin
padya'dyaen!”
8 Nibarita' na a wanin ta si Jesus ket ginan-gan nayayna a wana, “Ispiriton
duka', lakwanan maytin tawo!”
9 Tinepet na ni Jesus kona, “Ani a tawag komo?”
Ket wana, “Say tawag kongko ket Rinibu-ribo ta si'kami, abaw kamin
tuloy.”
10 Ket sin sain, nipainganga'do na kona ni Jesus a andi' nasara nin palak-
wanen konan sitaw a lugar.
11 Sin sain, main nin abaw nin tuloy nin baboy a mampangan-pangan sa
rigrig nin talugtog itaw.
12 Wanan nipainganga'do nin ispiriton duka' kona ni Jesus, “Aburuyan mo
tana pa a sumrep kami konran baboy.”
13 Ket wana mako sarayna edet. Kanya' nin linmiwa' sara kona nin lalaki
tan sinumrep sara konran baboy. Nangimros saray baboy a magrwanribo
sara ka'baw, nin namunta sara sa kikiras sa temben nin baybay. Ket nanabo'
sara tan nirebreb sara nga'min.

---

* **5:1** *Geraseno- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego say ngaran nan sitin babali ket:Gadara-O:Gergesa.*

14 Ket saray mampangalila' konran baboy, nagsipalayo sara tan nibari-
barita' ray nangyadi' sa babali tan sa bubaryo. Saray tutawo nagsipako sara
nin kumikit sa nangyadi'.
15 Nako sara kona ni Jesus ket na'kit rayaytaw si tawon ibwatan ran rinibu-
ribo nin ispiriton duka'. Mantumekre' ya tan nisket yayna tan limpyo anay
pangingisip na. Ket linmi'mo sara sa nangyadi'.
16 Saray naka'kit nin mismo sa nangyadi', inistu-isturya ra konran raru-
man tutawo a nangyadi' konan tawo tan konran baboy.
17 Ket saray tutawo, dinawat-dawat ra kona ni Jesus a lumakwan yayna sa
lugar ra.
18 Sin manrumuran yayna si Jesus sa baluto, sitaw si tawon ibwatan nin
uispiriton duka', dinawat na a mayi kona.
19 Bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana kona, “Sumubli' kay-
nadtaw komoyo ket ibarita' mo konran kabbali mo a sarban ginwa' nan
Catawan komo tan no pa'noy nipanginga'do na komo.”
20 Ket nibwat yaynay tawo tan naku-nako ya sa intiron sakop nin Mapulo'
a Bubabali a mantawagen nin Decapolis. Nika' na nin nibari-barita' nga'min
a ginwa' na ni Jesus kona, ket naka'ngap sara nga'min a nakarnge'.

Bana' sa Pagmamatalek Mapaanda' na ni Jesus a Masakit
Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56

21 Sin sinmaki saraynaet si Jesus nin sinmubli' sa rubari', abaw saray
tawon inmarak konadtaw sa rigrig nin baybay.
22 Ket main nin sayay pangulo nin sinaguga a rinmate' itaw nin say ngaran
na ket Jairo. Sin na'kit naya si Jesus, nitalimukod na sa adapan na
23 tan nikidawat yan inganga'do para konan gumalasitang nin anak na a
wana, “Mangkamati yay anak ko. Mayi ka tana kadi' sa bali ko tan ipababo
moy gamet mo kona ta pigaw nin umanda' ya tan mabyay ya et.”
24 Ket nayi ya si Jesus kona. Pinasyan ka'bawan ran tawon nayi-nayi kona
a nileletletan raya.
25 Main anamaet nin babayidtaw nin nalabas a reges nin karirigla na sa
luob nin labinrway taon ana.
26 Mampangirangep ya sa katatambar ra kona nin abaw anan duktor.
Na'pos anay main na sa kapapatambar na, bale' kai ya nin inmanda' no kai
naluod yayna edet a masakit na.
27 Nakarate' kona a maipa'ka' kona ni Jesus. Kanya' nin nikiletletan ya
konran tutawo anggan nakakadani ya sa gurot na ni Jesus ket kinudit nayay
aysing na
28 ta wana sa nakem na, “Makudit ko tanay aysing na ket umanda' akoyna.”
29 Ket kinudit naynaod a aysing na ni Jesus. Tampor nin tinumgen a
kadadaya' na tan naingar na a limpyo yayna.
30 Sin sain, naaraman naynamaet ni Jesus nin linmiwa' kona a pakayadi'.
Ket nibring yan inmadap konran tutawo ket wana, “Si'noy nangudit nin
aysing ko?”
31 Wanran tumutumbok na kona, “Maistro, mangka'kit moyna anaod nin
abaw a tawo a mampileletletan raka, ket ambale' a tepeten mo et a wamo,
‘Si'noy nangudit kongko?’ ”
32 Bale' pasta-pastang ya si Jesus ta pigaw nin kikiten na no si'noy nangudit
kona.
33 Sitaw si babayi, bana' ta tanda' nay nangyadi' kona, kinmadani ya kona
ni Jesus nin mangingintar ya bana' sa li'mo na. Nanalimukod ya sa adapan
na ket nibarita' na a sarba kona.

34 Wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek mo inmanda'
kayna. Mako kayna nin matinek anay kaisipan. Inmanda' kayna nin liso
konan masakit mo.”
35 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus ket main nin rinmate' nin ibat
sa bali na ni Jairo a wanra, “Andi' mayna nin mulistyawen et si Maistro ta
nati yaynan lamang a anak moyo.”
36 Bale' narnge' nayti ni Jesus ket wana kona ni Jairo, “Andi' ka nin mapaga;
basta magmatalek ka.”
37 Ket kasan inaburuyan nan mayi kona no kai si Pedro tan saray mibsat a
Santiago tan Juan tamo'.
38 Ket nakarate' sara sa bali nan si pangulo nin sinaguga. Na'kit na ni Jesus
a gewgewan, a main nin mampangabet-abet tan man'umakis nin maksaw.
39 Sinumrep ya sa bali tan wana konra, “Ambale' tin gewgewan? Ambale'
a mampangabet-abet kamo? Kai ya nin nati; mampa'lek ya tamo'.”
40 Ket kinaka'lisan rayan panuya'-tuya' kona nin tutawo. Sin sain,
pinaliwa' nasara nga'min. Mi'sa kalamo' nasaray matua nan anak tan saray
tulon kalalamo' na linmuob ya si Jesus sa kwarton kami'nan nan anak.
41 Gina'getan nay gamet na tan wana kona sa sarita' ran Hebreo, “*Talita,
kumi*,” a say katarusan, “Naning, mibangon ka.”
42 Ket tampor nin nibangon yay anak ket linmalako ya. Si anak ket
labinrway taon na.
Ket nga'min ra naka'ngap nin maong.
43 Binibilin nasaran maong ni Jesus nin andi' rayti ibarita' abirno sa
si'numan. Mi'sa nigan-gan nan byan rayan kanen a anak.

6

Muda-mudawen ya si Jesus sa Nazaret
Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30

1 Ket sawanin, nibwat ya konan sitaw nin lugar si Jesus tan sinmubli' ya sa
Nazaret a syay mismon babali na, kalamo' nasaray tumutumbok na.
2 Sin narate' a Awron Painawa, nangyakay ya sa sinaguga. Abaw saray
naka'ngap nin nakarnge' kona. Wanra, “Ya, adti ya kano in ket nag'adal?
Pa'no ya in nin nagkamain nin wanin a kadunungan? Pa'no ya nin makagwa'
nin wanin a milagro?
3 Ambo' ya tamo' paran sayay karpintiro in? Kai para a si Maria a ina nan
siin tan kaka raya ni Santiago, Jose, Judas, tan Simon? Kai para a saray ari
nan bubbayi ket iti saran gindat nin mampiikap?” Ket kasa gapo nin kwinta
na konra tan kai sara nin namper kona.
4 Wanan nibarita' ni Jesus konra, “Rispitado yay sayay prupita abirno nin
adti pwira tamo' sa mismon babali na, konran kukanayon na tan mismon
konran iti sa pamilya na.”
5 Main tamo' nin umno ra a tutawo nin main nin masakit a nipababo
nay gamet na konra ta pigaw nin paandaen nasara. Bale' kai yadtaw nin
nakagwa' nin abaw nin milagro
6 ta kai sara nin mamper kona. Maka'ngap yan tuloy si Jesus ta kai sara nin
namper kona a kababalyan na.

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6

Kina'-kina' na ni Jesus a abaw a bubaryo nin niyakay-akay nasaray tutawo.

7 Kinayaban nasaray labinrwan tumutumbok na ta pigaw nin ibaki'
nasaran sirwarwa sa saka-sakalakon lugar. Binyan nasaran pakayadi' nin
mamalakwan nin ispiriton duka'
8 tan binibilin nasara a wana, “Sa saytin pako moyo, andi' kamo nin
mangi'ras nin animan, no kai kal-la baston tamo'. Andi' kamo nin mibalon
nin kanen, bag, kwarta
9 o aysing a pisilyan moyo. Bale' misandalyas kamo,” wana.
10 “No sa sayay babali ket sagyaten rakamo sa sayay bali, miikap kamo
konan siin nin bali anggan mibwat kamo.
11 Bale' no rumate' kamo sa sayay lugar ket kai rakamo nin pagtuluyen
o kai sara nin rumnge' komoyo a tutawo, mibwat kamodtaw tan pagpagen
moyoy ta'pok sa dapa nin ayi moyo nin mangipataros a madusa sara li' sa
sain a ginwa' ra.”
12 Ket nako saraynay labinrwan tumutumbok na tan nipatanda' ra konran
tutawo a matkap ray magbabawi' tan gurutan raynay pagkakasalanan ra.
13 Pinala-palakwan rasaray uispiriton duka' konran tutawo nin nasrepan
ra tan abaw saray mampagmasakit a inamrisan ran ladak ket pinaanda'
rasara.

Say Nipati na ni Juan a Mammawtismo
Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9

14 Sin sain, si Gubirnador Herodes*, natandaan nay maipa'ka' sa gugawa'
na ni Jesus bana' ta bandunado ya bana' sa sayti. Main saray mangibarita' a
wanra, “Sya si Juan a Mammawtismo nin sinmubli' nin mabyay. Ket anaod,
main nin pakayadi' nan mangwa' nin mumilagro.”
15 Main anamaet nin wanra, “Sya si Elias a prupita na intaw nin Dios.”
Main et anamaet nin raruma a wanra, “Sayay prupita ya nin bilang konran
prupita sin nu'nan panaon.”
16 Sin narnge-narnge' na anaod ni Herodes a maipa'ka' kona ni Jesus wana,
“Piho! Sya in si Juan. Pinutulan koyaynan ulo; sya e bale' nin sinmubli' yan
mabyay!”
17 Wanin a nibarita' na ni Herodes ta intaw ket nipadakep naya si Juan tan
nipapriso tan nipakadinawan naya bana' kona ni Herodias. Siti si Herodias
ket asawa naya ni Felipe a ari na ni Herodes ket sawanin asawa nayayna ni
Herodes.
18 Wana intaw nin nibari-barita' ni Juan kona ni Herodes, “Abas a i'yan may
aydo mo.”
19 Kanya' nin sinmakit a nakem na ni Herodias kona ni Juan tan rabay
nayan patyen. Bale' kai na nin magawa'-gawa'
20 ta si Herodes ket man'igalang naya si Juan ket mamprutiktawan naya
ta tanda' nan matunong tan makaDios yan tawo. Magulo a kaisipan na no
marnge' nay papalaway na ni Juan bale' rabay-rabay naya et a lamang nin
reng'en.
21 Bale' rinmate' a pagkanawanawa na ni Herodias sin awron nikaiyanak
na ni Herodes ket namapunsya ya, tan sinagyat nasaray atata'gay nin upisyal
nin gubyirno tan saray atata'gay nin upisyal nin sundalo' tan saray atata'gay
nin tutawo sa Galilea.
22 Si anak nan balasang, a say ngaran nan lamang ket Herodias, sinumrep*
ya tan dinmukdok yadtaw sa kami'nan na ni Herodes tan saray bubisita na.

---

* **6:14** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **6:22** *Si anak..., sinumrep- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Si anak na ni Herodias nin diri, sinumrep.*

Ket napagustwan ya si Herodes tan saray bubisita na. Kanya' nin wana kona,
“Dawaten mo kongko a animan a rabay mo ket ibi ko komo.”
23 Wana et a sinambawan na, “Animan a dawaten mo kongko, ibi ko komo;
mataman et say kapiknga' nin say main ko.”
24 Ket linmiwa' yay balasang nin nako ya tinmepet konan ina na, “Ani ey a
dawaten ko?”
Ket, “Si ulo na ni Juan a Mammawtismo,” wanan ina na.
25 Ket tampor nin sinmubli' ya a balasang kona ni Herodes ket wana,
“Rabay kon ibi ma kongko sawanin ana nin mismo nin naikwa sa plato a ulo
na ni Juan a Mammawtismo.”
26 Nagbabawian nan maong ni Herodes a nipangako' na, bale' matkap nan
tukiden bana' ta say nipagpangako' nan sinambawan na ket narnge' ran
bubisita na.
27 Ket tampor a nibaki' nayay sayay bantay a ginan-gan nayan awiten naya
kona a ulo na ni Juan. Sinunor nayan sundalo' ket pinutol nayay ulo na ni
Juan itaw sa priswan.
28 Mi'sa nikwa nayay ulo sa plato ba'yo nibi naya konan balasang. Nibi
nayaynamaet nin balasang konan ina na.
29 Sin saray tumutumbok na ni Juan ket natandaan rayti nin nangyadi',
kina' raya nin kinalap a bangkay na tan nitabon raya.

Say Nipamakan konran Masuruk-surok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14

30 Sawanin, saraytaw saray apostoles nin nibaki' na ni Jesus nin
mangyakay, sinmubli' sarayna tan nibarita' ra kona ni Jesus a nga'min nin
nagwa' tan naiyakay ra.
31 Misusubray saraynaod nin rumate' tan mibwat a abaw a tawo nin
mako konra kanya' nin kasaynan tyimpo ran mangan. Ket wana ni Jesus
konran labinrwa, “Mako atamoyna sa sayay lugar a kasan tawo ta pigaw nin
painawa kamo nin buga'.”
32 Kanya' nin nibwat saran rinmuran sa baluto nin sara-sara tamo' a mako
sara sa sayay lugar a kasan tawo.
33 Bale' abaw saray naka'kit konra nin nibwat tan naalilbi' rasara. Kanya'
nin saray tutawo sa sarban bubabalidtaw ket palayo ran nako sa keen ra ni
Jesus ket nakarate' saradtaw nin nu'na.
34 Sin nakaabay sarayna si Jesus, na'kit nasara a itaw nin abaw nin tawo.
Maka'dwan yan tuloy konra ta bara'mo saran karniro nin kasan mangipastor
konra. Ket niyakay nasaran maipa'ka' sa abaw a bubagay.
35 Sin dumedlem ana ket kinmadani saray tumutumbok na kona a wanra,
“Mandumedlem ana ket kasa pa et nin bubalidti,
36 kanya' nin paibwaten mosara nin mako sa kabaraybay nin bubaryo ket
makasaliw saran kanen ra.”
37 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”
Ket wanra, “Adti kami kadi' nin makasaliw nin tinapay a gumli ana nin
ribu-ribo* ta pigaw nin ipakan konra?”
38 Ket nitepet na ni Jesus, “Umno ray tinapay a main? Keen moyo pa nin
kikiten,” wana.
Sin ibat rayna nin kinikit ket wanra, “Lima ray tinapay tan rwa ray kuna'
tamo'.”

---

* **6:37** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario*. Si sayay denario ket syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin sain a panaon.

39 Nigan-gan na konra a patekreen rasara nga'min a tutawo nin nagrupu-
grupo sa rarabot.
40 Kanya' nin tinmekre' sara nin sisa'sanyasot tan sililimampulo'.
41 Inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan kuna' mi'sa ya
tinmangar sa langit ket nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa tinau-tao nayti
tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo. Tinau-tao
nasara anamaet a rwan kuna' para konran sarban tutawo.
42 Ket nakapangan sara nga'min a tutawo tan nabsoy sara.
43 Dininep ran tumutumbok a tara' nin tinapay tan kuna', ket main nin
labinrwan balyag.
44 Saraytaw saray nangan, limanribo sarayna, saray lulalaki tamo' et.

Lumalako ya si Jesus sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Lucas 6:15-21

45 Kaaram, pinaruran nasarayna ni Jesus a tumutumbok na sa baluto tan
pinau'na nasaraynan mako sa rubari' sa babali nin Betsaida leg'an nasaran
pinaibwat a tutawo.
46 Ket sin napaibwat nasarayna, nako ya sa sayay talugtog ta pigaw nin
dumasal yadtaw.
47 Sin narate' anay yabi, itaw yaynay baluto a manruranan ran tumutum-
bok na sa butlay nin taaw ket si Jesus, itaw ya et nin bukud-bukod sa tangkar.
48 Na'kit na ni Jesus a mangkapaidap saran mansumaki ta sungsong yay
siri. Sin bandan parbangon, tinmumbok ya konra nin manlumalako ya sa
babon ranom. Ampadan nasarayna kumon ta pigaw nin mayi yayna konra.
49 Bale' na'kit ra nga'min a main nin manlumalako sa babon ranom ket
nita'way ra bana' ta nipa'ka' ran lampong ya.
50 Pinasyan li'mo ra.
Tampor nin nag'irgo ya si Jesus konra a wana, “Andi' kamo nin mali'mo!
Si'koyti. Paksawen moyoy nakem moyo!”
51 Rinmuran ya sa baluto ket linumteng. Ket naka'ngap saran maong a
tumutumbok na
52 ta kai ra gapo nin natarusan a pipa'kaan nin nipamaka'baw na intaw ni
Jesus sa saytaw say tinapay tan kuna'. Wanti bana' ta kai ti et maabot nin
pakataros ra.

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mampagmasakit itaw sa Genesaret
Mateo 14:34-36

53 Sin nakaripay sarayna nin nakarate' itaw sa lugar nin Genesaret,
niyabay rayay baluto.
54 Sin nakaarawas sarayna, saray tutawodtaw, naalilbi' rayan tampor si
Jesus.
55 Ket apurado sara nin naku-nako sa intiro nan sitaw nin lugar. Ket inawit-
awit rasaray mampagmasakit nin nakaida' sa apay ra sa adtiman a narnge'
ran kami'nan na.
56 Ket adtiman a kami'nan na ni Jesus, sa bubabali man, o sa bubaryo o
sa lulugar a basta main nin bubali, saray main nin masakit ket ipai-paida'
rasara nin tutawo sa puplasa, tan ipainganga'do ra kona a mataman no
ipakudit na tana konran main nin masakit a saroy nin seket na. Ket sarba
ran nakakudit kona, inmanda' sara.

7

Say Kaugalian ran Pupuon ran Judio
Mateo 15:1-9

1 Ni'sa, main nin Pupariseo tan Madudunong sa Gugan-gan ran Judio a
rinmate' nin ibat sa Jerusalem a nako kona ni Jesus.
2 Na'kit rasaray umno ran tumutumbok na ni Jesus nin mampangan ana,
bale' kai ra nin ginwa' a sigon sa kaugalian sa rilihyon ran Judio a busbusan
ra yapo' nin ranom a gamet ra.
3 Anaod, sarba ran Judio, lalo saraynay Pariseo, kai sara nin mangan no kai
ra yapo' nin busbusan nin ranom a gamet ra nin sigon sa akay ran pupuon
ra.
4 Mataman et nin no ibat sara sa palingki, no kai ra yapo' nin warsikan
a sinaliw ra* kai sara nin mangan. Abaw et a raruman kaugalian nin
naimatawan ra konran pupuon ra nin mantumbuken ra bilang sa pangun-
guyas nin inuman, pangangwan, tan panglutuan.*
5 Kanya' nin tinepet ra kona nin saraytin rinmate' a wanra, "Ambale' a
kai ra nin mantumbuken nin saray tumutumbok mo a uakay a naimatawan
tamoyna nangibwat et konran pupuon tamo? Basta mangan sarayna nin kai
ra tumbuken a manepeg nin pammusbos ranom sa gamet!"
6 Ket ni'bat na ni Jesus konra, "Kustoy nipadles na ni Prupita Isaias
maipa'ka' komoyo. Mampisantu-santos kamoynaod nin bilang sa wanti sa
nisurat na sa Masanton Kasuratan a wana:
'Saraytin tutawo,' wanan Dios, 'raywen rako sa irgo, bale' say kukanakman
ra ket adayo' nin tuloy kongko.
7 Kasan kakanaan nin pangrarayo ra kongko
ta uakay ran diri a man'ipatukid ra nin bara'mo nin gugan-gan ko.'*
8 Peteg a pigagawa' moyoyti say wana ni Isaias ta man-gaw'en moyon kasan
kwinta a nigan-gan nan Dios bale' mantumbuken moyoy kaugalian nin
tutawo."
9 Wana et ni Jesus, "Pinasyan anda' nin padalan moyo sa nipangwa' moyon
kasan kwinta sa nigan-gan nan Dios sa tanay matumbok moyoy uakay ran
pupuon moyo
10 ta wanti e: Si prupita Moises, nisurat na a wana nin Dios, 'Igalang ma si
ama mo tan si ina mo,'* tan wana, 'Si si'numan a mamaduka' nin ama o ina
na, kasan sapo nin patyen ya.'*
11 Bale' si'kamo, say man'iyakay moyo ket sakalako. Bilang konan siti e:
Konan sayay tawo, sa magwa' nan ibin tulong konran mangatua na, wamoyo
ket ibada' nayna konra a sayti ket nigagara nayna nin ida'ton konan Dios*
kanya' nin kai na anayti nin maibi nin tulong konra.
12 Ket sa sain nin akay moyo kai yayna nin maaburuyan nin ikana' na in
konran mangatua na.
13 Yupa' sa sain nin uugali' a man'iyakay moyo, man-gaw'en moyon kasan
kwinta a Sarita' nan Dios. Anaod, abaw et a wanti nin man-gaw'e-gaw'en
moyo."

Say Mamagkasalanan konan Sayay Tawo
Mateo 15:10-20

14 Pinakadani nasara ni Jesus kona a abaw nin tutawon itaw tan wana
konra, "Reng'en rako nga'min tan tarusan moyoy ibarita' ko.
15 Ambo' a say sumrep konan sayay tawo a puon nin pagkakasalanan na,
no kai say duka' a mangibwat sa nakem na.

---

* **7:4** *no kai...sinaliw ra- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:no kai ra yapo' nin warsikan a lalaman ra.* * **7:4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan idaan.*
* **7:7** Isaias 29:13. * **7:10** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. * **7:10** Exodo 21:17; Levitico 20:9.
* **7:11** ***nigagara...konan Dios***- *Sa Griego:corban.*

16 Kanya' anaod nin si'kamon mampangrenge', adalen moyoy pipa'kaan
nin saytin nibarita' ko."*
17 Linakwanan nasara ni Jesus a tutawo tan linmuob ya sa bali. Tinepet
ran tumutumbok na no ani a rabay nan ibarita' konan sitaw si wana.
18 Ket wana ni Jesus, "Ani, kapada ran raruma ket kai kamo et nin
makataros? Kai moyo para nin maamingaw a say sumrep konan sayay tawo
ket ambo' in a mamagkasalanan kona?
19 Wanin ta say kanen ket kai nin mako sa nakem na no kai edet, sa tyan na
ket lumiwa' a lamang." Konan siin nipatarusan na ni Jesus a sarba nga'min
nin ma'kan ket kai nin mamagkasalanan no kai edet, magwa' nin kanen.
20 Wanan nituloy ni Jesus, "Say mangibwat sa nakem nan tawo, sayti a
mamagkasalanan kona.
21 Wanin bana' ta sayti e ket mangibwat sa kanakman nan tawo:
duka' nin kukaisipan, sarbaynan klasin ambo' nin manepeg nin pirararay,
pananakaw, pangmamati,
22 pammabayi o kilalaki, kaaguman, pangngawa' nin sarbaynan
kadukaan, pananaktika, gawa'-gawa' a kasa gapo nin pagdadangka', imbel,
pammaduka', karangasan, mipara-parabulas.
23 Sarba nga'min nin saytin kadukaan ket mangibwat sa nakem nan tawo
tan sayti ket mamagkasalanan kona."

Say Pammemper nan Sayay Babayin Ambo' nin Judio
Mateo 15:21-28

24 Sawanin nibwat yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na tan nako sara
sa sayay lugar nin adani sa syudad nin Tiro tan Sidon. Niikap ya sa sayay
balidtaw. Kai na kumon nin rabay a matandaan ran tutawo a itaw ya, bale'
natandaan ran lamang.
25 Main itaw nin sayay babayi nin si daite' et nin anak nan babayi ket
nasrepan yan ispiriton duka'. Sin natandaan nan itaw ya si Jesus ket nako
yan tampor itaw kona tan nanalimukod ya sa adapan na
26 tan nikidawat yan inganga'do a palakwanen nayay ispiriton duka' konan
anak na. Bale' siti nin babayi, ambo' yan Judio ta niyanak yadtaw sa lugar nin
mangaran Sirofenicia.
27 Kanya' nin wana ni Jesus a sayay alimbawa', "Kai bale' nin magwa'.
Matkap misarayna yapo' nin pakanen a a'nak, ta ambo' nin manepeg a
kalapen a kanen ran a'nak tan ipakan konran tuwe'."
28 Wana anamaet nin ni'bat "Tutuo in say wamo, Ser, bale', mataman
anamaet nin saray aso sa sirong nin lamisawan ket kanen ray pasi' ran
a'nak."
29 Ket wana ni Jesus kona, "Mabista ya in si ubat mo. Ket bana' konan siin,
sumubli' kayna sa bali mo. Si ispiriton duka' ket linmakwan yayna konan
anak mo."
30 Ket nugot yayna sa bali na a babayi, ket na'kit nayay anak na nin nakaida'
sa idaan na, tan natarusan nan linmakwan yaynay ispiriton duka' kona.

Pinaanda' naya ni Jesus a Tawon Telek tan Umel

31 Nibwat yaynadtaw si Jesus sa Tiro. Linmabas ya sa Sidon tan sa
Decapolis. Sin rinmate' ya sa sakop nan Baybay Galilea,
32 main nin tutawon nangiyater kona nin sayay lalakin telek tan umel.
Ket dinawat ra kona ni Jesus nin ipababo nay gamet na kona ta pigaw nin
paandaen naya.

---

* **7:16** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

33 Sin sain ket nikadayo' naya ni Jesus konran tutawo. Ket sinurot nan
garamay nay tutulyan nan lalaki, mi'sa linmuda' ya tan inapros nayay dila'
nan tawo.
34 Kaaram tinmangar ya si Jesus sa langit tan sinma'wet ya tan wana,
"*Effata*," a say rabay nan irgwen, "Maabryan."
35 Ket tampor a makarnge' yayna tan makairgo yaynan mapalaway nin
ambo' yaynan umel taw si tawo.
36 Binibilin nasaran maong ni Jesus a tutawo nin andi' rayti nin ibari-
barita' sa abirno nin si'no. Bale' no ka'no nasara nin binibilin, lalo rayna edet
nin nibari-barita'.
37 Wanin anan tuloy a nipaka'ngap ran nakarnge' ket wanra, "Sarba
nga'min nin man-gaw'en na ket mabista! Mataman nin saray telek ket
mapangrenge' nasara tan saray umel ket mapag'irgo nasara!"

8

Say Nipamakan konran Mag'a'pat a Ribon Tutawo
Mateo 15:32-39

1 Napalabas a umnoy awro sin sain, nadinep saraynaet a tutawon abaw a
nako kona ni Jesus. Ket na'pos raynay balon ra, kanya' nin kinayaban nasara
ni Jesus a tumutumbok na, ket wana konra,
2 "Kudwa'dwan kosarayti saray tutawo ta tuloy awro raynan iti ket na'pos
anay balon ra.
3 Main nin nangibwat et sa adadayo' nin lugar, ket no pasublien kosara
anamaet sa bubali ra nin kai nin nangan, bangli' no maulaw-ulaw sara sa
dalan sa bitil ra."
4 Wanran tumutumbok na, "Adti atamo ey nin mangalap iti sa wantin
kasan kabali-balin lugar nin ipakan konran saraytin tutawo?"
5 Nitepet na ni Jesus konra, "Umno ra et a natra' nin tinapay?"
"Pito ra tamo'," ni'bat ran tumutumbok na.
6 Pinatekre' nasara ni Jesus a tutawo sa luta'. Mi'sa kinalap nasaray piton
tinapay tan nikisalamat ya konan Dios. Tinau-tao nayti mi'sa na nin nibi
konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
7 Main anamaet nin umno ray madidintek nin kuna'. Nayadi' ya nin
nikisalamat konan Dios, nibi nayti konran tumutumbok na nin itayak ra
anamaet konran tutawo.
8 Nakapangan saray tutawo tan nabsoy sara. Sumunor, sin dininep ran
tumutumbok na a tara' ket main nin piton gagaban.
9 Saray nangan, mag'a'pat a ribo sara. Kaaram, pinaibwat nasarayna ni
Jesus a tutawo.
10 Mi'sa tampor rinmuran yayna tan saray tumutumbok na sa baluto nin
mako sa sakop nan lugar nin Dalmanuta.

Say Panglilingo ran Pariseo
Mateo 16:1-12

11 Sin rinmate' saradtaw, main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Ket
nikidiskusyon sara kona ta mampangkit saran puon a sidaen ray kagalangan
na. Kanya' nin dinawat ran mangwa' yan makapaka'ngap nin paka'kitan a
nibaki' nayan Dios.
12 Sinma'wet ya sa idap nin nakem na mi'sa wana, "Mayin bale' a wanin?
Mayin a saray tutawo sawanin ket kidawat saran makapaka'ngap nin
paka'kitan? Ibarita' ko komoyo, kasa gapon paka'kitan nin ipa'kit konra."
13 Nayadi' na nin nibarita' in, linakwanan nasarayna tan rinmuran saray-
naet si Jesus sa baluto nin mako sa rubari'.

14 Sawanin, nalingwanan ran tumutumbok na a nibalon ket main tamo'
nin sayan-sayay tinapay itaw sa baluto.
15 Pinau-pau'nawan nasara ni Jesus, “Pakailag kamon maong sa pam-
makbo ran Pariseo tan sa pammakbo na ni Herodes,” wana.
16 Ket nag'iirgwan rayaytaw nin tumutumbok na si wana. Wanra,
“Wantaw a wana bana' ta kasan balon tamon tinapay.”
17 Nataros na ni Jesus no ani a mampag'iirgwan ra ket wana konra,
“Ambale' nin sain a mampag'irgwan moyo si kasan balon moyon tinapay?
Ani anggan sawanin ket kai moyo et nin mapibarawes tan matarusan? Kai
et para nin maabot nin pakataros moyo?
18 Main nin mata moyo bale' bilang nin kai kamo nin maka'kit; main
nin tutulyan moyo bale' bilang nin kai kamo nin makarnge'. Nalingwanan
moyoyna para
19 sin tinau-tao kosaray liman tinapay nin nipamakan konran limanribon
lulalaki? Umnoy balyag a tara'?” wana.
“Labinrwa,” wanra kona.
20 “Sin tinau-tao kosaray piton tinapay nin nipamakan konran a'pat a ribon
tutawo, umnoy gagaban a nadinep moyon tara'?” wana.
“Pito,” wanra kona.
21 Wana, “Ket kai moyo et para nin matarusan a pipa'kaan nan si alimbawa'
nin nibarita' ko?”

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Tawon Bulag

22 Nakarate' yadtaw si Jesus tan saray tumutumbok na sa Betsaida. Main
nin tutawodtaw nin nangiyater kona nin sayay lalakin bulag tan dinawat ra
nin ipababo nay gamet na konan sitin lalaki ta pigaw nin maka'kit ya.
23 Ket anaod, tinabin naya ni Jesus a bulag nin nirikor naya sa babali.
Mayadi' na nin linudaan a mata nan bulag nin pananambar na kona,
nipababo nay gamet na kona tan nitepet na, “Maka'kit kayna para?”
24 Kinmikit ya ket wana, “O', maka'kit akon tutawo a bara'mo saran kukayo
bale' manlumalako sara!”
25 Nipababo naynaet a gamet na ni Jesus sa mata nan bulag. Kinmikit yay
tawo ket inmanda' yaynan maong; mapalaway ana nin tuloy a pangingikit
na.
26 Pinaibwat nayayna ni Jesus a tawo nin mako ana sa bali na tan wanan
nibibilin kona, “Andi' kayna nin dumalan sa babali.”

Say Nipangalilbi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21

27 Sinmunor, nako ya si Jesus, kalamo' nasaray tumutumbok na, sa
bubaryo nan Cesarea-Filipos. Sin leg'an ran manlumalako, tinepetan nasara
a wana, “Ani a man'ibari-barita' ran tutawo maipa'ka' kongko? Si'no ako
kano a wanra?”
28 Ket wanra nin ni'bat, “Si Juan a Mammawtismo; wanran raruma si Elias;
saray raruma et wanra a saya ka konran saray prupita sin nu'na.”
29 “Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?”
Ni'bat na ni Pedro a wana, “Si'kay Cristo a nipangako' nan Dios.”
30 Ket binibilin nasara nin andi' rayti gapo nin ibarita' nin maipa'ka' kona
sa si'numan.

Ibarita' na ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27

31 Ket sin sain, tinaranaan nayna ni Jesus nin nipatandaan konran tu-
mutumbok na a adapen anan mangyadi' kona. Wana, “Si'kon si Pinaitawo
ket matkap a mangirangep akon abaw nin pammadya'dya'. O' a ta ipulisay

rako nin saray Mangatuntawo tamo tan saray Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan tamo tan patyen rako li'. Bale' marate' a ikatlon
awro, pasublien ako li' nin mabyay."
32 Nibarita' naytin mapala-palaway konra. Kanya' nin nikadayo' naya ni
Pedro tan inima'no naya sa sain a nibarita' na.
33 Ket nibring ya si Jesus nin inadap nasaray tumutumbok na tan ki-
nasagran naya si Pedro a wana, "Satanas, lumakwan kadti! Anaod, say iti sa
nakem mo ket ambo' nin kumpruntado sa karabayan nan Dios, no kai edet,
sa pangingisip nin tutawo."
34 Pinakadani nasara ni Jesus a tutawo tan saray tumutumbok na kona,
mi'sa wana, "Si sayan marabay nin mag'in nin tumutumbok ko, matkap a
galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan bukod. O' a, matkap nayan
balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman nan diri ket tumbuken nakon
pirmi.
35 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya
li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli
na kongko tan konan Mabistan Patanda', mabyay ya nin iti konan Dios.
36 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kaya-
manan sa babon luta', bale' nibayad nay byay na sa sain! Kasa gapo!
37 Kasa gapo nin magwa' nan ipambot nin sayay tawo sa byay a na'met na.
38 Saray tutawo konan sitin panaon, makasalanan saran tuloy tan mala-
mang sara konan Dios. Ket si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok ya
kongko nin si'kon si Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet no
sumubli' ako nin main nin pakayadi' tan kagalangan nan Ama ko tan kalamo'
kosara li' a uanghil nin naitalaga kona."

9

1 Wana et ni Jesus konra, "Ibarita' koyti komoyo, main komoyodti sawanin
a sibibyay et li' nin ma'kit ra li' a pakayadi' nan Dios sa Pag'adian na."

Say Nipanguman nin Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36

2 Napalabas a a'nem nin awro, nitagad nasara ni Jesus nin nuli' sa sayay
ata'gay nin talugtog si Pedro, si Santiago tan si Juan. Sara-sara tamo' itaw.
Itaw, nanguman a bakas na ni Jesus nin nabantayan ra.
3 Say seket na ket nag'in nin makapulag nin pinasyan puti' a kasan
mammi'pi' iti sa babon luta' a makagwa' nin wanti.
4 Kapingmatan pinaipadar sara si Elias tan si Moises* nin mangkiirgo sara
kona ni Jesus.
5 Ket si Pedro nikibba'bat ya a wana kona ni Jesus, "Ay, Ser, mabista ta iti
atamoyna! Ket mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para komo,
saya para kona ni Moises tan saya para kona ni Elias."
6 Nibarita' nayti ni Pedro ta kai na nin tanda' no ani a manepeg nan ibarita'
ta nabagya' saran tuloy.
7 Kaaram, nagkamain nin gunem ket sinirungan sara tan main nin busis
nin nangibwat sa gunem a narnge' ra a wana, "Siti a Anak ko nin mangkawa-
kawa'nanen ko. Reng'en moya!"
8 Tampor a kinmikit sara sa libed ra ket kasaynan ma'kit ran raruman
kalamo' ra no kai si Jesus tana.

---

* **9:4** Prupita tan pangulo sarayti sin nu'nan panaon.

9 Sin mampanaoy sarayna sa talugtog, nibibilin nan mairot konran tulon
tumutumbok na a saytin na'kit ra ket andi' ra gapo nin ibari-barita' abirno
si'no, anggan syan si Pinaitawo ket pinasubli' yaynan mabyay.
10 Tinumbok raytin bibilin na bale' nag'iirgwan ra et no ani a rabay nan
irgwen sa wanan pasublien yan mabyay.
11 Ket tinepet ra kona, “Kai para a wanran Madudunong sa Gugan-gan ket
matkap a rumate' ya yapo' si prupita Elias mi'sa sitaw si sayan nipangako'
nan Dios?”
12 Ket wana ni Jesus konra, “Page' a rumate' ya yapo' si Elias ta pigaw
nin isadya' nay sarba para konan si nipangako' nan Dios. Ket maipa'ka'
anamaet bale' kongko nin si Pinaitawo ket main nin naisurat sa Kasuratan
a mangirangep akon abaw nin pammadya'dya' tan maibilang akon kasan
kwinta.
13 Bale' ibarita' ko sawanin komoyo: Say katutu'wan, ket si Elias, rinmate'
yaynadti, ket bilang sa naisurat maipa'ka' kona, ginwa' ran tutawo kona a
sarbaynan kadukaan a rabay ra.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nin Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a

14 Sin mansumubli' saraynadtaw si Jesus konran raruman tumutumbok
na, na'kit nan naaribungbungan saran abaw nin tutawo. Main et nin
Madudunong sa Gugan-gan a mangkidiskusyon konra.
15 Sin na'kit ran tutawo a itaw sarayna si Jesus naka'ngap saran maong
bana' ta kai raya nin man'ilalwan nin rumate', ket nalayo saran inmarak
kona tan nangigalang sara kona.
16 Ket tinepetan nasara ni Jesus, “Ani a mangkidiskusyunan moyo konra?”
17 Ket saya konran tutawo, wana, “Maistro, inawit koyadti nin ika' kumon
komo a anak kon lalaki a nasrepan yan sayay ispiriton duka' nin namag'in
umel kona.
18 Tepe' nin serpan naya, tumbawen naya, gumura' yay bebey na, ngu-
maretenget a ngipen na, tan kumsir ya. Dinawat ko konran tumutumbok
mo a palakwanen rayay ispiriton duka' bale' kai ra nin nababaan.”
19 Ket wana ni Jesus, “Abagay kamoyna! Ambale' a kasan pammemper
moyo? Anggan ka'no ako kadi' nin matkap nin kikalamo' komoyo? Anggan
ka'no katamo nin anusan sa pigagawa' moyo? I'ras madti a anak.”
20 Ket ni'ras raya kona ni Jesus.
Ket si ispirito, sin na'kit naya si Jesus, pinangayegkeg nayay anak ket
natumba ya, namuluk-pulok ya tan ginmura' yay bebey na.
21 Ket tinepet na ni Jesus konan ama nan siti, “Ka'no ya et nin tinmarana'
nin wanin?”
Ket wana, “Nangibwat et sin daite' ya.
22 Si ispiriton duka', kasabyan nin ira'pog naya sa apoy tan irebreb naya sa
raranom a anak ko ta pigaw nin patyen naya kumon. No mababaan mo kadi'
ket panginga'do mo pa ta tulungan nakami!”
23 “Sukat a no mababaan mo wamo!” wana ni Jesus. “Konan si magmatalek
konan Dios, say sarba nga'min ket magwa'.”
24 Ket tampor nita'way nan ama a wana, “Tumper ako! Bale' tulungan nako
ta kurang et a pagmamatalek ko.”
25 Sin na'kit na ni Jesus a man'umabaw saray tawo, ginan-gan nayay ispiri-
ton duka' a wana, “Si'kan ispiriton mamatelek tan mamaumel, lumakwan
kayna kona tan andi' moyna umanen et a sumrep kona!”

26 Ket si ispirito niyagsit na tan pinangayegkeg naya ba'yo ya nin linmak-
wan konan anak. Si anak, nati anay bakas na ket wanran tutawo, “Nati
yayna.”
27 Bale' gina'getan naya ni Jesus sa gamet tan binangon naya. Ket inum-
deng yay anak.
28 Sin linmuob sarayna si Jesus sa bali, nitepet ran tumutumbok na a sara-
sara tamo' a nakarnge', “Mayin bale' a kai miya nin napalakwan taw si
ispirito?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Sa sitin bakas nin ispirito ket yupa' tamo' sa
kadadasal konan Dios* a pammalakwan kona.”

Ibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45

30 Nibwat sara si Jesus konan sitaw nin lugar tan linmabas sara sa Galilea.
Kai na nin rabay nin matandaan ran tutawo a kami'nan ra
31 ta man'iyakay nasaray tumutumbok na. “Si'kon si Pinaitawo, maipaga-
met ako konran mag'uray ket patyen rako. Mataman bale' nin napati ako,
pasublien akon mabyay sa ikatlon awro,” wana.
32 Kai ra bale' nin natarusan ti nin saray tumutumbok na a nibarita' na tan
mali'mo saran manepet kona no ani a rabay nan ibarita'.

Si'noy Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48

33 Nakarate' saradtaw sa Capernaum. Sin itaw sarayna sa bali tinepetan
nasara, “Ansaytaw say nididiskusyunan moyo sa dalan?”
34 Bale' kai raya nin inubatan ta mading'ey sara, ta sin itaw sara sa dalan
ket nididiskusyon sara no si'noy sangkaalakyan konra.
35 Tinmekre' ya tan pinakadani nasara konay labinrwan tumutumbok na.
Wana, “Si sayay tawo no apes na a maipata'gay, matkap na a mipaayupa' nin
bilang sayan mampagsirbi konran sarba.”
36 Ket pinakadani nayay sayay anak sa adapan ra. Ket inaruko naya tan
wana konra,
37 “Si si'numan a mampangilalaman kongko a mangako' konan sayay
wantin anak, si'koyna a inako' nan lamang. Ket saray mangako' kongko,
ambo' ako tamo' a inako' ra, no kai pati anamaet nin si namaki' kongko.”

Si Kai nin Kumuntra kontamo Sya, Tumulong ya kontamo
Lucas 9:49-50

38 Wana ni Juan kona, “Maistro, main nin na'kit mi nin sayay lalakin
man'usaren nayay ngaran mo ta pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton
duka' sa nasrepan ran tawo ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan
kalamo'.”
39 Wana anamaet ni Jesus, “Andi' moya awaan ta si si'numan a mangusar
nin ngaran ko ta pigaw nin makagwa' yan milagro, ket kai yayna nin
makapag'irgo nin duka' maipa'ka' kongko.
40 Anaod, si kai nin kumuntra kontamo ket kiayon ya kontamo.
41 Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a mamainom nin abirno tana sam-
baso nin ranom komoyo bana' ta tanda' ra a tumutumbok katamo nin si'ko a
si Cristo, si mangwa' nin wanin kasan sapo a mabyan ya li' nin gun-guna.”

Say Pannudu'yag nin Magkasalanan
Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2

---

* **9:29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan pagkukulasyon.*

42 Wana et, “Maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin bato
sa liey tan ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in syay puon nin pakasida'
nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' sa
pammemper ra.
43-44 Ket no si gamet mo a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo,
putulen ma. Maong anay pukol ka bale' magkamain kan byay a iti konan
Dios dyan si rwa ran page' a gamet mo, bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy
a kai gapo nin ma'rep.*
45-46 No si ayi mo anamaet a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo,
putulen ma. Maong anay pilay ka bale' magkamain kan byay a iti konan Dios
dyan si rwa ran page' a ayi mo bale' maika' ka sa impyirno, sa apoy a kai gapo
nin ma'rep.
47 No si mata mo anamaet a puon nin pakasida' nin pagmamatalek mo,
sukiten ma. Maong anay saya tamo' a mata mo bale' makapika' ka sa
Pag'adian nan Dios, dyan si rwa ran page' a mata mo bale' maika' kadtaw
nin madusa sa apoy nin impyirno.
48 Itaw ket main nin uurer a kai nin mati a mampangan nin laman nin
tutawo tan main nin apoy a kai gapo nin ma'rep.
49 ‘Sarba ran saray tumumbok kongko ket mangitpel sara nin dya'dya' a
bilang nin mampuuran sara ta pigaw nin gumsen a pammemper ra kapada
a say kanen ket mas tumaway no asinan.
50 Say asin, maalaga. Bale' no ma'met anay ma'sin nin taway, kai ana gapo
nin maisubli'.
Kapada a say asin ket mamin mabistan taway sa kanen, wanin anamaet,
si'kamo, magkabyay kamon mabistay pakikalamo' moyo sa saya tan saya ket
mitutuno kamo.’ ”

10

Say Pisyay nin Mitraasawa
Mateo 19:1-12; Lucas 16:18

1 Nibwat saradtaw si Jesus sa Galilea nin nako sa prubinsya nin Judea ket
rinmipay sara sa Ilog Jordan. Abaw saraynaet a tutawon inmarak kona ket
niyakay nasara a bilang sa ugali' nan man-gaw'en.
2 Main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus. Mampangkit saran puon nin
pamarsawan ra kona. Ket wanra, “Aburuyan para nin Gugan-gan a isyay
nayan sayay lalaki a asawa na?”
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Ani ket a nisurat na sa Gugan-gan ni prupita
Moises nin gaw'en moyo?”
4 Ket wanra, “Niyaburoy na ni Moises nin isyay nayan sayay lalaki a asawa
na mayadi' naya byan nin kasuratan nin pisyayan ra.*”
5 Ket wana ni Jesus, “Bana' ta matib'ey a ulo moyo, nibi nayayti nin gan-gan
komoyo.
6 Bale' sin tarana', sin pinarsa nan Dios a sarba,
pinarsa nay tawo nin lalaki tan babayi,*
7 ket bana' konan siti nin ginwa' na, si sayay lalaki, lakwanan nasara si ama
na tan si ina na ta kipasaya ya konan asawa na*
8 ket saran rwa, mag'in saran sayan-saya.”*

* **9:43-44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 44 tan 46 bale' parihon lamang a man'ibarita' sa birsikulo 48. * **10:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 24:1-4. * **10:6** Genesis 1:27; 5:2. * **10:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ta kipasaya ya konan asawa na.* * **10:8** Genesis 2:24.

Wana et ni Jesus, “Kanya' nin saray mitraasawa ambo' saraynan rwa no kai
edet, sansaya saraynan lalaman.
9 Edet, bana' ta wanin, saran rwa nin pinipasaya nan Dios, ambo' nin
manepeg a pisyayen saran tutawo.”
10 Sin itaw sarayna si Jesus sa bali nin kami'nan ra, tinepetan rayan
tumutumbok na maipa'ka' anamaet konan sitaw si nibarita' na.
11 Ket wana, “Si lalaki nin mangisyay konan asawa na mi'sa ya nin
mangalamo' nin sakalako, magkasalanan ya konan asawa nan nisyay na ta
mampamabayi ya.
12 Wanin anamaet, si babayi nin kisyay konan asawa na mi'sa ya nin
kikalamo' sa sakalako, magkasalanan ya konan asawa nan nisyay na ta
mangkilalaki ya.”

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'uuray nan Dios
Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17

13 Ni'sa, main nin tutawon nangi'ras nin ua'nak kona ni Jesus ta pigaw
nin ipababo nay gamet na konra nin bindisyunan nasara. Bale' saray
tumutumbok na inima'no rasara.
14 Sin nadlaw nayti ni Jesus, nanager ya konran tumutumbok na ket
wana, “Pauryan moyo saran umarak kongko a ua'nak. Andi' moyo sara nin
ima'nwen, ta si tawon say kanakman na ket kapada ran saraytin ua'nak,
aburuyan nayaynan Dios nin kipag'adi' kona.
15 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mipaayupa' nin paisirong
sa pag'uuray nan Dios nin bilang sa pangangaburoy nan sayay anak, kai ya
gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios.”
16 Ket inaruko nasara ni Jesus a ua'nak tan binindisyunan nasara nin
nipababo nay gamet na konra.

Say Kayamanan
Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30

17 Sin mampibwat sarayna si Jesus nin mako sa sayay lugar, main nin sayay
lalaki nin pala-palayon inmarak kona. Nanalimukod yayti sa adapan na tan
nitepet na kona, “Maistro, maong ka. Ket ani a manepeg nin gaw'en ko ta
pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?”
18 Ket wana ni Jesus, “Ambale' a sabtan nako nin maong? Kasa gapo nin
raruma no kai si Dios tamo' a maong.
19 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin
manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo. Andi' ka nin
manaor. Igalang mosara si ama mo tan si ina mo.*”
20 Ket wanan lalaki, “Maistro, sarban sain ket mantukiden koyna nangib-
wat et sin anak ako.”
21 Main nin pangangawa'nan nin pinastang naya ni Jesus ket wana kona,
“Main et nin saya nin matkap mon gaw'en. Mako ka tan ilako' mo a main
mo tan say bili, ibi mo konran pubri ket magkamain kan kayamanan itaw
sa langit. Kayadi' mo nin gaw'en ti, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan
tumutumbok ko.”
22 Bale' sin narnge' na in nin nibarita' na ni Jesus, rinmere' ya, tan nibwat
ya nin pinasyan bereng. Mainan yan tuloy ket.
23 Pinastang nasara ni Jesus a tumutumbok na mi'sa wana konra, “Ay,
maidap nin maong a ipaisirong ran mumayaman a lalaman ran diri sa
pag'uuray nan Dios!”

---

* **10:19** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

24 Naka'ngap saray tumutumbok na sa sain a nibarita' na. Ket wanan
inuman ni Jesus konra, “Kalalamo', talagan pinasyan idap nin tumulok saray
tutawon magmatalek sa kayamanan ra* nin pag'urayan nasaran Dios.
25 Mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem dyan si
sayay mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios.”
26 Lalo saraynan naka'ngap a tumutumbok na konan siti nin nibarita' na,
ket wanra, “Ya! Si'no edet no wanin a maisalba?”
27 Pinastang nasaran maong ni Jesus mi'sa wana, “Peteg a impusiblin mak-
aga'mor nin kasan anggawan nin byay a tutawo, bale' ambo' nin impusibli
konan Dios nin ibi nayti ta say sarban bagay ket magwa' nan Dios.”
28 Ket nag'irgo ya si Pedro a wana, “Ket si'kami pa edet, pinauryan mi anay
sarba ta pigaw nin nikikalamo' kami komo.”
29 Wana ni Jesus, “O' a, ta ibarita' koyti komoyo, si si'numan a manglakwan
nin pammali na, bubsat na, ina na, ama na, a'nak na o binis na bana' kongko
tan konan Mabistan Patanda',
30 magun-gunawan yan misanyasot nin ka'baw dyan say linakwanan na.
Magkamain ya nin abaw a bubali, bubsat, uina, ua'nak tan binis sawanin
sa kapresan anan panaon iti sa luta'. Mangirangep ya bale' nin idap tan
pammadya'dya' bana' kongko, bale' rumate' li' a awro nin sya ket mabyan
ya et nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
31 Ket konan sitaw li' nin awro, main konran iti anan nu'na a maikayupa'
li', tan main konran masusuyot a u'nawen li'.”

Say Ikatlon Pangngibarita' na ni Jesus nin Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34

32 Ket sawanin, itaw sara sa dalan nin mantumangkar saran adap sa
Jerusalem. Iti ya sa u'na si Jesus. Saray tumutumbok na ket maka'ngap sara
kona. Main nin raruman mantumumbok nin silili'mo saraynamaet.
Pinaipurok nasaray labinrwan tumutumbok na tan nibarita' naynaet
konra a mangyadi' ana li' kona.
33 Wana, “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket
itaw, si'kon si Pinaitawo, maipagamet ako konran Pupangulon Pupadi' tan
konran Madudunong sa Gugan-gan tamo. Sintinsyawan rako nin mati, mi'sa
ipagamet rako konran ambo' nin Judio;
34 ket tuya'-tuyaen rako, luda'-ludaan rako, sanet-saneten rako tan patyen
rako. Bale' marate' a ikatlon awro, pasublien nakon mabyay nin Dios.”

Say Dawat ra ni Santiago tan Juan
Mateo 20:20-28

35 Sawanin, kinmadani sara kona ni Jesus si Santiago tan si Juan a saray
a'nak na ni Zebedeo. Wanra, “Maistro, main pa nin rabay min dawaten
komo.”
36 Ket wana, “Ani ngaran?”
37 Ket wanra, “Saytaw no si'kayna li' a mampag'uray nin main nin ata'gay
a kagalangan, patekreen rakami li' pa sa abay mo, saya sa pawanan mo tan
si saya sa pawiri mo.”
38 Wana ni Jesus konra, “Kai moyo nin tanda' no ansain say mandawaten
moyo. Maako' moyo paran irangep a dya'dya' a adapen ko nin irangep?
Maitpel moyo para a mati nin bilang sa patiti ko?”
39 “O', maako' mi,” wanra.

---

* **10:24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:a tutawon magmatalek sa kayamanan ra.*

Ket wana ni Jesus konra, “Page' a mangirangep kamo nin dya'dya' nin
bilang sa dya'dya' a irangep ko tan mati kamo nin bilang sa patiti ko.
40 Bale' no si'noy tumekre' sa pawanan tan sa pawiri ko, ambo' nin iti
sa gamet ko. Naigagara ana in nin lugar konran napili' nan Dios nin
pangisadyaan.”
41 Ket sin narnge' ran mapulo' nin raruma et nin tumutumbok na a
maipa'ka' sa sayti, masager sara konra ni Santiago tan Juan.
42 Kanya' nin pinakadani nasara nga'min ni Jesus kona tan wana konra,
“Tanda' moyon peteg no pa'noy pag'uuray ran mag'uuray iti sa mundo.
Aripenen rasaray iti sa sakop ra tan saray iti sa ta'gay ket masakit-sakit sara
konran saray iti sa sirong nin uray ra.
43 Bale' komoyo, matkap a ambo' nin wanin. Komoyo, si si'numan a
marabay nin mag'in nin ata'gay ket matkap a syay magsirbi konran raruma,
44 tan si si'numan komoyo a marabay nin mag'in nin syay ulo, matkap a
magwa' nay mag'in nin aripen nin sarba.
45 Arigen moyoy gawa' ko, si'kon si Pinaitawo, a nako akodti sa luta' ambo'
ta pigaw nin pasirbi ako no kai edet, ta pigaw nin magsirbi ako tan ta pigaw
nin ibi koy byay ko nin ipambot konran abaw a tutawo.”

Naka'kit yan Uman a Bulag a si Bartimeo
Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43

46 Rinmate' yadtaw sa Jerico si Jesus tan saray tumutumbok na. Ket sin
mampibwat saraynadtaw, abaw saray tutawon nikialuyon konra. Ket, main
nin kipayabor a nakatekre' itaw sa rigrig. Bulag ya. Say ngaran na ket
Bartimeo a anak na ni Timeo.
47 Ket sin narnge' na nin si Jesus a taga Nazaret ket itaw ya, kapingmatan
anan tinma'way ya a wana, “Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan nako
kadi'!”
48 Abaw saray masager kona a inima'no rayan gumargar. Bale' mas
maksaw nayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni Adi' David,
ka'dwan nako kadi'!”
49 Tinumgen ya si Jesus ket wana, “Tawagen moyadti.”
Ket tinawag rayay bulag a wanra kona, “Paksawen moy nakem mo.
Umdeng ka ta man'ipakayaban naka.”
50 Apuradon ginlat nayay kapa na; maliksi yan inumdeng tan inmarak ya
kona ni Jesus.
51 “Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?” nitepet na ni Jesus kona.
Ket wanan bulag, “Maistro, rabay ko kumon a maka'kit akon uman!”
52 Ket wana ni Jesus kona, “Sigi, mako kayna. Bana' sa pagmamatalek mo,
inmanda' kayna.”
Ket tampor a maka'kit yayna. Nikikalamo' ya kona ni Jesus.

11

Say Iluluob na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19

1 Ket adani sarayna si Jesus sa syudad nin Jerusalem ta itaw sarayna sa
bandan baryo nin Betfage tan Betania nin adani sa Talugtog Olibo. Ket
pinau'na nasaray rwa konran tumutumbok na.
2 Wana konra, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate'
moyodtaw, main nin tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin
asno nin kai et gapo nin naruranan. Usbagen moya sa nakaipugedan na tan
i'ras moyadti kongko.

3 No main nin manita komoyo no ambale' nin man-gaw'en moyo in, ibarita'
moyo kona, ‘Matkap nayayti nin Uunuren. Ipaisubli' nayadti li' a lamang
kainsanan.’ Ket tampor a umaburoy yan kalapen moya.”
4 Ket nako sarayna, ket page' a main nin na'kit ran uybon nin asno. Itaw
ya sa dalan nin nipuged ya sa rikor nin purtan bali. Ket sin man'usbagen
rayayna sa nakaipugedan na,
5 wanran saray itaw, “Ambale' nin man'usbagen moya in?”
6 Ket say ni'bat ra ket saytaw say bibilin na ni Jesus konra, ket pinauryan
rasaraynan nituloy ray man-gaw'en ra.
7 Ket ni'ras raya kona ni Jesus a uybon. Nisapin ray kapa ra kona, ket
rinmuran ya si Jesus.
8 Abaw sara konran tutawodtaw a bana' sa alakin pangingigalang ra kona
ni Jesus ket niyapra-aprak ray kukapa ra sa dalanan na tan nampi-nampi'
saran susangan kukayo sa gagawa' tan niyapra-aprak raynamaet a lamang
sa dalanan na.
9 Saray tutawo ket iti sara sa u'na tan sa suyot na ni Jesus. Mantuma'wa-
ta'way sara nga'min a wanra,
“Marayo ya!
Nabindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin
kontamo!*”
10 “Binindisyunan naynan Dios a pag'aadi' na nin bilang sa nipag'adi' na ni
puon tamon si David sin saytaw!”
“Marayo yay Dios itaw sa langit!”
11 Ket nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem tan nako ya nin linmuob
sa sakop nan Timplo. Nayadi' ya nin kinmikit-kikit itaw, nibwat yan nako sa
Betania, pati saray labinrwan tumutumbok na, ta yabinayna.

Nisamba naya ni Jesus a Kayon Kasan Bunga
Mateo 21:18-19

12 Ket kinabuklasan, sin mansumubli' sarayna si Jesus nin ibat sa Betania,
ginmitil ya.
13 Natamuraw nayay sayay kayon igos a mabulong.* Nako yadtaw sa
kami'nan na ta pigaw nin kiten na no ginmunga yayna. Anaod, ambo' et
nin panaon nin katutua. Ket sin nirate' yadtaw, kasa gapo nin ma'kit na nin
bunga no kai kal-la bulong tamo'.
14 Ket wana konan kayo, “Anggan maka'numan ket kasayna gapo nin
makapangan nin bunga mo!”
Ket narnge' rayti nin tumutumbok na.

Si Timplo, Kai ya nin Nikana' sa Pangrarayo
Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22

15 Sin nakarate' sara sa Jerusalem, linmuob ya si Jesus sa sakop nan Timplo
nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako'. Ket pinala-palakwan
nasara tan saray mampanaliw itaw nin say bubagay a ida'ton konan Dios tan
tinali-talimbwag nay lulamisawan ran maninilin kwarta, tan say tutekrean
ran maglalako' nin kalapati.
16 Niyawa' na et a lumabas itaw sa sakop nan Timplo a si'numan nin main
nin awit-awit.
17 Mi'sa niyakay nasaray tutawo nin itaw. Wana, “Kai para naisurat a
wanan Dios,

---

* **11:9** Kanta 118:26. * **11:13** Kasabyan, kabubunga ana nin kayon igos no mabulong ya sin sayti nin panaon.

‘Si Bali ko ket pangaranan raya nin lugar nin dadasalan ran sarban tutawo kongko’*?
Bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran mannakaw!”
18 Natandaan ran Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan a maipa'ka' sa sayti. Ket mampaningkap sarayna nin padalan no pa'no raya nin maipapati ta ikali'mo raya si Jesus ta mangkaayat nay nakem ran tutawo sa akay na.
19 Sin yabi sin sain, nibwat sara anamanaet sa syudad si Jesus.

Say Akay Mangibwat konan Kayon Igos
Mateo 21:20-22

20 Kinabuklasan sin lumabas sara, na'kit rayaytaw si kayon igos nin nati ya anggan yamot.
21 Si Pedro napanemtem nay nangyadi' intaw ket wana, “Maistro, kikiten may kayon igos nin nisamba mo. Nati ya!”
22 Ket wana ni Jesus konra, “Matkap a magmatalek kamo konan Dios.
23 Ibarita' koyti komoyo: No tepren moyo nin kai kamo nin magdwadwa a say ibarita' moyo ket mangyadi', magwa' moyon ibarita' konan sitin talugtog, ‘Gumlat kadsen tan mako ka sa taaw,’ ket mangyadi' a wamoyo.
24 Kanya' nin ibarita' ko komoyo, animan a dawaten moyo konan Dios, matkap a magmatalek kamo nin marisibi moyo ket talagan marisibi moyo.
25-26 No dumasal kamo ket main wadi' nin sakit nin nakem moyo sa si'numan, pirdunawen moya yapo' ta pigaw nin pirdunawen nakamo anamaet nin Ama tamo sa langit sa kasalanan moyo.*”

Si Tepet ran Pupangulo kona ni Jesus Maipa'ka' sa Kanepegan na
Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8

27 Ket nakarate' saraynaet si Jesus sa Jerusalem. Ket sin manlumala-lalako yadtaw sa sakop nan Timplo, kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi', saray Madudunong sa Gugan-gan ran Judio tan saray Mangatuntawo ran Judio.
28 Ket nitepet ra kona, “Ani a kanepegan mon mangwa' nin sain say man-gaw'en mo? Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo in?”
29 Ket ni'bat na ni Jesus, “Ibarita' ko komoyo no ani a pakayadi' ko nin gumwa' nin saytin bubagay no ubatan moyayti si tepet ko.
30 Si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say tawo? Ani a ubat moyo?”
31 Ket nag'iirgo sara a wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No ibarita' tamon ‘si Dios’, ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin timper si Juan?’
32 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ makapasalak.” Wanin a wanra ta pinasyan li'mo ra konran tutawo ta tepren ran sarayti a si Juan ket saya yan talagan prupita.
33 Kanya' nin ni'bat ra kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
Ket wana anamaet ni Jesus konra, “No wanin, kai koynamaet nin ibarita' komoyo no ani a kanepegan kon mangwa' nin man-gaw'en ko.”

12

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran Duka' a Ingkargado
Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19

---

* **11:17** Isaias 56:7. * **11:25-26** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 26 nin wanti a wana:Bale' no kai kamo nin mamirduna, kai nakamo anamaet nin pirdunawen sa kasalanan moyo nin Ama tamo sa langit.*

1 Ket nag'irgo ya konra si Jesus nin nangusar yan pangingiyarig. Wana,
“Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta' na. Dinarekdek naya
tan nangali yan ubot sa sayay bato ta pigaw nin pamespesan yan ubas.
Nama'deng yan ata'gay nin kami'nan ran bantay. Mi'sa nipagamet nay
pangangalila' sa mula na konran umno ran padalos tan nibwat yan nako sa
adayo' nin lugar.
2 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan sayay tawo
na nin kalapen nay tao na.
3 Bale' saray padalos, dinakep raya ket tinasu-taso raya tan pinasubli'
rayan kal-la gamet.
4 Ket nangibaki' yaynaet a main nin luta' nin sakalakon tawo na. Bale'
pinekpe-pekpek raya tan pinadi-pading'eyan raya.
5 Ket nangibaki' yaynaet nin sakalako. Bale' pinati raya. Abaw sara et a
nibaki' na, bale' pinekpe-pekpek rasara tan pinati-pati rasaray raruma.
6 Kalansuyutan, main nin saya tana nin nabati' nin maibaki' na, si
kawa'nan nan tuloy nin si anak nan bugtong. Ket anaod, nibaki' naya. Wana
sa nakem na, ‘Kai magwa' a kai raya nin kabilangan a anak ko.’
7 Bale' saray padalos, sin na'kit rayay anak na wanra, ‘Siti li' a manawir.
Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!’
8 Ket dinakep raya tan pinati raya. Mi'sa nibantak rayay bangkay na sa
rikor nin pukok na nin uubas.
9 Sawanin,” wana ni Jesus, “ani kadi' a gaw'en nan sitin main nin ikon
nin luta' konran saraytin padalos? Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-
patyen nasara. Mi'sa ipaga'getan naya a luta' na sa sakalakon padalos.”
10 Wana et ni Jesus, “Kai moyo para gapo nin nabasa-basaytin wana sa
Masanton Kasuratan,
‘Sitaw si bato a nibilang ran
kai nin mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin
sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.
11 Say nipag'in nin wanin ket gawa' nan Catawan,
Ket sa pangingikit tamo, peteg a makapaka'ngap!’* ”
12 Anaod, nataros ran pupangulo ran Judio a sara a mampada'gisan na ni
Jesus kanya' nin dakpen rayayna kumon, bale' mali'mo sara konran tutawo
kanya' nin linakwanan raya tana.

Si Tepet Maipa'ka' sa Pammayad nin Buis
Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26

13 Ket, say ginwa' ran pupangulo, nangibaki' sara kona ni Jesus nin umno
ran Pariseo tan umno ran tawon ayon kona ni Adi' Herodes. Ginwa' rayti ta
pigaw nin kal'uten raya sa pag'iirgo na.
14 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Maistro, tanda' mi
nin matunong kan tawo. Say pangangakay mo nin no ani a rabay nan Dios
nin gaw'en ran tutawo ket tutuo, tan kasan tawon ikali'mo mo ta mampari-
parihwen moy tutawo. Edet anaod, rabay mi pan tepeten komo no sumubag
atamo kasi, o kai, sa Gugan-gan tamo no mamayad atamon buis konan
Impirador nan Roma*? Matkap mi para a mamayad o kai?”
15 Bale' tanda' na ni Jesus a mampiwadi'-wadi' sara. Kanya' nin wana
konra, “Mayin ta mansubuken moyoko? Byan rako pa nin kwartan plata ta
pigaw nin kiten koya.”

---

* **12:11** Kanta 118:22-23. * **12:14** Iti sara sin sain a Judio sa sakop nan Roma.

16 Ket binyan raya, ket nitepet na konra a wana, “Si'no ya in rupa tan
ngaran si isen konan plata?”
Ket ni'bat ra, “Si Impirador nan Roma.”
17 “No wanin edet,” wana ni Jesus konra, “isubli' moyo konan Impirador a
ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
Ket naka'ngap saran tuloy sa wantin ubat na.

Si Tepet Maipa'ka' sa Isusubli' ran Mabyay nin saray Nati ana
Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40

18 Kaaram, main anamaet nin Saduseo nin nako kona ni Jesus. Sarayti
saray Saduseo, kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay a nunati
ana. Ket tinepet ra kona a wanra,
19 “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a
no main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg
a si busat nan lalaki ket matkap nin ikasal nayay nabalo ta pigaw nin
manganak sara nin ikwintan anak nan sitaw si nati.*
20 Ket, main intaw nin pito ray lulalakin mibubsat. Nangasawa yay kaka bale'
nati ya nin kasan anak.
21 Ket si aryen na, nikasal nayay babayi. Bale' nati yayti anamaet a lamang
nin kasan anak ra. Wanin anamaet a ginwa' nan ikatlo,
22 tan saray sumunor et kona. Sarba ra nin pito, nikasal rayay balo, bale' nati
sara nga'min nin kasan anak. Kalansuyutan, nati yaynamaet a babayi.
23 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li' a
asawa nan babayi, ta saray pito ket nag'in nin asawa raya?”
24 Ket wana ni Jesus, “Ipa'kit nin sayti a mangkalingo kamoyna! Pa'no ket
kai moyo nin mangkataros a wana sa Kasuratan o say maipa'ka' sa pakayadi'
na nin Dios!
25 Anaod, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, bara'mo sarayna
li' nin uanghil itaw sa langit a kai sarayna nin mangasawa o kiasawa.
26 Ket say maipa'ka' sa katutu'wan nin isusubli' ran mabyay nin nunati,
kai moyo para nin nabasa-basayti sa nisurat na ni prupita Moises maipa'ka'
sa wanan Dios itaw konan si mandumtan kayo? Siti a wanan Dios kona
maipa'ka' konran pupuon tamo,
‘Si'ko et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni
Jacob.’* ”
27 Nituloy na ni Jesus ket wana, “Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin
makapangrayo konan sayay dios. Kanya' nin mangkabyay sara in et, saray
nibarita' nan Dios a syay Dios ra. Mangkalingo kamo nin tuloy!”

Si Sangkaimpurtantiwan sa Gugan-gan
Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28

28 Main nin saya konran Madudunong sa Gugan-gan ran Judio a rinmate'
itaw ket narnge' nayti nin pididiskusyon ra. Ket na'kit na nin mapteg a
kauubat na ni Jesus. Kanya' nin tinmepet ya kona a wana, “Aya a sangkaim-
purtantiwan nin matkap nin tukiden nin gan-gan?”
29 Ket wana ni Jesus, “Siti a sangkaimpurtantiwan nin matkap nin tukiden
nin gan-gan:
‘Si'kamon puri na ni Israel, rumnge' kamo. Si Uunuren a Dios tamo, syay
bukod nin Dios.
30 Aduen may Uunuren a si Dios mo nin intiron kanakman mo, nin intiron
byay mo, nin intiron kaisipan mo tan nin intiron pakababa' mo.’

---

* **12:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **12:26** Exodo 3:6,15.

31 Ket siti a ikarwan sangkaimpurtantiwan:
‘Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman
mon diri.’*
Kasaynan gan-gan nin mas impurtanti et dyan saraytin rwa.”
32 Ket wanan sitin Madunong sa Gugan-gan kona, “Kusto, Maistro. Tutuo
in si wamoyo a si Dios ket sayan-saya ya tan kasan raruman Dios no kai sya
tamo'.
33 Ket say aduen yay Dios nin intiron kanakman tan nin intiron kaisipan
tan nin intiron pakababa', tan aduen saray kapadan tawo nin kapadan
pangangado' sa lalaman nin diri, ket mas impurtanti et dyan si mangida'ton
nin uayep a puuran tan raruma et nin duda'ton konan Dios.”
34 Na'kit na ni Jesus nin maong a kauubat na ket wana kona, “Dandani
kayna nin iti sa sirong nin pag'uuray nan Dios.”
Ket nangibwat ana sin sain, kasaynan nakaitpel nin manepet kona.

Si Uunuren na ni Adi' David
Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44

35 Sin mampangyakay yadtaw si Jesus sa sakop nan Timplo, wana, “Mayin
bale' a man'ibarita' ran saray Madudunong sa Gugan-gan, a si syay Cristo nin
nipangako' nan Dios, ket puri naya ni Adi' David?
36 Ket si Adi' David a mismo, yupa' sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios ket
nibarita' na nin wana,
‘Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti sa pawanan ko
mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.’*
37 Si Adi' David nin mismo, tinawag naya nin Uunuren a Cristo nin nipan-
gako' kona, ket pa'no edet a sya ket puri naya ey?”

Say Kunsaba Maipa'ka' sa Pigagawa' nin Paipadar-padar
Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47

Saray abaw nin tawo, lalon maririket saran nangrenge' kona ni Jesus.
38 Sin mampangyakay ya konra wana, “Pakanda' kamo nin kai kamo
mag'in nin bilang konran Madudunong sa Gugan-gan a rabay-rabay ray
magpasyar nin anununro a aysing ra tan say pagalangan rasaran tutawo sa
publiko.
39 Rabay-rabay ray tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo
sa sinaguga. Wanin et a lamang no mako sara sa punsya.
40 Kitkiten ray kabyayan ran bubbayin balo, ket paanunrwen ray dasal ra
nin panismula nin maraet a gawa' ra. Ket anaod pinasyan byat li' nin dusa
nan Dios konra.”

Say Da'ton nan Sayay Balo
Lucas 21:1-4

41 Nainsanan nin buga', nako ya nin tinmekre' si Jesus sa temben nan
pangnanabuan nin kwartan da'ton sa Timplo. Binanta-bantayan nay ni-
panginabo' ran tutawo. Malalaem a ninabo' ran mayayaman.
42 Ket main anamaet nin sayay pubrin babayin balo nin rinmate' itaw.
Nanginabo' yan rwa ran plata nin sangkadaitean a alaga.
43 Pinakadani nasara ni Jesus a tumutumbok na kona tan wana konra,
“Ibarita' koyti komoyo, sitin pubrin balon babayi, mas abaw a ninabo' na
dyan say sarban ninabo' ra nin saray raruma et nin nanginabo'

---

* **12:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 4:35; 6:4,5; Isaias 45:21; Levitico 19:18.
* **12:36** Kanta 110:1.

44 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ra. Si balo bale', sa busel nin
kaidapan na, nibi na a sarba nga'min nin pagkabyayan na."

13

Say Panandaan a Anggawan ana
Mateo 24:1-14; Lucas 21:5-19

1 Ket sawanin, sin manlumiwa' ya sa sakop nan Timplo si Jesus, wanan saya
nin tumutumbok na kona, "Maistro, kikiten mo! Aninay anda' nin pupa'deng
nan siti si Timplo! Aninay kaalalakyan nin sain say bubaton inusar!"
2 Ket wana ni Jesus kona, "Mangkiten-kiten mo in say alalakin pupa'deng
sawanin! Bale' main li' nin awro a mayba' in, ket kasayna li' gapo ni sayan
bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya."
3 Kaaram, nuli' sara sa Talugtog nin Olibo ket tinmekre' ya si Jesus nin
nakaadap sa Timplo. Sin sain, sara-sara tamo' a si Pedro, si Santiago, si Juan,
tan si Andres, ket kinmadani sara kona tan wanra,
4 "Ka'no li' nin mangyadi' in si wamoyon mayba' ya a Timplo? Ani li' a
panandaan a mangkatukid ana in?"
5 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, "Pakatalad kamo nin kai kamo nin
malingon tepren moyoy bula',
6 ta abaw sara li' a mangusar nin ngaran ko a wanra ket sara a Cristo nin
nipangako' nan Dios. Ket abaw sara li' a malingo ra.
7 Marnge' moyo li' a danurdor nin pigigira sa kadani tan marnge-marnge'
moyon main nin pigigira sa saka-sakalakon lugar. Bale' andi' kamo nin
aburido ta sayti nin bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo'
et nin iyayangga ana nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo
8 ta milalaban li' a nunasyon sa saya tan saya, tan wanin et a lamang sa
pupag'urayan. Magkamain li' nin rayon sa abaw nin lulugar. Magkamain
anamaet nin bitil. Bale' sain tarana' tamo' in nin rumate' nin dya'dya'
kapadan tarana' nan mangingar nin sayay mangabing.
9 Pakatalad kamo ta si'kamo, dakpen rakamo li' tan bistawen rakamo li'
tan sanet-saneten rakamo li' sa susinaguga. Iyadap rakamo li' nin usisaen
konran mag'uuray tan uadi' bana' ta tumutumbok katamo. Mangyadi' in ta
pigaw nin magkamain kamo nin pagkanawanawan maiparate' moyo konra
a maipa'ka' kongko.
10 Matkap ya yapo' nin maipatanda' a Mabistan Patanda' sa sarban tawo
sa sarban lugar, mi'sa say iyaangga ana nin kapresan nin pag'uuray iti sa
mundo.
11 No itaw kamoyna li' nin man'usisaen, andi' moyoyna nin kaaburidwan
no ani a ibarita' moyo bana' ta no udas moyoyna li' nin tumnoy ket, ibarita'
nayna li' nin Dios a ibarita' moyo ta ambo' nin si'kamo li' a mag'irgo no kai
edet, si Ispirito nan Dios.
12 No saytaw, main li' nin tutawo nin mangipapati nin bubsat ra. Main
li' nin uama nin mangipapati nin a'nak ra. Main anamaet li' nin a'nak a
magribildi* tan mangipapati konran mangatua ra.
13 Wanin, guraen rakamon sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy
mangkikalamo' kongko. Bale' si si'numan a tumarig'en nin tumulok kongko
anggan kala'pusan nin dya'dya', makarate' ya sa Pag'adian nan Dios."

Si Makaparmay nin Bagay a Manida'
Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24

---

* **13:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mikas 7:6.

14 “Marate' li' a awro a main li' nin sitaw si ‘Makaparmay nin Bagay a
Manida” nin itaw ya sa Timplo mataman nin ambo' nan kanepegan a itaw
ya. (Si'kan mampamasa, tarusan maytin maong!) No ma'kit yaynayti li' nin
bagay nin itaw yayna, saray mampiikap itaw sa Judea ket matkap a malayo
saraynan mako nin umadi sa tutalugtog.
15 Si tawon itaw nin mampagprisko sa balkon nin bali ra, andi' yayna nin
lumuob et sa bali nin mangalap nin animan a agamiren na.
16 Wanin anamaet konan si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi'
yayna nin sumubli' et sa bali ra ta pigaw nin mangalap yan seket na.
17 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran
mampasuswen konan siin a panaon!
18 Kanya' nin idasal moyo konan Dios a ambo' li' kumon nin tyimpon
gawat* no mangyadi' in
19 ta say dya'dya' li' konan sitaw a panaon ket kasa gapo et nin kapadan
nangyadi' ana nangibwat et sin naparsa yay mundo anggan sawanin, tan
kasa gapo nin kapadan mangyadi' et li'.
20 No kai na nin idisisyon nin Dios nin paanteden naya in nin panaon ket
kasa li' gapo nin mabati' nin mabyay iti sa mundo. Bale' bana' konran pinili'
nan Dios nin tutawo na, paanteden naya anadtaw li' in nin panaon.
21 Kanya' nin no saytaw li' ket main nin mamarita' komoyo a wana, ‘Syayna
e a Cristo!’ o no wana, ‘Itaw ya e!’ andi' kamo nin mamper
22 ta abaw sara li' a mibalu'-balo' nin sara a Cristo o a prupita sara.
Mama'ki-pa'kit sara li' nin makapaka'ngap nin panandaan tan mumilagro ta
pigaw nin lingwen rasaray tutawo, a no magwa' ket tagem nin saray pinili'
nan Dios nin tutawo na.
23 Kanya' nin pakatalad kamo! Nibarita' koyna a sarba nga'min komoyo
ba'yo et nin mangyadi'.”

Say Isusubli' na li' nin si Pinaitawo
Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-33

24 “Ket tampor kayadi' li' nin siin a panaon nin dya'dya',
si awro ket dumedlem ya, tan si bulan ket kai yayna nin sumlag.
25 Say bubituen ket mangaragrag mangibwat sa langit, tan say pupakayadi'
a mamauksoy nin say itaw sa ta'gay nin langit ket maguloyna.
26 Kaaram, ma'kit rako li' nin sarban tutawo, si'kon si Pinaitawo nin man-
rumate' nin iti sa gunem nin main nin alakin pakayadi' tan kasan
kapadan kagalangan.
27 Ket ibaki' kosara li' a uanghil ko nin mako sa sangkamundwan tan dinepen
rasara nga'min a tutawon pinili' nan Dios.*
28 Kikiten moyay kayon igos ta main nin maadal moyo mangibwat kona.
No sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon rumate' anay tyim-
pon rapeg.
29 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' ana in say
nibarita' ko komoyo, matandaan moyoynan rumate' akoynan madali'.
30 Ibarita' koyti komoyo, no wanin ana li' anaod a mampangyadi', ba'yo
kamo et nin mati nga'min ket matukid ana a sarban nibarita' ko.
31 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo
anggan-angga.

---

* **13:18** Sayti a tyimpo nin maidap a kumal'is sa dya'dya' ta kurang a ikabyay. * **13:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:3,22,37,39; Exodo 19:16; Isaias 27:13; Daniel 7:13,14; Zacarias 9:14-17; 1 Corinto 15:52; 1 Tesalonica 4:16,17; Nipadar 1:7.

32 Bale' no ka'non peteg nin mangyadi', kasa gapo nin makatanda', ni saray
uanghil, o si'kon si Anak nan Dios. Kal-la si Ama ko tamo' a makatanda'.
33 Kanya' anaod nin pakatalad kamo! Sumadya' kamon pirmi ta kai moyo
nin tanda' no ka'no nin mangyadi' ti.
34 Say isusubli' ko nin si'kon si Pinaitawo ket maiyarig sa isusubli' nan
sayay tawon kinmadayo'. Mi'sa ya nin nibwat sa bali na, binyan nasaran
pakayadi' a tutawo na sa kayadian na. Nibibilin na sa barang saya a trabaho
na tan ginan-gan nayay gwardya nin sibabantay ya sa isusubli' na.
35 Wanin anamaet, kai moyo nin tanda' no ka'no ako nin sumubli' a bilang
sa isusubli' nan si main nin bali, sa patpaapon man, sa kapiknga' nin yabi
man, sa parbangon man o sa kabubuklas man. Kanya' nin sumadya' kamo
36 ta sali' no rumate' akon bigra' ket marat'anan katamo nin bilang sa sayay
gwardya a mampa'lek sa udas nin paggagwardya na.
37 Si ibarita' ko komoyo tan konran sarban tutawo ket: 'Sumadya' kamo!' "

14

Mampangiplano saran Duka' a Pupangulo kona ni Jesus
Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53

1 Ket, rway awro tana ba'yo a rwa ran pista ran Judio. Sarayti a pistan
mantawagen nin Nipanglabas* tan si sayay linggon Pangangan nin Tina-
pay a Kasan Pammakbo. Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan ket mampangisip sara no pa'no raya nin dakpen
si Jesus nin kai ra nin matandaan nin tutawo, mi'sa raya nin patyen.
2 Wanin ta wanra, "Bangli' no gumulo sara a abaw nin tawo no dakpen
tamoya no pista."

Si Babayi nin Nangibu'bo' nin Banglo kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8

3 Itaw ya si Jesus sa Betania sa bali na ni Simon a gindat nin main nin
makaparmay nin masakit sa katat. Sin kapresan ran mampangan, main nin
babayi nin nako kona ni Jesus a main awit nan sayay pangangwan* a main
nin laman nan pinasyan bili nin puron banglo nin say ngaran ket nardo. Ket
simbing naya sa liey a pangangwan mi'sa na nin nibu'bo' a laman nan banglo
sa ulo na ni Jesus.
4 Bale' masager saray umno nin itaw konan siin ket wanra sa saya tan saya,
"Pinirdi nayna in nin banglo!
5 Magwa' yan nalako' in kumon nin masurok sa matingkapan nin sayay
taon mi'sa nibi et kumon a naglakuan konran pubri." Talagan masager sara
konan babayi.
6 Ket wana ni Jesus, "Pauryan moya! Ambale' nin kasagran moya?
Pinasyan bista nin ginwa' na kongko.
7 Abirno nin ani a udas, isen saray pubri nin makalamo' moyo ket animan
a udas nin rabay moyo saran tulungan, matulungan moyo sara. Bale' si'ko,
ambo' ana nin ma'teng nin iti ako et komoyo.
8 Ginwa' nay anggawan nin mababa' nan sitin babayi para kongko. Binan-
glwan nayayna a lalaman ko nin nisadya' nayayna para sa tabon ko.
9 Ibarita' koyti komoyo, adtiman a lugar sa intiron mundo a pakaipatan-
daan nan si Mabistan Patanda', say ginwa' nan sitin babayi ket maibari-
barita' li' anamaet nin pammanemtem kona."

---

* **14:1** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **14:3** Saya yayti nin pinasyan anda' nin pangangwan a gawa' sa baton mantawagen nin alabastro.

Nikitarusan ya si Judas konran Pupangulon Pupadi'
Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6

10 Ket si Judas Iscariote a saya konran labinrwan tumutumbok na ni Jesus,
nako ya konran Pupangulon Pupadi' ta pigaw nin nikitarusan yan ipagamet
naya si Jesus konra.
11 Konan siin maririket sara, ket nipapagketan ran byan rayan kwarta.
Anaod, nangibwat ana sin sain, nanirib yayna si Judas nin tyimpon maipaga-
met naya konra si Jesus.

Nangan sara si Jesus nin Pangngapon para Pistan Nipanglabas
Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

12 Ket sawanin, sin primiron awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay
a Kasan Pammakbo, si awron pangmamati nin karniro para sa Pista nin
Nipanglabas, wanran tumutumbok na ni Jesus, “Adti a rabay mo nin
pangisadyaan min pangapunan tamo para sa Pistan Nipanglabas?”
13 Ket nibaki' nasaray rwan tumutumbok na a wana konra, “Mako
kamodtaw sa syudad. Ket main li' nin lalaki nin masnaan moyodtaw a
mampangawit yan sampayan ranom. Tumbuken moya
14 angga nin lumuob ya sa sayay bali. Ket wamoyo konan main nin ikon
konan bali, ‘Wana ni Maistro tamo, no adti ya kano a kwarto nin kidungwan
na komi nin tumutumbok na nin mangapon no Pistan Nipanglabas?’
15 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa ta'gay a nasadya'
ana tan kumplito anay agamiren. Ket itaw, manadya' kamo nin kumana'
kontamo.”
16 Ket nako saraytin tumutumbok na sa syudad tan nadumog rayaytaw si
nibarita' na ni Jesus konra. Ket nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.
17 Ket sin yabi ana, nako yadtaw si Jesus tan saray labinrwan tumutumbok
na.
18 Sin kapresan ray mampangan, wana ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo,
saya komoyon kadungo kodti a magtraidor kongko.”
19 Ket rinmere' sara a tumutumbok na tan say barang saya ket wana kona
ni Jesus, “Maibarita' mo para nin si'ko?”
20 Ket wana konra, “Si saya anaod komoyon labinrwan tumutumbok ko nin
mangkipanawsaw kongko nin tinapay sa yawong.
21 Si'kon si Pinaitawo, mati ako nin bilang sa wana sa Kasuratan. Bale'
kado' yayna in si magtraidor kongko! Maong ana kumon a kai ya nin
naiyanak.”

Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25

22 Sin kapresan ran mampangan, nangalap yan tinapay si Jesus, tan
nikisalamat ya konan Dios mi'sa nin simpi-simping naya tan nitayak na
konran tumutumbok na. Wana, “Kalapen moyayti. Siti a lalaman ko.”
23 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya
konan Dios, mi'sa nibi naya konra ket ninom sara nga'min konan siti.
24 Ket wana konra, “Sayti a daya' ko nin mama'get nin kataratwan konan
Dios. Tumuro' li' nin mati ako para sa abaw nin tutawo.
25 Ibarita' koyti komoyo, kai akoyna gapo nin minom nin arak nin ubas
anggan konan sitaw si awron minom ako li' nin ba'yon arak sa Pag'adian nan
Dios.”
26 Sin nayadi' sara nin nangansyon nin pangrarayo konan Dios, nibwat
saran nako sa Talugtog Olibo.

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ra kona
Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38

27 Ket wana ni Jesus konra, “Sarba moyo nga'min ket palaywan rako li' nin
bilang sa naisurat sa Kasuratan a wana,
‘Patyen koya li' a mammastor ket saray karniro misisyak sara.’*
28 Bale' saytaw li' no napasubli' akoyna nin mabyay, mu'na akoyna li' tan
taga'nan katamodtaw sa Galilea.”
29 Wana nin nag'irgo ni Pedro, “Lakwanan rakayna nga'min, bale' si'ko ket
kai gapo.”
30 Wana ni Jesus kona, “Ibarita' ko komo, Pedro, ba'yo main nin tu-
marang'ok nin pirwa nin manok konan sitin yabi, mitlo moyna nin nibudi' a
katanda' nako.”
31 Bale' wana ni Pedro nin nipatib'ey, “Mataman et nin kalamo' nako nin
patyen ana, kai ko gapo nin ibudi' a katanda' taka.”
Wanin anamaet a lamang a wanra nin saray sarban tumutumbok na.

Dumasal ya si Jesus itaw sa Getsemani
Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46

32 Rinmate' sara si Jesus itaw sa sayay lugar a pinangaranan nin Getsemani.
Wana konran tumutumbok na, “Mabati' kamodti leleg a mandumasal ako.”
33 Ni'ras nasaran kalalamo' na si Pedro, si Santiago tan si Juan. Marere' yan
tuloy tan pinasyan byat nin man'isipen na.
34 Wana konra, “Pinasyan tuloy nin bereng ko ket ipati koyna layi. Mabati'
kamodti, tan andi' kamo nin ma'lek.”
35 Kinmadayo' yan buga' konra, mi'sa linmukob ya ta pigaw nin idasal na
a no magwa' kumon ket kai nayna nin dalanan in si panaon nin pangingi-
rangep na.
36 Wana, “Ama ko! Sa sarban bagay ket main pakayadi' mo nin mangwa'.
Andi' moyna kumon nin ipairangep kongko in say dya'dya' a adapen kon
irangep. Wanin man, ambo' nin say karabayan ko a masunor, no kai say
karabayan mo.”
37 Sin sinmubli' ya konran saray tulon tumutumbok na, narat'anan
nasaran mangka'lek. Pinukaw nasara tan wana kona ni Pedro, “Simon,
mampa'lek ka anamain! Kai mo tana para nin magwa' a andi' nin ma'lek
yapo' abirno nin sayay udas tamo'?
38 Andi' kamo nin ma'lek no kai edet, dumasal kamo ta pigaw nin kai kamo
nin madaeg nin tukso, ta sa nakem moyo ket disidido kamon gaw'en moyoy
manepeg bale' mapatapo' kamon kinatawo moyo.”
39 Kinmadayo' yaynamanaet tan dinmasal yan wantaw lamang sa nu'nan
dasal na.
40 Sin sinmubli' yaynamanaet sa kami'nan ran tulo nin tumutumbok na ket
mampa'lek sara anamanaet ta talagan kai ra nin mapukpukan a elek ra. Sin
nakaimata sara, kai ra nin tanda' no ani a i'bat ra kona.
41 Sin sinmubli' yan pitlo konra wana, “Mangka'lek kamo et! Kustoyna
in! Narate' anay udas! Pakanda' kamo! Si'kon si Pinaitawo ket maipagamet
akoyna konran duka' a tutawo.
42 Mibangon kamo tan sumna' atamo! Syayna e a tawon nagtraidor
kongko.”

Say Nipanakep kona ni Jesus
Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12

43 Mampag'irgo ya et si Jesus ket kapingmatan nin rinmate' ya si Judas a
saya konran labinrwan tumutumbok na. Abaw saray tutawon kalamo' na

* **14:27** Zacarias 13:7.

nin nibaki' ran Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan
tan saray Mangatuntawo ran Judio. Di-beneng tan di-batuta' sara.
44 Nibarita' naynan gindat konra ni Judas no pa'no rayan maipurok si Jesus.
Wana, “Si arkan ko, syaytaw nin diri. Dakpen moya. Ket i'ras moya nin
gwardyawan moyan maong.”
45 Sin rinmate' yadtaw si Judas, diri-diritso na kona ni Jesus. Ket wana,
“Maistro!” Mi'sa naya nin inarkan.
46 Ket dinakep rayayna si Jesus.
47 Konan siin, si saya konran itaw a naka'deng, inuyos nayay beneng na tan
tinaga' nayay sayay katulong nan si Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan
nataga' a tutulyan na.
48 Ket wana ni Jesus konran tutawo, “Saya ako para nin kriminal ta
nakabeneng kamo tan main nin pekpek moyo nin manakep kongko?
49 Inawru-awro kon nangyakay komoyo itaw sa sakop nan Timplo, kai
rakoyna nin dinakep itaw! Bale' sayti ket matkap nin mangyadi' kongko ta
pigaw nin matukid a naisurat sa Kasuratan.”
50 Ket nagsipalayo sara nga'min a tumutumbok na tan linakwanan raya si
Jesus.
51 Main nin sayay tububa'yon tinmumbok kona ni Jesus nin nipunggos ya
tamo' nin ules. Ket tinarigmusan raya nin tutawo ta pigaw nin ikidakep raya
kumon.
52 Bale' pinaipuslit ya sa punggos nan ules ket palayo nan lus'ok.

Iyadap ya si Jesus konan Sangkata'gayan nin Padi'
Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

53 Sawanin, nika' raya si Jesus sa bali nan Sangkata'gayan nin Padi'. Itaw
nididinep sara a Pupangulon Pupadi', saray Mangatuntawo ran Judio tan
saray Madudunong sa Gugan-gan.
54 Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya bale' itaw sa dayo' anggan sa baraybay
nin bali nan Sangkata'gayan nin Padi'. Mi'sa nako ya nin nikidupong nin
tinmekre' konran gwardya nin pairangrang ya sa apoy.
55 Saray Pupangulon Pupadi' tan sarba ran myimbro nan Kunsiho ran
Judio ket naningka-tingkap saran maiparsa ra kona ni Jesus ta pigaw nin
masintinsyawan ya nin patiti. Bale' kasan na'kit ra
56 ta abirno nin abaw saray nangibarita' nin bula'-bula' nin kuntra kona ket
kai anamaet nin mikukumprunta a nibarita' nin saya sa saya.
57 Sin wanin, main nin umno ray pinaipadar nin magtistigos nin mibula'-
bula' nin kuntra kona ni Jesus. Wanra,
58 “Narnge' mi nin wanan siin, ‘Sidaen koyayti si Timplo nin nipa'deng ran
tutawo ket sa luob nin tuloy awro, pa'dengen koyay sakalakon Timplo nin
ambo' nin gawa' nin tawo.’ ”
59 Ket mataman nin say ibari-barita' ran sarayti ket kai nin
mikukumprunta.
60 Ket sin sain, inumdeng ya a Sangkata'gayan nin Padi' sa adapan ra
nga'min ta pigaw nin usisaen naya si Jesus, ket wana, “Ani a mai'bat mo sa
sain nin man'iparsa ra komo?”
61 Bale' kai ya gapo nin nag'irgo si Jesus. Ket tinepetan naya anamanan
Sangkata'gayan nin Padi' a wana, “Si'ka para a Cristo a si Anak nan Dios a
sya ket Marayo ya?”

62 “O', si'ko,” wana ni Jesus. “Ket ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo
nin nakatekre' iti sa pawanan nan Dios a sya a Makapangyayadi', nin
mangkumayupa' akon iti sa gunem mangibwat sa langit.”*
63 Sin narnge' nayti nin si Sangkata'gayan nin Padi', rinakyat nay seket na
nin pangipa'kit nan alakin sager na. Wana, “Matkap et paray tistigos kuntra
kona?
64 Narnge' moyoyna nin mismo sawanin a pangungu'na-u'na na konan
Dios! Ani a wamoyo?”
Ket nipapasayawan ra nga'min a sintinsyawan yan patiti.
65 Ket linuda'-ludaan rayaynan raruma sa rupa si Jesus. Main nin namepet
nin mata na tan tinasu-taso raya a wanra, “Prupita ka; ibarita' mo edet no
si'noy nanaso komo!” Ket sin naipagamet yayna konran gwardya, rinampa-
rampa' raya.

Ibudi' naya ni Pedro si Jesus
Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27

66 Sawanin, itaw ya si Pedro sa yupa' sa baraybay nan palasyo sin nako
yadtaw a sayay alila' nan babayi nin Sangkata'gayan nin Padi'.
67 Ket na'kit naya si Pedro nin mampairangrang. Pinastang nayan maong
mi'sa wana, “Saya ka anamaet konran kalalamo' nan sitaw si Jesus a taga
Nazaret.”
68 Bale' nibudi' na in ni Pedro a wana, “Kai ko nin tanda', ni matarusan in
say man'ibarita' mo!” Ket inmalis yan nako sa purta nan pukok. Ket main
nin tinmarang'ok nin manok.*
69 Na'kit nayaynaet itaw nin si babayi tan nibari-barita' na konran itaw,
“Siin nin tawo ket saya ya konran kalalamo' na!”
70 Bale' nibudi' naynaet ti ni Pedro.
Nainsanan nin buga', wanra anamaet nin tutawo nin itaw kona ni Pedro,
“Page' a saya ka konran kalalamo' na ta si'ka ket taga Galilea kaynamaet.”
71 Ket wana, “Dusawen nakon Dios no ambo' nin tutuo a man'ibarita' ko.
Sambawan ko nin kai koya gapo nin katanda' in si tawon man'irgwen moyo!”
72 Kapingmatan, main nin tinmarang'ok nin manok nin pirwa. Ket na-
panemtem naytaw ni Pedro say nibarita' na ni Jesus kona nin wana, “Ba'yo
main nin tumarang'ok nin manok nin pirwa, nitlo moyna nin nibudi' a
katanda' nako.” Ket abet-abet na ni Pedro.

15

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38

1 Ket sawanin, sin kabubuklas nin tuloy, nididinep sara a Pupangulon
Pupadi', saray Mangatuntawo ran Judio, saray Madudunong sa Gugan-gan
tan saray raruma et nin iti sa Kunsiho ran Judio, nin nag'iirgwan ra no ani a
matkap ran gaw'en kona ni Jesus. Ket binaror ray gamet na, mi'sa raya nin
ni'ras kona ni Pilato a sya a gubirnador.
2 Ket tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
3 Ket abaw a niparsa-parsa ran Pupangulon Pupadi' kona.
4 Ket sin wanin tinepetan nayaynaet ni Pilato. Wana, “Kasa paran mai'bat
mo? Narnge' moy abaw a man'iparsa ra komo!”

---

* **14:62** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 110:1; Daniel 7:13. * **14:68** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket main nin tinmarang'ok nin manok.*

5 Bale' kai yayna gapo nin inumbat et si Jesus. Ket maka'ngap yan tuloy si
Pilato.

Sinintinsyawan ya nin Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16

6 Sawanin, ugali' na ni Pilato a mamirdunan mangibulos nin sayay priso
tepe' nin Pistan Nipanglabas nin no si'no a dawaten ran tutawo.
7 Sin sain, main saray tawon mangkapriso bana' ta nakapati sara sin
nagribildi sara sa gubyirno. Saya konran sarayti ket si say ngaran na
Barrabas.
8 Ket sin nako sara nin inmadap a ka'bawan ran tawo kona ni Pilato ta
pigaw nin dawaten ran gaw'en nay gindat nan man-gaw'en,
9 wana konra, “Rabay moyo para a bulusan koyayti si Adi' moyon Judio?”
10 Wanin a wana ta tanda' nan peteg a niyadap raya si Jesus kona nin saray
Pupangulon Pupadi' bana' ta maimbel sara.
11 Bale' sinugsog rasaran Pupangulon Pupadi' a tutawo nin dawaten ran
bulusan naya si Barrabas ambo' a si Jesus.
12 Ket wana ni Pilato konra, “No wanin edet ani a gaw'en ko konan si tawon
mantawagen moyon Adi' moyon Judio?”
13 Ket nita'way ran ni'bat, “Ipasak ma sa kudos!”
14 “Ambale'?” wana. “Main paran ginwa' nan abas?” Bale' mas maksaw
rayna edet nin niburyaw, “Ipasak ma sa kudos!”
15 Ket sin wanin, bana' ta rabay nasaran pagustwan ni Pilato a tutawo,
nibulos naya si Barrabas. Ket si Jesus anamaet, nipasanet naya tan sin
nayadi', nipagamet naya konran sundalo' ta pigaw nin ika' raya nin ipasak
sa kudos.

Tuya'-tuyaen rayan Sundalo' si Jesus
Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3

16 Sin sain, ni'ras raya nin sundalo' si Jesus sa luob nan Palasyo nan
gubirnador a mantawagen yayti nin Pretorio tan pinididinep rasaray sarba
ran sundalo' nin itaw.
17 Kaaram, sinulutan raya nin kulor ubi nin kapa a kano wadi' ket adi'
ya. Namalukay saran madiwin wakay nin kuruna kano wadi' tan nikuruna
rayayti kona ni Jesus.
18 Mi'sa kano wadi' ket nangigalang sara kona a wanra, “Viva Adi' ran
Judio!”
19 Mi'sa pinatuk-patok rayay ulo na tan linuda'-ludaan raya tan nanali-
talimukod sara sa adapan na nin kano wadi' ket pangingigalang ra kona.
20 Sin sinmawa' saraynan nagpistawan ya, linus'ok rayaytaw kona si kulor
ubin kapa tan nisubli' ran nisulot kona a dirin seket na. Kaaram, niliwa'
rayaynan ika' nin ipasak sa kudos.

Ipasak ya sa Kudos si Jesus
Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27

21 Sa dalan, main nin sayay lalaki nin nasnaan ra nin mampamunta sa
syudad. Siti si Simon a taga Cirene. Syay ama ra ni Alejandro tan Rufo. Ket
pinasuet rayan nipabalatay kona a kudos nin mambalatayen na ni Jesus.
22 Ket nika' rayaynadtaw si Jesus sa lugar a mantawagen nin *Golgota* a say
rabay nan irgwen ket Lugar nin But'ol Ulo.
23 Sin itaw sarayna, painumen raya kumon nin arak a linawukan nin
pammakdar a mantawagen nin mira bale' kai na nin ininom.
24 Ket nipasak rayayna sa kudos si Jesus. Kayadi', nibubunutan sara ta
pigaw nin mapitaw'a-taw'an ray seket na, a no ani a mako sa barang nin saya.

25 Alas nwibi sa buklas sin nipasak raya si Jesus sa kudos.
26 Nakasurat itaw a nipakasalanan kona a wana:
SITI A ADI' RAN JUDIO.
27-28 Main anamaet nin rwa ran kriminal a nikirngan ran nipasak sa kudos kona ni Jesus, si saya sa wanan na tan si saya sa wiri na.*
29 Saray tutawon lumabas itaw, ipeyeng-peyeng ran manuya'-tuya' kona ni Jesus. Wanra, "Ya! Si'ka a wamo intaw ket mababa' man yubaen tan ipa'deng nin uman a Timplo nan Dios sa luob nin tuloy awro, sigi pa edet!
30 Isalba moy lalaman mon diri, gumlat kadsen sa kudos!"
31 Wanin ra anamaet nin Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan. Tinuya'-tuya' raya si Jesus a wanra sa saya tan saya, "Saray raruman tawo, naisalba nasara kano, bale' say lalaman nan diri, kai!
32 Siin si sya a Cristo nin Adi' nan Israel, makaglat yadsen tana in sa kudos sawanin nin ma'kit tamon diri, mamper atamoyna kona!"
Mataman nin saray kriminal nin karngan nan nipasak ni Jesus, tinuya'-tuya' rayan lamang anamaet.

Nati ya si Jesus
Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30

33 Sin ugtiawro, dinmedlem yay intiron babon luta' nin narate' a tuloy udas.
34 Ket sin bandan alas tres nin yabina, wanan nita'way ni Jesus, "*Eloi, Eloi, lama sabachthani?*" a say katarusan ket "Dios ko, Dios ko, ambale' nin pinauryan nako?"*
35 Wanran tutawodtaw nin nakarnge' kona, "Reng'en moyaytaw e! Mantawagen naya si Elias!"
36 Ket si saya konra nangred yan nako nangipaalep'ep nin ispungha sa maalsem nin arak nin nikwa naya sa parpar nin bislak ta pigaw nin ipasepsep naya kona ni Jesus. Ba'yo wana, "A! Pauryan ma! Sawanin, kiten tamo pa no rumate' yan page' si prupita Elias nin keen naya nin galten isen sa kudos."
37 Tinma'way yan maksaw si Jesus, kaaram nati yayna.
38 Sin sain a lamang, nabisang yan napiknga' nangibwat sa ta'gay anggan saroy a kurtina nin salimbeng nan Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo.
39 Ket sin naimatunan na nin kapitan ran sundalo' a naka'deng itaw sa adapan na ni Jesus nin wanin a nipati na, wana, "Page' a anak nayaytin Dios!"
40 Main anamaet nin bubbayin itaw sa dayo' nin mampamantay. Itaw sara si Maria nin taga Magdala, si Salome, tan si Maria nin ina ra ni Jose tan ni Santiago a anak et.
41 Sin saytaw ket nayi sarayti tan nangasikaso sara kona ni Jesus sin itaw ya sa Galilea. Abaw sara et a raruman bubbayidtaw a nayi kona sin tinmangkar yan nako sa Jerusalem.

Nitabon ya si Jesus
Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42

42 Ket yumabinayna konan siin a Awron Pananadya' para sa Awron Painawa ran Judio.
43 Itaw ya si Jose a taga Arimatea, a sayay mapagalang nin myimbro nan Kunsiho ran Judio tan mantuma'gan ya sa irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Bana' ta yabinayna konan siin a awro, pinaksaw nay nakem na ket nako

---

* **15:27-28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' ya a birsikulo 28 nin wanti a wana:Sa wanti ket natukid yay mabasa sa Kasuratan a wana, "Nikwinta ya nin sayan kriminal."* * **15:34** Kanta 22:1.

ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni
Jesus.
44 Naka'ngap ya si Pilato nin nakarnge' a nati yaynan nadali' si Jesus.
Kanya' nin nipakayaban nayay kapitan ran sundalo' ta tinepet na kona no
page' a nati yayna si Jesus.
45 Ket sin natandaan na kona nin kapitan a wanin anaod, inaburuyan naya
si Jose nin kalapen nayay bangkay na ni Jesus.
46 Ket nako ya nanaliw si Jose nin mabistan klasin abel a maputi' nin
mantawagen nin diilo, mi'sa nikayupa' nayay bangkay na ni Jesus nangibwat
sa kudos tan binarkot naya nin sitin abel. Mi'sa nipaida' naya konan sayay
pannabunan a kinalin bara'mon yukib sa bato, ket nitulin nayan nisada' sa
purta nan pannabunan a sayay alakin bato.
47 Ket si Maria a taga Magdala tan si Maria nin ina na ni Jose, na'kit ray
nipanabon kona ni Jesus.

16

Sinmubli' yan Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10

1 Ket sawanin, sin napalabas anay Awron Painawa, si Maria a taga Mag-
dala, si Salome, tan si Maria nin ina na ni Santiago, nanaliw saran banglo ta
pigaw nin banglwan rayay bangkay na ni Jesus.
2 Sin kabubuklas nin Linggo, nako saradtaw sa nanabunan. Leg'an ran
adap itaw,
3 mampiiirgo sara a wanra, “Si'no kadi' a mangitulin konan bato nin
nisada' sa nanabunan?”
4 Wanin a wanra bana' ta pinasyan kaalakyan nan sitaw si bato. Bale' sin
kinmikit saradtaw sa nanabunan, na'kit ran si bato ket naitulin yayna.
5 Ket sinumrep sara tan main nin na'kit radtaw nin sayay tumububa'yo
nin anghil a bakas na nin mantumekre' ya sa pawanan a nisket yan anro tan
maputi'. Ket nali'mwan sara kona.
6 Ket wana konra, “Andi' kamo nin mabigra'. Tanda' kon mantikapen moya
si Jesus a taga Nazaret nin nipasak sa kudos. Kasa yaynadti ta sinmubli' yan
mabyay. Kikiten moyo. Siti e a lugar nin nangipaidaan kona.
7 Sawanin, mako kamoyna ta ibarita' moyoyti konran tumutumbok pati
kona ni Pedro nin wamoyo, ‘Mu'na yaynadtaw si Jesus sa Galilea. Itaw ket
ma'kit moya nin bilang sa nibarita' na komoyo sin saytaw.’ ”
8 Konan siin linmiwa' saradtaw sa nanabunan tan nangred sara ta
pinasyan nikabigra' ra. Mangingintar sara sa nikali'mwan ra. Ket bana' ta
wanin anay li'mo ra, kai sara gapo nin nangibarita' nin animan sa si'numan.*

Pangngila'pos a Nibarita' nan si Nanurat

Pina'kit ya si Jesus kona ni Maria Magdalena
Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18

9 Ket sawanin, sin sinmubli' yaynan mabyay si Jesus sin masakbay et konan
sitaw nin awron Linggo, kona ni Maria a taga Magdala nin namalakwanan
nan pito ran uispiriton duka' a nu'nan nipa'kitan na.
10 Ket nako yan tampor si Maria konran mabereng tan man'umakis a
tumutumbok na ni Jesus. Ket nibarita' na konra a sinmubli' yaynan mabyay.
11 Nibarita' na et konra a na'kit naya, bale' kai rayti nin timper.

* **16:8** Iti ya nu'nan nangangga a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo sigon kona ni Marcos. Kasayti nin sumunor nin bubirsikulo (9-20) sa sangka'ranan nin nakaisuratan nan sitin libro sa Griego.

Pina'kit ya si Jesus konran Rwan Tumutumbok na
Lucas 24:13-35

12 Kayadi' nin siti, nipa'kit ya nin main nin sakalakon bakas konran rwan
tumutumbok na a manlumalakon adap sa baryo.
13 Ket saraytin rwa, sinmubli' sara tan nibarita' rayti konran raruman
tumutumbok bale' kai saraynaet nin namper konra.

Pina'kit ya si Jesus konran Labinsayan Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

14 Sinmunor, pinaipa'kit ya konran labinsayan tumutumbok na sin mam-
pangan sara. Nikapuet nasara bana' ta benged sara tan bana' ta kai rasara
nin timper a naka'kit kona kayadi' a sinmubli' yaynan mabyay.
15 Wana et konra, “Mako kamo nin ipatandaan moya sa sarban tawo sa
sarban lugar iti sa luta' a Mabistan Patanda'.
16 Si si'numan nin mamper tan mabawtismwan ya ket maisalba ya. Bale'
si si'numan nin kai nin mamper ket masintinsyawan yan madusa.
17 Ket sayti a pupaka'kitan a magkamain konran magmatalek kongko:
Makapalakwan saran uispiriton duka' yupa' sa pakayadi' ko. Makapag'irgo
saran saka-sakalakon kai ra nin inadal nin uirgo.
18 Mataman no makaga'get saran ulay o makainom saran samal ket kai
sara nin mangno. No ipababo ray gamet ra konran mampagmasakit ket
umanda' sara.”

Ginawang ya si Jesus sa Langit
Lucas 24:50-53; Ginwa-ginwa' 1:9-11

19 Sin nayadi' yayna nin nikiirgo si Jesus a Uunuren konran tumutumbok
na, niyuli' yayna sa langit ket tinmekre' ya sa pawanan nan Dios.
20 Ket saray tumutumbok na nika' raya nin nipata-patanda' anaod a
Mabistan Patanda' sa sarban lugar. Ket si Uunuren a si Jesus anamaet ket
tinulungan nasara tan pina'get nay katutu'wan nin man'ipata-patandaan ra
yupa' sa makapaka'ngap a pupaka'kitan nin nipagwa' na konra.

Si Mabistan Patanda' nan Dios Sigon kona ni LUCAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si nanurat konan sitin libro ket si Lucas. Saya yan Griego tan duktor ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo sin saytaw. Sya tamo' a ambo' nin Judio a nanurat nin libro sa Ba'yon Tistaminto. Amigo tan nakala-kalamo' naya intaw ni Pablo. Syan lamang a nanurat konan libron *Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles* a katuloy nayan siti.

Nisurat nayayti ni Lucas sin angan-anganen a 60 A.D. para konan sayay wanra nin impurtantin tawo sa Roma a say ngaran na ket Teofilo, tan para anan lamang konran ambo' nin Judio tan tutawo sa adtiman nin lugar. Say gagara na ket isurat na nin naunong a bubagay a maipa'ka' sa byay na ni Jesus sin iti ya sa luta' nangibwat sin tarana', nangibwat sa nipangipadles nin pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo angga sin niyuli' ya si Jesus sa langit.

Nipa'kit na ni Lucas a si Jesus ket nag'in yan sayay peteg nin tawo tan sya a Mangingisalba. Nipatandaan na nin si Jesus a nipangako' nan Dios nin mangisalba konran Judio tan taman konran sarban tawon mamper kona. Nisurat na nin tinudo' naya nin Dios si Jesus nin mangipatanda' nin Mabistan Patanda' konran pubri (4:18), kanya' nin abaw a mabasadti nin maipa'ka' sa inganga'do na ni Jesus konran main nin masakit, nasrepan nin ispiriton duka' tan saraytaw saray muda-mudawen ran raruma. Ma'kit et iti a imnon pangrarayon mamin ririket tan mambyan saran ata'gay nin pangingikit a bubbayi. Mi'nu-mi'no na nin nibarita' iti konan sitin libro a maipa'ka' sa rilasyon na ni Jesus konran tutawo, maipa'ka' sa dasal, konan Ispirito nan Dios, sa mumilagro, uanghil, pakapirdunan kukasalanan tan pangngisadya' konran mammemper sa isusubli' na ni Jesu-Cristo.

Say Linaman nan Sitin Libro

- Say gagara a nisurat ya (1:1-4)
- Say pangngisadya' ta pigaw nin matukid a gagara nan Dios nin maisalba a tutawo (1:5–4:15)
  - Say ikaiyanak nan si mangisadya' nin dalan para konan si Nipangako' nan Dios (1:5-80)
  - Say ikaiyanak tan itutubo' nan si Nipangako' nan Dios (2:1-52)
  - Say nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo (3:1-22)
  - Say pammatutuo nin say maipa'ka' konan si Mangingisalba (3:23–4:15)
- Naibantog a maipa'ka' konan Mangingisalba itaw sa Galilea (4:16–9:50)
  - Say nipangitarana' nan nangwa' nin say nakaibakian nan Mangingisalba (4:16-44)
  - Say nipamili' nan saray tumutumbok nan Mangingisalba (5:1–6:16)
  - Say pangngipasal konran tumutumbok nan Mangingisalba (6:17–7:50)
  - Say pangarigan sa nipamaki' nan Mangingisalba konran tumutumbok na (8:1–9:6)
  - Say pipa'kaan nin mantumbuken yay Mangingisalba (9:7-50)
- Nipasaya nayna a nakem nan Mangingisalba nin ila'pos na a nakabakian na (9:51–19:27)
  - Say pakasubok ran tumutumbok nan Mangingisalba (9:51–11:13)
  - Say mangidwa'dwa' sa pammili' nan sayay tumutumbok (11:14–19:27)
- Si susuyot nin linggo tan say patiti nan Mangingisalba (19:28–24:1)

Say kai nin pangangalilbi' nin pakauray nan Mangingisalba (19:28–21:38)
Say pangmamati konan Karniro para sa pakaisalba ran tutawo (22:1–24:1)
Say pamamin pammatutuo sa pakayadi' nan Dios (24:2-53)

1 Mapagalang a Teofilo*:
Abaw sarayna a inasirta ran nisurat a bubagay nin tinukid nan ginwa' nin
Dios iti komin mammemper kona ni Jesus.
2 Say nisurat ra ket saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit
sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana', ket nipata-patanda' ra
anamaet a minsahi nin nangibwat konan Dios.
3 Ket bana' anaod ta inusisa' kon maong a sarban saytin nangyadi' nangib-
wat sin tarana', edet naisip kon mabista anamaet nin isurat ko nin naunong
para komoyo
4 ta pigaw nin matandaan moyon peteg a say niyakay komoyo ket tutuo.*

Nipatanda' a Pakaiyanak na ni Juan a Mammawtismo

5 Itarana' kodti: Sin saytaw sin si Herodes a adi' sa prubinsyan Judea, main
nin sayay padi' a say ngaran na ket Zacarias. Saya yan iti sa grupon pupadi'
a nipangaran kona ni Abias. Si asawa na ni Zacarias nin say ngaran na ket
Elisabet, puri naya ni Aaron a saya yan lamang anamaet nin padi' sin saytaw.
6 Saraytin mitraasawa ket matunong sara sa pangingikit nan Dios nin
mantumbuken ra a sarban gan-gan tan ipatumbok nan Dios.
7 Bale' kasan anak ra bana' ta baog ya si Elisabet. Saya et, sin sain ket
masiken tan akulaw sarayna.
8 Ni'sa, turno nan grupo na ni Zacarias a magsirbin padi' sa Timplo nan
Dios*.
9 Sawanin, ugali' ran pupadi' a mibunutan ta pigaw nin matandaan no
si'no a lumuob itaw sa Timplo nan Dios nin mamuor nin insinso*, ket si
ngaran na ni Zacarias a nabunot.
10 Leg'an nan mampamuor, sarba radtaw nin mampangrayo ket mandu-
masal sara sa liwa'.
11 Ket kapingmatan main anan sayay anghil nan Dios a naka'deng sa
pawanan nan altar nin pammuuran nin insinso a pina'kit kona ni Zacarias,
12 ket nabigra' tan nali'mwan ya.
13 Wana bale' nin anghil kona, “Andi' ka nin mali'mo, Zacarias, ta rinnge'
nan Dios a dasal mo. Ket si Elisabet a asawa mo, manganak ya li' nin lalaki!
Pangaranan man Juan.
14 Say ikaiyanak na
ket mamaririket tan mamariga li'
komoyo tan konran abaw a tutawo;
15 bana' ta alaki tan impurtanti ya li' nin tawo sa pangingikit nan Dios.
Matkap a kai yaynaod nin minom nin arak o animan nin makapabok.
Mag'uray yay Ispirito nan Dios kona
mataman itaw ya et sa tyan nan ina na.
16 Pasublien nasara li' a abaw nin Israelita
konan Dios a Uunuren ra.

---

* **1:1** Say katarusan nan sitin ngaran ket *si mangngado' konan Dios*. * **1:4** Katuloy nin say iti a itaw sa Say Ginwa-ginwa' ran Apostoles (Ginwa-ginwa' 1:1-5). * **1:8** Mabasa et a maipa'ka' konan ***Timplo*** nan Dios sa Glusaryo. * **1:9** Pulbos a bakas nin sayti nin mabanglo no puuran. Inusar rayti nin saray pupadi' no dumasal sara para konran tutawo. Sa ka'bawan ran pupadi' magwa' a mi'sa ya tamo' nin makapamuor nin sayti a sayay padi' sa leleg nin mabyay ya.

17 Say pinanakem tan pakayadi' na ket bilang sa nibi nan Ispirito nan Dios
kona ni Elias a prupita nan Dios sin nu'nan panaon.
Pasublien na li' a mabistan pisisimbatan nin mangatua tan ua'nak.*
Saray subag konan Dios ket,
gaw'en nan kipada anay pangingisip ra konran matunong.
Ket mu'na yayna ta pigaw nin isadya' nasaray tutawo sa pag'uuray nan
Uunuren."
18 Ket, tinepetan naya ni Zacarias a anghil, "Pa'no ko wadi' nin mapihon
mangyadi' in ta si'kami nin mitraasawa ket pariho kamin matuntawo ana?"
19 Inumbat yay anghil kona a wana, "Si'ko si Gabriel a mampagsirbi lawas
konan Dios. Si Dios nibaki' nakodti komo ta pigaw nin ika' koya iparate' ti nin
mabistan patanda' komo.
20 Edet, maumel ka leg'an a siin nin nibarita' ko komo ket kai ya et
nangyadi' bana' ta kai ka nin mamper. Sitin naipatanda' komo ket siguradon
mangyadi' li' no rumate' a panaon nin nitanda' nan Dios."
21 Sin sain, saray tutawo anamaet, itaw sara sa rikor nin Timplo a man-
taga'nan raya si Zacarias. Maka'ngap sarayna ta na'teng yaynadtaw sa luob.
22 Sin linmiwa' ya ket kai yayna nin makapag'irgo no kai sinya-sinyas
tanay pitarusan ra ta umel yaynaod ana; kanya' nin nipa'ka' ra a main nin
makapaka'ngap a nipa'kit nan Dios konadtaw sa luob.
23 Sin nayadi' anay turno nan grupo na ni Zacarias, sinmubli' yayna sa bali
ra.
24 Ambo' nin na'teng, mabuktot yayna si Elisabet a asawa na, ket
pinaipukok yan limay bulan sa bali ra. Wana sa nakem na,
25 "Ay, narate' a lamang! Kina'dwan nakon lamang nin Dios. Ginlat naya a
pakabalawan kon kai manganak!"

Nipatanda' a Ikaiyanak na ni Jesus

26 Sin a'nem a bulan naynan mabuktot ni Elisabet, nibaki' naya anamaet
nin Dios si anghil a Gabriel sa Nazaret, sayay babali sa prubinsyan Galilea.
27 Pinako naya konan sayay balasang itaw a say ngaran na ket Maria.
Naitanda' yaynan pakasal konan sayay lalaki a say ngaran na ket Jose, a
nangibwat ya sa puri na ni adi' a David.
28 Ket nako ya anaod a anghil kona ni Maria tan nangigalang ya kona a
wana, "Rumiriket ka, Maria! Si Dios, kinawa-kawa'nan naka ket adani ya
komo.*"
29 Nabigra' ya si Maria sa nibarita' nan anghil ket inisip-isip na no ani kadi'
a pipa'kaan nin inirgo na.
30 Ket wanan anghil kona, "Andi' ka nin masalak, Maria, ta napaririketan
yan tuloy a Dios komo.
31 Gumuktot ka tan lalaki yay iyanak mo, ket pangaranan ma li' nin Jesus*.
32 Pinasyan kata'gayan li' nin nikatawo na, tan tawagen ya li' nin
Anak nan Sangkata'gayan nin Dios.
Si Uunuren a Dios gaw'en na a siin nin iyanak mo
ket mag'adi' ya sa lugar nan puon na a si adi' a David.
33 Mag'uray ya li' konran puri na ni Israel* anggan-angga
tan say pag'uuray na ket kasan anggawan."
34 Ket tinepetan naya ni Maria a anghil, "Pa'no in ket birhin ako et?"

---

* **1:17** Malakias 4:5-6. * **1:28** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi.* * **1:31** Say katarusan nan ngaran a ***Jesus*** ket *Si Dios syay Mangingisalba.* * **1:33** ***Israel*** a nipangaran nan Dios kona ni Jacob, nin saray puri na ket saray Israelita.

35 Ni'bat nan anghil kona,
“Si Ispirito nan Dios mako ya komo,
ket sa pakayadi' nan Sangkata'gayan nin Dios
gumuktot ka;
kanya' nin si masanton iyanak mo li', nibaki' nayan Dios ket
tawagen yan Anak nan Dios.
36 Wanin yan lamang si kanayon mon si Elisabet a say tanda' ket baog ya.
Ginmuktot ya mataman no akulaw yaynan tuloy. Ika'nem a bulan nayna
sawanin, a si iyanak na ket lalaki ya.
37 Anaod, kasan impusibli konan Dios.”
38 Ket wana ni Maria konan anghil, “Si'ko, aripen nako nin Dios ket sain nin
karabayan nan mangyadi' kongko, akuen ko.”
Mi'sa, nibwat yaynay anghil.

Binisita naya ni Maria si Elisabet

39 Sin sain, nisukbot ya si Maria, tan nangapura yan nako sa sayay babalin
itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea,
40 ta bisitawen nasara si Zacarias tan Elisabet. Sin rinmate' yadtaw konra,
nangigalang ya kona ni Elisabet.
41 Sin narnge' naya ni Elisabet si Maria, sinmikwal yay buktot na ni Elisabet
tan nag'uray yay Ispirito nan Dios kona,
42 ket wanan maksaw, “Peteg a sangkakarmaan ka sa sarban bubbayi tan
marayo ya li' anamaet a iyanak mo.
43 Aninaytin kagalangan a nibi nan Dios kongko ta si'kan si ina nan
Uunuren ko ket mambisitawen nako!
44 Anaod, eteng tuloy tamo' nin narnge' taka ket sinmikwal yay buktot ko
sa ririket na.
45 Makarma' ka, Maria, ta namper kan mangyadi' a nipatanda' nan Dios
komo!”

Raywen naya ni Maria a Dios

46 Ket wana ni Maria,
“Manraywen koyan tuloy a Catawan a Dios,
47 tan maririket akon tuloy bana' konan Dios a syay Mangingisalba ko,
48 ta pinili' nako mataman no
ayupa' a kapapa'sar ko.
Kanya' nin, mangibwat sawanin, say sarban tutawo
sabtan rakon makarma'
49 bana' sa makapaka'ngap a ginwa' nan Makapangyayadi' a Dios kongko.
Naiduma yan peteg!
50 Mapainganga'do ya konran sarba ran mangunor kona,
mangibwat ana konran saray nu'nan tutawo anggan sawanin.
51 Man'ipa'kit na sa gawa'-gawa' na a alakin kapangyadian na.
Pitayak-tayaken nasaray mampipata'gay,
52 main nin galten nay pakayadi' ran saray iti sa uray,
ket itandudo' nasaray maayupa'.
53 Mampabsuyen nasara sa matkap ray mampagkurang,
bale' konran mumayaman paibwaten nasaran kal-la gamet.
54-55 Tinulungan natamon si'tamon mampagsirbi kona nin puri na ni Israel.
Anaod, tinukid na a pangako' na nin
pangingipa'kit na kontamo nin inganga'do nan magnayon anggan-angga
a sigon sa nipangako' na kona ni puon tamon si Abraham pati konran
puri na.”

Sain a wana ni Maria.
56 Ket itaw yan magtulon bulan si Maria konra ni Elisabet, mi'sa sinmubli'
yayna sa bali ra.

Niyanak ya si Juan a Mammawtismo

57 Sawanin ket, narate' anay pangangabing na ni Elisabet. Ket lalaki
yaynaod a niyanak na.
58 Sin natandaan ran kabaraybay tan kukanayon ra a maipa'ka' sa ni-
pangabing na ni Elisabet, nikiririket sara kona bana' sa alakin inganga'do
nan Dios kona.
59 Ket sin ikawalon awro naynan abing, abaw saray tutawon nakodtaw
konra ta turien ya sigon sa kaugalian ran Judio. Pangaranan raya kumon
a abing nin Zacarias a bilang sa ngaran na ni tatay na,
60 bale' wanan ina na, “Kai! Juan a ipangaran kona.”
61 Ket wanra anamaet nin saray tutawodtaw, “Ambale' ey? Kasa anamaet
nin kanayon moyon wanin a ngaran!”
62 Kanya' nin nisinya-sinyas ran tinepet kona ni Zacarias no ani a rabay
nan ipangaran konan anak na.
63 Nimustra na ni Zacarias a byan rayan panuratan, ket nisurat na a, “Si
ngaran na ket Juan.” Ket sarba ra, naka'ngap.
64 Tampor nin makapag'irgo yayna si Zacarias ket rinayo nayay Dios.
65 Sarba ran tutawodtaw a nakatanda' sa sain, naka'ngap sara. Naibantog
ti nin nangyadi' sa intiron babalin itaw sa tutalugtog nin prubinsyan Judea.
66 Ket sarba ran nakarnge' konan sitin nangyadi', inisip-isip ra no ani li'
kadi' a liwa' na no umalaki yaytin anak. Wanin a iti sa nakem ra bana' ta
mapala-palaway anaod a say pakayadi' nan Dios ket iti kona.

Say Nipangipadles na ni Zacarias

67 Sin sain, si Zacarias nin tatay na ni Juan ket nag'urayan nayan Ispirito
nan Dios ket wanti a nibarita' nan minsahin ibat konan Dios:
68 “Marayo yay Uunuren a Dios tamon puri na ni Israel,
ta rinmate' ya ta pigaw nin isalba natamon tutawo na.
69 Nibaki' naya kontamoy makapangyayadi' nin Mangingisalba
a ibat sa puri na ni adi' David a nagsirbi konan Dios.
70 Siin anamaet a nipangako' na nin Dios yupa' konran prupita nin naitalaga
kona sin nu'nan panaon ta wana a
71 isalba natamo konran kalaban tamo
tan konran sarba ran mangura' kontamo.
72 Ket ininganga'do nasaran Dios a pupuon tamo
ta tukiden nayna a masagradon nipangako' na a
73 sinmamba ya kona ni Abraham nin puon tamo.
74 Isalba natamo konran kalaban tamo
ta pigaw nin makapagsirbi atamo konan Dios nin kasan ikali'mo tamo,
75 ta maparinggas tan mapapteg atamoyna sa pangingikit na leleg tamon
mabyay.
76 Ket si'ka, anak ko, Prupita nan Sangkata'gayan nin Dios a tawag li' komo;
ta si'kay mangisadya' konran tutawo sa irarate' nan Catawan.
77 Ipatandaan mo konra a maisalba sara
yupa' sa pammirduna nan kukasalanan ra.
78 Sayti ket magwa' mangibwat sa alakin panginga'do nan Dios kontamo.
Say mangyadi' ket bara'mon manginamar yaynay awro
79 nin sumira' ya kontamon iti sa kadedleman tan naiketeg nin mati,
ta iyakay na kontamoy pakikituno konan Dios.”

80 Ket, si anak a si Juan, inmalaki ya tan nag'in yan manakem. Itaw ya
nin niikap nin pinaipurok sa lugar a ambo' nin matawo angga sin awron
pinaipadar ya nin nitarana' nayna a nangyakay konran Israelita.

2

Niyanak ya si Jesus
Mateo 1:18-25

1 Sin sain a panaon a niyanak ya si Juan, nipataoy na ni Augusto a syay
Impirador nan Roma, a sarba ran iti sa sakop na ket matkap nin pairihistro.
2 Siti a u'nan nangyadi' a pairihistro saray tutawo tan nangyadi' ti sin si
Cirenio a gubirnador sa prubinsyan Siria.
3 Nako anaod pairihistroy sarba sa lugar a ibwatan ran puon ra.
4 Kanya' nin mataman nin si Jose, nibwat yadtaw sa syudad nin Nazaret sa
prubinsyan Galilea nin nako ya sa babalin Betlehem sa prubinsyan Judea,
bana' ta itaw a ibwatan nan puon na a si David a adi' sin nu'nan panaon.
5 Si kalamo' na ni Jose nin pairihistro ket si Maria a naitanda' anan pakasal*
kona, a sin sain ket bulan anan pangangabing na.
6 Ket, sin itaw sarayna sa Betlehem, narate' anay pangangabing na ni
Maria.
7 Kasaynan lugar radtaw sa balin pamagtuluyan kanya' nin itaw sara sa
kami'nan ran uayep, ket niyabing nayadtaw ni Maria a kakan anak na a
lalaki ya. Pinunggos nayan abel tan nipaida' naya sa sayay pangnganan ran
uayep.
8 Itaw sa rikor nan sitaw a lamang nin babali, main nin mammastor nin
itaw sa pammasturan ta mambantayan rasaray kukarniro ra no yabi.
9 Kapingmatan, main anan anghil nan Dios a pina'kit konra, mi'sa bana' sa
kata'gayan nan Catawan ket napalawayan sara kanya' nin sabtan li'mo ra.
10 Ket wanan anghil konra, “Andi' kamo nin mali'mo ta man'iparate' koyay
Mabistan Patanda' nin pangibwatan ran rumiriket nin sarban tawo.
11 Sitin yabi itaw sa Betlehem nin babali na ni Adi' a David, naiyanak yay
Mangingisalba moyo a sya a Cristo tan sya a Uunuren.
12 Maalilbi' moya ta pinunggos yan nipaida' sa pangnganan ran uayep.”
13 Bigra', kalamo' nasaraynan anghil a sabtan ka'bawan nin uanghil a ibat
sa langit. Manraywen rayay Dios, wanra,
14 “Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!
Iti sa luta' ket kituno yay Dios konran tutawo nin makaparirikat kona.”
15 Sin nibwat saraynan sumubli' sa langit a uanghil, wanran mammastor
sa saya tan saya, “Mako atamoyna sa Betlehem ta keen tamo nin kikiten a
nipatandaan nan Dios kontamo.”
16 Kanya' nin dinali'-dali' ray nibwat ket nadumog rasara si Jose tan si
Maria, tan si abing nin itaw yan nakaida' sa pangnganan ran uayep.
17 Sin na'kit rayaynay abing, nipara-parate' ra konran tutawodtaw a ni-
barita' nan sitaw a anghil konra maipa'ka' kona,
18 ket sarba ran nakarnge' sa nibari-barita' ran pupastor ket naka'ngap.
19 Si Maria anamaet, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban
saytin nangyadi'.
20 Saray mammastor anamaet, sinmubli' sara sa mampamasturan ran
sirarayo sara konan Dios bana' sa sarban na'kit tan narnge' ran maitukoy
sa nipatanda' nan anghil konra.

---

* **2:5** Sa gan-gan ran Judio, asawa nayayna ni Jose si Maria bale' say pikasal ra ket kai et nin nayadi'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:24,25.

21 Sin waloy awro naynan abing, nipaturi' raya* tan pinangaranan rayay-
naod nin Jesus sigon sa nibarita' nan anghil kona ni Maria ba'yo ya et nin
niinaw*.

Say Pangingitalaga kona ni Jesus konan Dios

22 Sawanin, narate' a panaon a matkap ran gaw'en ni Maria a ritwal
sa pakaparinggas mayadi' ya mangabing a sayay babayi. Sigon yayti sa
nipatandaan na intaw nin Dios sa Gugan-gan yupa' kona ni Moises. Kanya'
nin ni'ras raya anamaet si Jesus sa Timplo sa Jerusalem ta matkap a italaga
ya konan Dios.
23 Naisurat in sa Libron Gugan-gan, "Si lalaki a kakan anak, matkap a
italaga ya konan Dios."*
24 Ket ipaida'ton ra konan padi' a say matkap para sa ritwal sa pakaparing-
gas. Sayti ket rwa ray kalapati o anak nin palakpak.*
25 Sin sain, sa Jerusalem, main nin tawon say ngaran na ket Simeon a sya
matunong ya tan matulok ya konan Dios. Mantaga'nan nay pakatukid nin
nipadles a pakaisalba ran puri na ni Israel. Mampag'uray yay Ispirito nan
Dios kona
26 ket nipatandaan na kona a kai ya nin mati anggan na'kit nayaynay Cristo
nin nipangako' nan Dios.
27 Sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios, nako ya si Simeon sa sakop nan
Timplo. Ket sin ni'ras rayadtaw si Jesus nin mangatua na ta pigaw nin
tukiden ray man'ipagwa' nin Gugan-gan nan Dios,
28 na'kit naya ni Simeon ket binibi naya. Ket nikisalamat ya konan Dios nin
wana,
29 "Uunuren, tinukid moy pangako' mo kongkon aripen mo, kanya' nin
kuntinto akoyna tan taman nin kalapen nakoyna sawanin
30 ta na'kit koyaynay Mangingisalba
31 nin nigagara mon nibaki' para sa sarban tawo.
32 Bara'mo yan tyo' nin mamalaway sa kanakman ran ambo' nin Israelita
ta pigaw nin matandaan ra no pa'no sara nin maisalba. Sya anamaet a
mamin pakairayo konran Israelita a tutawo mo."
33 Naka'ngap sara si Maria tan Jose sa nibarita' na ni Simeon maipa'ka' kona
ni Jesus.
34 Ket binindisyunan nasara ni Simeon, mi'sa wana kona ni Maria a nanay
na ni Jesus, "Sitin anak, nitalaga nayan Dios nin mag'in nin pangibwatan
nin pisisyay ran Israelita ket abaw saray masida' bana' kona tan main
saraynamaet a maisalba bana' kona. Sya a mamin pammatalad konra bale'
abaw sara a kumuntra kona
35 ket sa wanin, matandaan a iti sa kaararman nin kaisipan ra. Ket si'ka,
Maria, say mangyadi' kona, ikabereng mo nin bilang sinurot yay puso' mo
nin daga."
36 Sin sain, itaw yan lamang a sayay prupita a say ngaran na ket Ana nin
anak naya ni Fanuel a puri na ni Aser. Akulaw yaynan tuloy. Pitoy taon saran
nikalamo' nin asawa na ba'yo ya nabalo.
37 Walumpulo' tan a'pat a taon nayna tan pirmi yadtaw sa sakop nan
Timplo. Awro tan yabi yadtaw nin mampangigalang konan Dios yupa' sa
pagkukulasyon* tan kadadasal.

---

* **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 12:1-3. * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 1:30-31. * **2:23** Exodo 13:2,12,15; Bilang 3:13; 8:17. * **2:24** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin da'ton sa Levitico 5:7; 12:6-8. * **2:37** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.

38 Ket sin sain, kinmadani ya anamaet konra ket nikisalamatan nayay
Dios nin nangibarita' yan maipa'ka' kona ni Jesus konran sarba ran tawon
sitata'gan sa pangingisalba nan Dios konra.

Inmalaki ya si Jesus sa Nazaret

39 Sin nayadi' rayna a sarba sigon sa Gugan-gan nan Dios, sinmubli'
sarayna sa dirin babali ran Nazaret sa prubinsyan Galilea.
40 Si anak inmalaki ya ket mampag'in yan magsen, nag'in yan madunong
tuloy; ket mantulungan naya lawas nin Dios.

Kalamo' rayan Mangangakay si Jesus sa Bali nan Ama na

41 Tinaon a saray mangatua na ni Jesus ket mako sara kipista sa Pistan
Nipanglabas* sa Jerusalem.
42 Ket, sin labinrway taon nayna ni Jesus, nayi ya nikipista konra.
43 Sin nayadi' anay pista, nibwat saraynan sinmubli' a matua na sa bali ra
bale' kai ra tanda' nin nabati' ya sa Jerusalem si Jesus.
44 Nipa'ka' ran nayi yayna konran raruman kalalamo' ra, kanya' nin nituloy
raynay linmalakon nikakaawro mi'sa tiningkap raya konran kukanayon tan
katanda' ra.
45 Ket sin kai raya nadumog, sinubli' rayan tiningkap sa Jerusalem.
46 Ikatlon awroyna sin na'kit rayadtaw sa sakop nan Timplo. Nakatekre'
yan kalamo' ran mangangakay nin gan-gan, nin mampangrenge' tan mam-
panepet ya.
47 Sarba ran mampangrenge' kona ket naka'ngap sa pakataros tan ubat na.
48 Sin na'kit rayan itaw ket nabigra' saray matua na ket wana ni nanay na,
“Anak ko, mayin a ginwa' moyti komi? Aburido kami anan tuloy ni tatay mo
nin mampaningkap komo.”
49 Ket wana ni Jesus konra, “Mayin a tikapen rako? Ambale', kai moyo para
tanda' a matkap a iti ako sa Bali na ni Ama ko?”
50 Kai ra bale' natarusan a rabay nan irgwen ni Jesus.
51 Ket nayi yayna konran mangatua nan sinmubli' sa Nazaret. Matulok yan
tuloy konra.
Si Maria, iti tanan pirmi sa nakem na tan inisip-isip nay sarban mam-
pangyadi'.
52 Si Jesus anamaet, tinmuloy yan inmalaki tan nag'in nin madunong tan
makaparirikat konan Dios tan konran tutawo.

3

Say Nangibakian nan Dios kona ni Juan a Mammawtismo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28

1 Sin ikalabinlimay taon naynan Impirador ni Tiberio sa Roma, si Poncio
Pilato a gubirnador sa Judea, si Herodes* a mampag'uray sa Galilea, si busat
nan si Felipe sa Iturea tan Traconite tan si Lisanias anamaet sa Abilinia.
2 Si Anas tan si Caifas a Sangkata'gayan nin Padi'. Sin sain nin panaon nibi
na nin Dios a minsahi na konan anak na ni Zacarias a si Juan sin itaw ya sa
lugar a ambo' nin matawo.
3 Kanya' nin kina' na ni Juan a lulugar sa libed nan Ilog Jordan ket pinata-
patandaan nasaray tutawo nin pagbabawian raynay duka' a gawa'-gawa' ra
tan pabawtismo* sara ta pigaw nin mapirduna sara.

---

* **2:41** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **3:1** Siti nin ***Herodes*** ket si Herodes Antipas. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **3:3** ***pabawtismo*** *-O:pabinyag.*

4 Siin nin man-gaw'en na ni Juan ket syay nikatukid nin si wana sa nisurat
na ni Prupita Isaias a:
“Main li' nin mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda'
itaw sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
‘Si'kamon tutawo, sadyaan moyoy irarate' nan Catawan,
patu'riren moyoy dalanan na.
5 Tambakan moyoy sarban alog,
tubagen moyoy sarban talugtog tan purod,
patu'riren moyoy matiko' a dudalan
tan patagen moyoy tiba-tibagkol.
6 Ket ma'kit nin sarban tawo a pangingisalba nan si ibaki' nan Dios.’ ”*
7 Sin sain, abaw saray tutawon nako pabawtismo kona ni Juan ket wana
konra, “Si'kamo a bara'mo nin masirib a ulay! Ani a puon a nako kamodti?
Wamoyo angangko a mapal'isan moyoy alakin sager nan Dios.
8 No rabay moyo a maisalba, ipa'kit moyon mampagbabawian moyoynay
kukasalanan moyo, ket naipatukdo' sa sain mangwa' kamon manepeg a
gugawa'. Andi' moyo nin ilalwan a bana' ta puri nakamo ni Abraham ket,
matkap nakamon ipal'is nin Dios sa panunusa na. Ibarita' koyti komoyo,
magwa' nan Dios a saytin bubato ket gaw'en na a mag'in nin puri na ni
Abraham nin ibi na konray nipangako' na.
9 Edet, bilang sa sayay mammukan nin kayo a niinsayo nayayna a payakor
na nin pukanen ta puuran nay barang kayon ambo' nin mabistay bunga, si
Dios ket nasadya' yaynan dusawen nakamo.”
10 Sawanin, tinepet ran saray tutawo kona ni Juan, “Ani edet a gaw'en mi?”
11 “Wanti e,” ni'bat na. “Si main nin rwa ray aysing, ibi nayay saya konan
kasa, tan si main nin kanen, byan nasara anamaet a kasa.”
12 Pati manininginir nin buis ket nako nin pabawtismo kona ni Juan.
Tinepetan raya anamaet, “Ser, ani a gaw'en mi?”
13 Wanan ni'bat, “Andi' kamo maningir nin subra.”
14 Saray itaw nin susundalo' tinepetan rayan lamang, “Si'kami pa edet, ani
a gaw'en mi?”
Wana konra, “Andi' kamo nin manglili'mo o mamarsan bula' nin pang-
wartawan moyo. Kuntinto kamoyna sa swildo moyo.”
15 Pitta'gan raynan tutawoy irarate' nan si nipangako' nin Cristo, kanya' nin
man'ipa'ka' ran si Juan ket syaynayti.
16 Ket wana ni Juan konra, “Mambawtismwan katamon ranom bale' si
sumubray kongko, mas makapangyayadi' ya a kai ako gapo kumana' nin
mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na. Ket bawtismwan nakamon
Ispirito nan Dios tan nin apoy.
17 Sya li' a manintinsya sa tutawo nin bara'mo yan mangngirik. Ringgasan
nayaynan maong a pangirikan ket say irik, ika' na nin iyator sa agamang na,
bale' say apa ket ika' na nin puuran itaw sa apoy a kai gapo nin ma'rep.”
18 Ket maipa'ka' sa abaw et nin bubagay a pinasadya' nasaray tutawo ni
Juan sa pangingipatanda' na nin Mabistan Patanda' konra.
19 Sinita nayaynamaet si Gubirnador Herodes bana' ta man'i'yan naya si
Herodias a asawa nan busat na, tan sa abaw a duka' a ginwa' na
20 kanya' nin nipapriso naya si Juan. Sa wanin, nalamu'nan et a
kukasalanan na.

Say Pammawtismo kona ni Jesus
Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11

* **3:6** Isaias 40:3-5.

21 Sin ba'yo ya nin napriso si Juan, binawtismwan nasaray abaw nin
tutawo, tan si Jesus anamaet ket binawtismwan naya. Kayadi', sin kapresan
nay mandumasal ni Jesus, niburwang a langit
22 ket kinmayupa' tan dinumpa' ya konay Ispirito nan Dios a bakas kalap-
ati. Kaaram wanan busis a nangibwat sa langit, “Si'kay anak kon mangkawa-
kawa'nanen ko. Napaririketan akon tuloy komo.”*

Say Purin Nangibwatan na ni Jesus
Mateo 1:2-17

23 Si Jesus, sin nitarana' nay mangyakay, magtulumpulo' a taon nayna.
Ket say tanda' ran tutawo, si ama na ket si Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Eli.
Si Eli
24 ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Jana.
Si Jana ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose
25 ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na ni Amos.
Si Amos ibat ya sa puri na ni Nahum.
Si Nahum ibat ya sa puri na ni Esli.
Si Esli ibat ya sa puri na ni Nage.
Si Nage
26 ibat ya sa puri na ni Maat.
Si Maat ibat ya sa puri na ni Matatias.
Si Matatias ibat ya sa puri na Semei.
Si Semei ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
27 ibat ya sa puri na ni Joanan.
Si Joanan ibat ya sa puri na ni Resa.
Si Resa ibat ya sa puri na ni Zorobabel.
Si Zorobabel ibat ya sa puri na ni Salatiel.
Si Salatiel ibat ya sa puri na ni Neri.
Si Neri
28 ibat ya sa puri na ni Melqui.
Si Melqui ibat ya sa puri na ni Adi.
Si Adi ibat ya sa puri na ni Cosam.
Si Cosam ibat ya sa puri na ni Elmodam.
Si Elmodam ibat ya sa puri na ni Er.
Si Er
29 ibat ya sa puri na ni Josue.
Si Josue ibat ya sa puri na ni Eliezer.
Si Eliezer ibat ya sa puri na ni Jorim.
Si Jorim ibat ya sa puri na ni Matat.
Si Matat ibat ya sa puri na ni Levi.
Si Levi
30 ibat ya sa puri na ni Simeon.
Si Simeon ibat ya sa puri na ni Juda.

* **3:22** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Nag'in akon Ama mo sawanin.*

Si Juda ibat ya sa puri na ni Jose.
Si Jose ibat ya sa puri na ni Jonan.
Si Jonan ibat ya sa puri na ni Eliaquim.
Si Eliaquim
31 ibat ya sa puri na ni Melea.
Si Melea ibat ya sa puri na ni Mainan.
Si Mainan ibat ya sa puri na ni Matata.
Si Matata ibat ya sa puri na ni Natan.
Si Natan ibat ya sa puri na ni David.
Si David
32 ibat ya sa puri na ni Jesse.
Si Jesse ibat ya sa puri na ni Obed.
Si Obed ibat ya sa puri na ni Boaz.
Si Boaz ibat ya sa puri na ni Salmon.
Si Salmon ibat ya sa puri na ni Naason.
Si Naason
33 ibat ya sa puri na ni Aminadab.
Si Aminadab ibat ya sa puri na ni Admin.
Si Admin ibat ya sa puri na ni Arni.
Si Arni ibat ya sa puri na ni Esrom.
Si Esrom ibat ya sa puri na ni Fares.
Si Fares ibat ya sa puri na ni Juda.
Si Juda
34 ibat ya sa puri na ni Jacob.
Si Jacob ibat ya sa puri na ni Isaac.
Si Isaac ibat ya sa puri na ni Abraham.
Si Abraham ibat ya sa puri na ni Tare.
Si Tare ibat ya sa puri na ni Nacor.
Si Nacor
35 ibat ya sa puri na ni Serug.
Si Serug ibat ya sa puri na ni Ragau.
Si Ragau ibat ya sa puri na ni Peleg.
Si Peleg ibat ya sa puri na ni Heber.
Si Heber ibat ya sa puri na ni Sala.
Si Sala
36 ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan ibat ya sa puri na ni Arfaxad.
Si Arfaxad ibat ya sa puri na ni Sem.
Si Sem ibat ya sa puri na ni Noe.
Si Noe ibat ya sa puri na ni Lamec.
Si Lamec
37 ibat ya sa puri na ni Matusalem.
Si Matusalem ibat ya sa puri na ni Enoc.
Si Enoc ibat ya sa puri na ni Jared.
Si Jared ibat ya sa puri na ni Mahalaleel.
Si Mahalaleel ibat ya sa puri na ni Cainan.
Si Cainan
38 ibat ya sa puri na ni Enos.
Si Enos ibat ya sa puri na ni Set.
Si Set ibat ya sa puri na ni Adan
tan si Adan ibat ya konan Dios.

4

Say Panunubok kona ni Jesus Yupa' konan Dimunyo
Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13

1 Sawanin, nibwat yayna sa Ilog Jordan si Jesus nin mampag'urayan nayan
Ispirito nan Dios tan nika' naya sa kasan katawu-tawon lugar.
2 Itaw, a'pat a pulo' a awro nin sugsugen nayan magkasalanan nin
Dimunyo. Leleg nadtaw, kai ya gapo nin nangan kanya' nin sabtan bitil na
sin nayadi'.
3 Ket wanan Dimunyo kona, "Bana' ta si'kay peteg a Anak nan Dios ket
pagbaliwen man tinapay tin bato."
4 Bale' ni'bat na kona ni Jesus, "Wana sa Masanton Kasuratan, 'Ambo' a say
kanen tamo' a ikabyay nin tawo.'* "
5 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa sayay ata'gay a lugar. Ket itaw,
nipatamuraw na kona sa sayay kidem tamo' nin mata a sarban nunasyon sa
intiron mundo
6 tan wana kona ni Jesus, "Ibi ko komoy kayamanan tan pag'uuray sa sain
ta sarban sain nibi kongko, ket maibi ko sa si'numan a rabay kon pamyan.
7 Sawanin, unuren nako, ket maikon mo nga'min."
8 Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Wana sa Masanton Kasuratan,
'Si Uunuren a Dios mo tamo' a unuren tan pagsirbyan mo.'* "
9 Sumunor, nika' nayan Dimunyo si Jesus sa Jerusalem ket pina'deng naya
sa sangkata'gayan a parti nan Timplo. Mi'sa wana kona, "Bana' ta si'kay peteg
a Anak nan Dios, painabo' ka mangibwat iti.
10 Tutal, wana sa Masanton Kasuratan,
'Bibilinen nasaran Dios a uanghil na
nin prutiktawan raka,
11 tan salanggawen raka
ta pigaw nin kai gapo nin masakitan a ayi mo nin say bato.'* "
12 Ket ni'bat na ni Jesus kona, "Wanadtaw lamang, 'Andi' ka mangwa' nin
padalan nin ipanubok mo konan Uunuren a syay Dios mo.'* "
13 Sin nagwa' naynan Dimunyo a sarban pannukso na kona ni Jesus, nibwat
ya ta mana'gan ya anamanan tyimpo.
14 Sin sain, sinmubli' ya si Jesus sa prubinsyan Galilea nin iti a pakayadi'
nan Ispirito nan Dios kona. Ket naibantog a maipa'ka' kona sa sarban libed
nan siin a lugar.
15 Ket nangyakay ya sa susinaguga nin mampangraywan ra ket rinayo yan
sarban tawo.

Kai raya nin Inalilbi' si Jesus sa Babali nan Diri nin Nazaret
Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6

16 Sawanin, nako ya si Jesus sa Nazaret, si babalin inalakyan na. Bilang sa
ugali' nan gaw'en, nako ya sa sinaguga sin Awron Painawa. Ket inumdeng
ya ta pigaw nin mamasa yan Sarita' nan Dios.
17 Nibi ran basawen nay lulon nin nisurat na ni Prupita Isaias. Binuka'
naya sa parti nin wanti a nakasurat:
18 "Si Ispirito nan Dios mampag'uray ya kongko
ta tinudo' nakon ipatanda' yay Mabistan Patanda' konran pubri.
Nibaki' nakon ibarita' ko konran pa'sar nadakep ran kalaban a mabulu-
san sara,
a paandaen saray bulag,

* **4:4** Deuteronomio 8:3. * **4:8** Deuteronomio 6:13. * **4:11** Kanta 91:11-12. * **4:12** Deuteronomio 6:16.

a pag'inawnen saray mangkapaidap
19 tan narate' anay tyimpon isalba nasaran Dios a tutawo na.”*
20 Ket linulon naya ni Jesus a nakaisuratan, mi'sa naya nisubli' konan
mampagsirbidtaw. Kayadi' sayti, tinmekre' ya. Ket sarba ran tutawodtaw,
nakapastang kona.
21 Wana konra sin sain, “Natukid sawanin ti leleg nin manreng'en moyon
binasa.”
22 Sarba ran itaw, rinayo raya tan naka'ngap sara bana' ta say inirgo na ket
makapaririket nin reng'en ket wanra, “Kai para a anak naya in ni Jose?”
23 Ket wana ni Jesus, “Pihon ibarita' moyayti kongkon wanra, ‘Duktor,
tambaren moy lalaman mo!’ tan ‘Gaw'en mo anamaet iti sa babali mon diri
a narnge' min ginwa-ginwa' modtaw sa Capernaum.’
24 Anaod, kasan prupitan maako' sa lugar nan diri.
25 Tutuoytin ibarita' ko komoyo: Sin panaon na ni prupita a Elias, grabi a
bitil iti sa nasyon tamo sin kai ya rinmapeg nin tuloy taon tan a'nem a bulan.
Abaw saray Israelitan bubbayin balo a mangkapaidap,
26 bale' ambo' nin konra naya nibaki' nin Dios si Elias no kai konan sayay
babayin balo a taga Sarepta a sakop nin Sidon.
27 Sin panaon na ni Prupita Eliseo, abaw saray Israelitan main nin liprusi
bale' kasa konray pinaanda' na no kai si Naaman a taga Siria.”
28 Ket sin narnge' rayti, sarba ran itaw sa sinaguga, pinasyan sager ra kona.
29 Inumdeng sara mi'sa ginuruy-guroy rayan nirikor sa babali ra tan nika'
raya sa ta'gay nin purod a nakaipatukduan nan babali ra, ta inabo' rayadtaw
kumon.
30 Bale' dinmalan ya sa butlay ra si Jesus ket nibwat yayna.

Main nin Pakayadi' na ni Jesus nin Pinalakwan yay Ispiriton Duka'
Marcos 1:21-28

31 Kaaram, nako ya si Jesus sa Capernaum a sayay syudad sa prubin-
syan Galilea ket nangyakay-akay ya konran tutawo no Awron Painawa sa
sinaguga.
32 Naka'ngap sara sa pangangakay na ta say pag'iirgo na ket main nin
pakayadi'.
33 Ket sayay Awron Painawa a mampangyakay ya si Jesus sa sinaguga,
main itaw nin sayay lalakin nasrepan nin ispiriton duka', ket ginmuryaw ya
a wana,
34 “Ah! Si'ka Jesus a taga Nazaret, ani a kabiangan mo komi? Nako kadti
para ta sidaen nakami ana? Tanda' ko no si'no ka. Si'kay si Masantos nin
nibaki' nan Dios!”
35 Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton duka', wana, “Misasaet ka!
Lumakwan ka kona!” Sin sain, nitumba nayan ispiriton duka' a lalaki sa
adapan ran tutawo mi'sa linakwanan nayan kai nangno.
36 Naka'ngap saray sarban itaw tan wanra sa saya tan saya, “Aninaytin
sarita' na? Makapangyayadi' nin tuloy! Mandawan nasaray ispiriton duka'
ket lumakwan sara.”
37 Anaod, naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus sa sarban lugar itaw.

Pinaanda' na ni Jesus a Mumasakit nin Abaw a Tutawo
Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34

38 Sawanin si Jesus, nibwat yadtaw sa sinaguga. Nako yadtaw sa bali ra ni
Simon. Sin sain, ma'mot yan tuloy a katyangan nan babayi ni Simon, kanya'
nin dinawat ran paandaen naya ni Jesus.

---

* **4:19** Isaias 61:1-2.

39 Inumdeng ya si Jesus tan kinadanyan nayay babayi, mi'sa nigan-gan nan
kumpa' a amot na. Ket inmanda' yayna, kanya' nin tampor a nibangon ya tan
sinirbyan nasara si Jesus.
40 Sin patpaapon, nika' rasaran tutawo kona ni Jesus a sarban main animan
nin masakit. Ket nipababo na ni Jesus a gamet na sa barang saya konra ket
napaanda' sara.
41 Anamaet lamang, linmakwan saray ispiriton duka' konran nasrepan ran
tawo ket wanran ita'way, "Si'kay peteg a Anak nan Dios." Bale' inima'no
nasara ni Jesus ta tanda' ra a syay Cristo ket kai na nin rabay nin sara a
mangibarita' siti.

Mako ya Mangipatanda' si Jesus sa Raruman Lulugar
Marcos 1:35-39

42 Sin mangkumalaway ana, nako ya si Jesus sa sayay lugar a matinek.
Tiningkap rayan tutawo. Mi'sa sin na'kit raya, pinaed raya ta pigaw nin kai
ya et nin mibwat itaw konra
43 bale' wana ni Jesus konra, "Matkap nin ipatanda' koya anamaet sa
raruman lulugar a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ta siti
a nakaibakian ko."
44 Ket nibwat yan nituloy na a nangipatanda' sa susinaguga sa Judea*.

5

Saray U'nan Tumutumbok na ni Jesus

1 Sayay awro, itaw ya si Jesus sa rigrig nin baybay nin Genesaret*. Ket
inaribungbungan rayan tutawo ta pigaw nin rumnge' sara sa minsahi nan
Dios a man'ipatanda' na.
2 Sawanin, main na'kit nan rwa ray baluton nakaduong sa rigrig nin
baybay a kasan nakaruran, ta saray main ikon ket inmarawas sara ta
man'iwaswas ray eket ra.
3 Ket rinmuran ya si Jesus konan ikon na ni Simon tan dinawat nan
kumadayo' saran buga' sa abay. Tinmekre' yadtaw si Jesus tan nangyakay
ya konran tutawo.
4 Sin nayadi' yaynan nangyakay, wana kona ni Simon, "Mako atamo sa
mataaw ket ipa'leg moyoy eket moyo ta pigaw nin makakalap."
5 Ket ni'bat na ni Simon, "Maistro, nikakayabi min nipa'leg a eket mi ket
kasa anamaet nakalap mi. Bale' ta wamoyo, inabo' mi anaet."
6 Sin nikatkat raynaod a eket ra, gulpi a nakalap ra a rumisang anay eket!
7 Ket inawesan rasaray kalalamo' ra sa saya et nin baluto a umarak sara ta
tulungan rasara. Inmarak saraynaod, ket pinno' ran kuna' a rway baluto a
dandani ana nin lumdeg.
8 Sin na'kit nayti ni Simon Pedro, nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ket
wana, "Catawan, kaday'an rako ta saya akon makasalanan!"
9 Wanti a wana bana' ta pinasyan nipaka'ngap ra sa ka'bawan nin nakalap
ran kuna'.
10 Ket pati sara anamaet a katagem na a si Santiago tan si Juan a a'nak na
ni Zebedeo, naka'ngap saran lamang.
Bale' wana ni Jesus, "Simon, andi' ka nin masalak! Mangibwat sawanin ket
tawoynay pa'sar silayen mo."
11 Sin naiduong raynay baluto ra, linakwanan ray sarba tan nikikalamo'
sarayna kona ni Jesus.

---

* **4:44** *sa Judea- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sa Galilea.* * **5:1** Si ***Genesaret*** a raruman ngaran nan baybay nin Galilea.

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Liprusyen
Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45

12 Sayay awro, sin itaw sara si Jesus sa sayay babali, sukat anan main nin
nanna' kona nin sayay lalakin liprusyen. Ka'kit na kona ni Jesus, nigna' sa
luta' a rupa nan tinmalimukod sa adapan na ta kidawat yan inganga'do, ket
wana, "Maistro, no rabay moyo, magwa' moyo nin maako' rako anamanaet
nin tutawo a bilang sa gindat*."
13 Ket nipababo nayay gamet na konan liprusyen, mi'sa wana, "O', rabay
ko. Umanda' kayna!*" Ket tampor nakasay liprusi na.
14 Ket binibilin naya ni Jesus a wana, "Andi' moyti nin ibarita' sa si'numan,
ana edet mako ka konan padi' ta ipadar moy nikapaanda' mo. Mi'sa mangi-
paida'ton ka sigon sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises* nin mangipa'kit
konran tutawo a limpyo kayna."
15 Wanin man, laloynan naibantog a maipa'ka' kona ni Jesus. Mas in-
mabaw saray tutawon mako mangrenge' kona tan mapaanda' sa masakit ra.
16 Bale' ugali' na ni Jesus a mako sa lugar a kasan tawo ta pigaw nin
dumasal ya.

Pinaanda' naya ni Jesus a Sayay Lupoy
Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12

17 Sin sayay awro anaet, mampangyakay ya si Jesus tan iti kona a pakayadi'
nan Dios a makapaanda' yan main nin masakit. Itaw sara anamaet nin man-
tumekre' a umno ran Pariseo tan mangangakay nin Gugan-gan a nangibwat
sa abaw nin lulugar sa Galilea tan Judea, pati sa Jerusalem.
18 Ket rinmate' saray umno ray lulalaki. Awit rayay sayay lupoy nin
nakaida' sa idaan na. Naningkap saran padalan ta pigaw nin maisrep raya
ket maikadani raya kona ni Jesus.
19 Sin kai raya nin maisrep bana' ta letletan ran tutawo, niyuli' raya sa
bubong tan binutbutan ray atep a tisa' sa temben na ni Jesus, mi'sa niuy'oy
raya nin iti sa idaan na a kustu-kusto sa adapan na ni Jesus sa kabutlayan ran
abaw nin tawo.
20 Na'kit nay kaalakyan nin pagmamatalek ra ket wana konan lupoy,
"Amigo, napirduna anay kukasalanan mo."
21 Konan siin, wanra sa nakem ran saray Pariseo tan Madudunong sa
Gugan-gan ran Judio, "Si'no yayti ket a man'u'na-u'nawan nayay Dios? Anta
si Dios tamo' a makapirdunan kukasalanan!"
22 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa kaisipan ra, ket wana konra, "Mayin nin
wanin a kaisipan moyo?
23 Kumon ket 'Mas magwa' nin ibarita' a makalalako kayna, dyan si
mapirduna anay kukasalanan mo!'
24 Ket ta pigaw nin matandaan moyo a si'kon si Pinaitawo ket main nin
pakayadi' kon mamirdunan kukasalanan iti sa luta'," wana konan lupoy,
"Mibangon ka. Awiten may idaan mo tan sumubli' kayna komoyo."
25 Ket tampor, nibangon yan nabantayan nin sarba tan kinalap nayay
idaan na tan nugot ya sa bali ran manraywen nayay Dios.
26 Say sarba ket naka'ngap nin tuloy ket rinayo rayay Dios. Awit a li'mo,
wanra, "Talagan makapaka'ngap ti nin nangyadi' a na'kit tamo konan sitin
awro."

---

* **5:12** ***maako' rako...sa gindat***- *Sa Griego:maparinggas moyoko.* * **5:13** ***Umanda' kayna!***- *Sa Griego:Ruminggas kayna!* * **5:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 14:2-32.

Napaba'yoy Byay nan Sayay Maniningir nin Buis
Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17

27 Kayadi', rinmikor ya si Jesus. Ket na'kit nayay maniningir nin buis
a mangaran Levi nin nakatekre' sa upisina na. Wana kona, "Mag'in kan
tumutumbok ko."
28 Ket linakwanan nay sarba tan nayi yayna kona ni Jesus.
29 Nanadya' yan alakin pakan si Levi sa bali na para kona ni Jesus. Ket abaw
saray maniningir nin buis tan raruma et nin tawo a kadungo ran nangan.
30 Binalaw-balaw rasara nin saray Pariseo tan saray Madudunong
sa Gugan-gan nin kalalamo' ra a tumutumbok na ni Jesus. Wanra,
"Mayin a kidungo kamo konran maniningir nin buis tan konran raruman
makasalanan?"
31 Bale' si Jesus a inumbat konra nin wana, "Ambo' nin saray marigsa a
makatkap nin duktor, no kai edet, saray main nin masakit.
32 Nako akodti sa luta' nin mamagbabawi' konran makasalanan, ambo' nin
konra nin kano ket matunong sara!"

Say Piswian nin say Ba'yo tan say Nakaiparmawan
Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22

33 Sawanin, main nin saray wanra kona ni Jesus, "Saray tumutumbok
na ni Juan a Mammawtismo, wanin sara anamaet a tumutumbok ran
Pariseo, pirmi saran magkulasyon tan dumasal, bale' saray tumutumbok
mo, mangan tan minom sara tanan pirmi!"
34 Inubatan nasara ni Jesus nin sayay alimbawa' a wana, "Bilang wadi',
saray kumbidado nin bisita sa sayay bansal, kidungo saran mangan leg'an
nan iti et nin nubyo konra.
35 Bale' rumate' li' a panaon a maikadayo' ya ket no saytaw li', magkulasyon
sarayna."
36 Ket wanan lamang ni Jesus a sayay pangingiyarig, "Kasan mamisang nin
ba'yon aysing ta pigaw nin itali'neb ya sa ma'ran. No gaw'en in, si ba'yon
aysing masida' ya tan si ba'yo nin itali'neb ket kai ya nin maibagay sa ma'ran.
37 Wanin lamang, kasan mangikwa nin mampibaliw nin arak sa ma'ran
nin katat nin supot a pangangwan ta no gaw'en a wanin, matubrak ya, ket
mapirdi a arak tan si katat a pangwan, masida' ya.
38 Matkap a say ba'yon arak ket ikwa sa ba'yon pangwan.
39 Anamaet, kasan mangrabay sa ba'yon arak no mangnginom saran
ma'ran nin arak ta wanra, 'Mas mataway a ma'ran.' "

6

Say Pisangkinian Maipa'ka' sa Awron Painawa
Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28

1 Ni'san Awron Painawa, manlumabas sara si Jesus sa gagawa'. Saray
tumutumbok na, namursing saran rinakay; rinesres ra, mi'sa ra kinusim.
2 Ket main nin Pariseo nin itaw a wanra konra, "Mayin nin man-gaw'en
moyoy maiyawa' no Awron Painawa?"
3 Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Nalingwanan moyoyna palayi a nabasa
moyodtaw sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa ginwa' na ni David nin
mismo sin nabitilan yayna tan saray kalalamo' na ta kasaynan abasto ra?*
4 Kai para a sinumrep ya sa Bali nan Dios, tan kinalap nay tinapay a
nida'ton? Kinnan raytaw say saray pupadi' tamo' a magwa' nin mangan.*"

* **6:3** Mabasa et a maipa'ka' sa ginwa' na ni David sa 1 Samuel 21:1-6. * **6:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 24:5-9.

5 Ket wana et konra, “Si'kon si Pinaitawo a makapangyayadi' maipa'ka' sa
Awron Painawa.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Lalakin Nati yay Sayay Takyay na
Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6

6 Sayay Awron Painawa anaet, nako ya si Jesus sa sinaguga tan nangyakay
ya. Main itaw nin lalakin nati yay wanan nin takyay na.
7 Saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan, man'imatunan raya si
Jesus no mamaanda' ya kasi mataman no Awron Painawa ta pigaw nin
maparsawan rayan sinmubag.
8 Mataman nin tanda' na ni Jesus a man'isipen ra, wanan lamang konan
lalaki, “Mako kadti sa adapan.” Kanya' nin nako ya tan inumdeng yadtaw sa
adapan.
9 Ket wana ni Jesus konra, “Tepetan katamo: Ani a aburuyan nin Gugan-
gan no Awron Painawa, tumulong o mamaidap; mamabyay o mangmati?”
10 Ket pinastang nasara nga'min, tan wana konan lalaki, “Ipa'nat may
takyay mo.” Tinmulok ya sa wana ni Jesus ket linmimpyo yay takyay na.
11 Konan siin, sinmager saran maong a itaw, kanya' nin nag'iirgwan ra no
ani a gaw'en ra kona ni Jesus.

Saray Labinrway Apostoles a Sinuyo' na ni Jesus
Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19

12 Sin sain a panaon, nuli' ya si Jesus sa sayay talugtog ket nikakayabi
yadtaw nin dinmasal konan Dios.
13 Sin buklas ana, kinayaban nasaray tumutumbok na ta namili' yan
labinrwa sara a tinawag na anamaet nin apostoles:
14 si Simon a pinangaranan nan Pedro,
si Andres nin busat na,
si Santiago,
si Juan,
si Felipe,
si Bartolome,
15 si Mateo,
si Tomas,
si Santiago nin anak na ni Alfeo,
si Simon nin myimbro nan partidon pulitika nin Zealot,
16 si Judas nin anak na ni Santiago
tan si Judas Iscariote nin sya li' a magtraidor kona ni Jesus.

Say Ugali' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 4:23-5:12; Marcos 3:7-12

17 Kaaram, nanaoy sara si Jesus nin namunta sa sayay lalawak ket itaw
sarayna yapo'. Abaw sara a itaw nin tumutumbok na tan tutawon nangibwat
sa Judea, pati sa Jerusalem, tan sa babali nin Tiro tan Sidon nin iti sa rigrig
nin taaw.
18 Nako saradtaw nin mangrenge' kona ni Jesus tan ta pigaw nin ma-
paanda' sara sa masakit ra. Napaanda' pati saray nasrepan nin ispiriton
duka'.
19 Ket say sarba, nipamuspusan ran makudit raya si Jesus ta main nin
kapangyadian nin mangibwat kona nin mamaanda' konran sarba.
20 Sawanin, inadap nasara ni Jesus a tumutumbok na ket wana,
“Makarma' kamon si'kamon mangalilbi' a main nin mampagkurangan moyo
ta mag'in nin ikon moyo a say iti sa Pag'adian nan Dios.

21 Makarma' kamon si'kamon makaingar sawanin sa pakatkapan moyo konan Dios
ta papdaen nakamo li'.
Makarma' kamon si'kamon man-gumereng sawanin
ta rumiriket kamo li'.
22 Makarma' kamo no bana' ta mantumbuken rako nin si Pinaitawo ket
gura' rakamon tutawo, ipwira, pagsari-saritaan rakamo
tan ibarita' ran duka' kamon tawo!
23 No gaw'en ra in komoyo, rumiriket kamon maong ta pinasyan anda' nin
gun-gunan man'isadya' nan Dios komoyodtaw sa langit. Pakatarig'en kamo
ta wanin a ginwa' ran pupuon ra konran prupita nan Dios sin nu'na.
24 Kado' kamo li' nin mumayaman
ta nagkunswilo kamoynadti sa luta'.
25 Kado' kamon mangkapda' ana sawanin
ta mabitilan kamo li'.
Kado' kamon mariga sawanin
ta gumereng tan mangabet-abet kamo li'.
26 Kado' kamo no raywen rakamon ka'bawan
ta wanin a ginwa' ran puon ra konran mibalu'-balo' nin prupita."

Say Pigagawa' a Kumana' sa Pag'aadi' nan Dios
Mateo 5:38-48; 7:12a

27 Wana et ni Jesus, "Bale' wanti et a ibarita' ko komoyon si'kamon mampangrenge': Aduen moyo saray kalaban moyo. Gaw'an moyo saran maabig a mampangura' komoyo.
28 Dawaten moyon bindisyunan nasaran Dios a mangisamba komoyo. Idasalan moyo saray mangrumi' komoyo.
29 No main nin manu'pak komoyo, ipatu'pak moyo et a rubari' nin rupa moyo. No main nin mangalap nin para ray'ep moyo, pauryan moyan kalapen naya et a aysing moyo.
30 Mami kamo konran kidawat; tan no main wadi' nin mangalap nin no ani a main moyo, andi' moyo nin bawien.
31 Say rabay moyon gaw'en ra komoyo nin kapada moyon tawo, wanin anamaet a gaw'en moyo konra.
32 No sara tamo' a mampangawa'nan komoyo a kawa'nanen moyo, kai nakamo gun-gunawan nin Dios ta taman nin saray makasalanan ket aduen rasaray mangado' konra.
33 No sara tamo' a gumwa' nin maabig komoyoy gaw'an moyon maabig, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; wanin a lamang a ugali' ran makasalanan.
34 No saray pa'daman moyo tamo' ket saray tanda' moyon makabayad, kai nakamo gun-gunawan nin Dios; ni saray makasalanan ket pa'daman rasaray kapada ran makasalanan no tanda' ran makabayad sara konra.
35 Ana edet, aduen tan gaw'an moyo saran maabig a kalaban moyo. Mama'dam kamon andi' nin milalo sa bayad. No gaw'en moyo in ket gun-gunawan kamon alaki tan maalilbi' a a'nak nakamon si Sangkata'gayan nin Dios. Anaod, si Dios, maong ya taman konran duka' tan malamang kona.
36 Matkap a mapainganga'do kamo kapada nan Ama moyo a mapainganga'do ya."

Say Maipa'ka' sa Pangungukom
Mateo 7:1-5,16-20; 12:33-35

37 "Andi' kamo nin mangukom tan manintinsya ta pigaw nin kai kamo anamaet nin sintinsyawan tan ukumen. Manispinsa kamo ta pigaw nin dispinsawen kamo anamaet.

38 Mami kamo ket byan kamo anamaet. Anaod, no pa'no kamon mami sa
kapada moyon tawo, wanin kamo anamaet nin tubaleen; malaem, sinedsed
tan pinno' anggan milapwas."
39 Ket nibarita' nayayti et e ni Jesus nin pangingiyarig: "Matabin naya kasin
bulag a kapada nan bulag? Kai, ta pariho saran maikura'bot.
40 Si mampag'adal anamaet ambo' yan mas ata'gay dyan si maistro na, bale'
si sayan nakuston maong a nipag'adal na, makakipada ya konan maistro na.
41 Ambale' a say kasalanan ran kapada mon tawon bara'mon puling
tamo' tana a ma'kit mo, bale' kai mo nin mangkaasikaso a bara'mon truson
nakasalimbeng ana sa mata mon diri?
42 Pa'no mon maibarita' kona, 'Busat, galten tayay puling mo,' ni kai ma
mangkaasikaso nin galten a bara'mon truson nakasalimbeng sa mata mo?
Maong ka wadi'! Galten mo yapo' a kadukaan sa kanakman mo ta pigaw nin
makapanita kan kapada mon tawo.
43 Wanin ta say mabistan klasin kayo kai nin gumungan duka' a klasi. Say
ambo' nin mabistan klasin kayo anamaet, kai nin gumungan mabista.
44 Anaod, si sayay kayo, maalilbi' ya sa klasin bunga na. Kai makaputin
igos sa kayon arumas*, o ubas sa kayo nin didiwi.
45 Kapada sa sain a tawo. Si tawon maabig, maabig a bunga na ta maabig a
pinanakem na. Bale' si tawon maraet, maraet anamaet a bunga na ta maraet
a pinanakem na. Say iti anaod sa kanakman ket syay lumiwa' sa bebey."

Say Rway Klasin Mangrerenge' sa Sarita' na ni Jesus
Mateo 7:24-27

46 Ket nitepet na ni Jesus, "Mayin a tawagen moyokon 'Uunuren' no kai
kamon lamang nin tumulok sa susarita' ko?
47 Ibarita' ko komoyoy kapada nan sayay kumadani kongko nin rumnge'
ya sa susarita' ko tan tumulok ya sa sayti.
48 Kapada nay sayay nama'deng nin bali a nangali ya anggan narate' nay
bato mi'sa itaw na nipatukdo' a pundasyon. Ket sin bigra' nin linmayos nin
maksaw a agos, kai ya gapo nin natege' a bali ta magsen a nikapa'deng na.
49 Sawanin anamaet, si tawon mangrenge' tamo' nin kai nayti tukiden, ka-
pada nayay sayay tawon nama'deng nin bali nin kai kinwan nin pundasyon.
Ket sin linmayos nin maksaw a agos, tampor nin nayba' ya, kanya' nin nasida'
yan liso."

7

Say Pagmamatalek a Ma'kit konan Sayay Romanon Kapitan
Mateo 8:5-13

1 Sin nayadi' nayna nibarita' in ni Jesus konran tutawo, sinmubli' ya sa
Capernaum.
2 Itaw yay sayay kapitan ran sundalo' nan Roma a main nin aripen nan
kawa'nan nan tuloy, bale' mampagmasakit yan dandani nin mati.
3 Sin narnge' nan sitin kapitan a itaw ya si Jesus, namaki' yan pupangulo
ran Judio nin manawat kona nin keen naya paandaen a aripen na.
4 Kina' rayaynaod si Jesus tan nikidawat saran inganga'do kona nin
paandaen nayay aripen nan kapitan a wanra, "Manepeg a tulungan yaytin
kapitan
5 ta kawa'nan natamon Judio tan namapa'deng ya et nin sinaguga tamo."
6 Ket nayi ya si Jesus konra.

---

* **6:44** ***kayon arumas***- *Sa Griego:tanaman a madiwi.*

Sin adani sarayna sa bali nan kapitan, nangibaki' ya a kapitan nin umno
ray amigo nan ibarita' rayti kona ni Jesus, “Ser, andi' kayna nin paabara' nin
mako et sa bali mi ta kai ako kumana' a sumrep ka sa bali mi.
7 Kanya' anamaet nin kai ako nin nag'atribidon nako komo. Sadag anan
ibarita' mo, ‘O', limpyo yayna.’ ket lumimpyo yaynay kawa'nan kon alila' ko.
8 O', maibarita' in ta mantumulok akon lamang konan si nangikwa
kongkodti, tan main nin susundalo' a iti sa pakauray ko. No ibarita' ko
konan sayay sundalo' ko, ‘Mako kadtaw e,’ ket mako yaynaod; ket konan saya
anamaet ibarita' ko, ‘Mako kadti,’ ket umarak ya kongko. Wanin anamaet a
lamang konan aripen ko. No wangko kona, ‘Gaw'en mayti,’ gaw'en ta gaw'en
naya anaod.”
9 Naka'ngap yan tuloy kona si Jesus sin narnge' nayti. Ket inmadap ya kon-
ran ka'bawan a mantumumbok kona tan wana, “Ibarita' koyti komoyo, kasa
et gapon narnge' kon main nin wantin pagmamatalek mataman kontamon
Israelita!”
10 Ket sin nakarate' saraynadtaw sa bali a nibaki', narat'anan rayan limpyo
anay aripen.

Pinasubli' nayan Mabyay ni Jesus a Anak nan Sayay Babayin Balo

11 Ambo' nin na'teng, nako ya si Jesus sa babali nin Nain. Nayi saray
tumutumbok na tan abaw nin tutawo.
12 Sin adani sarayna sa serpan sa babali, naka'kit saran mako manabon.
Si nati, lalaki ya nin kapagkapag a anak nan sayay babayin balo. Pinasyan
ka'bawan ran tutawon ibat sa babali a kipanabon.
13 Sin na'kit naya ni Jesus tin babayi, kina'dwan naya ket wana kona, “Andi'
ka nin umakis.”
14 Mi'sa, kinmadani ya si Jesus sa kami'nan nan nati tan gina'getan nayay
mampangawitan ra kona. Ket, tinumgen saray mampamalatay. Sawanin,
wana konan nati, “Arikong, ibarita' koyti komo, mibangon ka!”
15 Nibangon yaynaod a nati tan nag'irgo ya. Mi'sa, wana ni Jesus konan ina
na, “Syayna e a anak mo.”
16 Sarba ran itaw, linmi'mo saran tuloy ket rinayo rayay Dios nin wanra,
“Ay! Rinmate' ya kontamoy sayay makapangyayadi' a prupita nan Dios! Iti
ya ta pigaw nin tulungan natamon tutawo nan Dios!”
17 Ket sitin ginwa' na ni Jesus, naibantog ya sa intiron Judea tan sa kalibed-
libed nin bubabali.

Say Ubat sa Nakabakian na ni Jesus tan ni Juan a Mammawtismo
Mateo 11:2-19

18 Ket saray tumutumbok na ni Juan, nibarita' ra konadtaw sa priswan a
man-gaw'en na ni Jesus. Ket kinayaban nasaray rwa ra konra
19 tan nibaki' nasaran keen ra tepeten kona ni Jesus a wanti, “Si'kayna
paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti nin mag'adi', o main et nin
sakalakon taga'nan mi?”
20 Ket sin itaw sarayna kona ni Jesus, wanra kona, “Nibaki' nakami ni Juan
nin itepet ti komo, ‘Si'kayna paraytaw si nipangako' nan Dios a rumate' iti
nin mag'adi', o main et nin sakalakon taga'nan mi?’ ”
21 Sin sain, kapresan na ni Jesus a mampamaanda' nin abaw a main
nin masakit, mampamalakwan nin ispiriton duka', tan mampanambar nin
abaw a bulag ta pigaw nin maka'kit sara.
22 Kanya' nin wanti a ni'bat na konra, “Sumubli' kamo kona ni Juan ket
ibarita' moyo kona a sarban na'kit tan narnge' moyo. Maka'kit saray bulag;
makalalako saray lupoy; napaanda' saray liprusyen; makarnge' saray telek;

napasubli' saran mabyay a nati; tan man'ipatanda' yay Mabistan Patanda'
konran pubri.
23 Ket, makarma' yay tawon kai gapo nin maglat a pangungunor na
kongko."
24 Sin nibwat saraynay nibaki' na ni Juan, inmadap ya si Jesus konran abaw
a tutawo ta ibarita' na konray maipa'ka' kona ni Juan a wana, "Sin nako
kamodtaw sa lugar a ambo' nin matawo, ani a inilalwan moyon ma'kit itaw?
Sayay tawo para a say pinanakem na ket kapada nin talaib a man'irpa-irpay
nan siri?
25 No kai, ani edet a rabay moyon ma'kit? Sayay tawon nisket nin mabli tan
mapustura? Kai, ta saray misket nin mamabli, tan mampipapda' sa byay, sa
palasyo sara nin ma'kit.
26 Ani edet a rabay moyon ma'kit? Kai para a si sayay prupita nan Dios? O',
bale' ibarita' ko komoyo a ambo' yan basta nin prupita.
27 Wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona,
'Si'ko, ibaki' koyan mu'nayna komo a tawo kon
mangipatanda' nin maipa'ka' komo ta pigaw nin isadya' nay dalanan mo.'*
28 Ibarita' koyti komoyo: Anaod, kasa et gapon niyanak nin makakipada
kona ni Juan. Mataman bale' nin wanin, si sangkaayupaan nin tawo nin
makakibiang sa pag'aadi' nan Dios, mas ata'gay ya et dyan si Juan.
29 Anaod, abaw sara a inalilbi' ran say man'ipagwa' nan Dios konra ket
kusto, pati saray manininginir nin buis, sin nipabawtismo sara kona ni Juan
ta nangrenge' sara kona.
30 Bale' saray Pariseo tan uabugado sa Gugan-gan, kai ra nin inako' a
gagara nan Dios sin andi' saran pabawtismo."
31 Ket wana et ni Jesus, "Adti kosara nin ipada a tutawo sawanin? Ani
anaod a kapada ra?
32 Kapada ray ua'nak itaw sa plasa nin mii'ritan sara:
'Ay! Mampanugtog kami bale' kai kamo nin magbayli;
anta mangkibereng kami komoyo ket kai kamo anamaet nin mangabet-abet.'
33 O' ta, si Juan, nagkula-kulasyon ya tan kai ya nin ninum-ninom nin arak,
ket wamoyo, 'Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket mangkaluang ya!'
34 Sin rinmate' akon si Pinaitawo nin mampangan tan mampinom ako, ket
wamoyo, 'U! Masiba' tan mainom yan arak! Amigo rayan manininginir nin
buis tan saray kai nin mantumumbok sa Gugan-gan nan Dios.'
35 Taman nin wanin bale', ma'kit tamo nin kusto a kadunungan nan Dios
no kikiten tamo a gawa'-gawa' ran saray mantumulok kona."

Pinirduna naya ni Jesus a Sayay Babayin Uupaan

36 Ni'sa, sinagyat nayan sayay Pariseo si Jesus nin mangapon itaw konra a
say ngaran na Simon. Kanya' nin nako ya ket nikidungo ya konra.
37 Itaw nin babali, main nin sayay babayin uupaan. Sin natandaan nan
itaw yan mampangan si Jesus konra ni Simon, nako yan main nin awit
nan mablin banglon si nangwan ket gawa' ya sa baton mantawagen nin
alabastro.
38 Inmakis ya sa dani nin ayi na ni Jesus anggan naturuan nan lwa' na. Ket
pinunasan nan sabot na mi'sa na nin inarkan tan inaprusan nin banglo.
39 Sin na'kit naytin Pariseo nin nanagyat kona ni Jesus, wana sa nakem
na, "No siti ket peteg yan prupita, tanda' na kumon a siti si babayin mam-
pangiyapros nin banglo kona ket saya yan makasalanan."
40 Ket si Jesus nag'irgo ya a wana, "Simon, main pan ibarita' ko komo."

* **7:27** Malakias 3:1.

Wanan ni'bat ni Simon, “O' sigi, Maistro.”
41 Wanti a wana ni Jesus, “Main nin rwa ray tawon main nin utang. Say alagan utang nan saya ket limanyasot nin swildon sayay awron pagtatrabaho tan si saya anamaet ket limampulo'.
42 Sin kai sara nin makabayad, ininganga'do nasaran nibarita' nan namautang a kai rayayna matkap nin bayadan.” Sinmunor, tinepetan naya si Simon, “Sawanin, si'no konran rwa a mas a pangangado' kona?”
43 “Sa angan-angan ko,” wanan ni'bat ni Simon, “sitaw si mas abaw a utang.”
“Kustoy ubat mo,” wana ni Jesus kona.
44 Sin sain, inmadap ya si Jesus konan babayi, mi'sa wana kona ni Simon, “Isipen mo a maipa'ka' konan sitin babayi. Si'ka, sinagyat nakon makodti sa bali moyo bale' kai nako gapo nin binyan nin ranom nin ipanguyas ayi ko. Sya bale', inuyasan nan lwa' na tan pinunasan na et nin sabot na.
45 Kai nako nin inarkan nin pangrispito mo kongko bale' sya, kai ya gapo nin sinmawa' nin mangarek nin ayi ko nangibwat sin linmuob akodti.
46 Ni kai ma nin nipaaprusan mataman nin ladak a ulo ko bale' sya, banglo et a niyapros na sa ayi ko.
47 Edet, ibarita' ko komo, napirduna ana a abaw nin kasalanan na kanya' nin alaki a ado' nan nipa'kit na. Bale' anamaet, si napirduna sa daite', daite' anamaet a pangangado' nin ipa'kit na.”
48 Ket wana ni Jesus konan babayi, “Napirduna anay kukasalanan mo.”
49 Ket saray kalalamo' nan mampangan, wanra sa nakem ra, “Ani yaytin tawo a say kasalanan ket kano wadi' mapirduna na?”
50 Sin sain, wana anaet ni Jesus konan babayi, “Bana' sa pagmamatalek mo nalibri kayna sa pakadusa, mako kaynan sititinek a kanakman.”

8

Saray Bubbayin Nanan'ili kona ni Jesus

1 Ambo' nin na'teng mayadi' ti, nako ya si Jesus sa bubabali tan bubaryo nin nipatanda' nayay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Nayi saray labinrwan apostoles
2 tan umno ray bubbayin pinalimpyo na. Sarayti sara: si Maria nin mantawagen nin Magdalena a linwaan nin pito ray duka' a uispirito,
3 si Juana nin asawa na ni Cusa nin ata'gay a butang nin tawo na ni Herodes Antipas, si Susana tan saray raruma et nin mampamin say pakatkapan ra ni Jesus.

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Saka-sakalakon Klasin Luta'
Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9

4 Ni'sa, gulpi saray tawon umarak kona ni Jesus a nangibwat sa bubabali. Sin nadinep sarayna, wana a sayay pangingiyarig,
5 “Main nin magtatalon a nako nanabwag nin bini'. Ket sin man'isabwag nay bini', main nin naika' sa dadalanan ket nada'da-da'daan ran tutawo tan kinnan ra nin manuk-manok.
6 Main anamaet nin naika' sa babato, ket sin tinmubo', nalanes ta makrang a luta'.
7 Main et nin naika' sa mantubuan nin dikot nin madiwi. Linmambot nin kinmubpal a dikot a madiwi ket nadaeg a tinmubo' nin bini'.
8 Ket main anamaet nin naika' sa madaem a luta', ket tinmubo' tan ginmunga nin yinasot a barang sayay puon.” Sin nayadi' na nibarita' ti ni Jesus wana et nin maksaw, “Si'kamon manrumnge', adalen moyoyti nin maong.”

Say Gagaran Pangingiyarig
Mateo 13:10-23; Marcos 4:10-25

9 Ket tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na no ani a pipa'kaan nan si
pangingiyarig.
10 Wana, “Si'kamo, man'aburuyan nakamo nin Dios nin matandaan moyoy
maipa'ka' sa pag'aadi' na a kai et nin nipatarusan nangibwat sin nu'na. Bale'
konran raruma, pangingiyarig tamo' a naibi ta pigaw nin
‘mangka'kit ra man ket kai ran lamang nin ma'kit;
mangkarnge' ra man ket kai ra nin mataros.’*
11 Sawanin, wanti a katarusan nan pangingiyarig: Say bini' ket say Sarita'
nan Dios.
12 Say dalan nin naikaan ket saray mampangrenge'. Ket si Dimunyo,
ipalingwanan na konray marnge' ra, bana' ta kai na nin rabay a mamper sara
konan Dios tan maisalba sara!
13 Say luta' a babato, sara a nakarnge' nin maririket ran timper a Sarita'
nan Dios, bale' nadali' tamo' ta kai nin nakayamot konra. Ket sin main nin
pakatukswan, ginurutan rayna.
14 Say luta' nin mantubuan nin dikot a madiwi, sara a mampangrenge' nin
Sarita' nan Dios, bale' nadaeg a pamper ra nin pakaaburido, nin pipayaman,
tan pipariga sa byay iti. Kanya' nin say bunga sa byay ra, pulos nin apa.
15 Ket say madaem a luta' ket saray mampangrenge' a nangako' sa Sarita'
nan Dios nin main nin maong tan matu'rir a pinanakem. Inmanos saran
namper ket mabistay bunga sa byay ra.”
16 “Kasa anaod nin manulsol nin tyo' mi'sa naya nin sakban o ikwa sa
sirong nin katri, no kai, ikwa naya sa pangngitukduan ta pigaw nin saray
sumrep sa bali ket mapalawayan sara.
17 Anaod, say sarban naiyadi sawanin ket matandaan li'. O' a, say sikrito
sawanin ket matandaan li' ket maipadar anaod.
18 Kanya' nin asikaswen moyoy pangrerenge' moyon sayti bana' ta si
tawon man'ipamuspusan nan matarusan a narnge' na, say pakataros na ket
malamu'nan; bale' si tawon kai na rabay nin tarusan, mataman nin say sa
angan-angan na ket tanda' na, mag'in nin kasa.”

No Si'no saray Ina tan saray Bubsat na ni Jesus
Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35

19 Sawanin, kina' raya ni inay na tan saray bubsat na si Jesus bale' kai raya
nin makadanyan bana' sa ka'bawan ran tutawo.
20 Kanya' nin main nin nangibarita' kona ni Jesus a wana, “Itaw sara kano
sa rikor si inay mo tan saray bubsat mo ta kairgwen raka.”
21 Bale' wana ni Jesus, “Saray rumnge' tan tumulok sa man'ibarita' nan
Dios, ikwinta kosaran ina tan bubsat ko.”

Pinatgen naya ni Jesus a Maksaw nin Tribunada
Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41

22 Sayay awro, rinmuran ya sa baluto si Jesus nin kalamo' nasaray tu-
mutumbok na. Wana konra, “Sumaki atamon makodtaw sa rubari'.” Ket
sinmaki sarayna.
23 Leleg ran manrumipay, nakaka'lek ya si Jesus. Kapingmatan, narat'anan
saran tribunada sa taaw; ket mangkapno' yaynan ranom a baluto ra, kanya'
nin iti sarayna sa piligro.
24 Kanya' nin kina' raya pinukaw si Jesus nin saray tumutumbok na, a
wanran niburyaw, “Maistro, Maistro, manlumdeg atamoyna!” Ket nimata

* **8:10** Isaias 6:9.

ya, mi'sa ginan-gan nan tumgen a tribunada tan alalakin daluyon; ket
tinumgen yay bagyo tan tinminek ana.
25 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mayin a kasa nin pagmamatalek moyo
kongko?” Ket nabagya' tan naka'ngap sara, ket wanra sa saya tan saya “Ani
yaytin tawo ta igan-gan na pati bagyo tan daluyon ket tumulok kona?”

Pinalakwan nasara ni Jesus a Rinibu-ribon Uispiriton Duka'
Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20

26 Tinmuloy saran sinmaki si Jesus anggan sa lugar ran Geraseno a katben
nan Galilea.
27 Ket kaarawas ra, sinna' naya si Jesus nin sayay tawon taga sa babali a
nasrepan ya nin uispiriton duka'. Lus'ok yaynayti nin na'teng tan kai yayna
nin mampugot sa bali ra no kai itaw yaynan mampagpirmi sa pannabunan.
28-29 Anaod, pirmi nayan serpan nin si ispiriton duka', kanya' nin baruren
ran kadina a gamet na tan ayi na. Bale' mabulsot na et ket papalaywen nayan
ispirito nin mako sa lugar a kasan tawo.

Bale' sin na'kit nayaynaod si Jesus, tinma'way ya mi'sa ya nin nanalimukod
sa adapan na ket wana nin maksaw, “Jesus, Anak nan Sangkata'gayan nin
Dios, ani ket a kabiangan mo kongko? Panginga'do mo ta andi' nako nin
padya'dyaen.” Wanin a wana bana' ta ginan-gan nayayna ni Jesus nin
lumakwan konan lalaki a ispiriton duka'.
30 Ket tinmepet ya si Jesus kona a wana, “Ani a ngaran mo?”

Ket ni'bat nan ispiriton duka' a sinumrep konan lalaki, “Rinibu-ribo.”
Wanin a ni'bat na bana' ta abaw sara anaod a ispiriton duka' a nakasrep
konan lalaki.
31 Sawanin, nipainganga'do ran andi' nasara nin gan-ganen nin makodtaw
sa priswan nin ubot a pakadusawan ra.
32 Sin sain, main saray abaw nin baboy nin mampangan sa rigrig nin
talugtog itaw. Ket nipainganga'do ran uispiriton duka' kona ni Jesus a
aburuyan nasara tanan sumrep konran baboy; ket wana mako sarayna edet.
33 Ket linmiwa' sara konan lalaki tan nako sara sinumrep konran baboy.
Nangimros saray baboy nin nako sa kikiras ket nirebreb sara nga'min nin
nanabo' sa baybay.
34 Sin na'kit ran mampangalila' konran baboy a nangyadi', nalayo saran
nika' ra nibari-barita' a nangyadi' sa bubabali tan sa bubaryo.
35 Ket nagsipako saray tutawo nin kumikit sa nangyadi'. Sin nakarate'
saradtaw konra ni Jesus na'kit rayan limpyo anay lalaki nin ibwatan nin
uispiriton duka', nin nakatekre' ya sa adapan na ni Jesus. Nakaseket yayna
tan limpyoynay kaisipan na ket linmi'mo sara sa nangyadi'.
36 Anaod, saray mismon naka'kit, inistu-isturya ra konran rinmate' no
pa'no ya nin napaanda' a si nasrepan nin uispiriton duka'.
37 Sawanin, saray sarba ran tagadtaw sa libed nan babali ran Geraseno,
bana' sa li'mo ra ket dinawat ra kona ni Jesus a mibwat yaynadtaw. Kanya'
nin rinmuran sara si Jesus sa baluto ta pigaw nin sumubli' sarayna sa lugar
a mampagpirmiwan ra.
38 Ba'yo saradtaw nin nibwat, si lalakin ibwatan ran uispiriton duka' ket
dinawat na a kikalamo' kona bale' kai naya nin inaburuyan ni Jesus a wana
kona,
39 “Mako kaynadtaw komoyo ket ibarita' moy sarban ginwa' nan Dios
komo.” Ket nibwat yaynay lalaki, nin nibari-barita' na sa intiron babali a
makapaka'ngap nin ginwa' na ni Jesus kona.

Say Pagmamatalek na ni Jairo tan nin Sayay Babayi
Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43

40 Ket nakasubli' sarayna si Jesus sa lugar a mampagpirmiwan ra, ket maririket saray tutawo ta mantaga'nan rayayna.
41 Sin sain, main nin rinmate' nin sayay pangulo sa sinaguga a say ngaran na Jairo. Nanalimukod ya sa adapan na ni Jesus ta nikidawat yan inganga'do a mayi ya kona sa bali na,
42 bana' ta si kapagkapag a anak nan babayi a magtaon nin labinrwa ket mangkamati ya. Nayi ya si Jesus kona ket sin adap raynadtaw, nileletletan saray tutawon inmaribungbong kona.
43 Sin sain, itaw ya anamaet a sayay babayin labinrway taon anan marges a karirigla na*, bale' kasan si'numan a makapamaanda' kona.
44 Sawanin, kinmadani yan nako sa gurot na ni Jesus ket kinudit nayay saroy nan aysing na. Ket bigra' anan tinumgen a kadadaya' na.
45 Tinepet na ni Jesus, “Si'noy nangudit kongko?”
Ket sin kasa gapo nin inumbat nin nangako', wana ni Pedro, “Maistro, mayin nin wanin a tepet mo ket ma'kit mo anamaet nin nileletletan saray tutawon man'umaribungbong komo?”
46 Bale' wana ni Jesus, “Main anaod nin nangudit kongko ta naingar kon main nin kapangyadian nin linmiwa' kongko.”
47 Sin nadlaw nan babayi nin tanda' na ni Jesus a ginwa' na, mangingintar yan kinmadani kona.
Mi'sa ya nin nanalimukod sa adapan na tan nag'irgo nin mangkarnge' ran tutawon mampangimaton itaw no mayin nin gina'getan nay seket na ni Jesus. Nibarita' na et a sin ginwa' naytaw ket tampor nin inmanda' ya sa masakit na.
48 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Arikong, bana' sa pagmamatalek mo inmanda' kayna, ket mako kayna nin matinek a kaisipan.”
49 Sin kapresan nay mampag'irgo et ni Jesus, rinmate' yay sayan ibat sa bali na ni Jairo tan wana kona ni Jairo, “Andi' mayna nin mulistyawen et a Maistro ta nati yaynan lamang a anak moyo.”
50 Bale' sin narnge' nayti ni Jesus, wanti a ni'bat na, “Andi' ka nin mapaga; basta magmatalek ka ta mabyay ya anamaet a anak mo.”
51 Sin nakarate' sara sa bali na ni Jairo, kasan raruman niyayi nan linmuob no kai sara tamo' si Pedro, si Juan, si Santiago tan saray mangatua nan anak.
52 Sawanin, sarba ran tutawon narat'anan na ni Jesus itaw ket man'akisan tan man'abet-abetan raya ket wana konra, “Kustoyna in! Andi' kamoyna nin umakis ta kai ya anamaet nin nati; mampa'lek ya tamo'.”
53 Ket kinaka'lisan raya si Jesus nin panuya'-tuya' kona ta tanda' ran nati yaynay anak.
54 Ket gina'getan nay gamet na tan wana nin maksaw, “Anak ko, mibangon ka.”
55 Ket bigra', si anak sinmubli' a inanawa na tan nibangon yaynan tampor. Sin sain, nibibilin na a pakanen raya.
56 Naka'ngap saray mangatua na; ket binibilin nasara ni Jesus nin andi' ra nin ibari-barita' ti nin nangyadi' sa mataman nin si'no.

9

Say Nipangibaki' na ni Jesus konran Labinrwa
Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13

---

* **8:43** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket na'pos anay main na sa paku-pako na nin patambar.*

1 Sayay awro, dininep nasara ni Jesus a Labinrwa* ta pigaw nin byan
nasaran pakayadi' nin mamalakwan nin ispiriton duka' tan mamaanda' nin
main nin masakit.
2 Mi'sa nasara nibaki' nin ika' ra ipatanda' a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios
tan mamaanda' nin main masakit.
3 Binibilin nasara yapo' nin wana, “Sa pako moyo sa lulugar matkap nin
kasan awit moyo nin baston, o bag, o kanen, o kwarta, o pisilyan nin aysing.
4 Sa bali nin mamagtuloy komoyo, magmantini kamodtaw anggan mibwat
kamodtaw nin lugar.
5 Ket no kasan mamagtuloy komoyo, mibwat kamo konan siin nin lugar. Sa
pibwat moyo, pagpagen moyoy ta'pok sa ayi moyo nin mangipataros a saray
tutawo ket madusa sara li'.”
6 Ket, nibwat saraynay apostoles nin nako sara sa bubaryo nin nipata-
patanda' rayay Mabistan Patanda' tan namaa-paanda' saran main nin
masakit sa adtiman a kina' ra.

Naguloy Kaisipan na ni Herodes Maipa'ka' sa no Si'no ya si Jesus
Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29

7 Sin sain, natandaan na ni Herodes Antipas* a sarban mampangyadi'.
Nagulo a kaisipan na ta main sara a namarita' a si Juan ket pinasubli' ya nin
mabyay.
8 Wanran raruma ket pinaipa'kit ya si Elias a sayay prupita nan Dios sin
saytaw, tan wanra anamaet nin raruma ket saya ya si Jesus konran prupita
nan Dios sin nu'nan panaon a sinmubli' nin mabyay.
9 Bale' wana ni Herodes, “Nipaputol koyaynay ulo na ni Juan a Mam-
mawtismo. Si'no ya in si man-gumwa' nin saytin abaw a bubagay a
mangkarnge' ko!” Kanya' nin mapilit yan ma'kit naya si Jesus.

Pinakan nasara ni Jesus a Masurok nin Limanribon Katawo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14

10 Sinmubli' saraynay apostoles, ket nibarita' ra kona ni Jesus a sarban
nagwa' ra. Sin sain, sinagyat nasaray apostoles na nin mayi kona sa babalin
Betsaida nin sara-sara tamo'.
11 Sin natandaan ran saray abaw nin tutawo a nibwat sara si Jesus, tin-
mumbok sara. Inako' nasara ni Jesus nin masibulot a nakem na tan niyakay
na konray maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Pinaanda' nasara anamaet a main
nin masakit.
12 Sin manyumabi ana, kinmadani saray Labinrwa kona tan wanra,
“Maistro, sapa no ibaki' mosaray tutawo nin mako sa kalibed-libed nin
bubaryo tan babali ta pigaw nin mangkit saran pagtuluyan tan kanen ra
bana' ta iti atamo sa lugar a kasa gapo nin bali.”
13 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'kamoynay mamin ma'kan ra.”
Ket wanran inumbat, “Lima ray tinapay tan rwa ray kuna' tamo' bale' a
main kontamo. Pwira no mako kami nin manaliw nin ma'kan para konran
sarba nin saraytin tutawo.”
14 Wanin a wanra ta saray lulalaki tana ket main nin limanribo sara.
Sin sain, wana ni Jesus nin inumbat, “Patekreen moyo saran nagrupu-
grupo nin sililimampulo' a barang saya.”
15 Ket wanin anaod a ginwa' ra, a pinatekre' rasara nin nga'min.

---

* **9:1** Sarayti a labinrwa nin tumutumbok na ni Jesus nin napili' nan mag'in nin ***apostoles***. Mabasa a maipa'ka' sa katarusan nan sarita' a apostol sa Glusaryo. * **9:7** ***Herodes Antipas***- *Sa Griego:Herodes a Tetrarka.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo.

16 Sinmunor, inagwang na ni Jesus a liman tinapay tan saray rwan kuna'
mi'sa ya tinmangar sa langit tan nikisalamat ya konan Dios. Ba'yo tinau-tao
nayti tan nibi na konran tumutumbok na nin itayak ra konran tutawo.
17 Sarba ra ket nakapangan tan nabsoy sara. Ket say nadinep ra nin natra',
labinrway balyag.

Inalilbi' na ni Pedro a si Jesus sya a Cristo
Mateo 16:13-21; Marcos 8:27-31

18 Sayay awro, bukud-bukod nan mandumasal ni Jesus. Iti sara sa dani na
a tumutumbok na. Kayadi', tinepetan nasara, "Ani a ibari-barita' ran tutawo
maipa'ka' kongko? Si'no ako kano a wanra?"
19 Ket ni'bat ra, "Si'ka kano si Juan a Mammawtismo, bale' main anamaet
nin namarita' a si'ka si Elias. Saray raruma et wanra a saya ka kano konran
saray prupita nan Dios sin nu'nan panaon a sinmubli' nin mabyay."
20 Ket wana et konra, "Ket si'kamo anamaet, si'no ako sa wamoyo?"
Ni'bat na ni Pedro a wana, "Si'kay Cristo a nipangako' nan Dios."
21 Ket binibilin nasaran maong ni Jesus a andi' ra gapo nin ibarita' sa
si'numan no si'no ya
22 ta wana konra, "Si'kon si Pinaitawo ket matkap nin mangirangep ako nin
abaw nin pammadya'dya'. O' ta ipulisay rako nin saray Mangatuntawo tamo,
saray Pupangulon Pupadi', tan saray Madudunong sa Gugan-gan ket patyen
ako li'. Bale' sa ikatlon awro ket pasublien nako li' nin mabyay nin Dios."

Say Maipa'ka' sa Katutumbok kona ni Jesus
Mateo 16:24-28; Marcos 8:34-9:1

23 Sawanin, wana ni Jesus konran sarba, "Si sayay marabay nin mag'in
nin tumutumbok ko, matkap a galten nayna sa kaisipan na a karabayan nan
bukod. O' a, matkap nayan balatayen a kudos na nin ipulisay nay lalaman
nan diri nin inawru-awro ket tumbuken nako.
24 Wanin ta si si'numan a say byay nadti tana a mampagawan na, mati ya
li' et a lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti bana' sa pammabli
na kongko, mabyay ya nin iti konan Dios.
25 Ani wadi' a magun-guna nan sayay tawo no maikon nay intiron kaya-
manan sa babon luta', bale' si byay na a nibayad na sa sain? Kasa gapo!
26 Si si'numan nin mangiding'ey a tumutumbok koya nin si'kon si
Pinaitawo tan sa akay ko, iding'ey koya li' anamaet no sumubli' akoyna sa
kata'gayan ko a syay kata'gayan nan Ama ko tan saray uanghil nin naitalaga
kona.
27 Ket tandaan moyoyti: Main komoyodti sawanin a sibibyay et li' no si Dios
ket ipa'kit nayna a pag'aadi' na."

Sin Nanguman a Bakas na ni Jesus
Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8

28 Sawanin, napalabas a nanglinggo kayadi' na nin nibarita' taw ni Jesus,
nitagad nasara si Pedro, si Juan tan si Santiago nin mako dumasal itaw sa
sayay talugtog.
29 Sin kapresan na a mandumasal ni Jesus, nanguman a bakas nin rupa na,
tan say seket na ket nag'in nin makapulag sa puti'.
30-31 Kapingmatan, main anan rwa ray tawon kapada na kaslag ni Jesus
nin mangkiirgo kona; sara si Moises tan si Elias. Mampag'irgwan ra a
maipa'ka' sa patiti na nin syay plano nan Dios a matkap nin tukiden nadtaw
sa Jerusalem.
32 Sin sain, sabtan anda' nin elek ra ni Pedro. Ket, sin nakaaram sara, na'kit
ray salag na ni Jesus tan saray rway lulalaki a kalamo' nan naka'deng.

33 Sin manlakwanan rayayna si Jesus nin saraytin rway lulalaki, basta ya
tana nin nag'irgo nin kai ya yapo' nin nangisip si Pedro a wana, “Ay, Maistro,
mabista ta iti atamoyna; mama'deng kamin tulo ray abung-abong; saya para
komo, saya para kona ni Moises tan saya para kona ni Elias.”
34 Ket sin mampag'irgo ya et si Pedro, bigra' anan main nin gunem nin
nanirong konra. Sinakban sara nin sitin gunem ket linmi'mo saray tulo.
35 Ket main nin busis nin nangibwat sa gunem a narnge' ra a wana, “Siti a
Anak ko a syay Sinuyo' ko. Reng'en moya!”
36 Kayadi' na nin nag'irgo nin busis, na'kit ran tulo a bukod na tana ni Jesus.
Leleg a kalamo' raya et si Jesus, kasa gapo nin si'numan a namaritaan ran
na'kit ra.

Pinaanda' Naya ni Jesus a Anak a Nasrepan nin Ispiriton Duka'
Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27

37 Sin sumunor a awro, sin linmusong sara si Jesus nin nangibwat sa
talugtog, sinna' rasaran abaw a tutawo.
38 Kapingmatan, main nin sayay lalakidtaw konran abaw nin tutawo a
tinma'way nin wana, “Maistro, ka'dwan ma payti si anak kon lalaki ta
kapagkapag na!
39 Anaod, main nin ispiriton duka' a subli-subli' nin sumrep kona ket tepe'
nin serpan naya, bigra' yan umagrang tan mangaridatdat anggan gumura' a
bebey na. Paidapen naya tan dandani naya kai ana nin lakwanan.
40 Nikidawat akon inganga'do konran tumutumbok mo a palakwanen
raya, bale' kai ra nin nababaan.”
41 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Abagay kamoyna! Ambale' nin kasan
pammemper moyo tan matiko' a pangingisip moyo? Anggan ka'no ako kadi'
nin matkap nin kikalamo' tan umanos komoyo?” Mi'sa wana konan lalaki,
“I'ras madti a anak mo.”
42 Sin mangkumadani yay anak kona ni Jesus, tinumba nayan ispiriton
duka' ket pinangimamater naya. Bale' ginan-gan naya ni Jesus a ispiriton
duka' nin lumakwan ya konan anak. Ket pinaanda' naya ni Jesus a anak,
mi'sa niparisibi nayayna konan ama na.
43 Edet, sarba ran tutawo ket naka'ngap sa sangkaalakyan a pakayadi' nan
Dios.

Nibarita' na anaet ni Jesus a Maipa'ka' sa Patiti na
Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32

Ket leleg nin mampaka'ngapan ran tutawo a sarban ginwa-ginwa' na ni
Jesus, wana konran tumutumbok na,
44 “Reng'en moyon maong a ibarita' ko komoyo. Si'kon si Pinaitawo,
maipagamet ako konran mag'uray.”
45 Kai raya bale' nin natarusan ti a nibarita' na ta kai na nin inaburuyan
nin Dios a mataros raya. Ket mali'mo saran manepet kona ni Jesus no ani a
rabay nan ibarita' konan sitin inirgo na.

Say Pididiskusyon no Si'noy Ibilang nin Sangkata'gayan
Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37

46 Sawanin, nididiskusyunan ran tumutumbok na ni Jesus no si'no konra
a ibilang nin sangkata'gayan.
47 Bale' tanda' na ni Jesus a iti sa nakem ra, kanya' nin pinakadani nayay
sayay anak kona.
48 Mi'sa wana konra, “Si si'numan a mampangilalaman kongko ket akuen
nayaytin maayupa' nin anak, si'koyna a inako' nan lamang. Ket si mangako'

kongko, inako' naya anamaet a Dios Ama a namaki' kongko. Kanya' nin si si'numan komoyo a maayupa' a nakem sya a ibilang nin sangkata'gayan."

Si Kai nin Kumuntra kontamo Kiayon ya kontamo
Marcos 9:38-40

49 Wana bale' ni Juan kona ni Jesus, "Maistro, main nin na'kit mi nin sayay lalakin man'usaren nayay ngaran mo ta pigaw nin palakwanen nasaray ispiriton duka' sa nasrepan ran tawo ket pinaed miya bana' ta ambo' tamoyan kalamo'."
50 Ket wana ni Jesus kona, "Andi' moya awaan ta si kai nin kumuntra kontamo ket kiayon ya kontamo."

Kai raya nin Inako' si Jesus nin saray Taga Samaria

51 Sin adani anay tyimpo nin iyuli' yayna si Jesus sa langit, nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem.
52 Kanya' nin nangibaki' yan saray nu'nayna nin nako sa sayay babali sa prubinsyan Samaria ta pigaw nin mangisadya' sara nin kami'nan nan mikakayabi.
53 Nu'na sarayna anaod, bale' saray tutawodtaw kai raya rabay nin pagtuluyen sa lugar ra si Jesus bana' ta nipasaya nayna a nakem na nin mako sa Jerusalem nin itaw a pangraywan ran Judio.
54 Sin natandaan ra nin tumutumbok nan si Santiago tan si Juan nin kasan mamagtuloy kona ni Jesus, wanra, "Ser, rabay mo para nin igan-gan min main nin manabo' nin apoy a mangibwat sa langit ta pigaw nin mapuuran sarayna?"
55 Ket inadap nasara ni Jesus tan inima'no nasara.*
56 Ket say ginwa' ra, nako sara tana sa raruman babali.

Say Pakatuga' nin Tumumbok kona ni Jesus
Mateo 8:19-22

57 Sin sain a iti sarayna sa dalan, main nin sayay lalakin nikiirgo kona ni Jesus a wana, "Mayi ako komo adtiman a keen mo."
58 Ket wana ni Jesus kona, "Mas maong sarayna edet a uayep sa tatalon ta main nin piikapan ran diri tan sara et a manuk-manok ta main nin apunan ran diri ta, si'kon si Pinaitawo, kasa nin bali kon diri a magwa' nin painawnan."
59 Mi'sa wana anamaet ni Jesus konan saya et itaw, "Mayi ka kongko."
Ket wanan ni'bat, "Ser, no mi'sayna li' ta itabon koya yapo' si tatay mi."
60 Bale' wana ni Jesus kona, "Pauryan mon saray kasa sa sirong nin pag'aadi' nan Dios a mangitabon konran nati ra. Bale' si'ka, mako ka nin ipatandaan moy maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios."
61 Sawanin, wana anamaet nin saya et itaw, "Maistro, tumumbok ako komo bale' sumubli' ako yapo' nin patanid itaw komi."
62 Wana ni Jesus kona, "Si tawon bilang sa sayay mampangadado nin lingay anan lingay, kai ya maibagay nin magsirbi sa Pag'adian nan Dios."

10

Nibaki' nasara ni Jesus nin Main Pakayadi' a Pitumpulo' tan Rwa

---

* **9:55** *nasara.* 56*Ket- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:nasara. Wana, "Kai moyo nin man'amingawen no ani ya in si iti sa rarem moyo!* 56*Anaod, kai ako nin nakodti ta pigaw nin sidaen a byay ran tawo no kai edet, ta pigaw nin isalba sara." Ket.*

1 Sawanin, namili' ya si Jesus a Uunuren nin pitumpulo' tan rwa* et a
tutawo ta pigaw nin ibaki' nasara. Mi'sa nasara pinau'nayna nin sirwarwa
sa barang babali tan lugar a keen na li'.
2 Sin sain, wana konra, “Abaw saray nasadya' nin masagyat nin sumrep sa
Pag'adian. Wanin man, matalag saray mangyayatab, kanya' edet nin idasal
moyo konan Dios a syay main nin ikon sa yayataben a mangibaki' ya et nin
saray trabahador nin kiyatab.
3 Mako kamoyna, bale' pakanda' kamo ta ibaki' katamo nin bara'mo kamo
li' nin karniro nin nalibed ran mabayanin atap a uayep bana' ta abaw sara li'
a tutawon kumuntra komoyo.
4 Andi' kamo mangi'ras nin pitaka o bag o sapatos; tan andi' kamo paabara'
nin kiirgo sa masnaan moyo sa dalan.
5 Sa adtiman a bali nin luuban moyo, wamoyo yapo', ‘Sapa kumon ta say
bindisyon nan Dios ket magkamain konran mampiikap iti.’
6 No maikana' saran mangrisibi, mangyadi' in, bale' no kai, mag'in nin
kasan kakanaan nan siin a bindisyon konra.
7 Sa balin mangrisibi komoyo, itaw kamo nin magtuloy ket andi' kamo
nin mangruba-rubari' nin pagtuluyan. Kanen tan inumen moyoy animan a
ipadungo ra komoyo, bana' ta si sayay mampagtrabaho, manepeg a tubaleen
ya.
8 Sa babalin keen moyo a akuen rakamo, kanen moyo no ani a ipadungo ra
komoyo,
9 paandaen moyo saray main nin masakit konan sitaw a lugar, tan ibarita'
moyo a adani anay pag'aadi' nan Dios konra.
10 Ket sa babalin keen moyo a kai rakamo nin akuen, mako kamo sa kalsada
ket wamoyodtaw,
11 ‘Mataman et say ta'pok nan babali moyo a dinmalit sa ayi mi ket
pagpagen mi nin mangipa'kit a si'kamon diri a mangika' nin lalaman moyon
diri sa pakadusawan. Sigurado yayti bale': Adani anay pag'aadi' nan Dios.’
12 Ibarita' koyti komoyo: Sa awro nin paninintinsya nan Dios, mas mabyat
li' a dusan ibi na konran tutawo sa sayay babalin kai nin mangako' komoyo
dyan sa dusan nibi na konran saray tutawo sa syudad nin Sodoma* sin
nu'nan panaon.
13 Ay anaod, kado' kamoyna, si'kamon tagadti sa Corazin tan si'kamon
tagadti sa Betsaida! O', abaw a mumilagron ginwa' iti komoyo bale' kai
moyo nin nagbabawian a kukasalanan moyo. No itaw kumon nin ginwa' in
a mumilagro sa Tiro tan Sidon ket na'teng sarayna kumon nin nisulot nin
langgutsi tan tinmekre' sa abunsyang a tutawodtaw* nin mangipa'kit nin
pagbababawi' ra sa kukasalanan ra.
14 Sawanin edet, ibarita' ko komoyo, sa Awro li' nin Manintinsya yay Dios,
mas mabyat li' a dusa nin ibi na komoyo dyan konran taga Tiro tan taga
Sidon.
15 Si'kamo anamaet nin tagadti sa Capernaum, ipa'ka' moyo layin raywen
rakamo sa langit! Kai gapo! Kasan sapon itampal rakamo sa impyirno!”
16 Ket wana et ni Jesus konran tumutumbok na, “Edet, saray rumnge' sa
minsahi moyo, si'koy rinnge' ra. Saray kai nin mangako' komoyo, si'koy kai

* **10:1** *pitumpulo' tan rwa- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pitumpulo'.*
* **10:12** Mabasa et a maipa'ka' konran tutawo sa ***Sodoma*** sa Genesis kapitulo 18–19. * **10:13** Ambo' sarayti nin Judio a tutawo tan say pigagawa' ra ket sangkadukaan a tuloy. Say nipadles ran prupita maipa'ka' sa panunusa konra ket mabasa sa Isaias 23:1-18; Ezekiel kapitulo 26–28; Amos 1:9-10.

ra nin inako'. Ket saray kai nin mangako' kongko, parihoynan lamang nin
kai raya nin inako' a namaki' kongko."
17 Sin sinmubli' saraynay pitumpulo' tan rwa kona ni Jesus, maririket
saran tuloy tan wanra, "Uunuren, mataman nin saray ispiriton duka' ket
tinmulok sara komi sin nigan-gan misara nin inusar mi a pakayadi' nin nibi
mo komi sa pannawag mi nin ngaran mo."
18 Wana konra sin sain, "Na'kit koy nikanabo' na sa nikatalo na ni Satanas
nin bilang kimat sa langit.
19 O', binyan katamon pakayadi' nin madaeg moyoy nasakupan nin
pakayadi' nan sitin kalaban. Ket kai kamo nin mangno mataman no
makada'da' kamon ulay o sipitan.
20 Wanin man, ambo' ta mapasuko' moyoy ispiriton duka' ket rumiriket
kamo, no kai edet, ta nailista a ngaran moyodtaw sa langit."

Napaririket ya si Jesus nin say Nagwaan ran Tumutumbok na
Mateo 11:25-27; 13:16-17

21 Bana' sa nibarita' ran nangya-nangyadi' yupa' sa pakayadi' nan Ispirito
nan Dios, dinmasal ya si Jesus sa ririket na a wana, "Ama ko a Uunuren sa lan-
git tan sa luta', raywen kata ta kai mo nin nipatandaan konran madudunong
tan di-adal nin tutawo a kukatutu'wan, no kai edet, nipatandaan moyti
konran saray maayupa'. O' a ta wanin a makapaririket komo, Ama."
22 Sawanin, wana ni Jesus konran tutawo, "Nipagamet nayna kongko nin
Ama ko nin gaw'en tan tandaen a sarba. Kasan makatanda' nin peteg kongko
a si'kon si Anak na no kai syan si Ama ko tamo'. Kasa anamaet nin katanda'
ya a Ama no kai si'kon si Anak na tan saray pilien kon pangipadaran kona."
23 Sin sara tanay tumutumbok na a kaadap na ni Jesus, wana konra,
"Makarma' kamo ta mangka'kit moyoy bubagay a mampangyadi' sawanin!
24 Ibarita' koyti komoyo, abaw saray prupita nan Dios tan uadi' intaw a
masulit ran ma'kit tan marnge' ti nin bilang sa paka'kit tan pakarnge' moyo
sawanin kongko, ket kai nin nangyadi' ti sin panaon ra."

Maipa'kit no Pa'noy Mangado' Yupa' konan Sayay Taga Samaria
Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-34

25 Sayay awro, saya konran abugado sa Gugan-gan a nako kona ni Jesus nin
mangusisa' kona. Kanya' nin nitepet na, "Maistro, ani a gaw'en ko ta pigaw
nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan Dios?"
26 Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Ani a nisurat na ni Moises itaw sa Libron
Gugan-gan? Ani a tanda' mo nin man'igan-gan itaw?"
27 Ket wanan ubat nan sitin abugado, "Aduen may Uunuren a si Dios mo
nin intiron kanakman mo, nin intiron byay mo, nin intiron pakababa' mo
tan nin intiron kaisipan mo, tan aduen moy kapada mon tawo a kapada nin
pangangado' mo sa lalaman mon diri."*
28 Wana ni Jesus, "Kusto a ubat mo; wanin a gaw'en mo ket main nin
anggan-angga nin byay mon iti konan Dios."
29 Ket sitin saya konran abugado, bana' ta rabay nan sustinyen a iti ya sa
katunungan, tinepetan nayaynaet si Jesus a wana, "Si'no a kapada kon tawo
nin matkap kon kawa'nanen?"
30 Wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan sa sayay alimbawa', "Main nin sayay
lalakin kapada tamon Israelita nin ibat sa Jerusalem a manlumusong yan
mako sa Jerico. Ket sinaneban rayan tulisan sa dalan. Sinamsam ray seket
na, binalba-balbal raya mi'sa linakwanan rayan mangkamati.

---

* **10:27** Deuteronomio 6:5; Levitico 19:18.

31 Sin sain, naibansag a dinmalan yadtaw a sayay padi' a kapada nan
Israelita. Ket sin na'kit nayaytaw si mampangirangep nin sakit nin sugat na,
pinal'isan nayan nituloy nay nako sa keen na.
32 Main anamaet nin sayay katulungan ran pupadi'* nin dinmalan itaw.
Na'kit nayay tawon binalba-balbal bale' linabasan nayan lamang.
33 Kaaram, main et nin sayay lalakin linmabas bale' taga Samaria ya. Sin
na'kit nayay lalakin mangkapaidap, nanabo' a inganga'do na kona.
34 Kinadanyan naya tan tinambar nan arak tan ladak a sugat na mi'sa na
nin binerber. Kayadi', niruran naya konan asno na mi'sa naya niyater sa
sayay balin pagtuluyan tan nipaasikaso naya.
35 Sin sumunor a awro, nami yan kwarta* konan main nin bali tan wana,
‘Alilaen maytin tawo ket no magkurang ti sa magastos mo kona, bayadan ko
li' no sumubli' ako.’ ”
36 Sawanin, tinepetan naya ni Jesus tin abugado a wana, “Si'no kadi'
konran tuloy tawon linmabas sa angan-angan mo a main nin pangangado'
konan sinaneban ran tulisan?”
37 Wanan ni'bat nin abugado, “Sitaw si nangipa'kit nin inganga'do kona.”
Ket wana ni Jesus, “Kusto a wamo. Mako kayna ket mangado' ka nin
wanin.”

Pinili' na ni Maria a say Mas Maalaga

38 Nituloy na ni Jesus tan saray tumutumbok na a pako ra sa Jerusalem ket
nakarate' sara sa sayay babali. Ket itaw pinagtuloy nasara sa bali ra nin sayay
babayi nin say ngaran na ket Marta.
39 Main nin busat na ni Marta a say ngaran na ket Maria. Ket tinmekre'
yayti sa danin ayi na ni Jesus ta reng'en nay iyakay na.
40 Bale' si Marta, itaw yan pinasyan paga na sa abaw a gaw'en nan
pangngisadya' ket nako ya kona ni Jesus tan wana, “Ser, kai moyo layi nin
mangkaasikaso a man-gaw'en koyna nga'min nin bukud-bukod a sarban
gawa'? Sapa no ibarita' moyo konan busat ko nin tulungan nako anamaet.”
41 Ket wana ni Jesus kona, “Abagay kayna, Marta. Mangkapagawan mon
tuloy a abaw nin bagay.
42 Anta sayay bagay tamo' a matkap, ket si Maria, pinili' nayayti ket kai
yayna gapo nin maglat kona.”

11

Say Akay na ni Jesus Maipa'ka' sa Kadadasal
Mateo 6:9-13; 7:7-11

1 Sayay awro, mandumasal ya si Jesus sa sayay lugar. Kayadi' na nin
dinmasal, kinmadani ya kona a saya konran tumutumbok na tan wana,
“Maistro, iyakay rakami pan dumasal a bilang sa nipangyakay na ni Juan
konran tumutumbok na.”
2 Wana ni Jesus konra, “Wanti e no dumasal kamo:
‘Ama, mapagalangan ka kumon nin liso.
Mag'adi' kayna kumon sa sangkamundwan.
3 Byan rakami kumon nin makasadag nin
kanen* mi sa inawru-awro.
4 Pirdunawen rakami kumon sa kukasalanan mi.

---

* **10:32** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo. Mabasa et a maipa'ka' sa rispunsibilidad ran ***katulungan ran pupadi'*** sa 1 Cronica 23:28-32. * **10:35** Say alaga nan siti ket upa' sa rway awron pagtatrabaho. * **11:3** ***kanen***- *Sa Griego:tinapay*. Say tinapay a sangkaimpurtantiwan nin ikabyay sin sain a panaon. Say rabay nan ibarita' iti ket say sarban pakatkapan nan tawo sa byay iti sa mundo.

Anaod, si'kami, mampirdunawen misara anamaet a mampangwa' nin duka' komi.
Andi' rakami nin iyadap sa mabyat tuloy a panunubok.'* "
5 Ket wana et konra, "Bilang wadi', main nin saya komoyo a nako sa bali
nan sayay amigo na sa kapiknga' nin yabi tan wana kona, 'Amigo, pa'daman
nako pan magwa' kon ipamakan
6 ta main nin amigo kon rinmate' nin ibat nagbyahi. Ket kasan maipadungo
ko kona.'
7 Ket magwa' a i'bat na nin itaw ya sa luob nin bali na, 'Andi' nako nin
isturbwen ta nakatalak yaynay purta mi. Mampida' kami ana nin saray a'nak
ko, tan idapen koynay mibangon ta pigaw nin byan katan animan.'
8 Ibarita' koyti komoyo, mataman nin kai ya nin mibangon tan mami a
main nin bali bana' sa piamigo ra, wanin man no mapasuet yan kadadada'
na nin amigo na ket mibangon yan lamang ta pigaw nin ibi nay matkap na.
9 Kanya' anaod nin, kidawat kamo konan Dios nin say matkap moyo ket
byan nakamo. Ituluy-tuloy moyoy manumog kona ket tulungan nakamon
manumog sa mantikapen moyo. Kumutana kamo ket pasrepen nakamo.
10 Anaod, sarba ran kidawat, mabyan sara. Sarba ran manumog, makadu-
mog sara; tan sarba ran kumutana, pasrepen sara.
11 Bilang wadi', saya kan ama, ani byan man ulay* a anak mo no kidawat
yan kuna'?
12 O, byan man sipitan no kidawat yan salay?
13 No si'kamo nin tawo nin sikakasalanan ket tanda' moyoy mamin mabis-
tan bubagay konran a'nak moyo, lalo yayna si Ama a itaw sa langit. Ibi ta ibi
nayan Dios a Ispirito na konran manawat kona."

Say Ibwatan nin Pakayadi' na ni Jesus
Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27

14 Ni'sa, mampalakwanen naya ni Jesus a ispiriton duka' nin namaumel
konan sayay lalaki. Sin napalakwan nayaynayti, nakapag'irgo yayna a
tawon naumel ket naka'ngap sara nga'min a tutawodtaw.
15 Bale' wanran raruma, "Bana' ta si Beelzebul a syay uunuren ran uispiri-
ton duka' ket binyan nayan pakayadi' na, makapalakwan yan ispiriton
duka'."
16 Saray raruma anamaet, sinari' ran dinawat kona ni Jesus a mangwa' yan
paka'kitan a sya ket nibaki' nayan Dios.
17 Bale' si Jesus, tanda' na a iti sa nakem ra kanya' nin wana konra, "No
si sayay nasyon ket matau-tao tan milalaban saray tutawo na, kai ya nin
magnayon. Wanin anamaet, no sa sayay pamilya ket mapuruk-purok nin
mikukuntra a saya tan saya, misisyay li' a pirat'anan ra.
18 Wanin anamaet kona ni Satanas tan saray kalalamo' na; no mikukuntra
sara, pa'no a katutuloy nin pag'aadi' na?
Anaod, wamoyo a mamalakwan akon uispiriton duka' yupa' kona ni
Beelzebul.
19 No wanin, sara pa a tumutumbok moyo, sa si'no edet nin pakayadi' sara
mamalakwan nin uispiriton duka'? Saran mismo a mamatutuo nin abas
kamo sa man'iparsa moyo kongko!

---

* **11:4** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin kasuldong nan siti nin wana "ikadayo' nakami konan si sya a Kadukaan" a bilang sa mabasa sa Mateo 6:13. * **11:11** *byan man ulay- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bato a anak mo no kidawat yan tinapay? O, byan man ulay.*

20 Ket sawanin, ta say pakayadi' kon mamalakwan nin ispiriton duka' ket
ibat konan Dios, ipadar nin sayti a rinmate' anay udas nin mag'adi' yaynadti
a Dios.
21 Si Satanas, bilang yan sayay tawon maksaw a di-armas ket no
gwardyawan nayay palasyo na, kai gapo nin mangno a main na.
22 Bale', no si sayan mas maksaw dyan sya ket kalabanen tan daegen ya,
galten nan siti a armas nin nagpyawan na ni Satanas, mi'sa na nin taw'e-
taw'en a main na."
23 Sawanin, wana et ni Jesus, "Si si'numan a kai nin kiayon kongko, kuntra
ya kongko. Si kai nin kipaninep kongko, mamisisyak ya."

No Sumubli' yay Ispiriton Duka' konan Tawo
Mateo 12:43-45

24 Ket nituloy na ni Jesus nin wana, "No napalakwan yaynay ispiriton duka'
a nakasrep sa sayay tawo, mako ya nin mikadaw sa makrang nin lugar nin
maningkap nin piikapan na. No kasan ma'kit na ket wana sa nakem na,
'Sumubli' akodtaw pa sa ibwatan ko.'
25 Ket sumubli' ya anaod tan marate' nayan naringgasan tan nasider.
26 Edet, mako ya managyat nin pito ra et nin ispiriton mas duka' et dyan
sya mi'sa sumrep saran miikap konan sitaw a tawon ibwatan na. Anaod, mas
grabi et li' a kapapa'sar nan siin a tawo dyan sin nu'na."

Si Tutuon Makarma'

27 Sin sain, sin kapresan nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay
babayin tinma'way a wana, "Makarma' ya anaod si ina mo nin nangiyanak
tan namasuso komo."
28 Bale' wana ni Jesus, "Mas makarma' ya bale' a mampangrenge' tan
mantumulok sa man'ibarita' nan Dios."

Say Nipaningkap nin Milagro kona ni Jesus
Mateo 12:38-42

29 Sin man'aribungbungan rayaynan abaw nin tutawo, wanan nituloy ni
Jesus, "Si'kamon tutawo sawanin, sabtan kadukaan moyo. Kidawat kamon
paka'kitan a say pakayadi' ko ket ibat kona nin Dios bale' kasan paka'kitan
a ipa'kit komoyo no kai kal-la tamo' kapadan si na'kit a nangyadi' kona ni
Jonas* sin saytaw.
30 Say nangyadi' kona ni Jonas ket pammatalad nan Dios konran taga
Ninive. Wanin anamaet, say mangyadi' kongko nin si Pinaitawo ket pam-
matalad nan Dios komoyon tutawo sawanin.
31 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, mataman nin si Rina a taga Sheba
ket magtistigos ya li' a manepeg nin dusawen kamo, ta ibat sa adayo' ket
mako na nin reng'en a madudunong nin akay na ni Adi' Solomon. Bale'
si'kamo, anta iti yayna sawanin komoyo a mas et a kadunungan na dyan si
Solomon ket kai moya gapo nin akuen.
32 No Awro li' nin Manintinsya yay Dios, umadap sara li' a taga Ninive
ket ibarita' ra li' a manepeg nin dusawen kamo, ta sara, sin narnge' ray
nipata-patanda' na ni Jonas, nagbabawi' sara tan ginurutan raynay duka'
a pigagawa' ra. Si'kamo bale', iti ya sawanin komoyo a mas ata'gay et a
pakataros dyan si Jonas bale' kai moyo nin man'akuen a akay na."

Matkap tamon Siguradwen nin Mapalaway a Kanakman tamo
Mateo 5:15; 6:22-23

33 Nag'irgo yaynaet si Jesus konra a wana, "Kasan si'numan a manulsol
nin tyo' mi'sa ikwa naya sa maadin lugar o sakban nayan salop, no kai edet,

---

* **11:29** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Jonas*** sa Glusaryo.

ikwa naya sa pangngitukduan ta pigaw nin sarba ran sumrep sa bali ket
mapalawayan sara.
34 Say mata mo anamaet ket bilang tyo' nin lalaman mo. No limpyoy
pangingikit mo ket, si intiron lalaman mo bara'mon lison mapalaway ya.
Bale' no main nin dipikto, bilang nin si intiron lalaman mo ket nadedleman
ya.
35 Anaod, siguradwen moyon say palaway nin mampalawayan kamo ket
kai nin mandumedlem iti komoyo.
36 Sawanin, no say intiron kanakman moyo ket mapalaway tan kasa
gapon madedlem a parti, mapalaway anamaet a intiron kinatawo moyo ket,
mapalaway a bilang sa sayay lampadawan nin say salag na mamalaway
komoyo."

Nikapuet nasara ni Jesus a Pupangulo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

37 Leg'an nan mampag'irgo ni Jesus, main nin sayay Pariseo nin nanagyat
konan mangan itaw konra, kanya' nin nako yadtaw konra si Jesus tan
dinmungo yaynan mangan.
38 Bale' naka'ngap yay Pariseo sin naasikaso nan kai na nin tinumbok ni
Jesus a ritwal nin manguyas yapo' nin gamet ba'yo nin mangan.*
39 Ket wana ni Jesus kona, "Si'kamon Pariseo, man-gaw'en moyon maong
a kaugalian moyo bilang sa pangriringgas moyon rikor nin tasa tan lipong
moyo, bale' say kanakman tan pigagawa' moyo ket napno' nin kaaguman tan
kadukaan.
40 Kalawakaw kamo! Ambo' para a si Dios a syay nangwa' nin lalaman
tamo ket syan lamang a nangwa' nin kanakman tamo?
41 Kanya' nin palinisen moyo yapo' a iti sa kanakman moyo, mi'sa man-
gibwat sa malinis a kanakman moyo ket mami kamo konran makatkap, ket
malinis kamo anaod.
42 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin ta man'ibi moyo konan Dios
pati say kakapulo' nin mula moyon ipangrikado moyo tamo', bale' mam-
pauryan moyoy mas maalagan ipagwa' nin Gugan-gan bilang say pangwa'
moyon mapteg tan say pangangado' konan Dios. Sayti a manepeg nin gaw'en
moyo leg'an moyon gaw'en lamang a raruma.
43 Kado' kamoyna, si'kamon Pariseo! Wanin bana' ta maalaga komoyoy
tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga tan say
pagalang-galangan ran tutawo sa publiko.
44 Kado' kamoyna! Bilang kamon nanabunan a kasan marka kanya'
nin mangkada'da-da'daan ran tutawo ket kai ra tanda' nin nadulingatan*
sarayna."
45 Sin sain, main nin saya konran abugado sa Gugan-gan a inumbat kona
ni Jesus a wana, "Ser, sa sain a nibarita' mo ket masakitan anamaet a nakem
mi a."
46 Ket wana ni Jesus, "O', kado' kamoyna anamaet, si'kamo nin abugado!
Wanin ta mampabyaten moyoy ipatumbok moyo konran tutawo nin dan-
dani kai nin ma'wit, bale' ni buga' ket kai kamo tumulong.
47 Kado' kamoyna ta mampangwa' kamon alalakin lapida bana' ta napati
sarayna a prupita a saran lamang a nipapati ran saray pupuon moyo.

---

* **11:38** Siti nin ginwa' na ni Jesus ket saya yan kasusubag sa kaugalian ran Israelita. * **11:44** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 19:16.

48 Mapatnag a kiayon kamo sa ginwa-ginwa' ra ta sara anaod a namapati
konran saray prupita, mi'sa si'kamo anamaet a mampangwa' nin mabibistan
lapida ra.
49 Ket si Dios a sangkadunungan ya wana maipa'ka' komoyo, 'Ituloy koy
mangibaki' konra nin prupita tan ibabaki' ko ket main sara konray patyen
ra tan saray raruma ket duksaen rasara.'
50 Kanya' nin, si'kamon tutawo konan sitin panaon, tandaan moyo et a
lamang nin dusawen ta dusawen nakamon Dios bana' sa nipangmati ran
pupuon moyo konran sarba ran prupita nangibwat ana sin pinarsa yaytin
mundo,
51 nangibwat sa nipangmati kona ni Abel angga kona ni Zacarias a pinati
sa pisa'lean nin altar tan Timplo. O', si'kamon tutawo konan sitin panaon a
umbat sa sarban sayti."
52 Wana et ni Jesus, "Kado' kamoynan talaga, si'kamon abugado maipa'ka'
sa Gugan-gan, ta ginlat moyo in konran tutawo si bara'mon tumbok sa
pakataros sa maipa'ka' sa pakaisalba a mangibwat konan Dios. Si'kamo, kai
moyon lamang inako' in a pakaisalba. Wanin et a sidaen moyoy kaisipan ran
tutawo ta pigaw nin kai raytin lamang nin mataros."
53 Sin nibwat yaynadtaw si Jesus sa bali, masager sara kona. Ket
man'ipamuspusan raynan saray Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a
mapag'irgo raya maipa'ka' sa nagsikabarang a bubagay,
54 ta la'wanen raya awa' a magkabiso' ya sa pag'iirgo na ket main nin
ipakasalanan ra kona.

12

Andi' nin Miwadi'-wadi' a Maong ka ta Mailalwan yay Dios
Mateo 10:26-33; 12:32; 10:19-20

1 Leleg nin wanin, sabtan ka'bawan raynan tutawon nididinep nin sa
ka'bawan ra ket mangkapida'daan sarayna. Sara yapo' a tumutumbok na
a kinairgo na ni Jesus a wana, "Pakanda' kamo ta pigaw nin kai nin magkuri
komoyo a bilang nin pammakbo ran Pariseo a say piwadi'-wadi' ran maong
saran tawo.
2 Sarban bara'mon naiyadi a kai nin tanda' sawanin, matandaan li' a
lamang sa adapen ta kasan sikrito nin kai matandaan.
3 Kanya' nin, animan a nag'irgwan moyo nin sikrito, matandaan li' nin
sarba, tan animan a iyanas moyo sa rarem nin kwarto ket maita'way li' sa
rikor.
4 Ket ibarita' ko komoyo, si'kamon uamigo ko, andi' kamo nin mali'mo
konran marabay nin mangmati komoyo ta say lalaman moyo tamo' a mapati
ra. Mayadi' ket kasaynan raruma et nin magwa' ra.
5 Ipau'na-u'na koyna komoyo no si'noy manepeg moyon ikali'mo. Si
ikali'mo moyo ket si mayadi' ya nin mangmati ket main nin pakayadi' nan
mangibantak et sa impyirno. Ibarita' koyti komoyo, si Dios a manepeg nin
ikali'mo moyo!
6 Magwa' saran binting tamo' a liman manuk-manok. Mataman nin wanin
bale', ni saya konra ket kai na nin mampauryan nin Dios.
7 Balu'-balo' kamoyna! Ultimo et a say sabot moyo sa ulo ket nabilang na.
Kanya' anaod nin andi' kamo nin mali'mo bana' ta mas mabli kamon adayo'
kona dyan saray abaw a manuk-manok.
8 Ket ibarita' ko komoyo a si si'numan a mangipatutuo konran tutawo a
tumutumbok koya, si'kon si Pinaitawo ket ipatutuo kon tumutumbok koya
sa adapan ran uanghil nan Dios.

9 Bale' si si'numan a mangibudi' konran tutawo a tumutumbok koya, ibudi'
ko li' anamaet a tumutumbok koya sa adapan ran uanghil nan Dios.
10 Si si'numan a mag'irgo nin animan a kuntra kongko a si Pinaitawo,
mapirduna ya et. Bale' si tawon mamaduka' nin kabistawan nan Ispirito nan
Dios, kai ya gapo nin mapirduna.
11 Sa tyimpo a ika' rakamo nin iyadap konran mampag'uray sa susinaguga,
o konran iti sa uray, o konran raruma et nin main nin pakauray ta pigaw
nin usisaen rakamo bana' sa pammemper moyo kongko, andi' moyo nin
kaaburidwan no ani a ibarita' moyo, o no pa'no a i'bat moyo
12 bana' ta konan sitaw li' nin udas, si Ispirito nan Dios ket iyakay nakamo
no ani a manepeg moyon ibarita'."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mayaman a Kalawakaw

13 Sawanin, main nin saya konran nididinep nin tutawodtaw a nikiirgo
kona ni Jesus a wana, "Maistro, bibilinen moya pay busat ko nin ibi nayna
a tao ko sa tawir mi."
14 Ket wana ni Jesus kona, "Ya! Amigo, ambo' in a nakaibakian ko si
pag'urayan a pitao moyon tawir moyo."
15 Ket wana et konran tutawodtaw, "Pakailag kamo maipa'ka' sa apes-
apesen moyo! Andi' kamo kumon nin maagom sa animan ta say byay, ambo'
nin dipindi sa ka'bawan nin kamamain."
16 Ket namarita' ya nin sayay pangingiyarig maipa'ka' sa sain a wana,
"Main nin sayay mayaman nin abaw nin tuloy a nayatab na.
17 Ket wana sa nakem na, 'Ani kadi' a mabistan gaw'en ko ta kasaynan
mapangaturan ko nin raruman nayatab ko?'
18 Wana ana et, 'A, maya' pa! Yubaen koy agamang ko tan mama'deng akon
mas alalaki nin pangaturan kon yatab tan raruma et nin main ko.
19 Ket wangko li', "Ay! Abaw ana a nadinep nin niyator kon ikabyay para
sa abaw a taon. Painawa akoyna tana, minom, mangan tan mipariga." '
20 Bale' wana nin Dios kona, 'Kalawakaw! Sitin yabi, kalapen koyaynay
byay mo. Sawanin, si'noyna a keen nin sain say abaw a nisadya' mo para sa
lalaman mo?'
21 Wanin a kapapa'sar nan sayay maninep nin kayamanan para sa lalaman
na bale' ambo' yan mayaman konan Dios."

Maninep nin Kayamanan Itaw sa Langit
Mateo 6:25-34,19-21

22 Sawanin, wana et ni Jesus konran tumutumbok na, "Kanya' edet nin
ibarita' koyti komoyo: Andi' kamo nin umaburido maipa'ka' sa matkap moyo
konan sitin byay a bilang sa ikabyay tan sa isket moyo.
23 Anaod, say pipa'kaan nin byay moyo ket mas ararem dyan say pangan-
gan tan pisisket.
24 Imatunan moyo saray uwak: Kai sara nin mampangmula ni mampangy-
atab. Kasan agamang ra o mampangaturan ran kanen ra. Wanin man,
mambyan nasaran Dios nin ma'kan. Anaod, mas mabli kamo konan Dios
dyan saray mumanuk-manok!
25 Anamaet, mapaanro moyo kasi a byay moyo mataman nin sayay udas
tamo' no umaburido kamo?
26 No kai moya nin magwa' in nin daite' tamo' nin bagay, mayin a kaaburid-
wan moyo et a raruma?
27 Imatunan moyo pay kabibista nin buburak nin dikot. Kai nin mag-
trabaho ni mangabel nin isket ra. Bale' ibarita' ko komoyo, abirno aninay

pupustura nin seket na ni Adi' Solomon ta wanin anay yaman na, kai ya et
nakapisket nin kapadan bista nan saya sa sain nin buburak.
28 Ket no mapasketan nan wanin kabista nin Dios a dudikot a isen sawanin
bale' dilap ket magwa' a ipuor tamo' sa syang, mas lalo ana a byan nakamon
isket moyo! Aninay kababwan nin pagmamatalek moyo!
29 Kanya' nin andi' moyo tana nin pirmin pipanemtem no ani a kanen o
inumen moyo tan andi' moyoyti nin pakaaburidwan.
30 O' anaod, sain nin bubagay a iti sa nakem ran sarban tutawon kai
nin mangalilbi' konan Dios bale', main ya a Ama moyon itaw sa langit nin
magtanda' a matkap moyo in nin bubagay.
31 Ana edet, matkap a say mu'na-mu'na nin iti sa kanakman moyo ket si
maiyadilanta a maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket ibi na anamaet in nin
matkap moyo.
32 Si'kamo nin mampagawan ko, umno kamo tamo'. Wanin man, andi'
kamo nin mali'mo ta maririket yan maong a Ama moyon itaw sa langit nin
kirama' kamo sa Pag'adian na.
33 Ilako' moyoy main moyo, ket mami kamo konran makatkap sa
naglakuan moyo. No wanin a gaw'en moyo, mampaninep kamo itaw sa
langit nin kayamanan nin kai nin masida' tan ma'pos, nin kai ra ma'ka' nin
mannakaw tan kai ra nin masida' nin insikto.
34 Anaod, maninep kamodtaw ta no adti a kami'nan nin mabli komoyo,
itaw anamaet a nakem moyo."

Matkap a Nakasadya' nin Pirmi sa Isusubli' nan Uunuren

35 Wana et ni Jesus, "Sumadya' kamoynan si'kamon magsisirbi. Matkap a
bara'mo kamon saray ualila' nin nakasili tan nakapadta a lampadawan nin
36 mantuma'gan sa iyuyugot nan amo ran ibat sa bansal. Nakasadya' sara
ta pigaw nin no rumate' ya ket tumuktok ya sa purta, tampor nin maabryan
raya.
37 Makarma' saray wanin a ualila' a marate' nasaran amo ra nin
nakasadya'. Anaod, ibarita' koyti komoyo a sitin amo, magpripira yan
magsirbi konran ualila' na
38 mataman no rumate' ya sa kapiknga' nin yabi o no parbangon ana nin
padungwen nasaran mangan. Paririketen nasara no nakasadya' sara!
39 Tandaen moyoyti: No kumon ket tanda' nan main nin bali no ka'no ya
nin mako a mannakaw, siguradon sadyaan naya, ket si mannakaw kai naya
nin masrep a bali na.
40 Kanya' anaod nin, taman nin si'kamo, matkap a sisasadya' kamo nin
lawas ta si'kon si Pinaitawo ket bigra' a rumate' ako li' no ka'no nin kai moyo
ipa'ka'."

Si Manakem tan Kapagpyawan nin Ingkargado
Mateo 24:45-51

41 Sawanin, si Pedro, tinmepet ya kona ni Jesus a wana, "Maistro, siin a
pangingiyarig, para ya komin tumutumbok mo o para ya sa sarban tawo?"
42 Ket wanan ni'bat nin Uunuren a saya yan pangingiyarig, "Edet, si'noy
kumana' nin tawo na? Si'noy sayay manakem tan kapagpyawan a alila'?
Iyintriga na nin amo na kona a pangangasikaso konran kapada nan alila' tan
pammi nin inawru-awron rasyon ran ikabyay.
43 Paririketen naya nin amo a wanin nin ingkargado no sa irarate' na ket
wanin a man-gaw'en na.
44 Anaod, ibarita' koyti komoyo, pag'inen nayan amo na nin ingkargado sa
sarban main na.

45 Bale' no siin nin ingkargado ket wana sa nakem na, ‘Ma'teng ya et nin
rumate' a amo ko,’ ket sasakit-sakiten nasaray kapada na nin alila', lulalaki
man o bubbayi, tan mipapda' yan mangan tan minom anggan mabok ya,
46 anta main ket, rumate' yay amo na nin kai na gapo nipa'ka' nin rumate'
ya. Ket kasan sapon dusawen nayan say makapati nin amo na ket itampal
nayan ikalamo' konran kai nin kapagpyawan.
47 Ket si ingkargado a magtanda' ana sa karabayan nan amo na, bale' kai
ya nin sinmadya' o kai na nin ginwa' a man'ipagwa' kona, dusawen nayan
maong nin amo na.
48 Bale' si ingkargado a kai nin magtanda' sa karabayan nan amo na, ket
nakagwa' yan subag kona, buga' tamo' a panunusa kona.
Anaod, si sayay binyan nin abaw o nangipyawan nin abaw, mas abaw
anamaet a ilalwan kona.”

Bana' kona ni Jesus ket Main nin Pisisisyay
Mateo 10:34-36

49 Wana et ni Jesus, “Nako akodti sa luta' ta pigaw nin ringgasan koyan apoy
a mundo. Ket sapa kumon ta kapresan ana.
50 Bale' matkap a mangirangep ako yapo' nin dya'dya' ket anggan kai et nin
nangyadi', say kaisipan ko ket kai nin makapainawa.
51 Sa wamoyo nako akodti sa luta' ta pigaw nin mitutuno saray tutawo?
Kai! Nako akodti ta pigaw nin mapuruk-purok saray tutawo.
52 Ket mangibwat sawanin, bilang wadi' sa limay katawo sa sayay pamilya,
kuntrawen rasara li' nin tulo a rwa tan wanin ra anamaet nin rwa a
kuntrawen rasara li' a tulo.
53 Wanin anamaet, saray mitraama, mikuntra sara; saray mitraina, mikun-
tra saran lamang; si katyangan nin babayi kikuntra ya konan manuyang nan
babayi, o si manuyang nin babayi kikuntra ya konan katyangan nan babayi.”

Pilien a say Matunong sa Adapan nan Dios
Mateo 16:2-3; 5:25-26

54 Wana anamaet ni Jesus konran abaw nin tutawodtaw, “No ma'kit moyon
mangkumubpal a gunem sa panrupan, tampor a wamoyo, ‘Rumapeg kadi'.’
Ket rinmapeg yan page'.
55 No maingar moya anamaet a sirin timog wamoyo, ‘Pinasyan amot kadi'.’
Ket pinasyan amot nin page'.
56 Si'kamon mampimaung-maong! Mataros moyoy pipa'kaan nin bakas
nin luta' tan nin langit, ket sukat a kai moyo nin mataros a pipa'kaan nin
mampangyadi' sawanin nin panaon?
57 Edet, magdisisyon kamo no ani a matunong sa adapan nan Dios.
58 Bilang wadi', no main nin mangidimanda komo ket i'ras naka sa hus-
gado, kiariglo kaynan tampor mintras nin iti kamo et sa dalan, ba'yo ka nin
maiyadap sa kurti, ta no kai, ipasuet nakan i'ras konan hwis, mi'sa ipagamet
nakan hwis konran pulis ket ipriso raka.
59 Ibarita' koyti komoyo, buruken rakadtaw sa tana a mabayadan mo a
sangkaultimwan nin sintabos a multa mo.”

13

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Kayon Igos a Kai nin Gumunga

1 Sin sain, main nin tutawodtaw nin nangibarita' kona ni Jesus nin
maipa'ka' konran umno ray taga Galilea a nipapati na ni Pilato leleg ra nin
mampangida'ton nin pinatin uayep konan Dios ket nailawok a daya' ra sa
daya' nin da'ton ra.

2 Ket wana ni Jesus konra, “Man'ipa'ka' moyo para nin mas mabyat a
kasalanan ran saraytaw nin pinati dyan saray raruman taga Galilea bana'
sa wantaw nin nikapati ra?
3 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin
gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon lamang nin
bilang konra.
4 Saya et, saray labinwaloy tawon nati nin nadag'anan nan latudi nin
itaw sa Siloe, sa wamoyo, mas makasalanan sara dyan saray kapada ran
mampiikap sa Jerusalem?
5 Ibarita' ko komoyo a ambo' nin wanin! Ket si'kamo, no kai moyo nin
gurutan a pagkakasalanan moyo, madusa kamo ket mati kamon wanin
lamang konra.”
6 Ket wana ni Jesus konra a sayay pangingiyarig, “Si sayay tawo ket main
nin mula nan igos sa luta' na. Ni'sa, kina' na nin kinikit no main nin bunga
na, ket kasa gapo nin na'kit na.
7 Kanya' nin, wana konan si mangngalila', ‘Ya! Tuloy taon koynan mam-
pakodti mangkit nin bunga nan sitin puon, ket anggan sawanin kasa et gapo.
Pukanen maynayti ta mangukupa ya tamo' nin lugar.’
8 Ket wanan sitin mangngalila', ‘Ser, palabasen ta yapo' a sayay taon ta
sukaden koy libed nin puon na tan kwan yan gwano.
9 No gumunga ya li' no sumunor a taon, maong, ket no kai, saytaw yayna
li' nin pukanen.’ ”

Sa Awron Painawa, Pinaanda' naya ni Jesus a Babayin Bukot

10 Sayay Awron Painawa, anamanaet ket mampangyakay ya si Jesus sa
sayay sinaguga.
11 Sin sain, main itaw nin sayay babayi nin labinwaloy taon naynan
mangkapaidap ta nasrepan yan ispiriton duka'. Kanya' nin ginmukot ya tan
kai nayayna gapo nin maitarindeg a gurot na.
12 Sin na'kit naya ni Jesus, kinayaban naya, mi'sa wana, “Mangibwat
sawanin limpyo kayna.”
13 Nipababo na ni Jesus a gamet na konan si babayi ket, sin sain, tampor
nin naitarindeg nay lalaman na kanya' nin rinayu-rayo nayay Dios.
14 Sawanin, masager yay pangulo sa sinaguga bana' ta sa Awron Painawa
na ginwa' in ni Jesus ket wana konran tutawo, “Main nin a'nem a awron
matkap a mag'ubra. Sa saytaw nin awro kamo makodti nin patambar ambo'
no Awron Painawa.”
15 Ket wanan ni'bat ni Jesus nin Uunuren kona, “Maong kamo wadi'! Kai
para a say barang saya komoyo mataman no Awron Painawa ket usbagen
moyo sara sa nakaipugedan ray ayep moyo ta ika' moyo sara nin painumen?
16 Siti nin babayi, a nangibwat anaod sa puri na ni Abraham, ket pinag-
masakit naya ni Satanas sa luob nin labinwaloy taon. Ambo' para nin
manepeg a pa'sar balukasan ya anamaet mangibwat sa masakit na sa Awron
Painawa?”
17 Sa sain a nibarita' na ni Jesus, sarba ran kuntra kona ket napading'eyan
sara. Bale' maririket saray raruman tutawodtaw bana' sa sarban bubagay
nin makapaka'ngap a ginwa-ginwa' na.

Say Pangangakay nin Maipa'ka' sa Iyadilanta nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 13:31-33; Marcos 4:30-32

18 Ket nituloy na ni Jesus a pangangakay na. Wana, “Pa'noy pag'aadi' nan
Dios? Adti nin maiyarig?

19 Say iyadilanta nin pag'aadi' nan Dios ket maiyarig sa sangkadaitean nin
bikoy nin mustasa a nika' na nimula nin sayay tawo sa pukok na. Tinmubo'
ya anggan nag'in yan kayo ket nipugaran ran mumanuk-manok a susanga
na."
20 Wana et ni Jesus, "Ani et a pangiyarigan ko sa pag'aadi' nan Dios?
21 Say pakaitayak nin akay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios ket maiyarig
et sa pammakbo. Nilawok nan sayay babayi a daite' nin pammakbo sa
rwampulo' a salop nin arina ket kinumbo yay intiron minasa na."

Si Akipot a Purtan Mako konan Dios
Mateo 7:13-14,21-23

22 Nituloy ra ni Jesus a pako ra sa Jerusalem ket sa nadalanan ran bubabali
tan bubaryo, tinumge-tumgen saran nangyakay.
23 Sawanin, main nin nanepet kona ni Jesus a wana, "Ser, umno sara tamo'
para a maisalba nan Dios?"
Ket wanan ni'bat ni Jesus konran tutawo,
24 "Gaw'en moyoynay anggawan nin mababa' moyon makasrep sa akipot
nin purta nin mako sa anggan-angga nin byay. Ibarita' koyti komoyo:
Rumate' li' a panaon nin abaw saray masuet nin sumrep bale' kai sara nin
makasrep.
25 Nisada' nayayna li' a purta nin main nin bali ket, si'kamo itaw kamo tana
sa rikor, mantumuktok kamon mampangumbinsi a wamoyo, 'Ser, pasrepen
rakami pa.'
Ket si ubat na komoyo, 'Andyak ta kai katamo nin katanda' tan kai ko nin
tanda' no adti a ibwatan moyo.'
26 Ket wamoyo, 'Nakadungo rakamin nangan tan ninom, tan nangyakay
kadtaw et sa lugar mi.'
27 Bale' i'bat na, 'Kai kamo nin makakibiang iti, si'kamon sarba nin gumu-
gumwa' nin duka'! Kumadayo' kamo kongko!'
28 Ket umasisit kamo tan ngumaretenget a ngipen moyo bana' sa paka-
paidap. Anaod, ma'kit moyo saradtaw si Abraham, si Isaac, si Jacob tan sarba
ran prupita nan Dios sa Pag'adian na, ket si'kamo bale', mampalakwanen
kamo ket kai kamoyna gapo nin makasrep.
29 Main anamaet nin tutawon kipunsyadtaw sa Pag'adian nan Dios nin
mangibwat sa panrupan tan sa baytan, wanin et sa bagatanan tan sa
amyanan.
30 Anaod, main saray tutawon mipaayupa' sara sawanin ket maita'gay sara
li', tan main sara anamaet a mipata'gay sara sawanin ket maikayupa' sara li'."

Say Pangangado' na ni Jesus konran Taga Jerusalem
Mateo 23:37-39

31 Konan siin et a lamang a udas, main nin Pariseo nin nako kona ni Jesus
a wanra, "Mibwat kaynadti yapo' ta rabay naka kano nin ipapati ni Adi'
Herodes Antipas."
32 Ket wanan ni'bat ni Jesus, "Mako kamo konan siin nin tawon bara'mon
alimutang a mataktika tan ibarita' moyo kona a wangko a sawanin tan no
dilap ket ituloy ko et a lamang a mamalakwan nin ispiriton duka' konran
nasrepan ra tan mamaanda' nin main nin masakit. Ket sa ikatlon awro,
mayadi' koyna a gawa' ko.
33 O' a, kanya' nin ituloy koy pako ko sa keen ko sawanin, no dilap tan angga
et no kamakarwa bana' ta adti et anaod a lugar nin pangmatyan konan sayay
prupita nan Dios no kai itaw sa Jerusalem?

34 O si'kamon taga Jerusalem, patye-patyen moyo saray prupita tan kudas-
kudasen moyo saran patyen a tutawo nan Dios a ibaki' na komoyo! Ni'no
koyna sinari' nin dinepen katamon bilang sa pananayakop na sa sirong nin
pakpak nan inan manok konran siwsiw na. Bale', si'kamo, andi' kamo!
35 Anaod, pauryan nayayna nin Dios a lugar moyo! O' ibarita' koyti
komoyo, kai rakoyna nin ma'kit angga nin rinmate' ana a panaon nin
maibarita' moyo a wanti, 'Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin man-
rumate' anadti sawanin kontamo!'* "

14

U'nawen a say Mamin Kaabigan sa Awron Painawa

1 Saya anamanaet nin Awron Painawa, sinagyat ya si Jesus nin mangan sa
bali nan sayay pangulo ran Pariseo. Ket man'imatunan rayan itaw no ani a
gaw'en na.
2 Anaod ta itaw ya sa dani na a sayay lalakin umna-umnal a lalaman na.
3 Ket tinepetan nasara ni Jesus a Pariseo tan saray abugado sa Gugan-gan a
wana, "No paandaen nayan sayay tawo a sayay main nin masakit no Awron
Painawa, subagen na kasi a Gugan-gan, o kai?"
4 Nititinek sara tamo' bale'. Sin sain, nipababo nay gamet na ni Jesus konan
lalaki ket inmanda' ya, mi'sa pinaugot nayayna sa bali ra.
5 Kayadi' sain, wana ni Jesus konran saray abugado tan saray Pariseo,
"Bilang wadi' a main komoyo a si anak na o si baka na ket nanabo' ya sa
bubon, kai naya kasi nin arwasen nin tampor mataman no Awron Painawa?"
6 Ket kai sara nin naka'bat konan tepet na.

Maipa'ka' konan Sayay Maayupa' a Nakem tan Mapanan'ili

7 Sin sain, naasikaso na ni Jesus a main konran saray sinagyat a pinili' ran
tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo. Kanya' nin wana konra,
8 "Bilang wadi' ket sinagyat ka sa sayay bansal, andi' ka nin tumekre' sa
tekrean a para konran saray ata'gay nin tutawo, ta bangli' no main nin sayay
sinagyat nin mas ata'gay nin tawo dyan si'ka.
9 Ket si nanagyat ika' naya nin patekreen sa mantekrean mo tan wana
komo, 'Para konan sitin tawo ya in nin tekrean.' No wanin ket mading'eyan
ka nin erpe-erpes nin mako sa rigrig.
10 Ana edet, no main nin managyat komo, itaw ka sa rigrig tumekre' ket
keen naka li' nin namabansal nin ibarita' na komo, 'Amigo, taynadtaw e
tumekre' sa naisadya' nin tekrean!' Konan siin ket mapagalangan ka sa
adapan ran kadungo mo."
11 Anaod, si mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li' ket si
mipaayupa', maita'gay ya li'.
12 Sawanin, wana anamaet ni Jesus konan Pariseo a nanagyat kona, "No
manadya' ka para sa sayay pakan, ambo' nin saray uamigo mo, bubsat mo,
kukanayon mo, tan saray mumayaman nin kabaraybay moy sagyaten mo, ta
masagyat raka li' anamaet ket natubale' kayna.
13 Ana edet, no mamakan ka, maong anan saray pubri, pilay, bulag a
sagyaten mo.
14 Ket makarma' ka li' ta kai sara nin makatubale', bale' si Dios tubaleen
naka li' no pasublien nasarayna nin mabyay a mapteg."

Si Pangingiyarig Maipa'ka' sa Ubat sa Nikasagyat sa Punsya
Mateo 22:1-10

---

* **13:35** Kanta 118:26.

15 Sin narnge' nayti nin saya konran saray kadungo na ni Jesus nin
mampangan, wana kona, “Makarma' saray makakidungon mangan itaw sa
Pag'adian nan Dios!”
16 Ket wanan ni'bat ni Jesus a nipadalan na sa sayay pangingiyarig, “Main
nin sayay mamapunsya ket abaw saray sinagyat na.
17 Sin narate' anay awron punsya, nipakayaban nasaray sinagyat konan
katulong na a wana konra, ‘Kamoyna ta nakasadya' ana nga'min.’
18 Bale' sarba ra main nin bada'nan. Wanan nu'na, ‘Nakasaliw akon luta'.
Matkap nin keen koya bisitawen. Kidawat akon dispinsa.’
19 Wana anamaet nin saya, ‘Nanaliw akon mapulo' ray damulag. Keen
kosara nin sarien nin ipangadado. Kidawat akon dispinsa.’
20 Wana nin saya et, ‘Kayadi' ko tamo' nin nikasal kanya' nin kai ako nin
makapika'.’
21 Sin sain, sinmubli' yaynay katulong tan nibarita' naytin bubada'nan
ra konan amo na. Sawanin, sabtan sager nan amo kanya' nin ginan-gan
nayay katulong nin wana, ‘Madali' ka, mako ka sa palingki, sa plasa tan sa
kukalsada ta i'ras mosaradti a pubri, a bulag tan pilay.’
22 Ket kaaram, sinmubli' yaynaet a katulong konan amo na tan wana, ‘Ser,
ginwa' koynay nigan-gan mo kongko, bale' abaw et a bakantin tekrean.’
23 Ket ni'bat nan amo konan katulong, ‘Mako ka edet sa dudalan ta
pasueten mosaray tutawo nin makodti ta pigaw nin mapno' yay bali ko
24 ta ibarita' koyti komoyo, ni si'numan konran saraytaw saray nu'nan
sinagyat nin nagbada' ket kai nin makataway sa nisadya' ko.’ ”

Matkap nan Ipulisay nin Sayay Tumutumbok a Mabli kona
Mateo 10:37-38

25 Sa nipangituloy na ni Jesus nin mako sa Jerusalem, pinasyan ka'bawan
ran tutawon nayi kona. Sin sain, inmadap ya konra ket wana,
26 “Si si'numan a marabay nin tumumbok kongko nin mas alaki a pangan-
gado' na konran mangatua na, asawa na, a'nak na, bubsat na, tan taman sa
lalaman nan diri dyan sa pangangado' na kongko, kai ya nin magwa' nin
mag'in nin tumutumbok ko.
27 O' ta si tawon kai nin pa'sar mamalatay nin kudos na nin ipulisay na a
sarban mabli kona, kai nan lamang nin magwa' a mag'in nin tumutumbok
ko.
28 Anaod, si si'numan nin tumumbok kongko ket matkap a bilang yan sayay
mampagplanon mama'deng nin bali. Kwintawen na yapo' a magastos na ta
pigaw nin matandaan na no sumadag a kwarta na nin ipangyadi' konan bali
29 ta sali' no mayadi' na nin maipa'deng a pundasyon, kai nayayna nin
maituloy ket sarba ran maka'kit kaka'lisan raya
30 nin wanra, ‘Ya, siin a tawo, nama'deng ya ket kai naya nin nayadi'.’
31 Wanin anamaet, no girawen yay sayay adi' a main nin mapulo' a ribon
sundalo', ket si adi' a mangira kona ket main anamaet nin rwampulo' a ribon
sundalo' na, siguradon isipen na yapo' tan adalen na no mababa' rasaran
labanan nin mapulo' a ribon sundalo' na a rwampulo' a ribon sundalo' nan
kagira na.
32 Ket no wadi' a kai ra nin mababa', mintras a kai sara et nin inmintra a
kalaban, mangibaki' yaynan mangilalaman kona nin mangibarita' konan si
saya et nin adi' no ani a matkap nan gaw'en ta pigaw nin mituno sara.
33 Edet, no kai nin gurutan nin si'numan a sarbaynan main na, kai ya
magwa' nin mag'in nin tumutumbok ko.”

Mateo 5:13; Marcos 9:50

34 “Anaod, say asin, maalaga; bale' no tinmab'ang ana, kai ana gapo nin
maisubli' a taway nin ma'sin.
35 Kasaynan sirbi mataman tanan usaren sa luta' o gaw'en nin gwano
ket ibantak ana. Si'kamon manrumnge', adalen moyon maong tin narnge'
moyo.”

15

Say Ririket Bana' sa Nikadumog konan Sayan Nabarang
Mateo 18:12-14

1 Sawanin, abaw saray manininginir nin buis tan saray raruman bantog
nin makasalanan a nako nin inmaribungbong kona ni Jesus ta pigaw nin
mangrenge' saran uakay na.
2 Ket main itaw nin Pariseo tan Madudunong sa Gugan-gan a bere-bere nin
wanra, “Ya, sitin tawo ket akuen nasaray tutawon makasalanan ket kidungo
ya et nin mangan konra!”
3 Bana' ta wanin, nibarita' nayayti ni Jesus nin pangingiyarig:
4 “No wadi' ta main nin saya komoyo a main nin sanyasot a karniro, mi'sa
nabarang yay saya, piho nin ibati' nasaray syam a pulo' tan syam itaw sa
mampamasturan na, ta keen naya nin tikapen taw si saya nin nabarang
anggan madumog naya.
5 Mi'sa, no nadumog nayayna, balatayen nayan siririkat nin isubli' nayay-
nadtaw sa kami'nan ra.
6 Ket no rumate' yadtaw sa bali ra, kayaban nasaray uamigo na tan
kukabaraybay na a wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog
koyaynay nabarang nin karniro ko.’ ”
7 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wanin a lamang a mas
maririket saray itaw sa langit, no si sayay tawon makasalanan ket pag-
babawian nayna a kukasalanan na, dyan bana' konran syam a pulo' tan
syam nin matunong kano nin man'ipa'ka' ra a kai rayna nin matkap a
magbabawi'.”

Say Panningkap konan Sayay Na'met

8 “Anamaet a lamang, no wadi' ta main nin sayay babayi a main nin
mapulo' ray kwartan pirak*, mi'sa na'met nayay saya, piho nin manulsol yan
lampadawan tan mamanis ya ta tikapen nayan maong a na'met nan kwarta
angga nin madumog naya.
9 Ket no nadumog nayayna li', kayaban nasaray uamiga na tan kukabaray-
bay na tan wana, ‘Rumiriket a saya tan saya kontamo ta nadumog koyaynay
na'met kon kwarta ko.’ ”
10 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, wantin lamang konran saray
uanghil nan Dios a rumiriket sara anamaet no main nin sayay makasalanan
a pagbabawian nayna a kukasalanan na.”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konan Mapainganga'do nin Ama

11 Wana et ni Jesus, “Main nin sayay ama a main nin rwa ray a'nak nan
lulalaki.
12 Wanan buridek konan ama na, ‘Tay, ibi mo paynay tao kon syay
kanepegan nin tawiren ko.’ Kanya' nin nibi na anaod nin ama a tao nin saya
tan saya konran rway a'nak na.

---

* **15:8** Say alaga nan sayan sayti ket swildon magsayay awron pagtatrabaho sin saytaw.

13 Ket napalabas a umnoy awro, nilako' nan sitin buridek a sarban tao na
tan nako ya sa sayay adayo' a lugar. Pinirdi-pirdi nadtaw a kwarta na sa
pagkabyay a kasan kabalikasan.
14 Sin na'pos nayna a kwarta na, nibansag et a nagkamain nin grabin bitil
itaw sa lugar nin kami'nan na, ket mangkapaidap yaynan tuloy.
15 Kanya' nin pinatawo ya konan sayay tagadtaw ket nibaki' yan man-
gasikaso konran baboy* itaw sa pammasturan.
16 Sa bitil naynan tuloy, mataman nin say ipamakan konran baboy ket
rabay nayna kumon nin kanen, bale' kasa nin mami kona.
17 Sin pa'sar naimunawan ya, ket wana sa nakem na, ‘Sarba ran mam-
patawo kona ni tatay ket subra-subray mangkanen ra. Bale' iti ako a
mangkamati ana sa bitil!
18 Mako akoyna pa nin sumubli' kona ni tatay ta ibarita' ko a nagkasalanan
ako konan Dios tan wanin et kona.
19 Akuen ko kona nin kai akoyna anaod nin kumana' nin tawagen nin anak
na, no kai edet, ikwinta nako tanan saya konran mampatawo kona.’
20 Sin sain, nibwat ya anaod ana nin sumubli' yadtaw konra.

Adayo' ya et a lamang sa bali ra, natamuraw nayayna nin ama na. Nanabo'
a inganga'do na kona, kanya' nin nalayo yan sinumna', mi'sa yinakap tan
inarkan naya.
21 Wanan sitin anak konan ama na, ‘Tay, nagkasalanan ako konan Dios tan
wanin et komo. Kai akoyna edet nin kumana' nin tawagen et nin anak mo.*’
22 Bale' kinayaban nasara nin ama a kukatulong na a wana, ‘Madali' kamo.
Awiten moyodti a sangkabistawan nin aysing ta isulot moyo kona. Mi'sa
singsingan tan sapatusan moya.
23 Anamaet lamang, keen moya kalapen a pinataba' nin baka ta patyen
moya. Mi'sa, magpunsya atamo tan rumiriket atamo
24 bana' ta sitin anak ko a man'ipa'ka' kon nati ana ket bilang yan sinmubli'
nin mabyay. Sin saytaw, pa'sar nay nabarang, bale' sawanin sinmubli'
yaynadti!’ Kanya' nin nitarana' ray piririga tan pagpupunsya ra.
25 Sin sain, si anak nin kaka ket itaw ya sa gagawa'. Sawanin, sumubli'
yayna sa bali ra ket sin adani yayna, narnge' nay tunoy nin piririga.
26 Kanya' nin kinayaban nayay sayay alila' ra tan tinepetan naya a wana,
‘Ansain? Ani a mampangyadi'?’
27 Ket wanan katulong, ‘Sinmubli' yaynay ari mo, kanya' nin nipapati naya
ni tatay moyo a pinataba' nin baka bana' kona ta marigsa yan rinmate'.’

28 Bana' sa saytaw nin narnge' na, sinmes'ew ya a kaka tan kai na nin rabay
a kiriga konra. Kanya' nin, kinuyong naya ni tatay na a lumuob yayna sa bali
ra.
29 Ket wanan ni'bat kona ni ama na, ‘Isipen moyoyti, umnoy taon koynan
mampagsirbi komoyo, tan kai ako gapo nin sinmubag ni ni'sa sa sarban
nigan-gan moyo kongko. Ket mataman ni ni'sa, kai nako binyan ni saya tana
nin kanding ta pigaw nin miririga kami nin saray uamigo ko.
30 Bale' sin rinmate' yayti nin anak moyon namirdi-pirdi nin kayamanan
moyo konran bubbayin duka', nipapati moya et taw si pinataba' a baka para
kona!’

---

* **15:15** Siti nin trabaho, mangikayupa' ya nin tuloy konan sayay Judio; ambo' tamo' nin bana' ta nag'in yan alila', no kai bana' ta sa Gugan-gan ran Judio ket maiyawa' a mangalila' nin baboy bana' ta man'ibilang sarayti nin nikasama'. Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 11:7. * **15:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Gaw'en nako tana pan sayay basta uupaan mo.*

31 Ket wanan ama kona, ‘Anak ko, si'ka, pirmi kan iti sa dani ko, tan sarban
ikon ko, ikon mo anaod.
32 Talagan manepeg nin miririga tan magpunsya atamo ta siti nin ari
mon say pa'sar na ket nati ana, sinmubli' yan mabyay; nabarang ya bale'
nakasubli' yan lamang.’ ”

16

Say Maipa'ka' konan si Masirib nin Ingkargado sa Kayamanan

1 Ket nibarita' nayti konran tumutumbok na a wana, “Main nin sayay
mayaman a main nin ingkargado sa kayamanan na. Ket natandaan na a sitin
ingkargado ket mandispalkwen nay kwarta na.
2 Kanya' nin nipakayaban tan tinepetan nayan mayaman a ingkargado a
wana, ‘Ansitin natandaan ko maipa'ka' komo? Kwintawen moynay sarban
nitalek kon asikaswen mo ta galten takaynan ingkargado ko.’
3 Ket wanan ingkargado sa nakem na, ‘Ani kadi' a gaw'en ko? Galten
akoyna, ket ambo' akon magsen nin mangadado tan mading'ey akon kipaya-
bor.
4 Ay! Tanda' koynay gaw'en ko ta pigaw nin taman no maglat akoyna, main
nin mangako' kongko sa bali ra.’
5 Kanya' nin, kinayaban nasaran sa'sa-sa'sa a main nin utang konan amo
na. Wana konan nu'na, ‘Umnoy utang mo konan amo ko?’
6 ‘Walunyasot a galon nin ladak,’ ni'bat na. Ket wana kona, ‘Sya ey listawan
mo. Dali'-dalien mo, tumekre' kadti e tan isurat mon a'pat a yasot.’
7 Mi'sa wana konan ikarwa, ‘Si'ka, umnoy utang mo?’ Ni'bat na, ‘Sanribon
kaban nin irik.’ Wana kona, ‘Sya ey listawan mo. Isurat mon walunyasot.’
8 Ket sin natandaan nan amo nayti say man-gaw'en nan sitin masaor a
ingkargado, rinayo naya sa kasiriban na. O' tutuo a mas masirib saray
makamundo dyan saray makaDios.”
9 Nituloy nay nag'irgo ni Jesus a wana, “Ibarita' koyti komoyo, usaren
moyoy kayamanan moyodti sa luta' para sa kaabigan ran tutawo ket no
rumate' a awro a kasaynan kausaran nin kwarta, maako' kamodtaw li' sa
lugar a piikapan anggan-angga.
10 Si kapagpyawan sa daite', kapagpyawan ya anamaet sa abaw. Ket si
masaor sa daite', masaor ya anamaet sa abaw.
11 O' no kai kamo nin kapagpyawan sa kayamanan iti sa luta', pa'no kamon
pyawen sa peteg a kayamanan itaw sa langit?
12 Wanin anamaet, no kai kamo nin mapyan manga'get nin ikon ran
raruma, kai kamo mabyan nin mag'in ikon moyon diri.”
13 Wana et ni Jesus, “Kai nasara mapagsirbyan nin kusto nin sayay mag-
sisirbi a rway niduman amo na, ta no rwa ray amo na, mas kawa'nanen
nayay saya dyan si saya, ket mas tutuo ya konan saya dyan konan saya.
Wanin anamaet, kai moyo nin mapirngan a magsirbi konan Dios tan say
umagawa kamon maningkap.”

Say Pikakalamo' a Nigan-gan sa Pag'aadi' na nin Dios
Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12

14 Narnge' ra a nibarita' na ni Jesus nin saray Pariseo nin itaw, ket tinuya'-
tuya' raya bana' ta mablin tuloy konra a kwarta.
15 Ket wana ni Jesus konra, “Say man'ipa'kit moyo sa tawo ket si mapteg
kamo bale' tanda' nan Dios a kanakman moyo. O', si mas maalaga sa tawo,
ket makaparmay ya konan Dios.

16 O', say Gugan-gan nin nibi na ni Moises tan say nisurat ran prupita ket
man'ipatumbok angga sin ityayna si Juan a Mammawtismo. Anaod sawanin
man'ipata-patanda' yay Mabistan Patanda' no pa'non paisirong sa pag'aadi'
nan Dios, ket man'ipasuet ray mairanod nin saray abaw a tawo.
17 Wanin man, mampagkuri et a Gugan-gan. Anaod, makasa yapo' a langit
tan luta', ba'yo a sayay gurit nin Masanton Kasuratan.
18 O' si sayay lalaki nin isyay nayay asawa na mi'sa ya mangalamo'
nin sakalako, konan siin mampamabayi ya. Wanin a lamang, si lalakin
mangalamo' konan sayay babayin nisyay nan asawa na, mampagkasalanan
yan mampamabayi.
19 Sayti et:

Main nin sayay mayaman nin say seket na ket sangkablyan, tan pirmi yan
mamapunsya.
20 Sa serpan sa pukok na ket main nin nipaida' itaw nin sayay kipayabor a
say ngaran na Lazaro. Napno' yan gilgil.
21 Mampilalo ya tana nin mabyan sa itampal nin natra' sa kinnan nan
mayaman. Ket makaluod et sa kapapa'sar na, saray maatap a aso, keen ra
dildi-dildilan a gilgil na.
22 Sayay awro, nati ya si Lazaro ket ni'ras rayadtaw nin uanghil sa dani na
ni Abraham. Kaaram, nati ya anamaet a mayaman, ket nitabon ya.
23 Ket nika' ya sa *Hades** nin itaw ket mampangirangep yan dya'dya'.
Tinmangar ya ket natamuraw nayadtaw sa adayo' si Abraham nin iti ya sa
dani na si Lazaro.
24 Ket nita'way na, ‘Ama Abraham, panginga'do mo. Ibaki' ma pa si Lazaro
nin ilbet nayay tamudo' na sa ranom ket turuan nayan maparay'epan a dila'
ko ta dya'dya' koynan tuloy iti sa apoy.’
25 Bale' ni'bat na ni Abraham, ‘Anak ko, panemtemen mo a leleg mon
nabyay itaw sa luta' ket nipapda' ka, bale' si Lazaro ket nangirangep yan
dya'dya'. Ket sawanin, syay mampainawnan iti ket si'ka anamaet a mam-
padya'dyaen,
26 tan ambo' in tamo' ta, main nin sangkaararman tan sangkaalawangan
nin bwang sa pisa'lean tamo. Ket saray iti, kai sara makarubari' isen tan sara
anamaet a isen, kai sara makarubari' iti.’
27 Ket wanan mayaman, ‘No wanin edet, Ama Abraham, ibaki' ma tana pa
si Lazaro itaw konra ni tatay ko
28 ta itaw, main nin lima ray bubsat kon lulalaki ket pau'nawan nasara ta
pigaw nin kai sara maika' iti sa pakapadya'dyaan.’
29 Ket ni'bat na ni Abraham, ‘Main anaytaw say nisurat na ni Moises tan
ran saray prupita; matkap ra tana nin tepren.’
30 Ket wanan mayaman, ‘Kai ra nin tepren, Ama Abraham; bale' no
main nin sinmubli' nin mabyay nin mako konra, pagbabawian raynay
kukasalanan ra.’
31 Ni'bat na ni Abraham, ‘No kai ra nin tepren a nipaisurat nan Dios nin
niyakay ra ni Moises tan saray prupita, mataman et no main nin saya a
sinmubli' nin mabyay, kai saran lamang nin mamper.’ ”

17

Si Rispunsibilidad tamo ket si Ipatunong tamoy Saya tan Saya
Mateo 18:6-7,21-22; Marcos 9:42

---

* **16:23** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Glusaryo.

1 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Kai nin mapal'isan nin rumate'
a puon nin pagkakasalanan sa byay nin tawo, bale' kauda'dwan a kaugutan
nan tawon pangibwatan nin pagkakasalanan nan kapada nan tawo.
2 Mas maong et konan sayay tawo a katinan yan mabyat nin bato sa
liey tan ibuntok ya sa taaw dyan si mag'in nin syay puon nin pakasida'
nin pagmamatalek na kongko nin saya konran sarayti nin maayupa' sa
pammemper ra.
3 Kanya' nin asikaswen moyon maong a man-gaw'en moyo! No wadi' ta
main nin kapada mon mammemper nin magkasalanan komo, ima'nwen ma.
Ket no magbabawi' ya, pirdunawen ma.
4 Mataman nin magkasalanan ya komo nin mipito sa sayay awro, no
tana ket mipito yan mako komo nin wana, ‘Magbabawi' ako,’ matkap a
pirdunawen ma.”
5 Ket wanran saray apostoles kona ni Jesus nin Uunuren, “Pun'an mo pay
pagmamatalek mi!”
6 Ket wanan ni'bat nin Uunuren, “Mataman no say pagmamatalek moyo
ket bilang nin kaalaki sa sangkadaitean a bikoy, magwa' moyon ibarita'
konan sitin alakin kayo a dumutdot ya tan mako yadtaw nin paimula sa taaw,
ket tumulok ya.
7 Anamaet a lamang, no si saya komoyo wadi' ket main nin aripen nan
mampangadadon luta' na o mampamastor nin uayep na, ket karate' nan
siti nin ibat sa gagawa', ibarita' na kasi kona a dumungo yaynan tampor ta
mangan yayna?
8 Kai! Ana edet, igan-gan nan amo, ‘Misili ka tan manadya' kan panga-
punan ko, mi'sa sirbyan nakon mangan tan minom. Ket kayadi' ko nin
mangan, mangan kayna.’
9 Sawanin, kisalamat ya kasi a amo konan sitin aripen bana' ta ginwa' nay
namakian na kona? Kai anaod!
10 Wanin a lamang anamaet komoyo. Mataman no nagwa' moyoynay
sarban nangibakian nan Dios komoyo, matkap a wamoyo, ‘Uaripen kami
tamo'. Kai kami matkap nin raywen ta ginwa' mi tamo' a namakian komi.’
”

Pinaanda' nasara ni Jesus a Mapulo' a Tawo nin Liprusyen

11 Sa katutuloy ra ni Jesus nin mako sa Jerusalem, iti sara nin dinmalan sa
pisa'lean nin prubinsyan Samaria tan Galilea.
12 Ket sin nakarate' sara sa sayay baryo, sinumna' sara kona a mapulo' ra
nin tawo nin main nin liprusi. Tinumgen saran naka'deng sa midyo adayo'
13 tan wanran nita'way, “Jesus, Maistro, ka'dwan rakami pa!”
14 Sin na'kit nasara ni Jesus wana, “Mako kamo paipadar sa pupadi'.”* Ket
nako saraynaod ana.
Ket sin iti sara et a lamang sa dalan, inmanda' sarayna.
15 Si saya konra, sin naasikaso na a inmanda' yayna sa masakit na,
sinmubli' yan tampor itaw kona ni Jesus tan nita'wa-ta'way nay pangrarayo
na konan Dios.
16 Nanalimukod yan nigna' a rupa na sa luta' sa adapan na ni Jesus
nin nikisalamat kona. Anta siti nin lalaki ket ambo' yan Israelita no kai
Samaritano ya.
17 Sawanin, wana ni Jesus kona, “Mapulo' sara katawo a pinaanda' ko. Adti
sara edet a syam?

---

* **17:14** Si sayay gawa' nan sayay padi' ran Judio ket si patutu'wan na nin limpyo yaynay sayay main nin masakit nin liprusi.

18 Ani, kasaynan raruman sinmubli' ta pigaw nin raywen nayay Dios no
kai kal-la siti si sayay san'ili?”
19 Sinmunor, wana ni Jesus kona, “Umdeng ka ta mako kayna sa keen mo.
Bana' sa pagmamatalek mo, inmanda' kayna.”

Say Itatarana' nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 24:23-28,37-41

20 Sayay awro, main saray Pariseo nin nanepet kona ni Jesus no ka'no nin
tumarana' a pag'aadi' nan Dios. Wanan ni'bat konra, “Say itatarana' nin
pag'aadi' nan Dios ket kasan sinyalis nin paka'kitan.
21 Iti ya komoyo nin mampag'adi' ket kai nin ma'kit kanya' nin kasan
makapamarita' a ‘Iti ana!’ o ‘Itaw ana!’ ”

22 Sumunor, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Main li' nin panaon a
mailiw kamon mag'uray akoynadti, si'kon si Pinaitawo, bale' kai nin magwa'
in.
23 Anaod, main li' nin mangibarita' komoyo a wanra, ‘Iti ya!’ o ‘Itaw ya!’,
bale' andi' kamo nin sumunor konra.
24 Wanin ta, say irarate' ko nin si'kon si Pinaitawo ket mapatna-patnag a
kapaday kimat nin bigra' nin kumidlap nin mamalaway sa intiron kalangi-
tan.
25 Anta, matkap a dumalan ako yapo' sa pangingirangep nin abaw a pam-
madya'dya' tan kai rako nin alilbien nin saray tutawo konan sitin panaon.

26 Sa panaon nin isusubli' kodti sa luta' nin si'kon si Pinaitawo, say
kapapa'sar ran tutawo ket kapada konran tutawo sin panaon na ni Noe.
27 Sin saytaw, nagkabyay saran bilang kasan rumate' nin pakadusa ket
mangan sara, minom tan sumrep sara sa istado angga sin mismon awron
linmuob sara si Noe sa alakin baluto.* Ket sin lanip ana, nati saray sarban
tawo.
28 Wanin lamang anamaet a nangyadi' sin panaon na ni Lot. Uku-
pado saray tutawo nin mangan, minom, magkumirsyo, mangmula tan
mama'deng nin bali.
29 Bale' sin awron linmakwan ya si Lot sa syudad nin Sodoma, pinarapeg
naya nin Dios nin apoy tan asupri kanya' nin napuuran saray sarba nga'min
itaw.
30 Wanin anamaet li' a lamang a mangyadi' sa awron isusubli' ko nin si'kon
si Pinaitawo nin paipadar akoyna.

31 Konan sitaw li' nin panaon, si si'numan nin itaw sa balkon nin bali na,
andi' yayna nin lumuob ta pigaw nin kalapen nay main nadtaw. Wanin
anamaet konan si itaw nin mampagtrabaho sa gagawa', andi' yayna nin
sumubli' et sa bali ra.
32 Panemtemen moyo a nangyadi' konan asawa na ni Lot.*
33 Si si'numan a say byay nadti tana a kawa'nanen na ket mati ya li' et a
lamang, bale' si tawo nin gurutan nay byay nadti, tumuloy yan mabyay nin
iti konan Dios.
34 Ibarita' koyti komoyo, no wadi' ta yabi li' a isusubli' kodti sa luta', konran
rwa ray tawon mampa'lek sa sayay idaan, si saya, makalap ya ket si saya,
mabati' ya.

---

* **17:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **17:32** Nag'in yan tu'dek nin asin ta bana' ta masuknad yan nanglakwan sa kamamain na tan sa kabibyay nadtaw sa Sodoma, ket sinmubag ya sa bibilin nan Dios nin andi' ya nin lumingap konan syudad a ibwatan na (Genesis 19:26).

35-36 Konran rwa ray bubbayin mampangiling, si saya, makalap ya ket si
saya, mabati' ya.*”
37 Sin sain, tinmepet saray tumutumbok na ni Jesus kona, “Catawan, adti
li' ti nin mangyadi'?”
Wanan ni'bat ni Jesus, “No adti main nin maangot ran laman ran nati, itaw
sara nin mididinep a mumanuk-manok a mangan nin laman ran nati.”

18

Say Maipa'ka' konan Babayin Balo nin Nangipasuet a Tulungan ya

1 Sayay awro, niyakay nasaraynaet ni Jesus a tumutumbok na yupa' sa
sayay pangingiyarig a matkap nin pirmi saran dumasal konan Dios tan andi'
ra nin sawaan ti nin gaw'en.
2 Wana, “Sa sayay babali, main nin sayay hwis a kai ya nin mali'mo konan
Dios tan kai ya nin mangasikaso konran kapada nan tawo.
3 Main anamaet itaw nin sayay babayin balo nin pirmin mako kona ta
patulong ya maipa'ka' sa kaso na konan kakuntra na.
4 Na'teng yapo' a kai naya nin man'asikaswen nin sitin hwis ket sin susuyot
anan lamang wana sa nakem na, ‘Mataman nin kai koya nin ikali'mo a Dios
tan kai ako nin mangasikaso konran tutawo,
5 tulungan koya paynaytin babayin balo sa kaso na ta pirmi nako tanan
man'isturbwen. Bangli' no mapasnep nakoyna bana' sa pako nadtin pirmi
kongko.’ ”
6 Ket wana ni Jesus nin Uunuren konran tumutumbok na, “Adalen moyo
in say nibarita' nan si luko nin hwis.
7 Edet, no wanin a nag'in disisyon na, si Dios et wadi' a kai nin tumulong
konran tutawon pinili' na a sa awro tan yabi ket man'umay'ay sara kona?
Maong ya ket peteg nin tutuo a kai na nin eteng-etengen a panunulong na
konra.
8 Ibarita' koyti komoyo, ibi na nin tampor nin Dios a manepeg para konra.
Anamaet bale', saytaw li' no si'kon si Pinaitawo ket sumubli' akodti sa luta',
main et li' palayin marate' kon tutawon mampagmatalek kongko?”

Nipatukdo' a Pammirduna sa Kaayupaan nin Nakem

9 Nag'irgo ya anamanaet si Jesus yupa' sa sayay pangingiyarig konran
saray mampangipa'ka' sa lalaman ran diri a matunong saran tutawo bale'
mangmuda-muda saran kapada ran tawo.
10 Wana ni Jesus konra, “Main nin rwa ran katawo a linmuob sa sakop nan
Timplo ta pigaw nin dumasal sara. Si saya, Pariseo ya ket si saya anamaet,
maniningir yan buis.
11 Si Pariseo, naka'deng yan pinaipurok nin dinmasal nin sititinek a wana,
‘Kisalamat ako komo, o Dios, ta ambo' akon bilang konran raruman tutawo a
maagom sara, ambo' saran mapteg, tan mamabayi sara, tan laloyna a ambo'
akon bilang konan siin si maniningir nin buis.
12 Mampagkulasyon ako nin mirwa sa manglinggo tan man'ibi ko et komo
a kakapulo' nin sarban mangkatingkapan ko.’
13 Si maniningir nin buis anamaet, itaw yan man'umdeng sa midyo adayo'
nin kai na tana gapo nin maitangar a rupa na sa langit tan mangkabug-
kabugen nayay kerep na sa pagbababawi' na tan mandumasal ya a wana,
‘O Dios, ka'dwan nako ta saya akon makasalanan.’ ”

---

* **17:35-36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Konran rway lulalaki nin itaw sa gagawa', si saya, makalap ya ket si saya, mabati' ya.*

14 Ket wana et ni Jesus, “Ibarita' koyti komoyo, sitaw si maniningir nin
buis a napirduna. Kanya' nin sinmubli' ya sa bali ra nin nikwintan kai
nagkasalanan. Si Pariseo bale' kai ya nin pinirduna. Sawanin, si si'numan
a mangita'gay nin lalaman nan diri, maikayupa' ya li', bale' si mipaayupa',
maita'gay ya li'.”

Saray Tutawon iti sa Sirong nin Pag'aadi' nan Dios
Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16

15 Sawanin, main saray tutawon ni'ras rasara pati saray abing kona ni
Jesus, ta pigaw nin ipababo nay gamet na konra nin bindisyunan nasara.
Bale' sin na'kit raytin tumutumbok na ni Jesus, inima'no rasaray tutawo.
16 Bale' pinakadani nasara ni Jesus a ua'nak kona tan wana konran tumu-
tumbok na, “Pauryan moyo saray ua'nak nin umarak kongko. Andi' moyo
sara nin ima'nwen ta si tawon say kanakman na ket kapada nin konran
saraytin ua'nak, aburuyan nayan Dios nin kipag'adi' kona.
17 O', ibarita' koyti komoyo, si si'numan a kai nin mipaayupa' nin paisirong
sa pag'uuray nan Dios nin bilang sa pangangaburoy nan sayay anak, kai ya
gapo nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios.”

Say Kayamanan tan say Anggan-angga nin Byay a iti konan Dios
Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31

18 Sawanin, main nin sayay lalaki a saya ya konran pupangulo ran Judio.
Tinepetan naya si Jesus a wana, “Maistro, maong ka. Ket ani a manepeg nin
gaw'en ko ta pigaw nin maga'muran koy anggan-angga nin byay a iti konan
Dios?”
19 Wanan ni'bat ni Jesus kona, “Ambale' a sabtan nako nin maong? Kasa
gapo nin raruma no kai si Dios tamo' a maong.
20 Tanda' moynamaet a Gugan-gan:
Andi' ka nin mamabayi o kilalaki. Andi' ka nin mangmati. Andi' ka nin
manakaw. Andi' ka nin magtistigos nin ambo' nin tutuo. Igalang mosara
si ama tan si ina mo.”*
21 Ket wanan lalaki, “Sarban sain ket mantukiden koyna nangibwat et sin
anak ako.”
22 Sin narnge' na in ni Jesus, wana kona, “Main et nin sayay matkap mon
gaw'en. Ilako' mo nga'min a kamamain mo ket say naglakuan, ibi mo konran
pubri ket magkamain kan kayamanan itaw sa langit. Kayadi' mo in nin
gaw'en, sumubli' kadti kongko tan mag'in kan tumutumbok ko.”
23 Ket sin narnge' na in nin lalaki, ginmereng ya bana' ta sabtan nin yaman
na.
24 Sin na'kit na ni Jesus a pinasyan bereng na, wana, “Ay, maidap nin tuloy
a ipaisirong ran mumayaman a lalaman ran diri sa pag'uuray nan Dios!
25 Anaod, mas mainum'ay ya et nin lumbot a kamilyo sa ubot nin kadayem
dyan si sayay mayaman ket makakibiang ya sa pag'aadi' nan Dios.”
26 Saray nakarnge' sa sain a wana ni Jesus wanra, “Ya! Si'no edet no wanin
a maisalba?”
27 Wana ni Jesus, “Say kai nin magwa' sa tawo, magwa' konan Dios.”
28 Ket wana ni Pedro, “Ket si'kami pa edet? Pinauryan mi anay pammali
mi ta pigaw nin nikikalamo' kami komo.”
29 Wana ni Jesus konra, “O' a, ibarita' koyti komoyo, si si'numan a manglak-
wan nin pammali na o mangatua na o asawa na o bubsat na o ua'nak na bana'
sa pag'aadi' nan Dios,

* **18:20** Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

30 tubaleen naya sa sawanin ana nin byay nin mas abaw et dyan saytaw
say linakwanan na tan maga'muran na et li' a anggan-angga nin byay a iti
konan Dios sa adapen nin panaon.”

Say Ikatlon Nipamarita' na ni Jesus nin Patiti na
Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34

31 Sawanin, pinaipurok nasara ni Jesus a labinrwan tumutumbok na mi'sa
wana konra, “Mangrenge' kamo. Adap tamoyna sawanin sa Jerusalem. Ket
itaw, matukid ana a sarban nisurat ran prupita nan Dios maipa'ka' kongko a
si'kon si Pinaitawo.
32 Ipagamet rako konran ambo' nin Judio ket tuya'-tuyaen, kaka'lisan tan
luda'-ludaan rako.
33 Mi'sa, sanet-saneten rako ba'yo rako nin patyen, bale' marate' a ikatlon
awro, pasublien nakon mabyay nin Dios.”
34 Bale' kai ra nin natarusan nin saray labinrwa a rabay nan ibarita' ni
Jesus, bana' ta say kabalikasan, naiyadi sa pakataros ra.

Napaanda' yay Bulag bana' sa Nipagmatalek na
Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52

35 Dandani sarayna nin makarate' si Jesus sa babali nin Jerico ket main
nin sayay lalakin bulag a nakatekre' sa rigrig nin dalan ta mangkipayabor
yadtaw.
36 Sin narnge' nay gargar ran abaw nin tutawon manlumabas, tinepet na,
“Ani a mampangyadi'?”
37 Wanran tutawo kona, “Manlumabas sara si Jesus a taga Nazaret.”
38 Kanya' nin tinma'way ya a wana, “Jesus a puri na ni Adi' David, ka'dwan
nako kadi'!”
39 Ket saray tutawodtaw sa u'na na ni Jesus, inima'no rayan gumargar bale',
mas nipaksaw nayna edet nin nita'way, “Si'kan nipangako' a puri na ni Adi'
David,” wana, “ka'dwan nako kadi'!”
40 Kanya' nin tinumgen ya si Jesus tan nigan-gan nan ikadani raya kona a
lalakin bulag. Sin itaw yayna sa dani na, tinepet na ni Jesus kona,
41 “Ani a rabay mon gaw'en ko para komo?”
“Uunuren ko,” wana, “rabay ko kumon a maka'kit akon uman!”
42 Kanya' nin wana ni Jesus kona, “Maka'kit kayna. Bana' sa pagmamatalek
mo, inmanda' kayna.”
43 Ket tampor, maka'kit yayna tan nikikalamo' ya konra ni Jesus, nin
manraywe-raywen nayay Dios. Sarba ra nin tutawodtaw nin nakaimaton
sa nipamaanda' na ni Jesus kona rinayo raya anamaet a Dios.

19

Nagbabawi' ya ket Naisalba ya si Zaqueo

1 Nirate' sarayna si Jesus sa Jerico, ket itaw sara nin lumabas sa pako ra sa
keen ra.
2 Main itaw nin sayay lalakin say ngaran na ket Zaqueo. Saya yan pangulo
ran saray manininginir nin buis tan mayaman ya.
3 Mapilit yan ma'kit naya si Jesus, bale' sa ka'bawan ran tawo ket, kai naya
nin ma'kit bana' ta beyew ya si Zaqueo.
4 Kanya' nin say ginwa' na, nalayo yan inu'nawan nasaray tutawo mi'sa ya
nuli' sa sayay puon nin kayon mantawagen nin sikamoro, ta pigaw nin ma'kit
nayan peteg si Jesus ta lumabas yadtaw.

5 Sin naipatben yaynaod si Jesus itaw sa kami'nan na ni Zaqueo, tinmangar
ya ket wana, “Zaqueo, apurawen mo, manaoy kadsen! Anaod, matkap nin
itaw ako nin kipagtuloy sa bali moyo!”
6 Inapura naynaod ni Zaqueo a nanaoy tan maririket nayan inako' si Jesus
itaw sa bali ra.
7 Sara bale' a tutawodtaw nin nakaimaton, bere-bere sara a wanra, “Sukat
nin kipagtuloy ya sa bali nan sayay makasalanan!”
8 Ket inumdeng ya si Zaqueo tan wana kona ni Jesus, “Uunuren, wanti
e: Say kapiknga' nin kayamanan ko ket ibi ko konran pubri, tan isubli'
koynamaet nin mi'pat nin ka'baw konran sinaur-saor ko a sinaor ko konra.”
9 Ket wana ni Jesus kona, “Konan sitin awro, si'ka tan saray pamilya mo ket
naisalba kamo ta saya ka anamaet nin nag'in nin peteg a puri na ni Abraham
bana' sa pammemper mo.
10 Anaod, si'kon si Pinaitawo ket nako akodti sa babon luta', ta pigaw nin
tikapen tan isalba kosaray tutawon adayo' konan Dios”

Si Pangingiyarig Maipa'ka' konran saray Nangipyawan nin Kwarta
Mateo 25:14-30

11 Sawanin, leleg ran mampangrenge' nin tutawo sa man'ibarita' na ni
Jesus, nituluy-tuloy nay nangyakay yupa' sa sayay pangingiyarig. Wanin a
ginwa' na bana' ta adani sarayna sa syudad nin itaw sara nin nag'adi' a uadi'
sin saytaw*, tan ta pigaw nin ikusto na a man'ipa'ka' ran tutawo a tumarana'
ana a pag'aadi' nan Dios no rumate' yadtaw.
12 Ket wana ni Jesus konra, “Main nin sayay lalakin ata'gay a nikatawo na
nin mako sa sayay adayo' nin lugar ta itaw ya suyuen nin adi', ket mayadi'
sumubli' ya li' nin mag'uray sa nasyon nan diri.
13 Sin adapen na a mibwat, kinayaban nasaray mapulo' a kukatulungan na
ta pigaw nin batian nasara nin sa'san plata nin balitok* tan wanan nibibilin
konra, ‘Leleg a kasa ako, ikumirsyo moyo in.’
14 Bale' saray lumugar itaw sa pag'urayan na li', gura' raya kanya' nin
sin nakaibwat yayna, namasunor saran mako nin mangibarita' konan si
manuyo' a kai ra nin rabay a syay mag'adi' konra.
15 Wanin man, sinuyo' ya et a lamang nin mag'adi' ket sinmubli' yayna sa
nasyon na.
Ket nipakayaban nasaray sarban katulungan na nin binatian nan kwarta
ta tepetan nasara no umnoy naganansya ra.
16 Wanan si u'nan nako kona, ‘Sinyor Adi', si kwarta moyo ket nakaganan-
sya yan mipulo' nin ka'baw.’
17 ‘Mabistay ginwa' mo!’ wanan adi'. ‘Manakem kan katulungan! Bana' ta
kapagpyawan ka sa taman nin daite' tamo', gaw'en katan pangulo sa mapulo'
nin syudad.’
18 Wana anamaet nin ikarwan nako kona, ‘Sinyor Adi', si kwarta moyo ket
nakaganansya yan milima nin ka'baw.’
19 Ket wana anamaet nin adi' kona, ‘Si'ka anamaet, gaw'en katan mangi-
pangulo sa lima nin syudad.’
20 Ket main anaet nin sayay nako kona a wana ‘Sinyor Adi', sya ey kwarta
moyo nin pinunggos koyan panyo' tan niyator koya,
21 ta linmi'mo ako komoyo bana' ta tanda' kon istrikto kamo. Man-
ingkap kamo sa ambo' nin si'kamoy nangator tan yataben moyoy ambo' nin
si'kamoy nangmula.’

---

* **19:11** ***syudad nin...sin saytaw***- *Sa Griego:Jerusalem.* * **19:13** Siti nin plata sa irgo nin Griego ket mantawagen yan mina a say alaga na ket maipada sa tuloy bulan nin swildo nan sayay trabahador sin saytaw.

22 Ket inumbat yay adi' a wana, ‘Duka' kan katulungan! Kanya' nin
dusawen kata sa sain nin dirin irgo mo. Tanda' mo anamain nin istrikto ako
tan maningkap ako nin say ambo' nin si'koy nangator tan yataben koy ambo'
nin si'koy nangmula.
23 Mayin edet a kai ma nin nikwa sa bangko a kwarta ko ta pigaw kumon
nin no rumate' ako ket makalap ko pati ganansya na?’
24 Sawanin, wanan adi' konran saray raruman tutawodtaw, ‘Sigi, kalapen
moyo a kwartan nibati' ko kona ta ibi moyo konan si nakaganansya nin
mipulo' nin ka'baw.’
25 Ket wanran tutawo kona, ‘Sinyor Adi', mapulo' rayna bale' a platan
balitok nin ikon na.’
26 Ket wana anamaet nin adi', ‘Ibarita' koyti komoyo, si si'numan a main
kona a sayay bagay, malamu'nan ya nin umabaw yaynan umabaw. Bale'
mataman nin si daite' nin main kona, maglat et li' konan si si'numan a kai
nin mangusar sa naipya kona.
27 Sawanin, sara anamaet a kuntra kongko nin kai marabay nin mag'adi'
ako konra, i'ras moyo saradti ta patyen sara sa adapan ko.’ ”

Say Irarate' na ni Jesus sa Jerusalem
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19

28 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, nituloy raynay tinmangkar nin mako
sa Jerusalem a iti ya sa u'na si Jesus.
29 Sin nakarate' sarayna si Jesus itaw sa banda ran baryon Betfage tan
Betania nin iti sa rigrig nan Talugtog Olibo, pinau'na nasaray rwa konran
tumutumbok na nin
30 wana, “Mako kamo sa baryo a man'adapen moyo. Ket karate' moyodtaw,
main tampor nin ma'kit moyon nipuged a sayay uybon nin asno a kasa
et gapo nin rinmuran kona. Usbagen moya sa nakaipugedan na tan i'ras
moyadti.
31 No main nin manita komoyo no mayin nin man'usbagen moya, basta
ibarita' moyo, ‘Matkap nayayti nin Uunuren.’ ”
32 Sin sain, nako saraynadtaw a rway tumutumbok na. Tutuon page' a
nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra.
33 Sin man'usbagen rayayna sa nakaipugedan na, sinita nasaran main nin
ikon a wana, “Mayin nin man'usbagen moya in?”
34 Wanran ni'bat, “Matkap nayayti nin Uunuren.”
35 Ket ni'ras rayaynay uybon kona ni Jesus tan sinapinan rayan kapa ra
ba'yo raya pinaruran si Jesus kona.
36 Leleg nin manruranan naya ni Jesus, niyapra-aprak ran tutawo a
kukapa ra sa dalanan na.
37 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem ta iti sarayna sa dalan nin
lumusong sa Talugtog Olibo, itaw saraynay ka'bawan ran tumutumbok na
nin sabtan ririket ra tan man'ita'wa-ta'way ray pangrarayo ra konan Dios
bana' sa sarban milagro a ginwa-ginwa' na nin na'kit ra.
38 Wanra,
“Binindisyunan nayan Dios a Adi' nin
nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin kontamo!
Makakituno sarayna kumon a tutawo konan Dios nin itaw sa langit!
Itandudo' yay ngaran nan Dios a itaw sa langit!”*

* **19:38** Kanta 118:26; 148:1.

39 Main anamaet nin Pariseo nin nayi konran saray abaw nin tutawo
tan wanra kona ni Jesus sin sain, “Maistro, pisasaeten mosara in pa saray
tumutumbok mo.”
40 Ket wanan ni'bat ni Jesus konra, “Ibarita' koyti komoyo, no kai ra nin
ibusngaw in say pangrarayo ra, pihon saytin diri say bubatodti sa dalan a
tuma'way nin mangrayo kongko.”

Inakisan nasara ni Jesus a Taga Jerusalem

41 Sin adani sarayna si Jesus sa Jerusalem nin matamuraw nayayna a
syudad, bana' sa pangungundo' na ket niyakis na.
42 Wana “Abagay kamoyna, si'kamon taga Jerusalem! No tanda' moyo
tamo' kumon sawanin no ani a matkap ta pigaw nin makakituno kamoyna
konan Dios; bale' angga anaod nin sawanin ket kai moyo et nin maalilbi'!
43 Anaod, kauda'dwan kamo li' no rumate' a awro nin saray kukalaban
moyo ket bungtu-bungtunen ra a luta' tan bubato sa libed nan syudad ta
pigaw nin makaluob sara. Ket kubkuben rakamo, ta pigaw nin kai kamoyna
nin makaliwa'.
44 Sidaen raya nin liso a syudad moyo tan patye-patyen rakamo. Kasa li'
ni saya nin baton matra' nin naita'len sa saya. Mangyadi' a wanin bana' ta
inandian moyo a pagkanawanawa sin nako yadti a Dios ta pigaw nin isalba
nakamo kumon.”

Say Pangangado' na ni Jesus konan Timplo nan Dios
Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22

45 Sin nakarate' saraynadtaw si Jesus sa Jerusalem, sinumrep ya sa sakop
nan Timplo nan Dios bale' itaw narat'anan nasaray mampaglako', ket pinala-
palakwan nasara.
46 Wana konra, “Kai para a naisurat a wana nin Dios,
‘Si Bali ko, lugar yaytin dadasalan,’
bale' si'kamo, ginwa' moyan pididinepan ran mannakaw!”*
47 Ket nangibwat sin sain, inawru-awro yaynan nangyakay si Jesus itaw sa
sakop nan Timplo. Ket saray Pupangulon Pupadi', Madudunong sa Gugan-
gan tan saray pupangulo ran tutawo, man'irimidyo ray pammapati kona.
48 Bale' kai ra et nin magwa' in bana' ta matetek saran manrumnge'
nga'min a tutawo kona.

20

Sinita ran Pupangulo nin Israelita a Kanepegan na ni Jesus
Mateo 21:23-27,33-46; Marcos 11:27-33; 12:1-12

1 Sayay awro, sin kapresan nay mampangyakay ni Jesus konran tuta-
wodtaw sa luob nin sakop nan Timplo tan man'ipatanda' nay Mabis-
tan Patanda', kinmadani sara kona a Pupangulon Pupadi' tan saray
Madudunong sa Gugan-gan a kalamo' rasaray Mangatuntawo ran Judio.
2 Tinepet ra kona, “Ibarita' mo pa komi no ani a kanepegan mon mangwa'
nin sain say man-gaw'en mo. Si'noy nami komo nin pakayadi' nin gaw'en mo
in?”
3 Ni'bat na ni Jesus, “Main anamaet nin itepet ko komoyo. Ibarita' moyo pa
kongko,
4 si'noy namin kanepegan nan mamawtismo ni Juan, si Dios para o say
tawo?”

* **19:46** Isaias 56:7; Jeremias 7:11.

5 Niiirgo sara yapo' sa saya tan saya a wanra, “Ani kadi' a i'bat tamo? No
ibarita' tamon ‘si Dios,’ ibarita' na kontamo, ‘Mayin edet a kai moya nin
timper si Juan?’
6 Ket no ibarita' tamo anamaet, ‘Say tawo,’ pihon kudas-kudasen ratamo
anggan mati atamo nin sarain a tutawo bana' ta mamper sara a si Juan ket
saya yan prupita.”
7 Kanya' nin ni'bat ra tana kona ni Jesus, “Kai mi nin tanda'.”
8 Ket wana ni Jesus konra, “Kai ko anamaet nin ibarita' komoyo no ani a
kanepegan kon mangwa' nin say man-gaw'en ko.”
9 Ket kinairgo nasara anamanaet a tutawo ni Jesus yupa' sa sayay pangingi-
yarig. Wana, “Main nin sayay tawon nangmula nin ubas sa luta' na mi'sa
nipagamet nay pangangalila' konran umno ray padalos tan nibwat yan nako
sa sayay adayo' a lugar ket itaw yan umnoy taon.
10 Sin narate' anay panaon nin pammutin bunga, nangibaki' yan sayay
tawo na itaw konran padalos nin kalapen nay tao na. Bale' saray padalos,
tinasu-taso raya tan pinasubli' rayan kal-la gamet.
11 Sin wanin, nangibaki' ya anaet nin sakalako ket binugbu-bugbog rayan
lamang tan pinadi-pading'eyan raya et tan pinalakwan rayan kal-la gamet.
12 Sawanin, nangibaki' ya et nin ikatlo, ket sinugat-sugat rayayti mi'sa
ginuruy-guroy rayan niliwa'.
13 Bana' ta wanin, wana nin main ikon nin kaubasan, ‘Ani bale' a gaw'en
ko? Wanti e: Si anak ko nin kawa'nan ko a ibaki' ko. Siguradon kabilangan
raya,’ wana.
14 Ket sin na'kit rayan saray padalos a anak na niiirgo sara nin wanra, ‘Siti
li' a manawir. Patyen tamoya ta pigaw nin maikon tamo a tawiren na li'!’
15 Ket nirikor rayadtaw sa kaubasan tan pinati raya.
Sawanin,” wanan nituloy ni Jesus, “ani kadi' a gaw'en nan sitin main nin
ikon nin kaubasan konran saray padalos?
16 Kasan sapo nin mako yadtaw ket patye-patyen nasara. Mi'sa ipaga'getan
nayayna a kaubasan na sa raruma.”
Sin narnge' ra in nin saray tutawo, wanra, “Andi' na tana kumon nin
aburuyan nin Dios a mangyadi' in!”
17 Ket pinastang nasara ba'yo nasara tinepetan ni Jesus, “No wanin, ani
edet a rabay nan ibarita' nin sitin wanadtaw sa Masanton Kasuratan,
‘Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mammanday,
sitaw nin diri nin bato a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.’*
18 Konan siin nin bato, si si'numan nin manabo', mangababari' ya tan si
si'numan a madag'anan nan siin a bato, marekrek ya.”
19 Ket nataros ran saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pupangulon
Pupadi' a nipuntirya ya konra a nibarita' na ni Jesus. Kanya' nin rabay
rayayna kumon nin ipadakep nin tampor si Jesus bale' mali'mo sara konran
tutawo.

Kal'uten raya Kumon nin saray Pupangulo si Jesus sa Pag'iirgo na
Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17

20 Ket tinma'gan sara sa pagkanawanawa ran maipadakep ya si Jesus.
Nangupa' saran umno ran lulalaki ta pigaw nin keen raya nin tepetan si
Jesus tan magwadi'-wadi' saran matunong saran tutawo nin mantumulok sa
gugan-gan nan Dios. Bale' say katutu'wan ket rabay rayan makal'ot si Jesus sa
pag'iirgo na, ta pigaw nin maipagamet raya konan gubirnador, a sya a main
nin pakayadi' nin manintinsya.

---

* **20:17** Kanta 118:22.

21 Sin itaw sarayna, tinepetan rayaynaod si Jesus a wanra, “Maistro, tanda'
mi a kai ka gapo nin mamili' nin tutawo tan say man'ibarita' tan man'iyakay
mo ket kusto. Say pangangakay mo anamaet nin no ani a rabay nan Dios nin
gaw'en ran tutawo ket tutuo.
22 Ket, rabay miyaytin tepeten komo: Maitukoy para, o kai, sa Gugan-gan
tamo no mamayad atamon buis konan Impirador nan Roma*?”
23 Bale' nadlaw na ni Jesus nin duka' a gagara ra kanya' nin wana konra,
24 “Mangipa'kit kamo pa kongko nin kwartan plata.” Sin nakailiwa'
saraynan plata, wana ni Jesus konra, “Si'no ya in rupa tan ngaran si isen
konan plata?”
“Si Impirador nan Roma,” ni'bat ra.
25 Sawanin, wana ni Jesus konra, “No wanin edet, isubli' moyo konan
Impirador a ikon na, tan isubli' moyo anamaet konan Dios a ikon na.”
26 Ket kasan maibarita' ra ta angga tanan naka'ngap sara sa wantin ni'bat
na ni Jesus. Kasan naipakasalanan ra kona mangibwat sa ni'bat na sa adapan
ran tutawo.

Kal'uten ya Si Jesus Yupa' sa Maipa'ka' sa Isusubli' nin Mabyay
Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27

27 Main anamaet nin umno ray Saduseo nin nako kona ni Jesus ta tepetan
raya. Sarayti saray Saduseo kai ra nin tepren a mapasubli' sara li' nin mabyay
a nunati ana.
28 Wanra kona, “Maistro, nisurat na ni Moises sa Gugan-gan tamo a no
main nin mitraasawa ket nati yay lalaki nin kasan anak ra, manepeg a si
busat na nin lalaki ket ikasal nayay babayi ta pigaw nin manganak sara nin
ikwintan anak nan sitaw si nati.”*
29 Nituloy ran Saduseo a wanra, “Ket, main intaw nin pito ray mibubsat a
lulalaki. Nangasawa yay kaka bale' nati ya nin kasan anak.
30 Kanya' nin si aryen na nikasal nayay babayi ket nati ya anamaet nin
kasan anak ra.
31 Sinmunor, nikasal naya anamanaet nin si ikatlo anggan saray piton
mibubsat a lulalaki ket nag'in asawa rayay babayi ket pari-pariho saran nati
nin kasan anak ra.
32 Kalansuyutan, nati ya anamaet ana a babayi.
33 Ket sawanin, no napasubli' sarayna li' nin mabyay a nunati, si'no edet li'
a main nin asawa kona ey, ta saray pito nag'in nin asawa raya?”
34 Wana ni Jesus konra, “Konan sitin byay iti sa luta', saray tutawo, sumrep
sara sa istado.
35 Bale' no pinasubli' sarayna li' nin mabyay a lulalaki tan bubbayi nin
ikwinta nan Dios nin kumana' nin ipaisirong sa pag'aadi' nadtaw sa langit,
ambo' saraynan iti sa kapapa'sar nin iti sa istado.
36 Anaod, kai sarayna nin mati no kai edet, mabyay saraynan kapada
rasaran uanghil. Ua'nak nasarayna nin Dios a pinasubli' nan mabyay.
37 Sawanin, say maipa'ka' sa katutu'wan anamaet sa pammasubli' nin
mabyay konran nunati, mataman si Moises ket pinatutu'wan nan maong a
saray nunati, mapasubli' saran mabyay sin nisurat na a maipa'ka' sa wanan
Dios kona sa mandumtan kayo. Ket nibarita' nadtaw kona ni Moises a sya
et a lamang a Dios na ni Abraham, si Dios na ni Isaac tan si Dios na ni Jacob
mataman no nati sarayna sin saytaw.*

---

* **20:22** Sin sain nin panaon, saray Judio ket iti sara sa sakop nin uray nan Roma. * **20:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 25:5-6. * **20:37** Exodo 3:6.

38 Syimpri a, si sayay nati ana, kai yayna nin makapangrayo konan Dios.
Edet, mangkabyay sara in et saray nibarita' nan Dios a syay Dios ra. Kibyay
sarayna nga'min kona."
39 Sin sain, wanran saray umno ran Madudunong sa Gugan-gan, "Maistro,
mabista in say ubat mo."
40 Kayadi' sayti, kasayna gapo nin nakatpel nin nanepet-tepet et kona ni
Jesus.

Ambo' ya tamo' nin Puri na ni Adi' David a si syay Cristo
Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37

41 Sin sain, tinepetan nasara anamaet ni Jesus, "Mayin kadi' a wanran
tutawo ket si syay Cristo a nipangako' ket mangibwat ya kano sa puri na ni
Adi' David?
42 Anta mismon si Adi' David ket nisurat nadtaw sa parti nan Libro nin
Kukanta sa Masanton Kasuratan a,
'Wanan Dios konan Uunuren ko:
Tumekre' kadti e sa pawanan ko
43 mintras nin mampasukuen kosara komo a sarba ran kukalaban mo.'*
44 Sawanin," wana et ni Jesus, "no si Adi' David a mismo ket tinawag naya
nin Uunuren a Cristo nin nipangako' kona, edet, si Cristo ket ambo' yan basta
puri na tamo' ni Adi' David!"

Say Nipamau-pau'na na ni Jesus Kuntra sa Pirarayo
Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40

45 Leleg nin mampangrenge' saray sarban tutawo kona ni Jesus, wana
konran saray tumutumbok na,
46 "Pakanda' kamo nin kai kamo mag'in nin bilang konran saray
Madudunong sa Gugan-gan a rabay-rabay ray magpasyar nin anununro a
aysing ra tan say pagalangan rasaran tutawo sa publiko. Rabay-rabay ray
tumekre' sa tekrean para konran impurtantin tutawo sa sinaguga. Wanin et
a lamang no mako sara sa punsya.
47 Kai sara nin mading'ey nin sauren rasaray bubbayin balo maipa'ka' sa
sarban kamamain ra, ket ta pigaw nin sa wanran tutawo ket mapteg sara,
paanunrwen ray dasal ra. Anaod, pinasyan byat li' nin dusa nan Dios konra."

21

Say Da'ton nan Babayin Balon iti sa Pinasyan Kaidapan
Marcos 12:41-44

1 Leleg nin itaw ya si Jesus sa Timplo, linmingap-lingap ya ket na'kit
nasaray mumayaman nin mampangnabo' nin da'ton radtaw sa pang-
nanabuan nin kwarta.
2 Ket sin sain, naasikaso nayay sayay pubrin babayin balo nin nanginabo'
nin rwa ray plata nin sangkadaitean a alaga.
3 Wana ni Jesus konran tumutumbok na, "Ibarita' koyti komoyo, sitin
pubrin babayin balo, mas abaw a ninabo' na dyan say sarban ninabo' ra nin
saray raruma
4 ta say subra-subra tamo' konra a nibi ran da'ton ra. Si balo bale', sa busel
nin kaidapan na, nibi nay kapagkapag a main na."

Nibarita' na ni Jesus a Yubaen ya li' a Timplo
Mateo 24:1-21; Marcos 13:1-19

5 Main nin umno ray tumutumbok na ni Jesus a mampag'iirgo maipa'ka' sa
anda' na nin Timplo, bana' sa nikagwa' na sa mabistan bubato tan naarkusan

* **20:43** Kanta 110:1.

yan mabibistan bubagay a nida'ton para konan Dios. Bale' wana ni Jesus konra,
6 “Main li' nin awro nin sarban sayti nin pa'deng a mangka'kit moyo ket mayba', ket kasayna li' gapo ni sayay bato nin isen a ma'kit nin naita'len et konan saya et.”

7 Tinepetan raya si Jesus nin tumutumbok na, “Maistro, ka'no nin mangyadi' in si wamoyon yubaen ya a Timplo? Ani li' a pakatandaan no dandani anayti nin mangyadi'?”

8 Ket wanan ni'bat konra, “Pakatalad kamo a kai kamo nin malingon tepren moyoy bula' ta abaw sara li' a mangusar nin titulo ko a wanra ket sara a Cristo nin nipangako' nan Dios, tan ibarita' ra et a mantumarana' anay pag'aadi' na bale' andi' kamo nin mamper konra.
9 No marnge' moyo a main nin pigigira tan pigugulo, andi' kamo nin sumalak ta saytin bubagay ket matkap nin mangyadi' yapo'. Bale' ambo' et nin iyayangga ana nin kapresan a pag'uuray iti sa mundo.
10 Milalaban li' sa saya tan saya a nunasyon tan wanin a lamang sa pupag'adian.
11 Magkamain li' nin maksaw nin rayon, bitil tan sarot sa abaw a lulugar. Magkamain et li' nin makapali'mo tan makapaka'ngap nin bubagay a ma'kit sa kalangitan.

12 Bale' ba'yo li' nin mangyadi' a sarban sayti, dakpen tan padya'dyaen rakamo. I'ras rakamo li' konran pupangulon rilihyon ta pigaw nin usisaen mi'sa ipapriso, tan iyadap rakamo et li' konran mampag'uray tan konran uadi' bana' ta tumutumbok katamo.
13 Ket pagkanawanawa moyoynayti nin maiparate' konra a maipa'ka' kongko.
14 Kanya' nin ipasaya moyoy kanakman moyo nin andi' moyo nin kapagawan no pa'no moyo li' nin idipinsa a lalaman moyon diri,
15 ta byan katamo li' nin pakababa' nin mag'irgon main nin kadunungan a kai ra nin maubatan o masurnang nin saray mangkumuntra komoyo.
16 Mataman et li' nin saray mismon mangatua, bubsat, kukanayon tan uamigo moyo, pagtraiduran rakamo li' tan saray raruma komoyo ket ipapati rasara li'.
17 Guraen rakamo li' nin sarban tutawo bana' ta mantarig'enan moyoy mangkikalamo' kongko.
18 Wanin man, pagawan nakamo li' nin Dios ta pigaw nin mataman ni sayay sabot nan ulo moyo ket kai gapo nin maurot.
19 Kanya' nin tumarig'en kamon tumulok kongko ta no wanin a gaw'en moyo, maga'muran moyoy byay a iti konan Dios.

20 No ma'kit moyayna li' a Jerusalem nin nalibed rayaynan sundalo' ran kalaban, sa sayti matandaan moyo a say pakasida' na ket dandani ana.
21 Ket no wanti ana li' a mampangyadi', saray itaw nin mampiikap sa Judea matkap a malayo saraynan mako umadi sa tutalugtog. Sara anamaet a itaw nin mampiikap sa mismon syudad nin Jerusalem, matkap a lumakwan sarayna tan saray itaw sa rikor, matkap a andi' sara ana nin lumuob
22 bana' ta siti ana a panaon nin dusawen nasara nin Dios a Israelita nin sigon sa naisurat sa Masanton Kasuratan a matkap nin matukid nin sarba.
23 Kado' sarayna li' a mabuktot tan saray uinan main nin ua'nak ran mampasuswen konan siin a panaon, bana' ta sa intiron lugar ket magkamain nin grabin pakapadya'dya' ta ipa'kit na nin Dios a alakin sager na konan sitin nasyon nin Israel.

24 Kanya' nin main konran saray Israelita a patye-patyen yupa' sa ispada
tan main anamaet konra a dakpen ta i'ras saran mag'in nin aripen sa
nagsikabarang nin nunasyon. Mi'sa, si Jerusalem ket daegen rayan saray
kalaban a ambo' nin Judio ket sakupen raya angga nin marate' a nitanda'
nan Dios nin panganggawan nin pag'uuray ra."

Say Isusubli' nan si Pinaitawo
Mateo 24:29-35; Marcos 13:24-37

25 "Ket main nin bagay a ma'kit li' nin mangyadi' konan awro, bulan tan sa
bubituen. Gewgewan ra li' nin sarban tutawodti sa mundo ta masalak sara
bana' sa kasaw nin kanurkor nin taaw tan kaalalakyan nin daluyon.
26 Makle-maklep sara li' a tutawo sa li'mo tan sa pangingisip ra sa rumate'
li' nin mangyadi' iti sa babon luta', ta say pupakayadi' a mamauksoy sa ta'gay
langit ket maguloyna.
27 Kaaram, ma'kit rako li' nin si'kon si Pinaitawo nin manrumate' nin iti sa
gunem nin main pakayadi' tan kasan kapadan kagalangan.*
28 Kanya' nin no sarban sayti ket tumarana' ana li' nin mangyadi', pak-
sawen moyoy nakem moyo tan rumiriket kamo bana' ta say pakaisalba moyo
ket adani ana."
29 Ket nibarita' naya ni Jesus konra a sayay pangingiyarig a wana, "Kiten
moyay kayon igos tan say raruma et nin kukayo.
30 No sumalingsing yaynan gumulong, masigurado moyon tumarana' anay
tyimpon rapeg.
31 Wanin anamaet, no ma'kit moyoyna li' nin mampangyadi' anaytin
bubagay a nipatanda' ko, matandaan moyon adani anay pag'aadi' nan Dios.
32 Ibarita' koyti komoyo, sarban nibarita' ko komoyo ket natukid ana
mataman nin ba'yo kamo et nin mati nga'min.
33 Makasa a langit tan luta', bale' say ibarita' ko magnayon nin tutuo
anggan-angga."
34 Nibibilin na et ni Jesus konra, "Pakailag kamo! Bangli' nin say pirmi tana
nin iti sa kaisipan moyo ket say piririga, pipabok tan say kapapaga sa byay,
ket siguradon bigraen nakamoyna li' nin awron isusubli' ko
35 a bilang sa sayay la'wan a bigra' nin misada'. Rumate' ya in nin awro sa
sarban tawo.
36 Kanya' nin matkap a sisasadya' kamon pirmi tan matkap a dumasal ta
pigaw nin magkamain kamon kasaw nin nakem nin maagwantawan a sarba
nga'min nin sain a mangyadi' li'. Ket no wanin, makakiadap kamo li' kongko
a si'kon si Pinaitawo."
37 Inawru-awro ya nin mampangyakay si Jesus itaw sa sakop nan Timplo
tan tepe' nin yabi ket mako ya sa Talugtog Olibo nin itaw yan mikakayabi.
38 Kabubuklas et a lamang ket mako saraynay tutawo sa Timplo ta pigaw
nin rumnge' sara kona.

22

Maningkap saran Padalan a Pupangulo a Maipapati ya si Jesus
Mateo 26:1-5,14-16; Marcos 14:1-2,10-11; Juan 11:45-53

1 Adani anay Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo* nin
tumarana' sa pangngisilibra nin Pistan Nipanglabas.

* **21:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13. * **22:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

2 Sawanin, saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugangan ket mampaningkap saran padalan no pa'no raya nin maipapati si Jesus nin kasan magtanda' ta mali'mo sara konran tutawo.
3 Ket, sinrepan naya ni Satanas si Judas Iscariote a saya konran labinrwan apostoles na ni Jesus.
4 Ket nako ya si Judas konran Pupangulon Pupadi' tan pupangulo ran gwardya sa Timplo tan nikitarusan ya konra no pa'no nayan maipagamet konra si Jesus.
5 Anaod, pinasyan riga ra ket nipangako' ran byan rayan kwarta.
6 Ket nikikumpurmi ya tan nangkit yayna nin tyimpon maipagamet naya konra si Jesus nin kai ra maaraman nin tutawo.

Pananadya' para sa Pangangan sa Pistan Nipanglabas
Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30

7 Sawanin, narate' anay u'nan awro nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo a syay awron pangmamatin karniro para sa Pistan Nipanglabas.
8 Ket nibaki' nasara ni Jesus si Pedro tan si Juan a wana, “Mako kamoyna ta isadya' moyoy pangapunan tamo sa pista.”
9 Tinepet ra, “Adti a rabay moyo nin pangisadyaan mi?”
10 Ni'bat na, “Wanti e: Mansumrep kamo et tamo' sa syudad ket main li' nin lalakin masnaan moyodtaw a mampangawit yan sampaya nin ranom. Tumbuken moya sa balin keen na
11 tan ibarita' moyo konan main ikon nin bali, ‘Wana ni Maistro tamo, adti ya kano a kwarton kidungwan nan mangapon komi nin tumutumbok na sitin yabi nin Pistan Nipanglabas?’
12 Ket ipa'kit naya komoyoy sayay alawang nin kwarto sa ta'gay nin nasadya' tan kumplito anay agamiren. Ket itaw, manadya' kamo nin kumana' kontamo.”
13 Nako sarayna ket page' a nadumog rayaytaw si nibarita' na ni Jesus konra. Kanya' nin nisadya' raynay pangapunan ra sa pista.

Say Pangngapon na ni Jesus a Kalamo' nasaray Apostoles na
Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25

14 Sin udas anan pangngapon, nidudungo sara sa pangnganan si Jesus nin saray apostoles na.
15 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Man'apes-apesen koynaytin na'teng si makakidungo komoyo nin mangan sa sitin pista ba'yo ako nin mangirangep nin dya'dya'.
16 Anaod, ibarita' koyti komoyo, kai akoyna li' anamanaet nin mangan sa wantin pista anggan matukid ana a tutuon pipa'kaan nan siti no lison mag'adi' yayna li' a Dios.”
17 Kaaram, kinalap nayay baso a main nin arak nin ubas. Nikisalamat ya konan Dios, mi'sa wana, “Kalapen moyayti ket saya-saya kamon minom,
18 ta ibarita' ko komoyo a mangibwat sawanin, kai akoyna gapo nin minom nin arak nin ubas anggan si Dios ket lison mampag'adi' yayna.”
19 Kaaram nangalap yan tinapay tan nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin simpi-simping tan nitayak na konra, tan wana, “Siti a lalaman ko nin maida'ton para komoyo. Gaw'en moyoyti nin pirmi ta pigaw nin mapanemtem moyoy byay tan patiti ko.”
20 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap naya a baso tan wana, “Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo nin pa'geten yan daya' ko nin tumuro' para komoyo.

21 Wanin man, reng'en moyayti: Iti yan kadungo tamoy tawon magtraidor
kongko.
22 Si'kon si Pinaitawo, mati ako sigon sa niketeg nan Dios bale' kado' yayna
in si magtraidor kongko!”
23 Ket nagsitepetan sara no si'no kadi' konra a mampangiplanon siin.
24 Kaaram, nipupurpya sara anamaet a apostoles no si'no konra a ibilang
nin sangkata'gayan.
25 Ket wana ni Jesus, “Saray uadi' iti sa mundo, man'aripenen rasaray
masakupan nin uray ra; mataman nin wanin, pagalangan sara a wadi' ket
matulong sara.
26 Bale' si'kamo, ambo' nin manepeg a gaw'en moyo in. No kai, no si'no
komoyo a sangkata'gayan a butang, sya a mag'in nin sangkaayupaan, tan si
sayay pangulo, sya a magsirbi.
27 Si'no ket a mas ata'gay, si nakadungon mampangan o si mampagsirbi?
Syimpri a, si nakadungo, kai para? Bale' si'ko, iti ako komoyo nin kapada
nan sayay tagasirbi.
28 Si'kamo, mandumaer kamon kalamo' ko sa pakasubok ko.
29 Kanya' nin no pa'no a si'ko ket binyan nakon Ama ko nin kanepegan nin
mag'adi', byan katamo anamaet nin kanepegan nin kipag'uray kongko ket
30 makakidungo kamo li' kongko nin mangan tan minom no mampag'adi'
akoyna. Tumekre' kamo sa tutruno ket kipag'uray kamo konran labinrway
grupo ran puri na ni Israel.”

Nipau-pau'na nayna ni Jesus a Pangingibudi' ran Apostoles na kona
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38

31 “Simon Pedro, mangrenge' ka. Si Satanas, inaburuyan naynan Dios a
dawat nan subuken a pammemper moyo nga'min, a say pa'sar moyo ket
kapada no pipuruken a byas tan ata' nin yakayaken.
32 Bale', nidasal takayna, Simon, a kai kumon nin mayegyeg a pagma-
matalek mo. Ket no sinmubli' kayna li' kongko, pagsenen mosaray bubsat
mo.”
33 Wanan ni'bat ni Pedro kona, “Uunuren, sisasadya' akon maipriso o mati
nin kalamo' ka.”
34 Ket wana ni Jesus kona, “Pedro, ibarita' koyti komo, konan sitin yabi
ba'yo main nin tumarang'ok nin manok, mitlo mo ibudi' a katanda' nako.”
35 Mi'sa wana ni Jesus konran saray apostoles na, “Sin nibaki' katamon
mangyakay nin kai katamo nin pinibalon nin kwarta, bag tan apin nin ayi,
nagkurang kamo para?”
“Kai,” wanran ni'bat.
36 Ket wana ni Jesus konra, “Sawanin bale', no main nin kwarta tan bag
moyo, matkap nin awiten moyo. Ket no kasan armas moyo, ilako' moyoy
aysing moyo ta manaliw kamo
37 ta ibarita' ko komoyo a matukid yay wanan Masanton Kasuratan
maipa'ka' kongko a,
‘Naibilang yan sayay kriminal.’*
Ket adani anay pakatukid nin siin kongko.”
38 “Uunuren,” wanran saray apostoles na, “ya e a rwa ray armas.”
Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!”

Dinmasal ya si Jesus itaw sa Talugtog Olibo
Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42

* **22:37** Isaias 53:12.

39 Bilang ugali' na, nibwat ya si Jesus nin nako sa Talugtog Olibo. Nayi saray
tumutumbok na.
40 Sin nakarate' saraynadtaw, wana ni Jesus konra, “Dumasal kamo ta
pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso.”
41 Kaaram, kinmadayo' ya konra nin kapada kaadayo' nin maabot nan
sayay nibasyon bato, mi'sa ya nanalimukod nin dinmasal a wana,
42 “Ama ko, no magwa', andi' mo kumon nin ipairangep kongko in say
dya'dya' a adapen kon irangep. Wanin man, ambo' a karabayan ko a
masunor, no kai say karabayan mo.”
43 Ket sin sain, main nin anghil nin ibat sa langit a pinaipa'kit nin namak-
saw nin nakem na.
44 Sa idap nin pa'sar na, lalo yaynan masuet nin dinmasal si Jesus ket
nanaynge-saynget yan bara'mon daya' nin tinmuro' sa luta'.*
45 Sin nayadi' yayna nin dinmasal, sinmubli' ya konran tumutumbok na
ket narat'anan nasaran mampa'lek sa nalabas a bereng ra.
46 Wana konra, “Ambale' a mampa'lek kamo? Mibangon kamo ta dumasal
kamo ta pigaw nin kai kamo madaeg nin tukso!”

Dinakep ya si Jesus
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11

47 Sin mampag'irgo ya et si Jesus, rinmate' saray abaw nin tutawo. Iti ya sa
u'na si Judas a saya konran labinrwan tumutumbok na. Kinmadani ya kona
ni Jesus ta pigaw nin arkan naya.
48 Ket wana ni Jesus kona, “Judas, ani? Traiduren nakon si Pinaitawo
konan sitin arek mo?”
49 Sin naamingaw ran kalalamo' na ni Jesus a main nin ambo' nin mabistan
mangyadi', wanra kona, “Uunuren, kilaban kami ana! Main nin beneng mi!”
50 Bigra', tinaga' nayan saya konran apostoles a sayay katulong nan
Sangkata'gayan nin Padi' ket naglat yan nataga' a wanan nin tutulyan na.
51 Ket wana ni Jesus, “Kustoyna in!” Gina'getan nayay tutulyan nan
katulong ket tampor a inmanda' ya.
52 Mi'sa wana ni Jesus konran Pupangulon Pupadi', upisyalis ran saray
gwardya sa Timplo tan Mangatuntawo ran Judio a nakodtaw nin manakep
kona, “Saya ako para nin kriminal ta nakabeneng kamo tan main nin pekpek
moyo?
53 Inawru-awron kalamo' rakodtaw sa sakop nan Timplo, ket kai rako nin
dinakep. Bale' sawanin, inaburuyan kamo nin gaw'en moyo a rabay moyo
tan say rabay nan adi' nin kadedleman.”

Say Pangingibudi' na ni Pedro
Mateo 26:57-58,69-75; Marcos 14:53-54,65-72; Juan 18:12-18,25-27

54 Dinakep raya si Jesus tan nika' raya sa bali nan Sangkata'gayan nin Padi'.
Si Pedro, tinmumbu-tumbok ya bale' itaw ya tamo' sa dayo'.
55 Main nin namuor itaw sa butlay nin baraybay nan bali nan
Sangkata'gayan nin Padi', mi'sa tinmekre' saran pairangrang. Ket nako
ya nin pairangrang nin kalamo' ra si Pedro.
56 Na'kit nayan sayay babayin katulong si Pedro nin mantumekre' sa danin
puor ket pinastang nayan maong mi'sa wana, “Kalamo' naya in!”
57 Ket nibudi' nayti ni Pedro tan wana, “Arikong, kai pa! Ni kai koya nin
katanda'!”
58 Ambo' nin na'teng, main et nin nakaalilbi' kona ket wana, “Saya ka
anamaet konran kalalamo' na!”

* **22:44** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a birsikulo 43 tan 44.

Wanan nibudi' ni Pedro, “Kai pa, amigo!”
59 Napalabas a magsayay udas, sayay lalaki anamaet a nangipasuet, “Page'
pan kalamo' nayayti ni Jesus ta taga Galilea ya.”
60 Bale' inumbat ya si Pedro a wana, “Amigo, kai ko gapo tanda' in say
man'ibarita' mo!”
Kapingmatan, leleg nan mampag'irgo ni Pedro, main nin tinmarang'ok nin
manok.
61 Sin sain, linmingap ya si Jesus tan pinastang naya si Pedro. Sawanin,
napanemtem na ni Pedroytaw say nibarita' na ni Jesus nin Uunuren kona a
wana, “Ba'yo main nin tumarang'ok nin manok konan sitin yabi, nitlo moyna
nin nibudi' a katanda' nako.”
62 Nibwat ya si Pedro ket inmakis ya sa bereng nan tuloy.
63 Sawanin, saray mampaggwardya kona ni Jesus, nag'irgu-irgo saran
pammading'ey kona tan binugbu-bugbog raya.
64 Pinepet ra et a mata na mi'sa wanra kona, “Prupita ka! Ibarita' mo no
si'noy namikas komo.”
65 Ket abaw et a nipanuya'-tuya' ra kona.

Say Paninintinsya ran Pupangulo ran Judio
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24

66 Sin buklas ana, nididinep saray iti sa Kunsiho ran Judio a saray Pupan-
gulon Pupadi' tan Madudunong sa Gugan-gan; ket niyadap ya si Jesus konra.
67 Wanra kona sin sain, “Ibarita' mo komi, si'kay Criston nipangako' nan
Dios?”
Ket wana ni Jesus konra, “Mataman nin ibarita' ko komoyo, kai moyon
lamang nin tepren;
68 ket no tepetan katamo anamaet, kai kamon lamang nin umbat.
69 Bale' sa ambo' ana nin ma'teng, si'kon si Pinaitawo, tumekre' akoyna li'
iti sa wanan nan Dios, a sya a Makapangyayadi'.*”
70 Sin sain, nagsitepet sara a wanra, “Si'ka edet a Anak nan Dios?”
Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Nairgo moyoynaod ana.”
71 Sawanin, wanra, “Kai tamoyna nin matkap a raruma et nin ibidinsya!
Narnge' tamon diri a nibarita' nan mismo.”

23

Si Jesus sa Adapan na ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38

1 Sin sain, inumdeng saran sarba a myimbro nan Kunsiho ta i'ras raya si
Jesus kona ni Gubirnador Pilato.
2 Ket itaw, tinaranaan rayaynan parsawan. “Naimatunan mi a sitin tawo
ket mansugsugen nasaran kumuntra sa gubyirno a tutawo. Mampaeden
rakamin mamayad nin buis konan Impirador nan Roma tan wana et a sya
kanoy Cristo a saya yan adi'.”
3 Kanya' nin, tinepetan naya ni Pilato a wana, “Si'ka paran page' a Adi' ran
Judio?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Nairgo moyoyna.”
4 Sin sain, wana ni Pilato konran Pupangulon Pupadi' tan konran abaw a
tutawodtaw, “Kasan ma'kit kon nepeg a pakasintinsyawan na.”
5 Bale' lalo ran nipase'se' a maparsawan raya ket wanra, “Talaga pan man-
sugsugen nasaray tutawo, sa intiron Judea, yupa' sa uakay na, nangibwat sa
Galilea anggadti sa Jerusalem.”

---

* **22:69** Kanta 110:1.

6 Sin narnge' na in ni Pilato, tinepet na no tutuon page' a taga prubinsyan
Galilea ya si Jesus.
7 Ket sin natandaan na a taga yadtaw anaod sa Galilea a iti sa uray na ni
Adi' Herodes, nipaiyater naya si Jesus kona a sin sain ket naibansag a itaw ya
sa Jerusalem.

Si Jesus sa Adapan na ni Adi' Herodes

8 Mariga yan tuloy si Adi' Herodes sin na'kit naya si Jesus ta na'teng
nayaynan rabay nin makaadap. Bana' sa marnge-marnge' na a maipa'ka'
kona, apes na nin mangwa' yan milagro para kona si Jesus.
9 Kanya' nin abaw a tinepet-tepet na kona ni Jesus sin sain, bale' kai ya gapo
nin inumbat.
10 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray Madudunong sa Gugan-gan itaw
sara anamaet nin naka'deng ket, pasyawan a pammaduka' ra kona.
11 Ket pati si Herodes tan saray susundalo' na, kinaka'lisan tan tinuya'-tuya'
raya. Mi'sa sinulutan rayan mablin seket nin adi', ba'yo naya nipasubli' ni
Herodes kona ni Pilato.
12 Ket konan sitin kaawrwan, miamigo sarayna si Herodes tan si Pilato,
anta gindat ket mikuntra sara.

Sintinsyawan yan Patiti si Jesus
Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16

13 Nipakayaban nasara ni Pilato a Pupangulon Pupadi', saray raruman
mampag'uray tan saray tutawo.
14 Sin itaw sarayna nin nadinep wana konra, “Nidarom moyaytin tawo
kongko a wamoyo mampanugsog yan sumubag konran iti sa uray. In-
imbistiga koya sa adapan moyo ket kasa anamaet nin napatutu'wan sa
man'iparsa moyo kona
15 tan taman si Herodes, wanin ya, ta nipasubli' nayadti kongko. Edet ta
wanin, kasan ginwa' nan nepeg nan pakasintinsyawan nin patiti.
16-17 Wanin man, ipasanet-sanet koya tana mi'sa koyayna nin bulusan.”*
18 Konan siin bale', nirirngan saran tinma'way a wanra, “Patyen yayna in
a tawo! Si Barrabas, sya a rabay mi nin bulusan!”
19 Siti si Barrabas, mangkapriso ya bana' sa nipangitarana' nan pigugulo sa
syudad nin Jerusalem tan nangmati ya.
20 Sa apes na ni Pilato nin bulusan ya si Jesus, ket nikiirgo ya anaet konran
tutawo,
21 bale' nita'way ran wanra, “Sya a ipasak sa kudos! Ipasak ma!”
22 Ikatlon parso ana a kinairgo nasara ni Pilato a wana konra, “Ambale'?
Ani a maibarita' moyon ginwa' nan abas? Kasan ma'kit kon kasalanan nan
pakasintinsyawan nan patiti. Kanya' nin ipasanet-sanet koya tana mi'sa
koyayna nin bulusan.”
23 Bale' lalo ran nita'way nin nipasuet nin tutawo a ipasak ya sa kudos. Ket
napasunor raya si Pilato
24 Ket sinintinsyawan naya ni Pilato si Jesus sigon sa no ani a rabay ran
tutawo.
25 Binulusan nayay rabay ran bulusan, si mangkapriso bana' sa nipanug-
sog na konran tutawo tan nipangmati na. Bale' inaburuyan nan ipagamet ya
konra si Jesus ta pigaw nin patyen ya ta siti a rabay ra.

---

* **23:16-17** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Wanin a nibarita' na ni Pilato bana' ta kapilitan a mangibulos ya nin sayay priso nin pilien ran tutawo bana' ta ugali' naytin gaw'en tepe' nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.*

Nipasak ya si Jesus sa Kudos
Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27

26 Ket sin ika' rayayna nin ipasak sa kudos si Jesus, nipukpok rayay sayay
lalakin ibat sa baryo nin mampamunta ya sa syudad. Syayti si Simon a taga
Cirene. Nipabalatay rayay kudos kona nin itaw ya sa gurot na ni Jesus.
27 Abaw saray tutawon mampangaluyon kona. Main nin bubbayin sabtan
bereng ra tan man'abet-abetan raya.
28 Ket liningap nasara ni Jesus tan wana konra, “Si'kamon bubbayin taga
Jerusalem, andi' rako nin akisan; akisan moyoy lalaman moyon diri tan
saray ua'nak moyo.
29 O', ta marate' li' a panaon nin wamoyo li' nin tutawo, ‘Makarma' saray
baog, tan saray kai nakasari' nin nanganak o namasuso!’
30 Wamoyo li' sa tutalugtog, ‘Dag'an rakami!’ tan sa pupurod, ‘Tambakan
rakami!’*
31 No man-gaw'en rayti kongko, a bara'mon akon malibuyong nin kayo,
pa'noyna li' a pammadya'dya' ra komoyo a bara'mo kamon kayon kiri'?”
32 Sin sain, main anamaet nin nialuyon ra kona ni Jesus nin rwa ray
kriminal nin ikirngan ran patyen kona.
33 Sin nakarate' sara sa lugar a mansabtan “But'ol Ulo,” nipasak rayay-
nadtaw si Jesus sa kudos, pati saray rway kriminal, si saya sa bandan wanan
na tan si saya anamaet sa wiri na.
34 Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin
tanda' a man-gaw'en ra.”*
Ket nibubunutan ran nitaw'a-taw'an nin saray sundalo' a seket na ni
Jesus.*
35 Saray tutawo, itaw saran mampamantay. Bale' saray mampag'uray,
tinuya'-tuya' raya, “Naisalba nasaray raruma; isalba nay lalaman nan diri
no syan page' a Criston sinuyo' nan Dios!”
36 Pati saray sundalo', tinuya'-tuya' raya anamaet. Kinmadani sara kona ta
pigaw nin painumen rayan maalsem nin arak
37 tan wanra, “No page' a si'kay adi' ran Judio, isalba moy lalaman mon
diri!”
38 Sa ta'gay nan ulo na ni Jesus sa kudos ket wanti e a naisurat:
SITI A ADI' RAN JUDIO.
39 Si saya konran kriminal a nakapasak anamaet sa kudos ket tinuya'-tuya'
naya si Jesus a wana, “Kai para a si'ka a Cristo? Isalba moy lalaman mo pati
si'kami anamaet!”
40 Bale' inima'no nayan saya a wana, “Kai ma ikali'moy Dios? Anaod, pari-
parihoy sintinsya tamo!
41 Nepeg atan dusawen bana' sa ginwa-ginwa' ta. Bale' sitin tawo, kasan
ginwa' nan duka'.”
42 Mi'sa wana, “Jesus, panemtemen nako li' pa no mampag'adi' kayna.”
43 Wanan ni'bat ni Jesus, “Ibarita' koyti komo, konan sitin awro kalamo'
katayna itaw sa Paraiso.”

Sin Nauyos a Inanawa na ni Jesus
Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30

44 Sin nangyadi' in bandan ugtiawroyna, ket dinmedlem yay intiron babon
luta' nin narate' a tuloy udas

---

* **23:30** Oseas 10:8. * **23:34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:Ket sin sain, wana ni Jesus, “Ama, pirdunawen mosara, ta kai ra nin tanda' a man-gaw'en ra.”* * **23:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 22:18.

45 ta nakasay sira' nan awro.
Sawanin, nabisang yan napiknga' a kurtina sa Sangkasantusan nin Lugar sa Timplo.
46 Ket wana ni Jesus nin nita'way nin maksaw, “Ama, ipagamet koyayna komo a kararwa ko!”* Kayadi' na nin inirgoyti, nauyos anay inanawa na.
47 Sawanin, si kapitan nin sundalo' a mangkakaimaton sa mampangyadi', rinayo nayay Dios tan wana, “Page' a sitin tawo ket kasa gapon kasalanan na!”
48 Saray tutawon nakaimaton sa sarban nangyadi', sinmubli' saran mabereng sa bali ra.
49 Bale' sarba ran saray katanda' na ni Jesus pati saray bubbayin nangaluyon kona nin nangibwat sa Galilea, itaw saran naka'deng sa adayo' ket mangka'kit ray nangyadi'.

Say Nipanabon kona ni Jesus
Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42

50-51 Main nin sayay tawon taga Arimatea a say ngaran na Jose. Maong tan matunong ya tan pitta'gan na a irarate' nin pag'aadi' nan Dios. Myimbro ya nin Kunsiho, bale' kai ya nin nikikumpurmi sa niplano tan ginwa' ra kona ni Jesus.
52 Nako ya kona ni Pilato nin nikidawat yan aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus.
53 Ket nikayupa' naya sa kudos mi'sa binarkot nayan maputi' a mabistan klasin abel a mantawagen nin diilo tan nikwa naya sa pannabunan nin kinalin bara'mon yukib sa bato a siti ket kai ya et gapo nin nausar.
54 Sin sain, patpaapon nin Biyernes, a syay Awron Pananadya' ket dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa* ran Judio.
55 Saraytaw saray bubbayin nangaluyon kona ni Jesus nin nangibwat sa Galilea, tinumbok raya si Jose ket na'kit rayay nanabunan tan no pa'noy nipamakanda' konan bangkay na ni Jesus.
56 Ket sinmubli' saraynan tampor sa bali ra ta pigaw nin isadya' ray ipamabanglo sa bangkay na ni Jesus.
Pinainawa sara bale' sa Awron Painawa sigon sa nigan-gan na nin Dios.

24

1 Ket sin parbangon et tamo' sin awron Linggo, nako saraynay bubbayi sa nanabunan kona ni Jesus nin awit ray banglon nisadya' ra.

Pinasubli' ya nin Mabyay si Jesus
Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10

2 Ket narate' rayan natulin anaytaw si baton nipanada' konan nanabunan.
3 Bale' sin linmuob sara, kasa yaynadtaw a bangkay na ni Uunuren a Jesus.
4 Mangkaguloy isip ra no ani bale' a nangyadi'. Ket sin sain, bigra' a main anan rwa ray lulalakin iti sa dani ra nin kumidla-kidlap a aysing ra.
5 Sa li'mo ra ket tinumwek sara, ket wanran saraytin rway lulalaki konra, “Ambale' nin mantikapen moyay saya nin mabyay iti sa kami'nan ran nunati?
6 Kasa yaynadti si Jesus ta pinasubli' yan mabyay! Panemtemen moyaytaw si nibarita' na sin itaw ya et sa Galilea.

---

* **23:46** Kanta 31:5. * **23:54** Mabasa a maipa'ka' konan si ***Awron Painawa*** ran Judio sa Glusaryo.

7 Kai para a wana komoyo ket, ‘Si'kon si Pinaitawo, ipagamet rako konran
duka' a tutawo; ipasak rako sa kudos, bale' sa ikatlon awro pasublien akon
mabyay?’ ”
8 Ket, napanemtem raynaod a wanin a nibarita' na ni Jesus.
9 Kanya' nin linmakwan saran tampor itaw sa nanabunan ket sinmubli'
sarayna sa syudad tan nibarita' ray nangyadi' konran saray labinsayay
apostoles tan konran raruman kalalamo' ra.
10 Saray bubbayi a sara si Maria nin taga Magdala, si Juana, si Maria nin
ina na ni Santiago, tan saray raruman bubbayin kalalamo' ra a nangibarita'
konran apostoles.
11 Bale' kai rasara nin timper, bana' ta sa wanra ket pinabrika rayti tamo'.
12 Wanin man, si Pedro ket inumdeng ya tan nalayo yan nako sa
nanabunan. Sin rinmate' yadtaw, dinmukot yan sinmir'ip ket say kal-la
na'kit na say mabistan abel nin nipamarkot konan bangkay. Ket nugot yayna
sa bali ra nin man'isip-isipen na a no pa'noy nangyadi'.*

Pina'kit ya si Jesus konran Rwa ray Tumutumbok na
Marcos 16:12-13

13 Sitaw lamang a awro, rwa ray tumutumbok na ni Jesus a manlumalakon
adap sa babalin Emaus nin labinsayay kilumitro a kaday'an mangibwat sa
Jerusalem.
14 Mampag'irgwan ray nangyadi'.
15 Ket mintras a mampiirgu-irgo sara, si Jesus kinmadani tan nikialuyon
ya konra;
16 bale' kai raya nin naalilbi' ta kai na nin niyaburoy.
17 Sin sain, tinepetan nasara ni Jesus, “Ani anamaet a mampag'irgwan
moyo mintras a manlumalako kamo?”
Tinumgen sara nin mabereng sara.
18 Ket si saya konra a say ngaran na Cleopas, wana kona ni Jesus, “Si'ka tana
angangkoy san'ili sa Jerusalem a kai nin magtanda' sa bubagay a kayadi' nin
nangyadi' itaw!”
19 Nitepet na ni Jesus, “Ani in a bubagay?”
Wanran ni'bat, “Say maipa'ka' kona ni Jesus a taga Nazaret. Saya yan
prupita tan main nin pakayadi' nin sarita' tan gawa' na sa pangingikit nan
Dios tan konran tutawo.
20 Saray Pupangulon Pupadi' tan saray raruman iti sa uray, nipasintin-
syawan raya bale' nin patyen ket nipaipasak raya sa kudos;
21 sya pa et a man'ilalwan min mangilibri konran tutawo nan Israel. O', ket
saya et, ikatlon awroyna sawanin nangibwat sin nangyadi' in.
22 Ket sukat a main nin umno ray bubbayin kalalamo' mi a naka'ngapan
mi. Masakbay saran nako sa nanabunan
23 bale' kai raya nin na'kit a bangkay na. Nibarita' ran main nin nipa'kit
konra nin uanghil nin wanra kano ket mabyay ya.
24 Ket saray raruma komi, nako saradtaw sa nanabunan ket napatutu'wan
ran say nibarita' ran bubbayi ket tutuo. Bale' wanin a lamang, kai raya na'kit
a bangkay na ni Jesus.”
25 Ket wana ni Jesus konra sin sain, “Kalawakaw kamo, ta sabtan idap
moyon tepren a nibarita' ran prupita!
26 Kai moyo para nin tanda' a si syay Cristo ket matkap nin mangitpel ya
yapo' nin dya'dya' ba'yo ya nin pagalangan?”

---

* **24:12** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

27 Mi'sa, nipapalaway na ni Jesus konra a maipa'ka' konan diri a say
naisurat sa Masanton Kasuratan mangibwat sa libron nisurat na ni Moises
anggan sa sarban nisurat ran sarba ran prupita nan Dios.
28 Sin adani saraynay rway tumutumbok sa baryon keen ra, tumuloy yayna
kumon sa keen na si Jesus.
29 Bale' pinaed rayan rway kaaluyon na a wanra, “Itaw kayna yapo'
kipagtuloy komi ta manyumabi ana.” Kanya' nin nayi yayna si Jesus konra.
30 Sin dinmungo saraynan mangan, kinalap na ni Jesus a tinapay mi'sa
nikisalamat ya konan Dios sa sayti. Kayadi', piniknga' na ba'yo na nin nitudol
konra.
31 Kapingmatan, naalilbi' rayayna si Jesus bale' bigra' yaynan nakasadtaw.
32 Ket wanra sa saya tan saya, “Ay, kanya' anamain nin bilang nin napa'mot
a kapusuan ta sin mangkiirgo ya konta sa dalan tan sin man'ipapalaway nay
Masanton Kasuratan!”
33 Konan siin a lamang nin udas, sinmubli' sara sa Jerusalem.
Ket narate' rasaran nididinep a labinsayay apostoles tan raruman
kalalamo' ra
34 a wanra, “Peteg a mabyay yay Uunuren ta pina'kit ya kona ni Simon!”
35 Ket saray rwa, nipapalaway ray nangyadi' sa dalan tan say nikaalilbi' ra
kona sin piniknga' nay tinapay.

Pina'kit yaynamanaet si Jesus konran Tumutumbok na
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Ginwa-ginwa' 1:6-8

36 Leleg nin mampag'irgwan ray nangyadi', bigra' nin pinaipadar ya si
Jesus nin inumdeng ya sa butlay ra tan wana, “Main kumon nin katinekan
a kukaisipan moyo!”*
37 Ket naka'ngap tan nali'mwan sara ta say wanra no lampong yay
mangka'kit ra.
38 Kanya' nin wana ni Jesus konra, “Ambale' nin nali'mwan kamo tan
ambale' nin mampagdwadwa kamo kongko?
39 Kikiten moyoy gamet tan ayi ko. Peteg a si'koytin talaga. Karapasen
moyoko; si sayay lampong ket kasan lalaman tan but'ol nan ambo' nin bilang
sa mangka'kit moyo sawanin kongko.”
40 Ket anaod nipa'kit na konra a gamet tan ayi na.*
41 Pinasyan ririket tan nipaka'ngap ra bale' kai sara et nin mamper ket
tinepetan nasara ni Jesus, “Main paran ma'kan iti?”
42 Sin sain, binyan rayan sayay binayan kuna'
43 ket kinalap nayayti tan kinna' naya sa adapan ra.
44 Kaaram, wana ni Jesus konra, “Ba'yo ako nin pinati, nibarita' koyna
komoyo a maipa'ka' sa nipaisurat nan Dios nin maipa'ka' kongko kona ni
Moises tan konran prupita tan sa libron Kanta. Nibarita' ko komoyo a
matkap nin matukid a sarba nga'min nin sain.”
45 Ket pinalawayan na ni Jesus a kukaisipan ra ta pigaw nin matarusan ray
rabay nin ibarita' nin say itaw sa Masanton Kasuratan.
46 Wana konra, “Wanti e a naisurat: Mangirangep yan dya'dya' tan mati ya
a Cristo tan sa ikatlon awro ket pasublien ya nin mabyay.
47 Ket ipatandaan konran tutawo sa sarban nasyon mangibwat sa
Jerusalem, a magbabawi' sara ta pigaw nin mapirduna a kasalanan ra bana'
sa ginwa' na nin Cristo.

---

* **24:36** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan wana, “Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo!”* * **24:40** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa yaytin birsikulo.

48 Tistigos kamo sa saytin bubagay a nangyadi' kongko.
49 Anaod, ibaki' koya li' komoyo a Ispirito nan Dios nin nipangako' nan
Ama ko; ket misyon kamo sa syudad anggan rumate' ya ta pigaw nin byan
nakamon pakayadi' nin ibat sa langit."

Niyuli' ya si Jesus sa Langit
Marcos 16:19-20; Ginwa-ginwa' 1:9-11

50 Kayadi' nasara nin ni'ras ni Jesus a tumutumbok na anggan sa babalin
Betania, nita'gay nay gamet na ta bindisyunan nasara.
51 Sin kapresan nasaran mambindisyunan, nibati' nasarayna tan niyuli'
yayna sa langit.*
52 Ket rinayo raya* mi'sa sinmubli' saraynay tumutumbok na sa Jerusalem
a pinasyan ririket ra.
53 Nangibwat sin saytaw, nako saraynan pirmidtaw sa sakop nan Timplo
nin mangrayo konan Dios.

* **24:51** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:tan niyuli' yayna sa langit.* * **24:52** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:ket rinayo raya.*

Si Mabistan Patanda' Maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo Sigon kona ni
JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Si'no ya si Jesus? Si nanurat, nisurat nayaytin libro ta pigaw nin matandaan tamoy maipa'ka' kona ni Jesus. Wana sa 20:31, “Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios, tan mangibwat sa sain nin pammemper moyo, magkamain kamo nin byay a mangibwat kona.” Ket, abaw a mabasadti maipa'ka' sa nikaDios na ni Jesus a Anak nan Dios, no ani nin talaga a pammemper, tan say maipa'ka' sa byay a iti konan Dios. Naiduma a mabasadti maipa'ka' sa byay na ni Jesus sa nibarita' itaw konran saray tuloy mu'nan ibanghilyo. Anro anamaet lamang a maipa'ka' sa no si'no ya tan no ani a nakaibakian na ni Jesus.

Si nanurat konan siti ket si Apostol Juan nin anak ra ni Zebedeo tan ni Salome, nin sarayti ket taga sara sa Galilea. Mataman no say linaman nan libro ket para sa sarba, ma'kit nin sin nisurat naya ket saray ambo' nin Judio a iti sa kaisipan na ni Juan bana' ta nipapalaway nay kukaugalian ran Judio a kai ra nin tanda' nin saray ambo' nin Judio (2:13; 4:9; 19:31). Man'ipa'ka' ran saray mampangadal konan Biblia a nisurat yayti nin libro sin A.D. 85, o masusuyot et.

Sa tarana' nan sitin libro, mapalaway nin matandaan sa nisurat na ni Juan a si Jesus ket sya a Kabalikasan nan Dios, a nag'in ya nin tawo ta pigaw nin ma'kit rayan tutawo tan matandaan ray nikaDios tan say kanakman nan Dios a Ama. Sumunor, nisurat na ni Juan a maipa'ka' konran saray tutawo nin nagmatalek kona ni Jesus tan nag'in nin tumutumbok na tan maipa'ka' konran saray tutawon andi' nin nagmatalek tan kuntra sara kona. Nibarita' na sa saytin parti nan libro a pito nin makapaka'ngap nin paka'kitan a ginwa' na ni Jesus, ta pigaw nin patutu'wan na a nikaDios na. Sayti: pinagbaliw nan arak a ranom (2:1-11), pinaanda' nayay anak nin nasrepan nin ispiriton duka' (4:46-54), pinaanda' nayay tawon main nin masakit itaw sa Betsata (5:1-18), pinakan nasaray abaw a tutawo (6:5-13), tinambar nayay sayay bulag (9:1-11), pinasubli' nayan mabyay si Lazaro (11:1-45), tan linmalako ya sa babo nin ranom (6:16-21). Lima ra sa saytin paka'kitan nin ginwa' na a iti tamo' nin ma'kit konan sitin libro. Sa kapitulo 13–17, nisurat na ni Juan a maipa'ka' sa adanin pakikalamo' na ni Jesus konran tumutumbok na sin yabin dinakep ya tan say maipa'ka' sa nibarita' na konra ta pigaw nin liwaliwawen nasara. Sa masusuyot nin kukapitulo nan sitin libro (18–21) ket nisurat na a maipa'ka' sa patiti na ni Jesus, isusubli' na nin mabyay, tan sa nipa'kit ya konran tumutumbok na kayadi' na nin sinmubli' nin mabyay.

Abaw lamang a nibarita' na ni Jesus nin iti tamo' madumog konan sitin libro bilang say pakiirgo na kona ni Nicodemo a si sayay tawo ket matkap a paitawo yan uman (3:1-21), say pakiirgo na konan babayin taga Samaria maipa'ka' sa ranom a mami nin byay (4:1-28), say pangangakay na sa Pistan Abung-abong (7:2-52), si alimbawa' maipa'ka' konan sayay maong nin mammastor konran karniro (10:1-30), tan say nidasal na konan Ama na (kapitulo 17).

Inusar na ni Jesus a ka'bawan a bubagay ta pigaw nin ipapalaway nay maipa'ka' sa nikaDios na, say gugawa' na, tan say byay a iti konan Dios.

Bilang wadi', inusar nay ranom (4:14), ikabyay (6:35), palaway (8:12; 9:5), dadalanan (10:7), pastor ran karniro (10:11,14), dalan (14:6), tan puon nin ubas (15:1). Bale' say gagara nan talaga ni Juan ket si tepren tamo nin, si Jesus, syay Anak nan Dios ket, no wanin, maga'muran tamo a byay a iti konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Libro

- Nipadar nan Dios a kabalikasan na ta pigaw nin pagmatalkan tamoya (1:1-18)
- Say paka'kitan a si Jesus ket Dios ya (1:19–12:50)
  - Say nipamatutuo ran tutawo a si Jesus, sya a pinili' nan Dios (1:19-51)
  - Say pammatutuo nin gawa' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:1-12)
  - Say pammatutuo nin sarita' na ni Jesus a syay Anak nan Dios (2:13–4:54)
  - Main nin pakatuga' sa pammemper konan si syay Anak nan Dios (5:1–6:71)
  - Say pammemper nin peteg ket pangibwatan nin pisisyay (7:1–12:50)
- Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tutawo a mampamper kona (13:1–17:26)
  - Say pangliwaliwa na ni Jesus konran tumutumbok na (13:1–16:33)
  - Si dasal nan Pangulon Padi' tamo (17:1-26)
- Say sangkabistawan a pirat'anan na ni Jesus (18:1–20:31)
  - Naipata'gay ya si Jesus sa patiti na (18:1–19:42)
  - Say pammatutuo a mabyay ya si Jesus (20:1-29)
  - Si gagara nin nipanurat konan sitin libro (20:30-31)
- Say nangyadi' et (21:1-25)
  - Nipa'kit yaynaet si Jesus konran tumutumbok na (21:1-14)
  - Pagsenen na ni Jesus a nakem na ni Pedro (21:15-23)
- Say pammatutuo nan nanurat (21:24-25)

Si Jesu-Cristo, Syay Kabalikasan nan Dios

1 Sin saytaw sin ba'yo et nin pinarsa a animan, main yayna a si Kabalikasan*
nan Dios.
Kalamo' naya nin Dios,
tan si syay Kabalikasan, Dios yaynamaet.
2 Ba'yo et nin pinarsa a animan, kalamo' nayaynan Dios.
3 Pinarsa nan Dios a sarba nin nipadalan kona,
ket kasan animan a pinarsa nin kai nin dinmalan kona.
4 Si syay Kabalikasan, pangibwatan yan byay,
ket syay byay a palaway para konran tutawo.
5 Ket mampalawayan nay dedlem iti konra, bale' kai rayan lamang nin
maipurok nin saray iti sa dedlem.
6 Sawanin, main nin sayay tawon nibaki' nan Dios a say ngaran na ket Juan*.
7 Nibaki' nayan Dios nin patutu'wan nay maipa'ka' konan siti nin palaway ta pigaw nin say sarban tawo, pagmatalkan rayayti bana' sa ipatutuo na ni Juan.

---

* **1:1** ***Kabalikasan:*** Sitin sarita' sa Griego, say rabay nan ibarita' ket mangibalikas nin say iti sa kanakman nan sayay tawo. Ipapalaway na no ani a iti sa kanakman na tan ipa'kit na no ani a pigagawa' na. Ket, no maipa'ka' kona ni Cristo a syay Kabalikasan nan Dios, say rabay nan ibarita' ket syay mangipa'kit konan Dios kontamo ta pigaw nin tanda' ran tutawo no ani a iti sa kaisipan nan Dios tan no si'no yan peteg a Dios. * **1:6** Sitin ***Juan***, sya si Juan a Mammawtismo, ambo' yay nanurat konan siti. Si nanurat, sitaw si Juan a saya konran apostoles na ni Jesus.

8 Ambo' ya si Juan ti si palaway no kai edet, nibaki' ya ta pigaw nin
patutu'wan nay maipa'ka' konan si palaway.
9 Siti si palaway nin tutuo ket syaytaw si nipadles nin rumate' iti sa luta' nin
palawayan nay kaisipan ran sarban tawo.
10 Ket mataman no rinmate' yaynadti sa mundo tan
sya ket pinarsa na a sarban iti sa mundo,
kai ra nin inalilbi' nin tutawo a kinasi'no na.
11 Nako ya konran kapada nan Judio sa nasyon nan diri,
bale' kai raya nin inako'.
12 Wanin man, main a lamang nin nangako' kona. Ket, konran sarba ran
nangako' kona,
saray mampagmatalek kona,
binyan nasaran kanepegan nin mag'in nin a'nak nan Dios.
13 Nagkamain saran peteg nin byay
mangibwat sa gawa' nan Dios,
ambo' nin mangibwat sa urdinaryo nin padalan bana' sa karabayan nin
lalaman tan sa kanakman nan sayay lalaki.
14 Ket si syay Kabalikasan, nag'in yan tawo tan niikap ya sa busel mi ket
naadal mi a kata'gayan na nin maikana' kona nin sya tamo' a kapada na
nin Ama, ta kawa'nan nan liso a tutawo tan patutu'wan nan liso a maipa'ka'
konan Dios.
15 Pinatutu'wan na ni Juan a maipa'ka' kona a wanan nipatanda', “Siti
yaytaw si man'irgwen ko a wangko, ‘Siin si sumubray kongko, mas ata'gay
ya dyan si'ko ta sya, main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.’ ”
16 Say katutu'wan, si'tamo nga'min, mangibwat sa main na nin si
syay Kabalikasan, mangkaga'muran tamoynan mangkaga'muran a pangan-
gawa'nan na
17 ta mataman no nibi nan Dios a Gugan-gan na nin nipadalan kona
ni Moises, si Jesu-Cristo bale' a nangipadalanan na a maga'muran tamoy
pangangawa'nan na tan say katutu'wan maipa'ka' kona.
18 O', mataman no kasa et gapo ni saya nin naka'kit konan Dios abirno ana
sa maka'numan, si Anak, a syan diri ket Dios ya tan kalamo' nayan pirmi,
syay nangipapalaway nin maipa'ka' kona nin Dios.

Say Pammatutuo na ni Juan a Mammawtismo a Ambo' yay Cristo
Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18

19 Sawanin, wanti e a pammatutuo na ni Juan: Main nin pupadi' tan
kukatulungan* ra nin nako kona ni Juan. Nibaki' rasarayti nin pupangulo
ran Judio itaw sa syudad nin Jerusalem nin mako mangusisa' kona a wanra,
“Ani a nakaibakian mo?”
20 Kai na nin nibudi' ni Juan a katutu'wan no kai edet, mapala-palaway nan
nibarita' a wana, “Ambo' ako a Cristo*.”
21 Ket wanra kona, “Si'no ka edet? Si'ka para si Elias* a wanran sumubli'
iti?”
Ket wana, “Kai, ambo' ako.”
“Si'ka para edet taw si Prupita* a man'irgwen na ni Moises?” nitepet ra
anamaet kona.
“Kai,” wana nin inumbat.

---

* **1:19** ***katulungan***- *Sa Griego:puri na ni Levi.* Mabasa a maipa'ka' konran sarayti sa Glusaryo.
* **1:20** Si Mesias (sa irgo ran Judio) o ***Cristo*** (sa irgo ran Griego), titulo ya. Say rabay nin ibarita' nin saytin rwa, si tinudo' nan Dios nin mag'uray. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Malakias 4:5,6. * **1:21** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin tepet ra sa Deuteronomio 18:15,18.

22 Wanra anamaet kona, “Si'no ka edet anaod? Ibarita' mo pa ta matkap
a main nin ibarita' mi konran saray namaki' komi. Ani a magwa' min
maibarita' maipa'ka' sa kinasi'no mo?”
23 Ni'bat na ni Juan,
“Si'koy pakatukidan nin say nipadles na ni Prupita Isaias a
‘Marnge' ya li' a sayay mampangita'wa-ta'way nin mampangipatanda' itaw
sa lugar a ambo' nin matawo a wana,
Patu'riren moyoy dalanan nan Catawan.’* ”
24 Main nin Pariseo* konran sarayti saray nibaki'. Ket konan siin, wanra,
25 “No wanin a ambo' ka a Cristo tan ambo' ka anamaet si Elias o si Prupita
nin inirgo na ni Moises, mayin edet a mampamawtismo* ka?”
26 Inumbat ya si Juan a wana, “Si'ko, main nin kanepegan kon ma-
mawtismo sa ranom. Main anamaet nin iti sa busel moyo nin, si'kamo, kai
moya nin mangkaalilbi'.
27 Rumate' yaynan kasunor ko ket bana' sa kata'gayan na, kai ako gapo nin
maikana' nin mataman tanan mangwarwar nin kurdon nin sandalyas na.”
28 Sayti, nangyadi' sa Betania sa rubari' nan Ilog Jordan nin mampa-
mawtismwan na ni Juan.

Say Nipamatutuo na ni Juan a si Jesus, Sya a Pinili' nan Dios

29 Sin sumunor nin awro, na'kit naya ni Juan si Jesus nin man'umarak kona
ket wana, “Sya e a pa'sar karniro nin nibi nan Dios a maida'ton ta pigaw nin
maglat a kasalanan ran tutawo!
30 Syaytaw si man'irgwen ko sin wangko a si rumate' nin kasunor ko ket
mas ata'gay ya dyan si'ko ta main yayna sin saytaw et nin nu'na ya dyan si'ko.
31 Mataman nin si'ko nin diri, kai ko tanda' a sya anayti sin saytaw. Wanin
man, nako akodti nin lamang nin mamawtismo sa ranom ta pigaw nin
matandaan ko no si'no ya ket maipatandaan koya komoyo nin puri na ni
Israel.”
32 Sawanin, sayti a nipamatutuo na ni Juan. “Si'kon diri, na'kit koya anaod
a Ispirito nan Dios nin mangkumayupa' nin ibat sa langit nin bilang sayay
kalapati tan nisyon ya konan siti.
33 Kai koya kumon nin tanda', bale' si nangibaki' kongko nin mamawtismo
sa ranom, wana kongko, ‘Si ma'kit mo nin dupaan na nin Ispirito tan
pisyunan naya, sya a mamawtismo sa Ispirito.’*
34 Ket si'ko, na'kit koyti anaod kanya' nin mampatutu'wan ko komoyo a sya
a Pinili' nan Dios*.”

Pinatutu'wan ran Tumutumbok na ni Juan a si Jesus, Syay Cristo

35 Sin sinmunor nin awro, itaw ya anamanaet si Juan tan rwa ran tumu-
tumbok na.
36 Na'kit nayan manlumabas si Jesus ket wana, “Sya in e a karniro a nibi
nan Dios!”
37 Narnge' ra nin rway tumutumbok a wana ni Juan ket tinmumbok sara
kona ni Jesus.
38 Ket nibring ya si Jesus tan sin na'kit nasaran mantumumbok wana
konra, “Ani a rabay moyo?”

---

* **1:23** Isaias 40:3; Mateo 3:3; Marcos 1:3; Lucas 3:4. Say rabay nan ibarita' nin siti ket pakandaen moyoy pagkabyay moyo ta pigaw nin alinyado no rumate' yay Catawan. * **1:24** Mabasa a maipa'ka' konran sarayti saray ***Pariseo*** sa Glusaryo. * **1:25** ***mampamawtismo***- *O:mampaminyag*. * **1:33** Mabasa et a maipa'ka' sa pisyon nan Ispirito kona ni Jesus sa Isaias 11:1,2; 42:1; 61:1. * **1:34** Isaias 42:1. *Pinili' nan Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Anak nan Dios*.

Ket wanran ni'bat kona, “Adti kamo nin mampiikap, *Rabbi*?” (Say katarusan nan sarita' a “*Rabbi*” ket Maistro.)
39 “Para, ta kikiten moyo,” wana. Kanya' nin nayi sara kona tan na'kit ra a
mampiikapan na, ket nikipagtuloy saradtaw ta mag'alas kwatro ana.
40 Si saya konran sarayti saray rwan nakarnge' kona ni Juan tan tinmum-
bok kona ni Jesus ket si Andres. Main nin angkay na a si Simon Pedro.
41 Ket kina' naya yapo' nin tiningkap a busat nan si Simon tan wana kona,
“Nadumog miya a *Mesias*.” (Say rabay nan irgwen nin *Mesias* ket *Si Sinuyo'
nin Magadi'*.)
42 Ket, ni'ras naya si Simon kona ni Jesus.
Pinastang nayan maong ni Jesus mi'sa wana, “Si'ka si Simon a anak na ni
Juan*, ngaranan kata nin Cefas.” (Sitin ngaran sa Griego ket Pedro tan say
katarusan na ket bato.)

Pinatutu'wan ra ni Felipe tan ni Natanael a si Jesus, syay Adi'

43-44 Sin sumunor nin awro, nidisisyon na ni Jesus a mako sa Galilea. Na'kit
naya si Felipe a taga Betsaida a kababalyan ra ni Andres tan ni Pedro ket
wana kona, “Kikalamo' ka kongko.”*
45 Sawanin si Felipe, kina' naya nin tiningkap si Natanael tan wana kona,
“Nadumog miya! Syaytaw si man'irgwen na ni Moises sa nisurat na tan say
nisurat ra et nin prupita. Sya si Jesus a taga Nazaret nin anak na ni Jose.”
46 Konan siin, wana ni Natanael, “Nazaret! Main para nin maabig a
mangibwat itaw?”
“Para, kikiten mo,” wana ni Felipe.
47 Sin na'kit naya ni Jesus nin man'umarak kona si Natanael, wana
maipa'ka' kona, “Sya e a tutuon puri na ni Israel. Kasa gapo nin sinisirib
kona.”
48 Tinepetan naya ni Natanael si Jesus a wana, “Pa'no rako nin
nakatanda'?”
Ket wana nin ni'bat ni Jesus, “Na'kit kata sa sirong nin kayon igos sin ba'yo
naka nin tinawag ni Felipe.”
49 Konan siin wana ni Natanael, “Maistro, si'kan page' a Anak nan Dios!
Si'kay Adi' nan Israel!”
50 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Kai para a magmatalek ka kongko bana' ta
wangko ket na'kit kata sa sirong nan kayon igos? Maka'kit ka li' nin mas
makapaka'ngap et nin mangyadi' dyan siin.”
51 Mi'sa wana konra, “Isipen moyoyti nin maong: Ma'kit moyo li' nin miabri
a langit tan saray uanghil nan Dios ket muli'-manaoy* sara nin mako kongko
a si'kon si Pinaitawo.”

2

Say U'nan Paka'kitan a si Jesus, Syay Anak nan Dios

1 Napalabas a rway awro, nagkamain nin bansal itaw sa babalin Cana sa
prubinsyan Galilea. Itaw ya a ina na ni Jesus
2 tan wanin ya anamaet si Jesus tan saray tumutumbok kona ta sinagyat
sara anamaet.
3 Sin na'pos anay arak*, wanan ina na ni Jesus kona, “Na'pusan saran arak.”

---

* **1:42** Sakalako yayti nin Juan kona ni Juan a Mammawtismo o Juan a apostol. * **1:43-44** ***Kikalamo' ka kongko.***- *Sa Griego:Tumbuken nako.* Say rabay nan irgwen ket kikalamo' ya kumon kona ni Jesus nin arigen nay akay tan pigagawa' na. * **1:51** Bilang itaw sa taynep na ni Jacob (Genesis 28:10-19), ma'kit ra li' nin saray tumutumbok na a inabryan naya nin Dios a kami'nan na nin pangipa'kit a itya kona ni Jesus. * **2:3** Say arak ran Judio, gawa' sa sabaw nin ubas. Say bayani ket kapadan basi.

4 Ket wana ni Jesus, “Madam, say pangingisip ko, ket ambo' nin kapada
a pangingisip mo. Matkap yapo' nin marate' a manepeg nin udas para
kongko.”
5 Sin sain, wana ni ina na konra nin mampagsirbi, “Gaw'en moyo a sarban
ipagwa' na komoyo.”
6 Main itaw nin a'nem ray pasig nin pangangwan nin ranom. Sayti ket para
sa kaugalian ran Judio nin pangunguyas ra ta pigaw nin maikana' sara sa
pangingikit nan Dios. Makalaman a barang saya nin pasig nin rwampulo'
anggan tulumpulo' a galon.
7 Wana ni Jesus konran saray mampagsirbi, “Pun'en moyo nin ranom in
say pasig.” Ket pinno' ra anaod anggan labi'.
8 Sin nayadi' wana konran saray mampagsirbi, “Manarok kamo tan ika'
moyo konan si mampangasikasodti sa bansal.” Ket nangika' sara anaod
kona.
9 Tinawayan nan si mampangasikason bansal ket, arak ana. Kai na nin
tanda' no adti a ibwatan nin sayti ta sara tamo' anaod taw saray nanarok a
makatanda'. Sin wanin, tinawag nayay lalakin nikasal
10 tan wana kona, “Say ugali', say sangkatawayan nin arak a mu'na ran
ipainom mi'sa no abaw ana li' a nainom ran tutawo, iliwa' raynaytaw si
makapoy a taway. Si'kamo bale', nisuyot moyo a sangkatawayan nin arak!”
11 Sitin ginwa' nadtaw ni Jesus sa babalin Cana sa Galilea, sya a u'nan
pammatutuo nin maipa'ka' no si'no ya tan mangipa'kit ti nin kata'gayan na.
Ket saray tumutumbok na, lalo saraynan nagmatalek kona.
12 Kayadi' sain, namabaybay ya si Jesus nin nako sa syudad nin Caper-
naum. Kalamo' naya si inay na, saray bubsat na tan saray tumutumbok na,
ket itaw sara nin umnoy awro.

Say Pakayadi' na ni Jesus Maipa'ka' sa Timplo
Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46

13 Sin adani ana a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas*, tin-
mangkar sara si Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista sara.
14 Nako ya sa Timplo ket narate' na a main nin maglalako' nin baka,
karniro, kalapati*, tan maninili nin kwarta* sa sayay partidtaw.
15 Nangwa' ya nin sanet nin rubir tan pinalakwan nasaradtaw sa sakop
nan Timplo, pati saray baka tan karniro. Nisabwag nay kwarta ran maninili
tan tinali-talimbwag nay lamisawan ra.
16 Wana konra nin maglalako' nin kalapati, “Galten moyo saradti in! Andi'
moya nin gaw'en nin palingki a Bali nan Ama ko!”
17 Ket napanemtem ran tumutumbok na a mabasa sa Masanton Kasuratan
a wana, “Say masuet nin pangingisakit ko konan Bali mo ket man'upusen a
kasaw ko.”*
18 Konan siin saray pupangulo ran Judio wanra kona, “Ani anamaet wadi'
a pakatandaan nin maipa'kit mo a main nin pakayadi' mon mangwa' nin
wanin?”
19 Ket ni'bat na ni Jesus konra, “Sidaen moyayti nin timplo ket paba'yuwen
koya sa luob nin tuloy awro.”
20 Konan siin wanra, “Narate' a a'pat a pulo' tan a'nem a taon sa ni-
pama'deng konan sitin Timplo, ket wamo pa'dengen man uman sa luob nin
tuloy awro?”

---

* **2:13** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **2:14** Ilako' sarayti konran tutawo ta pigaw nin ida'ton ra. * **2:14** Main saray san'ili a matkap ray kwarta ran Judio ta pigaw nin ibuis ra para sa Timplo. * **2:17** Kanta 69:9.

21 Si timplo bale' nin man'irgwen na ni Jesus ket si lalaman na.
22 Kanya' nin sin pinasubli' yaynan mabyay si Jesus, napanemtem ra nin
tumutumbok nayti nin inirgo na. Ket say nangyadi', namper sara sa naisurat
sa Masanton Kasuratan maipa'ka' kona tan sa nibari-barita' na.
23 Sin itaw ya si Jesus konan siin nin pista sa Jerusalem, abaw saray
nakaimaton sa say ginwa-ginwa' nan nangipa'kit a nangibwat ya konan Dios.
Ket anaod, abaw sara a namper no si'no ya.
24 Bale' kai na nin nipadar konra a maipa'ka' sa lalaman nan diri bana' ta
tanda' nay pinanakem nin sarban tawo.
25 Kai ana nin matkap a main et nin mangibarita' kona nin maipa'ka' sa
si'numan ta sulpot nayna a kaisipan nin sarban tawo.

3

Pa'no nin Magkamain nin Byay a Iti konan Dios

1 Ket, saya ya konran itaw a sayay pangulo ran Judio nin say ngaran na ket
Nicodemo. Myimbro yan grupo ran Pariseo.
2 Ni'sa, nako yayti kona ni Jesus sin yabi ana ket wana kona, “Maistro,
tanda' mi a nibaki' nakadti nin Dios nin mako mangyakay komi. Wanin bana'
ta kasan makagwa' sa sain say makapaka'ngap nin paka'kitan a man-gaw'en
mo no kasa ya a Dios kona.”
3 Wana nin ni'bat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo ni saya
nin makakirama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya nin paitawo nin uman* a
sayay tawo.”
4 Wana ni Nicodemo, “Impusibli a maiyanak yay sayay matuntawo ana!
Magwa' na para a paitawo et sa luob nin tyan nan ina na?”
5 Ni'bat na ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Kasa gapo nin makaki-
rama' sa pag'aadi' nan Dios no kai ya anaod nin maiyanak nin uman a sayay
tawo sa dalan nin ranom tan dalan nan Ispirito nan Dios.
6 Wanin ta si sayay mangibwat sa tawo, ket kinatawo tamo' a main kona;
anamaet, si sayay mangibwat konan Ispirito nan Dios, kinaDios a main kona.
7 Andi' ka edet nin mabigra' no ibarita' ko komo a matkap moyon tutawo a
paitawo nin uman!
8 Say pangibwaten nan mangyadi' nin Ispirito nan Dios konan tawon
naiyanak nin uman ket iyalimbawa' ana sa siri. Makauray ya sa puntawen
na. Maaraman ma bale', kai mo nin matandaan a pangibwatan na o a
puntawen na.”
9 Ket nitepet na anamaet ni Nicodemo a wana, “Pa'no wadi' nin mangyadi'
in?”
10 “Ani?” wana ni Jesus. “Saya kamo nin manrispitwen nin mangangakay
iti sa Israel ket kai moyo in mangkaalilbi'?
11 Isipen moyoyti nin maong: Say ibarita' mi ket say tanda' mi tan say na'kit
mi. Bale' si'kamo, kai kamo nin mamper sa man'ibarita' mi.
12 Anta mampangibarita' ako komoyo nin mangibwat sa say pupangyadi'
iti sa mundo, kai moyo nin tepren. Ket tepren moyo kasi no mangibarita' ako
nin maipa'ka' sa man-gaw'en itaw sa langit?
13 Si'ko tamo' nin si Pinaitawo nin nangibwat itaw sa langit a makaibarita'
nin maipa'ka' sa sain a bubagay, ta kasa et gapo anaod nin raruman nakapika'
itaw no kai si'ko tamo'.
14 Ket say mangyadi' kongko, ket kapadaytaw say nipangita'gay na ni
Moises konan pusti a si ginwa' nin bakas nin ulay sin itaw saray Israelita sa

* **3:3** *paitawo nin uman- O:paitawo mangibwat konan Dios.*

lugar a kasan tawo.* Wanin ta si'kon si Pinaitawo, matkap a ita'gay ako li'
anamaet
15 ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kongko ket magkamain ya nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
16 O', ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kontamo nin tutawo,
kanya' nin kai naya nin nisiblet, no kai edet, nibi naya a Anak na nin
kapagkapag ta pigaw nin si si'numan a magmatalek kona nin Anak na ket kai
ya nin maisyay konan Dios ta pigaw nin madusa ya, no kai edet, magkamain
ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
17 Wanin ta si Dios, kai naya nin nibaki' a Anak na iti sa mundo ta pigaw
nin sintinsyawan nasaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin maisalba sara
nin nipadalan kona.
18 Saray magmatalek konan Anak nan Dios, kai sarayna nin sintinsyawan
nin madusa, bale' saray kai nin magmatalek, nasintinsyawan sarayna nin
madusa bana' anaod ta kai sara nin magmatalek konan kapagkapag a Anak
nan Dios.
19 Siti a rason a madusa sara: Si palaway nin mamalaway nin kaisipan ran
tutawo ket nako yadti sa mundo bale', mas maalaga konra a kadedleman
dyan say palaway. Wanin ta say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'.
20 O' ta saray mampangwa' nin duka' ket kai ra nin rabay a palaway tan
kai ra nin rabay a mako sa palaway bana' ta, no mako sara ket maipadar a
gawa'-gawa' ra.
21 Bale' saray sumunor sa katutu'wan a nipadar nan Dios, umarak sara sa
palaway ta pigaw nin maipa'kit nin mapalaway a say ginwa' ra ket katutulok
ra konan Dios."

Ikwa naya ni Juan sa U'na si Jesus

22 Sin nayadi' in, nako ya si Jesus tan saray tumutumbok na sa raruman
lugar sa prubinsya nin Judea. Ket itaw sarayna yapo' nin nitanda-tandaan
saran maong tan namawti-bawtismo sara.
23-24 Si Juan anamaet, mampamawti-bawtismo yadtaw sa Enon nin adani
sa Salim ta raranom itaw nin lugar. (Sin sain ket kai ya et nin mangkapriso
si Juan.) Kasan tegen ran mako nin tutawo kona ket binawti-bawtismwan
nasara.
25 Bana' ta wanin, sayay awro, nikidiskusyon saray tumutumbok na ni
Juan konan sayay Judio maipa'ka' sa saka-sakalakon kaugalian a maring-
gasan yay sayay tawo sa pangingikit nan Dios.
26 Ket nako saraytaw nin tumutumbok kona ni Juan. Wanra kona,
"Maistro, sitaw intaw si lalaki nin kalamo' moyodtaw sa rubari' nan Ilog
Jordan, sitaw si pinatutu'wan moyoy maipa'ka' kona, mampamawtismo ya
anamaet ket mampako sara ana edet a sarba kona!"
27 Inumbat ya si Juan ket wana konra, "Si si'numan a tawo, kasan animan
nin kapapa'sar a pag'inan na no ambo' ya a Dios a nami kona.
28 Mapatutu'wan moyo a nibarita' ko a wangko, 'Ambo' ako a Cristo, no kai
si'ko a nibaki' nin mu'nayna kona.'
29 Say pa'sar ko, si'koy amigo na nin nubyo nin main rispunsibilidad
nin mangisadya' nin sarba para sa kasal na. Abir nin sitin amigo nan
nubyo ket ambo' yay makaikon konan nubya, alakin lamang a ririket na ta
mangkarnge' nay pakapariga nan nubyo. Ket si'ko nin nangisadya' konra nin
tutawo sa irarate' nan Cristo, alaki a ririket ko sawanin.
30 Matkap a maita'gay ya, ket maikayupa' ako."

---

* **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:4-9.

Say Byay a Iti konan Dios

31 “O', si saya nin mangibwat sa langit, syay sangkata'gayan. Si saya nin
mangibwat iti sa luta', bilang ya konran raruman tagadti sa luta', say irgwe-
irgwen na say maipa'ka' iti sa luta'. Bale' si saya nin mangibwat ya sa langit,
syay sangkata'gayan sa sarba.
32 Ibari-barita' nay na'kit tan narnge' na. Mataman bale' nin wanin, umno
sara tamo' a mamper sa ibarita' na.
33 Ket saraynamaet a mamper kona, patutu'wan ra a say nibarita' nan Dios
ket tutuo,
34 ta say sarita' na mismo nin Dios a ibarita' nan sitin nibaki' na. Wanin ta
konan sitin nibaki' na, mampiikapen nayan liso nin Dios a Ispirito na.
35 Wanin ta, si Dios a syay Ama, kawa'nan nayay Anak na, ket nipagamet
na a sarba kona.
36 Ket, si si'numan a magmatalek konan Anak na, main ana nin anggan-
angga nin byay na a iti konan Dios. Bale' si si'numan a kai nin tumulok konan
Anak na, kasa yayti nin byay kona, no kai edet, dusawen naya anggan-angga
nin Dios mangibwat sa alakin sager na.”

4

Nikiirgo ya si Jesus konan Sayay Babayin Taga Samaria

1 Sawanin, naiparate' konran saray Pariseo a mangkakasagyat tan mam-
pamawtismo yan mas abaw a tumutumbok na si Jesus dyan si Juan,
2 bale' say katutu'wan, ambo' nin si Jesus a mampamawtismo no kai saray
tumutumbok na.
3 Sin natandaan na ni Jesus a wanin a naiparate' konran Pariseo, nibwat
ya sa Judea ta pigaw nin sumubli' ya sa Galilea,
4 ket matkap a lumabas sara sa lulugar a sakop nan Samaria.
5 Ket nakarate' saradtaw sa Sicar, saya nin babali sa Samaria a adani sa luta'
nin nibi na ni Jacob konan anak nan si Jose sin na'teng ana.
6 Main itaw nin bubon nin kinali na intaw ni Jacob. Mapagal yayna si
Jesus nin linmalako ta ugtiawro ana kanya' nin tinmekre' yadtaw sa dani nan
bubon.
7-8 Saray tumutumbok na anamaet, nako sara sa babali manaliw nin kanen
ra.
Sin sain, main nin babayi nin tagadtaw sa Samaria a nako manago'. Ket
wana ni Jesus kona, “Kiinom ako pa?”
9 “O', bale' saya ka nin Judio, ket ambale' ey nin kidawat kan inumen
kongko a sayay babayi tan sayay tagadti sa Samaria?” wana nin ni'bat nin
babayi. Wanin a wana bana' ta saray Judio, ket kai sara nin kibiang-biang
konran taga Samaria.*
10 Wanan ni'bat ni Jesus, “No tanda' mo tamo' kumon no ani a ibi nan Dios
tan no si'no akoyti nin mangkidawat nin inumen komo, si'kayna edet kumon
a kidawat kongko ket byan kata nin ranom a umagos tanan pirmi.”
11 Sin sain, wana nin babayi, “Ser, ararem yayti si bubon ket kasa anamaet
nin ipanago' mo. Adti ka nin mangalap ey nin siin si ranom a umagos tanan
pirmi?
12 Mas ata'gay ka et para dyan si puon tamon si Jacob? Sya a nami nin sitin
bubon komi, tan iti ya nin nanago' tan saray a'nak na nin ininom ra tan saray
uayep ra.”

---

* **4:9** *ket kai sara...konran taga Samaria.- O:ket kai sara nin minom sa pinuman no inusar nayayti nin sayay taga Samaria.*

13 Inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Si si'numan a minom nin saytin
ranom, milata' ya li' anamanaet,
14 bale' si si'numan anamaet a minom nin ranom a ibi ko kona, kai yayna
gapo nin milata'. Wanin ta si ranom nin ibi ko, mag'in nin bilang subor sa
lalaman na a kai gapo nin ma'tyan a mami kona nin anggan-angga nin byay
a iti konan Dios.”
15 Ket wana nin babayi kona, “Ser, byan nako pa nin siin nin ranom ta
pigaw nin kai akoyna gapo nin milata' ket kai koyna nin matkap a makodti
et nin manago'.”
16 Wana ni Jesus kona, “Keen ma nin kayaban a asawa mo, mi'sa kamo nin
sumubli' iti.”
17 “Kasa nin asawa ko,” wana nin babayi.

Ket ni'bat na ni Jesus kona, “Kusto in si wamo a kasa nin asawa mo,
18 ta lima rayna a nag'in nin asawa mo, bale' siin si ka'yan mo sawanin ket
ambo' ma nin asawa. Siin si nibarita' mo a kasan asawa mo ket tutuo ya.”

19 Sin sain, wana nin babayi, “Ser, madlaw ko a saya kamo nin mangingi-
lalaman konan Dios.
20 Ani a kusto? Iti konan sitin talugtog, iti sara nangrayo konan Dios a
pupuon mi, bale' si'kamo nin Judio, wamoyo a itaw sa Jerusalem a manepeg
nin pangraywan konan Dios.”
21 Sin sain, wana ni Jesus, “Madam, say katutu'wan, ambo' in a impurtanti.
Tepren moyoytin ibarita' ko komoyo: Rumate' li' a panaon a ambo' ana nin
konan sitin talugtog o sa Jerusalem a pangraywan ran tutawo konan Dios a
syay Ama.
22 Si'kamo nin taga Samaria sawanin, kurang a tanda' moyo maipa'ka'
konan manraywen moyo, bale' si'kami, nipadar na komi a kadiryan nan si
manraywen mi. O' ta tanda' tamo a mangibwat konran Judio a pangingisalba
nan Dios konran tutawo.
23 Ket say katutu'wan, rinmate' anay panaon a saray tutuon mangrarayo
konan Dios a syay Ama ket ambo' nin sa sayay lugar raya nin raywen, no
kai edet, raywen raya nin nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa
katutu'wan maipa'ka' sa kinasi'no na. Tutuoyti ta wanin a rabay nan Dios
nin klasin pangrarayo kona.
24 Si Dios ket ispirito ya, kanya' nin saray mangrayo kona, matkap a say
pangrarayo ra ket nangibwat sa kanakman ra nin naipatukdo' sa katutu'wan
maipa'ka' sa kinasi'no na.”

25 Wana nin babayi, “Tanda' ko a rumate' ya li' a Mesias, sitaw si tawagen
nin Cristo. Ket no rumate' ya, ipatandaan na li' a sarba kontamo.”

26 “Si'ko nin mangkiirgo komo, si'ko ya in,” wana ni Jesus.

27 Sin sain ket rinmate' saraynay tumutumbok na ni Jesus. Naka'ngap sara
sin na'kit rayan mangkiirgo sa sayay babayi, bale' kasa gapo ni saya konra a
nanepet kona no ani a rabay na konan babayi o no ambale' a mangkiirgo ya
kona.
28 Sin sain anamaet, nibati' naya nin babayi a paya na tan sinmubli' ya sa
babali. Wana konran tutawodtaw,
29 “Mayi kamo kongko ta keen moya nin kiten taw si tawo nin nangibarita'
kongko nin sarban gawa'-gawa' ko. Syayna palayi a mantawagen nin Cristo?”
30 Ket nibwat sara anaod a tutawodtaw sa babali ta mako saradtaw kona
ni Jesus.
31 Sa leleg nadtaw nin babayi sa babali, saray tumutumbok na anamaet ni
Jesus, wanraynan ni'nu-ni'no kona, “Maistro, mangan kamoyna.”

32 Bale' say ni'bat na konra, “Kai ana ta main nin kinnan ko nin kai moyo
nin tanda'.”
33 Konan siin, nitepetan saray tumutumbok na a wanra, “Main palayin
nami nin kinnan na?”
34 Wana ni Jesus konra, “Siti a mangkanen ko, si tumulok ako sa karabayan
nan namaki' kongko ket mayadi' a nipagwa' na kongko.
35 Main yayti e si wamoyo, ‘A'pat a bulan tana ket pangyayatab ana
li'.’ Sumadya' kamoyna! Kiten moyo saray tutawon man'umarak. Sara,
man'iyarig kosara sa matua anan pari sa gagawa' ket matkap saraynan
yataben.
36 Man'upaan sarayna a mangyayatab. Ket, kiririket saray mangmumula
nin minsahi nan Dios konran mangyayatab ta iyator rayna a yinatab ra a
saray nakaga'mor nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.*
37 Ma'kit a katutu'wan na sawanin nin si wanra a, ‘Sakalako a mangisab-
wag ket sakalako anamaet a mangyatab.’
38 Wanin ta, si'ko, ibaki' katamo nin pa'sar mangyatab sa kai moyo nin
kinapagalan, ket si'kamoy minabang sa kinapagalan ran raruma.”
39 Ket abaw sara a taga Samaria nin itaw konan siin nin babali a nag-
matalek kona ni Jesus bana' sa wana nin babayi a nibarita' na nga'min ni
Jesus a gawa'-gawa' na.
40 Bana' konan siin, sin nako saradtaw kona ni Jesus dinawat ra a itaw ya
yapo'. Ket itaw ya yapo' anaod si Jesus nin rway awro.
41 Ket inmabaw sara et a nagmatalek kona ni Jesus bana' sa niyakay-akay
na,
42 tan wanra konan babayi, “Magmatalek kami ana, ambo' nin bana' tamo'
sa nibarita' mo no kai edet, bana' ta narnge' miya ket tanda' mi nin sya a peteg
nin Mangingisalba nin tutawo iti sa mundo.”

Pinaanda' naya ni Jesus a Anak nan Sayay Upisyal

43 Napalabas a rway awro nin itaw ya si Jesus sa Samaria, nibwat sarayna
tan nituloy ray nako sa Galilea.
44 Mangyakay yadtaw lamang si Jesus mataman nin nibarita' nayna a
wana, “Kasan rispito ra konan sayay prupita nin saray kalugaran na nin
mismo.”
45 Wanin man, inako' rayadtaw nin saray taga Galilea sin rinmate' ya bana'
ta nako saradtaw nin nikipista sa Jerusalem sin saytaw ket na'kit ra nga'min
a ginwa-ginwa' na.
46 Sin itaw sarayna anaod, sinmubli' ya si Jesus sa Cana, si babali sa Galilea
nin itaw ket ginwa' na nin arak a ranom. Main itaw nin sayay upisyal nin
gubyirno a si anak nan lalaki ket itaw ya sa Capernaum nin main nin masakit
na.
47 Sin narnge' nan sitin upisyal a rinmate' yadtaw sa Galilea si Jesus nin
ibat sa Judea, nako ya kona tan nikidawat yan inganga'do nin mako ya sa
Capernaum ta keen naya nin paandaen a anak nan mangkamati.
48 Ket anaod, wana ni Jesus kona, “Si'kamo nin tutawo, no kai kamo
nin maka'kit nin makapaka'ngap nin pupaka'kitan, kai kamoynaod nin
mamper.”
49 Ket wana nin upisyal, “Ser, panginga'do moyo ta tamoyna ba'yo ya nin
mati a anak ko.”
50 Wana ni Jesus kona, “Mako kamoyna. Mabyay yaynaod a anak moyo.”
Namper yay upisyal sa irgo na ni Jesus ket sinmubli' yayna sa bali ra.

---

* **4:36** Amos 9:13.

51 Iti ya et a lamang sa dalan sin sumunor a awro,* sinna' rayaynan ibabaki'
na a wanra ket inmanda' yayna a anak na.
52 Ket tinepet na no ani a udas sin ginmana-gana a kaingaran na nin anak.
Ni'bat ra kona, “Kinmayupa' a amot na sin bandan ala una naapon.”
53 Ket napanemtem na nin ama a sin sain nin udas na nin inirgo ni Jesus a
wana, “Mabyay yaynaod a anak moyo.” Bana' ta wanin, sya tan saray sarba
ran kabali na ket nagmatalek sara kona ni Jesus.
54 Siti a ikarwan ginwa' na ni Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' no si'no
yan diri sin nako ya sa Galilea nin ibat ya sa Judea.

5

Nipada nay Kadiryan na ni Jesus konan Dios sa Awron Painawa

1 Kayadi' nin sain, main nin narate' a pista ran Judio ket tinmangkar ya si
Jesus sa Jerusalem ta pigaw nin kipista ya.
2 Itaw sa syudad, sa adani sa mantawagen nin Purta ra nin Karniro,
main nin nakulong nin ranom nin paryuan a sa sarita' nin Hebreo ket
mantawagen yan Betsata*. Sa rigrig ket main nin lima ray sirungan.
3-4 Sa sirong nin sayti ket nakaida' saray abaw nin main masakit, saray
bulag, saray pilay tan saray paralitiko.*
5 Main itaw nin sayay lalaki nin mampagmasakit sa luob ana nin tu-
lumpulo' tan waloy taon.
6 Sin na'kit naya ni Jesus tan sin natandaan na nin nakaida' yaynadtaw nin
na'teng, wana kona, “Rabay mo para a umanda'?”
7 Wanan ni'bat nin si lalaki kona, “Ser, kasa bale' nin mangitaoy kongko sa
ranom no nakimbor ana. Man'ipamuspusan ko tamo' et a manaoy ket main
anan nakau'nan nanaoy.”
8 Wana ni Jesus kona, “Mibangon ka! Awiten ma in si idaan mo tan
lumalako kayna.”
9 Ket tampor inmanda' yayna, inawit nayayna a idaan na tan linmalako
yayna.
Awron Painawa sin sain.
10 Kanya' nin saray pupangulo ran Judio wanra konan lalakin napaanda',
“Sa Gugan-gan tamo, maiyawa' a awiten ma in si idaan mo ta sawanin ket
Awron Painawa.”
11 Bale' wana nin inumbat, “Bale' wana nin si namaanda' kongko ket,
‘Awiten ma in si idaan mo tan lumalako kayna,’ ” wana.
12 “Si'no ya in ket a tawo si nangibarita' komo nin awiten ma in si idaan mo
tan lumalako kayna?” wanran nitepet kona.
13 Bale' si tawo kai na nin tanda' no si'no yaytaw si namaanda' kona ta
nakaibwat yaynan kai nin nadlaw si Jesus sa ka'bawan ran tutawo.
14 Sinmunor, na'kit naya ni Jesus a lalakidtaw sa sakop nan Timplo ket
wana kona, “Kikiten mo. Inmanda' kayna, ket andi' kayna nin magkasalanan
ta bangli' no main nin mas duka' et nin rumate' komo.”
15 Nibwat yay lalaki tan nika' na nin nibarita' konran pupangulo ran Judio
a si Jesus a namaanda' kona.

---

* **4:51** Si kaday'an nan Capernaum sa Cana ket magtulumpulo' tan rway kilumitro. * **5:2** *Betsata-Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Betesda; sa raruma et ket:Betsaida.* * **5:3-4** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Taga'nan ran mangimey a ranom 4bana' ta main nin tyimpo a main nin anghil nan Dios nin mako mangimbor sa ranom. Ket si mu'nan makataoy sa ranom mayadi' ti kinimbor ket umanda' ya sa animan a masakit na.*

16 Konan siin, tinaranaan rayaynan kuntrawen nin Judio si Jesus, bana' ta
mampangwa' ya nin wanti sa Awron Painawa.
17 Sin wanin, wana ni Jesus konra, “Si Ama ko, kai ya gapo nin mantumgen
nin gumwa', kanya' nin si'ko anamaet, kai ako nin mantumgen.”
18 Konan siin, nalamu'nan a sulit ran Judio nin patyen raya si Jesus ta
sa wanra ket kai na tamo' nin sinubag a Gugan-gan maipa'ka' sa Awron
Painawa, no kai edet, nipada nay kadiryan na konan Dios sa nipanawag nan
Ama kona.

Si Ama na ni Jesus a Ibwatan nin Sarban Kapangyadian na

19 Ket imbatan na ni Jesus in nin man'iparsa ra a wana konra, “Isipen
moyoyti nin maong: Si'ko nin si Anak nan Dios, kasan magwa' kon gaw'en
sa kabukudan ko tamo' no kai edet, say gaw'en ko tamo' ket say mangka'kit
kon gaw'en na nin Ama ko. Animan a gaw'en na sain a gaw'en ko.
20 Wanin ta kawa'nan nakon Ama ko. Kanya' nin man'ipa'kit na nga'min
kongko a man-gaw'en na tan main et li' nin gawa' nin ipapa'kit na kongko
nin mas makapaka'ngap et dyan say ginwa' ko, ket peteg a maka'ngap kamo
li'.
21 Bilang wadi', si Ama ko, pasublien nasaran mabyay a nati. Ket sain li'
anamaet a gaw'en ko nin si Anak na ta pasublien kosara li' nin mabyay a
rabay ko nin pabyayen.
22 Wanin et, si Ama ko, kai ya nin manintinsya nin si'numan, no kai edet,
nipagamet nayna kongko nin Anak na a paninintinsya
23 ta pigaw nin say sarban tawo ket pagalangan rakon si Anak na a
maikalamo' sa pammagalang ra konan Ama ko. Si si'numan a kai nin
mamagalang kongko a si Anak na, kai naya anamaet nin mampagalangan
a Ama ko a sya a namaki' kongko.
24 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a rumnge' tan mamper sa
man'ibarita' ko nin nangibwat konan Dios a syay namaki' kongko, magka-
main ya nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Kai yayna nin
masintinsyawan nin madusa, bana' ta say nikaisyay na kona nin Dios ket
napalabas ana tan mabyay yayna anggan-angga nin iti konan Dios.
25 Isipen moyoyti nin maong: Say sarban tutawo say pa'sar ket nati ana,
bana' ta naisyay a sarba konan Dios. Bale' narate' anay panaon a mataman
nin saray say pa'sar ra, ket nati ana ket marnge' ray irgo ko nin si Anak nan
Dios. Ket saraytaw saray tumulok sa narnge' ra ket peteg a magkamain sara
nin siin nin byay.
26 Wanin ta si Ama ko a puon nin byay. Ket wanin ako anamaet nin si Anak
na bana' ta nangibwat kona a si'koy puon nin byay,
27 tan ginwa' na et nin si'kon si Anak na ket main nin kapangyadian ko nin
manintinsya bana' ta pinaitawo ako.
28 Andi' kamo nin mabigra' sa saytin nibarita' ko ta marate' li' a awro a
sarba ran nati, marnge' ra a irgo ko,
29 ket lumiwa' sara li' sa nanabunan konra. Saray nangwa' nin maabig,
pasublien sara li' nin mabyay iti konan Dios, bale', saray nangwa' nin
duka', pabyayen sara anamaet ket lumiwa' sara sa nanabunan konra bale'
sintinsyawan sara nin madusa.
30 Kasa nin magwa' kon gaw'en nin kabukudan ko tamo'! Mampanintinsya
ako nin dipindi sa man'ibarita' na kongko nin Ama ko. Kanya' nin say
paninintinsya ko ket matunong bana' ta ambo' nin say karabayan ko a
man'unuren ko no kai edet, say karabayan na nin Ama ko nin namaki'
kongko.

31 No si'ko nin mismo tamo' a mamatutuo nin say maipa'ka' kongko, say
ibarita' ko edet, kai nin tepren.
32 Bale' main ya a Ama ko nin mamatutuo sa maipa'ka' kongko, ket say
ibarita' na, tutuo anaod.
33 Main saraytaw anamaet intaw saray nibaki' moyo nin mako nin nan-
grenge' kona ni Juan ket pinatutu'wan na et a maipa'ka' sa no si'no ako.
34 Kai ko bale' nin matkap a pammatutuo ran tutawo sa maipa'ka' kongko,
no kai ibarita' koyti say pammatutuo na ni Juan maipa'ka' kongko ta pigaw
nin mamper kamo ket maisalba kamo.
35 Maiyarig ya si Juan sa sayay tyo' a mandumta nin maslag ket maririket
kamo intaw sa anted nin panaon a mangkapalawayan nay kukaisipan moyo.
36 Bale' main nin pammatutuo sa maipa'ka' kongko nin mas maksaw et
dyan say nibarita' na ni Juan. Wanin ta say man-gaw'en ko a say nipagwa'
na nin Ama ko, ket sain a mamatutuo a si'ko a nibaki' nan Ama ko.
37 Si Ama ko anamaet nin nangibaki' kongko, syan diri a namatutuo nin
say maipa'ka' kongko.
Bale' si'kamo, kai moyo gapo nin narnge' a busis na tan kai moyo gapo
na'kit a bakas na.
38 Linmabas tamo' komoyo nin bilang nin siri a nibarita' na, ta kai moyoko
nin akuen nin si nibaki' na.
39 Man'adalen moyoynan man'adalen a Masanton Kasuratan sa
pangngipa'ka' moyo anaod a mangibwat sa sayti ket magkamain kamon
anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Anta sayti nin kasuratan ket
mamatutuo no si'no ako,
40 bale' andi' kamo nin adalen moyoy maipa'ka' kongko ta pigaw nin
magkamain kamo kumon nin byay.
41 Kai ko nin tikapen a pagalangan rako nin tutawo,
42 laloyna a mangibwat komoyo ta tanda' koy kanakman moyo, a peteg a
kasa nin pangangawa'nan moyo konan Dios.
43 Alimbawa', si'ko, nako akodti nin pinakalalaman nan Ama ko, ket kai
rako nin asikaswen. Bale' no main nin makodti nin ipata'gay nay lalaman
nan diri, siin, asikaswen moya.
44 Pa'no kamo anaod nin magmatalek konan Dios ey? Say tikapen moyo ket
say pangrarayo nin barang saya tan saya komoyo tan ambo' a say pangrarayo
na komoyo nin sayan-saya nin Dios.
45 Wanin man, andi' moyo nin isipen a si'ko a mangiriklamo komoyo konan
Ama ko, ta say nisurat na ni Moises nin sayti a mampagmatalkan moyo a
mangwa' nin sain.
46 Kai moyo nin mantepren a nisurat na ta no peteg a mamper kamo
sa nisurat na ni Moises, mamper kamo anamaet kumon kongko bana' ta
maipa'ka' kongko a nisurat na.
47 Ket bana' anaod ta kai moyo nin tepren a nisurat na, pa'no moyo edet nin
tepren a man'ibarita' ko ey?”

6

Say Nipamakan na ni Jesus sa Masurok a Limanribo
Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17

1 Mayadi' in, rinmipay ya si Jesus tan saray tumutumbok na nin nako sa
rubari' na nin Taaw Galilea a mantawagen lamang nin Taaw Tiberias.
2 Pinasyan ka'bawan ran tutawo nin tumbu-tumbok konra bana' ta na'kit
ray pammatutu-tutuo nin maipa'ka' kona sa nipamaanda' na konran main
nin masakit.

3 Ket nuli' sara si Jesus sa purod tan tinmekre' saradtaw.
4 Anaod, dandani ana sin sain a pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas.
5 Ket kinmikit ya si Jesus tan na'kit nan pinasyan ka'bawan ran tutawo nin manrumate'. Ket wana kona ni Felipe, “Adti atamo kadi' mangalap nin kanen ran sarayti?”
6 Tanda' na ni Jesus no ani a gaw'en na bale' nitepet nayti ta pigaw nin subuken na no ani a i'bat na ni Felipe.
7 Wana ni Felipe, “Abir nin main wadi' nin ribu-ribo* nin isaliw tamon tinapay ket kai nin makayadi' konra nga'min mataman no makapangan tamo' nin daite' a barang saya.”
8 Sin sain, wana nin saya konra nin tumutumbok na ni Jesus, si Andres a aryen na ni Simon Pedro,
9 “Main yayti e si anak a lalaki nin nibalon nin lima ray makapoy a klasi nin tinapay* tan rwa ray kuna', bale' umno anayti ey sa ka'bawan ran sarain a tutawo.”
10 “Patekreen moyo sara,” wana ni Jesus konra nin tumutumbok na. Rarabot itaw ket itaw sara nin tinmekre' a tutawo. Saray lulalaki ket maglimanribo sarayna.
11 Kaaram, inagwang na ni Jesus a tinapay tan nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa nipaitayak nayti konran tutawo. Wanin a lamang a ginwa' na sa kuna'. Binyan ra a barang saya nin say rabay na nin ka'baw.
12 Ket sin nabsoy anan nangan a sarba, wana ni Jesus konran tumutumbok na, “Dinepen moyo a natra' ta pigaw nin kai nin mapirdi.”
13 Wanin anaod a ginwa' ra ket nakapno' sara nin labinrway balyag sa natra' konran limay tinapay.
14 Sin na'kit ra anaod nin tutawoyti nin ginwa' na ni Jesus nin mamatutuo nin maipa'ka' kona nin diri, wanra, “Siti anan diri yaytaw si Prupita nin nipadles a makodti sa luta'!”
15 Bale' nadlaw na ni Jesus nin keen raya pwirsawen nin kalapen nin tutawo tan pasueten rayan gaw'en nin adi' ra. Kanya' nin nibwat ya nin bukod nin nakodtaw sa sayay purod.

Si Paka'kitan Yupa' sa Nilalako na ni Jesus Sa Babon Ranom
Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52

16 Sin mandumedlem ana, nako saray tumutumbok na ni Jesus sa rigrig nin baybay.
17 Yabi ana ket kai ya et nin nikisna' konra si Jesus kanya' nin rinmuran sarayna sa baluto nin mako sa Capernaum.
18 Sin sain, inmarubuob ket inmalalaki a daluyon.
19 Sin nakasaki saraynan man'ibugsay rayay baluto ra nin angangko lima o a'nem a kilumitroy kaday'an, na'kit rayan man'umarak si Jesus a manlumalako ya sa babo nin ranom. Ket pinasyan li'mo ra.
20 Bale' wana ni Jesus konra, “Si'koyti, andi' kamo nin mali'mo!”
21 Ket pinasyan ririket ra nin pinaruran raya si Jesus sa baluto; ket kapingmatan iti sarayna sa abay itaw sa lugar a keen ra.
22 Kinabuklasan, saray tutawo nin nabati' itaw sa rubari', mapanemtem ra a saya tamo' intaw a baluto sa abay itaw tan tanda' ran kai raya nin kalamo' si Jesus nin tumutumbok na, ta sarayti tamo' a rinmuran konan si baluto.

---

* **6:7** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:rwanyasot a denario*. Si sayay denario, syay swildo nan sayay urdinaryon trabahador sa sayay awro sin saytaw nin panaon. * **6:9** Sitin klasin tinapay, syay kanen ran mumaidap sin saytaw sa Israel.

23 Sin sain, main nin umno ran baluto nin ibat sa Tiberias a dinmuong
itaw sa dani nan si lugar a nanganan ran tinapay nin tutawo mayadi' ya nin
nikisalamat si Uunuren a Jesus.
24 Ket bana' ta na'kit ran abaw nin tutawo a kasa yadtaw si Jesus tan wanin
sara anamaet a tumutumbok na, rinmuran sarayti sa baluto tan nako sara sa
Capernaum ta pigaw nin tikapen rayadtaw si Jesus.

Si Jesus, Syay Ikabyay a Mami nin Peteg nin Byay

25 Ket sin nadumog rayadtaw si Jesus sa rubari' nan taaw, wanra nin
nitepet, “Maistro, pa'no kamon nakarate' iti? Tiningkap mika.”
26 Ket si wana nin ni'bat ni Jesus, “O', mantikapen rako anaod. Sawanin,
isipen moyoyti nin maong: Say rason a mantikapen rako ket si nangan kamo
nin tinapay ket nabsoy kamo, ambo' nin bana' ta nataros moyoy pipa'kaan
nin makapaka'ngap nin nunangyadi' a nabantayan moyo.
27 Matkap a ambo' a ikabyay nin masida' a tikapen moyo, no kai edet, say
ikabyay nin misyon komoyo a sayti ket mami nin anggan-angga nin byay a
iti konan Dios. Ket si makapami komoyo nin sain nin ikabyay ket si'kon si
Pinaitawo a pinatutu'wan nan Dios a syay Ama ko nin pinili' nako.”
28 Konan siin, wanran nitepet kona, “Ani ey a gaw'en mi nin akuen nan
Dios ta pigaw nin matingkap mi in?”
29 Ket wanan ni'bat ni Jesus, “Siti a matkap moyon gaw'en nin ipagwa' nan
Dios komoyo:
Magmatalek kamo kongko nin si nibaki' na.”
30 Ket wanra anamanaet nin nitepet, “Ani a paka'kitan a maipa'kit mo komi
ta pigaw nin tepren mi a man'ibarita' mo? Ani a gaw'en mo?
31 Anaod, pinakan saran manna* a pupuon mi sin itaw sara nin man-
lumalako sa lugar a kasan tawo tan siin lamang a mabasa sa Masanton
Kasuratan a wana, ‘Pinakan nasara nin ikabyay nin ibat sa langit.’* ”
32 Inumbat ya si Jesus a wana, “Isipen moyo nin maong a kasan mabasa a
si Moises a nami komoyo nin sain nin ikabyay nin ibat sa langit no kai edet,
si Ama ko a mampami komoyo nin peteg nin ikabyay nin ibat sa langit.
33 Wanin ta si peteg nin ikabyay a ibi nan Dios, ket sitaw si kinmayupa' nin
ibat sa langit a mami nin byay konran tutawo.”
34 Ket konan siin wanra nin tutawo, “Ser, lawas nin byan rakami pa edet
nin siin nin ikabyay.”
35 Wana ni Jesus nin nipapalaway, “Si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin
byay. Ket, si si'numan a umarak kongko nin magmatalek ya, mapda' yan liso
a bilang kai yayna gapo nin gumitil o milata'.
36 Bale', bilang sa nibarita' koyna komoyo nin gindat, si'kamo, abirno
nin na'kit moyoyna a paka'kitan nin ginwa' ko, kai kamo et a lamang nin
magmatalek.
37 Si'no sara man a italek na nin Ama ko kongko, umarak sara kongko. Si
umarak kongko anamaet, kai koya gapo nin andian.
38 O', wanin a karabayan nan Ama ko tan kinmayupa' akon ibat sa langit
ambo' ta pigaw nin gaw'en koy no ani a rabay ko, no kai edet, say rabay na
nin si namaki' kongko.
39 Ket say rabay na nin Ama ko a syay namaki' kongko ket si kasan maisyay
kongko konran nitalek na kongko, no kai edet, pasublien kosara li' nin
mabyay kona sa suyot nin awro.

---

* **6:31** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. * **6:31** Exodo 16:4-5; Nehemias 9:15; Kanta 78:24; 105:40.

40 O', rabay na nin Ama ko a saray makatanda' rako tan magmatalek sara
kongko ket magkamain sara nin anggan-angga nin byay a iti kona. Ket, si'kon
diri a mamasubli' nin mabyay li' konra kona sa siin a suyot nin awro."
41 Bere-bere saray Judio konan sitaw si wana ni Jesus a sya a ikabyay nin
ibat sa langit.
42 Wanra, "Ambo' para a si Jesus yayti nin anak na ni Jose? Tanda' tamo
saran peteg a matua na. Ambale' a wana ket kinmayupa' yan ibat sa langit?"
43 Kanya' nin wana ni Jesus konra, "Andi' kamo nin miiirgo nin mianas-
anasan.
44 No kai naya nin inayat a sayay tawo nin Ama ko nin si namaki' kongko,
kasa nin si'numan a umarak kongko nin mamper. Ket, saray umarak kongko
ket pasublien kosara li' nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro.
45 Wanin ta main yayti e si mabasa sa nisurat ran prupita a wana, 'Saray
sarba ra nin tawo na ket iyakay nasaran Dios.'* Ket si'no sara man a
mangrenge' sa wana nin Ama ko ta pigaw nin makaadal sara kona ket sara a
umarak kongko.
46 Ambo' nin rabay kon ibarita' ket main ana nin naka'kit kona nin Dios a
Ama, bana' ta kasa et gapo nin naka'kit kona no kai si'ko tamo' nin nangibwat
kona.
47 Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, main anan anggan-
angga nin byay na a iti konan Dios.
48 Wanin ta si'ko a ikabyay a mami nin peteg nin byay.
49 Saray pupuon moyo, nangan sara nin manna sin itaw sara nin man-
lumalako sa lugar a kasan tawo, wanin man nati saran lamang.
50 Bale' si ikabyay nin man'ibarita' ko komoyo sawanin, si peteg nin
ikabyay nin ibat sa langit. Si mangan nin sitin ikabyay, kai ya gapo nin mati.
51 Ket si'kon diri ya in si ikabyay a mami nin peteg nin byay nin ibat sa
langit. Si si'numan a mangan nin sitin ikabyay, mabyay ya anggan-angga. Ket
siti nin ikabyay, sya a lalaman ko nin ibi ko li' ta pigaw nin saray tutawodti
sa mundo ket mabyay sara."
52 Konan siin nididiskusyon saray Judio a wanra, "Pa'no na kadi' nin ibi a
lalaman nan siin a tawo ta pigaw nin kanen tamo?"
53 Sin sain, wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: No kai moyo nin
kanen a lalaman ko nin si Pinaitawo tan kai moyo nin inumen a daya' kon
tumuro', kasa komoyo a manustini nin byay
54 ta saray mangan nin lalaman ko tan minom nin daya' ko, sara a main nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios, tan sara anamaet a pasublien ko li'
nin mabyay konan Dios sa suyot nin awro.
55 Wanin bana' ta si lalaman ko, syay tutuo nin ikabyay tan say daya' ko,
sya a tutuo nin inumen.
56 Ket, si mangan nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko, misyon ya
lawas kongko, tan si'ko kona.
57 Kapada a main nin byay kon nangibwat konan si sibibyay a Dios
nin nangibaki' kongkodti, main nin byay na nin mangibwat kongko nin si
mangan kongko
58 ta si'ko a tutuo nin ikabyay nin ibat sa langit. Naiduma yaytin ikabyay
sa kinnan ra nin pupuon moyo sin saytaw, ta saray nangan sin saytaw, nati
sara nin lamang, bale' si mangan kona nin sitin tutuon ikabyay, mabyay ya
anggan-angga."
59 Nibarita' nayti nga'min ni Jesus sin nangyakay ya sa sinaguga itaw sa
Capernaum.

---

* **6:45** Isaias 54:13.

Gurutan raya nin Abaw a Tumutumbok na si Jesus

60 Edet, sin saraytaw saray mantumumbu-tumbok kona ket narnge' rayti
nin nibarita' na, wanra nin ka'bawan konra, “Mabyat in say man'ibari-barita'
na. Kasa gapo nin mamper sa sain.”
61 Tanda' na ni Jesus a bere-bere saran mampianas-anasan a tumutumbok
na maipa'ka' sa sayti kanya' nin wana, “Bana' para sa nibarita' kon si mangan
nin lalaman ko tan si minom nin daya' ko ket marmay kamoyna kongko?
62 Ani ana li' a pakataros moyo konan siin no ma'kit moyo nin si'kon si
Pinaitawo ket muli' akoynan sumubli' sa ibwatan ko?
63 Si Ispirito nan Dios a mampami nin byay. Kasan kausaran nan lalaman
sa sayti, no kai edet, say man'ibari-barita' ko komoyo a main nin kausaran.
Sayti ket ibat konan Ispirito tan mami nin byay.
64 Bale' main sara komoyo a kai ra nin akuen a man'ibari-barita' ko,” wana
ni Jesus. Nibarita' nayti bana' ta tanda' nayna nin gindat no si'nu-si'no saray
kai nin mamper kona tan no si'no li' a magtraidor kona.
65 Wana et nin nituloy ni Jesus, “Siin a rason no ambale' a nibarita' ko
komoyo a kasa nin si'numan a umarak kongko no kai na nin pangibwaten
nin Ama ko.”
66 Ket nangibwat ana sin sain, abaw sara konran saray mantumumbu-
tumbok kona a ginmurot ana kona tan kai rayna nin nituloy a nayi kona.
67 Kanya' nin konan siin wana ni Jesus konran labinrwan tumutumbok na,
“Ket sawanin, lumakwan kamoyna anamaet para?”
68 Ket inumbat ya si Simon Pedro a wana, “Catawan, kasaynan raruma
et nin unuren mi. Si'kan diri a mampag'irgo nin say susarita' a mami nin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
69 Si'kami, mampagmatalek kami komoyo ta kasa gapo nin dwadwa nin
maalilbi' mi a si'kamo a Masantos nin nibaki' nan Dios.”
70 Wana ni Jesus, “Si'ko a namili' komoyo nin labinrwa, ambo' para nin
wanin? Wanin man, si saya komoyo ket kaayon nayan Dimunyo.”
71 Si man'ibarita' na ket si Judas a anak na ni Simon Iscariote, a mataman
nin saya ya konra nin labinrwan tumutumbok na, sya et a lamang li' a
magtraidor kona ni Jesus.

7

Kai sara nin Mamper a Bubsat na ni Jesus

1 Say sinmunor sin nayadi' in, kina'-kina' na ni Jesus a lulugar sa intiron
prubinsyan Galilea. Pinal'isan nay nako sa Judea ta saray pupangulo ran
Judio nin itaw ket masulit sara nin patyen raya.
2 Anaod, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Pista
nin Abung-abong*.
3 Ket saray bubsat na ni Jesus wanra kona, “Umalis kadti tan mako ka sa
Judea ta pigaw nin ma'kit ran tumutumbok modtaw a makapaka'ngap nin
man-gaw'e-gaw'en mo,
4 ta si tawon mampangapes a mag'in yan bantog, kai na nin iyadi a man-
gaw'e-gaw'en na. Anaod ta mampangwa' ka nin makapaka'ngap a bubagay,
ipadar moyna ah, ta pigaw nin matandaan sa intiro nin mundo!”
5 Wanra in nin bubsat na ni Jesus ta mataman nin sara ket kai nin mamper
kona.
6 Wana ni Jesus konra, “Kai et nin narate' a kuston panaon ko para sa
wanin. Mako kamoyna ta magwa' moyoy mako abirno nin ani a udas.

---

* **7:2** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pista nin Abung-abong*** itaw sa Glusaryo.

7 Kasa nin prublima komoyo bana' ta saray iti konan sitin mundo, ket kasan
puon ran guraen rakamo, bale' si'ko, gura' rako bana' ta mampatutu'wan ko
a say man-gaw'e-gaw'en ra ket duka'.
8 Sigi, mako kamo nin kipista bale' si'ko, kai ako nin mako bana' ta kai et
nin narate' a kuston panaon para kongko."
9 Sin naibarita' nayna in ni Jesus, pinaibati' yadtaw sa Galilea.

Say Piduduma nin Kaisipan ran Tutawo Maipa'ka' kona ni Jesus

10 Nibwat sarayna anaod a bubsat na ni Jesus. Ket, nako ya anamaet sa
pista nin kasan nakatanda'.
11 Sin sain, tikap saraynan tikap kona a pupangulo ran Judio sa pista, nin
tepet saraynan tepet no adti ya.
12 Saray abaw a tutawo anamaet mianas-anasan saran mampag'iirgo
maipa'ka' kona. Wanra nin raruma, "Maong yan tawo." Bale' saray raruma
anamaet wanra, "Kai pa ta man'ibarang nasaray tutawo."
13 Wanin man, kasa gapo nin nag'irgo maipa'ka' kona nin main nin
nakarnge' bana' ta mali'mo sara konran pupangulo ra.
14 Sin iti ana sa kapikngaan a pista, nako yadtaw sa sakop nan Timplo si
Jesus nin nangyakay ya.
15 Ket naka'ngapan raya nin saray pupangulo ran Judio a wanra, "Adti ket
nin ibat in nin pakatanda' nan siin nin tawo? Ambo' ya anamaet nin di-adal
nin bilang komi!"
16 Konan siin, imbatan nasara ni Jesus a wana konra, "Sayti say man'iyakay
ko, kai nin nangibwat kongko no kai edet, konan Dios a syay namaki' kongko.
17 Si si'numan a magdisidido nin gaw'en na a no ani a rabay nan Dios, sya
a maka'kit no say man'iyakay ko ket nangibwat konan Dios, o kaisipan ko
tamo' nin diri.
18 Wanin ta si saya nin mampag'irgo nin nangibwat sa kaisipan na tamo'
nin diri ket, man'apesen na nin mag'in ata'gay a pangingikit kona. Bale', si
sayay tawon tikapen na a mapagalangan yay namaki' kona, say man'ibarita'
na ket pulos nin katutu'wan ta kasa gapo nin pibula'-bula' kona.
19 Kai moyo para nin tanda' a Gugan-gan nin nibi na ni Moises? Sain
a rabay nan Dios ket kasa gapo komoyo a mampanukid. Kikiten moyo,
man'iplano rakon patyen!"
20 Inumbat sara a tutawo a wanra, "Nasrepan ka nin ispiriton duka'! Si'no
wadi' a marabay nin mangmati komo?"
21 Konan siin wana ni Jesus, "Nagtrabaho ako a namaanda' akon ni'sa sa
sayay Awro nin Painawa, ket nabigra' kamoyna nga'min.
22 Bale', magtrabaho kamo a turien moyo sara anamaet lamang a a'nak
moyon lulalaki sa Awron Painawa. Wanin ta main ya in nin nigan-gan na
komoyo ni Moises a naimatawan nayna anaod konra et nin saray pupuon
na.
23 No gaw'en moyo in abirno nin Awron Painawa sa tana a matukid a
nigan-gan na ni Moises maipa'ka' tamo' sa sayay parti nan lalaman, ambale'
ey a masager kamo kongko ta namaanda' ako sa Awron Painawa ta pigaw
nin si intiro nin lalaman na ket napaanda' ya?
24 Andi' kamo nin manintinsya nin naipatukdo' sa pangingikit moyo tamo'
no kai edet, adalen moyo yapo' nin kusto a bubagay ta pigaw nin sa katunun-
gan a paninintinsya moyo."
25 Sin sain, main saray taga Jerusalem a wanra, "Ambo' para a syayti si
tawon rabay ra nin patyen?

26 Ket e! Iti ya nin mampag'irgo nin kasan dangka' sa adapan ran abaw a
tutawo. Saray pupangulo anamaet, kai sara gapo nin mangkumuntra kona.
Peteg palayi nin alilbien ra a syayna a Cristo?
27 Bale', kai nin magwa', ta no rumate' yay Cristo, kasa kano nin makatanda'
nin pangibwatan na. Bale' sitin tawo, tanda' tamo nin peteg a ibwatan na."
28 Sin sain, nipaksaw na ni Jesus a busis na nin mampangyakay itaw sa
sakop nan Timplo a wana, "Wamoyo a tanda' rako tan tanda' moyo a ibwatan
ko. Wanin man, say katutu'wan anamaet lamang, kai nin nangibwat kongko
a kappika' kodti, no kai edet, main nin namaki' kongko a sya tamo' a tutuo.
Si'kamo, kai moya nin tanda'!
29 Si'ko bale', tanda' koya bana' ta nangibwat ako kona, tan sya anaod a
namaki' kongko."
30 Konan siin a nibarita' na ni Jesus, niplano ra nin dakpen ya, bale' kasa
nin nanakep kona bana' ta kai et nin narate' a udas a mati ya nin pakatukid
nin plano nan Dios.
31 Bale' konra nin saray abaw a tutawo, abaw sara a nagmatalek kona
ni Jesus, ta wanra, "Ambo' yayti et para a rumate' nin Cristo? Kasayna
angangko nin makagwa' et nin mas abaw a mumilagro nin paka'kitan dyan
say man-gaw'en nan siti."
32 Sin narnge' ra nin Pariseoyti nin man'ibari-barita' ra nin tutawo, sara
tan saray Pupangulon Pupadi', namaki' sara nin gwardya sa Timplo nin keen
raya nin dakpen si Jesus.
33 Ket sin sain, wana ni Jesus, "Makalamo' rako tana sa anted a panaon,
mi'sa sumubli' akoyna konan namaki' kongko.
34 Marate' li' a tikapen rako bale' kai rako nin madumog bana' ta itaw sa
kami'nan ko ket kai kamo nin makapika'."
35 Konan siin, wanra nin pupangulo ran Judio sa saya tan saya, "Adti ya
kadi' nin makoytin tawo nin kai tamoya kano nin ma'kit? Mako ya palayi
sa adayo' nin lulugar nin kami'nan ran kapada tamon Judio ta pigaw nin
mangyakay ya konran ambo' nin Judio?
36 Ani kadi' a pipa'kaan nin saytaw say wanan tikapen tamoya li' bale' kai
tamoya nin madumog, tan sa kami'nan na ket kai atamo nin makapika'?"
37 Sin sangkasuyutan anan awro nin Pistan Abung-abong a syay sangkaim-
purtantiwan nin awro, inumdeng ya si Jesus tan nipaksaw na a busis na a
wana, "Si si'numan nin milata', umarak ya kongko ta pigaw nin minom ya.
38 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
'Si si'numan a magmatalek kongko, mag'in yan bara'mon subor nin ranom
ta lumiwa' kona a pa'sar ranom a makapami nin byay.' "
39 Si man'ibarita' nadti ni Jesus ket, si Ispirito nan Dios nin ibaki' na li'
konran saray magmatalek kona. Kai ya et nin nibaki' konra, ta kai ya et nin
nipata'gay tan pinagalangan si Jesus.
40 Main konran saray nakarnge' sa saytin wana ni Jesus a namarita', "Peteg
a siti ana a mantaga'nan nin Prupita!"
41 Saray raruma anamaet wanra, "Syayti ana a Cristo."
Bale' saray raruma et wanra, "Impusibli in! Kai ya nin mangibwat sa
Galilea a Cristo!
42 O', ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana si sya a Cristo ket,
mangibwat ya sa puri na ni David tan itaw ya nin maiyanak sa Betlehem a
babali na ni David.*"
43 Kanya' anaod nin, niduduma a pangngipa'ka' ra nin tutawo kona ni
Jesus.

* **7:42** Mikas 5:2.

44 Main sara anamaet a marabay nin dakpen raya, bale', kasa nin nanakep
kona.
45 Sin wanin, saraytaw saray gwardya sa Timplo ket sinmubli' sarayna sa
kami'nan ra nin Pupangulon Pupadi' tan Pariseo. Ket inusisa' rasara, “Mayin
a kai moya nin ni'ras iti?” wanra.
46 Ket ni'bat ra nin gwardya, “Kasa gapo nin makakipada konan sitaw nin
tawo sa pakayadi' nin pag'iirgo na!”
47 Tinuya'-tuya' rasaran Pariseo a wanra, “Pati si'kamo para ket naulaw na
anamaet?
48 Main ana para nin tanda' moyon pupangulo o konran Pariseo nin
mampagmatalek kona? Kasa gapo!
49 Kiayi kamo konran sarain nin ambo' nin di-adal; kasan tanda' ran sarain
maipa'ka' sa Gugan-gan tamon Judio. Mirisi moyo!”
50 Si saya konran Pariseo nin itaw sin sain ket si Nicodemo a sya nako ya
intaw kona ni Jesus. Wana konran kalalamo' na,
51 “Ibarita' sa Gugan-gan tamo a kai tamoya magwa' nin sintinsyawan a
sayay tawo nin kai tamoya yapo' nin usisaen. Matkap a magkamain ya yapo'
nin pagkanawanawa nin umbat ta pigaw nin ma'kit tamo no ani a kasalanan
na. Ambo' para nin wanin?”
52 Konan siin ni'bat ra kona, “Bara'mo ka anamaet nin saray taga Galilea!
Keen mo nin adalen a Masanton Kasuratan ta pigaw nin matandaan mo a
kasa nin prupita a mangibwat sa Galilea.”

Nadakep Yay Sayay Babayin Mangkilalaki

53 *Kayadi' nin sain, nagsiugot anay barang saya sa bali ra.

8

1 Si Jesus bale', nako ya sa Talugtog nin Olibo.
2 Masakbay et sin kabuklasan, nako ya anamanaet itaw sa sakop nan
Timplo ket inaribungbungan rayan tutawo. Konan siin, tinmekre' ya ket
niyakay nasara.
3 Sin sain, rinmate' saray Madudunong sa Gugan-gan tan saray Pariseo a
main nin awit ran sayay babayi nin nadakep nin mangkilalaki.* Pina'deng
rayayti sa adapan ra.
4 Mi'sa wanra kona ni Jesus, “Maistro, sitin babayi, nadakep ya nin mangk-
ilalaki.
5 Man'ibarita' sa Gugan-gan nin nibi na ni Moises a say wanti nin babayi
ket matkap yan kudasen nin bato anggan mati ya. Si'ka pa, ani a disisyon
mo?”
6 Wanin a wanra ta pigaw nin kal'uten raya si Jesus, ta mangibwat wadi' sa
ubat na ket, main nin maiparsa ra kuntra kona. Bale', dinmukot ya si Jesus
tan nanurat ya sa luta' a inusar nay garamay na.
7 Kai raya nin tegnan nin tepetan si Jesus, kanya' nin inumdeng ya tan
wana konra, “Si si'numan komoyo a kasa nin kasalanan na, sya a mu'na nin
mangudas kona.”
8 Mi'sa dinmukot ya anamana tan nanurat ya sa luta'.
9 Ket, sin narnge' raya in a wana ni Jesus, saya-saya sara nin nibwat a
tinmarana' konran sangkasikenan. Ket kasa nin nabati' itaw no kai si Jesus
tana tan si babayi nin itaw et nin naka'deng.

---

* **7:53** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasaytin bubirsikulo. Itaw sa main ti, ambo' nin pari-parihoy lugar nin kami'nan bilang itaw sa Lucas 21:38; iti sa Juan, sa 7:36, o iti sa 7:53, o sa 21:24.

* **8:3** Sigon sa Gugan-gan, matkap rayan lamang nin iyadap a lalaki (Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22).

10 Ket inumdeng yayna si Jesus, tan wana konan babayi, “Arikong, adti
saraynaytaw? Ya, kasa nin nabati' ni sayan manusa komo?”
11 “Kasa, Ser,” wana nin babayi.
“Kai kata anamaet nin dusawen,” wana ni Jesus. “Sigi, mako kayna, bale'
tegnan moynay pagkakasalanan mo.”

Mikumprunta a Pammatutuo na ni Jesus tan ni Ama na

12 Mi'sa anamanaet, nag'irgo ya si Jesus konran tutawo a wana, “Si'ko a
palaway nin mamalaway konran tutawodti sa mundo. Si'numan a mag'in
nin tumutumbok ko, kai ya nin lumalako sa kadedleman ta main ya kona a
palaway a mami nin byay.”
13 Sin sain, wanra nin Pariseo kona, “Si'kan bukod a mampagtistigos
maipa'ka' sa lalaman mon diri.* Ket sain say man'ibari-barita' mo kai
magwa' nin tepren.”
14 Ket wana nin inumbat ni Jesus, “Abirno nin mampag'irgo ako nin
pammatutuo maipa'ka' kongko nin diri, say man'ibarita' ko bale' ket tutuo,
bana' ta tanda' ko no adti ako nin ibat tan no adti a keen ko. Bale' si'kamo,
kai moyoyti nin tanda' nin maipa'ka' kongko.
15 Si'kamo, manintinsya kamo nin nipatukdo' moyo sa panunukat nin tawo
tamo'! Si'ko bale', kai ako nin manintinsya nin si'numan.
16 Bale' no bilang wadi' a manintinsya ako, say paninintinsya ko ket kusto
ta ambo' kon bukod a manintinsya, no kai edet, main nin kalamo' ko, si Ama
ko a syay namaki' kongko.
17 Sa Gugan-gan moyo wana et a say pammatutuo ran rwa ray tistigos ket
matkap a akuen.
18 Ket anaod, si'ko, patutu'wan koy maipa'ka' kongko nin diri tan
patutu'wan na anamaet nin Ama ko nin namaki' kongko.”
19 Ket konan siin nitepet ra kona, “Adti ya ket a Ama mo?”
Inumbat ya si Jesus a wana, “Kai rako et nin katanda' nin peteg tan kai
moya anamaet nin katanda' a Ama ko. No katanda' rako kumon, wanin moyo
anamaet konan Ama ko.”
20 Nibarita' nayti ni Jesus sin itaw ya nin mampangyakay sa sakop nan
Timplo, itaw sa bandan pangangwan nin da'ton. Bale' kasan nanakep kona
ta kai et nin narate' a udas a mati ya nin pakatukid nin plano nan Dios.

Si Jesus Nangibwat yadtaw konan Dios

21 Wana anamanaet ni Jesus konra, “Si'ko, lumakwan akoyna li' ket,
tikapen rako*. Bale', mati kamo nin awit moyoy kasalanan moyo, ta sa keen
ko, kai kamo nin makapika'.”
22 Konan siin wanra nin panuya'-tuya' kona nin saray Judio, “Wana, kai
atamo kano nin makapika' sa keen na. Mipati ya palayi?*”
23 Inumbat ya si Jesus a wana, “Si'kamo, taga kamodti sa luta', ket iti a
kukaisipan moyo. Bale' si'ko, ambo' akon tagadti, no kai edet, itaw sa ta'gay
ket naiduma a kaisipan ko.
24 Kanya' nin nibarita' ko komoyo a mati kamo nin awit moyoy kasalanan
moyo. Mati kamoynaod nin awit moyoy kasalanan moyo no kai moyo nin
akuen a ‘Si'ko yay si Main Anggaynan-angga.’* ”
25 “Si'no ka ket?” nitepet ra kona.

---

* **8:13** Sa Gugan-gan ran Judio, matkap a main nin rwa ra o masurok et nin tistigos ta pigaw nin akuen nin tutuo yay sayay diklarasyon. Deuteronomio 17:6; 19:15; Mateo 18:16. * **8:21** Si tikapen ra, si Mesias. * **8:22** Say iti sa kukaisipan ra ket si mako yadtaw sa impyirno. * **8:24** Say rabay nan ibarita' konan siti, sya a Mesias o Dios.

Ni'bat na ni Jesus, “Si'ko yaytaw si man'ibarita' koyna komoyo nangibwat
et sin saytaw sin tarana'.*
26 No maipa'ka' komoyo, abaw a magwa' kon ibarita' nin kuntra tan
ipakasalanan komoyo. Wanin man, say man'ibari-barita' ko tamo' konran
tutawodti sa mundo ket saytaw say narnge' ko kona nin si namaki' kongko.
Wanin ta tutuo anaod a man'ibarita' na.”
27 Kai ra nin nataros a mampag'irgo ya nin maipa'ka' konan Ama,
28 kanya' nin wana ni Jesus, “No saytaw li', no si'kon si Pinaitawo ket nikwa
moyokoyna itaw sa ta'gay nin kudos, matandaan moyoyna li' a ‘Si'ko yay si
Main Anggaynan-angga’. Matandaan moyo anamaet a lamang a kasa nin
man-gaw'en ko sa kabukudan ko tamo'; say man'ibarita' ko tamo' ket say
man'iyakay na kongko nin Ama ko.
29 Kalamo' koya anamaet a syay namaki' kongko ta kai nako gapo nin
linakwanan bana' ta lawas nin man-gaw'en ko no ani a makaparirikat kona.”
30 Ket abaw sara konran saray nakarnge' sa sain nin nibarita' na a namper
kona.

Tinuga' na ni Jesus a Pammemper ran Tutawo

31 Edet, wana ni Jesus konran Judio nin namper kona, “No ituluy-tuloy
moyoy sumunor sa man'ibarita' ko, peteg a tumutumbok katamo,
32 ket matandaan moyo no ani a katutu'wan. Ket say katutu'wan, galten
kamo sa pakaaripen.”
33 Konan siin wanra, “Puri nakami ni Abraham, ket kai kami et gapo nag'in
nin aripen nin si'numan. Ambale' a wamo nin galten kami sa pakaaripen?”
34 Wana nin inumbat ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a
mampagkasalanan ket aripen ya nin kasalanan.
35 Wanin man, si sayay aripen, magwa' nin masilyan a kapapa'sar na sa
sayay pammali. Si sayay anak bale', magnayon ya nin anak nan ama na.
36 Edet, no si'ko nin si Anak nan Dios ket galten katamo sa pakaaripen,
peteg a ambo' kamoyna nin aripen.
37 Alilbien koyna a puri nakamo ni Abraham. Wanin man, ambo' kamon
bilang kona ta main iti komoyo a rabay rako nin patyen bana' ta kai moyo
nin man'akuen a man'ibarita' ko.
38 Say man'ibarita' ko ket say na'kit ko konan Ama ko. Ket kipada sa wanin
anamaet a man-gaw'en moyo, ta si'kamo, mansunuren moyoy wanan si ama
moyo.”
39 Konan siin inumbat sara a Judio a wanra, “Peteg a si Abraham a ama mi!”
Bale' wana ni Jesus, “No peteg anaod a a'nak nakamo ni Abraham, arigen
moyo kumon a ginwa' na.
40 Bale' si'kamo, man'ipamuspusan moyo a patyen rako mataman no
mampamarita' ako komoyo nin katutu'wan a narnge' ko konan Dios. Kasa
gapo nin wanin a ginwa' na ni Abraham.
41 Say man'arigen moyo ket say gawa' nan ama moyo.”
“Si Dios a peteg nin Ama mi ta sya tamo' a mansunuren mi! Ambo' kamin
a'nak sa rikor!” wanra.
42 Wana ni Jesus konra, “No peteg nin si Dios a Ama moyo, kawa'nan
moyoko kumon bana' ta, si'ko, kapada koya tan itaw ako nin nangibwat
kona. Ambo' nin nangibwat kongko a mako akodti no kai edet, kona nin syay
nangibaki' kongko.
43 Ambale' a kai moyo nin tarusan a man'ibarita' ko? Bana' anaod ta kai
moyo rabay nin akuen a man'ibarita' ko.

---

* **8:25** *Si'ko yaytaw...sin tarana'.- O:Mayin bale' a kiirgo ako et komoyo!*

44 Kapada nakamo nin si ama moyo a si Dimunyo, tan say gagara moyo ket
say sunuren moyoy karabayan nan siin a ama moyo. Mangmamati yayna
nangibwat et sin tinmarana' yan mabyay. Kasa gapo nin kabiangan na sa
katutu'wan ta kasan katutu'wan iti kona. No mibula'-bula' ya, bagay kona
bana' ta talagan mabula' ya tan sya a puon nin kabulaan.
45 Bale' si'ko, say man'ibarita' ko komoyo ket say katutu'wan, kanya' nin kai
rako nin tepren.
46 Main para nin iti komoyo nin makapamatutuo a main nin ginwa' ko nin
kasalanan? Kasa! Wanin anaod ta katutu'wan a man'ibarita' ko. Ambale' a
kai rako nin tepren?
47 Saray ikon nan Dios, reng'en tan tukiden ra a wana konra. Bale' si'kamo,
kai kamo nin rumnge' bana' anaod ta ambo' nakamo nin ikon."
48 Konan siin, wanra nin Judio, "Kuntrabida* ka! Nasrepan kan ispiriton
duka'!"
49 "Kai ako nin nasrepan nin ispiriton duka' no kai edet, mampagalangan
koyay Ama ko," wanan inumbat ni Jesus. "Wamoyo a syay ama moyo
anamaet, mayin edet a kai rako nin mampagalangan?
50 Wanin man, kai ako nin mampaningkap nin pammagalang kongko ta
main nin makauray nin maningkap nin pammagalang kongko tan sya a
manintinsya no ani a kusto.
51 Isipen moyoyti nin maong: Si si'numan a nipatukdo' nay pagkakabyay
na sa man'ibarita' ko, kai na gapo nin dalanan a patiti."
52 Konan siin wanra nin Judio, "Kasa pa gapo nin dwadwa a nasrepan ka
nin ispiriton duka'. O' a ta man'ibarita' mo a kai ya gapo nin mati a si'numan
nin nipatukdo' nay pagkakabyay na sa man'ibarita' mo! Bale', nati ya si
Abraham tan wanin ra anamaet nin prupita a saray nangiparate' anaod nin
minsahi nan Dios.
53 Mas ata'gay ka et para dyan si puon min si Abraham tan saray prupita?
Anaod, pari-pariho saran nati. Ani ket a pangngipa'ka' mo sa lalaman mon
diri?"
54 Ket wanan inumbat ni Jesus, "No pagalangan koy lalaman kon diri,
kasan kakanaan, bale' isen yay Ama ko a syay mamagalang kongko. Wamoyo
a sya a Dios moyo
55 mataman no kai moya nin katanda'. Bale' si'ko, katanda' koya. No
ibarita' ko a kai koya nin katanda', mag'in kapada moyoko nin mabula'. Bale'
katanda' koya anaod tan man'ipatukdo' koy byay ko sa wana.
56 Wanin ana a ririket na nin puon moyon si Abraham bana' ta inilalwan
na a ma'kit nay irarate' kodti. Ket page' a na'kit nayti ket maririket ya."
57 Konan siin, wanra nin Judio kona, "No kasa et nin limampulo' a taon mo,
sukat a wamo ket na'kit mayna si Abraham!"
58 Ket wana ni Jesus, "Isipen moyoyti nin maong: Kai ya et nin niyanak si
Abraham, main akoyna nin gindat*."
59 Konan siin, nagsipurot sara nin bato ta pigaw nin kudasen rayan patyen,
bale' niyadi* ya si Jesus, mi'sa nibwat yaynadtaw sa sakop nan Timplo.

9

Si Paka'kitan Yupa' sa Nipamaanda' konan Sayay Bulag

1 Sin manlumalako sara si Jesus, main nin na'kit nan lalaki a bulag yaynan
niyanak.

---

* **8:48** ***Kuntrabida***- *Sa Griego:Samaritano.* Mabasa a maipa'ka' konran taga Samaria sa Glusaryo.
* **8:58** Si ***main akoyna nin gindat*** ket saya yan pangngaran nan Dios sa kadiryan na. Exodo 3:14.
* **8:59** *niyadi- O:inmadi.*

2 Ket saray tumutumbok na tinepet ra kona, “Maistro, si'no a nagkasalanan
kanya' nin bulag yan niyanak ti nin lalaki? Sya para nin diri o saray matua
na?”
3 Inumbat ya si Jesus a wana, “Niyanak yan bulag ti nin lalaki, ambo' nin
bana' ta nagkasalanan ya o, bana' ta nagkasalanan saray matua na, no kai
edet, nangyadi' a wanin ta pigaw nin maipa'kit no ani a gaw'en nin pakayadi'
nan Dios kona.
4 Ket, matkap a gaw'en tamo a nipagwa' na nin si namaki' kongko mintras
nin awro et, a siti a udas a nipagwa' nayti. Bana' ta yabi ana li' ket, kasayna
li' nin makagwa' nin animan.
5 Bale' iti ako et konan sitin mundo, ket si'ko a palaway nin mamalaway sa
tutawo.”
6 Kayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, linmuda' ya sa luta'; mi'sa na kinalap
nin ginwa' nan tupa'; ket nipulapod na sa mata na nin bulag
7 a wana, “Mako ka magra'mos itaw sa dipusito nin ranom itaw sa Siloe.”
(Say katarusan na nin Siloe ket, nibaki'.) Wanin anaod a ginwa' na nin lalaki
ket sin nayadi', maka'kit yayna, ket nugot yayna sa bali ra.
8 Ket, sin na'kit raya nin kabaraybay na tan saraytaw saray naka'kit
kona sin mangkipayabor ya et, wanra, “Ambo' yayti taw para si gindat nin
nakatekre' a mangkipayabor?”
9 Wanra nin raruma, “O', sya in taw.” Wanra bale' nin raruma, “Kai,
kabakas naya tamo'.”
Konan siin, wana nin lalaki, “O', si'ko pan diri.”
10 Ket, “Pa'no nin nangyadi' a maka'kit kayna?” wanra.
11 Wana nin ni'bat, “Sitaw si tawo nin mantawagen nin Jesus, nangwa' ya
nin tupa', mi'sa na nin nipulapod sa mata ko, tan wana kongko, ‘Mako ka
sa Siloe tan magra'mos kadtaw.’ Nako ako anaod tan nagra'mos ako, ket sin
nayadi', maka'kit akoyna.”
12 Konan siin, nitepet ra, “Adti yayna, ey?”
Ket inumbat ya, “Ta'wan.”

Saray Pariseo, Andi' saran Tumper konan Sitin Paka'kitan

13 Ket, ni'ras rayayti si tawo a gindat nin bulag konran Pariseo.
14 Wanin, ta Awron Painawa sin nangwa' ya nin tupa' si Jesus tan sin ginwa'
na nin maka'kit yaynay bulag.
15 Ket, tinepetan raya anamaet nin Pariseo no pa'no nin nangyadi' a
maka'kit yayna. Wana konra, “Pinulapudan nan tupa' a mata ko; mi'sa ako
nako nin nagra'mos; ket sawanin, maka'kit akoyna.”
16 Sin sain, wanra nin raruma nin Pariseo, “Kai magwa' a nibaki' naya nin
Dios in nin tawo ta kai naya nin kabilangan a Awron Painawa.”
Saray raruma anamaet bale' wanra, “Bale' kai ya kumon nin mak-
agwa' nin wanti nin makapaka'ngap nin paka'kitan no saya ya wadi' nin
makasalanan.” Anaod, kai nin nitutuno a kukaisipan ra.
17 Ket tinepetan raya anamanaet a tawo a wanra, “Ket sawanin, si'ka, ani
a maibarita' mo maipa'ka' kona, bana' ta wamo ket ginwa' nan maka'kit
kayna?”
Ni'bat na, “Saya ya nin prupita.”
18 Saray pupangulo ran Judio, kai sara nin mamper a siti nin maka'kit ana
sawanin ket syaytaw si gindat nin bulag nin niyanak anggan kai rasara nin
matepetan a matua na. Kanya' nin nipakayaban rasara
19 tan tinepetan rasara a wanra, “Anak moyayti? Peteg para nin bulag ya
nin niyanak? No wanin, mayin edet a maka'kit yayna sawanin?”

20 Ket wanra nin ni'bat nin matua na, “O' peteg a anak miya in tan peteg a
bulag ya nin niyanak.
21 Bale', si maka'kit yayna sawanin, kai mi nin tanda' no pa'no nin
nangyadi', o no si'no a nangwa' nin maka'kit yayna. Sya a tepetan moyo ta
iti yayna sa kuston idad ket maka'bat yayna.”
22 Nibarita' ra a wanin nin saray matua na bana' ta mali'mo sara konran
pupangulo ran Judio, bana' ta nipapagketan ra a, si si'numan a mangibarita'
a si Jesus syay Cristo, ket galten ya sa dupong ran Judio.
23 Siin anaod a rason no ambale' a wanran matua na ket iti yayna sa kuston
idad, sya a tepetan ra.
24 Anaod, saray pupangulo ran Judio, nipakayaban rayaytaw si gindat nin
bulag a wanra kona, “Ipangako' mo sa adapan nan Dios, ibarita' mo a tutuo.
Tanda' mi a, sitaw si tawo nin namaanda' komo ket, makasalanan ya.”
25 Wana nin tawo, “Kai ko nin tanda' no sitaw nin tawo ket, makasalanan
ya o kai. Si tanda' ko tamo' ket bulag akon gindat, bale' maka'kit akoyna
sawanin.”
26 Nitepet ra kona, “O', bale', pa'no na nin ginwa' a maka'kit kayna? Ani a
ginwa' na?”
27 Ket ni'bat na, “Nibarita' koyna anaod komoyo, bale' kai moyo nin
asikaswen. Ambale' a rabay moyo anamana nin marnge'? Rabay moyo
anamaet para a mag'in nin tumutumbok na?”
28 Konan siin, nagsari-saritaan raya a wanra, “Ha! Si'ka a tumutumbok na
nin sitaw a tawo! Bale' si'kami, tumutumbok nakami ni Moises,
29 bana' ta tanda' mi a si Dios, nag'irgo ya kona ni Moises. Bale' siin nin
tawo, kai mi gapo nin tanda' no adti a ibwatan na.”
30 Sin sain, wana nin ni'bat nin tawo, “Ya, ansiin li'! Kai moyo nin tanda' a
ibwatan na, ket sya a nanglat nin pag'in kon bulag.
31 Tanda' tamo nin peteg a kai na nin reng'en nin Dios a dawat nan sayay
makasalanan, no kai edet, si reng'en na, ket si sayay mangigalang kona tan
mangwa' nin karabayan na.
32 Nangibwat ana sin tarana' na nin mundo, kasa et gapo nin tawo nin
natandaan nin nangwa' a maka'kit yaynay sayay bulag nin niyanak.
33 Bilang wadi' a ambo' ya nin ibat konan Dios, kai ya edet kumon gapo
makagwa' nin bilang sa wanti.”
34 Konan siin wanra nin inumbat, “Makasalanan kayna nangibwat et sin
kai ka et nin niyanak, ket sukat a si'ka a mangyakay komi?” Ket sin sain,
ginlat raya sa dupong ra.

Say Gagara na ni Jesus ket si Ipurok nasara a Magmatalek kona

35 Sin natandaan na ni Jesus a ginwa' ra konan tawo, tiningkap naya tan
wana kona, “Magmatalek ka para kona nin si Pinaitawo?”
36 Inumbat yay tawo a wana, “Ser, si'no ya ket? Ibarita' moyo pa kongko ta
pigaw nin magmatalek ako kona.”
37 Ket wana ni Jesus, “Sawanin a mismo, mangka'kit ma bana' ta syayti si
mangkiirgo komo.”
38 Sin sain, wanan tawo, “Ser, magmatalek ako.” Ket nanalimukod yan
nangrayo kona ni Jesus.
39 Sin sain, wana ni Jesus, “Nako akodti konan sitin mundo ta pigaw nin
pipuruken kosaray tutawo. No main saray bara'mon bulag maipa'ka' konan
Dios, palawayan kosara. Sara bale' a wanra ket tanda' raya a Dios, mag'in
sara anamaet nin bara'mon sayay peteg nin bulag.”

40 Main saray Pariseo nin itaw sa dani nin kami'nan na ni Jesus a nakarnge'
sa inirgo na, ket tinepet ra kona, “Rabay mo para nin irgwen ket bulag kami
anamaet maipa'ka' konan Dios?”

41 Ket ni'bat na ni Jesus, “Wamoyo kai, ket no bulag kamo kumon, kasa
nin kasalanan moyo, bale' bana' ta wamoyo a maka'kit kamo, mampisyon
a kasalanan moyo.”

10

Si Jesus, Maipada ya sa Sayay Maong a Mammastor

1 Ket, wana ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Bilang wadi', main
nin kural ran karniro ket si sayay tawo, sumrep yadtaw nin muli' ya sa
darekdek imbis a dumalan yadtaw sa purta, saya ya anaod nin mannakaw
nin samsamen nasara.
2 Bale', si sumrep nin dumalan ya sa purta, sya a peteg nin mammastor ran
karniro.
3 Pasrepen naya nin gwardya. Ket maalilbi' ran karniro a tunoy na. Tawag-
tawagen nasaray karniro na sa ngaran ra tan irikor nasara sa kural.
4 Ket no itaw saraynay sarba ran ikon na sa rikor, mu'na ya konra tan
tumbuken raya bana' ta tanda' ray tunoy na.
5 Kai sara gapo nin tumumbok sa raruma, no kai edet, palaywan rayayti
bana' ta kai ra nin tanda' a tunoy na.”

6 Nibarita' nayayti ni Jesus nin alimbawa' konra, bale' kai ra nin natarusan
a rabay na nin ipatarusan.
7 Sin wanin, wana anamaet ni Jesus, “Isipen moyoyti nin maong: Si'ko a
dadalanan ran karniro.
8 Sarba ra nin saray nu'na dyan si'ko nin nagwadi'-wadi' saran dadalanan,
nin irikor rasaray pa'sar karniro, mannakaw sara nin samsamen rasara.
Bale' kai rasara nin rinnge' nin saray pa'sar karniro.
9 Si'ko a dadalanan sa pako konan Dios. Si si'numan a sumrep nin dumalan
kongko, ket maisalba ya. Maipada ya sa sayay karniro nin sumrep tan
lumiwa' sa kural ket makadumog yan pangnganan.

10 Si sayay mannakaw, mako ya tamo' nin manakaw, mangmati tan
manida'. Bale' si'ko, nako akodti ta pigaw nin saray tutawo ket magkamain
sara nin byay a iti konan Dios nin sitin byay ket bastanti ya.
11 Si sangkaungan nin mammastor konran karniro ket, si'ko. Asikaswen
kosara mataman no pangibwatan ti nin patiti ko.
12 Si sayay tawon man'upaan tamo', ma'kit naya man nin itaw et sa dayo'
nin man'umarak a sayay mabayanin ayep, lakwanan nasarayna a karniro
nin malayo ya bana' ta ambo' ya a mammastor tan ambo' nasara nin ikon.
Ket no rumate' yaynay mabayanin ayep, kayat-kayaten nasaray karniro ket
pisisyaken nasara.
13 Malayo ya bana' anaod ta man'upaan ya tamo' kanya' nin kai sara nin
maalaga kona.

14 Bale' si'ko, sangkaungan ako nin mammastor. Wanin bana' ta say
pitatandaan mi nin saray pa'sar karniro ko
15 ket kapada nin pitandaan mi nin Ama ko. Wanin et, asikaswen kosara a
pa'sar karniro ko mataman no pangibwatan ti nin patiti ko.

16 Main et nin raruma nin pa'sar karniro ko nin kasa konan siti nin pa'sar
kural*. Matkap a dinepen kosara anamaet ta reng'en raynamaet a tunoy ko.
Ket mag'in nin sayan-sayay pa'sar bakid sara nin saya a mammastor ra.
17 Si Ama ko, kawa'nan nako bana' ta tumulok ako kona nin ibi ko a byay
ko nin mati ako ta pigaw nin sumubli' ako nin mabyay.
18 Kasa anaod nin makapangmati kongko no ambo' nin mangibwat kongko
a mapati ako, bana' ta main nin kapangyadian ko nin ibi koy byay kon mati
tan main a lamang nin kapangyadian ko nin bawien koy byay ko. Wanin
bana' ta sain a niketeg nan Dios maipa'ka' kongko."
19 Sin sain, kasa anamana nin pipapasaya nin kukaisipan ra nin Judio
bana' sa sain nin nibarita' na ni Jesus.
20 Saray abaw konra wanra, "Nasrepan ya nin ispiriton duka' ket
mangkaluang ya! Ambale' a mangrenge' kamo kona?"
21 Ket wanra anamaet nin raruma, "Makapag'irgu-irgo ya para nin wanin a
saya nin nasrepan nin ispiriton duka'? Matambar na para nin sayay ispiriton
duka' a pag'in nan bulag nin sayay tawo?"

Natarusan ran Judio a Nibarita' na ni Jesus a Dios ya

22 Sin panaon anan maray'ep, syaynay pangngisilibra sa Jerusalem nin
pista a mantawagen nin Pangingididika konan Timplo.
23 Sin sain, itaw yan manlumala-lalako si Jesus sa lugar sa Timplo a
mantawagen nin Balkon na ni Solomon*
24 ket inaribungbungan rayan Judio tan wanra kona, "Anggan ka'no
rakami nin pangisipen et? Ibarita' moyna nin diritsawan no si'ka a Cristo."
25 Ni'bat na ni Jesus konra, "Nibarita' koyna komoyo bale' kai moyo
nin rabay a mamper. Say makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko nin
nipagwa' na nin Ama ko, sain a mamatutuo nin maipa'ka' kongko.
26 Bale' kai kamo anaod nin mamper bana' ta ambo' kamon pa'sar karniro
ko,
27 ta saray pa'sar karniro ko, maipurok ray tunoy ko tan si'ko anamaet,
tanda' kosara, kanya' nin tumbuken rako.
28 Ket byan kosara nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. O', kai
sara gapo nin maisyay konan Dios, tan kasa gapo nin makapanamsam konra
kongko.
29 Wanin bana' ta si Ama ko nin nangipya konra kongko ket sya a
makapangyayadi' sa sarba,* ket kasa gapo nin makapanamsam konra sa
pammaga nan Dios a syay Ama.
30 Si'ko tan si Dios a syay Ama ket napasaya kami."
31 Konan siin, sa ikarwan parso, nagsipurot saran bato a Judio ta pigaw nin
kudasen raya si Jesus.
32 Sin sain, wana konra, "Abaw anay nipa'kit ko komoyo nin mabibistan
gawa' a nipagwa' nan Ama ko kongko. Aya wadi' sa saytin ginwa-ginwa' ko a
rason a kudasen rako?"
33 Imbatan rayan Judio a wanra, "Ambo' nin bana' sa mabibistan ginwa'
mo a rason a kudasen mika no kai bana' ta man'u'na-u'nawan ma a Dios.
Si'ka a mapala-palaway nin tawo tamo' ket man'ipariho moy lalaman mon
diri konan Dios."

---

* **10:16** Saray pa'sar karniro nin iti konan sitin kural ket, saray Judio. Kanya' nin saray raruman pa'sar karniro na, ket, itaw sara sa busel ran ambo' nin Judio. * **10:23** Si Balkon na ni Solomon ket saya yan alawang tan ata'gay nin sirungan para konran tutawo. Say tu'dek na, labinrway mitro a kata'gayan.
* **10:29** *Wanin bana'...sa sarba,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Wanin bana' ta makapangyayadi' sara sa sarba saray nipya na kongko nin Ama ko,*

34 Ket inumbat ya si Jesus a wana, “Main bale' nin naisurat sa Masanton
Kasuratan a wamoyo sayti a Gugan-gan moyo maipa'ka' konra nin pupan-
gulo moyo sin saytaw nin wanti a wana, ‘Si'ko nin si Dios, ibarita' ko a dios
kamo.’*
35 Siin nin wanan Dios a naisurat sa Masanton Kasuratan ket kai ya gapo
nin mapakai. Anaod, no dios a nipanawag nan Dios konran saraytaw saray
tawon nag'irgwan na,
36 ambale' a kongko nin nitalaga na para sa sayti tan nibaki' nadti sa mundo
ket wamoyo a man'u'na-u'nawan koyay Dios no wangko a si'koy Anak nan
Dios?
37 No kai ko kumon nin man-gaw'en a makapaka'ngap nin gugawa' a
man'ipagwa' na nin Dios kongko, andi' kamo kumon nin mamper sa ibarita'
ko.
38 Bale' anaod ta man-gaw'en ko, sain a matkap nin rason a mamper kamo
no si'no ako, abirno nin kai kamo nin mamper sa ibarita' ko, ta pigaw nin
mapiho moyo nin si Ama, ket iti ya kongko tan si'ko, ket iti ako anamaet
kona.”
39 Ket, konan siin, anamanaet dakpen raya kumon si Jesus, bale' napal'isan
nasara.
40 Mayadi' in, sinmubli' ya si Jesus itaw sa rubari' nan Ilog Jordan, itaw sa
namawtismwan na intaw ni Juan. Ket itaw yayna yapo'.
41 Ket abaw sara a tutawo nin naku-nako kona ta wanra, “Si Juan, kai ya
gapo nin nangwa' nin makapaka'ngap nin gawa' a mamatutuo nin maipa'ka'
kona, bale' say sarba nin nibari-barita' na maipa'ka' kona nin sitin tawo ket
peteg a tutuo.”
42 Ket abaw saradtaw a nagmatalek kona ni Jesus.

11

Say Paka'kitan Yupa' sa Nisubli' nan Mabyay ni Lazaro

1-2 Main nin mibubsat a mampiikap sa babali nin Betania a say ngaran ra
Maria, Marta tan Lazaro. Si Maria, syaytaw si mangiyapros nin banglo sa ayi
na ni Uunuren a Jesus mi'sa na punasan nin sabot na.* Ket si Lazaro, main
nin masakit na.
3 Ket bana' ta wanin anaod, namaki' sara si Maria tan Marta nin mako nin
mangiparate' kona ni Jesus a wana, “Ser, si amigo mo nin kawa'nan mo, ket
main nin masakit na.”
4 Sin narnge' na in ni Jesus wana, “Siin nin masakit na, kai ya nin man-
gangga sa patiti, no kai edet, nangyadi' ti nin pakaipadaran nin kata'gayan
nan Dios ta pigaw nin maipata'gay akon si Anak na.”
5 Anaod, inado' nasaran maong ni Jesus tin mibubsat a Marta, Maria tan
Lazaro.
6 Bana' konan siin, sin narnge' na a main nin masakit na ni Lazaro,
namalabas ya yapo' nin rway awro itaw sa kami'nan na,
7 mi'sa wana konran tumutumbok na, “Sumubli' atamo sa Judea.”
8 Bale' wanra nin ni'bat kona, “Maistro, ambo' et nin na'teng a pinatyuan
rakamon kudasen nin Judio nin itaw. Andi' kamo nin sumubli' anamanaet
itaw!”
9 Wana ni Jesus, “Magwa' et ta italaga nan Dios a kusto nin udas para sa
sayay mangyadi'.* Bilang wadi', no pa'sar lumalako ya a sayay tawo no awro,
kai ya nin misakin bana' ta maka'kit ya bana' sa palaway nan sitin mundo.

---

* **10:34** Kanta 82:6. * **11:1-2** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin ginwa' na ni Maria sa Juan 12:3. * **11:9** ***Magwa' et...sayay mangyadi'.*** *- Sa Griego:Kai para a labinrway udas a mapalaway?*

10 Bale', no pa'sar iti ya sa yabi nin lumalako, misakin ya bana' ta madedlem
ket kasa yay palaway kona."
11 Ket nituloy na, "Si amigo tamon si Lazaro ket mampa'lek ya. Keen koya
nin pukawen."
12 Ni'bat ran tumutumbok na, "Uunuren, no mampa'lek ya ket mabista ta
umanda' yayna li'."
13 Wanin a wanra bana' ta say pakataros ra ket mampa'lek yan page' si
Lazaro, bale' say rabay nan irgwen ni Jesus ket nati ya.
14 Konan siin, diritsawan nan nibarita' ni Jesus a wana, "Nati yayna si
Lazaro,
15 bale' maririket ako anamaet a lamang ta kasa akodtaw sin nati ya.
Nangyadi' yayti para sa kaabigan moyo, ta pigaw nin lalo kamon mamper
no si'no ako. Kanya' nin mako atamo anadtaw kona."
16 Konan siin, wana ni Tomas a mantawagen nin Singin, konra nin kapada
nan tumutumbok, "Sigi, mayi atamo ana ta pigaw nin kipati atamo kona ni
Maistro!"
17 Sin rinmate' saradtaw sa Betania si Jesus, natandaan na nin a'pat a awro
naynan naitabon ni Lazaro.
18 Siti si baryo nin Betania, adani yadtaw sa Jerusalem ta kurang a tuloy
kilumitro tamo' a kaday'an na.
19 Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat itaw a nako nin nangliwaliwa
konra ni Marta tan Maria sa nipati nan busat ra.
20 Sin narnge' na ni Marta a manrumate' ya si Jesus, kina' naya nin sinna',
bale' si Maria ket nabati' yadtaw sa bali ra.
21 Wana ni Marta kona ni Jesus, "Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin
nati a busat mi!
22 Bale' tanda' ko nin lamang a mataman nin sawanin, animan a dawaten
moyo konan Dios ket iyaburoy na nin mangyadi' komoyo."
23 Wana ni Jesus, "Sumubli' ya nin mabyay a busat mo."
24 Ket wana anamaet ni Marta, "O' a, tanda' ko a sumubli' ya li' nin mabyay
no pasublien sara nin mabyay a nunati no saytaw li' no marate' a awro."
25 Konan siin, wana ni Jesus, "Si'ko a main nin pakayadi' nin mamasubli'
nin mabyay konran nunati ana, tan si'ko a mampami nin byay. Si si'numan
a magmatalek kongko, mataman nin mati ya, mabyay ya et a lamang.
26 Ket, saray mabyay a mampagmatalek sara kongko, kai sara gapo nin
peteg nin mati. Tepren moyti para?"
27 "O' Ser," ni'bat na ni Marta, "mamper ako a si'kay mantaga'nan mi nin
rumate' iti sa mundo. Si'ka a Cristo nin Anak na nin Dios."
28 Kayadi' na nin inirgoyti ni Marta, sinmubli' ya sa bali ra. Kinayaban naya
si Maria tan wanan niyanas, "Rinmate' ya si Maistro, ket man'ipakayaban
naka."
29 Sin narnge' nayti ni Maria, inumdeng yan tampor tan nako naya nin
sinna' si Jesus.
30 Sin sain ket, itaw ya et sa rikor nin baryo si Jesus, itaw sa nannaan na ni
Marta kona.
31 Saray Judio anamaet nin mampangliwaliwa kona ni Maria, sin na'kit
rayan apuradon nibwat, tinumbok raya bana' ta say wanra ket mako ya sa
nanabunan kona ni Lazaro ta pigaw nin umakis ya.
32 Sin nakarate' yadtaw si Maria sa kami'nan na ni Jesus, nanalimukod ya
sa adapan na tan wana, "Ser, no iti kamo tamo' kumon, kai ya nin nati a busat
mi."

33 Sin na'kit na ni Jesus a mampangabet-abet ya si Maria tan saray Judio
nin tinmumbok kona, inmidap nin tuloy a nakem na tan ginmereng ya
34 ket wana, “Adti moya nin nitabon?”
“Mayi kamo, Ser, ta keen moya nin kiten,” wanra nin ni'bat.
35 Nilwa' ya si Jesus.
36 Konan siin, wanra nin Judio, “Kiten moyo no pa'no nin kaalaki a
pangangawa'nan na kona!”
37 Wanra anamaet nin raruma konra, “Nagwa' na a maka'kit yayna a sayay
bulag. Main anamaet kumon nin nagwa' na ta pigaw nin kai ya nin nati si
Lazaro.”
38 Ginmereng ya anamana nin maong si Jesus, ket kinmadani ya sa
nanabunan kona ni Lazaro a siti ket yukib ya nin sinadaan nin alakin bato.
39 “Galten moyay bato,” nigan-gan na.
Bale' andi' yay busat nan si natin si Lazaro, si Marta, a wana, “Ser,
mabang'et yayna ta a'pat a awro yayna nin nitabon.”
40 Wana ni Jesus kona, “Nalingwanan moyna para a nibarita' koyna komo
a no magmatalek ka kongko ket ma'kit mo a pakayadi' na nin Dios?”
41 Ket, ginlat rayay bato. Ket, tinmangar ya si Jesus tan wana, “Ama ko,
kisalamat ako komo ta rinnge' nako.
42 Tanda' ko a manreng'en nako nin pirmi, bale' nibarita' koyti bana'
konra nin sarayti nin tutawo, ta pigaw nin mamper sara nin si'ka a namaki'
kongko.”
43 Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, nita'way na a wana, “Lazaro, lumiwa'
kadsen!”
44 Linmiwa' ya anaod si Lazaro a napunggos yan abel laloynay gamet tan
ayi na tan napunggos nin alakin panyo' a rupa na. Ket wana ni Jesus konran
itaw, “Warwaren moyoy nipamunggos kona ta pigaw nin makakimey ya.”
45 Sin sain, main saraytaw saray Judio nin nako konra ni Maria nin naka'kit
sa ginwa' na ni Jesus, ket nagmatalek sara kona.
46 Saray raruma bale', nako sara konra nin Pariseo nin nika' ra nin
niparate' a ginwa' na ni Jesus.

Matkap a Mati ya si Jesus Para sa Ka'bawan
Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2

47 Kanya' nin sin sain, nipakayaban rasaran Pariseo tan saray pupangulo
ran pupadi' a raruman myimbron Kunsiho, mi'sa wanra, “Ani a gaw'en tamo
ta siin nin tawo ket abaw anay man-gaw'e-gaw'en nan bara'mon gawa' nan
Dios?
48 No pauryan tamoya tana nin wanin, sarba ra nin tutawo, magmatalek
kona. Ket saray mampag'uray kontamo nin taga Roma, mako saradti tan
gamgamen rayayti kontamo si Timplo tamo tan si nasyon tamo.”
49 Bale' si Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon wana,
“Si'kamo! Kai moyo gapo nin mataros.
50 Matkap moyon maamingaw a mabista a sayay tawo tana a mati ta pigaw
nin maisalba saray ka'bawan, dyan si sarba tamon gumabali a mati.”
51 Siti nin nibarita' na ni Caifas, kai nin nangibwat sa kaisipan na nin bukod
no kai edet, bana' ta syay Sangkata'gayan nin Padi', nipapadles nan Dios kona
a matkap yan mati si Jesus, ta pigaw nin saray kadayaan na nin saray Judio
ket maisalba sara.
52 Mati ya ambo' tamo' nin para konran kadayaan nan saray Judio no
kai edet, para et konran sarba ran a'nak nan Dios nin natayak-tayak sa
nagsikabarang nin lugar ta pigaw nin gaw'en nasaran sayan-sayay pamilya.

53 Ket nangibwat ana konan siin nin awro, saray pupangulo ran Judio,
niplano rayna no pa'no rayan mapati si Jesus.
54 Bana' anaod ta wanin, kai sarayna nin nipa'ki-pa'kit nin lumala-lalako si
Jesus itaw sa Judea no kai edet, nibwat saran nako sa Efraim, sayay babali
nin adani sa lugar a ambo' nin matawo. Ket itaw sara yapo' nin saray
tumutumbok na.
55 Edet, dandani ana sin sain a pista ra nin Judio a mantawagen nin Ni-
panglabas. Kanya' nin abaw saray Judio nin ibat sa bubaryo nin tinmangkar
sa Jerusalem ta pigaw nin gaw'en ra a ritwal nin piriringgas ta pigaw nin
magwa' ray mako sa pista.
56 Tiningka-tingkap rayan tutawo si Jesus, ket sin mampididinep saray-
nadtaw sa sakop nan Timplo, nitepetan sara sa saya tan saya a wanra, "Ani
sa wamoyo? Mako yadti kasi nin kipista?"
57 Wanra in ta nigan-gan ran saray pupangulo ran pupadi' tan saray
Pariseo a si'numan a makatanda' sa kami'nan na ni Jesus, ipatanda' na konra
ta pigaw nin dakpen raya.

12

Nibu'bo' nay Banglo ni Maria kona ni Jesus
Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9

1 Ket, sin a'nem a awro adapen a pista, nako sara si Jesus sa Betania, si
babali na ni Lazaro a pinasubli' na intaw nin mabyay.
2 Nanadya' saran pangapunan nin pananan'ili ra kona. Si Marta a nagsirbi
konra, ket si Lazaro, saya ya konra nin kadungo nan nangan ni Jesus.
3 Sin sain, nangalap ya si Maria nin kapiknga' litro nin pinasyan bili nin
puron banglo a say ngaran ket nardo. Niyapros nayti sa ayi na ni Jesus
mintras nin mampunasan nan sabot nay ayi na. Ket inmupuop sa intiron
bali a banglo.
4 Ket si Judas Iscariote, a syay tumutumbok na ni Jesus nin magtraidor kona
wana,
5 "Ya, nilako' in kumon nin banglo, mi'sa nin nibi konra nin pubri a
naglakuan ta gumli ana in nin ribu-ribo*."
6 Wanin a nibarita' na ambo' nin bana' ta mangkapagawan nasaray pubri
no kai edet, bana' ta matakaw ya. Sya a mampanga'get nin kwarta ra ket
mampangalap-kalap yan dai-daite'.
7 Konan siin, ni'bat na ni Jesus, "Pauryan moya, ta niyator na in nin banglo
nin iyamris kongko para sa tabon ko.
8 Saray pubri, pirmi moyo sara nin makalamo', bale' si'ko, ambo' anan
ma'teng a iti ako et komoyo."
9 Abaw saray Judio nin nakarnge' a itaw ya sa Betania si Jesus. Kanya' nin
abaw saray nakodtaw, ambo' tamo' bana' nin kona, no kai ta pigaw et nin
ma'kit raya si Lazaro a si pinasubli' na nin mabyay.
10 Sin wanin, saray Pupangulon Pupadi', nipapagketan ra a ipapati raya
anamaet si Lazaro
11 ta, bana' sa nangyadi' kona, abaw sarayna a Judio nin nikisyay konra ta
pigaw nin magmatalek sara kona ni Jesus.

Igalang rayan Tutawo nin Bilang Sayay Adi' si Jesus
Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40

12 Sin sinmunor nin awro, saray pinasyan ka'bawan nin nako nikipista,
natandaan ra nin adap nadtaw sa Jerusalem ni Jesus.

---

* **12:5** ***ribu-ribo***- *Sa Griego:tulunyasot a denario.* Say alaga nan siti ket, upa' sa pagtatrabaho nin tulunyasot a awro.

13 Kanya' nin rinmikor saran nako namukan nin pala'pa' nin kayon bilang
nin ungot ta pigaw nin sanaen raya. Wanra nin nita'wa-ta'way,
"Marayo ya!
Binindisyunan nayan Dios a nibaki' na nin manrumate' anadti sawanin
kontamo!*
Syaynaod a Adi' nan Israel!"
14 Nakaruran ya si Jesus konan uybon nin asno nin nipakalap na. Bilang
sa wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
15 "Syayna e a adi' moyo!
Rinmuran ya sa uybon nin asno!*
Kanya' nin andi' kamo nin mali'mo, si'kamon tutawo sa Sion!*"
16 Saray tumutumbok na ni Jesus, kai ra et nin natarusan a pipa'kaan
nin sayti nin mampangyadi' sin sain, no kai saytaw li' no nipata'gay tan
pinagalangan yayna, saytaw rayna nin matarusan a sayti a nikatukid nin say
naisurat a wanan Dios maipa'ka' kona ni Jesus tan sayti anaod a ginwa' ra
kona.

Narate' ana a Panaon nin Iyadi' na ni Jesus a Nipagwa' nan Dios

17 Edet, nipata-patanda' ray nabantayan ra nin saraytaw saray tutawo nin
nakabantay nin tinawag naya ni Jesus si Lazaro nin lumiwa' sa nanabunan
kona sin pinasubli' nayan mabyay.
18 Siin a rason a saray pinasyan ka'bawan nin tutawo ket sinna' raya si
Jesus, bana' ta natandaan ra in a ginwa' nan mangipa'kit a nangibwat ya
konan Dios.
19 Ket saray Pariseo, wanra sa saya tan saya, "Kasayna, nadaeg natamoyna!
Kiten moyo, tumutumbok nasarayna a sarban tawo!"
20 Main anamaet nin ambo' nin Judio nin nikikalamo' konran saray nako
nikipista ta pigaw nin mangrayo sara konan Dios.
21 Ket nako sarayti kona ni Felipe a taga Betsaida sa prubinsyan Galilea tan
wanra kona, "Ser, rabay miya kumon nin makaadap si Jesus."
22 Nika' na nin nibarita' ti ni Felipe kona ni Andres, ket nako sara kona ni
Jesus tan niparate' raytin kadawatan kona.
23 Ket, wana ni Jesus, "Sawanin ana a si'kon si Pinaitawo ket maipata'gay
ako yupa' sa mangyadi' kongko.
24 Anaod, isipen moyoyti nin maong: No si sayay bikoy ket kai ya nin imula
ta pigaw nin no wanin ket nati ya yapo' mi'sa ya nin rumsik, magnayon ya
nin sayan-saya tamo'. Bale' no imula ya ket no wanin nati ya, rumsik ya tan
gumunga ya li' nin abaw.
25 Si sayay tawo anamaet a lamang nin kumpunyen na nin maong a byay
na, sidaen ya in li' nin lamang. Bale' no si tawo ket, ikwinta nay byay nadti
sa luta' nin ambo' nin maalaga, mamprutiksyunan nan mismo ta pigaw nin
mabyay ya li' anggan-angga nin iti konan Dios.
26 Anaod, si si'numan a magsirbi kongko, matkap a si'ko a lawas nin
sunuren na ket abirno nin adti ako man, itaw ya anamaet li' tan pagalangan
naya li' nin Ama koyti si magsirbi kongko.
27 Sawanin ana, man'umaburido ako nin maong a no ani wadi' a ibarita' ko
konan Ama ko. Wangko para ket, 'Ama ko, isalba nako sa dya'dya' a adapen

---

* **12:13** Kanta 118:26. * **12:15** Zacarias 9:9. Say ugali' ran uadi' sin saytaw ket, no adap nan mako nin mangira sa sayay syudad nin sayay adi', rumuran ya sa kabayo. Bale' no mabistay nakem na konran saray itaw ket, rumuran ya sa ***asno***. * **12:15** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.

ko nin irangep?’ Kai, bana' anaod ta sitin diri a gagara a nako akodti, si
mangirangep akon sarban saytin dya'dya'.”
28 Sin sain, wana konan Dios, “Ama ko, sisisibulot a nakem kon usaren nako
sa pangipadar mon mabistan gawa' mo.”
Ket main nin busis nin nangibwat sa langit a wana, “Naipadar koyna tan
ipadar ko li' anamanaet.”
29 Narnge' raya anamaet nin abaw nin tawodtaw a busis ket, say wanra nin
raruma, kinmudor, bale' saray raruma anamaet wanra, “Nag'irgo ya kona a
sayay anghil.”
30 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Saytaw say narnge' moyo, kai taw nin
inirgo para sa kaabigan ko no kai para sa kaabigan moyo.
31 Mangyadi' ana sawanin a manepeg a pamatukduan nin pangungukom
konran tutawodti sa mundo. Sawanin ana a panaon nin pakadaeg na ni
Satanas a syay mampag'uray iti sa mundo.
32 Wanin ta, si'ko, no naita'gay akoyna li' sa kudos*, ket paaraken ko a sarba
nin tawo nin paisirong sara kongko.”
33 Wanin a nibarita' na ni Jesus ta pigaw nin ipatarusan na no pa'no ya nin
mati.
34 Konan siin, wanra nin tutawo, “Ambale' a wamo ket maita'gay ya a si
Pinaitawo? Wana sa Masanton Kasuratan ket si Nipangako' nan Dios nin
rumate' iti ket mabyay ya anggan-angga. Si'no yayti ket si Pinaitawo?”
35 Ket, wana ni Jesus konra, “Ambo' ana nin ma'teng nin kalamo' moya et a
palaway. Kanya' nin sunuren moya a napalawayan nin dalan antaran iti ya
et a palaway komoyo ta no kai ket, madedleman kamo. Wanin ta, si saya nin
manlumalako sa madedlem, kai na nin tanda' no adti a piugutan na.
36 Magmatalek kamo anaod kona nin syay palaway antaran iti ya et
komoyo, ta pigaw nin mag'in kamon tutawon napalawayan nan si palaway.”
Kayadi' na nin nibarita' ti ni Jesus, linakwanan nasara tan kai yayna yapo'
nin nipa'ki-pa'kit.

Matalag saray Magmatalek nin Peteg kona ni Jesus

37 Mataman nin nangwa-nangwa' yayna si Jesus nin makapaka'ngap nin
pammatutuo nin maipa'ka' kona, kai sara et a lamang nin magmatalek a
tutawo kona.
38 Sa wanin ket, natukidtaw si nipadles na ni Prupita Isaias a wana,
“Uunuren, bara'mon kasan namper sa niparate' mi konra!
Ambale' a daikleng sara tamo' a nangako' nin pakayadi' nin man'ipa'ki-pa'kit
mo?”*
39 Kai sara nin mamper bana' ta mabasa et nin nisurat na ni Isaias,
40 “Pa'sar binulag nasara nin Dios tan
pinateb'ey nay kukanakman ra, ta no kai ket
maka'kit tan makataros sara kumon ket
mako sara kona ket isalba nasara.”*
41 Nibarita' nayti ni Isaias bana' ta na'kit nayna nin gindat a kata'gayan na nin
Cristo tan si Jesus yaytaw si man'irgwen na.
42 Wanin man, abaw sara anaod konran pupangulo ran Judio a namper
no si'no ya si Jesus bale', kai rayti nin man'ipadar. Wanin bana' sa li'mo ra
konran Pariseo a dusawen rasara nin galten ana sa dupong ran Judio
43 ta mas maalaga konra a rabay-rabay rasaran tutawo dyan si rabay-rabay
nasaran Dios.

---

* **12:32** ***naita'gay akoyna li' sa kudos***- *Sa Griego:naita'gay akoyna li' mangibwat sa luta'*. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:14-15. * **12:38** Isaias 53:1. * **12:40** Isaias 6:10.

Say Nakaibakian na ni Jesus

44 Ket, wana nin nipaksaw ni Jesus, “Si si'numan a magmatalek kongko,
ambo' ako tamo' a nagmatalkan na no kai pati si namaki' kongko.
45 Si naka'kit kongko, na'kit nayaynan lamang a namaki' kongko.
46 Nako akodti nin magsirbin palaway ran tutawodti ta pigaw nin si
si'numan a magmatalek kongko ket kai ya nin manangke' sa dedlem.
47 Ket kona nin nakarnge' nin man'ibarita' ko bale' kai na nin sunuren,
ambo' ako a manintinsya, ta kai ako nin nakodti sa luta' ta pigaw nin
sintinsyawan kosaray tutawo, no kai edet, ta pigaw nin isalba kosara.
48 Bale' main nin manintinsya konan si tawo nin andi' nin mangalilbi'
kongko nin kai mangako' sa man'ibarita' ko. Sayti nin diri nin bubagay nin
man'ibari-barita' ko a manintinsya li' kona no marate' a awro.
49 Wanin ta kai ko nin man'ibari-barita' ti nin bubagay nin nangibwat sa
kaisipan ko nin bukod no kai edet, si Ama ko nin si nangibaki' kongko ket
nigan-gan na no ani a ibarita' ko tan no pa'no nin pammarita' ko.
50 Kanya' nin say man'ibari-barita' ko tamo' ket say nigan-gan nan Ama ko
bana' ta tanda' ko a say nigan-gan na ket pangibwatan nin anggan-angga nin
byay a iti kona.”

13

Inuyasan na ni Jesus a Ayi ran Tumutumbok na

1 Sawanin, adapen anay pista nin Nipanglabas. Tanda' na ni Jesus nin
narate' ana a panaon a lumakwan yayna konan sitin mundo tan sumubli'
yayna konan Ama na. Nangibwat sin tarana', kawa'nan nasaraynay tutawo
na, ket sawanin, ipa'kit na no adti nin angga a pangangawa'nan na konra.
2 Adapen raynan mangapon ni Jesus tan saray tumutumbok na. Ba'yo in et
sin sain, naipasrep naynan Dimunyo sa kaisipan na ni Judas nin anak na ni
Simon Iscariote a pagtraiduran nayan ipagamet si Jesus konran pupangulo.
3 Tanda' na anaod ni Jesus a nipagamet nayna nin Ama na kona a pakauray
sa sarban mangyadi'. Tanda' na et a lamang a si Dios a nangibwatan na tan
sya nin lamang a sublian na.
4 Mataman no wanin, sin mampangapon sara, inumdeng ya si Jesus tan
linus'ok nayay kapa na, mi'sa ya nin niberber nin twalya sa awak.
5 Kaaram, nangwa ya nin ranom sa planggana, ba'yo na nin tinaranaan
nin inuyasan a ayi ran tumutumbok na, mi'sa pinunasan na nin twalyan
nakaberber sa awak na.
6 Ket, sin nako ya kona ni Pedro, wana ni Pedro kona, “Uunuren, ambale' a
si'kamo et a manguyas nin ayi ko?”
7 Ket wana ni Jesus, “Kai mo nin mataros sawanin a man-gaw'en ko bale',
matarusan moyna li' sa adapen.”
8 Konan siin, wana ni Pedro, “Andyak! Kai gapo nin magwa' a uyasan
moyoy ayi ko!”
Bale' wana ni Jesus, “No kai kata nin uyasan, kai ka gapo nin makakibiang
kongko.”
9 Sin sain, wana ni Pedro, “Uunuren, no wanin edet, ambo' tamo' nin say
ayi koy uyasan moyo no kai pati say gamet ko tan si ulo ko.”
10 Ket wana ni Jesus, “Si tawo nin naryo' ana, kai nayna nin matkap a
maryo' anamana, bana' ta maringgas yayna. Say ayi na tana a matkap nin
uyasan. Si'kamo, maringgas kamoyna, bale' ambo' nin sarba moyo.”
11 Nibarita' na ni Jesus in si ambo' nin sarba ra ket maringgas ana bana' ta
tanda' nayna no si'no konra a magtraidor kona.

12 Sin nayadi' nayna nin inuyasan ni Jesus a ayi ra, nisulot naya anamana
a kapa na tan sinmubli' ya sa lugar nadtaw sa pangnganan. Kaaram, wana
konra, “Matarusan moyo para a kayadi' ko tamo' nin ginwa' komoyo?
13 Say tawag moyo kongko ket Maistro tan Uunuren, ket kusto in ta siin ako.
14 Ket, ta si'ko nin si Uunuren tan Maistro moyo ket inuyasan koy ayi moyo,
si'kamo, matkap a uyasan moyo anamaet a ayi nin saya tan saya.
15-16 Wanin, kanya' nin isipen moyoyti nin maong: Si sayay aripen, kai ya
nin mas ata'gay dyan si amo na; wanin anamaet, si sayay nibaki', kai ya nin
mas ata'gay dyan si namaki' kona. Ket ginwa' ko in komoyo nin mudilo nin
arigen moyo ta pigaw nin gaw'en moyo anamaet a wanin konran kalalamo'
moyo.
17 Ket sawanin, ta mataros moyoynayti, makarma' tan maririket kamo no
gaw'en moyo.”
18 “Wanin man, ambo' nin sarba moyo a man'irgwen ko ta katanda' kata-
mon maong a pinili' ko. Ket, matukid yay mabasa sa Masanton Kasuratan a
wana, ‘Si mampakanen ko, nagtraiduran nako.’*
19 Man'ibarita' koyaynayti komoyo sawanin ba'yo ya et nin matukid ta
pigaw nin no natukid yayna nin liso ket mamper kamoyna a ‘Si'ko yay si Main
Anggaynan-angga.’
20 Isipen moyoyti nin maong: Si mangako' kona nin si ibaki' ko, inako' nako,
ket inako' naya anamaet a namaki' kongko.”

Nibarita' na ni Jesus No Si'no yay Magtraidor kona
Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23

21 Mayadi' na nin nibarita' in ni Jesus, maidap nin tuloy a nakem na ket
wana nin diritsawan konran tumutumbok na, “Isipen moyoyti nin maong:
Saya komoyo a magtraidor kongko.”
22 Ket saray tumutumbok na nipastangan sara, a maguloy isip ra a no si'no
a wana.
23 Si tumutumbok nan kawa'nan na nin maong ni Jesus, syay iti sa dani na.
24 Sininyasan nayayti ni Simon Pedro tan nipatepet na no si'no a
man'irgwen na ni Jesus.
25 Inmirig ya anaod nin inmadap a tumutumbok kona ni Jesus mi'sa wanan
niyanas, “Uunuren, si'no ya in si wamoyo?”
26 “Si pamyan ko konan siti si tinapay a man'isawit ko, sya,” niyanas nan
ni'bat ni Jesus. Ket nangisawit ya anaod nin tinapay mi'sa naya nin nibi kona
ni Judas nin anak na ni Simon Iscariote.
27 Eteng naya tana nin narisibi ni Judas a tinapay, sinumrep ya si Satanas
kona.
Ket wana ni Jesus kona ni Judas, “Gaw'en moynan tampor a matkap mo
nin gaw'en.”
28 Saray tumutumbok na ni Jesus nin kadungo na, kai ra nin matarusan a
rabay na nin irgwen.
29 Ket bana' ta si Judas a mampanga'get nin kwarta ra, say wanra no nibaki'
naya ni Jesus nin manaliw nin matkap ra no pista, o mako ya nin mami nin
kwarta konra nin pubri.
30 Sin na'kan nayaynaytaw ni Judas si tinapay, nibwat yayna. Sin sain ket
yabi ana.

Matkap ran Kawa'nanen a Saya tan Saya nin saray Tumutumbok

---

* **13:18** Kanta 41:9.

31 Sin kasa yayna si Judas, wana ni Jesus, “Say ambo' ana nin ma'teng a
mangyadi' kongko nin si Pinaitawo, ipadar no ambale' a nako akodti, tan
mangipadar anamaet sa sangkaandaan nin gawa' nan Dios.
32 Ket no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko,* si Dios, ipadar
naynamaet a kata'gayan ko. Kai na nin pa'te-pa'tengen nin gaw'en ti.
33 A'nak ko, ambo' ana nin ma'teng a kalamo' rako et. Tikapen rako li', bale'
ibarita' koyti komoyo si nibarita' ko intaw konran pupangulo ran Judio, a kai
kamo nin makapika' itaw sa keen ko.
34 Ket main nin ba'yo nin igan-gan ko komoyo: Matkap a kawa'nanen moyo
a saya tan saya. Say pangangawa'nan moyo sa saya tan saya ket matkap a
kapada nin pangangawa'nan ko komoyo
35 ta, no kawa'nan moyo a saya tan saya, mangibwat sa sain, matandaan
ran sarban tutawo a tumutumbok katamo.”

Nipau-pau'na na ni Jesus a Ibudi' naya ni Pedro
Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34

36 Nitepet na ni Simon Pedro, “Adti ket a keen moyo, Uunuren?”
Ket ni'bat na ni Jesus, “Sa keen ko ket kai ka et nin makatumbok sawanin,
bale' tumumbok ka li' sa adapen.”
37 Ket wana anamana ni Pedro, “Uunuren, ambale' a kai ako nin makatum-
bok sawanin ey? O' a ta iti ako nin sisasadya' nin mati para komoyo.”
38 Inumbat ya si Jesus a wana, “Sisasadya' ka para nin page' nin mati para
kongko? Bale' isipen moyti nin maong: Ba'yo main nin tumarang'ok nin
manok, nitlo moyna nin nibudi' a katanda' nako.”

14

Liwaliwawen nasara ni Jesus a Tumutumbok na

1 “Andi' kamo bale' nin aburido, no kai edet, magmatalek kamo konan Dios
tan magmatalek kamo anamaet kongko.
2 Wanin ta sa kami'nan na nin Ama ko, abaw a piikapan. Tutuon peteg
ti nin man'ibarita' ko komoyo, bana' ta mako koyna nin ariglawen para
komoyo.
3 Ket no nako koyna nin inarigla, sumubli' ako komoyo nin abrasawen
katamo ta pigaw nin no adti ako ket, kalamo' katamo.
4 Anaod, sa keen ko, tanda' moyaynay dalan nin makodtaw.”
5 Sin sain, wana ni Tomas, “Uunuren, kai mi nin tanda' no adti a keen moyo,
pa'no miya nin tanda' a dalan ey?”
6 Konan siin wana ni Jesus, “Si'ko a dalan nin mako konan Dios, ta si'ko a
puon nin katutu'wan maipa'ka' konan Dios tan si mami nin byay a iti konan
Dios. Kasan si'numan nin makakikalamo' konan Ama ko no kai ya yapo' et
nin kikalamo' a sayay tawo kongko.
7 No peteg a katanda' moyokoyna, katanda' moyayna anamaet a Ama
ko. Mangibwat ana nin sawanin, katanda' moyayna nin peteg tan na'kit
moyayna.”
8 Ket wana ni Felipe, “Uunuren, ipa'kit moya pa edet komi a Ama moyo ket,
mapda' kami ana.”
9 Konan siin wana ni Jesus, “Felipe, na'teng rakoyna nin kalamo' ket
ambale' a kai nako et nin katanda'? Si naka'kit ana kongko, na'kit nayayna a
Ama ko. Ambale' a wamo et ket ipa'kit koya komoyo a Ama ko?

---

* **13:32** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:no naipadar anay kata'gayan nan Dios bana' kongko.*

10 Kai ka para nin mamper a iti ako konan Ama ko tan si Ama ko ket iti
ya kongko? Say man'ibari-barita' ko, kai nin nangibwat sa kaisipan ko nin
bukod no kai edet, nangibwat konan Ama ko nin iti kongko ta syan lamang a
man-gumwa' sa man'ipagwa' na kongko.
11 Kanya' nin mamper kamo sa wangko a iti ako konan Ama ko tan si Ama
ko ket iti ya kongko. Ket no kai moyo sukat nin tepren a irgo ko, mamper
kamo et a lamang bana' sa makapaka'ngap a man-gaw'e-gaw'en ko."

Ipadar na li' nin Ispirito a Maipa'ka' kona ni Jesus

12 "Isipen moyoyti nin maong: Si magmatalek kongko, magwa' na anamaet
a makapaka'ngap nin man-gaw'e-gaw'en ko, tan mas et li' a magwa' na dyan
sayti. Wanin ta mako akoyna konan Ama ko,
13 ket animan a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko,
gaw'en ko ta pigaw nin maipata'gay ya a Ama ko bana' kongko.
14 Animan anaod a dawaten moyo bana' ta mangingilalaman kamo
kongko, gaw'en ko.
15 No kawa'nan rako, tumulok kamo sa gan-gan ko;
16 si'ko anamaet, dawaten ko konan Ama ko a mamaki' ya nin kasubray ko
nin tumulong komoyo, nin miikap ya komoyo anggan-angga.
17 Sya a Ispirito na nin mangyakay komoyo nin katutu'wan. Saray nasagyat
nin say iti sa mundo, kai raya nin maako' bana' ta kai raya nin ma'kit, ni
katanda'. Bale' si'kamo, katanda' moya, ta kalamo' moyayna tan miikap ya
li' komoyo.
18 Kai katamo nin lakwanan a bilang sayay ulila, ta sumubli' ako li'.
19 Sa ambo' ana nin ma'teng, kai rakoyna nin ma'kit nin saray tutawodti sa
mundo. Bale' si'kamo, ma'kit rako li' a lamang. Ket bana' ta mabyay akoynan
si peteg nin byay, mabyay kamo li' anamaet.
20 Konan sitaw li' nin panaon, matandaan moyo nin iti ako konan Ama
ko. Matandaan moyon lamang a si'kamo, iti kamo kongko tan si'ko, iti ako
komoyo.
21 Si tawon mangipasrep nin gugan-gan ko sa kanakman na ta pigaw nin
tumulok ya sa sayti, syan diri a mampangado' kongko, ket si Ama ko, aduen
naya tan si'ko anamaet, inado' koyayti tan ipadar kon diri a kanakman ko
kona."
22 Konan siin nanepet ya si Judas (ambo' ya si Judas Iscariote) a wana,
"Uunuren, ani a nangyadi' a paipadar kamo tamo' komi, nin ambo' konran
sarba ran tutawodti sa mundo?"
23 Ket ni'bat na ni Jesus, "O' a ta si mangado' kongko, tumulok ya sa ibarita'
ko. Sya a aduen nan Ama ko ket, si Ama ko tan si'ko, mako kami kona tan
miikap kami kona.
24 Bale' si kai nin mangawa'nan kongko, kai na anamaet nin reng'en a
ibarita' ko. Sayti say man'ibari-barita' ko, ambo' nin nangibwat sa kaisipan
ko nin bukod no kai konan Ama ko nin si namaki' kongko."
25 Nituloy na ni Jesus, "Nibarita' koynayti nin bubagay komoyo antaran iti
ako et komoyo.
26 Bale', ibaki' naya li' nin Dios komoyo a Ispirito na nin mangingilalaman
kongko ta pigaw nin tulungan* nakamo. Sya a mangyakay komoyo nin
sarba, tan sya a mangipapanemtem komoyo nin sarba nin man'ibari-barita'
ko.
27 Andi' kamo nin aburido tan mali'mo, bana' ta byan katamo nin
katinekan nin nakem. Say katinekan nin ibi ko komoyo, ambo' nin say

* **14:26** *mangilalaman kongko ta pigaw nin tulungan- O:mangisa'le', mangantabay tan mangliwaliwa.*

katinekan a man'irgwen ran tutawodti sa mundo no kai edet, say katinekan
nin iti kongko.
28 Nibarita' koyna komoyo a lakwanan katamoyna bale' sumubli' akon
lamang. No kawa'nan rako, rumiriket kamo bana' ta mako akoyna konan
Ama ko a sya ket mas ata'gay ya dyan si'ko.
29 Man'ibarita' koynayti sawanin komoyo ba'yo et nin mangyadi', ta pigaw
nin no sayti ket nangyadi' ana li' ket, mamper kamo sa nibarita' ko.
30 Kai koyna nin maiyanro et a pakiirgo ko komoyo ta manrumate' yayna
si Satanas a syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo. Kasa nin
kapangyadian na kongko.
31 Wanin man, man'aburuyan koyti nin mangyadi' ta pigaw nin sarba ran
tawo ket matandaan ra a kawa'nan koya a Ama ko, kanya' nin man-gaw'en
kon maong nga'min a man'igan-gan na kongko.
Sigi, pari kamoyna ta mako atamoyna."

15

Iyalimbawa' sa Mula nin Ubas a Pakikalamo' na kontamo ni Jesus

1 "Si'ko a pa'sar peteg nin puon nin ubas*, tan si Ama ko a mangngalila'.
2 Mampukanen nasara a sarba ra nin pa'sar sanga nin kai man-gumunga,
ket manrarusan nasara anamaet a pa'sar sanga nin man-gumunga ta pigaw
nin mas gumunga sara et.
3 Ket si'kamo a susanga nin nararusan ana mangibwat sa niyakay-akay ko
komoyo nin nipasrep moyo sa kukanakman moyo.
4 Ituluy-tuloy moyo a naipasaya kongko ta pigaw nin ituluy-tuloy ko
anamaet a naipasaya komoyo. Si sayay sanga, kai ya gapo nin gumunga no
naisyay ya konan puon. Wanin anamaet, si'kamo, kai kamo nin magkamain
nin pa'sar bunga para konan Dios no kai moyo nin ituluy-tuloy a naipasaya
kongko."
5 Wana anamanaet nin inuman ni Jesus, "Si'ko a pa'sar puon nin ubas ket
si'kamo a pa'sar susanga. Si si'numan a tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko
ta pigaw nin iti ako anamaet kona, siin nin tawo ket abaw a pa'sar bunga na
para konan Dios, bana' ta si sayay tawo, kasa nin mababa' na nin gaw'en no
kasa ako kona.
6 Ket si si'numan anamaet a kai nin tumuluy-tuloy nin naipasaya kongko,
kapada na a sanga nin napukan nin nitampal. Ket no nakri' anayti li' nin
susanga, dinepen tan puuran.
7 Bale' no tumuluy-tuloy kamo nin naipasaya kongko tan ipasrep moyo sa
kukanakman moyo a man'ibarita' ko ta pigaw nin tumulok kamo sa sayti,
animan a dawaten moyo ket maibi komoyo.
8 Mapagalangan ya a Ama ko no abaw a bunga moyo para kona, tan sayti
ket mangipa'kit a tumutumbok katamo.
9 Inado' katamo kapada nin pangangado' na nin Ama ko kongko. Ituluy-
tuloy moyoy miikap sa pangangado' ko komoyo.
10 No tumulok kamo sa gugan-gan ko, miikap kamo sa ado' ko; a bilang
anaod sa katutulok ko sa gugan-gan nan Ama ko, tan mampiikap ako sa ado'
na.
11 Nibarita' koyti komoyo ta pigaw nin mairama' kamo sa ririket ko tan
malipos kamon ririket moyo.

* **15:1** Sa U'nan Tistaminto, si ***puon nin ubas*** ket kasabyan nin saray Israelita a isimbulo na. Wanin man, kurang a pa'sar bunga ra (Kanta 80:8-16; Isaias 5:1-7; 27:2-5; Jeremias 2:21; 12:10-13; Ezekiel 15:1-8; 17:1-21; 19:10-14; Oseas 10:1-2; Mateo 21:33-41). Iti sa Juan 15, si Jesus a man'ibarita' nin peteg nin puon nin ubas.

12 Igan-gan koyti komoyo: Aduen moyo a saya tan saya kapada nin
pangangado' ko komoyo.
13 Si sangkaalakyan nin pangangado' a maipa'kit nan sayay tawo ket, si
mati ya ta pigaw nin mabyay saray uamigo na.
14 Anaod, uamigo katamo no tumulok kamo sa gugan-gan ko.
15 Ambo' ana nin aripen a pangngikwinta ko komoyo no kai edet, uamigo,
bana' ta si sayay aripen ket kai na nin tanda' a iti sa kaisipan nan amo na.
Bale' si'kamo, nipatandaan koyna nga'min komoyo a narnge' ko konan Ama
ko.
16 Ambo' nin si'kamo a namili' kongko, no kai edet, si'ko a namili' tan
nanudo' komoyo. Ginwa' ko in ta pigaw nin mako kamo nin magkamain
kamo nin bunga para kongko, a sain nin pa'sar bunga moyo ket magnayon
anggan-angga, tan ta pigaw nin animan a dawaten moyo konan Ama ko
bana' ta mangingilalaman kamo kongko, ket maibi komoyo.
17 Man'ibibilin ko komoyo maipa'ka' sa sayti a anaod ket, aduen moyo a
saya tan saya."

Duksa-duksaen saraynaod li' a Tumutumbok na ni Jesus

18 "Andi' kamo nin maka'ngap no guraen rakamon tutawodti sa mundo.
Panemtemen moyo tana a nu'na rakoyna nin ginura' dyan si'kamo.
19 No say pigagawa' moyo kumon ket minumundo a kapada nin pigagawa'
ra, kalalamo' rakamo kumon nin inado' ra. Bale' anaod, kalalamo' katamo
ta pinili' katamo ta pigaw nin maiduma kamo konran raruman tawodti sa
mundo, ket siin a rason a guraen rakamo.
20 Panemtemen moyaytaw si naibarita' koyna komoyo a si sayay aripen,
kai ya nin mas ata'gay dyan si amo na. No dinuksa-duksa' rako, duksa-
duksaen rakamo anamaet. No tinmulok sara kumon sa nibari-barita' ko,
tumulok sara anamaet sa ibari-barita' moyo.
21 Bale' bana' ta mangingilalaman kamo kongko, gaw'en ra a sarban sain
komoyo. Wanin ta kai raya nin katanda' a si namaki' kongko.
22 No kai ako kumon nin nakodti nin niparate' konra a no ani a nangibwat
konan Dios, ambo' ra kumon nin kasalanan a kai rayti nin akuen. Anaod
sawanin, kasayna nin maibada' ra sa pagkakasalanan ra.
23 Si mampangura' kongko ket man-guraen naya anamaet a Ama ko.
24 Ambo' ra et kumon nin kasalanan no kai ko nin nipa'kit konra a maka-
paka'ngap nin nunangyadi' a kasa et gapo nin raruma nin nakapangwa'.
Wanin man, abirno nin na'kit ra a ginwa-ginwa' ko, man-guraen rako et a
lamang tan si Ama ko.
25 Bale' mampangyadi' ti anaod nin pakatukid sa wana sa Masanton
Kasuratan a, 'Guraen rako nin kasan puon tan pwit.'*
26 Sawanin, mangipatutuo ya li' nin maipa'ka' kongko a Ispirito nin ibat
konan Ama ko. Ibaki' koya komoyo nin mako ya tumulong komoyo. Si
pangibwatan na ket si Dios ket mangyakay yan katutu'wan maipa'ka' kona.
27 Si'kamo anamaet, patutu'wan moyo li' a maipa'ka' kongko, bana' ta
nikikalamo' kamoyna kongko nangibwat et sin tarana'.

16

1 Nibarita' koyna in komoyo ta pigaw nin kai kamo li' nin mabigra' ket
gurutan moyoy pammemper moyo kongko.

---

* **15:25** Kanta 35:19; 69:4.

2 O', galten rakamoyna li' sa pidudupong tan pangrarayo ra konan Dios nin
saray kapada moyon Judio. Saya et, marate' li' a awro a main nin mangmati
komoyo nin ipa'ka' ra a pagsisirbi rayti konan Dios.
3 Gaw'en ra in bana' ta kai raya nin katanda' a Ama ko tan si'ko.
4 Ket, man'ipau-pau'na koyna in komoyo ta pigaw nin no mampangyadi'
ana li' ket mapanemtem moyon naibarita' koynayti intaw komoyo."

Ibaki' naya li' ni Jesus a Ispirito nan Dios konran Tumutumbok na

"Kai ko nin nibarita' in komoyo sin tarana' et bana' ta kalamo' rako et,
5 bale' sawanin, man'ibarita' koyna bana' ta sumubli' akoyna kona nin si
namaki' kongko. Ket kasa tana para gapo komoyo nin manepet no adti a keen
ko?
6 Wanin anaod bana' ta sa narnge' moyon nibarita' ko ket mabereng kamo.
7 Bale' say katutu'wan, para sa kaabigan moyo a lumakwan ako. Wanin ta
no kai ako nin lumakwan, kai ya anamaet nin makodti komoyo a Ispirito na
nin Dios. Bale' no lumakwan ako, ibaki' koyadti li' nin tumulong komoyo.
8 Saytaw no iti yayna li', patutu'wan na konran abaw nin tutawo a abas
a pakatanda' ra maipa'ka' sa kasalanan, maipa'ka' sa no ani a mapteg sa
adapan nan Dios tan maipa'ka' sa paninintinsya na nin Dios.
9 Patutu'wan na konra a maipa'ka' sa kasalanan ta kai sara nin mampag-
matalek kongko ket kasalanan ra in.
10 Patutu'wan na et konra a maipa'ka' sa no ani a mapteg sa adapan nan
Dios ta mako akoyna konan Dios a syay Ama ko, ket kai moyoyna li' nin ma'kit
a kinamapteg ko.
11 Patutu'wan na et anamaet konra a maipa'ka' sa paninintinsya nan
Dios konra ta si Satanas a syay mampag'uray konran tutawodti sa mundo,
sinintinsyawan nayaynan dusawen.
12 Abaw et a ibarita' ko komoyo nin kai ko et nin maibarita' sawanin bana'
ta kai moyo et nin maabot nin tarusan.
13 Bale' no iti yayna li' a Ispirito nin mangyakay nin katutu'wan, ipatyo'
na li' a kaisipan moyo nin matandaan moyo a sarban katutu'wan. Wanin ta,
ambo' li' nin mangibwat kona nin diri a ibarita' na, no kai edet, ipatandaan
na a marnge' na mangibwat konan Dios. Ket, pati say mangyadi' sa adapen,
ipatandaan na et komoyo.
14 Pagalangan nako li' bana' ta say no ani a iti kongko ket saytaw a
ipatandaan na komoyo.
15 Wangko a no ani a iti kongko ket sayti a ipatandaan nan Ispirito nan Dios
komoyo bana' ta, say sarban iti konan Ama ko, ket saytaw anamaet a lamang
a iti kongko.
16 O', sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna nin ma'kit, bale' sa ambo'
li' a lamang nin ma'teng, ket ma'kit rako anamanaet."

Say Ilalakwan na ni Jesus, Mag'in Pangibwatan li' nin Ririket

17 Sin wanin a wana ni Jesus, saray raruma konran tumutumbok na wanra
sa saya tan saya, "Ani kadi' a rabay na nin irgwen? Wana sa ambo' ana nin
ma'teng ket kai tamoyayna kano nin ma'kit; mi'sa wana sa ambo' li' bale'
anamaet nin ma'teng ket, ma'kit tamoya anamana kano, tan wana et ket
mako ya kano konan Ama na.
18 Siin si wana nin sa ambo' ana nin ma'teng, ani a rabay na nin irgwen?
Kai tamo nin mataros."
19 Tanda' na ni Jesus a rabay ray manepet kona kanya' nin wanayna konra,
"Ambo' para a mampitepetan kamo sa saya tan saya maipa'ka' sa wangko a

sa ambo' ana nin ma'teng ket kai rakoyna li' nin ma'kit, bale' sa ambo' li' a
lamang nin ma'teng ket ma'kit rako anamana?
20 Isipen moyoyti nin maong: Umakis tan gumereng kamo li'; saray kai
bale' nin tumumbok kongko, ket rumiriket sara. Gumereng kamo anaod,
bale' say kaberengan moyo, masilyan li' nin ririket.
21 Say kapada ket say masakit a pangingirangep nan idap nin sayay
mangabing. Bale' kayadi' nayna li' nin mangabing, malingwanan nayna a
idap na bana' ta pinasya ana li' nin ririket na bana' ta naiyabing yayna a anak
na.
22 Kapada nin siin a kapapa'sar moyo bana' ta sawanin ket mabereng
kamo. Bale' marate' li' a awro a makapiki'kit atamo anamana, ket maririket
kamo li'. Ket sa sain nin ririket moyo, kasa li' gapo nin makapanglat.
23 No saytaw li' nin panaon, kasaynan matkap moyo nin itepet kongko.
Isipen moyoyti nin maong: Animan a dawaten moyo konan Ama ko, ibi na
komoyo bana' ta mangingilalaman kamo kongko.
24 Anggan sa sayti nin udas, kasa et gapo nin dinawat moyo kona a
naipatukdo' sa pag'in moyon mangingilalaman kongko. Sawanin bale',
kidawat kamo ket mabyan kamo ta pigaw nin makusto a ririket moyo.
25 Man'ibari-barita' koyti nin bubagay a mampangusar ako nin ararem
a pananarita'. Bale' sa adapen nin panaon, kai akoyna nin mangusar nin
ararem a pananarita', no kai edet, ibarita' koyna komoyo nin diritsawan a
maipa'ka' konan Ama ko.
26 No saytaw li' nin panaon, syayna li' a kidawatan moyo bana' ta si'kamo
ket mangingilalaman kamo kongko. Kai ko nin man'ibarita' a si'ko a kidawat
kona para komoyo
27 bana' ta si Dios nin Ama ket inado' nakamo nin diri. Inado' nakamo bana'
ta inado' rako tan mamper kamo a nangibwat ako kona.
28 Si Ama ko a ibwatan ko nin nakodti sa mundo, tan sya li' lamang a
sublian ko ta lumakwan akoynadti sa mundo."
29 Sin narnge' ra in nin tumutumbok na nin wana, wanra kona, "Sawanin
ket mapala-palaway anay man'ibarita' moyo bana' ta diritsawan anay
pag'iirgo moyo a kai kamoyna nin mampangusar nin ararem a pananarita'.
30 Sawanin anaod, tanda' mi anan peteg a tanda' moyo a sarba. Pati say
tutepet a iti sa kanakman nin tawo, kai ana nin matkap nin ibalikas komoyo
ta tanda' moyoyna. Kanya' nin mamper kami a nangibwat kamo konan
Dios."
31 Ket ni'bat na ni Jesus konra, "Peteg para nin mamper kamoyna?
32 Ket narate' ana anaod a panaon a si'kamo ket misisyak kamo a magsiugot
kamoyna sa pammali moyo ket lakwanan rakoyna nin bukud-bukod. Wanin
man, ambo' kon talagan bukud-bukod ta kalamo' koyay Ama ko.
33 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin matinek a kaisipan moyo man-
gibwat sa nikaipasaya moyo kongko. Peteg a mapadya'dya' kamodti sa
mundo. Wanin man, pakagsen kamo bana' ta nadaeg koyna a kukapangya-
dian iti sa mundo."

17

Si Dasal nan Pangulon Padi' tamo

1 Nibarita' na in ni Jesus. Ket mayadi', tinmangar ya sa langit tan wana,
"Ama ko, narate' ana a panaon nin pangingirangep ko. Ipadar moy kinasi'no
ko nin Anak mo ta pigaw nin maipadar ko anamaet a kinasi'no mo nin Ama
ko.

2 Gaw'en mo in ta pigaw nin ibi koy anggan-angga nin byay a iti komo
konran sarba ran nipudir mo kongko, ta nibi mo kongko a pakayadi' konran
sarban tutawo.
3 Ket siti e a pipa'kaan nin anggan-angga nin byay a iti komo: Si katanda'
raka a si'ka tamo' a peteg nin Dios tan katanda' rako nin si nibaki' mo a si
Jesu-Cristo.
4 Nipadar koynay kinasi'no modti sa mundo ta nagwa' koyna a nipagwa'
mo kongko.
5 Ket sawanin, Ama ko, isubli' nako anadsen komo, sa kata'gayan nin pa'sar
nin pikalamo' ta sin ba'yo ya et nin pinarsa a mundo.
6 Saraytin tawo a nipudir mosara kongko, nipadar ko konra no si'no kan
peteg. Minumundo a kabibyay ran gindat bale' ikon mosara tan nipudir
mosara kongko. Ket tinmulok saran liso sa nibarita' mo.
7 Sawanin tanda' rayna a si'kay ibwatan nin sarban ginwa' tan nibarita' ko.
8 Anaod, inako' ra nga'min a nibarita' ko konra nin nibarita' mo kongko,
tan sigurado saran si'ka a ibwatan ko tan namper saran maong nin si'ka a
namaki' kongko.
9 Sarain a man'idasalan ko ta tutawo mosara. Ambo' nin saray kai nin
tumumbok kongko a man'idasalan ko no kai edet, saray tutawo mo nin
nipudir mo kongko.
10 O' anaod, sarba nin ikon ko ket ikon mo, tan sarba nin ikon mo ket ikon
ko anamaet. Ket sarayti, man'ipadar ray kinasi'no ko.
11 Kai ako nin magpirmi konan sitin mundo no kai edet, sumubli' akoyna
komo. Sara bale', mabati' saradti. Ket, masantos a Ama ko, alilaen mosara
pa nin makapagkabyay sara sigon sa kinasi'no mo a nitalek mo kongko* ta
pigaw nin mipapasaya sara kapada a napasaya ata.
12 Leleg a iti ako konra, inalila' kosara nin magkabyay sara sigon sa
kinasi'no mo a nitalek mo kongko. Nisakit kosara ket peteg a kasa gapo
nin naisyay kongko no kai kal-la tamo' sitaw si naiketeg ana nin madusa sa
impyirno. Wanin a nangyadi' ta pigaw nin say naisurat ket matukid.
13 Ket anaod, sumubli' akoyna li' komo, bale' iti ako et konan sitin mundo.
Kanya' nin man'idasal koyti sawanin ta pigaw nin matawayan raynamaet
nin peteg a ririket nin iti kongkon diri.
14 Nipadar ko konra a say rabay mon ipatandaan, ket nag'in gura' rasara
anamaet nin saray kai nin tumumbok kongko. Wanin ta kapada kosaran
naiduma konran raruman tawo nin say kaisipan ra ket iti tamo' sa mundo.
15 Wanin man, kai ko nin dawaten a galten mosaradti sa mundo no kai edet,
a idipinsa mosara konan si sya a Kadukaan.
16 Ambo' saran iti sa sakop nadti sa mundo no kai kapada kosara.
17 Ket, italaga mosaran para komo nin pakaipadaran nin say katutu'wan
maipa'ka' komo. Say sarita' a mangibwat komo, ket sayti a katutu'wan
maipa'ka' komo.
18 Ibaki' kosara konran kapada ran tutawodti sa mundo nin kapada nin
nipamaki' mo kongkodti
19 tan italaga koy kadiryan ko para konra ta pigaw nin peteg a maitalaga
saran ikon mo.
20 Ambo' nin sara tamo' a man'idasalan ko no kai edet, pati saray mag-
matalek li' kongko mangibwat sa ipata-patandaan ra maipa'ka' kongko.

---

* **17:11** *alilaen mosara pa...a nitalek mo kongko- O:isakit mosaran tumuloy saran tutuon mangingilala-man komo a bilang sa nipangibaki' mo kongko*. Wanin anamaet sa birsikulo 12.

21 Ama ko, sapa kumon ta mipapasaya sara kapada a nipasaya ata. Sapa
anamaet kumon a naipasaya sara kontamo kapada a si'ka ket naipasaya
ka kongko tan si'ko ket naipasaya ako komo, ta pigaw nin saray tutawo ket
mamper sara a si'ka a namaki' kongko.
22 Say nipaipadar mon kata'gayan nin kinasi'no mo kongko ket sain a
ipadar ko anamaet konra ta pigaw nin mipapasaya sara kapada a napasaya
ata.
23 Naipasaya ako konra tan naipasaya ka kongko ta pigaw nin peteg
saran mipapasaya. Ket no wanin, matandaan ran lawas nin tutawo a
si'ka a namaki' kongko tan say pangangawa'nan mo konra, ket kapada nin
pangangawa'nan mo kongko.
24 Ama ko, rabay ko et a saray tutawo nin nipudir mo kongko ket kalamo'
kosaran pirmi ta pigaw nin kirama' sara sa kagalangan ko. Siti a kagalangan
nin nibi mo kongko bana' ta kawa'nan nakoyna ba'yo ya et nin pinarsa a
mundo.
25 Mapteg a Ama ko, saray ka'bawan nin tutawo ket kai raka nin katanda'.
Si'ko bale', katanda' kata; tan sarayti saray tumutumbok ko, tanda' ra a si'ka
a namaki' kongko.
26 Ket nipatandaan ko konra no si'no ka, tan man'ituluy-tuloy koyti nin
man-gaw'en ta pigaw nin kawa'nanen ra a sarba kapada nin pangan-
gawa'nan mo kongko tan ta pigaw nin miikap ako konra."

18

Dakpen raya si Jesus nin Pupangulo
Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53

1 Sin nayadi' nayna nin nidasal in ni Jesus, nibwat sara nin saray labin-
sayay tumutumbok na tan nako saradtaw sa rubari' nan sapa' nin Kidron.
Ket linmuob sara konan sayay pukok itaw a namulawan nin kukayo.
2 Si Judas a syay magtraidor kona ni Jesus, tanda' nayayti nin lugar bana'
ta pirmi yan makodtaw si Jesus tan saray tumutumbok na.
3 Kanya' nin itaw nasara nin ni'ras a grupo nin sundalo'* tan gwardya
sa Timplo nin nibaki' ran saray Pupangulon Pupadi' tan saray Pariseo.
Nagsiawit sara nin tyo' ra tan di-armas sara.
4 Tanda' na nga'min ni Jesus a mangyadi' kona kanya' nin sinna' nasarayna
tan tinepet na, "Si'no a mantikapen moyo?"
5 "Si Jesus a taga Nazaret," ni'bat ra.
"Si'ko yan diri," wana. Naka'deng yadtaw nin kalamo' ra sin sain si Judas
a nagtraidor kona ni Jesus.
6 Sin nibarita' na ni Jesus a sya anaod, inmanunor sara ket natumba sara.
7 Ket tinepet na anamanaet ni Jesus, "Si'no ket a mantikapen moyo?"
"Si Jesus a taga Nazaret," wanra.
8 "Nibarita' koyna anaod komoyo a si'ko yan diri," wana ni Jesus. "No
wanin a si'ko a mantikapen moyo, aburuyan moyo saran mako anayti saray
kalalamo' ko."
9 Sa wanin ket matukid yaytaw si wana konan Ama na, "Ni saya tamo', kasa
gapo nin maisyay kongko konran saray nipudir mo kongko."
10 Ket si Pedro, tampor nayan inuyos a beneng na tan tinaga' nayay sayay
katulong nan Sangkata'gayan nin Padi'. Ket naglat yan nataga' a wanan nin
tutulyan nan katulong a say ngaran na ket Malco.

---

* **18:3** *grupo nin sundalo'* - Si sarita' nin Griego a inusar iti, say kasabyan nin katarusan na ket 200-600 a sundalo'.

11 Wana ni Jesus kona ni Pedro, “Ikaluban mayna in si beneng mo!
Sa wamo para ket ambo' akon disidido nin mangirangep nin dya'dya' a
ipairangep nan Ama ko kongko?”
12 Konan siin, saray sundalo' nin taga Roma a nipangulo nan kapitan ra
tan saray gwardya nin Judio sa Timplo, dinakep raya si Jesus ket binaror ray
gamet na.
13 Nu'na raya nin niyadap kona ni Anas* nin katyangan na ni Caifas. Si
Caifas a Sangkata'gayan nin Padi' sin sain a taon.
14 Sya anamaet a namarita' intaw konran Judio a wanan maong ana konan
sayay tawo a mati ta pigaw nin maisalba saray ka'bawan.*

Say U'nan Nipangibudi' na ni Pedro kona ni Jesus
Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57

15 Si Simon Pedro tan si saya et nin tumutumbok na ni Jesus, tinmumbok
sara. Siti nin saya et nin tumutumbok, katanda' nayan Sangkata'gayan nin
Padi', kanya' nin inaburuyan ya nin sumrep nin kalamo' na ni Jesus sa luob
nin pukok nan bali nan padi',
16 bale' si Pedro, nabati' yadtaw sa rikor nan purta nin pukok. Sin wanin,
sitaw si tumutumbok a katanda' nan Sangkata'gayan nin Padi', linmiwa' ya
tan kina' naya nin kinairgo yaytaw si balasang a mampamantay sa purta. Ket
inmaburoy ya nin paluuben ya si Pedro.
17 Sin manlumuob ya si Pedro, wana nin balasang kona, “Sa wangko saya
ka anamaet nin tumutumbok nan siin a tawo.”
Ket, “Kai,” ni'bat na ni Pedro.
18 Maray'ep sin sain, kanya' nin saray aripen tan saray gwardya ket nam-
abaya saran uring nin pairangrangan ra. Ket, nikilawok yan pinairangrang
si Pedro konra.

Usisaen naya nin Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus
Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71

19 Sawanin, tinepetan naya nin si gindat a Sangkata'gayan nin Padi' si Jesus
maipa'ka' konra nin tumutumbok na tan say akay na.
20 Inumbat ya si Jesus, “Adap-adapan akon nag'irgo sa pangrerenge' ran
abaw a tutawo; nangyakay-akay ako sa susinaguga tan itaw sa sakop nan
Timplo, nin sayti a lugar nin pididinepan ran sarban Judio. Kasa gapo nin
nibarita' ko nin budian.
21 Ambale' nin si'koy usisaen moyo? Saray matkap moyo nin usisaen ket
saray nakarnge' kongko ta tanda' ra no ani a nibari-barita' ko.”
22 Sin wanin a ubat na ni Jesus, rinampa' naya nin saya konran gwardya
nin itaw, a wana nin siti, “Ambale' a ubatan man wanin a Sangkata'gayan
nin Padi'?”
23 Inumbat ya si Jesus a wana, “No main nin ni'bat ko nin abas, ibarita' mo
ta pigaw nin matandaan. Bale' no kasa anamaet, ambale' a rinampa' nako?”
24 Ket say sinmunor, nipaiyater naya ni Anas si Jesus nin nabaror et a gamet
na, kona ni Caifas a syay Sangkata'gayan nin Padi'.

Nibudi' naya anamanaet ni Pedro si Jesus
Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62

25 Si Pedro anamaet, itaw ya et nin nikilawok nin mampairangrang, ket
wanran itaw kona, “Sa wami saya ka anamaet nin tumutumbok nan siin a
tawo.”
“Kai pa!” ni'bat na ni Pedro.

---

* **18:13** Siti si ***Anas***, syay Sangkata'gayan nin Padi' ba'yo si Caifas, bale' ginlat raya nin saray Romano. Wanin man, alaki et a pakayadi' na konran Judio. * **18:14** Juan 11:50.

26 Sin sain, main nin aripen nadtaw nin Sangkata'gayan nin Padi' a siti ket
kanayon nayan sitaw si naglatan nin tutulyan a tinaga' na ni Pedro. Wana
kona ni Pedro, “Ambo' para a saya ka konran na'kit kon kalalamo' nadtaw sa
pukok nin kukayo?”
27 Bale' nibudi' na anamana in ni Pedro. Bigra' a main nin tinmarang'ok
nin manok.

Ipagamet raya nin Pupangulo si Jesus kona ni Pilato
Mateo 27:1-2,11-31; Marcos 15:1-20; Lucas 23:1-5,13-25

28 Mayadi' ya nin nausisa' si Jesus itaw sa bali na ni Caifas, buklas ana. Ket
saray pupangulo ran Judio, ni'ras raya sa palasyo na ni Gubirnador Pilato
a mantawagen nin Pretorio. Kai sara nin sinumrep a Judio sa palasyo nan
gubirnador ta pigaw nin kai sara nin maikwintan nikasama'* ket kai sara
maawaan nin mangisilibran Pistan Nipanglabas.
29 Konan siin, linmiwa' ya si Pilato tan nitepet na konra, “Ani a riklamo
moyo kuntra konan sitin tawo?”
30 Ket ni'bat ra, “No kasa nin ginwa-ginwa' nan duka' nin siti, kai miya
kumon nin ni'ras iti komo.”
31 Konan siin wana ni Pilato, “Si'kamoynay makauray. Si'kamoynay
manintinsya kona sigon sa Gugan-gan moyo.”
Ket ni'bat ra, “Si'kami bale' nin Judio ket kasa nin pakayadi' mi nin
manusan patiti.”
32 Wanin a nangyadi' ta pigaw nin saytaw say nibarita' na ni Jesus maipa'ka'
sa klasin pangmamati* kona, ket matukid.
33 Sin sain, linmuob yayna sa palasyo na si Pilato, mi'sa naya nin nipakaya-
ban si Jesus. Tinepet na kona, “Si'ka paran page' a Adi' ran Judio?”
34 Inumbat ya si Jesus, “Nitepet mo in para mangibwat sa nakem mo nin
bukod o mangibwat sa darom nin raruma?”
35 Ket ni'bat na ni Pilato, “Ya, ambale'! Saya ako para nin Judio? Saran diri a
kapada mo nin Judio tan saray pupangulo ran pupadi' moyo a nangipagamet
komodti kongko. Ani ket a ginwa' mo?”
36 Inumbat ya si Jesus a wana, “Say pag'aadi' ko, ambo' nin kapada konran
saray mag'uuray iti sa mundo ta no saya ako kumon nin adi' iti sa mundo,
saray tutawo ko, nikilaban sara kumon ta pigaw nin kai ako nin naipagamet
konran mumag'uray nin Judio. Bale' anaod, say pag'aadi' ko ket ambo' nin iti
konan sitin sakop.”
37 Sin sain, wana ni Pilato, “No wanin edet, saya ka nin adi'!”
Inumbat ya si Jesus, “Si'kamo a mampamarita' a saya akon adi'. Say
gagara ko nin nakodti sa luta' nin nipaiyanak ket ta pigaw nin ipatandaan
koy katutu'wan. Ket si si'numan nin mamaalaga sa katutu'wan, akuen na a
man'ibari-barita' ko.”
38 Ket konan siin, nitepet na ni Pilato, “Ani wadi' a katutu'wan?”
Kayadi' na nin inirgo in, linmiwa' ya anamana si Pilato tan wana konran
Judio, “Kasan ma'kit ko nin kasalanan na.
39 Bale' main nin ugali' moyo a mangibulos ako nin sayay priso tepe' nin
Pistan Nipanglabas. Rabay moyo para nin bulusan koyayti si Adi' moyon
Judio?”

---

* **18:28** Sa Gugan-gan ran Judio, no sumrep sara sa bali nin ambo' nin Judio ket, ikwinta saran nikasama'. * **18:32** Mabasa a nibarita' na ni Jesus sa Juan 3:14; 8:28; 12:32. Sin saytin panaon, kai ra aburuyan nin Romano a manintinsya saran patiti a Judio. Saray Judio, kudasen rayaynan kudasen nin bato a nasintinsyawan anggan mati ya, bale' saray Romano, ipasak rayay nasintinsyawan sa kudos.

40 Ket, “Kai, ambo' ya in!” wanra nin niburyaw. “Si Barrabas a rabay mi!”
Siti si Barrabas ket saya ya nin tulisan.

19

1 Mayadi' in, nipakalap naya ni Pilato si Jesus tan nipasanet-sanet naya.
2 Kaaram, saray sundalo', namalukay saran madiwin wakay a kuruna
kano wadi' tan nikuruna rayayti kona ni Jesus. Kaaram, sinulutan rayan
kapa nin kulor ubi.
3 Mi'sa, nibabale' sara nin inmarak kona a wanra, “Viva Adi' ran Judio!”
Ba'yo raya nin rinampa-rampa'.
4 Linmiwa' ya anamanaet si Pilato tan wana konra nin Judio, “Mangrenge'
kamo! Iyadap koyadti komoyo ta pigaw nin matandaan moyo a kasa nin
ma'kit kon nepeg nin panintinsyawan ko kona.”
5 Ket linmiwa' ya anaod si Jesus, a main nin kuruna na nin didiwi tan
nakasulot yan kapa nin kulor ubi. Wana ni Pilato, “Sya ey tawo!”
6 Ket ka'kit ran pupangulo ran pupadi' tan saray gwardya sa Timplo kona
ni Jesus, niburyaw ra, “Ipaipasak ma in sa kudos! Ipasak ma!”
Bale' wana ni Pilato, “Kalapen moya edet, tan si'kamo a mangipasak kona
sa kudos ta si'ko, kasa nin ma'kit ko nin kasalanan na.”
7 Ket inumbat saray Judio, “Sigon sa Gugan-gan mi, manepeg ya nin patyen
bana' ta man'ibari-barita' na a sya kano a Anak na nin Dios.”
8 Sin narnge' nayti ni Pilato, mas lalo yayna nin mali'mo,
9 ket linmuob ya anamanaet sa bali na tan tinepet na kona ni Jesus,
“Ambale'? Adti ka nin taga?” Bale' kai ya nin inumbat si Jesus.
10 Edet, wana ni Pilato kona, “Ambale' a andi' ka nin umbat? Kai mo para
nin tanda' a main nin pakayadi' ko nin ibulos kata o ipaipasak kata sa kudos?”
11 Konan siin inumbat ya si Jesus ket wana kona, “Kasa kumon nin
pakayadi' mo kongko no kai na nin nibi nin Dios komo. Kanya' nin mas
mabyat a kasalanan nan si nangipagamet* kongko komo dyan sa kasalanan
mo.”
12 Sin narnge' nayti ni Pilato, ginwa' nay magwa' na nin maibulos naya si
Jesus. Bale', saray Judio, nituluy-tuloy ra nin niburya-buryaw, “No bulusan
ma in nin tawo, say rabay nin irgwen ket ambo' naka nin amigo nin
Impirador* ta si saya nin mangibarita' a saya ya nin adi', ket mangkuntrawen
nayay Impirador!”
13 Sin narnge' na in ni Pilato nin man'iburya-buryaw ra, nipailiwa' naya
anamana si Jesus, mi'sa ya nin tinmekre' sa lugar nin paninintinsyawan itaw
sa parti nin mantawagen nin Simintadon Tutukduan, a sa sarita' nin Hebreo
ket *Gabata* a tawag.
14 Awro yayti nin Pananadya' sa Pista nin Nipanglabas. Sin sain, dandani
alas dose ana nin ugtiawro.
Ket wana ni Pilato konra nin Judio, “Sya e a Adi' moyo!”
15 Bale' niburya-buryaw ra, “Patyen ma! Patyen ma! Ipasak ma sa kudos!”
Ket wana ni Pilato, “Rabay moyo nin ipasak koya sa kudos a Adi' moyo?”
Konan siin, ni'bat ran saray pupangulo ran pupadi', “Si Impirador tamo' a
adi' mi! Kasayna nin raruma!”
16 Sin wanin, nipagamet naya ni Pilato konra si Jesus nin ika' raya nin
ipasak sa kudos.

---

* **19:11** Si man'irgwen nadti ni Jesus ket magwa' a si Caifas. * **19:12** Si Impirador Tiberio itaw sa Roma, sya a nanudo' kona ni Pilato nin gubirnador sa Judea ket main anamaet nin pakayadi' na nin galten naya.

Naita'gay ya si Jesus sa Patiti na
Mateo 27:32-61; Marcos 15:21-46; Lucas 23:26-56

Ket saray sundalo',
17 nipabalatay raya kona ni Jesus a kudos na tan nika' rayadtaw sa lugar
a mantawagen nin Lugar nin But'ol Ulo. Say tawag kona sa sarita' ran Judio
ket *Golgota*.
18 Itaw, nipasak raya sa kudos si Jesus, karngan ran rwa ra et nin tawo, saya
iti sa wanan na tan saya sa wiri.
19 Ket main yaytaw si nipaisurat na ni Pilato nin nipasak radtaw sa kudos
na ni Jesus. Siti a wana:

SITI SI JESUS A TAGA NAZARET, SI ADI' RAN JUDIO.

20 Ket abaw saray Judio nin nakabasa konan siti bana' ta naisurat yayti sa
sarita' nin Hebreo, Latin tan Griego, tan si lugar nin nangipasakan ra sa
kudos kona ni Jesus ket adani ya tamo' sa syudad nin Jerusalem.
21 Sin wanin, nako saray pupangulo ran pupadi' ran Judio kona ni Pilato tan
wanra, "Ambo' kumon nin 'Adi' ran Judio' a nisurat mo no kai edet, 'Wana
nin sitin tawo, syay adi' ran Judio.' "
22 Bale' ni'bat na ni Pilato, "Say naisurat ko, naisurat koyna."
23 Saray sundalo' anamaet, sin nayadi' rayayna nin nipasak si Jesus,
pini'pat ran nitaw'a-taw'an a seket na, bale' kai konan bata na. Wanin ta si
bata na, kasa nin pidaraitan na bana' ta inabel yan diri-diritso.
24 Kanya' nin wanran sundalo', "Andi' tamoyayti nin bisang-bisangen. Say
mabista, mibunutan atamo no si'no a pikaan na." Nangyadi' ti ta pigaw nin
matukid taw say mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"Nitataw'an ray seket ko. Ket si bata ko,
nibubunutan raya."*
Wanin anaod a ginwa' ra nin sundalo'.
25 Itaw sa dani nan kudos na ni Jesus ket naka'deng ya si nanay na, si busat
nan babayi ni nanay na, si Maria nin asawa na ni Cleopas tan si Maria nin
taga Magdala.
26 Sin nadungdungan naya ni Jesus si nanay na tan si kawa'nan nan maong
nin tumutumbok na nin naka'deng anamaet itaw, wana kona ni nanay na,
"Syayna sawanin a anak mo."
27 Mi'sa, wana anamaet konan tumutumbok na, "Syayna sawanin a ina
mo." Ket konan siin, sitaw si tumutumbok na, ni'ras nayayna si nanay na
ni Jesus nin miikap anadtaw sa bali na.
28 Sin sain, sin nayadi' anayti, tanda' na ni Jesus a nagwa' nayna nga'min
a matkap na nin gaw'en. Ket ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton
Kasuratan* wana, "Milata' ako."
29 Main itaw nin yawong nin main laman nin maalsem nin arak. Ket
saray sundalo', nangipaalep'ep saradti nin ispungha, mi'sa rayayti nigalet
sa parpar nin kayu-kayo nin tanaman a mantawagen nin isopo, tan niyabot
rayayti sa bebey na ni Jesus ta pigaw nin sepsepen naya.
30 Ket sin nasepsep naynayti ni Jesus wana, "Nayadi' ana!" Kaaram, nitwek
nayayna a ulo na tan niparisibi nayayna a byay na konan Dios.
31 Kinadilapan konan siin nin awro ket syay Awron Painawa. Konra nin
Judio, ambo' nin manepeg a itaw et a bangkay sa kudos no rumate' a Awron
Painawa tan naiduma yayti nin awro bana' ta naibansag a pista. Kanya' nin
saray pupangulo ket nika' ra nin nibarita' kona ni Pilato a saraytaw saray
sundalo' ket matkap a bari'-barien ray bisit ran saraytaw saray nipasak sa

* **19:24** Kanta 22:18. * **19:28** Kanta 69:21.

kudos ta pigaw nin mati sarayna nin madali', ket maglat anadtaw a bangkay ra.
32 Ket, nako ra anaod nin binari' nin sundalo' a bisit ran saraytaw saray rwan karngan nan nipasak sa kudos ni Jesus.
33 Sin nirate' sara bale' kona ni Jesus, kai ra nin binari' a bisit na bana' ta na'kit ra nin nati yayna.
34 Bale', si sayay sundalo', tinibsok nayan pika a riking na ni Jesus ket nimugsit a daya' tan ranom.
35 Sayti nin nangyadi', peteg a magwa' nin tepren bana' ta mampatutu'wan na nin naka'kit. Peteg a tanda' na a say man'ibarita' na ket tutuo, tan say gagara na nin mangibarita' ket ta pigaw nin magmatalek kamo kona anamaet ni Cristo.
36 Wantaw a nangyadi' ta pigaw nin matukid a naisurat sa Masanton Kasuratan a wana, "Kasa gapo ni saya nin mabari' nin but'ol na,"*
37 tan sitaw et si sakalako nin nipaisurat nan Dios a wana, "Pastangen rayaytaw li' si pinika ra."*
38 Sin say sarban sain ket nangyadi' ana, main nin saya a say ngaran na ket Jose, a taga ya Arimatea nin nako kona ni Pilato ta pigaw nin kidawat ya nin aburoy a kalapen nayay bangkay na ni Jesus. Siti si Jose, tumutumbok ya kona ni Jesus, bale' kai na nin man'ipa'kit bana' ta mali'mo ya konra nin pupangulo ra nin Judio. Binyan naya nin aburoy ni Pilato kanya' nin kina' naya nin kinalap a bangkay na ni Jesus.
39 Si Nicodemo nin nako intaw nin nikiirgo sayay yabi kona ni Jesus, nayi ya kona ni Jose. Main nin awit nan pamabanglo, a sayti ket subran 30 kilo nin pinilawok a mira tan aloe.
40 Kinalap raya anaod a bangkay na ni Jesus, mi'sa, sigon sa kaugalian ran Judio, kinwan rayan mabanglo antaran mambarkuten raya nin mabistan klasin abel nin mantawagen nin diilo.
41 Itaw sa dani nin lugar a nangipasakan kona ni Jesus sa kudos ket, main nin sayay mabistan pukok a namulawan nin kukayo. Ket itaw, main nin ba'yon kalin yukib nin pannabunan a kai et gapo nin nausar.
42 Bana' ta dandani yayna nin tumarana' a Awron Painawa, tan sitin pannabunan ket adani yadtaw, itaw rayayna nin nitabon si Jesus.

20

Say Nipamatutuo a Kasa yaynadtaw si Jesus sa Nanabunan
Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12

1 Ba'yo et nin kinmalaway sin buklas nin Linggo, nako saraynadtaw si Maria nin taga Magdala sa nanabunan kona ni Jesus. Sin rinmate' yadtaw, na'kit na a naglat yaynaytaw si baton nisada' konan nanabunan.
2 Konan siin, nangred yan nakodtaw sa kami'nan na ni Simon Pedro tan si tumutumbok na ni Jesus nin kawa'nan na nin maong. Wana ni Maria konra, "Ginlat rayay bangkay na ni Uunuren itaw sa nanabunan ket kai mi nin tanda' no adti raya nin nika'!"
3 Anaod, nako sara si Pedro tan sitaw nin tumutumbok sa nanabunan.
4 Nalayo sara nin pariho bale', nau'nawan nayan sitaw nin tumutumbok nin nirate' sa nanabunan si Pedro.
5 Dinmukot yan sinmir'ip sa luob, ket na'kit naytaw say abel a nipamarkot kona ni Jesus bale', kai ya nin linmuob.

---

* **19:36** Kanta 34:20 (Exodo 12:46; Bilang 9:12. Si Cristo, pa'sar syay karniro nin patyen sa pangngisilibra nin pista ran Judio a mantawagen nin Nipanglabas). * **19:37** Zacarias 12:10.

6 Rinmate' ya si Pedro ket diri-diritso nan linmuob sa nanabunan. Ket
na'kit nadtaw taw say abel a nipamarkot kona ni Jesus
7 tan sitaw si abel nin nipamerber nin ulo na. Siti si nipamerber nin ulo na
ket naipurok yan naberber et.
8 Ket, sitaw si nu'nan nakarate', linmuob ya anamaet. Sin na'kit naytaw,
namper yayna nin sinmubli' yan mabyay si Jesus.
9 Wanin ta sin sain, sitaw si naisurat sa Masanton Kasuratan a wana nin
matkap ya nin sumubli' nin mabyay, ket kai raya et nin natarusan.

Pinatutu'wan na ni Maria a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11

10 Sinmunor, nagsisubli' saraynay tumutumbok sa kami'nan ra.
11 Si Maria Magdalena bale', itaw ya et sa liwa' nin nanabunan nin
man'umakis. Sin kapresan a man'umakis ya, nakadukot yan mansumir'ip
sa luob
12 ket main nin rwa radtaw nin anghil nin nakaputi'. Nakatekre' saradtaw
sa nangipaidaan konan bangkay na ni Jesus, saya sa ulwan tan saya anamaet
sa tuydan.
13 Nitepet ran sarayti kona, "Madam, ambale' a man'umakis ka?"
Ket ni'bat na konra, "O' a ta ginlat rayay bangkay na nin Uunuren ko sa
nanabunan kona ket kai ko nin tanda' no adti raya nin nika'."
14 Nibring ya kayadi' na nin nibarita' in ket main nin na'kit nan naka'deng.
Syayti si Jesus, bale' kai naya nin naalilbi'.
15 Wana ni Jesus, "Madam, ambale' a man'umakis ka? Si'no a mantikapen
mo?"
Ket si Maria, nipa'ka' na a si mammaga konan siin a lugar yayti kanya' nin
wana kona, "Angkay, no si'kamo a nanglat konadti, ibarita' moyo pa no adti
moya nin nika' ta keen koyadtaw nin kalapen."
16 Ket, "Maria!" wana ni Jesus.
Kinmikit ya kona si Maria Magdalena a wana, "*Rabboni*!" a sarita' yayti nin
Hebreo nin say katarusan na ket "Maistro".
17 Wana ni Jesus, "Andi' nako nin ga'getan ta kai ako et nin nakasubli'
itaw konan Ama ko. Ana edet, apurawen mon ika' nin ipatanda' konran
tumutumbok ko a kwinta ana bubsat ko, a sumubli' akoynadtaw konan Ama
ko nin Ama moyoynan lamang, sya a Dios ko nin Dios moyoynan lamang."
18 Ket konan siin, nako ya anaod si Maria nin taga Magdala konra nin
tumutumbok tan nibarita' na konra, "Na'kit koya a Uunuren!" Ket niparate'
na anaod a nibarita' na ni Jesus.

Say Pammatutuo konran Tumutumbok a Mabyay ya si Jesus
Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49

19 Sin yabi konan siin nin awron Linggo, tinarangkawan ray purta sa bali
nin nididinepan ran tumutumbok na ni Jesus bana' ta mali'mo sara konra nin
pupangulon Judio. Ket rinmate' ya si Jesus nin inumdeng yadtaw sa butlay
ra. "Main kumon nin katinekan a kukaisipan moyo," wana konra.
20 Kayadi' na nin nibarita' ti, nipa'kit na konra a gamet na tan si riking na.
Pinasyan ririket ran tumutumbok sin na'kit raya a Uunuren.
21 Wana anamanaet ni Jesus, "Main kumon nin katinekan a kukaisipan
moyo. Kapada a nibaki' nako nin Ama, wanin anamaet, ibaki' katamo."
22 Kayadi' na nin nibarita' ti, pinaysepan nasaran inanawa na ni Jesus mi'sa
wana, "Akuen moya a Ispirito nan Dios.
23 Saray pirdunawen moyoy kukasalanan ra, napirduna sarayna anaod;
saray kai moyo nin pirdunawen ket kai sara nin napirduna."

24 Si Tomas a main nin purarag nin Singin a saya konran labinrwa, kasa ya
bale' sin rinmate' ya si Jesus
25 kanya' nin wanran raruma kona, “Na'kit miya a Uunuren!”
Ket ni'bat na ni Tomas, “No kai ko nin ma'kit tan maarikap a ubot nin
ibwatan nin pasak sa gamet na tan maikurbot a gamet ko sa riking na, kai
ako nin mamper.”
26 Napalabas a masurok a sayay linggo, nididinep sara anamana a tumu-
tumbok sa luob nin bali, ket kalamo' raya si Tomas. Natarangkawan a purta
bale' sinumrep ya si Jesus ket inumdeng ya sa butlay ra. “Main kumon nin
katinekan a kukaisipan moyo,” wana konra.
27 Mi'sa wana kona ni Tomas, “Kiten moy gamet ko tan ikwa moy garamay
mo sa ubot nin ibwatan nin pasak tan ikurbot moy gamet mo sa riking ko.
Andi' kayna nin magdwadwa no kai edet, mamper kayna.”
28 Ket inumbat ya si Tomas tan wana kona ni Jesus, “Si'ka a Uunuren ko tan
si Dios kon raywen ko!”
29 Wana ni Jesus kona, “Mamper kayna para bana' ta na'kit nakoyna?
Makarma' tan maririket saray mamper mataman nin kai rako nin na'kit.”

Si Gagara nan sitin Libro

30 Abaw et a parso nin na'kit ran tumutumbok a nangwa-nangwa' ya si
Jesus nin pammatutuo nin maipa'ka' kona a kai naisurat iti konan sitin libro.
31 Ket say naisurat iti, naisurat anaod ta pigaw nin mamper kamo a si
Jesus, syay Criston nipangako' nan Dios, a sya a Anak nan Dios tan ta pigaw
nin magkamain kamo nin byay yupa' sa pakikalamo' moyo kona bana' ta
mantepren moyo in nin page'.

21

Nipa'kit yaynaet si Jesus konran Tumutumbok na

1 Kayadi' nin sain, nipa'kit ya anamana si Jesus konran tumutumbok na
itaw sa Taaw Galilea*. Wanti e a nangyadi':
2 Sin sain, nikakalamo' sara si Simon Pedro, si Tomas a main nin purarag
nin Singin, si Natanael nin taga Cana sa Galilea, saray a'nak na ni Zebedeo,
tan rwa ra et nin raruman tumutumbok na ni Jesus.
3 Wana ni Simon Pedro konra, “Mako ako nin manguna'.”
Ket, “Mayi kami,” wanra kona. Nako sara anaod sa taaw bale' kasa gapo
nin nakalap ra sin sain a yabi.
4 Sin manlumiwa' yayna a awro, itaw yan naka'deng sa abay si Jesus, bale'
kai raya nin maalilbi' nin tumutumbok.
5 Wana ni Jesus konra, “Uamigo, main nin nakalap moyo?”
Ket, “Kasa gapo anaod,” wanra nin ni'bat.
6 Wana konra, “Ikatkat moyay eket moyo sa bandan wanan na nin baluto
ket main nin makalap moyo.” Nikatkat raya anaod a eket ra ket kai rayayna
nin maarwas sa ka'bawan nin nakalap.
7 Ket wana kona ni Pedro nin si tumutumbok a kawa'nan na ni Jesus, “Si
Uunuren ya in!” Sin narnge' nayti ni Simon Pedro, niaysing ya bana' ta lus'ok
yan mampagtrabaho, mi'sa ya nin linmukso sa ranom.
8 Bale' saray raruma, inmabay saran iti sa baluto nin guruy-guroy raya
a eket nin napno' nin kuna'. Ambo' sara nin adayo' nin tuloy sa abay,
magsanyasot a mitro tamo' a kaadayo' ra.

* **21:1** ***Galilea***- *Sa Griego:Tiberias.* Siti a sayay ngaran na et nin Taaw Galilea.

9 Sin itaw sarayna sa tangkar, main nin na'kit radtaw nin mandumtan baya
ket main nin man'ibaya nin kuna' tan main nin umno ray tinapay.
10 Sin sain, wana ni Jesus konra, “Mangawit kamodti nin umno ra sa sain
say nakalap moyon kuna'.”
11 Nako ya anaod si Simon Pedro sa baluto ket nitangkar nayay eket nin
napno' nin alalakin kuna', 153 sara. Bale' mataman nin pinasyan ka'bawan
ra nin kuna', kai nin rinmisang a eket.
12 “Pari ana, mamuklas atamoyna,” wana ni Jesus konra. Kasa gapo ni saya
konra nin tumutumbok a nakaitpel nin nanepet no si'no ya bana' ta tanda' ra
a sya si Uunuren.
13 Kina' na nin kinalap ni Jesus a tinapay, wanin et sa kuna', mi'sa na nin
nibi konra.
14 Siti a ikatlon parso a nipa'kit ya si Jesus konran tumutumbok na sin
sinmubli' yayna nin mabyay.

Pagsenen na ni Jesus a Nakem na ni Pedro

15 Kayadi' ra nin nangan, nitepet na ni Jesus kona ni Simon Pedro, “Simon
a anak na ni Juan, mas para a pangangawa'nan mo kongko dyan sa saytin
bubagay?”
“O', Uunuren, tanda' mon mampablyen kata,” ni'bat na ni Pedro.
Ket wana ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosara a pa'sar malalago' et nin
karniro ko.”
16 Nitepet na nin pirwa ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, main nin
pangangawa'nan mo kongko?”
Ni'bat na ni Pedro, “O' Uunuren, tanda' mon mampablyen kata.”
Wana ni Jesus kona, “Edet, asikaswen mosaray pa'sar karniro ko.”
17 Nitepet nan pitlo ni Jesus, “Simon a anak na ni Juan, si'ko para a
mampablyen mo?”
Ginmereng ya si Pedro ta pinitlo na nin nitepet ni Jesus no mampablyen
naya. Anaod inumbat ya si Pedro a wana, “Uunuren, tanda' mo a sarba.
Tanda' mo a mampablyen kata.”
Wana anamanaet ni Jesus kona, “Edet, pagawan mosaray pa'sar karniro
ko.
18 Isipen moyti nin maong, Simon. Sin kalagu'-laguan mo, si'kan diri a
mangisulot nin barkes mo tan nako ka sa rabay mo nin keen. Bale' no
masiken kayna li', ipa'nat moy takyay mo tan baruren raka tan ika' rakadtaw
sa kai mo nin rabay nin keen.”
19 Nibarita' nayti ni Jesus ta pigaw nin ipatandaan na no pa'no ya nin mati
si Pedro nin mabyan yan pammagalang a Dios.
Kaaram, wana ni Jesus kona ni Pedro, “Tumumbok ka kongko!”
20 Linmingap ya si Pedro ket na'kit nayan mantumumbok taw si tumutum-
bok a kawa'nan na ni Jesus. Sitaw si kadani na sin pangngapon ra tan si
nanepet intaw kona a wana, “Uunuren, si'no a magtraidor komo?”
21 Sin na'kit nayayti ni Pedro, nitepet na kona ni Jesus, “Uunuren, ani
anamanaet a mangyadi' konan sitin tawo ey?”
22 Ni'bat na ni Jesus, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga li' nin
sumubli' akodti, ambale' a kapagawan mo ey? Si'ka, tumumbok ka kongko!”
23 Kanya' nin naibandu-bando konra nin tutawo na ni Jesus a kai ya nin
mati ti nin tumutumbok mataman nin kai na nin nibarita' ni Jesus a wanin,
no kai edet, wana, “Bilang wadi' a rabay koya nin mabyay angga no sumubli'
akoynadti, ambale' a kapagawan mo ey?”

Say Pammatutuo na nin Nanurat

24 Si'ko ya in nin tumutumbok. Mampatutu'wan ko a si'koy nanurat nin
sayti, ket tanda' mi a say nibari-barita' ko ket tutuo.
25 Abaw et a ginwa-ginwa' na ni Jesus a no isurat nga'min, sa wangko, kai
nin malaman nin intiron mundo a libro nin pakaisuratan.

Say
GINWA-GINWA'
ran APOSTOLES

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Siti a ikarwan libro sa Biblia a nisurat na ni Lucas nin nituluy-tuloy nan nisurat iti a maipa'ka' sa sarban nitarana' na ni Jesus nin gaw'en sin iti ya sa luta'. Nisurat nayti kona ni Teofilo a wanra ket saya yan impurtantin tawodtaw sa Roma. Si Lucas ket saya yan Griego nin mammemper, a duktor ya tan amigo tan ni'no naya nin kalamo' ni Pablo sa nipako na nin nangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa nagsikabarang nin lugar. Si primiron libro nin nisurat na ket si tanda' nin ka'bawan a *Si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo sigon kona ni Lucas*. Itaw konan sitaw nin libro ket naibari-barita' a "saytaw say nibarita' ra komi nin saray mismon naka'kit sa ginwa-ginwa' nan Dios nangibwat sin katarana'" (1:2) Iti konan sitin libro, ituloy na ni Lucas a mangisalaysay ket ipapalaway na a raruman nipangitpel tan pakiingar sa raruma a dinalanan ran tumutumbok na ni Jesus sa leleg nin ginwa' ray intiron mababa' ran sinmunor sa gan-gan na ni Jesus sin wana, "Si'kamoy ibaki' kon mangipatutuo nin say maipa'ka' kongko sa Jerusalem, sa intiron Judea tan Samaria, tan sa sarban lugar iti sa mundo." (1:8)

Natao yaytin libro sa tuloy parti bana' sa niyalawang nin nagkuriwan nan minsahi nan Mabistan Patanda'. Si u'nan parti, maipa'ka' sa tarana' a iti sa Jerusalem kayadi' ya nin niyuli' si Jesus sa langit. Si ikarwan parti, maipa'ka' sa nikaitayak sa Israel tan sa Samaria. Si ikatlon parti, maipa'ka' sa niyalawang nin nikaitayak anggan sa sarban lugar a sakop nan Roma.

Say maipa'ka' sa gawa' nan Ispirito nan Dios a sangkaimpurtantiwan nin parti iti konan sitin libro. Mu'na, ibi nay pakayadi' konran saray namper sa ginwa' na ni Cristo sa kudos. Sumunor, pinuyaan nasaran pakababa' nin mangitayak nin minsahi, tan pinagsen nasaray mammemper tan saray pupangulo ra.

Abaw a naibarita' iti maipa'ka' sa nikaitayak na nin Mabistan Patanda'. Bale', parti in tamo'. Kayadi' a si Jesus ket niyuli' yayna sa langit, si saya sa alalakin prublima ran tumutumbok na ket si no si'no sara a maibarita' nin tutawon ikon nan Dios. Wanin ta si Jesus tan saray nu'nan tumutumbok na ket Judio sara. Ket abaw sara konran saray nu'nan mammemper a nangipa'ka' a sitin pammemper ket para ya tamo' konran Judio. Bale', tininreg ya si Felipe nin ni'ras naya a minsahi konran Samaritano (8:5-25), tan si Pedro nin nako yadtaw sa bali na ni Cornelio a kapitan nin armada nan Roma (10:1-48). Ket, ta pigaw nin mapapalawayan yay tepet a no si'no saran talaga a magwa' nin mag'in nin tumutumbok na ni Cristo, pinaipadar ya si Pedro sa dupong sa Jerusalem (11:1-18) tan si Pablo, namakayab ya anamaet nin sayay miting (15:2-35). Nipapalaway ra a kai nin matkap a mag'in ya yapo' nin Judio a sayay tawo ta pigaw nin mag'in ya nin tumutumbok na ni Jesus. Ipa'kit nin say diskurso ra ni Esteban, Pedro tan Pablo a say iti sa pammemper ran Judio ket natukid yupa' sa nipamper ra kona ni Cristo a si Jesus.

Si Pablo, syay sangkaimpurtantiwan nin nangipatanda' konan minsahi maipa'ka' sa pammemper kona ni Cristo konran ambo' nin Judio. Matpel yan nangipata-patanda' maipa'ka' sa pag'uuray nan Dios ket niyakay nan pirmi a

maipa'ka' kona ni Catawan a Jesus. Bale' naipriso ya nin umnoy parso bana' sa sain. Mataman bale' nin wanin, naitayak nayay minsahi anggan sa Roma, si sangkaimpurtantiwan a syudad sa intiron mundo sin sain a panaon (28:17-31).

Say Linaman nan Sitin Libro

- Say bibilin na ni Jesus (1:1-11)
- Say pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' a tumarana' sa Jerusalem (1:12–19:20)
  - Say nagwaan nan Mabistan Patanda' konran mammemper itaw sa Jerusalem (1:12–6:7)
  - Pinisisyak yan pakaduksa-duksa' a dupong ran mammemper nin Judio (6:8–9:31)
  - Maisalba sara a ambo' nin Judio (9:32–12:25)
  - Napa'deng tan inmarunsa a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (13:1–16:5)
  - Inmabaw a dudupong ran mammemper nin ambo' nin Judio (16:6–19:20)
- Naipurok yay pag'adian nan Dios sa pag'adian nan Israel (19:21–28:31)
  - Nipau-pau'na a Madakep ya si Pablo sa Jerusalem (19:21–21:16)
  - Kai raya nin rinnge' nin Israelita si Pablo (21:17–23:11)
  - Kinuntra a pakaipatanda' nan Mabistan Patanda' (23:12–26:32)
  - Inaburuyan anaod nin mangipatanda' ya si Pablo itaw sa Roma (27:1–28:16)
  - Padaran nin nipatandaan a pag'aadi' nan Dios sa lugar ran ambo' nin Judio (28:17-31)

Say Pangingituloy nin Gagara nan Dios

1 Mampablyen kon Teofilo,
Itaw konan u'nan libro ko, nisurat-surat ko a maipa'ka' sa sarban nitarana' na ni Jesus nin gaw'en tan iyakay,*
2 angga sa awro nin niyuli' yayna sa langit. Ket ba'yo ya nin niyuli' sa langit, binibi-bibilin nasara sa tulong nan Ispirito nan Dios a pinili' nan apostoles na maipa'ka' sa ituloy ran gaw'en tan iyakay.
3 Sa luob nin a'pat a pulo' a awro, mayadi' a nipati tan nisubli' nan mabyay, ni'non parso a nipa'ki-pa'kit ya konra tan niyakay-akay nasara maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios* nin pammatutuo a sinmubli' yan mabyay.
4 Ni'sa nin kadungo raya, wanan nibibilin ni Jesus konra, “Andi' kamo nin lumakwan iti sa Jerusalem, no kai edet, taga'nan moyadti yapo' a nipangako' na ni Ama. Nairgo koyna intaw komoyo a maipa'ka' konan siti, ket anaod,
5 ranom a nipamawtismo* na ni Juan, bale' sa ambo' ana nin ma'teng, bawtismwan kamo nin Ispirito nan Dios*.”

Say Iyuyuli' na ni Jesus sa Langit

6 Ket ni'sa anamanaet nin nidudungo sara, nitepet ran apostoles kona ni Jesus, “Uunuren, isubli' moyna para sawanin kontamon tawodti sa Israel a pag'uuray konan nasyon tamo?”
7 Ket ni'bat na konra, “Say panaon tan mumangyadi', naitanda' nayna ni Ama mangibwat sa pakayadi' na, ket kai moyoyna nin manepeg nin matandaan.

---

* **1:1** Katuloy a iti nin say itaw sa Lucas (Lucas 1:1-4). * **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin panaon sa Lucas 24:1-53. * **1:5** ***nipamawtismo***- *O:nipaminyag*. * **1:5** Mateo 3:11; Marcos 1:8; Lucas 3:16; Juan 1:33.

8 Wanin man, mabyan kamo li' anamaet nin pakayadi' no mako ya nin
miikap komoyo a Ispirito nan Dios, ket si'kamoy ibaki' kon mangipatutuo nin
say maipa'ka' kongko itaw sa Jerusalem, sa intiron Judea, sa Samaria, tan sa
sarban lugar iti sa mundo."*
9 Ambo' nin na'teng kayadi' nayti nin inirgo ni Jesus, niyuli' yayna sa langit
a sikikikit sara; kaaram nasalimbengan yayna nin gunem.
10 Ket mantumangar sara et nin mangkumikit kona ni Jesus nin niyuli'
sa langit sin kapingmatan main anadtaw nin rwa ray lulalakin nisket nin
maputi' a naka'deng sa dani ra.
11 "Si'kamon lulalaki nin taga Galilea," wanran sarayti, "Mayin a isen kamo
nin mantumangar kamo sa langit? Si Jesus ket nikadayo' ya komoyo nin
niyuli' ya sa langit, tan sumubli' yadti li' nin bilang lamang sa no pa'no yan
nuli' sa langit."

Si Matias a Kasilyan na ni Judas

12 Kayadi' nin sain, nibwat saraynadtaw sa mantawagen nin Talugtog
Olibo a apostoles tan sinmubli' sara sa Jerusalem, a dandani sayay kilumitro
a kaday'an*.
13 Ket sin nirate' saraynadtaw, nuli' saradtaw sa kwarto sa ta'gay nan balin
mampagtuluyan ra. Sarayti ket sara:
si Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santi-
ago a anak na ni Alfeo, si Simon a sayay myimbron grupo ran Ribulusyu-
naryo, tan si Judas a anak nan sayay mangaran nin Santiago*.
14 Sarayti ket pirmi saran nikakalamo' nin dinmasal, kalamo' rasaray bubsat
na ni Jesus, si Maria nin ina na, tan main et nin raruman bubbayi.
15 Napalabas a umnoy awro, ni'san nadinep saray tumutumbok kona ni
Jesus a magsanyasot tan rwampulo' sara, inumdeng ya si Pedro tan wana:
16 "Bubsat, matkap a matukid taw say naisurat sa Masanton Kasuratan nin
nipadles na ni Adi' David sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios kona, maipa'ka'
kona ni Judas a syay nangaluyon konran saraytaw saray nanakep kona ni
Jesus.
17 Gindat, kalamo' miya ta napili' ya anamaet nin main nin kabiangan sa
wantin pagtatrabaho para konan Dios," wana ni Pedro.
18 Siti si Judas, nisaliw nan sayay pukok taw say kwartan nibayad ra kona
sa duka' a gawa' na. Itaw ya nin nipati ket sin naragrag ya, tinumrak yay tyan
na tan linumwa' a pait na.
19 Natandaan rayti nin nangyadi' nin sarba ran tawodtaw sa Jerusalem ket
pinangaranan rayaytaw a pukok nin Akeldama, a say rabay nan irgwen ket
Luta' nin Daya'.*
20 Ket wana et ni Pedro, "Say padles na ni Adi' David ket mabasa sa libro
nin Kanta a wanti a wana,
'Pauryan yayna in nin piikapan na
a kasayna gapo nin miikap kona anggan maka'numan.'*
Main et nin wana,
'Kalapen kumon nin raruma a lugar na a sayay mammaga.'*
21-22 Kanya' nin matkap a mamili' atamo nin saya et nin kalamo' mi nin
tistigos a sinmubli' yan mabyay si Jesus. Matkap a sya ket kala-kalamo' miya

---

* **1:8** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaibakian sa Mateo 28:19; Marcos 16:15; Lucas 24:47-49.
* **1:12** ***dandani...a kaday'an.***- *Sa Griego:say kaday'an nin lalakwen a iyaburoy sa Awron Painawa.*
* **1:13** Mateo 10:2-4; Marcos 3:16-19; Lucas 6:14-16. * **1:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:3-8. * **1:20** Kanta 69:25. * **1:20** Kanta 109:8.

nin nakudti-nakodtaw sin intiron panaon a iti ya intaw si Uunuren tamon
Jesus, nangibwat sin binawtismwan naya ni Juan angga sin niyuli' yayna sa
langit."
23 Ket nangirikuminda sara nin rwa ran lulalaki nin pamilian ra. Say
ngaran ra ket Jose tan Matias. Konan siti si Jose, main nin manawag nin
"Barsabas"; main et anamaet nin "Justo".
24 Mi'sa, dinmasal sara a wanra, "Catawan, tanda' mo a linaman nin
kanakman nin barang sayay tawo. Ipatandaan mo pa komi no si'no konran
saraytin rwa a pinili' mo
25 nin mag'in nin apostol nin sumubray nin mangwa' nin rispunsibilidad
na ni Judas, a sya ket ginurutan nayti tan nako yayna sa peteg a kabagayan
na."
26 Nipadalan ra sa binunutan, ket si Matias a nabunot. Ket nilamo' yayna
konran labinsaya.

2

Nag'uray yay Ispirito nan Dios konran Mammemper kona ni Jesus

1 Sin pista ran Judio a mantawagen nin Pentecostes*, nididinep sara sa
sayay bali a sarba ran mammemper kona ni Jesus nin itaw sa Jerusalem.
2 Kapingmatan, main nin narnge' ran bara'mon rumaweswes nin
pinasyan kasaw nin siri nin ibat sa langit, a siti ket narnge' ya sa intiro
nan bali a nididinepan ra
3 tan naka'kit sara nin bilang dutan apoy nin bakas dila' a dinumpa-dumpa'
sa barang saya konra.
4 Ket nag'uray yay Ispirito nan Dios sa barang saya konra tan nakapag'irgo
sara sa ambo' ran sarita' nin diri bana' sa pakababa' a nibi nan Ispirito nan
Dios.
5 Sin sain, main saradtaw sa Jerusalem a Judio nin madibusyon konan Dios,
bale' abaw sara konra a nangibwat sa nagsikabarang a nunasyon.
6 Sin narnge' raytaw a rumaweswes, nagsiarak saran nididinep itaw. Ket
naka'ngap sara nga'min ta mangkarnge' rasaray mammemper nin mam-
pag'irgo sa sarita' nan diri nin barang saya konra.
7 Sa nipaka'ngap ran tuloy ket wanra, "Ambo' para a taga Galilea sarayti
nin tutawo?
8 Ket pa'no bale' a mangkarnge-karnge' tamoynan man'irgwen ra a irgo
tamon diri?
9 Si'tamo nin iti ket main nin taga sa Partia, sa Media, sa Elam, sa
Mesopotamia, sa Judea, sa Capadocia, sa Ponto, sa Asia,
10 sa Frigia, sa Pamfilia, sa Egipto. Main et nin taga sa lulugar sa nasyon
nin Libya nin adani sa Cirene. Main anamaet et nin taga Roma nin Judio tan
saray nasagyat sa pammemper nin Judio
11 tan main et nin tutawo sa Creta tan sa Arabia. Ket mangkarnge' tamon
mampag'irgo sara sa uirgo tamon diri maipa'ka' sa makapaka'ngap nin
ginwa-ginwa' nan Dios."
12 Kai ma'pos nin isipen nin barang saya a mampangyadi' ket kai nin
mabulsu-bulsot a pittepetan ran wanra, "Ani kadi' a pipa'kaan nin sayti?"
13 Main sara bale' a manuya'-tuya' nin wanra, "Nabok sarain tamo'!"

Si Minsahi na ni Pedro a Si Cristo syay Tinudo' nan Dios

14 Ket, nako ya sa adapan si Pedro nin kalamo' nasaray labinsaya et nin
apostoles, mi'sa ya nag'irgo nin maksaw a wana,

* **2:1** Mabasa maipa'ka' konan sitin pista sa Glusaryo.

"Kababalyan tan sarba moyo nin mampiikap iti sa Jerusalem, rumnge'
kamo pan maong tan andi' kamo nin malingo maipa'ka' sa mampangyadi'.
15 Kai sara nin nabok ti nin tutawo nin bilang sa man'ipa'ka' moyo. Alas
nwibi tamo' et nin buklas!
16 No kai edet, saytin mampangyadi' ket say nipadles na ni Prupita Joel sin
nu'nan panaon a wana:
17 'Wana nin Dios, "Sa panaon nin adapen ana nin kala'pusan,
ibi koya nin sibubulos a Ispirito ko sa sarba.
Ket saray ua'nak moyo, lulalaki man o bubbayi, mangipatanda' sara li'
nin maipa'ka' kongko.
Saray mangalalago' nin lulalaki, pa'kitan kosara li' nin bubagay a kai ra
ma'kit nin raruman tutawo, tan
saray mumasiken, manaynep sara li' nin say ipataynep ko konra.
18 O', mataman konran uaripen ko, lulalaki man o bubbayi,
ibi koya anamaet nin sibubulos a Ispirito ko sa saytaw li' nin panaon,
ket mangipatanda' sara nin maipa'ka' kongko.
19 Mangipa'kit ako nin makapaka'ngap nin mangya-mangyadi' sa langit,
tan mumilagro nin paka'kitan iti sa luta'.
Ma'kit li' sa luta' a daya', apoy tan makubpal nin asok
20 tan sa langit, dumedlem ya li' a awro
tan umudit ya li' nin bilang daya' a bulan.
Ket konan siin, rinmate' anaytaw si impurtantin panaon a si'kon si Dios
ket mag'uray akon main nin pinasyan kaalakyan nin pakayadi'.
21 Ket maisalba koyay si'numan a kidawat nin inganga'do kongkon si
Uunuren." '*
22 Kanya' nin reng'en rako pa, si'kamon kapada ko nin Israelita," wana ni
Pedro. "Si Jesus a taga Nazaret, yupa' kona, nangwa' ya a Dios nin mumilagro
tan makapaka'ngap a nangya-nangyadi'. Tanda' moyoynay maipa'ka' sa sayti
say man'ibarita' ko ta iti nin mismo nin nangyadi' sa lugar moyo. Nipatanda'
na nin Dios komoyo a si Jesus tawo naya nin nibaki' na.
23 Ket siti si Jesus, nipagamet ya komoyo bana' ta nidisisyon tan niplano
nayna in nin gindat nin Dios. Ket nipapati moya konran ambo' nin Judio a
nipasak raya sa kudos.
24 Bale' pinasubli' nayan mabyay nin Dios ket ginlat naya sa irab nin pag'in
nin nati ta kai nin magwa' a mag'uray a patiti kona.
25 O' ta nisurat nayti e ni David sin nu'nan panaon a maipa'ka' konan siti si
Jesus,
'Tanda' ko nin kalamo' koyan pirmi a Dios.
Iti yan pirmi sa abay ko kanya' nin kasa gapo nin makatege' kongko.
26 O' a wanin kanya' nin maririket a kanakman ko,
tan mariga ako sa pag'iirgo ko;
ket, mataman no tawo ako tamo',
matalek ako nin liso a
27 kai mo nin pauryan, O Dios,
nin itaw ya tanay kararwa ko sa *Hades**,
tan kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki' mon tutuo
komo.
28 Nipatandaan ma kongko a dalan nin mangipunta kongko sa byay.*
Gaw'en mon malipos ako nin ririket ta kalamo' katan pirmi.' "*

---

* **2:21** Joel 2:28-32. * **2:27** ***Hades*** Siti a lugar ran nunati. Mabasa et a maipa'ka' sa Hades sa Glusaryo. * **2:28** *a dalan nin mangipunta kongko sa byay.- O:a pasublien nakon mabyay.* * **2:28** Kanta 16:8-11.

29 Nituloy na ni Pedro maipa'ka' konan siin ket wana, “Bubsat, tanda' tamo
anaod a si puon tamon si David, nati ya ket nitabon raya, tan say katutu'wan
ket ke'ran na et nin pantyon na anggan sawanin.
30 Si David, tanda' naytaw say nipangako' nan Dios kona ta nisamba nan
Dios kona a ipata'gay naya li' a saya konran puri na nin mag'adi' ya nin bilang
sa nipag'adi' na ni David.* Bana' konan siin tan bana' anamaet a saya yan
prupita, kanya' nin
31 tanda' naynan gindat a gaw'en na nin Dios. Ket nibarita' nayna anaod
nin gindat a maipa'ka' sa isusubli' nan mabyay nin Cristo nin nipangako' nan
Dios, a wana
kai naya nin pinauryan nin Dios nin itaw ya tanay kararwa na sa *Hades*,
tan a si lalaman na, kai na nin niyaburoy a maumok ya.”
32 Wana ni Pedro, “Ket matistigusan min sarba a si Jesus nin pinasubli' nan
mabyay nin Dios a man'ibarita' na sa sain a wana.
33 Nikwa yayna sa sangkata'gayan nin lugar sa wanan nan Dios a syay Ama
na, tan nibi nayan Ama kona a Ispiriton nipangako' na kona. Kanya' nin
naimatunan tan narnge' moyo sawanin a makapaka'ngap nin nunangyadi'
a pinangibwat na ni Jesus nin nangyadi' sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
34 O' ta main et nin nipadles na ni David, bale' ambo' anaod nin say lalaman
nan diri a mantukuyen na bana' ta kai ya nin nuli' itaw sa kami'nan nan Dios.
Nisurat na a wana,
‘Wana nin Dios konan Uunuren ko,
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
35 mintras a mampasukuen kosaran liso komo a kukalaban mo.” ’*
36 Bana' ta wanin,” wana ni Pedro, “matkap a sarba tamon Israelita ket,
matandaan tamon maong a sitaw si nipangako' nan Dios ket ginwa' nayan
Uunuren tan Cristo. Sya si Jesus nin nipasak moyo sa kudos!”
37 Natinreg nin maong a kanakman ran tutawo sa saytin narnge' ra ket
wanran nitepet kona ni Pedro tan konran raruman apostoles, “Bubsat, ani
edet a gaw'en mi?”
38 Ket ni'bat na ni Pedro, “Pagbabawian moyoynay kukasalanan moyo tan
pabawtismo kamon mangipa'kit a man'akuen moyayti si Jesu-Cristo. Gaw'en
moyoyti ta pigaw nin pirdunawen nan Dios a kukasalanan moyo, tan ibi
nayan rigalo komoyoy Ispirito na.
39 Anaod, siin a nipangako' na para sa kaabigan moyo tan ran saray
puri moyo, tan mataman saray tutawodtaw sa adayo' nin lulugar. Saytin
nipangako' nan Uunuren a si Dios tamo ket para sa barang sayan sagyaten
na nin umarak kona.”
40 Abaw et a nisala-salaysay na ni Pedro ta pigaw nin patutu'wan nay
nibari-barita' na, tan binari-baritaan nasara a wana, “Pal'isan moyo saray
tutawo konan sitin panaon a madusa sara li' bana' sa maraet a gugawa' ra.”
41 Ket abaw saray namper sa nibarita' na ni Pedro, ket nipabawtismo sara.
Konan sitaw nin awro, nalamu'nan saran magtulunribo a mammemper.

Say Kabibyay ran Mammemper

42 Inawru-awro, masuet saran nangrenge' sa uakay ran apostoles.
Nilalangen-langen sara nin sarba ran mammemper, nidudungu-dungo
saran mangan*, tan pirmi sara tanan dumasal.

---

* **2:30** Kanta 132:11; 2 Samuel 7:12,13. * **2:35** Kanta 110:1. * **2:42** *nidudungu-dungo saran mangan,- O:mangan sa pangwa-pangwa' ran pammane-panemtem sa nipati na ni Jesus,*

43 Ket napno' saran pangingibilang a tutawo konan Dios ta abaw a ginwa-
ginwa' ran apostoles nin makapaka'ngap tan pammatutuo nin maipa'ka'
konra.
44 Mididinep saran pirmi* a mammemper tan ikon nin sarba a main nin
saya tan saya
45 ket nilaku'-lako' ray main tan kukayamanan ra, ket say naglakuan nibi-
nibi ra konran kalalamo' ra dipindi sa pakatkapan nin barang saya.
46 Inawru-awro saran nipapasayadtaw sa sakop nan Timplo nin nangrayu-
rayo konan Dios. Nidudungu-dungo saran nangan-nangan sa pupammali ra,
a pinasyan ririket tan mabulos a nakem ran nangitao sa saya tan saya.
47 Nangrayo saraynan nangrayo konan Dios, tan saray tutawo, karirikitan
rasaray mammemper. Ket si Uunuren, nilamo' nasara konra nin inawru-
awro a man'isalba na.

3

Pina'get nan Ispirito a Pagtitistigos ra ni Pedro

1 Sayay awro, nako saradtaw sa sakop nan Timplo si Pedro tan si Juan, ta
udas nin kadadasal itaw; mag'alas tres nin yabina.
2 Sa purta sa Timplo a mantawagen nin “Purtan Mabista”, main itaw nin
sayay tawon lupoy nangibwat et sin niyanak ya. Sitin lupoy, ika' rayan
inawru-awrodtaw ta pigaw nin kipayabor ya konran tutawon sumrep sa
sakop nan Timplo.
3 Sin na'kit nasara si Pedro tan si Juan nin adap itaw sa sakop nan Timplo,
nikipayabor ya konra.
4 Pinastang rayan maong, mi'sa wana ni Pedro kona, “Pastangen rakami!”
5 Ket pinastang nasara tan taga-taga'nan nay ibi ra kona.
6 Wana et ni Pedro, “Kasan balitok, ni pirak ko; no ani a main ko, siin a ibi
ko komo. Sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo nin taga Nazaret, lumalako ka.”
7 Gina'getan naya ni Pedro sa wanan nin takyay tan pina'deng naya, ket
tampor ginumsen a ayi tan bisit na.
8 Ket naka'deng ya tan linmala-lalako ya. Nayi ya konra nin sinumrep sa
sakop nan Timplo, a luksu-lukso ya tan manraywe-raywen nayay Dios.
9 Saray tutawodtaw, na'kit ra a manlumalako ya tan manraywen nayay
Dios.
10 Sin naalilbi' rayan tutawo a syaytaw si kipayabor nin nakatekre' itaw sa
mantawagen nin Purtan Mabista sa Timplo, wanin anan tuloy a nipaka'ngap
ra.

Si Minsahi na ni Pedro sa Timplo

11 Nakaga'get yaytaw si tawo konra ni Pedro tan Juan, a itaw sara sa lugar
sa Timplo a mantawagen nin “Balkon na ni Solomon”, sin niririrngan saran
nalayo nin inmarak konra a tutawo bana' ta naka'ngap saran tuloy.
12 Sin na'kit nasara ni Pedro, wana konra,
“Si'kamon kapada kon Israelita, ambale' nin naka'ngap kamon tuloy tan
ambale' nin nakamulite' kamo komi? Man'ipa'ka' moyo para a nakalalako
yayti nin tawo nangibwat sa pakababa' mi o bana' ta rilihyuso kami?
13 Si Dios a syay nagsirbyan ra ni Abraham, Isaac, tan Jacob, tan saray
pupuon tamo*, nipadar nan pinasyan kata'gayan na nin si Aripen nan si
Jesus. Bale' sya, nipagamet moya konran saray iti sa uray, tan ginurutan
moya sa adapan na ni Pilato. Disidido nayan bulusan sin saytaw si Jesus,

---

* **2:44** *Mididinep saran pirmi- O:Pinasyan irot nin pikakalamo' ran.*
* **3:13** Exodo 3:15.

14 bale' si'kamo, kai moya nin inalilbi', sya a liso nin naitalaga konan Dios
tan sya nin kasa gapon kasalanan. Dinawat moyoyna edet nin sayay priso
nin mangmamatin tawo a ibulos na ni Pilato.*
15 Pinati moya si Jesus a Puon nin Byay, bale' pinasubli' nayan mabyay nin
Dios. Ket matistigusan mi nin tutuo in.
16 Ket bana' sa pagmamatalek mi sa no si'no ya si Jesus, sitin tawo nin
tanda' moyon gindat a lupoy, makalalako yayna. O', nangyadi' ti bana'
sa pagmamatalek mi kona ni Jesus, ket bilang sa mangkiten-kiten moyo
sawanin, limpyo yaynan lisoytin tawo.
17 Bubsat, tanda' ko a si'kamo tan ran saray mag'uuray, ginwa' moyo in si
nipapati moya si Jesus ta nagkurang a pakataros moyo.
18 Sin saytaw et sin nu'nan panaon, nipatandaan rayaynan sarba ran
prupita a minsahi nan Dios a si sya a Cristo nin nipangako' na nin mag'adi' ket
mapadya'dya' ya, ket sawanin natukid ana in sa ginwa' moyo kona ni Jesus.
19 Kanya' nin matkap a magbabawi' kamo sa kasalanan moyo tan sumubli'
kamo konan Dios, ta pigaw nin mapirdunayna a kukasalanan moyo,
20 ket gaw'en nan Dios a mainawnan a kukanakman moyo tan ibaki'
nayadti si Jesus, a syay Cristo nin tinudo' naynan gindat nin adi' a mag'uray
komoyo.
21 Matkap a itaw ya et yapo' sa langit, anggan say sarba ket pinaba'yo
nayna nin Dios bilang sa nipaibarita' nayna sin saytaw et konran prupita nin
naitalaga kona.
22 Bilang wadi' si Moises, wana,
‘Mangipadar ya li' komoyo si Uunuren tamon Dios nin sayay Prupita nin
bilang sa nipangibaki' na kongko. Saya ya li' nin kapada tamon Israelita.
Matkap nin reng'en moyon maong a sarba nin ibarita' na komoyo.
23 Bale' si si'numan li' a kai nin mangimbabaet sa irgo na, kai yayna li' nin
maibilang konran tutawo nan Dios tan madusa yan mati.’
Wanin a wana ni Moises sin saytaw et.”*
24 Wana et ni Pedro, “Anaod, saray raruma et nin prupita, mangibwat kona
ni Samuel pati sara et nga'min a sinmunor kona, nipadles ran lamang ti say
mampangyadi' sawanin.
25 Si'kamo, main nin biang moyo sa sayti sawanin ta puri rakamo nin
sarain tan kirama' kamo sa nipangako' nan Dios sin saytaw et konran
puon tamo. Nibarita' na kona ni Abraham, ‘Mangibwat konan puri mo,
bindisyunan ko a sarban tutawodti sa mundo.’*
26 Kanya' nin,” wana ni Pedro, “sin nipadar naya tan nibaki' nayadti nin
Dios a Aripen nan si Jesus, kontamon Judio ya nin nu'nan nako ta pigaw nin
bindisyunan natamo yupa' sa pangwa' na a gurutan ana nin barang saya
kontamo a duka' a kabibyay.”

4

Dinakep sara si Pedro tan si Juan

1 Mangkiirgo sara et si Pedro tan si Juan konran tutawo sin main nin
inmarak konra nin pupadi', si upisyal ra nin gwardya sa Timplo tan main
anamaet nin Saduseo*.

---

* **3:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:15-23; Marcos 15:6-14; Lucas 23:13-23; Juan 19:12-15.
* **3:23** Deuteronomio 18:15,18,19. * **3:25** Genesis 22:18. * **4:1** Sarayti saray ***Saduseo***, kai ra nin tepren a main nin isusubli' nin mabyay.

2 Pinasya nin sager ra konra ni Pedro tan Juan bana' ta man'ibarita' ra a
pinasubli' nayan mabyay nin Dios si Jesus ket bana' kona pasublien nasara
li' nin mabyay a nunati.
3 Nipadakep rasara si Pedro tan Juan, ket bana' ta mangkumatpaapon ana,
nipukok rasarayna angga sin buklas.
4 Wanin man, abaw sara konran saray nakarnge' konra ni Pedro a namper
sa wanra. Ket nag'in maglimanribo saray lulalaki tamo' nin mammemper.
5 Sin sinmunor nin awro, nididinep saradtaw sa Jerusalem a mag'uuray
ran Judio, saray Mangatuntawo ra tan saray Madudunong sa Gugan-gan.
6 Itaw ya anamaet si Anas a syay Sangkata'gayan nin Padi', si Caifas, si Juan,
si Alejandro, tan raruma et nin myimbron pamilya nan si Sangkata'gayan
nin Padi'.
7 Pinaadap rasara konra si Pedro tan Juan tan nitepet ra konra, “Yupa' sa
ani nin pakayadi' moya nin napaanda' ti si lupoy? Si'no anamaet a nami nin
siin nin pakayadi' komoyo?”
8 Ket, si Pedro, a mampag'urayan naya nin Ispirito nan Dios wana,
“Si'kamo nin pupangulo tan mangatuntawo,
9 man'usisaen rakami maipa'ka' sa maabig a ginwa' mi konan siti si gindat
nin lupoy. Mangkalutkuten moyo no pa'no ya nin napaanda'.
10 Edet, si'kamo tan sarba ran saray kapada tamon tagadti sa Israel,
manepeg a matandaan moyoyti: Siti nin tawo a gindat ket lupoy ya, sawanin
iti ya sa adapan moyo nin limpyon man'umdeng ana bana' sa pakayadi' na ni
Jesu-Cristo nin taga Nazaret. Sya si Jesus nin nipasak moyon pinati sa kudos;
wanin man, pinasubli' nayan mabyay nin Dios.
11 Kapadan mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
‘Si bato nin nibilang moyon kai nin mausar nin si'kamon karpintiron naman-
day,
Sitaw a nag'in nin sangkaimpurtantiwan sa pamma'deng.’*
Siin nin bato ket si Jesus.
12 Si Jesus tamo' a makapamakanda' nin byay tamo, bana' ta iti sa intiron
sangkamundwan, kasaynan si'numan nin raruma et a nibi nan Dios nin
makapangisalba kontamo.”
13 Naka'ngap saran tuloy a pupangulo ran Judio sin na'kit ran pinasyan
tepel ran mag'irgo ni Pedro tan Juan, anta tanda' ran kasan inadal ra tan
ka'bawan sara tamo' nin tawo. Ket napanemtem ra a kalalamo' nasara intaw
ni Jesus.
14 Konan siin, kasan naibarita' ran pupangulo nin kuntra konra ta
mangkiten-kiten rayaytaw si tawon napaanda' nin naka'deng sa dani ra ni
Pedro tan Juan.
15 Kanya' nin pinaliwa' rasara yapo' nin pupangulo sa kwarto nin Kunsiho
tan nag'iirgo sara.
16 Wanra, “Ani a gaw'en tamo konra? Tanda' nin sarba nin iti sa Jerusalem
a gawa' rayaytaw si ambo' nin basta-basta nin milagro. Ket kai tamo nin
maibudi' a katutu'wan.
17 Say mabista, ta pigaw nin kai ana nin maitayak et konran tutawo a
man'iyakay ra, ima'nwen tamo sara nin mangibari-barita' nin maipa'ka'
konan siin si wanran syay Cristo a nipangako'.”
18 Ket kinayaban rasara anamanaet si Pedro tan binibilin rasara a wanra,
“Andi' kamoyna gapo nin mangibari-barita' nin maipa'ka' konan siin kano a
Cristo.”

---

* **4:11** Kanta 118:22.

19 Ket wanran inumbat ni Juan tan Pedro, “Si'kamo ana a manimbang no
aya kasi a matunong sa pangingikit nan Dios: Si tumumbok kami komoyo o
kona nin Dios?
20 Anaod, kai mi nin magwa' a tumumbok sa wamoyo a andi' mi ana nin
ibari-barita' a na'kit tan narnge' mi nin maipa'ka' kona ni Jesus.”
21 Sin sain, mas lalo rasara et yapo' nin linili'mo nin saray pupangulo si
Pedro, mi'sa rasarayna nin binulusan ta kasan ma'kit ran padalan a madusa
rasara; lalo ta saray tutawo ket manraywe-raywen rayay Dios bana' konan
22 si nangyadi' a paka'kitan nin pakayadi' na. Saya et, sitaw si tawo nin
napaanda' ket masurok anan a'pat a pulo' a taon nin lupoy ya.

Mampagsenen a Pagmamatalek ran Mammemper

23 Sin sain, sin binulusan sarayna si Pedro tan Juan, sinmubli' saran
tampor konran kalalamo' ra tan nibarita' ra konra a wanran Pupangulon
Pupadi' tan saray Mangatuntawon iti sa uray.
24 Sin narnge' ra a wanra, nipapasaya saran dinmasal konan Dios a wanra,
“O Catawan a main nin kapangyadian sa sarba, si'kay namarsa nin langit tan
nin luta', pati say taaw tan say sarba nin main sa sayti.*
25 Si'kan lamang taw si namag'irgo konan si puon min si David. Saya yan
aripen mo nin sa nipaninreg nan Ispirito mo kona ket wana,
‘Pinasyan bayani ra nin saray kai nin magtanda' konan Dios,
tan mikukumplot sara sa duka' a gawa', bale' kasa nin pirat'anan nin
sayti.
26 Saray uadi' tan saray pupangulo sa nagsikabarang nin lugar iti sa mundo,
sisasadya' sarayna ta nipapasaya sara
ta pigaw nin kuntrawen raya a Dios tan a Cristo nin nipangako' na.’*
27 Anaod, nangyadi' anan talaga in iti sa sitin syudad! Si Adi' Herodes tan si
Gubirnador Poncio Pilato tan saray kalalamo' ran ambo' nin Judio, tan pati
anamaet nin saray kapada min Israelita, nikukumplot sara nin patyen ya a
Aripen mon nitalaga nay byay na komo, sya si Jesus, tan sya a tinudo' mo nin
Cristo.*
28 Bale', sain, iti anan gindat sa makapangyayadi' nin plano mon gaw'en ket
nigagara mon talaga nin matukid.
29 Ket sawanin, Catawan, tanda' moy panglili'mo ra komi. Kanya' nin
tulungan rakami kumon nin si'kamin uaripen mo, a kai kami nin lumi'mo
nin ipatanda' mi a sarita' mo.
30 Ipa'kit mo pa a pakayadi' mo nin mamaanda' konran main nin masakit,
tan aburuyan rakami pan makagwa' nin makapaka'ngap nin pammatutuo
a mangingilalaman kami komo tan raruma et nin makapaka'ngap nin
bubagay, yupa' sa pakayadi' nan Aripen mon nitalaga nay byay na komo, si
Jesus.”
31 Kayadi' ra nin dinmasal, naeyeg yay bali nin kami'nan ra. Sarba ra ket
liso nan nag'urayan nin Ispirito nan Dios, ket pinasyan tepel ran nangibari-
barita' nin minsahi na.

Say Mararos nin Pikakalamo' ran Mammemper

32 Sarba ran saray mammemper, sayan-saya a kaisipan tan apes ra, tan
kasan si'numan nin nangikwinta a say main na ket para tamo' nin bukod
kona, no kai edet, para sa sarba.

---

* **4:24** Exodo 20:11; Nehemias 9:6; Kanta 146:6. * **4:26** Kanta 2:1-2. * **4:27** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 27:1,2; Marcos 15:1; Lucas 23:1-2,10-11; Juan 18:28,29.

33 Saray apostoles, naiduma a pakayadi' ra sa pangibari-barita' a pinasubli'
nayan mabyay nin Dios si Uunuren tamon Jesus. Ket si Dios, nibu'bo' nay
tulong na konran sarba ran mammemper.
34 Kasa gapo nin nagkurang konra sa pakatkapan ra ta saray main nin luta'
o bali ket nilako' rayti, tan say naglakuan,
35 nibi ra konran apostoles nin nibi-nibi ra konran saray mampagkakurang
sa matkap ra.
36 Alimbawa' ket, main nin saya konra a say ngaran na Jose. Puri naya ni
Levi tan taga ya sa isla nin Cyprus. Saray apostoles tinawag rayan Bernabe a
say rabay nan irgwen nin sitin ngaran ket Mapangliwaliwa.
37 Naglako' yan luta' na tan niparisibi nay naglakuan konran apostoles.

5

Para sa Pakararos nan Dupong ket Nati sara si Ananias tan Safira

1 Sawanin, main anamaet nin saya nin lalakin say ngaran na Ananias tan
si asawa na say ngaran na Safira. Sarayti, naglako' saran luta' ra.
2 Ket nag'irgwan ran mitraasawa a itra' ray raruman naglakuan. Ket say
raruma tamo' a niparisibi na ni Ananias konran apostoles a kano wadi' ket
saytaw nga'min.
3 Ket si Pedro wana, “Si'ka, Ananias, inaburuyan man nag'uray sa
kanakman mo si Satanas ta mampibula'-bula' ka konan Ispirito nan Dios sa
wamo nin sayti nga'min a naglakuan moyo.
4 Sin ba'yo moya nin nilako' a luta' moyo, iti ana komoyo no ilako' moya o
kai ta ikon moya anaod, tan mataman sin nalako' moyayna, iti et a lamang
komoyo no ani a gaw'en moyo sa naglakuan ta ikon moyo. Ket ambale' a
naisip mon gaw'en ti? Sa saytin ginwa' mo, ambo' tamo' nin sa tutawo ka
nin nibula'-bula' no kai mas lalo ana konan Dios.”
5 Sin narnge' nayti ni Ananias, natumba ya ket nati ya.
Ket pinasyan nikabigra' ran sarba ran nakatanda' sa nangyadi'.
6 Saray tububa'yo nin itaw, pinunggos rayay bangkay na tan nika' raya nin
nitabon.
7 Sin tuloy udas ana angangko a linmabas, rinmate' ya si Safira, a kai na et
nin tanda' a nangyadi'.
8 Wana ni Pedro kona, “Si'ka, Safira, sayti tamo' para nga'min a naglakuan
moyo konan luta' moyo?”
Ket ni'bat na ni Safira, “O', sain tamo'” wana.
9 Wana et ni Pedro, “Ambale' a nikumplot kamon mitraasawa a ikwa moya
sa sayay panunubok a Ispirito nan Uunuren tamo? Reng'en mo, manrumate'
saraynay nako nin nanabon konan asawa mo ket sumunor ka anamaet nin
ika' ra nin itabon.”
10 Konan siin a lamang, natumba ya si Safira ket nati ya. Sin rinmate'
saraynaytaw saray tububa'yo, na'kit ran nati ya si Safira ket inalsa raya tan
nika' raya nin nitabon sa abay nan nanabunan konan asawa na.
11 Ket sin sain, saray sarba ran mammemper itaw tan saray raruma et nin
nakarnge' sa nangyadi', pinasya nin li'mo ra.

Inmabaw saraynan Inmabaw a Mammemper

12 Ket abaw a ginwa-ginwa' ran saray apostoles nin makapaka'ngap nin
pammatutuo nin maipa'ka' konra a naimatunan ran tutawo. Sarba ran saray
mammemper, itaw saran pirmi nin mididinep sa “Balkon na ni Solomon”
itaw sa Timplo.

13 Saray ambo' nin mammemper, mali'mo sara nin kilangen-langen konra.
Wanin man, saray tutawo ket ata'gay a pangingikit ra konra.
14 Ket inmabaw saraynan inmabaw a nailamo' konra nin mammemper
kona ni Uunuren a Jesus, lulalaki tan bubbayi.
15 Bana' sa mampangya-pangyadi', nika'-nika' rasaran tutawo sa rigrig nin
dudalan a main nin masakit a nakaida' sara sa katri tan sa apay ra, ta pigaw
nin mataman tana nin maalinawan nasara ni Pedro no lumabas ya.
16 Abaw sara et a tutawon nangibwat sa bubabali nin iti sa libed nin
Jerusalem a nakodtaw nin inawit-awit rasaray main nin masakit tan saray
nasrepan nin duka' a ispirito. Ket, sarba ra nga'min ket napaanda'.

Pinaidap saray Apostoles

17 Sin sain, pinasyan imbel nan Sangkata'gayan nin Padi' tan saray
kalalamo' na nin myimbro sara nin grupo ran Saduseo konran apostoles,
kanya' nin nangimey sara.
18 Nipadakep rasaray apostoles mi'sa rasara nin nipapriso.
19 Bale' sin yabi, inabryan nayan sayay anghil nan Dios a priswan tan
pinaliwa' nasara. Wana konra,
20 “Mako kamodtaw sa sakop nan Timplo tan ibari-barita' moyo konran
tutawo a maipa'ka' konan siti si byay a iti kona ni Jesus.”
21 Tinmulok sara konan anghil a apostoles. Sin mangkumalaway ana, nako
sara sa sayay lugar itaw sa Timplo tan nangyakay sara.
Sin sain anamaet, nididinep saray Sangkata'gayan nin Padi' tan kalalamo'
na, tan miniting rasaray myimbro nan Kunsiho tan nga'min ran Man-
gatuntawo ran Judio, mi'sa sara nin namaki' nin gwardya nin keen rasara
nin kalapen a apostoles sa priswan.
22 Bale' sin rinmate' saradtaw sa priswan a gwardya, kasa saraynadtaw a
apostoles. Kanya' nin sinmubli' sarayna tan wanra,
23 “Sin rinmate' kamidtaw sa priswan, sarado yan maong tan itaw saran
mampaggwardya sa purta a gwardya. Bale' sin inabryan miya a namukukan
konra, kasa gapo ni sayan tawodtaw sa luob!”
24 Sin narnge' rayti nin si upisyal ran gwardya sa Timplo tan saray Pupan-
gulon Pupadi', nabagya' sara tan nangisip sara no ani a pirat'anan li' nin
sayti.
25 Kaaram, main nin tawon rinmate' nin wana konra, “Saraytaw saray
nipriso moyo, itaw sara sa sakop nan Timplo nin mampangyakay konran
tutawo.”
26 Kanya' nin nako yadtaw a upisyal tan saray gwardya konran apostoles
ta pigaw nin dakpen rasara. Bale' kai rasara nin pinwirsa ta mali'mo saran
bangli' no kudas-kudasen rasara nin tutawo.
27 Niyadap rasaray apostoles konran pupangulo ket si Sangkata'gayan nin
Padi' wana konra,
28 “Mairot min niyawa' komoyo a pangangakay moyo nin maipa'ka' konan
siin a Cristo kano. Bale' kiten moyoy ginwa' moyo! Nitayak moyoynay akay
moyodti sa Jerusalem, tan mampaliwaen moyo nin ubatan mi a patiti na.”
29 Bale' wana ni Pedro tan saray raruman apostoles,
“Anaod, matkap a si Dios a tumbuken mi ambo' a tutawo!
30 Si Dios nin rinayo ra nin pupuon tamo, nipata'gay naya si Jesus a dinuksa'
moyon pinati nin nipasak sa sayay kayo.*
31 Nikwa naya nin Dios sa lugar nin sangkata'gayan a kagalangan itaw sa
wanan na, a syay Pangulo tan Mangingisalba ta pigaw nin mabyan atamon

* **5:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin pakadusa sa Deuteronomio 21:23.

pagkanawanawan magbabawi' a si'tamon puri na ni Israel ket mapirduna a
kasalanan tamo.
32 Ket tistigos kami sa sain nin nunangyadi'; wanin ya anamaet a Ispirito
nan Dios nin mampiikapen nan Dios konran saray mantumulok kona."
33 Sin narnge' ran pupanguloyti nin wana ni Pedro, wanin ana a sager ra,
ket nag'iirgwan ra nin ipapati rasaraynay apostoles.
34 Bale' main nin saya konran pupangulo a inumdeng, nin say ngaran na
ket Gamaliel. Sayay Pariseo yayti nin madunong ya sa Gugan-gan ran Judio
tan ata'gay a pangingikit ran sarba ran tutawo kona. Ket niparikor nasara
yapo' a apostoles,
35 mi'sa wana konran kalalamo' nan pupangulo,
"Kapada ko nin Israelita, pakandaen tamo a gaw'en tamo konran saraytin
tutawo.
36 Bilang wadi', sin ambo' et nin na'teng, main yaytaw si tawon say ngaran
na ket Teudas, nin sa wana saya yan alaki nin tawo. Ket main nin mag'a'pat a
yasot sara a naayat na nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya. Nisisyak saray
tumutumbok kona, ket say nitarana' na na'rep.
37 Kaaram, main yaytaw anamaet si sayay taga Galilea nin say ngaran
na ket Judas sin kapresan nin sinsus para sa pammayad nin buis. Main
saraytaw anamaet saray naayat nin nikikalamo' kona. Bale' napati ya
anamaet nin lamang ket nisisyak saran lamang a tumutumbok na.
38 Kanya' nin sawanin, si ibarita' ko maipa'ka' konran saraytin tutawo ket
si pauryan tamo sara tamo'. No tawo tamo' a ibwatan nin sain nin gawa' tan
akay ra, mangangga li' sa kasa.
39 Bale' no karabayan nan Dios, kai tamo sara nin mapaed, tan lumiwa' et
a mangkuntrawen tamoyay Dios."
Ket sinunor ran pupangulo a wana ni Gamaliel.
40 Say ginwa' ra tana, nipakayaban rasaray apostoles, nipasanet-sanet
rasara, tan inima'no rasara anamana nin mangyakay nin maipa'ka' kona ni
Jesus, mi'sa rasarayna nin binulusan.
41 Nibwat saraynadtaw a apostoles. Maririket sara a nikwinta nan Dios a
maikana' saran mangirangep nin kading'eyan alang-alang kona ni Jesus.
42 Inawru-awron itaw sara et a lamang sa sakop nan Timplo tan sa bubali,
nin nituloy ray pangangakay tan pangingipatanda' ra a si Jesus, syay Cristo
nin nipangako' nan Dios.

6

Say Nipamili' nin Pito ran Mamaga sa Pakatkapan ran Mammemper

1 Ket sin saytaw nin panaon sin man'umabaw saraynan man'umabaw a
tumutumbok kona ni Jesus, nagriklamo saray Judio nin say irgo ra ket Griego
kuntra konran saray puron Judio. Wanra a saray bubbayin balo sa grupo ra
ket kai sara nin mangkabyan nin man'ibin tulong inawru-awro.
2 Kanya' nin dininep rasaran labinrwan apostoles a sarba ra nga'min nin
mammemper tan nibarita' ra konra, "Bubsat, ambo' nin mabista a pauryan
mi a pangangakay mi nin say man'ibarita' nan Dios ta pigaw nin pagawan mi
a pangingitayak nin tulong.
3 Kanya' nin mamili' kamo nin pito ran lulalaki komoyo, nin mabistay
pitatawo ra, madudunong sara tan peteg a mampag'urayan nasara nin
Ispirito nan Dios, ta pigaw nin sara a gumwa' sa sain nin trabaho.
4 Ket si'kami, mai'pos mi a udas mi sa kadadasal tan sa pangangakay nin
minsahi nin nangibwat konan Dios."

5 Kumpurmi sara nga'min a mammemper sa saytin wanra nin apostoles.
Ket namili' sarayna tan sarayti a pinili' ra: Si Esteban, a sya, magsen a pag-
mamatalek na konan Dios tan peteg a mampag'urayan naya nin Ispirito nan
Dios; si Felipe, si Procoro, si Nicanor, si Timon, si Parmenas, tan si Nicolas a
taga Antioquia nin ambo' yan Judio bale' gindat yaynan mantumumbok sa
pammemper ran Judio.
6 Niyadap rasara konran apostoles, ket nidasalan rasara tan nipababo ray
gamet ra konra.

7 Ket say minsahi nin nangibwat konan Dios, naitayak anan naitayak, tan
inmabaw saraynan inmabaw a tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Jerusalem
tan abaw sara anamaet a pupadi' nin tinumper.

Ginuyugoy yan Niyadap konan Kunsiho ran Judio si Esteban

8 Binindisyunan tan binyan nayan pakayadi' nin Dios si Esteban, ket
nangwa-nangwa' ya nin paka'kitan nin pakayadi' nan Dios tan raruma et nin
makapaka'ngap a bubagay sa busel ran tutawo.
9 Bale' main nin tutawo nin nanguntra kona ni Esteban. Myimbro sara nin
sayan dupong ran Judio a mantawagen nin Saray Ambo' Ana nin Aripen a
taga sara Cirene, taga syudad nin Alejandria, taga prubinsyan Cilicia tan taga
Asia.
10 Bale' kai raya gapo nin nadaeg si Esteban bana' ta say kadunungan na
ket ibat konan Ispirito nan Dios.
11 Ket bana' ta wanin, nangupa' sara nin tutawon mamaraktika nin bula'-
bula' a kuntra kona ni Esteban. Saraytin inupaan, nibari-barita' ra a narnge'
raya si Esteban nin nag'irgon duka' nin kuntra kona ni Moises tan konan
Dios.
12 Yupa' sa wanin, pinasager rasara kona ni Esteban a tutawo, saray
Mangatuntawo ran Judio tan saray Madudunong sa Gugan-gan ran Judio.
Kaaram, inataki raya tan ginuyugoy rayan nika' niyadap konan Kunsiho.
13 Nangalap sara anamanaet nin tutawon namaraktika nin bula'-bula' nin
kuntra kona ni Esteban. Wanra, “Siin si Esteban, kai ya nin tumgen nin
mag'irgon duka' maipa'ka' konan si Timplo nan Dios tan sa Gugan-gan na.
14 Narnge' mi nin nibarita' na a siin kano si Jesus a taga Nazaret ket yubaen
nayayti si Timplo tamo tan silyan na a naimatawan tamon kaugalian a
nangibwat kona ni Moises.”
15 Pinastang rayan maong si Esteban nin sarba ra nin itaw, ket na'kit ra a
say rupa na kapadan bakas nin rupa nan sayay anghil.

7

Si Minsahi na ni Esteban a si Sangkau'nawan nin Martir

1 Sin sain, wanan Sangkata'gayan nin Padi' kona ni Esteban, “Tutuo in para
say man'iparsa ra komo?”

2 Inumbat ya si Esteban a wana,

“Bubsat tan mangatutua kosara, rumnge' kamo sa sayti say ibarita' ko.
Sin saytaw sin si puon tamon si Abraham ket itaw ya et nin mampiikap sa
Mesopotamia, sin ba'yo ya et nin inmalis nin nako sa syudad nin Haran, si
Dios nin naipadar a kata'gayan na ket nipa'kit ya kona.
3 Wana nin Dios kona ni Abraham sin sain,

‘Lumakwan ka konan siti nin lugar tan konran pupartidos mo tan mako ka
sa lugar nin pangipatyuan ko komo.’*
4 Linmakwan ya anaod itaw sa lugar nin Caldeo* tan nako ya nin niikap sa
Haran. Bale' sin nati yayna si tatay na, pinaalis naya anamana nin Dios si
Abraham nin nakodti sa lugar a mampiikapan tamo sawanin.
5 Sin sain, kai naya et gapo nin binyan nin Dios si Abraham nin luta' a
matawag nan ikon na nin diri. Wanin man, nipangako' nan Dios a ibi nayayti
li' nin luta' kona ni Abraham tan konra nin puri na. Sin sain bale' ket kasa et
nin anak na ni Abraham.
6 Wanti et a wana nin Dios kona ni Abraham,
‘Saray puri mo, miikap sara li' sa nasyon ran sakalakon tutawo. Maaripen
sara ket maduksa-duksa' sara li' sa luob nin a'pat a yasot nin taon.
7 Bale' dusawen koya li' a nasyon nin mangaripen konra, ket lumakwan
sara li' konan siin nin nasyon tan sumubli' saradti, ket pagsirbyan rakodti.’*
Sain a wana nin Dios.
8 Mi'sa, nangwa' yan pakitarato a Dios kona ni Abraham, nin pina'get ya
nin pakaturi' ran sarba ran puri na nin paka'kitan a ikon nasara nin Dios.
Kanya' nin sin naiyanak ya si Isaac a anak na ni Abraham, nipaturi' naya sin
waloy awro nayna. Wanin anamaet a ginwa' na ni Isaac konan anak nan si
Jacob, tan wanin na anamaet ni Jacob konran labinrwan a'nak nan lulalaki
a saray pupuon tamon Judio.*
9 Saya konran saraytin mibubsat a say ngaran na ket Jose. Saray raruma
maimbel sara kona kanya' nin nilako' rayan mag'in nin aripen itaw sa Egipto,
bale' kai naya nin pinauryan nin Dios.*
10 Nilasat naya sa sarban kaidapan na. Binyan nayan kadunungan sin
inmadap ya konan si Faraon a si adi' sa Egipto, kanya' nin napaririketan ya
kona ni Jose. Ginwa' nayan gubirnador sa Egipto si Jose tan ingkargado sa
intiron palasyo na.*
11 Ambo' nin na'teng, nagkamain nin bitil itaw sa intiron Egipto tan iti sa
Canaan. Pinasyan idap ra nin saray tutawo tan saray pupuon tamo ta kasan
ma'kan ra.
12 Sin natandaan na ni Jacob a main nin ma'kan sa Egipto, nibaki'
nasaradtaw a ua'nak na a saray pupuon tamo. Sitaw a u'nan nipako ra sa
Egipto.*
13 Ket sin nako saradtaw nin pirwa, nipaalilbi' yayna si Jose konran bubsat
na. Sin sain, natandaan nan Faraon a maipa'ka' konran pamilya na ni Jose.
14 Ket nika' naya nin nipakalap ni Jose si ama na a si Jacob tan saray sarba
ran kukanayon na. Sara nga'min, pitumpulo' tan lima sara.*
15 Nako ya anaod sa Egipto si Jacob tan si intiron pamilya na. Ket itaw
yayna nin naparat'anan nin nati, wanin a lamang konran ua'nak na a saray
pupuon tamo.
16 Bale' inawit nin nisubli' a bangkay ra sa Shekem ta nitabon saradtaw sa
luta' a sinaliw na ni Abraham konran ua'nak na ni Hamor nin nigagara nayan

---

* **7:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 11:31–12:4. Ma'kit tin lugar sa mapa sa Genesis 12. Si ***Mesopotamia***, syay nasyon sawanin nin Iraq. Si ***Haran*** anamaet, saya yan syudad sa nasyon sawanin nin Turkey. * **7:4** Siti a lugar sa bandan bagatanan nan Babilonia. * **7:7** Genesis 12:7; 13:15; 15:13-18; 17:8; Exodo 3:12. * **7:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 17:10-14; 21:2-4. * **7:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 37:11,28; 39:2,21. * **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 41:39-44. * **7:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 42:1-38. * **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 45:1-28; 46:27.

gaw'en nin pannabunan.*
17 Sin dandani anay panaon nin tukiden nayna nin Dios a nipangako' na
kona ni Abraham, saray pupuon tamo nin itaw sara sa Egipto ket inmabaw
saraynan inmabaw.
18 Si adi' nin mampag'uray ana sa Egipto ket kai na nin natandaan a
maipa'ka' sa alakin nagwaan na ni Jose sin saytaw.
19 Masirib yayti nin adi' tan rinumi'-rumi' nasaray pupuon tamo tan pinilit
rasaran itampal rasaray uabing ra ta pigaw nin mati sara.*
20 Sin sain ket syay panaon nin naiyanak ya si Moises, a sya pinasyan anda'
na nin abing. Inalila' raya nin saray matua na sa bali ra sa luob nin tuloy
bulan.
21 Ket sin kapilitan ana nin nitampal raya, napurot naya nin babayin anak
nan Faraon, ket nikwinta nayan anak nan diri.*
22 Kanya' nin niyakay ya si Moises sa sarba nin kadunungan ran taga
Egipto, ket nag'in yan madunong sa sarita' tan sa gawa' na.
23 Sin a'pat a pulo' a taon nayna ni Moises, naisip nasaran pinasyar a
kapada nan puri nan si puon nan si Israel.
24 Sin sain, na'kit nayay sayay kapada nan Israelita nin manrumi'-rumien
nan sayay Egipcio. Nisakit nayay kadayaan na, ket napati nayay Egipcio.
25 Nipa'ka' na ni Moises a ma'kit ran kapada nan Israelita a syay usaren nan
Dios sa panglat na konra sa pakaaripen ra, bale' kai ra nin na'kit.
26 Sin sinmunor nin awro, main nin rwa ray Israelita nin na'kit nan
mampiaway. Apes nasaran patgenen tan pitunwen ket wana konra, ‘Bubsat,
midayaan kamo, ket ambale' a mampiaway kamo?’
27 Bale' sitaw si mampangrumi' niwaksil naya si Moises tan wana, ‘Ambale'
a kibba'bat kadti? Si'noy nangikwa komo nin mag'uray tan mangukom
komi?
28 Rabay nako anamaet para nin patyen nin bilang sa ginwa' mo naapon
konan sitaw si Egipcio?’
29 Sin narnge' na in ni Moises, linmi'mo ya ket nalayo yadtaw sa Egipto nin
nako sa lugar nin Midian. Sayay san'ili yan niikap itaw tan itaw yayna nin
nakaasawa, ket nagkamain yan rwa ray a'nak nin lalaki.*
30 Napalabas a a'pat a pulo' a taon, nipa'kit ya kona ni Moises a sayay anghil
konan sayay mandumtan kayo, itaw sa disyirto sa danin talugtog nin Sinai.
31 Naka'ngap yan tuloy si Moises konan siin nin na'kit na, ket sin kinmadani
ya ta pigaw nin kikiten nayan maong, bigra' nin narnge' na a busis nan Dios.
32 Wana, ‘Si'ko et a lamang a Dios ra nin pupuon mo, si Dios na ni Abraham,
si Dios na ni Isaac, tan si Dios na ni Jacob.’ Nangingintar ya sa li'mo na si
Moises, ket andi' yaynan kumikit.
33 Ket wana et nin Dios kona, ‘Galten moy apin nin ayi mo ta siti si lugar nin
mantukduan mo ket naipurok yan para kongko.
34 Mangka'kit ko a peteg a mangkapadya'dya' saray tutawo kodtaw sa
Egipto. Marnge' koy ay'ay ra kanya' nin nako akodti ta pigaw nin galten
kosarayna sa pakaaripen ra. Ket si'ka a ibaki' kodtaw sa Egipto.’ ”*
35 Nituloy na ni Esteban a nag'irgo a wana, “Siti si Moises, kai raya intaw
nin inalilbi' nin saray kadayaan na nin saray Israelita ta wanra kona, ‘Si'noy
nangikwa komo nin mag'uray tan mangukom komi?’* Bale' syay nibaki' na

* **7:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 23:3-16; 46:1-7; 49:29-33; 50:7-13; Josue 24:32. * **7:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7-11,22. * **7:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:2-10. * **7:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:11-15. * **7:34** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 3:1-10. * **7:35** Exodo 2:14.

nin Dios nin mag'uray nin pa'sar mangibulos konra sa tulong nan anghil nin
itaw intaw sa mandumtan kayo.
36 Si Moises a nangiliwa' konradtaw sa Egipto, a sya nakagwa' ya nin abaw a
makapaka'ngap nin nunangyadi' tan paka'kitan nin pakayadi' nan Dios, sin
mintras a itaw sara et sa Egipto, sin itaw sara sa mantawagen nin Mu'dit a
Taaw, tan sin itaw sara sa lugar a kasan tawo, sa luob nin a'pat a pulo' a taon.*
37 Siti si Moises a nangibarita' konran pupuon tamon Israelita a wana, 'Si
Dios, mangibaki' ya komoyo nin sayay prupita a kapada moyon Israelita,
kapada sa nipangibaki' na kongko.'*
38 Siti si Moises, kalamo' raya nin pupuon tamo sin rinayo rayay Dios itaw
sa lugar a kasan tawo. Sya a nikiirgwan nan anghil itaw sa talugtog nin
Sinai, tan kalalamo' nasaray pupuon tamo. Sya et a lamang a nangawang nin
susarita' nan Dios nin makapami nin byay, ta pigaw nin sayti ket maiparate'
kontamo.*
39 Bale' kai sara nin tinmulok kona ni Moises a pupuon tamo; ana edet, kai
raya nin kinabilangan ta say rabay ra ket sumubli' sara sa Egipto.
40 Kanya' nin sin itaw ya sa talugtog nin Sinai si Moises, wanra kona ni
Aaron, 'Ipangwa' rakami nin uistatwa nin mag'in nin dios min mangidalan
komi, ta kai mi nin tanda' no ani anay nangyadi' konan sitaw nin Moises nin
nangitagad komin lumakwan itaw sa Egipto.'
41 Kanya' nin nangwa' sara anaod nin bakas nin uybon nin baka. Ket
nangida'ton tan nangrayo sara kona, tan nagpista sara nin para konan siti
nin ginwa' ra.*
42 Bana' sa sain, ginurutan nasarayna nin Dios tan pinauryan nasaran
mangrayo nin mataman nin say bubituen, si bulan tan si awro. Sain nin
ginwa' ra ket bilang sa mabasa sa libro nin nisurat ran prupita a wana,
'Si'kamo nin puri na ni Israel,
ambo' nin si'ko a nangida'tunan moyo nin saytaw say pinati moyon uayep
sin saytaw sin a'pat a pulo' a taon nin itaw kamo sa lugar a kasan tawo.
43 No kai, inawit-awit moya et a abung-abong a kami'nan nan mandiosen
moyon say ngaran na Moloc
tan si bituen a imahin nan si mandiosen moyon say ngaran na Renfan
tan saray dios-dios nin ginwa' moyo ta pigaw nin raywen sara.
Kanya' nin aburuyan kon madakep rakamon kukalaban moyo
tan i'ras ra sa lugar a labas nin Babilonia.'* "
44 Wana et ni Esteban, "Main ana bale' nin pangraywan ran saray pupuon
tamo konan Dios sin saytaw a si Abung-abong nin kami'nan nin paka'kitan
a kalamo' rayay Dios. Awit-awit rayayti sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.
Naipa'deng yayti sigon sa bibilin nan Dios yupa' konan nipa'kit na kona ni
Moises.*
45 Sin nati yayna si Moises ket si Josue ana a nangipangulo konran saray
pupuon tamo, awit-awit rayaytaw nin Abung-abong sin kina' rayay lugar
a nipangako' nan Dios tan sin pinalakwan nasaran Dios a raruman tutawo
konan sitaw nin lugar. Nipagamet-gamet ya konran nisusunur-sunor nin
pupuon tamo a Abung-abong nin Piikapan nan Dios anggan sin panaon na
ni Adi' a David.

---

* **7:36** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 7:3–17:16. * **7:37** Deuteronomio 18:15,18. * **7:38** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 19:1–20:17; Deuteronomio 5:1-33. * **7:41** Exodo 32:1-6. * **7:43** Amos 5:25-27. * **7:44** Exodo 25:9,40.

46 Napaririket yay Dios kona ni Adi' David. Anaod, dinawat na ni David a
mama'deng yan bali para konan Dios a syan lamang a Dios nin rinayo na ni
Jacob*.
47 Bale' si Adi' Solomon nin anak na ni David a inaburuyan nan mama'deng
nin Dios.*
48 Wanin man, si Dios a syay Sangkata'gayan, kai ya nin miikap sa ginwa'
tamo' nin tawo, ta wana nin Dios a nisurat nan saya konran prupita,
49 'Say kalangitan a truno ko,
tan say luta' a tutukduan nin ayi ko.
Ani a bakas nin bali ey a maipa'deng moyo para kongko,
tan ani a bakas nin lugar a magwa' akodtaw nin painawa?
50 Kasaynan magwa' moyo sa sain. Si'koy nangwa' nin sarba.'
Nibarita' na in nin Dios."*
51 Nituloy na ni Esteban, "Pinasyan tib'ey nin ulo moyo! Bara'mo kamon
saray tutawon kai nin mangalilbi' konan Dios ta kadar kamoyna sa irgo na
nin Dios. Bilang kamo nin saray pupuon tamo sin saytaw, mansubagen
moyan pirmi a Ispirito nan Dios.
52 Kasa gapo ni saya konran prupita nan Dios a kai ra nin dinuksa' nin
saray pupuon tamo. Pinati-pati rasaray muminsahiron nibaki' nan Dios nin
mangipatanda' nin maipa'ka' sa irarate' nan sitaw si Kasa Gapon Kasalanan
na. Ket sin rinmate' ya anaod, nipadakep tan nipapati moya.
53 Say katutu'wan, komoyo na nin nipaibi nin Dios konran uanghil na a
Gugan-gan na, bale' kai moyo nin mantulukan."
54 Sin narnge' ran pupangulo in nin wana ni Esteban, pinasyan sager ra
kona ket nigeget-geget sara.
55 Bale' si Esteban, a sin sain ket liso nayan mampag'urayan nin Ispirito
nan Dios, tinmangar ya sa langit ket na'kit nay salag nin kata'gayan nan Dios
tan si Jesus nin naka'deng sa wanan nan Dios.
56 Ket wana ni Esteban, "Mangka'kit kon nakaburwang a langit tan sitaw si
Pinaitawo ket naka'deng ya sa wanan nan Dios!"
57 Bale' saray tutawo, tineteb ray tutulyan ra tan ginmuryaw sara. Nirirn-
gan rayan inataki si Esteban.
58 Nirikor raya sa syudad ket saraytaw saray nagtistigos nin kuntra kona
linus'ok ray bata ra tan kinudas-kudas raya nin bato. Nibati' ray aysing ra
konan sayay lalakin iti sa kalagu'-laguan na et a say ngaran na Saulo*.
59 Leleg a mangkudasen raya si Esteban, mandumasal ya a wana,
"Uunuren kon Jesus, man'iparisibi koyaynay kararwa ko komo."
60 Mi'sa, nanalimukod ya tan wana nin nita'way, "Uunuren, pirdunawen
mosara sa saytin kasalanan a man-gaw'en ra." Kayadi' na nin nibarita' in,
nati yayna.

8

1 Anaod, ayon ya sa nipangmati kona ni Esteban si Saulo.

Nitatayak saray Mammemper

Ket nangibwat ana konan sitaw nin awro, dinuksa-duksa' saraynadtaw
sa Jerusalem a mammemper konan Cristo. Kanya' nin pwira sara tamo'

---

* **7:46** *bali...nin rinayo na ni Jacob.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bali para konran puri na ni Jacob.* Mabasa et a maipa'ka' sa dinawat na ni David sa 2 Samuel 7:1-16; 1 Cronica 17:1-14. * **7:47** 1 Uadi' 6:1-38; 2 Cronica 3:1-17. * **7:50** Isaias 66:1,2. * **7:58** Si Saulo, tawagen yayna li' nin Pablo; Ginwa-ginwa' 13:9.

a apostoles, nitatayak sara a main nin nako sa saka-sakalakon lugar sa
prubinsyan Judea tan Samaria.
2 Main bale' nin tutawon matunong a nangitabon kona ni Esteban tan
inabet-abetan rayan wanin ana.
3 Siin a Saulo, wanin anay nipanuksa-duksa' na konran mammemper itaw!
Sinre-sinrep nay pammali ra tan dinakep-dakep nasara nin kasan pinilian,
bubbayi man o lulalaki, mi'sa nasara nin nipapriso.*

Nipatanda' naya ni Felipe a Mabistan Patanda' sa Samaria

4 Sin sain edet, saraytaw saray mammemper nin nitatayak nin nako sa
nagsikabarang nin lulugar, nipata-patanda' rayay minsahi maipa'ka' konan
si nibaki' nan Dios.
5 Si saya konra, si Felipe, nako ya sa sayay syudad sa Samaria ta ipatanda'
nadtaw a maipa'ka' konan si sya a Mesias.*
6 Nangrenge' saran maong a abaw nin tutawo sa minsahi na ni Felipe
sin narnge' rayan mampag'irgo tan naimatunan ray ginwa-ginwa' nan
paka'kitan nin pakayadi' nan Dios.
7 Abaw saray uispiriton duka' a man'umasisit nin pinalakwan na konran
saray nasrepan ra, tan napaanda' nasaray abaw nin paralitiko tan pilay.
8 Kanya' nin wanin anay ririket ran tutawo konan sitin syudad.
9 Sin sain, main nin mampiikap itaw nin sayay salamangkiro a say ngaran
na ket Simon. Anro anay panaon nin mampaka'ngapen nasaray tutawodtaw
sa Samaria yupa' sa gawa'-gawa' na, tan wana ket saya ya kanon ambo' tamo'
nin urdinaryon tawo.
10 Sarba ran tutawodtaw sa Samaria, ayupa' man o ata'gay, nangrenge'
saran maong kona ta wanra sya kanoy pakayadi' nan Dios a mantawagen
ran Alakin Pakayadi'.
11 Na'teng ana nin talagan mampaka'ngapen nasaran tuloy a tutawo yupa'
sa pagmamadyik na kanya' nin mampangrenge' sara kona.
12 Bale' sin nipata-patanda' naya ni Felipe a Mabistan Patanda' maipa'ka'
sa pag'aadi' nan Dios tan say maipa'ka' sa no si'no ya si Jesu-Cristo, namper
sara anaod ket nipabawtismo sara, bubbayi tan lulalaki.
13 Pati si Simon, namper ya ket nipabawtismo ya, tan nayi yaynan pirmi
kona ni Felipe. Naka'ngap yan tuloy sa milagro tan paka'kitan nin pakayadi'
nan Dios nin ginwa-ginwa' na ni Felipe.
14 Natandaan ran saray apostoles nin itaw sa Jerusalem a namper
saray tutawo sa Samaria sa sain nin minsahi nan Dios kanya' nin nibaki'
rasaradtaw si Pedro tan si Juan.
15 Sin rinmate' saradtaw si Pedro tan si Juan, nidasalan rasara a mammem-
per nin Samaritano a mako ya kumon nin miikap konra a Ispirito nan Dios,
16 ta sin sain ket nabawtismwan sara tamo' et sa ngaran na ni Uunuren
tamon Jesus tan kai ya et nin mampiikap konra a Ispirito nan Dios.
17 Nipababo ra ni Pedro tan ni Juan a gamet ra konran mammemper ket
nako yayna nin miikap konra a Ispirito nan Dios.
18 Naimatunan na ni Simon a nako ya nin miikap konran mammemper
a Ispirito nan Dios bana' sa nipangipababo ran gamet ran apostoles konra.
Inuprisiwan nasaran kwarta si Pedro tan si Juan,

---

* **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:4,5; 26:9-11. * **8:5** Saray tawo sa prubinsyan Samaria, mamper sara anamaet konan Dios tan mantuma'gan sara sa irarate' nan Mesias bale' naiduma a pammemper ra konran Judio.

19 a wana, “Byan rako pa anamaet nin wanin nin pakayadi' ta pigaw nin si
si'numan a pangipababwan ko nin gamet ko ket mako ya nin miikap kona a
Ispirito nan Dios.”
20 Ket ni'bat na ni Pedro kona, “Mako ka sa impyirno nin kalamo' moy
kwarta mo, bana' sa sain nin pangngipa'ka' mo a mabayadan a pakayadi' nan
Dios!
21 Kai ka nin makakibiang sa sayti say man'ipagwa' komi bana' ta tanda'
nan Dios a say iti sa kanakman mo ket ambo' nin kusto.
22 Pagbabawian mo in nin duka' a mampanggepen mo tan kidawat ka nin
pirduna konan Dios ta awa' a lamang nin pirdunawen naka sa sain nin duka'
a kaisipan mo.
23 Wanin ta ma'kit ko a napno' ka nin imbel tan bara'mo ka nin priso ta kai
kayna nin makaru'kang sa kadukaan mo.”
24 Ket wana ni Simon konra ni Pedro tan Juan, “Ipasinga'do rako pa konan
Catawan ta pigaw nin sain say nibarita' moyo ket kai nin mangyadi' kongko.”
25 Sin nayadi' rayna nin nibari-barita' a minsahi nin nangibwat konan
Catawan tan nipapalaway ray tanda' ra maipa'ka' kona ni Jesus, sinmubli'
sarayna si Pedro tan si Juan sa Jerusalem. Ket sa lulugar a nalabas-labasan
ra sa Samaria, nipata-patanda' raya et a Mabistan Patanda'.

Si Felipe tan si Upisyal sa Etiopia

26 Sawanin, main nin anghil nan Dios a pina'kit kona ni Felipe tan wana
kona, “Mibwat ka nin makodtaw sa bandan bagatanan* sa dalan sa lugar
a ambo' nin matawo nin palusong nin mako sa Gaza a mangibwat sa
Jerusalem.”
27 Nibwat ya anaod nin nako si Felipe, ket itaw na'kit nayay sayay
sangkata'gayan nin upisyal sa Etiopia; siti ket kapon* ya. Siti a ingkargado
sa sarban kayamanan nan Candace a syay rina sa Etiopia. Nako yadtaw sa
Jerusalem nin nangrayo konan Dios.
28 Ket, sin sain, mansumubli' yayna sa Etiopia a nakaruran ya sa karwahi
na nin mambasawen nayay libron nisurat na ni Prupita Isaias.
29 Nibarita' nan Ispirito nan Dios kona ni Felipe a ampadan nayay karwahi.
30 Anaod nangred yan kinmadani si Felipe ket narnge' nan mambasawen
nayan upisyal a libro nin nisurat na ni Prupita Isaias. Nitepet na ni Felipe,
“Mataros moyo para a pipa'kaan nin sain say mambasawen moyo?”
31 Ni'bat na nin upisyal, “Pa'no ko nin mataros ey no kasa nin mangipapal-
away kongko?” Ket sinagyat nayan rumuran si Felipe.
32 Si parti nin Masanton Kasuratan a mambasawen na ket wanti a wana,
“Man'ika' ya sa pangmamatyan nin bara'mo yan sayay karniro.
Anaod, say pitatawo na ket bilang sa uybon nin karniro a kai gapo nin
umimi' no pukrisan a sabot na;
kai ya gapo nin rinmason.
33 Sin tinuya'-tuya' rayan pinading'eyan, nisiblet ray hustisya kona.
Ket, kasa li' nin makaibarita' nin say maipa'ka' konran puri na
ta mangangga anay byay nadti sa luta'.”*
34 Wana nin upisyal kona ni Felipe, “Si'no yaytin tawo si man'ibarita' nan
sitin prupita? Sya para o raruman tawo?”

---

* **8:26** *Mibwat ka nin makodtaw sa bandan bagatanan- O:Mibwat ka li' no ugtiawro nin makodtaw sa dalan.* * **8:27** Sin saytaw, kapunen rasaray ata'gay a uray nin lulalakin upisyalis ra ta pigaw nin sarayti ket, kai saran tuloy nin maribang ket maipasaya ra a panaon ra sa trabaho para konan pangulo ra. * **8:33** Isaias 53:7,8.

35 Sin sain, nitarana' na konan siin si binasa nan upisyal, nipapalaway naya
ni Felipe kona a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus.
36-37 Nituluy-tuloy ray pagbibyahi ra ket nirate' sara sa lugar a main nin
ranom. Wanan upisyal kona ni Felipe, "Ya, yuoy a ranom! Main kasin rason
a kai ako et nin mabawtismwan?"*
38 Sin sain, nipapatgen nayan upisyal a karwahi tan nako sara sa kami'nan
nin ranom ket binawtismwan naya ni Felipe.
39 Sin man'umarwas sarayna sa ranom, ni'ras nayaynan tampor nin Ispir-
ito nin mangibwat konan Uunuren si Felipe ket kai nayayna nin na'kit nin
upisyal. Nituloy nayna a sinmubli' sa lugar na a pinasyan ririket na.
40 Naaraman na tana ni Felipe a itaw ya sa lugar nin Azoto. Nangibwat
itaw, nipata-patanda' nayay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus sa
bubabali nin linabasan na angga sin nirate' ya sa Cesarea.

9

Tinumper yayna si Saulo kona ni Jesus

1 *Si Saulo anamaet, man'ituluy-tuloy nay panglili'mo tan pangmamati na
konran tumutumbok kona ni Jesus. Nako ya konan Sangkata'gayan nin Padi'
2 tan nangalap yan surat nin mangibarita' konran pupangulo sa susi-
naguga ran Judio sa syudad nin Damasco a binyan ya nin aburoy nin dakpen
nasara a sarba ran ma'kit nan mantumumbok konan siti si Ba'yon Dalan,
lulalaki o bubbayi man. Ket awiten nasarayti nin ipriso sa Jerusalem.
3 Sawanin, sin itaw sarayna sa dalan si Saulo nin adani sarayna sa Dam-
asco, bigra' anan main nin salag nin palaway nin ibat sa langit tan sinmira'
ti kona ni Saulo.
4 Naipalukob ya sa luta' si Saulo ket kaaram main nin busis nin narnge' na
a wana, "Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?"
5 Ket wana ni Saulo, "Si'no kamo, Ser?" Wanan inumbat nin busis,
"Si'ko si Jesus nin manduksa'-duksaen mo.
6 Umdeng ka tan mako kadtaw sa syudad. Itaw main li' nin mamarita' no
ani a gaw'en mo."
7 Sin sain, saray kalalamo' na ni Saulo, tinumgen sara tan kai sara gapo
nin nakatnoy ta main nin mangkarnge' ran mampag'irgo bale' kasa nin
si'numan nin ma'kit ra.
8 Inumdeng ya si Saulo tan nimulagat ya bale' kai ya nin maka'kit kanya'
nin tinabin rayan nako sa Damasco nin saray kalalamo' na.
9 Sa luob nin tuloy awro ket kai ya nin naka'kit, tan kai ya nin nangan o
ninom.
10 Sin sain, main itaw sa Damasco nin tumutumbok kona ni Jesus nin say
ngaran na Ananias. Nipa'kit ya si Uunuren nin Jesus kona sa sayay bara'mon
taynep tan wana kona, "Ananias!"
Inumbat ya si Ananias a wana, "Uunuren, ambale'?"
11 Ket wana nin Uunuren kona, "Mako kadtaw sa dalan a mantawagen nin
Matu'rir, tan itaw sa bali na ni Judas, tepeten may sayay lalaki nin taga Tarso
a say ngaran na Saulo. Sya, marate' man mandumasal.
12 Nipa'kit koyna kona sa sayay bara'mon taynep a main nin tawon mako
kona nin say ngaran na Ananias tan ipababo nay gamet na kona ta pigaw nin
maka'kit ya anamanaet."

---

* **8:36-37** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' yay birsikulo 37 nin wanti a wana:Ni'bat na ni Felipe kona, "Magwa' kata nin bawtismwan no peteg a mamper ka." Ket wana nin upisyal, "O', mamper ako. Mamper ako a si Jesu-Cristo, Anak naya nin Dios."* * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 22:6-16; 26:12-18.

13 Bale' wanan ni'bat ni Ananias, “Uunuren, abaw saraynay nakarngean
kon maipa'ka' konan siin nin tawo tan say panunuksa-duksa' na konran
saray tutawo mo itaw sa Jerusalem.
14 Ket sawanin iti ya sa Damasco ta binyan rayan pakayadi' nin saray
Pupangulon Pupadi' a dakpen nasara a sarba ran mangrayo komo.”
15 Bale' wana nin Uunuren kona ni Ananias, “Basta mako ka, ta pinili'
koya nin ipatandaan nay maipa'ka' kongko konran saray ambo' nin Judio tan
konran saray mampag'uray konra, tan konra et anamaet nin saray kapada
moyon Israelita.
16 Ket si'ko, ipatandaan ko kona a sarban matkap nan irangep para sa
kakanaan ko.”
17 Anaod, nako yayna si Ananias sa balin kami'nan na ni Saulo. Sinumrep
ya tan nipababo nay gamet na kona a wana, “Busat a Saulo, si Uunuren nin
Jesus nin nipa'kit komo sa dalan sin adap modti, nibaki' nakodti komo ta
pigaw nin maka'kit ka anamana tan pag'urayan naka nin Ispirito nan Dios.”
18 Tampor main nin naragrag nin bara'mon siksik nin kuna' nangibwat sa
mata na ni Saulo ket naka'kit ya anamanaet. Inumdeng ya tan nipabawtismo
ya.
19 Kaaram nangan yayna, ket sinmubli' a gindat nin kasaw na.

Nipatanda' naya ni Saulo a Mabistan Patanda' sa Damasco

Nikiikap ya nin umnoy awro si Saulo konran tumutumbok na ni Jesus itaw
sa Damasco.
20 Tampor a nipata-patanda' nayna sa susinaguga ran Judio itaw sa Dam-
asco a si Jesus Anak naya nin Dios.
21 Sarba ran saray nakarnge' kona, naka'ngap sara ket wanra, “Ambo' ya
parayti taw si tawo nin nanuksa-duksa' konran mammemper kona ni Jesus
itaw sa Jerusalem? Ambo' para a kanya' nin nako yadti sa Damasco ket ta
pigaw nin dakpen nasara a sarba ran mangrayo kona ni Jesus iti tan baruren
nasaran awiten konran Pupangulon Pupadi'?”
22 Wanin man, ginumsen anan ginumsen a pangangayat na ni Saulo, ket
pinatutu'wan na nin ma'get a si Jesus syan diri a Cristo nin tinudo' nan Dios,
kanya' nin saray Judio nin itaw sa Damasco ket kasa gapo nin maibarita' ran
ipanguntra kona.
23 Sin abaw anay awro nin linmabas a mampangyakay ya sa susinaguga
si Saulo, nag'iirgo saray pupangulo ran Judio sa Damasco no pa'no raya nin
mapati.
24 Bale' natandaan na ni Saulo a awro tan yabi rayan mansadyaan sa purta
nin padil nan syudad ta pigaw nin patyen raya.
25 Ket sayay yabi, saray namper kona ni Jesus bana' kona, nikwa raya sa
gagaban si Saulo tan niuy'oy raya nin mamaliwa' sa dudungawan sa padil.*

Nikikalamo' yayna si Saulo konran Mammemper sa Jerusalem

26 Sin sinmubli' ya sa Jerusalem si Saulo, inapes nay kikalamo' konran
tumutumbok na ni Jesus bale' mali'mo sara kona ta kai sara nin mamper a
tumutumbok nayayna ni Jesus.
27 Bale' tinulungan naya ni Bernabe*. Ni'ras naya konran apostoles tan
nibarita' na konra a nipa'kit tan nikiirgo yay Uunuren kona ni Saulo itaw
sa dalan nin mamunta sa Damasco. Nibarita' na et konra a kai ya gapo nin
mali'mo si Saulo nin nangipatanda' maipa'ka' kona ni Jesus itaw sa Damasco.

---

* **9:25** 2 Corinto 11:32,33. * **9:27** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36,37.

28 Ket nangibwat ana sin sain, nikikalamo' yayna si Saulo konra tan nayi-
nayi ya konra sa Jerusalem. Pinasyan tepel nan nangipatanda' itaw nin
maipa'ka' kona ni Uunuren a Jesus
29 tan nikidiskusyon ya konran Judio nin makapag'irgon sarita' nin Griego.
Konan siin niplano rayan patyen.
30 Ket sin natandaan ra in nin mammemper, nika' raya sa Cesarea mi'sa
raya nin pinaibwat nin mako sa lugar na nin Tarso.

31 Sin sain, matinek a kapapa'sar ran lapag nin tutawo nan Dios sa lulugar
nin Judea, Galilea tan Samaria. Sa panunulong nan Ispirito nan Dios, ginum-
sen a pammemper ra tan nituluy-tuloy ray nagkabyay nin mapangunor
konan Dios. Inmabaw saraynan inmabaw a mammemper.

Nako ya si Pedro sa Lugar nin Lida tan Joppa

32 Si Pedro anamaet, naku-nako ya sa sarban lugar a main nin mammem-
per kona ni Jesus. Nako yadtaw anamaet konran tutawo nan Dios sa babali
nin Lida.
33 Ket itaw main nin tawon nadumog nan say ngaran na Eneas, a siti si
Eneas, waloy taon naynan naidalit sa apay ta paralitiko ya.
34 "Eneas," wana ni Pedro kona, "si Jesu-Cristo, paandaen nakayna, kanya'
nin mibangon ka tan lulunen ma in si apay mo!" Ket, nibangon yan tampor.
35 Ket abaw saray tutawodtaw sa babalin Lida tan sa lugar nin Saron a
namper konan Cristo sin na'kit ran napaanda' ya si Eneas.

36 Itaw anamaet sa syudad nin Joppa, main nin babayin tumutumbok kona
ni Jesus a say ngaran na Tabita* (sa sarita' nin Griego, say ngaran na ket
Dorcas). Siti si Dorcas, ugali' na a gumwa' nin maabig tan tumulong konran
mumaidap.
37 Ket sin sain, nagmasakit ya tan nati ya. Pinaryo' raya tan nipaida' rayay
bangkay na sa kwarto sa ta'gay nan bali.
38 Adani ana a Joppa sa Lida, ket sin narnge' ran tumutumbok na ni Jesus a
itaw ya si Pedro sa Lida, namaki' sara nin rwa ra konra nin dawaten ra kona
ni Pedro a no magwa' ket mako yan tampor itaw sa lugar ra.
39 Nayi ya anaod nin tampor konra si Pedro. Sin nakarate' saraynadtaw
sa Joppa, ni'ras raya si Pedro sa kwarto sa ta'gay nin kami'nan nan bangkay
na ni Dorcas. Inaribungbungan raya si Pedro nin saray bubbayin balo a
man'umakis sara tan nipa'ki-pa'kit ra kona a uaysing tan kukapa nin ginwa'
na ni Dorcas sin mabyay ya et.
40 Pinaliwa' nasara nga'min sa kwarto ni Pedro, kaaram nanalimukod ya
tan dinmasal ya. Sin nayadi' yayna nin dinmasal inadap nayay bangkay tan
wana, "Tabita, mibangon ka!" Ket, nimulagat ya si Tabita tan sin na'kit naya
si Pedro, nibangon ya nin tinmekre' ya.
41 Gina'getan naya ni Pedro sa gamet tan tinulungan nayan inumdeng.
Mi'sa nasara nin kinayaban a bubbayin balo tan saray raruma et nin tutawo
nan Dios, tan niprisinta naya konra si Tabita nin mabyay ya.
42 Say maipa'ka' konan sitin nangyadi' ket natanda-tandaan sa intiron
Joppa, ket abaw saray nagmatalek kona ni Catawan nin Jesus.
43 Niikap yaynadtaw yapo' sa Joppa si Pedro, a nikipagtuloy ya konan
sayan mangangwa' nin bubagay a mangusar yan katat nin ayep a say ngaran
na ket Simon.

---

* **9:36** Say katarusan ran saraytin rway ngaran a ***Tabita*** tan Dorcas, ket sayay 'uysa'.

10

Nibaki' ya si Pedro konan Sayan Ambo' nin Judio a si Cornelio

1 Sa syudad nin Cesarea anamaet, main itaw nin sayay lalaki nin ambo' nin
Judio a say ngaran na ket Cornelio. Sya a upisyal nan grupo ran sundalo' nin
Romano a mantawagen nin Batalyon a Ibat sa Italia.
2 Rilihyuso ya ket sya tan si intiron pamilya na manraywen rayay Dios.
Malaem a tulong nin man'ibi na konran mumaidap nin Judio, tan kai na nin
manlingatan a dumasal konan Dios.
3 Sayay awron bandan alas tres nin yabina, bara'mo ya nin mampanaynep
si Cornelio. Main nin anghil nan Dios nin nako kona tan tinawag naya a
wana, “Cornelio!”
4 Pinastang naya ni Cornelio a anghil a pinasyan li'mo na tan wana, “Ani a
rabay moyo, Ser?”
Ket wana nin anghil kona, “Napagustwan yay Dios sa dudasal mo tan sa
panunulong mo, ket tubaleen naka.
5 Ket sawanin anaod, mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya nin kayaban a
sayay tawon say ngaran na Simon bale' say tawag kona ket Pedro.
6 Mangkipagtuloy ya konan sayay tawo a say ngaran na anamaet ket Simon
a mangangwa' ya nin bubagay nin mangusar yan katat nin ayep. Si bali na
itaw ya sa rigrig nin baybay.”
7 Sin nibwat yaynay anghil, tinawag nasaran tampor ni Cornelio a rwa ran
katulong na tan saya konran saray sundalo' na. Mangrarayo yayti anamaet
nin sundalo' konan Dios.
8 Nibarita' na ni Cornelio a sarba konra mi'sa nasara nin nibaki' sa Joppa.
9 Sin sinmunor nin awro, sin saraytaw saray nibaki' na ni Cornelio ket
adani sarayna sa Joppa, si Pedro anamaet, nuli' ya sa patag nin atep nan bali
nin kami'nan na ta pigaw nin dumasal ya. Sin sain, mag'ugtiawro ana.
10 Mabitil yayna si Pedro, ket leg'an a man'isadya' ray kanen na, bara'mo
yan nanaynep.
11 Sa paka'kit na ket niabri a langit tan main nin bara'mon alakin ules nin
naitaker a a'pat nin duyo na nin mangkumayupa' itaw sa kami'nan na.
12 Itaw konan sitaw si bara'mon ules ket sarba anan klasi nin uayep bilang
saray atap nin uayep, saray kumayam tan saray manuk-manok.
13 Kapingmatan main nin narnge' nan busis ni Pedro a wana, “Pedro,
mangmati ka ta pigaw nin main nin kunaen mo.”
14 Bale' ni'bat na ni Pedro, “Andi' ako, Uunuren, ta kai ko et gapo nin nasari'
a nangna' nin ayep a ikwinta nin nikasama' ta maiyawa' komi nin Judio.”
15 Ket wana anamanaet nin busis kona, “Andi' mo nin ibarita' nin
nikasama' tan maiyawa' nin kanen a wana nin Dios ket ma'kan.”
16 Nitlo in nin nibarita' kona ni Pedro mi'sa sitaw si bara'mo nin ules ket
naipata'gay yayna nin namunta sa langit.
17 Ket mintras nin mampaka'ngapan na ni Pedro a pipa'kaan nin sain
nin nipa'kit nan Dios kona, saraytaw saray nibaki' na ni Cornelio, nadumog
rayaynay bali na ni Simon. Itaw saran naka'deng sa adapan nin purta.
18 Kinmutana sara tan tinepet ra no main nin mampagtuloy itaw nin say
ngaran na ket Simon tan mantawagen yan lamang nin Pedro.
19 Sin sain anaod a mintras nin man'adalen na ni Pedro a pipa'kaan nin
say nipa'kit nan Dios kona, si Ispirito nan Dios wana kona, “Main nin tulo
ray lulalaki nin mampaningkap komo.
20 Manaoy kan tampor tan andi' ka nin masuknad nin mayi konra ta nakem
ko a nako saradti.”

21 Ket nanaoy ya si Pedro tan wana konra, “Si'ko a mantikapen moyo. Ani
a gagara moyo kongko?”
22 Wanran ni'bat kona, “Nibaki' rakamidti nin sayay tawo a say ngaran na
ket Cornelio. Upisyal ya nin sundalo'. Matunong ya nin tawo tan manraywen
nayay Dios, tan ata'gay a pangingikit ran sarba ran Judio kona. Si sayay
anghil nan Dios, nibarita' na kona a sagyaten nakan makodtaw sa bali na
ta pigaw nin mangrenge' ya sa ibarita' mo kona.”
23 Pinaluob nasara ni Pedro tan pinaka'lek nasarayna yapo' itaw konan siin
nin yabi.
Sin kabubuklas, nayi ya konra, pati saray umno ran mammemper nin taga
Joppa.
24 Sin sinmunor nin awro sarayna nin nakarate' sa Cesarea. Itaw saraynan
mantuma'gan sa bali na si Cornelio tan saray kukanayon tan uamigo na nin
sinagyat na.
25 Sin rinmate' saradtaw si Pedro, sinna' naya ni Cornelio tan nanalimukod
yan linmukob sa adapan na nin pinagalangan naya.
26 Bale' pina'deng naya ni Pedro tan wana kona, “Umdeng kamo. Tawo ako
tamo' anamaet a lamang nin kapada moyo.”
27 Mintras nin mampag'irgo sara, sinumrep sara sa bali a itaw, na'kit na ni
Pedro nin abaw saray tutawo
28 ket wana konra, “Tanda' moyon peteg a maiyawa' komi nin Judio a mako
sa bali moyo o kilimug-limog komoyo nin ambo' nin Judio. Bale', si Dios,
nipatarusan na kongko a matkap a andi' koya nin ikwinta a si'numan nin
kai naya nin maako' nin Dios o kai ya nin maibagay nin kilimug-limugan.
29 Edet, sin nipa'ka' rako, kai ako gapo nin masuknad nin nakodti. Ket
sawanin edet, ibarita' moyo pa kongko no ambale' a nipa'ka' rako.”
30 Ket wana ni Cornelio, “Ika'pat nin awro sawanin a napalabas sin wantin
mag'alas tres sa yabina a mandumasal ako, ket kapingmatan ana a main nin
lalakin naka'deng sa adapan ko nin makapulag a seket na.
31 Wana kongko, ‘Cornelio, narnge' na nin Dios a dudasal mo tan kai na nin
malingwanan a panunulong mo konran mumaidap.
32 Ket sawanin mamaki' kadtaw sa Joppa a keen raya nin kayaban a
sayay tawon say ngaran na ket Simon tan mantawagen ya et nin Pedro.
Mangkipagtuloy ya konan sayay tawo a say ngaran na Simon anamaet a
mangangwa' ya nin bubagay nin mangusar yan katat nin ayep. Si bali na
ket itaw ya sa rigrig nin baybay.’
33 Anaod, namaki' akon tampor nin nakodtaw komoyo ket kisalamat akon
alaki ta nayi kamodti. Ket sawanin anaod, iti kami nga'min nin nadinep sa
adapan nan Dios, nin mantuma'gan ta pigaw nin mangrenge' kami sa nigan-
gan nan ipatarusan mo komi.”

Nipatanda' naya ni Pedro a Mabistan Patanda' konra ni Cornelio

34 Sin sain, nag'irgo ya si Pedro a wana, “Sawanin mataros koynan peteg a
kasan pinilian konan Dios.*
35 Akuen naya nin Dios a si'numan nin mampangunor kona tan mam-
pangwa' nin mapteg mataman no ani a nasyon na.
36 Maipa'ka' sa minsahi a nibi na komi nin Israelita, narnge' moyoyna in.
Komi naya nin nipatanda' a Mabistan Patanda' maipa'ka' sa pakikituno na
konran tutawo yupa' kona ni Jesu-Cristo a syay Uunuren nin sarba.

* **10:34** Deuteronomio 10:17.

37 Tanda' moyoytaw say nangyadi' sa kami'nan ran Judio. Tinmarana'
itaw sa Galilea kayadi' na nin nipata-patanda' ni Juan a maipa'ka' sa pam-
mawtismo na.
38 Tanda' moyo a si Dios ket nitalaga naya para sa sayay gawa' si Jesus a
taga Nazaret ket nibi naya a Ispirito na tan say pakayadi' kona. Naku-nako
ya sa nagsikabarang nin lugar nangwa' nin maabig para konran tutawo tan
pinalimpyo nasara a sarba ran mampangirangepen nan Dimunyo. Nagwa-
nagwa' na in ni Jesus ta si Dios ket kaantabay naya.
39 Si'kami nin apostoles na ni Jesus, matistigusan mi nga'min a maipa'ka'
sa sarban ginwa-ginwa' na sa lugar mi nin Judio, sa nagsikabarang nin
prubinsya, wanin et sa syudad nin Jerusalem.
Matistigusan mi et nin pinati raya nin nipasak sa kudos.
40 Bale' siti si Jesus, sin ikatlon awro, pinasubli' nayan mabyay nin Dios, tan
nipa'kit ya,
41 bale' ambo' sa sarba nin tawo no kai edet, komi tamo' nin pinili' nayna
nin gindat nin Dios nin makaimaton sa mangya-mangyadi' kona. Si'kami
a makatistigos ta nikidungu-dungo kami et nin nangan tan ninom kona
kayadi' na nin sinmubli' nin mabyay.
42 Ket ginan-gan nakami nin ipatandaan miya konran tutawo a Mabistan
Patanda' maipa'ka' kona tan ibari-barita' mi a sya a nikwa nan Dios nin
manintinsya li' kontamo nga'min, mabyay man o nati ana.
43 Syaytaw si wanra nin sarba ra nin prupita a si si'numan nin magmatalek
kona, pirdunawen nan Dios a kasalanan na yupa' tamo' sa ginwa' na."

Rinisibi rayan Ambo' nin Judio a Ispirito nan Dios

44 Sawanin, mintras a mampag'irgo ya si Pedro, si Ispirito nan Dios nako
ya nin nag'uray sa barang saya nin mampangrenge' sa man'ibarita' na.
45 Ket saraytaw saray mammemper nin Judio nin kalalamo' na ni Pedro,
naka'ngap saran maong ta nibi naya anamaet nin sibubulos nin Dios a
Ispirito na konran ambo' nin Judio.
46 Wanin ta narnge' rasaray ambo' nin Judio nin mampag'irgo nin susarita'
a kai ra nin tanda' tan manraywen rayan tuloy a Dios.
Sin sain anaod, wana ni Pedro,
47 "Nibaki' naya anamaet a Ispirito nan Dios konran sarayti nin kapadan
nipamaki' na kontamo. Bana' ta wanin kasan sukat nin makapaed a
bawtismwan sara."
48 Konan siin, nipabawtismwan nasara ni Pedro sa ngaran na ni Jesu-
Cristo. Sin nayadi' sarayna nin binawtismwan, dinawat ra kona ni Pedro a
itaw ya yapo' nin umnoy awro.

11

Inako' rasaran Mammemper nin Judio a Ambo' nin Judio

1 Saray apostoles tan saray mammemper itaw sa intiron prubinsyan
Judea, natandaan ra a saray ambo' nin Judio, namper sarayna anamaet sa
man'ipatanda' ran minsahi nan Dios.
2 Sawanin, main saraytaw saray mammemper a wanra, matkap a paturi'
saray mammemper. Kanya' nin sin nugot ya sa Jerusalem si Pedro, sarayti,
sinita raya a
3 wanra, "Ambale' a nikipagtuloy ka kano konran ambo' nin Judio tan
nikidungu-dungo ka et kanon nangan konra?"
4 Anaod, inisturya na ni Pedro konra a sarban nangyadi' nangibwat sa
tarana'.

5 Wana, “Ni'sa nin mandumasal ako sin itaw ako sa Joppa, main nin na'kit
ko a bara'mo ako nin nanaynep. Main nin bara'mon alakin ules nin naitaker
a a'pat nin duyo na a mangkumayupa' nin nangibwat sa langit ket dinumpa'
ya sa dani ko.
6 Kinikit koyan maong ket na'kit kon konan sitaw nin bara'mon ules ket
sarbaynan klasi nin uayep bilang saray atap nin uayep, saray kumayam tan
saray manuk-manok.
7 Kapingmatan, main nin narnge' ko nin busis a wana, ‘Pedro, mangmati
ka ta pigaw nin main nin kunaen mo.’
8 Bale' wangko nin ni'bat, ‘Andyak, Uunuren, ta kai ko et gapo nin nasari' a
nangna' nin uayep a ikwinta nin nikasama' ta maiyawa' komi nin Judio.’
9 Ket wana anamanaet nin busis nin ibat sa langit, ‘Andi' mo nin ibarita'
nin nikasama' tan maiyawa' nin kanen a wana nin Dios ket ma'kan.’
10 Nibarita' in nin nitlo mi'sa sitaw si bara'mo nin ules ket nipata'gay yayna
nin sinmubli' sa langit.
11 Ket sin sain a lamang nin udas, main nin tulo ran lulalaki nin rinmate'
itaw sa mampagtuluyan mi. Nibaki' sara kongko nin nangibwat sara sa
Cesarea.
12 Si Ispirito nan Dios, nibarita' na kongko a andi' ko nin asikaswen a ambo'
saran Judio. Ket, sarayti nin a'nem nin bubsat sa pammemper a tagadtaw sa
Joppa, nayi sara kongko. Ket sin itaw kami ana sa Cesarea, nako kami sa bali
na ni Cornelio.
13 Ket nibarita' na ni Cornelio komi a main nin anghil nin nakodtaw kona
sa bali na tan wana kano kona, ‘Mamaki' kadtaw sa Joppa nin keen raya nin
kayaban si Simon a mantawagen et nin Pedro.
14 Ipatandaan na komo no pa'no nin si'ka tan sarba ra sa pammali mo ket
maisalba sara.’ Wanin kanoy wanan anghil kona.
15 Ket, sin itaw kami anaod sa bali na ni Cornelio, sin tinmarana' akon
mag'irgo konran itaw, si Ispirito nan Dios nako ya nin nag'uray konra nin
kapadan sin primiro nan nako nin nag'uray kontamo.
16 Sin sain, napanemtem koy wana intaw ni Uunuren tamon Jesus, ‘Si
Juan, say ipamawtismo na ranom, bale' si'kamo, mabawtismwan kamo li'
nin Ispirito nan Dios.’*
17 Ket, main paran kapangyadian kon kuntrawen ya a Dios? Anaod,
nibaki' nayan Dios nin miikap a Ispirito na konran ambo' nin Judio, kapadan
nipamaki' nan siti kontamo sin nagmatalek atamo kona ni Uunuren a si Jesu-
Cristo.”
18 Sin narnge' ra in nin wana ni Pedro, nitgen raynay paninita ra kona,
tan rinayo rayayna edet a Dios. Wanra, “No wanin, binyan nasara anamaet
anamain nin Dios nin pagkanawanawa nin magbabawi' sa kukasalanan ra
a ambo' nin Judio ta pigaw nin magkamain sara nin byay a iti kona.”

Si U'nan Dupong ran Mammemper a Ambo' nin Judio

19 Saray mammemper, nitatayak sara anaod bana' sa nikaduksa-duksa' ra
nin tinmarana' sin pinati ya si Esteban, ket nipata-patanda' ray maipa'ka'
kona ni Jesus bale' konran kapada ra tamo' nin Judio. Main nin nirate'
anggan sa prubinsya nin Fenicia, sa isla nin Cyprus tan sa syudad nin
Antioquia.*
20 Wanin man, main saray mammemper nin taga Cyprus tan taga Cirene
nin nirate' itaw sa Antioquia, nin nipatandaan ra konran ambo' nin Judio a
maipa'ka' kona ni Uunuren nin Jesus.

---

* **11:16** Ginwa-ginwa' 1:5. * **11:19** Ginwa-ginwa' 8:1-4.

21 Sa nipangipata-patanda' ra, iti a pakayadi' nan Dios konra ket abaw
saray nagmatalek tan tinmulok konan Uunuren.
22 Say maipa'ka' sa sayti ket nakarate' sa pakatanda' nan dupong ran mam-
memper itaw sa Jerusalem, ket nibaki' rayadtaw sa Antioquia si Bernabe.
23 Sin rinmate' yadtaw si Bernabe, na'kit na a alakin mabistan man-gaw'en
nan Dios konran saraytaw nin tutawo, ket maririket ya nin tuloy. Ket
binibilin nasara nga'min nin dumaer sara sa katutulok ra konan Uunuren
nin napasaya a nakem ra.
24 Siti si Bernabe, maong yan tawo, peteg a mampag'urayan nayan Ispirito
nan Dios tan magsen a pagmamatalek na konan Dios. Kanya' nin abaw saray
namper kona nin Uunuren.
25 Kaaram nako ya sa Tarso si Bernabe ta pigaw nin keen naya nin tikapen
si Saulo.
26 Ket sin nadumog naya, ni'ras nayadtaw sa Antioquia. Sayay taon
a nikikala-kalamo' sara konran mammemper kona ni Jesus itaw, tan
nangyakay sara nin abaw nin tutawo. Itaw sa Antioquia sara nin nu'nan
tinawag nin “Cristiano” a tumutumbok konan Cristo.
27 Sin sain nin panaon, main saraytaw saray prupita nan Dios nin rinmate'
itaw sa Antioquia a ibat sara sa Jerusalem.
28 Saya ya konra si Agabo*. Sin ni'sa a nididinep saray mammemper,
inumdeng ya si Agabo sa adapan ra tan bana' sa nipaninreg nan Ispirito nan
Dios, nipadles na a magkamain nin bitil sa intiron sakop nin pag'urayan nan
Roma. Ket natukid in anaod sin si Claudio a Impirador sa Roma.*
29 Konan siin, nipapasaya saray tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Antio-
quia a mama'wit saran tulong konran saray mumaidap itaw sa Judea, ket,
say barang saya nami nin tulong sigon sa pakababa' na nin mami.
30 Ginwa' ra anaod in mi'sa ra nin nipa'wit a tulong ra konra ni Bernabe tan
Saulo nin iparisibi ra konran pupangulo ran mammemper itaw.

12

Abaw a Dalanan ran Pakapaidap nin saray Mammemper

1 Sin sain nin panaon, manduksa'-duksaen nasara ni Adi' Herodes* a
raruma konran mammemper.
2 Nipaputulan naya nin ulo si Santiago a busat na ni Juan.
3 Sin na'kit na ni Herodes a mayi saran nakem a Judio sa ginwa' na,
nipadakep naya et si Pedro. (Nangyadi' ti sin pista ran Judio nin mantawagen
nin Pistan Pangangan nin Tinapay a Kasan Pammakbo.)
4 Sin nadakep yayna si Pedro, nipapriso naya. Nipagwardyawan naya sa
a'pat a grupo nin sundalo' nin sippa'pat a barang grupo tan misusubray sara.
Niplano na ni Herodes nin sintinsyawan naya li' si Pedro sa adapan ra nin
Judio no mayadi' a pista nin mantawagen nin Pistan Nipanglabas*.
5 Kanya' nin itaw yan napriso anaod si Pedro. Ket sarba ran mammemper,
wanin ana a suet nin kadadasal ra para kona!

Niliwa' ya si Pedro sa Priswan

6 Sin yabi nin sintinsyawan nayayna ni Herodes si Pedro, na'lek ya si Pedro
sa butlay ra nin rway gwardya a naikadina ya konra. Sakalako sara et a
mampaggwardya sa purta nan kwarto nan priswan.

---

* **11:28** Ginwa-ginwa' 21:10. * **11:28** Nangyadi' ti sin A.D. 44-48. * **12:1** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa I*** sa Glusaryo. * **12:4** Mabasa et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo.

7 Kapingmatan, main ana nin anghil nan Dios itaw sa luob nin silid nan
priswan tan pinasya nin palaway. Tinapok naya si Pedro ta pigaw nin
pukawen naya. Wana kona, “Mibangon ka! Madali' ka!” Sin sain a lamang
ket naglat a kadina sa gamet na ni Pedro.
8 Wana et nin anghil kona, “Mibuknol ka tan misandalyas ka.” Ginwa' na
in ni Pedro. Wana anamanaet nin anghil, “Mikapa ka tan mayi ka kongko.”
9 Tinmumbok yan linumwa' sa silda si Pedro. Kai na nin tanda' nin
mampangyadi' ti nin peteg yupa' sa tulong nan anghil ta man'isipen nan
mampanaynep ya tamo'.
10 Linabasan rayay primiron pwisto ran gwardya, mi'sa si ikarwa ket
nirate' sara sa purtan pasak a sada' na a siti mamunta ya sa syudad. Niabri
yan bukod a purta ket linumwa' sara. Sin itaw saraynan manlumalako sa
sayay dalan sa syudad, bigra' yaynan nakasa a anghil ket bukod nayna ni
Pedro.
11 Naimunawan ya si Pedro ket napipigaw na a ambo' tamo' nin taynep a
sarba. Wana, “Sigurado ako nin nibaki' nayan Dios a anghil na ta pigaw nin
isalba nako sa gamet na ni Herodes tan sa kadukaan a rabay ran mangyadi'
kongko nin saray raruman Judio.”
12 Sin napipigaw nayna a nangyadi', nako ya sa bali na ni Maria nin ina na
ni Juan a mantawagen et nin Marcos*. Sin sain, abaw sara a iti konan sitin
bali a mammemper nin mandumasal.
13 Tinmuktok ya si Pedro sa purta ket nako ya nin kinmikit a sayay alila'
nin babayi a say ngaran na Roda.
14 Naalilbi' nay busis na ni Pedro ket bana' sa alakin ririket na, kai naya nin
inabryan a purta no kai edet, nalayo ya nin sinmubli' sa bali tan nibarita' nan
itaw ya sa rikor si Pedro.
15 Ket, “Mangkumalawakaw ka!” wanra kona. Bale' nipase'se' nan si Pedro
nin page' a itaw kanya' nin wanra bale' kona, “Si anghil nin gwardya na
angangko in.”
16 Si Pedro anamaet, tuktok yayna nin tuktok sa purta. Naka'ngap saran
maong sin inabryan raya ta si Pedro nin page'.
17 Sininyasan nasaran mititinek ket inisturya na konra no pa'no naya
nin niliwa' sa priswan nin Catawan. Nibibilin na konra, “Ibarita' moyoyti
anamaet kona ni Santiago* tan konran raruman bubsat nin mammemper.”
Mi'sa, nibwat yadtaw tan nako ya sa raruma nin lugar.
18 Kabuklasan, nagulo saran maong a gwardya maipa'ka' kona ni Pedro, no
ani kadi' a nangyadi' kona.
19 Nipakrap naya ni Herodes bale' kai raya nin nadumog. Inimbistiga
nasara a gwardya mi'sa nasara nin nipapati. Mi'sa, nibwat yadtaw sa Judea
tan nako ya sa Cesarea, ket itaw yayna.

Si Dios, Ginlat nayay Makapaed a si Adi' Herodes

20 Sin sain, masager yan tuloy si Adi' Herodes konran tutawo sa syudad nin
Tiro tan Sidon. Ket say ginwa' ra, nipapasaya sara nin nako kona. Inamigo
raya yapo' bale' a ingkargado sa palasyo a si Blasto tan nipalalamo' sara nin
mako nin kituno konan Adi'. Ginwa' ra in bana' ta sa lugar nin sakop nin
pag'adian na nin mangibwat a ikabyay ra.
21 Nangitanda' yan awro nin piaadap ra a adi'. Sin narate' ya in nin awro,
nisulot yan seket na bilang sayay adi' tan tinmekre' ya sa truno na mi'sa ya
nin nagdiskurso konran tutawo.

---

* **12:12** Kapi'sa nayayti ni Bernabe. Colosas 4:10.
* **12:17** Si busat na ni Jesus. Syay pangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem.

22 Rinayo rayan tutawo ket wanra nin nita'wa-ta'way, “Ambo' in nin irgo
nin sayay tawo tamo' no kai nin sayay dios.”
23 Konan sitaw nin lamang, pinagmasakit naya nin anghil nan Dios si
Herodes bana' ta say lalaman nan diri a nipasirayo na konran tutawo, ambo'
yay Dios. Inurer a lalaman na ket siin anay nipati na.*
24 Ana edet, sin sain, say minsahi nin nangibwat konan Dios, naitayak anan
naitayak, ket inmabaw saraynan inmabaw a mammemper.
25 Ket sin nagwa' raynay nipagwa' itaw konra, sinmubli' sarayna si Saulo
tan si Bernabe sa Antioquia nin ibat sa Jerusalem, tan ni'ras raya si Juan a
mantawagen et nin Marcos.

13

Pinili' saran Ibaki' sa Raruman Lugar si Bernabe tan si Saulo

1 Sawanin, sa dupong ran mammemper itaw sa Antioquia, main saray
prupita tan mangangakay nin minsahi nan Dios, bilang si Bernabe, si Simeon
a say purarag na Negro, si Lucio a taga Cirene, si Manaen a kaanak-anakan
tan kalamo' nan inmalaki sa palasyo na ni Gubirnador Herodes Antipas, tan
si Saulo.
2 Ni'sa, leg'an a mampangrayo sara konan Dios ket mampagkulasyon*
sara, si Ispirito nan Dios wana konra, “Ipurok moyo sara si Bernabe tan Saulo
para sa trabaho nin nangigagarawan ko konra.”
3 Ket, sin nayadi' sarayna nin nagkulasyon tan dinmasal para konra,
nipababo ray gamet ra konra ni Bernabe tan Saulo, mi'sa rasarayna nin
pinaibwat nin mako para konan sitin trabaho.

Sara si Saulo itaw sa Islan Cyprus

4 Ket, sawanin, bana' ta nibaki' nasaran Ispirito nan Dios si Bernabe tan si
Saulo, nako sarayna, itaw yapo' sa Seleucia. Mi'sa nangibwat itaw sinmaki
saran nako sa isla nin Cyprus.
5 Dinmuong sara sa syudad nin Salamina tan nipata-patanda' ray minsahi
nin nangibwat konan Dios sa bubali nin pangraywan ran Judio konan Dios a
mantawagen nin sinaguga. Kalamo' rayan katulungan ra si Juan Marcos.
6 Kina' ra a sarban lugar itaw sa isla angga sin nirate' sara sa babali nin
Pafos. Itaw nadumog rayay sayay Judio nin maong nin magmadyik tan
man'ibarita' nan prupita nayan Dios, bale' siin ket bula'. Say ngaran na Bar-
Jesus.
7 Amigo nayan siti a gubirnador sa isla a say ngaran na Sergio Paulo*,
a saya nin intilihinti nin tawo. Siti si gubirnador, nipakayaban nasara si
Bernabe tan Saulo ta rabay nan marnge' a minsahi a nangibwat konan Dios.
8 Bale' sitaw si magmamadyik a si Elimas (ngaran nayayti ni Bar-Jesus
sa sarita' nin Griego), ginwa' nay magwa' nan pammaed nin mamper yay
gubirnador.
9 Bale' sin sain, si Ispirito nan Dios, liso nayan nag'urayan si Saulo a
mantawagen a lamang nin Pablo. Pinastang nayan maong ni Pablo a
magmamadyik,
10 mi'sa wana kona, “Si'ka, Dimunyo ka! Kuntrawen mo a sarba nin
mapteg. Napno' ka nin saor tan kadukaan! Kai mo nin mantegnan nin
tursye-tursyen a katutu'wan maipa'ka' konan Cristo, a mampaliwaen mon
bula'-bula'!

---

* **12:23** Nangyadi' ti sin A.D. 44. * **13:2** Mabasa a maipa'ka' sa ***Pagkukulasyon*** sa Glusaryo.
* **13:7** Sin panaon ti nin ba'yo A.D. 51.

11 Sawanin dusawen nakaynan Uunuren! Mabulag ka nin kai ka gapo yapo' nin makapadi'rap.”
Ket tampor madedlem ana a ka'kitan na ni Elimas tan kai yayna gapo nin maka'kit ket kara-karapas yayna nin naningkap nin manabin kona.
12 Naimatunan nan gubirnador a nangyadi' ket nagmatalek yayna kona ni Uunuren nin Jesus. Naka'ngapan nan maong a akay nin maipa'ka' kona.

Sara si Pablo itaw sa Antioquia sa Prubinsyan Pisidia

13 Ket si Pablo tan saray kalalamo' na, nibwat sara ana sa Pafos. Sinmaki sara nin nako sa syudad nin Perga sa prubinsyan Pamfilia. Itaw linakwanan nasara ni Juan Marcos tan sinmubli' yayna sa Jerusalem.
14 Nangibwat sa Perga, tinmuloy sara sa Antioquia a sakop nin prubinsyan Pisidia.* Ket sin narate' a Awron Painawa, nako sara nin nangrayo konan Dios sa sinagugadtaw.
15 Kayadi' a main nin namasa sa Libron Gugan-gan nin nisurat na ni Moises tan sa nisurat ra nin prupita, saray pupangulo sa sinaguga, nipaibarita' ra konra ni Pablo a no main nin maibarita' ra nin makapamagsen nin pammemper ran tutawo, magwa' ra a mag'irgo.
16 Inumdeng ya si Pablo tan sininyasan nasaran mititinek a tutawo. Nag'irgo ya a wana,
“Si'kamon kapada kon Israelita tan si'kamon ambo' nin Judio nin mampangrayo konan Dios, mangrenge' kamo sa ibarita' ko.
17 Si Dios nin manraywen tamo nin si'tamon Israelita, pinili' nasaray pupuon tamo tan pinaabaw nasara sin itaw sara nin mampiikap sa ambo' ran diri nin nasyon a sa Egipto. Ket, sa alaki nin pakayadi' na, nilakwan nasaradtaw.
18 Ket sa luob nin mag'a'pat a pulo' a taon, inanusan nay pigagawa' ra* sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.*
19 Nipatalo na konran pupuon tamo a pito ra nin nunasyon sa Canaan tan nipaikon nan lamang in nin nunasyon konra.
20 Nangyadi' in nga'min sa luob nin a'pat a yasot tan limampulo' a taon.*
Mayadi' a wanin, namili' yayna a Dios nin saray mangipangulo konra a say tawag konra ket mangngukom, angga sin panaon na ni Prupita Samuel.*
21 Sin sain a panaon, dinawat ra konan Dios a byan nasara nin adi' a mag'uray konra ket bana' ta wanin, pinili' naya nin Dios si Saulo nin anak na ni Cis a puri na ni Benjamin. Adi' raya si Saulo sa luob nin a'pat a pulo' a taon.*
22 Ket sin ginlat nayan adi' nin Dios, nisili naya si David. Siti a wana nin Dios maipa'ka' kona ni David, ‘Siti si David nin anak na ni Jesse, tawo yayti nin makaparirikat kongko. Gaw'en na a sarba nin rabay ko.’ ”*
23 Nituloy na ni Pedro, “Ket saya konran puri na ni Adi' nin David a nibaki' na nin Dios nin mangisalba kontamo nin puri na ni Israel nin bilang sa nipangako' na. Sya, si Jesus.

---

* **13:14** Sayti si Pamfilia tan ***Pisidia*** ket alawang nin lugar ti a sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **13:18** *inanusan nay pigagawa' ra- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinagawan nasara.* * **13:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 1:7; 12:31-42; 15:22–17:8; 32:1–33:6; Bilang 11:1–12:16; 14:1-45; 16:1–17:13; 20:1-13; 21:4-9; 25:1-18; Deuteronomio 1:26–2:15. * **13:20** Deuteronomio 7:1; Josue 14:1–21:45. * **13:20** Mabasa a maipa'ka' sa saytin panaon sa Mangngukom 1:1–21:25; 1 Samuel 1:1–7:17. * **13:21** Mabasa et a maipa'ka' sa nipag'adi' na ni Saulo sa 1 Samuel 8:1–10:27. * **13:22** 1 Samuel 13:13-14; 16:1,12,13; Kanta 89:20.

24 Ba'yo na nin nitarana' a gawa' na ni Jesus, si Juan, nipata-patanda' na
konran sarba radtaw sa Israel a pagbabawian raynay kukasalanan ra, mi'sa
sara nin pabawtismo.*
25 Ket sin dandani nayna nin ila'pos ni Juan a gawa' na wana konran
tutawo, 'Man'ipa'ka' moyo angangko a si'ko yaynaytaw si mantaga'nan
moyon rumate'. Kai, ambo' ako! Bale' main li' nin rumate' nin maka-
pangyayadi' yan tuloy nin adayo' dyan si'ko, ket ni magsirbin manglat nin
sandalyas na, kai ako gapo nin maikana'.'* "
26 Wana anamana ni Pablo, "Bubsat, si'kamo nin Judio nin kapada ko nin
puri na ni Abraham tan si'kamo nin ambo' nin Judio nin mampangrayo ko-
nan Dios, man'ipatandaan nayan pari-pariho kontamo nin Dios a Mabistan
Patanda' no pa'no atamo nin maisalba.
27 Saray tutawodtaw sa Jerusalem tan saray pupangulo ra, kai ra nin
naalilbi' a si Jesus a Mangingisalba, tan kai ra nin tinarusan a nipadles ran
saray prupita a sayti ket binasa-basa konra tepe' nin Awron Painawa no
mangrayo sara konan Dios. Ket sa nipangipapati ra kona ni Jesus, natukid
rayti a nipadles ran prupita.
28 Mataman no kai ra nin napatutu'wan a main nin kasalanan na nin
nepeg nan pakadusawan nin patiti, dinawat ra et kona ni Gubirnador Pilato
a ipapati naya.*
29 Sin natukid ana nga'min a sarba nin nipadles nin gaw'en kona ni Jesus,
nikayupa' rayay bangkay na sa kudos nin nangipasakan ra kona mi'sa raya
nin nitabon.
30 Bale' si Dios, pinasubli' naya nin mabyay.
31 Ket sin sinmubli' yayna nin mabyay, sa luob nin umnoy awro, nipa'ki-
pa'kit ya konran saraytaw saray nayi kona sin saytaw sa Jerusalem nin
nangibwat sa Galilea.* Sawanin, saray naka'ki-ka'kit kona, man'ibari-barita'
ray maipa'ka' kona konran Judio.
32 Ket si'kami anamaet, iti kami komoyo nin ipatandaan miya a Mabistan
Patanda' maipa'ka' sa ginwa' na nin Dios sawanin a syay nipangako' na
konran saray pupuon tamo.
33 Tinukid nay pangako' na kontamon pupuri ra sin pinasubli' naya nin
mabyay si Jesus. Sain a pipa'kaan nin sitaw si wana nin Dios maipa'ka' kona
ni Jesus a naisurat sa Ikarwan Kanta a wana,
'Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo.'*
34 Main ti et e nin naisurat nin maipa'ka' sa pammasubli' nan mabyay nin
Dios kona ni Jesus tan say kai na nin pangiyaburoy a maumok a lalaman na
ni Jesus sa nanabunan. Wana,
'Ibi ko komoyo nin sigurado a masagrado nin bubagay nin nipangako' ko
kona ni David.'*
35 Main yayti et e nin nipadles na ni David nin maipa'ka' kona ni Jesus, a
wana,
'Kai mo nin iyaburoy a maumok yay lalaman nan ibabaki' mon tutuo komo.'*
"
36 Nituloy na ni Pablo, "Bubsat, ambo' anaod nin si Adi' nin David a man-
tukuyen isen ta tanda' tamo a sin nayadi' nayna nin ginwa' ni Adi' nin David

* **13:24** Marcos 1:4; Lucas 3:3. * **13:25** Mateo 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; Juan 1:20,27. * **13:28** Mateo 27:22,23; Marcos 15:13,14; Lucas 23:21-23; Juan 19:15. * **13:31** Ginwa-ginwa' 1:3. * **13:33** Kanta 2:7. * **13:34** Isaias 55:3. * **13:35** Kanta 16:10.

a nipagwa' nan Dios kona, nati yayna. Nitabon raya sa nanabunan konran
pupuon na ket naumok a lalaman na.
37 Bale' si Jesus, a pinasubli' naya nin mabyay nin Dios, kai ya nin naumok a
lalaman na.
38 Reng'en moyo! Wanti a man'ipatanda' mi komoyo: Yupa' sa ginwa' na ni
Jesus, mapirdunayna a kasalanan.
39 Anaod, bana' sa ginwa' na ni Jesus, nikwintan kai nin nagkasalanan a
si'numan nin mampagmatalek kona. Sain nin kapapa'sar ket kai nin mapa-
main nin panunumbok tamo nin nagsikabarang nin gugan-gan a naipudir
kona ni Moises.
40 Anaod, pakatalad kamo a kai nin mangyadi' komoyoyti nin naisurat a
nipadles ra sin saytaw nin prupita a wana,
41 'Kiten moyoy gaw'en ko, si'kamon kai nin mangimbabaet sa Sarita' na nin
Dios!
Maka'ngap kamo ket bale' mati kamo
ta kai moyo nin tepren in nin gaw'en ko sawanin leg'an a mabyay kamo et
mataman no main nin mangibari-barita' komoyo.'* "
42 Sawanin, sin manlumiwa' sarayna sa sinaguga ran Judio si Pablo tan si
Bernabe, dinawat ran tutawo konra a sumubli' sara li' no sumunor a Awron
Painawa ta pigaw nin mag'irgo sara li' anamana maipa'ka' sa saytaw sa
nibari-barita' ra.
43 Ket, sin mampibwat saraynay tutawo, abaw saray Judio tan ambo' nin
Judio nin na'wit ana nin peteg sa rilihyon ran Judio a naayat nin kikalamo'
konra ni Pablo tan si Bernabe. Ket sarayti, binari-baritaan rasara ni Pablo
tan Bernabe nin ituluy-tuloy ra a magmatalek sa kamaungan nan Dios.
44 Anaod, sin sumunor a Awron Painawa, dandani sarba ran tutawodtaw
sa babali nin Antioquia ket nako nin nangrenge' sa minsahi a nangibwat
konan Catawan.
45 Bale', sin na'kit rasara nin Judio a abaw nin tutawo nin nako nangrenge',
pinasya nin imbel ra ket kinuntra-kuntra ray nibarita' na ni Pablo tan
nag'irgu-irgo saran paninida' kona.
46 Wanin man, matpel sara lawas nin mag'irgo si Pablo tan Bernabe ket
wanra,
"Komoyo nin kapada kon Judio nin matkap nin mu'nan ipatanda' ti say
a minsahi a nangibwat konan Dios. Ket bana' ta andi' kamo nin akuen
ti, mansintinsyawan moyoy lalaman moyon diri nin kai nin maikana' nin
manga'mor nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Sawanin anaod,
konran ambo' nin Judio mi ana nin ipatanda'
47 ta siti nin bibilin nan Dios ket para ya anamaet komi. Wana,
'Nigagara kata nin mag'in nin pa'sar palaway para konran ambo' nin Judio
ta ibaki' kata nin ika' mo nin ipatanda' konran sarban tutawo a maisalba
kosara.'* "
48 Sin narnge' ra in nin saray ambo' nin Judio, pinasyan ririket ra tan
nikisalamatan ray minsahi a nangibwat konan Dios. Ket sarba ran saraytaw
saray nitalaga nan Dios nin magkamain nin anggan-angga nin byay a iti
kona, nagmatalek sara kona.
49 Ket naitayak a minsahi nin nangibwat konan Catawan sa intiro nan
sitaw a lugar.
50 Bale' sinugsog rasara nin Judio a impurtantin bubbayi nin mam-
pangrayo konan Dios tan saray lulalaki nin ata'gay a pangingikit konra, a
masager sara konra ni Pablo tan Bernabe ket mapalakwan rasaradtaw.

---

* **13:41** Habakuk 1:5. * **13:47** Isaias 42:6; 49:6.

51 Sin wanin, pinagpag ra ni Pablo tan Bernabe a ta'pok sa ayi* ra nin
mangipa'kit a kai nasaraytaw nin inako' nin Dios a tutawo, mi'sa sara nin
nibwat nin nako sa babali nin Iconio.
52 Sara anamaet a tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Antioquia, napno'
sara nin ririket tan peteg a nag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios.

14

Sara si Pablo itaw sa Iconio

1 Sin itaw sara anamaet si Pablo tan Bernabe sa Iconio*, naku-nako saran
lamang nin nangyakay sa sinaguga ran Judio. Ket sa mabistan pangingipa-
palaway ra sa minsahi nan Dios, abaw saray Judio tan ambo' nin Judio nin
nagmatalek konan Cristo.
2 Bale' saraytaw saray Judio nin kai nin mamper kona ni Jesus, sinugsog
rasaray ambo' nin Judio nin itaw sa babali ta pigaw nin masager sara konran
mammemper.
3 Ket itaw sara yapo' nin midyo nin na'teng sa Iconio si Pablo tan si Bernabe
ta matpel sara nin nangipata-patanda' maipa'ka' sa ginwa' nan Dios. Ket
si Dios binyan nasaran pakayadi' nin makapangwa' nin makapaka'ngap a
pammatutuo sa man'ipatanda' ra nin kamaungan na.
4 Ket natao saray tutawodtaw sa Iconio. Saray umno ra, ayon sara konran
apostoles a si Pablo tan si Bernabe; saray raruma anamaet, ayon sara konran
Judio.
5 Konan siin, saray Judio tan saray ambo' nin Judio, a kalamo' rasaray
mampag'uray konra, nag'iirgwan ra a sasakiten tan patyen rasaran kudasen
nin bato si Pablo tan si Bernabe.
6 Natandaan ra ni Pablo in nin plano ra kanya' nin nalayo sara nin nako sa
syudad nin Listra tan Derbe tan sa kukabaraybay nin lugar sa prubinsya nin
Licaonia.
7 Sa sayti nin lulugar, nipata-patanda' rayay Mabistan Patanda'.

Sara si Pablo itaw sa Listra tan sa Derbe

8 Sin itaw sara nin mampangipata-patanda' sa Listra, main itaw nin lalaki
nin lupoy nangibwat et sin niyanak ya ket kai ya gapo nin makalalako.
Nakatekre' ya,
9 nangrenge' ya kona ni Pablo. Pinastang nayan maong ni Pablo tan na'kit
na a mampagmatalek yayti nin tawo a mapaanda' ya,
10 ket nipaksaw nay busis na a wana kona, “Umdeng ka nin matu'rir!” Ket
tampor inumdeng ya tan linmala-lalako ya.
11 Sin na'kit ra nin tutawo a nagwaan na ni Pablo, wanra nin nita'way sa
irgo ra nin Licaonia, “Nanaoy saradti a dios tan nirupa saran tawo!”
12 Tinawag rayan Zeus si Bernabe a syay pangulo nin dios-dios ra tan
tinawag raya anamaet nin Hermes si Pablo a syay ibabaki' nin dios-dios ra
bana' ta sya a mag'iirgo.
13 Main nin timplo nin pangraywan ra konan dios-dios ra nin si Zeus sa
kaliwa' tamo' nin syudad. Sin sain, si padi' nin mampagsirbi kona ni Zeus,
nangawit ya nin bubaka tan kwintas nin buburak itaw sa purta nin timplo
ta pigaw nin ida'ton na tan saray tutawo nin ipangrayo ra konra ni Pablo.
14 Sin natandaan ran saraytin apostoles nin wanin a gaw'en ra nin tutawo,
binisang ray seket ra nin mangipa'kit a kai sara nin kumpurmi sa sain a
gaw'en ra. Mi'sa sara nin nalayo nin nako sa butlay ra nin tutawo tan wanran
nag'irgo nin maksaw,

---

* **13:51** Mateo 10:14; Marcos 6:11; Lucas 9:5; 10:11. * **14:1** Sayti say lugar nin Iconio, Listra tan Derbe, ket syudad ti sa nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey.

15 “Uamigo, andi' rakami nin raywen nin bilang dios! Tawo kami tamo' nin
kapada moyo! Nako kamidti komoyo ta pigaw nin ipatanda' miyay Mabistan
Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus ket tumgen kamoynan mangrayo konran
sarain a kasan magwaan nin dios-dios ket si raywen moyoyna si sibibyay a
Dios. Sya a namarsa nin langit tan luta', pati say taaw tan say sarba nin main
sa sayti.*
16 Sa linmabas nin panaon, inaburuyan nakamo nin Dios a si'kamon ambo'
nan tutawo ket gaw'en moyoy bungat ana nin rabay moyo.
17 Wanin man, man'ipatandaan na komoyo no si'no ya ta man-gaw'en nay
no ani a maabig para komoyo. Mambyan nakamo nin rapeg tan mumula a no
marate' a kuston panaon ket pabungawen na ta pigaw nin main nin kanen
moyo tan ta pigaw nin maririket kamo.”
18 Bale' abirno nin wanin a nibarita' ra ni Pablo, napaidap sara nin namaed
konran tutawo sa pangrarayo konra.
19 Bale' main nin rinmate' itaw nin Judio nin ibat sa Antioquia sa prubinsya
nin Pisidia tan saray raruma sa Iconio. Nasagyat rasaray tutawo nin mag'in
nin kuntra kona ni Pablo, ket kinudas-kudas raya nin bato si Pablo mi'sa raya
nin ginuruy-guroy nin nirikor itaw sa syudad nin Listra sin say wanra ket
nati yayna.
20 Bale' sin inaribungbungan raya nin saray tumutumbok kona ni Jesus,
nibangon ya tan sinmubli' ya sa syudad. Ket sin sinmunor nin awro, nako
sara ni Bernabe sa syudad nin Derbe.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia sa Prubinsyan Siria

21 Nipata-patanda' raya ni Pablo tan Bernabe a Mabistan Patanda' itaw sa
Derbe ket abaw saray nasagyat ran nag'in nin tumutumbok kona ni Jesus.
Mi'sa sara nin sinmubli' sa Listra, mi'sa sa Iconio, angga et sa Antioquia sa
prubinsyan Pisidia.
22 Pinaksaw ra a nakem ran saray tumutumbok kona ni Jesus nin itaw sa
sain nin lugar tan binibilin rasara nin dumaer sara sa pammemper konan
Cristo. Nibarita' ra et a matkap nin dumalan atamo sa abaw nin dya'dya'
ba'yo natamo nin aburuyan nin Dios nin kipag'adi' kona.
23 Ket sa barang saya nin dupong ra nin mammemper, nanuyo' saran
pupangulo si Pablo tan si Bernabe. Ket sin nidasal-dasalan rasara leleg nin
nagkulasyon sara, nitalek rasaray mammemper konan Uunuren a syayna a
mampagmatalkan ra.
24 Dinmalan sara sa prubinsyan Pisidia ket nirate' sara si Pablo sa prubin-
syan Pamfilia.
25 Ket itaw nipatanda' ray minsahi na nin Dios sa babali nin Perga, mi'sa
sara nin nako sa babali nin Atalia.
26 Nangibwat itaw, sinmaki saran sinmubli' ana sa Antioquia sa prubinsya
nin Siria. Itaw sin saytaw ket nidasalan rasara nin saray mammemper a sapa
kumon ket antabayan nasara nin Dios sa pangngawa' ra nin trabaho nin nibi
na konra a sawanin ket naila'pos rayna.
27 Sin rinmate' saraynadtaw si Pablo tan Bernabe sa Antioquia, dininep
rasara nga'min a mammemper itaw, tan nibarita' ra nga'min konra a
ginwa-ginwa' nan Dios nin pakikalamo' na konra tan say nibi nan Dios nin
pagkanawanawa ta pigaw nin saray ambo' nin Judio ket magmatalek sara
anamaet kona.
28 Ket itaw sara nin na'teng sa Antioquia a kalamo' rasara a tumutumbok
kona ni Jesus.

---

* **14:15** Exodo 20:11; Kanta 146:6.

15

Si Prublima Maipa'ka' sa Pakatkapan nin Paturi'

1 Sin sain, main nin tutawo nin rinmate' itaw sa Antioquia a ibat sa Judea
ket mampangyakay sara anamaet konran mammemper. Wanran sarayti
konran mammemper, “Kai kamo nin maisalba no kai kamo nin paturi' nin
bilang sa wana nin gan-gan* nin naipudir kona ni Moises.”
2 Kai sara nin nikikumpurmi si Pablo tan Bernabe sa sain nin akay ra ket
nag'in nin ma'mot a pididiskusyon ra. Sin wanin, saray mammemper itaw
sa Antioquia, nipapasayawan ra a sara si Pablo tan si Bernabe nin kalalamo'
rasaray raruman mammemper ket, mako sara sa Jerusalem nin keen ra nin
tandaen a disisyon ran apostoles tan saray pupangulo ran mammemper
maipa'ka' sa nididiskusyunan radtaw sa Antioquia.
3 Sin sain anaod, pinaibwat nasara nin dupong ran mammemper itaw
si Pablo. Itaw sara nin dinmalan sa prubinsya nin Fenicia tan Samaria,
ket nibari-barita' ra konran mammemper itaw a saray abaw nin ambo' nin
Judio ket mampagmatalek sara anamaet ana sawanin konan Dios. Ket saray
mammemper, maririket saran tuloy sa sain a narnge' ra.
4 Sin rinmate' sara sa Jerusalem si Pablo, maririket rasara nin inako' nin
dupong ran mammemper itaw tan saray pupangulo ra, tan saray raruma nin
apostoles. Inisturya ra ni Pablo konra a sarba nin ginwa-ginwa' nan Dios nin
pakikalamo' na konra.
5 Bale' main nin mammemper itaw nin myimbro sara nin grupo ran
Pariseo a ipasuet ra nin matkap saran paturi' a mammemper a ambo' nin
Judio tan matkap a tukiden ra a raruma et nin gugan-gan a naipudir kona ni
Moises.
6 Konan siin anaod, nagmiting saray apostoles tan saray pupangulo ra nin
mammemper ta nag'irgwan ray maipa'ka' sa sain.
7 Na'teng sara nin nag'iirgo, ket kayadi', inumdeng ya si Pedro tan wana,
“Bubsat, pitanda-tanda' moyo a sin anron panaon ana a linmabas, pinili'
nako nin Dios nangibwat kontamo nin ipatandaan koya konran ambo' nin
Judio a Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus, ta pigaw nin mamper sara
kona nin sya a Cristo.*
8 Ket, si Dios a tanda' na a sarban iti sa kanakman ra nin tutawo, nipa'kit na
a mataman nin saray ambo' nin Judio, akuen nasara ta nibaki' nayan miikap
konra a Ispirito na kapada nin nibaki' naya kontamo.*
9 Konan Dios, kasan pidumawan tamon Judio tan saran ambo' nin Judio ta
bana' ta nagmatalek sara kona ni Jesus, rininggasan nasara sa kasalanan ra
kapada nin pangriringgas na kontamo.
10 Sawanin, mayin a man'ikwa moya sa sayan panunubok a Dios bana' sa
pammatukid moyo konran tumutumbok kona ni Jesus nin sain say gugan-
gan nin pinasyan idap nin tukiden? Ni saray pupuon tamo, mataman et
si'tamo, ket kai nin makatukid.
11 Ambo' nin manepeg a wanin! Tepren tamo a naisalba atamo bana' sa
kamaungan na ni Uunuren tamon Jesus kontamo. Ket isalba nasaran lamang
anamaet nin Dios a ambo' nin Judio sa wanin nin padalan.”
12 Kasa gapo nin inumbat kona ni Pedro sin nayadi' na nin nibarita' in, no
kai nangrenge' sara tana konra ni Pablo tan Bernabe sa isturya ra maipa'ka'
sa makapaka'ngap nin pupaka'kitan nin pakayadi' nan Dios a ginwa-ginwa'
na yupa' konra sin mampangipata-patanda' sara konran ambo' nin Judio.

---

* **15:1** Levitico 12:3. * **15:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 10:1-43. * **15:8** Ginwa-ginwa' 10:44; 2:4.

13 Ket sin nayadi' sarayna nin nag'irgo, si Santiago anamaet a nag'irgo nin wana,
"Bubsat, reng'en moyoy ibarita' ko komoyo.
14 Nairgo nayna komoyo ni Simon Pedro no pa'no na nu'nan nipa'kit nin Dios a inganga'do na konran saray ambo' nin Judio ta pigaw nin main anamaet konra a mag'in nin tutawo nan diri.
15 Nangyadi' in anaod nin tumekep sa wanan nisurat ra nin prupita nan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Wana,
16 'Mayadi' in, wana nin Catawan, sumubli' ako li'
ta pigaw nin pa'dengen ko anamana a nasida' nin pag'adian na ni David.
Pakandaen koy nasida' tan ipalasta koya
17 ta pigaw nin sarba ra nin raruma nin Judio ket dumugen rako,
ta saray ambo' nin Judio,
ket sinagyat kosara anamaet nin mag'in nin tutawo ko.
18 Wanin a irgo na nin Catawan nin nipatarusan anan na'teng sin saytaw et.'*
19 Edet," wanan nituloy ni Santiago, "say ibarita' ko komoyo ket, andi' tamo sara nin pabyatan a ambo' nin Judio nin mampagmatalek konan Dios.
20 Say gaw'en tamo ket si manurat atamo konra nin ibarita' tamo a andi' sara nin mangan nin say maiyawa' nin kanen a sayti ket nida'ton nin ipangrayo sa dios-dios, tan andi' ra nin sama'-samaen a lalaman ra yupa' sa ambo' nin manepeg a pirararay. Andi' sara et nin mangan nin daya' tan nin karni nin pinatin ayep a kai nin pinadaya'.*
21 Wanin a dawaten tamo ta say gugan-gan nin nipagamet kona ni Moises ket na'teng anan tuloy a panaon nin mambasawen sa susinaguga tepe' nin Awron Painawa tan man'iyakay sa sarba nin lugar."

Si Bibilin konran Mammemper a Ambo' nin Judio

22 Ket sin sain anaod, nipapasayawan ra nin saray apostoles, saray pupangulo tan si intiron dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, a mamili' sara nin lulalaki sa grupo ra nin mayi konra ni Pablo tan Bernabe nin sumubli' sa Antioquia. Saray napili' ra ket sara si Judas nin mantawagen et nin Barsabas tan si Silas, a saray mammemper ket ata'gay a pangingikit ra konran saraytin pariho.
23 Main nin surat nin nipa'wit ra konran sarayti a wana,
"Si'kami nin apostoles tan pupangulo ran mammemper iti sa Jerusalem,
Pakumustawen mi kamon ambo' nin Judio nin bubsat mi sa pammemper isen sa Antioquia tan sa prubinsyan Siria tan Cilicia.
24 Natandaan mi a main saray kalalamo' midti nin nakodsen ket ginulo ray kaisipan moyo ta manwerweren rakamo sa man'iyakay ra. Kai misara nin nibaki' taw nin mako mangyakay isen komoyo.
25 Bana' anaod ta wanin, nag'iirgo kami tan nipapasayawan mi a mamili' kami nin ibaki' midsen komoyo nin kalamo' rasara ni mampablyen tamon si Pablo tan Bernabe.
26 Sara, man'isanla' ray byay ra sa pagsisirbi ra kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
27 Ket, saray ibaki' midsen a si Judas tan si Silas, rupan-rupa ra li' nin ibarita' a no ani a iti sa surat mi komoyo.

---

* **15:18** Amos 9:11,12; Isaias 45:21. * **15:20** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin akay sa Exodo 34:15-16; Levitico 17:10-16; 18:6-23.

28 Nipaingar nan Ispirito nan Dios komi tan nipapasayawan min
nag'iirgwan a andi' mi kamoyna nin pabyatan nin panukiden et sa gugan-
gan a maidap nin tukiden. Main ti tamo' say impurtantin tuloy nin ipatukid
mi komoyo. Sayti:
29 Andi' kamo nin mangan nin animan a nida'ton nin ipangrayo sa dios-
dios.
Wanin et, andi' kamo nin mangna' nin daya' tan nin karni nin pinati nin
ayep a kai nin pinadaya'.
Andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.
Maabig no tukiden moyoyti.
Wanin ana."
30 Ket pinaibwat rasarayna. Sin rinmate' saradtaw sa Antioquia, dininep
rasaray sarba ra nin mammemper tan niparisibi raya konra a surat.
31 Sin nabasa raya, pinasyan ririket ra bana' sa saytaw say bibilin konra.
32 Sara si Judas tan si Silas a sarayti ket prupita sara, pinagsen ray nakem
tan pammemper ran mammemper sa anron pakiirgu-irgo ra konra.
33-34 Itaw sara yapo' nin midyo na'teng sa Antioquia, mi'sa sarayna nin sin-
mubli' konran apostoles sa Jerusalem. Pinaibwat rasara nin mammemper a
wanra, "Bindisyunan nakamo kumon nin Dios."*
35 Bale' nabati' sara si Pablo tan Bernabe. Sara tan abaw saray kalalamo'
ra, niyakay-akay tan nipapala-palaway ray minsahi nin nangibwat konan
Catawan itaw sa Antioquia.

Niswi' a Kina' ra ni Pablo tan Bernabe

36 Napalabas a umnoy bulan, wana ni Pablo kona ni Bernabe, "Sumubli' ata
tan bisitawen tasara ta kikiten tay kapapa'sar ra nin bubsat nin mammem-
per sa bubabali nin nangipata-patandaan ta nin minsahi nan Catawan."
37 Say rabay na ni Bernabe ket kalamo' raya si Juan a mantawagen et nin
Marcos.
38 Bale' andi' ya si Pablo bana' ta si Marcos, kai na nin nituloy a nikikalamo'
konra angga sin nayadi' ray gawa' ra, no kai edet, nibwat ya tan linakwanan
nasara* sin itaw sara sa Pamfilia.
39 Bana' konan siin, nakapisangkinian sara si Pablo tan si Bernabe ket
nisyay sara. Si Bernabe, si Marcos a kalamo' na, ket sinmaki saran nako sa
Cyprus.
40 Si Pablo anamaet, si Silas a kalamo' na. Nibwat sara kayadi' a saray
mammemper ket nidasalan rasara a sapa kumon ket antabayan nasara nin
Catawan.
41 Nako sara sa prubinsya nin Siria tan Cilicia tan pinatarig'en ray
dudupong ran mammemper sa pammemper ra.

16

Kalamo' ya si Timoteo sa Nipako nin Mamagsen nin Dudupong

1 Sinmunor, nako ya si Pablo tan saray kalalamo' na sa babali nin Derbe,
mi'sa sa Listra. Sa Listra, main nin sayay tumutumbok itaw kona ni Jesus a
say ngaran na Timoteo. Si ina na saya yan Judio a mammemper, bale' si tatay
na, Griego ya.
2 Mabista a nibari-barita' ran sarba ran mammemper itaw sa Listra tan sa
Iconio maipa'ka' kona ni Timoteo.
3 Rabay nayan awit-awiten ni Pablo sa keen-keen na kanya' nin nipaturi'
naya nin mangipa'kit a peteg a Judio ya. Ginwa' ra in bana' ta sarba ra nin

* **15:33-34** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Bale' nipaibati' ya si Silas.*
* **15:38** Ginwa-ginwa' 13:13.

Judio konan sitaw a lugar ket tanda' ra nin kai ya nin tinuri' ta si tatay na ket
Griego ya.
4 Sa lulugar a kina'-kina' ra, nipata-patandaan ra konran mammemper nin
ambo' nin Judioytaw say matkap nin tukiden nin nipapagketan ran saray
apostoles tan saray pupangulo ran mammemper itaw sa Jerusalem.
5 Ket, anaod, napagsen a pagmamatalek ran mammemper, tan nalamu'nan
saraynan nalamu'nan nin inawru-awro a iti sa dudupong.

Nitungtong nasara nin Dios nin Mako sa Macedonia si Pablo

6 Ket, nako sara sa prubinsya nin Frigia tan Galacia si Pablo bana' ta pinaed
nasara nin Ispirito nan Dios nin ipatandaan ray minsahi na sa prubinsya nin
Asia.
7 Sin nirate' sara sa lugar nin Misia, rabay ray mako sa prubinsyan Bitinia*,
bale' si Ispirito nan Dios a syan lamang a Ispirito nin iti kona ni Jesus ket
pinaed nasara.
8 Sin wanin, nanulpot sara sa Misia nin nako sa syudad nin Troas.
9 Ket sin yabi nin itaw sara sa Troas, na'kit naya ni Pablo nin bara'mo nin
taynep a sayay lalaki nin taga Macedonia, a siti ket mandawaten na kona ni
Pablo a mako yadtaw konra sa Macedonia ta pigaw nin tulungan nasara.
10 Kayadi' nan bara'mon nanaynep ni Pablo, nagpripara kami* ana
nin tampor nin mako sa Macedonia bana' ta mamper kami a man'ibaki'
rakamidtaw nin Dios, nin ipatandaan miyay Mabistan Patanda' maipa'ka'
kona ni Jesus konran tutawodtaw.

Say Pammemper na ni Lydia a Taga Filipos

11 Nangibwat sa Troas, sinmaki kamin nako sa isla nin Samotracia, tan sin
sinmunor nin awro, nituloy mi a sinmaki nin nako sa syudad nin Neapolis.
12 Nangibwat sa Neapolis, linmalako kamin nako sa syudad nin Filipos
a sayan impurtanti nin syudad itaw konan sitaw a parti nan prubinsyan
Macedonia. Nipa'deng yaytin syudad nin gubyirno nan Roma.* Ket itaw
kami nin umnoy awro.
13 Sin Awron Painawa, rinmikor kami sa syudad tan nako kami sa rigrig
nin ilog a sa wami ket main nin pididinep nin dumasal itaw. Main nin
bubbayi nin nididinep itaw ket tinmekre' tan nikiirgo kami konra.
14 Saya konran sarayti say ngaran na Lydia, a gindat nin taga babalin
Tiatira. Kumirsyanti ya nin mablin abel nin kulor ubi. Saya yayna nin
mangrarayo konan Dios, ket binu'kasan nan Uunuren a kanakman na ket
inako' na a nibarita' na ni Pablo.
15 Nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na. Ket wana komi, “No
tepren moyo a mampagmatalek akon peteg konan Uunuren tamo, mayi
kamo kongko ta itaw kamoyna nin magtuloy sa bali ko.” Pinasyan sulit nan
managyat komi kanya' nin nayi kami kona.

Say Pakapriso ra ni Pablo tan Silas

16 Sayay awro nin adap midtaw sa lugar nin pididinepan ta pigaw nin
dumasal, nasnaan miyay sayay anak nin babayi a aripen ya. Siti ket
nasrepan ya nin sayay ispiriton duka' ket mambyan naya nin pakababa'

---

* **16:7** Sayti si Frigia, Galacia, Asia, Misia, tan Bitinia ket alawang nin sakop nan nasyon a mantawagen sawanin nin Turkey. * **16:10** “Kami” wanadti bana' ta si Lucas a syay nanurat konan sitin libro ket kalamo' nayadti si Pablo. * **16:12** Bana' ta nipa'deng yay syudad nin Filipos nin gubyirno nan Roma tan ni'ras saran miikap itaw a gumabali nan Roma, bara'mo yaynan lamang nin lugar itaw sa Roma. Main nin riprisintanti na sa gubyirno nan Roma tan iti konran gumabali na a sarban kanepegan a main konran saray itaw sa Roma. Ipapalaway nin sayti a birsikulo 37-39.

nin mangipadles. Ket saray main nin aripen kona abaw a ma'kitan ra mangibwat sa sain a gawa' na.
17 Tinumbu-tumbok rakami a kalamo' miya si Pablo tan wana nin niburya-buryaw, “Saraytin tutawo, uaripen nasara nin si Sangkata'gayan nin Dios. Man'ipata-patanda' rayay sayan-saya nin padalan no pa'noy pangingisalba nan Dios!”
18 Umnoy awro na nin ginwa' a wanin ket sinumnep ya si Pablo, ket inadap naya tan wana konan ispiriton duka', “Sa pakayadi' na ni Jesu-Cristo, igan-gan ko komo, lumakwan ka kona!” Ket sin sain a lamang, linmakwan ya a ispiriton duka'.
19 Sin napipigaw ran saray main nin aripen kona a nakasawan sarayna nin kwartawan, dinakep rasara si Pablo tan Silas tan ginuyugoy rasaran ni'ras sa plasa nin iyadap konran saray mumampag'uray sa syudad.
20 Sin itaw sarayna, niyadap rasara konran saray upisyalis nin Romano tan pinarsawan rasara. Saray main nin aripen konan si anak a babayi ket wanra, “Judio sarayti nin tutawo ket mampangibwatan sara nin gulodti sa lugar tamo.
21 Mampangyakay sara nin kukaugalian nin kuntra sa lulayi tamo nin si'tamon Romano, ket kai tamo nin magwa' nin akuen o tumbuken.”
22 Sin sain, saray abaw nin tutawo nin itaw ket nikiranod sarayna nin sinasakit rasara si Pablo tan Silas. Ket saray upisyalis anamaet nin Romano, linus'ukan rasara mi'sa rasara nin nipasanet-sanet.
23 Sin nasanet-sanet rasaraynan maong si Pablo, nipriso rasara. Ginan-gan rayay gwardya nin bantayan nasaran maong.
24 Konan siin nin gan-gan, nikwa nasaradtaw sa anggawan ana sa sarba nin silid sa priswan tan nikwa nay ayi ra sa ubot nin kayo nin nigagara nin itaw para sa sayti nin usar.
25 Sin bandan kapiknga' nin yabi, dinmasal sara si Pablo tan nangansyon sara nin pangrarayo konan Dios. Ket nangrenge' saray raruma nin priso.
26 Kapingmatan, rinmayon ya nin pinasyan kasaw ket nayegyeg yan maong a priswan. Naabryan nga'min a purta tan naglat a kadina ra nin sarba ran priso.
27 Nakaimata yay gwardya, ket sin na'kit na nin nakaabri nga'min a purta sa priswan, say wana no nakabulos sara nga'min a priso. Kanya' nin inuyos nayay ispada na ta mipati yayna.
28 Bale' tinma'way ya si Pablo a wana, “Andi' mo nin susudyen a lalaman mo ta iti kami nga'min!”
29 Sin sain, nikidawat ya nin tyo' a gwardya mi'sa ya nin nalayo nin sinumrep sa priswan. Tinmalimukod ya sa adapan ra ni Pablo tan Silas a mampamayegpeg ya.
30 Mi'sa nasara nin nirikor sa priswan tan tinepet na konra, “Sinyoris, ani a matkap ko nin gaw'en ta pigaw nin maisalba ako?”
31 Ket wanra kona, “Magmatalek ka konan Uunuren a si Jesus ket maisalba ka tan wanin ra anamaet nin sarba ran kabbali mo.”
32 Ket nipatanda' ra kona tan konra nin sarba ra nin kabbali na a minsahi nin nangibwat konan Catawan.
33 Konan sitaw a lamang nin udas konan sitaw a yabi, kinalap nasara nin sitin gwardya tan inuyasan nay sugat ra. Mi'sa, nipabawtismo ya tan sarba ra nin kabbali na.
34 Ni'ras nasara si Pablo tan Silas sa bali na tan pinakan nasara. Pinasyan ririket na pati nin saray kabbali na bana' ta mampagmatalek sarayna konan Dios.

35 Kabuklasan, namaki' saran pulis a upisyalis nin Romano nin mako
mamarita' konan gwardya a bulusan sarayna si Pablo tan Silas.
36 Niparate' nayti nin gwardya konra ni Pablo a wana, “Nigan-gan ran
upisyalis nin Romano a ibulos kamoyna. Kanya' nin mako kamoyna tan
mititinek kamoyna.”
37 Bale' wana ni Pablo, “Nipasanet-sanet rakami sa adapan ran abaw a
tutawo mi'sa rakami nin nipriso abirno nin kasan na'kit ran kasalanan mi!
Abas in a ginwa' ra lalun-laloyna ta gumabalin Romano kami anamaet!
Sawanin, ilayas rakami nin paibwaten? Kai nin magwa' a wanin! Saran diri
a matkap nin makodti nin mamulos komi!”
38 Nibarita' ran pulis ti nin wana ni Pablo konran saray upisyalis, ket
pinasya nin li'mo ra sin natandaan ra a gumabalin Romano sara anamaet
anamain si Pablo.
39 Kanya' nin nako sara nin nikidawat nin dispinsa konra ni Pablo, mi'sa
rasarayna nin niliwa' sa priswan tan dinawat-dawat ra nin lumakwan
sarayna konan sitaw a syudad.
40 Kaliwa' ra ni Pablo tan Silas itaw sa priswan, nako sara sa bali na ni
Lydia nin kina' rasara nin binisita a mammemper. Binari-baritaan rasara
nin pammaksaw nin nakem ra, mi'sa sarayna nin nibwat konan sitaw a
syudad.

17

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Tesalonica

1 Dinmalan sara si Pablo sa syudad nin Amfipolis tan Apolonia tan nako
sara sa syudad nin Tesalonica a itaw ket main nin sinaguga ra nin Judio.
2 Bilang sa man-gaw'en nayna nin gindat ni Pablo, naku-nako ya sa
sinaguga. Ket sindo Awron Painawa sa luob nin tulon linggo, nikipapal-
awayan ya konran tutawodtaw.
3 Nipapalaway tan nitudo' nay wana sa Masanton Kasuratan nin nipataru-
san na konran tutawo a si syay Cristo ket matkap a mapadya'dya' tan patyen
ya, mayadi' bale' ket sumubli' ya nin mabyay. Wana ni Pablo, “Siti si Jesus
nin man'ipatandaan ko komoyo, sya in a Cristo.”
4 Main saray Judio nin nasagyat ket nikipasaya sara konra ni Pablo. Abaw
sara et a Griego nin mampangrayo konan Dios a nikipasayan lamang konra,
wanin sara et a bubbayi nin ata'gay a pangingikit konradtaw.
5 Bale' maimbel saray Judio konra ni Pablo, kanya' nin dininep rasaray
luku-luko nin walang-walang itaw sa palingki tan nangwa' sara nin gulo sa
intiron syudad. Sinrep rayay bali nan sayay tawon say ngaran na ket Jason
ta rabay rasaran kalapen si Pablo tan Silas tan iyadap rasara sa dupong ran
gumabali.
6 Sin kai rasara nin ma'kit, ginuyugoy rayan inawit si Jason tan saray
raruma konran mammemper konran saray upisyalis sa syudad, mi'sa wanra
nin niburya-buryaw, “Sarayti nin tutawo, puon sara nin gulo abirno nin adti,
ket nirate' saraynadti sa lugar tamo,
7 tan pinagtuloy nasara ni Jason sa bali ra. Sarba ra ket mansumubag sa
nipataoy nan gan-gan nin Impirador tamo sa Roma ta man'ibarita' ra a main
kano nin sakalakon adi' a say ngaran na ket Jesus.”
8 Nagulo a kaisipan ran saray tutawo tan saray upisyalis sa syudad sin
narnge' rayti.
9 Ket pinagpyansa raya si Jason tan saray kalalamo' na mi'sa rasarayna nin
binulusan.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Berea

10 Sin narate' a yabi sin sain, nibaki' rasara nin mammemper si Pablo tan
Silas sa babali nin Berea. Sin nirate' saradtaw, nako sara sa sinaguga ra nin
Judio.
11 Saray Judio nin itaw sa Berea, mas mabistay pinanakem ra dyan saray
itaw sa Tesalonica ta matetek sara nin mangrenge' sa sarita' na nin Dios, tan
inawru-awro, adalen ray Masanton Kasuratan ta pigaw nin tandaen ra no
tutuo a man'ibari-barita' na ni Pablo.
12 Ket abaw sara konran sarayti nin Judio a namper, wanin sara et a abaw
nin bubbayin Griego nin ata'gay a pangingikit konra, tan main a lamang nin
lulalakin Griego a namper.
13 Bale' sin natandaan ra nin Judio nin itaw sa Tesalonica a man'ipatanda'
ra ni Pablo a minsahi nin nangibwat konan Dios itaw sa Berea, nako
saradtaw tan sinugsog rasaran mangwa' nin gulo a tutawo.
14 Sin sain, pinaapura rayan mammemper si Pablo nin mako sa pantalan.
Bale' pinaibati' sara si Silas tan si Timoteo.
15 Saray nangaluyon kona ni Pablo, linalamo' raya angga sa syudad nin
Atenas. Mi'sa, sinmubli' sarayna sa Berea nin nibibilin na ni Pablo a
sumunor saran tampor kona si Silas tan Timoteo.

Nipa'deng yay Dupong ran Mammemper Itaw sa Atenas

16 Ket leg'an a mantuma'gan ya konra ni Silas tan Timoteo itaw sa Atenas si
Pablo, naasikaso nan pinasyan ka'bawan nin imahin nin manraywen ra nin
tutawodtaw, ket inmidap a nakem na.
17 Kanya' nin sin sain, nako ya sa sinaguga tan nikidiskusyon ya konran
saray Judio tan konran saray ambo' nin Judio nin mangrarayo konan Dios
tan inawru-awro, naku-nako ya sa plasa tan nipata-patandaan nay maipa'ka'
kona ni Jesus konran tutawo nin itaw.
18 Ket main itaw nin saray mangangakay nin pilusupya ran mantawagen
nin Epicureo* tan nin grupon mantawagen nin Estoico* a dinibati raya
si Pablo. Wanra, “Ani a man'ibari-barita' nan siin a mampilabab-labab?”
Wanra anamaet nin raruma et, “Mampag'irgo ya layi maipa'ka' konran dios
itaw sa raruma nin lulugar.” Wanti a ibarita' ra bana' ta say man'ibari-barita'
na ni Pablo ket say wanan itaw sa Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesus
tan sa isusubli' nin mabyay.
19 Ket anaod sinagyat raya si Pablo nin mako sa miting nin Kunsiho ran
Pupilusupo itaw sa lugar a mantawagen nin Areopago. Itaw, wanra kona,
“Rabay mi nin matandaan in si ba'yon akay a man'iyakay mo.
20 Main in say man'ibari-barita' mo nin sawanin mi tamo' et nin narnge'
ket rabay mi nin matandaan a pipa'kaan.”
21 Wanin a wanra bana' ta saray tutawodtaw sa Atenas tan wanin sara
et a susan'ili nin mampiikap itaw, say rabay-rabay ra nin gaw'en ket si
mangrenge' tan mangisturya nin maipa'ka' sa animan a ba'yo.
22 Sin sain, inumdeng ya si Pablo sa adapan na nin Kunsiho sa Areopago
tan nag'irgo ya a wana, “Si'kamon taga Atenas, ma'kit ko a rilihyuso kamo sa
sarba nin bagay.
23 Maibarita' ko a wanin bana' ta sa nipagpasya-pasyar kodti sa syudad
moyo, tan sa nipangikit-kikit ko sa lulugar a pangraywan moyo, main nin
na'kit kon sayay altar nin itaw ket main nin wantin nakasurat, ‘Para Konan

* **17:18** ***Epicureo:*** Iyakay ran sarayti a say karigawan a sangkabistawan a gagaran mabyay.
* **17:18** ***Estoico:*** Iyakay ran sarayti a say tutuon mariga ket madumog sa pakabulos sa karirikiran tan irab tan say impurtanti ket maong yay sayay tawo.

Dios a Kai nin Tanda'.' Ket siti nin dios a kai moyo nin katanda' a manraywen
moyo, kasa anaod nin raruma no kai si Dios nin man'ipatandaan ko komoyo.
24 Sya a Dios nin namarsa nin mundo tan nin sarba nin iti. Sya a Uunuren
nin mampag'uray itaw sa langit tan iti sa luta', ket kai ya nin miikap sa
pupa'deng a ginwa' nin tawo.
25 Saya et, kasan animan nin ginwa' nin tawo nin matkap na bana' ta sya a
mampami nin inanawa tan byay, tan say sarbayna konran tutawo.*
26 Siti nin Dios, pinarsa naya yapo' a nu'na nin tawo, mi'sa konan siin nin
saya nin tawo nangibwat sara nga'min a sarbaynan bakas nin tutawo, tan
nitayak-tayak nasaradti sa babo nin luta'. Nikwa-nikwa naynan gindat nin
Dios a ketegan nin piikapan ra tan say ka'teng nin piikap radti sa mundo.
27 Pinarsa natamo nin Dios ta pigaw nin dumugen tamoya, ket bana' sa
panunumog tamo kumon kona, makatanda' tamoya. Say katutu'wan, adani
ya sa barang saya kontamo a Dios.
28 Ga'get na a byay, kimey tan nikatawo nin barang saya kontamo. Bilang
in sa wanra nin saray raruma nin turbador moyo. Wanra,
'Sarba tamo, a'nak natamo nin Dios.'
29 Ket bana' anaod ta a'nak natamo, andi' tamo nin ipa'ka' a say kapapa'sar na
nin Dios ket bilang tamo' sa imahin a gawa' na nin sayan matudyo' nin tawo
mangibwat sa balitok o pirak o bato.
30 Sin saytaw sin panaon a saray tutawo ket kai raya et nin katanda' a
Dios, pinalabas na a abas nin gawa'-gawa' ra. Bale' sawanin, man-gan-
ganen nasara a sarba nin tutawo sa sarba nin lugar a gurutan rayna a
pagkakasalanan ra.
31 Wanin ta main nin awron nitanda' nan Dios, a sitaw si tawo nin pinili'
na ket sintinsyawan na li' nin kasan pangipuruk-purok a sarba nin tutawo.
Nipa'kit nayna nin Dios sa sarban tutawo a gaw'en na in yupa' sa nipama-
subli' na nin mabyay konan siin a tawo."
32 Sin narnge' ray wana ni Pablo a pinasubli' nayan mabyay nin Dios a
sayay nati ana, main saraytaw saray kinaka'lisan raya, tan main saraytaw
anamaet saray wanra kona, "Rabay mi a mangrenge' li' anamanaet sa sain
say man'ibari-barita' mo."
33 Ket nibwat yayna si Pablo.
34 Main konra nin saray nakarnge' kona ni Pablo a tinumper ket
nikikalamo' sarayna kona. Saya konra ket si Dionisio nin myimbron Kunsiho
sa Areopago, tan saya et konra ket babayi ya a say ngaran na Damaris, tan
main sara et a raruma nin namper.

18

Nakatanda' nasara ni Pablo si Aquila tan Priscila sa Corinto

1 Ambo' nin na'teng, nibwat yayna sa Atenas si Pablo tan nako ya sa syudad
nin Corinto.*
2 Itaw main nin mitraasawan Judio nin taga sa prubinsyan Ponto a
nakatanda' na, sara si Aquila tan Priscila. Karate' ra tamo' nin nangibwat sa
Italia ta pinalakwan* nasara nga'min ni Impirador Claudio a Judio nin itaw
sa Roma. Ni'sa, binisita nasara ni Pablo
3 ket, ta pariho a tingkapan ra, mangangwa' sara nin turda, nikiikap
yaynadtaw konra si Pablo tan nikipagtrabaho ya konra.

* **17:25** Isaias 42:5; 66:1,2. * **18:1** Sayti si Atenas tan Corinto ket impurtanti nin syudad sa prubinsyan Acaya sa bagatanan nin parti nan nasyon nin Grecia. * **18:2** Nangyadi' ti sin mag A.D. 49.

4 Tepe' nin Awron Painawa, mako ya sa sinaguga si Pablo nin kidiskusyon
yadtaw ta apes nan makumbinsi nasaran pari-pariho nin magmatalek kona
ni Cristo a kapada na nin Judio tan saray ambo' nin Judio.
5 Sin rinmate' sara si Silas tan Timoteo nin ibat sa Macedonia, ni'pos
nayna tana ni Pablo a udas na sa pangingipatanda' nin minsahi na nin
Dios, a pinatutu'wan na konran kapada nan Judio a si Jesus sya a Cristo nin
nipangako' nan Dios.
6 Bale' sin kai sara nin namper no kai edet, nag'irgwa-irgwan raya nin
paninida' kona, pinagpag nay ta'pok sa seket na nin mangipa'kit a kasaynan
kabiangan na konra. Wana konra, “No dusawen nakamo li' nin Dios, kasa
nin raruman seselen moyo no kai say lalaman moyon diri! Andi' rako li' nin
seselen! Mangibwat sawanin, konran ambo' nin Judio akoyna nin mako nin
mangipatanda'.”
7 Linakwanan nasara tan nako ya nin nikipagtuloy sa bali na nin sayay
ambo' nin Judio nin mangrarayo konan Dios a say ngaran na ket Ticio Justo.
Si bali na ket kadarait nayan sinaguga ran Judio.
8 Ket si Crispo a syay pangulo sa sinaguga ran Judio, nagmatalek ya
konan Uunuren. Wanin sara anamaet a pamilya na tan abaw sara et a
raruma nin taga Corinto nin nangrenge' kona ni Pablo ket namper sara, ket
nipabawtismo sara.
9 Sayay yabi, wana nin Uunuren kona ni Pablo a bara'mo ya nin nanaynep,
“Andi' ka nin mali'mo! Andi' ka nin tumgen sa pangingipatanda' mo sa sarita'
ko, no kai edet, ituluy-tuloy mo
10 bana' ta kalamo' nako. Kasa gapo nin makapama'no komodti ta abaw
saray tutawo kodti.”
11 Ket niikap yadtaw sa Corinto si Pablo sa luob nin sayay taon tan
kapiknga', nin nipapalaway nay minsahi a nangibwat konan Dios konran
tutawo.
12 Sin si Galion ket nag'in syay gubirnador sa Acaya,* saray Judio nin ambo'
nin mammemper kona ni Jesus, nipapasayawan rayan dinakep si Pablo tan
ni'ras raya kona ta pigaw nin sintinsyawan naya.
13 Wanra kona ni Gubirnador Galion, “Siti nin tawo, man'ayaten nasaray
tutawo a raywen rayay Dios sa padalan a kuntra sa Lulayi mi.”
14 Mag'irgo yayna kumon si Pablo bale' wana ni Galion konran Judio,
“Si'kamo, no say idarom moyo kongko nin ginwa' nan siin nin tawo ket
mabyat nin kasalanan o panunubag nin layi, manepeg tamo' a anusan
katamo nin reng'en.
15 Bale' bana' ta say kai moyo nin mampipagketan ket maipa'ka' tamo' sa
irgu-irgo, ngaran-ngaran tan sa gugan-gan nin naimatawan moyo, makau-
ray kamoynan bukod nin mangrisulbi. Kasan kabiangan ko sa sain.”
16 Mi'sa, pinalakwan nasaraynadtaw sa kurti.
17 Sin sain, nipukpok raya si Sostenes a syay pangulo sa sinaguga ra nin
Judio tan sinasa-sasakit raya sa adapan nin kurti, bale' kai nasara gapo nin
inasikaso ni Galion.

Sinmubli' sara si Pablo sa Antioquia Mi'sa Nibwat sara anaet

18 Itaw ya yapo' et nin midyo na'teng sa Corinto si Pablo, mi'sa yayna
nin nipatanid konran mammemper itaw nin mako ya sa prubinsyan Siria.
Kalamo' nasaray mitraasawa nin Aquila tan Priscila. Bale' ba'yo sara nin
sinmaki nin rumuran sa bapor, itaw sa barangay nin Cencrea ket nipakiskis

* **18:12** Nag'uray yayti sin mag A.D. 52-53.

ya si Pablo nin paka'kitan a say nipangako' na konan Dios* ket natukid
nayna. Mayadi' in, sinmaki sarayna.
19 Dinmuong sara sa Efeso ket itaw, nabati' sara si Aquila. Leg'an nin itaw
ya sa Efeso si Pablo, nako ya sa sinaguga ran Judio tan nikidiskusyon ya
konran itaw.
20 Sin dinawat ra kona nin itaw ya yapo' sa lugar ra, kai ya nin inmaburoy.
21 Wanin man, sin mampibwat yayna wana konra, "*Sumubli' akodti li' no
iyaburoy nan Dios." Ket sinmaki ya sa bapor nin nibwat anadtaw sa Efeso.
22 Sin nakaduong yaynadtaw sa Cesarea, dinmiritso ya sa Jerusalem nin
binisita nasaray mammemper itaw, mi'sa yayna nin nako sa babalin Antio-
quia.
23 Ket sin itaw yayna nin midyo na'teng nibwat ya anamanadtaw. Naku-
nako ya sa sarban bubabali sa prubinsyan Galacia tan Frigia nin pinagse-
pagsen nay pammemper ran tumutumbok kona ni Jesus.

Si Apolos itaw sa Efeso tan sa Corinto

24 Sin sain, main nin sayay Judio nin say ngaran na Apolos a rinmate' itaw
sa Efeso. Niyanak yayti sa syudad nin Alejandria. Maong ya nin magdiskurso
tan abaw a tanda' na sa Masanton Kasuratan.
25 Naakayan yayna nin maipa'ka' sa pigagawa' nan Catawan. Pinasyan
sulit nan mangipata-patanda' tan kustoy man'iyakay na maipa'ka' kona ni
Jesus. Bale' say bawtismo tamo' nin tanda' na ket say nipamawtismo na ni
Juan.
26 Pinasyan tepel na ni Apolos nin nag'irgodtaw sa sinaguga ra nin Judio.
Sin narnge' raya ni Aquila tan Priscila, sinagyat raya sa bali ra tan nipapal-
away ra nin maong kona a pigagawa' nan Dios a kai na et nin tanda'.
27 Naisip na ni Apolos a mako sa prubinsya nin Acaya. Ket saray tumutum-
bok kona ni Jesus itaw sa Efeso, tinulungan raya tan nanurat sara konran
kapada ran mammemper itaw sa Acaya tan dinawat ra a san'ilyen raya si
Apolos no rumate' yadtaw konra. Ket sin itaw yayna anaod si Apolos, alaki
a naitulong na konran saray namper kona ni Jesus bana' sa kamaungan nan
Dios.
28 Say ginwa' na, matpel yan nikidiskusyon konran Judio sa adapan ran
tutawo, ta pinatutu'wan na konran sarba a man'iyakay na mangibwat sa
Masanton Kasuratan a si Jesus sya a Cristo nin nipangako' nan Dios.

19

Si Pablo itaw sa Efeso

1 Leg'an a itaw ya sa Corinto si Apolos, si Pablo anamaet, sinulpu-sulpot
nay bubabalin tatalugtog itaw angga sin nakarate' ya sa Efeso. Ket main nin
nadumog nadtaw nin umno ran tumutumbok kona ni Cristo.
2 Nitepet na ni Pablo konra, "Nako ya para nin niikap komoyo a Ispirito nan
Dios sin tinumper kamoyna kona ni Jesus?"
Ket ni'bat ra kona, "Kai mi nin tanda' a ta sawanin mi tamo' nin narnge' a
main nin siin si Ispirito nan Dios."
3 Tepet na anamana ni Pablo, "No wanin ani a nakabawtismwan moyo?"
Ni'bat ra, "Sitaw si nibari-barita' na ni Juan nin pakabawtismo."

---

* **18:18** Mabasa a maipa'ka' konan sitin kaugalian ran Judio sa Bilang 6:1-21. * **18:21** *Sumubli'...nan DiosSa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket main nin iti sa u'na na nin wanti a wana:Kasan sapo a matkap akodtaw sa pista sa Jerusalem bale', sumubli'.*

4 Ket wana ni Pablo, “Say nipamawtismo na ni Juan* ket paka'kitan nin
pagbababawi' sa kasalanan. Bale' nibarita' na konran saray mampangrenge'
a matkap a magmatalek sara konan si sumubray kona, a sya anaod si Jesus.”
5 Sin narnge' ra in nin wana ni Pablo, nipabawtismo sara nin paka'kitan a
mammemper sara kona ni Uunuren tamon Jesus.
6 Nipababo na ni Pablo a gamet na konra, ket nako ya konra a Ispirito nan
Dios. Sin sain, nakapag'irgo sara sa nagsikabarang nin irgo tan nibari-barita'
ray minsahi nan Dios nin nipatandaan na konra.
7 Sarayti nin binawtismwan ket maglabinrwa sara nin lulalaki.
8 Sa luob nin tuloy bulan, naku-nako ya sa sinaguga ra nin Judio si Pablo
tan pinasyan tepel na nin nag'irgu-irgodtaw. Nikidisku-diskusyon ya konran
itaw nin gagara na a kumbinsyen nasaray tutawo nin mamper sara sa
maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios.
9 Bale' main saraytaw saray matib'ey a ulo ra nin kai nin mamper.
Nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra sa panunumbok konan siti si Ba'yon
Dalan sa adapan ra nin tutawo. Linakwanan nasara ni Pablo ket nitagad
nasaraytaw saray tumutumbok kona ni Jesus, tan nituloy nan inawru-awro
a pangangakay na itaw sa kwarton pididiskusyunan sa bali na ni Tirano.
10 Wanin nin rway taon, kanya' nin sarba ra nin tutawo sa prubinsya nin
Asia, Judio tan ambo' nin Judio, narnge' ray minsahi nan Catawan maipa'ka'
kona ni Jesus.

Saray A'nak nan Lulalaki ni Esceva

11 Sin sain, binyan nayan Dios nin pakayadi' si Pablo a makagwa' yan
naiduman mumilagro,
12 ket mataman say panyo' o seket nin inusar na, i'ras ran tutawo konran
main nin masakit ket umanda' sara tan saray uispiriton duka' ket lumakwan
sara konra.
13 Itaw sa Efeso, main saraytaw saray Judio nin mikadaw-kadaw nin
mamalakwan nin uispiriton duka' nin nakasrep konran tutawo. Ket sinari'
rayan inusar a ngaran na ni Uunuren nin Jesus. Wanti a wanra, “Sa ngaran
na ni Jesus a man'ipata-patandaan na ni Pablo, igan-gan ko komo, lumakwan
ka.”
14 Sayti a gawa' ran saray piton a'nak nan lulalaki ni Esceva a sayay pangulo
nin padi' ran Judio.
15 Ni'sa, ni'bat na nin ispiriton duka' konra, “Si Jesus, tanda' koya; wanin ya
et si Pablo; bale' si'kamo, si'no kamo wadi'?”
16 Ket sitaw si tawo nin nasrepan nin ispiriton duka' linaybo nasara, tan
sinasa-sasakit nasara ket natalo sara. Sin wanin, lus'ok-labos tan sugat-sugat
sara nin nagsipalayon linmakwan itaw sa bali.
17 Natandaan ti nin nangyadi' nin sarba ran tutawodtaw sa Efeso, Judio
tan ambo' nin Judio, ket wanin ana a li'mo ra. Lalo rayaynan rinayu-rayo a
Uunuren tamon si Jesus, no si'no ya.
18 Abaw sara konran mammemper a pinaipadar nin nipatutuo ra sa
tutawo a adin duka' a ginwa-ginwa' ra.
19 Ket saraytaw saray gindat nin manggagamod, mananantigwa tan
raruma et nin albularyo, pinikalamo' ran binunton a lulibro nin inusar-
usar ra tan pinuuran ra nin na'kit nin sarban tutawo. Kinwinta ray bili ket
maglimampulo' a ribon plata nin pirak* nga'min.

---

* **19:4** Mateo 3:11; Marcos 1:4,7,8; Lucas 3:4,16; Juan 1:26,27. * **19:19** Say alaga nan sayay plata ket say alaga nin swildo sa sayay awro nin pagtatrabaho sin saytaw.

20 Ket anaod, say minsahi nan Catawan, mas lalo anan natanda-tandaan
tan mas lalo saraynan inmabaw a mammemper.

Say Pigugulo Itaw sa Efeso

21 Sawanin sin nayadi' nin nangyadi' in, nidisisyon* ni Pablo a mako sa
Jerusalem nin dumalan ya sa prubinsya nin Macedonia tan Acaya. "Ket,
kayadi' kon makodtaw sa Jerusalem," wana, "matkap a mako ako sa Roma."
22 Anaod, pinau'na nasarayna sa Macedonia a rwa konran kukatulungan
na a sara si Timoteo tan si Erasto; ket sya, itaw ya yapo' et sa prubinsyan Asia.
23 Ket sin sain a itaw ya et si Pablo sa Efeso, main nin nangyadi' nin alakin
pigugulo bana' sa akay maipa'ka' sa panunumbok konan siti si Ba'yon Dalan.
24 Say nangyadi', main itaw nin sayay mangangwa' nin bubagay a man-
gusar ya nin pirak, a say ngaran na ket Demetrio. Mangangwa' ya nin timplu-
timplo na nin si diosa ran si Artemis*. Main nin tutawon kalalamo' nan
mangwa' nin sayti ket abaw a matingkapan ra.
25 Dininep nasara ni Demetrio a tutawo na tan saray raruma et nin
kapariho ra a tingkapan. Wana konra, "Bubsat, tanda' moyo nin mabistay
byay tamo mangibwat konan siti nin tingkapan tamo.
26 Bale' mangkaimatunan tan mangkarnge-karnge' moyo nin diri a man-
gaw'en nan siin si Pablo. Man'ibari-barita' na nin say raywen nin bilang
dios a ginwa' nin tawo ket ambo' nin peteg nin dios. Ket abaw saraynay
mangkaayat na nin gurutan raynay pangrarayo ra konan diosa tamo, ambo'
tamo' nin iti sa syudad nin Efeso no kai sa dandani intiro nin prubinsyan
Asia.
27 Ambo' tamo' anaod nin magpiligroyti say paningkapan tamo ta bangli'
no kuntrawen rayti nin tutawo, no kai edet, mataman pati si timplo na nin si
sangkata'gayan a diosa tamon si Artemis ket mag'in yaynan kasan kakanaan.
No mangyadi' a wanin ket si diosa Artemis nin manraywen ra nin sarban
tutawo sa prubinsyan Asia tan sa intiron mundo, makasaynay kagalangan
na."
28 Sin narnge' ra in nin wana ni Demetrio, pinasyan sager ra ket wanra nin
niburyaw "Makapangyayadi' ya si Artemis nin diosa tamon taga Efeso!"
29 Ket say gulo nag'in nin sa intiro nin syudad. Sin na'kit rasaran tutawo
si Gayo tan si Aristarco nin taga Macedonia a kalalamo' nasaran mampako
ni Pablo sa keen-keen na, dinakep rasara tan ni'ras rasara sa lugar a pi-
didinepan ran tutawo.
30 Rabay nan tuloy ni Pablo a makodtaw bale' kai raya nin inaburuyan nin
saray tumutumbok kona ni Jesus nin kalalamo' na.
31 Main et nin nibaki' ran saray upisyalis nan prubinsyan Asia nin uamigo
na a nangiparate' nin mairot nin dawat ra a andi' ya gapo nin makodtaw si
Pablo.
32 Ket sin sain ana, saraytaw saray nididinep ket burya-buryaw sara, bale'
sakalakoy man'iburyaw nin saya tan saya ta saray ka'bawan ket kai ra nin
tanda' a rason no ambale' a nididinep sara.
33 Ket, bana' ta saray Judio ket pinaadap raya konran tutawo si Alejandro,
dinagdag rayan raruman tutawo ta pigaw nin mag'irgo ya konra. Nisinyas
na ni Alejandro konran tutawo a rabay nay mag'irgo.
34 Bale' sin na'kit ran tutawo a Judio yan lamang, ginmuryaw sara ana-
manaet a tutawo a wanra, "Makapangyayadi' ya si Artemis nin diosa tamo
nin taga Efeso!" Ket niburya-buryaw ra in sa luob nin rway udas.

---

* **19:21** *nidisisyon...a mako- O:nangimey ya si Pablo mangibwat sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios nin mako.* * **19:24** ***Artemis***- *O:Diana.*

35 Sa ka'tengan, si sikritaryo nin syudad ket napittinek nasaraytaw saray nididinep, ket wana konra, “Kalugaran ko nin taga Efeso, kasan kai nin
magtanda' a naipya kontamo nin taga Efeso a pangangasikaso konan timplo
na nin si sangkata'gayan a diosa tamon si Artemis tan konan masagradon
imahin na nin nanabo' nangibwat sa langit.
36 Kasan makapamarita' a ambo' nin tutuoyti say man'ibarita' ko kanya' nin
mikaklek kamo tan andi' kamo nin mirunga-runga nin mangimey.
37 Ni'ras moyo saradti ti nin tutawo ket kai sara anamaet nin nanakaw
itaw sa timplo tan kasa anamaet nin inirgo ran duka' nin kuntra konan diosa
tamo.
38 Bale' no main wadi' nin riklamo na ni Demetrio tan saray trabahador
na kuntra sa si'numan, nakaabri anay kurti tan main anan upisyalis itaw.
Mabista no itaw sara nin mako nin magriklamo.
39 Ket no main et wadi' nin rabay moyon itepet, saytaw ana li' no mididinep
atamo nin sigon sa Layi,
40 ta sayti nin nangyadi' sawanin ket kuntra sa Layi nin Roma, ket piligruso
atamon tuloy. Kasan sapon maparsawan ratamon nangwa' nin gulo nin
saray mag'uuray, ket no wanin, kasan maibi tamon rason sa ginwa' tamo.”
41 Kayadi' na nin nibarita' in nin sikritaryo, pinaugot nasarayna sa pam-
mali ra a tutawo.

20

Say Pako na ni Pablo sa Macedonia tan sa Grecia

1 Sin nayadi' anaytaw say pigugulo sa Efeso, dininep nasara ni Pablo a
tumutumbok kona ni Jesus tan pinaksaw nay nakem ra. Mi'sa yayna nin
pinatanid konra tan nibwat yayna nin nako sa prubinsyan Macedonia.
2 Naku-nako ya sa nagsikabarang nin bubabalidtaw tan pinagse-pagsen
nay nakem ran saray mammemper. Nituloy na angga sin nako yayna sa
prubinsyan Acaya*.
3 Itaw ya nin tuloy bulan. Nidisisyon nay sumaki nin mako sa Siria ket
natandaan na nin man'iplano raya nin patyen nin Judio. Kanya' nin sinilyan
nay plano na ket dinmalan yan lumalako sa Macedonia.
4 Nayi sara kona si Sopater nin taga Berea a anak naya ni Pirro, si Aristarco
tan Segundo nin taga Tesalonica, si Gayo nin taga Derbe, tan si Timoteo;
wanin ra anamaet ni Tiquico tan Trofimo nin taga Asia.
5 Nu'na saraynayti tan tinma'gan sara komi sa Troas.
6 Mayadi' a mantawagen nin Pista nin Pangangan nin Tinapay a Kasan
Pammakbo, sinmaki kamin nibwat itaw sa Filipos. Limay awro a napalabas,
nirate' kami sa Troas ket nakapidudumog kamidtaw. Itaw kami nin sayay
linggo.

Itaw sa Troas, Sinmubli' yan Mabyay si Eutico

7 Sin awron Linggo, si'kamin tumutumbok kona ni Jesus, nididinep kami ta
pigaw nin mangan kamin tinapay nin pammanemtem sa nipati na. Sin sain,
nangipapalaway ya si Pablo angga sin kapiknga' nin yabi bana' ta mibwat ya
kinabuklasan.
8 Abaw a tyo' sa kwarto nin itaw ya sa ta'gay sa balin nididinepan mi.
9 Sin sain, main nin sayadtaw nin lalakin malago' et a tinmekre' sa
dudungawan nin say ngaran na Eutico. Sa eteng nan nangyakay ni Pablo,
nangitungge' yayna si Eutico angga sin mabistaynay elek na ket nanabo' yan
nangibwat sa ikatlon grado. Nati yayna nin pinurot ra.

* **20:2** ***Acaya***- *Sa Griego:Grecia.* Siti a prubinsyan Acaya tan itaw yay syudad nin Corinto.

10 Inmarak ya si Pablo tan linmukob ya sa babo na tan yinakap naya. Mi'sa
wana ni Pablo konran tutawo, “Andi' kamo nin mapaga. Mabyay ya et.”
11 Sinmubli' ya sa ta'gay nin bali si Pablo. Nangalap ya nin tinapay nin
pammanemtem sa nipati na ni Jesus mi'sa, nangan sara. Nikiirgu-irgo ya
konran itaw angga sin mapalaway ana mi'sa yayna nin nibwat.
12 Sitaw si tububa'yo anamaet, niyugot rayayna sa bali ra nin marigsa, ket
matinek a kaisipan ra.

Sa Pakudti-pakodtaw ra ni Pablo, Nirate' sara sa Mileto

13 Si'kami nin kalalamo' na ni Pablo, sinmaki kamin mu'naynan mako sa
babalin Ason, ta nikitarusan yan itaw yayna li' nin rumuran, ket lumalako
ya yapo'.
14 Sinna' rakamidtaw sa Ason tan nayi yaynan sinmaki komi ket tinmuloy
kami anan nako sa babalin Mitilene.
15 Nangibwat itaw, sinmaki kami anamanaet ket sin sinmunor nin awro
linabasan miya a isla nin Quio. Sin sinmunor anamanaet nin awro narate'
miya anamaet a isla nin Samos, ket sin napalabas anamana a sayay awro
narate' miyay babali nin Mileto.
16 Nidisisyon na ni Pablo a kai yayna nin dumalan sa syudad nin Efeso ta
pigaw nin kai yayna nin mi'teng sa prubinsya nin Asia. Mampangapura ya
si Pablo ta no magwa' ket itaw yayna sa Jerusalem no Pistan Pentecostes.

Say Patanid na ni Pablo konran Pangulo ran Mammemper sa Efeso

17 Itaw sa Mileto, nangibaki' ya nin nako sa Efeso nin kayaban rasaray
pupangulo nin dudupong ran mammemper itaw.
18 Ket sin itaw sarayna wana konra,
“Tanda' moyo no pa'noy nipagkabyay ko leleg a itaw ako komoyo nangib-
wat sin karate' kodtaw sa prubinsyan Asia angga sin awron nibwat ako.
19 Ginwa' ko a nipagwa' na nin Uunuren kongko a kai ko gapo nin ni-
pata'gay a lalaman kon diri. Abaw a lwa' ko nin tinmuro', tan abaw a dya'dya'
nin nirangep ko bana' sa ginwa-ginwa' ran Judio kongko.
20 Tanda' moyo et a sa nipangyakay ko komoyo, sa publiko man o sa
pammali moyo, niyakay ko komoyo a sarba nin sa angan-angan ko ket para
sa kaabigan moyo.
21 Judio man o ambo' nin Judio, pari-pariho nin binaritaan ko a pag-
babawian raynay kukasalanan ra ket gumring sara konan Dios tan matkap
a magmatalek sara kona ni Uunuren tamon si Jesus.
22 Ket sawanin, mako ako sa Jerusalem nin katutulok ko sa wanan Ispirito
nan Dios kongko. Ket kai ko nin tanda' no ani a mangyadi' itaw kongko.
23 Si tanda' ko tamo' ket si, sa sarban lugar a mangkeen-keen ko,
man'ipatandaan nan Ispirito nan Dios kongko a say mantuma'gan itaw
kongko ket pakapriso tan pakapadya'dya'.
24 Bale' kai ko nin mampanemtemen in bana' ta para kongko ket ambo' nin
maalaga a mabyay ako basta magwa' koy man'ipagwa' na ni Uunuren tamon
Jesus, siin ket si ipatanda' koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kamaungan
nan Dios.
25 Anaod, si'kamon sarba nin nangipatandaan kon maipa'ka' sa pag'aadi'
nan Dios, tanda' kon kai rakoyna li' nin ma'kit.
26 Ket ibarita' koynayti komoyo sawanin: Kasa li' nin ubatan ko no main li'
komoyo a kai nin maisalba,
27 ta kasa gapo nin kai ko nin nipatandaan komoyo maipa'ka' sa plano na
nin Dios.

28 Pagawan moyoy lalaman moyon diri tan saray sarba ran tutawo na
nin Dios nin nipakargo nan Ispirito na komoyo a mammaga rakamon saray
tutawo nan Dios nin nipurok na yupa' sa nipamaturo' nan daya' nan diri nin
Anak na.
29 Tanda' ko nin no kasa akoyna li', main nin makodti komoyo nin kano
wadi' ket minsahiro nasara ni Cristo a kapada ray mabayanin atap a uayep
ket sidaen rakamo.
30 Main anamaet li' nin panaon a sa dupong moyo nin mismo ket main
saraytaw saray mamarita' nin bula'-bula' ta pigaw nin maibarang rasaran
mayi konra a tumutumbok kona ni Jesus.
31 Kanya' nin pakailag kamo. Panemtemen moyoy nipangyakay ko sa
barang saya komoyo sa yabi tan awro, nin abaw a tinmuro' nin lwa' ko sa
luob nin tuloy taon.
32 Ket sawanin, bubsat, ipudir katamoyna konan Dios. Si minsahi
maipa'ka' sa kamaungan nan Dios, pagsenen nay pammemper moyo, tan si
Dios ibi na li' komoyo in say man'isadya' na konran sarba ran nipurok nan
tutawo na.
33 Ibarita' ko komoyo, kai ko gapo nin inapes a pirak o balitok o seket nin
si'numan.
34 Tanda' moyo nin namaturo' akon saynget ko ta pigaw nin matingkapan
koy ikabyay mi nin saray kalalamo' ko.
35 Sa sarba nin panaon, nipa'kit kon nipaarig komoyo a matkap a tulungan
tamo saray mampagkakurang mangibwat sa wanin a ginwa' ko nin pam-
maturo' kon saynget. Panemtemen moyoy nibarita' na ni Uunuren tamon
Jesus nin diri a wana, ‘No mami yay sayay tawo konran raruma, makarma'
yan adayo' dyan no mangrisibi ya tamo'.’ ”
36 Nayadi' ya nin nag'irgo si Pablo, nanalimukod sara nin saray pupangulo
ran mammemper tan nikidasal ya konra konan Dios.
37 Inmakis sara nga'min a yinakap tan inarkan raya si Pablo,
38 mabereng saran tuloy sa nibarita' na nin kai rayayna li' nin ma'kit. Ket
niyater rayayna sa bapor.

21

Pinau-pau'nawan rayan Mammemper sa Tiro si Pablo

1 Nipatanid kami ana konran pupangulo nin dudupong ran mammemper
ket sinmaki kami nin diri-diritson nako sa isla nin Cos. Sin sinmunor nin
awro, narate' miya a isla nin Rodas, tan nangibwat itaw ket tinmuloy kami
sa Patara.
2 Itaw main nin narate' min bapor nin mako sa Fenicia ket rinmuran kami.
3 Kaaram, masir'ip miyaynay isla nin Cyprus ket linmabas kami sa
bagatanan na nin adap sa prubinsyan Siria. Dinmuong kami sa babali nin
Tiro ta magdiskarga yadtaw a bapor.
4 Dinumog misaray tumutumbok kona ni Jesus itaw ket nikikalamo' kami
konra nin nanglinggo. Bana' sa nipaninreg nan Ispirito nan Dios konra,
nibarita' ra kona ni Pablo a andi' yayna yapo' nin tumuloy nin mako sa
Jerusalem.
5 Wanin man, sin narate' ana a awro nin pibwat mi, tinmuloy kami nin
lamang. Ket niyater rakami nin sarba ran mammemper, lulalaki, bubbayi
tan ua'nak anggan sa liwa' nin babali. Sin itaw kami ana sa rigrig nin baybay,
nanalimukod kami nga'min tan dinmasal kami.
6 Mi'sa, nipatanidan kami ana; ket rinmuran kami ana sa bapor, tan sara
anamaet, nugot sarayna sa pammali ra.

Nipadles a Pakapriso na ni Pablo

7 Nangibwat sa babali nin Tiro, nituloy mi a sinmaki ket dinmuong kami
sa babali nin Tolemaida. Pinasyar misaray mammemper itaw ket itaw kami
nin sayay awro.
8 Sin tinmumbok nin awro, nibwat kami ket nirate' kami sa babali nin
Cesarea. Nagtuloy kami sa bali na ni Felipe a saya nin mangingipatanda'
konan Mabistan Patanda'. Saya ya intaw konran saray piton lulalakin pinili'
itaw sa Jerusalem nin katulungan ran apostoles*.
9 Main nin a'pat ran a'nak nan bubalasang a pinayaburan nan Dios nin
pakababa' nin mangibarita' nin nipatandaan na konra.
10 Napalabas a umnoy awro ana a itaw kami, main nin rinmate' itaw nin
sayay prupita nin ibat sa Judea a say ngaran na Agabo*.
11 Ket nako ya komi; kinalap nayay barkes na ni Pablo; mi'sa na nin tinaker
nin siti a gamet tan ayi nan diri, kaaram wana, “Man'ipatandaan na nin
Ispirito nan Dios a si main nin ikon konan siti, baruren raya li' nin wanti nin
saray Judio nin itaw sa Jerusalem, mi'sa raya nin ipagamet li' konran ambo'
nin Judio.”
12 Sin narnge' mi in, nikidawat kamin inganga'do tan saray tagadtaw a
andi' yayna nin mako sa Jerusalem si Pablo.
13 Bale' ni'bat na ni Pablo, “Ambale' a umakis kamo? Andi' moyo kadi'
nin patapuen a nakem ko! Nasadya' akon ambo' tamo' nin mabaror no kai
mataman et nin matidtaw sa Jerusalem no para sa kakanaan na ni Uunuren
tamon Jesus.”
14 Sin talaga nin kai miya nin mapaed, tinumgen kami ana ket wami tana,
“Say karabayan na nin Uunuren kumon a maunor.”
15 Napalabas a umnoy awro, nagpripara kami mi'sa kami ana nin nako sa
Jerusalem.
16 Nayi sara komi a raruma nin tumutumbok kona ni Jesus itaw sa Cesarea.
Sa Jerusalem, ni'ras rakami sa bali na ni Mnason nin itaw a pagtuluyan mi.
Taga ya Cyprus tan saya ya konran saray nu'nan nag'in nin tumutumbok
kona ni Jesus.

Ginwa' na ni Pablo a Ritwal sa Pakaparinggas sa Jerusalem

17 Sin rinmate' kami anaod sa Jerusalem, maririket saran nangako' komi a
bubsat sa pammemper itaw.
18 Sin tinmumbok nin awro, kalamo' rakami ni Pablo nin nako kona ni
Santiago. Ket itaw sara a sarba ra nin pupangulo ran mammemper.
19 Mayadi' nasara nin pinakumusta ni Pablo, nibarita' na nga'min konra
a ginwa-ginwa' na nin Dios konra nin ambo' nin Judio bana' sa nipangi-
patanda' na konan Mabistan Patanda' konra.
20 Sin narnge' ray nibarita' na ni Pablo, rinayo rayay Dios. Mi'sa wanra
kona ni Pablo, “Tanda' mo, busat, rinibo saraynay kapada tamo nin Judio nin
mammemper kona ni Jesus tan matetek sara sa panunukid ra sa Gugan-gan
tamo nin Judio.
21 Sawanin, narnge' ra a man'iyakay mo kano konran kapada tamon Judio
nin itaw sa lulugar ra nin ambo' nin Judio, a gurutan rayna a panunukid ra sa
Gugan-gan a nipataoy nin nipagamet kona ni Moises ta man'iyakay mosara
kano a andi' rasarayna nin turien a a'nak ra tan man'iyakay mo et kano nin
andi' rayna nin tumbuken a kukaugalian tamo nin Judio.

---

* **21:8** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin katulungan sa Ginwa-ginwa' 6:1-6; 8:5. * **21:10** Ginwa-ginwa' 11:28.

22 Ket sawanin, ani kadi' a mabista nin gaw'en? Kasan sapo nin matandaan
ra a iti ka.
23 Sapa no wanti e a gaw'en mo: Main nin a'pat ran kalalamo' tamon
lulalaki a main nin nipangako' ra nin mairot konan Dios.
24 Mako ka sa Timplo a kalamo' mosara tan gaw'en moyo a ritwal nin paka-
paringgas sa pangingikit nan Dios bilang sa wana sa Gugan-gan. Si'kaynay
umbat sa bayad-bayadan ra ta pigaw nin maipakiskisan ray ulo ra nin
paka'kitan a natukid raynay pangako' ra.* Ket no wanin, maipa'kit konran
tutawo a bula'-bula' taw say narnge' ra maipa'ka' komo ta mapalaway a
mantumbuken mo pa anamain a Gugan-gan.
25 Maipa'ka' anamaet konran mammemper a ambo' nin Judio, nisurat mi
ana konra a nipapagketan tamodti intaw maipa'ka' konra. Wami sa surat:
Andi' sara nin mangan nin naida'ton nin nipangrayo sa dios-dios, tan andi'
sara nin mangna' nin daya' tan nin karni nin pinatin ayep a kai nin pinadaya',
tan andi' ra nin sama'-samaen a lalaman ra yupa' sa ambo' nin manepeg a
pirararay.”*
26 Ket pinaayi nasarayna anaod ni Pablo a lulalaki kona. Sin sinmunor nin
awro, ginwa' ray ritwal nin pakaparinggas. Mi'sa, sinumrep ya sa sayay parti
nan Timplo ta pigaw nin ipatanda' na konan padi' no ka'no nin maila'pos a
pitoy awro nin ritwal tan mangipaida'ton ya li' para sa barang saya konra.

Dinakep rayadtaw si Pablo sa Timplo

27 Sin say pitoy awro nin ritwal ket adapen ana nin maila'pos, main nin
Judio nin taga prubinsyan Asia a naka'kit kona ni Pablo itaw sa sakop nan
Timplo ket nanugsog sara nin abaw nin tutawo a dakpen raya si Pablo.
28 Nita'way ra, “Si'kamon kapadan Israelita, tulungan rakami! Sya ey taw
si tawon mampangyakay abirno nin adti nin kuntra kontamon Judio, sa
Gugan-gan tamo tan konan Timplo tamo. Ket sawanin, nangawit ya et iti nin
ambo' nin Judio mataman no maiyawa', ket sa wanin siti nin masagrado nin
lugar ket ginwa' naya nin kai ana nin maikana' konan Dios!”
29 Nibarita' ra a wanin bana' ta na'kit ran kala-kalamo' nayadti ni Pablo sa
syudad si Trofimo* a sayay taga Efeso, kanya' nin nipa'ka' ra a ni'ras naya ni
Pablo itaw sa sakop nan Timplo.
30 Konan siin, nanager sara nga'min a tutawo sa Jerusalem. Nagsikered
saran nakodtaw sa Timplo; dinakep raya si Pablo tan ginuyugoy rayan
nirikor; mi'sa ra nin nisada' nin tampor a purta.
31 Patyen rayayna kumon si Pablo bale' main nin nangiparate' konan
Kumander ran sundalo' nin Romano a magulo kano sa intiron Jerusalem.
32 Tampor nangayab yan saray Tinyinti Kirnel na tan susundalo' ra tan
nangapura saran nako sa kami'nan nin gulo. Sin na'kit rayan tutawo a
Kumander tan saray sundalo', tinegnan rayan binugbog si Pablo.
33 Kinadanyan nayan Kumander si Pablo tan dinakep naya, tan nipabaror
naya nin dublin kadina. Mi'sa, tinepet na konran tutawo no si'no ya si Pablo
tan no ani a ginwa' na.
34 Saka-sakalakoy ita'way ran i'bat nin tutawo ket bana' sa kyawkyawan,
kai na nin mapapalawayan nin Kumander no anin talagay nangyadi', kanya'
nin nigan-gan na konran sundalo' na nin i'ras raya si Pablo sa kampo.
35 Sin itaw sarayna sa aydan, inalsa rayan sundalo' si Pablo bana' ta ma'mot
nin tuloy a ulo ran tutawo,
36 ket wanran man'iburya-buryaw nin mantumumbok, “Patyen tamoya!”

---

* **21:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sitin kaugalian sa Bilang 6:1-21. * **21:25** Ginwa-ginwa' 15:29.
* **21:29** Ginwa-ginwa' 20:4.

Nidipinsa nay Lalaman nan Diri ni Pablo

37 Sin isrep rayayna sa kampo si Pablo, wana konan Kumander, “Main
yapo' pa nin ibarita' ko komoyo?”
Inumbat yay Kumander, “Ya, tanda' moy mag'irgon Griego!
38 Say wangko no si'kaytaw si Egipcio nin nangipangulo nin pagriribildi
sa gubyirno sin ambo' et nin na'teng tan lider ran a'pat a ribon lulalakin di-
armas nin man'umadidtaw sa lugar a ambo' nin matawo.”
39 Ni'bat na ni Pablo, “Saya ako nin Judio. Niyanak ako sa Tarso, si pitanda-
tanda' nin syudad sa prubinsyan Cilicia. Aburuyan rako tana pa nin mag'irgo
konran tutawo?”
40 Ket inaburuyan nayan Kumander. Inumdeng ya sa tukar nin aydan si
Pablo tan sininyasan nasara a tutawo nin mititinek sara. Ket sin nititinek
sara, nag'irgo ya sa sarita' ra nin Hebreo.

22

1 Wana ni Pablo, “Bubsat tan mangatua kosara, reng'en rako tana pa nin
ipapalaway ko a ubat ko komoyo.”
2 Sin narnge' ra a mampag'irgo ya sa sarita' ra nin Hebreo si Pablo, nititinek
saran maong ket nituloy nay nag'irgo. Wana,
3 “Saya ako nin Judio a niyanak sa syudad nin Tarso sa prubinsyan Cilicia,
bale' iti ako nin inmalaki tan nag'adal sa Jerusalem. Si Gamaliel a maistro ko
ket niyakay nakon maong maipa'ka' sa Gugan-gan a nibati' ran pupuon tamo
kontamo, tan kapada moyo sawanin, matetek kon ginwa' a say wangko ket
karabayan nan Dios nin gaw'en ko.
4 Kanya' nin dinuksa-duksa' tan nipapati-pati kosaray mampanumbok
konan siti si Ba'yon Dalan. Dinakep kosara, babayi man o lalaki, tan
nipapriso kosara.
5 Matistigusan rayti nin man'ibarita' ko nin si Sangkata'gayan nin Padi' tan
sarba ran myimbro nin Kunsiho. Saran mismo a nami kongko nin surat para
konra nin kapadan Judio nin itaw sa Damasco, kanya' nin nako ako anaod
itaw ta pigaw nin dakpen kosaray mammemper kona ni Jesus tan awiten
kosaradti sa Jerusalem ta pigaw nin dusawen sara.*
6 *Bale' sin dandani akoyna nin mirate' sa Damasco, banda nin ugtiawro
ana, kapingmatan ana nin siniraan ako nin pinasyan salag nin palaway a
ibat sa langit.
7 Naipalukob ako sa luta', kaaram main nin busis nin narnge' ko a wana,
‘Saulo, ambale' a manduksa'-duksaen nako?’
8 Tinepet ko, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket wana nin inumbat, ‘Si'ko si Jesus nin taga Nazaret nin manduksaen
mo.’
9 Saray kalalamo' ko, na'kit rayaytaw anaod si palaway bale' kai rayaytaw
nin narnge' si busis.
10 Tinepet ko et, ‘Uunuren, ani a rabay mo nin gaw'en ko?’ Ket wana nin
Uunuren, ‘Umdeng ka tan mako ka sa Damasco, ket itaw ibarita' nga'min a
ipagwa' ko komo.’
11 Nabulag ako sin sain bana' konan sitaw si pinasyan salag nin palaway,
kanya' nin tinabin rakon kalalamo' ko anggan Damasco.
12 Itaw, main nin sayay tawon say ngaran na Ananias. Matunong yan tawo
nin masuet nan mantumbuken a Gugan-gan tamo ket ata'gay a pangingikit
ra kona nin sarba ran Judio nin itaw sa Damasco.

---

* **22:5** Ginwa-ginwa' 8:3; 26:9-11. * **22:6** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 26:12-18.

13 Nako ya kongko, tan naka'deng ya sa dani ko ket wana, ‘Busat a Saulo,
maka'kit kayna anamanaet.’ Ket tampor a naka'kit ako anamana ket na'kit
koya.
14 Wana et ni Ananias, ‘Si Dios a syay nagsirbyan ran pupuon tamo, pinili'
naka nin matandaan moy karabayan na, tan nin ma'kit may si Sayan Kasa
Gapo nin Kasalanan, tan nin marnge' moy busis na nin mag'irgo yan diri
komo.
15 Wanin ta gaw'en naka nin tistigos na nin mangipatanda' sa sarba nin
tawo sa say nipa'kit tan niparnge' na komo.
16 Ket sawanin anaod, andi' kayna nin paka'teng. Mangimbabaet ka kona
nin pabawtismo ka tan nin dawaten mo konan syay Mangingisalba ta pigaw
nin ringgasan naka sa kasalanan mo.’ Wanin a nibarita' na ni Ananias
kongko.
17 Sinmunor, sinmubli' akoynadti sa Jerusalem. Ket sin mandumasal
akodtaw sa sakop nan Timplo, main nin na'kit ko a bara'mo akon nanaynep.
18 Na'kit koya si Jesus tan wana kongko, ‘Apurawen mo, lumakwan kan
tampor iti sa Jerusalem ta saray tutawodti, kai ra nin tepren a ibarita' mo
maipa'ka' kongko.’
19 Inumbat ako kona a wangko, ‘Uunuren, mamper sara angangko ta
tanda' ran peteg a gindat sinre-sinrep koy susinaguga ket dinakep-dakep tan
dinuksa-duksa' kosaray mammemper komo.
20 Sin pinati ya si Esteban* a sayan nangipatanda' nin maipa'ka' komo,
itaw ako nin ayon sa nipangmati ra. Si'ko et a namantay nin seket ran saray
nangmati kona.’
21 Bale' wana kongko, ‘Mibwat kayna. Ibaki' kata sa adayo', itaw konran
ambo' nin Judio.’ ”
22 Ba'yo na nin nairgo ni Pablo a maipa'ka' konan ambo' nin Judio, nan-
grenge' saran maong kona a Judio. Bale' sin nitambay nasarayna, nagsi-
buryaw saray Judio a wanra, “Patyen ya in a tawo! Kai ya in nin manepeg
nin mabyay!”
23 Kapresan a man-gumuryaw sara, nibasyu-basyo ray ta'gay nin seket ra
tan sinabwa-sabwagan rayan ta'pok sa sager ra kona.
24 Sin sain, nigan-gan nan Kumander konran sundalo' a awiten rayayna sa
kampo si Pablo tan sanet-saneten raya ta pigaw nin paliwaen ra no mayin
nin wantaw nin kuntra kona a man'ita'wa-ta'way ran Judio.
25 Ket sin nabaror rayayna si Pablo ta pigaw nin sanet-saneten raya, wana
konan upisyal ran sundalo' a naka'deng itaw, “Aburuyan para nin layi a
sanet-saneten yay sayay gumabalin Romano nin kai ya et nin nausisa'?”
26 Sin narnge' na nin upisyal a wana ni Pablo, nako ya konan Kumander
tan wana kona, “Ambale' a ipasanet-sanet maytaw ket saya ya anamain nin
gumabalin Romano?”
27 Nako yay Kumander kona ni Pablo tan tinepet na, “Page' para a guma-
balin Romano ka?”
“O',” wana ni Pablo.
28 Wana et nin Kumander, “Namayad ako nin abaw ta pigaw nin maibilang
akon gumabalin Romano.”
“Si'ko bale',” wana ni Pablo, “nangibwat et sin niyanak ako, gumabalin
Romano akoyna.”
29 Saraytaw saray mananet-sanet ana kumon kona ni Pablo, apurado nin
kinmadayo' sarayna, tan si Kumander, masalak yan lamang ta nipabaror
naya si Pablo ket gumabalin Romano ya anamain.

---

* **22:20** Ginwa-ginwa' 7:58.

Say Pisublangan ra ni Pablo tan saray Pupangulo ran Judio

30 Rabay nan mapiho nin Kumander no anin peteg a man'iparsa ran
Judio kona ni Pablo, kanya' nin sin sinmunor nin awro, pinididinep nasara
nga'min a Pupangulon Pupadi' tan saray sarba ran myimbro nin Kunsiho.
Linukakan nay pangangwardya kona ni Pablo, mi'sa naya nin niyadap
konra.

23

1 Pinastang nasaran maong ni Pablo a nididinep itaw nin pupangulo mi'sa
wana, “Bubsat, leg'an koynan mangkabyay tan angga et nin sawanin, tanda'
ko nin kusto a gawa'-gawa' ko sa adapan na nin Dios.”
2 Sin narnge' na in nin si Sangkata'gayan nin Padi' a si Ananias, nigan-gan
na konran saray iti sa dani na ni Pablo a mu'muen raya.
3 Wana ni Pablo, “Mu'muen naka li' anamaet nin Dios, si'kadsen nin maong
kano wadi'! Nakatekre' kadsen ta pigaw nin usisaen nako nin sigon sa wana
sa Gugan-gan, bale' mansubagen moy Gugan-gan sa nipangigan-gan mo a
mu'muen ako.”
4 Ket wanran saray iti sa dani na ni Pablo, “Sukat a mampagsari-saritaan
may Sangkata'gayan nin Padi' na nin Dios!”
5 Wana ni Pablo, “Bubsat, kai ko nin tanda' a sya a Sangkata'gayan nin Padi'.
Wanan mabasa sa Masanton Kasuratan, ‘Andi' ka nin mag'irgo nin kuntra
konan si mampangipangulo komoyo nin tutawo.’* ”
6 Na'kit na ni Pablo a saray nididinep itaw nin pupangulo ket Pariseo
saray raruma tan Saduseo sara anamaet a raruma; ket wana nin nipaksaw,
“Bubsat, saya ako nin Pariseo tan saray mangatua ko ket Pariseo sara.* Iti
ako sawanin nin mangkausisa' bana' sa pammemper tamo a pasublien sara
li' nin mabyay a nunati!”
7 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nididiskusyon saraynay Pariseo tan
Saduseo ket natao yay grupo.
8 Kai sara nin nitutuno ta saray Saduseo ket kai sara nin mamper a
pasublien sara li' nin mabyay a nunati tan kai saran lamang nin mamper
a main nin uanghil tan pinarsan kai nin ma'kit. Sara bale' a Pariseo ket
mamper sara sa sayti.
9 Ket kinumsaw anan kinumsaw a pibuburyawan ra. Saray raruma
konran Pariseo nin Madudunong sa Gugan-gan wanra, “Kasan ma'kit mi nin
kasalanan a nagwa' nan sitin tawo! Angangko main nin ispirito o anghil nin
nikiirgo kona!”
10 Sin inmamot anan inmamot a pididiskusyon ra, sinmalak yay Kuman-
der a bangli' no piguguruyan raya si Pablo, kanya' nin ginan-gan nasaray
sundalo' nan keen raya nin pwirsawan nin kalapen tan isubli' raya sa kampo.
11 Sin yabi sin sain, na'kit naya ni Pablo a Uunuren nin man'umdeng sa
dani na. Wana kona, “Paksawen moy nakem mo, Pablo. Nipatandaan moy
maipa'ka' kongko iti sa Jerusalem, matkap a wanin nin lamang a gaw'en
modtaw sa Roma.”

Si Planon Patyen ya si Pablo

12 Kabuklasan, main saraytaw saray Judio nin nitatarusan tan sinmamba
a kai sara nin mangan o minom leg'an a kai raya nin napati si Pablo.
13 Main sara nin masurok nin a'pat a pulo' nin katawo.

---

* **23:5** Exodo 22:28. * **23:6** Ginwa-ginwa' 26:5; Filipos 3:5.

14 Nako sara konran Pupangulon Pupadi' tan saray pupangulo ran Judio,
tan wanra, “Nisamba mi a kai kami gapo nin manaway nin kanen leg'an a
kai miya nin napati si Pablo.
15 Kanya' nin si'kamo tan saray myimbro nin Kunsiho, dawaten moyo
konan Kumander nin Romano a no magwa' ket awiten rayadti anamana
si Pablo ta wamoyo usisaen moya nin maong ta pigaw nin mapiho moyoy
maipa'ka' kona. Ket si'kami anamaet, saneban tan patyen miya ba'yo ya nin
makarate' iti.”
16 Bale' si anak nan lalaki nin babayin busat na ni Pablo, narnge' nayti nin
plano ra. Kanya' nin nako ya sa kampo tan nibarita' na kona ni Pablo.
17 Ket sin sain, kinayaban naya ni Pablo a saya konran upisyal tan wana
kona, “I'ras mayti pa nin tumububa'yo konan Kumander ta main nin ibarita'
na kona.”
18 Ni'ras naya anaod nin sarhinto a tumububa'yo konan Kumander, tan
wana, “Kinayaban nako nin si priso nin si Pablo tan nipai'ras nayadti ti nin
tumububa'yo ta main kano nin ibarita' na komoyo.”
19 Ket si Kumander, tinabin nayay tumububa'yo tan midyo nikadayo' naya
mi'sa wana, “Ani a ibarita' mo kongko?”
20 Inumbat yay tumububa'yo ket wana, “Nitatarusan saray raruma nin
Judio a dawaten ra komoyo nin iyadap moya dilap sa Kunsiho si Amay Pablo
ta kano wadi' ket usisaen raya nin maong ta pigaw nin mapiho ray maipa'ka'
kona.
21 Bale' andi' moyo nin aburuyan a dawaten ra ta main nin masurok nin
a'pat a pulo' sara konra a mananeb kona. Nisamba ran sarayti a kai sara nin
mangan tan minom leg'an a kai raya nin napati si Amay Pablo. Sisasadya'
sarayna, say mantaga'nan ra tana ket say disisyon moyo.”
22 Nibibilin nan Kumander kona, “Andi' mo gapo nin ibarita' abirno nin
si'no a nibarita' moyti kongko.” Ket pinaibwat nayaynay tumububa'yo.

Nipagamet ya kona ni Gubirnador Felix si Pablo

23 Say ginwa' na nin Kumander, nangayab ya nin rwa ra nin upisyal na
tan wana konra, “Isadya' moyo saray rwanyasot a sundalo', sakalako saray
pitumpulo' a magkabayo tan rwanyasot saray mammika ta mibwat kamon
mako sa Cesarea mainsan no alas nwibi nin yabi.
24 Mangisadya' kamo anamaet nin umno ray kabayo para kona ni Pablo ta
iyater moya kona ni Gubirnador Felix* nin kai gapo nin napa'no.”
25 Sinmunor, nanurat yan ipa'wit na konan gubirnador nin wanti a wana:
26 “Komo Man-galangen a Gubirnador Felix:
Nangibwat kongko, si Claudio Lisias.
Kumusta ka?
27 Siti si tawo nin nipaiyater ko komo, dinakep raya nin Judio, tan patyen
rayayna kumon. Bale' natandaan ko nin saya yan gumabalin Romano
kanya' nin kina' miya nin nilibri nin saray sundalo' ko.
28 Bana' ta rabay ko nin matandaan no ani a riklamo ra kuntra kona,
niyadap koya konran myimbro nin Kunsiho ra.
29 Natandaan ko a kasa anamaet nin nagwa' nan kasalanan nin manepeg
yan ipriso o patyen, no kai say riklamo ra kona ket say kai ra nin pipapagke-
tan maipa'ka' sa Layi ra.
30 Ket sin naiparate' kongko a main nin plano ran patyen ya, nipaiyater
koyan tampor isen komo. Nibibilin ko tana konran saray mampangiriklamo
kona a isen sarayna nin mako komo.

---

* **23:24** Nag'uray yayti sin A.D. 52-56.

Wanin tana."
31 Tinukid ra nin sundalo' a nibibilin konra, ket konan sitaw anaod nin yabi
nirate' raya si Pablo sa babali nin Antipatris.
32 Kinabuklasan, sinmubli' sarayna sa kampo a sundalo' nin linmalako;
sara bale' a nagkabayo ket inaluyon raya et si Pablo.
33 Nirate' sara sa Cesarea, ket nibi rayay surat konan gubirnador tan
nipagamet rayayna kona si Pablo.
34 Binasa naya a surat, mi'sa naya nin tinepetan si Pablo no adti nin
prubinsya ya nin taga. Sin natandaan na nin taga Cilicia ya,
35 wana kona, "Reng'en ko li' a riklamo komo no iti saraynay mampan-
giriklamo komo." Ket nipagwardyawan naya si Pablo itaw sa palasyo nin
nipapa'deng na sin saytaw ni Adi' nin Herodes.

24

Pinarsawan raya si Pablo nin saray Judio itaw sa Cesarea

1 Napalabas a limay awro, rinmate' yadtaw sa Cesarea a Sangkata'gayan
nin Padi' a si Ananias a main nin kalalamo' nan pupangulo ran Judio tan
sayay abugado a say ngaran na Tertulo. Niprisinta ra kona ni Gubirnador
Felix a riklamo ra kuntra kona ni Pablo.
2 Sin itaw yayna nin naiyadap si Pablo, nitarana' nayna a nag'irgo ni
Tertulo maipa'ka' sa parsa-parsa ra kona ni Pablo. Wana,
"Man-galangen a Gubirnador, bana' sa kaungan mo nin mampangipan-
gulo komi, main nin katinekan iti sa lugar mi sa anro ana nin panaon, tan
abaw a mabistan nangumanan nan nasyon mi.
3 Alilbien mi anggan maka'numan a utang mi nin maong a nakem para sa
sarban mabistan ginwa-ginwa' mo sa adtiman.
4 Kai ko nin rabay nin abaraen kamo, bale' dawaten ko pa a anusan moyo
a mangrenge' sa anted nin ibarita' ko komoyo.
5 Naimatunan mi a siti nin tawo ket pirwisyo ya. Puon yan pigugulo ran
Judio abirno nin adti ya nin mako tan syay lider nan grupo ran mantawagen
nin Nazareno;
6-8 tan ambo' in tamo', no kai gaw'en nayayna kumon nin basta-basta a
Timplo mi, kanya' nin dinakep miya.* No usisaen moya in, mapatutu'wan
moyo a sarban riklamo mi kuntra kona."
9 Ket sara anamaet a Judio nin itaw, tinistigusan ra nin tutuo a sarban
nibarita' na ni Tertulo.

Nagdipinsa ya si Pablo kona ni Felix

10 Sininyasan nayan mag'irgo nin gubirnador si Pablo kanya' nin nag'irgo
ya. Wana,
"Man-galangen a Gubirnador, tanda' ko nin abaw nin taon ana a mapteg
moyan man-ga'getan ti si nasyon mi, kanya' nin maririket ako nin idipinsa
koy lalaman kon diri sa adapan moyo.
11 No mangusisa' kamo, mapiho moyo a labinrwan awro tamo' et a napal-
abas, nako akodtaw sa Jerusalem ta pigaw nin mangrayo ako konan Dios.
12 Kai rako gapo nin na'kit nin kapada kon Judio nin nikidiskusyon sa
si'numan itaw sa sakop nin Timplo o nangwa' nin gulo sa susinaguga ra, o
adtiman sa Jerusalem.
13 Kasan maiprisinta ran pammatutuo sa man'iparsa ra kuntra kongko.

---

* **24:6-8** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Sintinsyawan miyayna kumon nin sigon sa wana sa Gugan-gan mi, 7bale' nikibiang ya si Kumander Lisias tan kinalap naya nin pwirsawan komi. 8Ket nibarita' na nin iti miyayna nin iriklamoytin tawo komoyo.*

14 Akuen koyti e sa adapan moyo, Man-galangen a Gubirnador:
Mampagsirbyan koyay Dios a syan lamang a Dios nin nagsirbyan ra nin
pupuon mi nin panunumbok ko konan siti si Ba'yon Dalan a wanra nin
saraytin tutawo ket saya nin pakiisyay. Mantepren ko anamaet bale' nga'min
a nipataoy nin nipudir kona ni Moises tan say naisurat sa lulibro nin nisurat
ran prupita.
15 Bilang anamaet a lamang konran saraytin tutawo, mampagmatalek ako
a pasublien na li' nin mabyay nin Dios a sarban tutawo, matunong man o
ambo'.
16 Bana' ta wanin, man'ipamuspusan ko a kasa lawas nin pakabalawan ko
sa adapan na nin Dios, wanin et sa tawo.
17 Mayadi' a umnoy taon a kasa akodtaw sa Jerusalem, sinmubli' ako
nin nangika' nin tulong nin kwarta konran kalugaran ko tan ta pigaw nin
mangida'ton ako konan Dios.
18 Sin kapresan ko a mampangida'ton itaw sa Timplo ta nayadi' koyayna
nin ginwa' a ritwal sa pakaparinggas sa kasalanan, main saray Judio nin ibat
sa prubinsyan Asia a naka'kit kongkodtaw. Umno ra tamo' a tawodtaw tan
kasa anamaet nin gulo.*
19 Saraytaw nin ibat sa Asia, sara kumon a nakodti komoyo nin nagriklamo
no main wadi' nin mairiklamo ra kuntra kongko.
20 Ket sarayti saray iti sawanin, mabista nin ibarita' ra no ani a ginwa' kon
kasusubag a napaliwa' ra sin niyadap ako konran myimbro nin Kunsiho.
21 Si kal-la maitudo' ra tamo' ket si nita'way ko sa adapan ran myimbro
nin Kunsiho; wangko, ‘Iti ako sawanin nin sintinsyawan bana' ta mampag-
matalek ako a pasublien sara li' nin mabyay a nunati.’ ”
22 Ket sin sain, bana' ta abaw anay tanda' na ni Gubirnador Felix maipa'ka'
konan siti si Ba'yon Dalan, pinatgen nayna yapo' a pangungusisa' kona ni
Pablo. Wana, “Mami ako li' nin sintinsya no iti yayna si Kumander Lisias.”
23 Nibibilin na konan sayay upisyal a ituloy rayan gwardyawan si Pablo,
bale' andi' raya nin irutan no kai edet, aburuyan rasaray uamigo na nin
tulungan raya sa matka-matkap na.

Napriso ya et a Lamang si Pablo

24 Napalabas a umnoy awro, sinmubli' yadtaw si Gubirnador Felix nin
kalamo' nayay asawa nan si Drusila a sayay Judio. Nipakayaban naya si
Pablo tan nangrenge' ya kona nin nangipapalaway maipa'ka' sa pagma-
matalek konan Cristo a si Jesus.
25 Bale' sin nag'irgo yayna si Pablo maipa'ka' sa kinamapteg, pagdadangka'
sa lalaman nin diri tan sa rumate' li' nin awro nin pangungukom nan
Dios, sinmalak ya si Felix kanya' nin wana kona ni Pablo, “Kustoyna yapo'
sawanin, ipakayaban kata li' anamana no main nin udas ko.”
26 Mantaga-taga'nan na anamain ni Felix a pasuksukan naya ni Pablo
kanya' nin man'ipakayaban nayayna nin man'ipakayaban nin kairgo.
27 Napalabas a rway taon, sinilyan nayan gubirnador ni Porcio Festo* si
Felix. Ket bana' ta rabay na ni Felix a mangalap nin rupa konran Judio,
pinauryan naya sa priswan si Pablo.

25

Dinawat na ni Pablo nin Mausisa' nayan Impirador

* **24:18** Ginwa-ginwa' 21:17-28. * **24:27** Nag'uray yayti sin A.D. 57-60.

1 Ket rinmate' ya si Festo sa prubinsyan ga'getan na. Napalabas a tuloy
awro, nako ya sa Jerusalem nin ibat sa Cesarea.
2 Sin nagmiting sara nin pangangabrasa kona a Pupangulon Pupadi' tan
saray raruma konran pupangulo ran Judio, niparate' ra kona a riklamo ra
kuntra kona ni Pablo. Masuet ran
3 dinawat nin pabor nayna konra a ipaiyater nayadtaw sa Jerusalem si
Pablo. Wanin a dawat ra bana' ta plano ra anamanaet nin saneban tan
patyen raya si Pablo.
4 Bale' say ubat na ni Festo konra, "Priso yadtaw sa Cesarea si Pablo. Sa
ambo' ana nin ma'teng ket sumubli' akoynadtaw.
5 Mayi sara li' kongko a pupangulo moyo tan iriklamo ra no main nin ginwa'
nan abas nin sitaw nin tawo."
6 Itaw ya et yapo' nin walo o mapulo' nin awro sa Jerusalem si Festo mi'sa
yayna nin sinmubli' sa Cesarea. Sin sinmunor nin awro sin itaw yayna,
tinmekre' ya sa lugar nin panintinsyawan tan nipakalap naya si Pablo.
7 Sin itaw yayna si Pablo, inaribungbungan raya nin saray Judio nin ibat
sa Jerusalem. Nagsikabarang nin mabyat a niparsa-parsa ra kona bale' kasa
gapo nin naiprisinta ran pammatutuo.
8 Wana ni Pablo nin pangidipinsa sa lalaman nan diri, "Kasan animan nin
ginwa' ko nin kuntra sa Gugan-gan tamo nin Judio, o sa Timplo, o konan Man-
galangen a Impirador nan Roma."
9 Rabay na ni Festo a mangalap nin rupa konra nin Judio kanya' nin wana
kona ni Pablo, "No magwa' ket mako atamo sa Jerusalem ta pigaw nin itaw
ana, sa adapan ko nin bistawen a kaso mo."
10 Inumbat ya si Pablo, "Iti akoyna sawanin sa kurti nin iti sa sakop nan
Roma, ket iti ako nin manepeg nin masintinsyawan. Tanda' moyo nin diri a
kasan talagan animan a ginwa' kon kuntra konran Judio.
11 No sinubag ko wadi' a layi ket main nin ginwa' ko nin manepeg a
pakadusawan ko nin patiti, kai ko nin palaywan a mati. Bale' no kasan
katutu'wan a man'iparsa ra kongko, kasan si'numan a main nin pakayadi'
nin mangipagamet kongko konra. Dawaten ko nin iyadap akon mausisa'
konan Impirador nan Roma."
12 Nikiirgo ya yapo' si Festo konra nin mammibilin na, mi'sa wana kona
ni Pablo, "Edet, ta dinawat mon iyadap ka konan Impirador, ika' ka konan
Impirador."

Kinmunsulta ya si Festo kona ni Adi' Agripa

13 Napalabas a umnoy awro, rinmate' saradtaw sa Cesarea si Adi' Agripa*
tan si busat nan si Berenice ta pigaw nin iparate' ray pangangabrasa ra kona
ni Festo.
14 Mayadi' a umnoy awro nin itaw sarayna, nibarita' na ni Festo kona ni
Adi' Agripa a maipa'ka' sa kaso na ni Pablo. Wana, "Main nin prisodti nin
linakwanan na ni Felix.
15 Ket sin nako ako sa Jerusalem, saray Pupangulon Pupadi' tan saray
raruma konra nin pupangulo ra, niriklamo raya tan say rabay ra ket sintin-
syawan koyan madusa.
16 Bale' nibarita' ko konra a ambo' nin pigagawa' nin Romano a basta
sintinsyawan yay sayay tawon man'iriklamo nin kai sara yapo' nin ni-
aadap nin saray mampangiriklamo kona, ta pigaw nin mabyan yan
pagkanawanawan ubatan nay riklamo kona.

---

* **25:13** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Herodes Agripa II*** sa Glusaryo.

17 Kanya' nin, sin saray nangiriklamo kona ket nako saradti kongko, kai
koyna nin pina'teng. Sin sumunor nin awro sin iti akoyna, tinmekre' ako sa
lugar nin panintinsyawan tan nipakalap koyaytaw si tawo.
18 Sin niaadap sarayna, say wangko no main nin mabyat nin kasalanan nin
iparsa ra kona, bale' kasa anamaet.
19 Kal-la say sangkinian ra ket maipa'ka' sa rilihyon ra tan maipa'ka' konan
sayay tawon say ngaran na ket Jesus nin nati yayna bale' ipasuet na ni Pablo
nin mabyay ya.
20 Ket bana' ta kai ko nin tanda' no pa'no koya nin ga'getan a wanin nin
kaso, tinepetan koya si Pablo a no magwa' ket itaw yayna nin sintinsyawan
sa Jerusalem.
21 Bale' dinawat na a magmantinidti ta rabay nan maiyadap a kaso na
konan Impirador nan Roma. Kanya' nin nigan-gan kon iti ya et nin priso
anggan maipaiyater koyayna konan Impirador."
22 Wana ni Agripa kona ni Festo, "Rabay koya anamaet nin marnge' in nin
tawo."
"Dilap li'," wana ni Festo.
23 Ket, sin sinmunor nin awro, nilibot saran pinagalangan si Agripa tan
si Berenice nin nisket sara bilang adi' tan rina, tan sinumrep sara sa kurti
nin inaluyon ran atata'gay nin upisyal ran sundalo' tan saray atata'gay nin
tutawodtaw sa Cesarea. Nipakalap naya ni Festo si Pablo; ket sin itaw yayna,
24 wana ni Festo, "Mapagalang a Adi' Agripa tan sarba moyo nin iti
sawanin, iti ya sawanin ti si tawon niriklamo ra kongko nin sarba ra nin
Judio sa Jerusalem tan iti man sa Cesarea. Niburya-buryaw ra a kai yayna
kano nin manepeg nin mabyay et.
25 Bale' sa nipangusisa' ko kona kasan animan nin na'kit ko nin ginwa' na
a nepeg nan pakadusawan nin mati. Ket bana' ta dinawat nay maiyadap nin
mausisa' sa adapan na nin Impirador nan Roma, ipaiyater koyadtaw.
26 Bale' ambo' akon sigurado sa kaso na, kanya' nin niyadap koya komoyo
sawanin, laloyna komoyo, Adi' Agripa, ta pigaw nin mayadi' ma nin usisaen
ket main nin maisurat ko konan Impirador a syay uunuren ta.
27 Wanin ta ambo' nin manepeg, para kongko, a ipaiyater koyadtaw a sayay
priso nin kai ko nin maibarita' nin mapalaway no ani a riklamo kona."

26

Nidipinsa na ni Pablo a Lalaman nan Diri kona ni Adi' Agripa

1 Ket wana ni Adi' Agripa kona ni Pablo, "Magwa' moyna a mag'irgo nin
mangi'deng sa lalaman mon diri."
Anaod, nita'gay naya ni Pablo a gamet na nin pammagalang na mi'sa wana:
2 "Man-galangen a Adi' Agripa, ibilang kon makarma' ako bana' ta sawanin
ket maidipinsa koy lalaman kon diri sa adapan moyo kuntra sa sarban
man'iparsa-parsa ran Judio kongko.
3 Makarma' ako anaod bana' ta mataros moyo nin maong a pigagawa' mi
nin Judio tan say pisiswian mi sa tepre-tepren mi. Ket anusan rako pa nin
reng'en sa ibarita' ko.
4 Anaod, sarba ra nin Judio, tanda' ra no pa'no a kabibyay ko mangibwat et
sin anak ako ta inmalaki ako sa busel ra, itaw sa lugar ko tan sa Jerusalem.
5 Sitatanda' sara tan matistigusan ra no rabay ra, a nangibwat et sin tanda'
koyna, nagkabyay ako nin sayay Pariseo. Saray Pariseo a sangkaistriktwan
nin grupo sa rilihyon mi.

6 Bale', sawanin, iti ako nin sintinsyawan bana' ta mampagmatalek ako sa
nipangako' nan Dios konra nin pupuon tamo a pasublien nasara nin mabyay
a nunati.
7 Anta sara ket mampagmatalek sara konan siti nin pangako'. Bana' sa
sain ket sarba ran puri ra nin labinrway a'nak na ni Israel, mampagsirbyan
rayan masulit a Dios sa awro tan yabi. Man-galangen a Adi', bana' anaod sa
pagmamatalek kon lamang, man'iriklamo rako!
8 Ambale' nin maidap moyon tepren a pasublien nasara nin mabyay nin
Dios a nunati?
9 Man-galangen a Adi', si'ko nin diri, sin saytaw ket nipa'ka' ko anamaet a
manepeg ko nin gaw'en a sarba nin mababa' ko nin kuntrawen a iyayarunsa
nin sayti say maipa'ka' sa katutumbok kona ni Jesus a taga Nazaret.
10 Ket wanin anaod a ginwa' kodtaw sa Jerusalem. Binyan rakon pakayadi'
nin saray Pupangulon Pupadi' ket nipaprisu-priso kosaray abaw nin tutawo
nan Dios, tan nikikumpurmi ako sin sinintinsyawan rasara nin patyen.
11 Naku-nako ako sa susinaguga tan dinusa-dusa kosaray itaw ta pigaw nin
piliten saran mag'irgon duka' nin kuntra kona ni Jesus. Pinasyan sager ko
konra, kanya' nin tinumbu-tumbok ako et konra sa raruma nin nasyon ta
pigaw nin dusawen kosaradtaw.*
12 *Wanin anaod no ambale' a nako ako sa syudad nin Damasco nin main
nin awit kon surat nin mangibarita' a binyan rakon kapangyadian nin saray
Pupangulon Pupadi'.
13 Ket sin ugtiawro, Man-galangen a Adi', sin itaw kami sa dalan, bigra' ana
nin main nin na'kit kon palaway nin ibat sa langit nin mas maslag et dyan
say palaway nan awro. Siniraan akon siti tan saray kalalamo' ko.
14 Naipalukob kami nga'min sa luta', kaaram main nin busis nin narnge'
ko nin nag'irgo kongko sa sarita' nin Hebreo a wana, ‘Saulo, ambale'
a manduksa'-duksaen nako? Mampaidapen moy lalaman mon diri no
wanin ta bara'mo kan sayay kabayo nin mansipawen nayay maserey nin
man'ipangambak kona.’
15 Ket wangko kona, ‘Si'no kamo, Ser?’
Ket inumbat yay Uunuren a wana kongko, ‘Si'ko si Jesus nin manduksa'-
duksaen mo.
16 Umdeng ka! Nipa'kit ako komo ta gaw'en kata nin ibabaki' ko tan tistigos
ko. Ibari-barita' mo konran tutawo a nika'kit mo kongko sawanin tan say
ipa'ki-pa'kit ko et li' komo.
17 Iyagel kata konran Judio tan konra nin ambo' nin Judio nin pangibakian
ko komo.
18 Luatan mo li' a mata ra, ket mangibwat sa dedlem, ika' mosara sa
palaway tan mangibwat sa sirong nin pakayadi' na ni Satanas ket ika' mosara
sa sirong nin pakayadi' nan Dios. Gaw'en moyti ta pigaw nin yupa' sa
pagmamatalek ra kongko, pirdunawen a kukasalanan ra tan makakibiang
sara konran nipurok nan tutawo nan Dios.’ Wanin a nibarita' nan Uunuren
kongko.”
19 Nituloy na ni Pablo, “Man-galangen a Adi', tinumbok ko anaod nin peteg
a gan-gan nan sitaw si nipa'kit kongko nin ibat sa langit.
20 Nipata-patandaan koy maipa'ka' kona, nu'na itaw sa Damasco mi'sa sa
Jerusalem tan sa intiron prubinsya nin Judea, mi'sa konra nin ambo' nin
Judio. Nibari-barita' ko konra a pagbabawian raynay kukasalanan ra tan
umarak sara konan Dios, tan ipa'kit ra sa gawa'-gawa' ra a nagbabawian
rayna.

* **26:11** Ginwa-ginwa' 8:3; 22:4,5. * **26:12** Ginwa-ginwa' 9:1-19; 22:6-16.

21 Ket sain a rason no ambale' a dinakep rako nin kapada kon Judio sin itaw
ako sa sakop nan Timplo tan dandani rako et nin pinati.
22 Wanin man, tumbu-tumbok a inganga'do na nin Dios kongko, kanya' nin
iti ako et anggan sawanin nin man'ipatandaan ko in nin kasan pinilian, kon-
ran atata'gay o ayuyupa' man nin tutawo. Kasan raruman man'ipatandaan
ko no kai saytaw say wana intaw nin mangyadi' ni Moises tan saray prupita.
23 Say nibarita' ra ket, si sya a Cristo nin nipangako' nan Dios, matkap a
mangirangep ya nin dya'dya' tan patyen ya, bale' sya a sangkau'nawan nin
sumubli' nin mabyay tan ipatandaan na sa sarban tutawo a maipa'ka' sa
pakaisalba, konan siin ket namalaway ya kontamon Judio tan konran ambo'
nin Judio."*
24 Sin sain a mampag'irgo ya et si Pablo nin pangidipinsa na sa lalaman
nan diri, nipana'way naya ni Gubirnador Festo a wana, "Nasida' anay ulo mo,
Pablo! Sinida' nin nalabas a kaungan mo!"
25 Inumbat ya si Pablo, "Kai nin nasida' a ulo ko, Man-galangen a Gubir-
nador Festo. Irgo nin limpyon tawo a man'ibari-barita' ko tan sayti ket pulos
nin tutuo."
26 "Man-galangen a Adi' Agripa, tanda' ko nin tanda' moyoyti say nibari-
barita' ko kanya' nin kai ako nin mag'alangan nin mag'irgo komoyo. Sig-
urado ako nin natandaan moyo a sarban nangya-nangyadi' ta kai ti nin
nangyadi' nin niyadi-adi.
27 Man-galangen a Adi' Agripa, mamper kamo para sa niyakay ran prupita
maipa'ka' konan Cristo? O', sigurado ako nin mamper kamo."
28 Inumbat yay Adi' kona ni Pablo a wana, "Sa madali' a panaon, rabay nako
layi nin pag'inen nin Cristiano!"
29 Ket wana ni Pablo, "Sa madali' man o sa ma'teng a panaon, idasal
ko konan Dios a sapa kumon ta si'ka, Man-galangen a Adi', tan sarba ran
saray mampangrenge' iti kongko sawanin ket mag'in kamo kumon nin
mammemper kona ni Cristo nin bilang kongko, pwira a maipriso kamo."
30 Konan siin, inumdeng yayna si Adi' Agripa, si Gubirnador Festo tan si
Berenice tan saray raruma et nin itaw ta mibwat sarayna.
31 Sin manrumikor sarayna wanra sa saya tan saya, "Kasan ginwa' nan siin
nin tawo nin matkap nin pakapatyan o pakaipriswan na."
32 Wana ni Adi' Agripa kona ni Gubirnador Festo, "No tamo' a kai na nin
dinawat ni Pablo a iyadap ya konan Impirador nan Roma, maibulos yayna
kumon."

27

Inawit ya si Pablo sa Roma

1 Sawanin, sin naidisisyon a sumaki kami nin mako sa Italia, nipagamet
ya si Pablo tan saray raruma et nin priso konan sayay upisyal nin grupo ran
sundalo' a mantawagen nin "Sundalo' nan Impirador," a say ngaran na Julio.
2 Itaw sa Cesarea, rinmuran kami sa saya nin bapor nin ibat sa Adramicio
a siti ket adap na sa saka-sakalakon pwirto sa prubinsya nin Asia. Kalamo'
miya ni Pablo si Aristarco nin taga Tesalonica sa prubinsyan Macedonia.
3 Sin sinmunor nin awro, dinmuong kami sa babali nin Sidon. Naundo'
ya si Kapitan Julio kona ni Pablo, ket inaburuyan nayan pasya-pasyaren
nasaray uamigo nadtaw ta pigaw nin mabyan rayan say matka-matkap na.
4 Ket nibwat yadtaw a bapor nin rinuranan mi. Bana' ta sungsong yay siri,
nangliklik kami sa rigri-rigrig nan isla nin Cyprus nin masalipne' sa siri.

* **26:23** 1 Corinto 15:20; Isaias 42:6; 49:6.

5 Linabasan mi a temben nin prubinsyan Cilicia tan Pamfilia, mi'sa kami
nin dinmuong sa syudad nin Mira sa prubinsyan Licia.
6 Itaw si upisyal ran sundalo', main nin nadumog nan bapor nin ibat sa
Alejandria a adap na sa Italia ket niyalis nakamin niruran konan siti.
7 Maedeed a kadadaras mi sa luob nin abaw a awro ket idap mi ba'yo
kami nin nirate' sa temben nin babali nin Cinido. Bana' ta sungsong ya
anamanaet a siri, itaw kami nin dinmalan sa rungos nin Salmon, linmiklik
kamin nangrigri-rigrig sa isla nin Creta nin masalipne' sa siri.
8 Nangrigri-rigrig kami, ket idap mi ba'yo kami nin nirate' sa sayay lugar a
mantawagen nin Mabistan Duduungan itaw sa danin syudad nin Lasea.
9 Abaw ana a awro nin nikaatrasa mi ket nayadi' anay panaon nin
pagkukulasyon.* Kayadi' nan siin nin panaon, piligruso ana a sumaki,
kanya' nin mapilit nin wana ni Pablo konra nin upisyal,
10 "Uamigo, ma'kit ko a piligruso no ituloy tamoy kasasaki tamo ket abaw
a mapirdi nin karga tamo tan kona nin bapor, tan magwa' a ma'met et a byay
tamo."
11 Bale' mas rinnge' nan upisyal ran sundalo' a irgo ra nin si Kapitan nan
bapor tan si main nin ikon konan bapor dyan say wana ni Pablo.
12 Bana' ta si lugar nin dinuungan mi ket ambo' yan mabistan pamalabasan
nin tyimpon maray'ep, rabay ran ka'bawan a ituloy mi anay sumaki awa'
lamang a mirate' kami sa Fenix. Duduungan yayti sa isla nin Creta a adap
ya sa amyanan nin panrupan tan sa bagatanan nin panrupan ket magwa'
yan palabasen a tyimpon maray'ep iti.

Si Bagyo sa Taaw

13 Sin sain, sumiplu-siplog ya tamo' a timog kanya' nin sa wanra ket magwa'
raynay tumuloy sa gagara ran keen. Kanya' nin inarwas raynay pundo tan
nangrigri-rigrig sarayna sa islan Creta.
14 Bale' ambo' nin na'teng, rinmate' yay pinasyan kasaw nin sirin dugudog
nin ibat sa isla,
15 ket inasok nayay bapor. Kai ya nin makasungsong sa siri kanya' nin
pinauryan miyayna nin mipadpad.
16 Pinairigrig kami sa adanin salipne' nin parti nan isla nin Cauda, mata-
man nin maidap ket nipamuspusan mi nin naisapwat ya sa bapor a buti.
17 Sin naisapwat rayaynay buti, tinaker rayan namalibed nin rubir a bapor
ta pigaw nin kai ya nin mawagwag. Sa li'mo ra nin misadsad ya sa bengbeng
sa damir nin Libya, niluslos ray layag tan pinalasta ray agamiren ket kutaw-
kutaw kami tana.
18 Ket, sin kabuklasan, sin kasan pa'watan na nin bagyo, ninabu'-nabo'
raynay raruma nin kargaminto.
19 Sin sinmunor nin awro ket wantaw et nin lamang a tyimpo, kanya' nin
ninabu'-nabo' raynay raruman agamiren.
20 Abaw a awro nin kai miya nin na'kit a awro tan kai kami nin naka'kit
nin bituen ta talagan kasan pa'watan na nin bagyo, ket mas lalo kami anan
nakasawan nin ilalon malibri et.
21 Abaw a awro ana a kai sara nin nangan, ket sin sain, inumdeng ya si
Pablo tan wana konran kalalamo' na sa bapor, "Kalalamo', no rinumnge'
kamo tamo' kumon kongko ket kai atamo kumon nin nibwat itaw sa Creta,
kai atamo kumon nin napaidap tan napirdyan nin wanti.

---

* **27:9** ***Panaon nin pagkukulasyon:*** Pista yayti nin silibrawen sa suyot nin parti nan Septyembre o sa tarana' nin Oktubre.

22 Bale' siti sawanin a ibarita' ko komoyo: Paksawen moyoy nakem moyo.
Kasa gapo nin si'numan kontamo a maka'met nin byay na; wanin man si
bapor ket mawagwag ya.
23 Maibarita' kon wanin bana' ta si sayay anghil na nin Dios nin main nin
ikon kongko tan syay mampagsirbyan ko, nipa'kit ya kongko nayabi,
24 ket wana kongko, ‘Andi' ka nin mali'mo, Pablo! Matkap a umadap ka
konan Impirador. Alang-alang komo, isalba na nin Dios a byay ra nin sarba
ra nin kalalamo' modti sa bapor.’
25 Kanya' nin mipatpel kamo, bubsat! Mampagmatalek ako konan Dios a
mangyadi' a sarba nin bilang sa nibarita' na nin anghil.
26 Bale' matkap a maipadpad atamo sa sayay isla.”

27 Ikalabin'a'pat a awro mi anan iti sa butlay nin Taaw Mediteraneo nin
man'iyanur-anor nan bagyo. Sin banda nin kapiknga' nin yabi, naidyawan
ran saray tripulanti a adani kami ana sa abay.
28 Say ginwa' ra, tinukod ray kaararman nin ranom ket na'kit ran
rwampulo' nin dupa. Nainsanan nin buga' tinukod ra anamana ket labin-
liman dupa ana.
29 Masalak saran bangli' no misadsad sara sa babato kanya' nin nanginabo'
saran a'pat ray pundo sa ulin. Nidasal-dasal ra nin buklas ana kumon.

30 Ket saray raruma konran tripulanti naisip ran lakwanan rayayna a
bapor, kanya' nin nikayupa' rayay buti a kano wadi' ket manginabo' saran
pundo sa dulong.
31 Sin sain, wana ni Pablo konan upisyal tan konran sundalo' na, “No kasa
saradti in, kai atamo gapo nin malibri.”
32 Kanya' nin pinutol ran sundalo' a rubir na nin buti tan pinauryan raya
nin naanor.
33 Sin dandani ana nin parbangon, masuet nan dinawat-dawat ni Pablo sa
sarba a mangan ta mangan sara. Wana, “Labin'a'pat a awro ana nin aburido
kamon mantuma'gan tan kai kamo nin mampangan.
34 Sawanin, ibarita' ko komoyo, mangan kamo ta pigaw nin main nin
kasaw moyo nin umadap sa saytin idap; kasa gapo nin mangno komoyo.”
35 Kayadi' na nin nibarita' in ni Pablo, nangalap ya nin tinapay, tan sa
adapan nin sarba ket nikisalamat ya konan Dios. Mi'sa, namping ya tan
kinnan na.
36 Napaksaw a nakem nin sarba ket nangan sara.
37 Rwanyasot tan pitumpulo' tan a'nem kami nga'min.
38 Sin nayadi' sarayna nin nangan, ninabu'-nabo' rayna sa taaw a karga ra
nin trigo ta pigaw nin yum'an yay bapor.

Nawagwag yay Bapor

39 Sin mapalaway ana, main nin natamuraw ra nin luta' bale' kai ra nin
maalilbi' no anin lugaran ya. Bale' itaw main nin na'kit ran bunganga' nin
ranom a bubuyangin ya kanya' nin naisip ra nin isadsad rayadtaw a bapor
no magwa'.
40 Kanya' nin binulusan ray pundo tan winarwar ray taker nin ugit.
Binuka' ray layag sa adapan ta pigaw nin awiten nayan siri a bapor sa abay.
41 Bale' naisadsad ya sa bubuyangin tan naikutkot ya a dulong ket kai
yayna nin makaalis. Winagwag ya anamaet nin alalakin daluyon a ulin.

42 Sin wanin, naisip ran sundalo' a patye-patyen rasaraynay priso ta pigaw
nin kasa konra a makatangoy nin malayo.

43 Bale' rabay nan upisyal a mabyay ya si Pablo, kanya' nin pinaed nasaray
sundalo' sa plano ra. Nu'na nasaran pinalukso nga'min a magtanda' nin
tumangoy ta pigaw nin mako sarayna sa abay.
44 Saray kai nin magtanda' nin tumangoy, pinangalap nasaran pipatawan
ran kayo o raruman parti nan sida' nin ulin nan bapor. Wanin a ginwa' angga
sin nakaabay kami nga'min.

28

Say Tulong nan Dios Yupa' konran Taga Malta

1 Sin nakaabay tan libri kami ana, natandaan mi a say ngaran nan sitaw
nin isla ket Malta.
2 Pinasyan kamaungan ra komi nin saray tutawodtaw. Bana' ta rapeg tan
maray'ep, namuor sara tan inasikaso rakamin maong.
3 Nako ya nin nangalap nin sakaawit nin kayo si Pablo, ket sin ikwa nayna
sa apoy, main nin linumwa' nin ulay bana' ta ma'mot, ket kinayat naya sa
gamet si Pablo tan itaw ya nin katin-katin.
4 Sin na'kit ran tutawodtaw a katin-katin yay ulay sa gamet na ni Pablo,
wanra sa saya tan saya, “Mangmamati yayti angangko nin tawo, ket mata-
man no nalibri ya sa bagyo sa taaw, kai nin iyaburoy nin langit a mabyay ya
et.”
5 Bale' niweleg naya tamo' ni Pablo a ulay sa puor nin kai ya gapo nin
nangno.
6 Tinaga-taga'nan ran tutawo nin mabaya'-baya' ya si Pablo o matumba nin
nati ana. Bale' sin na'teng saraynan mantuma'gan ket kasan nangyadi' kona
ni Pablo, nasilyan a man'ipa'ka' ra kona. Wanra, “Saya ya nin dios!”
7 Ambo' nin adayo' itaw sa kami'nan mi a luta' nan si pangulo konan sitaw
nin isla a say ngaran na Publio. Bana' sa kamaungan na, pinagtuloy nakamin
tuloy awro sa bali na.
8 Sin sain, nakaida' yay tatay na ni Publio ta mangka'mu-ka'mot tan mitakli'
ya. Kina' naya ni Pablo sa kwarton kami'nan na; nidasalan naya tan
nipababo nay gamet na kona, ket sin sain a lamang inmanda' ya.
9 Bana' konan siin nin nangyadi', nagsirate' saray raruma et nin main nin
masakit itaw sa isla, ket pinaanda' nasara nga'min.
10 Abaw a narisibi min paka'kitan nin pammagalang ra, tan sin mibwat
kami ana konan sitaw nin lugar, nibi ray sarban matkap mi sa pagbibyahi
mi.

Nakarate' ya si Pablo sa Roma

11 Itaw kami konan sitaw nin isla nin tuloy bulan, mi'sa kami nin nibwat
ana nin ruran nan sayay bapor nin ibat sa Alejandria a namalabas nin
panaon nin maray'ep iti sa isla. Say ngaran nan bapor a ibat sa ngaran ran
dios-dios a singin ket Castor tan Polux.
12 Dinmuong kami sa syudad nin Siracusa* ket itaw kami yapo' nin tuloy
awro.
13 Kaaram, nituloy mi ana a sinmaki ket nirate' kami sa babali nin Regio*.
Sin sinmunor nin awro, bulon miyay timog ket nirate' kami sa duduungan
nin Puteoli sa luob nin rway awro.
14 Ket itaw main nin nadumog min mammemper kona ni Jesus ket sinagyat
rakami nin itaw yapo' nin pitoy awro. Mi'sa, nangibwat itaw, nituloy mi ana
a kappika' mi sa Roma.

* **28:12** Itaw yayti sa isla nan Sicily. * **28:13** Itaw yayti sa bagatanan nin parpar nan Italia.

15 Sin natandaan ran saray mammemper itaw sa Roma a rumate' yayna
si Pablo, main saraytaw saray sinumna' komi sa Palingki nin Apio, tan main
sara et a sinumna' komidtaw sa mantawagen nin Tulon Balin Pagtutuluyan.*
Sin na'kit nasara ni Pablo, nikisalamat ya konan Dios tan kinumsaw a nakem
na.
16 Sin nirate' kami sa Roma, naaburuyan yan miikap si Pablo no adti na nin
rabay, tamo' ta main nin gwardya na.

Say Kiirgo na ni Pablo konran Judio nin itaw sa Roma

17 Napalabas a tuloy awro, sinagyat nasara ni Pablo a pupangulo ran Judio
nin itaw sa Roma ta pigaw nin miaadap sara. Ket sin niaadap sarayna wana
konra, "Bubsat, mataman no kasan ginwa' kon animan nin kuntra konran
kapada tamon Judio o sa kaugalian nin naimatawan tamo konran pupuon
tamo, nipagamet rako nin sayay priso mangibwat itaw sa Jerusalem konran
upisyalis nin gubyirno nan Roma.
18 Mayadi' rako nin inusisa' nin upisyalis nin Romano, bulusan rakoyna
kumon ta kasa anamaet nin napaliwa' ran ginwa' ko nin nepeg kon pakadu-
sawan nin patiti.
19 Bale' kai sara nin nikikumpurmi a pupangulo tamo nin Judio, kanya' nin
napilitan ako nin dinawat kon iyadap akon mausisa' konan Impirador nan
Roma.* Kasa gapo nin riklamo ko kuntra konran kapada tamon Judio.
20 Bana' sa wanin nin nangyadi' a rason nin dinawat kon makaadap
tan makairgo katamo. Bana' sa pagmamatalek ko sa nipangako' nan Dios
kontamon puri na ni Israel a peteg nin rason a nakakadina ako."
21 Ket wanra kona, "Kasa gapo nin narisibi min surat nin ibat sa Judea nin
mangibarita' nin maipa'ka' sa sain a nangyadi' komo. Mataman anamaet nin
saray kapada tamon Judio nin ibat itaw, kasa gapo nin nakairgo, o nag'irgo
man nin kuntra komo.
22 Edet, rabay min marnge' no ani a wamo ta tanda' min abirno nin adti ket
abaw a man'ibari-barita' ra nin tutawo nin kuntra konan siin si grupo moyo."
23 Sin sain, nangitanda' sara nin awro nin piaadap ra anamanaet. Ket
sin narate' yay awro, abaw saray nako sa balin mampiikapan na ni Pablo.
Nikakaawro nan nipata-patandaan tan nipapalaway a akay maipa'ka' sa
pag'aadi' nan Dios a mangibwat sa Libron Gugan-gan nin nipataoy nin
nipudir kona ni Moises tan sa nisurat ra nin prupita. Nipamuspusan na nin
maayat nasaran mamper kona ni Jesus.
24 Main saray nasagyat sa nibarita' na tan main sara anamaet a kai nin
namper.
25 Kai sara anaod nin makapitutuno. Ket ba'yo sara nin nagsiibwat, wanti
et a nibarita' na ni Pablo konra,
"Bagay komoyoytaw say nipaibarita' nan Ispirito nan Dios konran pupuon
tamo a nibarita' na ni Prupita Isaias.
26 Wanti intaw a wana,
'Mako ka konran sarain nin tawo tan ibarita' mo konrayti e:
Mataman no mangrenge' kamoyna nin mangrenge',
kai kamon lamang nin makataros, tan
mataman no kumikit kamoyna nin kumikit,
kai kamon lamang nin makaalilbi'.
27 Wanin ta matib'ey a ulo ran sarain nin tutawo.
Bara'mo nin pinaletpetan raynay tutulyan ra
tan nikidem raynay mata ra.

---

* **28:15** *Tulon Balin Pagtutuluyan- O:Tres Tabernas.* * **28:19** Ginwa-ginwa' 25:11.

Anaod, no ambo' kumon nin wanin,
matarusan ra kumon a mangka'kit
tan mangkarnge' ra,
ket sumubli' sara kongko,
ket paandaen kosara.
Sain a wana nin Dios.'* "

28-29 Wana et ni Pablo, "Anaod, matkap moyon tandaen a sitin minsahi nin maipa'ka' sa pangingisalba na nin Dios, ipatandaan ya konran ambo' nin Judio ket reng'en raya!"*

Nipatandaan a Pag'aadi' nan Dios nin Kasan Namaed

30 Rway taon anan itaw ya si Pablo sa Roma sa balin inabangan na. Sarba ran nako kona, inasikaso nasara.
31 Padaran tan kasa gapo nin namaed kona nin nipata-patandaan nay maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios tan kona ni Jesu-Cristo a syay Uunuren.

---

* **28:27** Isaias 6:9,10. * **28:28-29** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Mayadi' na in nin nibarita' ni Pablo, nagsiibwat saraynay Judio nin mas inmamot a pididiskusyon ra.*

Si Surat na ni Pablo konran Taga ROMA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan siti ket si Pablo a sinagyat nan Dios nin mag'in nin apostol na para konran ambo' nin Judio. Saulo a ngaran na sa irgon Hebreo (Ginwa-ginwa' 13:9). Main nin napalabas nin tyimpo a pinai-paidap nasaray tumutumbok na ni Cristo a Jesus bale' tinawag naya nin mag'in yaynan sayay tumutumbok kona (Ginwa-ginwa' 8:1-3; 9:1-19).

Sinurat nayayti ni Pablo sin leleg a itaw ya sa prubinsya nin Acaya (Ginwa-ginwa' 20:2-3), angangko itaw sa syudad nin Corinto, sin 55 o 56 A.D. para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo itaw sa Roma a syay sangkaimpur-tantiwan nin syudad sin saytaw. Sin sain, kai ya et nin nakapakodtaw sa Roma si Pablo.

Si sayay gagara a sinurat nayayti ket ta pigaw nin iparate' na konran saray taga Roma a plano nan magbisitadtaw konra (1:8-15; 15:22-33), mi'sa ituloy nay makodtaw sa nasyon nin Espanya. Bale' say mu'na-mu'nan gagara na, ket si ipapalaway na konra a maipa'ka' sa sangkabistawan nin plano nan Dios nin mangisalba sa tutawo mangibwat sa pammemper ra kona ni Jesu-Cristo. Mabasayti sa 1:16. Wanadtaw a masibulot a pangingilalo na konan sitin Mabistan Patanda' maipa'ka' sa ginwa' na ni Cristo sa kudos ta, si Dios, usaren nayaytin main nin pakayadi' nin mangisalba konan si'numan a magmatalek kona ni Cristo.

Naipatukdo' sa sayti a wana (1:16-17), ipapalaway na ni Pablo sa sumunor nin kukapitulo a maipa'ka' sa kinamapteg. Man'ipatanda' na yapo' a say sarban tutawo ket makasalanan, Judio sara man o ambo'. Ket no kai sara nin mapapteg sa pangingikit nin Dios, matkap anaod a sintinsyawan nasaran madusa nin Dios. Sumunor, nipapalaway na a kasan tawon mapapteg bana' sa katutulok na sa Gugan-gan a nibi nan Dios bana' ta kasa gapo nin ni saya a makatumbok sa sain. Edet, si Dios, saytaw naya tamo' nin ibilang nin mapteg a si'numan nin tawo no magmatalek ya kona ni Jesu-Cristo (3:20-28).

Sa kapitulo 5-8, man'iyakay na ni Pablo a maipa'ka' sa kaabigan nin byay nan sayay naipasaya kona ni Cristo. Main nin mabistan pakikalamo' na konan Dios; iti ya anamaet kona a Ispirito nan Dios a man'ilibri nayan siti sa pakayadi' nin kasalanan. Man'ibarita' naynamaet iti ni Pablo a maipa'ka' sa:

a) kuston usar nin Gugan-gan a nangibwat konan Dios;

b) no ani a mampilalaban sa kanakman nin tawo;

k) tan say pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin tumulong konan sayay mammemper kona ni Jesu-Cristo.

Sa kapitulo 9-11 anamaet, man'ipapalaway na ni Pablo a plano nan Dios para konran Judio tan ambo' nin Judio. Nibarita' na a si plano nan Dios para sa sarban tawo, ket si maibilang nasaran mapteg bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo mangibwat sa inganga'do nan Dios. Bale', man'andian ran ka'bawan ran Judio a si Jesus ket syan page' a Cristo a nipangako' nan Dios nin ibaki' nan mag'in nin adi' ra. Ket, man'aburuyan nayti nin Dios ta pigaw nin maikadani nasara kona a ambo' nin Judio. Wanin man, tumper sara li' a lamang kona a Judio no marate' a panaon.

Sa kapitulo 12, main nin uakay maipa'ka' sa no pa'noy pagkabyay ran saray mammemper kona ni Cristo, lalo sa manepeg nin piaaduan ra tan say pangangako' ra sa saya tan saya. Sa susuyot nin kapitulo, ituloy naytin akay

tan ibibilin na nin usaren rayti maipa'ka' sa rispunsibilidad ra nin sumunor sa gan-gan nin gubyirno, tan sa napasayan pikakalamo' ra sa pananaros nin katutu'wan mataman no ambo' nin mipada a pakataros ra no ani a manepeg o ambo' nin manepeg.

Sa suyot nin parti nan surat, raywen naya ni Pablo a Dios bana' sa sangkabistawan a plano na.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pitatandaan ra tan pangipatanda' nan plano na ni Pablo (1:1-15)
Say pammapteg konran tutawo (1:16–11:36)
Tima: Bana' ta mampagmatalek ya kona ni Cristo a sayay tawo ket mapteg yayna (1:16-17)
Say sager nan Dios konran magkasalanan (1:18–3:20)
Si padalan nan Dios nin maisalba a tawo (3:21–4:25)
Say ba'yon byay ran naipasaya konan Dios (5:1–8:39)
Say lugar ran Judio sa plano nan Dios (9:1–11:36)
Isuko' moyoy lalaman moyon diri konan Dios (12:1–15:13)
Say pammakumusta tan pammisita na ni Pablo (15:14–16:27)

Pammagalang

1 Si'ko si Pablo a main nin surat siti komoyo. Si'ko, aripen nako ni Jesu-Cristo tan sinagyat nakon Dios nin mag'in nin apostol na ta sinuyo' nako nin mangipatanda' konan Mabistan Patanda' na konran tutawo.

2 Sitin Mabistan Patanda', nipangako' naya nin Dios sin na'teng anan panaon sa nipatandaan na yupa' konran prupita na tan nisurat ra sa Masanton Kasuratan.

3 Say pangako' na ket maipa'ka' konan Anak na a nag'in nin tawo. Sya si Uunuren tamon Jesu-Cristo. Maipa'ka' sa nikatawo na, puri naya ni Adi' David.

4 Maipa'ka' sa nikaDios na, makapangyayadi' nin naipa'kit a syay Anak nan Dios mangibwat sa nipamasubli' nan mabyay kona.

5 Ket, bana' kona ni Uunuren tamo, nibi na komi nin Dios a pagkanawanawa nin mag'in nin apostol na, nin nibaki' nan mangipatanda' sa sarba nin tutawo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, ta pigaw nin magmatalek sara ket tumulok sara kona. Ket no wanin, marayo ya si Jesu-Cristo.

6 Nibaki' nakami anamaet komoyo nin isen sa Roma a nasagyat nin maipasaya kona ni Jesu-Cristo.

7 Surat koyayti komoyon sarbadsen a kawa'nan na nin Dios tan sinagyat na nin mag'in nin tutawo na.

Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Masulit yaynan Mako sa Roma si Pablo

8 Mu'na-mu'na sa sarba, kisalamatan koyay Dios bana' komoyo mangibwat sa ginwa' na ni Jesu-Cristo. O' a ta say pagmamatalek moyo kona ni Jesu-Cristo, ket pitanda-tanda' anggan sa adayo' anan lulugar.

9 Si Dios nin mampagsirbyan ko sa anggawan nin mababa' ko sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda' maipa'ka' konan Anak na, ket tanda' na a isalambit katamo tanan pirmi tepe' nin dumasal ako.

10 Mandawaten koynan na'teng konan Dios a no magwa' ket iyaburoy na nin makapika' akoynadsen komoyo.

11 Wanin ta masulit akoynan makapika' isen komoyo nin maipaga'muran
ko komoyo no ani a main mangibwat konan Ispirito nan Dios ta pigaw nin
mapa'get a pagmamatalek moyo kona.
12 Say rabay kon irgwen ket si pari-pariho atamon mapagsen. Si'kamo,
mapagsen kamo nin no pa'noy pagmamatalek ko konan Dios, tan si'ko,
mapagsen ako nin no pa'noy pagmamatalek moyo kona.
13 Rabay koynaod nin matandaan moyo, bubsat, a na'teng koynan rabay
a makodsen komoyo bale' abaw a makapaed kongko. Rabay koy main
anamaet nin magwaan kodsen komoyo kapadan nangyadi' itaw konran
raruman ambo' nin Judio sa lulugar a kina' ko.
14 Anaod, kargo kon ipapalaway yay Mabistan Patanda' sa sarban tawo,
konran taga syudad tan konran taga tatalon, konran ata'gay a adal tan
konran kai nin nag'adal.
15 Ket, masulit akon tuloy nin maipatanda' koya anamaet a Mabistan
Patanda' komoyodsen sa Roma.

Mapteg yay Sayay Tawo Bana' ta Mampagmatalek ya kona ni Cristo

16 Anaod, masibulot a pangingilalo ko konan sitin Mabistan Patanda' ta, si
Dios, usaren nayaytin main nin pakayadi' nin mangisalba konan si'numan
a magmatalek kona ni Cristo. Nu'na yan naipatandaan konran Judio, ket
sawanin man'ipatandaan yayna sa sarban tutawo nin ambo' nin Judio.
17 Anaod, iti konan sitin Mabistan Patanda', ipadar nan Dios kontamo
no pa'no atamon mag'in nin mapteg sa pangingikit na. Siin ket si lawas a
magmatalek atamo kona. Mabasa tamoyti et nin wanan Dios sa Masanton
Kasuratan, “Si tawo nin ikwinta kon mapteg nin naipatukdo' sa pagma-
matalek na kongko, main nin byay nan iti kongko.”*

Say Kakukuntra ran Tawo konan Dios

18 Anaod, wanin ta man'ipadar na nin Dios nin mangibwat sa langit a alaki
nin sager na sa sarban tawo a mangkumuntra kona tan mampangwa' nin
duka'. Bana' sa duka' a gawa'-gawa' ra, mangkuntrawen ray katutu'wan
19 maipa'ka' konan Dios. O', saytin katutu'wan ket tanda' nin sarban tawo.
Wanin ta mapala-palaway nan nipa'kit in nin Dios konra.
20 Nangibwat ana sin pinarsa nayay mundo, maalilbi' ya bana' sa bubagay
a pinarsa na. Nipapalaway nay pigagawa' na a kai nin ma'kit, lalun-laloynay
kasan anggawan tan alakin pakayadi' na tan say sarban pangalilbian a syay
Dios. Kanya' nin kasan makapamarita' a kai ra nin tanda' a maipa'ka' konan
Dios.
21 O' tanda' raynan sarba nga'min nin tutawo a maipa'ka' konan Dios tan
tanda' ran manepeg yan raywen, bale' kai raya nin raywen. Kai raya et nin
kisalamatan bana' sa mabistan ginwa' na, no kai edet, say pipanemtem ra ket
say kasan kakanaan maipa'ka' konan Dios. Edet, bara'mon nasalimbengan
nin dedlem a pinanakem ra.
22 Mataman no man'ibarita' ra nin liso a pakataros ra maipa'ka' konan Dios,
man'ipa'kit ra nin mangkabarang a pinanakem ra,
23 ket ginurutan rayay Dios nin kasan anggawan nin nipadar a kata'gayan
na konra, ket nama'deng saran diosen ran kabakas tamo' a tutawo nin man-
gangga sa patiti, tan wanin et a mumanuk-manok tan uayep nin lumalako, o
pati kumayam.

---

* **1:17** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Galacia 3:11; Hebreo 10:38.

24 Bana' sa wanin, pinauryan nasarayna nin Dios nin gaw'en ra a nikasama'
nin gawa'-gawa' a rabay ra nin gaw'en, anggan migwaan sarayna nin
madawal sa lalaman ra.
25 O', ambo' a katutu'wan nin maipa'ka' konan Dios a akuen ra no kai edet,
say bula'-bula', ta say pinarsa nan Dios a manraywen tan mampagsirbyan ra,
ambo' yay Dios nin namarsan sarba. Si Dios, syay manepeg tamo' nin raywen
anggan-angga!

Peteg a wanin!

26 Bana' ta wanin a man-gaw'en ra, pinauryan nasarayna nin Dios sa
madawal a karabayan ra angga nin saray bubbayi, sa kapada ran bubbayi
ra gaw'en a gawa' nin mitraasawa, ambo' konran saray manepeg.
27 Ket wanin anamaet a lamang konran lulalaki. Imbis nin sa bubbayi
ra gaw'en a gawa' nin mitraasawa, saray kapada ran lulalaki a ma'mot nin
apesen ra. Makapading'ey a gawa'-gawa' ra, mirararay a lalaki tan lalaki;
ket sa sain a duka' a gawa'-gawa' ra, mansidaen raynay lalaman ra a syay
manepeg nin dusa sa niyadayo' ra sa katutu'wan maipa'ka' konan Dios.
28 Bana' ta nibilang rayna nin kasaynan sirbi nin pagtanda' konan Dios,
pinauryan nasarayna nin Dios nin duka' tanay pipanemtem ra ket, gumwa'
sara nin ambo' nin matunong a gugawa'.
29 Iti ana konra nin kasan duga' a sarban bakas nin kasalanan tan
kadukaan. Maagom sara tan marinet a pangingisip ra. Pinasyan imbel
ra, mipapatyan sara, miaaway sara, misasauran sara, mangisip sara tanan
pirmin duka' sa kapada ran tawo. Sangawan a dila' ra,
30 mipadukaan sara, kagura' rayay Dios, kai sara nin mamaga-baga,
marangas sara tan mipata'gay sara. Maong saran mangisip nin gaw'en ran
kadukaan; malamang sara konran mangatua ra.
31 Kurang a pinanakem ra no maipa'ka' konan Dios; kai nin magwa' nin
tepren a irgo ra; kasa gapo nin pangangado' ra o inganga'do ra sa kapada
ran tawo.
32 Mataman no tanda' raynan peteg a wanan Dios a saray tutawon gumwa'
nin wanin ket madusa saran patiti, man-gaw'en ra et a lamang. Saya et,
ambo' tamo' nin wanin, no kai edet, raywen rasara et a mangwa' nin wanin.

2

Say Manepeg nin Pangungukom nan Dios sa Sarban Tawo

1 Si'kamo, tanda' moyo a masager yay Dios konran magkasalanan nin
wanin. Bale', si'ka nin mampangukom konran sarain a tutawo, kasa nin
mai'bat mo konan Dios ta pigaw nin maipal'is ka sa panunusa na, ta kapada
ra ket, main anamaet nin gawa'-gawa' mon duka'. Ket sa pangungukom mo
nin kapada mon tutawo, man'ukumen moy lalaman mon diri.
2 Tanda' tamo nga'min nin manepeg a panunusa nan Dios konran tutawon
mangwa' nin wanin.
3 Sa wamo, ukumen nasarayti nin Dios a tutawon man-gumwa' nin duka',
ket kai naka ukumen sa pangwa' mon lamang nin duka' a kapada ra?
4 O, bana' ta maong, mapamasinsya, tan mapangitpel yay Dios, ket
man'ipa'ka' mon kai mayna matkap nin kabilangan? Matkap mon mataru-
san a si rason a maong yay Dios komo ket ta pigaw nin byan nakan panaon a
maisip moy magbabawi' tan gurutan moynay pagkakasalanan mo!
5 Bale' matib'ey a ulo mo. Kai mo rabay nin pagbabawian a kukasalanan
mo. Mintras nin man'umteng, mampabyaten moy dusa mo li' mangibwat sa
alakin sager nan Dios sa Awron Paninintinsya na.
No saytaw li' nin awro, ipa'kit na nin Dios a mapteg a pangungukom na,

6 ta ibi na li' a manepeg nin risibyen nin barang sayay tawo nin dipindi sa
ginwa-ginwa' na.*
7 Main nin tutawon kai sumawa' mangwa' nin matunong ta rabay ran tuloy
a ata'gay a pangingikit nan Dios konra tan pagalangan nasara tan pabyayen
nasaran kasan anggawan. Ket konra, anggan-angga nin byay a iti kona a ibi
na.
8 Bale' main anamaet nin tutawo nin say karabayan ra tamo' nin bukod a
iti sa nakem ra. Ambo' nin say nibarita' nan Dios nin tutuo a mansunuren ra,
no kai edet, say abas. Konra, masager yan maong a Dios tan dusawen nasara
li' nin mabyat.
9 Pangirangepen nasara li' nin idap tan dya'dya' nin Dios a sarba ra nga'min
nin tutawo nin mangwa' nin abas; anaod, saray Judio tan saray ambo' nin
Judio anamaet.
10 Bale' saray gumwa' nin maabig, ipata'gay tan pagalangan nasara tan
byan nasaran katinekan; anaod saray Judio tan saray ambo' nin Judio
anamaet.
11 Wanin a gaw'en nan Dios ta kasan paburito na.
12 Anaod, ambo' saran iti sa sirong nin Gugan-gan nin nibi nan Dios kona
ni Moises a ambo' nin Judio. Wanin man, dusawen nasara li' a lamang nin
Dios nin maikadayo' nin anggan-angga kona no magkasalanan sara. Kai na
bale' nin ipatukdo' sa Gugan-gan a panunusa na konra.
Saray Judio, iti sara sa sirong nin Gugan-gan. Ket dusawen nasara anamaet
li' nin Dios no mampagkasalanan sara et bale' ipatukdo' nayti sa Gugan-gan.
13 Wanin ta kai sara nin maikwinta nin mapteg sa pangingikit nan Dios a
tutawo bana' tamo' ta tanda' ray man'ibarita' nin Gugan-gan, no kai edet, ta
man-gaw'en ray man'ibarita' nin Gugan-gan.
14 Saray ambo' nin Judio, kai ra nin tanda' a Gugan-gan nin nibi nan Dios
kona ni Moises. Bale', mataman no wanin, sa kanakman ran bukod ket man-
gaw'en ray man'ipagwa' nin Gugan-gan, ket man'ipa'kit nin sain a tanda' ran
lamang a matunong tan ambo' nin matunong nin gaw'en.
15 O' man'ipa'kit ra a say nigan-gan nan Dios ket iti sa nakem ra. Say
kunsinsya ra, ipatarusan li' konra no maong o duka' a ginwa' ra
16 sa awro nin ipasintinsyawan na nin Dios konan Cristo a si Jesus a sarba
nga'min nin gawa' tan inisip ran tutawo, pati say kai natandaan. Wanti a
lamang a man'ibarita' ko sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda'.

Muda-mudawen yay Dios Bana' sa Piwadi'-wadi' ran Judio

17 Ket si'kamo anamaet nin kapada kon Judio, man'ipangaya moyon pinili'
nakamon Dios nin tutawo na. Matalek kamon akuen nakamon Dios bana'
ta si'kamoy nangipagametan nin Gugan-gan nin nibi na kona ni Moises, tan
man'irangas moyon maksaw kamo konan Dios.
18 Tanda' moyo nin peteg no ani a rabay nan Dios tan tanda' moyo no ani a
manepeg bana' ta niyakay komoyoy Gugan-gan.
19 Matalek kamo a si'kamoy mangyakay konra nin tutawo a bilang konan
sayay tawon mampanabin nin mangyakay nin dalan konan sayay bulag, tan
wamoyo a si'kamoy mamalaway konran bara'mon mangkadedleman nin
tutawo.
20 Wamoyo et a si'kamoy makapamatunong konran saray abas a
pinanakem tan mangyakay konran saray kurang et a pakatanda' konan
Dios. Sain a wamoyo, a tanda' moyoynay sarba tan tutuo in bana' ta si'kamoy
namarisibyan nan Dios nin Gugan-gan.
21 Ket bana' anaod ta wanin,

* **2:6** Kanta 62:12.

aninay dawal a iyakay moyo saray raruman tutawo, bale' kai moyo nin maiyakay a lalaman moyon diri!
Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a manakaw, bale' manakaw kamo!
22 Aninay dawal a man'iyakay moyon duka' a kiraray sa ambo' nin asawa, bale' si'kamon diri mangkiraray kamo sa ambo' moyon asawa!
O' mangarimbutong kamon mangisip a raywen saray dios-dios, bale' kai kamo nin marmay nin sumrep nin manakaw sa kami'nan ran dios-dios!
23 Ipagmamalaki moyon si'kamoy namarisibyan nan Gugan-gan nan Dios, bale' si'kamon diri a mansumubag sa Gugan-gan! Ket anaod, bana' sa gawa'-gawa' moyo, mangkamuda-muda yay Dios!
24 Say katutu'wan, mabasayti e sa Masanton Kasuratan,
"Bana' sa gawa'-gawa' moyo nin Judio, mampag'irgo saran duka' kuntra konan Dios a ambo' nin Judio."*

Ambo' nin say Nikaturi' a Tutuon Pruwiba nin Pag'in nin Tawo nan Dios

25 O' anaod, main nin maalagan marka a tutawo natamon Dios ta naturi'* atamon Judio. Wanin man, no subagen tamon lamang a Gugan-gan nin nibi nan Dios kona ni Moises, kasan sirbi a turi' atamo ta bara'mo atamon lamang konran ambo' nin tutawo nan Dios. Main tamo' nin kakanaan no tukiden tamoy Gugan-gan.
26 Bilang wanin anamaet, no saray ambo' nin turi' ket gaw'en ray ipagwa' nin Gugan-gan, ikwinta nasaraynaod a lamang nin Dios nin tutawo na.
27 Ket no wanin, kikumpurmi sara konan Dios nin sintinsyawan nakamo. Magwa' in ta kai moyo nin man-gaw'en a ibarita' nin Gugan-gan abirno nin si'kamoy namarisibyan nin Gugan-gan tan abirno nin nipaturi' kamo.
28 Edet, si'no yan peteg a tawo nan Dios? Ambo' ya in si mantumbuken na tamo' a kaugalian nin mangka'kit. Ambo' anamaet nin sain a peteg nin mamag'in nin turi' konan sayay tawo.
29 Si peteg nin Judio ket syaytaw si nasilyan a kanakman na, tan say maibarita' nin peteg nin nikaturi' ket say nikaglat nin kadukaan a iti kona. Si main nin gawa' sa sain ket si Ispirito nan Dios tan ambo' a say ginwa' sa lalaman nin tawo. Konan si wanin a tawo, ambo' a tutawo a mangrayo kona no kai si Dios.

3

Kuntrawen na ni Pablo a Magwa' nin Gaw'en nin Bada'nan

1 Magwa' a ibarita' moyo, "No wanin, kasa edet nin pakaidumawan tamo bana' ta Judio atamo, tan bana' ta nipaturi' atamo nin pangipurukan a tutawo natamon Dios!"
2 Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan ket abaw! Mu'na-mu'na, kontamon Judio nin nipya a nibarita' nan Dios.
3 Bale' saray raruman Judio, malamang sara konan Dios. Ket bana' ta wanin, kai ya kasi nin mapagmatalkan a Dios nin tukiden na a nipangako' na kontamo?
4 Ambo' gapo nin wanin! Mataman nin nibula'-bula' anay sarban tutawo, tutuo ya et lawas a Dios sa nibarita' na! Say katutu'wan, mabasa a wanti e sa Masanton Kasuratan a wana,
"Si'ka, O Dios, say sarban ibarita' mo, siguradon mapatutu'wan a tukiden mo tan no usisaen ray gawa' mo, kasan ma'kit ran nagkurangan mo."*

---

* **2:24** Ezekiel 36:22; Isaias 52:5. * **2:25** Nigan-gan nan Dios a maturi' sara si Abraham tan saray sarba ran puri nan lalaki. Sayti a paka'kitan nin tawo nasaran Dios (Genesis 17:9-11). * **3:4** Kanta 51:4.

5 Magwa' a main nin pupilusupo nin mamarita' a wanra, “No ipa'kit
nin mapala-palaway nin abas nin gawa'-gawa' tamo a man-gaw'en nay
matunong nin Dios, ambo' nin manepeg a dusawen natamon Dios bana' sa
sager na.”
Sain ket rason nin mangibwat sa kanakman nin tawo tamo'.
6 Bale' ambo' gapo nin wanin! Anaod, no palabasen nan Dios a kasalanan
nan sayay tawo, kasan pamatukduan na a sintinsyawan nasaray raruman
tutawodti sa mundo.
7 Magwa' a main et utron pupilusupon mamarita' a wanra, “No sa pibula'-
bula' tamo ket mapatutu'wan ran tuloy nin tutawo a tutuo yay Dios sa
ibarita' na tan bana' sa wanin ket mas raywen raya, kai nin maibarita' a
mampagkasalanan kami tan matkap kamin dusawen.”
8 Kawawengan! Main sarain saray mampamarita' nin paninida' kongko a
man'iyakay ko kano a matkap ray gumwa' nin abas ta pigaw nin mapaliwa'
nin wanin a kamaungan nan Dios. Sarain, risibyen ra li' a manepeg nin dusa
ra!

Kasa Ni Sayay Tawo a Mapteg

9 Man'ipa'ka' moyo angangko a si'tamon Judio ket mas maong atamo dyan
saray raruma sa pangingikit nan Dios. Ambo' gapo nin wanin! Nayadi' koyna
nipapalaway a sarba tamo nga'min nin tutawo, Judio man o ambo' nin Judio,
pari-pariho atamon nagkasalanan.
10 Patutu'wan ti nin wana sa Masanton Kasuratan:
“Ni saya, kasa gapo nin tawo nin mapteg sa pangingikit nan Dios.
11 Kasa gapo, abirno ni saya, nin talagan nananda' konan Dios
o masibulot nin tumumbok kona.
12 Sarban tawo, nikisyay sa dalan nin nibi nan Dios
ket kai sara maikana' konan Dios.
Ni saya, kasa gapo nin makagwa' nin maabig.”*
13 Say ibari-barita' ra ket bara'mo nin mabang'et nin mangibwat sa pantyon
nin naabryan.
Mibula'-bula' sara sa kapada ran tawo.*
Say sarita' ra ket makapati nin bara'mon dita' nin ulay.*
14 Pirmi tanan nikasama' a pibubebey ra.*
15 Maidadali' a gamet ra; sa daikleng a dipirinsya, mangmati saran kapada
ran tawo.
16 Adtiman a kami'nan ra, mamirwisyo tamo' a gaw'en ra.
17 Kai ra tanda' a kituno konran kapada ran tawo.*
18 Kasa gapo sa nakem ra a kalili'mo sa Dios.*
19 Edet, pitanda-tanda' a saray konra nin nipataoy a gugan-gan ket main
nin kabiangan konra nin sain nin gugan-gan, kanya' nin kai gapo nin
maibarita' nin si'numan a kai ya nin manepeg nin madusa no kai edet umbat
a sarban tawo konan Dios.
20 Wanin ta abirno nin ni saya ket kasa gapon mapapteg sa pangingikit nan
Dios yupa' sa panunumbok sa Gugan-gan, ta no mas mataros nan sayay tawo
a Gugan-gan, mas mapalaway anan lamang nin ma'kit a nasubag a Gugan-
gan.

Mapteg yay Dios sa Pammapteg na sa Tawo Yupa' sa Pagmamatalek

21 Sawanin bale', nipadar nayna nin Dios no pa'no nan ikwintan mapteg a
tawo. Kasan kabiangan nin sayti sa panunumbok sa gugan-gan. Wanin man,

---

* **3:12** Kanta 14:1-3; 53:1-3. * **3:13** Kanta 5:9. * **3:13** Kanta 140:3. * **3:14** Kanta 10:7. * **3:17** Isaias 59:7-8. * **3:18** Kanta 36:1.

nibarita' ana a maipa'ka' sa wanti sin saytaw et itaw sa Libron Gugan-gan tan
sa nisurat ran prupita.
22 O', ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay tawo bana' sa pagmamatalek
na kona ni Jesu-Cristo. Wanin anamaet konran sarban tutawo; kasan
pamiduma-duma
23 ta sarban tawo, nagkasalanan tan mampagkurang sa sangkaandaan a
pigagawa' nan Dios.
24 Kasan pamiduma-duma anamaet ta, mangibwat lamang sa kamaungan
na, ikwinta nayan mapteg nin Dios a sayay tawo. Nirigalo nayti kona sin
nipasbot naya konan Cristo a si Jesus.
25 Nibi naya nin Dios a Cristo kontamon tutawo ta pigaw nin ariglwen nay
kukasalanan tamo bana' sa daya' na nin tinmuro' sa patiti na. Ket marisibi
tamoya in nin rigalo yupa' sa pagmamatalek tamo sa sain a ginwa' na. Ginwa'
na in anaod nin Dios ta pigaw nin ipa'kit na nin matunong ya. Sin nu'na,
inanusan nay tutawo nin pinalabas nay kukasalanan ra
26 bale' sawanin, man'ipa'kit nan Dios a sa kai na nin nipamauryan nin
kasalanan ran sarain nin tutawo ket matunong ya, tan ipa'kit na anamaet
a ikwinta nasaran mapteg a magmatalek kona ni Jesus.
27 Edet kasa gapo nin puon a mirayu-rayo ya a si'numan a mapteg ya bana'
sa ginwa' nan diri! Wanin ta kai naya mapapteg nin Dios a sayay tawo bana'
sa gawa' na no kai bana' sa pagmamatalek na.
28 Anaod, mangyadi' ana a mapapteg atamo bana' tamo' sa pagmamatalek
tamo, tan ambo' ta mantumbuken tamoy Gugan-gan.
29 Bale' magwa' a man'ipa'ka' moyo a si Dios, saray Judio tamo' a mangk-
abiangan na, a kai saraynay ambo' nin Judio. Ambo' anaod nin wanin!
Mangkabiangan nasara anamaet a ambo' nin Judio
30 ta tanda' moyoynaod a saya tamo' a Dios. Ket saya tamo' a padalan
nin maikwinta nayan mapteg a sayay tawo. Siti ket naipatukdo' sa pagma-
matalek nan sayay tawo mataman no Judio ya o ambo'.
31 Wanin man, andi' moyo nin ipa'ka' a bana' sa pagmamatalek tamo ket,
kasaynan sirbi a tumbuken a Gugan-gan.
Ambo' gapo nin wanin! Say katutu'wan, bana' sa pagmamatalek tamo,
nasigurado a pakatukid nin Gugan-gan.

4

Say Pangarigan sa Nipamapteg kona ni Abraham

1 Panemtemen tamo a nipamapteg kona ni Abraham,* si puon tamo nin
Judio.
2 No napapteg ya bana' sa maong a gugawa' na, puon in kumon a nirayo ya
si Abraham. Bale' sa katutu'wan, kai ya gapo nin makapirayo konan Dios si
Abraham
3 ta wanaytin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Nagmatalek ya si Abraham
konan Dios, ket nikwinta nayan mapteg nin Dios.”*
4 Tanda' tamo a si sayay tawo ket upaan ya bana' sa trabahon gaw'en na
ta kanepegan na in. Say bayad nin risibyen na, kai nin maikwinta nin sayay
rigalo kona.
5 Ket anamaet, si'no ya a tawo nin ikwinta nan mapteg nin Dios? Ambo' yay
si magtrabaho para sa pakapapteg na, no kai edet, si sayay magmatalek kona
nin Dios a sya a makapamakasa nin kasalanan ran saray sikakasalanan.

* **4:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 15:1-6; Galacia 3:6-29; Hebreo 11:17-19. Mabasa anamaet a maipa'ka' sa byay na ni Abraham itaw sa Glusaryo. * **4:3** Genesis 15:6.

6 Sain a rabay nan irgwen ni Adi' David sin nipatandaan nay maipa'ka' sa
pag'in nan makarma' nin sayay tawo nin nikwinta nan mapteg nin Dios nin
ambo' bana' sa pangwa' nan matunong. Wanti ey wana ni Adi' David nin
nisurat na:
7 "Makarma' yay tawo nin say nipanubag na ket, napirdunayna
tan liningwanan nayna nin Dios.
8 Page' a makarma' yay tawo nin say kasalanan na ket kai nayna nin isingir
nin Dios kona."*
9 Anaod, sain a pag'in nin makarma' a wana ni Adi' David ket para tamo'
kasi konran saray naturi' a saray Judio, o kai? Kai ta para anamaet a lamang
konran ambo' nin Judio mataman no kai sara nin naturi'. Panemtemen moyo
a wana nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Say rason anaod no ambale' a
nikwinta nayaynan mapteg nin Dios si Abraham ket bana' ta nagmatalek ya
si Abraham kona.
10 Panemtemen moyo no ka'no nin nangyadi' ti. Ambo' ya et nin turi' sin
nikwinta nayan wanin nin Dios!*
11 Nipaturi' ya tana si Abraham sin masusuyot nin paka'kitan tan pam-
matutuo a nikwinta nayaynan mapteg nin Dios ba'yo ya et nin naturi' bana'
ta nagmatalek ya kona. Ket si Abraham, nag'in yan bara'mon ama ran saray
sarba ran mangarig kona, ket bana' sa pagmamatalek ra, ikwinta nasaran
mapteg nin Dios abirno nin ambo' saran turi' o Judio.
12 Nag'in ya anamaet nin bara'mon ama ran saray Judio nin ambo' sara
tamo' nin naturi' no kai edet, nagmatalek sara konan Dios bilang sa nipag-
matalek na ni puon tamon Abraham ba'yo ya et nin naturi'.
13 Syay ama tamon sarban magmatalek. Wanin ta sin nipangako' nan
Dios kona ni Abraham tan saray puri na a marate' li' a awro a ikunen raya
a mundo, nipangako' na in ambo' nin bana' ta tinumbok na ni Abraham
a Gugan-gan no kai edet, bana' ta nagmatalek ya konan Dios ket nikwinta
nayan mapteg nin Dios.
14 No saray mangrisibi nin nipangako' nan Dios ket sara tamo' a mangwa'
nin nibarita' nin gaw'en nin Gugan-gan, kasan kakanaan nin pagmamatalek
nan tawo konan Dios, tan siin nin nipangako' na kona ni Abraham ket kai
gapo nin matukid.
15 Anamaet, say Gugan-gan ket pasakiten et a panunusa nan Dios konta-
mon tutawo. No kasa kumon nin lulayi, kasa nin sukat subagen nin layi.
16 Bana' sa sain, pagmamatalek a pangipatukduan yupa' sa kamaungan
nan Dios! Ket sinigurado nan Dios a ibi na in say nipangako' na konran sarba
ran puri na ni Abraham. Ama tamoya si Abraham nin si'tamon sarba, Judio
man nin mampanukid sa man'ibarita' nin Gugan-gan o ambo' nin Judio,
dapot no mampagmatalek atamon nangarig kona ni Abraham.
17 Sain a rabay nin irgwen sin wanan Dios kona ni Abraham a mabasa
sa Masanton Kasuratan, "Si'ka a ama ran nagsikabarang a tutawo! Ginwa'
katan wanin."* Ket, ama tamoya si Abraham sa pangingikit nan Dios a
nagmatalkan na. O', si Dios nin makapamasubli' nin mabyay konran nunati,
tan sa irgo na tamo', ket mapamain na a gindat a kasa.
18 Wanti e a pagmamatalek na ni Abraham: Abirno bilang nin impusiblin
mangyadi' a nipangako' nan Dios kona, timper naya et a lamang a Dios tan
tinaga'nan nay pakatukid nin sain nin nipangako' kona. Bana' ta wanin,
ginwa' nayan Dios nin ama ran nagsikabarang a tutawo a bilang sin nipa'kit

* **4:8** Kanta 32:1-2. * **4:10** Nangibwat sin timper na ni Abraham a nipangako' nan Dios angga sin pinaturi' ya, ket labin'a'pat a taon a pisa'lean. * **4:17** Genesis 17:5.

na kona a bubituen sa langit ket wana, “Kapada sara li' ka'baw nin sain a puri mo.”*
19 Sin nibarita' na in nin Dios kona, tanda' na ni Abraham a saran mitraa-
sawa ket, kai sarayna nin manganak ta magsanyasot a taon yayna tan, si
asawa nan si Sara ket, baog ya. Bale' mataman nin wanin, ma'get lawas a
pagmamatalek na ni Abraham.
20 Kai ya gapo nin nagdwadwa a bangli' no kai na nin gaw'en nin Dios a
nipangako' na. Mas inumget ana edet a pagmamatalek na konan Dios tan
nitandudo' nayay ngaran na,
21 ta matalek yan tuloy a magwa' nan Dios a nipangako' na kona.
22 Bana' sa wanin a nipagmatalek na ni Abraham, nikwinta nayan mapteg
nin Dios.
23 Ket sain nin naisurat nin maipa'ka' kona ni Abraham, a nikwinta nayan
mapteg nin Dios bana' ta nagmatalek ya kona, ambo' tamo' nin nigagaran
ipa'kit a kaabigan para kona ni Abraham.
24 Naigagara et anamaet nin ipa'kit a kaabigan para kontamo; si'tamo nin
ikwinta na anamaet nin mapteg nin Dios bana' ta mampagmatalek atamo
kona, sya nin Dios nin namasubli' nin mabyay kona ni Uunuren tamo a si
Jesus.
25 Siti a Jesus nin nipagamet nan Dios nin mati bana' ta nagkasalanan
atamo, tan pinasubli' nayan mabyay ta pigaw nin maipa'kit a napapteg
natamo nangibwat sa patiti na.

5

Say Kaabigan nin Napapteg ana

1 Ket sawanin ta nikwinta natamoynan mapteg nin Dios bana' ta nag-
matalek atamo sa nipangako' na, nakakituno atamoyna kona yupa' sa ginwa'
na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
2 Sya, nikadani natamo konan Dios ket mangkaga'muran tamoynay ka-
maungan na tan maririket atamo ta sigurado atamo nin kirama' atamo li'
sa rayo tan kata'gayan nan Dios.
3 Ket ambo' tamo' nin siin a pakaririketan tamo no kai, maririket atamo
anamaet ta mampangirangep atamon dya'dya'. Wanin ta tanda' tamo nin sa
pangirangep tamo ket maadal tamoy mangitpel.
4 Ket no nasubok naynan Dios a mapangitpel atamo, mapagustwan yay
Dios kontamo tan bana' ta napagustwan yay Dios kontamo, main nin
mataga'nan tamo mangibwat kona.
5 Sa sain a panana'gan tamo, kai atamo gapo nin maima-ima ta linipos
natamoynan pangangado' na nin Dios sin nibaki' naya kontamo a Ispirito na
nin mampagtrabaho kontamo.
6 O' ta wanti a pangangado' na. Gindat kasan magwa' tamo ta pigaw nin
kiamigo atamo konan Dios. Bale' sa panaon nin pinili' nan Dios, si Cristo,
imbis nin si'tamo nin sikakasalanan, ket sya a pinati.
7 Sangkabistawan no paalagawan tamoyti ta matalag a main nin tawon
makaitpel nin akuen nan syay mati imbis a si sayay matunong a tawo. Wanin
man, magwa' a main nin magbuluntaryo nin akuen nan syay mati imbis a si
sayay maong a tawo.
8 Bale' si Dios, wanti na nin nipa'kit no pa'noy pangangado' na kontamo:
Sin mangkuntrawen tamoya et, imbis nin si'tamo a patyen, pinati yay Cristo.

* **4:18** Genesis 15:5.

9 Ket sawanin ta napapteg atamoyna bana' sa nipamaturo' nan daya' na ni
Cristo, mas laloyna edet nin yupa' kona ni Cristo ket maipal'is atamo sa sager
nan Dios.
10 Wanin ta, no sin mangkuntrawen tamoya a Dios ket naiyariglo atamo
kona nin say nikapati nan Anak na, ket sawanin, ta amigo natamoyna,
mas laloyna edet nin maipal'is atamo li' sa panunusa na nin Dios bana' ta
mangkabyay ya a Anak na.
11 Nailamo' et sa sain, ipasirayo tamoyay Dios bana' sa kamaungan na
kontamo nin nipa'kit na yupa' sa gawa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan
bana' kona ket, nag'in atamoynan uamigo nan Dios.

Say Bungan Gawa' ra ni Adan tan ni Cristo

12 Anaod, si u'nan tawo a si Adan, nagkasalanan ya ket nakasrep a
kasalanan iti sa sangkamundwan. Bana' sa sain a nipagkasalanan na, nag'in
nin naisyay ya konan Dios. Ket anaod, mati a sarban tawo ta nagkasalanan
anamaet a sarba.
13 Anaod, ba'yo et nin naibi a Gugan-gan kona ni Moises, gindat saraynan
mampagkasalanan a tutawo. Bale', bana' ta kasa et nin Gugan-gan, kasa
anamaet nin puon nin panintinsyawan konra bana' sa sayti nin Gugan-gan.
14 Wanin man, nangibwat ana sin sinubag naya ni Adan a Dios angga sin
naibi a Gugan-gan kona ni Moises, sarba ran tawo, nati. Wanin mataman no
say kasalanan ra ket ambo' nin pariho sa kasalanan na ni Adan a sinubag
nayay sayay gan-gan nan Dios.
Si Adan, niritrato naya a Cristo a syay mantaga'nan ra sin saytaw ta say
bunga nin gawa' ra ket nakaapikta sa sarban tawo.
15 Bale' kai saran talaga nin mipada. O', ta say bunga nin nipanubag na ni
Adan ket ambo' nin pariho sa bunga nin nipangabswilto nan Dios kontamo
nin nangibwat sa masibulot a nakem na. Mataman nin bana' anaod sa
nipagkasalanan nan saya a si Adan, ket say sarban tawo, matkap nin mati,
mas et a kuri para konra anamaet nin sarban tawo a kamaungan nan Dios
tan say pakaabswilto a mangibwat sa kamaungan nan si saya a si Jesu-Cristo.
16 Saytin bunga, naiduma anamaet nin adayo' sa bunga nin nagwa'
nan kasalanan ni Adan. Anaod, bana' sa nipagkasalanan nan ni'sa ni
Adan, sarban tawo, nasintinsyawan nin nagkasalanan tan manepeg nin
madusa. Bale' bana' sa ginwa' nan Dios nin masibulot a nakem na, nagka-
main nin padalan a maikwinta natamon kai nin nagkasalanan abirno nin
nagkasalanan atamo nin ni'no.
17 O' anaod, mati a sarban tawo bana' sa kasalanan nan sayay tawo a si
Adan. Wanin man, say bunga nin ginwa' nan sayay tawo a si Jesu-Cristo
ket mas et a kuri. Wanin, ta saray si'numan a mampanga'mor sa sain
nin pinasyan kaalakyan a kamaungan nan Dios tan sa nipamapteg na nin
masibulot, ket mabyay saran nanalo bana' kona ni Jesu-Cristo.
18 Ket anaod, ma'kit tamo a bana' sa ni'san nipagkasalanan na ni Adan,
sinintinsyawan nan Dios nin madusa a sarba; bale' bana' anamaet sa sayay
manepeg a gawa' a ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, magwa' nan
ikwinta nin Dios a say sarba ket kai nin nagkasalanan ta pigaw nin mabyan
nasaran byay a iti kona.
19 Anaod, bana' ta sinubag nayan sayay tawo a Dios, sarban tawo nag'in
nin makasalanan. Bale' bana' anamaet ta tinmulok yay sayay tawo a si Jesu-
Cristo konan Dios, man'ikwinta naynan Dios a mapteg a abaw nin tawo.
20 Ket no maipa'ka' anamaet sa Gugan-gan, nibi nayti nin Dios ta pigaw nin
no subagen tamo ket maipa'kit a ka'bawan anan kukasalanan tamo. Bale'

abirno nin pa'no man ka'baw a kukasalanan tamo, mas alaki nin adayo' a
kamaungan nan Dios kontamo.
21 Wanin ta pigaw nin abirno nin mampangipalalako sa tutawo a
pagkakasalanan ra kanya' nin mati saran naisyay konan Dios, mampangi-
palalako nin lamang a kamaungan nan Dios kontamo nin maikwinta nata-
moyna nin kai nin nagkasalanan tan byan natamon anggan-angga nin byay
a iti kona bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

6

Mabyay atamoyna Yupa' sa Kamaungan nan Dios

1 Ket sawanin, bangli' a ipa'ka' moyo nin man'ibarita' kon ituloy tamoy
gumwa' nin duka' ta no pirdunawen nay kasalanan, mas maipa'kit na man
layi nin Dios a kamaungan na.
2 Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo! No maipa'ka' sa pagkakasalanan,
nati atamoyna; kai atamoyna gapo nin magwa' nin magkabyay nin mam-
pagkasalanan et!
3 Tanda' moyoynaod a man'ipa'kit nin say nikabawtismo tamon sarba a
naipasaya atamoyna konan Cristo a si Jesus. Ket sa nikaipasaya tamo kona,
nikiranod atamon nati kona sin nati ya.
4 Ket sin pinabawtismo atamo, naikitabon atamo anamaet kona ta niki-
ranod atamo sa patiti na ta pigaw nin kiranod atamo et sa nisubli' na nin
mabyay ni Cristo yupa' sa nipangipadar nan pakayadi' nan Dios a Ama tamo.
Ket, si'tamo, mauman a kabibyay tamo nin bilang anamaet sa byay na.
5 Wanin ta, bana' ta naipasaya atamo kona, nikiranod atamo sa patiti na;
ket anaod, wanin anamaet a nairanod atamo sa nisubli' na nin mabyay.
6 Sa gindat a pitatawo tamo pirmi atamo tanan nangwa' nin kasalanan.
Bale' tanda' tamo a sin nipasak ya sa kudos si Jesu-Cristo, sain a gindat
a pitatawo tamo ket bara'mon anamaet nin naikipasak kona sa kudos, ta
pigaw nin kai tamoyna nin sunuren a apes nin gumwa' nin kasalanan ket
kai ana nin mag'uray a kasalanan sa byay tamo.
7 Anaod, si sayay nati ana, kasa yayna sa pakayadi' nin mamagwa' kona nin
magkasalanan.
8 Ket bana' ta nikiranod atamon nati kona ni Cristo, tumper atamo a
kirama' atamo anamaet sa byay na.
9 Sayti a tanda' tamo maipa'ka' sa byay na:
Pinasubli' ya nin mabyay si Cristo, ket kai yayna li' gapo nin mati ta kai
yayna nin maketegan nin patiti.
10 Wanin ta nati ya nin ni'sa tamo' nin sinida' nayna nin anggan-angga a
pakayadi' nin kasalanan, ket sawanin mabyay ya ta pigaw nin mami yan
kagalangan konan Dios.
11 Wanin anamaet kumon komoyo. Ibilang moyo kumon a kadiryan moyo
nin nati ana no maipa'ka' sa pakayadi' nin kasalanan sa byay moyo, tan
mabyay kamoynan mami nin kagalangan konan Dios sa nikaipasaya moyo
konan Cristo a si Jesus.
12 Edet andi' moyo nin aburuyan nin pag'urayan nin kasalanan a lalaman
moyon diri ket andi' moyoyna nin sunuren a duka' a karabayan nin lalaman
moyo nin mati a lamang.
13 Andi' moyoyna nin agamirenen a animan nin parti nin lalaman moyo
sa pangngawa' nin duka', no kai edet, isuko' moyoy intiron byay moyo konan
Dios. Nati a pa'sar moyo nin gindat konan Dios, bale' binyan nakamon byay

a iti kona. Kanya' nin manepeg tamo' a ibi moyoy intiro nin kadiryan moyo
konan Dios nin usaren na sa kabistawan.
14 Anaod kai kamoyna nin mapag'urayan nin kasalanan ta ambo' anay
panunumbok moyo sa Gugan-gan a puon nin pakaisalba moyo no kai edet,
say kamaungan na nin Dios komoyo.

Matkap nin Pag'urayan natamo nin Dios ta Nisalba natamo

15 Ket sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a bana' ta kasa nin gan-
gan a matkap tamon tumbuken ta pigaw nin maisalba atamo, ket magwa'
tamo tana nin subagen a Gugan-gan ta say makauray man layi kontamo ket
say kamaungan nan Dios.
Andi' gapo nin wanin a gaw'en tamo!
16 Isipen moyo anaod a pipa'kaan nan siin. No isuko' tamoy lalaman tamon
diri konan sayay tawo nin syaynay mag'uray sa byay tamo, mag'in nin aripen
natamoynan siin a tawo. Ket wanin a diri sa kasalanan. No aburuyan tamo
in nin mag'uray sa byay tamo, mag'in nin aripen atamon kasalanan tan say
pirat'anan tamo ket si maisyay anggan-angga konan Dios nin madusa atamo.
Bale' no si Dios a aburuyan tamon mag'uray sa byay tamo, say pirat'anan
tamo ket si mapteg atamo sa pangingikit nan Dios.
17 Page' a gindat ket aripen kamon duka' a gugawa' moyo, bale' kisalamatan
koyay Dios ta sawanin ket mansunuren moyo nin intiron kukapusuan moyo
a kukatutu'wan nin nangipasirungan na komoyo nin Dios.
18 Ginlat nakamon Dios sa pakaaripen moyo sa kasalanan tan sawanin ket
nag'in kamon aripen nin mampangwa' tanan mapteg.
19 Nangusar ako nin urdinaryon bubagay, bilang sa aripen tan amo, ta
pigaw nin mataros moyon madali' a man'ibarita' ko komoyo ta ambo' et nin
kusto a nakem moyo no maipa'ka' sa pammemper moyo. Page' a gindat
ket karirikitan moyon inagamir a lalaman moyo sa pangwa' nin sarbaynan
bakas nin kadukaan a bara'mon aripen nakamo ket nag'in abaw a sinubag
moyon mapteg. Wanin anamaet anaod sawanin, matkap nin karirikitan
moyon agamirenen a lalaman moyo nin mangwa' nin mapteg a bilang nin
aripen nakamon Dios ket sa wanin mampag'in kamon maikana' konan Dios.
20 Sin say kasalanan et a mampag'uray sa byay moyo, kai kamo inubligan
gaw'en no ani a mapteg.
21 Ket, ani a nag'in nin kaabigan moyo sa duka' a gugawa' moyo sin saytaw
a no mapanemtem moyo sawanin ket duming'ey kamo tamo'? Kasa, no kai
patiti tan pakadusa sa impyirno!
22 Bale' sawanin, ginlat nakamoynan Dios sa pakaaripen nin kasalanan tan
nag'in kamoynan aripen na. Ket main anan kaabigan moyo ta man-gaw'en
nakamoynan maikana' nin Dios para konan diri tan say pirat'anan moyo, say
anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
23 Wanin ta say upa' nin paaripen sa kasalanan ket say patiti tan pakaisyay
konan Dios; bale' say ibi nan Dios mangibwat sa masibulot a nakem na ket
say anggan-angga nin byay a iti kona yupa' kona ni Uunuren tamon si Jesus
a syay Cristo.

7

Say Kabiangan nin Gugan-gan kontamo

1 Bubsat, tanda' moyoy maipa'ka' sa Gugan-gan kanya' nin sigurado ako a
matarusan moyoy ibarita' ko komoyo maipa'ka' sa layi, a si sayay tawo, say
ubligasyon nan manukid sa layi ket mintras tamo' nin mabyay ya.

2 Alimbawa' a pa'sar nan sayay babayin main nin asawa: Nitaker ya nin
layi konan asawa na leg'an nin mabyay yay asawa na. Bale' udas a nati yay
asawa na, kasaynan kabiangan nan layi kona maipa'ka' kona nin asawa na.
3 Kanya' nin, no mintras nin mabyay ya et a asawa na ket, nikikalamo' ya
sa raruman lalaki, maibarita' a nikilalaki ya. Bale' no nati yaynay asawa na,
tinumgen anay pakibiang nin siin nin layi kona. Ket no nikikasal yan uman
sa sayay lalaki, kai nin maibarita' a nikilalaki ya.
4 Bubsat, wanin anamaet komoyo tan say Gugan-gan a naibi kona ni
Moises. Kai kamoyna nin kabiangan nin saytin Gugan-gan ta, yupa' sa
nikairanod moyo kona ni Cristo, pinag'in kamoynan nati no maipa'ka' sa
sayti ta pigaw nin maipasaya kamo kona nin sya ket pinasubli' ya nin mabyay
ket, gumwa' atamon say makapaririket konan Dios.
5 Sin say karabayan tamon bukod bilang nin tawo a mantumbuken tamo,
say pakatanda' tamo sa iyawa' ket pinukaw ana edet a duka' a uapes tamo
ket sain nin uapes tamo ana a rabay-rabay tamon gaw'en. Ket sa nipangwa'
tamo, madusan patiti a pirat'anan tamo.
6 Bale' sawanin ket bara'mo atamoynan nati sa pakayadi' nin Gugan-
gan. Ket, ginlat natamoynan Dios sa kabiangan nin sain kontamo. Ket
sawanin mantumbuken tamoynay karabayan nan Dios nin ambo' sa gindat
nin panunumbok tamon Gugan-gan a naisurat, no kai, main nin ba'yon
dalan nin panunumbok tamon karabayan na sa tulong nan Ispirito na.

Ambo' a Gugan-gan a Puon nin Kasalanan

7 Sawanin, bangli' nin man'ipa'ka' moyoyna a say Gugan-gan ana edet a
puon nin kasalanan.
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet say Gugan-gan, ipa'kit kontamo a
kasubagan tamo. Alimbawa', si gan-gan a wana, “Andi' mo nin ibegan nin
maikon a ikon ran raruma,”* no kasa ya in nin gan-gan kai ko kumon nin
natandaan a mansumubag ako yupa' sa kaiibeg konran raruma.
8 Ket sin niyawa' nan gan-gan a umibeg sa ikon ran raruma, laloynan
napukaw a pangangapes kon magkasalanan, ket man'ibegan koy abaw a
bubagay. Anaod, no kasan gan-gan a mangiyawa', kai kumon nin mapukaw
a pangangapes kon magkasalanan.
9 Gindat, sin kai ko et nin nataros a rabay ibarita' nin Gugan-gan, kuntinto
ako sa byay ko, a say wangko ket kusto nga'min a man-gaw'en ko. Bale'
sin nataros koy man'ibarita' nin Gugan-gan, napukaw a pangangapes kon
magkasalanan,
10 ket natandaan ko a say pa'sar ko ket nati sa pangingikit nan Dios. Sayti
a lamang nin Gugan-gan, nigagara nin ipatyo' kumon a tutawo sa dalan nin
magkamain nin byay a iti konan Dios,* bale' sayti ana edet a nag'in nin puon
no ambale' a madusa akon mati.
11 Bara'mo akon tinaktika nin say pangangapes kon magkasalanan ta say
wangko ket limpyo anay byay ko bana' ta mantumbuken koy Gugan-gan,
bale' kai ko anamain nin matumbok ket say pirat'anan nin pangangapes ko,
say madusan patiti.
12 Ket anaod, nipataoy nan Dios a Gugan-gan. Kasa gapo nin kakurangan
nin sain tan say sarba nin ipagwa', no kai edet, ipa'kit no ani a maong tan
mapteg.

Say Pakilaban sa Kasalanan nin iti kontamo

---

* **7:7** Exodo 20:17; Deuteronomio 5:21.
* **7:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Levitico 18:5.

13 Edet, ibarita' tamoyna para a si sayay mabista, a siti ket say Gugan-gan,
ket puon kon madusan patiti?
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, say puon ket say pangangapes kon
magkasalanan a nikasintinsyawan ko nin madusan patiti yupa' sa sain nin
mabistan Gugan-gan. Nasintinsyawan ako nin patiti ta pigaw nin maipapal-
away no ani anaod a kasalanan tan ma'kit tamo a makaparmay nin tuloy a
kasalanan.
14 Tanda' tamo nin mabista anaod a Gugan-gan ta nangibwat ti konan Dios.
Si'ko bale', tawo ako tamo'. Bara'mo ako sawanin nin sayay aripen a nilako'
nin gindat ket iti sa sakop nin kasalanan.
15 Anaod, maka'ngap ako sa man-gaw'e-gaw'en ko. No mi'sa, say rabay kon
gaw'en ket kai ko maituloy nin gaw'en, tan no ani a gura' kon gaw'en ket
saytaw a man-gaw'en ko.
16 Bana' ta wangko a kai ko kumon nin gaw'en a man-gaw'en ko,
man'alilbien ko a kusto a Gugan-gan.
17 No wanin edet, ambo' ana nin mampangibwat sa kanakman ko in say
kadukaan no kai, sa kasalanan a awit nin pag'in kon tawo.
18 Anaod, natandaan ko nin kasan maong a magwa' ko no say kinatawo
ko a pag'irgwan ta abirno nin gagarawen koy mangwa' nin maong kai ko
maituloy nin gaw'en.
19 Say maong nin rabay ko nin gaw'en ket ambo' taw a man-gaw'en ko no
kai edet, say duka' nin gura' ko, saytaw ana edet a man-gaw'en ko.
20 Ket bana' ta wanin a say duka' nin gura' ko a man-gaw'en ko, ambo' ana
edet nin say lalaman kon diri a mampangwa' no kai, say kasalanan nin awit
nin pag'in kon tawo.
21 Ket wanti anaod ey mampangyadi' kongko: abirno nin rabay koy
mangwa' nin say maong, kai ko nin magwa' no kai say duka' ana edet a
mag'uray kongko.
22 Sa kanakman ko rabay kon talagan tumbuken a Gugan-gan nan Dios,
23 bale' nadiskubri ko nin ambo' in say Gugan-gan a mampag'uray kongko
ta main nin mangkumuntra sa panunumbok kon sain. Ket bara'mo akon
aripen nin say pangangapes kon magkasalanan ta say kadukaan nin awit nin
pag'in kon tawo a mantumbuken ko.
24 Undo' anay kapapa'sar ko! Si'no kadi' a makapanglat kongko sa
pakaaripen nan sitin sikakasalanan a kadiryan ko nin umangga sa pakadu-
san patiti nin anggan-angga?
25 Si Dios anaod a makapanglat kongko sa sain a kapapa'sar ko bana' sa
ginwa' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo!
Ket kisalamatan koyan alaki!
Wanti ko e: Sa kanakman ko, rabay kon gaw'en a karabayan nan Dios, bale'
bana' sa kapapa'sar ko nin sikakasalanan, say kasalanan a magwa' ko.

8

Magkabyay atamo Para konan Dios sa Tulong nan Ispirito na

1 Edet, bana' ta naipasaya atamoyna sawanin konan Cristo a si Jesus, kai
natamoyna gapo nin dusawen nin Dios.
2 Wanin ta sa pag'uuray na kontamo nin Ispirito nan Dios a mami nin byay
yupa' sa nikaipasaya tamo konan Cristo a si Jesus ket, ginlat natamoyna sa
pag'uuray nin kasalanan nin puon nin pakadusa tamo nin maisyay konan
Dios.
3 Anaod, si Dios, ginwa' na para kontamoytaw say kai nin magwa' nin
panunumbok tamon Gugan-gan ta sikakasalanan atamo lawas a tutawo. Say

ginwa' na, nibaki' nayadti a anak na ta pigaw nin ipaariglo na a kasalanan
nin awit tamo. Ket, nag'in yan tawo si Cristo nin bilang kontamon si'tamon
nanguntra konan Dios tan yupa' sa nipagsakripisyo na nin nirangep nay
dusa tamo sa lalaman na, nagwa' nan sinintinsyawan nin Dios a kasalanan
nin makasawan anan pakayadi' nin mag'uray kontamo.
4 Ginwa' nayti nin Dios ta pigaw nin say kinamapteg a mantikapen nin
Gugan-gan, ket ma'kit kontamo a ambo' anay karabayan tamon diri a
mantumbuken tamo sa byay tamo no kai edet, say man'ipaingar nan Ispirito
nan Dios kontamo.
5 Saray tutawon say karabayan ra tamo' nin diri a mantumbuken ra, say
karabayan ra tamo' anamaet nin diri a pipanemtem ra. Bale' saray tutawon
say man'iyakay nan Ispirito nan Dios a mantumbuken ra say kal-la iti sa
nakem ra tana ket, say wanan Ispirito nan Dios.
6 Ket no si sayay tawo say pipanemtem na tana ket say karabayan nan diri,
maisyay ya konan Dios tan madusa yan patiti, bale' no si sayay tawo, say kal-
la nin iti sa nakem na ket say mangwa' nin wanan Ispirito nan Dios, mabyan
yan byay a iti konan Dios tan makaingar yan katinekan nin mangibwat
konan Dios.
7 O' ta si sayay tawo nin say karabayan na tamo' nin diri a pipanemtem
na, mapala-palaway a kuntra ya konan Dios ta kai na nin mantumbuken a
nigan-gan nan Dios tan talagan kai na anamaet nin matumbok.
8 Ket saray mampagkabyay nin wanin, kai ya mapagustwan a Dios konra.
9 Si'tamo bale', ambo' anay karabayan tamo a mampag'uray sa byay tamo
no kai edet, si Ispirito nan Dios ta iti yan mampiikap kontamo. Bale' no konan
sayay tawo ket kasa yay Ispirito nan Dios nin ibaki' na ni Cristo, ambo' nayan
tawo ni Cristo.
10 Bale' no si Cristo iti ya kontamo, abirno nin say lalaman tamo ket mati
anaod bana' sa kasalanan, mabyay atamon lamang nin iti konan Dios bana'
ta si Dios nikwinta natamoynan kai nagkasalanan.
11 Saya et, ta mampisyon yayna kontamo a Ispirito nan Dios nin yupa' kona
ket, si Dios pinasubli' nayan mabyay si Jesus a syay Cristo, pasublien naya li'
anamaet nin mabyay ti si lalaman tamo nin mati yupa' kona.
12 Ket, ma'kit moyo, bubsat, a kaukulan a tumbuken tamoyay Ispirito na,
ambo' anay uapes nin lalaman tamon diri.
13 No say tumbuken moyo ket say uapes nin lalaman moyon diri, say
pirat'anan moyo ket say madusan patiti. Bale' no, sa tulong nan Ispirito
nan Dios ket, man-gurutan moyoynay duka' a pigagawa' moyo, magkamain
kamon byay a iti konan Dios.
14 Anaod, no si tawo ket man'idalan nayan Ispirito nan Dios, sitin tawo,
anak nayan Dios.
15 Ma'kit tamo nin wanin ta si Ispirito na nin nibi nan Dios komoyo ket kai
nakamo nin ginwa' nin bara'mon aripen anamanaet nin awit a li'mo, no kai
edet, ginwa' nakamon a'nak nan Dios. Ket sa gawa' nan Ispirito na magwa'
tamoyan tawagen nin “Tatay!” a Dios.
16 Si Ispirito nan Dios nin diri a mangipaingar kontamo a a'nak natamon
Dios
17 ket bana' ta a'nak natamon Dios, tumawir atamo anamaet. Risibyen
tamo li' a bubagay nin ibi nan Ama tamo, si Dios, ta kitawir atamo kona
ni Jesu-Cristo sa ibi na li' nin Dios. Kiranod atamo anaod kona ni Cristo
nin mangirangep nin dya'dya'* ta pigaw nin kirama' atamo anamaet li' sa
kata'gayan nan tuloy ni Cristo.

* **8:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:5; 1 Pedro 4:13.

Mantaga'nan tamoy Pakaila'pos nin Pakaisalba tamo

18 Ikwinta ko a say dya'dya' a man'irangep tamo konan sitin byay ket kasa
gapo nin kwinta no ikumpara tamo sa pinasyan anda' li' nin kapapa'sar a
ipadar nan Dios kontamo.
19 Mataman nin say intiron pinarsa nan Dios, masulit nin mantaga'nan a
tyimpo a si Dios ket ipadar nasaraynay a'nak na.
20 Anaod, nisintinsya nan Dios a nag'in nin ambo' nin manepeg a
nakaikanaan nin intiron pinarsa na. Bale', ambo' nin wanin a gagara nin
nikaparsa sin ginwa' na in. Main et nin pangingilalo
21 sa gagara na a gaw'en na li' a pinarsa na nin kasan pakasida' tan
makakirama' sa pinasyan anda' li' nin kapapa'sar a ibi nan Dios konran a'nak
na.
22 Ma'kit tamo a say sarban pinarsa nan Dios, mampangitpel anggan
sawanin nin mantuma'gan konan siin nin awro nin bilang sa sayay mam-
pangingar nin mangabing.
23 Wanin anamaet a lamang kontamo nin nanga'mor ana konan si mu'nan
nigagara nan ibi nin Dios a syay si Ispirito na. Mampangitpel atamon
mantuma'gan sa pangngila'pos nan pag'in tamon a'nak na li' no paba'yuwen
na anayti say lalaman tamo nin mag'in nin kasaynan pakasida'.
24 Siin a mantaga'nan tamoynan mangyadi' nangibwat et sin naisalba
natamon Dios. Syimpri a, kai nayna taga'nan nin sayay tawo a sayay
nangyadi' ana ta rinmate' ana.
25 Bale' bana' ta mantaga'nan tamo et in say kai et nin nangyadi', mangitpel
atamon tuma'gan nin sisusulit sa sain.
26 Bilang sa tulong nin sain nin pangingilalo tamo, si Ispirito nan Dios,
no mampangirangep atamo, ket tulungan natamo anamaet no makapoy
atamoyna. Bilang wadi', kai tamo nin tanda' a dumasal nin manepeg ket,
syan diri a kidawat konan Dios para kontamo nin maiparate' na pa et
mataman nin say kai tamo nin maibalikas.
27 Anamaet, si Dios a sya ket masrepan nan usisaen a kanakman, matarusan na a kaisipan nan Ispirito ta naipatukdo' sa karabayan nan Dios a
dawaten nan Ispirito para kontamon tutawo na.
28 Anamaet, tanda' tamo a say sarba nin mangyadi', gaw'en nan Dios a
say bunga ket sa kaabigan tamo nin mampangawa'nan kona. Para in sa
kaabigan tamo nin nasagyat na nin Dios nin naipatukdo' sa niplano nayna
29 ta nangibwat et sin tarana', tanda' naynan Dios no si'no saray ikon na ket
nigagara nasaraynan mag'in nin bilang konan Anak nan si Jesus ta pigaw nin
kaka raya si Jesus nin abaw saran mibubsat.
30 Ket saraytin lamang nin nigagara nan mag'in nin bilang konan Anak na,
sinagyat nasara et. Sarayti et ket nikwinta nasaran mapteg. Sarayti et ket
nikirama' nasara sa kata'gayan nan Anak nan diri.

Ayon yay Dios kontamo

31 Edet, ani a rabay nin ibarita' nin sain a ginwa' nan Dios? Si Dios, ayon
yaynaod kontamo ket, kasa gapo nin makadaeg kontamo!
32 Si Anak na nin diri, ket kai naya gapo nin nisiblet no kai edet, nibi nayan
mati nin nangalap nin lugar tamo. Ket kapada anaod nin sain, masibulot a
nakem nan ibi et a sarban matkap tamo ta pigaw nin magkabyay atamo para
kona!
33 Si'noy makapamarita' a si'tamo nin pinili' nan Dios ket sikakasalanan
atamo? Kasa! Si Dios anan mismo a nangikwinta kontamo nin mapteg!

34 Si'no et a makapamarita' a matkap atamon madusa? Kasa! Pinati ya
anaod a Cristo a si Jesus nin dusa nin kasalanan tamo! Ambo' in tamo' ta
pinasubli' yan lamang nin mabyay tan sawanin ket, iti ya sa lugar na nin Dios
nin pagalangan naya tan sya ket, mangkiirgo ya konan Dios para kontamo!
35 Kasa anaod gapo nin makapangisyay kontamo sa pangangado' na ni
Cristo! Kai magwa' nin abirno nin kaidapan man, o pakaaburido man, o
pakarumi' man, o bitil man, o kakurangan man nin seket, o piligro man, o
pakapati man.
36 Say pamai-paidap kontamo nin wanin ket mabasa tamo sa Masanton
Kasuratan a wana:
"Bana' ta tutawo rakami, pirmi mi tanan adapen a mapati. Man'ikwinta
rakami tamo' nin raruma nin tutawo nin bilang ayep nin patyen."*
37 Abirno bale' nin wanin a kapapa'sar tamo, kai in nin makadaeg kontamo
no kai edet, malasat tamo in lawas nga'min bana' kona ni Cristo a mampan-
gado' kontamo.
38 Wanin ta tanda' kon peteg a kasa gapo nin makapangisyay nin pan-
gangado' nan Dios kontamo; mati o mabyay atamo man, kawa'nan natamo
lawas. Ni saray uanghil o say uispirito nin mampag'uray sa langit, o saray
main nin kapangyadian nin makapali'mo, kai ratamo nin maisyay; tan
mataman et nin say kapresan nin mampangyadi' o say mangyadi' et;
39 ni pwirsa sa ta'gay o mataman et sa sirong nin luta', o ani man et sa
sarbayna nga'min nin pinarsa, kai ratamo gapo nin maisyay sa pangangado'
nan Dios kontamo nin nipa'kit na ni Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo.

9

Main et nin Biang na ni Pablo konran Judio

1 Sayti say ibarita' ko komoyo ket tutuo. Kai ako gapo nin mampibula'-bula'
ta naipasaya ako kona ni Cristo tan mapatutu'wan nan Ispirito nan Dios a
malinis a kunsinsya ko nin ibarita' a
2 pinasyan tuloy nin bereng ko. Kai gapo nin matambar a idap nin nakem
ko
3 bana' konran kadayaan kon diri a saray Judio ta ginurutan rayay Cristo.
No magwa' tamo' kumon, sa tana a mamper sara kona ni Cristo, si'koynay
dusawen nan Dios tan maisyay ako kona ni Cristo.
4 Puri nasara ni Israel tan abaw a naibin pakaidumawan ra. Pinili' nasaran
Dios tan nikwinta nasaran a'nak na; nipadar na a kata'gayan na konra;
nikitara-tarato ya konra a bindisyunan nasara; sara a namyan nan Gugan-
gan na; niyakay na konra no pa'no a manepeg nin pagsisirbi kona; tan abaw
et a bubagay a nipangako' na konra.
5 Saray puon ra et ket tutawo saran magsen a pagmamatalek ra nin
nipatandaan nan Dios konra a pangako' na konran tutawo na, tan si syay
Cristo, no maipa'ka' sa kinatawo na ket Judio ya nin kadayaan ra. Syay Dios
a makapangyayadi' sa sarba. Sya, marayo ya anggan-angga.
Peteg a wanin!

Tukiden na et nin Dios a Nipangako' na

6 Naibarita' koyna a saray Judio, ginurutan rayay Cristo bale' kai nin rabay
nin irgwen a bana' ta wanin ket kai nayna nin tinukid a nipangako' nan Dios.
Say rabay ko nin irgwen, main saray Judio nin ambo' nasaran tutuon tutawo
nin Dios mataman no puri nasara ni Israel.

---

* **8:36** Kanta 44:22.

7 Mataman nin saray puri ran a'nak na ni Abraham, ambo' nin sarba ra
ket nikwintan puri nan peteg. No kai edet, bilang konan si nipangako' nan
Dios kona ni Abraham sin saytaw, “Mangibwat sara tamo' konan anak mo a
si Isaac a ikwinta kon puri mo.”*
8 Iyakay nin sain kontamo a kai na nikwinta nin Dios a a'nak nasara a sarba
ran a'nak na ni Abraham no kai sara tamo' a puri nan si nipangako' nan Dios
a ikwinta nan manawir.
9 Anaod, nipangako' nan Dios kona ni Abraham, “Mapalabas a sayay
taon mangibwat sawanin, sumubli' akodti li' tan si asawa mon si Sara ket,
nanganak yayna nin sayay lalaki.”*
10 Ket ambo' tamo' nin wanin. Kipada anamaet sa sain a nangyadi' sa
nipanganak na ni Rebecca nin singin a sara si Jacob tan si Esau. Sayan-saya
a ama ra a si puon min si Isaac.
11-12 Anaod, ba'yo sara et nin naiyanak a singin tan kasa et gapo nin nagwa'
ran matunong o nin abas man ket wanayna nin Dios kona ni Rebecca, “Si ari,
pagsirbyan naya li' nin kaka.”* Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin ipa'kit
na nin maong a say nigagara nan gaw'en nin mabista ket, nangibwat sa
karabayan na, ambo' nin bana' sa matunong a gawa' ran tawo, no kai edet,
nangibwat sa pananagyat nan diri.
13 Wanin anaod a wana nin Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Kawa'nan koya si Jacob, bale' si Esau, pauryan koya.”*

Peteg nin Mapteg a Gawa' nan Dios

14 Edet, mamirupa ya para anaod a Dios?
Ambo' na gapo nin wanin!
15 Main nin kanepegan nan manginga'do ta wanaynan gindat nin Dios
kona ni Moises, “Iti ana kongko no si'noy ka'dwan ko tan no si'noy tulungan
ko.”*
16 Matandaan tamo edet mangibwat konan siin a si Dios, ka'dwan nasaray
tutawo ambo' nin bana' ta rabay ra o man'ipamuspusan ra nin maga'muran
a panginginga'do na, no kai edet, bana' ta mapainganga'do ya.
17 Wanin a lamang anamaet no kai naya nin ka'dwan a sayay tawo, ta
mabasa sa Masanton Kasuratan a wana nin Dios kona nin Adi' sa Egipto
sin saytaw, “Nipapadar katan adi' ta pigaw nin sa pananalo ko komo ket
maipa'kit a pakayadi' ko, ket matandaan sa intiron mundo no si'no ako.”*
18 Matandaan tamo edet a si Dios ka'dwan nasaray rabay nan ka'dwan, tan
patib'eyen nay ulo ran saray rabay nan patib'eyen.
19 Sawanin, bana' ta wanin, bangli' a wamoyoynan ibarita', “Wanin na
anamain nin Dios, ambale' ey nin seselen nasara et a tutawo bana' sa
kasalanan ra? Kai ra anaod nin mapaed a nigagara nan mangyadi'!”
20 Bale' i'bat ko konan siin a pinarsa naka tamo' nin Dios, si'no ka nin
mangibarita' nin wanin kona? Bilang wadi' si sayay kuden, magwa' paran
seselen nayay nangwa' kona a wana, “Ambale' a ginwa' nakon wanti?”*
21 Si mangangwa' nin kuden, iti kona no ani a rabay nan gaw'en sa
sakagemgem nin luta'. Magwa' a mangwa' yan rwa ray kuden a si saya ket
pinasyan anda' na, bale' si saya anamaet ket urdinaryo ya tamo'.
22 Wanin anamaet konan Dios. Main nin kanepegan nan gaw'en a rabay
na. Ket mataman no rabay nayna nin ipa'kit a alakin sager na tan say

* **9:7** Genesis 21:12. * **9:9** Genesis 18:10,14. * **9:11-12** Genesis 25:23. * **9:13** Malakias 1:2-3.
* **9:15** Exodo 33:19. * **9:17** Exodo 9:16. * **9:20** Isaias 29:16.

pakayadi' na, nitpel na et a lamang a sager na konran tutawo nin manepeg
nayna kumon nin dusawen tan sidaen.
23 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nay pinasyan anda' nin
pigagawa' na konran saray tutawon inganga'dwen na, saray tutawon binyan
nan kanepegan ana nin gindat sin nu'na et nin makarate' sa pinasyan anda'
nin kapapa'sar na.
24 Si'tamoynaod in saray tutawo nin pinili' tan nisadya' na. Ambo' tamo'
nin si'kami nin Judio, pati si'kamo anamaet et a lamang nin ambo' nin Judio.
25 Siin a wana nin Dios itaw sa libron nipaisurat na kona ni Oseas. Wana,
"Saray ambo' nin gindat nin tutawo ko,
ikwinta kosaraynan tawo ko.
Saray gindat a ambo' ko nin kawa'nan,
saraynay ibarita' kon kawa'nan ko."*
26 Wana et nin Dios,
"Itaw sa siin nin lugar a nibarita' ko intaw konran tutawodtaw a ambo'
kosaran tutawo,
naalilbi' ana a a'nak kosara, si'ko nin si sibibyay a Dios."*
27 Maipa'ka' anamaet konran Israelita, wanan na'teng ana ni Prupita Isaias,
"Abir nin bara'mo sara ka'baw nin buyangin sa baybay a puri na ni Israel,
daite' sara tamo' li' a maisalba sa panunusa na nin Dios,
28 ta talaga nin, si Dios ket dali'-dalien nayna li' nin yadien a paninintinsya
na konran tutawo."*
29 Nipadles nan lamang ni Prupita Isaias a wana,
"No si Uunuren nin Mampag'uray sa Sarba,
ket kai natamo nin kina'dwan nin nibati' a si'tamon umno tamo',
impos natamo kumon nin
bilang sa nangyadi' konran tutawo sa Sodoma tan sa Gomorra."*

Nipatukdo' a Kinamapteg sa Pagmamatalek

30 Edet, ani a naadal tamoyna mangibwat sa sain? Wanti e: Saray ambo'
nin Judio, kai ra nin nipamuspusan a mag'in saran mapteg sa pangingikit
nan Dios, bale' nikwinta nasaran mapteg nin Dios bana' sa nipagmatalek ra
sa man-gaw'en na para konra.
31 Sara anamaet bale' a puri na ni Israel a nipamuspusan ray mag'in nin
mapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa panunumbok ran Gugan-gan, ambo'
sara et nin mapteg sa pangingikit na.
32 Ambale'? Bana' ta say padalan ra ket say mabistan gugawa' ra imbis
a magmatalek sara sa gaw'en nan Dios. Sa kaaandi' ran akuen yay sya
a makapamapteg kumon konra a sya si Cristo, bara'mo sara nin tutawon
nipadugpa' nin nisakin konan si bato.
33 Wanin a wanan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan. Wana,
"Reng'en mo. Isen sa Sion*, mangikwa ako nin sayay bara'mon bato nin
pisakinan raya.
Ket, maipadugpa' sara ta inuryan raya.
Bale' si si'numan nin magmatalek kona,
kai ya gapo nin maima-ima."*

---

* **9:25** Oseas 2:23. * **9:26** Oseas 1:10. * **9:28** Isaias 10:22-23. * **9:29** Isaias 1:9. * **9:33** Siti a sayay parti nan syudad nin Jerusalem, bale' say rabay nan ibarita' iti ket si intiron lugar ran Judio.
* **9:33** Isaias 8:14; 28:16; 1 Pedro 2:6-8.

10

1 Bubsat, wanin anay pakarabay ko a saray kapada ko nin Judio ket
maisalba sara kumon. Siin tanay pirmi nin man'idasal-dasal ko para konra.
2 Matistigusan ko nin alaki a pakarabay ra nin mapaririket rayay Dios,
bale' kai ra nin matarusan no pa'no a pamaririket kona.
3 Anaod, kai ra nin rabay nin alilbien a no pa'noy pamag'in nan Dios a
mapteg saray tutawo sa pangingikit na tan nangwa' saran padalan ran bukod
a say panunumbok ra sa Gugan-gan. Ket, kai rayayna nin mantumbuken a
padalan nan Dios nin mamapteg konra.
4 Anaod, sa padalan nan Dios, si Cristo, tinukid nayna a tikapen nin Gugan-
gan sa pag'in nin mapteg ta pigaw nin ikwinta nasaran mapteg nin Dios a
sarba ra nga'min nin tawon magmatalek sa ginwa' na ni Cristo.
5 Nisurat na ni Moises sa Masanton Kasuratan a ta pigaw nin si sayay
tawo ket mag'in ya nin mapteg sigon sa tikapen nin Gugan-gan, matkap nan
tukiden lawas a sarba nga'min nin ipagwa', ket, mabyay yan iti konan Dios.*
6 Bale' nipaisurat nan lamang nin Dios kona nin pakatandaan a say pag'in
nin mapteg nin maipatukdo' sa pagmamatalek ket ambo' gapo nin maidap
nin maga'muran. Wana,
"Andi' moyo nin ipa'ka' a matkap a main nin muli' sa langit," ta pigaw nin
keen naya kalapen a Cristo.
7 "Andi' moyo anamaet a lamang nin ipa'ka' a matkap a main nin mako sa
priswan nin ubot sa rarem nin luta'," ta pigaw nin pasublien nayan
mabyay a Cristo.
8 Anaod, wanti e a mabasa tamo et sa Masanton Kasuratan,
"Maabot anay bubibilin nan Dios ta adani komoyo;
mapag'iirgwan moyo a maipa'ka' sa sayti tan pipanemtem moyo anamaet."*
Siin nin mismo a bibilin na maipa'ka' sa pagmamatalek a man'ipatanda' mi.
9 Wanti na e:
No ibari-barita' mo konran tutawo a si Jesus ket syay Uunuren mo, tan
masibulot a nakem mo nin mamper a pinasubli' nayan mabyay nin Dios,
maisalba ka.
10 Anaod, sa kanakman na ket mamper yay sayay tawo ket maikwinta nan
Dios a mapteg ya. Anamaet, sa pangingipatutuo na ket ma'kit a naisalba
yayna.
11 Wanin ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan, "Si si'numan a
magmatalek kona, kai ya gapo nin maima-ima."*
12 Wana nin "si si'numan," ta kasan pinilian kona, Judio man o ambo' nin
Judio. Pari-pariho a syay Uunuren nin sarba tamon mampagmatalek kona
tan kasan duga' nan ibi a inganga'do na konran sarba ran tumawag kona
13 ta mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, "Sarba ran manawat nin paisalba
konan si Uunuren, ket maisalba nasara."*

Kasaynan Bada'nan ran Judio ta Narnge' rayayna a Mabistan Patanda'

14 Wanin man, bangli' no wamoyoyna a kai rayaynaod nin magwa' nin
kidawatan nin tulong a sayay kai ra nin mampagmatalkan. Kai sara anamaet
nin magmatalek kona no kai ra nin narnge' a maipa'ka' kona. Kai ran lamang
nin marnge' a maipa'ka' kona no kasan mangipatanda' konra.
15 Anamaet, magwa' tamo' a si sayay tawo ket mako ya nin ipatandaan na
konra no ibaki' ya. Ket anaod, mabasa tamon wana sa Masanton Kasuratan,
"Aninay anda' no rumate' saray mangipatanda' nin mabistan patanda'!"*

---

* **10:5** Levitico 18:5; Galacia 3:12. * **10:8** Deuteronomio 30:12-14. * **10:11** Isaias 28:16. * **10:13** Joel 2:32. * **10:15** Isaias 52:7.

16 Narnge' rayayna bale' a mabistan patanda'. Wanin man, daite' sara
tamo' a namper ta wanayna sin saytaw et ni Isaias konan Dios, “Uunuren,
bara'mon kasan namper sa niparate' mi konra!”*
17 Edet, si sayay tawo, magkamain ya tamo' nin pagmamatalek kona ni
Cristo no narnge' nay katutu'wan maipa'ka' kona tan marnge' na tamo' a
maipa'ka' kona ni Cristo no ipatandaan kona.
18 Wanin man, ipa'ka' tamoyna a saray Judio, bangli' no kai sara nin
mampagmatalek ta kai ra et nin narnge'. Impusibli in bale'! Anaod, naitayak
yayna a Mabistan Patanda' a bilang sa mabasan nipaisurat nan Dios,
“Sa sarban lugar, narnge' yaynay patanda' ra
ta nipatanda' ya sa sarban nasyon iti sa mundo.”*
19 Magwa' tamo et anamaet nin ipa'ka' a angangko saray Israelita ket kai
ra nin natarusan a niyakay konra. Bale' matarusan rayna kumon. Ma'kit
nin wanin ta primiro, nipau-pau'na nayna nin Dios sa nipaisurat na kona ni
Moises,
“Paimbelen katamo li' yupa' sa
panginginga'do ko konran tutawon wamoyo ket nipwira sara.
Pasagren katamo li' bana' ta
tanda' rakon saray ignuranti.”*
20 Ikarwa, diritsawan na et nin nibarita' in nin Dios sa nipaisurat na kona ni
Isaias maipa'ka' konran ambo' nin Judio a wana,
“Nadumog rakon saray kai nin mampaningkap kongko,
tan abirno nin kai rako nin tiningkap, nikitanda' ako konra.”*
21 Wana anamaet a lamang nin Dios maipa'ka' konran saray puri na ni Israel,
“Ni'nu-ni'no koyna nin nisagyat a sumubli' sara kongko bale' kai sara gapo
nin mangimbabaet ta pinasyan tuloy nin kabengedan tan kasuplad-
wan ra.”*

11

Main et nin Judio a Tutawo nan Dios

1 Anamaet, magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Angangko si Dios, ginurutan
nasaraynay Israelita bana' sa sain.
Ambo' gapo nin wanin! Si'kon diri, Israelita akoynaod. Puri nako ni
Abraham tan puon koya anamaet a lamang si puri na a si Benjamin.
2 Si Dios, kai nasara nin ginurutan a tutawon nangibwat et sin tarana' ket
pinili' nasaraynan mag'in nin tutawo na. Siguradon tanda' moyay isturya sa
Masanton Kasuratan maipa'ka' kona ni Elias sin nagriklamo ya konan Dios
kuntra konran kapada nan Israelita. Wana konan Dios,
3 “Uunuren, pinati-pati rasaraynay prupita mo tan yimba-yimba' ray ual-
tar nin pangraywan komo. Kal-la si'ko tanay natra' nin mansumunor komo,
ket rabay rako et nin patyen.”
4 Ket wanti ey ni'bat nan Dios kona, “Kai, ambo' mo nin bukod ta main
saray nipurok koyna nin pitunribon kapada mon puri na ni Israel a kai nin
mampangrayo konan si dios-dios a si Baal.”*
5 Wanin anamaet a lamang konan sitin panaon. Bana' sa kamaungan na,
main nin umno kami et nin Judio nin nipurok na.

---

* **10:16** Isaias 53:1. * **10:18** Kanta 19:4. Iti konan sitin kanta, sain say pinarsa nan Dios a mangipatanda' nin maipa'ka' sa pakayadi' na. Iti konan sitin surat konran taga Roma, saray man'irgwen na ni Pablo ket saray mampangipatanda' konan Mabistan Patanda' sa sarban nasyon. * **10:19** Deuteronomio 32:21. * **10:20** Isaias 65:1. * **10:21** Isaias 65:2. * **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 19:1-18.

6 Bana' ta nipurok nakami bana' sa kamaungan na, ambo' gapo in nin bana'
sa gugawa' mi. No say puon a ipurok nasaran Dios a tutawo ket say gugawa'
ra, kai ana maibarita' a nipurok nasara bana' sa kamaungan na.
7 Ma'kit edet sa sain a saray ka'bawan konran puri na ni Israel nin
man'ipamuspusan ray mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios, kai sara
nag'in nin mapteg. Saray umno ra nin pinili' nan Dios, saraytaw a nikwinta
na nin mapteg. Saray ka'bawan bale' tinmib'ey anay kukanakman ra ket kai
rayna nin matarusan a katutu'wan.
8 Mabasa in nin peteg sa Masanton Kasuratan. Wana,
"Si Dios, bara'mon pinakdar nay kukanakman ra.
Ket, anggan sawanin ket kai ra et nin ma'kit a man'ipa'kit na tan kai ra et nin
mataros a man'ibarita' na."*
9 Wana anamaet a lamang ni Adi' David sa nisurat na,
"Mangla'wan pa kumon konra in say bubagay a mampamin karigawan
konra.
Mag'in nin bara'mon papan in kumon konra,
tan mag'in nin pinakakablit nin pakadusawan ra;
10 kumapoy kumon a mata ra ta pigaw nin kai ra nin mapipigaw in,
tan gumukot sara kumon anggan-angga bana' sa sain say mambalatayen
ra."*
11 Magwa' tamon ipa'ka' a wanti e: Bana' ta saray kapada kon Judio ket kai
raya nin naalilbi' a syay Cristo, ket nanganggayti sa nikasida' raynan anggan-
angga.
Ambo' gapo nin wanin! No kai edet, sin kai sara nin nagmatalek konan
Dios, ginwa' na a maisalba saray ambo' nin Judio ta pigaw nin sa wanin ket,
umibeg saray puri na ni Israel ket rabayen rayna anamaet a magmatalek
kona.
12 Sawanin, ma'kit tamo a sin nagsiandi' saran mangako' a Judio sa ginwa'
nan Dios tan na'met ra a pammindisyon na konra, ininganga'do nasara tan
binindisyunan nasaran Dios a abaw nin raruman tutawo. Ket no wanin a
ginwa' nan Dios, ay ket mas laloyna li' nin anina nin anda' no masibulot
saraynan mayi kona a Judio!

Andi' moyo sara nin Balawen a Judio

13 Ket komoyo nin ambo' nin Judio, ibarita' koyti:
Nibaki' nakon Dios nin apostol na komoyon ambo' nin Judio, ket manted'en
koytin trabaho nin nipagwa' kongko
14 sa ilalo ko nin bana' sa panunulong ko komoyo ket umibeg sara komoyoy
kapada kon Judio. Ket yupa' sa wanin, magmatalek sara anamaet ket
maisalba nasaran Dios.
15 Anaod, no say nipamauryan na konran Judio ket nag'in nin nakakituno
a abaw nin raruman tutawo konan Dios, anina li' nin anda' no akuen
nasarayna a Judio nin Dios! Bara'mo li' anaod nin pinasubli' saran mabyay
a nati!
16 Tanda' tamo a no si nu'nan nagwa' nin tinapay ket maikana' ya konan
Dios, maikana' ya anamaet a lamang a masa a pangibwatan na. Anamaet, no
si puon nan sayay kayon olibo ket naipurok yan para konan Dios, naipurok
anamaet a lamang a susanga nan siin a kayo. Kipada sara sa sain a Judio a
sara a susanga tan saray puon ra a puon nin olibo.
17 Sawanin bale', pinukan nan Dios a raruman sanga nan sitin kayo.
Si'kamo anamaet nin ambo' nin Judio, bara'mo kamon sanga nin raruman
kayon olibo a basta nin tinmubo'. Kinalap kamo tan nisu'pek kamo sa gindat

* **11:8** Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10. * **11:10** Kanta 69:22-23.

nin kami'nan nin pinukan nin sanga, nin mangkibyay kamo konan nimula
a kayo. Kapadan nisu'pek nin sanga nin mangkibyay mangibwat sa marigsa
nin yamot, mangkirama' kamo sa abaw nin bindisyon a nipangako' nan Dios
konran puon ran Judio.
18 Ket andi' kamo anaod rumangas a wamoyo mas maong kamo dyan
saray Judio nin bara'mon sangan pinukan. Panemtemen moyon sanga
kamo tamo'. Kai nin mangkibyay a yamot komoyo no kai edet, si'kamoy
mangkibyay sa yamot.
19 Bangli' no rumangas kamoyna a wamoyo "Ya, no kai kami nin mas mabli
nin ambo' nin Judio dyan saray Judio nin bara'mon sangan napukan, mayin
a nisili nakamin Dios sa lugar ra?"
20 O', tutuon page' a nisili nakamo bana' ta kai sara nin magmatalek kona.
Si'kamo anamaet, nisili nakamon Dios konra bana' tamo' ta nagmatalek
kamo kona. Edet, andi' kamo nin rumangas no kai pakanda' kamo sa magwa'
na nin gaw'en ana bungat komoyo.
21 No si Dios ket kai nasara nin ininganga'do a Judio nin sara a bara'mon pe-
teg nin sanga nan kayo, lalo nakamoynan magwa' nin kai nin inganga'dwen
no gaw'en moyoy kapadan ginwa' ran Judio.
22 Adalen moyo edet nin maong no pa'no ya kamaong a Dios, tan no pa'no
yaynamaet nin mabayani nin manusa. Dinusa nasaray Judio a sinmubag
kona, bale' komoyo, mapainganga'do ya dapot no ituluy-tuloy moyoy mag-
matalek sa kamaungan na komoyo. Bale' no kai, pukanen nakamo anamaet.
23 Sara anamaet a Judio nin bara'mon sangan pinukan, no sumubli' saran
magmatalek ana sa ginwa' nan Dios para konra, akuen nasaran uman nin
Dios a bara'mo saran sangan naisubli' nin nigalet konan puon ta magwa' nan
gaw'en in nin Dios.
24 Anaod, ambo' nin urdinaryo in a ginwa' nan Dios komoyon ambo'
nin Judio a bara'mon sangan kayon basta nin tinmubo' nin kinalap mi'sa
nisu'pek konan nimulan man'alilaen. Edet, mas maibagay nin adayo' nin
isubli' nasaran Dios sa gindat a lugar ra a Judio nin sara a bara'mon peteg
a sanga nan kayon nimula.
25 Bubsat, rabay kon matandaan moyaytin katutu'wan a gindat nin kai
man'ipatandaan. Ipatandaan koyti komoyo ta pigaw nin kai mag'in nin
pinasyan kata'gayan anan pangingikit moyo sa lalaman moyon diri. Sain say
katib'eyan nin ulo ran raruman puri na ni Israel nin kai magmatalek konan
Dios, ambo' in nin pirmaninti. Mi'teng tamo' in anggan marate' a awro a
sarba ran ambo' nin Judio nin rinabay nan Dios nin magmatalek kona ket
magmatalek sarayna kona.
26 No saytaw li', maisalba nasaraynay puri na ni Israel. Main nin mabasan
wanan Dios sa Masanton Kasuratan maipa'ka' sa sain. Wana,

"Si Mangingisalba, mangibwat ya konran tutawo sa Jerusalem*.
Galten na li' a puon nin pakadusa ran saray puri na ni Israel*.
27 Matukid ana in li' nin nipangako' ko konra a pakasawen koynay kasalanan
ra."*

28 Bana' anaod ta kai raya timper a Mabistan Patanda', nag'in saran kakun-
tra na nin Dios ket, komoyo nin ambo' nin Judio, naibi a pagkanawanawan
maisalba kamo. Wanin man, bana' ta saray pinili' nan tutawo na, tan bana'
sa nipangako' na konran puon ra, mabli sara et a lamang konan Dios.

---

* **11:26** ***Jerusalem***- *Sa Griego:Sion.* Mabasa a maipa'ka' konan siti nin lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.
* **11:26** ***Israel***- *Sa Griego:Jacob.* * **11:27** Isaias 59:20-21; Jeremias 31:31,34.

29 Anaod, kai na gapo nin babawien nin Dios no si'no saray sinagyat nayna
tan say abaw a bindisyon a nipangako' nayna konra.
30 Si'kamon ambo' nin Judio, gindat a kinmuntra kamo konan Dios. Bale'
bana' sa pangunguntra ran Judio kona, nipa'kit nan Dios a inganga'do na
komoyo.
31 Wanin ra anamaet sawanin nin Judio komoyo sin saytaw a mangku-
muntra sara konan Dios. Ket, yupa' sa parihon padalan sa ginwa' nan Dios
komoyo, inganga'dwen nasara li' anamaet.
32 Sawanin si Dios, nipa'kit na a sarba ket sikakasalanan tan manepeg nin
madusa ta pigaw nin magkamain nin padalan a maipa'kit nay inganga'do na
sa sarban tutawo.

Marayo yay Dios

33 Wanin anay kamaungan nan Dios! Say kadunungan tan pakatanda' na
ket kai gapo nin matukod! Kasa gapo nin si'numan a magwa' nin manita sa
paninintinsya na tan makapangipapalaway sa man-gaw'en na!
34 Anaod, wanan mabasa sa Masanton Kasuratan,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin gaw'en na?
35 Si'noy nakautangan nan maong a nakem ta pigaw nin matkap a tubaleen
naya?
Kasa gapo!”*
36 Syay namarsa nin bungat ana. Syan lamang anamaet a mampangalinya
nin sarba, tan say sarba ket nigagaran pangibwatan nin rayo na. Itandudo'
ya kumon a ngaran nan Dios anggan-angga!

Peteg a wanin!

12

Raywen tamoyay Dios Yupa' sa Pangngisuko' tamon Byay tamo kona

1 Sawanin edet, bubsat, wanti e a ay'ay ko pa komoyo: Bana' sa alakin
inganga'do nan Dios kontamo, isuko' moyoy kadiryan moyo kona nin tubale'
kona. Da'ton in kona nin paririketen yan pagkakabyay moyo nin para
tamo' kona tan say pamaringgas moyon byay moyo. Wanin a manepeg nin
pagsisirbi moyo kona.
2 Andi' kamo nin kikumpurmi sa padalan nin pagkakabyay sa sitin kapre-
san a panaon. Say gaw'en moyoyna edet, aburuyan moyon birngen nan Dios
a kukanakman moyo ket masilyan a pitatawo moyo. Sa wanin, maamingaw
moyoyna li' no ani a rabay nan Dios para komoyo. Sayti ket say matunong
tan mabista, say makapaririket konan Dios, tan say kasan kakurangan nin
pagkakabyay moyo sa pangingikit na.
3 *Anaod, mangibwat sa nipuya' nan Dios kongkon ibabaki' na, ibarita'
koyti sa barang saya komoyo: Matkap nin andi' nin ata'gay a pangingikit
moyo sa lalaman moyon diri dyan say peteg nin kablyan moyo, no kai edet,
timbangen nan kusto nin barang saya a lalaman nan diri nin sumeke' sa
lugaren na, dipindi sa puya' a nibi nan Dios kona sin nagmatalek ya.
4 Kapada nan lalaman a saya ya tamo' bale' abaw a parti na tan barang
sayay parti ket sakalakoy kausaran,
5 si'tamo anamaet nin mampagmatalek kona ni Cristo, abirno nin abaw
atamon saka-sakalakon tutawo, pa'sar tamo a sayan-sayay lalaman bana' sa
nikaipasaya tamo kona ni Cristo. Say nikaikalamo' tamo anamaet a lamang

* **11:35** Isaias 40:13; Job 41:11. Mabasa yayti et sa 1 Corinto 2:16. * **12:3** 1 Corinto 12:1-31; Efeso 4:1-16.

sa barang saya tan saya ket pa'sar say nikaikalamo' nin puparti nan lalaman
sa saya tan saya.
6 Ket, mangibwat sa kamaungan nan Dios nibi nay lugaren tamo ket main
ana a barang saya kontamo nin saka-sakalakon naiduman pakababa' nin
maiseke' sa sain nin lugaren tamo. Bilang wadi' anaod, si saya ket napuyaan
yan pakababa' nin mangipatanda' nin say iti sa kanakman nan Dios, ket
matkap kumon a sayti nin ipatandaan na ket maitukoy sa mantepren na a
nibarita' nan Dios kona.
7 No say naipuya' kona ket say pakababa' nin magsirbi konran raruman
tawo, sain kumon a gaw'en na. No say pakababa' nin mangyakay nin
katutu'wan a nipuya' kona, sain kumon a gaw'en na.
8 No say pakababa' nin mamagsen nin pammemper a nipuya' kona, sain
kumon a gaw'en na. No say pakababa' nin mami a nipuya' kona, mami
ya nin masibulot a pinanakem. No say pakababa' nin mangipangulo a
nipuya' kona, pakandaen nay pangingipangulo na. Ket no say pakababa' nin
tumulong konran makatkap nin tulong a nipuya' kona, gaw'en nan siririkat.

Say Matkap a Pigagawa' sa Kapadan Tawo

9 Peteg kumon a pangangado' moyo tan ambo' tamo' nin wadi'-wadi':
Guraen moyoy kadukaan ket, ted'en moyoynay pangwa' nin maabig.
10 Mikawa'nanan kamon pikawa'nanan nin mibubsat. U'nawen moyon
igalang a saya tan saya.
11 Andi' kamo tumamlad no kai edet, pakaseseg kamo. Sirbyan moya nin
masibulot a kanakman a Uunuren tamo.
12 Paririketen kamo nin pangingilalo moyon mabistay marate' moyo li'.
Agwantawan moyoy dya'dya' a rumate'-rate' komoyo. Andi' moyo nin
lingatan no kai edet, lawas kamon dumasal.
13 Itao moyoy main moyo konran kapada moyon tawo nan Dios nin
mampagkurang tan siririkat kamo kumon lawas nin manan'ili.
14 Idasalan moyo saray mampamadya'dya' komoyo nin bindisyunan
nasaran Dios. Andi' moyo idasal a dusawen nasara kumon nin Dios.
15 Kiririket kamo konran saray main nin puon nin rumiriket, tan kibereng
kamo konran iti sa kaberengan.
16 Miaaluyon kumon a kukanakman moyo. Andi' kamo nin mipata'gay
no kai edet, kilimug-limog kamo konran saray main nin mampagkurangan
komoyo.* Andi' moyo nin ipa'ka' a madunong kamoynan tuloy.
17 Andi' moyo sara nin amanwen nin kadukaan a mangwa' nin duka'
komoyo. Ipamuspusan moyo a say gaw'en moyo ket kusto sa angan-angan
nin sarban tutawo.
18 Sa anggawan nin mababa' moyo, ipamuspusan moyo a katuno moyo a
sarban tawo no magwa'.
19 Bubsat, andi' kamo nin gumale' konran magkasalanan komoyo. IpaDios
moyoynay panunusa konra bana' sa sager na ta wanan Dios a mabasa sa
Masanton Kasuratan,
"Iti kongko a kanepegan nin gumale'. Si'koy manusa."*
20 Say gaw'en tamoyna edet ket sayti e nin wanan Masanton Kasuratan,
"No si kalaban moyo ket mabitil ya, pakanen moya. No milata' ya, painumen
moya.
Sa wantin gaw'en moyo duming'ey yan maong sa duka' a ginwa' na
komoyo."*

---

* **12:16** *no kai edet...mampagkurangan komoyo.- O:no kai edet, nakasadya' kamo nin gaw'en a trabaho nan sayay aripen.* * **12:19** Deuteronomio 32:35. * **12:20** Proberbio 25:21-22.

21 Matkap a andi' kamo nin talwen nin say kadukaan no kai edet, talwen
moyoy kadukaan yupa' sa pangwa' moyo nin say maabig.

13

1 Say barang saya komoyo ket matkap a paisirong konran saray iti sa uray
ta kasan pakayadi' ran mampag'uray nin sarain no kai nasara nin binyan nin
Dios, tan sarain saray iti sa uray ket si Dios a lamang a nangikwadsen konra.
2 Ket saray manguntra konran mampag'uray, mangkuntrawen ra anamaet
nin lamang a nitalaga nan Dios; ket bana' sa pangunguntra ra, madusa sara.
3 Paisirong kamo anamaet konra ta andi' rasara nin sukat nin ikali'mo
nin saray matunong a man-gaw'en ra. Saray sukat nin mali'mo ket saray
mampangwa' nin abas. Ket ta pigaw nin kasan ikali'mo moyo konran iti sa
uray, say maabig a gaw'en moyo ket mapagustwan sara et komoyo.
4 Anaod, nikwa nasaradsen nin Dios nin mamaga nin kaabigan moyo.
Bale' no mampangwa' kamon abas, talagan manepeg a ikali'mo moyo sara ta
talagan main nin pakayadi' ran manusa komoyo. Si Dios a nangikwa konra
ta pigaw nin bal'en nasaran dusawen a gumwa' nin abas.
5 Ket, paisirong kamo konran iti sa uray, ambo' tamo' nin bana' ta mali'mo
kamo nin mabale' nin madusa, no kai edet, bana' et ta tanda' moyon sain a
manepeg moyon gaw'en.
6 Siin et anamaet a rason a mamayad atamon buis ta, sarain saray mam-
pag'uray ket, mampagsirbyan rayay Dios leleg a mampagtrabaho sara sa
sain nin nangwan nan Dios konra.
7 Kanya' nin ibi tamo konra a sarban nepegen ra, bara'mon say pammayad
tamon buis tan raruma et nin singiren nan gubyirno, tan say pangingibilang
tan pammagalang tamo konran tutawon gubyirno.
8 Matkap a kasayna gapon utang moyo et konan mataman nin si'numan;
bayadan moyo no ani a nitarusan. Si pa'sar utang anamaet a lamang nin
pirmi tamo nin kapilitan nin bayadan ket, si aduen tamo saray kapada tamon
tawo, ta no gaw'en tamo in, tinukid tamoynay Gugan-gan.
9 Bilang wadi' saytin Gugan-gan: “Andi' ka nin mamabayi o kilalaki; andi'
ka nin mangmati; andi' ka nin manakaw; andi' mo nin ibegan a ikon ran
kapada mon tawo.”* Sain tan say raruma et nin gugan-gan ket matukid tamo
nga'min no tukiden tamoyay gan-gan a wana, “Aduen moy kapada mon tawo
nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri.”*
10 Anaod, no inado' tamo saray kapada tamon tawo, kai atamo nin gumwa'
nin makaduka' konra. Ket sa pangangado' tamo, natukid tamoynay intiron
Gugan-gan.

Ipa'kit ma si Jesu-Cristo sa Kabibyay mo

11 Matkap a lalo moyoyna nin gaw'en in ta tanda' moyoyna a pipa'kaan nin
say kapapa'sar sawanin. Mimata kamoyna tan isadya' moyoy byay moyo
ta si tyimpo a si Dios ket isalba natamo, mas adani ana sawanin dyan sin
tinmarana' atamon nagmatalek kona.
12 Say iyayangga nin panaon nin kadukaan ket iti ana nin bilang sayay
dandani napalabas ana nin yabi ta pa'sar parbangon ana. Ket gurutan
tamoynay duka' a gugawa' tamo tan magkabyay atamoyna nin lumaban nin
para sa palaway.*
13 Sain a gaw'en tamo ta sain a manepeg nin pigagawa' ran tutawon
mampagkabyay sa palaway. Andi' atamo nin kibiang-biang sa kasan duga'

* **13:9** Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21. * **13:9** Levitico 19:18. * **13:12** Mabasa no pa'no nin gaw'en ti sa Efeso 5:1-14; 1 Tesalonica 5:1-11.

a pirirriga, andi' atamo nin mipabok. Galten tamoy nikasama' tan inaayep a gawa'-gawa'. Andi' atamo nin miaaway tan miimbelan.
14 Say matkap ana edet, si Uunuren tamoynan Jesu-Cristo a ma'kit nin mampagkabyay sa kabibyay tamo. Andi' moyoyna gapo nin byan nin lugar a kadukaan nin rabay nin gaw'en nin lalaman moyon diri.

14

Matkap tamon Akuen a Saya tan Saya

1 Akuen moyo sara sa dupong moyo a kai ra et nin tuloy nin mapibarawes a bagay-bagay maipa'ka' sa pammemper tan andi' moyo sara nin diskusyunen sa man'ipa'ka' ran naiduma sa man'ipa'ka' moyo.
2 Bilang wadi', isen komoyo main nin sayan tepren na a say sarba ket magwa' nin kanen. Ket main anamaet nin saya a kai ya mangna' nin karni ta sa wana ket maiyawa' nin kanen.
3 Ket no wanin, siin si mamper a sarba ket magwa' nin kanen, andi' naya nin kai baga-bagawen in si kai nin mampangna' nin karni. Wanin anamaet, siin si sa wana ket maiyawa' a mangna' nin karni andi' na ibarita' a mampagkasalanan ya in si mampangna' nin karni ta inako' naya in anamaet nin Dios.
4 Anaod, kasa gapo nin kanepegan tamon mangibarita' a kusto o abas a man-gaw'en nan katulong nan sayay tawo ta sya tamo' nin amo na a main nin kanepegan nin mangibarita' nin wanin. Si Dios a Uunuren na, ket maako' naya nin Dios ta tulungan nayan mangwa' nin say kusto.
5 Main anamaet nin mammemper a main nin uawron ngilinen ra. Ket main sara et anamaet a para konra, pari-pariho nga'min a awro nin maikana' sa pagsisirbi konan Dios. Sa maipa'ka' sa sayti, say saya tan saya ket matkap nin talagan disisyunan nayti sa lalaman nan diri.
6 Si saya ket main nin ngilinen nan uawro ta sa wana ket sain a manepeg sa pangingikit nan Dios, ket rabay nayan paririketen a Dios. Wanin anamaet, si mamper a sarba ket magwa' nin kanen, igalang nayay Dios no mangan ya ta kisalamatan naya bana' sa kanen na. Siin anamaet si kai nin mangna' nin karni, igalang naya anamaet a lamang a Dios no kai ya nin mangna' tan kisalamatan nayan lamang.
7 Anaod, kasa kontamon mammemper a mabyay nin kabukudan na tan kasa anamaet lamang a mati nin kabukudan na,
8 ta mabyay atamo ta pigaw nin paririketen yay Dios. Wanin anamaet a lamang no mati atamo. Kasaynan raruma no kai si Dios tamo' a main ikon kontamo, mabyay o mati atamo man.
9 Si rason anaod a nati tan sinmubli' yan mabyay si Cristo ket, ta pigaw nin syay mag'adi' sa sarba, saray mabyay et man o saray nati ana.
10 Si'ka edet, kasa gapo nin kanepegan mon istrikto mosaran sintinsyawan a kapada mon mammemper maipa'ka' sa riglaminto. Si'kan saya et anamaet, abas a balawen mosaray kapada mon mammemper a kai nin sumunor sa riglaminto. Marate' li' a awro a, sarba tamo ket, umadap konan Dios ket sya li' a manintinsya sa barang saya tan saya kontamo
11 ta wanan Dios a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"Si'kon mismo nin si Dios, edengan koy ibarita' ko a rumate' li' a awro a say sarban tawo,
manalimukod sa adapan ko tan alilbien rako nin Dios."*

* **14:11** Isaias 45:23; Filipos 2:10-11.

12 Ket anaod say barang saya kontamo umadap li' konan Dios nin umbat sa
sarban ginwa-ginwa' tan inirgu-irgo na.

Andi' ma nin Pagkasalananen a Kapada mon Mammemper

13 Edet, andi' atamoyna nin mamakasalanan no kai edet, disisyunan ta-
mon ilagen tamoy makagwa' nin animan a pangibwatan ran magkasalanan
nin kapada tamon mammemper.
14 Bilang wadi', bana' ta naipasaya ako kona ni Uunuren tamon Jesus,
tanda' kon peteg a kasan maiyawa' nin kanen sa pangingikit nan Dios.* Bale'
no konan sayay tawo ket maiyawa' yayti wadi' e nin kanen, magkasalanan ya
no mangan yan siti.
15 No bana' ta kanen mo ket si kapada mon mammemper ket mapaidap
a nakem na, sain say man-gaw'en mo mangipa'kit a kasan pangangado' mo
kona. Nati ya si Cristo para anamaet a lamang kona kanya' nin andi' mo
sidaen a pakikalamo' na konan Dios bana' tamo' sa pangangan mo!
16 Ket, sa tanay kasan mairgo ran makasida', andi' moyoyna nin gaw'en
abirno nin tanda' moyon manepeg a man-gaw'en moyo.
17 Wanin ta no maipa'ka' sa say maalaga konan Dios sa pag'uuray na
kontamo, ambo' nin no ani a manepeg o ambo' nin manepeg nin kanen o
inumen, no kai edet, a mapteg a kabibyay tamo sa pangingikit nan Dios, a
makapitutuno atamo tan a maririket atamo. Sarban sayti ket pangibwaten
nan Ispirito nan Dios.
18 No wanin a kabibyay tamo sa panunumbok tamo kona ni Cristo,
paririketen tamoyay Dios tan raywen ran kapada tamon tawo a pigagawa'
tamo.
19 Kanya' nin say ipamuspusan tamoynan gaw'en ket saytaw say maka-
pamitutuno kontamo tan say makapama'get nin pammemper nin barang
saya tan saya.
20 Andi' tamo nin sidaen a nagwaan nan Dios bana' tamo' sa kanen.
Tutuon say sarba ket magwa' nin kanen, bale' no say pangangan tamo ket
pangibwatan nin pagkakasalanan ran raruma, say pangangan tamo, abas.
21 Mabista nin kai atamo mangan nin ipa'ka' a maiyawa' nin kanen, o kai
atamo minom nin arak, o kai atamo mangwa' nin animan a pangibwatan nin
pagkakasalanan ran kapada tamon mammemper.
22 Animan a tepren moyo maipa'ka' sa saytin bubagay, iti tana komoyo
tan konan Dios; kai moyoyna nin matkap nin ipatandaan et konran raruma.
Makarma' yay tawon sa angan-angan na ket manepeg yay ginwa' na nin
sayay bagay ket, kasa anamaet lamang nin puon mangibwat sa ginwa' na a
gulwen ya nin kunsinsya na.
23 Bale' si si'numan a mangan nin magdwadwa ya, masintinsyawan yan
nagkasalanan ta ginwa' na a mantepren na nin abas. Say katutu'wan, no kai
atamo nin magmatalek a say man-gaw'en tamo ket say makaparirikat konan
Dios, mampagkasalanan atamo.

15

Miaasikaswan a Barang Saya tan Saya

1 Ket, si'tamon napasaya a nakem tamo, antabayan tamo sarain saray
main nin pagdudwadwa et. Ambo' tamo' nin say makaparirikat kontamo a
asikaswen tamo

* **14:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 8:1-13; 10:23-33.

2 no kai edet, gaw'en tamoy no ani a makapamaririket tan makapamaabig
konran kapada tamon mammemper ta pigaw nin mapa'get a pammemper
ra.
3 Wanin ta mismon si Cristo, kai na nin ginwa' no ani tamo' a makapaririket
kona. Nangyadi' a naipadles nin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Say ibari-
barita' ran duka' komo, O Dios, si'koy dimpaan nga'min.”*
4 Nasambit ko in ta, say naisurat ana sin saytaw et sin nu'na sa Masanton
Kasuratan ket maiyakay atamo ta pigaw nin mag'in nin mapangitpel atamo
nin dya'dya' tan mapaksaw a nakem tamo. Ket ilalwan tamon tuloy a gaw'en
nan Dios a sarban nipangako' na.
5 Anaod, si Dios, syay mamin pangingitpel kontamo tan mamaksaw nin
nakem tamo. Sapa kumon ta tulungan nakamon mitutuno sa saya tan saya,
nin kapadan nipagkabyay nan Cristo a si Jesus.
6 Ket no wanin, mag'in kamo nin sayan-saya nin mangrayo konan Dios a
syay Ama na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
7 Kanya' edet anaod nin, kapada a siririkat nakamon inako' ni Cristo,
wanin a gaw'en moyo sa saya tan saya komoyon mammemper ket, no wanin,
mapagalangan yay Dios.
8 Anaod, ibarita' ko komoyo a si Cristo, nag'in yan sayay katulungan para
konran Judio ta pigaw nin ipa'kit na konra a gaw'en nan Dios a nibarita'
nan gaw'en na. Pinatutu'wan na a gindat anan nipangako' nan Dios konran
pupuon ran Judio.
9 Nag'in ya anamaet a lamang nin katulungan ran ambo' nin Judio ta pigaw
nin raywen rayay Dios bana' sa inganga'do na konra. Sain a man'ibarita' sa
Masanton Kasuratan a wana,
“Sa busel ran ambo' nin Judio, kisalamatan kata, O Dios,
tan mangansyon akon pangrarayo komo.”*
10 Wana et sa Masanton Kasuratan a mabasa tamo,
“Si'kamon ambo' nin Judio, kiririkat kamo konran Judio a pinili' nan Dios nin
tutawo na.”*
11 Mabasa et a lamang sa Masanton Kasuratan,
“Si'kamon ambo' nin Judio, raywen moyay Dios.
Sarba moyon tutawo, raywen moyan maong.”*
12 Nipadles na anamaet ni Isaias a wana,
“Main li' nin puri na ni Jesse* nin rumate' tan
sya li' a mag'uray konran ambo' nin Judio.
Sya li' a puon nin ilalo ra sa nipangako' na.”*
13 Kanya' edet nin, si Dios a puon nin ilalo tamo. Sapa kumon ta byan naka-
mon peteg nin ririket tan katinekan bana' ta mampagmatalek kamo kona, ta
pigaw nin mangibwat sa pakayadi' nan Ispirito nan Dios ket laloynan umget
a pangingilalo moyo.

Say Nipanurat konan sitin Surat ket Partin Nakaibakian na ni Pablo

14 Bubsat, peteg a ilalo ko komoyo. Tanda' kon peteg a napno' kamon
kamaungan konran raruma. Tanda' ko et a lamang a masadag anay tanda'
moyo maipa'ka' sa katutu'wan ket makapiakayan kamoynan saya tan saya.
15 Bale' mataman nin wanin, konan sitin surat ko komoyo ket main nin te-
pel ko nin ipapanemtem koy umnoy bubagay. Nipatpel akon ipapanemtem
in bana' sa nakaibakian kon bana' sa kamaungan nan Dios kongko,

---

* **15:3** Kanta 69:9. * **15:9** Kanta 18:49. * **15:10** Deuteronomio 32:43. * **15:11** Kanta 117:1.
* **15:12** ***Jesse*** - Sya a tatay na ni Adi' David (1 Samuel 17:17) tan puon na ni Jesus. * **15:12** Isaias 11:10.

16 nin pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus nin maipa'ka' konran ambo' nin
Judio. Nibaki' nakon magsirbi sa masagradon gawa' nin pangingipatanda'
konan Mabistan Patanda' nin nangibwat konan Dios. Ket nipatpel ako
maipa'ka' komoyo ta pigaw nin yupa' konan Ispirito nin ginwa' nakamon
kumana' konan Dios ket, mapagustwan ya sa pangida'ton ko komoyo kona.
17 Siin a trabaho ko, kanya' anaod nin man'ipasirayo koya a Cristo a si Jesus
maipa'ka' sa ginwa' nan Dios.
18 Anaod, say kal-la tamo' nin ipasirayo ko ket say nagwaan na ni Cristo
sa nipagwa' kongko, si main anan ambo' nin Judio nin mantumulok kona ni
Cristo. Inusar na a narnge' ran nibarita' ko tan na'kit ran pagkabyay ko
19 tan say makapaka'ngap nin nangyadi' nin pammatutuo nin maipa'ka'
kongko a ginwa' nan Ispirito nan Dios yupa' sa pakayadi' na. Sa sarba
nin lulugar, mangibwat sa Jerusalem anggan sa Ilirico, naila'pos koyaynan
nipatanda' a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
20 Anaod, natukid ko a apes kon tuloy nin gaw'en a si ipatanda' koyay
Mabistan Patanda' sa lulugar a kai raya et gapo nin tanda' si Cristo, ta pigaw
nin kai akoyna nin mangipatanda' sa nangipatandaan raynan raruma.
21 Ket, sain a gaw'en ko, maitukoy sa sayti a mabasa sa Masanton Kasur-
atan,
“Saraytaw saray tutawon kai et nakarnge' maipa'ka' kona,
makatanda' raya li' a lamang,
tan saraytaw saray kai et napatandaan,
mataros ra li' a lamang a maipa'ka' kona.”*

Plano na ni Pablo nin Bisitawen yay Roma

22 Say paku-pako ko sa lulugar a saray tutawodtaw ket kai ra et nin narnge'
a maipa'ka' kona ni Cristo a makabada' a kai ako pakapika' isen komoyo sa
Roma.
23-24 Bale' sawanin ta nayadi' koynay gawa' ko sa sain a lulugar, dumalan
akodsen li' komoyo no mako ako sa Espanya, bana' ta na'teng anan rabay koy
makapika' isen komoyo. Ket mayadi' li' a anted a panaon kodsen komoyo nin
mamin ririket kongko, ilalwan kon matulungan rako li' sa pangituloy koyna
nin pako ko sa Espanya.
25 Bale' sawanin, matkap a mako ako yapo' sa Jerusalem ta main nin iyater
kon tulong konran tutawo nan Dios itaw,
26 ta saray mammemper iti sa prubinsyan Macedonia tan Acaya, naisip
ran mabista a byan rasaran tulong a mumaidap nin tutawo nan Dios itaw
sa syudad nin Jerusalem.*
27 Nangibwat sa nakem ran bukod a ginwa' ra in. Bale' matkap nin tuloy
a tulungan rasaray mumaidap itaw sa Jerusalem ta bara'mon siuutang sara
konra. Wanin bana' ta nangibwat konran Judio, mangkakirama' saray ambo'
nin Judio sa bubindisyon sa byay nin naipasaya konan Dios. Ket anaod,
manepeg tamo' a tulungan rasaray Judio yupa' sa bubindisyon a mausar sa
inawru-awron byay a man'ibi nan Dios konra.
28 Ket no nayadi' koynayti li' nin gawa' ko tan naiparisibi koyna li' a
kwartan tulong konradtaw sa Jerusalem, mako akoyna li' sa Espanya tan
dumalan akodsen komoyo.
29 Ket, tanda' ko nin sa kappako kodsen komoyo, mabindisyunan natamo
li' nin kusto ni Cristo.

---

* **15:21** Isaias 52:15. * **15:26** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:1-4; 2 Corinto 8:19; 9:5.

30 Bubsat, sa kakanaan na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, tan sa pan-
gangado' tamo sa sayan-saya nin mampangibwaten nan Ispirito nan Dios,
mairot kon dawaten komoyo a tulungan rako nin masuet moyon kadadasal.
31 Idasal moyo pa a idipinsa nakon Dios nin kai rako mapa'no nin saray kai
raya akuen si Cristo itaw sa Judea. Idasal moyo et a say tulong nin kwarta
nin ika' kodtaw sa Jerusalem ket siririkat ra kumon nin risibyen nin saray
tutawo nan Dios itaw.
32 Idasal moyo a wanin, ta pigaw nin no karabayan nan Dios ket maririket
akon makarate' isen komoyo tan, sa pakakikalamo' ko komoyo ket mainaw-
nan atamo.
33 Sapa kumon ta si Dios a syay puon nin pitutuno ket isen ya komoyo
nga'min.

Peteg a wanin kumon!

16

Say Pangingitandudo' kona ni Febe

1 Man'itanda' koya sawanin komoyo a busat tamo sa pammemper a si
Febe a saya nin katulungan sa trabaho sa dupong ran mammemper itaw sa
Cencrea.
2 Akuen moyadsen komoyo bana' ta tawo naya ni Uunuren, ta wanin a
manepeg nin gaw'en ran tutawo nan Dios. Tulungan moya sa animan a
pakatkapan na ta abaw saraynay tutawon tinulungan na, ket saya akoyna
konra.

Pammakumusta konran Tutawo

3 Pakumustawen moyo sara pa si Priscila tan si Aquila nin katrabahwan
ko sa pagsisirbi ko konan Cristo a si Jesus.
4 Nisanla' ray byay ra bana' kongko, kanya' nin alaki a utang kon maong
a nakem konra. Wanin anamaet a sarban dudupong ran ambo' nin Judio a
mammemper.
5 Pakumustawen moyo sara anamaet pa a mammemper nin mididinep
isen sa bali ra ni Priscila tan Aquila.
Pakumustawen moya anamaet pa a mablin amigo kon si Epeneto. Syay
sangkau'nawan nin nagmatalek kona ni Cristo itaw sa prubinsyan Asia.
6 Pakumustawen moya pa si Maria; nipakapaidap yan kusto nin tumu-
long komoyo.
7 Pakumustawen moyo sara pa a kadayaan kon Judio a sara si Andronico
tan Junia, nin nakalamo' ko sa priswan. Apostoles sara nin bantog tan
nu'na saran nagmatalek kona ni Cristo dyan si'ko.
8 Pakumustawen moya pa si Ampliato. Mabli ya anamaet kongko nin
tawo na nin Uunuren.
9 Pakumustawen moya et pa si Urbano nin katrabahwan mi sa pagsisirbi
mi kona ni Cristo, tan si mablin amigo kon si Estaquis.
10 Wanin anamaet kona ni Apeles nin napatutu'wan anan tutuon tawo
na ni Cristo.
Pakumustawen moyo sara anamaet pa a pamilya na ni Aristobulo,
11 tan si kapada kon Judio a si Herodion, tan saray mammemper itaw sa
bali na ni Narciso.
12 Pakumustawen moyo sara et pa si Trifena tan si Trifosa. Maseseg
saran tawo nan Uunuren.
Pakumustawen moya pa si mablin amiga tamon si Persida nin abaw
anay nagwaan na sa pagsisirbi na konan Uunuren.
13 Pakumustawen moya pa si Rufo a saya yan napili' nan tawo na anaod
nin Uunuren, tan si ina na nin ina koyna sa kwinta.

14 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Asincrito, si Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, tan saray bubsat sa pammemper nin kalalamo' ra.
15 Pakumustawen moyo sara anamaet pa si Filologo, Julia, Nereo tan si busat nan babayi, tan si Olimpas tan saray tutawo nan Dios nin kalalamo' ra.

16 Mipasamanwan kamon mikumustawan nin mangipa'kit nin pilalabyan moyo nin mibubsat sa pammemper kona ni Cristo.
Mampakumustawen kamo nin sarba nin dudupong ran tumper kona ni Cristo nin dinalan-dalanan ko.

Say Masusuyot a Dawat na ni Pablo

17 Bubsat, dawaten ko komoyo a pakatalad kamo konran sarain saray manida' nin uksoy moyo tan sidaen a pammemper ran tutawo bana' sa akay ra nin swawi' sa katutu'wan a niyakay anan gindat komoyo. Andi' kamo gapo nin kilimug-limog konra
18 ta sarain nin tutawo ket ambo' nin si Uunuren tamon Cristo a mampagsirbyan ra, no kai edet, say karabayan ran bukod. Mabibistay irgo ra tan mama'yu-pa'yok sara ket manlingwen rasara tamo' a tutawon ambo' nin mapangadal.
19 Anaod, pitanda-tanda' ran mammemper sa nagsikabarang nin lugar a maipa'ka' sa katutulok moyo kona ni Cristo, ket maririket akon tuloy maipa'ka' komoyo. Wanin man, dawaten ko nin pakatalad kamo ta rabay kon mag'in nin mautek kamo no maipa'ka' sa pangwa' nin kamaungan, bale' kasan tanda' moyo no maipa'ka' sa pangwa' nin kadukaan.
20 Ket no wanin moyo, si Dios a syay puon nin pitutuno, sa ambo' anan ma'teng ket liso nayan ipatalo komoyo si Satanas.
Rumate' kumon komoyo a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.

Say Pammakumusta ran Kalalamo' na ni Pablo

21 Si Timoteo nin katrabahwan ko, pakumustawen nakamo; wanin ra anamaet ni Lucio, Jason tan Sosipatro nin kapada kon Judio.
22 Si'ko anamaet nin si Tercio a tagasurat ni Pablo sa nibarita' na konan sitin surat na, mampakumustawen katamo bilang kapada moyon mammemper kona ni Cristo.
23-24 Si Gayo nin mampagtuluyan ko a si'kon si Pablo, a sa bali nay pididinepan ran mammemper iti, mampakumustawen nakamo.
Mampakumustawen nakamo et ni Erasto nin trisuriro nan syudad nin Corinto. Mampakumustawen nakamo et anamaet ni Cuarto nin busat tamo sa pammemper.*

Pangrarayo konan Dios a Sangkadunungan

25 Raywen tamoyay Dios!
Sya tamo' a makapama'get nin pammemper moyo mangibwat konan
Mabistan Patanda'
a man'ipatanda' ko maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
Sin gindat a panaon, bara'mon niyadi yaytin katutu'wan
bale' sawanin, mayadi' a pinasyan kaanrwan nin panaon a linmabas, 26 ket
nipatandaan nayna in nin katutu'wan nin Dios.
Nipaisurat-surat na in konran prupita sin na'teng anan panaon tan sawanin
ket nigan-gan na anamaet a ipatandaan ti nin katutu'wan sa sarban
tutawodti sa mundo

* **16:23-24** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo. Peteg a wanin kumon!*

nin si Dios a kasan tarana' tan kasan lamang nin anggawan,
ta pigaw nin say sarba ket tumulok kona bana' sa pagmamatalek ra kona.
27 Si Dios, syan bukod a sangkadunungan sa sarba!
Marayo ya anggan-angga bana' sa ginwa' na yupa' kona ni Jesu-Cristo.
Peteg a wanin!

Si U'nan Surat na ni Apostol Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti a u'nan surat na ni Pablo konran mammemper itaw sa syudad nin Corinto. Main nin nu'na dyan siti nin surat na konran taga Corinto (5:9), bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. Sitin surat na sawanin ket sinurat naya bana' sa maprubliman kapapa'sar nan dupong ran mammemper itaw tan ta pigaw nin ubatan na a tutepet ra (7:1). Maalaga nin tuloy kontamo a main yayti nin surat bana' ta iti tamo nin maadal a maipa'ka' sa prublima nin ba'yon dupong. Maadal tamo anamaet no ani a ubat nan Dios sa saytin prublima.

Nako nayadtaw nin nipatanda' ni Pablo a Mabistan Patanda' sa Corinto sin panaon nin ikarwan paku-pako na sa nagsikabarang nin lugar. Itaw ya nin sayay taon tan kapiknga', ket nagkamain nin dupong ran mammemper itaw (Ginwa-ginwa' 18:1-17). Iti sa Corinto a sintro nin gubyirno nan Acaya a sayay prubinsyan nasakupan nan Roma. Siti si Acaya ket Grecia ana sawanin a ngaran na. Sangkaalakyan tan sangkaimpurtantiwan yaytin syudad si Corinto sin saytaw pwira konan Roma, bana' ta iti ya sa abay nin alakin taaw. Bantog ya bana' sa abaw itaw nin alalakin kumirsyo, abaw a klasin rilihyon, tan bana' a lamang ta abaw saray lulalaki tan bubbayidtaw nin mi'ya-mi'yan tamo'.

Kayadi' nin linmabas a masurok nin tuloy taon, sin itaw ya si Pablo sa syudad nin Efeso, nakarisibi yan surat a nangibwat sa dupong ran mammemper itaw sa Corinto. Main anamaet nin narnge' nan irgu-irgo maipa'ka' konra. Iti konan sitin surat, binibilin nasara maipa'ka' sa piaaway ra (1:10–4:21) tan ambo' nin manepeg nin pirararay (5:1-13; 6:12-20). Imbatan na anamaet ni Pablo a tutepet ra maipa'ka' konran tutawon rabay ray sumrep sa istado (7:1-24), tan no ani a mabistan gaw'en ran saray bubalo tan saray raruman kasan asawa (7:25-40), tan wanin et, say maipa'ka' sa kanen a niyatang sa dios-dios (8:1-13). Nibarita' nadti ni Pablo konra a maipa'ka' sa no ani a manepeg tan kusto nin gaw'en maipa'ka' sa dupong ra, pati say maipa'ka' sa pakababa' nin man'ibi nan Ispirito nan Dios konran mammemper para sa pakapagsen nin pammemper nin saya tan saya (10:1–14:40). Niyakay na et a maipa'ka' sa isusubli' nin mabyay (15:1-58).

Wana ni Pablo a say matkap nin ipamuspusan ran gaw'en ket say kawa'nanen ray saya tan saya (12:31–13:13).

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang tan pakikisalamat na ni Pablo (1:1-9)
- Say prubliman kasan pipapasaya sa dupong ran mammemper (1:10–4:17)
- Matkap a galten rasaran mammemper a gumu-gumwa' nin duka' sa dupong ra (4:18–5:13)
- Say pangingidimanda nin kapada nin mammemper (6:1-11)
- Say pangungusar sa lalaman nin mamin kagalangan konan Dios (6:12-20)
- Say maipa'ka' sa nisurat ran saray mansuratan (7:1–15:58)
  - Si tepet maipa'ka' sa kasesrep sa byay a main nin asawa (7:1-40)
  - Si tepet maipa'ka' sa kanepegan nin mangan nin say niyatang sa dios-dios (8:1–11:1)
  - Say manepeg para konran bubbayi sa dupong ran mammemper (11:2-16)
  - Say manepeg nin tumbuken sa Pagkukumunyon (11:17-34)

Say pangungusar nin pakababa' a mangibwat konan Ispirito nan Dios (12:1–14:40)
Say maipa'ka' sa isusubli' nin mabyay (15:1-58)
Say panininep nin tulong konran kapammemperan (16:1-4)
Say plano na ni Pablo (16:5-9)
Say masusuyot a bubibilin na ni Pablo (16:10-18)
Pammakumusta (16:19-24)

1 Si'ko si Pablo, a bana' ta karabayan nan Dios, sinagyat nakon mag'in nin
apostol nan Cristo a si Jesus. Kalamo' koyadti si busat tamo sa pammemper
a si Sostenes.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mammemper konan
Dios isen sa syudad nin Corinto. Si Dios nipurok nakamo nin tutawo na sin
naipasaya kamo konan si Cristo a si Jesus. Sinagyat nakamon Dios nin mag'in
nin dirin tutawo na kapadan nipanagyat na konran sarban raruman tutawo
sa sarban lugar nin mampangrayo kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, a
syay pari-parihon Uunuren tamo nga'min.
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo,
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Pakikisalamat na ni Pablo

4 Kai nin ma'pos a pakikisalamat ko konan Dios bana' sa bindisyon a nibi
na komoyo mangibwat sa kamaungan na yupa' sa nikaipasaya moyo konan
Cristo a si Jesus.
5 Ket, pinuyaan kamo, si'kamon naipasaya kona, nin sarba nga'min nin
matkap moyo, laloynay pakababa' moyon mangyakay nin minsahi nan Dios
tan say kadunungan moyo nin nangibwat kona.
6 Wanin ta say man'iyakay mi maipa'ka' kona ni Cristo ket niyator moyo sa
kukapusuan moyo,
7 kanya' nin iti nga'min komoyo a sarban man'ipuya' nan Ispirito nan Dios
leg'an moyon masulit nin mantaga'nan a pakaipadar na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.
8 Antabayan nakamon pagsenen anggan kala'pusan ta pigaw nin kasa li'
nin maiparsa komoyo sa awro nin sumubli' yay Uunuren tamon si Jesu-
Cristo.
9 Wanin ta si Dios ket mailalwan ya. Sya a nangayab komoyo nin kikalamo'
ana konan Anak nan si Jesu-Criston Uunuren tamo.

Say Prubliman Kasan Pipapasaya sa Dupong sa Corinto

10 Kanya' nin panginga'do moyo pa, man'aduen kon bubsat, a sa pakayadi'
na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo, ket andi' kamo nin mipuruk-purok. Ana
edet, mipapasaya kamo anamaet nin sayan-sayay pangingisip tan apes
moyo.
11 Man'ibibilin ko in komoyo ta natandaan ko konran tutawo na ni Cloe,
man'aduen kon bubsat, a mampiaawayan moyo no si'no a pangulo nin
manepeg moyon tumbuken.
12 Say rabay kon irgwen ket main sara komoyoy mamarita' a wanra, “Iti
kami kona ni Pablo.” Wanra bale' nin raruma, “Ya, iti kami kona ni Apolos.”
Wanra et nin raruma, “Si'kami, kona ni Pedro*.” Saray raruma et wanra,
“Si'kami bale', iti kami kona ni Cristo.”

---

* **1:12** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas.* Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Juan 1:42.

13 Ka'kit a wanin! Matau-tao ya para si Cristo? Mayin, si'ko para nin si
Pablo a nipasak sa kudos para komoyo? Sin binawtismwan kamo ket sa
ngaran ko para nin si Pablo?
14 Kisalamat ako konan Dios ta ambo' nin si'ko a namawtismo komoyo, no
kai sara tamo' si Crispo tan si Gayo a binawtismwan ko,
15 kanya' nin sawanin ket kasan makapamarita' a binawtismwan ya sa
ngaran ko.
16 Ay o', si'ko et anamain a namawtismo konran myimbron pammali na
ni Estefanas, ket pwira konra kasaynan raruma et nin mapanemtem kon
binawtismwan ko.

Say Nikaipasak nan Cristo ket Syay Kadunungan nan Dios

17 Anaod, kai nako nin nibaki' nin mako mamawtismo ni Cristo, no
kai edet, nin mangipatanda' konan Mabistan Patanda'. Ket sa sain nin
pangingipatanda' ko, kai ako nin mampangusar nin makaayat nin susarita'
ta pigaw nin saray tutawo ket kai sara nin maayat sa kaungan ko, no kai edet,
matandaan ra a si minsahi maipa'ka' sa nipati na ni Cristo sa kudos ket siti a
main nin pakayadi'.
18 Anaod, siin si minsahi nin maipa'ka' sa kuri nin nipati na ni Cristo sa ku-
dos, wanran saray mangkaika' sa pakadusa li' ket kakalawakawan ya tamo',
bale' kontamon man'ikadayo' nan Dios sa pakadusa ket mangkaikspiryinsya
tamoy pagkukuri nin pakayadi' nan Dios sa sain.
19 Wanin a lamang a wanan Dios nin mabasa sa Masanton Kasuratan,
wana,
"Ipa'kit ko a say diri ran kadunungan nin saray mampangipa'ka' a madunong
sara ket kasan kakanaan,
tan ipa'kit ko a say pananaros ran saray matudyo' a pananaros ket kasan
alaga."*
20 Kanya' nin ani a maibarita' tamo maipa'ka' konran saray man'ibilang ran
tutawo nin madunong, tan saray intilihinti, tan saray maong nin mag'irgo?
Kai para a si Dios ket nipa'kit na a say sarban kadunungan nin tutawo ket
kasan kakanaan?
21 O' a ta madunong yan tuloy a Dios ket plano naynan gindat a kai matan-
daan nin tutawo no si'no ya sa pangungusar ran kadunungan ran diri.
Ana edet, rabay nan isalba nasaray tutawo bana' tamo' ta namper sara sa
man'ipatandaan mi a wanran mumadunong ket kakalawakawan.
22 Wanin ta, saray Judio, maningkap saran milagron paka'kitan nin
katutu'wan nin man'iyakay ba'yo sara nin mamper, tan saray ambo' nin
Judio, rabay ray ararem nin uakay nin naipatukdo' sa pangingikit ra bilang
tawo.
23 Say man'iyakay mi bale' ket, si Cristo a syay nibaki' nan Dios nin mag'uray
iti sa mundo ket nipasak ya sa kudos, ket sitin akay swawi' ya sa say iti sa
kukaisipan ra. Maipa'ka' konan siin, saray Judio kai ra gapo nin maitulok a
nakem ra, tan kakalawakawan anamaet tamo' konran ambo' nin Judio.
24 Bale' kontamo nin si'tamon nasagyat nan Dios, Judio atamo man o ambo',
napatutu'wan tamoyna a say nikaipasak na ni Cristo sa kudos ket ipa'kit a
pakayadi' tan kadunungan nan Dios.
25 Anaod, si ginwa' na nin Dios nin man'ipa'ka' ran tutawo nin
kakalawakawan tamo' ket mas maalaga ya dyan say kadunungan ran
diri. Anamaet, si ibarita' ra nin nikatalo nan Dios ket mas a magwaan nan
siti dyan say sarban pakababa' nin tawo.

---

* **1:19** Isaias 29:14.

26 Kiten moyo tanay kapapa'sar moyo, inado' kon bubsat. Sin kinayaban
nakamon Dios, matalag sara komoyoy madunong sigon sa pangingikit ran
tutawo. Matalag sara komoyoy main nin mababa' tan matalag sara anamaet
a ata'gay a nikatawo ra.
27 Anta, si Dios pinili' nasaray tutawon man'ibilang ran raruma nin
kalawakaw ta pigaw nin pading'eyan nasaray mangipa'ka' a madunong sara.
Pinili' nasara anamaet nin Dios a ibilang ran kasan mababa' nin tutawo ta
pigaw nin pading'eyan nasaray mangipa'ka' a mapwirsa sara.
28 Pinili' nasara et nin Dios a ayupa' a nikatawo ra. O' pinili' nay ibilang
nin kasan kwinta ta pigaw nin gaw'en nan makasawan nin kuri a ibilang nin
mapwirsa.
29 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin kasa gapo nin si'numan nin tawo a
makapimaung-maong sa adapan na.
30 Ket si'tamo bale' nin mammemper, si Dios, nipasaya natamo konan
Cristo a si Jesus. Ket bana' kona ni Cristo, nag'in atamon mapteg sa
pangingikit nan Dios tan nipurok natamon mag'in nin tutawo na tan ginlat
natamo sa pakaaripen nin kasalanan. Sawanin, say kadunungan nan Dios,
iti kona ni Cristo nin nibi na kontamo.
31 Ket bana' ta wanin ma'kit tamoy katutu'wan nan Masanton Kasuratan a
wana:
"No mangipasirayo a si'numan, say ginwa' na tamo' nin Catawan a ipasirayo
na."*

2

Naipatukdo' sa Pakayadi' nan Ispirito a Akay ra ni Pablo

1 Ket si'ko, man'aduen kon bubsat, kai ako nangusar nin ararem a pag'iirgo
o kukaisipan ran mumadunong sin primiro kon nakodsen nangipatanda'
komoyo nin maipa'ka' sa mabistan patanda'* nan Dios.
2 Wanin ta nipangako' ko sa lalaman ko nin say ipatandaan ko tamo'
komoyo ket say maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, say maipa'ka' kona a nipasak
ya sa kudos.
3 Sin rinmate' akodsen komoyo, main nin kakapuyan nin lalaman ko tan
masalak ako ta bangli' no kai ko mababaan nin gaw'en a man'ipagwa' nan
Dios kongko.
4 Sa nipangipatanda' ko, kai ako nangusar nin makaayat nin susarita' nin
bilang konran madunong nin tutawo, bale' si Ispirito nan Dios pinatutu'wan
nin pakayadi' na a nibarita' ko.
5 Say gagara nan Dios ket, a say pagmamatalek moyo kona ket kai moyo
kumon nin ipatukdo' sa kadunungan nin tawo no kai edet, sa pakayadi' nan
Dios.

Say Kadunungan nan Dios ket Niyadi sin Saytaw

6 Mataman bale' nin wanin, main nin peteg nin kadunungan a nangibwat
konan Dios ket sayti a man'iyakay mi anamaet konran saray magsen anay
pammemper ra. Sayti ket ambo' nin kapadan kadunungan nin tawo tamo' o
kadunungan nin nangibwat konran saray mampag'uray konan sitin mundo
nin naiketeg anan makasa a pakayadi' ra.
7 Sayti nin man'iyakay mi ket say plano nan Dios nin niyadi na yapo'. Sin
saytaw et, mi'sa na et nin pinarsa a sarba, nidisisyon nayna no ani a gaw'en
na ta pigaw nin makakirama' atamo sa kata'gayan na.

---

* **1:31** Jeremias 9:23-24; 2 Corinto 10:17. * **2:1** ***mabistan patanda'***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:niyadin plano.*

8 Saray mampag'uray konan sitin mundo kai ra nin natarusan a tutuon
kadunungan nan Dios, kai raya nin naamingaw ti nin plano na, ta no
naamingaw raya, kai raya kumon nin nipasak sa kudos a Uunuren nin
nipadar na a pinasyan kata'gayan na.
9 Anta sitin plano nan Dios, siti a man'ibarita' sa Masanton Kasuratan itaw
sa wana,
“Say pinasyan anda' tan makapaka'ngap nin bubagay a kai et gapo nin na'kit,
kai et gapo nin narnge' o kai et gapo nin sinumrep sa nakem nin tutawo,
sain a bubagay nin nisadya' nan Dios para konran mangawa'nan kona.”*
10 Ket komin nibi nayay Ispirito na, nipatarusan na anaod nin Dios in nin
bubagay ta si Ispirito nan Dios, tanda' na nin maong a sarba nga'min,
mataman et nin say sangkaararman anan adin kukaisipan nan Dios.
11 Kasa anaod nin makataros sa kanakman nan sayay tawo no kai sya tamo'
nin diri; wanin anamaet a lamang, kasan makataros sa kanakman nan Dios
no kai si diri nin Ispirito na.
12 Edet anaod, si'tamo, si Ispirito nan diri a rinisibi tamo! Kanya' nin ambo'
tana nin yupa' sa pangingisip nin tutawo konan sitin mundo a pananaros
tamo, no kai edet, say pangingisip nan Dios. Nibi naya nin Dios a Ispirito
na kontamo ta pigaw nin irama' natamo sa mabibista nin nibi-nibi nan
masibulot a nakem nin Dios kontamo.
13 Ket sa pangipapalaway mi anamaet, kai kami mangusar nin pag'iirgon
bilang konran mumadunong a tawo, no kai say niyakay nan Ispirito nan
Dios. Man'ibarita' mi a maipa'ka' konan Dios nin say man'usaren mi ket say
mangibwat konan Ispirito nan Dios.
14 Bale' si tawon say nikatawo na tamo' a mampag'uray kona, kai na nin
akuen a bubagay nin mangibwat konan Ispirito nan Dios ta kakalawakawan
tamo' nga'min para kona. Kai maabot nin pakataros na ta matarusan ti tamo'
mangibwat sa pangingipatyo' nan Ispirito nan Dios.
15 Si tawo bale' nin si Ispirito nan Dios a mampag'uray kona, matimbang
nay kakanaan nin sarba, bale' saray tutawo a kasa yay Ispirito nan Dios
konra, kai rasara matimbang nin manepeg a tutawon main yay Ispirito
konra.
16 Anaod, mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a wana,
“Si'noy masrepan nay pangingisip nan Dios?
Si'no anamaet a makapangipapalaway no ani a mabista nin gaw'en na?”*
Si'tamo bale', main ya kontamoy Ispirito nan Dios kanya' nin say pinanakem
tamo ket kapada nin pinanakem na ni Cristo.

3

Andi' nin Mipalpagan Maipa'ka' konran Trabahador Tamo'

1 Man'aduen kon bubsat, sin isen ako et komoyo, kai katamo nin naiyakay
nin bilang sa pangangakay ko konran saray mampag'urayan nan Ispirito
nan Dios, no kai edet, niyakay katamo nin bilang nin uabing kamo et a ba'yu-
ba'yo kamo et nin namper kona ni Cristo tan bilang nin mampag'urayan
kamo et nin uapes nin tawo.
2 Bana' ta wanin moyo, niyakay katamo nin say mainum'ay moyon mataru-
san nin maipada sa gatas a ikabyay nin abing. Kai kamo et nin magwa' para
sa ararem nin uakay nin maipada sa kanen ran matuntawo. Anaod kai kamo
et magwa' para sa sayti,

* **2:9** Isaias 64:4; 65:17. * **2:16** Isaias 40:13; Roma 11:34.

3 ta say karabayan moyo et a mampag'uray komoyo. Anaod, main et nin
piiimbelan tan piaaway* komoyo, kanya' nin ma'kit a say karabayan moyo et
nin diri a mampag'uray komoyo nin bilang konran saray ambo' nan tutawo
nin Dios.
4 No saray raruma komoyo wanra, “Si Pablo a mantumbuken mi,” tan saray
raruma anamaet wanra, “Si Apolos a mantumbuken mi,” mapala-palaway
anaod nin ma'kit mangibwat sa man'ibarita' moyo a bilang kamo et nin saray
ambo' nan tutawo nin Dios.
5 Ani ya ket si Apolos tan si'kon si Pablo sa pangngipa'ka' moyo? Pariho
kami tamo' nin mampagsirbi konan Dios, ta pariho kamin nangyakay ko-
moyo, ket tinumper kamo. Man-gaw'en nin barang saya komi a trabaho nan
nibi nan Uunuren.
6 Si'ko bara'mon nimula koy bikoy, tan si Apolos bara'mon sinbuan na, bale'
si Dios a namatubo', ambo' kami.
7 Kanya' nin ambo' yay nangmula o si nambo' a impurtanti, no kai si
namatubo' tamo', si Dios.
8 Si nangmula tan si nambo', parihoy pa'sar ra tan si barang saya ket gun-
gunawan naya li' nin Dios sigon sa trabahon nagwaan na.
9 Anaod, si Dios ket pariho nakamin katrabahwan. Ket si Dios anamaet,
ikon nakamon bara'mon gagawa' na nin mampagtrabahwan mi.

Trabahador sara Tamo' si Pablo sa Pinakatimplo nan Dios

Bara'mo et nin si dupong moyon mammemper ket bali nayan Dios nin
man'ipapa'deng na komi,
10 ket si'koy bara'mon sayay matudyo' nin karpintiro nan Dios. Sa pak-
ababa' a nipuya' na kongko, nipa'deng koy pundasyon bilang sa gawa' nan
maistron panday. Sawanin sakalakoynay mampangituloy nin mampaman-
day konan bali, ket barang saya a mamanday matkap nin ilagen nay gawa'
na a say rabay nin irgwen ket pakandaen nay pangangakay na.
11 Anaod, kal-la si Jesu-Cristo tamo' a ginwa' nan Dios nin pundasyon nin
pammemper tamo a bara'mon sa magsen a pundasyon nin sayay pa'deng,
ket kasaynan raruman magwa' et nin ikwa.
12 Bale' saray pa'sar mampangituloy nin mamanday konan sitin bali,
magwa' a mampangusar saran kagaw'an a kai nin mapuuran bilang say
balitok, pirak, o say mablin bubato; o mampangusar saran kagaw'an a
madali' nin mapuuran bilang say kayo, rabot tan dayami.
13 Ket, say trabahon nagwaan nin barang saya, pa'sar ipadalan li' sa apoy,
ket ma'kit li' no mapuuran o kai, a say rabay nin irgwen, sa awro nin
pangungukom nan Dios ket ma'kit li' no main nin kakanaan o kasa, nin
nagwaan nin barang saya.
14 Ket no pa'sar maagwantawan li' nin nipa'deng nan sayay tawo a apoy,
gun-gunawan naya li' nin Dios,
15 bale' no say nipa'deng na ket napuuran, napirdi a pagal na. Page' a
maisalba ya a mabyay ya, bale' bara'mo yan tawon nalibri tamo' a byay na
sa puor.
16 Maka'ngap ako komoyon mammemper ta bara'mon kai moyo nin
maamingaw a si dupong moyo ket pa'sar timplo nayan Dios ta si Ispirito na
ket mampiikap ya komoyo.
17 Ket no main nin tawon gumwa' nin animan a makasida' konan sitin
pa'sar masagradon timplo nan Dios, sidaen naya nin Dios ta si pa'sar timplo
na ket ikon nayan diri, tan siin nin pa'sar timplo na ket si'kamo.

---

* **3:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' a wanti:tan pipuruk-purok.*

18 Sawanin, usisaen moyon maong a lalaman moyon diri a andi' kamo nin
paibarang sa pangingisip moyo. No main isen komoyo a mampangipa'ka'
a madunong ya sa pagkabyay sa sitin kapresan a panaon, say mabista ket
gurutan nayna in nin kadunungan tan mag'in yayna anabungat nin lantot
sa wanran tutawo, ket konan Dios, sya a peteg nin madunong.
19 Anaod, say kadunungan a mangibwat iti konan sitin mundo ket
kakalawakawan sa pangingikit nan Dios. Mabasa sa Masanton Kasuratan
a wana,
"La'wanen nasaran Dios a madunong sa sirib ran diri."*
20 Wana et a lamang,
"Tanda' nan Catawan nin kasan kakanaan nin say iti sa kanakman ran saray
mumadunong."*
21 Kanya' anaod nin andi' kamo nin mipalpagan a tumutumbok nakamo
nin siti o sitaw e nin mangangakay ta say tutuo ket, si'kamin sarba, iti kami
para komoyo,
22 mataman nin si'kon si Pablo, o si Apolos, o si Pedro*. Mataman et si
sangkamundwan, o say byay, o say patiti, o say mangyadi' sawanin, o say
rumate' et, sarba nga'min ket nibi nan Dios nin ikon moyo para sa kaabigan
moyo.*
23 Bale' si'kamo, ikon nakamo ni Cristo, tan sya anamaet, ikon nayan Dios.

4

Katulong nasara Tamo' nin Cristo si Pablo

1 Ket ta wanin anaod, say matkap nin pangngikwinta komi ket ibabaki' na
ni Cristo. Nagmatalkan nakami tamo' nin Dios nin mangipatanda' nin plano
na a gindat ket kai na et yapo' nin nipatandaan.
2 Sawanin, konan siin, si sayay mampagmatalkan, matkap anaod nin tutuo
ya sa pangngawa' nan man'ipagwa' nan amo na.
3 Ket, kongko, kasan pidumawan no usisaen moyo, o saray raruman tawo,
no matunong a pagtatrabaho ko o kai. Ni mataman si'kon diri, kai ko nin
mapya a pangungusga kon diri sa gawa' ko.
4 Anaod, malinis a kunsinsya ko, bale' kai nin maibarita' nin siin a malinis
ako sa pangingikit nan amo ko a si Uunuren. Sya tamo' a mangusisa' nin
gawa' ko.
5 Kanya' nin andi' moyo nin inabo' a sintinsya ba'yo na et nin inabo' ni
Uunuren a Jesu-Cristo a sintinsya na no sumubli' yadti li', ta ipa'kit na li' nin
padaran a sawanin ket adi tan kai tanda' nin gugagara nin tutawo. Kayadi' li',
say barang saya ket mangrisibin manepeg nin rayo mangibwat konan Dios.

Matkap a Arigen rayan Mammemper si Pablo

6 Nginaranan koya si Apolos tan say lalaman ko, kawa'nan kon bubsat,
nin alimbawa' para sa kaabigan moyo nin pakaadalan moyon say rabay nan
ibarita' nin si wanra a "Andi' moyo nin labasan a no ani a itaw sa kasuratan."
Ket mag'in kamon ambo' nin marangas maipa'ka' komi nin mangangakay
moyo a pablyen moyo saray raruma bale' balawen moyo saray raruma.
7 Si'no ya in si sa wana ket mas ata'gay kamo dyan saray raruma? Kasa-
kasa kamo no ambo' nin si Dios a mami. Kanya' nin no pinayaburan nakan
Dios, andi' ka gapo nin marangas maipa'ka' sa sain.

---

* **3:19** Job 5:13. * **3:20** Kanta 94:11. * **3:22** ***Pedro***- *Sa Griego:Cefas.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:17,32.

8 Mampangimey kamo a bara'mon kumplito kamoyna sa kamaungan
nan Dios tan kasaynan pakatkapan moyo et kona! Bara'mo kamoynan
mampag'uray itaw sa Pag'adian nan Dios, ket linabasan rakami ana nin
mangangakay moyo! Page' pa anaod kumon nin mampag'uray kamoyna, ta
no wanin kumon ket makakipag'uray kami komoyo anamaet!
9 Wanin pa anaod kumon ta sa wangko ket si Dios, bara'mon ginwa'
nakamin apostoles nin sangkaayupaan a pa'sar sa sarban tutawo. Bara'mo
kamin tutawon nasintinsyawan nin patyen nin mangkikit-kikiten ran sar-
ban tutawo tan uanghil.
10 Man'ikwinta kamin kasinakem bana' kona ni Cristo, bale' si'kamon
inakay-akayan mi, say wamoyo no pinasyan kaungan moyoyna bana' kona
ni Cristo! Kasan mababa' mi, bale' mapwirsa kamo anaod! Kai kami nin
mambaga-bagawen, bale' ata'gay a pangingikit komoyo anaod!
11 Anggan sawanin nin udas ket mabitil tan milata' kami; kurang a seket
mi; mangkaduksa-duksa' kami tan makudti-makodtaw kamin kasan pam-
mali mi;
12 mampagtrabaho kamin maong nin man'usaren mi a gamet min man-
ingkap nin ikabyay mi; no main nin magsari-sarita' komi, idasalan misara;
no marumi'-rumi' kami, itpel mi;
13 no main nin manida' komi ket mabista a ubat mi. Anggan sawanin, sa
pangingikit ran tutawo ket kwinta basura kamidti sa mundo, a sangkaayu-
paan sa sarban tutawo.
14 Kai ko nin man'isurat ti nin pammading'ey komoyo, no kai edet, pammi-
bilin ko komoyon bilang kawa'nan kon a'nak ko.
15 O', a'nak katamo anaod ta abirno nin magkamain kamon abaw nin
mammaga maipa'ka' kona ni Cristo, saya tamo' a kwinta ama moyo. Nag'in
akon bara'mon ama moyo sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus, yupa'
sa nipangiparate' ko konan Mabistan Patanda' komoyo.
16 Kanya' anaod nin mandawaten ko komoyo, arigen moyo a kabibyay ko.
17 Siin a rason no mayin a binibilin koyan makodsen komoyo si Timoteo,
ta pigaw nin ipapanemtem na komoyoy pigagawa' ko a sayti ket nangibwat
konan Cristo. Man'ikwinta koya anamaet nin kawa'nan kon anak ko sa
pammemper tan mailalwan koya. Say ibarita' na komoyo ket syan lamang a
man'iyakay ko sa adtiman nin dudupong ran mammemper a keen-keen ko.

Matkap a Galten saray Gumu-gumwa' nin Duka' sa Dupong

18 Sawanin, sa pangngipa'ka' ran raruma komoyo a mali'mo akoynan
makodsen ket nipata'gay sarayna.
19 Bale', sa madali' anan awro, mako akodsen no iyaburoy na nin Uunuren
tan tandaen ko no ani a pakayadi' ra, ambo' tamo' a maibarita' ran sarain a
mampipata'gay.
20 Anaod, ipa'kit nan Dios a mampag'urayan nayay sayay tawo yupa' sa
gawa' nin pakayadi' na sa kabibyay nan tawo, ambo' nin yupa' sa mabistan
irgo nan tawo.
21 Ani a rabayen moyo? Mako akodsen para nin main awit nin aspok, o nin
maipa'kit koy pangawa'nan tan kauyamuan ko komoyo?

5

1 Ket say mas grabi et, kunsintidor kamo! Naipara-parate' ana kongko a
main nin nikasama' nin gawa' a man'aburuyan moyodsen! Si magsyuman
kona ket ka'yan nayan saya nin lalakidsen komoyo!* Klasin kadukaan in a

* **5:1** Mabasa a maipa'ka' sa kai nin pangangaburoy sa saytin gawa' sa Levitico 18:8; Deuteronomio 22:30; 27:20.

mataman et nin saray ambo' nin mammemper ket kai ra aburuyan!
2 Ket si'kamo, mampipata'gay kamo et sa udin! Matkap kumon ket
gumereng tan duming'ey kamo, tan matkap a maglat yay tawon man-
gumwa' nin wanin sa dupong moyo!
3-4 Abirno nin kasa akodsen, kalamo' rako sa kanakman. Kanya' nin
bara'mon isen akoynan lamang, ket sa pangilalaman ko kona ni Uunuren
tamon Jesus, sinintinsyawan koyayna a tawon man-gumwa' nin wanin. Sa
pididinep moyo, kalamo' rako sa kanakman, ket sa pakayadi' na ni Uunuren
tamon Jesus,
5 iyagwang moya in nin tawo kona ni Satanas* ta pigaw nin paidapen naya
sa lalaman na ket mapatgen a pagkakasalanan na ta pigaw nin maisalba yan
diri sa awron sumubli' yay Uunuren tamo.
6 Sain say pipata'gay moyo ket ambo' nin manepeg sa kapapa'sar moyon
wanin isen! Sigurado akon tanda' moyo a say kasalanan nan saya komoyo
ket apiktawan nay intiro moyo, kapada a say daite' tamo' nin pammakbo ket
pakbwen nay intiron masa.
7 Galten moyoynay kadukaan a bilang nin pammakbo sa kabibyay moyo,
ta pigaw nin maringgas kamo ket mag'in kamon bara'mon ba'yon masa
a kai gapo nalawukan nin pammakbo, ta wanin a talagay pa'sar moyo.
Anaod, si Cristo a syay pa'sar Karniro tamo para sa paninilibra nin Pistan
Nipanglabas* ket nida'ton yayna!
8 Edet, udas anan pagsisilibra sa nikaparinggas tamo! Andi' atamoyna nin
gumwa' et nin bilang sa saytaw sa gindat a kabibyay tamo a say duka' a gawa'-
gawa' tan main nin duka' a uapes, no kai edet, nin main anan karinggasan tan
katutu'wan, kapadan tinapay a kai nalawukan nin pammakbo.
9 Nisurat koyna komoyo* a andi' kamo nin kilimug-limog konran tutawon
man-gumwa' nin nikasama',
10-11 bale' kai ko rabay nin irgwen a saray ambo' nin mammemper. Wanin
ta no sara wadi' a pal'isan moyo nin kilimug-limugan, matkap a lumakwan
kamoyna konan siti nin mundo. No kai edet, si man'ibarita' kon andi' moyo
nin kilimug-limugan ket si sayay mampamarita' a mammemper ya bale'
kiraray ya sa ambo' nan asawa, o maagom ya, o mangrarayo yan dios-dios,
o mabirngas ya, o mabubok ya, o mannakaw ya. Ni kidungon mangan, andi'
kamo gapo nin kidungo sa wanin nin tawo.
12 Anaod, kai nin naipudir kongko a manintinsya konran ambo' nin
mammemper, no kai saray kapada tamon mammemper a kabiangan tamo.
13 Si Dios a manintinsya konran ambo' nin mammemper. Bale' wanan
mabasa sa Masanton Kasuratan,
"Galten moyo saray gumu-gumwa' nin duka' sa dupong moyo."*

6

Say Pangingidimanda nin Kapada nin Mammemper

1 Saya et, kai kamo tana para nin mading'ey a si saya komoyo a main nin
riklamo konan sayay kapada moyon mammemper ket ika' naya sa husgado
konran kai raya nin tanda' a Dios? Matkap ket iyadap moyo in kumon konran
tutawo nan Dios!

---

* **5:5** Main saray raruman tawon niyagwang na ni Pablo kona ni Satanas sa 1 Timoteo 1:19-20. * **5:7** Mabasa moyo et a maipa'ka' konan siti si ***Pistan Nipanglabas*** itaw sa Glusaryo. * **5:9** Main nin surat na ni Pablo konra nin nu'na dyan konan siti bale' kai tamo nin tanda' a linaman na. * **5:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 13:5; 17:7,12; 21:21; 22:21,24; 24:7.

2 Kai moyo para nin tanda' a main li' nin awron si'tamon tutawo na
ket pag'urayan tamoyay intiron mundo? Gaw'en moyo in li', kanya' nin
marisulbi moyo kumon a madidintek tamo' et nin bubagay.

3 Kai moyo para nin tanda' a mangusisa' atamo li' nin uanghil? Gaw'en
moyo in li', kanya' nin matkap ket mas babaen moyo nin risulbyen a bubagay
a maipa'ka' sa byay tamo' et iti sa luta'.
4 Ka'kit nin wanti a gawa' moyo! No main nin riklamo moyo ket sukat a
konran saray kasan pakibiang ra konan Dios moyo ipagamet nin iparisulbi!
5 Duming'ey kamo! Ani kasa tanan madunong isen komoyon makababa'
nin manimbang no si'noy main nin katunungan konran bubsat na sa pam-
memper a mampikuntra?
6 Ka'kit nin wanin a si sayay mammemper ket ika' naya sa husgado a busat
na sa pammemper! Sa udin, konra et nin ambo' nin mammemper!

7 Say katutu'wan, si midimandawan kamoyna ket ipa'kit a nadaeg ana a
pammemper moyo. Mas mabista a imbis nin idimanda moyay busat moyo sa
pammemper ket si palabasen moyo tana no naagrabyado tan nasaor kamo;
8 bale' si'kamoyna edet a mampangagrabyado tan mampanaor, ket konra
et nin bubsat moyo sa pammemper!
9 Tanda' moyon peteg a saray mangangwa' nin ambo' nin mapteg ket
kai sara nin makakirama' sa Pag'adian nan Dios. Andi' moyo nin luku-
lukwen a lalaman moyon diri. Saray tutawon mampangwa' nin madawal
tan nikasama' a gawa', o mangrarayon dios-dios, o mamabayi o kilalaki, o
bakla', o tumboy, o ki'yan sa kapada ran lalaki o kapada ran babayi;
10 o mannakaw, o maagom, o mabubok, o mabirngas, o tulisan, ket kasa
gapo konra a makapangikon nin animan sa Pag'adian na nin Dios.
11 O', wanin ran saray raruma komoyo sin saytaw, bale' naringgasan
kamoyna sa kukasalanan moyo; naipurok kamoyna para konan Dios; naik-
winta kamoynan mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa pagkukuri nin
gawa' na ni Uunuren a si Jesu-Cristo tan si Ispirito nan Dios.

Say Pangungusar nin Lalaman nin Mamin Kagalangan konan Dios

12 Magwa' a wanan ibarita' nin sayay tawo, “Pagkanawanawa ko a gaw'en
koy animan a rabay ko.” Anta, ambo' nin say sarba ket makatulong kontamo.
Si'ko, maibarita' ko, “Pagkanawanawa ko a gaw'en koy animan,” bale' kai ko
nin aburuyan a mag'in akon aripen nin animan.
13 Magwa' et anamaet a wana nin sayay tawo, “Say kanen ket para konan
tyan tan si tyan ket para ya sa kanen, bale' si Dios ket parihon anggawan nayti
li'.” Mataman anaod bale' nin wanin, kai rabay nin ibarita' a say lalaman
tamo ket magwa' tamon agamirenen sa ambo' nin manepeg a pirararay,
no kai edet, naigagaran usaren tamoy lalaman tamo sa pagsisirbi konan
Uunuren, tan si kanepegan nan Uunuren ket say pag'urayan nay lalaman
tamo.
14 Wanti e no maipa'ka' sa lalaman tamo: si Dios, pasublien natamo li' nin
mabyay yupa' sa pakayadi' na kapada nin nipamasubli' nan mabyay konan
Uunuren.
15 Mampangimey kamon bara'mon kai moyo nin tanda' a say lalaman
moyo ket naipasaya kona ni Cristo. Anaod, say lalaman moyo ket pa'sar saka-
sakalakon parti nan si lalaman na ni Cristo. Galten tamoya paray pa'sar parti
nan lalaman na ket ikiraray yayti konan sayay hustis? Andi' gapo!

16 Nepeg moyon tandaen a si lalakin kiraray sa hustis ket kipasaya ya sa
lalaman kona, ta wana sa Masanton Kasuratan, “Saray rwa ket mag'in saran
sayan-saya.”*
17 Ket anamaet bale', si sayay tawo a kipasaya konan Catawan, sya tan si
Catawan ket mag'in nin sayan-sayay kanakman ra.
18 Kaday'an moyo a ambo' nin manepeg a pirararay ta say wanin nin
kukasalanan ket naiduma sa raruman kukasalanan a kai ya nin usaren ti
nin lalaman sa pangngawa'. Wanin ta si tawon mampangwa' nin ambo' nin
manepeg a pirararay, mansidaen nayay diri nin lalaman na.
19 Magwa' para et a kai moyo nin tanda' a say lalaman moyo ket syay
pinakatimplon mampiikapan nan Ispirito nan Dios nin nibi na komoyo?
Ambo' moyoynan ikon a lalaman moyo no kai ikon naynan Dios.
20 Anaod, sinaliw nakamo nin nisubli' nakamo kona, kanya' nin usaren
moyoy lalaman moyo nin makapamin kagalangan konan Dios.*

7

Si Tepet Maipa'ka' sa Kasesrep sa Byay a Main nin Asawa

1 Sawanin, say ibarita' ko maipa'ka' sa nisurat moyo kongko.
Mas a kaabigan no si sayay lalaki ket kasa nin asawa na.*
2 Bale', ta pigaw nin mapal'isan nin barang saya a pagkakasalanan yupa'
sa ambo' nin manepeg a pirararay, si sayay lalaki o sayay babayi ket matkap
a main nin asawa na.
3 Ket manepeg a si asawan lalaki, gaw'en nay ubligasyon na bilang asawa
konan asawa na, tan wanin anamaet konan asawan babayi, manepeg a
gaw'en nay ubligasyon na bilang asawa konan asawa na,
4 ta si asawan babayi, ambo' yayna a mampag'uray sa lalaman na no kai si
asawa nayna; wanin anamaet, si asawan lalaki ambo' yayna a mag'uray sa
lalaman na no kai si asawa nayna.
5 Andi' moyo nin isiblet a lalaman moyo sa saya tan saya, pwira wadi' no
nitaratwan moyon main yapo' nin panaon a kai kamo yapo' nin miraray ta
igagara moyo tamo' yapo' a panaon moyo sa kadadasal. Bale' mayadi' in a
panaon, miraray kamoyna ta pigaw nin kai rakamo nin matukso ni Satanas
bana' ta kai kamoyna nin makaagwanta.
6 Sayti ket pakitarusan ko komoyo maipa'ka' sa pikakasal; kai ko nin
man'igan-gan.
7 Anaod, rabay ko a say barang saya kumon ket kipada kongko nin
kuntinton kasan asawa. Bale' anaod, main nin nibi nan Dios sa barang saya,
tan sayti ket niduduma.
8 Konran balo nin lalaki tan babayi ibarita' koyti:
Mas a kaabigan para komoyo no arigen rako nin kai kamo anamanaet nin
sumrep sa byay a main nin asawa.
9 Bale' no kai moyo nin mapukpukan a lalaman moyo, mas maabig a
sumrep kamo anamanaet sa byay a main nin asawa dyan si mapaidap kamo
sa pammaed sa kaingaran moyon kiraray.
10 Sawanin, sayti a ibarita' ko konran main nin asawa. Kai ti nin nangibwat
kongko no kai gan-gan na nin Uunuren:*
Andi' ya nin kisyay a babayi konan asawa na.

---

* **6:16** Genesis 2:24. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 19:5; Marcos 10:8; Efeso 5:31. * **6:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 7:23. * **7:1** *Mas a kaabigan...asawa na.- O:Peteg nin mabista no kai ya nin mangraray a sayay lalaki.* * **7:10** Say nigan-gan na ni Jesus, itaw sa Mateo 5:31-32; 19:3-9; Marcos 10:2-12; Lucas 16:18.

11 Bale' no kisyay ya wadi' a babayi konan asawa na, matkap a dumaer yan
andi' ana nin kikalamo', o kidunong yan sumubli' konan asawa na. Anamaet,
andi' naya anamaet nin isyay nin lalaki a asawa na.
12 Ket konra anamaet nin saray main anan asawa ba'yo sara nag'in nin
mammemper, wanti a ibarita' ko ta kasan niyakay na maipa'ka' sa sayti nin
Uunuren:
No si sayay lalakin nag'in anan mammemper, si asawa na ket ambo' yan
mammemper, ket sitin asawa na napasayay nakem nan mangkikalamo'
kona, matkap a andi' naya nin isyay.
13 Wanin a lamang a no si sayay babayin nag'in anan mammemper, si
asawa na ket ambo' yan mammemper, ket sitin asawa na napasayay nakem
nan kikalamo' kona, matkap a andi' ya nin kisyay.
14 Nibarita' ko a wanin ta bana' konan si asawan mammemper, babayi o
lalaki, si asawa nin ambo' nin mammemper ket naiyayi yaynan lamang sa
pikakalamo' a iti sa pudir nan Dios. No ambo' nin wanin, saray a'nak ra ket
kai nasara kumon nin maako' nin Dios, bale' anaod bana' konan si asawan
mammemper, iti saraynan lamang sa pudir nan Dios.
15 Bale' no si ambo' nin mammemper nin asawa, lalaki o babayi, ket rabay
nay kisyay, aburuyan moya. Sa wantin mangyadi', si mammemper nin
asawa, lalaki o babayi, kai ya nin maitaker nin iti sa istado. Panemtemen
moyo a say rabay nan Dios ket si maituno atamon mammemper konran
sarban tawo.
16 Dumaer kamo kumon nin iti sa istado, si'kamon si asawa moyo ket ambo'
yan mammemper ta sali' pa a mag'in nin dalan kamo a maisalba ya a asawa
moyo.

Dumaer atamo sa Kapapa'sar tamo sin Sinagyat natamon Dios

17 Pwira sa sain, dumaer a barang saya komoyo sa no ani a kapapa'sar
nin nibi nan Uunuren kona sin ba'yo naya nin nasagyat ana nin Dios. Siti
a bibilin ko sa sarban dupong.
18 No bilang wadi' si sayay tawo ket naturi' yayna ta Judio ya sin nasagyat
nayan Dios, andi' na nin galten a paka'kitan a naturi' yayna. Ket no ambo'
ya anamaet nin turi' ta ambo' yan Judio sin nasagyat nayan Dios, kai na nin
matkap a paturi'.
19 Kasan pidumawan nin turi' ya man o kai, no kai say impurtanti ket
mantukiden nay man'ipagwa' nan Dios.
20 Dumaer a barang saya sa no ani a kapapa'sar na sa byay sin nasagyat
nayan Dios.
21 Saya ka paran aripen sin nasagyat nakan Dios? Andi' mo in nin
pakaaburidwan. Bale' no magkamain kan pagkanawanawan mag'in nin
ambo' nin aripen, kalapen ma in nin pagkanawanawa.*
22 Anaod, panemtemen moyo a no saya kan aripen sin nasagyat nakan
Dios nin kipasaya konan Uunuren, naglat nakayna sa pakaaripen mon
magkasalanan ket ginwa' naka nin kanawanawa ana a magsirbi kona.
Wanin anamaet a lamang, no saya kan ambo' nin aripen sin nasagyat ka,
aripen nakayna anamaet sawanin ni Cristo nin magsirbi kona.
23 Nibayad nay byay na ni Cristo nin nisubli' nakamo konan Dios* kanya'
nin tumubale' kamo kona, a andi' kamo nin bara'mon mampaaripen sa
tutawo.

---

* **7:21** *Bale'...kalapen ma in nin pagkanawanawa.- O:Bale' no magkamain kan pagkanawanawan mag'in nin ambo' nin aripen, mas pilien moyna a saya kan maong a aripen.* * **7:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:20.

24 Kanya' nin animan a kapapa'sar sa byay nin barang saya sin panaon a
nasagyat nayan Dios, dumaer ya sa saytaw nin kapapa'sar na nin kialuyon
konan Dios.

Si Tepet Maipa'ka' konran Kasan Asawa tan konran Balo

25 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' konran saray kai et gapo nin
sinumrep sa byay a main nin asawa.

Kasan gan-gan nan Uunuren maipa'ka' konra. Bale', bana' sa inganga'do
nan Uunuren kongko, mapagmatalkan moyoyti say iti sa nakem ko a itao ko
komoyo.
26 Para kongko, bana' sa abaw nin idap a man'adapen tamo, mabista para
konan sayay tawo a kai nin sumrep sa byay a main nin asawa.
27 Bale' si'kamon lulalaki nin main anan asawa, andi' moya nin isyay a
asawa moyo. Ket no kasa et nin asawa mo andi' kayna nin mangrap.
28 Wanin man, kai ya nin magkasalanan a sayay babayi o lalaki no sumrep
ya sa byay a main nin asawa, bale' maprublima a byay a main nin asawa.
Anaod, rabay katamon ipal'is sa maprubliman kapapa'sar.

29 Siti a rabay kon tarusan moyo, bubsat:
Anted anay panaon. Kanya' nin mangibwat sawanin, andi' moyoyna nin
kaaburidwan nin tuloy a animan a iti komoyo; asawa man,
30 o puon nin rumiga, o puon nin gumereng, o kumirsyo man,
31 o kabiangan man iti sa mundo. Wanin ta say kapresan a kapapa'sar nan
sitin mundo ket dandani ana nin mangangga.

32 Sawanin, say rabay ko ket si andi' moyo nin kaaburidwan a maipa'ka'
sa no pa'no moyon magwa' a rispunsibilidad moyo. Anaod, si sayay lalakin
kasan asawa, say pipanemtem na ket no pa'no nayan pagsirbyan a Uunuren
nin mapaririktan yay Catawan kona.
33 Ket si sayay lalakin main nin asawa anamaet, say pipanemtem na ket
no pa'no nayan mabyan nin mabistan byay a asawa na nin mapaririktan ya
kona.
34 Anamaet a lamang, mapiduma nin bilang sa wanin a maipa'ka' konran
bubbayi. Si babayin kasan asawa o kasaynan asawa, say pipanemtem na
ket no pa'no nayan pagsirbyan a Uunuren, kanya' nin say lalaman na tan
say kanakman na, ket ikon na tamo' nin Uunuren. Bale' si babayin main nin
asawa, say pipanemtem na ket no pa'no nayan mabyan nin mabistan byay a
asawa na nin mapaririktan ya kona.

35 Para sa kaabigan moyo ket nibarita' ko in komoyo a ambo' nin pammaed
komoyo. Say apes ko ket si mabista tan matunong a kabibyay moyo ta pigaw
nin kasan makaribang komoyo sa pagsisirbi moyo konan Uunuren.

36 Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin main nubya bale'
mampagdwadwa ya no ituloy nayan ikasal, bale' magkamain yay lalaki nin
ma'mot nin pangangapes konan inado' na. Maaburuyan a pakasal sara.
Ambo' in nin kasalanan.
37 Bale' no nidisisyon nan sayay lalaki a kai yayna nin kikasal konan inado'
na, no kai edet pagmantiniwen naya sa kapapa'sar nan sayay balasang,
mabistaytin lamang, dapot no magsen a pinanakem na, no kai ya tamo' nin
napasuet, tan no mababa' nan dangkaan a lalaman na.

38 Edet, mabista no kikasal yay lalaki konan nubya na, bale' mas mabista
no kai ya nin sumrep sa istado.*
39 Si sayay babayin main nin asawa, pa'sar na a naitaker konan asawa na
leg'an a mabyay yay lalaki. Bale' no mati yay asawa na magwa' yan kikasal
sa si'numan a rabayen na, bale' matkap a si kikasalan na ket mammemper
ya.
40 Bale' para kongko mas mariga ya no kai yayna nin kiasawa anamanaet.
Sa wangko, kumpruntado anamaet in sa no ani a bibilin nan Ispirito nan
Dios.

8

Si Tepet Maipa'ka' sa Kanen a Niyatang sa Dios-dios

1 Ket sawanin anamaet, say maipa'ka' sa pakipangan moyon kanen a
niyatang sa dios-dios:
Bilang sa wamoyo, tanda' tamoyna a katutu'wan a kasan pakayadi' ran
sarayti kontamo. Sain say pakatanda' tamo bale', magwa' nin mag'in nin
pangibwatan tamon rumangas ket kai ti nin makapaabig, no kai say gawa'
tamo mangibwat sa pangangado' tamo a makapagsen konran kapada tamon
mammemper.
2 Si sayay mangipa'ka' a masadag anay tanda' na, say katutu'wan ket say
tanda' na kurang et,
3 bale' si tawo nin mampangado' ya, syay peteg a main nin tanda'.*
4 Ket sawanin anaod say maipa'ka' sa pangangan nin niyatang sa dios-dios.
Tanda' tamo a sarain nin raywe-raywen ran tutawo, ambo' saran peteg tan
kasan raruman tutuon Dios no kai saya tamo'.
5 O', abirno abaw saray sabtan ran dios-dios itaw sa langit man o iti sa luta',
tan sarayti ket ikwinta rasaran dios tan uunuren ran tutawo,
6 kontamo bale' nin mammemper, saya ya tamo' a Dios, si Ama. Pangib-
waten nay sarba tan mabyay atamoynan magsirbi tan mamin rayo kona.
Sayan-saya ya tamo' anamaet a Uunuren tamo a si Jesu-Cristo, a dinmalan
kona, naparsay sarba tan bana' kona, mampagkabyay atamo nin nauman.
7 Bale' ambo' nin saray sarban mammemper ket pariho a pakataros. Saray
raruman naiparmaw sa pangrarayo nin dios-dios, no bilang wadi' a mangan
sara nin niyatang sa dios-dios, say wanra no mampangrayo sara nin dios-
dios. Ket bana' anaod ta ambo' et nin ararem a pakataros ra, no mangan sara
nin sain, maguloy kanakman ra.
8 Say tutuo bale', no ani a kanen tamo ket ambo' in a rason nin ma-
paririktan tamoyay Dios. No mangan atamon sayay klasin kanen, kasan
kabalikasan nin pangangan tamo konan Dios; ket no kai atamo nin mangan,
wanin anamaet a lamang.
9 Wanin man, pakailag kamo, si'kamon magtanda' a main nin kanepegan
moyon mangan nin niyatang sa dios-dios, ta bangli' a mag'in in nin puon

---

* **7:38** *Say raruman katarusan sa Griego ket:* 36*Sawanin, say maipa'ka' anamaet konan sayay lalakin main nin anak nin balasang. No maamingaw na nin abas a awaan nayaytin anak na nin sumrep sa istado, tan si anak nan babayi ket iti yayna sa idad, ket mamper yan manepeg a main nin gaw'en na, maaburuyan yan gaw'en na animan a disisyon na. Ambo' nin duka' no aburuyan nayan sumrep sa istado.* 37*Bale' no kai ya anamaet nin mampiliten nin si'numan nin gaw'en na in no kai edet pagkanawanawa nan gaw'en a animan nin rabayen na, no nidisisyon nayna sa kaisipan nan magmantini yan balasang sa pudir na a anak na, mabista anamaet in.* 38*Edet, no aburuyan nayan sumrep sa istado a anak na o no kai, ket parihon kusto a man-gaw'en na, bale' mas mabista no kai naya nin pasrepen sa istado.* * **8:3** *bale' si tawo...nin tanda'.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:bale' si tawo nin kawa'nan nayay Dios, sya, inalilbi' nayayna nin Dios nin tawo na.*

nin pagkakasalanan ran saray ambo' et nin ararem a pakataros ra yupa' sa
pangwa' ran bagay a kuntra sa mantepren ra.
10 Bilang wadi', si'ka nin makataros sa sain ket itaw ka sa balin dios-dios*
nin mampangan ket main nin busat a ambo' et nin ararem a pakataros na
nin maka'kit komo, bangli' no masugsog yan mangan nin niyatang abirno et
nin sa wana ket mampangrayo yaynan dios-dios.
11 Ket yupa' sa wanin anaod, mangibwat sa kimey mo a si'kan main nin
pakatanda', ket mangkasida' a byay nan kapada tamon mammemper a para
kona ket nati ya si Cristo.
12 Ket sa wanin a mangyadi', magkasalanan ka kona ni Cristo bana' ta
mampagkasalanan ka konan busat mo sa pammemper nin makapoy a
pammemper na ta man'ipagwa' mo kona a sa wana ket kasalanan.

Say Kanepegan ra ni Pablo bana' ta Apostol sara

13 Edet anaod, pauryan koynay kanepegan ko. No say pangangan ko ket
pangibwatan nin masida' a byay nan busat ko sa pammemper, kai akoyna
gapo nin mangan nin sain ta pigaw nin ambo' ako a mag'in nin rason a
magkasalanan ya.

9

1 Tawo ako anaod nin main nin kanepegan. Si'ko anamaet ket apostol ako.
Si'ko anamaet ket na'kit koya si Uunuren tamo a si Jesus. Si'kamo, ambo'
kamo paray bunga nin pagtatrabaho ko para konan Uunuren tamo? Si'kamo
anaod!
2 Ket mataman no saray raruma ket kai ra nin alilbien a saya akon
apostol, si'kamo bale', tanda' moyon peteg a apostol nako anaod bana' ta
say pagkabyay moyon naipasaya konan Uunuren yupa' kongko ket ipa'kit a
peteg nin apostol nako.
3 Sayti a ubat ko konran saray isen komoyo nin mampanita kongko
maipa'ka' sa kanepegan ko:
4 Kasa paran kanepegan min si'kamin apostoles nin mangrisibi nin
sustinto mi mangibwat konran saray mammemper a mampagsirbyan mi?
Main, syimpri a!
5 Anamaet, kasa paran kanepegan kon awit-awiten koyay asawa ko a sayan
mammemper sa keen-keen kon bilang konran raruma nin apostoles tan
saray bubsat na ni Uunuren a Jesus tan si Pedro? Main a lamang!
6 O, bangli' no si'kami tamo' ni Bernabe a kasan kanepegan nin tumgen
anan magtrabaho et nin raruma nin paningkapan min ikabyay mi? Impusi-
bli nin wanin!
7 Adti kamo nin maka'kit nin sayay sundalo' a sya a mamayad sa matka-
matkap na nin mako kigira o sayay mangmumula a kai na nin matawayan
a bungan mula na, o sayay mammastor a kasan tao na konran uayep a
mampasturan na? Kasa gapo nin wanin!
8 Sayti nin man'ibarita' ko ket ambo' nin say ibarita' nin tawo tamo'.
Man'ibarita' tin lamang sa Libron Gugan-gan
9 nin nipataoy nan Dios kona ni Moises ta wanadtaw, “Andi' ma nin
barungusan a baka a man'usaren mon mangirik.”* Sawanin, si baka tamo'
kasi a mangkapagawan nan Dios sin nipasurat naya in?

---

* **8:10** Sitin lugar ket man'usaren yan pangraywan nin dios-dios tan pangikaan nin say iyatang konra. Magpunsya saradti a tutawo nin say kanen a niyatang ket kanen ra. * **9:9** Deuteronomio 25:4. Mabasa et a maipa'ka' sa kanepegan ran pangulo sa kuston sustinto sa 1 Timoteo 5:17-18.

10 Kai, ta kasan dwadwa a si'kamin trabahador nan Dios a mangkapa-
gawan isen anamaet. Naisurat anaod in ta pigaw nin maipa'kit a si'kamin
trabahador nan Dios ket main nin kanepegan min mangrisibin sustinto,
kapada a si sayay mangngadado o sayay mangyayatab ket ilalwan na a main
nin tao na.
11 Bara'mon nimula mi komoyo a mabistan bagay-bagay a main nin kabi-
angan konan Dios. Mabyat kasin tuloy no bara'mon mangyatab kami nin say
bubagay iti sa mundo a mangibwat komoyo? Syimpri kai!
12 No saray raruma ket main nin kanepegan ran maningkap nin sustinto
mangibwat komoyo, mas main nin kanepegan mi ta si'kami a nangiparate'
konan Mabistan Patanda' komoyo maipa'ka' kona ni Cristo. Wanin man,
kai mi nin inusar in nin kanepegan mi, no kai edet, nitpel mi a sarba, ta
pigaw nin kai kami mag'in nin makapaed sa pangangako' ran tutawo konan
Mabistan Patanda'.
13 Sigurado nin tanda' moyo a saray magsisirbi sa sayay timplo ket
mangkalapen ray ikabyay ra sa timplo. Saray mangawit nin da'ton ran
tutawo sa altar ket main nin tao radtaw sa da'ton.
14 Bilang wanin, nibibilin na ni Uunuren a Jesus a saray mangipata-
patanda' nin Mabistan Patanda' ket kalapen ray ikabyay ra konran saray
mampagsirbyan ra.*
15 Wanin man, kai ako gapo nangusar nin sain nin kanepegan ko ket kai
koyti anamaet nin man'isurat sawanin ta pigaw nin maningkap akoynan
sustinto komoyo. Maong anay mati ako sa bitil dyan si mangrisibi akon
sustinto nin makaglat sa maipasirayo ko. Siin ket si man'ipatanda' koyay
Mabistan Patanda' nin kai nin pabayad.
16 Si pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda' ket kai ya magwa'
anaod nin rason a ipasirayo ko, bana' ta sitin trabaho ket naipabalatay ya
kongko tan kado' akoyna no kai ko nin gaw'en!
17 No kumon a buluntad sa nakem ko nin gaw'en ti, gun-gunawan nakon
Dios. Bale' ambo' nin si'ko a nagdisisyon no kai si Dios a nangipya kongko
kanya' nin
18 adti li' wadi' a gun-guna ko? Siti e, si ipatanda' koyay Mabistan Patanda'
nin kai ako nin pabayad, abirno nin main nin kanepegan kon mangrisibin
sustinto mangibwat sa ginwa' ko.
19 Bana' ta kai ako nin pabayad, ambo' akon aripen nin si'numan a tawo.
Wanin man, man'ikwinta kon aripen ako nin sarban tawo ta pigaw nin abaw
saray maayat kon magmatalek kona ni Cristo.
20 Bilang wadi', no iti ako sa busel ran kapada kon Judio, pigagawa' nin
Judio a pigagawa' ko ta pigaw nin maayat kosara. O', abirno nin ambo'
akoynan iti sa sirong nin pakauray nin Gugan-gan, no iti ako sa busel ran
saray iti et sa sirong nin sain, tumbuken ko anamaet ta pigaw nin maayat
kosara.
21 Ket no iti ako anamaet sa busel ran saray ambo' nin Judio a ambo'
saran iti sa sirong nin say naduma-duman tumbuken nin tutawon Judio,
mampagkabyay ako anamaet nin ambo' nin iti sa sirong nin sayti nin
tumbuken min Judio ta pigaw nin maayat kosara. Kai bale' rabay nin irgwen
nin sain nin man-gaw'en ko a kai ako nin mantumulok sa nigan-gan nan Dios,
ta say katutu'wan, mantumulok ako sa nigan-gan na ni Cristo.
22 No iti ako sa busel ran saray ambo' et nin magsen a pammemper ra,
bilang akon konra, kai ko nin gaw'en taw say main nin pagdwadwawan ra

* **9:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 10:10; Lucas 10:7.

ta pigaw nin mapagsen ko a pammemper ra. Mangkibagayan koy sarban klasin tutawo ta pigaw nin main nin maitagad kon maisalba nan Dios.
23 Sarban sain, man-gaw'en ko ta pigaw nin maiparate' koya a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo tan ta pigaw nin makakirama' ako sa bubindisyon a ibi na.
24 Bilang wadi' sa lumba' nin malayo, siguradon tanda' moyo a sarba ran kilumba' ket malayo sara, bale' saya tamo' a mangrisibi nin primyo. Ket kapada nin sain, si'tamon mammemper kona ni Cristo, gaw'en tamoy sarban mababa' tamo sa panunumbok tamo kona ta pigaw nin mabyan atamo li' nin primyo.
25 Barang saya nin kilumba' nin malayo, disiplinawen nay lalaman nan diri sa sarban bagay bana' sa apes nan mangrisibi nin primyo. Siin nin primyo na bale' ket kai ya gapo nin magnayon. Bale' si'tamo, say man'ipamuspusan tamon risibyen ket say primyo nin magnayon anggan-angga.
26 Kanya' nin bilang wadi' si'ko, sa kabibyay kon iti kona ni Cristo, bilang akon si sayay mangkilumba' nin malayo nin diri-diritso sa peteng. Bilang ako et nin sayay buksingiro nin matudyo' a pammikas tan ambo' tamo' nin siri a magket.
27 Man-gaw'en koy intiron mababa' ko nin madisiplina a lalaman ko ta pigaw nin suhito koya, ta no kai, bangli' a si'ko nin nangyakay konran raruma nin mangrisibin primyo, ket kai nin maikana' a kabibyay ko nin makarisibi.

10

Sayay Pammau-pau'na Mangibwat konran Nu'nan Tutawo

1 Bubsat, adal-adalen moyo in pa a man-gaw'en ko ta rabay kon ipa-panemtem komoyo a nangyadi' konran pupuon tamon Judio sin linmakwan saradtaw sa Egipto. Sarba ra, nidwa'dwa' sara tan sirong rayaytaw si gunem nin itin pirmi sa temben ra. Sarba raynamaet, nalasat rayay mantawagen nin Mu'dit nin Taaw.*
2 Siin nin nasari' ran sarba, bara'mon binawtismwan saran sarba ta pigaw nin mag'in saran tumutumbok na ni Moises.
3 Sarba ra, pari-parihon nangan nin kanen a nibi nan Dios,*
4 tan sarba ra ket ninom sa parihon ranom nin nangibwat konan Dios. Anaod, sitaw si bato* nin nami nin matkap ra ket si Cristo a kalamo' raya tanan lawas adtiman a kina' ra.
5 Bale' abirno nin wanin a ginwa' nan Dios para konra, say ka'bawan konra ket kai nin nakapaririket konan Dios ta nagribildi sara kona. Anaod, pinati nasara ket nidadamuyak a bangkay radtaw sa lugar a kasan tawo.
6 Sarban sain say nangyadi' konra ket mausar nin pammatalad kontamo, ta pigaw nin kai tamo nin apesen a duka'
7 o mangrayo nin dios-dios bilang sa ginwa' ran raruma konra. Mabasa tamo a ginwa' ra a nangatang sara nin wana sa Masanton Kasuratan, “Tumekre' saray tutawo nin mangan tan minom sara. Mi'sa umdeng sara ta miririga saran maong.”*
8 Andi' atamo nin kiraray konran ambo' tamon asawa a bilang sa ginwa' ran saray raruma konra, ket bana' sa sain, sa luob nin sayay awro tamo' ket rwampulo' tan tulo nin ribo sara konra a nati.*

---

* **10:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo kapitulo 14. * **10:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 16:1-36. * **10:4** Mabasa a rway parson nipangyadi' nin sayti sa Exodo 17:1-7; Bilang 20:2-17. * **10:7** Exodo 32:1-6. * **10:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 25:1-9.

9 Andi' tamo nin subuken no adti nin angga a pangingitpel nan Cristo a
bilang sa ginwa' ran saray raruma konra ket pinati-pati nasaran ulay.*
10 Wanin a lamang a andi' kamo nin magriklamo sa no ani a nigagara nan
Dios para kontamo nin bilang sa ginwa' ran saray raruma konra, ket si anghil
nin nibaki' nan Dios, pinati-pati nasara.*
11 Sarban sain, nangyadi' konra nin pag'adalan ran raruma. Naisurat in ta
pigaw nin matandaan tamo a mangyadi' konran tutawon mangwa' nin sain
say ginwa' ra ta iti atamoyna sa panaon a dandani ana nin mangangga.
12 Kanya' nin si si'numan a sa wana ket madaer yayna sa pammemper na,
pakailag ya ta bangli' no rumate' a tukso kona ket masida' ya anamaet.
13 Say subok nin rumate'-rate' kontamo ket say talagan rumate'-rate' sa
tutawo. Bale' si Dios, mailalwan ya bana' ta kai na nin iyaburoy a masubok
atamon kai tamo nin ma'wit. No rumate' a tukso kontamo, gaw'en nan
lamang a maagwantawan tamo ta pigaw nin malasat tamo ket mapal'isan
tamoy magkasalanan.
14 Edet, man'aduen kon bubsat, bana' ta wanin na nin Dios, pal'isan moyo
a mangrayon dios-dios.
15 Si'kamo, manakem kamo, kanya' nin adalen moyon maong ti say iyalim-
bawa' ko komoyo:
16 Sa pidudungo tamo, no kisalamatan tamoya a Dios konan sitaw si
piiinuman tamo, kai para a mangkirama' atamo sa kaabigan nin daya' na ni
Cristo nin tinmuro'? No piraramaan tamo anamaet a siping-sipingen tamon
tinapay, kai para a mangkirama' atamo sa lalaman na ni Cristo nin nibi na
para kontamo?
17 Anaod, bana' ta sayan-saya ya tamo' nin tinapay a piraramaan tamo,
man'ipatarusan nin siin a si'tamo nin abaw nin tutawo ket naipasaya ata-
moyna sa sayan-sayay lalaman.
18 Kiten moyo saraynamaet a Israelita; no kipangan sara sa no ani a
nida'ton konan Dios, man'ipa'kit ra a mangkipasaya saran mampangrayo
konan Dios.
19 Bale' kai ko nin rabay nin ipa'ka' moyo nin man'ibarita' ko a si sayay dios-
dios ket peteg ya, tan kai ko nin man'ibarita' a say kanen a niyatang kona ket
main nin magwaan.
20 Wanin man, say iyatang konran dios-dios ket ambo' nin konan Dios a
pangida'tunan no kai edet, konan duka' a ispirito nan dios-dios. Anaod, kai
ko nin rabay a magkamain kamon kabiangan sa duka' a uispirito.
21 No kiinom kamo sa pammanemtem nin daya' na ni Uunuren a Jesus,
pa'no moyo kadi' et nin magwa' a kiinom anamaet sa niyatang sa duka' a
ispirito? Wanin a lamang, no kipangan kamo nin tinapay nin mangipa-
panemtem kontamo sa lalaman nan si Uunuren a Jesus, pa'no moyo kadi'
et nin magwa' a kipangan sa niyatang sa duka' a ispirito?
22 Mansugsugen moya paran mangimon a Catawan sa man-gaw'en moyo?
Man'isipen moyo para nin wanin ana a pwirsa moyo ket kai nakamoyna nin
madusa?

Say Pagdadangka' sa Pag'in Librin Gumwa' nin Animan

23 “Pagkanawanawa tamo a gumwa' nin animan a rabay tamo,” wanra.
Abirno nin tutuo bale' nin main pagkanawanawa tamo, ambo' nin say
nga'min ket makatulong sa raruma. Ambo' nin sarban gaw'en tamo ket
makapamagsen nin pammemper ran kalalamo' tamo.

---

* **10:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 21:5-6. * **10:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 16:41-50.

24 Matkap nin ambo' tamo' a kaabigan tamon bukod a isipen tamo no kai
edet, say kaabigan ra et anamaet nin kapada tamon tawo.*
25 Mangna' kamo ana bungat nin animan a karnin sinaliw sa palingki nin
andi' moyo nin gulwen a kunsinsya moyon manepet et no say karni ket
niyatang o kai.
26 Anaod, mabasa sa Masanton Kasuratan, “Si luta' tan say sarba nin iti
kona, ikon na nga'min nin Dios.”*
27 Bilang wadi', main nin ambo' nin mammemper a managyat komo nin
mangan sa bali na ket mako ka. Kanen mo a animan nin ipadungo na komo;
andi' moyna nin tepeten no sain ket niyatang sa dios-dios.
28 Bale' no main nin sayay mangkidungo nin mamarita' a wana, “Niyatang
ti sa dios-dios,” andi' ka nin mangan para sa kaabigan nan si namarita' tan
para sa katinekan nin kunsinsya na;
29 ambo' a katinekan nin kunsinsya mo, no kai say kunsinsya na.
Anaod, say pagkanawanawa ko ket kai kumon nin makabiangan nin
kunsinsyan raruman tawo.
30 No nikisalamatan koyay Dios sa kanen ko, mayin ey a mabalaw ako sa
pangangan ko?
31 Edet anaod, matkap a para sa pakaita'gay nan Dios a pangwa' moyo nin
sarba nga'min, mataman nin say pangangan moyo o say pinnom moyo.
32 Andi' kamo nin mangwa' nin animan a pakaibarangan nin si'numan,
Judio ya man o ambo', o tutawo nan Dios.
33 Say matkap nin gaw'en moyo ket say kipada sa man-gaw'en ko a say
makapaabig sa raruman tawo a pirmi kon man-gaw'en, ta ambo' a kaabigan
ko a mantikapen ko, no kai say kaabigan ran sarban raruma, awa' lamang a
mamper sara kona ni Cristo ket maisalba sara.*

11

1 Arigen rako anaod kapadan pangangarig ko kona ni Cristo.

Say Manepeg konran Bubbayi sa Dupong ran Mammemper

2 Sawanin anamaet, raywen katamo ta sipapanemtem kamo lawas
kongko, tan mansunuren moyoy uakay nin niparate' ko komoyo.
3 Mataman bale' nin wanin, rabay ko nin matarusan moyoyti e:
Si ibwatan* nan barang sayay lalaki ket si Cristo, tan si ibwatan nan si
babayi ket si lalaki, tan si ibwatan nan Cristo ket si Dios.
4 Ket bana' anaod ta wanin, si sayay lalaki nin dumasal o ibarita' nay
nipatandaan nan Dios kona sa pididinep moyo, matkap a kasan animan nin
sakbong nan ulo na ta no main, kai naya nin man'ipadar nin ipasirayo a si
ibwatan na.
5 Bale' konran bubbayi ket naiduma ta, no si sayay babayi nin dumasal o
ibarita' nay nipatandaan nan Dios kona ket kasan animan nin sakbong nan
ulo na, kai naya nin man'ipadar nin ipasirayo a si ibwatan na. Makapad-
ing'ey in a kapada no kiniskisan yay ulo na.
6 Anaod, no andi' ya sa manepeg nin bakas na, pakiskis yaynan diritsa.
Bale' bana' ta makapading'ey nin tuloy a kiskis yay sayay babayi o a papukris

* **10:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:4. * **10:26** Kanta 24:1. * **10:33** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:20-22. * **11:3** ***Si ibwatan*** - Sa Griego, say katarusan nan sitin sarita' ket nayi a katarusan nin puon nan ilog tan si sangkaimpurtantiwan sa animan tan si pangibwatan na. Si katarusan nin inusar iti ket ma'kit sa papalaway sa birsikulo 7-9. Si inusar sa ka'bawan nin nipangipataros ket si sarita' nin ***ulo*** o ***pag'uuray*** o ***sangkata'gayan***.

yan bara'mon lalaki a bakas na, say manepeg anaod ket sakbungan nayay ulo na.
7 Anamaet anaod, ambo' nin manepeg no sakbungan nayan sayay lalaki a ulo na ta syay pinarsa nangibwat sa bakas nan Dios ket syay mampangipadar nin mangipasirayo konan Dios a syay ibwatan na. Si babayi bale', sya a mampangipadar nin mangipasirayo konan lalaki a syay ibwatan na.
8 Wanin ta si u'nan lalaki, kai ya nin nangibwat konan babayi no kai, si u'nan babayi, nangibwat ya konan lalaki.
9 Saya et, si lalaki kai ya nin pinarsa para konan babayi no kai si babayi a pinarsa para konan lalaki.*
10 Kanya' nin bana' konan siin nin rason tan bana' ta saray uanghil ket man'imatunan ray pigagawa' ran tutawo nan Dios, matkap nan ipa'kit nin babayi a naibi nin pagkanawanawa kona.

11 Wanin man, sa nikaipasaya tamo kona nin Uunuren, kai raya nin mapagsirbyan nin bubbayi a Uunuren nin kasan pakibiang ran lulalaki tan kai raya anamaet nin mapagsirbyan nin lulalaki nin kasan pakibiang ran bubbayi.
12 O' a ta mataman no sa lalaman nan si nu'nan lalaki a ibwatan nan nu'nan babayi, si lalaki ket matkap a iyanak nayan sayay babayi; bale' si Dios a ibwatan nin sarba.
13 Sayti e a panemtemen moyo sa pagdidisisyon moyo no manepeg kasi a mangipangulo yan dasal a babayi nin kasan sakbong nan ulo na:
14 Ambo' para nin kusto a man'ibarita' ran makapading'ey a mianro yan sabot a sayay lalaki?
15 Bale' sakalako sa sayay babayi ta no anro yay sabot na, ket mamabista kona, tan siin nin anron sabot na ket nibi nayan Dios nin sakbong nan ulo na.
16 Ket no bilang wadi' a main isen komoyo nin kuntra sa saytin man'ibarita' ko, siti a ibarita' ko:

Si'kami tan mataman anamaet lamang sa raruman dudupong ran mam-memper konan Dios sa naduma-duma nin lugar, sain a kaugalian.

Say Manepeg nin Tumbuken sa Pagkukumunyon

17 Ket sawanin, main nin saya et nin ambo' nin manepeg nin gawa' moyo a ibarita' ko komoyo. Wanin ta no mididinep kamo ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios, kai ana edet nin makapaabig komoyo no kai makaduka'.
18 Mu'na-mu'na, naiparate' kongko a no mididinep kamo ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios, mipupurok kamo. Ket midyo tepren ko nin wanin a page'
19 ta mangyadi' a wanin a matau-tao kamo ta pigaw nin maalilbi' saraytaw saray tutuo sa pangingikit nan Dios.
20 Kanya' nin no mididinep kamo ta pigaw nin midudungo kamo kumon nin mangan nin say pakapanemteman nin patiti nan Uunuren, adayo' sa sain a nakem moyo.
21 Anaod, kai kamo kano nin tuma'gan konran raruma ta pigaw nin midudungo kamo kumon nin mangan nin napasaya, no kai mu'na-mu'na kayna kano nin si'kan masiba' nin mangan. Say mangyadi' ket saray raruma ket nabok sara, saray raruma anamaet ket mabitil sara.

---

* **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:26-27; 2:18-23.

22 Ka'kit a wanin! Ani, kasa paran pammali moyo nin pangnganan tan
pinuman moyo? Kasa gapon pangingibilang moyo sa sayti nin nipamipa-
pasaya nan Dios ket man-gaw'en moyon mading'eyan saray mampagku-
rang! Ket sawanin, ani a taga'nan moyon ibarita' ko komoyo maipa'ka' sa
sain? Say raywen katamo? Kai gapo!

Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20

23 Anaod, si'ko, niyakay ko komoyo no ani a niyakay nan diri ni Uunuren
tamon Jesus. Wanti e: Sin mampangapon sara konan sitaw a yabin liniputan
ya, nangalap yan tinapay,
24 nikisalamatan nayay Dios, mi'sa naya nin simpi-simping tan wana, "Siti
a lalaman ko nin maida'ton para komoyo. Gaw'en moyoyti nin pirmi nin
mangipapanemtem kongko."
25 Wanin anamaet, sin nayadi' sarayna nin nangan, kinalap nayay baso tan
wana, "Sayti nin arak a paka'kitan nin ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo
nin pa'geten yan daya' ko nin tumuro'. Tepe' nin minom kamon sayti, gaw'en
moyoyti nin mangipapanemtem kongko."*
26 Anaod, sa pangngawa' moyon sain, angga li' nin sumubli' yaynadti si
Uunuren tamon Jesus, man'ipatandaan moyoy patiti na tepe' nin mangan
kamo nin sitin tinapay tan minom kamo konan sitin kupa.
27 Edet, si si'numan a mangan nin tinapay o minom nin arak nan Uunuren
bale' kai nin maibagay a pigagawa' na sa pidudungo sa say pakapanemte-
man, maranod yan nanida' sa lalaman na nin Uunuren tan sa pinaturo' nin
daya' na.
28 Ket bana' konan siin, matkap a usisaen nin barang saya no kumana' a
kanakman na ba'yo ya nin kipangan nin tinapay tan kiinom nin arak.
29 Wanin ta si tawon mangan o minom a kai na nin asikaswen a napasaya
saray mammemper sa sayan-sayay lalaman kona ni Cristo, mannabuan nan
pakadusa a lalaman nan diri.
30 Siin a rason no ambale' a abaw sara komoyo a maisasakit tan mabublay
a lalaman ra, tan nati-nati saraynay raruma.
31 Bale' no man'usisaen tamoyna yapo' a lalaman tamon diri, kai natamo
nin dusawen nin Dios.
32 Bale' no mandusawen natamo man sawanin nin Dios, man-gaw'en na in
nin pangangakay na kontamo ta pigaw nin kai atamo li' nin maikalamo' nin
madusa konran saray kai nin mamper kona no awro li' nin mangukom ya.
33 Kanya' nin, bubsat, no mididinep kamo nin gaw'en a pakapanemteman
konan Uunuren, taga'nan moyo sara a kalalamo' moyo ta pigaw nin mi-
rarama' kamo nin mangan.
34 Ket no mabitil yayna a si'numan, mangan yayna yapo' sa bali na ta pigaw
nin say pidudungo moyo nin mangan ket kai nin mag'in puon a dusawen
nakamo nin Dios.
Ket say maipa'ka' sa raruma et nin bubagay, bibilinen katamoyna li' no isen
akoyna.

12

Si Ispirito nan Dios a Pangibwatan nin Pakababa' tamo

1 *Ket sawanin, bubsat, ubatan koy nisurat moyo maipa'ka' sa bubagay
a maipa'ka' konan Ispirito nan Dios. Rabay kon mapalaway a pakatanda'
moyo.

---

* **11:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20. Say maipa'ka' et sa ba'yon pakitarato nan Dios sa tutawo ket itaw sa Hebreo 8:6-12. * **12:1** Roma 12:3-10; Efeso 4:1-16.

2 Tanda' moyon sin kai kamo et nin namper kona ni Jesus, naibarang-
barang kamon nangrayo nin dios-dios a kasan byay.
3 Edet, ipapalaway ko komoyo a maipa'ka' sa pag'uuray nan Ispirito nan
Dios. No si sayay tawo ket mampag'irgo ya mangibwat sa pag'uuray nan
Ispirito nan Dios kona, kai nin magwa' a mag'irgo yan paninida' kona ni
Jesus. Kai anamaet nin maibarita' nin peteg nin si'numan a wana, "Si Jesus,
syay Uunuren," no kai ya nin nipaisirong sa pag'uuray nan Ispirito nan Dios.
4 Tandaan moyoyti: Sayan-saya ya tamo' a Ispirito nan Dios mataman nin
niduduma a man'ipuya' na.*
5 Sayan-saya ya tamo' a Uunuren nin mampagsirbyan tamo mataman nin
niduduma anamaet a dalan nin pagsisirbi.
6 Sayan-saya ya tamo' a Dios nin mampagtrabaho sa byay nin barang
saya kontamo nga'min nin nangipuryadi' nin sarba mataman nin niduduma
anamaet a lamang a nagwa' sa byay tamo.
7 Sawanin, si barang sayay mammemper ket mampuyaan yan pakayadi'
nan Ispirito nan Dios ta pigaw nin si barang saya konran nididinep nin
mammemper ket matulungan ya.
8 Bilang wadi', main saraytaw saray mampuyaan nan Ispirito nan Dios
nin mangibwat kona ket mangipatanda' saran kadunungan nan Dios;
main saraytaw anamaet saray mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin
maipapalaway ran kikumpurmi kona a arararem nin bubagay.
9 Ket main saraytaw et saray mampuyaan nan Ispirito nan Dios nin mak-
saw nin pagmamatalek a main nin gaw'en nin mangibwat konan Ispirito
nan diri; main saraytaw anamaet saray mampuyaan nan Ispirito nin diri nin
makapamaanda' sara nin main nin masakit;
10 main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan
Dios nin mangwa' nin mumilagro. Main saraytaw anamaet saray pinuyaan
nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin mangibarita' nin nipatandaan nan
Dios konra, tan main saraytaw anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan
Ispirito nan Dios nin mangipurok no sain ket ibat konan Dios o kai.* Ket
main saraytaw et saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin
makapag'irgon nagsikabarang nin irgo a kai ra tanda', tan main saraytaw
anamaet saray pinuyaan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios nin maibarita'
ray katarusan nin sain nin irgo.
11 Edet, sa sarban sayti ket sayan-sayay nangwa', si Ispirito nan Dios. Itayak
nan ipuya' a pakayadi' na sa barang sayay mammemper dipindi sa rabay na.

Saya atamon Lalaman nin Abaw a Parti na

12 Isipen moyoy maipa'ka' sa nikasaya nan lalaman nan sayay tawo. Abaw
a parti na, bale' mataman no wanin, sayan-sayay lalaman ya tamo'. Wanin
kontamon sarba tamon mammemper kona ni Cristo, sayan-sayay lalaman
natamodti ni Cristo.
13 Wanin ta, nalipos atamo nin sayan-sayay Ispirito nan Dios ta pigaw
nin nipasaya natamo sa sayan-sayay pa'sar lalaman. Judio man o ambo'
atamo nin Judio, aripen man o ambo' atamo nin aripen, pari-pariho tamoyan
rinisibi a sayan-saya nin Ispirito nan Dios.
14 Si lalaman anaod, ambo' tamo' nin sayan-saya a parti na no kai abaw.

---

* **12:4** Main nin raruman listawan nin pupakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios konran mammemper sa Roma 12:6-8; Efeso 4:11; 1 Corinto 12:28. * **12:10** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakayadi' nin mangipurok sa 1 Corinto 14:29; 1 Tesalonica 5:20-21; 1 Juan 4:1.

15 Ket bilang wadi' a makapag'irgo yay ayi ket wana, “Bana' ta ambo' ako
nin gamet, kanya' nin ambo' ako nin parti nan lalaman,” bale', kai in nin
mangyadi' a wana a mag'in yaynan ambo' nin parti nan lalaman.
16 Wanin a lamang a mataman no wanan tutulyan, “Bana' ta ambo' ako nin
mata, kanya' nin ambo' ako nin parti nan lalaman,” kai anamaet a lamang
nin mangyadi' a wana a mag'in yaynan ambo' nin parti nan lalaman.
17 No si lalaman ket mata ya tamo', pa'no yan makarnge'? Ket no tutulyan
ya tamo' anamaet, pa'no yan makaangot?
18 Bale' ambo' nin wanin a lalaman ta si Dios, ginwa' nay lalaman tamo nin
main nin nagsikabarang nin parti nin inunong nan maitukoy sa rabay na.
19 Anaod, no saya nin parti ya tamo', ambo' yayna nin lalaman.
20 Si lalaman anaod, abaw a nagsikabarang nin parti na; wanin man sayan-
saya ya tamo' a lamang nin lalaman.
21 Kanya' anaod nin si mata ket kai na nin maibarita' konan gamet, a wana,
“Kasan pakatkapan ko komo!” Wanin anamaet a lamang, si ulo kai na nin
maibarita' konan ayi, a wana, “Kasan pakatkapan ko komo!”
22 Say pete-peteg, matkap tamo saran tuloy a pupartin sa wantamo ket
ambo' nin matarig'en.
23 Say puparti anamaet nin wantamon ambo' nin mabista ket asikaswen
tamon maong tan say puparti nin madawal nin ma'kit, pasketan tamo nin
mabista nin salimbengan.
24 Bale' say parti nin mabistan maipadar, kai ana matkap nin pabistawen
et. Ginwa' nan Dios nin wanin a lalaman tamo ta pigaw nin saytaw say parti
nin ipa'ka' tamon makapoy a galang ket asikaswen tamon maong
25 ta pigaw nin say puparti nan lalaman ket kai nin napuruk-purok, no kai
edet, mipagawan a saya tan saya.
26 Ket no si sayay parti ket main nin maingar na, si intiron lalaman main
anamaet nin maingar na, tan no pagawan yan maong a saya ket sarba
kiririket kona.
27 Say rabay koynaod nin ibarita' ket si'tamo nin mammemper, lalaman
natamodti ni Cristo. Anamaet, barang saya kontamo ket sayay parti na nin
naiduma.
28 Ket main nin nagsikabarang nin rispunsibilidad a nanuyuan nan Dios
kontamo a pinipapasaya na.

Mu'na-mu'na, sinuyo' nasaray apostoles; ikarwa, saray mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra; ikatlo, saray mangyakay nin minsahi nan Dios.

Mi'sa, main saraytaw saray pinuyaan nan pakayadi' nin mangwa' nin mumilagro, tan say pakayadi' nin manambar tan say pakayadi' nin tumulong konran kalalamo' ra, tan say pakayadi' nin ipangulwan rasaray mammemper, tan say pakayadi' nin makapag'irgo nin nagsikabarang nin irgo a kai ra nin tanda'.

29 Kai edet anaod nin magwa' a sarba ket apostol, o sarba ket mapuyaan nin
pakayadi' nin mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra, o sarba ket
mangyakay nin minsahi nan Dios. Kai anamaet lamang nin magwa' a sarba
ket mapuyaan nin pakayadi' nin mangwa' nin milagro,
30 o sarba ket mapuyaan nin pakayadi' nin manambar, o pakayadi' nin
makairgo nin nagsikabarang nin irgo a kai ra tanda', o pakayadi' nin man-
gibarita' nin katarusan nin sain nin irgo a kai ra nin mataros.

Si Sangkaimpurtantiwan ket say Pangangado'

31 Sawanin bale', sulitan moyo in say pupakababa' a mas makapaabig para
komoyon sarba tan ipapalaway ko anamaet komoyo sawanin no ani a mas
mabista para komoyo nin sunuren moyo sa byay moyo.*

13

1 Mataman no makapag'irgo ako wadi' nin nagsikabarang nin irgodti sa
luta' tan mataman et nin say irgo ran uanghil, no kasa nin pangangado' ko,
siin nin pakayadi' ko ket kasan kakanaan na. Say sarita' ko, anggan tunoy
tamo' ket bara'mo ako tamo' nin umaweng nin kampana' o pyangpyang.
2 Mataman wadi' no maibarita' ko no ani a nipatandaan nan Dios kongko,
tan mataman wadi' nin mataros ko a niyadi nan plano nan Dios tan say
arararem nin uakay, tan mataman et wadi' nin wanin ana a pagmamatalek
ko ket maiyalis koy tutalugtog, bale' kasa nin pangangado' ko, kasa gapon
lamang nin sirbi ko.
3 Mataman wadi' nin ibi ko nga'min a sarba nin kamamain ko konran
mumaidap, tan angga et sa ibi ko a lalaman ko, ket sa wanin makapirayo
ako,* bale' kasa nin pangangado' ko, kasa gapon lamang nin magagap ko.
4 Si sayay tawo nin main nin pangangado' na maanos ya tan maong a
ugali' na. Kai ya gapo nin umimbel tan kai ya nin mipasirayo tan ambo' yan
marangas.
5 Ambo' nin buraras a piuugali' na. Kai na anamaet nin ipilit a rabay na;
ambo' nin anted a pakaabot na tan kai ya nin mama'lem nin sakit-nakem.
6 Kai na nin pakaririketan a duka' a mangyadi' no kai say pakaririketan na
ket say no ani a mapteg tan tutuo.
7 Si tawo nin mampangado' itpel na a sarba nga'min; mampagmatalek tan
mampangilalo yan pirmi mataman no ani a mangyadi' tan maagwantawan
na a animan nin rumate'.
8 Maipa'ka' sa pakayadi' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios a bilang say
pakayadi' nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios, say pakayadi' nin
mag'irgon nagsikabarang nin uirgo a kai nin tanda', tan say pakayadi' nin
maipapalaway a arararem nin bubagay, sayti ket pari-pariho nin mapaso.
Bale' no maipa'ka' sa pangangado', siti ket kai nin mangangga!
9 Anaod, say pakatanda' tamo sawanin ket main et nin kakurangan, tan
say pangngibarita' tamon nipatandaan nan Dios ket pau'na tamo' yapo' et a
lamang,
10 bale' no rumate' ana li' a pangngila'pos nan Dios, sain say pau'na tamo'
ket mapaso li'.
11 Bilang wadi', sin anak ako et, nag'irgo akon inaanak; say pinanakem ko
ket inaanak; nagrason akon inaanak. Bale' sin tinmuntawo ako, ginurutan
koynay inaanak a pigagawa'.
12 Wanin kontamo bana' ta say ma'kit tamo tan matarusan tamo sawanin
ket bilang sa makawerwer nin ma'kit sa malapot nin ispiho. Bale' no rumate'
ana li' a pangngila'pos na nin Dios ket mangka'kit tamoyayna li' nin adap-
adapan. Sawanin, say tanda' ko ana ket ambo' et nin masibulot. No saytaw
li' bale', say tanda' ko ket liso ana kapada a si Dios ket tanda' nakoynan liso.

Matkap nin Ipatyo' a Suet tamo nin say Pangangado' tamo

---

* **12:31** *Sawanin bale', mansulitan...byay moyo.- O:Wanin man, mansulitan moyoy magkamain nin sain say pakababa' a man'ipuya' nan Ispirito nan Dios nin wamoyo ket ata'gay a pangingikit sa sayti. Edet bale', ipapalaway ko komoyo sawanin no ani a mas mabista nin sulitan.* * **13:3** *ibi ko...makapirayo ako,- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:ibi ko a lalaman ko nin puuran,*

13 Edet, sayti nin tulo ket magnayon: say pagmamatalek, say pangingilalo
tan say pangangado'. Si sangkata'gayan sa sayti ket, say pangangado'.

14

1 Kanya' nin ipamuspusan moyon miaaduan kamon saya tan saya, ket
suetan moyon maga'muran in nin lamang say man'ipuya' nan Ispirito nan
Dios, lalun-laloyna a pakayadi' nin mangibarita' nin nipatandaan nan Dios.
2 Anaod, si sayay mag'irgo sa kai nin mataros a irgo, si Dios tamo'
a mangkairgo na tan ambo' nin saray tutawo ta kasan makataros sa
man'ibarita' na, no kai sa nipaninreg nin kapusuan na ket* mampamarita'
yan adi konran raruma.
3 Bale' si tawon mangibarita' nin nipatandaan nan Dios kona, konran
kapada nan tawo ya nin mangkiirgo, ket makatulong yan tuloy ta mapagsen
a pammemper ra, tan mapaksaw a kanakman ra tan maliwaliwa sara.
4 Si makapag'irgon kai nin mataros a irgo say lalaman nan diri tamo' a
matulungan na, bale', si tawon makaibarita' nin nipatandaan nan Dios kona,
saray kalalamo' nan mididinep a matulungan na.
5 Rabay ko a main kumon nin pakayadi' moyo nga'min nin makapag'irgon
kai nin mataros a uirgo. Wanin man, mas rabay kon mabyan kamon
pakayadi' nin mangibarita' nin no ani a nipatandaan nan Dios. Ket sangk-
ablyan kamo no wanin ta mas abaw a maitulong moyo konran raruma dyan
no makapag'irgo kamon kai nin mataros a irgo; pwira no maipataros moyo
a man'ibarita' moyo ta pigaw nin makatulong nin lamang komoyo nga'min
isen nin mampididinep nin mangrayo konan Dios.
6 Isipen moyoy maipa'ka' konan siti e, bubsat: Bilang wadi', no mako
akodsen komoyo, say sarban ibarita' ko ket say irgon kai moyo nin mataros,
ani a kaabigan nin maibi komoyo? Kasa gapo, pwira no ibarita' kon
mapalaway komoyo a nipatandaan nan Dios kongko, o naadal ko maipa'ka'
kona, o minsahi nin nangibwat konan Dios o raruman akay nin matarusan
moyo.
7 Kapada in nin pannugtog nin instruminto sa musika, alimbawa' say
mantawagen nin flauta o arpa. Pa'no ran tanda' nin mampangrenge' no ani
a mantugtugen no saray mampanugtog ket ambo' nin mapalaway a man'ibi
ran tuno?
8 Wanin anaod sa trumpitan usaren nin mamin sinyal no main nin gira. No
ambo' nin mapalaway a sinyal nin man'ibi nan mampanarumpita, kai sara
nin makasadya' nin mako kigira a sundalo'.
9 Wanin sa sain a lamang a maipa'ka' komoyo. No mag'irgo kamo sa kai
nin mataros a irgo, kasa nin kabalikasan konra nin mampangrenge'. Anaod,
mampag'irgo kamon ilpad tamo' nin siri!
10 Abaw a klasin uirgodti sa mundo tan say barang saya ket main nin
katarusan.
11 Ket no si sayay tawo kiirgo ya kongko sa irgon kai ko nin tanda', kasan
kabalikasan kongko nin man'ibarita' na. Istranghiro sa saya tan saya a pa'sar
mi nin kai nin makapitaros.
12 Say matkap moyo edet nin gaw'en ta masulit kamon makarisibi nin say
man'ipuya' nan Ispirito nan Dios ket, si sulitan moyon mausar et pa in say
pakayadi' a makatulong nin mamatubo' konran tutawo nan Dios.
13 Kanya' anaod nin si napuyaan nin pakayadi' nin makapag'irgon kai nin
mataros a irgo, idasal nan dawaten a pakayadi' nin mangipataros nin inirgo
na.

---

* **14:2** *no kai sa...ket- O:no kai ta natinreg nayan Ispirito nan Dios ket.*

14 Anaod, no dumasal ako sa kai nin mataros a irgo, tutuo a say kadadasal
ko ket mangibwat sa kapusuan ko, bale' kai nin kalamo' a nakem ko.
15 Ket bana' anaod ta wanin, wanti ey gaw'en ko:
Dumasal ako sa irgo a mangibwat sa kapusuan ko nin mairgo ko, bale'
dumasal akon lamang nin mangibwat sa kanakman ko. Wanin a lamang,
mangansyon ako sa irgo a mangibwat sa kapusuan ko nin mairgo ko, bale'
mangansyon akon lamang nin mangibwat sa kanakman ko.
16 Wanin ta bilang wadi' si saya komoyo ket kisalamatan nayay Dios sa irgo
tamo' a pangibwaten nan kapusuan na nin mairgo na, pa'no saran maka'bat
nin "Peteg a wanin" saray kai et nin naakayan sa saytin bubagay? Kai ra nin
mataros a man'ibarita' na!
17 Anaod mataman no wanin ana nin kaabig a pakikisalamat na konan
Dios, kasa gapon maibin kaabigan konran kalalamo' nan mampangrayo.
18 Kisalamatan koyay Dios a mas abaw a parso nin pag'iirgo ko sa wanin a
uirgo dyan si'kamo.
19 Wanin man, no sa dupong ran mammemper nin nadinep, mas rabayen
ko et a mataman limay sarita' tamo' a mairgo ko bale' matarusan ket main
nin mapurot ran kalalamo' ko, dyan si makapag'irgo akon ribu-ribon sarita'
a kai nin matarusan.
20 Bubsat, matkap a ambo' nin inaanak a pangingisip moyo no maipa'ka'
sa sayti say man'ibarita' ko komoyo. Wanin man, mag'in nin pa'sar abing
kamo no maipa'ka' sa pangngawa' nin duka', bale' no maipa'ka' anamaet sa
pangingisip moyo, matkap a pa'sar matuntawo kamoyna.
21 Adalen moyoyti nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana intaw nin
Dios konran saray Israelita,
"Yupa' konran tutawon itaw sa adayo' a pag'irgo koynaod li' konran saraytin
tawo. Itaw ket marnge' ra sa sakalakon irgo ran sarain a minsahi
ko konra. Wanin man a mangyadi', kai saran lamang et li' nin
mangimbabaet kongko."*
22 Mangibwat konan siin, matarusan tamo nin say pag'iirgo sa uirgo a kai
ra nin matarusan nin saray mampangrenge' ket saya nin paka'kitan nin
paninintinsya na nin Dios konran saray kai nin namper, ambo' nin konran
saray mamper. Anamaet, say nipatanda' nan Dios sa irgon matarusan ra
ket makapaabig konran saray mamper, ambo' nin konran saray kai nin
mamper.
23 Ket sawanin anaod, bilang wadi' ta nididinep kamo tan sarba moyo ket
mag'irgon kai nin mataros a uirgo, ket main nin ambo' nin mammemper o
sayan kai et nin naakayan sa saytin bubagay a nako, tan marnge' rakamo, ya,
di kasan sapon ipa'ka' ra nin mangkaluang kamo.
24 Bale' no sarba moyo wadi' ket man'ibarita' moyo a nipatarusan nan Dios
komoyo, ket rumate' ya a sayan ambo' et nin mammemper o sayan kai et nin
naakayan sa sayti, maipapanemtem kona a kasalanan na tan maamingaw
na nin sintinsyawan naya li' nin Dios bana' sa sayti mangibwat sa nibarita'
nin barang saya komoyo.
25 Ket anaod, ipadar nan Dios kona a adin iti sa nakem nan siin a tawo. Ket
bana' sa sain, manalimukod yan magbabawi' sa kukasalanan na tan raywen
nayay Dios. Wana et nin ibarita', "Peteg a iti ya a Dios sa busel moyo!"

Matkap a Main nin Pitutuno sa Sarban Gaw'en sa Dupong

26 Wanti e a rabay ko nin irgwen, bubsat:

---

* **14:21** Isaias 28:11-12. Sin panaon na ni Isaias, nipau-pau'na nayna nin Dios a ibaki' nasara li' a taga raruman lugar nin dusawen rasaray Israelita ta kai sara nin nangimbabaet sa nipatanda' ran prupita na.

Tepe' nin mididinep kamo, say barang saya komoyo ket matkap a sisas-
adya' nin gumwa' nin ipagwa' nan Ispirito nan Dios kona.
Alimbawa' main nin nangisadya' nin kansyon nin pangrarayo konan Dios;
main nin mangyakay; main nin mangipapalaway nin nipaingar nan Dios
kona; main nin mag'irgon kai nin mataros a irgo, tan main anamaet nin
mangipataros sa sain nin nibarita'. Si matkap anaod ket, say sarban gaw'en
moyo, makatulong nin mamatubo' sa pammemper nin barang saya komoyo.
27 No main saray mag'irgon kai nin mataros a uirgo, rwa o tulo ra tamo' a
matkap ket kai sara nin miriringan, tan matkap a main nin mangipataros nin
inirgo ra.
28 Bale' no kasan makapangipataros, andi' rayna nin iparnge' konran
raruma nin kiirgo sara tana konan Dios tan sa lalaman ran diri.
29 Sara anamaet a mangibarita' nin say nipatandaan nan Dios konra, rwa
o tulo sara tamo' a mag'irgo, ket saray raruma timbangen ray narnge' ra no
nangibwat kasi konan Dios o kai.
30 Bale' bilang wadi', leg'an a mampangipapalaway yay saya ket main nin
sayan mampangrenge' a tininreg nan Dios nin mangibarita' nin rabay nan
ipatandaan, tumgen yaynay kapresan nin mampag'irgo tan byan nayaytin
lugar si saya.
31 Ket sa wanin, sarba moyo ket maibarita' a nipatandaan nan Dios
komoyo, ta pigaw nin makaadal tan mapaksaw a nakem nin sarba. Andi'
a say sarba moyo ket mag'irgon miririrngan,
32 ta saray mangibarita' nin nipatandaan nan Dios konra ket madugaan ray
pag'iirgo ra.
33 Matkap a wanin ta kasan lugar konan Dios a pigugulo, no kai edet, puon
ya nin pitutuno. Anaod, wanin a matkap nin ugali' sa sarban dudupong ran
tutawo nan Dios sa nagsikabarang a lulugar.
34 Saray bubbayi, mititinek sara tamo' no nadinep kamon mammemper
ta pigaw nin mangrayo kamo konan Dios. Anaod, kai sara nin maaburuyan
nin kibba'bat konran lulalaki, no kai edet, paisirong sara konra nin bilang sa
naisurat sa Libron Gugan-gan.
35 Ket bilang wadi' a main nin rabay ran matandaan, tepeten ra konran
asawa ra itaw sa pammali ra ta madawal saran mag'irgo a bubbayi no
nadinep saran mammemper.*
36 Man'ipa'ka' moyo para a naiduma kamo? Ambo' nin si'kamoy ibwatan
nin Sarita' nan Dios tan ambo' nin si'kamo tamo' a rinat'anan!
37 Ket sawanin, no main isen komoyo nin wana, sya ket makapangibarita'
ya nin nipatandaan nan Dios, o wana, sya ket mampaisirong ya sa pag'uuray
nan Ispirito nan Dios, siin, manepeg a akuen na a sayti nin man'isurat ko
komoyo ket matkap nin tumbuken nin gan-gan na ni Uunuren a Jesus.
38 Bale' no kai na nin alilbien nin wanin, andi' moya gapo anamaet nin
alilbien.*
39 Edet anaod, bubsat, sulitan moyoy makapangibarita' nin nipatandaan
nan Dios. Wanin man, andi' moyo nin iyawa' a mag'irgon kai nin mataros a
uirgo.
40 Bale', matkap a say sarba ket gaw'en moyo sa manepeg a padalan tan
main nin pitutuno.

---

* **14:35** Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nilamo' tin birsikulo nin sumunor sa birsikulo 40. Ket main saray mangibarita' a saytin birsikulo ket kasa sa nu'nan kasuratan a Griego. * **14:38** *wanin, andi' moya gapo anamaet nin alilbien.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:wanin, si Dios, kai naya in nin alilbien.*

15

Si Mabistan Patanda' ket Siti e: Pinasubli' yan Mabyay si Jesus

1 Sawanin, bubsat, ipapanemtem koya komoyo a Mabistan Patanda' nin ni-
parate' ko komoyo. Siti ket inako' moya tan syay ma'get a mampamatukduan
moyon pammemper moyo,
2 ket yupa' konan siti, mangkaisalba kamo, no ituluy-tuloy moyan tepren.
Kasan sirbi bale' no say mantepren moyo ket ambo' nin say nipatandaan ko
komoyo.
3 Anaod, mu'na-mu'na koyan nipatandaan komoyoy sangkaimpurtanti-
wan nin bagay a nipatandaan anamaet kongko. Siti anaod e:
Si Cristo, nati ya ta pigaw nin mapirduna a kukasalanan tamo nin
maitukoy sa nipaisurat nan Dios.
4 Ket, nitabon ya, ket sa ikatlon awro, pinasubli' yan mabyay nin maitukoy
sa nipaisurat nan Dios.
5 Ket, pina'kit ya kona ni Pedro, mi'sa konran labinrwa a napili' na.
6 Kaaram, pina'kit ya et konran nididinep nin masurok a limanyasot a
tumutumbok kona a ka'bawan konra ket mabyay et anggan sawanin; saray
raruma bale' ket nati sarayna.
7 Kaaram, pina'kit ya anamaet kona ni Santiago, mi'sa konran sarba ran
apostoles
8 tan sangkasuyutan sa sarba, pina'kit ya kongko a bara'mo ako nin
naiyanak sa panaon a kai ana nin man'ilalwan.

9 Anaod, si'koy sangkaayupaan sa sarba komi nin apostoles bana' ta
dinuksa-duksa' kosaray tutawo nan Dios ket kai ako nin maikana' nin sabtan
a sayay apostol.
10 Wanin man, bana' sa sangkaalakyan nin kamaungan nan Dios kongko,
saya akon apostol sawanin. Ket sain nin kamaungan na, kai anamaet nin
nag'in nin kasan kakanaan bana' ta mas abaw et a nagwaan ko dyan saray
sarba ran kapada kon apostoles. Ambo' nin sa pakababa' kon diri bale' a
nagwa' ti no kai yupa' sa kamaungan tan tulong nan Dios.
11 Ket anaod, si'ko o sara man a raruma, pari-parihoy man'ipatandaan mi
tan sain ket timper moyo.

Say Maipa'ka' sa Isusubli' li' nin Mabyay

12 Sawanin anaod, no timper moyoytaw say nipatandaan mi a pinasubli'
ya nin mabyay si Cristo, ket mayin a saray raruma komoyo ket ibarita' ran
kasa kanon isusubli' ran mabyay nin nunati? Mangkalingo kamo!
13 No tutuo in si kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, kai ya edet kumon
nin pinasubli' nin mabyay si Cristo!
14 Ket no kai ya nin pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasa edet nin ka-
balikasan nin sain say man'ipatandaan mi tan kasan lamang anamaet nin
kabalikasan nin say pagmamatalek moyo kona.
15 Saya et, lumiwa' a mampibula'-bula' kami sa man'ibari-barita' mi
maipa'ka' konan Dios bana' ta man'ibari-barita' mi a pinasubli' nayan
mabyay si Cristo. Bale' no tutuon kasan isusubli' ran mabyay nin nunati,
bula' edet a pinasubli' nayan mabyay si Cristo,
16 ta no tutuo anaod a page' a kasan isusubli' ran mabyay nin nunati, kai
ya edet kumon nin pinasubli' nin mabyay si Cristo.
17 Ket no kai ya pinasubli' nin mabyay si Cristo, kasan kabalikasan edet
anaod nin pagmamatalek moyo tan say kukasalanan moyo ket kai et nin
napirduna.

18 Anamaet et a lamang anaod, saraytaw saray nati anan namper kona ni
Cristo, na'met saran peteg no wanin.
19 Ket, no say sarban man'ilalwan tamon iti kona ni Cristo ket angga tamo'
sa byay tamodti sa luta', kasaynan sangkakudwa'dwan no kai si'tamo bana'
sa nipanglingo kontamo.
20 Bale' say katutu'wan, pinasubli' yan mabyay si Cristo! Sya a
sangkau'nawan nin pinasubli' nin mabyay anggan-angga nin paka'kitan a
saray nati nin namper kona ket pasublien sara li' anamaet nin mabyay.
21 Wanin ta, bana' sa ginwa' nan sayay tawo, si Adan, say sarban tawo
ket mati; wanin anamaet a lamang, bana' sa ginwa' nan sayay tawo, si Jesu-
Cristo, sarba ran mamper kona ket sumubli' sara li' nin mabyay.
22 Anaod, sarba tamon tawo ket mati bana' ta puri natamo nga'min ni
Adan; wanin anamaet a lamang, sarba tamo nin naipasaya kona ni Cristo
ket mabyay atamo anamanaet li' a lamang.*
23 Bale' maunong nin mangyadi' in li': Pinaisubli' yaynan mabyay si Cristo
nin nu'na nin bilang syay puon nin yinatab. Ket sumubli' sara li' anamaet
nin mabyay a sarba ran tutawo na no sumubli' yadti.
24 Mi'sa, no nadaeg nayna li' ni Cristo a pakayadi' tan kapangyadian
ran sarba ran mag'uuray, mangangga ana li' a kapresan nin panaon, ket
ipagamet nayna li' a pag'aadi' sa sarba konan Dios a Ama.
25 Anaod, si Cristo ket matkap a pagkuriwen nay pag'uuray na anggan
nadaeg nasarayna li' nin nga'min a sarba ran kukalaban na, ket
26 si sangkasuyutan nin kalaban a daegen na, say patiti.
27 Matkap a mangyadi' in ta wanan mabasa sa Masanton Kasuratan a say
sarba, si Dios ket nitalaga nan maikwa sa sirong nin pag'uuray na.* Bale',
syimpri a, kai na nin rabay nin ibarita' nin siin a niyayi na nin Dios a kadiryan
na nin nikwa sa sirong nin pag'uuray na ni Cristo, bana' ta sya a nangitalaga
sa pag'uuray nan Anak na.
28 Ket, no naipasirong nayna li' nin Anak a sarba sa pag'uuray na, ket say
sarba iti ana sa sirong nin pag'uuray na, pati say kadiryan na ipagamet nayna
li' sa sirong nin pag'uuray nan Ama na ta pigaw nin si Dios ket page' nin liso
a syay Dios sa sarba nga'min nin bagay tan nin sarba nga'min.
29 Anamaet, no page' nin tutuo a kasan isusubli' ran mabyay nin nunati,
mayin edet a saray raruma ket pabawtismo sara para konran saray mam-
memper a nati ana a kai nin nabawtismwan? Ani et ey anaod a sirbi nin
pabawtismo sara para konran saray nati anan mammemper no wanin?
30 Si'kami et, no page' a tutuon kasan isusubli' ran mabyay nin nunati,
ambale' a man'isanla' mi et a byay mi sa sarban udas?
31 Tutuoyti say ibarita' ko a inawru-awro nin man'isanla' ko a byay ko sa
patiti. Tutuo in, kapada katutuo a maririket akon maong nin si'kamo ket
naipasaya kamo konan Cristo a si Jesus nin Uunuren tamo.
32 Ani edet a magagap kon kilaban konran tutawon kuntra kongko sa Efeso
a bara'mo saran maatap a uayep, no kikumpurmi ako konran saray kai nin
mamper a main nin isusubli' ran mabyay nin nunati ana? No kasa, basta nin
sumunor akoyna edet konran saray mamarita' a wanra,
"Mangan atamoynan mangan; minom atamoynan minom ta
bangli' no dilap o kamakarwa ket mati atamoyna."*
33 Andi' kamo nin palingo konran saray mampangipa'ka' nin wanin, ta tutuo
a

* **15:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12-21. * **15:27** Kanta 8:6; 110:1; Hebreo 2:8-9.
* **15:32** Isaias 22:13.

“Say kikala-kalamo' sa tutawon duka' ket manida' nin mabistan pitatawo.”
34 Papalawayen moyo a pangingisip moyo tan itgen moyoynay
pagkakasalanan moyo. Manepeg a pading'eyan katamo nin wanti ta main
et nin tutawodsen komoyo a kai raya gapo nin katanda' a Dios.

Say Maipa'ka' sa Lalaman nin Pinasubli' li' nin Mabyay
2 Corinto 5:1-5

35 Sawanin, bangli' nin main isen nin manepet a wana, “Pa'no wadi' nin
mangyadi' in a si sayay nati ana ket sumubli' yan mabyay? Ani li' wadi' a
klasi nan mag'in nin lalaman nan sayay naumok anan nati no sumubli' ya
nin mabyay?”
36 Aninay kasinakman na! Kiten tamoyay sayay bikoy. Ambo' para a no
imula ya ket matkap a masilyan a kapapa'sar na, ta si bikoy, masida' ya yapo'
ba'yo ya nin rumsik.
37 No mangmula ka, bikoy ya tamo' a imula mo, bilang wadi' irik o animan
nin raruma, ambo' yay masibulot nin kayu-kayo a tumubo'.
38 Nidisisyon naynan gindat nin Dios no pa'no a bakas nan mula nin
tumubo' mangibwat konan bikoy, tan pinatubo' na a barang sayan klasin
bikoy nin main nin dirin bakas nin tubo'.
39 Wanin anamaet a lamang, niduduma a klasin laman ran nagsikabarang
nin pinarsan mabyay: sakalakoy klasin laman ran tutawo; sakalako konran
uayep; sakalako et konran manuk-manok, tan wanin anamaet sa kuna'.
40 Wanin et a lamang, say bakas nin say itaw sa langit, main nin pidu-
mawan sa bakas nin say iti sa luta'. Ket, sakalakoy anda' nin say itaw sa langit
tan say anda' nin iti sa luta',
41 si awro sakalakoy anda' na; sakalako konan bulan; wanin anamaet sa
bubituen. Mataman say bubituen, sakalakoy anda' nin saya tan saya.
42 Wanin a kapapa'sar sa sain nin alimbawa' no pasublien sarayna li' nin
mabyay a nunati. Si lalaman nin nitabon maumok ya, bale' si pinasubli' li'
nin mabyay, lalaman yan magnayon anggan-angga.
43 Si lalaman nin nitabon, duka' a bakas na tan kasan pakayadi' na, bale'
si lalaman nin pinasubli' li' nin mabyay ket mabista tan main nin alakin
pakayadi' na.
44 Si lalaman nin nitabon ket para ya sa byay iti sa luta', bale' si pinasubli'
li' nin mabyay ket sakalakon klasin lalaman yayna ta para yadtaw sa langit.
Tanda' tamo a main nin lalaman tamo para sa byay iti sa luta'; matandaan
tamo anamaet a main nin lalaman tamo paradtaw sa langit.
45 Wana anaod nin mabasa sa Masanton Kasuratan, “Si sangkau'nawan
nin tawo a si Adan, pinag'in yan mabyay.”* Bale' main et nin pa'sar
Masusuyot nin Adan a sya si Cristo, a ispirito yan pangibwatan nin byay a
paradtaw sa langit.
46 Panemtemen tamo bale', mu'na yapo' si lalaman tamon paradti sa luta',
mi'sa li' si mas impurtanti a si lalaman tamon paradtaw sa langit.
47 Si sangkau'nawan nin tawo a si Adan, say ibwatan na ket luta', bale' si
ikarwan Adan a sya si Cristo, say ibwatan na ket sa langit.
48 Sarba tamo ket puri na ni Adan, a sya nangibwat ya sa luta', kanya' nin
bilang atamo kona. Anamaet bale', naipasaya atamo kona ni Cristo a ibat sa
langit, kanya' nin bilang atamo kona.
49 Kapada a kinmalap atamo konan si nangibwat iti sa luta', anamaet a
lamang, kumalap atamo li' konan si nangibwat itaw sa langit.

---

* **15:45** Genesis 2:7.

50 Kanya' nin ibarita' koyti, bubsat: Siti si kapresan nin lalaman tamo ket
kai ya nin makakirama' sa Pag'adian nan Dios itaw sa langit. Wanin ta si
lalaman nin mati, kai ya magwa' nin kirama' sa sain say magnayon nin kasan
anggawan.
51 Reng'en moyo, ibarita' ko komoyo nin nipadar nan Dios kongko: Ambo'
nin sarba tamo nin mammemper ket mati, bale' sarba tamo nga'min ket
kapingmatan ana li' nin masilyan a lalaman tamo.
52 Sayti ket mangyadi' li' nin pinasyan dali', kapada kadali' nin kidem-mata,
no patnuyen yaynay trumpita nan Dios nin pakatandaan a anggawan ana.
Ket saray mammemper nin nati ana, pasublien sara li' nin mabyay nin main
nin ba'yon lalaman ra nin magnayon anggan-angga, tan si'tamo anamaet nin
mabyay et, masilyan anamaet a lalaman tamo.
53 Anaod, sayti say kapresan nin lalaman tamo nin mati tan maumok,
matkap a masubrayan nin kai ana nin mati o maumok.
54 Ket no nangyadi' ana in li', natukid yaynaytaw anaod si mabasa sa
Masanton Kasuratan a wana,
"Nadaeg tan naglat ana anaod nin pirmaninti a patiti!*
55 Manalo et para a patiti kontamo? Kai gapo!
Main et paran magwa' nan manida' nin patiti kontamo? Kasa anamaet!*"
56 Anta, say nangibwatan nin pakagawa' nan manida' nin patiti ket say
pagkakasalanan tamo, ket say mami nin pakagawa' nin sayti sa patiti ket say
Gugan-gan.*
57 Bale' kisalamat atamo konan Dios bana' ta man'ibi na kontamo a pakayadi'
nin madaeg tamoy kasalanan tan patiti bana' sa ginwa' na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.*
58 Wanin anaod, mampablyen kon bubsat, kanya' nin ipundo moyoy isip
tan gawa' moyo sa tutuon akay ta pigaw nin kai kamo nin maiyalis nin say
ambo' nin kuston akay. Pakaseseg kamo nin sirbyan yay Uunuren a si Jesu-
Cristo bana' ta tanda' tamo a say gaw'en tamo para kona ket kai nin mag'in
nin kasan kakanaan.

16

Say Panininep nin Tulong konran Kapammemperan

1 Sawanin anamaet, say maipa'ka' sa panininep moyon tulong moyon
kwarta konran kapada tamon tawo nan Dios a maidap:
Wanti e a gaw'en moyo a saytin lamang a nibibilin ko sa dudupong ran
kapada tamon mammemper itaw sa prubinsyan Galacia:
2 Tepe' nin awron Linggo, matkap a say barang saya komoyo ket
mangipurok anan gindat nin ibi na sigon sa natingkapan na nin nanglinggo.
Dinepen na in ta pigaw nin no isen akoyna li' komoyo, ambo' kamo tamo' li'
no saytaw nin mangalap.
3 Ket no isen akoyna li', ibi ko a surat nin mangitanda' konran saray
tutawon pyawen moyon mangiyater nin tulong moyo ket ibaki' kosara sa
Jerusalem.
4 Ket no wadi' a matkap li' a mako ako anamaet sa Jerusalem, kialuyon
sarayna li' kongko.

Say Plano na ni Pablo

* **15:54** Isaias 25:8. * **15:55** Oseas 13:14. * **15:56** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 5:12; 7:7-13. * **15:57** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:1-4.

5 Mako akoynadsen li' komoyo sa Corinto nin mangibwat ako sa prubin-
syan Macedonia ta dumalan ako yapo' itaw.
6 Ket isen ako yapo' li' angangko komoyo nin midyo ma'teng, angangko
leleg nin panaon nin maray'ep, ta pigaw nin matulungan rako li' sa kappako
ko sa adtiman nin keen ko anamana.
7 Anaod, kai ko nin rabay a makoynadsen komoyo sawanin nin dumalan
tamo' ta rabay koy isen yapo' li' nin ma'teng komoyo no iyaburoy na nin Dios.
8 Sawanin bale', iti ako yapo' sa syudad nin Efeso anggan pistan mantawa-
gen nin Pentecostes
9 ta main iti nin alakin pagkanawanawa nin mabista a kaugutan nin
pangingipatanda' kodti konan Mabistan Patanda', mataman no abaw saradti
a mangkumuntra kongko.

Say Masusuyot a Bubibilin na ni Pablo

10 Saya et, no rumate' yadsen li' komoyo si Timoteo, pagawan moyo pa a
kasan sukat nin kasalakan na komoyo leg'an nadsen, ta mampagtrabaho ya
anamaet para konan Uunuren a si Jesus nin kapada ko.
11 Andi' moya nin kai nin baga-bagawen, no kai edet, tulungan moya ta
pigaw nin prisko a kaisipan nan sumubli' iti kongko ta mantaga'nan koya,
wanin ra anamaet nin kapadan mammemper iti.
12 No bana' anamaet konan si busat sa pammemper a si Apolos, ni'no
koyayna nin dinagdag a keen nakamo anamaet pasyaren isen nin kalamo'
ran saray raruman bubsat iti, bale' kasa et gapo sa nakem na a makodsen
sawanin nin tyimpo. Saytaw ana li' kano no kanawanawa na.
13 Bubsat, pakatalad kamon pirmi tan dumaer kamo sa pammemper
moyo. Pakatpel kamo tan pagsenen moyoy nakem moyo.
14 Ket, animan a gaw'en moyo, gaw'en moyo nin siaado'.
15 Tanda' moyo angangko, bubsat, a saray nu'nan nag'in nin mammemper
isen sa prubinsyan Acaya ket si Estefanas tan saray intiron kabbali na. Sara,
nitalaga ray byay ra sa pagsisirbi konran kapada ran tutawo nan Dios. Ket
sawanin anaod, dawaten ko komoyo a
16 paisirong kamo konra tan konran saray raruma et anamaet nin kapada
ra a mampagtrabaho tan mampipagal para konan Uunuren a si Jesus.
17 Maririket akon tuloy a nako saradti si Estefanas, Fortunato tan si Acaico;
bana' ta iti sara, bara'mo anan lamang nin iti kamo.
18 Anaod, pinariga rako, wanin anamaet a ginwa' ra komoyo. Alilbien
moyo saray wantin tutawo.

Pammakumusta

19 Say dudupong ran mammemper iti sa prubinsyan Asia, iparate' ray
pammakumusta ra komoyo. Sara si Aquila tan Priscila tan saray iti sa
dupong ran mammemper nin mampididinep nin mangrayo konan Dios itaw
sa bali ra, iparate' ra a ma'mot a pammakumusta ra komoyo sa ngaran nan
Uunuren a si Jesus.
20 Sarba ran saray bubsat sa pammemper iti, iparate' ray pammakumusta
ra komoyo.
Ket si'kamodsen anamaet, mikumustawan kamo nin mangipa'kit nin
pangangado' moyo sa saya tan saya bilang tutawo nan Dios.
21 *Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat sa sayti:*
Kumusta kamoynadsen nga'min?
22 Si si'numan a kai nin mangado' kona ni Uunuren a Jesu-Cristo, dusawen
naya li' nin Dios!
Uunuren, rumate' kayna!

23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon
Jesus.
24 Mabli kamo nga'min kongko bana' sa nikaipasaya tamo konan Cristo
a si Jesus.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga CORINTO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat na ni Pablo konan dupong ran mammemper itaw sa Corinto ket sinurat naya sin main nin alakin prublima sa pikakalamo' ra, nin namaidap nin nakem na, ta main nin iti konan sitin dupong a namarsa nin mabyat kona ni Pablo (3:1; 8:20-23; 10:2,8,10,15; 11:5,7; 12:11,12,17). Iti ket ibusngaw nay ararem a kaingaran na para konra, a ipa'kit nay alakin apes na nin kituno konra tan matalek ya nin maipatunong a lamang a pitatawo ra. Ket maririket yan tuloy sin narnge' nan wanin a nangyadi'. Saytin nisurat na ni Pablo, peteg a nangibwat sa kapusuan na.

Sitin mantawagen nin ikarwan surat na ni Pablo konran taga Corinto ket ikatlo o ika'pat yayna kumon bale' rwa ra tamo' konran sarayti a naiyator (2:3,9; 7:8,12). Sa primiron parti nan siti (1:1–9:15), say nibarita' na ni Pablo say maipa'ka' sa rilasyon nan mismo konra nin tutawo sa dupong. Nipapalaway na no ambale' a kai na nin nituloy a plano nan pammisita konra (1:12–2:11) tan no ambale' a mabyat a nisurat na konra maipa'ka' sa niparsa ra tan say nipanguntra ra kona nin saray itaw sa dupong ra (2:12–7:1). Napaririket yan lamang ta nagbabawi' sara tan nikituno sara kona (7:2-16).

Ket dinawat na nin mangisadya' saran alakin tulong nin mangibwat sa maruros a nakem ra para konran mangkapaidap sa Judea (8:1–9:15). Sa susuyot a parti nan sitin surat, nipapalaway na no si'no yan page' a sayay minsahiro nan Dios ta main itaw konra a nipata'gay a tutuon apostol sara kano (10:1–13:10).

Nipa'wit nayayti ni Pablo nangibwat sa Macedonia sin panaon nin ikatlon parso nin pakudti-pakodtaw na sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo. Mabasa a maipa'ka' sa saytin pakudti-pakodtaw na sa Ginwa-ginwa' 18:23–21:14.

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Ipapalaway na ni Pablo no mayin a kai nin matuloy a bisitawen rasara (1:3–7:16)
  - Mampangirangep saran dya'dya' si Pablo ta pigaw nin makatulong sara sa raruma (1:3-11)
  - Nasilyan a plano na ni Pablo para sa kaabigan ran taga Corinto (1:12–5:21)
    - Say rabay na ni Pablo ket si maipasirayo ray saya tan saya sa adapan na ni Cristo (1:12-14)
    - Kai na nin rabay ni Pablo nin abas a ipa'ka' ra maipa'ka' sa plano na (1:15–2:11)
    - Sara si Pablo ket katrabahwan nasaran Dios (2:12–5:21)
  - Sayti a rabay na ni Pablo nin mangyadi' sawanin bana' ta sinilyan ray plano ra (6:1–7:16)
- Isadya' ran taga Corinto a tulong ra konran kapada ran mammemper (8:1–9:15)
  - Sayay ihimplo a nibi ran tulong nin taga Macedonia konran kapada ran maidap (8:1-15)
  - Ibaki' rasara ni Pablo nin tumulong si Tito sa pangngisadya' ran tulong ra (8:16–9:5)

Sayay pangipapanemtem — Mangibwat konan Dios a ipanulong tamo (9:6-15)
Sadyaan ran taga Corinto a pammisita na ni Pablo (10:1–13:10)
Dawaten na ni Pablo konran mammemper a kasayna li' kumon nin pakatkapan et a ipatunong nasara (10:1–12:13)
Rabay nan marate' ni Pablo a naipatunong anay pigagawa' ran mammemper (12:14-21)
Usisaen ray lalaman ran diri nin saray mammemper ta pigaw nin kai rayna nin ipa'kit et ni Pablo a pakayadi' ra (13:1-10)
Bindisyunan nasara ni Pablo (13:11-13)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo
a si Jesus. Iti yan kalamo' ko si Timoteo a busat tamo sa pammemper.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran tutawo nan Dios isen sa
Corinto tan konra et nin sarba ran raruman tutawo nan Dios isen sa intiron
prubinsyan Acaya.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Panunulong nan Dios konran Mampangirangep nin Dya'dya'

3 Raywen tan pakisalamatan miyay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si
Jesu-Cristo; mapainganga'don Ama ya tan Dios yan sisasadya' nin tumulong
kontamo.
4 Mantulungan natamo sa sarban dya'dya' tamo ta pigaw nin bana' a
lamang sa sain nin panunulong nan Dios kontamo, ket makatulong atamo
konran mampangirangep nin nagsikabarang nin dya'dya'.
5 Page' nin abaw a dya'dya' nin man'irangep mi nin si'kamin mampangi-
lalaman kona ni Cristo; wanin a lamang, abaw anamaet a padalan nin
panunulong nan Dios komi yupa' kona ni Cristo bana' ta mampangilalaman
kami kona.
6 Ket no mampangirangep kami nin dya'dya', say gagara nan Dios sa
pangingirangep mi ket si matulungan kamo tan para sa pakaisalba moyo. No
tulungan nakami nin Dios, sain ket ta pigaw nin makatulong kami a lamang
komoyo. Bana' sa sain nin tulong, maagwantawan moyo anamaet a dya'dya'
nin kapadan dya'dya' a man'irangep mi.
7 Ket bana' ta wanin, napasayay ilalo mi a maagwantawan moyo ta tanda'
mi a no mampangirangep kamon dya'dya' a kapadan nipangirangep mi,
wanin anamaet, tulungan nakamon Dios nin kapadan nipanulong na komi.
8 Alimbawa' nin sain ket say linabasan min mabyat a dya'dya' sa Asia,
nin rabay mi, bubsat, nin maipa'ka' sa sayti ket sitatanda' kamo. Pinasyan
talagan byat nin nirangep mi kanya' nin kai mi ana nin naagwantawan ket
say wami no mati kami ana.
9 Say wamin talaga no anggawan mi anaytaw. Bale', nangyadi' taw komi
ta pigaw nin maadal mi a andi' nin magpya sa lalaman mi no kai edet, kona
nin Dios a makapamabyay abirno konran nati ana.
10 Ket niligyas nakamin Dios kanya' nin napal'isan mi a adanin patiti; tan
tanda' min ituluy-tuloy nakamin iligyas. Iti a sarban ilalo mi kona. Kai
nakami nin tegnan nin iligyas.
11 Ket, matkap anamaet nin tulungan rakami yupa' sa kadadasal moyo; ket
no wanin, mag'in nin abaw saray kisalamat konan Dios bana' sa panunulong
na komi a mangibwat sa pangingidawat ran abaw a tutawo.

Say Rabay na ni Pablo ket si Maipasirayo ray Saya tan Saya

12 Anaod bubsat, matpel mi nin ibarita' nin main malinis nin kunsinsya
a say pigagawa' mi sa adapan ran tutawo, lalun-laloyna komoyo, ket tutuo
tan mapteg sigon sa pangingikit na nin Dios. Say pigagawa' mi ket kai nin
mampangibwat sa main mi nin kadunungan bilang nin tawo no kai edet,
mampagdipindi kami sa tulong nan Dios komi.
13 Ma'kit in ta say isurat mi tamo' komoyo ket say mabasa tan mataros
moyo. Rabay kon makatanda' rakamin maong
14 ta pigaw nin say tanda' moyoyna ket mag'in nin liso, ta no wanin
ket, maipasirayo rakami tan si'kami ket maipasirayo kamo li' anamaet no
sumubli' ya si Uunuren tamon Jesus.

Nasilyan a Plano na ni Pablo para sa Kaabigan ran Taga Corinto

15 Bana' ta sigurado ako sa pikakalamo' tamo kanya' nin say gindat nin
plano ko ket si mirwa katamo nin bisitawen ta pigaw nin mirwa katamo
anamaet nin matulungan.
16 Niplano kon dumalan yapo' isen komoyo no adap ko sa prubinsyan
Macedonia tan no ibat ako li' ket dumalan akodsen anamanaet ta pigaw nin
matulungan rako sa matka-matkap ko sa kappako ko sa Judea.
17 Sawanin, bana' ta kai nin matumbok a niplano ko, ibarita' moyoyna
paran kai nin magwa' nin tepren a irgo ko? Man'isipen moyo paran
manili-sili a isip ko nin kapada nan sayay tawon mampanumbok tamo' nin
karabayan na, a alimbawa' ket “O'” wana abirno nin sa nakem na ket kai?
Ambo' gapo nin wanin!
18 No pa'no nin magwa' nin tepren a irgo na nin Dios, ket kai kami nin
nagdwadwa sa saytaw nin nibarita' mi
19 ta si Anak nan Dios a si Jesu-Cristo, kai ya nin manili-sili nin irgo na no kai
mantukiden nay nipangako' nan Dios. Ket sya a nangitanda' komoyo komi
nin si'kamin si Pablo, si Silas tan si Timoteo.
20 Anaod, sarba nga'min nin nipangako' nan Dios ket tinukid na yupa'
kona. Kanya' nin, bana' sa ginwa' na, itandudo' tamoyay ngaran nan Dios
nin wantamo “Peteg a wanin.”*
21 Si Dios nin diri a mampamasigurado komi tan komoyo anamaet nin
nikaipasaya tamo kona ni Cristo, tan syan diri a namili' kontamo.
22 Nami ya et nin pangalilbian a tutawo natamo; nibaki' nayan miikap
kontamo a Ispirito ta pigaw nin peteg nin masigurado tamon matukid
nga'min a sarban nipangako' na kontamo.
23 Tanda' nan Dios! Say kaabigan moyo a rason nin kai ko nin nipangituloy
nin pako kodsen, ta pigaw nin kai nin umidap a nakem moyo bana' sa
pangngawa' kon matkap kon gaw'en komoyo.
24 Kai mi nin gagaran idikta no ani a tepren moyo ta tanda' min magsen
anay pammemper moyo, no kai edet, say gagara mi ket say kitulong komoyo
maipa'ka' sa pammemper moyo ta pigaw nin malamu'nan et a ririket moyo.

2

1 Kanya' nin nagdisisyon akon kai ana yapo' anaod nin makodsen komoyo
ta kai ko nin rabay nin umidap a nakem tamon pari-pariho a kapadan
nangyadi' sin binisita katamon masusuyot.
2 Si'kamoy puon nin ririket ko, ket no napaidap ko li' wadi' a nakem moyo,
si'no et a mamaririket kongko? Kasayna!

---

* **1:20** ***Peteg a wanin.***- *Sa Griego:Amen.* Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

3 Bana' ta wanin kanya' nin sinuratan katamo tana sin saytaw, ta no
mako akodsen komoyo ket si'kamo nin manepeg nin mamaririket kongko
ket bangli' no mapaidap moyo a nakem ko. Sain a ginwa' ko ta sigurado ako
a no maririket ako ket maririket kamo anamaet.
4 Aburido akon maong tan napno' akon kaberengan bana' komoyo, tan
abaw a tinmuro' nin lwa' ko sin sinuratan katamo. Sinuratan katamo ambo'
ta pigaw nin paberengen kamo, no kai edet, ta pigaw nin ipatanda' ko
komoyo a naiduman pangangawa'nan ko komoyo.

Paksawen ran Mammemper a Nakem nan Sayan Nagbabawi' ana

5 Edet, say maipa'ka' konan sayadsen komoyo nin puon nin sakit-ulo;
ambo' ako tamo' a napirwisyo na no kai sarba moyo et, o ibarita' tanan saray
raruma komoyo. Kai ko rabayti nin paalakyen et.
6 Sadag anay nipangirangep na nin nipanisiplina ra kona nin saray
ka'bawan komoyo,
7 tan matkap moyaynan pirdunawen nin inganga'dwen sawanin. Bibi-
linen moyan paksawen a nakem na ta bangli' no mapatapo' na bana' sa
nalabas a bereng na.
8 Edet ibarita' ko komoyo nin ipa'kit moyon alaki et a pangangado' moyo
kona.
9 Si sayay rason et no ambale' a sinuratan katamo sin saytaw ket ta pigaw
nin matandaan ko a liso nin mantumulok kamo sa niyakay komoyo.
10 Siin a tawon pirdunawen moyo, pinirduna koyaynan main nin in-
ganga'do. No main wadi' nin manepeg nin pirdunawen ko, gaw'en ko sa
adapan na ni Cristo para sa kaabigan moyo.
11 Yupa' sa wanin ket kai natamo nin mataktika ni Satanas; ta tanda'
tamoynay sinisirib a plano na.

Say Pakaaburido na ni Pablo ket Nasilyan nin Pananalo

12-13 Sawanin, sin nako ako sa babalin Troas, aburido akon tuloy ta kai koya
nin narate' itaw si busat tamon Tito a syay mangawit nin bale' moyo konan
surat ko. Ket mataman nin binyan nakon Dios nin alakin pagkanawanawa
nin ipatanda' koyadtaw a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo,
pinatanid ako konran bubsat itaw tan tinmaros akodti sa Macedonia ta
pigaw nin ki'kitan ako kona.
14 Bale' wantaw man a kimey ko sin itaw ako,* kisalamat ako konan Dios
ta sya, man'ipangulo nakami lawas a mangingilalaman kona ni Cristo sa
parada bana' sa pananalo* na yupa' kona ni Cristo. Anamaet a lamang,
man'usaren nakamin man'ipatandaan konran tutawo sa adtiman nin keen
mi a maipa'ka' kona ni Cristo, nin bilang banglon umusbong.
15 Say gaw'en mi ket bara'mon mabanglon insinso nin man'ida'ton na ni
Cristo konan Dios a masanglap ran saray mangkaisalba tan mataman et nin
saray mangkasida'.
16 Saray mangkasida', say pakaangot ra sa pangingipatanda' mi ket ma-
bang'et nin makapati ta miugot sara sa duka' a panganggawan; saray
mangkaisalba anamaet, say pakaangot ra sa pangingipatanda' mi ket ma-
banglon makapabyay bana' ta maika' sara sa mabistan byay a iti konan

* **2:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 7:5-16. * **2:14** Si alimbawa' a inusar nadti ni Pablo ket kapadan no rinmate' yay sayay hiniral nin Romano mangibwat sa gira a nanalo ya. Iparada saray trupa sa kalsada nin Roma kalamo' saray kalaban nin tinalo ra. Tanda' ran kalaban a bangli' no patyen sara, ket bara'mon ti nin angot nin duda'ton nin paka'kitan nin irarate' nin patiti, bale' konran trupa, mabanglon angot ta nanalo sara.

Dios. Ay, mabyat ti nin gawa'! Kasan maikana' nin mangwa' sa sayti nin rispunsibilidad!
17 Anaod, abaw saray mangangakay nin gaw'en ran kumirsyo a pangangakay ra bale' ambo' kami nin bilang konra. Si Cristo, syay mampangwa' komi nin kumana' nin mangingilalaman kona ket mampangipatanda' kami mangibwat sa masibulot a nakem mi. Nibaki' nakami nin Dios ket maringgas a apes mi sa adapan na.

3

1 Sawanin, main ana angangkon mampangipa'ka' a mampipaong kami anamanaet. Main nin raruman mangangakay a matkap ray mangiprisintan rikumindasyon ba'yo moyo sara nin akuen, o kai rasara anamaet nin akuen nin raruman tawo no kasan rikumindasyon moyo. Matkap mi para nin wanin!?
2 Anaod, say kabibyay moyo a bara'mon surat nin mangirikuminda komi a naisurat sa kapusuan mi. Ket madali' rayan mabasa nin si'numan a tawo nin maka'kit sa mabistan bunga nin nipagtrabaho mi komoyo.
3 Mapala-palaway nin ma'kit a si'kamo ket bara'mo nakamon surat ni Cristo nin nipasurat na komi. Sitin surat, kai ya nin nisurat nin tinta, nin tawo tamo', no kai nin si Ispirito nan diri nin si sibibyay a Dios; ambo' sa baton tiniblak a bilang sa Gugan-gan no kai sa kukapusuan moyo.

Say Pakayadi' nan si Ba'yon Nipangako'

4 Maibarita' mi a wanin ta alaki a talek mi konan Dios nin mangibwat kona ni Cristo.
5 Kai mi nin maibarita' a bana' sa pakababa' mi ket nagwa' mi in say nagwaan mi; no kai edet, say pakababa' min makagwa' nin animan ket mangibwat konan Dios.
6 Anaod, syay nami komi nin pakababa' ta pigaw nin ipatandaan miyay ba'yon pangako' nin nibi na para sa tutawo. Sitin nipangako' nan Dios, naipatukdo' ya sa pakayadi' nan Ispirito na nin mampiikap kontamo ambo' nin sa naisurat ta saytin Gugan-gan nin naisurat ket mangika' sa pakasintinsya nin madusa anggan-angga. Bale' si Ispirito nan Dios, byan natamo nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
7 Sin nipataoy nayti nin Dios a Gugan-gan na yupa' kona ni Moises sin na'teng ana, nin naisurat sa baton tiniblak, na'kit a pakayadi' nan Dios tan say pinasyan salag na. Kanya' nin sinumlag nin wanin ana a rupa na ni Moises ket kai raya gapo nin mapastang nin saray kapada nan Israelita. Ket abirno nin wantaw anay salag, kai nin lamang nin nagnayon. Anaod, wanin kaalaki a pakayadi' nin naikalamo' sa sain nin manintinsya kontamo nin mapati,
8 mas alaki et bale' nin adayo' a pakayadi' nan Dios sa gaw'e-gaw'en na sa pakikalamo' nan Ispirito kontamo.
9 No say nipadar nin pakayadi' nin Gugan-gan a sayti puon nin pakadusa ket alaki, mas alaki et nin adayo' a pakayadi' nin say makapangwa' a say tutawo ket mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios.
10 Kanya' nin sitaw si gindat a makapangyayadi' ket bara'mon nakasawan yaynan pakayadi' ta nasilyan yaynan mas makapangyayadi' et.
11 Ket no main nin pakayadi' nan si gindat nin padalan a kai nin magnayon, alakin adayo' et a pakayadi' nan si ba'yon nipangako' a siin ket magnayon ya.

Padaran a Pangingipatanda' ra ni Pablo konan Mabistan Patanda'

12 Bana' ta matalek kami a wanin konan siti nin ba'yon nipangako', kasan
iyadi-adi mi sa pangingipatanda' mi nin siti.
13 Ambo' kamin lamang nin bilang kona ni Moises a sinakban nay rupa
na ta pigaw nin kai ra nin magwa' nin pastangen nin nakamulite' nin saray
kapada nan Israelita a kai nin magnayon nin salag.
14 Bale', kai ra nin natarusan sin saytaw a maipa'ka' sa say salag nan si
gindat nin padalan a kai nin magnayon ta say nakem ra ket bara'mon lamang
nin nasalimbengan. Anaod, mataman nin anggan sawanin, no basawen
raytaw nin saray puri ra say nisurat na ni Moises ket bara'mon anamaet nin
nasalimbengan a nakem ra maipa'ka' sa sain. Kai ra et nin matarusan ta no
tamo' a naipasaya sara kona ni Cristo ya nin maglat a salimbeng.
15 Anaod, mataman nin anggan sawanin, no basawen ra in say Gugan-gan
nan Dios, kai ra nin mataros ta bara'mon main et nin mampanalimbeng nin
nakem ra.
16 Bale' no magmatalek yay sayay tawo konan Uunuren, maglat ya in si
mampanalimbeng nin nakem na.*
17 Sawanin, si Uunuren nin man'ibarita' iti ket si Ispirito na. No mampiikap
yay Ispirito na konan sayay tawo, si tawo, ket maglat yayna sa saytaw say
mampanalimbeng nin nakem na.
18 Ket, kontamo nga'min nin main yay Ispirito na, pa'sar a kasan nakasal-
imbeng kontamo sa paka'kit ran raruma kanya' nin ma'kit a pakayadi'
nan Uunuren kontamo. Sawanin, pa'sar ispiho natamon Ispirito a sya si
Uunuren, ket mampalinwen natamo nin anggan sa bara'mo atamoyna li' nin
sya.

4

Mapalawayan Yupa' konan Sitin Trabaho a Nakem nin Tutawo

1 Bana' sa inganga'do nan Dios komi, nibi nan trabaho mi ti say man-gaw'en
mi kanya' nin kai nin tumapo' a nakem mi.
2 Kai mi gapo nin agamirenen a makapading'ey nin adin gawa'-gawa'. Kai
kami nin mampangwa' nin sinisirib tan kai mi nin mantursye-tursyen a
minsahi nan Dios, no kai edet, diritsawan min man'iyakay a katutu'wan ta
pigaw nin saray makarnge' ket maalilbi' ran peteg a, sa adapan nan Dios, ket
mapya kami.
3 Ket no say man'ipatandaan mi maipa'ka' kona ni Cristo ket nasalimben-
gan, nasalimbengan tamo' konran saray mampako ana sa pakasida'.
4 Wanin ta say pangingisip ran sarain nin kai nin mamper ket sinakban
na ni Satanas a syay mampag'uray iti sa mundo konan sitin panaon. Ginwa'
na in ta pigaw nin say pangingisip ran tutawo ket kai nin mapalawayan nin
Mabistan Patanda' maipa'ka' sa kata'gayan na ni Cristo a syay paka'kitan
konan Dios.
5 Ambo' nin say maipa'ka' sa lalaman mi a man'ipatanda' mi no kai edet, a si
Jesu-Cristo ket sya a sangkata'gayan nin Uunuren. Man'ipa'ka' mi a lalaman
mi nin aripen a mampagsirbi komoyo bana' sa ado' mi kona ni Jesus.
6 Sain a man-gaw'en mi ta si Dios a sya inirgo na a wanti, “Itaw sa mad-
edlem ket magkamain ana nin palaway!”* ket syan lamang a namalaway
nin nakem mi. Ginwa' na in ta pigaw nin ibi na komi a pakataros sa
sangkaalakyan nin gawa' na a nipadar nan maslag iti kona ni Cristo.

Komin Ayupa' a Nakem ya Nitalek a Sangkaimpurtantiwan nin Patanda'

* **3:16** Exodo 34:34. * **4:6** Genesis 1:3.

7 Bale' sitin impurtanti nin patanda' ket nitalek naya nin Dios komi nin
basta tawo tamo', nin bilang sa kayamanan a nikwa sa basta kuden. Yupa'
sa wanin ket ma'kit ran tutawo a sain say sangkaalakyan nin kapangyadian
nin man'ipatandaan mi ket nangibwat konan Dios tan ambo' nin mangibwat
komin diri.
8 Ma'kit in sa pangingirangep min sarbaynan klasin idap bale' kai kami nin
mangkadaeg; main nin tyimpon kai mi ana nin tanda' a gaw'e-gaw'en mi,
bale' kai kami nin makasawan nin ilalo.
9 Abirno nin piduksa-duksa' rakamin kalaban ket kai nakami gapo nin
mampauryan nin Dios. Mangkaganur-ganor kami bale' kai kami nin mapati.
10 Pirmi tana nin mampinabang kami sa bungan nipangirangep nan idap
ni Jesus a niugot sa patiti na ta pigaw nin maipa'kit a pakayadi' nin byay na
sa lalaman min diri.
11 O' wanin, mintras nin mangkabyay kami et ket man'adapen mi tanan
pirmi a mati bana' sa pagsisirbi mi kona ni Jesus. Wanin ta pigaw nin
maipa'kit konan sitin mapati nin lalaman mi a byay na ni Jesus nin nanalo
sa patiti.
12 Anaod, mipata'gayan kamin pirmi maipa'ka' sa piligron mapati bale'
sain ket mampamagkamain komoyo nin byay a iti konan Dios.
13 Main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana, “Mampagmatalek ako
konan Dios kanya' nin ibari-barita' koy maipa'ka' kona.”* Wanin anamaet a
klasi nin pagmamatalek mi konan Dios kanya' nin man'ipata-patanda' mi a
maipa'ka' kona.
14 Wanin ta tanda' mi nin si Dios, a syay namasubli' nin mabyay kona ni
Jesus nin Uunuren tamo ket, pasublien nakami li' anamaet nin mabyay bana'
sa nikaipasaya mi kona ni Jesus. Ket ambo' tamo' nin si'kami, si'kamo et
anamaet, i'ras natamo li' nga'min nin maikalamo' kona.
15 Ket para sa ikaabig moyo a rason nin pangingirangep mi nin sarban sain
nin idap ta pigaw nin no umabaw saraynan umabaw a tutawon makasari' sa
kamaungan nan Dios nin isalba nasara, ket umabaw saray kisalamat kona
tan mas maitandudo' yay ngaran na.

Tanda' ra ni Pablo a Mabistan Panganggawan ra li'

16 Bana' sa wanin kanya' nin kai nin mantumapo' a nakem mi. O'
mangkumapoy ana a lalaman mi bale' mangkapaba'yo nin inawru-awro a
byay mi nin iti konan Dios
17 ta main nin mag'in bunga nin saytin idap nin man'irangep mi sa sitin
anted nin panaon tamo'. Mainum'ay tamo' in no ikumpara sa kai masukat
nin kabistawan nin pakakirama' mi sa anggan-angga nin kata'gayan nan
Dios.
18 Ambo' nin say idap a main iti sa mundo a kami'nan nin nakem mi no kai
edet, sa say mabistan nisadya' nan Dios para kontamo nin kai tamo et nin
ma'kit. Say bubagay nin ma'kit ket lumabas tamo', bale' sain nin kai tamo et
nin ma'kit ket anggaynan-angga.

5

1 Kai anaod nin tumapo' a nakem mi ta tanda' mi a no sitin lalaman mi
sawanin nin kapada nay ba'lag nin mampiikapan midti sa luta' ket sidaen
ya, main lamang nin piikapan midtaw sa langit a si lalaman nin ginwa' nan
diri nin Dios a magnayon anggan-angga.

---

* **4:13** Kanta 116:10.

2 Anaod, leg'an nin iti kami et konan sitin kapresan a mampiikapan mi,
masulit kami anan tuloy nin maisubray yayna a ba'yon piikapan nin itaw sa
langit.
3 Edet, si kararwa tamo ket kai ya li' pa'sar nin labos no kai main nin
piikapan na.
4 Leg'an nin iti kami et sa sitin lalaman sa mundo, mabyatan kamin abaw
nin idap. Kai mi nin mansulitan nin lakwanan ana a lalaman mi, no kai edet,
mansulitan mi a maibi yayna kumon komi a ba'yon lalaman min mangibwat
sa langit, ta pigaw nin si lalaman nin mati ket subrayan yaynan lalaman nin
mabyay anggan-angga.
5 Si Dios nin diri a nangisadya' komi nin mabyay nin anggan-angga ket nibi
nayaynan miikap komi a Ispirito na ta pigaw nin mapiho min mangyadi' ti.*
6 Wanin, kanya' nin magsen a nakem mi. Peteg a tanda' tamon mintras a iti
atamo et konan sitin mampiikapan tamodti sa luta', say lalaman tamo, kasa
atamo et itaw sa mampiikapan nan Uunuren.
7 Mintras anaod nin iti atamo et sa luta', mabyay atamo nin sitatalek konan
Uunuren mataman no kai tamoya nin ma'kit.
8 Magsen anaod a nakem mi, tan apes mi ana nin lakwanan miyaynayti
kumon nin lalaman midti sa luta' ta pigaw nin makakiikap kami ana konan
Uunuren.
9 Ket anaod say masulit min tuloy nin gaw'en, mabyay kami et man iti sa
luta' o itaw sa langit, ket si makaparirikat kami kona nin Uunuren;
10 bana' ta main li' nin awro a si'tamo nga'min ket matkap a umadap atamo
sa lugar a paninintinsyawan na ni Criston Uunuren ta pigaw nin timbangen
nay ginwa' tamo leg'an tamon nabyay iti sa luta'. Barang saya mangrisibin
manepeg a tubale' sa ginwa' na, maabig man o duka'.

Say Pammag'in nan Dios nin Uamigo na a Sarban Tawo

11 Ket bana' ta tanda' mi nin sililі'mo a sintinsyawan natamo li' nin
Uunuren, mampatutu'wan mi konran tutawo a tutuo kami. Bale' tanda' nan
Dios a kukanakman mi tan matalek akon tanda' moyo kami anamaet nin
maong.
12 Kai kami nin mampipaong anamanaet komoyo, no kai edet, man'ibarita'
mi ti ta pigaw nin main nin ipasirayo moyo maipa'ka' komi tan main nin i'bat
moyo konran sarain saray tutawon say no si'no sara a ipasirayo ra, bale' kai
ra nin man'adalen a pigagawa' ra.
13 Ket no ipa'ka' ran raruma a nasida' anay ulo mi, kasan kwinta komi;
basta mampagsirbyan miyay Dios. Bale' no limpyo anamaet a isip mi, para
sa kaabigan moyo kanya' nin man'ibarita' mi ti.
14 Wanin ta, say ado' na ni Cristo komi a mampag'uray komi bana' ta
man'alilbien mi a sayan-saya na nin nangi'deng sa sarban tutawo sin nati ya.
Ket bana' ta wanin nibilang nan Dios a maikalamo' sarayna kona nin nati a
sarban tutawo.
15 Nati ya anamaet para sa sarba nin tutawo ta pigaw nin si'tamon mabyay
iti sa mundo ket ambo' anay karabayan tamo a tumbuken tamo, no kai edet,
say karabayan na, nin sya nati ya tan sinmubli' yan mabyay para kontamo.
16 Kanya' nin, si'kami, ambo' anay bakas nan sayay tawoy kikiten mi. Sin
saytaw kinikit miya si Cristo a bilang sa pangingikit ran basta tawo tamo',
bale' sawanin ambo' anan wanin.
17 Edet, si tawon naipasaya kona ni Cristo ket ba'yo yan parsa; kasayna a
gindat, ba'yo anay mampag'uray kona. Isipen moyo in!

---

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Corinto 1:21-22.

18 Si Dios, ginwa' na nin wanin a sarban sain. Yupa' sa patiti na ni Cristo sa
kudos, pinag'in natamo et nin Dios nin uamigo na, si'tamon gindat a kuntra
kona, tan nibi na anamaet nin trabaho tamo a pag'inen tamo saran uamigo
na a tutawo.
19 Say rabay kon irgwen ket, si Dios mangibwat sa ginwa' na yupa' sa patiti
na ni Cristo sa kudos, kai nayna singiren nin Dios a tutawo sa kasalanan
ra, no kai mampag'inen nan uamigo na a tutawo. Ket nipya na komi a
pangingipatanda' nin sayti.
20 Nibaki' nakami anaod ni Cristo ta pigaw nin usaren nakami nin Dios nin
managyat konran tutawo. Kanya' nin si'kami a man'i'deng miya si Cristo,
dawaten mi anaod a aburuyan rayay Dios nin pag'inen nasaran uamigo na.
21 Anaod, kai ya gapo nin nagkasalanan si Cristo, bale' para sa kaabigan
tamo, ginwa' nan Dios a syay naida'ton bana' sa kukasalanan tamo, ta pigaw
nin no naipasaya atamo kona ni Cristo ket pag'inen natamon mapteg nin
Dios sa pangingikit na.

6

Matkap nin Paringgasen ran Taga Corinto a Byay ra

1 Sawanin anaod, bubsat, bana' ta ginwa' nakamin katrabahwan na
nin Dios, dawaten mi anaod komoyon andi' moyo nin gaw'en nin kasan
kakanaan a inagwang moyon kamaungan nan Dios nin ginwa' nakamon
uamigo na.
2 Anaod, wanti ey wana nin Dios nin ipadar nay kamaungan na,
"Rinnge' katamo sin panaon a ipayabor koy pakatkapan moyo,
tinulungan katamo konan sitaw si tyimpon nipangisalba ko komoyo."*
Ket tandaen moyoyti:
sawanin anay panaon nin nipamayabor na; anaod, sawanin a tyimpo nin
nipangisalba nan Dios komoyo!
3 Kai kami nin man-gumwa' nin animan a makasida' sa pangingikit ran
tutawo ta pigaw nin kasan pakabalawan nin trabahon man'ipagwa' nan Dios
komi.
4 No kai edet, man'ipa'kit mi sa kabibyay mi a manepeg nin pigagawa' ran
mampagsirbi konan Dios. Ma'kit sa pangingitpel mi, sa linasat-lasat mi nin
kaidapan, kaberengan, tan pitipitan nin kapapa'sar.
5 Nagaru-garuti kami, naprisu-priso kami, tan sinumpi-sumpit kamin
ginulu-gulo ran tutawo. Nalabas-labas a nipagtrabaho mi tan main nin yabin
kai kami nin na'lek tan main nin tyimpon kai kami nin nangan.
6 Nipa'kit mi a mampagsirbi kami konan Dios ta maringgas a kabibyay mi
tan matarusan mi a gagara nan Dios tan mapamasinsya, tan maong kami sa
si'numan. Ma'kit et anamaet a pag'uuray nan Ispirito nan Dios nin iti komi,
tan tutuo a pangangado' mi sa sarban tutawo,
7 tan sa pangingipatanda' mi nin say tutuo, tan mantulungan kami nin
pakayadi' nan Dios. Say mapteg nin pigagawa' a armas min pangataki tan
dipinsa mi.
8 Main saray tutawon ata'gay a pangingikit ra komi, tan main anamaet nin
mangmuda-muda komi. Main saray mangrayo komi tan main anamaet nin
mamaduka' komi. Main saray mamparsawan rakamin mabula', bale' tutuo
tamo' a man'ibarita' mi.
9 Main saray mampangipa'ka' a kai kami nin mambaga-bagawen bale'
pitanda-tanda' kami sa nagsikabarang nin lugar; pirmin dandani kami

* **6:2** Isaias 49:8.

nin mati, bale' anggan sawanin ket mabyay kami et a lamang. Mandusa-
dusawen kami, bale' kai kami nin mapati.
10 Abirno nin abaw a puon nin kaberengan mi, siririkat kami lawas.
Pubri kami bale' mampayamanen misaray raruman tutawo sa kayamanan
a magnayon. Kasan kukayadian mi bale' main komi a sarban bindisyon nin
ibi nan Dios.
11 Mampablyen kon bubsat isen sa Corinto, mabli kamo komi! Diritsawan
a pag'irgo mi komoyo; kasa gapo nin niyadi mi.
12 Kai nin nabaw'asan a pangangawa'nan mi komoyo; say pangan-
gawa'nan moyo komi a nabaw'asan!
13 Ibarita' koyti komoyo nin bara'mon ama moyo: pablyen rakami nin
kapada nin alakin pammabli mi komoyo.
14 Andi' kamo nin kipasaya konran ambo' nin mammemper ta kai anaod
nin makapialuyon a mapteg tan matiko'. Pa'no nin makapikalamo' a pal-
away tan dedlem?
15 Pa'no yan kituno si Cristo kona ni Satanas*? Si sayay mammemper
anamaet tan si sayan ambo' nin mammemper, pa'no a say pangingisip ra ket
mituno? Kai gapo nin magwa'!
16 Anamaet, kasan lugar ran dios-dios sa piikapan nan Dios, tan si mampi-
ikapan nan si sibibyay a Dios ket iti sa pidudupong tamon mammemper.*
Wanin ta wanan mismo nin Dios,
"Miikap ako konra tan kikalamo' ako konra.
Si'ko li' a Dios ra, tan alilbien kosara li' nin tutawon ikon ko."*
17 Kanya' nin wana et nin Dios,
"Lakwanan moyo saray kai nin tumumbok kongko tan
matkap a maiduma kamo konra.
Andi' kamo nin kibiang sa kadukaan.
Ket si'kon diri nin si Dios, akuen katamo*
18 tan mag'in rakon Ama
tan mag'in katamon a'nak,
wanan Makapangyayadi' a Dios."*

7

1 Mampablyen kon bubsat, nipangako' ti kontamo kanya' anaod nin
ringgasan tamoynay kukadiryan tamo mangibwat sa pagkakasalanan sa
gawa'-gawa' tan sa pangingisip, ket ipamuspusan tamoynay magkabyay nin
silili'mo konan Dios, angga li' nin liso tamoynan naikana' a byay tamo kona.

Napaririket sara si Pablo nin say Maipa'ka' konran Taga Corinto

2 Byan rakamin lugar sa kukapusuan moyo. Kasa gapo nin si'numan
komoyo a nagkasalananan mi, kasa gapo nin si'numan komoyo a
pinagkasalanan mi, tan kasa gapo anamaet nin si'numan komoyo a sinaor
mi.
3 Ambo' ta man'ibarita' koyti ket mampaliwaen kon man'iparsa moyoyti
komi. Kai katamo nin mamparsawan nin mangipa'ka' nin wanin ta bilang
naibarita' koyna intaw komoyo mabli kamo komi, tan kalamo' rakami, mati
man o mabyay.

---

* **6:15** ***Satanas***- *Sa Griego:Belial.* Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **6:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 3:16-17. * **6:16** Levitico 26:12; Ezekiel 37:27. * **6:17** Ezekiel 20:34,41; Isaias 52:11. * **6:18** 2 Samuel 7:14.

4 Alaki a talek ko komoyo tan nipara-parayo katamo sa si'numan. Ket,
bana' ta wanin maririket ako sa busel nin kaidapan mi. Naliwaliwa akon
tuloy nin say mabistan natandaan ko maipa'ka' komoyo.
5 Anaod, mataman nin sin saytaw sin iti kami sa Macedonia kai kami nin
nainawnan. Main nin kaidapan sa rubari' tan rubari' mi. Mangkuntrawen
rakami nin kalaban tan aburido kami maipa'ka' konran mammemper.
6 Bale' si Dios a syay mangliwaliwa konran iti sa kaberengan, liniwaliwa
nakamin pinaririket bana' sa nikarate' na ni Tito nin
7 ibat isen komoyo. Ambo' tamo' a say kararate' na ni Tito a namaririket
komi no kai pati say niparate' na komi nin no pa'no moya nin pinaririket.
Niparate' na komi a alaki nin apes moyon maka'kit kongko, tan say pag-
bababawi' moyo nin pinabereng rako tan say pisasadya' moyon mangisakit
kongko. Pinaririket akon tuloy nin sain.
8 Ket kai ako nin magbabawi' a nanurat ako komoyo sin saytaw mataman
no pinabereng nakamon sitaw nin surat ko. Anaod sin nu'na ket nagbabawi'
ako bale' kai anan lamang ta natandaan kon ginmereng kamo tamo' nin
nadali'.
9 Ket sawanin, maririket ako ambo' nin bana' ta pinabereng katamo
no kai edet, a bana' sa bereng moyo ket nagbabawi' kamo tan ginurutan
moyoynay pagkakasalanan moyo. Sain say kaberengan moyo ket manepeg
sa pangingikit nan Dios. Kanya' nin mabistay nagwaan nan sitaw a surat mi
komoyo.
10 Wanin ta say kaberengan nin manepeg sa pangingikit nan Dios, sayti a
pangibwatan a magbabawi' a tutawo; ket gumring saran paisalba kona. Ket
say wanin a mangyadi', kai sukat nin ikabereng. Bale', say kaberengan nin
maingar nin tutawo a kai nin pangibwaten a magbabawi' sara, ket miugot sa
duka' nin panganggawan.
11 Kiten moyo a bunga sa byay moyo nin saytaw nin kaberengan moyo a
manepeg sa pangingikit nan Dios; sinmeseg tan nag'in kamon masulit nin
mangipa'kit a kai moyo nin kinunsinti taw nin kasalanan. Masager kamon
tuloy maipa'ka' konan siin si main nin nangyadi' sa grupo moyo, linmi'mo
kamo sa kaugutan nan siin, alaki a pangrarabay moyon makalamo' rako, tan
nag'in nin masulit kamon nabuan yan tumekep nin dusa a nagkasalanan. Sa
sarban gugawa' ket man'ipa'kit moyo nin kasan pakairanudan moyo konan
sitaw nin bagay.
12 Ket, ambo' tamo' anaod nin bana' konan tawon nagkasalanan o konan
nagkasalananan na a nanuratan ko komoyo, no kai edet, ta pigaw nin sa
adapan nan Dios ket maipa'kit moyo no adti nin angga a pammabli moyo
komi.
13 Anaod, pinaririket kamin tuloy nin sain a ginwa' moyo.

Anamaet a lamang, kai kami tamo' nin naliwaliwa no kai edet, nalamu'nan
et a ririket mi nin ririket na ni Tito a bana' sa mabistan nisna' moyo kona ket
nay'anan a kaingaran na.
14 Rinayu-rayo katamo kona tan kai ako nin nading'eyan sa animan ta no
pa'no nin katutuo nga'min a nibarita' mi komoyo, napatutu'wan anamaet a
sarba nin nibarita' ko kona ni Tito maipa'ka' komoyo.
15 Man'umalaki a pammabli na ni Tito komoyo mintras nin mampanemte-
men nay ruros nin nakem moyon tinmulok nin sarba sa nigan-gan nin
gaw'en moyo tan say ma'mot a nipamarate' moyo kona nin awit moyoy
alakin salak.
16 Ket bana' sa sain, pinasyan ririket ko; tanda' kon mailalwan katamo
lawas.

8

Pagdisididwen nasara ni Pablo nin Manguliktan Tulong a Mammemper

1 Ket sawanin, man'aduen min bubsat, rabay min ipatanda' komoyo no ani
a nagwaan nin nipanulong nan Dios sa dudupong nin mammemper iti sa
Macedonia. Na'kit sin
2 leleg a mandumalan sara sa masakit nin idap ket maririket sara et a
lamang ket bana' ta man'irangep raynamaet a kaidapan tuloy nin kinapubri,
malaem a nibi ran tulong konran kapada ran maidap nin mammemper sa
Judea.
3 Tistigusan kon nami sara sa anggawan nin mababa' ra, masurok et pa et
dyan sa mababa' ra. Mangibwat sa nakem ran diri,
4 masuet ran dinawat komi a byan misara nin pagkanawanawa nin ki-
rama' sa panunulong konran kapada ran tutawo nan Dios.
5 Say ginwa' ra, mas et dyan say inilalwan mi. Say mu'na-mu'na nin ginwa'
ra ket nitalaga ran nipaisirong konan Uunuren tan komi a byay ra yupa' sa
gawa' na nin Dios nin maitukoy sa karabayan na.
6 Ket bana' ta wanin, binaritaan miya si Tito a syay namukaw komoyo
nin mangulikta kamon ibi moyon tulong, nin ituloy nakamon tulungan nin
maila'pos ti nin gawa' nin ado' moyo.
7 Anaod sawanin, tanda' kon iti kamon pirmi sa u'na sa sarban buba-
gay a bilang sa sayti: ma'get a pagmamatalek moyo konan Dios, alaki a
pakababa' moyon mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Jesus, tan tanda'
moyoy katutu'wan maipa'ka' konan Dios. Maseseg kamo lawas nin mangwa'
nin gawa' bana' sa sain nin pagmamatalek moyo, tan alaki a pangangado'
moyo komi*. Ana edet, apes mi nin andi' kamo kumon nin magkurang sa
pangingipa'kit nin ado' moyo konran mammemper itaw sa Judea.
8 Ambo' ta man-gan-ganen katamo kanya' nin man'ibarita' ko in, no kai
edet, man'ipa'kit ko komoyo no pa'no nin kaalaki a apes ran raruma nin
tumulong sa kapada ran mammemper, ta pigaw nin no arigen moyoyti ket
pruwibawan a katutu'wan nin pangangado' moyo.
9 Anaod, tanda' moyoy maipa'ka' sa alakin kamaungan na kontamo nin
Uunuren tamon si Jesu-Cristo. Bana' sa sayti nin kamaungan na, mataman
nin ikon na nin kayamanan a sarba, pinapubri nay lalaman nan diri*
ta pigaw nin, mangibwat sa nipamag'in nan pubri sa kadiryan na, ket
pinayaman natamo.
10-11 Ket sayti a maibarita' ko komoyo: Ituloy moyo tan ila'pos moyoyna in
say pangungulikta moyo nin tulong a nitarana' moyo sin taon et. Maabig in
para komoyo ta si'kamoy sangkau'nawan nin nangulikta, tan ambo' in tamo',
si'kamo et a main nin nakem sa sain nin gawa'. No pa'noy sulit moyo nin
nangitarana' wanin anamaet kumon a sulit moyo nin mangila'pos. Mami
kamo sigon sa mababaan moyo
12 ta no maruros a nakem na nin sayay mami, makaparirikat konan Dios a
mababaan nan ibi; kai nin taga'nan a mami yan kai na nin mababaan.
13 Kai ko nin apes nin pay'anan saray raruma tan pabyatan kamo no kai si
pada-pada kumon nin mabista a kapapa'sar moyo.
14 Bana' anaod ta masuruk-surok a main moyo sawanin, pun'an moyoy
pakatkapan ran mampagkurang, ta pigaw nin sa awro nin si'kamo anamaet
li' wadi' a magkurang, pun'an ra anamaet a pakatkapan moyo. Kona nin siin,
pada-pada a kapapa'sar moyo.

---

* **8:7** *pangangado' moyo komi.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pangangado' mi komoyo.* * **8:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 2:6-8.

15 Bilang nin wantaw sa wana sa Masanton Kasuratan a,
“Kai ya nin nagsubra a nakadinep nin abaw,
tan kai ya anamaet nin nagkurang a nakadinep nin daite'.”*

Say Pangngisadya' ran Tulong ra

16 Kisalamatan miya nin tuloy a Dios ta binyan naya nin suet nin tumulong komoyo si Tito a kapada nin suet ko.
17 Siririkat ya nin inmaburoy sa dawat mi nin mako yadsen komoyo. Say katutu'wan ket nangibwat anan diri kona a sumubli' yadsen.
18 Man'ibaki' miyadsen nin kaaluyon naya a sayay busat iti, a say seseg na nin mampagtrabaho para konan Mabistan Patanda', ket pitanda-tanda' sa sarba nin dupong ran mammemper.
19 Saya et, pinili' ya nin dudupong nin mammemper iti nin kalamo' mi sa pagbibyahi mi leleg a man'asikaswen mi ti nin pangungulikta nin pakairaywan nan Catawan tan pamma'kit mi nin ruros nin nakem min tumulong.*
20 Mampaayyen miyadsen tin busat kona ni Tito ta mampakailag kami ta pigaw nin kasa nin animan nin mairgo o isipen nin si'numan maipa'ka' sa panganga'get mi nin sayti nin malaem a tulong.
21 Say gumwa' nin matunong a gagara mi ambo' tamo' sa pangingikit nan Catawan no kai wanin anamaet sa pangingikit ra nin tutawo.
22 Anamaet, man'ibaki' miya et isen nin kalamo' na ni Tito a saya et nin busat. Nasubok miyaynan ni'no, tan na'kit mi a sulit na nin tumulong sa nagsikabarang a padalan. Lalo ya et nin masulit sawanin bana' sa alaki nin talek na komoyo.
23 No maipa'ka' kona ni Tito, sya a kalamo' ko sa panunulong ko komoyo, tan no maipa'ka' konra nin saray rwa nin bubsat a mayidsen kona, sara a nibaki' nin dudupong ran mammemper iti. Bana' konra, mangkabyan yan unor si Cristo.
24 Kanya' nin sa pangngisadya' moyoynan tulong moyo konran itaw sa Judea, ipa'kit moyo konran sarayti nin bubsat nin mangiparate' li' sa dudupong ran mammemper, a tutuo a pangangado' moyo tan tutuo a man'ipasirayo mi.

9

1 Kai koyna nin matkap a manurat et komoyo maipa'ka' sa maibi moyon tulong konran tutawo nan Dios itaw sa Judea
2 ta tanda' kon disidido kamon tumulong. Maipa'ka' sa sain ket pirayurayo katamo anaod konran bubsat iti sa Macedonia, a nangibwat et sin taon, si'kamo nin tagadsen sa Acaya ket sisasadya' kamoyna nin mami. Ket sain nin sulit moyo tininreg a kapusuan nin ka'bawan konra nin tumulong anamaet.
3 Ibaki' kosara anadsen ti anaod nin bubsat nin tumulong isen ta pigaw nin kai nin lumiwa' a anggan irgo tamo' in a nibarita' mi no kai edet, maisadya' moyoynay tulong moyo nin bilang sa naibarita' ko.
4 Mading'eyan kami, tan wanin anamaet a lamang angangko komoyo bana' ta nipiho mi ana a sisasadya' kamoyna, no main li' wadi' nin mayi kongkodsen nin bubsat a tagadti sa Macedonia ket ma'kit ra nin kai et nin naisadya' a tulong moyo.
5 Kanya' nin napanemtem ko a matkap kon dawaten konra nin sarayti nin bubsat a mu'nayna nin makodsen komoyo ta pigaw nin tulungan rakamo nin mangisadya' anan gindat nin tulong a nipangako' moyo. Yupa' sa wanin,

* **8:15** Exodo 16:18. * **8:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 16:3.

nakasadya' ana no rumate' akodsen, tan ma'kit nin maruros a nakem moyo
nin nami tan kai kamo nin napasuet.

Mangibwat konan Dios a Ipanulong tamo

6 Siti e a panemtemen moyo:
Si mangmula nin daite', daite' anamaet a yataben na, tan si mangmula
nin malaem, malaem anamaet a yataben na.
7 Mami kumon a barang saya sigon sa no umnoy naitalaga nan ibi, nin
maruros a nakem na tan kai ya nin napasu-pasuet, bana' ta pablyen nayan
Dios a tawo nin siririkat nin mami.*
8 Magwa' nan Dios nin byan nakamo nin masurok dyan say matkap moyo.
Ket masadag nin pirmi a sarban main moyo ta pigaw nin makapami kamon
malaem para sa sarban mabistan gagara.
9 Bilang mabasa tamo sa Masanton Kasuratan, wanti a wana maipa'ka'
konran wanin a tutawo:
"Mapanudol ya konran mumaidap,
Say gawa'-gawa' na nin panginginga'do na,
ket tumuluy-tuloy nin kasan anggawan."*
10 Ket si Dios pagkamainen nasara nin bini' a magtatalon ta pigaw nin main
nin kanen.* Sya byan nakamo anamaet nin malaem nin ipanulong moyo
sa raruma nin tawo nin bilang bini' moyo. Syan lamang a mamaka'baw ta
pigaw nin abaw a yataben sa mabista nin gugawa' moyo konran raruma nin
tawo.
11 Masurok a sarba nin ibi na komoyo ta pigaw nin malaem a maitulong
moyo. Ket kisalamat sara konan Dios bana' sa tulong moyo nin awiten mi
konra.
12 Sayti nin tulong moyo ket kai tamo' nin mamno' sa pakatkapan ran
tutawo nan Dios no kai edet, pangibwatan et nin alakin tuloy nin pakikisala-
mat konan Dios.
13 Patutu'wan et nin sayti a mantumbuken moya a Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Cristo kanya' nin pagalangan rayay Dios. Raywen raya et
bana' sa nangibwat sa nakem moyo nin kipasaya konra tan konran sarba ran
bubsat.
14 Saya et, mag'in nin mabli kamo konra tan idasalan rakamo bana' sa
naiduman kamaungan nan Dios a ma'kit komoyo.
15 Kisalamatan tamoyay Dios bana' sa rigalo* na nin kasa gapo nin susarita'
a makasadag nin mangibalikas!

10

Say Pangingikusto na ni Pablo nin say Maipa'ka' sa Nipagwa' kona

1 Sawanin si'kon dirin si Pablo, main pa nin ipainganga'do ko komoyo.
Matpel ako tamo' kano sa surat no adayo' ako, bale' masalak ako no kaadap
katamo. Ket dawaten ko anaod komoyo sa kaayupaan nin nakem tan
pammasinsya na ni Cristo nin mampagtrabaho iti kongko,
2 andi' kamo nin mangwa' nin pangibwatan ko nin makapag'irgo li' nin
mabyat komoyo no mako akodsen ta talaga nin makarnge' sara kongko in
saray mampangibarita' a mampagkabyay kami nin kapada tamo' a lamang
nin si'no tamo' nin tawo.

---

* **9:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Proberbio 22:9; Deuteronomio 15:10. * **9:9** Kanta 112:9.
* **9:10** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 55:10. * **9:15** Sitin ***rigalo*** nan Dios ket si Anak nan bugtong, si Cristo, a nida'ton nay byay na nin ipangisalba sa tutawo.

3 Tutuo nin si'kami ket tawo kami tamo' bale' ambo' nin pakababa' nin
tawo a man'usaren min kilaban sa sarban kuntra konan Dios.
4 Ket, say armas mi, ambo' a armas nin main sa tawo no kai edet, armas
nin main a pakayadi' nan Dios, ket sidaen a animan nin magsen nin ibangen
nan kalaban nan Dios.
5 Talwen mi in say pilusupya tan uakay ran saray tutawo nin mipata'gay
nin makabangen sa pakaalilbi' konan Dios; man'ipatunong mi a sarban
man'isipen ra ta pigaw nin say pangingisip ra ket maitukoy sa karabayan na
ni Cristo.
6 Ket, li' no tanda' mi ana a mantumulok kamoynan liso sa gan-gan na ni
Cristo, dusawen misarayna a si'numan nin kai et nin mantumulok.
7 Sayti e ket mapala-palaway nin ma'kit kanya' nin matkap ket
mangkaasikaso moyo. Si si'numan nin sigurado ya a sya ket tutuon tawo
naya ni Cristo, matkap nin amingawen na a kapada na, ket tutuo nin tawo
nakami anamaet ni Cristo.
8 Mataman wadi' nin mapalabasan koy pangingipangaya ko nin pakayadi'
mi komoyo nin nibi nan Uunuren komi, kai ako nin mading'ey ta nibi nayti
nin pakayadi' nin pammagsen nin pagmamatalek moyo konan Dios tan
ambo' nin paninida'.
9 Kai ko et rabay nin ipa'ka' nin si'numan a manlili'mwen katamo sa surat.
10 Tarusan moyo in ta main nin mampangibarita' a wana, “Mabayani ya
sa surat, bale' sa adap-adapan kasa nin mababa' na tan kai yan lamang nin
makapag'irgo.”
11 Bale' matkap nan tandaen nin siin nin mampangibarita' nin wanin a no
ani kami nin manurat no kasa kamidsen, wanin min lamang sa gawa' no
kaadap nakami.
12 Kai mi nin maitpel nin iyarig a lalaman min diri konra nin sarain saray
mirayo nin bukod. Sara-saray mampami nin ketegan nin kaabigan nin
man'ipatukdo' ra sa panunukat ra sa lalaman ran diri. Ket no sukaten ray
kadiryan ra, ibarita' ra a kusto saran pirmi. Aninay kawawengan ra!
13 Si'kami bale', mandangkaan mi a pag'iirgo mi maipa'ka' sa nagwaan mi.
Man'ipasirayo mi tamo' a nipagwa' na nin Dios komi, tan naisakop anaod in
say ginwa' mi komoyo sin nako kamidsen.
14 Kai kami nin lumabas sa kanepegan mi komoyo. Wanin ta ambo' nin
saray raruma no kai edet, si'kami anaod a nu'nan na'teng anan nangi'ras
komoyodsen konan Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
15 Kai mi nin irangas nin nagwaan mi a nagwaan ran raruma nin tawo.
Bale' bana' ta sakop kamon trabahon nipagwa' na nin Dios komi, ilalo mi
edet nin gumsen a pagmamatalek moyo, tan no wanin ket, malamu'nan et
a magwaan mi sa nipagwa' na komi nin Dios isen komoyo.
16 Konan siin, maipatanda' miyay Mabistan Patanda' sa lulugar et itaw sa
labas moyo ket kai mi nin matkap nin ipasirayo a nagwaan ran raruman
tawo sa lulugar a kai na nin namakian komi nin Dios,
17 no kai edet, bilang sa mabasa tamo a wana,
“No mangipasirayo a si'numan,
say ginwa' na tamo' nin Catawan a ipasirayo na.”*
18 Anaod, ambo' nin saray mipata'gay a akuen na nin Catawan a si Dios nin
tutuon trabahador na, no kai saraytaw saray ipata'gay na.

11

Pagawan na ni Pablo a Kai sara nin Maisyay konan Cristo a Mammemper

* **10:17** Jeremias 9:23-24; 1 Corinto 1:31.

1 Anusan rako et pa no bara'mon kinakalawakaw a ibarita' ko komoyo,
kapada a man'anusan rakoyna,
2 bana' ta mapaga akon tuloy komoyo kapada nin paga nan Dios komoyo.
Bara'mo kamon birhin nin balasang a nitarato kon ipakasal konan sayan-
saya tamo' nin lalaki, si Cristo, tan apes kon iyagwang katamo kona nin kasa
gapon mansa.
3 Mapaga ako komoyo ta bangli' no masamal ran raruma a kaisipan moyo
ket masida' a masibulot tan kasan mansan katutulok moyo kona ni Cristo,
nin kapada nin nikalingo na ni Eva* yupa' sa mabista nin susarita' nan
mampibula'-bula' nin ulay a sya si Satanas.
4 Aburido ako komoyo ta siririkat moyo saran reng'en a makodsen nin
mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Jesus nin sakalako sa nipatanda' mi
komoyo. Ket mangako' kamo et nin ispirito nin naiduma konan Ispirito nan
Dios a gindat nin inako' moyoyna. Anaod akuen moya nin siririkat a kano
wadi' nin mabistan patanda' bale' naiduma ya kona nin Mabistan Patanda'
a inako' moyo. Sukat a kunsintyen moyo sara!
5 Anaod, sa wangko, kai rako gapo nin ibati' nin sarain nin kano wadi' a
sangkaungan nin apostoles!
6 Mataman wadi' nin ambo' ako nin maong nin mag'irgo, kai anamaet nin
kurang a pakatanda' ko maipa'ka' sa man-gaw'en nan Dios. Nipa'kit mi ana
in komoyo sin saytaw et sa sarban udas tan sa sarban kapapa'sar.
7 Bana' ta nipatanda' koya komoyo a Mabistan Patanda' nin nangibwat
konan Dios, a kai ako gapo nin naningkap ni sintabos komoyo, ipa'ka'
moyoyna para nin ambo' nin maalaga a ginwa' ko? Pinaayupa' koy lalaman
kon diri ta pigaw nin maitandudo' kamo sa adapan nan Dios. Abas para a
ginwa' ko komoyo?
8 Bara'mon tinakawan kosaray raruman dudupong nin mammemper ta
inaburuyan kon sinupurtawan rako sa tanay makapagsirbi ako nin libri
komoyo.
9 Anamaet, sin nagkurang ako sa matka-matkap ko leleg kodsen komoyo,
kai katamo gapo nin minulistya ta saray bubsat nin taga Macedonia ket
nirate' ra a nga'min nin matkap ko.* Kapadan kai ko nin nipaningkap
komoyo nin ikabyay ko sin saytaw, kai ako gapo nin maningkap komoyo nin
animan anggan maka'numan.
10 Kapada katutuo sa nipa'kit na kontamo ni Cristo a ibarita' ko a kasa
gapo nin makasida' sa pangingipasirayo kon kai ako gapo nin nangawang
nin sustinto nin mangibwat sa si'numan isen sa intiron Acaya.
11 Ket sawanin, man'ipa'ka' moyoyna para nin ginwa' ko in bana' ta kai
katamo nin kawa'nan? Tanda' nan Dios, kawa'nan katamo!
12 Tarig'enan ko a kai ako gapo nin maningkap nin animan komoyo ta
pigaw nin kasan puon ran mangibarita' nin sarain saray mipaong kano wadi'
a tutuon apostoles nasara ni Cristo a pariho a dalan nin pagsisirbi ra sa
pagsisirbi mi.
13 Ambo' nasara in nin tutuon apostoles ni Cristo, no kai man'ulaw-ulawen
rakamo tamo' bana' sa man-gaw'en ra tan sa piwadi'-wadi' ran mapteg nin
apostoles na ni Cristo.
14 Kai in sukat nin paka'ngapan ta mataman nin si Satanas ket makapirupa
ya nin bara'mon sayan maslag a anghil nan Dios.
15 Kanya' nin andi' atamo nin maka'ngap no pati saray tutawon mantumu-
lok kona ni Satanas ket makapagwadi'-wadi' sara nin mangingitandudo' nin

* **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:1-7,13. * **11:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Filipos 4:10-20.

no ani a mapteg. Bale' sa awro li' nin mangukom yay Dios, madusa sara li' nin kadmang nin duka' a gugawa' ra.

Say Pirarayo na ni Pablo Maipa'ka' sa Kakapuyan na

16 Ibarita' ko anamaet, kasa kumon komoyo a mangipa'ka' a mangku-
malawakaw ako bana' sa ibarita' ko maipa'ka' sa lalaman kon diri. Bale'
no wanin a pangngipa'ka' moyo kongko, anusan rako tana pa ta pigaw nin
makapirayo ako anamaet nin buga'.
17 Sayti say pangibari-barita' ko nin maipa'ka' sa lalaman kon diri ket ambo'
nan uso nin gaw'en nin sayay aripen na nin Uunuren, no kai mampirayo ako
nin bara'mon tawon kalawakaw.
18 Bale' bana' ta abaw saray mirayo a no si'no sara tan no ani a nagwaan ra,
raywen ko anamaet a lalaman kon diri,
19 tutal, maanusan moya man a tawon kalawakaw bana' ta mauutek kamo
anaod!
20 Wanin ta maaburuyan moyon aripenen rakamo nin sarain a tawo, o
pakabyayan rakamo, o itangay ray kayadian moyo, o pag'adi-adian rakamo,
o padi-pading'eyan rakamo! Wanin anamain a rabay moyo! Say matpel!
21 Ket si'ko, maididing'ey ako! Takrot kami salo nin mangwa' nin sain!

Bale' anaod ta matpel sara nin mirayo, maitpel ko anamaet a mirayo.
Kakalawakawan tamo' ti, bale' mirayo akoynan lamang!
22 Ipangaya ray nikaHebreo ra, Hebreo ako anamaet bale'. Ipangaya ran
Israelita sara sa sarban bagay. Wanin ako anamaet bale' a lamang! Ipangaya
ran tawiren ray nipangako' kona ni Abraham. Wanin ko anamaet a lamang!
23 Ibarita' ra a mampagsirbi sara kano kona ni Cristo. Bale', tutuo in man,
si'ko a mas makapamarita' a mampagsirbi ako kona ni Cristo. (Bara'mo akon
luang sa pirarayo ko nin wanti.) Mas a pagtatrabaho ko; mas abaw a parso
akoyna nin napriso bana' sa pangingipatanda' ko konan Mabistan Patanda';
mas kai ana nin mabilang a nikasasakit-sasakit ko; tan ni'nu-ni'no akoyna
nin dandani nin napati.
24 Nilima rakoyna nin nasanet nin mitulumpulo' tan syam* nin saray
pupangulo ran Judio.
25 Nitlo rakoyna nin ginaruti nin saray taga Roma. Ni'sayna nin nipa'ka' a
nati akoynan nakudas-kudas nin bato. Nitluyna nin linumdeg a bapor nin
rinuranan ko tan nasari' koyna a nikakaawro tan nikakayabi nin kutaw-
kutaw sa taaw.
26 Sa pirmi nin pako ko sa raruma nin lugar, abaw anay piligro nin linasat
ko sa karipay ko sa uilog, sa nikasna' ko nin tulisan, sa gawa' ran kapada ko
nin Judio tan ran ambo' nin Judio nin kuntra kongko. Wanin a lamang itaw
sa alalakin bubabali tan sa lulugar a ambo' nin matawo, tan sa taaw tan sa
gawa' ran miwadi'-wadi' a kapada saran mammemper.
27 Namaturo' akon saynget ko nin nagtrabaho. Abaw a yabin kai ako nin
na'lek, tan nabitil-bitilan tan nalata'-lataan ako. Main nin udas a kai ako nin
nangan tan naray'e-ray'epan ako ta kurang a seket ko tan kasan mapiikapan
ko.
28 Anamaet, pwira anay raruma et a nangyadi', main nin mabyat nin tuloy
a man'awiten kon inawru-awro; say mapaga ako maipa'ka' sa dudupong ran
mammemper sa saka-sakalako nin lugar.

---

* **11:24** Siti a sangkabyatan nin dusa konran nagkasalanan a kai nin matkap a dusan patiti sigon sa Gugan-gan (Deuteronomio 25:2-3). Siti kurang yan sayay sanet sa niketeg nin Gugan-gan ta no mapasurukan ray bilang, madusa saraynamaet a mannusa sigon sa kaugalian ran Judio.

29 Anaod, no main nin matandaan ko nin say pammemper na ket makapoy
et, mapaga ako nin kiingar ako kona sa sain nin kakapuyan na tan no main
nin naayat nin nabarang sa dalan, wanin anay sager ko konan si nangayat
kona.
30-31 Si Dios tan Ama na ni Uunuren a Jesus, a sya a raywen anggan-angga,
tanda' na a sa sain nin man'ibarita' ko ket kai ako nin mampibula'-bula'.
Kai ko nin rabay a mirayo, bale' no kapilitan, mirayo ako maipa'ka' bale' sa
dinalan-dalanan ko nin mangipa'kit a kasa nin mababa' ko.
32 Bilang konan siti anaod e nin nangyadi' kongko sin itaw ako sa syu-
dad nin Damasco. Si tinudo' nan gubirnador itaw ni Adi' Aretas nipag-
wardyawan na nga'min a purta nin padil nan syudad ta pigaw nin dakpen
rako.
33 Bale' main nin tutawo nin tinmulong kongko a nisako' rako tan niuy'oy
rako nin mamaliwa' sa dudungawan sa padil kanya' nin nalibri ako.*

12

1 Kasan magagap ko nin mirayo bale' ta mapasuet ako kanya' nin mirayo
ako et. Ibarita' ko sawanin a maipa'ka' sa nipa'kit tan nipatandaan nan Dios
kongko.
2 Main nin katanda'* ko nin sayay tawo na ni Cristo a labin'a'pat a taon ana
a linmabas, nakarate' ya sa sangkata'gayan nin langit a mampiikapan nan
Dios. Kai ko nin tanda' no silalaman ya nin rinmate' itaw o kai; si Dios tamo'
a makatanda'.
3 Si kal-la tanda' ko tamo' ket si ni'ras yadtaw sa pinasyan anda' nin lugar
nan Dios tan ibarita' ko anamanaet a kai ko nin tanda' no silalaman ya o kai;
si Dios tamo' a makatanda' nin siin.
4 Ket itaw, main nin narnge' nan kai nin maibusngaw no ani sa susarita' iti
sa mundo tan kai nin maaburuyan nin ibarita' nin tawo tamo'.
5 Ket no maipa'ka' konan siin nin tawo magwa' kon iparayo bale' kai ako
nin mirayo maipa'ka' kongko, no kai ana edet sa bubagay nin mangipa'kit a
kasa nin pakababa' ko.
6 No gagarawen ko a mirayo, kai moyo nin maibarita' a kalawakaw ako ta
tutuo a ibari-barita' ko. Bale' man'ilagen ko ta say rabay ko ket ipatukdo' ran
tutawo a pangingikit ra kongko sa na'kit ran pigagawa' ko tan sa narnge' ra
nin uakay ko,
7 ambo' sa sain say makapaka'ngap a tuloy nin nipa'kit tan nipatandaan
kongko.
Ket ta pigaw nin kai ako nin magmamalaki bana' sa sain, nagkamain
yayti si mampamaidap* kongko. Bara'mo yan diwi nin man'isurut-surot
na ni Satanas sa lalaman ko. Nibi yayti kongko ta pigaw nin kai ako nin
magmamalaki.
8 Nitlo kon nidasal nin dinawat konan Catawan a galten naya,
9 bale' wanti a ni'bat na kongko, “Sadag ana a tulungan taka. Wanin ta no
ka'no nin kasan pakababa' nan sayay tawo, saytaw nin magkuri nin peteg
a alakin pakayadi' ko.” Bana' sa wanin a ni'bat nan Catawan, maririket
akoyna edet nin mangirangas nin kakapuyan ko ta pigaw nin malipos akon
pakayadi' na ni Cristo.

---

* **11:33** Ginwa-ginwa' 9:23-25. * **12:2** Nibarita' nay maipa'ka' sa sayay nangyadi' kona ni Pablo nin bara'mon raruman tawo ya. Wana, “Main nin katanda' ko...,” bale' no kikiten sa birsikulo 6 anggan 9, syan talagaytaw si tawo nin nakaikspirinsya nin sayti. Wanin a nipamarita' na ta kai na nin rabay a mirayo. * **12:7** Kai tamo nin tanda' nin peteg no ani yayti, bale' saya yayti nin mabyat a klasi nin sakit.

10 Edet, maririket ako nin kasa nin pakababa' ko, nin mamuda-muda ako,
nin mapaidap ako, nin maduksa-duksa' ako, tan mangirangep ako bana'
kona ni Cristo ta tanda' kon no ka'no nin kasan pakababa' ko, no saytaw nin
diri, alaki a pakayadi' nin iti kongko.
11 Nag'in ako nin bara'mon kalawakaw bana' sa pirarayo ko, bale' pinasuet
moyoko. Si'kamoy matkap kumon nin nangitandudo' kongko konran tutawo
ta, kai rako gapo anamaet nin ibati' nin sarain nin sangkaungan kanon
apostoles. Wanin anaod mataman no main saray wanra ket ambo' ako gapon
impurtanti.
12 Anaod, sin isen ako sin saytaw komoyo, say ginwa-ginwa' anadsen
komoyo nin siaanos, sain a mamatutuo a si sayay tawo ket apostol naya ni
Cristo. Main nin makapaka'ngap nin pupaka'kitan tan nangya-nangyadi' tan
mumilagro.
13 Sa ginwa-ginwa' ko sa dudupong ran mammemper sa raruma nin lulu-
gar, adti kamo ket nin naumli? Kasa, no kai si kai ako gapo nin naningkap nin
ikabyay ko mangibwat komoyo nin taga Corinto! Abas para in a nagwa' ko
komoyo? Sapa ta inganga'dwen rako nin pirdunawen konan siin nin grabi
nin abas ko!

Rabay nan Marate' ni Pablo nin Naipatunong anay Pigagawa' ra

14 Ket sawanin, mampagpripara akoyna sa ikatlo nin kappako kodsen
komoyo, tan bilang sin linmabas ana nin nipako kodsen, kai ako gapo
anamanaet nin maningkap nin animan komoyo ta ambo' a kwarta moyo
a matkap ko no kai si'kamo. Bilang tanda' moyo, ambo' nin saray a'nak a
manepeg nin maninep para konran matua no kai saray matua a manepeg
nin maninep para konran a'nak, ket wanin anamaet kongko a pinakaama
moyo sa pammemper.
15 Alakin tuloy a ririket ko nin ikana' nga'min para sa ikaabig nin byay
moyo nin iti kona ni Cristo, a sarba nin main tan pakababa' ko. Ket sa sain nin
man'ipa'ki-pa'kit ko a kawa'nan katamo ket, ambale' edet sawanin a bara'mo
nin mangkaglat a pangangawa'nan moyo kongko?
16 Magwa' a main nin mampamarita' a wanra, “O', sigi, wanin ana; kai
na nin tiningkap a nikabyay na sa si'numan komoyo. Bale' masirib ya tan
mantaktikawen nakamo tamo'.”
17 No tepren moyo in, ibarita' moyo no pa'no katamo nin nataktika. Linuko
katamo para nin inusar kosaray kalalamo' ko nin nibaki' kodsen komoyo?
18 Si'koy nanawat kona ni Tito nin mako yadsen tan nipalalamo' koya sa
sayay busat. Maibarita' moyo para nin linuko nakamo ni Tito? Kai moyo
nin maibarita' a wanin. Mapala-palaway nin ma'kit a napasayay kimey tan
mabista nin gagara mi ni Tito.
19 Magwa' a man'ipa'ka' moyo nin sa sarban saytin man'ibarita' mi ket
mampagdipinsa kami tamo'. Tistigos miyay Dios a ambo' gapo nin wanin a
rason mi, tan a mampag'irgo kami komoyo nin kumpruntado sa karabayan
na ni Cristo. Ta pigaw nin gumsen a pammemper moyo, mampablyen kon
bubsat, siti a rason no ambale' nin man'ibarita' mi ti komoyo.
20 Anaod, man'aringapngapen ko a bangli' no rumate' akodsen ket marate'
ko et a kai ko nin rabay nin pigagawa' moyo. Ket no wanin, kai moyo
li' anamaet nin rabayen a pananager ko no wadi' a main nin marate' ko
nin piaaway, piimbelan, pisasageran, pisisibletan, pisisidaan, pitsitsismisan,
pipapata'gayan, tan kasan uksoy.
21 Man'umaburido ako anaod bana' ta bangli' no rumate' akodsen, si
Dios nin nangibaki' kongko ket aburuyan na a mading'eyan ako anamanaet
bana' komoyo. Ket gumereng ako nin tuloy bana' konran sara in saray

nagkasalanan sin saytaw et nin kai ra et nagbabawian, bilang say nikasama'
a gugawa' ra tan say pirararay ran ambo' nin mitraasawa tan say inaayep a
gawa'-gawa' ra.

13

Matkap ran Usisaen nin taga Corinto a Kadiryan ra

1 Pitlo anayti a mako akodsen komoyo. Ket sumadya' kamo! Panemtemen
moyoy mabasa sa Masanton Kasuratan a wana nin siti,
"Animan a irgu-irgo, matkap a patutu'wan ran no ambo' nin tulo ra, rwa ray
tistigos."*
2 Sin pirwa ko nin nakodsen komoyo, pinau-pau'nawan kosarayna in saray
man-gumwa-gumwa' nin duka' tan si'numan et nin nagkasalanan, a no kai
ra nin gurutan ana in say duka' a pigagawa' ra, pakanda' sara li' no sumubli'
ako. Sawanin, mintras nin kasa akodsen et, ibarita' ko in anamanaet konra
tan sa sarba moyo. No rumate' akodsen li', dusawen ta dusawen kosara no
kai sara et nin nagbabawi'.
3 Ket sain li' nin gaw'en ko, sain a pammatutuo nin mantikapen moyo a
mampag'irgo ya si Cristo nin iti kongko. Patutu'wan na in ni Cristo ta
makapangyayadi' ya sa byay moyo ta ambo' nin kasan pakababa' na nin
gaw'en a manepeg maipa'ka' komoyo.
4 Page', naipasak yan mati sa kudos si Cristo bana' ta bara'mon makapoy
ya. Wanin man anaod, bana' sa pakayadi' nan Dios ket mangkabyay yayna
sawanin! Si'kami anamaet nin lamang, ta naipasaya kami kona ni Cristo, ket
makapoy kami maipa'ka' komoyo. Wanin man, mangkirama' kami anamaet
sa pakayadi' nan Dios nin iti sa byay na ni Cristo, ket usaren mi a maibagay
komoyo.
5 Si'kamon diri adalen moyo no page' a mampagmatalek kamo kona ni
Cristo. Usisaen moyon maong a lalaman moyon diri. Pihon maalilbi' moyo a
si Jesu-Cristo ket isen ya komoyo; pwira no parawpaw a pammemper moyo
ket kai kamo nin maikana' sa pangingikit na ni Cristo.
6 Ilalwan ko anaod nin naalilbi' moyo a si Cristo ket iti yayna komi.
7 Man'idasal mi lawas konan Dios a andi' kamoyna nin mangwa' nin duka'.
Man'idasal mi in ambo' nin ta pigaw nin maalilbi' a iti komi a pakayadi' na
ni Cristo no kai edet, ta pigaw nin say matunong a gaw'en moyo, abirno kai
mi nin maipa'kit a tutuon minsahiro nakami ni Cristo.
8 Anaod, kasa gapon kapangyadian min kuntrawen a animan nin
maitukoy sa katutu'wan. Ana edet, si kal-la nin nipagwa' komi ket si magsirbi
para sa katutu'wan.
9 Ket, maririket kami no pakandaen moyo a pigagawa' moyo ket kai mi ana
nin ipa'kit a pakayadi' mi komoyo. Siti e a man'idasal-dasal mi, a ituluy-tuloy
moyo kumon nin pakandaen a pigagawa' moyo.
10 Edet man'isurat koyti komoyo mintras a kasa akodsen et ta pigaw
nin no isen akoyna li' ket kai koyna kumon nin matkap a manusa et nin
mabyat mangibwat sa pakayadi' nin nibi na kongko ni Jesu-Cristo nin mismo,
a syay Uunuren tamo. Say gagara nin nipamin saytin pakayadi' mi ket
say pammagsen nin pagmamatalek moyo kona ni Cristo, ambo' nin say
paninida'.

Bindisyunan nasara ni Pablo

11 Ket sawanin, bubsat, wanti tana a ibarita' ko komoyo: Rumiriket
kamo; pakandaen moyoy pigagawa' moyo; paksawen moyoy nakem moyo;

* **13:1** Deuteronomio 19:15; Mateo 18:16.

mipapasaya kamo; tan mitutuno kamo ket si Dios a syay ado' tan syay puon
nin pitutuno, miikap ya komoyo.
12 Mikumustawan kamo nin mangipa'kit nin pangangado' moyo sa saya
tan saya bilang tutawo nan Dios. Mampakumustawen rakamo nin sarba ran
tutawo nan Dios iti.
13 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon si
Jesu-Cristo, say pangangado' nan Dios, tan a mauksoy a pikakalamo' moyo
mangibwat sa piikap na komoyo nin Ispirito na.

Si Surat na ni Pablo konran Taga GALACIA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket ibat ya kona ni Pablo. Sinurat nayayti nin para konran mammemper a ambo' nin Judio a mampiikap sa lugar nin Galacia. Sa wanra nin madudunong nin tutawo nin nangadal konan Biblia, si rabay nan ibarita' ni Pablo sa wanadti nin lugar a Galacia ket say bubabalin Iconio, Listra, Derbe, tan Antioquia a iti sa prubinsyan Pisidia. Saytin lulugar ket nayi sa saytaw say kina' ra ni Pablo tan Bernabe sa nu'nan nipako ra sa nagsikabarang nin lugar nin nangipata-patanda' konan Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo (Ginwa-ginwa' kapitulo 13 tan 14).

Abaw saray tutawo sa sain nin lulugar a nagmatalek kona ni Cristo yupa' sa niyakay ra. Bale' main nin tutawon subag kona ni Pablo a rinmate' sa dudupong ran mammemper itaw. Wanra a si sayay tawo ket matkap nan tumbuken a Gugan-gan na ni Moises ta pigaw nin matunong ya sa pangingikit nan Dios. Sa sitin surat na ni Pablo konran taga Galacia, gagara na nin ayaten sara a mammemper nin naibarang ran saray mangangakay nin abas nin sumubli' sara sa gindat a tutuon pammemper ra kona ni Cristo.

Nitarana' naya ni Pablo a surat na sa pangingi'deng nan kanepegan nan tawagen nin apostol na ni Jesu-Cristo. Madaer nan nidipinsa a say nipangayab kona nin mag'in nin sayay Apostol ket nangibwat konan Dios, ambo' nin ibat sa uray nin tawo. Nibaki' nayan Dios konran tutawon ambo' nin Judio, nin ipatandaan na a yupa' tamo' sa pammemper ket si sayay tawo, mag'in nin mapteg ya sa pangingikit nan Dios (2:16). Sumunor, nikusto na a abas a pangangakay. Sa kapitulo 5 tan 6, nipa'kit na ni Pablo a say pigagawa' nan sayay mammemper ket nangibwat nin peteg sa ado' nin bunga nin pagmamatalek kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-3)
Say gagara nan surat (1:4-9)
Say pakauray na ni Pablo nin sayay apostol (1:10–2:21)
Si Mabistan Patanda', ipa'kit nan si Dios ket maong ya (3:1–5:1)
Say pagkanawanawa tan kanepegan nan sayay mammemper (5:2–6:10)
Say pammatalad na ni Pablo konran mammemper (6:11-18)

1 Si'ko si Pablo a apostol na ni Jesu-Cristo. Ambo' nin tawo a namili' kongko
o namag'in kongko nin apostol no kai si Jesu-Cristo tan si Dios Ama a syay
namasubli' nin mabyay kona.

2 Si'ko tan sarba ran bubsat a kalamo' kodti, iparate' mi a pammakumusta
mi sa dudupong nin mammemper isen sa prubinsya nin Galacia.*
3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Sayan-Saya tamo' a Mabistan Patanda'

4 Si Cristo, nida'ton nay lalaman na nin mati para sa pakapirduna nin
kukasalanan tamo ta pigaw nin galten natamo sa pakayadi' nin kadukaan a

* **1:2** Mabasa a maipa'ka' sa u'nan nipangipatanda' nan Mabistan Patanda' ni Pablo sa bubabali sa Galacia sa Ginwa-ginwa' 13:13–14:21.

mampag'uray konan sitin kapresan a panaon. Ginawa' na in ni Cristo bana'
ta siin a rabay nan Dios a syay Ama tamo.
5 Itandudo' yay ngaran nan Dios anggan-angga!
Peteg a wanin.
6 Nabigra' akon nakatanda' nin maipa'ka' komoyo a manlakwanan moy-
ayna anamain a Dios nin sya, sin ambo' et nin na'teng ket sinagyat nakamo
bana' sa kamaungan na ni Cristo. Ket sawanin, bara'mon mamper kamoyna
sa sakalakon akay a wanran "mabistan patanda'".
7 Bale' ambo' yan page' nin mabistan patanda' in si wanran "mabistan
patanda'". Tinawag koya tamo' nin wanin ta main sarain saray mam-
pangyakay nin bula'-bula' ket, sawanin man-gulwen ray kaisipan moyo ta
rabay rayan tursyen a Mabistan Patanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo.
8 Bale' ibarita' ko komoyo a no main nin mangyakay komoyo nin wana
say akay na ket "mabistan patanda'" bale' naiduma sa nipatandaan min
katutu'wan komoyo, madusa yan talaga sa impyirno. Wanin a mangyadi'
mataman no si'kami o anghil nin ibat sa langit a mangyakay nin sain.
9 Nibarita' mi ana intaw komoyo bale' ibarita' ko anamanaet sawanin a
si si'numan nin mangyakay nin wana say man'iyakay na ket si Mabistan
Patanda' bale' naiduma sa nipatandaan mi komoyo nin inagwang moyo,
matkap nin dusawen ya li' sa impyirno.

Say Ipatanda' na ni Pablo ket Mangibwat kona ni Cristo

10 Sain nin nibarita' ko ket ambo' nin pammagusto sa tawo. Ambo' nin
wanin ta si rabay ko nin mapagustwan ko ket si Dios. Kai ko nin man'apesen
a mag'in nin rabay-rabay rakon tutawo ta no sain et a tikapen ko, kai ako nin
mantumulok kona ni Cristo; anaod, si'ko nin ibabaki' na.
11 Rabay kon mapala-palaway nin tanda' moyo, bubsat, a si Mabistan
Patanda' nin nipatanda' ko komoyo ket ambo' yan gawa' nin tawo.
12 Kai ya nin nibarita' kongko nin si'numan a tawo tan kai ya anamaet nin
niyakay nin si'numan a tawo kongko, no kai edet, nipatandaan naya kongko
ni Jesu-Cristo nin mismo.
13 Anaod, tanda' moyo no pa'noy kabibyay ko sin saytaw sin iti ako et sa
pammemper ran Judio. Kasan angan-angan kosaran dinuksa-duksa' saray
pinipapasaya nan Dios kona ni Cristo tan ginwa-ginwa' koy anggawan nin
mababa' kon erpen a lapag nin dupong ra.
14 Iti ako sa u'na ran kaanak-anakan kon Judio no maipa'ka' sa pagkar-
ilihyuso. Mas matulok kon tinumbok nga'min a uakay tan kaugalian ran
pupuon min Judio.
15 Bale' mataman nin wanin, ket si Dios, mangibwat sa kamaungan na,
pinili' nakoyna sin ba'yo ako et nin niyanak tan kinayaban nakoynan mag'in
nin aripen na ni Cristo. Ket, sin rinabay na,
16 nipatandaan na kongko no si'no yan peteg a anak nan si Jesus ta pigaw
nin maipatanda' koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' kona konran ambo' nin
Judio, nin kasan si'numan nin nangyakay kongko no ani a ipatanda' ko.
17 Ni kai ako nin nako sa Jerusalem ta pigaw nin ikipa'no konran nu'nan
nag'in nin apostoles dyan si'ko, no kai edet, nako akon tampor sa Arabia,
mi'sa sinmubli' ako sa syudad nin Damasco.
18 Linmabas anay tuloy taon sin nako ako sa Jerusalem* nin kina' koya nin
pinasyar si Pedro, tan nikiikap akodtaw kona nin labinlimay awro tamo'.

---

* **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 9:26-30.

19 Na'kit koyadtaw si Santiago nin busat na ni Uunuren tamon Jesus
tan pwira konran rwa ni Pedro kasaynan raruma et nin na'kit ko konran
apostoles.
20 Man'ipangako' ko sa adapan na nin Dios a sarban sayti say man'ibarita'
ko komoyo ket katutu'wan.
21 Mi'sa, nako ako sa lulugar a sakop nin prubinsyan Siria tan Cilicia.
22 Sin saytaw a panaon, kai rako et nin tanda' nin saray mammemper kona
ni Cristo itaw sa prubinsyan Judea.
23 Narnge-narnge' ra tamo' nin wanra nin raruma a si'ko nin nanuksa-
duksa' intaw konran mammemper kona ni Cristo ta pigaw nin makasa sara
ket, sawanin man'ipatanda' koyaynay pammemper kona.
24 Ket manraywen rayay Dios bana' sa man'ipagwa' na kongko.

2

Saray Pupangulo, Nitandudo' ray Pangingipatanda' na ni Pablo

1 Napalabas a labin'a'pat a taon, nako ako anamanaet itaw sa Jerusalem.
Kalamo' koya si Bernabe tan nitagad koya nin nayi si Tito.
2 Nako akodtaw ta nipadar na kongko nin Dios a mako ako. Sa bukud-
bukod a pakiadap ko konran saray pupangulon man-galangen nin sarba,
niprisinta koyay Mabistan Patanda' a man'ipatanda' ko konran ambo' nin
Judio. Ginwa' koyti bana' ta rabay kon mataros tan ma'kit ra nin kusto a man-
gaw'en ko ket kai nin mag'in nin kasan kabalikasan a ginwa' koyna tan say
gaw'en ko et.
3 Ket na'kit ran page' nin kusto a man-gaw'en ko ta si Tito ket kalamo' koya,
tan mataman nin ambo' yan turi' ta ambo' yan Judio, ni kai ra et nin nipasuet
a turien ya
4 abirno main nin umno ran bubsat kano wadi' sa pammemper a nangipa-
suet a turien ya nin maitukoy sa wana sa Gugan-gan. Kai sara naaraman
nin sinumrep nin mako mangispya no pa'no kami nin libri bana' ta iti
kami konan Cristo a si Jesus, a no kai mi ana nin mantumbuken a Gugan-
gan.* Rabay rakamin gaw'en nin bara'mon aripen nin gaw'en mi nga'min a
ipagwa' nin sain a Gugan-gan.
5 Bale' kai kami gapo nin inmaburoy sa karabayan ra ta pigaw nin si
katarusan nan Mabistan Patanda' ket kai ya nin malawukan nin bula'-bula'
tan sa pammemper moyo ket kai kamo nin mabarang.
6 Ket saraytaw saray man'alilbien nin pupangulo (Wangko nin saray
man'alilbien nin pupangulo bale' kasa in kongko bana' ta kona nin Dios ket
kasan kwinta nin pusisyon;) sara anaod nin pupangulo, kasan nilamo' ran
animan konan Mabistan Patanda' nin man'ipatanda' ko.
7 Naalilbi' rayna edet a nipya nan Dios kongko a pangingipatanda' konan
Mabistan Patanda' konran ambo' nin Judio, kapadan nibi nan trabaho kona
ni Pedro a ipatanda' naya konran Judio
8 bana' ta si Dios nin maksaw nin mampagtrabaho sa nakaibakian nan
mangipatanda' ni Pedro konran Judio ket maksaw ya anamaet lamang
nin mampagtrabaho sa nakaibakian kon mangipatanda' konran ambo' nin
Judio.
9 Ket sara si Santiago, Pedro tan Juan, a saray man'alilbien nin pupangulo,
naalilbi' ra nin nibi nayayti kongko nin Dios a pagkanawanawa, kanya' nin
nikipasamano sara komi ni Bernabe nin mangipa'kit a kumpurmi saran

* **2:4** Mabasa a maipa'ka' sa Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio itaw sa Glusaryo.

matkap a mitanggon kami sa pangngawa' nin trabahon ipagwa' nan Dios.
Nitatarusan kami a si'kami a mangipatanda' konran ambo' nin Judio tan sara
konran Judio.
10 Si kal-la dinawat ra tamo' nin gaw'en mi ket si pirmi mi sara tana nin
panemtemen a pupubri. Bale' siin anay gindat nin man-gaw'en ko.

Matkap a Sinurnang naya si Pedro ni Pablo

11 Ket ni'sa, nako ya komi itaw sa Antioquia* si Pedro. Ket adap-adapan nin
sinurnang koya bana' ta main nin abas a gawa' na.
12 Sin nadali' yadtaw et, nikidungu-dungo yan mangan konran mammem-
per a ambo' nin Judio. Bale' main nin rinmate' itaw nin mammemper
nin nibaki' na ni Santiago, ket nangibwat sin sain, kinmal'i-pal'is yayna si
Pedro nin kai yayna gapo nin nikidungo konran ambo' nin Judio bana' ta
mali'mo ya konran saraytin mammemper nin Judio nin mampangipasuet a
saray mammemper nin ambo' nin Judio ket matkap saran paturi' a bilang sa
ipagwa' nin Gugan-gan.*
13 Ket tagem anamaet nin saray raruman mammemper nin Judio inarig
raynay gawa' na ni Pedro abirno tanda' ran ambo' nin kusto. Ket tagem
anamaet anan si Bernabe, naumalitan yan katakrutan ra!
14 Ket sin naamingaw kon mampangimey saran kai nin maitukoy sa
katutu'wan a wanan Mabistan Patanda', wangko kona ni Pedro sa ada-
pan ran sarba, “Si'ka Pedro, saya kan Judio, bale' mampagkabyay kaynan
bara'mon ambo' nin Judio ta kai moyna nin mantumbuken a kaugalian
ran Judio. Mayin nin sawanin ket pasueten mosaray ambo' nin Judio nin
magkabyay saran bilang nin Judio?”
15 Wangko et, “Naiyanak atan page' nin Judio kanya' nin ambo' atan kapada
ran saray ambo' nin Judio nin kai ra nin tanda' a Gugan-gan nan Dios.
16 Wanin man, tanda' ta nin maikwinta yan mapteg a sayay tawo sa
pangingikit nan Dios tamo' no magmatalek ya kona ni Jesu-Cristo tan ambo'
gapo nin bana' sa panunumbok nin Gugan-gan. Ket si'ta mataman et nin
Judio ata, nagmatalek ata anamaet konan Cristo a si Jesus ta pigaw nin maik-
winta atan mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa sain a pagmamatalek ta,
tan ambo' nin sa panunumbok ta sa sain nin Gugan-gan. Tanda' ta nin kasan
tawon maikwinta nin mapteg sa pangingikit nan Dios bana' sa panunumbok
nin Gugan-gan.*”
17 Sawanin, bana' ta dumugen tamo anaod a mapapteg sa pangingikit nan
Dios yupa' sa pakipasaya tamo kona ni Cristo imbis nin yupa' sa panunum-
bok nin Gugan-gan ket sa wanin, man'ikwinta ratamon sikakasalanan nin
Judio. Edet, say rabay kasi nin irgwen ket ayunan na ni Cristo a kasalanan?
Kai! Ambo' gapo nin wanin!
18 Bale' no sumubli' akon paisirong sa sain nin Gugan-gan nin ginurutan
koyna tan ibarita' kon siin a manepeg nin dalan, man'ipadar ko a lalaman
kon diri nin main nin kasalanan bana' ta ginurutan koyna in nin Gugan-gan.
19 Ket si'ko, bara'mo akon pinati nin Gugan-gan kanya' nin ambo' akoynan
iti sa sirong nin pakayadi' nin Gugan-gan. Ket sawanin, kanawanawa koynay
magkabyay nin mangwa' nin karabayan nan Dios.* Naranod akoyna nin
naipasak kona ni Cristo sa kudos bana' ta syay nangalap nin lugar ko.

---

* **2:11** Say maipa'ka' sa no mayin a itaw sara si Pablo sa Antioquia ket mabasa sa Ginwa-ginwa' 11:19-26. * **2:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sarayti sa Ginwa-ginwa' 15:1-5. * **2:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 3:20. * **2:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:2; 7:4.

20 Kanya' nin ambo' akoynayti si mabyay sawanin no kai si Cristo nin
mampiikap iti kongko. Ket siti si byay koyna sawanin, bunga yan pagma-
matalek ko konan Anak nan Dios nin nangado' kongko tan nibi nay byay na
para kongko.
21 Kai ko nin gaw'en nin kasan kabalikasan a kamaungan nan Dios kon-
tamo no iyakay ko a ambo' nin say panunukid nin Gugan-gan a puon a
mag'in atamon mapteg sa pangingikit nan Dios, ta no mapapteg atamo sa
pangingikit nan Dios bana' sa panunukid nin Gugan-gan, kasa edet nin sirbi
a nati ya si Cristo.*

3

Yupa' sa Pagmamatalek ket Risibyen tamoyay Ispirito nan Dios

1 Kalawakaw kamo, si'kamo nin taga Galacia! Nadikot rakamo para nin
sarain saray mamarita' a matkap moyon tukiden a Gugan-gan nin mantum-
buken ran Judio! Pinasyan palaway nin nibarita' ko komoyo a maipa'ka' sa
pipa'kaan nin patiti na ni Jesu-Cristo sa kudos.
2 Main tamo' pan sayay bagay a rabay kon matandaan mangibwat komoyo:
Narisibi moya para a Ispirito nan Dios bana' sa nipanumbok moyon sain nin
Gugan-gan? Syimpri kai, bana' ta si Dios, nibi nayay Ispirito na komoyo bana'
tamo' ta narnge' tan timper moyay Mabistan Patanda'.
3 Aninan page' a kakalawakawan moyo! Nitarana' moyoy ba'yon byay
moyo sa pakababa' nan Ispirito nan Dios, sukat nin ila'pos moyo yupa' sa
pakababa' moyon bukod!
4 Kasa para gapo nin kabalikasan nin say nag'in nin pakasari'-sari' moyo
bana' sa pammemper moyo? Kasan dwadwa nin main!
5 Si Dios, man'ipaaluyon nakamo konan Ispirito na tan mampangwa' yan
mumilagro komoyo, ambo' nin bana' ta mantumbuken moyoy Gugan-gan,
no kai bana' ta narnge' tan timper moyay Mabistan Patanda'.
6 Kiten tamoya nin alimbawa' si Abraham nin puon min Judio. Mabasa
tamo sa Masanton Kasuratan, “Si Abraham, timper nayay Dios, ket bana' sa
pagmamatalek na konan Dios, nikwinta nayan mapteg nin Dios.”*
7 Ket si'kamo, amingawen moyo a saraytaw saray magmatalek konan Dios
a ikwinta na nin puri na ni Abraham.
8 Wanaynan gindat nin Dios sa Masanton Kasuratan a mataman nin saray
ambo' nin Judio ket ikwinta nasaran mapteg no magmatalek sara kona.
Nipatandaan nayaynan gindat sin saytaw et nin Dios a Mabistan Patanda'
kona ni Abraham. Wana, “Mag'in nin puon kan bindisyon ko konran sarban
tutawodti sa mundo.”*
9 Bana' ta nagmatalek ya si Abraham konan Dios, binindisyunan nayan
Dios. Wanin anamaet, sarba ran magmatalek konan Dios, makakirama' sara
sa saytin bindisyon nan Dios kona ni Abraham.
10 Sara bale' a milalo sa panunumbok ra sa Gugan-gan nin mantumbuken
ran Judio, siguradon iti sara sa piligro nin madusa nan Dios ta wanan mabasa
tamo sa Masanton Kasuratan,
“Si si'numan a kai nin nanumbok nin pirmi sa sarban matkap nin tuki-
den nin naisurat sa Libron Gugan-gan, siguradon dusawen naya nin
Dios.”*

* **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:21-22. * **3:6** Genesis 15:6. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 4:1-3,9-12. * **3:8** Genesis 12:3. * **3:10** Deuteronomio 27:26.

11 Edet, mapala-palaway a kasa nin si'numan nin mapapteg sa pangingikit
nan Dios bana' sa panunumbok nin Gugan-gan ta wanan mabasa tamo sa
Masanton Kasuratan:
"Si tawo a naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios ket mapapteg naya,
magkabyay ya nin iti ana konan Dios."*
12 Bale' say panunukid nin Gugan-gan, kasan kabiangan sa pagmamatalek ta
wanin a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
"Si mangwa' nin kasa gapo nin kurang nin sarban ipagwa' nin Gugan-gan,
mabyay ya nin iti konan Dios nin nipatukdo' sa gawa' na."*
13 Bale' si Cristo, simbot nakami nin Judio sa pakadusan bunga nin kai
mi nin pakatukid sa ipagwa' nin Gugan-gan. Ginwa' na in sin nipadusa ya
nin say manepeg kumon nin dusa mi sin nati ya sa kudos. Wanin ta wanan
mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
"Dinusa nayan Dios a si'numan nin nati a nakakatin sa kayo."*
14 Simbot nakami nin Cristo ta pigaw nin say bindisyon a nipangako' nan Dios
kona ni Abraham ket rumate' anamaet konran ambo' nin Judio mangibwat
konan anak nan si Cristo a Jesus, tan ta pigaw nin si'tamon mammemper,
bana' sa pagmamatalek tamo ket risibyen tamoyay Ispirito nan Dios nin
nipangako' na.

Si Pangako', Kai ya nin Makabiangan nin Gugan-gan

15 Bubsat, main nin sayay alimbawa' nin mampangyadi' sa inawru-awron
byay a ibi ko. No nakapipagket saray rway katawo sa sayay bagay ket
namirma saran kataratwan nin pamma'get ra sa nipagketan ra, kasa gapo
nin si'numan a makapanubag o makapanglamo' nin animan konan katarat-
wan.
16 Wanin anamaet sa nipangako' nan Dios kona ni Abraham tan konan
sayay mag'in nin puri na. Say Masanton Kasuratan ket man'ibarita', "tan
konan puri mo,"* a ambo' nin rabay nan irgwen ket abaw nin puri na no kai
saya tamo' a siti ket si Cristo.
17 Wanti ey rabay kon ibarita':
Si Dios, nangwa' yan pakitarato kona ni Abraham sin nagpangako' ya kona.
Sawanin, a'pat a yasot tan tulumpulo' a taon ana yapo' a linmabas ba'yo na
nin nipataoy nin Dios a Gugan-gan.
Kanya' nin sain nin Gugan-gan ket kai ya nin masubag a nitaratwan tan kai
nin mapaed a pakatukid nin nipangako' nan Dios.
18 No marisibi tamo a rabay nan Dios nin ibi kontamo bana' ta mantukiden
tamoy Gugan-gan, ambo' edet nin bana' ta nipangako' na. Bale', kona ni
Abraham, bana' ta nipangako' nan Dios a bindisyon kanya' nin nibi na kona.

Ani a Gagara nin Gugan-gan

19 Bana' ta wanin, ani edet a gagara nin Gugan-gan? Say Gugan-gan,
nilamo' ta mansumubag a tutawo sa saytaw say nibibilin na konra. Niga-
garan magkuri tamo' in anggan rumate' yay naitanda' a puri na ni Abraham,
si Cristo a syay nipangako' nan Dios kona. Naipataoy a Gugan-gan yupa'
konran uanghil* nin nibi ra konan si ingkargado tamo' nin ni'deng nasaray
tutawo konan Dios.

---

* **3:11** Habakuk 2:4. Mabasa yayti et sa Roma 1:17 tan Hebreo 10:38. *Si tawo...konan Dios.- O:Si tawo nin mapapteg nan Dios, magkabyay yan naipatukdo' sa pagmamatalek na konan Dios.* * **3:12** Levitico 18:5. Mabasa yayti et sa Roma 10:5. * **3:13** Deuteronomio 21:23. * **3:16** Genesis 12:7; 13:15; 24:7. * **3:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38,53.

20 Bale' sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham, kasan si'numan nin
tawo a iti sa pisa'lean ta bukod na tamo' nin Dios a nagpangako'.*
21 Kuntra edet kasi a Gugan-gan sa nipangako' nan Dios? Kai gapo! Wanin
ta no main wadi' nin gan-gan a nibi nan Dios nin mangibwat konan siti ket
saray tumulok, makaga'mor saran anggan-angga nin byay a iti konan Dios,
magwa' tamo et edet a mag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios yupa' sa
katutulok konan siin nin gan-gan.
22 Bale', mabasa tamo sa Masanton Kasuratan a sarba nin tawon ket iti
sa pakayadi' nin kasalanan,* ket bana' ta wanin, si nipangako' nan Dios
nin mapamain no magmatalek kona ni Jesu-Cristo ket konran si'numan a
mamper yayti nin mapamain.
23 Sa napalabas nin panaon, sin ba'yo ya nin rinmate' si Cristo a syay
mampagmatalkan tamo, say Gugan-gan, bara'mon nangipriso kontamo.
Bara'mon gwardya nin namantay kontamo angga sin si Dios ket nipa'kit
naytin dalan, say pagmamatalek kona ni Cristo.
24 Ket say Gugan-gan, mairot nin mammaga kontamo nin bara'mon ata-
mon a'nak. Ginwa' nin Gugan-gan in ta pigaw nin sin rinmate' ya si
Cristo,* yupa' sa pagmamatalek tamo kona, ket maikwinta atamon mapteg
sa pangingikit nan Dios.
25 Bale' sawanin ta naipatandaan ana kontamo a dalan, say pagmamatalek
kona ni Cristo, kasa atamoyna sa pangangasikaso nin Gugan-gan.
26 Ket si'kamo man'ikwinta kamon matuaynan a'nak nan Dios mangibwat
tamo' sa pagmamatalek moyo konan Cristo a si Jesus.
27 Anaod, sin saytaw sin nipabawtismo kamo bana' sa pammemper moyo
kona ni Cristo, nipasaya kamo kona ket bara'mon nisket moya si Cristo a say
rabay nin irgwen, inarig moyoy pigagawa' na.
28 Ket sawanin, no maipa'ka' sa nikaipasaya moyo kona ni Jesu-Cristo,
kasaynan pidumawan nin kapapa'sar moyo konran Judio tan ambo' nin
Judio, konran aripen tan konran ambo' nin aripen, konran babayi tan lalaki;
napasaya kamo nga'min sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus.
29 Ket bana' ta ikon nakamo ni Cristo, edet puri nakamo ni Abraham tan
kirama' kamon tumawir sa nipangako' nan Dios kona.

4

1 Wanti ey rabay kon irgwen:
Si anak nin manawir nin kamamain nan ama na, mintras a minor di idad
ya et ket bara'mon aripen a pa'sar na abirno nin syay main nin ikon nin
say sarba.
2 Wanin ta matkap yan tumulok konran mangngasikaso kona tan sa kama-
main na anggan marate' a panaon a nitanda' nan ama na nin pangrisibi nan
tawir na.
3 Wanin anamaet kontamon mammemper, sin bara'mo atamo et nin a'nak a
sain ket sin saytaw sin ba'yo tamo nin naamingaw a peteg nin katutu'wan,
nag'in atamo anamaet nin bara'mon aripen nin ambo' nin kuston uakay iti
sa sangkamundwan* ta tinumbu-tumbok tamo.

---

* **3:20** *Abraham, kasan si'numan...Dios a nagpangako'.- O:Abraham, sayan-saya ya tamo' a Dios a nagpangako'.* * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 14:1-3; Roma 3:9-18. * **3:24** *Ginwa' nin Gugan-gan...si Cristo,- O:Ginwa' nin Gugan-gan in nin mangipunta kona ni Cristo ta pigaw nin,* * **4:3** *aripen nin...iti sa sangkamundwan- O:aripen nin say uispirito nin mampag'adi' sa sangkamundwan.*

4 Bale' sin narate' a kuston panaon, si Dios, nibaki' nayadti sa luta' a dirin
Anak na. Sitin Anak na ket nag'in ya nin tawo nin main nin tawon ina na tan
nagkabyay yan iti sa sirong nin Gugan-gan nin mantumbuken ran Judio,
5 ta pigaw nin si'kamin iti sa sirong nin sain nin Gugan-gan, ket galten nakami
sa pakauray nin sain tan ta pigaw nin si'kami ket gaw'en nakami nin Dios nin
a'nak na.
6 Ket bana' ta si'kamo ket a'nak* nakamon Dios, si Dios nibaki' nayan miikap
kontamo a Ispirito na nin iti konan Anak na. Si Ispirito na, syay maninreg
kontamo nin tumawag konan Dios nin "Tatay!"*
7 Ket sawanin, ambo' kamoyna nin aripen no kai edet, a'nak nakamoyna nin
Dios. Anamaet, bana' ta a'nak nakamo, ibi na nga'min komoyo nin Dios a
main na para konran a'nak na.

Ituka na ni Pablo konran Taga Galacia a Tarana' ran Namper

8 Sin panaon a kai moya et nin peteg nin katanda' a Dios, aripen kamo
intaw nin bungat anan mandiosen bale' ambo' nin page' nin Dios.
9 Bale' sawanin ta katanda' moyaynay Dios, nin syay Dios moyo o say rabay
kon irgwen, sawanin ta inalilbi' nakamoyna nin Dios nin anak nakamo,
sukat ket a rabay moyoy sumubli' sa uakay a kasan kwinta tan kasan mag-
waan!* Ambale' nin rabayen moyon aripenen kamo nin sayti anamanaet?
10 Main nin manngilinen moyo layin awro, bulan, tyimpo, tan taon sa
pangngipa'ka' moyo a mag'in kamon mapteg sa pangingikit nan Dios bana'
sa sain!
11 Mapaga akon tuloy maipa'ka' komoyo ta pinirdi ko tamo' layi a pagal tan
udas ko komoyo.
12 Panginga'do moyo, man'aduen kon bubsat, arigen rako maipa'ka' sa
rilasyon ko sa Gugan-gan. Nagbaliw ako nin bilang sa pa'sar ran ambo' nin
Judio nin kasa akoyna sa sirong nin Gugan-gan.
Kasan ginwa' moyon nakaduka' kongko sin saytaw.
13 Bilang tanda' moyo, masakit a nakap'unan nin u'nan nikapika' kodsen
komoyo. Siin a namin pagkanawanawa kongko nin naiparate' koyay Mabis-
tan Patanda' komoyo.
14 Ket abirno abaw a nag'in nin idap moyo kongko bana' sa wanin nin
pa'sar nin karigsawan ko, kai rako nin tinuya'-tuya' tan ginurutan. Pinag-
tuloy rakoyna edet a bara'mon sa pammagtuloy moyo sa sayay anghil nan
Dios, o bara'mon sa pammagtuloy moyo konan Cristo a si Jesus a mismo.
15 Pinasyan ririket moyon nangako' kongko sin saytaw, ket maibarita' ko a
no magwa' tamo' kumon ket sukiten moyoy mata moyo nin ibi kongko. Adti
anaytaw nin nako say gindat nin ririket moyo?
16 Ket sawanin, ipa'ka' moyokoyna para nin kaaway moyo bana' ta
man'ibarita' koy katutu'wan?
17 Sarain saray mampamatiko' konan Mabistan Patanda', bara'mon rabay
ran tuloy nin paririketen rakamo ta pigaw nin mayi kamo konra bale' si apes
ra ket ambo' nin para sa kaabigan moyo. Rabay ra tamo' nin iyalis moyoy pya
moyo konra ta pigaw nin saray kadanyan moyo.
18 Mabista a karirikten rakamon tawo basta maong tanay gagara ra, tan
laloyna no kai ra tamo' nin gaw'en no isen ako komoyo.
19 Sa pangangawa'nan ko komoyo, a'nak koynan diri a pangngikwinta ko
komoyo, ket mampangirangep ako anamanaet nin idap nin kapada nin idap

---

* **4:6** *Ket bana'...a'nak- O:Ket ta pigaw nin mapatutu'wan a si'kamo ket a'nak.* * **4:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 8:15,16. * **4:9** *sumubli' sa uakay...kasan magwaan!- O:sumubli' sa uispirito a kasan magwaan!*

a irangep nan sayay mampangingar nin mangabing angga nin ma'kit a si
Cristo ana a peteg nin mampag'uray sa byay moyo.
20 Wanin anay pangangapes kon isen ako kumon komoyo ta pigaw nin
maipa'kit kon peteg a kaingaran ko para komoyo. Magulo nin tuloy a
kaisipan ko a kai ko nin tanda' a gaw'en ko maipa'ka' komoyo.

Say Man'iritrato ra ni Agar tan Sara

21 Si'kamo nin marabay nin paisirong sa Gugan-gan a mantumbuken ran
Judio, mangkataros moyo paran page' a pipa'kaan nin iti sa sirong nin sain?
22 Sa Gugan-gan, mabasa tamo a si Abraham ket main nin rwa ray a'nak
nan lalaki — si saya anak raya ni Agar a sayay aripen, tan si saya et ket anak
raya ni Sara a asawa na nin ambo' nin aripen.*
23 Si anak na konan aripen, niinaw tan niyanak ya nin kapadan nikaiyanak
ran a'nak nin ka'bawan, bale' si anak na konan ambo' nin aripen, nagkamain
ya nin nikatukid nin pangako' nan Dios kona ni Abraham.
24-25 Sitin tutuon isturya nin maipa'ka' konran rway a'nak na ni Abraham,
main nin ipatarusan nan sayay maalagan katutu'wan. Sarain saray rway
bubbayi, i'deng ray rway pakitarato nan Dios sa tutawo. Si saya ket si pak-
itarato nan Dios nin ginwa' nadtaw sa Talugtog nin Sinai sin nibi nay Gugan-
gan nan matkap nin tukiden. Kanya' nin si Agar i'deng nayay Talugtog nin
Sinai a itaw sa Arabia tan iritrato nayan lamang a si sawanin a syudad nin
Jerusalem bana' ta saray mampiikap itaw tan sarba ra nin tutawon Judio ket
bara'mo saran aripen sa panunukid ran sain nin Gugan-gan.
26 Bale' si Sara nin ambo' nin aripen nin asawa na ni Abraham i'deng naya
a Jerusalem itaw sa kami'nan nan Dios a bara'mon ina tamoya
27 ta wanin a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan. Wana,
"Rumiga tan gumuryaw ka bana' sa ririket,
si'kan babayi nin kai manganak ket kai et nin nakairangep nin irab nin
mangabing,
ta mas abaw saray a'nak mon si'ka nin linamang dyan si syay kalamo' nan
asawa."*
28 Edet, bana' ta wanin, bubsat, nag'in nakamon a'nak nin Dios bana' ta
tinukid nay nipangako' na,* kapada nan si anak na ni Abraham a si Isaac nin
niyanak ya bana' sa nipangako' nan Dios kona ni Abraham.
29 Sin saytaw nin panaon, pinangirangep naya ni Ismael nin abaw a idap
si Isaac. Siti si Ismael, syay anak na ni Abraham a niyanak ya nin kapadan
nikaiyanak ran a'nak nin ka'bawan, tan siti anamaet si Isaac, anak nayan
lamang ni Abraham a sya ket niyanak ya yupa' sa pakayadi' nan Ispirito.
Wanin anamaet a mampangyadi' sawanin, a si'tamo ket mambyan ratamon
idap nin sarain saray mangkaaripen sa panunukid ran Gugan-gan.
30 Bale' ani a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan? Wana, "Palakwanen
may babayin aripen tan si anak na. Siin nin anak nan si babayin aripen,
kai ya li' nin kitawir sa no ani li' a tawiren nan anak nan babayin ambo' nin
aripen."*
31 Ma'kit moyo edet, bubsat, a kapada tamo saray a'nak nan babayin ambo'
nin aripen, ambo' nin saray a'nak nan babayin aripen.

5

1 Ginwa' natamon main nin pagkanawanawa ni Cristo tan rabay nan
magpirmi atamon main nin pagkanawanawa. Edet, ipamuspusan tamo

* **4:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 16:1,15; 21:2. * **4:27** Isaias 54:1. * **4:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Galacia 3:16,18,21,22. * **4:30** Genesis 21:10,12.

nin si'tamon main ana nin pagkanawanawa a magnayon atamon main nin pagkanawanawa tan andi' atamo nin umaburoy nin mag'in anamanaet nin aripen.

Andi' tamo nin Sublien a Gindat nin Kapapa'sar tamo

2 Tandaan moyoytin irgo ko:
Si'ko a si Pablo anan mismo a mamarita' komoyo a no paturi' kamo ta pigaw nin mapapteg kamo sa pangingikit nan Dios, edet say patiti ni Cristo ket kasa nin kaalagawan komoyo.
3 Ibarita' ko anamanaet a si si'numan a umaburoy nin maturi', kapilitan nin tukiden na a intiron Gugan-gan.
4 Sarain saray mampanumog a mapapteg sara sa pangingikit nan Dios yupa' sa panunukid ran Gugan-gan, inanggawan raynay nikaipasaya ra kona ni Cristo. Linakwanan raynay kamaungan nan Dios konra.
5 Bale' si'kami, mangibwat sa pagmamatalek mi kona tan sa panunulong nan Ispirito na, mantaga'nan mi nin siiilalo a masibulot nin pammapteg na komi nin Dios.
6 Ket no naipasaya atamoyna konan Cristo a si Jesus, kai nayna nin tikapen nin Dios a turi' atamo o kai. Say matkap tamo' ket magmatalek atamo konan Cristo nin maipa'kit tamo sa pangangado' konran kapada tamon tawo.
7 Sin saytaw, matetek moyon mantumbuken a tutuon akay. Si'noy nakapaed komoyo nin manumbok sa katutu'wan maipa'ka' konan Dios?
8 Sain say nikapaed moyo nin tumumbok sa tutuon akay, ambo' na nin gawa' in nin Dios a syay nanagyat komoyo.
9 Sain say bula'-bula' nin akay ra komoyo ket bilang sa wanran mag'irgo a "Say daite' tamo' nin pammakbo* pakbwen nay intiron minasa."
10 Wanin man, bana' ta naikalamo' atamo nga'min konan Uunuren, matalek akon lamang a kai nin manili a pangingikit moyo sa niyakay ko komoyo. Ket sara in saray mampanglingo komoyo, si'no sara man, dusawen nasara li' nin Dios.
11 Bubsat, main saray mampamarita' a man'ipatanda' ko et kano a main nin pakatkapan nin pakaturi' sa pakaisalba. No wanin, ambale' edet a mangkapadya-padya'dya' ako et? No man'ipatanda' ko in, kai sarayna kumon nin mangsa' bana' ta kai ko nin maipatandaan a say pakaisalba ket yupa' tamo' sa pipa'kaan nin patiti na ni Cristo sa kudos.
12 Kai sara tamo' kumon nin paturi' in saray mampanglingo komoyo no kai pakapon sarayna!

Magkabyay nin Main nin Pagkanawanawa

13 Bubsat, si Dios, ginwa' nakamon main nin pagkanawanawa ket ambo' kamoyna nin iti sa sirong nin pag'uuray nin Gugan-gan. Wanin man, kai nin rabay nin irgwen a main nin pagkanawanawa tamon wanin ta pigaw nin gaw'en tamoy bungat anan kadukaan a karirikitan nan lalaman tamo. Kuntra sa wanin, magsirbi kamo nin main nin pangangado' sa saya tan saya.
14 Say sarban Gugan-gan ket matukid ana nga'min sa panunukid konan sayan-saya tamo' nin gan-gan a wana: "Aduen moy kapada mon tawo nin kapada nin pangangado' mo sa lalaman mon diri."*
15 Bale', no imbis nin mikawa'nanan kamo ket mipasakitan tan mampi'pusan kamo, man'ipau-pau'na koyna komoyo, say pipapasaya moyo ket masida' nin liso.
16 Siti a ibarita' ko komoyo:

---

* **5:9** Sa Biblia, kasabyan usaren a alimbawa' nin "pammakbo" nin mangi'deng kasalanan. * **5:14** Levitico 19:18. Mabasa yayti et sa Mateo 19:19.

Magkabyay kamon maitukoy sa wanan Ispirito nan Dios, sa wanin, kai moyo nin gaw'en a karabayan tamo' nin kadiryan moyo.
17 Anaod, say karirikitan nin lalaman tamon diri ket swawi' sa apes nan Ispirito nan Dios, tan say apes nan Ispirito na ket swawi' sa karirikitan nin lalaman tamon diri. Saytin rwa ket mikuntra a say rabay nin irgwen, bana' ta si Ispirito nan Dios ket syay mampangipalalako nin byay tamo, edet kai tamo nin magwa' a rabay nin lalaman tamon diri tamo'.
18 Ket no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan Dios, kasa kamoyna sa sirong nin pakauray nin Gugan-gan.
19 Bilang wadi', mapala-palaway nin ma'kit no sunuren moyoy abas a karirikitan moyon bukod ta no wanin ket sayti a gawa'-gawa' moyo: pirararay ran ambo' nin mitraasawa, nikasama' a kabibyay, kasan dangka' nin panunumbok sa karabayan nan lalaman,
20 pangrarayon dios-dios, pangangamod, piguguraan tan pilalaban, imon tan sager, nagsi-nagsi, pigugrupu-grupo,
21 tan imbel, pipabok, kasan dangka' nin piririga, tan raruma et nin wanin a gawa'. Pau'na-u'nawan katamo anamanaet sawanin kapadan nipamau-pau'na koyna komoyo sin saytaw: Saray main nin wantin kabibyay, kai naya nin ipaikon konra nin Dios a Pag'adian na.
22 Bale' no iti kamo sa pangangantabay nan Ispirito nan Dios, si Ispirito na pangibwaten na komoyo a wanti e nin kabibyay: mag'in kamon maado' sa kapada moyon tawo, pirmi kamon maririket, makakituno kamo sa kapada moyon tawo, mag'in kamon mapangitpel, mag'in nin mabistay piuugali' moyo, mag'in nin mapamami kamo, mag'in kamon mapagmatalkan ran kapada moyon tawo,
23 mag'in kamon mauyamo' konran raruma, tan mag'in nin mapagdangka' kamo sa lalaman moyon diri. No wanin a kabibyay, kasan animan nin gangan nin masubag.
24 Sawanin, saray iti konan Cristo a si Jesus, ginurutan raynay sarban duka' a uapes nin say sarban duka' a awit nin pag'in ran tawo nin bilang pinati rayna, ket kai ana in nin mag'uray konra.
25 Ket bana' ta si Ispirito nan Dios, binyan natamon ba'yon klasi nin byay, matkap a tumulok atamo kona sa pangipatyuan na kontamo.
26 Andi' atamo nin rumangas, tan andi' atamo nin mipata'gay, o miimbelan sa saya tan saya.

6

Say Karambar nin Pagkamain nin Pagkanawanawa

1 Bubsat, no main nin saya komoyo a masita nin mampagkasalanan, matkap nin siuuyamo' rayan tulungan nin mangikuston kabibyay na nin sarain saray mangkilalako konan Ispirito nan Dios. Si'kamo anamaet bale', ilagen nin barang saya komoyo a lalaman na ta bangli' no maayat kamo anamaet nin mangwa' nin kasalanan.
2 Pitanggunan moyoy mambalatayen nin barang saya komoyo, ket no wanin mantukiden moyay nigan-gan na ni Cristo.*
3 Si mangipa'ka' a saya-saya ya, manluku-lukwen na tamo' a lalaman na ta say katutu'wan ket kasa nin mairangas na.
4 Kikiten nin maong nin barang saya komoyo a pigagawa' na tan timbangen na no matunong o makapoy. No matunong, main nin rason nan

* **6:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 13:34.

rumiriket. Bale' andi' na nin timbangen a nagwaan na sa pangingiyarig na
sa nagwaan ran raruman tawo.
5 Anaod, say barang saya kontamo ket main nin ubatan nan awiten na
tamo' nin bukod.
6 Si sayay man'iyakay maipa'ka' sa pammemper, matkap a itao naya a
mampangyakay kona sa sarban mabistan kamamain na.
7 Andi' moyo nin lingwen a lalaman moyo; kai ya nin maluku-luko a Dios.
Bilang sa no ani a imula nan sayay tawo, saytaw a yataben na anamaet.
8 Kapada a no si sayay tawo say gaw'en na ket say papdaen na a karirikten
nan lalaman nan diri, bilang nin mampangmula yan duka' tan say yataben
na ket patiti. Bale' no mangmula yan mabista a say iyakay nan si Ispirito nan
Dios, siin nin tawo ket mangyatab yan anggan-angga nin byay a iti konan
Dios nin mangibwat konan Ispirito nan Dios.
9 Edet, andi' atamo nin sumawa' nin gumwa' nin kaabigan ta no ituloy
tamoy gumwa', rumate' li' a awron mangyatab atamon mabistan gun-guna.
10 Kanya' nin antaran iti a pagkanawanawa kontamo, gumwa' atamon
kaabigan sa sarban tawo, bale' lalun-laloyna konran kalalamo' tamon mam-
memper.

Masusuyot a Pammatalad na ni Pablo konran Taga Galacia

11 Konan siti anan parti nan surat, si'ko nin si Pablo anan mismo a
mampanurat. Ma'kit moyon inalalaki koy surat ko.
12 Sarain saray mampamasuet komoyo nin paturi', apes ra a mag'in nin
maong sa pangingikit ran tutawo. Man-gaw'en ra in sa tana a makapal'is
sara sa pakapadya'dya' bana' ta padya'dyaen rasara nin kapada ran Judio
no iyakay ray kaalagawan nin patiti na ni Cristo sa kudos.
13 Mataman nin sarain saray nipaturi' nin sigon sa Gugan-gan, kai ran
lamang nin mantukiden in nin Gugan-gan. Rabay ra tamo' nin paturi' kamo
ta pigaw nin maiparayo ra nin na'wit rakamo.
14 Bale' si'ko, kai ako nin mipara-parayo sa wanin. Say kal-la nin
maiparayo kon ibari-barita' ket say pipa'kaan nin patiti na ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo sa kudos ta sa patiti na ni Cristo sa kudos, nati anan na'teng
a pangangapes ko sa makaayat a bubagay iti sa mundo, tan nati ana anamaet
nin na'teng a pangangayat nin sain nin bubagay kongko.
15 Ambo' nin maalaga no naturi' yay sayay tawo o kai; say maalaga ket
say maparsa nayan uman nin Dios, a say pitatawo nan tawo ket masilyan.
16 Sarba ran saray magkabyay sa sain nin akay, byan nasara kumon
nin katinekan tan ka'dwan nasara kumon nin Dios. Wanin anamaet kumon
konran sarba ran tutawo nan Dios.
17 Wanti tana. Ket mangibwat sawanin, kasayna kumon nin si'numan
nin mangulo, bana' ta say bigat sa lalaman ko nin mangibwat sa pam-
madya'dya' a nirangep ko bana' sa katutulok ko kona ni Cristo ket ipa'kit a
aripen nako.
18 Sapa kumon, bubsat, ta rumate' komoyo nga'min a bindisyon na ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo.

Peteg a wanin kumon.

Si Surat na ni Pablo konran Taga EFESO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, surat naya ni Pablo konan dupong ran mammemper sa syudad nin Efeso tan sa raruman babali sa sakop nin Asia Minor (sawanin Turkey yayna). Sitin syudad nin Efeso, gindat a syay na'teng nin sintro nin rilihyon ket iti raya nin rinayo si Artemis a mandiosen ran tutawo. Mabasa sa Ginwa-ginwa' kapitulo 19 tan 20:17-38 a maipa'ka' sa sitwasyon sa nipangipa'deng na ni Pablo nin dupong ran mammemper sa Efeso. Sinurat nayayti ni Pablo sin dandani 60-61 A.D., sin mangkapriso ya. Natinreg a kanakman na nin say maksaw nin kaingaran na bana' sa kamaungan nan Dios a iti kona ni Cristo, ket wana, "Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan mabista nin ibat sa pudir na bana' sa nikaipasaya tamo kona ni Cristo." (1:3).

Nipapalaway na ni Pablo iti konan sitin surat a maipa'ka' sa plano na nin Dios nin "pipapasayawen na a sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa sirong nin pakauray na ni Cristo, mataman say itaw sa langit tan say iti sa luta'" (1:10). Ipapalaway nay maipa'ka' sa nipamili' nan Dios konran tutawo na (1:5), say pammirduna na konra bana' sa patiti na ni Jesu-Cristo nin Anak na (1:7), tan say pagkamain na nin Ispirito nan Dios kontamo a syay paniguradwan tamo a ikon natamon Dios (1:13-14).

Nituluy-tuloy na nin nipapalaway no pa'no a si Cristo ket pinipasaya nasara a Judio tan ambo' nin Judio ta ginlat nay pigugura' nin sayti a namisyay konra nin bara'mon padil tan pinipasaya nasara nga'min a sarba ran tumper kona (2:14). Siti a plano naynan gindat nin Dios nangibwat et sin adapen na nin pinarsa a animan (3:11). Kanya' nin ibibilin naynamaet ni Pablo konran mammemper a magkabyay sara kumon nin maitukoy konan sitin plano nan Dios para konra (4:1) tan ta pigaw nin magkamain konra a tutuon kabibyay a nipapasayawan ra.

Main et nin maadal tamodti maipa'ka' sa manepeg a pigagawa' ran mitraa-sawa (5:22-33), ua'nak (6:1-3), mangatua (6:4), uaripen (6:5-8) tan saray amo (6:9). Sa susuyot nin parti nan sitin surat, main anamaet nin maadal tamo maipa'ka' sa nibi nan Dios konran mammemper ta pigaw nin malabanan ray tutaktika na ni Satanas (6:10-18).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Raywen yay Dios bana' sa makapaka'ngap a plano na (1:3–2:10)
Pinipasaya nasaran Dios a Judio tan ambo' nin Judio bana' sa ado' na (2:11–3:21)
Magkabyay nin maibagay sa nikapapasaya (4:1–6:9)
Sa nikaipasaya moyon mammemper kona ni Cristo, kuntrawen moya si Satanas (6:10-22)
Say pammindisyon (6:23-24)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo a si Jesus.

Surat koyayti komoyo nin tutawo nan Dios isen sa syudad nin Efeso* nin
mandumaer nin naipasaya konan Cristo a si Jesus.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Si Makapaka'ngap a Plano nan Dios

3 Raywen yay Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo!
Sya, mambindisyunan natamon sarbaynan mabista nin ibat sa pudir na
bana' sa nikaipasaya tamo kona ni Cristo.
4 Wanin ta, sin adapen nayan pinarsa a mundo, pinili' natamoynan gindat
nin ipasaya kona ni Cristo ta pigaw nin mag'in atamo nin maringgas tan kasa
gapo nin pagkurangan tamo sa pangingikit na. Bana' sa pangangawa'nan
nan Dios,
5 nidisisyon nayna sin saytaw et a gaw'en natamon a'nak nan diri yupa' sa
ipagwa' na kona ni Jesu-Cristo. Ginwa' na in nin Dios ta sain a rabay na
6 ket marayo ya bana' sa kamaungan nan kasan kapada. Nipayabor na in
kontamo nin masibulot a nakem na yupa' sa nikaipasaya tamo konan si Anak
na a kawa'nan na.
7 Yupa' sa daya' nan tinmuro' nin siin si Anak nan kawa'nan na, simbot
natamon nisubli' konan Dios bana' sa wanin anan kamaungan na, a say
rabay nin sarita'nen ket napirduna nayna a kukasalanan tamo.
8 Masuruk-surok anaod a ginwa' nan Dios para kontamo. Mangibwat sa
kadunungan na tan sa ararem nin pakataros na nin sarba nga'min ket
9 maririket ya nin ipatarusan nayna kontamo a rabay na nin gaw'en, a
gindat ket kai na nin man'ipatandaan. Masibulot a nakem nan nidisisyon
nin Dios a kona ni Cristo
10 ket matukid anayti no marate' a kuston panaon ta pigaw nin pipa-
pasayawen na a sarban pinarsa nin mag'in nin iti sa sirong nin pakauray na
ni Cristo, mataman say itaw sa langit tan say iti sa luta'.
11 Yupa' sa nikaipasaya mi kona ni Cristo, nipurok nakami nin Dios nin
para kona nin diri. Ginwa' nan Dios nin mangyadi' a sarba nga'min ta pigaw
nin matukid a plano nan diri tan wanin a nidisisyon naynan gaw'en sin
saytaw et.
12 Ginwa' na in ta pigaw nin, say kabibyay min Judio nin si'kami a nu'nan
nilalo kona, ket pangibwatan nin pakairayo na bana' sa gawa' nan kasan
kapada.
13 Yupa' sa nikaipasaya moyo anamaet a lamang kona ni Cristo, piniikap
naya komoyo nin Dios a paka'kitan a tutawo nakamo. Wanin a ginwa' na sin
nagmatalek kamo kona ni Cristo sin narnge' moyay minsahi nin katutu'wan
maipa'ka' kona, a si Mabistan Patanda' nin Pakaisalbawan moyo. Sitin
paka'kitan, ket masantos ya ta syay Ispirito na nin Dios nin nipangako' na
sin saytaw.
14 Syaynaod a paniguradwan tamo a ipaga'muran na nga'min kontamo
nin Dios a nipangako' na anggan ila'pos nayna a pangwa' na a mag'in ikon
natamo. No wanin, marayo yay Dios bana' sa gawa' nan kasan kapada.

Dasal na ni Pablo a Makatanda' raya Kumon nin Taga Efeso a Dios

15 Ket bana' anaod sa sain a ginwa' nan Dios, kisalamatan koya para
komoyo. Nangibwat ana sin natandaan ko a wanin anay pagmamatalek

---

* **1:1** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket kasa a wanti:sa syudad nin Efeso.* Ket main saray mamarita' a siti ket sayay surat naya ni Pablo nin nipa'wit na sa sarban dupong ran mammemper sa saka-sakalakon syudad.

moyo konan Uunuren a si Jesu-Cristo tan say pangangado' moyo konran
sarba ran tutawo nan Dios,
16 pirmi koya tanan mampakisalamatan. Man'idasalan katamo
17 konan si manraywen nan lamang anamaet ni Uunuren tamon Jesu-
Cristo, a syan lamang a Ama tamo nin gumwa' nin say sangkabistawan ana,
tan mandawaten kon ipuya' na kumon komoyo a kanakman nin makadu-
mog tan makataros sa sangkabistawan a gawa' na ta pigaw nin makatanda'
moyan peteg.
18 Man'idasal ko et a palawayan na kumon nin Dios a kukanakman moyo
ta pigaw nin masari'-sari' moyo sa kabibyay moyo no ani a mailalwan
tamo sa nanagyatan na kontamo, tan ta pigaw nin masari' moyo a say
makapaka'ngap nin ipaga'muran na li' konran tutawo na ket malaem,
19 tan ta pigaw nin masari' moyo et kumon a kai gapo nin masukat nin
kaalakyan nin pakayadi' nan mantumulong kontamon mammemper kona.
Siin a lamang nin pinasyan kaalakyan nin pakayadi'
20 a nipamasubli' nan mabyay nin Dios kona ni Cristo tan pinatekre' naya
sa pag'urayan sa wanan nadtaw sa langit.
21 Nikwa nayadtaw nin mampag'uray si Cristo nin mas makapangyayadi'
nin adayo' nin tuloy dyan sarba nga'min nin main nin pag'aadi' o pag'uuray
o pakayadi'. Kasa gapo nin mas ata'gay dyan sya mataman konan sitin
kapresan nin panaon o sa adapen et.
22 Say sarba nga'min, nikwa nan Dios sa sirong nin pakayadi' na ni Cristo
ket sya a makapangyayadi' sa sarba. Nibi nayan Dios nin ulo ran lapag nin
tutawo na
23 a sarayti a pa'sar lalaman nan diri ni Cristo. Kanya' nin si'tamon
mammemper tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo, bara'mo atamon mag'in nin
masibulot a lalaman leleg a mampasibuluten nay sarban main sa sarban
lugar.

2

Saray Taga Efeso a Bunga nin Gawa' nan Matudyo' a Dios

1 Si'kamo, nati a pa'sar moyon gindat no maipa'ka' sa bubagay a main nin
kabiangan konan Dios bana' sa kasusubag moyo kona tan sa duka' a gawa'-
gawa' moyo.
2 Sin ba'yo kamo nin namper, mansunuren moyoy pigagawa' nin pagkak-
abyay ran tutawo konan sitin panaon ket, tinmulok kamo kona ni Satanas.
Syay pangulo nin itaw sa gugunem a mag'uray konran duka' a ispirito, a
sya et a lamang a mampag'uray konran saray tutawo a kai nin mantumulok
konan Dios.
3 Mataman nin si'tamo nga'min, gindat, bilang konra, nagkabyay atamon
nangwa' nin karabayan tamon bilang tawo. Ginwa' tamo a sarban rinabay
nin lalaman tan kanakman tamo. Anaod, bana' sa kinatawo tamo, naiketeg
atamon madusa sa sager nan Dios nin bilang konran raruman basta tutawo.
4 Wanin man, wanin anay inganga'do nan Dios kontamo. Anaod, mabli
atamon tuloy kona ket mangkawa'nanen natamo nin
5 gaw'en nan mabyay atamo mataman no bana' sa kasusubag tamo ket nati
anay pa'sar tamo kona. Ginwa' na in yupa' sa nipangikalamo' na kontamo
anamaet sa nikaisubli' na nin mabyay ni Cristo. Bana' tamo' sa kamaungan
na a nisalba natamon Dios.
6 Anaod, nipasaya natamo konan Cristo a si Jesus ket pinasubli' natamo
anamaet nin mabyay nin naikalamo' kona tan mampatekreen natamon Dios
nin kiranod sa pangingigalang kona ni Cristo itaw sa langit.

7 Ginwa' na in nin Dios ta pigaw nin maipa'kit nan anggan-angga a kai
masukat nin kaalakyan nin kamaungan na sa pangangado' na kontamo nin
mangibwat konan Cristo a si Jesus.
8 Wanin ta say kamaungan nan Dios a nangibwatan nin nisalba nakamo
sin nagmatalek kamo kona ni Cristo. Kai in nangibwat komoyo ta rigalo na
in nin Dios.
9 Kai in nangibwat sa mabistan gawa' nan tawo ta pigaw nin kasa gapon
magwa' nan ipasirayo maipa'ka' sa nikaisalba na.
10 Anaod, si Dios, syay nangwa' kontamo no ani atamo sawanin. Inusar
naya a Cristo a si Jesus nin ginwa' natamon ba'yon parsa ta rabay na a
magkabyay atamon man-gaw'en tamo a maabig nin, sayti ket nisadya' nayna
nin gindat ta pigaw nin gaw'en tamo.

Pitunwen nasaran Cristo a Ambo' nin Judio tan saray Judio

11 Bana' sa sain, si'kamon naiyanak a ambo' nin Judio, panemtemen moyoy
kapapa'sar moyo sin saytaw. Tinuya'-tuya' rakamon ibarita' ran Judio a
ambo' nakamo kanon tutawo nin Dios a bilang kano konra ta naturi' sara.
Bale' say paturi', iti tamo' sa lalaman.
12 Panemtemen moyo a gindat ket kasan kibiangan moyo kona ni Cristo
tan ambo' rakamon kalamo' nin tutawo nan Dios nin pinili' na, kanya' nin
sakalakon tutawo kamo. Kai kamo nin nakakirama' sa pakaisalba a ni'nu-
ni'no na nin nipangako'* nin Dios konran tutawo na. Nagkabyay kamodti
sin saytaw nin kasan man'ilalwan. Ni kai moya nin tanda' a Dios.
13 Bale' sawanin, naipasaya kamoyna konan Cristo a si Jesus, ket si'kamo
nin sin saytaw ket ambo' nan tawo nin Dios, ginwa' nakamoynan amigo na
bana' sa daya' na ni Cristo nin pinaturo' nan nipangiyariglo komoyo konan
Dios.
14 Anaod, si Criston diri a mangwa' nin say pikakalamo' tamo ket main
anan pitutuno ta pinipasaya natamo nin si'kamin Judio tan si'kamon ambo'
nin Judio. Sa patiti na, sya, ginlat nay pigugura' tamo a sayti ket bara'mon
padil nin mampamipurok kontamo.
15 Anaod, inanggawan nayna a padalan yupa' sa Gugan-gan tan say nagsik-
abarang nin ipagwa' a para tamo' konran Judio. Ginwa' na in ta pigaw
nin si'tamon rway naiduman klasin tawo ket gaw'en natamon ba'yon klasin
tawo nin naipasaya kona ket no wanin mitutuno atamoyna.
16 Sa patiti na ni Cristo sa kudos, ginlat nan diri a pigugura' tamon rway
klasin tawo tan ginwa' natamon sayay klasin tawo ta pigaw nin pasublien
natamon sayan-saya konan Dios.
17 O' a, nako yadti si Cristo tan nipatandaan naya sa sarba a Mabistan
Patanda' maipa'ka' sa pakakituno tamo konan Dios, mataman komoyon
ambo' nin Judio nin adayo' konan Dios tan komin Judio nin adani kona.*
18 Kanya' nin bana' sa ginwa' na ni Cristo, si'tamon rway klasin tawo, Judio
tan ambo' nin Judio, makakidani atamoyna konan Dios a syay Ama tamo sa
tulong nan sayan-sayay Ispirito na.
19 Edet, si'kamon ambo' nin Judio, ambo' kamoynan nikwintan sakalakon
tutawo ta sawanin naikalamo' kamoyna konran tutawo nan Dios nin pinili'
na tan nag'in kamoynan a'nak nan Dios.
20 Ket si'kamon lamang, pinag'in nakamon Dios nin bilang matiryalis sa
bali na nin nipatukdo' na konran apostoles tan prupita na. Sara a bara'mon

---

* **2:12** Main nin nipangako' kona ni Noe (Genesis 6:17-20; 9:9-17), kona ni Abraham (Genesis 15:18-21; 17:2,7-9), tan konran tutawo sa Israel (Exodo 19:1-8). * **2:17** Isaias 57:19.

tu'dek tan si Cristo a si Jesus nin diri a bilang baton nakaipatukduan nin
sarain nin tu'dek nan sitin bali.
21 Bana' kona ni Cristo, ma'get a nikapa'deng nan sitin bara'mon bali, tan
siti ket mangibwat kona, mampag'in yan timplo a manepeg nin para konan
Dios.
22 Ket bana' ta mangkipasaya kamo anamaet kona ni Cristo, si'kamon
ambo' nin Judio, man'iyalep kamoyna konan sitin piikapan na nin Ispirito
nan Dios.

3

Ibabaki' nayan Dios Si Pablo para konran Ambo' nin Judio

1 O' a, bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus ta pigaw nin
makakirama' kamon ambo' nin Judio sa kaabigan nin iti kona ni Cristo ket
mangkapriso ako.
2 Sigurado ako a natandaan moyoyna a si Dios, nipya nayti kongko si gawa'
a iparate' a kamaungan na komoyo.
3 Tandaen moyo et a nipatandaan naytin Dios kongko a gindat ket kai na
nin man'ipatandaan sa si'numan. Maipa'ka' konan siti ket main anan anted
a wangko sa nu'nan nisurat kodti.
4 Ket sublien moyon basawen anamaet ta pigaw nin matandaan moyoy
natarusan ko maipa'ka' sa man-gaw'en na ni Cristo a gindat ket kai nin
man'ipatandaan.
5 Sin saytaw, kai ti gapo nin nipatandaan sa si'numan a tawo, bale' sa
tulong nan Ispirito na, man'ipatandaan nayna sawanin nin Dios kontamo
nin naitalaga nin apostoles na tan mangilalaman kona.
6 Wanti a man'ipatanda' na: Bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo
ta namper kamo konan Mabistan Patanda', si'kamon ambo' nin Judio ket
maikikalamo' kamo konran Judio sa sarban kaabigan nin kamaungan nan
Dios tan sa pag'in anamaet nin pinakalalaman nan Cristo a si Jesus tan sa
pakaga'mor moyo anamaet sa nipangako' nan Dios.
7 Para konan sitin Mabistan Patanda', nag'in akon ibabaki' nan Dios nin
ipatandaan koya. Nibi nayayti nin Dios a gawa' ko mangibwat sa kamaungan
na tan ginwa' na mangibwat sa pakayadi' na.
8 Mataman no si'ko ket sangkaayupaan ako sa sarban tawo nan Dios,
wanin man, si Dios, nibi na kongkoy pagkanawanawa nin ipatanda' ko-
moyon ambo' nin Judio a maipa'ka' sa kai nin masukat nin mabistan
maga'muran tamo nin mangibwat kona ni Cristo.
9 Nibaki' nako anamaet nin mangipapalaway sa no pa'no a say rabay
naynan gaw'en nin gindat ket yadien nayna. Sa linmabas anan panaon, si
Dios a syay namarsa nin sarba, kai na nin nipatandaan ti sa si'numan a
gindat anan rabay nan gaw'en
10 ta pigaw nin sawanin ket man'ipapalaway nayna a maipa'ka' sa nikapa-
pasaya tamon tutawo na. Anaod, no ma'kit ra in a ginwa' nan Dios para kon-
tamo nin saray pupangulo tan saray main nin kapangyadian nin mag'uray
itaw sa kalangitan ket matandaan ra a sangkaandaan a kadunungan nan
Dios sa sarba nga'min nin paka'kitan.
11 Nipaipapalaway na in a kadunungan na nin panunukid sa niplano
naynan gaw'en nangibwat et sin adapen nin naparsa a animan tan tinukid
na in sa nipagwa' na konan Cristo a si Jesus a Uunuren tamo.
12 Naipasaya atamo kona ni Cristo ket matpel atamoynan kumadani konan
Dios ta tanda' tamo a akuen natamo yupa' sa pagmamatalek tamo sa ginwa'
na ni Cristo.

13 Wanin anaod, bubsat, kanya' nin sayti say pangingirangep ko nin
dya'dya' para tamo' komoyo ket matkap a andi' nin pangibwatan a tumapo'
a nakem moyo, ta sayti ket gaw'en a mag'in nin makakirama' kamo sa
pinasyan anda' a iti konan Dios.

Rabay na ni Pablo nin Matandaan ray Ado' na ni Cristo

14 Ket bana' anaod sa sarban sain, manalimukod akon dumasal konan Ama
tamon Dios
15 a syay Ama nin sarban pinarsa na a mataman no itaw sara sa langit o iti
sara sa luta' ket maipa'kit konra a pagkaama na.
16 Mandawaten ko kona a mangibwat sa kai nin masukat a makapaka'ngap
nin kamaungan na, ket paksawen na kumon nin main nin pakayadi' a
kukanakman moyo sa pangangantabay nan Ispirito na.
17 Wanin a mandawaten ko ta pigaw nin bana' ta mampagmatalek kamo
kona ni Cristo, ket misyon ya komoyo tan ta pigaw nin, bana' sa ado' na, ket
marigsa tan matarig'en a ba'yon byay moyo.
18 Ket, si'kamo nin kalamo' ran sarba ran tutawo nan Dios, ket mababa'
moyon tarusan no pa'noy kaalawangan tan kaalakyan nin ado' na.
19 Wanin et a masari' moyo in nin pangangado' a iti kona ni Cristo mataman
no kasan makatanda' nin peteg sa sain. Wanin a dawat ko kona ta pigaw nin
magkamain komoyo nin masibulot a sarban nikaDios nan Dios.
20 Edet, marayo yay mampagtrabaho sa byay tamo a si Dios! Bana' sa kai
nin masukat nin kaalakyan nin pakayadi' na a man-gumwa' iti kontamo ket
makagawa' ya nin mas et nin adayo' dyan sa maisip tamo o sa madawat tamo.
21 Kanya' nin, kona edet ket, ibi tamo a alaki nin unor, si'tamon napasaya
nin saka-sakalakon tutawo tan naipasaya konan Cristo a si Jesus sawanin tan
sa anggaynan-angga!

Peteg a wanin anaod.

4

Sinagyat atamon Mipapasaya

1 *Edet, bana' sa sain, si'kon mangkapriso bana' sa katutulok ko konan
Uunuren a si Cristo, ibibilin ko pa tana a magkabyay kamon maibagay sa
pagkakabyay ra nin tawo nan Dios a syay nanagyatan na komoyo.
2 Matkap a pirmin maayupa', mauyamo' tan mapamasinsya kamo. Mi-
aabutan kamo sa saya tan saya bana' sa pangangado' moyo.
3 Ipamuspusan moyon ituluy-tuloy a mabistan uksoy moyo nin pinangib-
wat nan Ispirito nan Dios bana' sa pitutuno moyo a syay mampamipasaya
komoyo.
4 Anaod, si'tamon sarba nin mammemper, ket pa'sar tamo a iti sa sayan-
sayay lalaman na ni Cristo, tan sayan-saya a Ispiriton mampiikap kontamo.
Anamaet, pariho sa sain, sinagyat natamo nga'min nin Dios a main nin
sayan-sayay man'ilalwan tamo
5 tan sayan-sayay Uunuren tamo a syay Cristo, tan sayan-saya yay man-
tepren tamo, tan sayan-sayay bawtismo* tamon mangipa'kit sa sain.
6 Sayan-saya a Dios a syay Ama tamon sarban mammemper. Sya a
mag'uray, syay magtrabaho, tan syay mampiikap sa sarba kontamo.
7 Ket, say barang saya kontamon sarba ket pinayaburan na ni Cristo nin
saka-sakalakon pakababa' nin maitukoy sa sain a nipami nan diri nin byay
na.
8 Mabasa anaod sa Masanton Kasuratan,

* **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 12:3-10; 1 Corinto 12. * **4:5** ***bawtismo***- *O:binyag.*

“Sin inmarwas yan nako sa langit,
ni'ras nasaray sarban tinalo na tan
pinaya-payaburan nasaray tutawo na.”*
9 Ket si wanan inmarwas yan nako sa langit, say rabay nan irgwen, nanaoy
yayna yapo' nin nako sa rarem nin luta'.
10 Sitaw si nanaoy sa rarem nin luta', syaytaw lamang si nuli' anamanaet sa
sangkata'gayan nin langit. Ginwa' na in ta pigaw nin pasibuluten nay sarba.
11 Ket sya, mampayaburan natamo.
Main saray pinayaburan na nin mag'in nin ibabaki' na, main nin mag'in
nin mangingilalaman kona, main nin mag'in nin mangingipatanda' konan
Mabistan Patanda' sa nagsikabarang a lugar, tan main nin mag'in nin
mammaga tan mangangakay konran mammemper.
12 Mampamayabor yan saytin pupakababa' kontamo ta pigaw nin isadya'
natamon makapagsirbi konran tutawo na para kona tan ta pigaw nin
si'tamon pinakalalaman na ni Cristo ket maparigsa atamo.
13 Bunga li' nin sain a sarba tamo ket napasaya sa pammemper tan sa
pakatanda' tamo konan Anak nan Dios. Si'tamon pinakalalaman na ni Cristo,
mipatuntawo atamo et ket mapasibulot yaytin pinakalalaman nin kapadan
kasibulot na ni Cristo.
14 Ket no wanin ana li', ambo' atamoyna nin bara'mon a'nak nin
mainum'ay nin ma'wit nin animan nin bakas nin uakay a maiyarig sa sayay
baluton man'iyanur-anor nin daluyon o man'ipadpad nin siri. Kai atamoyna
maibarang nin bula' a uakay ran saray masisirib nin tutawon maong nin
manaktika.
15 Si'tamo bale', say katutu'wan a pirmi nin irgwen tan sunuren ta-
mon siaado'. Ket matkap tamon tumuntawo sa sarban pigagawa' tan sa
kanakman nin bilang kona ni Cristo a syay pinakaulo tamo a mammemper.
16 Yupa' sa pakauray na, si'tamon pinakalalaman na ket unungen natamo
nin bilang sa pupartin lalaman na nin masustintwan na a sarba ta naigalet a
saya sa saya, ket gaw'en nin barang saya kontamo a kanepegan nan gaw'en.
Mangibwat sa piaaduan ket tumubo' yay pinakalalaman na ni Cristo tan
umadilanta ya.

Sinagyat atamo Para sa Maringgas a Kabibyay

17 Kanya' nin mairot kon ibibilin komoyo sa pakayadi' nan Uunuren
komoyo a andi' kamoyna nin magkabyay nin bilang konran tutawon kai nin
mampangalilbi' konan Dios. Say kukaisipan ra ket kasan pipa'kaan
18 ta kasan tanda' ra no maipa'ka' konan Dios tan matib'ey a ulo ra. Ket kasa
konra a bakas nin byay a man'ibi nan Dios tan kasayna gapo nin pakataros
ra sa man-gaw'en na.
19 Kai sarayna gapo nin mading'ey tan kai rayna gapo nin mandangkaan a
karabayan nin lalaman ra no kai edet, karirikitan ra a mangwa' nin nikasama'
a gawa'-gawa'.
20 Bale' si'kamo, ambo' nin wanin a naadal moyo maipa'ka' konan Cristo
nin si nipangako' nan Dios.
21 Sigurado ako a rinnge' moyo a niparate' na tan nipaiyakay na maipa'ka'
sa kabibyay moyo nin iti kona. Say katutu'wan maipa'ka' sa sain ket ma'kit
sa kabibyay na ni Jesus.
22 Naadal moyoyna a no maipa'ka' sa gindat nin kabibyay moyo, matkap
moyoynan galten a ma'ran nin kinatawo moyo nin mampanida' komoyo
yupa' sa pamapain nan siti nin uapes a mangibarang komoyo,

* **4:8** Kanta 68:18.

23 ket mamaba'yo kamoynan kukanakman tan kukaisipan.
24 Isubray moyoyna a ba'yon nikatawo moyo a pinarsa nan Dios nin kapariho nan peteg nin mapteg tan maringgas.
25 Kanya' nin andi' atamoyna nin mibula'-bula'. Matkap a kasan piwadi'-wadi' a pakilimug-limog tamo sa saya tan saya bana' ta nag'in atamoynan sayan-saya, si'tamon pupartin lalaman na ni Cristo.
26 No main wadi' nin puon a manager kamo, pakanda' kamo nin andi' kamo nin magkasalanan.* Paray'epen moyoynan tampor a ulo moyo*
27 ta pigaw nin andi' moya nin byan nin tsansa a Dimunyo.
28 No main wadi' komoyo a mampanakaw, itgen nayna. Say gaw'en nayna edet ket, mamaturo' yan saynget na nin magtrabaho ta pigaw nin makatingkap ya sa matunong a padalan ket makatulong ya konran mam-pagkurang.
29 Ilagen moyoy makapag'irgon duka'. Anaod, say irgwen moyo ket say makatulong konran kapada moyon tawo a bagay sa sitwasyon ta pigaw nin main nin maabig a mapurot ran saray makarnge'.
30 Ket anaod, andi' kamo nin gumwa' nin animan nin pangibwatan a rumere' yay Ispirito nan Dios a sya, malinis yan peteg. Nibaki' nayan Dios nin miikap komoyo nin paka'kitan a tutawo nakamo tan paka'kitan a rumate' li' a awro a ila'pos nakamon galten nin Dios sa pakaaripen moyo sa kadukaan.
31 Galten moyoyna a sarban sakit-nakem, sager tan pangungura'. Andi' kamoyna nin mangarga-gargar, manida', tan mamasakit nin nakem ran kalalamo' moyo.
32 Anaod, matkap a maong kamo sa saya tan saya, tan makakiingar kamo sa saya tan saya, tan pirdunawen moyoy saya tan saya mangibwat sa pangangado' a kapadan nipamirduna nan Dios komoyo bana' kona ni Cristo.

5

1 Edet, bana' ta a'nak nakamon kawa'nan nan Dios, arigen moyay Dios sa pigagawa' moyo.
2 Ket magkabyay kamo nin mapangawa'nan konran saray kalalamo' moyo kapadan nipangawa'nan na kontamo ni Cristo. Wanti e a ginwa' na: Binul'isan nay peteg a kapapa'sar na para sa kaabigan tamo, ket say patiti na, saya nin pagsasakripisyo nin manglat nin kukasalanan tan sayan rigalon mabanglo a makaparirikat konan Dios.
3 Anaod, nipurok nakamon tutawo nan Dios ket matkap a kasa gapo kumon nin abirno maulit tana nin pakiraray moyo sa ambo' moyon asawa, a nikasama' a gawa'-gawa' moyo, o a mangagom kamo.
4 Ambo' a lamang nin manepeg a mag'irgo kamon madawal, kasan kaba-likasan tan nikasama', no kai edet, say bubagay a mampakisalamatan moyo konan Dios.
5 Wanin anaod kumon ta tanda' moyoynayti: Si tawo nin mangkiraray sa ambo' nan asawa, o mampangwa' nin nikasama' a gawa'-gawa', kai ya gapo nin pangikunen nin kaabigan nin iti sa Pag'adian na ni Cristo tan nan Dios. Wanin a lamang konan tawon maagom, ta say bagay nin man'apesen na ket mag'in anan dios na.
6 Ket andi' kamo nin paulaw sa si'numan nin mangi'deng a ambo' kanon kasalanan in a gawa'-gawa', ta si Dios gura' na in tan dusawen nasara li' a mansumubag kona.
7 Ket andi' kamo gapo kiranod konran man-gumwa' nin sain.

---

* **4:26** Kanta 4:4. * **4:26** ***Paray'epen...ulo moyo***- *Sa Griego:Andi' moyoyna nin taga'nan nin masrepan kamon awro nin masager.*

8 Wanin ta gindat, nag'urayan kamon kadedleman bale' sawanin mampag'urayan kamoynan palaway bana' ta naipasaya kamoyna kona ni Cristo.
Anaod, magkabyay kamoynan kipada kona a pangibwatan nin palaway
9 ta say ibat kona ket say sarbaynan klasin gugawa' a maabig, mapteg tan tutuo.
10 Adalen moyon gaw'en no ani a makapaririket konan Uunuren.
11-12 Anaet, andi' kamo nin kiranod sa kasan sirbin gawa'-gawa' ran mampag'urayan nin dedlem ta makapading'ey nin tuloy, ni irgwen tana a mangaw'e-gaw'en ra sa adi, no kai edet, si'kamon bilang palaway, palawayan moyoy duka' a gawa'-gawa' ra.
13 No main nin animan a itaw sa dedlem ket mapalawayan ya, ma'kit a tutuon bakas na.
14 Sarba nga'min, no mapalawayan nin maong, mag'in palaway anan lamang. No maipa'ka' sa wanin, main yayti si wanra a wana,
"Si'kamon mampa'lek, mimata kamo!
Si'kamon nati, mabyay kamo,
ta palawayan nayna ni Cristo a byay moyo."
15 Kanya' nin pakailag kamo sa pagkakabyay moyo. Magkabyay kamon bilang manakem nin tutawo ambo' nin bilang tutawon kasinakem.
16 Usaren moyon maong a sarban pagkanawanawa nin gumwa' nin kaabigan ta konan sitin panaon ket abaw saraynay tawon gaw'en ra a duka'.
17 Andi' kamo nin kumimey nin bilang kasinakem no kai edet, tarusan moyon maong no ani a rabay nan Uunuren nin gaw'en moyo.
18 Andi' kamo nin mipabok ta makasida' ti sa kabibyay moyo.
Ana edet, aburuyan moya a Ispirito nan Dios nin pag'urayan nakamon maong
19 ket paksawen moyoy nakem nin saya tan saya yupa' sa susarita' a mangibwat sa Kukanta, sa uimno tan raruma et nin kukansyon a pangrarayo konan Dios;
raywen moyay Catawan sa kanta tan tugtog a mangibwat sa kanakman moyo;
20 naipatukdo' sa nikaipasaya moyo konan Catawan tamon Jesu-Cristo, kisalamatan moya et sa sarban mangyadi' a Dios a syay Ama tamo;
21 paisirong kamo et sa saya tan saya bana' sa pangungunor moyo kona ni Cristo.

Paisirong sa Saya tan Saya

22 *Bilang wadi', si'kamon bubbayi, wanin moyo kumon konran asawa moyo kapada a nipaisirong kamo konan Criston Uunuren.
23 Wanin ta si lalaki, syay pinakaulo nan babayi kapada a si Cristo, syay pinakaulo tamon tutawo na nin pinakalalaman na ta syan diri a nangisalba kontamon pinakalalaman na.
24 Kapada anaod a si'tamon tutawo na ket mampaisirong atamo kona ni Cristo, si'kamo nin bubbayi, matkap a paisirong kamon liso konran asawa moyo.
25 Si'kamo anamaet nin lulalaki, kawa'nanen moyo saray asawa moyo kapadan pangangawa'nan na ni Cristo kontamon tutawo na a bilang nin nubya na. Wanti a ginwa' na, nibi nay byay na para kontamo
26 ta pigaw nin maisadya' natamon mag'in nin maikana' kona yupa' sa nikaparinggas tamo sa nipagdisididdo tamo nin pabawtismo tan sa sain a nibibilin na kontamo.

---

* **5:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:18-19; 1 Pedro 3:1-7.

27 Ginwa' na in ta pigaw nin maiyadap natamo li' a tutawo na konan diri
nin bilang sa sayay balasang nin ikasal a pinasyan bista, kasan mansa o
geren nin rupa na o animan a dipikto; maringgas ya tan kasa gapo nin
pagkurangan na.
28 Wanin anamaet si lalaki, matkap a kawa'nanen naya a asawa na
kapadan pangangawa'nan na sa dirin lalaman na. Wanin ta say pangan-
gawa'nan nan si lalaki konan asawa na, pangangawa'nan naynan lamang
sa dirin lalaman na
29 tan kasan tawon mangura' sa dirin lalaman na, no kai edet, pakanen tan
pagawan naya. Sain a kapadan pammaga na ni Cristo kontamon naipasaya
kona
30 ta si'tamo nin mammemper a puparti nan pinakalalaman na ni Cristo.
31 Wanin a kawa'nanen nayan lalaki a asawa na ta wana sa Masanton
Kasuratan, “Bana' konan siti nin ginwa' nan Dios, si sayay lalaki, lakwanan
nasara si ama na tan si ina na ta kipasaya ya konan asawa na ket saran rwa,
mag'in saran sayan-saya.”*
32 Siin si pag'in nin sayan-saya, main nin ararem nin pipa'kaan na, ket
ipa'sar kon wanin konan Cristo tan saray naipasaya kona.
33 Wanin anamaet, magwa' et a man'irgwen nay maipa'ka' konran mitraa-
sawa. Anaod, si barang saya komoyo nin si'kamon lulalaki, kawa'nanen may
asawa mo kapadan pangangawa'nan mo sa lalaman mon diri. Si'ka anamaet
nin babayi, igalang may asawa mo.

6

1 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saray mangatua moyo bana' ta
naipasaya kamo konan Catawan, ket siin a manepeg moyon gaw'en.
2 Wanin ta si u'nan Gan-gan nin main kalamo' nin pangako' ket wana,
“Igalang ma a ama mo tan ina mo
3 ta pigaw nin mag'in nin mabista a kapapa'sar mo tan umanro a byay
modti sa luta'.”*
4 Si'kamo anamaet nin mangatua, sa pamaalaki moyo konran a'nak moyo,
andi' moyo sara byan puon nin manager komoyo no kai edet, iyakay tan
itungtong moyo sara nin bilang sa gaw'en nan Catawan no syay matua ra.
5 *Si'kamon uaripen, sunuren moyo saray amo moyo nin main nin pangi-
galang, li'mo tan masibulot a nakem moyo a bilang si Cristo a mansunuren
moyo.
6 Wanin lawas a gaw'en moyo, ambo' tamo' no mangka'kit ra sa apes moyon
magustwan rakamo no kai edet, bana' ta aripen nakamo anamaet ni Cristo
nin gaw'en moyoy karabayan nan Dios sa anggawan nin mababa' moyo.
7 Magsirbi kamon maruros a nakem ta ikwinta moyoytin pagsisirbi moyo
konan Catawan, ambo' tamo' sa tawo.
8 Tanda' tamo a aripen ya man o ambo' a sayay tawo, no maabig a gawa'
na, tubaleen naya li' nin Catawan.
9 Si'kamo anamaet nin uamo, wanin a lamang, matkap a maong kamo
konran aripen moyo. Andi' moyo sara nin lili'mwen bana' ta tanda' moyo
a sarba tamo, aripen man o ambo', ket pari-parihon main sayan-sayay amo
tamo itaw sa langit tan sya ket kasan ayunan na.

Ta Naipasaya atamo kona ni Cristo, Kuntrawen tamoya si Satanas

* **5:31** Genesis 2:24. * **6:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:20-21. * **6:3** Exodo 20:12 tan Deuteronomio 5:16. * **6:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20.

10 Bubsat, sayti a masusuyot nin ibarita' ko komoyo: Pakagsen kamon
mangibwat sa nikaipasaya moyo konan Uunuren tamon si Jesu-Cristo tan sa
alakin pakayadi' na.
11 Bilang pinakasundalo' nan Dios, usaren moyoy sarban pinakaarmas
a man'ibi nan Dios komoyo ta pigaw nin makuntra moyo a tutaktika nan
Dimunyo.
12 Wanin ta ambo' nin tawo a mangkilabanan tamo no kai saray duduka' a
kai nin ma'kit nin main nin pakayadi' itaw sa kalangitan, tan saray uunuren,
tan saray main nin kapangyadian, tan saray mampag'uray konran saray
tutawo nin iti sa sirong nin pakayadi' nin kadedleman iti sa mundo.
13 Kanya' anaod, bubsat, nin kwinta isulot moyoyna a kumplito nin
pinakaarmas a man'ibi nan Dios komoyo pigaw nin, sa udas a atakyen
nakamon duka' a kalaban tamo, ket makakilaban kamon magsen anggan
nayadi' ana li' a laban ket nasadya' kamo et a lamang sa raruma ana et.
14 Kanya' nin matkap a nakasadya' kamon pirmi nin kwinta nisulot moyoy
pinakaarmas. Say bilang barkes moyon pangigaletan nin agamiren ket say
katutu'wan. Say bilang salaban nin kerep tan gurot moyo ket say mapteg nin
kabibyay moyo.
15 Say bilang kumayat nin apin nin ayi moyo ket say nikaituno moyo konan
Dios a nangibwat konan Mabistan Patanda' na.
16 Sa sarban mangyadi', matkap moyoy talek konan Dios ket siti a bilang
sayay alakin manalaban sa lalaman moyo nin usaren moyo a kasa gapo nin
magwa' nin sain say bilang ipana' nan main nin apoy nin si sya a Kadukaan.
17 Matkap moyo et a say bilang hilmit nin prutiksyon moyo a say
pangingisalba nan Dios komoyo. Akuen moyoyti tan say bilang ispada nin
pakilaban moyo a say nibarita' nan Dios nin ipapanemtem nan Ispirito na
komoyo.
18 Leleg nin nakasadya' kamon wanin, pirmi kamon masuet nin dumasal
sa panininreg nan Ispirito nan Dios komoyo a no ani-ani a dawaten tan
idasalan moyo. Bana' konan sitin laban, pirmi kamon sisasadya' ta pigaw
nin maituluy-tuloy moyo saran idasalan a sarban tutawo nan Dios.
19 Si'ko anamaet, idasalan rako nin ibi na kongko nin Dios a kuston
susarita' nin irgwen ko ta pigaw nin maksaw a nakem kon ipatanda' yay
mabistan plano nan Dios nin gindat a niadi a ikalamo' nasaray ambo' nin
Judio konran tutawo na.
20 Mangkapriso ako bana' sa sain nin nangibakian nan Dios kongko. Bale'
idasalan rako a kai ako nin mag'alangan nin ipatandaan koya ta sayti a
manepeg kon gaw'en.

Paksawen na ni Tiquico a Nakem ran Taga Efeso

21 No maipa'ka' kongkodti, si Tiquico ana li' a mangibarita' komoyo sa
kapapa'sar tan man-gaw'e-gaw'en ko. Sya, busat tamoya sa pammemper
nin mabli komi tan saya yan mailalwan sa pangwa' na nin man'ipagwa'
nan Uunuren tamo kona.
22 Kanya' nin ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin mangibwat kona,
matandaan moyoy kapapa'sar mi tan ta pigaw nin mapaksaw na a nakem
moyo.

Say Pammindisyon

23 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren a Jesu-
Cristo, byan rakamo, bubsat, nin mabistan kapapa'sar tan pa'geten ra a
pilalabyan moyo nin main nin ma'get nin pagmamatalek konra.

24 Sapa kumon ta ituluy-tuloy nakamon bindisyunan nin Dios, si'kamon
sarba nin mampangawa'nan kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo nin mapan-
gawa'nan a kasan anggawan.

Si Surat na ni Pablo konan Dupong ran Mammemper sa
FILIPOS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sinurat nayaytin surat na ni Pablo sin itaw ya sa priswan (1:7,13-14) a iparate' nay pakikisalamat na konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Filipos, bana' sa katutulong ra kona yupa' sa nibi ran rurigalo tan wanin et sa kadadasal ra para kona (1:5; 4:10-19). Mataman nin naiketeg yayna nin patyen (2:17), man'ilalwan na et a makaliwa' yan lamang sa priswan ta pigaw nin maituloy na nin tulungan nasaran umaligwas sa pammemper ra (1:22-26).

Si syudad nin Filipos, iti ya sa prubinsya sa amyanan nan Grecia a mangaran Macedonia. Ket itaw sa Filipos ya nu'na nin sinumrep si Pablo sa nu'nan nipako na sa Europa, ket itaw nipatanda' naya a Mabistan Patanda' tan nipa'deng naya a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 16:6-40). Nipau-pau'na nayna ni Pablo konran mammemper sa Filipos a matkap nin mangitpel sara a bilang sa nipangitpel na ni Cristo tan sya nin si Pablo, a sya ket mampangitpel ya et anggan sawanin. Ket no mampangyadi' anayti konra, ibilang rayti kumon nin bindisyon nin nangibwat sa pammemper ra kona ni Cristo (1:27-30).

Main nin prublimadti sa dupong ran mammemper sa Filipos bana' ta saray raruma konran myimbro ket tepren ran matkap nin sumunor sa Gugan-gan na ni Moises, ta no kai, kai nin maisalba. Bale' si Pablo, kai nasarayti makunsinti nin myimbro, tan nami yayna nin pammatalad konran mammemper (3:2-11). Sitin surat, napno' ya anamaet lamang nin ririket. Mataman nin itaw ya sa priswan si Pablo, maririket ya bana' ta nagkamain ya nin kadunungan maipa'ka' sa animan a kapapa'sar ta nadalanan nayna a sarban klasin idap, tan bana' ta mapanemtem nay sarban ado' a nipa'kit ran saraytin tutawo sa dupong sa Filipos, tan bana' ta man'iyarunsa na nin Dios a pangingipatanda' konan Mabistan Patanda' yupa' sa nikapriso na ni Pablo.

Ipapanemtem na ni Pablo konra a saray tutawo nan Dios ket napasaya sara kumon nin mabyay sa mabistan kapapa'sar (2:2; 4:2,3) tan mangisip sara nin say kaisipan ra ket bilang kona ni Cristo (2:1-11).

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Filipos (1:3-11)
- Say gagara na sa byay ni Pablo (1:12-26)
- Mipapasaya atamon rumiriket (1:27–4:9)
  - Magkabyay atamon maibagay sa ginwa' na ni Cristo para kontamo (1:27–2:18)
  - Main nin sayay ibaki' para sa ikaririket ran itaw sa Filipos (2:19-30)
  - Dumaer atamon kikalamo' konan Cristo (3:1–4:1)
  - Bibilin a Mitutuno sara nin iti sa Dupong (4:2-9)
- Kisalamat ya konran taga Filipos si Pablo sa tulong ra (4:10-20)
- Patanid ya si Pablo (4:21-23)

1 Si'ko si Pablo tan si Timoteo, si'kamin rwa ket aripen nakami nin Cristo a si Jesus.

Ipa'wit miyaytin surat ko komoyodsen nin tutawo nan Dios sa Filipos a
naipasaya konan Cristo a si Jesus tan lalun-laloyna konran saray mammaga
komoyo tan saray kukatulungan ra.
2 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo
bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Say Pakikalamo' na ni Pablo konran Taga Filipos

3 Kisalamat ako konan Catawan tamon Dios bana' sa sarba nga'min nin
mapanemtem ko maipa'ka' komoyo.
4 Ket tepe' nin idasalan katamo, napno' ako nin ririket
5 bana' sa man'ibi moyon tulong kongko sa pangangakay ko konan Mabis-
tan Patanda' nangibwat ana sin awro nin tinmarana' kamon mamper kona
ni Jesu-Cristo angga et nin sawanin.
6 Ket, sigurado ako nin si Dios, ituluy-tuloy na a ila'pos nay gawa' na ko-
moyo anggan sa awro nin sumubli' ya a Cristo a si Jesus ta syay nangitarana'
nin gumwa' nin mabista komoyo.
7 Mabli kamo kongko, kanya' nin maibagay nin wanti a kaingaran ko bana'
komoyo. Nikirama' kamo nga'min sa sarba nin tulong nan Dios kongko
mataman sin mangkapriso ako o sin man'itarig'en kon tutuo ya anaod a
Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
8 Tanda' nan Dios nin wanin ana a iliw ko komoyo, bana' ta mabli kamon
tuloy kongko, kapada nin pammabli na nin Cristo a si Jesus komoyo.
9 Sya e a dasal ko konan Dios maipa'ka' komoyo, a paalakyen na et kumon a
pangangado' moyo kona tan sa sarba nin tutawo. Ket sain nin pangangado',
ipatyo' nin say peteg a pakatanda' tan say pangipurok nin say talagan tutuo,
10 ta pigaw nin puruten moyo ket gaw'en moyo no ani a peteg nin
matunong. Ket no wanin a mangyadi', sa awro li' nin sumubli' ya si Cristo,
maringgas kamo tan kasa li' gapo nin maitudo' nin kasalanan moyo.
11 No wanin a pangangado' moyo, pamainen nan pinakabunga komoyo ni
Jesu-Cristo a sarba nin mapteg sa pangingikit nan Dios. Ket bana' ta wanin
marayo tan mapagalangan yay Dios.

Say Niyarunsan Pangingipatanda' na ni Pablo sa Nikapriso na

12 Bubsat, rabay ko nin matandaan moyo a nangyadi' sa nikapriso ko.
Imbis nin nakapaed ti kumon sa pakaipatanda' nan Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, ket mas nakapaaligwas ana edet.
13 Wanin a wangko bana' ta sarba ran sundalo' a gwardya nan Impirador
iti, tanda' ra a say rason a naipriso ako ket bana' ta mampagsirbi ako kona ni
Cristo. Wanin et konran saray raruman tutawodti.
14 Nakapaaligwas ana edet et ta, ka'bawan konran kapada tamon mam-
memper, na'kit ray nagwaan nan Uunuren leleg nin iti ako sa priswan.
Kanya' nin napagsen et a pagmamatalek ra kona, ket nag'in saran matpel tan
nalamu'nan a suet ra nin mangiparate' nin say minsahi a nangibwat konan
Dios.
15 Ket anaod, main sara anamaet a ambo' nin matunong a gagara ra.
Man'ipatanda' ra tamo' a maipa'ka' kona ni Cristo bana' ta maimbel sara
kongko ket rabay rako nin daegen. Main saraytaw bale' saray say gagara ra
ket peteg a matunong.
16 Ket man'ipatandaan ray maipa'ka' konan Cristo bana' ta kawa'nan rako
tan bana' ta mataros ra nin nikwa nakodti nin Dios ta pigaw nin mai'deng
koyay Mabistan Patanda' maipa'ka' konan Cristo.
17 Sara in bale' saray raruma anaod, say gagara ra nin mangipatanda' nin
maipa'ka' kona ni Cristo ket ambo' nin matunong. Mampangapes sara tamo'

nin pakairaywan ra nin bukod. Man'ipa'ka' ra a malamu'nan ray idap a man'irangep kodti sa priswan no matandaan koy kaaadilanta nin trabaho ra.
18 Wanin man, sarain saray mampangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Cristo, abas man o matunong a gagara ra, kasa nin kwinta kongko dapot no maipatandaan a maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo. Maririket ako et a lamang no wanin!
19 Anaod, maririket ako lawas. Wanin ta tanda' ko a say sarba nin mampangyadi' kongko, say pirat'anan li' nga'min ket sa kaabigan ko.* Mangyadi' in bana' sa pangingidasal moyo kongko tan sa panunustini nan Ispirito nin nibaki' na ni Jesu-Cristo.
20 Ilalo tan apes ko nin tuloy a kai ako kumon gapo makagwa' nin animan a kading'eyan ko kona ni Cristo. Say apes kon page' ket si lawas a matpel ako, laloyna sa saytin pangingirangep ko ta pigaw nin si'ko, mataman nin mati o mabyay ako man, mapagalangan koya si Cristo sa intiron byay ko.

Say Gagara na ni Pablo sa Byay na

21 Wanti ta no para kongko, say gagara kon mabyay iti sa luta' ket para tamo' kona ni Cristo, tan no mati ako, syay kaaadilanta ko.
22 Bale' no tumuluy-tuloy ako et nin mabyay, gaw'en ko et a no ani a maabig. Ani bale' a page' a rabayen ko, si mabyay ako et o mati akoyna?
23 Man-gulwen akon sayti. Rabay koynan tuloy a kisyay konan siti nin byay ta pigaw nin makakikalamo' akoynadtaw kona ni Cristo ta siin a sangkabistawan para kongko.
24 Bale' impurtanti nin tuloy a mabyay ako et ta matkap moyoko et.
25 Anaod, bana' konan siin, sigurado ako nin kai rako et nin patyen. Ket, maituluy-tuloy koy pakikalamo' ko komoyo nga'min ta pigaw nin matulungan katamo et nin umaligwas a pammemper moyo tan mas et a ririket moyo nin mampagmatalek konan Cristo.
26 Ket, no makaliwa' akodti, sa pakasubli' kodsen li' komoyo ket peteg a lalon marayo ya a Cristo a si Jesus.

Magkabyay atamo kumon nin Maibagay sa Ginwa' na ni Cristo

27 Edet, peteg kumon nin maibagay a kabibyay moyo sa ginwa' na ni Cristo para komoyo sigon konan Mabistan Patanda'. No wanin, makapika' akodsen man komoyo o kai, say matandaan ko ket mandumaer kamo sa sayan-sayay gagara sa kabibyay moyo. Matandaan ko et a napasaya kamo nin sigegsen nin mamper a naipatukdo' konan Mabistan Patanda'
28 nin kasa gapo nin li'mo konran sarain saray mampanguntra komoyo. O', ta say pagkakabyay moyo konan Cristo nin wanin, mangipa'kit konra a madaeg sara, ket si'kamo, manalo kamo. Si Dios, gaw'en nan wanin.
29 Andi' kamo nin mali'mo ta mangibwat sa kamaungan na ket binyan nakamon pagkanawanawan magmatalek kona tan anamaet, nin pagkanawanawan mangirangep nin pakapadya'dya' ta pigaw nin umaligwas a gagara na ni Cristo.
30 Ket kapada katamoyna nin mangkilaban para konan Cristo. Anaod, naimatunan moyo a ginwa' ko sin saytaw tan marnge-marnge' moyo a mangaw'en ko et anggan sawanin.

2

Matkap a say Kanakman tamo, Kipada sa Kanakman na ni Cristo

---

* **1:19** *sa kaabigan ko.- O:sa pakabulos ko.- O:sa pakaisalba ko.*

1 Sawanin, mangkumsaw a nakem moyo bana' kona ni Cristo, tan manli-
waliwawen kamo nin pangangado' na. Naikalamo' kamo kona nin Ispirito
nan Dios, ket maado' kamo tan mangkiingar kamo sa saya tan saya.
2 Edet anaod, bana' ta wanin moyo, pasibuluten moyo pa a ririket ko man-
gibwat sa napasaya nin pangingisip moyo tan sa peteg nin pangangawa'nan
moyo sa saya tan saya. Napasaya pa kumon a gagara moyo a bilang nin sayay
tawo kamo tamo'.
3 Andi' kamo nin gumwa' nin animan nin say apes moyo ket para sa
lalaman moyon diri tamo', o ta pigaw nin pasirayo kamo tamo'. No kai
edet, mipaayupa' kamo, ket ibilang moyo saran mas ata'gay dyan si'kamo a
kapada moyon tawo.
4 Pagawan moyo anamaet a kaabigan ran kapada moyon tawo ambo' a
kaabigan moyo tamo' nin bukod.
5 Wanti e a pangingisip nan si Cristo a si Jesus, ket matkap a mag'in
anamaet nin wanti a pangingisip moyo:
6 Si Cristo, mataman no iti nin pirmi kona a kinaDios,
kasa sa pinanakem na a ipase'se' na a sya kapada nayay Dios.

7 No kai edet, nangibwat nin mismo sa nakem na,
liningwanan nay karabayan nan diri tan pinaaripen ya.
Ket nag'in yan kabakas-bakas ran tutawo
tan naimatunan nin mapalaway a tawo ya.
8 Ket nituluy-tuloy nan pinaayupa' a kadiryan na a tinmulok ya konan Dios.
Saytin katutulok na, ket nangangga sa patiti
tan lalo et sa kading'eyan sa nikaipasak na sa kudos.

9 Ket bana' sa sain nin katutulok na, si Dios,
pinata'gay naya nin tuloy
ket nibi naya kona a titulo a sangkata'gayan sa sarba.

10 Ginwa' na in ta pigaw nin say sarba nga'min,
itaw sara man sa langit o iti sara sa luta', o itaw sara sa rarem nin luta' sa
kami'nan ra nin nati, ket
manalimukod saran sumuko' kona ni Jesus
11 tan ta pigaw nin say sarba nga'min ket,
alilbien ra a si Jesu-Cristo syay Uunuren.
Ket mangkarayo ya a Dios a Ama konan siin.

Say Gugawa' a Matkap nin Suetan tamon Magwa'

12 Ket mangibwat anaod konan siin a ihimplo ni Cristo, mampablyen
kon bubsat, mas masuet kamo et kumon nin tumulok sawanin ta adayo'
ako komoyo dyan sin isen ako komoyo. Si'kamo, akuen moyo nin sililі'mo
a rispunsibilidad moyo nin pangibwaten a pakapasibulot nin pakaisalba
moyo.
13 Wanin ta kalamo' moya man layi nin pirmi a Dios, ket sya a mampan-
gibwatan nin karabayan moyo tan nin pakababa' moyo nin gumwa' nin
mabistan karabayan na.
14 Gaw'en moyo a sarba nin gaw'en moyo nin andi' kamo nin bere-bere o
misasangkinian
15 ta pigaw nin kasa gapo nin kadukaan komoyo tan kasa nin pamalawan
komoyo. Ket ma'kit a a'nak nakamon Dios nin kasa anaod nin maiparsan
duka' komoyo abirno iti kamo sa busel ran ambo' nin matunong tan maraet

nin tutawo. Bana' sa wanin, mag'in kamon mammimin palaway konra a
bilang kamon maslag a bituen itaw sa ta'gay
16 leleg a man'iyuprisi moyay Sarita' nin siti a ibwatan nin byay a angganangga nin iti konan Dios. Ket no gaw'en moyo in, si'kamo li' a puon nin ririket
ko sa awro nin sumubli' ya si Cristo. Si'kamo li' a paka'kitan a say pagal ko
ket kai nin na'met a kakanaan.
17 Say pagmamatalek moyo tan pagsisirbi moyo konan Dios ket bilang nin
pangingida'ton kona. Ket abirno wadi' nin matkap a paturuen ko et a daya'
ko nin kalamo' a da'ton moyo, maririket ako tan itao katamo sa ririket ko.
18 No wanin, si'kamo, maririket kamo kumon anamaet tan itao rako pa
anamaet sa ririket moyo.

Main nin Sayay Ibaki' Para sa Ikaririket ran itaw sa Filipos

19 Sawanin, no iyaburoy na ni Uunuren tamon Jesus, mampilalo ako nin
maibaki' koyadsen komoyo sa ambo' anan ma'teng si Timoteo. No wanin,
maipatanda' na kongko a kapapa'sar moyo ket si'ko anamaet a maparirikat.
20 Kal-la sya tamo' a kalamo' kodti nin peteg nin mapaga maipa'ka' sa
kapapa'sar moyo kapada nin pammaga ko sa kapapa'sar moyo.
21 Kal-la sya tamo', bana' ta saray raruma ket say para sa kaabigan ran diri
ana tana a man'asikaswen ra tan kasaynan pangangasikaso ra sa no pa'no ra
nin magwa' a karabayan na ni Jesu-Cristo.
22 Tanda' moyo anamaet ana nin peteg a pigagawa' na ni Timoteo. Tinmulong ya kongko nin bara'mon anak ko sa nipangipatanda' ko nin maipa'ka'
kona ni Jesu-Cristo.
23 Ket saytaw li' no mapiho koyna no ani a pirat'anan kodti sa priswan, sya
a ibaki' kodsen nin tampor komoyo.
24 Man'ilalwan ko anamaet a iyaburoy nan Dios a sa ambo' nin ma'teng ket
makapika' akodsen a lamang nin mismo komoyo.
25 Anaod sawanin, naisip ko a mabista layi no pasublien koyaynadsen
komoyo si busat tamo sa pammemper a si Epafrodito. Nibaki' moyadti nin
tumulong kongko tan napagsirbyan nako sa nipangalap nan lugar moyo.
Kalamo' koya nin mampangipatanda' konan Mabistan Patanda' tan mampangi'deng konan siti konran saray kuntra.
26 Pasublien koyaynadsen komoyo bana' ta mailiw yaynan tuloy. Mapaga
ya nin natandaan moyon nagmasakit ya.
27 Page' a nagmasakit ya nin grabi tan dandani ya nin nati. Bale' sa
inganga'do nan Dios kona ket inmanda' yayna. Ininganga'do nako anamaet
lamang nin Dios bana' ta no nati ya kumon si Epafrodito, nalamu'nan kumon
a idap nin nakem ko.
28 Sa sain a rason, mas rabay ko a sumubli' yaynadsen. Wanin ta pigaw
nin, no ma'kit moya anamanaet, ket maririket kamoyna, tan ta pigaw nin
mainawnan ako anamaet ana sa pakaaburido ko maipa'ka' komoyo.
29 Kanya' nin, siririket nin risibyen moya si Epafrodito ta sya saya yan
mampagsirbi konan Uunuren. Pablyen moyoy tutawo nin bilang kona.
30 Gaw'en moyo in ta, sa nipangwa' na sa animan nin nipagwa' na ni Cristo,
dandani ya nin nati tan nisanla' nay byay na sa nipangisakit na kongko a syay
pangingisakit moyoynan lamang kongko ta kasa kamodti.

3

Ipamuspusan nin Liso yan Makatanda' si Cristo

1 Ket sawanin, bubsat, siti a ibarita' ko komoyo: Rumiriket kamo bana' sa
sarban ginwa' nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo.

Kai ako nin sumawa' nin umanen ko anamanaet nin isurat komoyo a
nibarita' koyna intaw, ta no reng'en moyoyti anaod ket maiyilag kamo.
2 Pakailag kamo konran saray tutawo nin bara'mo saran uaso nin maka-
pasalak; sarain, ipasuet ray duka' a gawa' tan say pannuri' a ambo' nin
matunong para konan Dios, no kai manugat-sugat sara tamo'.
3 Adalen moyo anaod nin maong a ambo' sarain, no kai, si'tamo nin
mammemper konan Cristo a peteg nin maipurok a bara'mon turi'. Wanin
ta si'tamo, raywen tan pagsirbyan tamoyay Dios sa panunulong na kontamo
nin Ispirito na. Si'tamo et ket ipasirayo tamoy maipa'ka' konan Cristo a si
Jesus. Si'tamo et a lamang ket kai atamoyna nin milalo sa matunong a gawa'
nin ipagwa' nin Gugan-gan ta pigaw nin akuen natamon Dios.
4 O' tutuo in. Wanin man, si'ko, main nin puon kon milalo a ikwinta
akon matunong nin ipatukdo' sa Gugan-gan. No main nin mampangipa'ka'
a maisalba nan diri a lalaman na, mas alaki a rason kon mangipa'ka' nin
wanin.
5 Tinuri' ako sin ikawalon awro ana nangibwat sin naiyanak ako sigon
sa ipagwa' nin Gugan-gan. Puro akon Israelita. Puri nako ni Benjamin.
Ugali' ran Hebreo nga'min a sarban naimatawan ko. No maipa'ka' sa
panunumbok sa Gugan-gan, Pariseo ako ket ginwa' ko nga'min a sarban
ipagwa'.
6 Ket sa suet ko, ginwa' koy anggawan nin mababa' ko angga et sa dinuksa-
duksa' kosaray pinipapasaya nan Dios konan Cristo. No say pag'irgwan ket
say pag'in nin mapteg nin ipatukdo' sa Gugan-gan, kasan pakabalawan ko
nin animan.
7 Bale' sawanin, nasilyan ana in bana' kona ni Cristo. Sain nin maadilanta
nin byay ko sin nu'na, sain a lamang ket nibilang koynan kasan sirbi.
8 O' peteg anaod, man'ibilang koyna nin kasa gapo nin kwinta a sarba
nga'min no ikumpara sa kabistawan a natandaan koya a Cristo a si Jesus
a syay Uunuren ko. Bana' kona, sarban ginwa-ginwa' kon nibilang kon
maabig sin saytaw, nibilang koynan kasan kakanaan tan bara'mon basura
nin nitampal koyna. Ibilang kon wanin ta pigaw nin maga'muran koy gun-
guna sa ginwa' na ni Cristo
9 tan ma'kit ana a naipasaya ako kona. Sa wanin anaod, napapteg akoyna
bana' sa pagmamatalek ko kona ni Cristo, ambo' gapo nin bana' sa katu-
tumbok ko sa Gugan-gan, ta nikwinta natamon Dios nin mapteg bana' ta
mampagmatalek atamo sa ginwa' na ni Cristo.
10 O' say rabay ko anaod, ket si liso koyan makatanda' si Cristo. No wanin,
makakirama' ako sa pakayadi' na nin magkuri sa nisusubli' nan mabyay tan
makakirama' ako et sa pangingirangep na nin idap angga nin say pinanakem
ko, mag'in nin bilang sa pinanakem na sin tinmulok yan mati.
11 Sain a rabay ko ta no wanin ket mailalwan kon pasublien nako li' nin
mabyay nin Dios.
12 Kai ko nin rabay nin ibarita' a liso koyaynan katanda' o a kasayna nin
pagkurangan ko. Bale' say man-gaw'en ko ket si man'ipamuspusan kon
talagan mag'in wanin ta siin a rabay nan mangyadi' nin si Cristo a si Jesus
sin ginwa' nakon mag'in nin ikon na.
13 Bubsat, page' a kai ko et narate' in. Bale', si man-gaw'en ko ket,
say nayadi' koyna nin nagwaan, kai koyna mampanemtemen, ana edet,
man'i'pos koy pakababa' ko nin gumwa' para sa adapen et ta pigaw nin
maga'muran ko in.
14 Mantumuluy-tuloy akon gumwa', a bilang nin mangkilumba' akon
malayo. Malayo akon rat'en koyay peteng, ta pigaw nin maga'muran ko a

primyo nin nisadya' nan si Cristo a si Jesus, nin man'isagyat na nin Dios nin
pangita'gay na kontamo.
15 Wanin a matkap a iti sa kaisipan tamo, si'tamo nin kustoynay pinanakem
no maipa'ka' konan Cristo. Bale' ipataros nan Dios no ani a manepeg konran
saray raruma komoyo a say pangingisip ra ket naiduma sa animan sa sayti.
16 Si matkap a tuloy sawanin ket si ibagay tamon pirmi a kabibyay tamo sa
katutu'wan nin man'ipatarusan na kontamo nin Dios.

Arigen a Pigagawa' ran saray Tutuon Nibaki'

17 Bubsat, mipapasaya kamon mangarig sa pigagawa' ko tan adalen moyoy
pigagawa' ran raruma nin kipaday pigagawa' ra komi. Arigen rakami
18 ta awa' a lamang nin kai moyo sara maarig a raruma a man-gaw'en ran
kasan kakanaan a pipa'kaan nin patiti na ni Cristo sa kudos. Abaw saray
wanin. Nibarita' koynayti intaw komoyo nin ni'nu-ni'no bale' ibarita' ko
anamanaet sawanin nin tumuro' a lwa' ko sa bereng bana' sa man-gaw'en
ra.
19 Sarain nin tutawo, kasa li' nin raruman pangikaan konra no kai sa
impyirno. Say mampag'uray sa byay ra ket, say karabayan nin lalaman ra.
Ipasirayo ray gawa'-gawa' ra nin sukat kumon nin ikading'ey ra. Say byay ra
tamo' iti sa luta' a mampanemtemen ra.
20 Andi' moyo sara nin arigen ta si'tamo, si peteg nin piikapan tamo ket
itaw sa langit. Ket masulit atamon mantuma'gan sa isusubli' nan mangisalba
kontamo nin mangibwat itaw a sya si Uunuren a Jesu-Cristo.
21 Sya, silyan nayti li' nin makapoy tan mati nin lalaman tamo a gaw'en
na nin bilang sa pinasyan anda' nin lalaman na. Gaw'en na in ta main nin
pakayadi' na a magwa' nan ikwa a sarba sa pakauray na.

4

1 Bubsat ko, mailiw akon tuloy komoyo. Mabli kamo kongko. Mam-
paririketen rako tan bara'mo nin si'kamo a primyo ko sa pagtatrabaho ko.
Ket maitukoy sa nipapalaway ko komoyo, dumaer kamon kikalamo' konan
Uunuren tamon Jesus.

Bibilin a Mitutuno sara nin Iti sa Dupong

2 Dawaten ko komoyo, Euodia tan Sintique, midunong kamo kumon nin
katutulok moyo konan Uunuren a nakaipasayawan moyo.
3 Ket si'kadsen, si'kan peteg nin katrabahwan ko, tulungan mosara ana-
maet nin makapidunong. Gaw'en mo in ta masuet saran nikipagal intaw
kongko sa pangingipatanda' konan Mabistan Patanda'. Wanin a nikipagal
sara anamaet kona ni Clemente tan konran raruman katrabahwan ko a say
ngaran ra ket itaw sa libron listawan ran saray magkamain nin angganangga nin byay a iti konan Dios.
4 Ibarita' ko komoyo a rumiriket kamo nin pirmi bana' ta naipasaya
kamoyna kona ni Uunuren tamon Cristo. Umanen ko anamanaet nin ibarita'
komoyo,
“Rumiriket kamo!”
5 Ipaingar moyoy kabistawan nin ugali' moyo sa sarban tawo bana' ta sa
ambo' ana nin ma'teng ket sumubli' yayna si Uunuren tamon Cristo.
6 Andi' kamo gapo nin aburido maipa'ka' sa animan. No kai edet, idasal
moyon dawaten nin napaaluyunan nin pakikisalamat konan Dios a sarban
matkap moyo.
7 Ket no gaw'en moyo in, si Dios, pamainen nay katinekan sa kabibyay moyo
a kai gapo nin masukat nin kaisipan nin tawo. No wanin anaod, masustini na

in a katinekan nin kanakman moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo
a si Jesus.
8 Kalansuyutan, bubsat, pitutunwen moyon ipatyo' a kaisipan moyo sa
sayti:
say tutuo, say pakap'unan nin pangingigalang, say matunong, say kasan
sukat nin pakabalawan, say bubagay a makaparirikat, say manepeg nin
maipasirayo. Dalepdepen moyon pirmi nin kasan tegen a say maabig tan
say manepeg a sukat nin marayo.
9 Ibyay moyo a naadal moyo sa kabibyay ko, say naimatunan tan say
narnge' moyo kongko.
Ket no gaw'en moyo in, si Dios a syay puon nin pitutuno, kalamo' moyan
pirmi.

Kisalamat ya konran Taga Filipos si Pablo sa Tulong ra

10 Sa nikaipasaya ko konan Uunuren tamo, pinasyan tuloy nin ririket
ko a mayadi' nin linmabas a anron panaon sin natulungan rako intaw,
ket sawanin mantulungan rako anamanaet. Anaod, tanda' kon pagawan
moyo kumon a matkap ko bale' kasa tamo' nin pagkanawanawa moyo nin
makatulong kongko.
11 Sapa kumon ta mataros rako! Kai ako nin mamarnge-parnge' bana' sa
pakatkapan ko ta naadal koyna a mag'in nin mapda' sa animan a kapapa'sar
ko.
12 Dinalanan koyna a kapapa'sar nin kasa-kasa tan dinalanan koyna ana-
maet a magsubra-subra. Nagkamain ana kongko a kadunungan maipa'ka' sa
animan a kapapa'sar. Ket kuntinto ako, mangkakusto man a pangangan ko
o mangkabitilan ako. Wanin et a lamang no main o kasa man a matkap ko.
13 Sa sarba nga'min nin kapapa'sar, main nin pakababa' ko bana' ta si Cristo
a mampami nin siin kongko.
14 Wanin man, aninay anda' nin nipanulong moyo kongko sa kaidapan ko.
15 Peteg anaod, si'kamo nin isen sa Filipos a nakatanda' nin peteg sa
kapapa'sar ko sin linmakwan akodtaw sa Macedonia intaw sin nitarana'
koya tamo' nin nipatanda' a Mabistan Patanda'. Si'kamo tamo' isen sa
dupong nin mammemper a naranod sa gastos tan nakakirama' sa bunga nin
sain nin nipangipatanda' ko.
16 Ket mataman et sin itaw ako sa Tesalonica, pina'witan rako nin nirwa
nin tulong moyo kongko.
17 Kisalamatan ko, bale' ambo' a say mangrisibi tana nin pirmi a
man'apesen ko, no kai edet, say man'apesen ko ket si gun-gunawan nakamo
nin Dios bana' sa sain a tulong moyo kongko.
18 Ket, narisibi koyna a sarba. Sawanin, bana' sa malaem nin tulong
moyo kongko nin awit na ni Epafrodito, kai ana nin mampagkurang a
nagsikabarang nin matkap ko. Masurok et pa et. Ket sain nin tulong moyo
kongko, ambo' tamo' nin para kongko, no kai edet, para konan Dios anan
lamang ta sain, ket bara'mon sangkaandaan nin da'ton nin maako' nan Dios
tan makaparirikat kona.
19 Ket si Dios nin mampamaga kongko, a syay main nin ikon nin kai
masukat nin kayamanan, sya a mami nin masurok nin sarba nga'min nin
matkap moyo bana' konan si Cristo a si Jesus.
20 Ket, itandudo' ya anggan-angga a ngaran nan Dios a syay Ama tamo.
Peteg a wanin.

Patanid ya si Pablo

21 Iparate' moyoy pammakumusta ko konran sarba ran tutawo nadsen
nin Dios bana' ta nipatukdo' ra a byay ra konan Cristo a si Jesus. Wanin
anamaet sa pammakumusta ran bubsat sa pammemper nin kalalamo'
kodti.
22 Mampakumustawen rakamo anamaet nin sarba ran tutawo nan Dios
iti, lalun-lalo saray mampagsirbi konan Impirador.
23 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren a si Jesu-
Cristo.

Si Surat na ni Pablo konran Taga COLOSAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Colosas saya ya sin saytaw nin impurtantin syudad sa bandan baytan nan prubinsyan Asia. Sin saytaw mantawagen yayti nin "Alakin Syudad nan Prygia". Bale', sin tyimpo na ni Pablo, daite' ya tanan syudad ta sa ka'tengan ket nag'in nin ambo' nin bilang gindat a kayamanan na ket nadaeg nayan syudad nin Laodicea, a siti itaw ya sa panrupan na, tan wanin na anamaet nin si syudad nin Hierapolis a iti sa amyanan nin panrupan na. Itaw yaynamaet sa bandan panrupan na a syudad nin Efeso.

Si Pablo, kai ya et gapo nin nakapika' sa Colosas, bale' napaririket ya nin say natandaan na a saray mammemper itaw ket matarig'en sara sa pammemper ra tan main nin pangangado' ra konran tutawo nan Dios (1:3-6). Narnge' raya a Mabistan Patanda' nin nipatanda' na konra ni Epafras a sayay tagadtaw (1:7; 4:12,13). Sin sinurat naya bale' tin surat ni Pablo kalamo' naya si Epafras nin mangkapriso (Filemon 1:23).

Abaw sara konran myimbro sa dupong ran mammemper sa Colosas a ambo' nin Judio (1:27). Ni'sa, main anamaet nin rinmate' itaw nin saray mangangakay nin ambo' nin kusto. Ket saraytin tutawo, ginulo ray isip ran pa'sar malago' et nin mammemper. Kanya' nin saray raruma konra, naayat sara sa sakalakon kaugalian tan kaisipan a maipa'ka' sa tepre-tepren ra (2:16-23). Man'iyakay ran saraytin mangangakay a say peteg kanon katutulok konan Dios, ket ambo' tamo' a tepren ya si Cristo no kai edet, matkap a pananangka' sa lalaman tan matkap a mangrayo konran uanghil tan saray raruman uispiriton main nin pakayadi'. Sin natandaan na ni Pablo nangibwat kona ni Epafras a maipa'ka' sa saytin mampangibarang nin akay, sinmurat ya konan dupong ta pigaw nin matulungan nasaray mammemper kona ni Cristo nin tumulok sa katutu'wan. Rabay na nin matandaan ra kumon a si Cristo kalamo' naya nin Dios itaw sa langit nin mampag'uray sa intiron sarban pupakayadi' sa sangkamundwan (2:9-10,15) kanya' nin matkap a say pangrarayo ra ket para tamo' kumon kona ni Cristo (3:1-2).

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1-2)
- Yupa' Konan dirin anak na, ginwa' natamon uamigo nin Dios a Ama (1:3–2:5)
  - Kisalamat sara si Pablo bana' sa pagmamatalek ran taga Colosas (1:3-8)
  - Matkap ran matandaan nin saray taga Colosas no si'no ya si Cristo (1:9-20)
  - Si sya a Cristo, ginwa' natamon uamigo nan Dios (1:21-23)
  - Si Cristo, maipa'ka' konay nipatandaan nan Dios (1:24–2:5)
- Magkabyay kamon maibagay sa nikaipasaya moyo konan Cristo (2:6–3:17)
  - Si Cristo, syay Uunuren tamo (2:6-7)
  - Andi' kamo nin mag'in nin tumutumbok ran raruma (2:8-23)
  - Ipatyo' moyon pirmi a kabibyay moyo sa say iti sa pudir na ni Cristo (3:1-17)
- Gaw'en moyoy manepeg konran kapada moyon tutawo (3:18–4:6)
  - Laloynan gaw'en moyoy manepeg konran saray iti sa pammali moyo (3:18–4:1)
  - Idasalan moyo saray raruma tan magkabyay kamon mapteg sa pangingikit ra (4:2-6)

Masusuyot nin pangingigalang tan bibilin (4:7-18)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo
a si Jesus. Iti yan kalamo' ko si Timoteo* nin busat tamo sa pammemper.

2 Ipa'wit miyaytin surat komoyodsen nin kapada min tutawo nan Dios sa
syudad nin Colosas, a mandumaer nin naipasaya konan Cristo.
Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo, bindisyunan nakamo tan byan
nakamon mabistan kapapa'sar.

Kisalamat sara si Pablo bana' sa Pagmamatalek ran Taga Colosas

3 No dumasal kami para komoyo, kisalamatan miya tanan pirmi bana'
komoyo a Dios a syay Ama ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
4 Kisalamatan miya tanan pirmi a Dios nangibwat sin naiparate' komi no
pa'no kamon mampagmatalek konan Cristo a si Jesus tan no pa'no moyon
man'ipa'kit a pangangado' moyo konran sarban kapada moyon tutawo nan
Dios.
5 Wanin a man-gaw'en moyo bana' ta mailalwan moyon ga'muran moyo
li' a sarban nisadya' nan Dios itaw sa langit para komoyo. Say maipa'ka'
sa sain ket natandaan moyoyna sin nu'na sin natandaan moyoy katutu'wan
maipa'ka' sa pakaisalba tamo, a kasan raruma no kai si Mabistan Patanda'.
6 Naipatanda' yayti komoyo a kapada a naipatanda' ya konran abaw
anan tutawo sa saka-sakalakon lugar. Kanya' nin man'umabaw sara et
a mamper tan mabista a man-gaw'en nan siin sa byay ra a kapada nin
say mampangyadi' komoyo anggan sawanin ta nasari'-sari' moyon peteg
a tutuon kamaungan nan Dios nangibwat sin narnge' moyaytin Mabistan
Patanda'.
7 Siin anaod a nipatandaan na komoyo ni Epafras nin man'aduen min
katrabahwan tan mailalwan ya sa man'ipagwa' na ni Cristo para sa kaabigan
moyo.
8 Niparate' na et a lamang komi a maipa'ka' sa alakin pangangado' moyo a
nangibwat konan Ispirito nan Dios konran kapada tamon mammemper.

Matkap tamon Matandaan no Si'no ya si Cristo

9 Si'kami, bana' sa sain a narnge' mi maipa'ka' komoyo, nangibwat ana
sin awron naiparate' in komi, man'idasal rakamo anamaet. Man'idasal
mi a sapa kumon ta tandaen moyon maong no ani a rabay nan Dios nin
gaw'en moyo, a say rabay nan irgwen ket si magkamain kamo nin peteg nin
kadunungan tan pakataros sa kusto o abas a pammemper.
10 Man'idasal mi in ta pigaw nin magkabyay kamon maibagay sa ka-
maungan nan Uunuren ta pigaw nin magwa' moyoy pirmin makapaririket
kona. Ket, magwa' moyoy nagsikabarang nin mabistan gawa' tan lalo et nin
malamu'nan a matandaan moyo maipa'ka' konan Dios.
11 Kumsaw anamaet kumon a nakem moyon mangibwat sa kasan kapadan
pakayadi' nan Dios. Ket bana' konan siin nin pakayadi', mababaan moyon
itpel nin siririket a sarban rumate'-rate' komoyon kaidapan
12 tan kisalamatan moyay Dios Ama bana' ta ginwa' natamon maikana'
nin kirama' sa sarban ibi na konran tutawo na nin nikwa na sa pudir nin
mapalaway.
13 Si Dios, ginlat natamo sa pakaaripen nin pakayadi' nin dedlem a say
rabay nin irgwen, pakayadi' na ni Satanas, tan sawanin si mampag'uray ana
sa byay tamo ket si Anak na a si Cristo nin kawa'nan nan tuloy.

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Timoteo*** sa Ginwa-ginwa' 16:1-3.

14 Ginwa' na in nin Dios bana' sa ginwa' nan sitin Anak na a say rabay nin
sarita'nen, napirduna atamoyna sa kukasalanan tamo.
15 Bana' konan sitin Anak na, ma'kit yan peteg a Dios a kai nin ma'kit nin
si'numan.
Gindat anan manepeg a mag'uray ya sa sarba nga'min nin pinarsa nan Dios.
16 Anaod, say sarba nga'min nin iti sa luta' tan itaw sa langit ket kona nin
naipagamet a nipamarsa, wanin et sa say ma'kit tan mataman nin say
kai nin ma'kit,
lalo saraynay kai nin ma'kit, animan a pag'adian, pag'uuray, purok, o
pakayadi' ra.
Say sarba nga'min ket, pinarsa nan Anak,* nangibwat sa karabayan nan Dios
ta pigaw nin sya nin Anak ket pagsirbyan ya.
17 Wanin anamaet bana' ta main yaynan gindat a Anak ba'yo nin nagkamain
a animan,
tan mantumuloy nin main a sarba tan main nin uksoy bana' ta sya a
mampangipalalako nin sarba.
18 Sya anamaet a pangulo ran pinipapasaya nan Dios ta syay bilang ulo nan
sayay lalaman tan saray mammemper, sara a bilang lalaman na
ta syay puon nin byay ran mammemper bana' ta syay sangkau'nawan nin
nanalo sa patiti.
Edet, say gagara nin sain ket, si mag'in nin bukod na a sangkata'gayan sa
sarba nga'min.
19 Wanin ta, karabayan nan Dios a say sarban nikaDios na ket iti anamaet
konan Anak na
20 tan karabayan na et a bana' sa gaw'en nan Anak na ket, maituno konan diri
nin Ama a sarba mataman no iti sara sa luta' o itaw sara sa langit.
Kanya' nin tinmuro' a daya' nan Anak na a si Cristo sa kudos ket ginlat nan
Dios taw say mangisyay nin say sarba kona.

Si sya a Cristo, Ginwa' natamon Uamigo nan Dios

21 Si'kamo, gindat a kalaban moyay Dios tan ginurutan moya bana' ta say
pangingisip tan pigagawa' moyo ket duka'.
22 Wanin man, si Dios, ginwa' nakamon uamigo na bana' sa patiti na sa
kudos nin Anak na a si Cristo. Nisuko' na ni Cristo a lalaman na nin mati
sa kudos ta pigaw nin maringgasan kamo sa sarban kukasalanan moyo tan
kasa gapo li' nin pagkurangan moyo no iyadap nakamo konan Dios.
23 Wanin a mangyadi' no ituluy-tuloy moyoy pammemper moyo konan
Mabistan Patanda'. Matkap a pa'geten moyoy pagmamatalek moyo kona
ni Cristo tan ituluy-tuloy moyoy milalo sa sarban nipangako' nan Dios nin
natandaan moyo sin nipatanda' yay Mabistan Patanda' komoyo. O', sitin
man'ibarita' a Mabistan Patanda', naipatanda' ya sa intiron mundo, ket si'ko
a si Pablo, naibin gawa' ko nin pagsisirbi kona ni Cristo a ipatanda' koyaytin
Mabistan Patanda'.

Say Nisikrito sin Saytaw ket si Cristo, Miikap yadti kontamo

24 Sawanin sa kapresan, mataman nin mampangirangep akon nagsik-
abarang nin idap, maririket ako et a lamang bana' ta sain ket para sa
kaabigan moyo. Yupa' sa sain lamang, makusto ko nga'min a nipairangep
na kongko ni Cristo sa lalaman ko para sa kaabigan ran pinipapasaya nan
Dios a bara'mon sara a lalaman nan diri.

---

* **1:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 1:3.

25 Si Dios, ginwa' nakon katulungan ran sarba ran mamper kona tan
nipudir na kongko a pammaga komoyon ambo' nin Judio para sa kaabigan
moyo ta pigaw nin maila'pos kon iparate' a patanda' nan Dios.
26 Sayti nin patanda' nan Dios, sa leleg nin linmabas anan panaon, kai
na gapo nin nipatandaan sa si'numan, bale' sawanin nipatandaan nayna in
kontamon tutawo na.
27 Karabayan nan Dios nin matandaan tamo in si pinasyan anda' nin
gaw'en na para sa sarban tutawo pati komoyon ambo' nin Judio. Siti
ket, si Cristo, piikapen nayadti kontamo. Bana' kona, mailalwan moyo a
makakirama' kamo li' sa pinasyan anda' a iti konan Dios.
28 Maipa'ka' kona a man'ipatandaan mi sa sarban tutawo. Mambibilinen
misara tan man'iyakay misaran maibagay sa barang saya tan saya konra ta
pigaw nin si barang sayay naipasaya kona ni Cristo ket kasan pagkurangan
na no iyadap misara konan Dios.
29 Ket, masuet ako sa pangingipatanda' ta pigaw nin mag'in nin wanin.
Masulit ako anaod bana' sa alakin tulong a mangibwat sa pakayadi' na ni
Cristo a iti kongko.

2

1 Anaod, rabay kon matandaan moyo a wanin anan tuloy a paga ko para
sa kaabigan moyo tan para konran mammemper sa Laodicea tan para et
konran sarba ran raruman mammemper isen sa raruman lugar, konran
kapada moyon kai et naka'kit kongko nin pirsunal.
2 Mapaga akon wanin bana' ta rabay kon umget a pammemper moyo
konan Dios mangibwat sa adanin tuloy a pikakalamo' moyo bana' sa piaad-
uan moyo sa saya tan saya. Rabay ko et nin magkamain komoyo a sarban
kaabigan nin mangibwat sa peteg nin nikapalawayan tan pakatanda' a si
niyadi na yapo' nin Dios sin saytaw, ket si Cristo.
3 Nakaator kona a sarban matandaan tamo maipa'ka' sa kanakman tan
kadunungan nan Dios.
4 Man'ibarita' koyti komoyo ta pigaw nin kai kamo nin malingo nin
si'numan bana' sa makaayat nin susarita' na
5 ta abirno kasa akodsen komoyo, pipanemtem katamo tanan pirmi tan
maririket ako bana' sa mabistan pikakalamo' moyo tan ma'get a pagma-
matalek moyo kona ni Cristo.

Si Cristo, Syay Uunuren tamo

6 Inako' moyay akay a si Jesus ket syay Criston Uunuren. No wanin edet,
matkap a magkabyay kamon kumpruntado sa karabayan na.
7 Bara'mon kayon nakayamot anan ararem, wanin anamaet a ituluy-tuloy
moyoy magmatalek kona ni Cristo a bilang sin inako' moya, tan peteg a
magkabyay kamo et kumon nin maibagay sa niyakay nin gaw'en moyo,
tan mas pa'geten moyo et a pangingilalo sa niyakay komoyo. Matkap a
kisalamatan moyan pirmi a Dios bana' sa kaabigan nin iti kona ni Cristo.

Andi' Kamo nin Mag'in nin Tumutumbok ran Raruma

8 Pakailag kamon kai kamo nin mataktika nin si'numan nin mag'in kamon
tumutumbok na yupa' sa man'iyakay nan bara'mon matunong a uakay nan
Dios, bale' sayti ket bula'-bula' tan kasan kabalikasan bana' ta tinawir ti tamo'
nin uakay tan gugan-gan nin maipa'ka' sa gawa'-gawa' tamo'. Kumuntrayti
sa akay nin maipa'ka' kona ni Cristo.
9 Pakailag kamo sa sain bana' ta say tutuo ket, iti sa lalaman na ni Cristo a
sarban nikaDios nan Dios.

10 Wanin anamaet, bana' sa nikaipasaya moyo kona ni Cristo, say sarban
main kona ket main ana komoyo anamaet. Syay mag'uray konran sarban
main nin pakauray iti sa luta' tan itaw sa langit.
11 Bana' et sa nikaipasaya moyo kona, nangyadi' komoyo a sayay
paka'kitan a tutawo nakamo nin Dios. Siin nin nangyadi' ket bilang anan
lamang nin nikaturi', bale' ambo' nin gawa' nin tawo, no kai edet, gawa' na
ni Cristo ta ginlat na a duka' nin pitatawo moyo a bilang nin tinuri' nakamo,
12 ta bara'mo kamon naikitabon kona ni Jesu-Cristo sin nipabawtismo
kamo, tan bara'mo kamo et a lamang nin naikalamo' nin sinmubli' nin
mabyay kona ni Cristo. Wanin a nangyadi' komoyo bana' ta nagmatalek
kamo sa pakayadi' nan Dios a syay namasubli' nin mabyay kona ni Cristo.

13 Si'kamo, gindat ket makasalanan kamo tan kasa ya komoyo a marka a
ikon nakamon Dios, ket no maipa'ka' sa rilasyon moyo kona, nati a pa'sar
moyo. Bale' sawanin, si Dios, naikalamo' nakamoyna kona ni Cristo sin
pinasubli' nayan mabyay ket mabyay kamoyna. Pinirduna na mangibwat
sa pangangado' a nga'min nin kukasalanan tamo,
14 ket sawanin, laspingen nayayna nin Dios a listawan nin dimanda na
kontamo. Dusawen natamoyna kumon bale' ana edet, nikipasak naytin
dimanda kontamo kona ni Cristo sa kudos, kanya' nin kasaynan puon nin
madusa atamo.
15 Ginlat na et nin Dios a pag'uuray ran uispirito tan saray main nin
kapangyadian ket niparayo* na sa sarba a kasaynan pakayadi' ra ta tinalo
nasara bana' sa ginwa' na ni Cristo.

16 Ket bana' ta wanin, bubsat, andi' moyo sara nin reng'en in saray manita
komoyo maipa'ka' sa pangangan tan pinnom moyo tan say kai moyo nin
paninilibra sa tinaon, binulan, tan lininggo nin pista ra.
17 Sain nin bubagay ket naibi sin nu'nan panaon nin bara'mon alina nan si
rumate' et. Bale' rinmate' yayna, sya si Cristo.
18 Andi' moyo sara nin reng'en in saray manita komoyo nin wanra ket kai
kamo kano nin mampiayupa' nin mangrayo a bilang konra. Man'ibarita' ran
matkap sara kanon pagdibusyunan a uanghil. Sarain nin tutawo ibarita' ra
a nipa'kit kano konran diri a maipa'ka' sa sayti sa sayay bara'mon taynep.
Bale' mangkalingo sara tamo' nin mampangipa'ka' a ata'gay sara ta say
mampangibwatan nin kukaisipan ra ket say pangingisip ra bilang tawo
tamo'.
19 Nikisyay saran bukod konan si pinakaulo tamo a si Cristo, a sya,
patubuen nayay pinakalalaman na sigon sa karabayan nan Dios. Sa pangi-
palalako na kontamon pinakalalaman na, unungen nasaray parti na tan
sustintwen na ta napasaya saran nigagalet.

20 Bana' ta naipasaya kamo kona ni Cristo a nikwinta kamoynan naranod
nin nati kona, nailibri kamon paisirong sa gugan-gan nin maipa'ka' sa
gawa' tamo'. Bale' mayin a say pigagawa' moyo ket kapada et a lamang
nin pigagawa' ran tutawon kai et nin nakaalilbi' kona ni Cristo? O' a, ta
mantumbuken moyo a uakay ra a wanra,
21 “Andi' kamo nin mangan nin wanti e! Andi' kamo nin manaway, o
mangudit nin wanti e!”
22 Sain nin uakay ra ket nangibwat tamo' sa nakem nin tawo. Sain say
iyawa' ra, bilang say kanen, ket main nin anggawan nin pakausar.

---

* **2:15** ***niparayo***- Sitin sarita' sa Griego, inusar ya sin saytaw no si sayay Hiniral, nanalo ya sa sayay pilalaban ket iparada nasara sa libed nan syudad a tinalo ran trupa na.

23 O' a, sain say man'iyakay ra a matkap tamo kano a magdibusyon, a
mipaayupa' atamo, tan matkap nin paidapen tamoy lalaman tamo, no kai
ti nin amingawen nin maong, bara'mon kusto. Bale' say katutu'wan, ambo'
nin kusto, ta sa sain, kasa gapo nin magwa' ta pigaw nin madangkaan tamoy
lalaman tamon diri sa karabayan nin mangwa' nin duka'.

3

Ipatyo' tamo a Kabibyay tamo sa say Iti sa Pudir na ni Cristo

1 Edet sawanin, mabyay kamoynan iti konan Dios ta naikalamo' nakamo
kona ni Cristo sin pinasubli' nayan mabyay. Kanya' nin tikapen moyon pirmi
a say iti sa pudir nan Dios a saytin lamang a iti sa pudir na ni Cristo, a syay
mangkipag'uray konan Dios.
2 Ipatyo' moyon pirmi a panggep moyo sa bagay-bagay a iti sa pudir nan
Dios tan ambo' a say iti tamo' sa mundo.
3 Wanin ta pa'sar moyoyna anaod a nati no maipa'ka' sa makaayat nin
bubagay iti sa mundo. Wanin anamaet a lamang ta say peteg nin byay moyo,
kai et nin naipa'kit konran tutawo ta naikalamo' ana kona ni Cristo a itaw
konan Dios.
4 Ket no ipadar naya li' nin Dios konran tutawo si Cristo a kona nin
naipasayay byay tamo, maipa'kit li' a pinasyan anda' nin kapapa'sar moyo,
bana' ta kirama' kamo sa sarban itaw kona.
5 Bana' konan siin, matkap a peteg moyon andi' gapo nin byan nin lugar in
say duka' a rabay moyon gaw'en a bilang sa:
ambo' nin manepeg a pirararay,
mangwa' nin madawal a gawa'-gawa',
sunuren a makasugsog nin kaingaran,
apes nin mangwa' nin duka' tan
maagom. No maagom atamo, say kayamanan tamoynay mampag'in nin
dios tamo.
6 Andi' moyo nin gaw'en a wanin ta talagan sa sager nan Dios, dusawen
nasara li' a tutawon kai nin tinmulok kona ket ginwa' ra in.
7 Si'kamo, gindat ket wanin anamaet a nipagkabyay moyo, a say pigagawa'
moyo ket duka'.
8 Sawanin anaod edet, gurutan moyoynay sarban duka' a gawa'-gawa' bilang
sa pananager, pangungura' moyo sa kapada moyon tawo, paninida' nin
kapadan tawo, pag'iirgon mabyat sa kapadan tawo tan pag'iirgon duka'.
9 Andi' kamo nin mibula'-bula' sa saya tan saya. Wanin ta ginlat moyoy-
naytaw say gindat nin duka' a pitatawo moyo tan say mangibwat kona nin
duka' nin gawa'-gawa',
10 tan sawanin nagkamain kamoyna nin pitatawon matunong. Si Dios,
inuman nay nikatawo moyo ket man-gaw'en na nin mag'in kamon kapada
na ket no wanin, peteg moyon matandaan no si'no ya.
11 Ket bana' sa wanin a man-gaw'en nan Dios, kasaynan pangipurukan no
Judio ya man a sayay tawo o ambo'; naturi' ya man o kai; di-adal ya man o
kai; tawon tatalon ya man o atap yan tawo; aripen man o amo. No kai edet,
si Cristo, syaynaod a sangkaimpurtantiwan sa sarba tan syay pakaipurukan
kontamon sarba nga'min.
12 Si Dios, pinili' nakamon mag'in nin tutawo na tan nipurok nakamo para
konan diri tan kawa'nan nakamon tuloy. Ket bana' ta wanin, matkap a peteg
kamon kiingar sa kapada moyon tawo, matkap a maong kamo sa kapada
moyon tawo, matkap a maayupa', mauyamo', tan mapamasinsya kamo.

13 Miaabutan kamo et sa saya tan saya. No main wadi' nin nakagwa' nin
abas komoyo, pirdunawen moyo saran mangibwat sa pangangado' nin peteg
nin kapadan nipamirduna na ni Cristo komoyo sa kukasalanan moyo.
14 Si mas impurtanti dyan sain nga'min bale' ket si matkap a kawa'nanen
moyo a saya tan saya, bana' ta siin a mamipasaya nin peteg komoyo.
15 Napili' nakamon pinipasaya sa pinakalalaman na ni Cristo. Kanya' nin
matkap a idalan a pikakalamo' moyo nin katinekan a nangibwat kona ni
Cristo. Ket, pirmi moyan kisalamatan a Dios.
16 Paararmen moyoy pakatanda' moyo maipa'ka' kona ni Cristo. Gaw'en
moyo in nin iyakay tan bibilinen moyon say maibagay konra a barang saya
tan saya komoyo. Mangansyon kamo et nin nikantan susarita' nan Dios,
uimno tan raruma et nin kukanta tan mangrayo kamo anamaet konan Dios
nin main nin pakikisalamat sa kukanakman moyo.
17 Ket, sarban ibarita' tan gaw'en moyo, matkap nin maikana' nin ibarita'
tan gaw'en ran saray ikon na ni Jesus, leleg nin kisalamatan moyay Dios a
Ama nin ipadalan moyo kona ni Jesus.

Gaw'en moyoy Manepeg konran saray iti sa Pammali moyo

18 *Si'kamon uasawan babayi, akuen moyon pag'urayan rakamon uasawa
moyo bana' ta sain a manepeg nin gaw'en moyo ta naipasaya kamo konan
Uunuren.
19 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, kawa'nanen moyo saray uasawa
moyo tan andi' moyo nin labasen a pakauray moyo konra.
20 *Si'kamon ua'nak, sunuren moyo saran pirmi a mangatua moyo bana'
ta sain a makapaririket konan Dios tan bana' ta naipasaya kamo konan
Uunuren.
21 Si'kamo anamaet nin mangatua, andi' moyon tuloy nin labasen a pangi-
patunong konran a'nak moyo ta pigaw nin kai nin tumapo' ana edet a nakem
ra.
22 *Si'kamon aripen, sunuren moyo saran pirmi a amo moyo, tan andi'
moyo tamo' nin gaw'en a trabaho moyo no mangka'kit rakamo bana' tamo'
sa apes moyo nin magustwan rakamo, no kai edet, ipasaya moyoy kanakman
moyo sa pangngawa' nin gawa' moyo bana' sa pangingigalang mo konan
Uunuren.
23 Animan a gaw'en moyo, gaw'en moyon sisisibulot a nakem bana' ta say
pagtatrabaho moyo ket ambo' tamo' nin para sa tawo no kai edet, para konan
Uunuren
24 bana' ta tanda' tamoyna a si Uunuren, tubaleen natamo li' bilang sa
nipangako' na. Wanin ta si Uunuren tamon si Cristo a tutuon mampagtra-
bahwan tamo.
25 Ket sara anamaet a mangwa' nin abas, byan nasara li' nin manepeg nin
dusa ra sa kadukaan nin ginwa-ginwa' ra bana' ta si Uunuren, kai ya nin
mamaburito.

4

1 Ket si'kamo anamaet nin uamo, maibagay nin ibi moyo a manepeg
konran uaripen moyo. Panemtemen moyon ikon nakamo anamaet nin amo
moyodtaw sa langit.

Say Kadadasal tan Pagkakabyay

* **3:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 5:22-23; 1 Pedro 3:1-7. * **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:1-4. * **3:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Tito 2:9-10; 1 Pedro 2:18-20.

2 Bubsat, pakaseseg kamon dumasal nin siaaram kamo tan sisasalamat
kamo.
3 Iranod rakami anamaet sa dasal moyo; idasal moyo a ibi na kumon
nin Dios a pagkanawanawa komi ket maipatandaan mi a maipa'ka' kona ni
Cristo nin gindat ket kai nin nipadar. Mangkapriso ako sawanin bana' ta
nipata-patandaan koyna ket maituluy-tuloy ko et kumon.
4 Ket, idasal moyon maipapalaway ko konran tutawo ta siin nin talaga a
matkap nin gaw'en ko.
5 Sa pakikala-kalamo' moyo konran ambo' nin mammemper kona ni
Cristo, magkabyay kamon mapanaros. Ket, usaren moyon maong a sarban
pagkanawanawa moyon mangitao nin maipa'ka' kona ni Cristo.
6 No kiirgu-irgo kamo, matkap a say pag'iirgo moyo ket mabista tan
makaayat. No wanin a gaw'en moyo ket matandaan moyo a maibagay
moyon i'bat sa si'numan.

Masusuyot nin Pangingigalang tan Patanid na ni Pablo

7 No ani a mampangya-pangyadi' iti kongko, ipatandaan nadsen li' komoyo
ni Tiquico a sya mabli ya komi nin busat tamo sa pammemper. Sya,
katrabahwan miyan kapagpyawan sa man'ipagwa' nan Uunuren komi.
8 Ibaki' koyadsen komoyo ta pigaw nin mangibwat kona ket matandaan
moyoy kapapa'sar mi ket no wanin, mainawnan kamo.
9 Kaaluyon naya li' si Onesimo* a saya anamaet lamang nin mabli komi
nin busat tamo sa pammemper. Kapagpyawan ya. Taga yadsen sa Colosas.
Sarayna li' a mangibarita' komoyodsen sa sarban mampangyadi' iti.
10 Mampakumustawen rakamo ni Aristarco* nin kalamo' kon
mangkapriso, tan ni Marcos* nin kapi'sa na ni Bernabe*. Binibilin
katamoyna maipa'ka' kona ni Marcos. San'ilyen moya li' no mako yadsen
komoyo.
11 Si Jesus a pinangaranan nin Justo, mampakumustawen nakamo ana-
maet. Sara tamo' nin tulodti a Judio nin mammemper a kalalamo' ko sa
pangingipatanda' nin maipa'ka' sa pag'aadi' nan Dios. Abaw a mangkaitu-
long ra kongko.
12 Mampakumustawen nakamo anamaet ni Epafras. Aripen nayan si
Cristo a si Jesus tan taga yadsen anamaet lamang komoyo sa Colosas.
Man'idasalan nakamon pirmi. Masuet nan man'idasal a sapa kumon ta
si Dios pa'geten na a pammemper moyo kona ni Cristo tan mataros moyo
kumon nin peteg no ani a rabay nan Dios nin gaw'en moyo.
13 Maibarita' ko a seseg na para sa kaabigan moyo tan wanin et anamaet sa
kaabigan ran taga Laodicea tan Hierapolis.
14 Mampakumustawen nakamo ni Lucas a syay kawa'nan min duktor, tan
wanin anamaet kona ni Demas.
15 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray kalalamo' tamon mam-
memper itaw sa Laodicea, tan kona ni Ninfa tan konran saray mammemper
nin mampidudupong itaw sa bali na ta pigaw nin raywen rayay Dios.
16 No nabasa moyaynayti li' nin surat nin si'kamon mammemper isen sa
Colosas, ipa'wit moya konran saray mammemper itaw sa Laodicea ta pigaw
nin mabasa raya anamaet. Mi'sa kalapen moyay surat ko konradtaw ta
pigaw nin mabasa moya anamaet.

---

* **4:9** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Onesimo*** sa Filemon 1:8-21. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Aristarco*** sa Ginwa-ginwa' 19:29; 20:4; 27:2. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Marcos*** sa Ginwa-ginwa' 12:12,25; 13:5,13; 15:37-39. * **4:10** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Bernabe*** sa Ginwa-ginwa' 4:36; 13:1–15:39.

17 Ibarita' moyo kona ni Arquipo* a ituloy nan page' nin gaw'en a naibin
trabaho na a nangibwat konan Uunuren.
18 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min?
Andi' moyo nin lingwanan a mangkapriso ako.
Sapa kumon ta si Dios bindisyunan nakamo.

* **4:17** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Arquipo*** sa Filemon 1:2.

Si U'nan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Tesalonica ket impurtanti yan syudad sa amyanan nin parti nan nasyon nin mantawagen sawanin nin Grecia. Iti sa Tesalonica, nipa'deng naya ni apostol Pablo a dupong ran mammemper (Ginwa-ginwa' 17:1-9). Abaw sara konran tumutumbok na ni Cristo a nangrayo nin dios-dios sin saytaw sin ba'yo sara nin namper (1:9). Bale' nag'in saran matpel tan siaanos nin dinmaer sa pammemper ra konan Catawan, ket bana' konra si Mabistan Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo, naitayak ya sa intiron lulugar (1:8). Magwa' nin siti a sangkau'nawan nin surat na ni Pablo, tan sa angan-angan magwa' a siti et a sangkau'nawan nin surat sa Ba'yon Tistaminto.

Iti konan sitin surat, nipapanemtem na ni Pablo konran mammemper itaw sa Tesalonica a maipa'ka' sa nipatandaan na tan saray kalalamo' na tan say pigagawa' ra sin itaw sara (2:1-16).

Saray raruma konran tutawo sa Tesalonica nitarana' ray kumuntra kona ni Pablo (Ginwa-ginwa' 17:1-15), kanya' nin matkap a lumayas yan mako sa Atenas. Bale' nibaki' naya a amigo nan anak-anaken et a si Timoteo ta pigaw nin keen na kikiten a kapapa'sar ran saray mammemper itaw (3:1-5). Sin nakasubli' yaynadtaw kona ni Pablo si Timoteo, niparate' na a mabistan ginwa-ginwa' ra maipa'ka' sa pammemper tan ado' ra (3:6-10).

Wanin man, saray raruma konran myimbro tinumgen saraynan nagtrabaho (4:11,12), bana' ta man'ipa'ka' ra a sumubli' yaynan tampor si Cristo. Saray raruma anamaet, mapaga sara bana' ta main saray kukanayon tan uamigo ra nin nati ana ba'yo ya nin sumubli' si Cristo. Kanya' nin nibarita' tan nipapalaway na nin maong konra ni Pablo no ani a mangyadi' li' no sumubli' yayna si Cristo (4:13-18), mi'sa nibarita' na konra no pa'no sara nin magkabyay leleg nin saytin panaon nin panana'gan (5:1-11).

Say susuyot a bibilin na ni Pablo a impurtanti nin panemtemen:

> Pirmi kamon rumiriket. Pirmi kamon dumasal. Mataman nin no ani a mangyadi', pirmi kamon kisalamat konan Dios. Sain a rabay nan Dios nin gaw'en moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo a si Jesus. (5:16-18)

Say Linaman nan Sitin Surat

- Pammagalang (1:1)
- Kisalamat ya si Pablo para sa mabistan bunga nin pammemper ran taga Tesalonica (1:2-10)
- Say pakikalamo' na ni Pablo konran taga Tesalonica (2:1–3:13)
- Say bibilin na ni Pablo (4:1–5:24)
  - Say pagkabyay nin makaparirikat konan Dios (4:1-12)
  - Makakikalamo' atamo nin mammemper, mabyay et man o nati atamoyna, kona ni Jesus (4:13–5:11)
  - Say bibilin na ni Pablo para sa kaabigan nan dupong (5:12-24)
- Patanid yayna si Pablo (5:25-28)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas* tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon isen sa dupong ran mammemper kona ni Cristo a mampididinep isen sa Tesalonica nin iti konan Dios a Ama tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.

---

* **1:1** ***Silas***- *Sa Griego:Silvanus.*

Sapa kumon ta lawas a bindisyunan tan byan rakamon mabistan ka-
papa'sar.

Kisalamat ya si Pablo Bana' sa Pammemper ran Taga Tesalonica

2 Para komoyo, pirmi miyan mampakisalamatan a Dios tan isalambit
kamon pirmi tepe' nin dumasal kami,
3 ta kai mi gapon talaga nin manlingwanan nin panemtemen sa adapan
nan Dios a sya a Ama tamo no pa'no moyo nin man'ibyay a pagmamatalek
moyo konan Cristo, no pa'noy pagsisirbi moyo bana' sa ado' moyo kona, tan
no pa'no kamon mandumaer sa panana'gan kona bana' sa pangingilalo moyo
a iti kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
4 Bubsat a mangkawa-kawa'nanen nan Dios, tanda' mi a pinili' nakamon
Dios nin mag'in ikon na,
5 ta ma'kit mi a si Mabistan Patanda' nin man'ipatanda' mi komoyo ket
naiparate' ya, ambo' nin sa irgo tamo' no kai edet, main nin paka'kitan
nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios. Kai kamo gapo nin nagdwadwa a si
Mabistan Patanda' nin niyakay mi ket peteg a tutuo ya. Tanda' moyoyna no
pa'no kamin nagkabyay sin isen kami et komoyo. Nagkabyay kamin wantaw
para sa kaabigan moyo.
6 Ket si'kamo anamaet, inarig moyo no pa'noy nipagkabyay mi tan say
kinimey na ni Jesus ta abirno abaw a nirangep moyon dya'dya' bana' ta
inako' moyay Mabistan Patanda', ket main nin ririket moyo a nangibwat
konan Ispirito nan Dios.
7 Ket nag'in kamon ihimplo konran sarba ran mammemper isen sa prubin-
sya moyon Macedonia tan iti anamaet sa prubinsyan Acaya.
8 Bana' konan siin nin ihimplo moyo, naipata-patanda' a minsahi nan
Catawan, ambo' tamo' sa Macedonia tan sa Acaya, no kai sa abaw et nin
raruman lugar ket piirgu-irgo ran tutawo a maipa'ka' sa pagmamatalek
moyo konan Dios. Kanya' nin kasaynan matkap min ibarita' et.
9 Wanin ta sarain nin tutawo, sarayna a mampangibari-barita' no pa'no
rakami nin inako' isen. Ibari-barita' ra a ginurutan moyoynay pangrarayo
moyo sa dios-dios ket inmarak kamo tan mampagsirbyan moyayna a
sibibyay tan peteg a Dios,
10 tan mantuma'gan kamo konan Anak na nin mangibwat sa langit, si Jesus,
a syay pinasubli' na nin mabyay tan syay mampangipal'is kontamo sa sager
nan maong nin Dios a rumate' li' bana' ta sinubag tamoya.

2

Say Pigagawa' ra ni Pablo Itaw konran Taga Tesalonica

1 Anaod, si'kamon diri, man'aduen kon bubsat, a makatanda' a mabista
lawas a bungan nipako midsen komoyo,
2 Bilang sa tanda' moyo ket pinadya'dya' tan pinadi-pading'eyan kamidtaw
sa Filipos* ba'yo kami nin nirate' isen komoyo. Bale' si Dios binyan nakamin
tepel kanya' nin naiparate' miyan lamang komoyodsen sa Tesalonica a
Mabistan Patanda' nin nangibwat kona mataman no abaw saray namaed
komi.
3 Wanin ta sa pangingisagyat mi konan Mabistan Patanda', kai mi
nin agamiren a binubula' tan kasan gagara min duka' o nin manglukon
si'numan.
4 No kai edet, bana' ta inako' nan Dios a kumana' kami nin pangipyawan
nan mangipatanda' konan Mabistan Patanda', man'ibarita' mi a rabay nan

* **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 16:19–17:9.

ipaibarita' komi nin Dios. Ambo' nin tutawo a mampaririketen mi no kai edet, si Dios a syay makapangusisa' sa sain nin iti sa kukanakman mi.
5 O' tanda' moyon peteg a kai kami nin nangagamir nin pammabur-pabor tan kasan apes min kwartawan kamo. Sitatanda' yaynamaet a lamang sa sain a Dios.
6 Kai mi nin mantikapen a raywen rakamin tutawo, si'kamo man o saray raruma et,
7 abirno nin bana' ta apostoles nakami ni Cristo, main nin kanepegan min naningkap nin pangrarayo mangibwat komoyo. Bale' mauyamo' kami ana edet sin isen kami komoyo nin bara'mon kamin sayay inan mampamasuso konran a'nak na.
8 Wanin anay pangangado' mi komoyo kanya' nin nakasadya' kamin ambo' tamo' nin si Mabistan Patanda' nin ibat konan Dios a ibi mi komoyo no kai edet, pati say byay mi. Wanin bana' ta mabli kamon tuloy komi.
9 Mapanemtem moyo et angangko, man'aduen kon bubsat, no pa'no kamin nagtrabahon maong. Nagtrabaho kamin awro tan yabi ta pigaw nin kai kami nin makabyat komoyo leg'an miyan nipatanda' komoyo a Mabistan Patanda' a inako' mi konan Dios.
10 Si'kamo nin mismo a makapamatutuo, wanin yaynamaet a Dios, no pa'no kamin nagkabyay isen komoyo nin mammemper konan Cristo. Mar-inggas kami, mapteg kami tan kasan pakabalawan mi.
11 Tanda' moyon inasikaso mi a barang saya komoyo nin kapadan pangan-gasikaso nan sayay ama konran a'nak na.
12 Pinaksaw mi a nakem moyo, liniwaliwa kamo, tan binibilin kamon maong a magkabyay kamon maikana' konan Dios, a syay mampangayab komoyon kirama' sa pinasyan anda' a pag'aadi' na.
13 Anamaet a lamang, mampakisala-salamatan miya et a Dios bana' ta sin karnge' moyo sa minsahi na a niparate' mi, inako' moyo. Wanin ta maamingaw moyon page' a minsahi tin nangibwat konan Dios, ambo' nin sarita' tamo' nin tawo. Ket mampagtrabahwen na komoyo nin si'kamon mampagmatalek kona.
14 Anaod, man'aduen kon bubsat, say mampangyadi' komoyo ket ka-padan mampangyadi' konran iti sa dudupong sa Judea nin iti konan Dios. Mampangyadi' a wanin konra bana' sa pammemper ra konan Cristo a si Jesus. Anaod, nirangep moyoy pammadya'dya' ran kababalyan moyon diri a kapadan nipamadya'dya' ran kapada ran Judio konra.
15 Saray raruma konra nin kapada ran Judio a nangmati konran prupita sin na'teng anan panaon, saray puri ra a namapati kona ni Uunuren a Jesus, tan sawanin, saray raruma konra ket man-gulwen tan mantabuyen rakami. Mampasagren rayan maong a Dios. Man'ipa'kit ra a kalaban sara nin sarban tawo sa
16 nipamaed-paed ra komi sa pangingipatanda' konran ambo' nin Judio nin si minsahin mangibarita' no pa'no nasaran isalba nin Dios. Sa wantin gawa' ra, say kasalanan ra ket narate' anay keteg a nibi nan Dios konra. Ket sawanin sa ka'tengan, rinmate' ana a panunusa na sa sager na nin Dios konra.

Man'iliwen nasara anamanan Ma'kit ni Pablo a Taga Tesalonica

17 Sawanin, si'kami, man'aduen min bubsat, ambo' et nin na'teng a naika-dayo' kami komoyo, sa lalaman bale' ambo' nin sa nakem, ket bana' sa iliw mi komoyo, rabay mi nin tuloy a ma'kit kamo anamanaet.
18 Kanya' nin nipamuspusan min maong a bisitawen kamo. Lalo akoynan si Pablo, ni'nu-ni'no ko nin sinari', bale' pinaed nakami ni Satanas.

19 Rabay min tuloy nin ma'kit kamo anamanaet ta anaod, kai para a
si'kamo a ilalo mi? Kai para a si'kamoy ririket mi, tan say ipasirayo mi bana'
ta itaw kamo li' anamaet sa adapan na ni Uunuren a Jesus no rumate' ya?
20 Anaod si'kamon peteg a maipasirayo tan ririket mi.

3

1 Ket bana' ta kai mi ana nin matambar a iliw mi, nipagketan mi a mabati'
kamin rwa ni Silas sa Atenas*,
2 ket ibaki' miyadsen tana si Timoteo. Busat tamoya sa pammemper tan
kapada miyan mampagsirbi konan Dios sa pangingipatanda' nin Mabistan
Patanda' maipa'ka' kona ni Cristo. Nibaki' miyadsen anaod nin tumulong nin
paksawen a nakem moyo ta pigaw nin umget a pagmamatalek moyo kona ni
Cristo,
3 ket kasan si'numan komoyo a mapatapo' nin saytin pammadya'dya' a
man'irangep moyo. Bale' tanda' moyon peteg a sayti ket naitanda' anan
rumate' kontamo.
4 Anaod, sin isen kami et komoyo nipau-pau'na mi ana komoyo a man-
girangep ta mangirangep atamon pakapaidap, ket mampangyadi' ana nin
bilang tanda' moyo.
5 Siin a rason no ambale' a sin kai koyna nin matpelan a kasan matandaan
ko maipa'ka' komoyo, nibaki' koyadsen si Timoteo nin keen na tandaen na a
pa'sar nin pagmamatalek moyo. Kai ko nin maglat a umaburido nin bangli'
no natukso nakamoynan si Mannugsog a si Satanas ket nag'in kasa gapon
kabalikasan nin pagal midsen.

Say Makaliwaliwan Patanda' a Nirate' na ni Timoteo

6 Bale' sawanin, nakasubli'* yaynadti komi si Timoteo nin ibat isen komoyo
tan nirate' nay makaparíriket nin patanda' a mampagmatalkan moya et
a Dios tan manlabyen moyo et a saya tan saya. Niparate' na et komi
a sipapanemtem rakami nin pulos kabistawan a mapanemtem moyo tan
masulit kamo lawas anamaet nin ma'kit kami kapadan sulit min lamang nin
ma'kit kamo.
7 Ket bana' sa sain nin natandaan mi, man'aduen kon bubsat, a mabistan
kapapa'sar nin pagmamatalek moyo, napaksaw a nakem mi mataman no
abaw a makapaaburido komi tan abaw a dya'dya' mi.
8 Ket sawanin marigsa ana a byay mi no tumuluy-tuloy kamon umdeng nin
madaer sa byay moyon naipasaya kona ni Cristo.
9 Anaod, pa'no miya kadi' nin makakisalamatan nin sumadag a Dios bana'
komoyo? Wanin a ibarita' mi bana' ta alaki a ririket mi sa adapan na bana'
komoyo.
10 Awro tan yabin masuet nin pidasal-dasal mi a makalamo' kamo ana-
manaet tan mapun'an mi a kakurangan et nin pagmamatalek moyo.
11 Man'idasal mi et a sapa kumon ta si Dios a Ama tamo anan diri tan si
Uunuren tamon Jesus a manglat nin animan a mampamaed nin kappika'
midsen komoyo.
12 Ket si'kamo anamaet, paalakyen na kumon nin kasan tegen nin Uunuren
a pangangado' moyo sa saya tan saya tan konran sarban tutawo, a kapada
nin pangangado' mi komoyo.
13 No wanin, say kukanakman moyo ket mapagsen nan Uunuren ket
mag'in kasa li' kumon nin pakabalawan moyo tan maringgas kamo sa

* **3:1** Mabasa et a maipa'ka' konan siti sa Ginwa-ginwa' 17:15. * **3:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 18:5.

pangingikit nan Dios a Ama tamo no rumate' ya si Uunuren tamon Jesus nin kalamo' nasaray sarba ran tutawo na.

4

Say Pagkabyay nin Makaparirikat konan Dios

1 Ket sawanin bubsat, main nin masuet min dawaten komoyo bana' sa nibi nan pakayadi' komi ni Uunuren a Jesus. Niyakay mi komoyo a matkap moyon talaga a magkabyay nin makaparirikat konan Dios, ket man-gaw'en moyoynan page'. Bale' dawaten mi a lalo moyo et nin gaw'en in say man-gaw'en moyon makaparirikat konan Dios.
2 Anaod, tanda' moyoynay bubibilin a nibi mi komoyo yupa' sa pakayadi' na ni Uunuren a Jesus sa pagkakabyay moyon wanin,
3 ta say rabay nan Dios ket si paringgasen moyoy byay moyo. O', andi' kamo nin kiraray nin ambo' nin manepeg.
4 Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan madangkaan a lalaman nan diri,* nin say pangwa' moyon sayti ket kusto sa pangingikit nan Dios tan sa pangingikit nin tutawo;
5 andi' kamo nin pa'wit sa amot nin daya' ta sain say ma'mot nin daya' ket kapadan pigagawa' ran tutawon kai nin magtanda' konan Dios.
6 Anamaet a lamang, kasa nin si'numan kumon a magtraidor* sa kapada nan tawo, o a kai nin mangrispito nin kanepegan nin kapada nan tawo. Nipau-pau'na mi ana komoyo sin saytaw a maipa'ka' konan siti a si Uunuren nin diri ket dusawen nasaray gumwa' nin wanin.
7 Wanin bana' ta kinayaban natamon Dios sa maringgas, ambo' sa nikasama', a kabibyay.
8 Ket si si'numan a kai nin rumnge' sa saytin akay, ambo' nin tawo a kai na nin rinnge', no kai si Dios, a syay mampami konan Ispirito na komoyo.
9 Ket no maipa'ka' sa pilalabyan moyon mibubsat sa pammemper, kasayna angangkon matkap et nin isurat mi komoyo ta niyakay nakamoyna nin Dios ta pigaw nin milalabyan kamo.
10 Page' anaod a manlabyen moyo saraynay bubsat moyo sa pammemper isen sa intiron Macedonia. Wanin man, masuet min dawaten et komoyo, man'aduen kon bubsat, lalo moyo et nin labyen a saya tan saya.
11 Masuet min dawaten et komoyo a ipamuspusan moyoy magkabyay nin matinek, andi' kamo nin kibiang-biang sa byay ran main nin byay tan maningkap kamon ikabyay moyo a nibarita' mi ana komoyo sin saytaw.
12 Wanin a gaw'en moyo ta pigaw nin saray ambo' nin mammemper ket rispitwen rakamo tan ta pigaw nin kai kamo nin milalo sa raruma sa ikabyay moyo.

Say Pammasubli' nin Mabyay konran Mammemper a Nati ana

13 Sawanin man'aduen kon bubsat, rabay min tuloy nin mapalaway a pakatanda' moyo maipa'ka' konran saray kapada moyon mammemper nin nati ana ta pigaw nin kai kamo nin gumereng a kapada ran tutawon kai ra nin mailalwan a mangrisibi nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
14 Bana' ta mantepren tamo nin nati ya si Jesus tan sinmubli' yan mabyay, mantepren tamo anamaet a saray nunati ana nin namper kona no rumate'

---

* **4:4** *Matkap...lalaman nan diri,- O:Matkap a matandaan nin barang saya komoyo no pa'no nayan kuston kawa'nanen a asawa na,- O:Matkap a tanda' nin barang saya komoyo no pa'no nan madangkaan a lalaman nan diri maipa'ka' sa pakiraray,* * **4:6** ***magtraidor****- O:mamabayi o kilalaki- O:manaor sa kumirsyo.*

ya li' anamanaet ket pasublien nasara li' nin mabyay nin Dios ket ikikalamo'
nasara li' kona ni Jesus.
15 Sayti anaod a iparate' mi komoyo nin sarita' nan diri nin Uunuren, a
si'tamon mabyay et li' no rumate' ya anamana a Uunuren, ket kai atamo gapo
nin mu'nan maikalamo' kona dyan saray nati ana.
16 Sayti li' e a mirirngan nin mangyadi' no sumubli' ya: Si Uunuren
nin mismo ket manaoy ya li' mangibwat sa langit nin mampangita'way ya
nin gan-gan, mantuma'way yay sangkata'gayan a anghil, tan marnge' yay
trumpita nan Dios. Mu'na, sumubli' sara li' nin mabyay a nunati nin namper
kona ni Cristo,
17 mi'sa si'tamo li' nin mabyay et tan saray sinmubli' nin mabyay, ket bigra'
atamoynan ma'wit sa kami'nan nin gunem ta pigaw nin sanaen ya sa ta'gay
a Uunuren. Ket anggan-angga a kalamo' tamoyayna li' a Uunuren.*
18 Edet, liwaliwawen moyoy saya tan saya yupa' sa saytin pakatanda'.

5

Sadyaan moyoy Irarate' nan Uunuren tamon si Jesus

1 Sawanin, man'aduen kon bubsat, no ka'no mangyadi' ti nin bubagay, kai
koyna angangko matkap nin isurat komoyo,
2 ta peteg a tanda' moyoynan kasan magtanda' no ka'no a awron isusubli'
na ta pigaw nin manintinsya yay Uunuren kapada a kasan makatanda' no
ka'no ya nin rumate' sa yabi a mannakaw.*
3 Mangyadi' ti sa panaon no ka'no ra man'irgwen nin tutawo a matinek tan
kasan kapangnwan nin sarba, ket konan sitaw anan lamang nin panaon, ket
konra, rumate' ana a pakasida' ket kai sara gapo nin makapal'is. Bigra' nin
rumate' nin kapadan kararate' nin pangingingar nan sayay mangabing.
4 Bale' si'kamo, kai kamo nin mampagkabyay sa kadedleman, man'aduen
kon bubsat. Kanya' nin kai kamo bigraen nin isusubli' nan Uunuren nin
kapadan pammigra' nan mannakaw.
5 Anaod, sarba moyo bara'mo kamon mangkabyay sa palaway no awro ta
si'tamon mammemper man-gaw'en tamo no ani a kusto. Ambo' ratamon
kapada nin saray iti sa dedlem nin kasalanan.
6 Kanya' nin andi' tamo sara nin arigen a raruma a saray ambo' nin
mammemper a bara'mo saran tawon mampa'lek, no kai edet, matkap a
bara'mo atamon sayay nimata ket mapalaway a pangingisip tamo tan pirmi
atamon sisasadya'.
7 Wanin ta, kai para a no yabi a pangengelek, tan say pipabok ran saray
mabubok?
8 Bale' si'tamo, iti atamo sa awro a mapalaway, kanya' nin matkap a pirmi
atamo nin sisasadya'. Magwa' tamoyti no isulot tamo a pa'sar dipinsa nan
kerep tan gurot a say pipa'kaan ket say pagmamatalek tan pangangado', tan
pa'sar hilmit a siti ket say ilalo nin pakaisalba,
9 ta nipurok natamo nin Dios ambo' nin ta pigaw nin dusawen na no kai
edet, ta pigaw nin ila'pos nay pangisalba na kontamo yupa' kona ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo.
10 Nati ya para kontamo ta pigaw nin abirno nati atamoyna o mabyay
atamo et ket mabyay atamo li' nin kalamo' na.

---

* **4:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 15:51-52. * **5:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 3:10.

11 Kanya' anaod nin ituluy-tuloy moyon liwaliwawen a saya tan saya
tan mitutulungan kamon mapa'get a pammemper moyo, kapada nin man-
gaw'en moyoyna sawanin.

Say Bibilin na ni Pablo para sa Kaabigan na nin Dupong

12 Dawaten mi komoyo, bubsat, a alilbien moyo saray mampakaidap
para komoyo, saray pinili' nan Uunuren nin mampangipangulo tan mam-
pangyakay komoyo.
13 Ibi moyoy ata'gay nin pammagalang tan alakin pammabli konra bana'
sa gawa' ra. Mikakalamo' kamon main nin pitutuno.
14 Masuet min dawaten et komoyo, bubsat, a bibilinen moyo saray matam-
lad, paksawen moyoy nakem ran matapo', pagawan moyo saray makapoy et
a pammemper ra tan anusan moyo saran sarba.
15 Siguradwen moyo a kasan si'numan komoyo a gumale' konran si'numan
a nakagwa' nin abas kona, no kai edet, say maabig para sa barang saya tan
konran raruma et nin tawo a dumugen moyon gaw'en.
16 Pirmi kamon rumiriket.
17 Pirmi kamon dumasal.
18 Mataman no ani a mangyadi', pirmin kisalamat kamo konan Dios. Siin
a rabay nan Dios nin gaw'en moyo bana' sa nikaipasaya moyo konan Cristo
a si Jesus.
19 Say gawa' nan Ispirito nan Dios ket andi' moyo nin sambenan*.
20 No si sayay tawo ket ibarita' nay nipatandaan nan Ispirito nan Dios kona,
andi' moyo nin yaan-yaanen.
21 No kai edet, timbangen moyoy sarban bubagay; puruten moyoy maabig,
22 tan say sarban kadukaan ket kaday'an moyo.
23 Sapa kumon ta dirin si Dios a syay puon nin katinekan ket paringgasen
nan liso a byay moyo. Sapa kumon ta iyilag nay intiron byay moyo — say
kapusuan, nakem, tan lalaman moyo — ta pigaw nin kasa gapo li' nin ma'kit
nin pakabalawan moyo no rumate' ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo.
24 Mapagmatalkan yay Dios a syay nangayab komoyo, kanya' nin gaw'en
na in komoyo.

Patanid ya si Pablo

25 Idasalan rakami anamaet, man'aduen kon bubsat.
26 Iparate' moyoy ma'mot a pammakumusta ko konran sarba ran bubsat
sa pammemper isen.*
27 Bana' sa pakayadi' a nibi na kongko nin Uunuren, igan-gan ko komoyo
a basawen moyaytin surat sa adapan ran sarba ran bubsat sa pammemper
isen.
28 Rumate' kumon komoyo nga'min isen a bindisyon na ni Uunuren
tamon Jesu-Cristo.

---

* **5:19** *sambenan- O:sebseban.* * **5:26** ***Iparate'...sa pammemper isen.***- *Sa Griego:Abrasawen moyo saray sarban bubsat sa pammemper yupa' sa masanton arek.*

Si Ikarwan Surat na ni Pablo konran Taga TESALONICA

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin ikarwan surat na ni Pablo konran mammemper kona ni Cristo itaw sa syudad nin Tesalonica, nitarana' naya ni Pablo sa pakikisalamat konan Dios bana' ta say pammemper tan ado' ra ket mantumuluy-tuloy nin umalaki (1:3). Mantumuloy saran wanin mataman no abaw a pakapaidap, ket si Pablo, liwaliwawen nasara ta saytin kapapa'sar ra ket panunubok nan Dios nin pammemper ra tan ambo' nin panunusa konra (1:4,5).

Main nin sayadtaw sa Tesalonica a wana nin main nin surat a ibat kona ni Pablo, ket wanadtaw kano si Uunuren sinmubli' yayna (2:2). Bale', pinau-pau'nawan nasara ni Pablo a iti sa dupong a andi' sara nin paluko! Kai ya et nin sumubli' a Uunuren angga nin si tawo nin paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kukasalanan, paipa'kit yayna (2:3).

Pinau-pau'nawan nasara et ni Pablo nin kaday'an rasaray matamlad (3:6-10) tan nibarita' na konran mammemper a tandaan rasara a kai nin sumunor sa nisurat na konan sitin surat.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Masilyan li' nin alakin kagalangan a pangingirangep ran taga Tesalonica no sumubli' yay Uunuren (1:3-12)
Dumaer kamon milalo sa irarate' na ni Cristo (2:1-17)
Say mangyadi' li' ba'yo a irarate' na ni Cristo (2:1-12)
Napili' nasaran isalba nin Dios a taga Tesalonica (2:13-17)
Idasalan ran taga Tesalonica a trabaho na nin Dios (3:1-5)
Saray matamlad konran mammemper ket matkap a andi' rasara nin kunsintyen (3:6-16a)
Pinirmawan nayayti ni Pablo (3:16b-18)

1 Si'koyti si Pablo, ket kalalamo' kosara si Silas tan si Timoteo.

Ipa'wit miyaytin surat komoyon iti sa dupong ran mammemper a mampididinep isen sa Tesalonica* nin iti konan Dios a Ama tamo tan kona ni Uunuren a Jesu-Cristo.
2 Sapa kumon ta lawas a bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

Masilyan li' nin Kagalangan a Pangingirangep ran Taga Tesalonica

3 Man'aduen nin bubsat, manepeg miya tanan kisalamatan nin pirmi a Dios bana' komoyo, tan kusto tamo' nin gaw'en mi in bana' ta kasan tegen nin man-gumsen a pagmamatalek moyo kona tan kasan tegen nin man'umalaki a pangangado' nin barang saya sa saya tan saya komoyo.
4 Ket si'kami, pirayu-rayo mi tanan pirmi sa sarban dupong ran mammemper konan Dios nin kina' mi a pangngagwanta moyo, tan say magsen lawas a pagmamatalek moyo abirno wanin anay pakapadya'dya' tan pakapaidap moyo.
5 Sain, ipa'kit a mapteg nin paninintinsya nan Dios, tan say gagara nin sain ket say pag'in moyon kumana' sa Pag'adian nan Dios. Siin a rason nin pangingirangep moyo sawanin.

---

* **1:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 17:1-9.

6 Gaw'en nan Dios no ani a matunong: Padya'dyaen nasara in saray
mampamadya'dya' komoyo.
7 Bale' si'kamon mampangirangep, painawnan nakamo li', pati si'kami
anamaet, no sumubli' ya si Uunuren a Jesus nin mangibwat sa langit a
kalamo' nasaray makapangyayadi' a uanghil na, nin nalibed
8 nin burung-burong a apoy. Dusawen nasara li' a kai nin mangalilbi'
konan Dios tan saray kai nin nangimbabaet konan Mabistan Patanda'
maipa'ka' kona ni Uunuren tamon Jesus.
9 Say kasan anggawan a pakasida' tan pakaisyay konan Catawan tan sa
sangkaandaan nin nagwa' nin pakayadi' na a dusa ra li'.
10 Mangyadi' in li' sa awron isusubli' na ta pigaw nin risibyen nay pamma-
galang ran saray nipurok nan tutawo na tan say pammata'gay ran sarba ran
nagmatalek kona. Maiyayi kamo konra ta timper moyoy nibarita' mi komoyo
maipa'ka' kona.
11 Ket sitatanda' sa sayti, pidasal-dasal min pirmi konan Dios a gaw'en
nakamo kumon nin kumana' sa nipangayab na komoyo, ket gaw'en na, yupa'
sa pakayadi' na, nin matukid kumon a maabig a uapes moyo tan maila'pos
moyo kumon a gugawa' moyon bunga nin pagmamatalek moyo.
12 Bana' sa wanin, mapagalangan moya si Uunuren tamon Jesus, tan
mabyan kamo anamaet nin kagalangan bana' sa kamaungan nan Dios tan
ni Uunuren a Jesu-Cristo komoyo.

2

Say Mangyadi' li' Ba'yo a Irarate' na ni Cristo

1 Maipa'ka' sa isusubli' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan say panininep
na kontamo nin maikalamo' kona*, panginga'do moyo, man'aduen kon
bubsat,
2 a andi' kamon tampor nin sumalak o mali'mwan sa marnge-marnge'
moyon rinmate' yaynay awron isusubli' na ni Uunuren. Andi' kamo nin
mamper abirno nin ibarita' ran saray mag'irgo a patanda' in nin nangibwat
konan Ispirito, o irgo o surat a nangibwat komi.
3 Andi' moyo gapo nin iyaburoy a lingwen kamo nin si'numan. Kai ya nin
rumate' a awron isusubli' na ni Uunuren anggan kai nin nangyadi' a saray
abaw nin kuntra konan Dios ket paipadar sarayna, tan anggan kai ya et nin
nipadar a tawon paka'kitan nin sarbaynan bakas nin kadukaan, si tawon
madusa anaod sa impyirno.
4 Kuntrawen naya a Dios tan say sarban dios-dios nin itandudo' ran
tutawo tan sarba ran manraywen ra. Ikwa nay kadiryan na nin mas
makapangyayadi' dyan say sarba, tan sumrep tan mako ya et nin tumekre'
sa Timplo nan Dios nin ibarita' nan sya a Dios.*
5 Kai moyo para nin mapanemtem? Nibarita' koyna in komoyo sin kalamo'
rako et.
6 Kai et nin mampangyadi' in sawanin ta main nin mampamaed, ket tanda'
moyo no ani. Maipadar ya li' no rumate' a naitanda' nin panaon.
7 Anaod, say pwirsa nin kadukaan ket sugsugen sarayna sawanin a abaw
nin tutawo nin kumuntra konan Dios, bale' sain ket adi et anggan si mampa-
maed ket maglat ya.
8 Ket maipadar yayna li' in si tawon paka'kitan nin sarbaynan bakas nin
kadukaan, bale' paysepen naya tamo' li' ni Uunuren a Jesus. Anaod, la'pusan
ya li' nin byay nin say salag na nin Uunuren no rumate' ya.

* **2:1** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa 1 Tesalonica 4:15-17. * **2:4** Daniel 11:36; Ezekiel 28:2.

9 Saytaw li' no siin nin duka' a tawo ket ipadar yayna, byan naya li' nin
kapangyadian na ni Satanas tan mangwa' yan sarbaynan klasi nin milagro
tan makalingon panandaan tan makapaka'ngap a mangyadi'*,
10 tan mangusar yan sarbayna nin klasin kadukaan nin ipanglingo na
konran saray sidaen li'. Maisalba sara kumon no inako' tan pinabli ray
katutu'wan.
11 Ket bana' ta kai ra nin inako' a katutu'wan, kanya' nin man'aburuyan na
nin Dios a lingwen sara nin pakayadi' nin abas, sa wanin ket tepren ra a bula'
12 kanya' nin saray sarba ran kinaririktan ray kadukaan imbis nin inako'
ray katutu'wan ket madusa sara.

Pinili' nasaran Isalba nin Dios a Taga Tesalonica

13 Si'kami, manepeg miya tanan kisalamatan nin pirmi a Dios bana'
komoyo, man'aduen kon bubsat a mangkawa-kawa'nanen nan Uunuren, ta
nangibwat et sin tarana' ket pinili' nakamoyna nin Dios* ta pigaw nin isalba
na yupa' sa nipangipurok na komoyo nin si Ispirito na tan say pammemper
moyo sa katutu'wan.
14 Sain a nangayaban nan Dios komoyo yupa' konan Mabistan Patanda'
nin niparate' mi komoyo, kinayaban nakamo ta pigaw nin kirama' kamo sa
kata'gayan na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo.
15 Kanya' anaod, man'aduen kon bubsat, nin dumaer kamon mamper sa
kukatutu'wan a niyakay mi komoyo sa irgo man o sa surat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren tamon Jesu-Cristo tan si Dios a Ama tamo,
a syay mampangawa'nan kontamo tan mangibwat sa maruros a nakem na
maipa'ka' kontamo ket binyan natamon say liwaliwa nin kasan anggawan
tan say ilalo sa mabistan nipangako' na,
17 byan rakamo kumon nin tepel tan gesen nin nakem nin mamarita' tan
mangwa' nin sarban maabig.

3

Matkap rasaran Idasalan nin Taga Tesalonica si Pablo

1 Ket sawanin, man'aduen kon bubsat, dawaten ko komoyo nin idasalan
rakami ta pigaw nin say minsahin mangibwat konan Uunuren tamo ket
maitayak kumon sa abaw nin lugar sa anted tamo' nin panaon tan maako'
kumon nin main nin pangrarayo nin bilang isen komoyo.
2 Idasal moyo et a maipal'is kami kumon konran maraet tan duka' a tutawo,
ta ambo' nin sarban tawo ket mamper sa minsahi nan Dios.
3 Bale' mapagmatalkan moya lawas a Uunuren a byan nakamon gesen tan
ipal'is nakamo konan si sya a Kadukaan*.
4 Mambyan nakamin ilalo nin Uunuren maipa'ka' komoyo, a mampagk-
abyay kamo tan ituloy moyoy magkabyay sa dalan nin pagkabyay a nigan-
gan min tumbuken moyo.
5 Sapa kumon ta si Uunuren ket antabayan natamo nin mag'in nin madaer
kamo nin bilang kona ni Cristo tan umararem kumon et a pakataros moyo
maipa'ka' sa pangangado' nan Dios.

Andi' sara nin Kunsintyen a Matamlad

---

* **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 24:24. * **2:13** *nangibwat...nin Dios- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pinili' nakamoyna nin Dios bilang primiron yatab na.*
* **3:3** Satanas.

6 Man'aduen kon bubsat, igan-gan mi ta mangingilalaman kami kona ni
Uunuren tamon Jesu-Cristo a kaday'an moyo saray kapada moyon mam-
memper nin matamlad tan kai marabay nin magkabyay nin maitukoy sa
niyakay mi komoyo.
7 Anaod, si'kamo, tanda' moyon peteg a matkap moyo nin arigen a ginwa'
mi, na'kit moyon ambo' kamin matamlad sin isen kami komoyo.
8 Kai kami nin nangawang nin animan nangibwat sa si'numan nin kai mi
nin binayadan, ana edet, naningkap kamin awro tan yabi ta pigaw nin kai
kami nin makabyat sa si'numan komoyo.
9 Ginwa' mi in ambo' nin bana' ta kasan kanepegan min maningkap
komoyo nin matkap mi, no kai edet, ta pigaw nin byan kamon ihimplo nin
arigen moyo
10 ta sin isen kami et ket nibi miya anayti nin bibilin: “Si kai marabay nin
magtrabaho kai ya nin mangan.”
11 Isurat mi ti komoyo ta natandaan min main isen komoyo a kai marabay
nin magtrabaho tan kasan man-gaw'en ra no kai kibiang sa byay ran main
nin byay.
12 Mangibwat sa pakauray na nin Uunuren a si Jesu-Cristo, mairot min
igan-gan konran sarain nin tutawo a magkabyay sara nin matinek nin
mampagtrabaho sara para sa ikabyay ra.
13 Bale', si'kamo man'aduen kon bubsat, andi' kamo nin sumawa' nin
gumwa' nin maabig.
14 No main nin kai nin sumunor sa nibarita' kodti konan sitin surat, tan-
daan moya tan andi' kamo nin kilimug-limog kona ta pigaw nin duming'ey
ya,
15 bale' andi' moya anamaet nin ibilang nin kagura' no kai bibilinen moya
nin bara'mon busat.
16 Sapa kumon ta si Uunuren a syay puon nin katinekan, ituluy-tuloy
nakamon byan nin pitutuno.

Pinirmawan nayayti ni Pablo

Isen ya kumon komoyo nga'min a Uunuren.
17 Si'kon mismo nin si Pablo a nanurat konan siti:
Kumusta kamoynadsen nga'min? Wanin a man-gaw'en ko sa sarban
surat ko, wanin akon sumurat.
18 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren tamon
Jesu-Cristo.

Si U'nan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Timoteo, syay anak-anaken nin lalaki a nadumog na ni Pablo sin nipatanda' naya a Mabistan Patanda' nan Dios itaw sa babalin Listra (Ginwa-ginwa' 16:1-3). Si ina na ni Timoteo ket Judio yan mammemper kona ni Cristo, bale' si ama na ket ambo'.

Bana' ta say pammemper na ni Timoteo ket peteg a masibulot, nikwinta naya ni Pablo nin bilang peteg nin anak na. Ket, sinagyat naya ni Pablo nin kala-kalamo' na sa pangingipatanda' tan pangangakay (Roma 16:21; 1 Corinto 16:10). Si sayay babali nin nangyakayan ra ket sa Efeso, tan nibati' nayadtaw ni Pablo si Timoteo ta pigaw nin kalapen na a lugar na nin mangangakay sa dupong ran mammemper itaw. Ket sin na'teng yaynan niikap itaw sa Efeso si Timoteo, sinmurat ya si Pablo kona. Magtulumpulo' a taon na ni Timoteo sin nisurat nayti ni Pablo kona.

Say impurtanti nin tupiko nan sitin surat ket say maipa'ka' sa pagmamantini na ni Timoteo sa akay nin tutuo. Main saraytaw saray mangangakay nin abas a no saray tutawo ket rabay ray maisalba, matkap a asikaswen ra a kukaugalian ra maipa'ka' sa kanen tan andi' sara nin sumrep sa byay a main nin asawa. Kanya' nin nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo a paeden nasara in saray mampangyakay nin sain (1:3).

Main anamaet nin nibibilin na ni Pablo maipa'ka' konran saray mididinep no dumasal sara tan mangrayo sara konan Dios, say kakikimey ran bubbayi nin mammemper, say pigagawa' a matkap sa kabibyay ran tutawon napili' nin mangipangulo sa dupong (3:1-7), tan wanin anamaet sa pigagawa' a matkap sa kabibyay ran napili' a tumulong konran pupangulo (3:8-13), tan no pa'no anamaet a pakikalamo' konran balo, pupangulo, tan wanin anamaet konran uaripen. Main anamaet et nin raruman bubagay a nigan-gan na ni Pablo kona ni Timoteo, alimbawa' say maipa'ka' sa no ani a mabistan gaw'en na sa kuston pagsisirbi kona ni Cristo.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Bibilin na ni Pablo maipa'ka' sa dupong ran mammemper (1:3–3:13)
  Matkap nasaran ikusto ni Timoteo a mampangyakay nin abas (1:3–2:15)
  Say matkap nin pigagawa' ran pupangulo ran mammemper (3:1-13)
Bubibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (3:14–6:19)
  Say gagaran nipanurat na ni Pablo (3:14–4:5)
  Bubibilin kona ni Timoteo (4:6–6:10)
  Ipamuspusan nan gaw'en ni Timoteo no ani a maabig (6:11-19)
Say bibilin tan patanid na ni Pablo (6:20-21)

1 Si'ko si Pablo a sayay apostol nan si Cristo a si Jesus. Tinudo' rako nin Dios
a Mangingisalba tamo tan ni Cristo a sya a gumwa' nin mangyadi' a sarban
mantaga'nan tamo.

2 Surat koyayti komo Timoteo* a man'ikwinta ko nin peteg a anak ko yupa'
sa pammemper mo kona ni Cristo.

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo a si Jesus,
lawas a bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan byan raka nin mabistan
kapapa'sar.

Matkap nasaran Ikusto ni Timoteo a Mampangyakay nin Abas

3 Timoteo, bilang sa dawat koyna intaw komo sin adap ko sa Macedonia,
ituloy mo et a isen sa Efeso ta main sarain saray mampangyakay nin ambo'
nin kusto. Matkap nin gan-ganen mosara a itgen rayna in a man-gaw'en ra.
4 Igan-gan mo konra a andi' ra nin pirdyen a tyimpo ra sa ginwa-ginwa'
nin istu-isturya tan mataman et sa maipa'ka' konran abaw a mitutumbok nin
pupuon ra. Sain nin bagay ket puon tamo' nin pididiskusyon, tan kasa gapon
maitulong nin sain sa pangwa' tamo a matukid a plano nan Dios sa byay tamo
ta mangyadi' ti tamo' yupa' sa pagmamatalek tamo' kona.
5 Anaod, say gagara nin pangingigan-gan ket say pagkakamain nin ado'
a mangibwat sa masibulot a kanakman tan sa pakatanda' a kusto a man-
gaw'en tan sa pagmamatalek kona ni Cristo a sayti ket ambo' nin piwadi'-
wadi'.
6 Main sara a ambo' ana in a puntirya ra kanya' nin natawtaw sarayna sa
kasan kabalikasan a pididiskusyon.
7 Rabay ra a mag'in nin mangangakay nin maipa'ka' sa Gugan-gan a naibi
kona ni Moises, bale' kai ra nin mangkataros a pipa'kaan nin say man'iyakay
ra. Pinasyan tepel ran mampag'irgu-irgo bale' kai ra nin mangkataros a
man'ibari-barita' ra.
8 Sigurado atamo nin sain nin Gugan-gan ket maabig no sayti ket usaren
nin manepeg.
9 Wanin ta tanda' tamo a say gagara no mayin nin nipataoy a Gugan-gan
ket ambo' nin para konran matunong nin tutawo. No kai edet, nipataoy in
para konran duka' a tutawo a bilang sarayti:
saray andi' nin paisirong sa layi, saray andi' nin paisirong konran
mag'uray, saray kai nin marabay nin mangrayo konan Dios, saray kai nin
tumgen sa pagkakasalanan ra, saray kai nin mangibilang konan Dios tan
tuya'-tuyaen ra a maipa'ka' konan Dios, saray mangmamati, tan mataman
et nin saray makaitpel nin mangmati konran ama o ina ra,
10 saray kiraray sa ambo' ran asawa, saray kirilasyon nin sikswal konran
kapada ran lulalaki o kapada ran bubbayi, saray pwirsawen rasaran kalapen
a kapada ran tawo, saray mabula', saray magtistigos nin mibula'-bula', tan
saray raruma et nin mansumubag sa akay maipa'ka' sa kabistawan.
11 Sain nin akay ket madumog konan si Sangkabistawan nin Patanda' a
kongko ket nipya nayayti nin Dios a sya, iti a pagkakumplito kona.

Sayan Paka'kitan nin Panginginga'do nan Dios

12 Mampakisalamatan koya si Uunuren tamon si Jesus a syay Cristo ta
nikwinta nako nin sayay kapagpyawan ket nibi na kongko a pakababa' nin
makapagsirbi kona. Tinudo' nako nin magsirbi kona
13 mataman nin sin saytaw ket abaw a pammaduka' ko kona tan dinuksa-
duksa' kosaray tutawo na tan inata-ataki kosara. Wanin man, ininganga'do
nako et a lamang nin Dios ta kai ako et intaw nin mamper kona ni Cristo ket
kai ko nin tanda' nin duka' a man-gaw'en ko.
14 Kasan duga' nin nibi nan lamang et kongko nin Uunuren tamo a
kamaungan na. Binyan nako et nin pagmamatalek tan ado' mangibwat sa
nikaipasaya kona ni Cristo a si Jesus.
15 Siti e ket peteg nin tutuo ya tan manepeg nin akuen tan tepren ya nin
sarba:

"Si Cristo a si Jesus, nako yadti sa luta' ta pigaw nin isalba nasara a makasalanan."
Anaod, si'ko a sangkadukaan sa sarban makasalanan.
16 Bale' mataman nin wanin, ta pigaw nin maipa'kit na ni Jesu-Cristo a sangkaalakyan nin pammasinsya na, ininganga'do nako nin Dios a sangkadukaan nin tawo. Ginwa' nako nin sayay alimbawa' para konran saray magmatalek li' kona ket maga'muran ray anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
17 Anaod, si Dios, syan bukod a Dios. Adi' ya anggan-angga. Kasa nin patiti na! Kai ya nin ma'kit. Ket pagalangan tan itandudo' yay ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

Matkap nin Matpel ya si Timoteo sa Pangangakay na

18 Si'ka Timoteo, kwinta anak katayna ket ipagamet ko komo a gawa' nin pangangakay nin no ani a kusto, nin kumpruntado sa nipatandaan nan Ispirito nan Dios sin saytaw et maipa'ka' sa ipamaki' komo. Tumbuken mo ta pigaw nin mag'in kan mabayani anaod nin bilang sayan sundalo' nin matalo a sarban duka'.
19 Sa pangngawa' mo nin sain, matkap nin magsen a pagmamatalek mo tan man-gaw'en mo no ani a tanda' mon manepeg. Anaod, main nin tutawo nin man-gaw'en ra a abas abirno nin tanda' rayna a sayti ket duka' ket ginwa' ran kasan sirbi a pagmamatalek ra.
20 Alimbawa' konran sarain ket sara si Himeneo tan si Alejandro. Pinauryan kosaraynan iti sa pakayadi' na ni Satanas ta pigaw nin sa pangingirangep ra ket maadal ra a andi' ana nin mangwa' nin makaduka' kona nin Dios.

2

Say Matkap a Main nin Mu'na-mu'na sa Pididinep ra

1 Ket anaod, sayti a bubibilin ko komo.
Si mu'na, matkap a pakisalamatan tamoyay Dios para konran sarban tawo tan ipasisinga'do tamo sara nin ikidawat kona. Idasalan tamo sara
2 a mampag'uray kontamo tan saray raruma et nin main nin pakauray kontamo ta pigaw nin sa pag'uuray ra, ket mabyay atamo nin matinek tan mabista a kapapa'sar leleg a man'ituluy-tuloy tamoy mangwa' nin saytaw say kumana' konan Dios tan konran kapada tamon tawo.
3 Maabig no man-gaw'en tamo in tan sain a makaparirikat konan Dios a syay Mangingisalba tamo.
4 Wanin ta rabay na nin Dios a say sarba nin tawo ket maisalba tan matandaan ran maong a katutu'wan maipa'ka' kona.
5 Anaod, sya tamo' a Dios tan
sayan-saya ya a mangingituno nin tutawo konan Dios.
Sya a tawo a si Jesus, a syay Cristo nin
6 nibi na a byay na nin ipambot na sa sarba nin tutawo.
Edet, sa manepeg nin panaon, pinatutu'wan nan Dios a isalba na a tutawo.
7 Sain anamaet a rason a sinuyo' nakon Dios nin ibabaki' na tan sayay mangingipatanda' kona nin Mabistan Patanda' ta pigaw nin iyakay ko konran ambo' nin Judio a katutu'wan, ta pigaw nin mamper sara. Tutuo anaod a man'ibarita' ko; kai ako nin mampibula'-bula'.
8 Ket anaod, wanti a rabay ko: Sa adtiman nin mididinep kamo, ket dumasal saraynamaet kumon a lulalaki. Matkap ran ita'gay a gamet ran

dumasal nin maringgas a byay ra tan kasa nin sakit-nakem tan sager ra sa
kapada ran tawo.
9 Ket saray bubbayi anamaet, matkap a say pisisket ra, manepeg nin maiba-
gay konra tan ambo' nin nalabas-labas a kikit. Andi' ra nin pasubrawan
a pammabistan bakas nin sabot ra nin parayo sa tutawo tan andi' ra nin
labasen a piaalahas nin balitok o mablin bubato o say pisisket nin mabli nin
sayti a puon a raywen sara.
10 Ana edet, say puon ket say maabig a gawa'-gawa' ra ta sayti a maibagay
konran bubbayi nin wanra ket makaDios sara.
11 Mabista a mititinek saran mangrenge' a bubbayi no pag'aadal nin Sarita'
nan Dios. Paisirong sara konan si mampangyakay.
12 Say rabay kon ibarita', kai ko anaod nin aburuyan nin sara a mangyakay
konran lulalaki sa pidudupong, o a sara a mangipangulo konran lulalaki.
Matkap ra tamo' a mititinek nin rumnge'.
13 Anaod, sin pinarsa nan Dios a tawo, nu'na nayan pinarsa a lalaki, si
Adan, mi'sa pinarsa nayay babayi, si Eva.
14 Anamaet, ambo' nin si Adan a nalingo no kai edet, si Eva kanya' nin si
babayi a sinmubag sa gan-gan nan Dios.
15 Ket mangirangep saray bubbayi nin idap sa pangangabing ra, bale'
tulungan nasaran lamang nin Dios no* ituluy-tuloy ray magmatalek kona,
tan mapanglabi sara sa kapada ran tawo, tan magkabyay saran manepeg sa
adapan nan Dios nin mapagdangka' sara.

3

Say Matkap nin Pigagawa' ran Pupangulo ran Mammemper

1 Saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
"No apesen nan sayay tawo a syay mag'in nin mammaga nin dupong ran
mammemper, maalaga yayti nin trabaho a mampilien na."
2 Ket bana' ta maalaga ya in a trabaho, si sayay mammaga ran mammemper,
matkap a kasa gapo nin gawa' na a maitudo' nin abas. Matkap a sayan-
saya tamo' a asawa na.* Matkap a igagalang ya, maong yan mangisip tan
mapagdangka' ya sa lalaman nan diri. Matkap a mapanan'ili ya tan matkap
a maong ya nin mangyakay.
3 Matkap a andi' ya nin mabubok, tan ambo' nin ma'mot a ulo na tan kai ya
nin kiaway-away no kai mapamasinsya ya tan matkap a ambo' ya nin rupan
kwarta.
4 Maipa'ka' anamaet sa pammali na, matkap a mababa' naya nin ipalalako
nin mabista. Saray a'nak na, matulok sara tan man'igalang rayan kusto.
5 Matkap nin wanin ta mapagawan naya kasi nin sayay tawo a dupong a ikon
nan Dios no si pammali nan diri ket kai naya nin mababa' nin ipalalako nin
mabista?
6 Matkap a ambo' ya et tamo' nin ba'yu-ba'yo nin mammemper ta bangli'
no umata'gay nin tuloy a pangingikit na sa lalaman nan diri, ket masintin-
syawan ya nin madusa nin bilang konan Dimunyo.
7 Wanin et anamaet, matkap nin ata'gay a rispito ra kona nin saray ambo' nin
mammemper ta no ambo' nin wanin, balawen raya ket konan siin nala'wan
nayaynan Dimunyo.

---

* **2:15** *bale'...Dios no- O:bale' maisalba saran lamang no- O:bale' maisalba saray bubbayi bana' sa nakaiketegan ran panganganak no.* * **3:2** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a kai ya nin mamabayi.*

8 Sara anamaet a katulungan sa trabaho, matkap a igagalang sara anamaet
tan tutuo sara sa irgo ra. Matkap a andi' sara nin mabubok tan andi' sara nin
intrisado sa kwarta.
9 Matkap a masibulot a nakem ran dumaer sa katutu'wan maipa'ka' sa
pammemper nin nipatandaan nayna nin Dios tan tumbuken raya nin main
nin maringgas nin kanakman.
10 Saray mag'in nin katulungan sa trabaho, matkap a masubok sara yapo'.
Ket no ma'kit a kasa nin maipakasalanan konra, magwa' saraynan gaw'en
nin katulungan.
11 Matkap a saray asawa ra ket igagalang sara anamaet. Kai sara nin
mamaduka' no kai edet, madangkaan ray lalaman ran diri tan kapagpyawan
sara sa sarban bagay.
12 Sara anaod a katulungan sa trabaho ket matkap a sayan-saya tamo' a
asawa ra* tan mapatulok rasara a a'nak ra tan maipalalako ra nin mabista a
pammali ra.
13 Ket no wanin, sara nin mampagsirbin maong nin katulungan sa trabaho
ket umata'gay a pangingikit nin sarba konra, tan mag'in nin matarig'en sara
maipa'ka' sa pammemper ra konan Cristo a si Jesus.

Say Gagaran Nipanurat na ni Pablo

14 Timoteo, mampilalo ako a sa ambo' ana nin ma'teng ket makapika'
akoynadsen komo. Wanin man, man'isurat koytin bubibilin komo sawanin
15 ta pigaw nin no bilang wadi' ket maatrasa ako, tanda' mo no ani a
manepeg nin kimeyen ran tutawon iti sa pamilya nan sibibyay a Dios*. Si
dupong ran mammemper, bara'mo ya nin baton pundasyon tan tu'dek nan
sayay bali bana' sa pangingi'deng nan katutu'wan a mangibwat konan Dios.

Mabli a Katutu'wan

16 Kasan sapo nin maalagayti say pagkabyay tamo nin maikana' sa ginwa'
na ni Cristo! Sawanin nayna tamo' et nin nipatandaan ti nin Dios
“Sya, nag'in yan tawo nin na'kit rayan tutawo.
Pinatutu'wan nan Ispirito nan Dios a sya kasa gapo nin kakurangan na.
Na'kit raya anamaet nin uanghil.
Nipatandaan a maipa'ka' kona sa nagsikabarang nin lugar sa mundo,
abaw sara a nagmatalek kona
tan niyuli' nayan nisubli' nin Dios sa kagalangan a main kona.”

4

1 Mataman no maalagayti nin katutu'wan ket mapalaway nan lamang nin
man'ibarita' nin Ispirito nan Dios a sa masusuyot li' nin panaon ket main
sara li' a gurutan raytin katutu'wan. Maibarang sara nin abas nin uakay a
mangibwat sa uispiriton duka'.
2 Saytin abas nin uakay ket man'itayak ran saray mampimaung-maong tan
mampibula'-bula'. Say kunsinsya ran saraytin tutawo ket kadar a bara'mon
nakber ana.
3 Alimbawa' nin sain ket say man'iyakay ran sarayti a maiyawa' a saray
makaDios ket sumrep sara sa byay a main nin asawa tan ibarita' ran main
nin ma'kan a maiyawa' nin kanen. Bale' si Dios ginwa' nayti nin kanen ta
pigaw nin si'tamo nin mammemper tan magtanda' sa katutu'wan ket mausar
tamoyti nin main nin pakikisalamat.

---

* **3:12** *matkap...asawa ra- O:Matkap a kai sara nin mamabayi.*
* **3:15** *tutawon...sibibyay a Dios.- O:si'tamo a lugar nin kami'nan nan Dios.*

4 Anaod, sarba nin pinarsa nan Dios ket mabista, ket kasa kumon nin
maiyawa' kontamo no kai edet, akuen tamoy sarban saytin rigalo nin main
nin pakikisalamat konan Dios.
5 Wanin ta, yupa' sa dasal tan say pangangaburoy na nin Dios, say sarba
ket maikana' ana.

Bubibilin Para konan Diri ni Timoteo

6 Timoteo, iparate' mo in nin nibarita' ko konran mammemper ket no
wanin, saya kan matunong a aripen nan Cristo a si Jesus. Leleg nin
man'ipapalaway mo in ket mampagsenen mo anamaet anan lamang a
pammemper mo yupa' sa say mantepren tamo maipa'ka' kona ni Cristo tan
say kuston akay a mantumbuken mo.
7 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a kidiskusyon maipa'ka' sa akay
a kasan kakanaan maipa'ka' konan Dios tan istu-isturyan mangibwat sin
nu'nan panaon nin kai mangikadani konran tutawo konan Dios. Ana edet,
iparmaw moy lalaman mon diri nin magkabyay nin maikana' konan Dios.
8 Main nin kakanaan nin pangimarmaw tamon ihirsisyuwen a lalaman
tamo ta mapagsen ya. Wanin man mas alaki et nin adayo' a kakanaan
nin pammagsen tamon say pagkakabyay nin maikana' konan Dios, ta siti a
makatulong sa byay tamo sa kapresan tan mataman et sa byay tamo li' sa
adapen.
9 Siin ket tutuo tan manepeg yan akuen tan tepren nin sarba.
10 Wanin ta, say rason a man'ipamuspusan tamon gaw'en a trabaho tamo
ket bana' ta mampilalo atamon maong kona nin Dios a sibibyay a syay
Mangingisalba nin sarban tawo. O' a, maisalba nasara a magmatalek kona.
11 Iyakay mo in nin bubagay, Timoteo, tan igan-gan mo nin sunuren nin
sarba.
12 Andi' ka mangimey nin mag'in main nin kai pangingibilang komo nin
si'numan bana' ta malago' ka et.
Ana edet, mag'in kan ihimplo konran mammemper. Ipa'kit moy manepeg
ran arigen sa pag'iirgo mo tan sa kimey mo, sa pangangado' mo sa kapada
mon tawo tan sa pagmamatalek mo konan Dios, tan sa malinis a kaisipan
tan pigagawa' mo.
13 Angga nin makapika' akoynadsen li', u'na-u'nawen mo in say gawa' mon
pammasa nin Masanton Kasuratan sa pidudupong ran mammemper, say
pangangakay mo tan say pammibilin mo konran mammemper.
14 Usaren mo lawas a pakababa' a nipuya' nan Ispirito nan Dios komo sin
saray pupangulo sa dupong ran mammemper ket nipababo ray gamet ra
komo nin nibaki' rakan sayay trabahador nan Dios tan nibarita' ran prupita
nan Dios in a pakababa' mo.
15 Sain a matkap mo nin gaw'en, Timoteo. I'pos moy mababaan tan panaon
mo sa pangngawa' nin sain ta pigaw nin ma'kit nin sarba a man'umadilanta
ka sa naipagwa' komo.
16 Pakailag ka sa kimey mo tan sa pangangakay nin katutu'wan. Dumaer
ka sa sarban sayti ta no wanin a gaw'en mo, tutuo a maisalba ka, pati sara
anamaet a makarnge' komo.

5

Bubibilin Maipa'ka' sa Pakiirgo na ni Timoteo sa Barang Saya

1 Andi' ka nin mangikapuet nin masiken dyan si'ka, no kai edet, kairgwen
mosara nin mabista nin bilang nin ama mo. Kairgwen mosara nin mabista
a lulalaki nin malago' dyan si'ka nin bilang nin bubsat mo.

2 Kairgwen mosara nin mabista a bubbayin matuntawo dyan si'ka nin
bilang nin ina mo tan kairgwen mosara nin mabista a bubbayi nin malago'
dyan si'ka nin bilang nin bubsat mo. Matkap a malinis lawas a kaisipan mo
maipa'ka' konra.

Bubibilin Maipa'ka' konran Balo

3 Matkap a main nin pangingigalang nin tulungan mosaray bubbayin balo
sa dupong nin kasan manupurta konra.
4 Bale' no si sayay babayin balo ket main nin a'nak o apupo na, matkap
nin mu'na-mu'na sa pagsisirbi ra konan Dios ket say pammaga ra konran
pamilya ra tan konran matua ra. Makapaririket ti konan Dios.
5 Wanti na nin si sayay peteg a babayin balo: bukud-bukod nayna tan
kasaynan manupurta kona, ket si Dios a mampagmatalkan na nin tumulong
kona tan pirmi ya tanan dumasal nin kidawat kona awro tan yabi.
6 Bale' si sayay babayin balo nin say karigawan tamo' nin lalaman na a
man'asikaswen na, kwintan nati yayna konan Dios mataman no mabyay ya
et.
7 Ket, igan-gan mo in konran pamilya ran diri nin saray balo ta pigaw nin
kasan mabalaw konran mammemper.
8 Wanin ta si mammemper a kai nin manupurta konran kukanayon
na, laloyna konran pamilya nan diri, masakit-sakit ya et dyan ambo' nin
mammemper. Ipa'kit nin sain nin gawa' na a ginurutan na a pammemper
na.
9 Sa listawan ran saray peteg a bubbayin balo, maikwa sara tamo' a
mag'idad nin a'nem a pulo' o masurok. Matkap a saya tamo' a nag'in nin
asawa na.*
10 Matkap a pitanda-tanda' ya sa maabig a gawa'-gawa' na. Ualimbawa' nin
sayti ket pinaalaki nasaran mabista a a'nak na, mapanan'ili ya, nagsirbi ya*
konran tutawo nan Dios, tinmulong ya konran mangkapaidap tan lawas a
say gumwa' nin maabig a apes na.
11 Bale' andi' moyo sara nin iyayi sa listawan a bubbayin balo nin malalago'
et, ta no kai ra nin kapukpukan a kaingaran ra ket apesen ray kikalamo'
anamanaet ket mapauryan raynay nipangako' ra kona ni Cristo.
12 Ket konan siin, masintinsyawan sara sa kai ra nin nikatukid sa nipan-
gako' ra kona ni Cristo.
13 Saya et nin rason a andi' sara nin iyayi sa listawan ket si mag'in saran
matamlad tan pirdyen ra tamo' a panaon ra nin manumba-tumbali'. Ket
ambo' in tamo', kabiangan ray byay ran raruman tawo tan mangulit-ulit sara
tan mangibari-barita' sara nin kai ra nin manepeg nin irgwen.
14 Kanya' nin sa angan-angan ko, mabista no saray bubbayin balo nin
malalago' et ket kiasawa sara anamana, manganak sara, tan alinyawen
ray pammali ra. No wanin a gaw'en ra, kasa gapo nin mag'in nin puon
a main nin mairgo ran duka' maipa'ka' kontamon mammemper nin saray
mangkumuntra kontamo.
15 Wanin a bibilin ko bana' ta main saraynaytaw saray balo nin nabarang
ket mantumumbok sarayna kona ni Satanas.
16 Si si'numan a mammemper nin babayi a main nin babayin balo nin
kanayon na, matkap a alilaen nasara, a ambo' yay dupong ran mammemper
a mangasikaso konra ta pigaw nin matulungan saraytaw saray balo nin
kasaynan pamilyan manupurta.

---

* **5:9** *Matkap...asawa na.- O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.* * **5:10** ***nagsirbi ya****- Sa Griego:punasan nay ayi.*

Bubibilin Maipa'ka' konran Pupangulo

17 Saray pupangulo anamaet a mabistay pangingipangulo ra, matkap
nin igalang sara tan swildwan sara nin masuruk-surok, lalun-lalo saray
mampagtrabaho nin maong a man'ipatandaan ray sarita' na nin Dios tan
mampangyakay sara nin no ani a rabay na nin Dios.
18 Wanin ta, wana nin Dios sa Masanton Kasuratan,
"Andi' ma nin berberen a bebey nan baka a man'usaren nin mangirik."*
Wana et a lamang nin Dios,
"Si sayay mampagtrabaho, kanepegan na a upaan."*
19 No main nin darom a kuntra konan sayay pangulo, andi' mo nin reng'en
no kai ra nin patutu'wan nin no ambo' nin tulo, rwa ray tistigos.
20 Saray mampagkasalanan, matkap a pag'irgwan mosara sa adapan ran
sarba ran mammemper ta pigaw nin saray raruma ket lumi'mo sara.
21 Sa adapan nan Dios, sa adapan nan Cristo a si Jesus, tan sa adapan ran
saray uanghil a pinili' nan Dios, igan-gan ko a gaw'en mo in say nibarita' ko
nin kasa nin paburan mo no kai pari-parihoy pangingikit mo sa sarba.
22 Andi' mo nin inu-inum'ayen nin ipababo a gamet mo sa sayay tawo
ta pigaw nin gaw'en yan trabahador na ni Cristo. Wanin ta no kai ya nin
maikana' maranod ka sa kasalanan na. Ituluy-tuloy mo anaod nin malinis
lawas a byay mo.

Bubibilin et kona ni Timoteo

23 Siti et e: Andi' ka tamo' nin minom nin ranom no kai minum-minom ka
nin daite' nin arak a tambar nan tyan mo tan raruma et nin maingar mo ta
maisasakit ka.
24 No mamili' kan saray mag'in nin pupangulo, panemtemen mo a say
duka' a gawa'-gawa' ran raruma nin tawo ket padaran ana nin ma'kit, ket
sayti mapala-palaway nin pakadusawan ra li'. Bale' say duka' a gawa'-gawa'
nin raruma ket kai et yapo' nin ma'kit anggan mailiwa' li'.
25 Wanin anamaet a lamang sa maabig a gawa'-gawa', say gawa'-gawa' ran
raruma ket mangka'kit ana bale' say gawa'-gawa' ran raruma anamaet ket
kai et, bale' mailiwa' li' a lamang.

6

Bubibilin Maipa'ka' konran Uaripen

1 Saray mammemper a uaripen, matkap nin paisirong sara nin pangipa'kit
ran pangingigalang ra konran saray main nin ikon konra. Gaw'en ra in
ta pigaw nin kasa nin makapag'irgo nin duka' konan Dios tan sa akay a
nangibwat kona.
2 Ket no mammemper sara anamaet a main nin ikon konra, matkap nin
andi' a bana' ta bubsat rasara sa pammemper ket kai rasaraynayti nin
kabilangan nin saray uaripen. Ana edet, mas sesegan ray pagsisirbi ra bana'
ta saray mapaburan nin pagsisirbi ra ket bubsat rasara sa pammemper tan
kawa'nan nasara nin Dios.
Timoteo, iyakay mon maong tan ipatumbok mo in nin uakay.

Pammau'na Maipa'ka' sa Nagsikabarang nin Uakay

3 Main saray mampangyakay nin naiduma tan ambo' nin kumpruntado sa
tutuon uakay a nangibwat kona ni Uunuren tamon Jesu-Cristo nin sayti ket
mangipunta kontamo sa dalan nin pagkabyay a makaparirikat konan Dios.

* **5:18** Deuteronomio 25:4 tan 1 Corinto 9:9. * **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 10:7.

4 Si si'numan a mangwa' nin wanin, mipata'gay ya; wanin a lamang
bale', kasa nin tanda' na. Si wanin a tawo, masakit nayna a ki'batan tan
kiaway maipa'ka' sa sari-sarita', a sayti ket pangibwatan nin piiimbelan,
pisasageran, pisisidaan tan pagsususpitsan duka' konran raruma
5 tan pisasangkinian nin pirmi. Gaw'en ra in ta kasan matunong nin iti sa
kaisipan ra tan kasayna nin tanda' ra maipa'ka' sa katutu'wan. Man'isipen ra
a say pagkamakaDios ket sayay padalan nin yumaman.
6 Page' anaod, no makaDios atamo tan kuntinto atamoyna sa no ani a main
tamo, gaw'en in a mayaman atamo
7 ta kasa gapo nin animan a nirate' tamodti sa mundo sin niyanak atamo.
Wanin a lamang kasa gapo li' anamaet nin i'ras tamon ibat iti sa mundo no
mati atamo.
8 Kanya' nin no main ana nin sumadag nin ikabyay tan isket tamo, matkap
a kuntinto atamoyna.
9 Bale' saray tutawo nin masulit tuloy nin yumaman, madali' saran
matukso tan bara'mo saran nakalap nin la'wan bana' ta say kasan kakanaan
nin bubagay a man'apesen ra, ket sayti a manida' konra tan mangika' konra
sa pakadusa nin kasan anggawan.
10 Anaod, gaw'en ran tutawo a sarbaynan bakas nin kadukaan bana' sa
agom ra sa kwarta. Ket anaod bana' sa sain nin agom ra, main saraynaytaw
saray ginurutan raynay pammemper ra kona ni Cristo. Say bunga bale' nin
sayti ket abaw a idap nin nakem tan kaberengan.

Gaw'en na ni Timoteo nin Sayay Trabahador nan Dios no Ani a Mapteg

11 Bale' si'ka, Timoteo, a sayay trabahador na nin Dios, kumadayo' ka
sa sain a bubagay. Ket ipamuspusan mon gaw'en a no ani a mapteg tan
maikana' konan Dios. Tumuluy-tuloy kan magmatalek konan Dios. Mapan-
gawa'nan ka, mapangitpel ka tan mapangabot ka.
12 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mo nin magkabyay bilang sayay
tutuo nin mammemper kona ni Cristo. Gaw'en mo in ket sa kapresan a
lamang, mangkaga'muran moyna a anggan-angga nin byay a iti konan Dios
a siin a nangayaban nan Dios komo sin nipatutuo mo a pagmamatalek mo
kona ni Jesu-Cristo sa adapan ran abaw a tutawo.
13 Ket sawanin, sa adapan na nin Dios a mampamabyay sa sarba, tan sa
adapan nan Cristo a si Jesus nin nangipadar nin katutu'wan sa adapan na ni
Poncio Pilato, igan-gan ko komo,
14 asikaswen mon maong a nangigan-ganan kontamo ta pigaw nin kai
nin malawukan nin abas tan kasa gapo nin makapamalaw. Gaw'en mo in
anggan sa awro nin rumate' ya si Uunuren tamon Jesu-Cristo
15 sa manepeg nin panaon. Si Dios a gumwa' a mangyadi' ti.
Iti kona a pagkakumplito tan bukud-bukod nay main nin pakauray.
Syay Adi' ran sarban uadi' tan syay Uunuren ran sarban uunuren.
16 Sya tamo' a puon nin byay a kasan makapangrep tan
syay mampiikap sa pinasyan tuloy salag nin palaway a kasa gapo nin
makakadani.
Kasa et gapo nin naka'kit kona ta kasa gapo anaod nin magwa' nin
kumikit kona.
Pagalangan ya lawas kumon tan magnayon kumon a mag'uray ya.
Peteg a wanin.
17 Timoteo, igan-gan mo konra nin mumayaman a andi' sara nin mi-
pata'gay. Ambo' nin say kayamanan ra a pagmatalkan ra ta sayti ket kai nin
magnayon; ana edet, si Dios ta syay malaem nin mampami nin sarban bagay
ta pigaw nin usaren tamo nin siririkat.

18 Bibilinen mosara nin gumwa' nin nagsikabarang a maabig ta sain a
tutuon kayamanan ra. Matkap a andi' sara nin masiblet tan matkap a
sisasadya' saran mangitao nin main ra konran mampagkurang.
19 Sa wanin, mampaninep saran tutuon kayamanan a man'ilalwan ran
risibyen li' sa adapen. No wanin a gaw'en ra, maga'muran ray byay a peteg a
main nin kakanaan.

Say Bibilin tan Patanid na ni Pablo

20 Anaod, Timoteo, sain a nitalek komo, ilagen mo. Kumadayo' ka sa
irgu-irgo nin kasan kakanaan sa pangingikit nan Dios tan sa say mampi-
didiskusyunan ra tamo' a sain a peteg kanon kadunungan.
21 Wanin ta main saray nangako' sa sain nin peteg kanon kadunungan ket
nabarang saraynan mangkaikadayo' sa katutu'wan nin pammemper.
Bindisyunan nakamo kumon nin Dios.

Si Ikarwan Surat na ni Pablo kona ni TIMOTEO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sin sinurat nayayti ni Pablo si ikarwan surat na kona ni Timoteo, itaw yaynan na'teng nin mangkapriso sa Roma bana' anaod ta man'ipatanda' nayay Mabistan Patanda' na ni Jesu-Cristo. No maipa'ka' anamaet kona ni Timoteo, itaw ya et sin sain sa syudad nin Efeso nin mampangyakay konran mammemper itaw kona ni Jesu-Cristo.

Iti konan sitin surat, binibilin naya ni Pablo si Timoteo maipa'ka' sa abaw a bubagay nin mamaksaw nin nakem nan umanos sa pangingipatanda' na tan pangngawa' na nin raruma et nin gugawa' a nitalek nan Dios kona, mataman no main saray mamai-paidap kona tan sumubag sa uakay na.

Nipapanemtem na anamaet ni Pablo kona ni Timoteo, a saray tutawon wanran main nin pammemper ra bale' say pigagawa' ra ket abas, lalo et nin dumuka' saraynan dumuka' angga li' sa awron isusubli' na ni Cristo. Binibilin naya nin kaday'an nasaray wanin a tutawo. Nibarita' na anamaet a andi' ya nin kidiskusyon si Timoteo sa kasa gapo nin kabalikasan tan kasan pika'kaan para konan Dios, no kai edet, matkap nin pakandaen nan maong a gawa' na sa panunumbok tan pangangakay nin tutuon akay a nangibwat konan Dios.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Say pammagsen nin nakem na ni Timoteo (1:3–2:13)
Bibilin maipa'ka' sa kimeyen na ni Timoteo (2:14–4:8)
- Say matkap a pigagawa' nan sayay trabahador nan Dios (2:14-26)
- Say duka' a pigagawa' ran tutawo li' sa Susuyot a Awro (3:1-9)
- Say namatukduan nin bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (3:10-17)
- Say bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo (4:1-8)

Say kapapa'sar na ni Pablo (4:9-18)
Say patanid na ni Pablo (4:19-22)

1 Si'ko si Pablo a sa karabayan nan Dios ket tinudo' nakon apostol nan Cristo
a si Jesus. Nibaki' nako nin ipatanda' koy maipa'ka' sa byay a nipangako' nan
maga'muran tamo bana' ta naipasaya atamo konan Cristo a si Jesus.

2 Surat koyayti komo Timoteo*, a man'ikwinta kon anak kon diri a mabli
kongko.
Sapa kumon ta si Dios a si Ama tan si Uunuren tamon Cristo a si Jesus,
lawas a bindisyunan raka, inganga'dwen raka tan byan raka nin mabistan
kapapa'sar.

Pakikisalamat

3 Kisalamatan koya bana' komo a Dios nin nagsirbyan ran pupuon ko tan
mampagsirbyan ko anamaet nin tanda' ko a kusto a gawa'-gawa' ko. Ket,
awro tan yabi, panemtemen taka no dumasal ako.
4 Mapanemtem koy kaaakis mo sin nipatanidan atan rwa, kanya' nin
masulit akon ma'kit ka ta pigaw nin maliso a ririket ko.
5 Mapanemtem ko anamaet a peteg nin pagmamatalek mo konan Cristo,
a bilang anaod sa pagmamatalek na ni Loida a baying mo tan ni Eunice a

* **1:2** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Timoteo sa Ginwa-ginwa' 16:1.

inay mo. Sigurado ako a sain nin pagmamatalek mo ket sawanin kapada nin pagmamatalek ra.

Matkap nan Usaren ni Timoteo a Nipuya' kona

6 Ket ta wanin anaod, man'ipapanemtem ko komo a mas lalo mo et nin usaren nin maong sa pagsisirbi konan Dios a pakababa' a nipuya' na komo sin nipababo koy gamet ko sa ulo mo sa nipangibaki' komo.
7 Anaod, si Dios, say ipuya' na ket pangibwatan nin pakayadi' tamo tan nin pangangado' tamo tan nin pagdadangka' sa lalaman tamon diri, ambo' nin pag'inen atamon takrot.
8 Anaod, andi' ka nin mading'ey nin mangipatanda' nin maipa'ka' kona ni Jesus a Uunuren tamo, o bana' ta mangkapriso ako bana' sa pagsisirbi kona, no kai edet, sa pakayadi' nan Dios ket kipasaya ka kongko sa pangingirangep nin abaw a dya'dya' anamaet bana' konan Mabistan Patanda'.
9 Anaod sa sain a pakayadi' nan Dios, nisalba natamo ket kinayaban natamo nin mag'in atamon tutawo na nin naitalaga kona. Ginwa' nayti ambo' nin bana' sa gugawa' tamo, no kai bana' sa gagara na tan sa kamaungan na. Saytin kamaungan na, nigagara naynan gindat nin ipaga'muran kontamo sin saytaw et sin ba'yo nin tinmarana' a sarba yupa' sa gaw'en na nin Cristo a si Jesus.
10 Ket padaran nan nipa'kit anayti anaod nin kamaungan na sin pinaitawo yay Cristo a si Jesus a Mangingisalba tamo. Inanggawan nay pakayadi' nin patiti, ket nipadar na a peteg nin magnayon a byay yupa' konan Mabistan Patanda'.
11 Ket sinuyo' nakon Dios nin ibabaki' na ta pigaw nin ipatandaan tan iyakay koyaytin Mabistan Patanda'.
12 Siin a rason no mayin a mampangirangep akon wanti ket, kai ako gapo nin mading'ey. Anaod, katanda' koyay Dios a syay mampagmatalkan ko tan sigurado akon main pakayadi' nan prutiksyunan a byay ko a nitalek ko kona* anggan sa awron paninintinsya na.
13 Say kuston adal a narnge' mo kongko, sain a tumbuken mo sa pangangakay mo ket leg'an nin man-gaw'en mo in ituluy-tuloy moy pagmamatalek tan pangangado' a nagkamain komo bana' sa nikaipasaya mo konan Cristo a si Jesus.
14 Sa panunulong nan Ispirito nan Dios a mampiikap kontamo, pagawan mon maong in say mablin nitalek nan Dios komo.

Matkap nay Dumaer nin Tutuo ni Timoteo

15 Sawanin, tanda' mon peteg a ginurutan rakoyna nin dandani sarba ran saray isen sa prubinsyan Asia a mamper kona ni Jesus, pati sara si Figelo tan Hermogenes.
16 Bale' si Onesiforo, pirmi nan pinaksaw a nakem ko, kanya' nin mandawaten ko konan Uunuren tamo a tulungan nasara kumon a pamilya na. Mataman nin nakapriso ako ket kai nako nin nikading'ey.
17 Ana edet, sin nakarate' yadti sa syudad nin Roma ket, nipamuspusan nakon dinumog angga sin na'kit nako.
18 Tanda' mo anamaet a kukaabigan a ginwa-ginwa' na kongko isen sa Efeso. Ket anaod, gun-gunawan naya li' kumon nin Uunuren sa awron paninintinsya na.

---

* **1:12** *nitalek ko kona- O:nitalek na kongko.*

2

1 Ket si'ka anak ko, mag'in kan magsen sa kanakman mangibwat sa
panunulong a iti konan Cristo a si Jesus.
2 Anaod, saytaw say narnge' mon niyakay ko tan pinatutu'wan ra anamaet
nin abaw a tutawo, italek mo konran tutawon mapagmatalkan a makababa'
nin mangyakay anamaet konran raruma.
3 Kiranod ka nin mangirangep nin abaw a dya'dya' bilang sayay naipasal a
sundalo' nan Cristo a si Jesus.
4 Matkap a si sayay kapresan a sundalo', kai yayna kibiang-biang sa
gugawa' ran saray ambo' nin sundalo' ta apes nan paririketen nayay kuman-
danti na.
5 Wanin anamaet a lamang konan sayay kilumba' nin malayo; no kai na
nin sunuren a riglaminto konan sitin ikap, kai ya nin mabyan nin primyo.*
6 Anamaet a lamang, si matkap a mu'na anaod nin minabang sa
naprudukto sa nimula ket si mangmumula nin nagkapagal.*
7 Isip-isipen moytin man'ibari-barita' ko ket anaod si Catawan, ipatarusan
na li' komo nga'min a sarban saytin bubagay.
8 Isipen ma anaod si Jesu-Cristo. Sya, puri naya ni Adi' David* tan sya,
pinasubli' nayan mabyay nin Dios, a say maipa'ka' sa sayti ket matandaan
sa Mabistan Patanda' a man'iyakay ko.
9 Bana' anaod sa pangangakay ko nin siti ket mampangirangep akon abaw
a dya'dya' sawanin tan nakakadina ako et nin mangkapriso a bilang sayay
kriminal bale' say pakaipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios ket
kai nin makadinawan.
10 Wanin anaod kanya' nin siaanos kon man'itpel a sarban idap para
konran tutawon pinili' nan Dios, pigaw nin maga'muran ra anamaet a
pakaisalba a mangibwat konan Cristo a si Jesus ket kalamo' raya li' a Dios
anggan-angga.
11 O' saytin susarita' ket peteg nin tutuo:
No pa'sar naikalamo' atamoyna anaod nin nati kona ni Cristo,
mabyay atamo anamaet li' nin maikalamo' kona;
12 tan no itpel tamoy dya'dya' bana' kona,
kipag'uray atamo anamaet li' kona.
Ket no kai tamo nin alilbien konran tutawo a syay Uunuren tamo,
sya, kai natamo li' anamaet nin alilbien.
13 No wadi' a malamang atamo kona ni Cristo,
tutuo ya et a lamang sa nibari-barita' na ta
kai nin mampanguman a kinasi'no na.

Say Matkap a Pigagawa' nan Sayay Trabahador nan Dios

14 Ipapanemtem mo in a katutu'wan konran mammemper isen, tan sa
adapan nan Dios, bibilinen mosaran pal'isan ray mipupurpya maipa'ka'
sa kabalikasan tamo' nin sari-sarita'. Wanin ta, say pipupurpya ket kasan
maabig a maibi, no kai pangibwatan ana edet nin pakasida' nin pammemper
ran makarnge'.
15 Si'ka bale', asirtawen moy pangingipataros mo sa sain a katutu'wan
a nangibwat konan Dios. O', gaw'en moy anggawan nin mababa' mon
mag'in kan sayay trabahador nin makapaririket konan Dios, ket kasan sukat
ikading'ey mo.

---

* **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:25. * **2:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 9:10. * **2:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 1:1.

16 Pal'isan moy kibiang sa irgu-irgo nin kasan kakanaan sa pangingikit nan
Dios ta saray tawon sain a gawa' ra ket man'ikadayo' rasaray raruma tan say
lalaman ran diri konan Dios,
17 tan say uakay ra ket tumayak a bilang nin masakit a kanser. Saray rwa
konran saray mampangyakay nin sayti ket sara si Himeneo tan si Fileto.
18 Kinmadayo' sarayna sa katutu'wan ta man'ibarita' ran nayadi' anay
nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Sa wantin man'ibarita' ra ket
mansidaen ray pagmamatalek ran raruma konan Cristo.
19 Wanin man, si pa'sar pundasyon nin nipa'deng nan Dios a mantukduan
ran sarban mammemper ket ma'get ya. Sarayti nin rwa ket naisurat itaw:
"Maalilbi' nasaran Catawan a tutawon ikon na,"* tan
"Si si'numan a mangibarita' a tumutumbok nayan Catawan, matkap a
gurutan nayna a pangngawa' nin duka'."
20 Sawanin, maipada atamo sa nagsikabarang a uagamiren sa alakin bali
nan sayay mayaman. Ambo' nin sarba ket nagwa' sa balitok o pirak, no kai
main anamaet nin nagwa' sa basta kayo o luta'. Main nin agamiren nin
usaren no main nin ispisyal nin ukasyon, tan main anamaet nin agamiren
para basurawan nin itampal.
21 Kanya' nin si si'numan a kumadayo' sa kadukaan ket maipada ya sa
sayay mablin agamiren. Nitalaga nay byay na konan Uunuren ket mausar
naya tan lawas a nasadya' ya para sa animan a maabig a gawa'.
22 Anaod, kaday'an mo a duka' a man'apes-apesen ran gaw'en nin saray
malalago' et a kapada mo. Wanin et, ipamuspusan mo a lawas nin mapteg
a pigagawa' mo, tan mag'in lalo kaynan mapagmatalkan tan mapanglabi
tan makakituno* konran kalalamo' mon mampangrayo konan Catawan nin
main malinis nin kanakman.
23 Andi' mo nin pamirdyan nin udas a pididiskusyon a kasan kabalikasan
nin kapada ran saray tutawon kurang a tanda'. Tanda' moynan peteg a sayti
a pangibwatan nin piaaway nin tutawo.
24 Wanin ta, matkap a si sayay trabahador nan Catawan ket kai ya nin
kiaway-away, no kai edet, matkap nin mauyamo' ya sa sarba, maong yan
mangyakay tan mapamasinsya ya no main nin abas a ginwa' kona.
25 Matkap a ipatunong nasaran siuuyamo' a mangkumuntra sa uakay
nan Dios, awa' lamang nin pangibwaten na a magbabawi' sara tan alilbien
raynay katutu'wan.
26 Ket sa wanin, makabulos sarayna sa pa'sar nipangla'wan nan Dimunyo
a syay mampanga'get konra ta pigaw nin gaw'en ra no ani a rabay na.

3

Say Duka' a Pigagawa' ra li' nin Tutawo sa Susuyot a Awro

1 Tandaan moyti bale': Sa susuyot a panaon ket pinasyan idap li' nin maong
a magtrabaho para konan Dios.
2 Wanin ta kasabyan ra li' nin tutawo ket say lalaman ran diri tamo' a isipen
ra, rupan kwarta sara, mipaong sara, marangas sara, mamaduka' saran
kapada ran tawo, kai sara mangibilang konran mangatua ra, kasan utang
ran maong a nakem konan Dios tan konran tutawo, ambo' saran makaDios,
3 kasan kaingaran ran mangawa'nan, kai sara makapirduna, mamaduka'
sara, kasan pagdadangka' ra sa lalaman ran diri, marumi' sara, tan guraen
ray sarban maabig;

---

* **2:19** Bilang 16:5. Siti ket sigon ya sa nipangipataros nin U'nan Tistaminto sa Griego. * **2:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Corinto 6:6-7; Galacia 5:22-23; Colosas 3:12-15; 1 Timoteo 6:11.

4 tutraidor sara, ikon ray ikon ra, magmamalaki sara, gustu-gusto ran
gaw'en a makapariga sa byay dyan si aduen yay Dios.
5 Rilihyuso sara bale' kai raya nin aburuyan a Dios nin umanen nay byay
ra yupa' sa pakayadi' na. Kaday'an mosara a wanin nin klasin tutawo!
6 Anaod, main sara konra a manaktika nin makasrep sara sa bubali ta
pigaw nin mapag'urayan rasaray bubbayin garanggandyang. Mangkaby-
atan saraytin bubbayi bana' sa kasalanan ra tan mangkaayat sara nin saka-
sakalakoynan klasin kadukaan bana' sa man'apesen ra.
7 Man'adalen ray sarbaynan klasin akay, bale' kai ra et a lamang nin
maalilbi' a katutu'wan nin nangibwat konan Dios.
8 Sarain nin tutawon manglilingo, no pa'no a si Janes tan si Jambres*
ket kinmuntra sara kona ni Moises sin saytaw, wanin anamaet, sarain,
mangkumuntra sara sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios. Duka' anay
kaisipan ra tan andian nasaran Dios maipa'ka' sa pammemper ra.
9 Bale' kai nin lamang nin tumuluy-tuloy in a man-gaw'e-gaw'en ra ta sa
ka'tengan ket matandaan anaod nin sarba a abas sara kapada a say kaabasan
ra ni Janes tan ni Jambres ket natandaan.

Say Namatukduan nin Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

10 Si'ka bale', Timoteo, naadal nakon maong. Tanda' moy man'iyakay ko,
say ugali' ko, say gagara ko sa byay, say pagmamatalek ko konan Dios, say
anos ko, say panglalabi ko sa kapada kon tawo tan say nipangitpel ko nin
abaw a nipamadya'dya' kongko.
11 Tanda' mo et nin abaw a dinalanan kon nipanuksa-duksa' a bilang sa
say nangyadi' kongkodtaw sa Antioquia, sa Iconio tan sa Listra. Aninay idap
saytaw a nirangep ko! Ket si Uunuren nilasat nako sa sarban sain!
12 Anaod, sarba ran marabay nin magkabyay nin mapteg sa pangingikit
nan Dios bana' sa nikaipasaya ra konan Cristo a si Jesus ket dumalan sara sa
pakaduksa-duksa'.
13 Saray duka' anamaet bale' nin tutawo tan saray manglilingo, mandu-
muka' saraynan mandumuka'. Tumuluy-tuloy saran manglingo tan sara
anamaet a lamang a tumuluy-tuloy nin malingo.
14 Bale' si'ka, Timoteo, dumaer ka sa sayti a naadal mo komi tan peteg a
mantepren mo, bana' ta katanda' mosara anaod a nangyakay-akay komo
15 tan bana' ta tanda' mo anamaet ana a Masanton Kasuratan nangibwat et
sin anak ka. Sayti ket namu'kas nin kanakman mo maipa'ka' sa pakaisalba
mangibwat sa pagmamatalek konan Cristo a si Jesus.
16 Say intiro nin Masanton Kasuratan, si Dios a nangipangisip a nisurat ti*
ket mausar ti sa* pangangakay nin katutu'wan tan sa pakatanda' sa abas
a mangkagawa', sa pangingipatunong nin lingo tan sa pangangakay nin
mapteg a pagkakabyay,
17 ta pigaw nin si tawo nan Dios ket mag'in kasan pagkurangan na tan
mag'in naisadya' yan maong para sa animan a maabig a gawa'.

4

Say Bibilin na ni Pablo kona ni Timoteo

---

* **3:8** Sigon sa kaugalian ran Judio, rwan manggagamod sarayti nin kalamo' ran saray taga Egipto nin kinmuntra kona ni Moises (Exodo 7:11-22; 8:7-19; 9:11). * **3:16** ***Kasuratan, si Dios...naisurat ti-*** *Sa Griego:Kasuratan, binyan nan inanawa na nin Dios.* * **3:16** *mausar ti sa- O:mausar anamaet a sarba nga'min nin Masanton Kasuratan nin nipaisip na nin Dios sa.*

1 Timoteo, edengan koytin gan-gan komo sa adapan nan Dios tan nan
Cristo a si Jesus. O' anaod sya, sumubli' ya nin sintinsyawan nasaray mabyay
et man tan saray nunati ana tan syay mag'uray ana nin sayay adi'.
2 Ket anaod, ipatanda' may Mabistan Patanda'. Matkap a sisasadya' kan
pirmi nin gaw'en in sa animan a kapapa'sar. Matkap a siaanos ka sa
pangangakay mo nin ipatarusan mo konran tutawo a abas a man-gaw'en ra
tan bibilinen mosaran maong nin magbabawi' sarayna tan pagsenen moy
nakem ran saray man-gumwa' nin no ani a mapteg.
3 Wanin ta rumate' li' a panaon a kai rayna nin reng'en nin tutawo a kuston
uakay, no kai edet, bana' ta rabay ra nin sunuren a duka' a uapes ra, mangkit
saraynan mangkit nin mangangakay a mamarita' konra nin say no ani a
rabay-rabay ran reng'en.
4 Kai rayna anaod nin reng'en a katutu'wan no kai say reng'en ra tana ket
say pinabrikan istu-isturya.
5 Si'ka bale', Timoteo, matkap a maga'getan mo a kanakman mo maipa'ka'
sa sarban bagay. Itpel moy sarban dya'dya'. Ipatanda' may Mabistan
Patanda' tan gaw'en mon maong a sarban rispunsibilidad nin nibi komo.
6 Wanin ta dandani akoyna nin lumakwan konan sitin byay ket pa'sar nin
byay ko a man'ida'ton ana konan Dios.
7 Ginwa' koy anggawan nin mababa' kon kapada nan sayay mangkilumba'
nin malayo. Ket, maibarita' kon narate' koyaynay peteng; nagmatalkan koy
sarban nipuya' nan Dios kongko.
8 Kanya' nin sawanin, main anan naisadya' para kongko nin sayay primyo
a maibi kongko bana' ta mapteg a byay ko sa pangingikit nan Uunuren
ko. Sya a mapteg nin hwis a mami kongko nin sitin gun-guna sa Awro li'
a Manintinsya ya. Ambo' tamo' nin kongko no kai pati konran sarba ran
masulit nin mantuma'gan sa isusubli' na.

Say Kapapa'sar na ni Pablo

9 Timoteo, no magwa', mako kaynadtin tampor.
10 Anaod, si Cresente ket nako ya sa prubinsyan Galacia*, tan si Tito* ket
sa prubinsyan Dalmacia. Si Demas bale', linakwanan nakoyna a nako ya sa
Tesalonica ta kinaririktan nayna a karigawan nin madumog iti sa mundo.
11 Si Lucas tana a kalamo' ko ket dalanen ma tan i'ras ma li' si Marcos ta
makatulong ya kongko sa trabaho maipa'ka' konan Catawan.
12 Ket si Tiquico anamaet, nibaki' koyan makodsen sa syudad nin Efeso.
13 No mako kaynadti li', awiten maytaw si seket kon para ray'ep a nibati'
kodtaw konra ni Carpo itaw sa syudad nin Troas. Awiten mo anamaet a
lulibro ko, laloynaytaw say katat a nanuratan ko.
14 Sangkadukaan a ginwa' na kongko ni Alejandro a panday nin gansa'.
Wanin man, si Uunuren anay makauray nin manusa kona sigon sa kadukaan
a ginwa-ginwa' na.
15 Pakailag kan maong kona ta mangkuntrawen nan maong a man'iyakay
tamo.
16 Sin primiro kon nidipinsa a lalaman ko sa kurti, bukud-bukod ko tamo'
ta pinauryan rakoyna nin sarba. Sapa kumon ta kai na ikwinta nin Dios a
kasalanan ra in say ginwa' ra.
17 Wanin man, si Uunuren, tinulungan nako tan pinagsen nay nakem ko
ta pigaw nin maipatanda' koya nin maong a Mabistan Patanda'. Ket narnge'

---

* **4:10** ***Galacia***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Gaul.* * **4:10** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Tito sa Galacia 2:1; 2 Corinto 2:13; 7:6; Tito 1:5.

rayan sarba ran tawodtaw sa kurti, tan nisalba nako anamaet sa kasan sapo
nin pakasintinsya nin patiti.
18 Anaod si Uunuren, ituluy-tuloy nako nin iligyas sa sarban kadukaan
anggan irate' nakodtaw sa Pag'adian na sa langit nin kai gapo nin mangno.
Itandudo' yay ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

Say Patanid na ni Pablo

19 Pakumustawen mosara pa para kongko a mitraasawan Priscila tan
Aquila*, tan sarba ran sa pamilya na ni Onesiforo.
20 Si Erasto pinaibati' ya sa syudad nin Corinto. Si Trofimo anamaet ket
nibati' koyadtaw sa Mileto ta main nin masakit na.
21 Gaw'en moy anggawan nin mababa' mon makapika' anadti ba'yo a
panaon nin maray'ep.
Mampakumustawen raka ni Eubulo, Pudente, Lino, Claudia tan saray
sarba ran raruman mammemper iti kona ni Cristo.
22 Sapa kumon ta paksawen na ni Uunuren a nakem mo.
Bindisyunan nakamo kumon nin Dios!

* **4:19** Mabasa et a maipa'ka' konran saraytin mitraasawa sa Ginwa-ginwa' 18:1-2,18.

Si Surat na ni Pablo kona ni TITO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si Tito, saya yan ambo' nin Judio; nag'in ya nin mammemper kona ni Jesu-Cristo yupa' sa nipangipatanda' na ni Pablo konan Mabistan Patanda'. Nag'in nayan kala-kalamo' ni Pablo a katulungan naya sa trabaho para konan Catawan. Saya yan mailalwan kanya' nin nibati' nayadtaw sa islan Creta ta pigaw nin tulungan tan ipatunong nay kapapa'sar nin dudupong ran mammemper itaw.

Sin sinurat nayayti ni Pablo say kapapa'sar sa dupong ran mammemper ket makapabereng. Kasa et nin nasuyo' nin pupangulo nin dudupong nin mammemper, tan abaw sara konra a mampangyakay nin abas a uakay ket manlingwen saray raruma konran mammemper. Saya et, sarain nin mangangakay ket mampangwa' saran duka' nin mampangikadayo' konran mammemper sa mabistan byay a rabay na nin Dios. Kanya' nin sinmurat ya si Pablo kona ni Tito ta pigaw nin matandaan na a kuston pangrisulba sa saytin prublima.

Iti konan sitin surat na ni Pablo, man'ipapanemtem na kona ni Tito no ani-ani a matkap a pigagawa' nan sayay manepeg a mag'in nin pangulon dupong ran mammemper itaw. Man'iyakay na et kona ni Tito no pa'no a matkap a piuugali' ran nagsikabarang nin myimbro tan no pa'no nasaran ipangulwan tan iyakay ni Tito. Man'ibibilin na anamaet kona ni Tito a matkap a ima'nwen nasaray mampangyakay nin kuntra sa tutuon akay a nangibwat konan Dios ta sayti ket mampangibwatan nin pipupurpya tan pakasida' nin uksoy ran mammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-4)
Say nipagwa' kona ni Tito sa dupong itaw sa Creta (1:5–3:11)
Say panunuyo' nin pangulo (1:5-9)
Matkap nin patgenen nasara ni Tito a mampangyakay nin abas (1:10-15)
Maipa'ka' sa no ani a iyakay-akay na ni Tito (2:1-15)
Maipa'ka' sa piuugali' ran mammemper (3:1-11)
Dawat tan patanid na ni Pablo (3:12-15)

1 Si'ko si Pablo, aripen nako nin Dios tan apostol nako ni Jesu-Cristo. Nibaki'
nakon Dios ta pigaw nin keen ko nin pa'geten a pagmamatalek ran saray
pinili' nan mag'in nin tutawo nan diri, tan ta pigaw nin ipatandaan ko
konra a katutu'wan nin maipa'ka' kona, nin mangipa'kit konra no pa'noy
magkabyay nin maikana' konan Dios.
2 Ket say bunga nin sain ket si masigurado ra anaod a mabyay sara anggan-
angga nin iti konan Dios a nipangako' nayna nin gindat ba'yo naya et nin
pinarsa a mundo. Anaod, kai ya gapo nin mibula'-bula'
3 kanya' nin sa kuston panaon a nitalaga na, pinangibwat na a matandaan
yay Mabistan Patanda' na. Sawanin si Dios a syay Mangingisalba tamo,
nigan-gan na a ipatanda' koyaytin Mabistan Patanda' na a siti nipya nan
gaw'en ko.

4 Surat koyayti komo, Tito, a man'ikwinta kon anak kon diri bana' ta pariho
atan mampagmatalek kona ni Jesu-Cristo.

Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Cristo a si Jesus a
Mangingisalba tamo, bindisyunan raka tan byan rakan mabistan ka-
papa'sar.

Say Panunuyo' nin Pangulo

5 Tito, dinawat kon mabati' kadsen sa isla nin Creta ta pigaw nin ituloy mon
ipalasta a bubagay a matkap et nin ipalasta sa dupong ran mammemper tan
ta pigaw nin manuyo' ka nin saray lalakin mangipangulon dupong sa barang
sayay babalidsen. Sunuren moytaw say nibibilin ko komo:
6 Si sayay pangulo, matkap a kasa gapo nin gawa' na a maitudo' nin abas.
Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na.* Matkap a saray a'nak na ket
mammemper sara kona ni Cristo anamaet tan kasan mairgon duka' a
gawa' ra o a suplado sara.
7 Anaod, matkap a kasa gapo nin gawa' nan si sayay mammaga ran
mammemper a maitudo' nin abas bana' ta sya a nangipyawan nin say
pammaga konran saray tutawo nan Dios. Matkap et a ambo' yan marangas
tan ambo' yan maisasager tan ambo' yan mabubok. Matkap a ambo' yan
abusado tan ambo' yan maapes sa kwarta.
8 Ana edet, matkap a mapanan'ili ya, karirikitan nay mabistan pigagawa',
pirmi nin kusto a pangingisip na, matunong ya, maringgas a pinanakem na,
tan mapukpukan nay lalaman nan diri.
9 Matkap anamaet nin mapa'get a pangangakay na nin si tutuon minsahi
nin mapagmatalkan a nangibwat konan Dios.
Matkap nin wanin bana' ta sa pangangakay nan saytin tutuon akay ket
mapa'get nay pammemper ran kapada nan mammemper tan maipa'kit na
a saray mangkumuntra sa katutu'wan ket iti sara sa abas.

Matkap nin Patgenen nasara ni Tito a Mampangyakay nin Abas

10 Wanin ta abaw saradsen komoyo a kai marabay nin tumulok sa tu-
tuon akay a gagara ran lingwen rasaray kalalamo' ra sa uakay ra a kasan
kakanaan. Ka'bawan konran sarayti ket saray mammemper nin Judio.
11 Matkap nin patgenen mosara in ta main nin abaw nin intiron pamilya a
manlingwen ra bana' sa pangangakay ra nin ambo' nin manepeg nin iyakay,
tan say gagara ra nin mangyakay ket makapading'ey, say magkakwarta sara.
12 Saya intaw nin tawo a kapada ran taga Creta a sya man'ikwinta
yan sayay prupita, wana “Saray tagadti sa Creta, ugali' ray mibula'-bula',
bara'mon mabayanin ayep a pigagawa' ra. Matamlad sara tan masiba' sara.”
13 Sain nin wana ket tutuo anaod. Kanya' nin ikapuet mosaran maong ta
pigaw nin maipteg a pammemper ra,
14 tan ta pigaw nin kai rayna nin pirdyen a tyimpo ra nin rumnge' sa
pinabri-pabrikan istu-isturya ran Judio tan ta pigaw nin kai rayna nin
sunuren a igan-gan ran saray mangkumuntra sa katutu'wan nan Mabistan
Patanda'.
15 Si sayay tawon say kanakman na ket naparinggas ana, ibilang naynan
maringgas a sarban bagay. Bale' saray tutawon say kanakman ra ket kai
et nin naparinggas tan kasan pammemper ra konan Dios, kasa gapo nin
ibilang ran maabig bana' ta bara'mo nin say sarba ket namansawan ana nin
kadukaan nin kanakman tan kunsinsya ra.
16 Man'ibarita' ra a katanda' rayayna a Dios bale' say gawa'-gawa' ra ket
kuntra sa man'ibarita' ra. Gura' nasaran Dios, suplado sara tan kai sara gapo
nin makagwa' nin animan a manepeg.

---

* **1:6** *Matkap a sayan-saya tamo' a asawa na. - O:Matkap a mi'sa ya tamo' nin sumrep sa istado.*

2

Maipa'ka' sa no Ani a Iyakay-akay na ni Tito

1 Bale', si'ka Tito, matkap a lawas mo nin iyakay a no ani a kumpruntado
sa tutuon akay.
2 Bibilinen mosaray mangasisiken a matkap nin kusto a pangingisip ra.
Matkap a maigalang sara bana' sa mabistan pigagawa' ra, tan matkap a
mapagdangka' sara sa lalaman ran diri. Matkap nin peteg a pagmamatalek
ra konan Dios, a pangangado' ra konran kapada ran tawo tan a pangingitpel
ran idap.
3 Wanin anamaet, bibilinen mosara a mangatuntawon bubbayi. Ibibilin
mo konra a magkabyay sara nin maibagay nin kabibyay ran tutawo nan Dios.
Matkap a andi' sara nin mamaduka' tan andi' sara nin mabubok. Ana edet,
mangyakay sara nin sarban maabig,
4 ta pigaw nin maakayan rasaray malalago' et nin bubbayi nin mag'in nin
mapangado' konran asawa ra tan a'nak ra.
5 Matkap a maakayan rasarayti et a malalago' nin bubbayi nin matkap a
mapagdangka' sara sa lalaman ran diri, malinis a kabibyay ra, maasikaso
sara sa pammali ra, mabistay ugali' ra, tan paisirong sara konran asawa
ra. Ket no wanin a pigagawa' ran malalago' et nin bubbayi, kasa nin
makapag'irgo nin duka' nin kuntra sa minsahi a nangibwat konan Dios.
6 Wanin anamaet a lamang, bibilinen mosara a malalago' et nin lulalaki a
matkap a mapagdangka' sara sa lalaman ran diri.*
7 Si'ka anamaet, Tito, matkap a sa sarban bagay ket mag'in kan ihimplo
konra sa pangngawa' mo nin maabig. Sa pangangakay mo, matkap a malinis
a gagara mo tan kumpruntado sa minsahi nan Dios nin man'iyakay mo.
8 Say susarita' mo ket matkap a peteg nin kusto a kasa gapo nin maka-
pamalaw a sayti ket abas, ta pigaw nin saray mampanguntra kontamo ket
duming'ey sara ta kasan maibarita' ran maipamaduka' kontamo.
9 *Bibilinen mosara anamaet a uaripen nin mammemper a paisirong sara
konran amo ra tan matkap a makaparirikat sara konra sa sarban pagsisirbi
ra. Matkap a andi' sara nin umba-umbat konra
10 tan andi' sara nin mangalap nin ikon ran amo ra, no kai edet, ipa'kit ra sa
sarban kimey ra a peteg a mapagmatalkan sara. Ket no wanin a pigagawa'
ran ualila' a mammemper, maipa'kit ra sa tutawo a kabistawan nin uakay
maipa'ka' konan Dios a Mangingisalba tamo.
11 Anaod, nipa'kit nan Dios a kamaungan na a yupa' sa sayti ket maisalba
atamon sarban tawo.
12 Sa nipangipa'kit nan saytin kamaungan na, ket man'iyakay natamo nin
gurutan tamoynay pagkakabyay nin subag sa no ani a rabay na tan say duka'
a man'apesen ran saray ambo' nin mammemper kona. Man'iyakay na et
kontamo a magkabyay atamoyna nin mapagdangka' sa lalaman tamon diri,
nin mapteg tan kumpruntado sa no ani a rabay na leleg a mangkabyay atamo
et iti konan sitin mundo.
13 Matkap anaod a wanin a pagkabyay tamo leg'an a mantaga'nan ta-
moyaytaw si makaparirikat kontamo a mansiguradwen tamo, say paka'kit
tamo li' sa kata'gayan na ni Jesu-Cristo no sumubli' yaynadti. Sya, maka-
pangyayadi' nin Dios tan Mangingisalba tamoya.

---

* **2:6** Main saray nangadal konan Biblia a nilamo' rayay *sa sarban bagay* sa suyot nan siti tan main saray raruma a nilamo' raya sa tarana' nan sumunor a birsikulo. * **2:9** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; 1 Pedro 2:18-20.

14 Nigagara nan nibi a byay na para kontamo, ta pigaw nin galten natamo
sa pakauray nin sarbaynan kadukaan, tan ta pigaw nin paringgasen natamo
nin mag'in atamon tutawo na nin masuet nin gumwa' nin maabig.
15 Sarba anaod nin sain, iyakay mo konran mammemper isen, a bibilinen
mosara tan ikapuet mosara no main nin mangka'kit mon abas a gawa' ra.
Sa pangwa' mo nin sain, ipakana' moy pakayadi' a nibi komo. Andi' mo nin
aburuyan a kai raka nin kabilangan.

3

Maipa'ka' sa Piuugali' ran Mammemper

1 Tito, ipapanemtem mo konran mammemper isen a matkap a paisirong
sara sa gubyirno tan konran sarba ran mampag'uray. Matkap nin mag'in
saran matulok a pirmi saran nakasadya' nin gumwa' nin animan a mabista
a matkap nin gaw'en.
2 Matkap a andi' sara nin mag'irgo nin makasida' sa si'numan tan andi' sara
nin kiaway-away, no kai edet, matkap a mapamasinsya sara tan siririspito
sara sa sarban tawo.
3 Wanin anaod ta mataman nin si'tamo, sin saytaw ket kurang anamaet
a pakatanda' tamo maipa'ka' konan Dios tan masubag atamo intaw kona.
Liningu-lingo atamo tan nibarang atamo nin ambo' nin kuston akay tan
inaripen atamo nin nagsikabarang nin bakas nin kadukaan tan riga nin
naimundwan. Nagkabyay atamo et intaw nin napno' nin kadukaan tan
imbel. Gura' ratamo nin kapada tamon tawo ket gura' tamo sara anamaet.
4 Wanin man a kapapa'sar tamo, si Dios a Mangingisalba tamo, sin narate'
a panaon nin nipatandaan nay kamaungan na tan pangangado' na kontamo
ket,
5 nisalba natamo. Nisalba natamo anaod ambo' nin bana' ta nangwa'
atamo nin maabig, no kai bana' tamo' sa inganga'do na kontamo. Nisalba
natamo a bilang nin naiyanak atamon uman bana' sa gawa' na nin Ispirito
na nin mampalinisen natamo tan man'umanen na a pitatawo tamo.
6 Siti anaod nin Ispirito na, nibi naya nin Dios kontamo nin sibubulos bana'
sa ginwa' na ni Jesu-Cristo a syay Mangingisalba tamo.
7 Si gagara a ginwa' na in anaod nin Dios ket ta pigaw nin yupa' sa
kamaungan na kontamo ket ikwinta natamo nin mapteg tan magkamain
atamo nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios a siin a man'ilalwan
tamoyna sawanin.
8 Sain nin nibari-barita' ko ket peteg nin tutuo. Kanya' nin rabay kon iyakay
mo in nin maong konran saray mampagmatalek konan Dios isen, ta pigaw
nin mag'in saran maseseg nin pirmi sa pangngawa' nin maabig. Sain nin
uakay ket pinasya nin anda' tan makapami nin kaabigan sa sarba nin tawo.
9 Anamaet bale', pal'isan moy pididiskusyon a kasan kabalikasan, say
maipa'ka' konran abaw a mitutumbok nin pupuon, say pipupurpya tan
piaaway maipa'ka' sa Gugan-gan a nibi kona ni Moises. Pal'isan mo in anaod
bana' ta sain ket kasan maabig nin maibi tan kasan kakanaan.
10 No main nin tawon mampanida' nin uksoy ran mammemper, ima'nwen
ma sa man-gaw'en na. Ket no nirwa mayna li' nin inima'no ket kai ya et nin
mangrenge', kasaynan kabiangan mo kona a kwinta ambo' maynan kalamo',
11 bana' ta tanda' mo a siti nin tawo ket nabarang yayna ta mataman nin
tanda' naynan kasalanan ti a man-gaw'en na ket man'ituloy na et a lamang.

Dawat tan Patanid na ni Pablo

12 Ibaki' koyadsen komo si Artemas o si Tiquico. Ket no rinmate' yaynadsen
li' a si'numan konra, ipamuspusan mon makodtaw kongko sa syudad nin
Nicopolis, ta itaw ako li' leleg nin panaon nin maray'ep.
13 Maipa'ka' kona ni Zenas a abugado tan si Apolos, gaw'en moy anggawan
nin mababa' mo nin matulungan mosara sa kaiibwat ra. Siguradwen mo nin
main a sarban matkap ra.
14 Matkap a maadal ra anamaet nin kalalamo' tamon mammemper isen a
pakaseseg nin gumwa' nin maabig, ta pigaw nin tulungan rasaray peteg nin
makatkap nin tulong. Wanin anaod a gaw'en ra ta pigaw nin say byay ra ket
main nin mabistan bunga.
15 Mampakumustawen raka nin sarba ran kalalamo' kodti. Iparate' mo pa
a pammakumusta mi anamaet konran bubsat tamo sa pammemper isen a
mampangawa'nan komi.

Bindisyunan nakamo kumon nga'min nin Dios.

Si Surat na ni Pablo kona ni FILEMON

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti si Filemon, saya yan mammemper nin mayaman ya ket main nin aripen na nin say ngaran na Onesimo. Sin saytaw ket inusar yay alakin bali na ni Filemon nin pididinepan ran mammemper kona ni Cristo. Angangko, taga ya Colosas si Filemon bana' ta sa surat na ni Pablo konran taga Colosas ket nisalambit naya si Onesimo tan si Arquipo (Colosas 4:9,17), wanin anamaet iti konan sitin surat na.

Sa angan-angan tinakawan naya si Filemon ni Onesimo (1:18) ket nalayo yan nako sa Roma. Sin sain ket itaw ya anamaet nin mangkapriso si Pablo. Say dusa nin aripen a nalayo ket patiti.

Sin sinurat nayayti ni Pablo, mangkapriso ya bana' sa pangingipatanda' na maipa'ka' kona ni Cristo ket sin siti nin panaon, nakatanda' naya si Onesimo. Bana' sa nipangyakay na ni Pablo, nag'in yan tumutumbok nan Cristo si Onesimo tan sayay mablin amigo na ni Pablo (1:10). Kanya' nin nanurat ya si Pablo kona ni Filemon ta pigaw nin dawaten na kona a akuen nayan sumubli' si Onesimo ambo' tamo' nin sayay aripen no kai sayay amigo nayna, tan saya nin tumutumbok konan Cristo.

Sangkaadanyan anay kaingaran nin pakiirgo nan sitin surat konran sinuratan sa sarbaynan surat na ni Pablo. Ket, ma'kit a adanin tuloy a piamigo ra ni Pablo tan ni Filemon sa nipanurat konan siti.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pakumustawen rasara ni Pablo tan Timoteo si Filemon tan saray kalalamo' nadtaw (1-3)
Kisalamatan nayay Dios ni Pablo sa pigagawa' na ni Filemon (4-7)
Si Dawat na ni Pablo a akuen naya kumon ni Filemon si Onesimo (8-22)
Pakumustawen raya si Filemon nin saray katrabahwan na ni Pablo (23-25)

1 Komo, Filemon, a mampablyen min peteg nin amigo tan katrabahwan.

Si Pablo ako a mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Cristo a si Jesus.

Iti ya sawanin si Timoteo a busat tamo sa pammemper sin mansuraten koyayti komo, busat a Filemon,

2 tan kona anamaet nin dupong ran mammemper a mididinep nin mangrayo konan Dios isen sa bali moyo, tan wanin anamaet kona ni Apia* a busat tamo sa pammemper, tan kona ni Arquipo a kapada min bilang nin sundalo' sa trabaho mi.

3 Sapa kumon ta si Dios a syay Ama tamo tan si Uunuren tamon Jesu-Cristo bindisyunan rakamo tan byan rakamon mabistan kapapa'sar.

4 Busat a Filemon, mampakisalamatan koya lawas bana' komo a Dios nin main ikon kongko tepe' nin dumasal ako

5 ta narnge-narnge' ko a maipa'ka' sa pangangawa'nan mo konran sarba ran tutawo nan Dios tan sa pagmamatalek mo kona ni Uunuren a Jesus.

6 Man'idasal ko a yupa' sa pagmamatalek mo tan bana' sa pakasari'-sari' moyna nin sarban mabista nin man'ipaga'mor nan Dios kontamo, ket main nin magwaan anan magwaan nin say pakikalamo' mo konran tutawo nan Dios ta pigaw nin maitandudo' ya si Cristo.

---

* **1:2** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko, si ***Apia***, syay asawa na ni Filemon.

7 Anaod, napaririket tan naliwaliwa akon tuloy sa sain nin pangan-
gawa'nan mo konran tutawo nan Dios, busat, ta pinaksaw moy nakem ra.
8-9 Ket bana' anaod ta wanin a pangangawa'nan mo konran tutawo nan
Dios, main pa nin dawaten ko komo. Magwa' ko kumon nin igan-gan a
gaw'en mo no ani a manepeg bana' sa kapangyadian a nibi na anaod kongko
ni Cristo, bale' wanin man, dawaten koy inganga'do komo. Si'ko, si Pablo a
sayay masiken ana tan mangkapriso bana' sa katutulok ko konan Cristo a si
Jesus,
10 ket, painganga'do ako para konan saya nin kongko ket nag'in koya nin
anak yupa' sa nipangiparmaw ko kona sa pammemper leleg nin iti kami sa
priswan. Sya ket si Onesimo.*
11 Sa napalabas a panaon, kasa nin sirbi na komo bale' sawanin masirbi
yayna komo, tan wanin anamaet kongko.
12 Pasublien koyayna komo si Onesimo ket bana' sa pammabli kon tuloy
kona, bara'mo anan lamang nin man'ipa'wit koyay puso' ko.
13 Rabay ko kumon nin mantiniwen koya yapo' iti ta pigaw nin matulungan
nako nin ikwintan tulong mo kongko leg'an a mangkapriso ako bana' sa
pangingipata-patanda' ko konan Mabistan Patanda'.
14 Bale' kai ko nin gaw'en in nin kasa nin aburoy mo ta kai ko rabay a
napasu-pasuet ka sa panunulong mo kongko no kai edet, nangibwat nin diri
komo.
15 Anaod, magwa' a naisyay ya nin nadali' komo si Onesimo ta pigaw nin
sa isusubli' na ket kalamo' maynan anggan-angga.
16 Sawanin, ambo' ya tana nin basta aripen no kai masurok yayna dyan
aripen ta sya, saya yayna nin mabli nin busat sa pammemper. Mabli yan
tuloy kongko, ket mas mabli ya et nin adayo' komo, bana' ta aripen ma tan
bana' ta mibsat kamo konan Uunuren.
17 Anaod, ta man'ikwinta nakon talaga nin kalamo', akuen ma pa si
Onesimo nin kapadan pangangako' mo kongko.
18 No wadi' ta main nin kasalanan na o utang na komo, si'koy singiren mo.
19 Kiten mo, si'kon diri a nanurat konan siti:
Si'ko si Pablo, si'ko a mamayad komo.
Kai koyna matkap nin itambay et nin utang mo kongko a pagkamain mo nin
byay a iti kona ni Cristo.
20 Anaod, busat, pagustwan mo in pa nin dawat ko komo alang-alang sa
pibsatan ta kona nin Uunuren. Paksawen mo pay nakem ko ta mibsat ata
kona ni Cristo.
21 Sinurat koyayti nin matalek ako a tumulok ka sa mandawaten kodti, tan
tanda' kon masurok et pa et a gaw'en mo.

22 Anamaet, isadyaan rako pa nin mapagtuluyan kodsen ta mampilalo ako
nin iyaburoy na nin Dios a makasubli' akodsen komoyo bana' sa kadadasal
moyo.
23 Si Epafras, a sayay kapada kodtin mangkapriso bana' sa katutulok na
konan Cristo a si Jesus, mampakumustawen naka.
24 Wanin ra anamaet nin kukatrabahwan ko a sara si Marcos, Aristarco,
Demas tan si Lucas.
25 Rumate' kumon komoyo nga'min a bindisyon na ni Uunuren a si Jesu-
Cristo.

---

* **1:10** Say rabay nan sarita'nen nin sitin ngaran a ***Onesimo***, masirbi.

Konran Kapada kon
HEBREO
nin Pinili' nan Dios

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat konran Judio nin mantumumbok kona ni Jesus, kai nin tanda' no si'noy nanurat. Si gagara a sinurat ya ket ta pigaw nin mapagsen a nakem ra maipa'ka' sa pammemper ra. Bana' ta man'umabaw nin kasan tegen a idap, dandani rayna nin pauryan a pammemper ra kona ni Cristo ket sumubli' sarayna sa rilihyon ran Judio. Iti konan sitin surat mampau'nawan nasaradti nin mi'nem nin parso maipa'ka' sa panunusa nan Dios konran mamauryan sa pammemper ra kona ni Jesus (2:1-4; 3:7-19; 4:11-13; 5:11–6:12; 10:26-39; 12:25-29). Liwaliwawen nasara anamaet yupa' sa pangingipada na konra konran puon ra nin madaer sara sa pagmamatalek ra konan Dios (10:39–12:3). Mampagsenen nan nanurat a nakem ra yupa' sa pangingipatanda' na nin say maipa'ka' sa sangkata'gayan a kapapa'sar nan si syay Anak nan Dios.

Nipapalaway nayti e nin tulon bubagay a maipa'ka' kona ni Jesus:

Si primiro ket, sya a Anak nan Dios nin kasan tarana' tan kasan anggawan. Naadal na a katutulok konan Dios sin nangirangep yan dya'dya', ket bana' sa sain tan bana' ta syay Anak nan Dios, mas ata'gay yan adayo' dyan saray prupita tan si Moises, tan wanin et konran uanghil.

Ikarwa, say ginwa' na ni Jesus ket mas mablin adayo' dyan say man-gaw'en ran pupadi' ran Judio, kanya' nin sya a sinmili konra ta i'deng nasaran anggan-angga a tutawo konan Dios.

Ikatlo, bana' kona, nila'pos a pangingisalba konran tutawo bana' ta sya a maikana' nin mangwa' nin matukid a kaugalian ran Judio tan say gagara nin pangingida'ton nin uayep konan Dios.

Anaod, si nanurat, nibarita' nay maipa'ka' sa sain ta pigaw nin saray makabasa konan siti ket, mag'in nin ma'get a pammemper ra kona ni Jesus, mataman nin sabtan anan tuloy nin pakapai-paidap ra. Sa suyot a parti nan surat, binibilin nasaran maong ta pigaw nin kai sara nin kumadayo' konan Dios no kai edet, magkabyay saran mamaririket kona.

Say Linaman nan Sitin Surat

Sangkata'gayan ya si Cristo (1:1–10:18)
- Nikiirgo yay Dios kontamo nin naipadalan na konan si saya a kapadan-kapada na (1:1-4)
- Mas ata'gay ya anaod si Jesus dyan saray uanghil (1:5–2:18)
- Si Moises, tagasirbi ya; Si Jesus, anak ya (3:1–4:13)
- Say nikapadi' na ni Cristo, mas ata'gay dyan say nikapadi' nin naipatukdo' sa Gugan-gan (4:14–7:28)
- Nipagamet ya kona ni Jesus a mas mabistan nitarato (8:1-13)
- Nika' naya ni Jesus a mas mabistan da'ton (9:1–10:18)

Idengan moyoy magkabyay nin maikana' konan Dios (10:19–13:19)
- Dumaer nin milalo sa nipangako' nan Dios (10:19–12:3)
- Say idap nin irangep nan sayay tawo nan Dios ket nigagaran mangipatunong kona (12:4-10)
- Parmawen moyo a magkabyay nin bilang sa pagkabyay nan Dios (12:11-29)
- Say gugawa' nin maikana' sa adapan nan Dios (13:1-19)

Bindisyon tan masusuyot nin pangingigalang (13:20-25)

Nikiirgo yay Dios kontamo Yupa' konan Sya a Anak na

1 Sin saytaw sin nu'na, si Dios, nangusar yan nagsikabarang nin padalan
sa naduma-duman panaon ta pigaw nin nikiirgo ya konran pupuon tamo.
Niyusar nasaray prupita na sa nipangwa' na nin wanin.
2 Bale' sa siti nin susuyot nin panaon, si nangipadalanan nan Dios nin
kiirgo kontamo ket, anak naya. Yupa' konan sitin anak na, nagwa' nan Dios
nin pinarsa a sarba nga'min tan ipaikon na et kona a sarba nga'min.
3 Syay paka'kitan nin kata'gayan nan Dios tan pinakarupa nayan Dios bana'
ta no ani yay Dios, wanin ya anamaet. Mangibwat sa pakayadi' nin irgo na
tamo' nin sitin anak na ket, mauksoy nayna a sarba. Sin naila'pos nayna a
gawa' na ta pigaw nin ringgasan natamo sa kukasalanan tamo, tinmekre' ya
nin itaw ya sa pawanan nan Dios nin Sangkata'gayan itaw sa langit,*
4 ket pinag'in yan mas ata'gay* dyan saray uanghil. Kapada a mas ata'gay
ya dyan saray uanghil, si titulo a nibi nan Dios kona ket mas ata'gay ya dyan
say titulo ran uanghil.

Mas Ata'gay ya anaod tin Anak nan Dios Dyan saray Uanghil

5 Wanin ta kasa gapo nin anghil a namaritaan nan Dios nin wana,
"Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo."*
Kai na anamaet nibarita' nin Dios sa sayay anghil,
"Si'ta, mitraama ata."*
6 Anaod, sin panaon anamaet nin nibaki' nayadti sa luta' a sya mansabtan
yan Kaka*, wanan Dios,
"Matkap a raywen raya nin sarba ran uanghil ko."*
7 Ibarita' na nin Dios maipa'ka' konran uanghil na a wana,
"Ibabaki' kosara ket
magwa' kosaran ibaki' sa naduma-duman padalan
bilang wadi', siri o apoy sara."*
8 Bale' maipa'ka' konan Anak na, wanan Dios,
"O Dios, mag'adi' kan kasan anggawan
tan say pag'uuray mo ket matu'rir.
9 Karirikitan moy mapteg a gawa'-gawa' tan gura' moy duka'.
Ket bana' ta wanin, si'ko nin si Dios mo, tinudo' katan mag'in nin ata'gay sa sarba
tan ginwa' katan mas maririket dyan saray kalalamo' mo."*
10 Wana et nin Dios,
"Si'ka, Uunuren, pinarsa may mundo sin tarana'
tan mataman nin say langit ket gawa' nin gamet mo.
11 Sarban sain nin pinarsa mo, makasa,
bale' si'ka, main ka anggan-angga.

---

* **1:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 8:1; 10:11-12. * **1:4** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'no yan mas ata'gay a si Anak nan Dios tan no pa'non adayo' a kapapa'sar tan nagwaan na sa Hebreo 7:7,19,22; 8:6; 9:23; 10:34; 11:16,35,40; 12:24. * **1:5** Kanta 2:7; Ginwa-ginwa' 13:33. * **1:5** 1 Cronica 17:13. * **1:6** ***Kaka*** - Mansabtan ya si Jesus nin Kaka bana' ta: 1) man'ikwinta yan kaka ran tutawo a pinag'in nan Dios nin a'nak na (Roma 8:29); 2) say sarba nga'min nin pinarsa, ket nibi kona a bilang nipatawir nan Dios; 3) syay u'na nin pinasubli' nan mabyay nin Dios ket nuli' yadtaw sa langit; 4) mas ata'gay ya dyan say sarba nga'min. * **1:6** Siti nin mabasa sa Deuteronomio 32:43a ket syay nipangipataros sa irgon Griego nin wanan mabasa sa irgon Hebreo sa U'nan Tistaminto. * **1:7** Kanta 104:4. * **1:9** Kanta 45:6-7.

Sain say pinarsa mo, umran nin kapada nin seket
[12] ket kapadan panglus'ok mon manilin aysing,
galten tan silyan mo in.
Bale' si'ka, ambo' kan wanin;
kasan pangumanan mo tan kasan anggawan mo.”*
[13] Kasa gapon lamang ni saya nin anghil a namaritaan nan Dios nin sayti e a nibarita' na konan Anak na:
“Tumekre' kadti sa pawanan ko
leg'an a sarba ran kuntra komo ket,
pasukuen kosaran liso sa adapan mo.”*
[14] Si'no sarayti anaod saray uanghil? Ispirito sarayti nga'min nin mampagsirbi konan Dios ket, ibaki' nasara nin tumulong konran tutawon maisalba.

2

Dalepdepen Moyoy Maipa'ka' sa Nikaisalba moyo

[1] Bana' anaod ta wanin anay kata'gayan nan Anak nan Dios, kanya' nin matkap a amingawen tamon maong a maipa'ka' kona nin niyakay kontamo ta pigaw nin kai atamo nin matawtaw.
[2] Anaod, say Gugan-gan a nipataoy yupa' konran uanghil* ket matkap talagan tukiden ket, si si'numan a sinmubag, dinusa yan manepeg sa barang nipanubag na.
[3] Ay ket, madusa atamon mas mabyat nin adayo' no gurutan tamo a pinasyan anda' a nikaisalba tamo nin ginwa' nan Anak; kai tamo gapo nin mapal'isan in.* Si Uunuren tamo nin diri nin si Jesus a nu'nan nangibarita' nin maipa'ka' sa pangingisalba na kontamo ket saray nakarnge' kona, nipatandaan ra anamaet kontamo tan tinistigusan ray katutu'wan.
[4] Si Dios anamaet, pinatutu'wan nay nipatanda' ra yupa' sa man-gaw'en nan makapaka'ngap nin pakatandaan a nangibwat kona tan nagsikabarang a mumilagro, tan yupa' sa nipuya' na konra nin niduma-duman pakababa' a mangibwat konan Ispirito na, dipindi no si'noy napili' nan puyaan.

Si Jesus, syay Bida tamo

[5] Matkap tamo et anamaet nin amingawen in nin maipa'ka' kona ta konan nadundon li' nin sangkamundwan a man'ibarita' ko, ambo' nin saray uanghil a pinili' nan Dios nin manga'get li' no kai saray tutawo,
[6] ta main nin partin Masanton Kasuratan nin wanti ey mabasadtaw,
“O Dios, ani ket a tawo? Basta tawo sara
bale' mapanemtem mosara tanan pirmi
tan pagawan mosara!
[7] Nikwa mosara et sa butang nin ayupa' dyan saray uanghil sa anted a panaon,
ket a lamang ginun-gunawan mosara nin pakayadi'
tan kagalangan a bara'mon sayay adi',*
[8] ta nikwa mo a sarban bubagay sa pakauray ra.”*
Ket bana' ta nikwa nan Dios a sarban bubagay sa pakauray nin tawo, ma'kit tamo edet a kasa li' gapo nin animan nin ambo' nin iti sa pakauray nin tawo.

---

* **1:12** Kanta 102:25-27. * **1:13** Kanta 110:1; Ginwa-ginwa' 2:34. * **2:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 7:38; Galacia 3:19. * **2:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:27,30-31; 12:25-29. * **2:7** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:tan tinudo' mosaran mag'uray sa ginwa' mo.* * **2:8** Kanta 8:4-6.

Wanin man, sawanin nin panaon, say sarba ket ambo' et nin talagan iti sa
pakauray nin tawo.
9 Mataman bale' nin wanin, ma'kit tamo nin iti yayna sa u'na tamo si
Jesus! Nikwa nayan Dios sa "butang nin ayupa' dyan saray uanghil sa
anted a panaon" sin nag'in yan tawo ket, bana' sa nipati na, ginun-gunawan
nayaynan "pakayadi' tan kagalangan nin bara'mon sayay adi'." Bana' sa
kamaungan nan Dios, pinati ya si Jesus ta pigaw nin awiten nay dusan patiti
nin barang sayay tawo.
10 O', pinarsa na a sarba nin Dios tan say sarba ket para kona ket, nigagara
na a ika' nasara sa pinasyan anda' nin Pag'adian na, saray abaw a mantawa-
gen nan a'nak na. Edet, maibagay a yupa' sa nipangirangep na nin dya'dya'
ni Jesus nin kapadan pangirangep ra, ket ginwa' nayan Dios nin maikana'
nin peteg nin syay Bida ran saray naisalba.
11 Maibagay a nangirangep yan dya'dya' ta, syan si Jesus nin mampangi-
talaga konran tawo konan Dios, tan saran man'italaga na ket sayan-saya a
parihon pamilya ra. Ket, bana' ta wanin, kai na iding'ey a tawagen natamon
bubsat na.
12 Wanti e nin nibarita' na,
"Ipatandaan ko konran bubsat ko a maipa'ka' komo, O Dios,
tan sa busel mi nin sarban mangrayo komo, mangansyon akon pan-
grarayo komo."*
13 Wana et anamaet,
"Si'ko, mampagmatalek ako konan Dios."*
Wana et,
"Iti kami nin saray a'nak nan Dios a nipya na kongko."*
14 Bana' ta saraytin a'nak nin mantukuyen na ket tawo sara nin naiketeg
nin mati a lalaman ra, si Jesus anamaet ket nag'in yan tawo nin mati
anamaet. Ket dinalanan nay patiti ta pigaw nin mangibwat sa patiti na ket,
madaeg nayay Dimunyo a syay mampag'uray konran saray naiketeg nin
mati.
15 Nati ya anaod ta pigaw anamaet nin maglat nasara sa pa'sar nikaigalot
ra sa li'mo sa patiti leleg raynan nabyay.
16 Anaod, tanda' tamo a ambo' nin saray uanghil a nigagara nan tulungan,
no kai saray tawon maikwintan puri na ni Abraham.*
17 Bana' konan siin nin rason a pinangirangep nayan Dios si Jesus nin say
sarban dalanan tamo nin si'tamon tawon bubsat na. Matkap a wanin ta
pigaw nin mag'in yan si Sangkata'gayan nin Padi' tamo* a makakiingar ya
kontamo, tan maipa'kit a mailalwan ya sa bubagay maipa'ka' konan Dios,
tan ta pigaw nin maariglo nay kukasalanan ran saray tutawo na.
18 Tanda' tamo anaod a manepeg a pinangirangep yan wanin ta, bana'
ta dinalanan nayna a nangirangep nin idap nin tinukso, mababa' nasara
anamaet nin tulungan a mantukswen.

3

Si Moises, Tagasirbi ya; Si Jesus, Anak ya

1 Bana' anaod sa sain, si'kamo bubsat nin ikon nan Dios bana' ta makaki-
rama' kamo sa nipanagyat na mangibwat sa langit, adalen moyoy maipa'ka'

* **2:12** Kanta 22:22. * **2:13** Isaias 8:17. * **2:13** Isaias 8:18. * **2:16** Nikwinta saran puri na ni Abraham bana' sa pagmamatalek ra (Isaias 41:8-9; Galacia 3:29). * **2:17** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 5:1-10.

konan si man'ipatandaan tamon Sangkata'gayan nin Padi' tan Ibabaki'* nan
Dios kontamo maipa'ka' sa pammemper tamo, sya si Jesus.
2 Maruros a nakem nan tinmulok sa nipagwa' nan Dios a syay nanudo'
kona, kapada a si Moises ket maruros a nakem nan tinmulok sa nipagwa'
nan Dios kona sin saytaw maipa'ka' konran pa'sar pammali nan Dios nin
nipagamet nan Dios kona.
3 Bale' si Jesus, mas maikana' ya sa alaki nin kagalangan dyan si Moises,
nin kapada a si nama'deng nin sayay bali ket mas maikana' ya sa alakin
kagalangan dyan si balin nipa'deng na
4 ta no main nin nipa'deng, main nin nangipa'deng.
Sawanin, si Dios a nangwa' sa sarba nga'min.
5 Ket si Moises, mailalwan yan tagasirbi sa sarban iti sa pa'sar pammali nan
Dios. Nami yaynan pau'na sa ipatandaan na li' nin Dios.
6 Si Cristo, mailalwan yan lamang sa pa'sar pammali nan Dios. Bale'
syay Anak a nipagamet nan Dios kona a pa'sar pammali na tan sitin pa'sar
pammali na ket si'tamo dapot no dumaer atamon mampilalo kona tan sa
siririket nin panana'gan tamo sa sarban nipangako' na ni Cristo kontamo.

Pakanda' nin Andi' nin Gurutan a Niyuprisi nin Pakapainawa

7 Bana' sa sain, pakanda' kamo ta wanti e a wanan Ispirito nan Dios,
"Sawanin ana, reng'en moyoytin wanan Dios!
8 Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon moyo a kinuntra
rako,
a bilang sin sinubok rako sin itaw sara sa lugar a kasan tawo.
9 Mataman nin sa leleg nin a'pat a pulo' a taon ket na'kit ray mumilagro nin
ginwa-ginwa' ko,
sinubuk-subok rako et.*
10 Ket bana' ta wanin, pinasyan sager ko konran sarayti
ket wangko, 'Say tikapen ra ket say mangibarang tanan pirmi
tan kai ra gapo nin adalen no ani a karabayan ko para konra.'
11 Ket sa sager ko, nisamba ko a wangko,
'Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.' "*
12 Bubsat, pakanda' kamo a kasadsen komoyo nin duka' a pinanakem nan kai
mamper ket bana' sa sain, gurutan nayay Dios a sibibyay.
13 Anaod, mintras a main et nin panaon, lawas tamon paksawen a nakem nin
saya tan saya ta pigaw nin kasa ni saya kumon a matib'ey a ulo na nin kisyay
ya bana' ta naitawtaw ya nin sain say ambo' nin matunong sa pangingikit
nan Dios.
14 O' a ta kirama' atamo sa sarba nin iti kona ni Cristo dapot no dumaer atamo
sa say nakaipatukduan nin puon nin pangingilalo tamo kona.
15 Matkap tamo a dumaer leleg nin maibarita' na et nin Ispirito nan Dios a,
"Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!
Andi' nin matib'ey a ulo moyo nin bilang konran pupuon moyo a kinuntra
rako."
16 Pakanda' kamo anaod ta, si'no sarayti konran saray pupuon tamo a
abirno nin narnge' raynay busis nan Dios ket kinuntra raya et a lamang?
Kasa anaod nin raruma no kai saraytaw saray nilakwan nan nipal'is ni
Moises sa Egipto.

---

* **3:1** Saytin rwan titulo na ni Jesus, kadmang nin trabaho ra ni Aaron tan ni Moises sa u'nan pitarato nin Dios tan tutawo. * **3:9** Mabasa a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 15:22-25; 17:1-7; 32:1; Bilang 14:1-11. * **3:11** Kanta 95:7b-11; Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35.

17 Si'no sarain anamaet saray si Dios ket masager ya konra sa leleg nin a'pat
a pulo' a taon? Saraytaw nin lamang. Nagkasalanan sara konan Dios, kanya'
nin dinusa nasara tan nati-nati saradtaw sa lugar a kasan tawo.
18 Si'no sara et a nisamba na nin Dios sin sa sager na ket wana, “Kai sara
gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko”? Kasa anaod nin raruma
no kai saray kai nin tinmulok kona.

19 Ma'kit tamo edet sa sain nin nangyadi' a kai ra nin naga'muran a
pakapainawa nin nisadya' na para konra bana' ta kai sara nin namper kona.

4

1 Edet, si pangako' nan Dios a main ana nin pakapainawa nin nisadya' na
nin kiramaan tamo ket main ya et. Ket bana' ta wanin, pakandaen tamo a
kasa ni saya kontamo a kai et nin mangkirama' ana sa sain,
2 ta si'tamo, narnge' tamoya anamaet a Mabistan Patanda' nin kapada a
narnge' rayan pupuon tamo sin nu'nan panaon. Bale' sitaw nin narnge' ra
ket kasan nag'in nin kakanaan na konra bana' ta sin narnge' raya ket kai raya
nin timper.
3 Anaod, mangibwat sa pagmamatalek tamo ket makakirama' atamo ta kai
sara nin nakakirama' taw saray kai nin namper, bana' ta wanti ey wanan Dios
maipa'ka' konra,

“Sa sager ko, nisamba ko a wangko,

‘Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.’* ”

Say tutuo ket, kai sara nin kirama' mataman no naisadya' anan gindat ti a
pakapainawa nangibwat et sin naparsa nayna nin Dios a sarba.
4 Tanda' tamo a naisadya' in ta main nin mabasa tamo sa Masanton Kasur-
atan maipa'ka' konan ikapiton awro a wana,

“Sin ikapiton awro, si Dios, pinainawa ya bana' ta nayadi' nayna a gawa' na.”*
5 Umanen koyay nibarita' nan Dios a wana,

“Kai sara gapo nin kirama' sa pakapainawa nin nisadya' ko.”

6 Ket ma'kit tamo sa sain a main nin nisadya' nan pakapainawa nin Dios
tan nigagara na a main nin kirama'. Saraytaw bale' saray nu'nan nakarnge'
konan siin a mabistan patanda', kai nasara nin inaburuyan nin Dios nin
kirama' itaw bana' ta kai sara nin tinmulok kona.
7 Ket, nangitalaga ya anamanaet a Dios nin saya nin awro, a siti ket
sawanin ana. Anaod, sin napalabas anay anron panaon nangibwat sin kai
sara nin nakakirama' sa sain nin pakapainawa, si Dios, tininreg naya si Adi'
David ket wana nin naibarita' koyna,

“Sawanin ana, reng'en moyoy wanan Dios!

Andi' nin matib'ey a ulo moyo.”*

8 Mantumuloy ya et edet a pangako' nan Dios ta, no sitaw si lugar a
nangikaan ni Josue* konran pupuon tamo ket syaynaytaw a peteg nin
pakapainawa a nisadya' nan Dios para konra, kai yayna kumon nangitalaga
a Dios nin saya anamanaet nin awro a saray tutawo ket makakirama' sara.
9 Ket ta wanin anaod, main in et nin naiduman pakapainawa nin nisadya'
nan Dios para konran tawo na.

---

* **4:3** Bilang 14:20-24; Deuteronomio 1:34-35; Kanta 95:11. * **4:4** Genesis 2:2. * **4:7** Kanta 95:7-8.
* **4:8** Mabasa a maipa'ka' kona ni ***Josue*** sa Glusaryo.

10 Anaod, si si'numan a mangkirama' ana sa sitin pakapainawa nin
nisadya' nan Dios, mampainawa yayna anamaet mangibwat sa gugawa' nan
diri* kapada a si Dios ket nipainawa yayna ta nakumplito nayna a gawa' na.
11 Si'tamo edet, asikaswen tamon maong a kirama' atamo sa pakapainawa
nin nisadya' nan Dios para kontamo, ta pigaw nin kasa ni saya kontamo a
miugot sa pakasida' nin bilang konran saraytaw saray pupuon tamo a kai
nin tinmulok sa nibarita' nan Dios konra.
12 Gaw'en tamo in bana' ta say irgo nan Dios ket mabyay nin maka-
pangyayadi' tan main nin magwa'. Mas makagwa' dyan si sayay daga
nin midmang a tadem na. Sumulpot a irgo nan Dios sa sangkaararman
nan kararwa tan kanakman nan tawo tan masukisok na mataman et say
sangkaadiwan ana nin man'isipen tan man'apesen tamo.
13 Kasaynaod nin maiyadi nin animan konan Dios, nin si'numan. Sarba
nga'min, nakapadar sa pangingikit na, tan kona, kikwintawan atamo sa
sarba.

Si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, si Anak nan Dios

14 Anaod bana' ta nakapadar atamo konan Dios, bubsat, tumarig'en ata-
mon iti konan si man'ipatutuo tamo. Pakatarig'en atamo anaod bana' ta
main nin Sangkata'gayan nin Padi' tamon naiduman adayo', ta linmuob yan
itaw sa adapan nan Dios sa langit, tan siti ket si Jesus nin Anak nan Dios.
15 Pakatarig'en atamo et ta siti nin Sangkata'gayan nin Padi' tamon si
Jesus, makataros ya tan makakiingar ya kontamo sa kakapuyan tamo bana'
ta nadalanan na a tinukso sa sarban padalan, kapada a matukso atamo
anamaet. Wanin man, sya, kai ya gapo natukson nakagwa' nin kasalanan.
16 Edet, kumadani atamo nin siiilalo konan Dios a syay subor nin sarban
inganga'do ta pigaw nin inganga'dwen tan tulungan natamo sa udas nin
pakatkapan tamo.

5

1 Saray napili' nin Sangkata'gayan nin Padi' ran Judio, tinudo' sara nin
mangi'deng konran tutawo konan Dios. Trabaho ray mangiprisintan ruri-
galo ran tutawo konan Dios tan duda'ton para sa kukasalanan ra. Tawo ya
tamo' a sayay padi'
2 nin makagwa' yan abas, kanya' nin mapangabot yaynamaet konran
kapada nan tutawo nin nalingo bana' ta kurang a pakatanda' ra.
3 Ket bana' anaod ta malingo ya anamaet a lamang, matkap nay mangipris-
inta nin da'ton para sa pakapirduna nin kukasalanan nan diri bilang ana-
maet a lamang sa pangiprisinta nan da'ton para konran tutawo.
4 Bilang tanda' tamo, kasan si'numan a mag'in nin Sangkata'gayan nin
Padi' sa karabayan nan bukod, no kai edet, matkap a pinili' nayan Dios nin
makakalap konan sitin ata'gay nin butang a bilang sin pinili' naya si Aaron*.
5 Wanin a lamang anamaet, si Cristo, kai na nin nipata'gay a lalaman na nin
diri nin mag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' no kai edet, si Dios a nanudo'
kona ta wanan Dios kona,
"Si'ka, anak kata.
O', sawanin, pina'get koy nipanuyo' ko komo."*
6 Wana et nin Dios a mabasan lamang sa Masanton Kasuratan,
"Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a

* **4:10** Si Cristo, kinumplito naynan ginwa' a gawa' para kontamo kanya' nin mangkirama' atamoyna sa sitin pakapainawa. Bilang sa wanti a mabasa sa Efeso 2:8-10; Nipadar 14:13. * **5:4** Exodo 28:1. Si ***Aaron***, syay sangkau'nawan nin nag'in nin padi' ran Judio. Mabasa a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **5:5** Kanta 2:7.

say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec*."
7 Sin iti ya et nin mampagkabyay sa luta' si Jesus, inmakis yan dinmasal tan
inmay'ay konan Dios nin makababa' nin mangiligyas kona sa patiti. Bana' sa
masulit nin karabayan nan tumulok ni Jesus kona, nangrenge' yay Dios sa
dasal na
8 ket naadal nay pipa'kaan nin katutulok mangibwat sa nipangitpel na nin
dya'dya' nin dinalanan na mataman no Anak nayan Dios.
9 Ket sin naadal naynan maong, nag'in syay Puon nin Anggan-anggan
Pakaisalba ran sarba ran tumulok kona.
10 Wanin bana' ta si Dios, tinudo' nayan Sangkata'gayan nin Padi' nin
kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.

Suetan moyon Maga'muran a Man'ilalwan tamo

11 Abaw et a rabay kon ipatandaan komoyo maipa'ka' konan siin, bale'
maidap kon magwa' bana' ta matamlad kamon manaros.
12 Na'teng kamoynan mammemper ket, sa eteng ana, makaiyakay
kamoyna kumon nin raruma, bale' kai, ta anggan sawanin, matkap et nin
iyakay komoyo a panaranaan nin adalen* sa nibarita' nan Dios. Bara'mon
mamaanunor kamo nin pa'sar gatasen kamo anaet imbis nin mampangan
kamoynan matib'ey nin kanen.
13 Anaod, si sayay pa'sar gatasen et sa pammemper, kai na et nin napasal
nin pibarawesen no ani a mapteg tan abas.
14 Bale' saray mangatuntawoyna sa pammemper, makataros sarayna
nin kukatutu'wan a pa'sar matib'ey nin kanen, ta naparmaw sarayna ket
mapibarawes raynay matunong tan duka'.

6

1 Ket, matkap a umarunsa atamoyna nin mag'in anan manakem sa pam-
memper. Andi' tamo anamana nin umanen a panaranaan nin pag'aadal
tamo maipa'ka' sa byay tamo a iti kona ni Cristo. Kai mi ana anaod kumon
nin matkap nin sublien nin ipapalaway a bubagay a naiyakay ana komoyo
a bilang say pangungurot tamo sa gawa'-gawa' nin kasan kakanaan sa
pangingikit nan Dios tan say maipa'ka' sa pagmamatalek tamo kona
2 tan say maipa'ka' sa pakaparinggas, say pangrisibi konan Ispirito na, say
isusubli' ran mabyay nin nunati tan say paninintinsya na li' nin Dios nin
pakadusa anggan-angga.
3 Sawanin, umarunsa atamoynaod ana! Bale' pakandaen moyo. Bangli' no
kai na nin aburuyan nin Dios
4 ta kasayna gapon magwa' nin rimidyo ta pigaw nin mapagbabawi' sara
anamanaet a saray wanti e:
Alimbawa' ket main nin tutawo nin napalawayan nayna nin Dios a
kanakman ra maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo ket, nasari' raynay kaabigan a
mangibwat konan si rigalo na nangibwat sa langit tan, katagem rayaynay
Ispirito nan Dios tan,
5 mangkasari' raynay mabistan nipangako' nan Dios tan say pakayadi' na
nin maipadar li' nin liso no marate' a panaon.
6 Wanin man, ginurutan ra et a ginwa' nan Dios. Ket, kasayna gapon rim-
idyon mapasubli' sara anamanaet konan Dios ta bara'mon sinintinsyawan
rayan diri anamanaet nin ipasak sa kudos a Anak nan Dios tan mambyan
rasaray tutawo nin rason a tuya'-tuyaen raya.

---

* **5:6** Kanta 110:4. Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Melquisedec*** sa Hebreo 7:1–8:2; Genesis 14:17-20.
* **5:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 6:1-2.

7 Anaod, si'tamon tutawo, maiyarig atamo sa luta' a pirmin marapeg. Say
bindisyon nan Dios, iti sa luta' nin abaw a prudukton makalap kona para
konran saray mampangalila'
8 bale' no sitin luta' ket tubuan ya tamo' nin dikot tan didiwi, kasan sirbi na
ket dandani yayna nin pauryan tana tan parisen.
9 Bubsat, mataman bale' nin wanin a wangko, matalek ako a say kapapa'sar
moyo no maipa'ka' sa nikaisalba moyo ket mabista.
10 Anaod, mapteg yay Dios ket kai na nin lingwanan a pangangado' moyo
tan say maabig a ginwa-ginwa' moyo para kona a man'ipa'kit moyo et anggan
sawanin sa man-gaw'en moyo para konran kapada moyon tutawo nan Dios.
11 Ket, rabayen min tuloy a, say barang saya komoyo ket ituluy-tuloy nay
suet tan seseg na anggan rumate' ya si Cristo ta pigaw nin maga'muran moyo
a sarban mabistan man'ilalwan moyo.
12 Anaod, kai mi nin rabay a tumamlad kamo no kai edet, arigen moyo
sarain saray maanos nin mampagmatalek konan Dios, ket bana' ta wanin
ra, ga'muran ra li' a nipangako' na nin Dios.

Sigurado a Nipangako' nan Dios

13 Alimbawa', sin nagpangako' yay Dios kona ni Abraham, nipatutuo na
sa lalaman na nin diri a tukiden nay pangako' na ta kasaynan si'numan nin
ata'gay et nin magwa' nan sambawan,
14 ket wana kona ni Abraham,
“Ipangako' ko nin bindisyunan kata anaod tan
gaw'en kon pinasyan ka'bawan ra li' nin puri mo.”*
15 Edet, si Abraham, pinasyan anos nan tinma'gan ket naga'muran nay
nipangako' na nin Dios.*
16 Anamaet a lamang, si sayay tawo, no rabay nan pa'geten a animan
nin pipapagket sa sayay pididimandawan, sumamba ya nin usaren nayay
ngaran nan mas ata'gay dyan sya. Ket pibuknulen anaod nin samba a
pipapagket.
17 Bilang sa wanin si Dios ket, sa karabayan na nin ipa'kit konran tutawo
na nin nagpangakuan na a kasan dwadwa nin tukiden nay nipangako' na
konra, sinmamba ya anamaet.
18 O', rwan bagay a ginwa' nan Dios, nagpangako' ya tan sinmamba ya
nin tukiden nay nipangako' na. Kai nin manguman in ta kai nin magwa' a
mibula'-bula' yay Dios. Ginwa' na in a rwa ta pigaw nin si'tamo nin nako
nipaisalipne' sa pangangampaya' na, mapaririket atamon maong bana' kona
ta napagsen atamo sa pangingilalo tamo sa nipangako' na.
19 Bilang sayay pundo, siti nin pangingilalo tamo ket madaer tan panigu-
radwan ya sa byay tamo. Mangipunta yadtaw kontamo sa adapan na nin
Dios sa rubari' nan kurtina* sa Timplo sa langit
20 bana' ta linmuob yaynadtaw si Jesus nin nu'na kontamo. Sawanin
mangingisa'le' yadtaw para kontamo ta Sangkata'gayan nin Padi' tamoya
anggan-angga nin kapadan nikapadi' na ni Melquisedec.

7

Mas Ata'gay a Nikapadi' na ni Cristo dyan ni Aaron

* **6:14** Genesis 22:16-17. * **6:15** Mangibwat sin nu'nan nipangako' nan Dios in (Genesis 12:2,4) angga sin naiyanak ya si Isaac (Genesis 21:5), rwampulo' tan limay taon a napalabas. A'nem a pulo' a taon anamaet a napalabas ba'yo ya nangapo si Abraham (Genesis 25:26). * **6:19** Levitico 16:2.

1 Anaod, siti si Melquisedec, adi' ya intaw nin syudad nin Salem. Padi'
ya et nin nagsirbi konan Dios a Sangkata'gayan sa Sarba. Ket, sa ni'sa nin
nirarate' ra ni Abraham nin ibat nikigira nin tinalo rasara a a'pat a uadi', si
Melquisedec, sinna' naya ket binindisyunan naya si Abraham,
2 tan binyan naya anamaet ni Abraham nin kakapulo' nin sarban nakalap
na sa gira. Mu'na-mu'na, maimatunan tamo a pinangaranan yan "Adi' a
mag'uray nin matunong" ta siin a katarusan nan si Melquisedec nin ngaran
na. Ket adi' ya et nin Salem a say rabay nin irgwen "Adi' a mamagkamain nin
katinekan."*
3 Saya et, kasan mabasan pakatandaan maipa'ka' konran ama tan ina na,
o konran pupuon na, o sa tinmaranaan na tan sa nanganggawan na. Kanya'
nin kapada nan Anak nan Dios, magnayon a padi' ya anggan-angga.
4 Kiten tamo tana no pa'no na kata'gay ni Melquisedec!
Mismo nin si Abraham a tanda' tamo nin sangkata'gayan nin puon tamo,
ket nami ya kona nin kakapulo' nin sarban nakalap na sa gira.
5 Anaod, sin saytaw, nigan-gan saray pupadi' nin Judio a puri na ni
Levi sa Gugan-gan a naibi kona ni Moises, a nangalap sara nin kakapulo'
nin sarban kayamanan ran sarba ran kapada ran Judio. Kinalapan rasara
mataman no kapada rasara nin puri na anamaet a lamang ni Abraham.
6 Bale' si Melquisedec, kuntra konra, ambo' naya nin puri ni Levi. Wanin
man, nami ya kona si Abraham nin kakapulo'.
Ket anamaet, si Melquisedec, binindisyunan naya a tawon dirin nagpan-
gakuan naya anaod nin Dios, si Abraham.
7 Tanda' bale' nin ka'bawan a si mamindisyon ket mas ata'gay ya dyan si
bindisyunan na.
8 Siti et e, saraytaw saray pupadi' nin pupuri na ni Levi, nangalap
saran kakapulo' ket nati saran lamang, bale' si Melquisedec, sa naibarita'
maipa'ka' kona a mabasa sa Masanton Kasuratan, mabyay ya et.
9 Anaet, si Levi, syay puon ra nin sarba ran pupadi' nin Judio a nan-
galap nin kakapulo'. Bale' sin nami yan kakapulo' si Abraham kona ni
Melquisedec, maibarita' anan lamang a nami ya anamaet si Levi kona ni
Melquisedec.
10 Maibarita' tamo nin wanin bana' ta, sin nami yan kakapulo' si Abra-
ham kona ni Melquisedec, naisakop nayayna si Levi bana' ta puri naya ni
Abraham, mataman nin kai ya et nin naiyanak sin saytaw si Levi.
11 Sawanin, say nikapadi' na ni Aaron a sya puri naya ni Levi, ket gaw'en
nin magkuri a Gugan-gan konran tutawo. Ket no mapapteg saray tutawo sa
pangingikit nan Dios mangibwat sa nipagkuri nin Gugan-gan ran saraytaw
nin pupadi', kai ana kumon matkap a main et nin sakalakon klasi sa nika-
padi' na ni Aaron. Bale' matarusan a kai sara nin mapapteg ta mansabtan
nan Dios a say nikapadi' nan Uunuren tamo ket kapada nin nikapadi' na ni
Melquisedec.*
12 Anaod, no main nin nasilyan sa klasin nikapadi', matkap a main ana-
maet nin masilyan sa panumbukan maipa'ka' sa sain.
13 Ket ma'kit tamo a nasilyan ana a klasin nikapadi' ta si Sangkata'gayan
nin Padi' a man'irgwen tamo ket ambo' nayan puri ni Levi, no kai nangibwat
ya sa sakalakon puri. Konan siin nin puri ket kasa et gapo nin nagsirbi sa
altar bilang padi' ta

---

* **7:2** Sayti nin maipa'ka' konra ni Abraham tan Melquisedec, mabasa sa Genesis 14:17-20. * **7:11** Hebreo 5:6; 7:17; Kanta 110:4.

14 naisurat a, si Uunuren tamo, nangibwat ya sa puri na ni Juda. Ket kasa
gapo nin naisurat sa Gugan-gan a nipataoy yupa' kona ni Moises maipa'ka'
sa pag'in nin padi' mangibwat sa puri na ni Juda.
15 Mas lalon mapalaway nin ma'kit a nasubrayan anay kapapa'sar nin
nikapadi' tan Gugan-gan nin mantumbuken no mapanemtem tamo a main
anan pinag'in nin padi' a say nikapadi' na ket kapadan nikapadi' na ni
Melquisedec.
16 Kai ya nag'in nin padi' bana' ta puri naya ni Levi a siin a panumbukan a
nibi nin Gugan-gan, no kai edet, nag'in yan padi' nangibwat sa pakayadi' nin
byay a kai nin madaeg nin patiti.
17 Wanin a wanan Dios kona nin mabasa tamo sa Masanton Kasuratan.
Wana,
"Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga a
say nikapadi' mo ket kapadan nikapadi' na ni Melquisedec."*
18 Anaod, ginlat ana a panumbukan sa nikapadi' ran puri na ni Levi bana' ta
kai nin maiyarak a tutawo konan Dios. Kasan kaalagawan
19 bana' ta kai atamo mapag'in nin mapteg sa pangingikit nan Dios. Ket bana'
ta wanin, si Dios, nangikwa yan sakalakon klasi nin nikapadi' ket mas main
nin ilalo tamo ta, konan siin nin klasin nikapadi', magwa' tamoynay umarak
sa adapan nan Dios.
20 Siti et e: Main nin nisamba na nin Dios sin pinag'in nayan padi' si Jesus!
Sin pinag'in nasara nin pupadi' taw saray pupuri na ni Levi ket kai ya nin
sinmamba.
21 Bale' anaod si Dios, sinmamba ya kona ni Jesus nin wana,
"Si'kon si Dios, isamba koyti ket kasan sapo nin mangyadi':
Si'ka, magnayon ka nin padi' anggan-angga."*
22 Kanya' nin anggan sa sain nin punto ket ginwa' naya si Jesus nin syay
mampiga'get konan sitin ba'yon nitarato* na a mabista nin adayo' dyan si
gindat.
23 Saya et, abaw saray pupadi' sa nu'na nin klasin nikapadi' ta nasilya-
silyan sara no nati yaynay saya.
24 Kuntra si Jesus, bana' ta mabyay ya anggan-angga, kai nin matkap a
kasilyan na nin padi'.
25 Ket bana' anaod ta wanin, maisalba nasaran lawas tan peteg a sarban
tutawo nin bana' sa pagmamatalek ra kona ket kumadani sara konan Dios.
Wanin ta maisa'le' nasara tanan pirmi konan Dios para sa tulong na konra
bana' ta mabyay ya anggan-angga.
26 Ket ma'kit tamo a siin a klasin padi' a maibagay para kontamo. Maka-
paririket ya konan Dios ta sin nagkabyay yan sayay tawodti sa luta', kai
ya gapo nin nagkasalanan, tan kasa gapo nin kadukaan nin iti kona. Kasa
gapo nin nakairanudan na sa gawa'-gawa' nin tutawon makasalanan. O',
pinata'gay ya sa pag'in nan padi' nin kasan kipada itaw sa langit.
27 Kai ya matkap nin nangiprisinta nin da'ton nin inawru-awro bilang
konran saray nu'nan Sangkata'gayan nin Padi'. Nangida'ton sara, mu'na
para sa kukasalanan ran diri, mi'sa para sa kukasalanan ran tutawo. Siti
nin Sangkata'gayan nin Padi' tamo, pini'sa-pi'sa nayna a nipangiprisinta nin
masadag nin da'ton para kontamon tutawo sin nibi nan nida'ton a lalaman
nan diri.
28 Anaod, saray nag'in nin Sangkata'gayan nin Padi' nangibwat sa nibin
panumbukan nin Gugan-gan, abaw a kakapuyan tan pagkurangan ra.

---

* **7:17** Kanta 110:4. * **7:21** Kanta 110:4. * **7:22** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ***ba'yon nitarato*** sa Glusaryo.

Bale' sin nayadi' ana nin naibi a Gugan-gan, si Dios, tinudo' naya nin sinambawan na a gaw'en nayan Sangkata'gayan nin Padi' a saya a syay si Anak na. Sya, nasubok yayna ket masibulot nan nagwa' nga'min a sarban pakatkapan* ta pigaw nin magsirbi ya lawas nin padi' para konran tutawo na.

8

Nipagamet ya kona ni Jesus a Mas Mabistan Nitarato

1 Ket say sarban sain nin nibarita' ko komoyo, wanti e a rabay nin irgwen: Main anan Sangkata'gayan nin Padi' tamo nin bilang sa man'ibarita' mi. Sya, nakatekre' yadtaw sa lugar nin kagalangan sa adapan nan Sangkata'gayan nin Dios itaw sa langit.
2 Itaw ket man-gaw'en na a nikapadi' na sa peteg nin Pangraywan itaw sa langit a ambo' nin tawo a nangipa'deng no kai si Dios.
3 Anaod, si barang sayan Sangkata'gayan nin Padi', tinudo' ya nin mangi'deng konran tutawo konan Dios nin mangiprisinta nin rurigalo tan da'ton kona, kanya' nin matkap a main anamaet nin ida'ton na nin sitin Sangkata'gayan nin Padi' tamo para kontamo.
4 Ket no iti ya et kumon sa luta', kai ya gapo nin nag'in nin padi' bana' ta main sarayna a tinudo' nin pupadi' nin mampangiprisintan rurigalo nin maitukoy sa panumbukan nin nibin Gugan-gan.
5 Sain nin pagsisirbi ran sarain nin pupadi' ket bara'mon alina tamo' bana' ta man'iritrato ya tamo' a pangraywan nin peteg a itaw sa langit. Tanda' tamon wanin bana' ta si Dios, binibilin nayan maong si Moises sin man'ipagwa' na kona a pamma'deng nin Abung-abong na. Anaod wana nin Dios,
"Pakandaen mon gaw'en a sarba nin bilang sa wantaw sa nipa'kit kodtaw
komo sa talugtog."*
6 Bale' si Sangkata'gayan nin Padi' tamo, itaw ya sa langit ket nanga'mor yan mas ata'gay a klasin nikapadi' dyan sarain a pupadi'. Makakipada a nikapadi' na sa mas mabistan nitarato a man'ipasigurado na konan Dios tan saray tutawo ta naipatukdo' ya sa mas mabista nin pangako' nan Dios.
7 O' mas mabista yaytin nitarato na ta no sitaw si nu'na ket kasan pagkurangan na nin mangikadani kumon kontamo konan Dios, kai kumon matkap a kasilyan nan ba'yo.
8 Bale' nipatanda' nan Dios a main nin pagkurangan nan si u'nan nitarato ta mabasa tamo a wanti e nin wanan Dios,
"Rumate' li' a panaon a
mangwa' akon ba'yon pakitarato ko konran tutawo ko,
saray taga Israel tan saray taga Juda.
9 Ket siti nin ba'yon nitaratwan
kai naya nin kapada nin si u'nan pakitarato nin ginwa' ko konran pupuon ra
sin saytaw sin nilakwan kosara sa Egipto.
Anaod, pinauryan ray nitaratwan mi,
kanya' nin bana' ta wanin pinauryan kosarayna.

10 Ket wanti li' ey ba'yon itarato ko konran puri na ni Israel:
No rumate' a panaon,
ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.

* **7:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 2:10,17-18; 5:8-9. * **8:5** Exodo 25:40; 26:30.

Ket mag'in si'koynay Dios ra tan mag'in saran tutawo ko.
11 Ket bana' ta wanin, no saytaw li',
kai ana nin matkap a say barang saya ket ibarita' nay wanti e sa saya tan saya,
‘Tandaen may Dios’
bana' ta tanda' rakoyna li' nga'min,
mangibwat konran saray madidintek konra anggan konran saray atata'gay.
12 Tanda' rakoyna li'
ta nasari' raynan ka'dwan kosara
ket pirdunawen koy nipanubag ra, tan
kai koyna gapo nin isingir konra.”*
13 Sa wanin a wana nin Dios a mangwa' yan ba'yon itarato na, ma'kit a si u'na, kasaynan kausaran na; anaod, si animan a ma'ran ana tan kasaynan kausaran, ket pauryan yayna.

9

Nika' naya ni Jesus a Mas Mabistan Da'ton

1 Anaod, itaw sa nu'nan nitarato a saray tutawo ket mag'in maako' nasaran Dios, main nin pupanumbukan sa pagsisirbi konan Dios tan main nin naitanda' nin Abung-abong nin Piikapan a ginwa' nin tawo.*
2 Siti nin Abung-abong, rwa ray parti na. Si u'nan parti a mantawagen nin Masanton Lugar, itaw yay pammatukduan nin tyo' tan si lamisawan nin pangangwan nin tinapay nin nitalaga konan Dios.
3 Si luuban sa sitin parti ket nakurtinawan ya. Si ikarwan parti nin sinalimbengan yaynamaet nin kurtina nin pidalinan, say tawag kona ket “Si Sangkasantusan nin Lugar.”
4 Kalamo' nan sitin parti ket si altar a balitok nin pammuuran nin insinso tan si kaban a mantawagen yan Kaban nin Kataratwan. Nakubriwan yan balitok tan say laman na ket si kuden a balitok a main nin laman nin kanen a bara'mon tinapay a mantawagen nin manna* a nibi nan Dios konran Israelita. Laman naya et nin Kaban a baston na ni Aaron a ginmulong* tan saray rway tiniblak nin bato a nakaisuratan nin say ipatumbok* nan Dios konran Israelita.
5 Sa babo nan Kaban ket main nin istatwa ran rwa ray pinarsa a main nin pakpak a mantawagen nin kerubin nin kikalamo' sa sangkabistawan a pakaipadar nan Dios. Nibuka' a pakpak ra nin sirungan rayay sakeb nan Kaban a syay lugar nin pangingida'tunan nin daya' sa pakidawat nin inganga'do konan Dios. Maipa'ka' sa sain, anggadti tanay maipapalaway ko sawanin.
6 Ket mayadi' nin naisadya' a sarban sain, saray pupadi', sumrep saradtaw nin pirmi sa u'nan parti ta pigaw nin gaw'en ray gawa' ra bilang padi'.
7 Bale' itaw konan ikarwan parti, kal-la si Sangkata'gayan nin Padi' tamo' a makasrep, tan mi'sa tamo' sa sayay taon. Bale' maiyawa' anaod a sumrep yadtaw no kasan daya' nin uayep nin ida'ton na konan Dios. Matkap a

* **8:12** Jeremias 31:31-34. * **9:1** Mabasa a gugan-gan maipa'ka' sa pangipa'deng konan sitin abung-abong tan say agamiren itaw sa Exodo kapitulo 25–27,30 tan Levitico 24:1-9. * **9:4** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. * **9:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 16,17. * **9:4** Exodo 31:18; 32:15-16; 34:1; 40:20.

mangida'ton yan sain bana' sa nipagkasalanan na, tan wanin anamaet sa kai
ra naaraman nin kukasalanan ran tutawo.*
8 Sayti e a ipa'kit na kontamo nin Ispirito nan Dios mangibwat sa sain:
Leg'an a sain nin pupanumbukan maipa'ka' konan sitin pangraywan* ket
mantumbuken et, kai ya et nin magwa' nin dalanan nin tawo a serpan sa
naitalagan kami'nan nan Dios.
9 Say isen konan siin nin pangraywan ket bara'mon mangiritrato tamo'
nin say natukid nayna sawanin nin Cristo. Edet, say pangiprisinta nin rigalo
tan duda'ton sigon sa sain nin panumbukan ket kai nin makaparinggas nin
kanakman ran mangrarayo konan Dios.
10 Anaod, sain nin pupanumbukan ket main nin kabiangan tamo' sa lala-
man a bilang sa pangangan tan pinnom tan sa pangriringgas nin bubagay,
tan sa raruma et. Nigan-gan nan Dios nin tumbuken in angga tamo' sa
panaon a mampagkuri ana a ba'yon padalan na nin ikusto a sarba.
11 Edet si Cristo, sin inmadap ya konan Dios, syay Sangkata'gayan nin Padi'
nin mamangibwat nin mabibistan bubagay yupa' konan si ba'yon nitarato.
Kinmadani ya et kona nin Dios nin dinmalan ya konan si sangkata'gayan
tan sangkabistawan nin Abung-abong para konan Dios. Ambo' nin tawo a
nangwa' konan siti tan saya et, ambo' yan iti sa mundo.
12 Ambo' anamaet nin daya' nin kabron tan kal-lakyan nin baka* a awit na
nin nika' nida'ton itaw sa naitalagan kami'nan nan Dios no kai edet, say daya'
nan diri nin tinmuro'. Ket sa wanin, ni'sa ya tamo' nin sinumrep itaw tan kai
nayna nin matkap a sumrep anamanaet ta gina'muran nayna a pakaipal'is
tamon anggan-angga sa pag'uuray nin kukasalanan tamo.
13 O' tutuo, sa u'nan nitarato, saraytaw saray ikwinta nin nikasama',
maringgasan a lalaman ra sa pangwarsik konra nin daya' nin baka tan
kanding tan abunsyang nin pinuuran a gumalasang nin baka*, ket no wanin,
maaburuyan saran kikalamo' sa pangrarayo.
14 Wanin man nin sain, maringgasan atamon adayo' bale' nin daya' na ni
Cristo. Rininggasan nayna a kukanakman tamo sa gawa'-gawa' tamon kai
nin makabunga nin byay, ta pigaw nin say gaw'en tamoyna ket si pagsirbyan
yay Dios a syay pangibwatan nin byay. Yupa' sa tulong nan Ispirito nan Dios
a main ya anggan-angga, si Cristo, nida'ton na konan Dios a kadiryan na nin
kasa gapo nin dungis ket maringgasan natamoyna.
15 Ket bana' ta wanin, si Cristo, inumdeng ya sa pisa'lean nan Dios tan
saray tutawo a pinangibwat nay pagkamain nin ba'yon nitarato a maituno
atamo konan Dios. Itaw ya ta pigaw nin saraytaw saray sinagyat nan
Dios ket maga'muran raytaw say magnayon anggan-angga nin bindisyon a
nipangako' nan Dios. Mangyadi' a wanin bana' sa patiti na ni Cristo nin
ipasbot nasaran Dios a tutawo kona sa duka' a kaugutan ra sa nipanubag ra
sin itaw sara et sa sakop nin u'nan tistaminto* nan Dios.
16 Bilang sa wanin, no si sayay tawo ket mangwa' ya nin tistaminto, matkap
a main yapo' nin paka'kitan a nati yayna ba'yo nin matawir nin si'numan a

---

* **9:7** Mabasa a maipa'ka' sa trabaho a ginwa' nan Sangkata'gayan nin Padi' nin mi'sa tamo' sa sayay taon sa Levitico kapitulo 16. * **9:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Hebreo 10:19-20; Mateo 27:51. * **9:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangida'ton nin ni'sa sa sayay taon para sa kukasalanan ran tutawo sa Hebreo 9:7; Levitico 16:11-19. * **9:13** Main nin rway klasi nin da'ton a ma'kit iti. Say da'ton para sa kasalanan ran padi' tan tutawo a ida'ton nin tinaun-taon (Levitico kapitulo 16), tan say da'ton para sa pakaparinggas ta pigaw nin si sayay tawon naikwintan nikasama' ket maparinggas ya ket makakilamo' yayna sa pangrarayo konan Dios (Bilang kapitulo 19). * **9:15** *tistaminto- O:kataratwan- O:say bubibilin nan sayay tawo maipa'ka' sa ipatawir na.*

kamamain na,
17 bana' ta kasa et nin kuri nan tistaminto antaran mabyay ya et. Ket
magkuri tamo' a wanan tistaminto no nati yaynaytaw si nangwa'.
18 Ket bilang sa wanin, konan si u'nan padalan a pinangibwat nan Dios,
main nin pinatin ayep nin pinaturo' a daya' na ta pigaw nin alilbien yan main
nin kuri a nitaratwan.
19 Anaod, wanti e a nangyadi':

Si Moises, nipatandaan na nga'min konran tutawo a ipatukid nan Dios
konra nin itaw sa Gugan-gan. Ket kayadi' na nin ginwa' in, kinalap nay daya'
nin kanding tan baka nin linawukan na nin ranom ket, winarsikan nasaray
sarban tutawo tan say nakaisuratan nin Gugan-gan, a nangusar yan sanga
nin tanaman a mantawagen nin isopo a nakerkeran ya sa parpar nin kulor
lila nin abel a mantawagen nin lana.
20 Leleg nan man-gaw'en in wana konran tutawo,

"Sayti a daya' nin pinaturo' nin mama'get sa nitarato nan Dios nin ipasunor
na komoyo."*

21 Winarsikan naya anamaet nin daya' a Abung-abong nin Piikapan nan Dios
tan say sarba nin bubagay nin usaren sa pagsisirbi kona.
22 Anaod, tanda' tamo mangibwat sa Gugan-gan a, dandani sarba, maring-
gasan nin pammaturo' nin daya'. Wanin anamaet a say kal-la padalan nin
pakapirduna nin kukasalanan tamo nin tutawo ket say pammaturo' nin
daya'.
23 Ket bana' ta wanin, matkap anaod nin maparinggas ya yupa' sa pang-
warsik nin daya' ran nida'ton nin uayep a lugar nin pangraywan konan Dios
iti sa luta' tan say bubagay nin usaren itaw. Bale', ritrato in tamo' nin say itaw
sa peteg nin pangraywan itaw sa langit. Ket sa say itaw sa pangraywan itaw
sa langit, mas mabli nin da'ton a matkap.
24 Anaod, si Cristo, nakasrep ya, ambo' sa lugar nin pangraywan a ginwa'
nin tawo nin ritrato tamo' nin si peteg, no kai itaw mismo sa peteg nin
pangraywan sa langit. Ket sawanin itaw ya sa adapan nan Dios ta pigaw nin
syay mangisa'le' kontamo kona.
25 Si Cristo anamaet, ambo' yan bilang konan sayay Sangkata'gayan nin
Padi' nin Judio a sinumrep ya nin tinaun-taon sa Sangkasantusan nin Lugar
itaw sa pangraywan iti sa luta', nin nangida'ton yan daya' nin uayep. Ni'sa
ya tamo' matkap nin sinumrep si Cristo nin nika' na nin nida'ton a lalaman
nan diri.
26 No say pangingida'ton na ni Cristo ket pariho kumon sa pangingida'ton
ra, nangibwat et sin kapamarsa konan mundo, matkap kumon a ni'nu-ni'no
yayna nin nati. Bale' ambo' nin wanin! Ni'sa ya tamo' nin nakodti tan sa
kusto nin panaon ta pigaw nin, mangibwat sa nipangida'ton nan lalaman
nan diri ket rarusan natamo sa kukasalanan tamo.
27 Niketeg nan Dios a say tawo, mati nin mi'sa, ket sumunor a pakasintinsya
konan Dios.
28 Kapada nin sain, nati ya si Cristo sin nida'ton nay lalaman nan diri nin
ni'sa, ta pigaw nin makauray ya sa kukasalanan nin abaw a tutawo. Kanya'
nin no sumubli' yadti li', ambo' ana nin bana' sa kukasalanan nin tutawo, no
kai edet, mako yadti nin uman para konran masuet nin mantuma'gan kona
ta pigaw nin aluyunen nasaran makodtaw nin kikalamo' konan Dios.*

---

* **9:20** Exodo 24:8. Mabasa et tin nibarita' na ni Catawan a Jesus sa Lucas 22:20. * **9:28** ***aluyunen nasaran...konan Dios.***- *Sa Griego:awiten na sa pakaisalba.*

10

1 Anaod, si sistima nin yupa' sa panunumbok nin Gugan-gan ket bara'mo
tamo' nin alina a mangitudo' sa mabista nin rumate' kontamo. Ambo' in a
say peteg ana. Kanya' nin say uman-uman nin pangingida'ton ra nin tinaun-
taon ket kai gapo nin nagwa' nin pinaringgas saran peteg sa kukasalanan ray
kumadani konan Dios.
2 No magwa' in kumon nin sain, kai rayna nin matkap a mangida'ton et
nin saray kumadani konan Dios ta naparinggas sarayna tan kai sarayna nin
mangkabyatan bana' sa kukasalanan ra.
3 Bale' say katutu'wan ket, nipapanemtem konra nin say nipangida'ton ra
nin tinaun-taon a kai et nin naglat a kukasalanan ra.
4 Wanin bana' ta say daya' nin nida'ton nin baka tan kanding ket kai gapo
makapanglat nin kukasalanan.
5 Kanya' anaod nin sin adapen nayna ni Cristo a makodti sa luta', nibarita'
nay wanti e konan Dios:
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep tan raruma et a tikapen mo,
kanya' nin binyan nako nin lalaman.
6 Kai ka nin napaririket nin
bubagay a pinuuran tan nida'ton nin
ipanakeb nin kukasalanan.
7 Ket bana' anaod ta wanin, wangko komo, O Dios,
‘Edet, iti ako
ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo, a
sayti ket naisurat anan gindat maipa'ka' kongko sa Masanton Kasuratan.’
”*

8 Tandaan moyo a wana ni Cristo,
“Ambo' nin say duda'ton nin uayep, say da'ton nin trigo, say da'ton a
pinuuran sa altar tan say daya' a nida'ton para sa kasalanan a tikapen
mo;
ambo' in a makapaririket komo.”
Nibarita' nay wanin mataman no sain ket nipagwa' nin Gugan-gan.
9 Ket nipasunor na nin nibarita',
“Edet, iti ako
ta pigaw nin gaw'en ko a karabayan mo.”
Edet, nangibwat sa karabayan nan Dios, naglat yaynay u'nan nitarato na ket
magkuri yaynay ikarwa.
10 Nangibwat anamaet sa karabayan na nin Dios ket rininggasan natamoyna
sa kukasalanan tamo ni Cristo tan naitalaga natamoyna konan Dios, nangib-
wat sa ni'sa tamo' nin nipangida'ton na nin kadiryan na.
11 A lamang et, saray pupadi', inawru-awro nin itaw sara sa Abung-
abong nin Piikapan nan Dios nin nangiprisi-prisintan pari-parihon klasin
duda'ton. Wanin man, saytaw nin duda'ton ra ket kai nin nakapanglat nin
kukasalanan.
12 Bale', sitin padi' tamo a si Cristo, say nipangida'ton nan ni'sa, sumadag
anan galten lawas a kukasalanan tamo. Ket sinmunor, nako ya nin tinmekre'
sa lugar nin sangkagalangan sa pawanan nan Dios
13 a mantaga'nan nan sarba ran kukalaban na ket ipadaeg nasaran liso nin
Dios kona.*
14 Anaod, sa ni'sa nin nipangida'ton nan lalaman nan diri, nikusto na lawas
sa pangingikit nan Dios a kapapa'sar ra nin saray tutawo nin mamparing-
gasen nayna.

---

* **10:7** Kanta 40:6-8. * **10:13** Kanta 110:1.

15 Si Ispirito nan Dios anamaet, patutu'wan na a naikusto anay kapapa'sar
ra sa pangingikit nan Dios ta mabasa tamon midadandan a wanti e sa
Masanton Kasuratan:
16 “Wanti li' ey ba'yon itarato ko konra no marate' a panaon wanan Dios:
Ipasrep ko li' sa kukanakman ra a uakay ko.
Ipadalepdep ko konra a gugan-gan ko.”
17 Ket sumunor,
“Pirdunawen koy nipanubag ra, tan kai koyna gapo nin isingir konra.”*
18 Edet, no say kukasalanan ket napirdunayna, kai ana matkap a mangipris-
inta et nin da'ton para sa pakapirduna nin sayti.

Idengan moyon Gaw'en a Karabayan nan Dios

19 Kanya' anaod, bubsat, nin kumadani atamo konan Dios. Gaw'en tamo in
ta kanawanawa tamoynay makasrep sa Sangkasantusan nin Lugar nan Dios
bana' sa nipangida'ton na ni Jesus nin kadiryan na a tinmuro' a daya' na.
20 Inabryan nayayna para kontamo a dalanan sa salaban* sa kakadani
konan Dios. Siin nin dalanan ket pinagkamain ya nin nipangida'ton nan
lalaman nan diri ni Jesus, ket kapangabri na konan siti, tan mami yan byay
nin iti konan Dios.
21 Kumadani atamo anamaet a lamang konan Dios ta, sitin Sangkata'gayan
nin Padi' tamo a si Jesus, mampagawan natamon si'tamon pammali nan
Dios.
22 Kanya' nin kumadani atamo anaod konan Dios nin masibulot a nakem
tamo ta magsen a pagmamatalek tamo kona nin kasan dwadwa bana' ta
naringgasan ana a kunsinsya tamo nin daya' na ni Jesus sa kukasalanan
tamo* tan say gawa'-gawa' tamo ket bilang nin nauyasan sa ranom nin
maringgas*.
23 Dumaer atamo sa saytin pangingilalo tamo nin nipatutuo tamon iti kon-
tamo. Andi' atamo gapo nin magdwadwa bana' ta si Dios a syay nikitarato
kontamo ket tutuo ya sa nibarita' na tan gaw'en nay nipangako' na.
24 Pagawan tamo anamaet a maninreg nin saray kalalamo' tamo ta pigaw
nin mas mikawa'nanan atamo tan gaw'en tamo no ani a maabig para sa
barang saya.
25 Ket andi' tamo nin itgen a pididinep tamo nin ambo' nin bilang konran
raruma a no mi'sa tamo', no kai edet, mididinep atamo ta pigaw nin mat-
ulungan tamoy barang saya nin mikawa'nanan atamo tan gaw'en tamo no
ani a maabig. Matkap tamon tuloy nin gaw'en ti laloyna sawanin bana' ta
maibarita' tamo a say awro nin isusubli' na ni Uunuren tamon Jesus ket adani
ana.
26 Gaw'en tamo in ta, no ituluy-tuloy tamo et a pagkakasalanan tamo
mataman nin peteg a tanda' tamoynay katutu'wan maipa'ka' kona ni Cristo,
kasaynan magwa' et nin ida'ton nin makapanguyas nin kasalanan tamo.
27 Kasaynan magwa' et para konran tutawon mangwa' nin wanin no kai
tuma'gan tana sa makapasalak a panunusa nan Dios tan say burung-burong
nin apoy a mangpos konran saray kumuntra kona.

---

* **10:17** Jeremias 31:33-34; Hebreo 8:10,12. * **10:20** Nagkamain yaytin salaban bana' sa pagkakasalanan tamo. Niyalimbawa' nin say nikabisang nan kurtina sa Timplo a nikagwa' nan siin a dalanan. Mabasa a maipa'ka' sa nikabisang nan sitin kurtina sa Marcos 15:38. * **10:22** Say ginwa' na ni Jesus a nangida'ton ya nin rininggasan nay kunsinsya tamo sa kukasalanan tamo nin say daya' na ket bara'mo sa nibin bubibilin maipa'ka' sa pangibu'bo' ran pupadi' nin daya' nin mabasa sa Exodo 29:21. * **10:22** Main saray mangibarita' a sayti ket bilang nin nikabawtismo. Say maipa'ka' sa pakauyas nin lalaman ra nin pupadi' a si Aaron tan saray a'nak na ket mabasa sa Exodo 29:4; 30:17-21; 40:30-32. Mabasa et a nipangako' nan Dios sa Ezekiel 36:25.

28 Tanda' tamo a no main nin nangagaran sinmubag sa Gugan-gan a naibi
kona ni Moises, ket sain nin nipanubag na tistigusan ran tulo o rway katawo,
siin nin nanubag ket dusawen yan patyen nin kasan inganga'do.*
29 Edet ta wanin, mas mabyat li' nin adayo' a dusa na nin si tawon
ginwa' nayan kasan sirbi a Anak nan Dios. Siin, basta-bastawen na a daya'
nin nangwa' a magkuri a ba'yon nitarato nan Dios nin naitalaga atamo
konan Dios. Siin a lamang, muda-mudawen naya a Ispirito nan Dios nin
mampamayabor nin say kamaungan nan Dios kontamo.
30 Dusawen naya bana' ta tanda' tamo a si namarita' nin wanti e ket si Dios
nin diri:
"Si'ko a gumale';
si'ko a manusa konra sa duka' a gawa'-gawa' ra."
Sya et a lamang a namarita' nin wanti e:
"Si'ko, Si Uunuren, sintinsyawan kosara li' a tutawo ko."*
31 Anaod, makapasalak nin tuloy a dusa na konran saray mangwa' nin wanin
kona nin Dios a sibibyay tan makapangyayadi' ya!
32 Ket, panemtemen moyoy pangingilalo moyo sin ambo' et nin na'teng a
pinalawayan nakamoyna nin Dios. Sin saytaw, abaw nin idap a nirangep
moyo.
33 Main taw say pinadi-pading'eyan tan sinasa-sasakit kamo sa adapan nin
tutawo, tan main taw anamaet say nikidamay kamo konran saray ginwa-
ginwaan nin wanin.
34 Anaod, dinamayan moyo saray napriso, tan kai kamo nin ginmereng
mataman no kinalap komoyoy sarba nin main moyo bana' ta tanda' moyo
nin main et nin ikon moyo nin nipangako' nan Dios a mas mabistan adayo'
tan magnayon anggan-angga.
35 Kanya' nin, bubsat, andi' moyo nin galten a pangingilalo moyo kona ta
magun-gunawan atamo li' nin alaki bana' konan siin.
36 O', matkap a mangitpel kamo ta pigaw nin sa wanin ket maga'muran
moyoy nipangako' nan Dios, bana' ta ginwa' moyoy rabay na.
37 Anaod, wanan Dios a mabasa tamo sa Masanton Kasuratan,
"Ambo' ana nin ma'teng ket
sitaw si mantaga'nan moyon rumate', rumate' yayna.
Kai na nin itantan a kararate' na.
38 Ket si tawo nin nikwinta kon mapteg, magkabyay yan naipatukdo' sa
pagmamatalek na kongko.
Bale', no gurutan nako, kai ako nin mapaririktan kona."*

Dalepdepen a Maipa'ka' konran saray Nagmatalek konan Dios

39 Bale' si'tamo, bubsat, ambo' ratamo nin kapada nin sarain saray gu-
murot ket dusawen nasara nin Dios, no kai edet, si'tamo ket kapada ratamon
saray nagmatalek konan Dios ket naisalba nasara.

11

1 Ani edet a pagmamatalek? Syay ma'get a pangipatukduan tamon
paninigurado tamo a matukid a man'ilalwan tamo. Syay panga'getan tamo
nin maipa'ka' sa katutu'wan nin say kai tamo nin ma'kit,
2 ta wanin a ma'kit tamo konran saray tutawo sin nu'nan panaon. Bana' sa
pagmamatalek ra, pinatutu'wan nan Dios a inako' nasara.

---

* **10:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Deuteronomio 17:2-7.
* **10:30** Deuteronomio 32:35-36.
* **10:38** Habakuk 2:3-4. Ma'kit et sa Roma 1:17 tan Galacia 3:11.

3 Mangibwat sa pagmamatalek tamo, mataros tamo a si Dios, ginwa'
nayay sangkamundwan nangibwat sa irgo na tamo';* edet, sarba nin
ma'kit ket naparsa nangibwat sa kai nin ma'kit.
4 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abel, nami ya konan Dios nin mas
maikana' nin da'ton dyan say da'ton na ni kaka nan si Cain.* Nangibwat
sa sain nin pagmamatalek na ni Abel, inalilbi' nan Dios a matunong ya,
a sayti ipa'kit nin nipangrisibi nan da'ton na ni Abel. Ket abirno nin nati
yaynan na'teng si Abel, man'iyakay natamo et a lamang sa wanin nin
pagmamatalek na.
5 Nangibwat sa pagmamatalek na ni Enoc, inawit nayaynadtaw sa langit
nin Dios ket kai ya nin nati. Main nin nibarita' nan Dios sa Masanton
Kasuratan a kai ya nin nadumog si Enoc ta kinalap naya, bale' nu'na et
konan siin ket pinatutu'wan nan Dios a napaririketan ya kona ni Enoc.*
6 Sawanin, si sayay tawo nin kasan pagmamatalek, kai naya nin ma-
paririket a Dios. Wanin ta si si'numan nin kumadani konan Dios matkap a
mamper ya a main ya a Dios tan a si Dios, gun-gunawan nasaray masuet nin
kumadani kona.
7 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Noe, timper nan main nin li'mo a
pammatalad nan Dios a magkamain nin pinasyan kaalakyan nin layos.*
Abirno nin kai na et nin mangka'kit nin manlumayos sin saytaw, ginwa'
nayay alakin baluto ta pigaw nin malibri saran mipamilya ket yupa' sa
katutulok na bana' sa pagmamatalek na ni Noe, naipa'kit a kai ra nin
nipamper nin raruma ket konan siin nirebreb sara; bale' sya, ginun-
gunawan yan byay nin nikwintan mapteg ta main nin pagmamatalek na.
8 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Abraham, tinmulok ya sin nibaki'
naya nin Dios itaw sa lugar a nipangako' na nin ibi kona.* Nibwat yan nako
si Abraham sa nangibakian nan Dios kona mataman no kai na nin tanda'
no adti yaytaw nin lugar.
9 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, mataman no nipangako' ya
anaod kona in nin lugar ket nagmantini yadtaw si Abraham nin bilang
sayay san'ili tamo' nin niikap sa abung-abong. Wanin anamaet konan si
anak nan si Isaac tan si apo nan si Jacob, a sara ket nagpangakuan na
anamaet nin Dios.
10 Nakaitpel yaynaod si Abraham nin wantaw bana' ta, si man'ilalwan
na ket, say miikap yadtaw li' sa syudad nin magnayon anggan-angga, a si
nangiplano tan nangwa' konan siin nin syudad ket si Dios.
11 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek na ni Abraham, abirno nin
nalabas anay siken na tan abirno nin si asawa na a si Sara ket baog ya,
nabyan saran pakagawa' a nanganak sara et a lamang. Nangyadi' in ta
kona ni Abraham ket mailalwan yay Dios nin nagpangako' kona.*
12 Ket mataman no kai yayna kumon nin makaanak si Abraham bana' ta
masiken yaynan tuloy, syay puon ran namuyek-muyek nin tutawo a kapada
ka'baw nin bituen tan kai nin mabilang a kapadan buyangin.*
13 Mampagmatalek sara et si Abraham tan saray pamilya na konan si

* **11:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 1:1–2:3. * **11:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:2-16. * **11:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 5:21-24. * **11:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:9–7:23. * **11:8** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 12:1-9; 26:5. * **11:11** *Nangibwat et...nagpangako' kona.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:Nangibwat sa pagmamatalek na, si Sara a asawa na ni Abraham, napangyadi' a nanginaw ya mataman no baog ya tan akulaw yaynan tuloy bana' ta kona ket mailalwan yay Dios nin nagpangako' kona.* * **11:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 18:9-15; 21:1-7.

nipangako' nan Dios konra anggan sin awron nati sara, mataman no kai ra et
nin narisibi. Siririket saran tinma'gan leleg nin byay ra ta bara'mo raynayti
nin mangkatamuraw ket inalilbi' ran san'ili tamo' a pa'sar ra sa siin nin lugar.
14 O', saray tutawo nin mangalilbi' a san'ili saradti tamo' sa mundo,
man'ipatnag ra a main et nin mantikapen ran lugar a pirmaninti ra li' nin
piikapan.
15 Sara si Abraham, no si pipanemtem ra kumon ket si lugar a ibwatan ra,
magwa' a sinmubli' sara,
16 bale' kai ta si man'apesen ra ket si lugar a mas mabista nin itaw sa langit.
Kanya' nin si Dios, kai na gapo nin ikading'ey a sya ket tawagen rayan Dios
ra. Anaod, nangisadya' ya nin syudad a piikapan ra.

17 Nangibwat sa pagmamatalek na, sin sinubok nayan Dios, napasaya
anay nakem na ni Abraham nin patyen nayan ida'ton konan Dios a
kapagkapag nin anak nan si Isaac.* Patyen naya kumon nin ida'ton kona
abirno nin nipangako' naynan gindat nin Dios kona

18 wana, “Saray mangibwat kona ni Isaac, sara tamo' a ikwintan puri
mo.”*

19 Si Abraham, timper na a si Dios ket main nin pakayadi' nan pasublien
saran mabyay a nunati. Ket kona ni Abraham, nati yaynaod si Isaac tan
nisubli' naya nin mabyay nin Dios kona.*

20 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek na, si Isaac, binindisyunan
nasara a a'nak nan si Jacob tan si Esau maipa'ka' sa gaw'en nan Dios para
konra sa adapen.*

21 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jacob, sin dandani yayna nin mati,
nangrayo ya konan Dios nin nitayukod ya ket binindisyunan nasaray rway
apo nan lulalaki nin a'nak na ni Jose.*

22 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Jose, sin dandani yayna nin mati,
nibarita' na konran kapada nan Israelita a rumate' li' a awro a makalak-
wan saradtaw sa Egipto, ket nibibilin nan i'ras ra li' a but'ol na.*

23 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray matua na ni Moises, kai sara
nin linmi'mo nin sinmubag sa gan-gan nan adi' a patyen sara nga'min a
lulalakin abing nin Hebreo. Ket niyadi raya si Moises sa luob nin tuloy
bulan nangibwat sin niyabing ya bana' ta naimatunan ran naiduma ya nin
anak.*

24 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, sin iti yaynan talaga sa
idad, kai nayna inako' a alilbien ya et nin anak nan prinsisa a anak nan
adi'.

25 Pinili' nayna edet a nangirangep nin dya'dya' nin kalamo' ran saray
tutawo nan Dios dyan si mabista a byay na sa anted tamo' nin panaon no
pauryan nasaray tawo nan Dios.

26 Para kona, mas alaki ana edet a pakinabang nin pangingirangep nin
panunuya'-tuya' para konan Mesias a sya a ibaki' na li' nin Dios, dyan say
maikon nay kayamanan nan Egipto. Anaod, nipatyo' nay kaisipan na sa
tubale' na li' nin Dios kona.

27 Nangibwat sa pagmamatalek na, linmakwan yadtaw sa Egipto si
Moises, a kai ya nin mali'mo sa pinasyan sager nan adi'. Kai ya gapo nin

---

* **11:17** Main et nin raruman a'nak na ni Abraham bale', si Isaac, sya tamo' nin anak na ni Sara a main nin pakairanudan sa nipangako' nan Dios (Roma 9:7-9). * **11:18** Genesis 21:12. * **11:19** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-19. * **11:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 27:1-40. * **11:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 47:31–48:20. * **11:22** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 50:22-26. * **11:23** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 2:1-4.

tinmapo' abirno nin aninay idap no kai inagwantawan na bana' ta bara'mo
nayan mangkiten-kiten nin kalamo' na a Dios a kai nin ma'kit.
28 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Moises, nigan-gan nan silibrawen
ray pistan mantawagen nin Pista nin Nipanglabas tan ipunas ray daya' nin
karniro sa purtan bubali ra. Gaw'en ra in ta pigaw nin no lumabas yay
anghil nin nibaki' nan Dios nin mangmati konran kakan lalaki nin Egipcio,
ket kai nasara patyen a Israelita.*
29 Nangibwat sa pagmamatalek ra, saray Israelita, nakadalan saradtaw
sa mantawagen nin "Mu'dit nin Taaw" nin linmalako sa makrang a luta'.
Bale' sin saray sundalo' nin taga Egipto nin mampangamat konra a nanari'
nin dinmalan, sinakban saran pa'sar ringring nin ranom sa nipiknga' nin
taaw.*
30 Nangibwat a lamang sa pagmamatalek ran Israelita, linmibed saran
pitoy awro sa syudad nin Jerico ket mayadi' ra ginwa' in, nayba' a padil
na.*
31 Nangibwat sa pagmamatalek na, si Rahab a sayay pampam, kai ya nin
pinati nin kalamo' ran saray taga Jerico nin suplado konan Dios. Ma'kit
in a pagmamatalek na sin tinulungan nasara nin kapada sa amigo, saray
nakodtaw nin nangispya a Israelita.*
32 Abaw et a maibarita' ko maipa'ka' konran raruma et nin nagmatalek
konan Dios, bilang sara si Gideon, Barak, Samson, Jefte, David, Samuel tan
saray prupita, bale' kurang anay panaon ko.
33 Bana' sa pagmamatalek ra, main konra a nakadaeg nin pupag'adian,
main konra a matunong a nipag'uray ra, main saray nakarisibi nin nipan-
gako' nan Dios konra, tan main sara anamaet a kai ra nin napa'no nin leon
ta napikmi' ray bebey ra.
34 Nangibwat et a lamang sa pagmamatalek ra, main nin kai nin napuuran
sin nikwa sara sa burung-burong nin apoy, tan main et nin nalibrin kai
ra napati nin saray kuntra konra. Main saraytaw saray makapoy bale'
kinumsaw tan nag'in matpel sara, ket saray nikigira, napatakris rasaray
kukalaban ra.
35 Main nin bubbayin bana' sa pagmamatalek ra, saray nati ana nin
myimbro nin pamilya ra ket pinasubli' saran mabyay.
Wanin man anamaet, main saraytaw saray bana' sa pagmamatalek ra
ket pinaidap sara angga sin nati sara. Malibri sara kumon no gurutan
ray pagmamatalek ra konan Dios, bale' mas pinili' ra a mati ta pigaw nin
pabyayen sara sa mas mabistan byay nin kikalamo' konan Dios.
36 Main saraytaw et saray wanti e a nikasubok ra:
Tinuya'-tuya' sara tan ginaru-garuti sara, tan main saraytaw et anamaet
saray kinadi-kadinawan tan nipriso.
37 Saray raruma et ket pinati sara nin kinudas-kudas nin bato. Main
saray piniknga' nin ginarugadi'. Main saray pinati nin beneng. Main
saray nakudti-nakodtaw tana tan katat nin karniro o kanding a seket ra ta
pinasyan idap nin byay ra. Main saray rinumi'-rumi' tan dinuksa-duksa'.
38 Saray tutawodti sa mundo, kai sara maikana' nin kikala-kalamo' konra.
Wanin man, sarayna edet in nin main nin pagmamatalek konan Dios a
napalakwan nin naku-nako sa disyirto tan talugtog, tan nako pinaisalipne'
nin niikap sa yuyukib tan uubot.

---

* **11:28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 12:12-29. * **11:29** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 14:16-31. * **11:30** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 6:1-20. * **11:31** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21; 6:22-25.

39 Anta sarain nga'min ket, bana' sa pagmamatalek ra, pinatutu'wan nan
Dios a inako' nasara. Wanin man, kai ra nin narisibi nin liso a nipangako'
nan Dios konra
40 bana' ta si Dios ket, main nin mas mabistan nisadya' na para konra tan
kontamo ket marate' tamo' a makakikalamo' sara konan Dios no naipasaya
atamo konra.

12

1 Edet, sabtan ka'bawan ran sarain a main nin kabiangan kontamo.
Bara'mo atamon mangkilumba' nin malayo a man'antabayan ra. Kanya'
anaod nin si'tamo, matkap tamon galten a sarban makabyat sa pal-layo
tamo laloynay kasalanan a maitumba atamo. Ket, ipamuspusan tamoyan
palaywen in a nasukat nan Dios para kontamo.
2 Matkap tamon ipasayay nakem tamo konan si saya a syay ibwatan nin
pagmamatalek tamo konan Dios tan sya et a lamang a mama'get sa sayti
angga nin makusto. Sya si Jesus a bana' sa ririket a mantuma'gan kona,
nirangep nay idap nin nipasak nin mati, tan inako' nayti mataman nin
makapading'ey. Ket sawanin, mantumekre' yadtaw sa sangkata'gayan a
kagalangan sa wanan na nin Dios.
3 Anaod, ta pigaw nin kai kamo nin tumapo' tan gumurot, dalepdepen
moyo a nipangagwanta na nin idap a ginwa' ra kona nin saray tutawon
sikakasalanan.

Say Idap nin Dalanan para sa Pakaipatunong

4 Si'kamo, kai et nin nirate' sa mapati kamo a pangunguntra moyo sa
kadukaan.
5 Nalingwanan moyaynayti para a bibilin na nin Dios kontamo nin
man'ikwinta nan a'nak na? Wana,
“Anak ko, andi' mo nin gaw'en nin kasan kwinta no pangirangepen kata nin
pangangakay ko komo,
tan andi' nin tumapo' a nakem mo no dusawen kata nin pangipatunong
ko komo,
6 bana' ta si'ko, si si'numan a kawa'nan ko, pangirangepen koya nin pangan-
gakay ko kona
tan dusawen koya nin pangipatunong ko kona bana' ta man'ikwinta
koyan anak ko.”*
7 Ket, mampangirangepen nakamo nin Dios nin pammatunong na komoyo
bana' ta man'ikwinta nakamon a'nak na. Anaod, kasan anak a kai na nin
iyakay nin ama na.
8 No kai nakamo nin man'iyakay nin Dios a kapada sa man-gaw'en na sa
barang anak na, say kapada moyo, a'nak sa rikor nin kai ra mantungtungen
nin uama ra.
9 Saya et, saray mangatua tamodti, no ipatunong ratamo ket kabilangan tamo
sara. Mas matkap nin adayo' a ipaipatunong tamoy byay tamo konan si Ama
tamo a namin peteg nin byay kontamo, ket maibyay tamoy byay na.
10 O', ipatunong ratamon mumatua tamodti sa umnoy taon tamo' dipindi sa
wanra a syay maabig bale' si Dios, ipatunong natamoynaod para sa kaabigan
tamo nin say panganggawan ket makakirama' atamo sa kapapa'sar nan
naiduma.

Parmawen moyo a Magkabyay nin Bilang sa Pagkabyay nan Dios

* **12:6** Proberbio 3:11-12.

11 Sawanin, mintras a man'ipatunong yay sayay tawo, maidap a nakem na,
bale' no nayadi' ana li', say bunga konan si naipatunong ket say mapteg nin
kabibyay, ket makapatinek yan kanakman ran raruma.
12 Kanya' nin si'kamo bubsat a bara'mon mangkilumba' nin malayo,
paksawen moyo a bara'mon nalpok nin takyay moyo. Pagsenen moyo a
bara'mon makapoy ana nin tuod moyo.*
13 Ket, pakandaen moyon ipatu'rir a pagkabyay moyo nin diri-diritso a
kalalako moyo sa kuston dalan nan Dios* ta pigaw nin saray kalalamo' moyo
a bara'mon pilay sa kabibyay ra ket kai sarayna nin mapa'no et no kai edet,
mapaanda' sara bana' sa kabibyay moyo.
14 Si'kamo nga'min, matkap a say abot moyo lawas ket si mabistay
pikakalamo' moyon sarba tan say pakaiparmaw moyo sa pagkabyay a bilang
sa pagkabyay nan Dios, ta no kai kamo nin magkabyay nin wanin ket kai
moya gapo li' nin makalamo' a Dios.
15 Leleg nin gaw'en moyo in, pagawan moyo a kasa komoyo a gurutan nay
kamaungan nan Dios. Pagawan moyo et a kasa komoyo a mag'in nin masakit
a nakem na. No main nin wanin, bara'mo yan rabot nin makasamal. No
tumubo' yadsen sa busel moyo ket pangibwatan in nin mag'in nin magulo
tan maitagad nay abaw sa pagkakasalanan.
16 Pagawan moyo a kasa komoyo a mampagkabyay nin nikasama', o
kipada kona ni Esau a kai nin nangibilang konan Dios. Nisili na sa sayay
pangangan a kanepegan na nin kakan anak,*
17 ket ambo' nin na'teng naipwira ya sa pammindisyon nan ama na
mangibwat konan Dios. Tanda' moyon wanin ta mataman nin wana ket
matkap a maga'muran na in, kai na gapo nin nadawat abirno nin inmakis
yan nikidawat nin inganga'do, ta kai nayna nin nasilyan a nangyadi' ana.
18 Gaw'en moyo in ta say kakakadani tamo konan Dios ket ambo' ana nin
bilang sa gindat. Sin rinisibi ra a Gugan-gan nin saray pupuon tamo, main
nin naaraman ra — burung-burong a apoy; pinasyan dedlem; mangisit a
gunem; rumaweswes yay siri;
19 maksaw a tunoy nin trumpita; main nin busis a sin narnge' rayayti ket
nikidawat saran inganga'do a tumgen yaynan mag'irgo.
20 Wanin ta masalak sara konan gan-gan nan Dios a mataman ayep ya
tamo' a tumukdo' konan siin si talugtog, matkap a kudasen yan mati.*
21 Makapasalak nin talagaytaw nin nasari' ra a pati si Moises ket wana,
“Nangingintar ako sa li'mo ko.”*
22 Ambo' gapo nin wanin para komoyo! Iti kamoyna sa talugtog nan Dios a
mantawagen nin Sion*. Iti kamoyna sa syudad nan sibibyay a Dios. Siti ket
si Jerusalem a itaw sa langit. Iti kamoynan mangkiriga konran uanghil a kai
nin mabilang sa ka'bawan.
23 Iti kamoyna sa dupong ran naiduman pinatawiran a a'nak nan Dios a say
ngaran ra ket nailista anadtaw sa langit. Iti kamoyna sa adapan nan Dios a
syay hwis sa sarban tawo. Iti kamoynan naikalamo' konran saraytaw intaw
saray mapteg nin tutawo a ginwa' nan Dios nin kasaynan pagkurangan ran
makikalamo' kona.
24 Iti kamoyna konan si pinangibwat nay nikagwa' nan ba'yon pitarato
ran tutawo tan si Dios. Sya si Jesus. Iti kamoyna sa pagkukuri nin daya' na
nin makapangikalamo' kontamo konan Dios sin tinmuro', ket mas mabista

* **12:12** Isaias 35:3. * **12:13** Proberbio 4:26. * **12:16** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 25:27-34. * **12:20** Exodo 19:12-13. * **12:21** Deuteronomio 9:19. * **12:22** Mabasa a maipa'ka' konan siti si ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo.

a kakanaan dyan say daya' na ni Abel nin tinmuro' a maningkap nin paninintinsya.*
25 Andi' atamoyna nin kai nin mangimbabaet sa man'ibarita' na nin Dios
yupa' sa daya' na ni Jesus. Wanin ta, saray pupuon tamo nin kai nin
nangimbabaet sa nibarita' na sa nitarato na a pina'get nadti sa mundo,
kai sara nin nakapal'is nin nadusa. Laloyna nin si'tamo, kai atamo nin
makapal'is nin madusa no gurutan tamo a man'ibarita' na nin si nangibwat
sa langit!
26 Sin saytaw, say busis nan Dios ket iniyeg a luta', bale' sawanin nisamba
na et kontamo,
"Mi'sa anamanaet li' nin eyegen ko, ambo' tamo' nin si mundo, no kai pati
say kalangitan."*
27 Siin nin nibarita' na nin Dios, say rabay nin irgwen, pakasawen na li' a
sarba nin ginwa' na a kai nin magnayon ta pigaw nin say mabati' tana ket
say magnayon.
28 Edet, mangibwat sa anda' nin nakem tamo nin kisalamat kona, tubaleen
tamoyay Dios nin pangingibilang tan kalili'mo kona ta maga'muran tamo li'
a lugar sa kai gapo nin matege' a Pag'adian na. Maikana' in nin pangrarayo
kona.
29 Anaod, matkap a ikali'mo tamoya a Dios tamo ta say panunusa na ket
bilang yan apoy nin mapungpong a puuran na.*

13

Say Gugawa' nin Maikana' sa Adapan nan Dios

1 Ket, ituluy-tuloy moyoy mikawa'nanan a mibubsat sa pammemper.
2 Andi' moyo nin isiblet a manan'ili. Saray raruma a mapanan'ili sara ket
nanan'ili sarayna nin uanghil nin kai ra nin naaraman.
3 Andi' moyo sara nin pauryan a itaw sa priswan tan saray
mangkaduksa-duksa' no kai kidamay kamo konra nin bilang nin isen
kamon lamang sa wanin nin kapapa'sar.
4 Matkap a kabilangan nin sarba a kasagradwan nin kasal. Saray
mitraasawa, matkap a andi' ra nin sidaen a pikalamo' ran mitraasawa ta
tanda' tamo a dusawen nasara li' nin Dios a kiraray sa ambo' ran asawa
tan saray mamabayi o kilalaki.
5 Andi' kamo nin rupan kwarta. Mapda' kamoyna sa no ani a main moyo
bana' ta wanan mismo nin Dios,
"Kai kata gapo nin pauryan tan kai kata gapo nin lakwanan."*
6 Ket ta wanin, bubsat, kai atamo mag'alangan nin mamarita' a wantamo,
"Si Dios a mantumulong kongko ket,
kai ako nin mali'mo sa magwa' nin gaw'en kongko nin tawo tamo'."*
7 Panemtemen moyo saray pupangulo moyon nangiparate' komoyo nin
minsahi a nangibwat konan Dios. Dalepdepen moyoy mabistan nagwaan
nin nipagkabyay ra, ket arigen moyoy gesen nin pagmamatalek ra kona.
8 Anaod, si Jesu-Cristo, kai ya gapo nin manguman. No si'no ya sa
linmabas anan panaon, sya et sa anggan sawanin nin panaon, tan sya et li' a
lamang sa anggan-angga.
9 Kanya' nin andi' kamo anamaet nin paibarang sa nagsikabarang nin
uakay a naiduma sa Mabistan Patanda' a niyakay komoyo. O', say mabista

* **12:24** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 4:10; Hebreo 9:11–10:25. * **12:26** Exodo 19:18; Hagai 2:6. * **12:29** Deuteronomio 4:24. * **13:5** Deuteronomio 31:6,8. * **13:6** Kanta 118:6.

anaod ket si mapagsen a kanakman tamo yupa' sa kamaungan nan Dios.
Ambo' nin say panunumbok tamo sa ibarita' nin Gugan-gan maipa'ka' sa
pangangan a makapamagsen kontamo, ta kasa anamaet nin naitulong nin
sain konran saraytaw saray nanumbu-tumbok ana.
10 Main nin pinakada'ton tamo a sya nin diri si Jesus. Saray mantumumbok
sa Gugan-gan, kasan kanepegan ran kitao konan sitin da'ton.
11 Anaod, kapada ya in nin da'ton ran Judio para sa pakapirduna nin
kukasalanan. Sa saytin da'ton, ika' na nin si Sangkata'gayan nin Padi' itaw
sa Sangkasantusan nin Lugar a daya' ran da'ton nin uayep ket say laman ra
matkap nin puuran itaw sa rikor nin babali.*
12 Wanin anamaet, si Jesus a syay pinakada'ton tamo, pinadya'dya' yan
nati sa rikor nin babali ta pigaw nin mangibwat sa daya' na nin tinmuro' ket
maparinggas nay tutawo sa kukasalanan ra.
13 Kanya' nin, bubsat, kikalamo' atamo kona nin rumikor ana sa pammem-
per a naimatawan tamo tan kiranod atamoyna sa nikatuya'-tuya' na
14 ta, sitin mundo, ambo' yayti a peteg nin lugar tamo no kai rabay tamoyan
tuloy nin marate' taw si peteg nin piikapan tamo li' nin anggan-angga.
15 Ket, bana' sa ginwa' na ni Jesus, raywen tamoyan pirmi a Dios, a ibari-
barita' tamoy sangkabistawan nin ginwa' na para kontamo. Say pangwa'
tamo nin wanin ket pinakada'ton tamo kona.
16 Matkap a pirmi kamo et nin mangwa' nin maabig yupa' sa panunulong
moyo sa saya tan saya, bana' ta say pangwa' moyon wanin ket pinakada'ton
moyo nin makapamaririket konan Dios.
17 Reng'en moyo sara in saray mampangipangulo komoyo tan tumulok
kamo sa irgo ra bana' ta trabaho ra in say pagawan rakamo ket umbat sara li'
konan Dios no pa'no ra nin ginwa' in. Paririketen moyo sara sa sitin trabaho
ra tan andi' moyo nin paidapen a nakem ra ta kasan maga'muran moyo sa
sain.
18 Idasalan rakami. Anaod, tanda' min kasan abas a ginwa' mi ta rabay min
say sarban gaw'en mi ket matunong.
19 Lalu-laloynan dawaten ko komoyo a idasal moyo nin madali' nakoynan
isubli' nin Dios isen komoyo.

Bindisyon tan Masusuyot nin Pangingigalang

20 Anaod, marayo yay Dios! Syay mampamangibwatan nin mabistan
kapapa'sar. Pinasubli' nayan mabyay si Uunuren tamon Jesus, ket pinag'in
nayan Sangkabistawan nin Pastor kontamon bara'mon kukarniro na sin
pina'get na yupa' sa daya' na nin tinmuro' a magnayon anggan-angga nin
nitarato na nin Dios sa tawo.
21 Sawanin, ibi na kumon komoyo mangibwat kona ni Jesu-Cristo a sarba
nin matkap moyon tulong ta pigaw nin magwa' moyoy karabayan na para
komoyo leleg nin gaw'en na komoyo no ani a makapaririket kona. Ket, sapa
kumon ta itandudo' ya a ngaran na anggan-angga!

Peteg a wanin.

22 Bubsat ko, ta anted ya tamo' man layi ti si surat ko ket dawaten ko
komoyo a tarusan moyo nin maong a man'ibibilin ko.
23 Rabay kon matandaan moyo a si busat tamo nin si Timoteo, bulos yayna
ket no kai nin mabalam a kararate' nadti, kalamo' koya li' no mako akodsen
komoyo.

---

* **13:11** Exodo 29:14; Levitico 4:12,21; 9:11; 16:27. Main nin raruman da'ton a magwa' ray mangalap nin tao ra a pupadi' bale' sa saytin da'ton para sa kasalanan ket maiyawa'.

24 Iparate' moyoy pammakumusta mi konran saray pupangulo moyo tan
konran sarba ran tutawo nan Dios isen.
Saray bubsat nin taga Italia, mampakumustawen rakamo.
25 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo nga'min nin Dios.

Si Surat na ni SANTIAGO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti nin surat ket sinurat naya ni Santiago a busat na ni Jesu-Cristo tan saya yan pangulo ran mammemper intaw sa Jerusalem. Sa angan-angan ket sinurat nayayti sin ba'yo A.D. 50. Surat nayayti para konran mammemper nin Judio nin pinai-paidap tan napala-palakwan nin nako sa nagsikabarang nin lulugar. Man'iyakay na ni Santiago konra no pa'no a matkap nin pigagawa' ra. Wana ket kasan kakanaan nin pagmamatalek nan sayay tawo konan Dios no ambo' nin matunong a pigagawa' na. No peteg nin mampagmatalek ya konan Dios, matkap nin ma'kit ti sa gawa' na.

Nagsikabarang nin tima a nisurat nadti ni Santiago konan sitin surat a bilang say maipa'ka' sa pakasubok tan pakatukso, pamipuruk-purok, pammemper tan mabistan gawa', say pagdadangka' sa pag'iirgo, kadunungan a ibat konan Dios, puon nin pisasangkinian ran mammemper, saray maidap tan mayaman, anos tan pangingitpel sa pakapai-paidap, kadadasal, tan raruma et.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1)
Say pakasubok nin pammemper (1:2–2:13)
Ipa'kit moyo a pammemper moyo (2:14–5:6)
Bibilin maipa'ka' sa gawa' nin pammemper a maanos (5:7-20)

1 Mampablyen kon Judio nin mantumumbok kona ni Cristo a napadya'dya'
tan nataboy nin nako sa saka-sakalakon lugar,

si'ko si Santiago a aripen nan Dios tan ni Uunuren a Jesu-Cristo. Surat koyayti komoyo ket iparate' ko a pammagalang ko.

Say Pangingirangep a Siririket

2 Bubsat ko sa ngaran na ni Cristo, no main nin rumate'-rate' komoyo nin saka-sakalakon pakasari'-sari', akuen moyoyti nin tutuon siririket
3 bana' ta tanda' tamo a no maagwantawan nin pagmamatalek tamo konan Dios ti nin panunubok, magkamain atamon pakababa' nin mangirangep nin animan.
4 Kanya' nin, andi' kumon nin kumapoy a nakem moyo no kai edet, pakaanos kamo anggan bana' sa pangingirangep moyo ket mag'in kustoy nikatawo moyo tan kasan pakabalawan moyo.
5 Ket no main komoyo a kurang a kadunungan na maipa'ka' sa animan sa kabibyay, matkap a dumasal yan kidawat konan Dios ket byan naya ta maruros a nakem nan mami konran sarban tawo. Kasan duga' no mami ya tan mabulos a kanakman na.
6 Bale' no kidawat yaytin tawo, matkap a masibulot a pammemper na tan andi' ya magdwadwa ta si sayay magdwadwa, kapada nay daluyon sa taaw nin ipadpad nan siri abirno adti.
7-8 Ket sitin tawon ambo' nin napasayay pinanakem na, andi' ya edet milalon mangrisibin animan a mangibwat konan Catawan ta ipa'kit nin kabibyay na a kai na maitudo' no si'noy mantumbuken na.
9 Rumiriket kamo, bubsat. Rumiga kan si'kan mampagkurang, sa nipangita'gay nan Dios komo sa kapapa'sar a bilang kona ni Cristo.

10 Rumiga kaynamaet nin si'kan mayaman sa nipamatulok nan Dios komo
ta say byay mo,* kapada a burak nin rabot, kai nin magnayon.
11 Say rabot, makri' sa masakit a amot nan awro, maragrag anay burak, tan
masida' a bista. Wanin anamaet konan mayaman, ma'met nayay byay na sa
kapresan nan mampipayaman.

Say Pakatukso

12 Makarma' tan maririket yay tawon makaagwanta nin panunubok ta no
nasubok anay pammemper na, makaga'mor yan kurunan kasan raruma no
kai say byay a nipangako' nan Catawan konran mangado' kona.
13 Andi' na kumon ibarita' nin si'numan a mampangirangep nin pa-
nunubok a wana, "Mantukswen nakon Dios." Si Dios kai ya matukso nin
mangwa' nin duka' tan kai yaynamaet manukso nin si'numan.
14 No kai edet matukso yay tawo no ma'wit tan maitawtaw yan duka' a
karirikitan nan lalaman nan diri.
15 No tinmubo' tan nakayamot a duka' a apes, gumungan kasalanan. No
nag'uray anay kasalanan, umangga sa patiti.
16 Mampablyen kon bubsat, andi' kamo malingo maipa'ka' sa puon nin
pakatukso.
17 Anaod, sarban maong tan kasan pagkurangan a naibi ana tan maibi
et ket mangibwat sa ta'gay konan Ama nin namarsan palaway sa langit.
Masilyan nin dedlem a palaway bale' si Dios, kai ya gapo nin manguman.
Say kimey na anamaet ket kai nin pangibwatan nin dedlem nin kabibyay.
18 Sa bukod nin karabayan na ket mag'in atamon ua'nak na sa nipa-
mataros nan minsahin maipa'ka' sa katutu'wan kontamo. Ginwa' nayti ta
pigaw nin naipurok atamon bilang primiron yatab na tan binyan natamon
sangkata'gayan a lugar sa sarban pinarsa na.

Say Tutuon Pagkarilihyuso

19 Tanda' moyo in, mampablyen kon bubsat. Kanya' nin matkap tamon
adalen a rumnge' tan no mag'irgo atamo, adalen tamon maong tan andi'
atamo madali' nin umamot a ulo
20 ta say sager, kai nin makatulong sa tawo ta pigaw nin makapangwa' yan
matunong sa pangingikit nan Dios.
21 Kanya' nin gurutan moyo a sarban duka' a gawa' tan galten moyoy duka'
a pitatawo moyo. Siaayupa' tan situtulok nin akuen moyoy minsahi nan Dios
a sin narnge' moyo, naimula sa nakem moyo. Sain say Sarita' nan Dios a
makaisalba komoyo.
22 Sawanin, magkabyay kamon kumpruntado sa minsahi nan Dios. No
reng'en moyo tamo' bale' kai moyo nin sunuren, manluku-lukwen moyo
anaod tamo' a lalaman moyo.
23 Anaod, si rumnge' tamo' sa sarita' nin kai nayti nin sunuren, kapada nay
sayan mampag'ispiho.
24 Kikiten nay bakas na mi'sa yayna mibwat ket tampor a malingwanan
nayna a bakas nan na'kit na sa ispiho.
25 Kanya' nin kai sumadag a marnge' moya tamo' ti nin gan-gan a mamin
pagkanawanawa kontamo nin gumwa' sa karabayan nan Dios tan kasan
pagkurangan. Si tawon mag'adal nin maong tan sumunor konan siti ket
bindisyunan naya nin Dios sa sarban gawa' na.
26 No sa angan-angan nan sayay tawo ket alaki anay pammemper na konan
Dios bale' kai na madugaan a pag'iirgo na, manluku-lukwen na tamo' a
lalaman na ket kasan kakanaan a pagkarilihyuso na.

---

* **1:10** *ta say byay mo,- O:ta say iti sa byay,*

27 Say tutuon pagkarilihyuso a makapaririket konan Dios a Ama tamo ket,
si sayay tawo kai ya nin pasagyat sa duka' nin tutawo. Edet, alilaen nasaran
tulungan a ulila tan saray bubbayin balo nin mampatapuen nin mabyat a
prublima.

2

Andi' nin Mamipuruk-purok

1 Bubsat, bana' ta mampagmatalek kamoyna kona ni Uunuren tamon Jesu-
Cristo a sya nipadar nan Dios a pinasyan kata'gayan na, ambo' nin manepeg
a mamipuruk-purok kamo.
2 Bilang wadi', main nin sayay tawon nisingsing nin balitok tan nisket nin
mabli tan mapustura a rinmate' sa dupong moyon mammemper, tan main
anamaet nin sayan nisket nin ma'ran, namapas tan nikasama' ana.
3 Sawanin, mas inasikaso moyay nisket nin mabista a wamoyo "Tumekre'
kamodti sa mabistan kami'nan," tan wamoyo konan pubri, "Umdeng kadtaw
e!" O, "Manarikadkad ka tanadtaw e!"
4 Abas in say gawa' moyo. Namipuruk-purok kamo. Bilang kamon hwis
nin nangwa' nin kategan a naipatukdo' sa masiblet nin apes.
5 Rumnge' kamo, mampablyen kon bubsat. Si Dios, pinili' nasara a pubri iti
sa mundo nin mag'in nin mayaman sa pammemper, ket ipaikon naya konra
a Pag'adian na nin nipangako' na konran saray mangado' kona.
6 Bale' si'kamo, sa inugali' moyo, pinaayupa' moyay pubri ket inasikaso
moyay mayaman. Saray mayaman a mangrumi' komoyo tan saran diri a
mangidimanda komoyo.
7 Tuya'-tuyaen rayay mablin ngaran na ni Jesu-Cristo a syay man'alilbien
nin main nin ikon kontamo.
8 Mapteg a man-gaw'en mo no mantumbuken moy Gugan-gan nan Adi'
tamo bilang sa wana sa Masanton Kasuratan a, "Aduen moy kapada mon
tawo nin kapadan pangangado' mo sa lalaman mon diri."*
9 Bale' no mamipuruk-purok kamo, mampagkasalanan kamo ket sintin-
syawan kamon sinmubag sa Gugan-gan.
10 Wanti ta si'numan a kai nin nakasunor konan sayay gan-gan, mataman
no natumbok na nga'min a raruma, sintinsyawan nayan lamang nin Dios a
bilang sinubag na nga'min.
11 Sin wanan Dios, "Andi' ka nin kiraray sa ambo' mon asawa," wana
anamaet lamang, "Andi' ka nin mangmati."* Abirno kai ka nin nikilalaki
o namabayi, no nangmati ka, sinubag mon lamang nga'min a Gugan-gan ta
sayan-saya yay puon nin gan-gan.
12 Manarita' tan kumimey kamo nin matunong ta maipadar atamo li' sa
pakasintinsya sigon sa gan-gan a mamin pagkanawanawa nin gumwa' sa
karabayan nan Dios, a sayti ket say pangawa'nan konan Dios tan konran
kapada tamon tawo.
13 Anaod, no manintinsya yay Dios, kai naya nin nabuan nin inganga'do a
tawon kai nin nanginga'don kapada nan tawo. Bale' saray mapanginga'do
sa kapada ran tawo, kasan nepeg ran ikasalak ta makapangyayadi' a in-
ganga'do nan Dios konra.

Say Pammemper nin Tutuo Ket Matkap nin Ma'kit sa Gawa'

14 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, ani a kabalikasan nin wanan sayay tawon
main nin pammemper na bale' kai nayti ipatnag nin pammemper na yupa'
sa gawa' na? Maisalba ya kasi nin siin a klasin pammemper na? Kai anaod.

* **2:8** Levitico 19:18. * **2:11** Exodo 20:13-14.

15 Bilang wadi', main saya komoyo a kasaynan maisket na tan magkurang
yayna sa kanen.
16 Ket mataman no wamo kona, “Mako kayna a bindisyunan naka kumon
nin Dios. Sumadag kumon a seket moyo tan mangan kamon kusto.” No kasa
anamaet nin ibi mon saytin pakatkapan nin lalaman ra, ani a kabalikasan
nin wamo? Kasa!
17 Wanin anamaet a pammemper no kai paaluyunan nin gawa', kasan
lamang nin sirbi.
18 Magwa' a main nin saya nin magdipinsa a wana, “Say pammemper tana
a dalan nin mako konan Dios, mataman no kasan gawa'.” Ket, say ubat ko
bale' kona, “Ipa'kit ko sa si'numan a main nin pammemper ko nin ma'kit sa
gawa' ko. Bale' no kasan mapteg a gawa' mo, kai mo maipa'kit no main nin
pammemper mo o kasa.”
19 Main nin pammemper moyo sa sayan-sayay Dios.* Kusto kamo bale' kai
nin sumadag a tepren moyo tana. Mataman saray dudimunyo ket namper
sara kanya' nin nangingintar sara sa li'mo ra.
20 Benged a tawo, matkap mon alilbien a say pammemper a kai ma-
paaluyunan nin gawa' ket kasan kakanaan.
21 Panemtemen ma si ama tamon Abraham. Yupa' sa gawa' na, napapteg
ya sa adapan nan Dios sin nika' naya nin ida'ton sa bubaton pangida'tunan a
anak na a si Isaac bana' sa pammemper na sa nipangako' nan Dios.*
22 Kanya' nin ma'kit moyon mampialuyon a pammemper na tan gawa' na
ket napasibulot a pammemper na bana' sa gawa' na.
23 Wanin a rabay nan ibarita' nin Masanton Kasuratan a wana, “Si Abra-
ham, nagmatalkan nayay Dios ket, nikwinta na nin Dios a mapteg ya,”* ket
nasabtan yan amigo nan Dios.*
24 Ma'kit moyo edet a si sayay tawo ket mapapteg ya bana' sa gawa' na tan
ambo' tamo' bana' sa pammemper na.
25 Sayay alimbawa' ya et si Rahab, sayay duka' a babayi. Pinagtuloy
nasaray ispyan tawo nan Dios tan pinaliwa' nasaradtaw sa lugar na sa
nipangyakay na sa sakalakon dalan ta pigaw nin makalakwan saradtaw. Sa
ginwa' na ket napapteg ya sa adapan nan Dios.*
26 Ket bilang sa lalaman no kasan inanawa na, ket nati ya, wanin anamaet,
say pammemper nin kai napaaluyunan nin gawa', nati.

3

Say Pagdadangka' sa Pag'iirgo

1 Bubsat sa ngaran na ni Cristo, andi' kumon nin masulit a ka'bawan
komoyo nin mag'in mangangakay nin minsahi nan Dios ta tanda' tamon
si'kamin mangangakay ket maipadar kami li' sa pinasyan byat a paninintin-
sya dyan saray iyakay mi.
2 Ket sarba tamoynaod ket makagwa' nin nagsikabarang nin kukasalanan.
Si kai nin magkasalanan bana' sa sarita' na ket bukod nay kasan pakabal-
awan. Bana' ta marindawan nayay dila' na, kanya' nin wanin anamaet sa
intiron lalaman nan diri.
3 No mapatulok tamoyay kabayo, bana' tamo' sa pangikwa nin busal sa
bebey na ket maipatyo' tamo nga'min a kimey na.

---

* **2:19** *moyo sa sayan-sayay Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:moyo a si Dios, saya ya tamo'.* * **2:21** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 22:1-18. * **2:23** Genesis 15:6. * **2:23** Isaias 41:8; 2 Cronica 20:7. * **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Josue 2:1-21.

4 Kiten mosara anamaet a bapor. Abirno aninay kaalakyan ra tan abirno
nin maksaw yay sungsong, mataman no si ugit ket daikleng ya tamo' nin
parti ra, ket mabring nayay bapor sa adtiman a diriksyon a rabay nan
mangngulin.
5 Wanin na anamaet nin dila' tamo. Daikleng ya tamo', bale' mairangas nan
marindawan a intiron kabibyay nin tawo.

Isipen moyo tanan si daite' tamo' nin baya ket mapangibwatan yan alakin
puor sa tatalon!
6 Si dila' maipada ya sa puor. Syay piikapan nin kadukaan. Saya yan
parti nin lalaman tamo bale' sidaen nay intiron kinatawo tamo. Say duta
na mangibwat sa impyirno ket mangawit sa pakasida' nin intiron kabibyay
tamo.*
7 Abirno mapaamo' tan napaamo' nasaraynan tawo a sarban klasin atap a
uayep tan manuk-manok tan saray uayep a kumayam sa luta' tan tumangoy
sa taaw,
8 bale' kasan si'numan a makapamatulok konan dila' na. Manida' yan
pirmin nakasadya' nin mangitayak nin mabayanin samal na.
9 Usaren tamoyay dila' sa pangrarayo tamo konan Ama a Uunuren tamo,
tan usaren tamoya et lamang nin pagsari-sarita' sa kapada tamon tawon
naparsan kabakas-bakas nan Dios.
10 Bubsat ko, ambo' nin manepeg nin mangyadi' a wanti a pangrarayo tan
pagsari-sarita' nin mangibwat sa sayan-sayay bebey.
11 No wanti, bara'mon umagos a matab'ang tan ma'sin nin ranom sa sayan-
sayay subor.
12 Bubsat ko, si kayon igos kai ya gumungan olibo, o si ubas kai ya
gumungan igos. Wanin anamaet, si ma'sin a subor, kai ya magwa' liwaan
nin matab'ang a ranom.

Say Kadunungan a Gumungan Kinamapteg

13 Si'numan a madunong tan makataros komoyo, matkap nin ipa'kit a
tutuoyti nin say kabibyay na, yupa' sa matunong a gawa' nan siaayupa' a
paka'kitan nin kadunungan a iti kona.
14 Bale' no sa nakem moyo ket main nin mapait nin imon tan masiblet a
apes, andi' moyo nin irangas a madunong kamo. No gaw'en moyo in, mibula'-
bula' kamo tan kai moyo man'alilbien a katutu'wan nin nangibwat konan
Dios.
15 Ambo' in nin klasi a kadunungan nan Dios. Sain ket mangibwat sa kaisi-
pan nin tawo tan karirikta nin lalaman tan mangibwat konan dimunyo
16 ta adtiman nin mampiikap sa tawo a imon tan masiblet a apes, itaw main
nin kai pidudunong tan sarbaynan kadukaan.
17 Bale' say kadunungan a mangibwat konan Dios, ambo' nin wanin.
Si tawon main nin kadunungan a nangibwat konan Dios, mu'na-mu'na,
malinis a pinanakem na, ket mammituno ya, mapangabot ya konran kapada
nan tawo tan mainum'ay yan katarusan, rumnge' ya sa pangipapalaway,
napno' ya nin inganga'do tan mabistan gawa', kai ya nin mag'aleng-aleng tan
kai ya nin mikanu-kano.
18 Kanya' anaod nin say pitutuno ket bilang nin bikoy. Imula ran saray
mammituno ket say bunga, say mapteg nin gugawa'.

---

* **3:6** *pakasida' nin intiron kabibyay tamo.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:pakasida' nin nga'min nin pinarsa.*

4

Say Puon nin Pisasangkinian ran Mammemper

1 Sawanin, ani a puon nin pisasangkinian tan piaaway moyo? Sain say
pangangapes moyon karigawan nan lalaman.
2 Umapes kamo sa kasa komoyo kanya' nin abirno nin mangmati kamo sa
tanay makalap moyo. Maibeg kamo anamaet sa ikon ran raruma kanya' nin
milalaban kamo sa tanay maikon moyo. Kai moyo nin makalap a rabay moyo
ta kai moyo nin dawaten konan Catawan,
3 tan mataman no kidawat kamo konan Catawan kai nan lamang
ipaga'mor komoyo ta say duka' a gagara moyon kidawat, rabay moyo tamo'
a makadumog nin karigawan.
4 Malamang nin tutawo! Matkap moyon amingawen a no kikalamo' kamo
konran saray duka' iti sa mundo ket manlumaban kamo anamaet konan
Dios. Kanya' nin si si'numan a mamaalaga konan sitin mundo ket mag'in nin
kagura' nayan Dios.
5 No wanti a man-gaw'en moyo, ipa'ka' moyon kasan kakanaan nan si
Masanton Kasuratan a wana ket si Ispirito nan Dios nin nibi na nin miikap
sa barang saya kontamo, maimon yan mangikon kontamo.*
6 Kanya' nin magnayon natamon tulungan nin Dios nin makatumbok kona
ta wanin a wanan Masanton Kasuratan,
"Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem."*
7 Kanya' nin isuko' moyo edet a byay moyo konan Dios ta pigaw nin tulun-
gan nakamon sumubli' kona. Labanan moyay Dimunyo* ket lumakwan ya
komoyo.
8 Kumadani kamo konan Dios ket kumadani yaynamaet a Dios ko-
moyo. Si'kamon makasalanan, gurutan moyoy duka' a pigagawa' moyo tan
si'kamon mampag'aleng-aleng, galten moyo sa nakem moyoy masiblet a
apes tan tumumbok kamo konan Dios tamo'.
9 Gumereng kamo bana' sa duka' a pigagawa' moyo. Umakis kamo tan
mangabet-abet kamo; silyan moyoy piririga moyo nin kaberengan. Andi'
kamo nin mariga no kai edet, mading'ey kamo ta malamang kamo.
10 Mipaayupa' kamo sa adapan nan Dios ket si Dios itandudo' nakamo.
11 Bubsat, andi' kamo nin mipadukaan sa saya tan saya. No main nin
mamaduka' nin busat na, o usgawan naya, bara'mon man'ibarita' nan
kasan kakanaan nan gan-gan nan Dios ket man'usgawan nayay gan-gan.
No usgawan moyay gan-gan, kai moyayna nin mantumbuken no kai edet,
man-gaw'en moyon mas ata'gay a lalaman moyon diri dyan si gan-gan ta
man'usgawan moyan kusto o abas.
12 Si Dios tamo' a namataoy konan gan-gan. Kanya' nin sya tamo' a magwa'
nin mangeteg. Sya tamo' a makapanintinsya nin pakaisalba tan pakasida'
tamo. Kanya' nin si'no kan mangeteg sa kapada mon tawo ey?

Pannudu'yag konran Magpya sa Kadiryan ra tan saray Mayaman

13 Sawanin, rumnge' kamo, si'kamon mag'irgon wamoyo, "Sitin awro o di-
lap, mako kami konan sitin syudad; ket itaw kamin sayay taon, magkumirsyo
kamidtaw ta pigaw nin maka'kit kamin abaw a kwarta."

---

* **4:5** *wana ket...mangikon kontamo.- O:wana ket pinasyan siblet nan ispirito nin pinasrep nan Dios kontamo.- O:wana ket siiliw yay Dios konan ispiriton pinasrep na kontamo.* * **4:6** Proberbio 3:34; Kanta 138:6. * **4:7** Mabasa a maipa'ka' konan siti si titulo a ***Dimunyo*** sa Glusaryo.

14 Kai moyo nin tanda' no ani a mangyadi' komoyo sa awron adapen. Kai
tamo nin maga'getan a byay tamo ta kapada a alupaop. Ma'kit sawanin, bale'
ambo' nin ma'teng ket maandipat ana.
15 Kanya' nin sayti a manepeg nin ibarita' moyo, “No iyaburoy nan Dios ket
umanroy byay mi, maituloy miti nin gagara.”
16 Bale' ambo' nin wanin a man-gaw'en moyo no kai edet, marangas tan
mampimaung-maong kamo. Sain a pimaung-maong moyo, duka'!
17 Kanya' anaod nin, si'numan a makatanda' nin mabistan gaw'en na, bale'
kai nayti nin gaw'en, mampagkasalanan ya konan Dios.

5

1 Si'kamon mumayaman, reng'en moyoyti. Umakis tan mangabet-abet
kamon magbabawi' bana' ta rumate' li' a grabin idap komoyo mangibwat
konan Dios.
2 Naumok tan kasan kakanaan anan kukayamanan moyo; say suseket
moyo naet'et raynan insikto;
3 namapas tan tinmaey anay balitok tan pirak moyo nin man'isiblet moyo,
ket say taey a mismon mangipa'kit nin kaaguman moyo. Bara'mon apoy nin
mangpos li' nin laman moyo a kayamanan nin dininep moyo, sa manrumate'
anan awron panunusa nan Dios.
4 Iti a upa' ran tawon sinaor moyon kai moyo nin binayadan a pagal ran
nagtrabaho sa gagawa' moyo. Reng'en moyoy ay'ay ra. Narnge' nan Uunuren
nin Mampag'uray sa Sarba a ay'ay ra.
5 Nagkabyay kamodti sa babon luta' sa pipariga tan pammapda' sa kariri-
tan nan lalaman. Bale' bara'mon ayep a patyen, mampipataba' kamo sa
pannunor sa karabayan moyo para sa awron pangungukom nan Dios.
6 Sinintinsyawan tan nipapati moyo sara et a matunong abirno nin kai
rakamo nin linabanan.

Say Bibilin Para sa Maanos a Pangingitpel nin Pakapaidap

7 Kanya' anaod, kapadan mammemper, nin pakaanos kamo edet anggan
rumate' yay Catawan. Arigen moyay mangmumulan siiilalon mantuma'gan
sa yatab sa luta' na a mabli kona. Maanos yan mantuma'gan sa irarate' nan
u'nan rapeg a mamarsik sa bini' tan sa suyot a rapeg a mamno' nin rinakay.
8 Kanya' nin pakaanos kamo anamaet. Pa'geten moyoy pammemper moyo
tan paksawen moyoy nakem moyo ta say irarate' nan Catawan adani ana.
9 Bubsat, andi' kamo mipa'leman nin sakit nin nakem ta pigaw nin kai
nakamo ukumen nin Mangngukom a si Dios a lamang ta rumate' yayna.
10 Bilang pangarigan sa pangingirangep tan sa kaaanos moyo, kiten moyo
saray nangilalaman konan Dios a nangiparate' nin sarita' na.
11 Wantamon makarma' saray makaagwanta anggan kala'pusan ta
bindisyunan nasaran Dios. Alimbawa' si narnge' moyoynan say nasari'
na ni Job. Na'kit moyon nirangep nay abaw a dya'dya' ket tinulungan naya
anamaet nin Dios. Saytin ginwa' nan Dios, mangipa'kit a mapainganga'do
tan mapangawa'nan ya nin tuloy sa tutawo na.*
12 Bale', bubsat, si matkap tuloy nin gaw'en moyo ket si andi' kamo nin
sumamba sa ngaran nin animan sa langit o sa luta', o animan et ta pigaw nin
kai kamo nin umadap sa paninintinsya nan Dios. Say ubat moyo, “O'” tamo'
no say rabay moyon irgwen ket o' o “Kai” tamo' no say rabay moyon irgwen
ket kai.

* **5:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Job 2:10; 42:10.

13 No main komoyo a mangkagulo a kaisipan na, matkap yan dumasal ko-
nan Dios. No main komoyoy mariga, matkap yan magkanta nin pangrarayo.
14 No main komoyo a main nin masakit, matkap nin ipakayaban nasaray
pangulo sa dupong moyon mammemper. Ket idasalan raya tan amrisan
rayan ladak* sa pakayadi' a nibi nan Catawan konra.
15 Say dasal ran saray main nin pagmamatalek konan Dios, mamaanda'
konan main nin masakit tan si Catawan ket parigsawen naya, tan no say
kasalanan nay namagmasakit kona, sayti ket mapirduna ana.
16 Kanya' nin akuen moyo sa saya tan saya a kasalanan moyo, tan idasalan
moyoy saya tan saya konan Dios ta pigaw nin mapaanda' kamo. Maka-
paka'ngap a magwa' nin kadadasal nan tawon matunong.
17 Bilang si Elias, kapada tamoya anamaet nin tawo bale' sin masuet nan
nidasal a kasan rapeg, ket sa luob nin tuloy taon tan a'nem a bulan, kasa gapo
nin rapeg.
18 Anamanaet dinmasal yan dinawat nan rumapeg, ket pinarapeg na nin
Dios tan tinmubo' a rabot tan mumula.*
19-20 Bubsat, panemtemen moyoyti. Magwa' a maisyay ya wadi' a saya
komoyo sa katutu'wan. Maipatunong naya anamaet bale' nin saya ko-
moyo. Si makapangayat konan siti nin nagkasalanan a gurutan nayna a
pagkakasalanan na, ket ipal'is naya* yupa' sa nipamatunong na, sa patitin
dusa nan Dios kona. Gawa' na et nin sitin nangipatunong a panglilingwan
nayna nin Dios sa abaw nin kasalanan.*

---

* **5:14** Marcos 6:13; Lucas 10:34. * **5:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Uadi' 17:1; 18:1,42-45.
* **5:19-20** *ipal'is naya- O:ipal'is nay lalaman nan diri.* * **5:19-20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ezekiel 3:18-21.

Si U'nan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni apostol Pedro para konran mammemper kona ni Jesu-Cristo nin niikap sa limay prubinsya sa Asia Minor (sakop na sa panrupan nin nasyon nin Turkey sawanin). Sinurat naya sin sa angan-angan ket katarana' nan taon a A.D. 60. Si sangkaimpurtantiwan a tuloy nin gagara nan si nanurat ket si pagsenen nay kaisipan ra bana' ta mangkapai-paidap saraynan tuloy bana' sa pammemper ra (4:19). Kanya' nin nipapanemtem na konra a sangkabistawan nin ilalo a mangibwat sa patiti, sa isusubli' nin mabyay tan sa kasusubli' na li' iti ni Jesu-Cristo, bana' ta tanda' na a no say kaisipan ra ket naipatyo' sa say man'ilalwan ra nin itaw sa langit, mababaan ran itpel a pangingirangep ran uidap. Nipapanemtem na anamaet konra a manepeg nin magkabyay saran maitukoy sa karabayan nan Dios, a pusisyon ra bilang tutawon pinili' nan Dios, a paisirong sara konran saray mag'uray konra nin mantumbuken ray alimbawa' nin nipangirangep na ni Cristo, a pigagawa' ra nin man'isipen ray panaon nin susuyot, tan a dumaer sara nin pakagsen sa pammemper ra.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Makapaka'ngap a pangingisalba na ni Jesus kontamo (1:3-12)
Mag'in kamon maringgas sa sarban gawa'-gawa' moyo (1:13–2:10)
Say pagkabyay ran tutawo nan Dios no mangirangep saran pammadya'dya' (2:11–4:19)
Pakailag kamo maipa'ka' sa pakikalamo' moyo sa saya tan saya (5:1-11)
Patanid nan nanurat (5:12-14)

1 Si'ko si Pedro* a Apostol* na ni Jesu-Cristo.

Surat koyayti komoyo nin pinili' nan tutawo nan Dios a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' moyon lugar nin diri itaw sa prubinsya ran Romano a Ponto, Galacia, Capadocia, Asia tan Bitinia.

2 Si Dios nin Ama, pinili' nakamoyna nin gindat para sa gagara na a gaw'en nakamo nin si Ispirito na, nin naipurok a ua'nak nan Dios. Pinili' nakamo anaod ta pigaw nin tumulok kamo kona ni Jesu-Cristo tan, ta pigaw nin maringgasan kamon daya'* na ni Jesu-Cristo ta pigaw nin maikana' kamo konan Dios.

Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit a bindisyon na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo.

Makapaka'ngap a Pangingisalba na ni Jesus kontamo

3 Raywen tamoya a Dios a syay Dios tan Ama nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo! Wanin ta sabtan inganga'do na a, nangibwat sa nipamasubli' nan mabyay kona ni Jesu-Cristo, ginwa' nan pa'sar naiyanak atamo sa byay a iti kona. Ket sigurado a pangingilalo tamo sa sitin byay.

---

* **1:1** Marcos 3:16. * **1:1** Say katarusan nan sarita' a ***Apostol*** ket mabasa sa Glusaryo. * **1:2** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Exodo 24:1-8; Hebreo 9:18-21. Winarsikan saray Israelita nin daya' ran baka ta pigaw nin mapa'get a tukiden ray nikitaratwan ra konan Dios. Man'ibarita' na ni Pedro a say daya' na ni Jesus a nipangiyariglo na konan Dios konran tutawo na.

4 Nigagara na anamaet nin ibi li' kontamoytaw say niyator naynadtaw sa
langit nin para kontamo. Sayti, kasa nin pagkurangan, kai nin masida' tan
kai nin manguman.
5 Niyator nayti nin Dios para komoyon man'iyawa' nin pakayadi' na bana'
sa pagmamatalek moyo kona ni Cristo. Man'iyawa' nakamo ta pigaw nin
kirama' kamo li' sa bungan pangingisalba na a nisadya' nayna tan ipadar
nayna li' no anggawan anan panaon.
6 Ket, rumiriket kamon maong! Wanin anaod mataman no magwa' a
mangirangep kamo yapo' nin nagsikabarang nin dya'dya' sa anted nin
panaon. Matkap a wanin
7 ta pigaw nin mapalaway nin ma'kit a tutuo a pagmamatalek moyo. Mas
mabli a pagmamatalek moyo dyan say balitok a, mataman no ipadalan sa
apoy ta pigaw nin ma'kit no puro, kai et lamang nin magnayon. Ket no ma'kit
nin tutuo a pagmamatalek moyo, raywen, ita'gay tan pagalangan nakamo li'
nin Dios no maipadar yayna si Jesu-Cristo.
8 Abirno nin kai moya et gapo nin na'kit, kawa'nan moya. Mampagmatalek
kamo kona mataman no kai moya nin mangka'kit sawanin ket pinasyan
ririket moyo. Saytin ririket, kasa gapo nin kapada tan kasan sarita' nin
makaibalikas no pa'no.
9 Wanin a ririket moyo bana' ta man-ga'muran moyoyna a bunga nin
pagmamatalek moyo a say pakaisalba moyo.
10 Say maipa'ka' sa sain, inusisa' raynan inusisa' tan inadal raynan inadal
nin saray prupita nan Dios. Nipadles rayna sin saytaw et a maipa'ka' sa sain
nin paka'kitan nin kamaungan nan Dios komoyo.
11 Bale', sin nipadles na konra nin si Ispirito na nin sya a Cristo nin mam-
pag'uray konra, a maipa'ka' sa pakapadya'dya' na tan say sangkaandaan nin
mangyadi' a sumunor sa sain, rinabay ran matandaan no ka'no tan no ani a
mangyadi' li' no rumate' ti nin pangingisalba na.
12 Nipatarusan nan Dios konra a saytaw say man'ipatandaan ra ket ambo'
nin para sa kaabigan ra no kai para sa kaabigan moyo sawanin. O', ta say
nipatanda' ran prupita, sain a lamang a nibarita' ran saray nangipatanda'
konan Mabistan Patanda' komoyo mangibwat sa pakayadi' na nin Ispirito
nan Dios nin nibaki' na nangibwat sa langit. Mataman nin saray uanghil,
masulit ran apes anamaet nin matarusan a maipa'ka' sa saytin pangingisalba
na.

Mag'in Kamon A'nak nin Maringgas a Kabibyay

13 Bana' anaod sa saytin makapaka'ngap nin pangingisalba nan Dios
komoyo, ikwa moyo lawas sa kaisipan moyoytaw say mabibista nin man-
taga'nan moyon ibi na li' nin Dios komoyo no sumubli' yayna si Jesu-Cristo.
Matkap nin naisadya' moyoynay kaisipan moyo nin mangwa' nin kusto tan
mangkadangkaan moyoynay sarba nin kimey moyo.
14 Ket bana' ta matulok kamo nin a'nak nan Dios, andi' moyo nin aburuyan
a lalaman moyon diri nin maguyugoy et nin gindat a nikatawo moyo sin kai
kamo et nin napalawayan nin katutu'wan a nangibwat konan Dios.
15 Ana edet, kapada nan si nangayab komoyo a maringgas ya nin naiduma,
wanin anamaet, mag'in kamon maringgas sa sarban gawa'-gawa' moyo.
16 Wanin ta main ti nin naisurat a wanan Dios, “Mipasantos kamo ta si'ko,
masantos ako.”*
17 Si Dios, mantawagen moyan Ama moyo, wanin man, sarba tamon
tutawo ket sintinsyawan natamo lamang, dipindi sa ginwa-ginwa' nin

* **1:16** Levitico 11:44-45; 19:2; 20:7.

barang saya, a kai ya nin mamaburito. Ket, leg'an a mangkipagtuloy kamodti
et sa luta', unuren moya sa pigagawa' moyo.
18 Wanin ta simbot nakamo sa kasan piku'kaan nin kabibyay a
naimatawan moyo konran pupuon moyo. O', tanda' moyo a say nipambot na
komoyo ket ambo' tamo' nin basta-basta nin say mag'in nin kasan kakanaan
bilang sa pirak o balitok,
19 no kai edet, say mabli nin daya' na ni Cristo. Nibi nay byay na sin pinati
yan bilang sayay uybon nin karniro a kasa gapo nin sama' o dipikto a nida'ton
konan Dios.
20 Adapen et nin si Dios ket pinarsa naya a mundo, nitalaga nayayna si
Cristo nin mambot konran tutawo, bale' sawanin tana tamo' sa masusuyot
nin panaon ket nipadar ya para sa kaabigan moyo,
21 si'kamon mampagmatalek konan Dios bana' kona ni Cristo. Si Dios a
namasubli' nin mabyay kona ni Cristo tan nangipata'gay kona ta pigaw nin
syan diri nin si Dios a mampagmatalkan tan mampilalwan moyo.

Si'kamo a Tutawo nan Dios

22 Naparinggas anay byay moyo sin tinmulok kamo sa katutu'wan nin
nangibwat konan Dios ket, main ana nin tutuo nin pangangawa'nan moyo
konran bubsat moyo sa pammemper. Ket anaod, ituluy-tuloy moyoy ma'mot
nin pikawa'nanan nin masibulot a kapusuan moyo.
23 Wanin ta pa'sar moyoy naiyanak anamanaet nin main anan naiduman
byay. Kai in nin nangibwat sa tawo nin mati no kai konan Dios a kai
gapo nin mati. Nagkamain kamon sitin byay yupa' sa mamin byay nin
makapangyayadi' tan kai gapo nin manguman anggan-angga nin minsahi
a nangibwat konan Dios.
24 Wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"Say sarba nin tawo, kapada a rabot,
say kaugutan makri'
tan say pakairaywan ra, kapada a burak,
say kaugutan mapaso.
25 Bale' say ibarita' na nin Dios,
kai gapo nin manguman anggan-angga."*
Ket siti nin man'irgwen a say nibarita' nan Dios, syaytaw si Mabistan
Patanda' nin nipatanda' komoyo.

2

1 Bana' anaod ta main anan ba'yon byay moyo, gurutan moyoyna a sarban
kadukaan; say sarba nin bakas nin pibula'-bula', piwadi'-wadi', imbel, tan
paninida' nin kapadan tawo,
2 ket mag'in kamo nin kapada na nin sayay abing. Rabay-rabay nay
sumuso ket si'kamo anamaet, sulitan moyo a mag'adal nin say minsahi nan
Dios nin kasan sakalakon nailawok ta pigaw nin tumubo' kamo sa byay moyo
nin syay bungan nikaisalba moyo
3 ta nasari' moyoyna a kamaungan nan Uunuren moyo.*
4 Si Uunuren moyo, maiyarig yaynamaet sa sayay mabyay nin ma'get
a bato nin nakaipa'dengan nan sayay bali. Saray tutawo, kai raya nin
rabay, anta, sya a pinili' nan Dios tan maalaga yan tuloy kona. Sawanin,
mangkumadani kamo kona
5 ket man-gaw'en nakamon sayay balin naispiritwan a maiyarig kamo sa
bubato nin mabyay. Anaod, nag'in kamon pupadi' a maikana' konan Dios

* **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:3** Kanta 34:8.

ta pigaw nin, sa tulong na ni Jesu-Cristo, ket mampami kamo nin da'ton nin
maikana' konan Dios tan akuen na.*
6 Tutuo nin wanin bana' ta main yayti e nin mabasa sa Masanton Kasuratan
a wanan Dios,
"Kikiten moyo! Nipa'deng koyay sangkaimpurtantiwan nin bato
a mama'get konan pa'deng ko sa Sion*.
Pinili' koya tan sangkablyan ya.
Ket si si'numan nin magmatalek kona, kai ya gapo nin maima-ima."*
7 Kanya' anaod nin, komoyo nin mampagmatalek kona, pinasya nin kaala-
gawan na. Bale' saray kai nin mampagmatalek kona, matukid anamaet
konra a mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"Sitaw si bato a nibilang ran kai nin mausar nin saray mammanday,
Syay ginwa' nan Dios nin sangkaimpurtantiwan nin baton matkap sa
pamma'deng,"*
8 tan,
"Konan siti nin bato, bilang maipadugpa' sara anamaet a tutawo ket gurutan
rayan gura' raya."*
Bilang misakin sara kona bana' ta kai sara nin mantumulok sa nibarita' na
nin Dios. Sayti a nitalaga nan Dios nin mangyadi' konra.
9 Si'kamon sarba bale', "Pinili' nakamon mag'in nin pamilya na nin Dios,"
tan "Pupadi' nakamo nin mampagsirbi kona a syay Adi' tamo." Si'kamo et nin
sarba a "Tutawo nakamo nin mampag'urayan na nin naipurok para kona."
Si'kamo a "Tutawo nin ikon na."* Wanin a pakikalamo' moyo konan Dios ta
pigaw nin ipatandaan moyoy mabibistan ginwa' na. Syay nanagyat komoyo
nin maipal'is sa kadedleman nin byay moyo ket niyalis nakamoynan nika' sa
makapaka'ngap a palaway nin katutu'wan na.
10 O', gindat ket kasan pakikalamo' moyo konan Dios,
bale' sawanin "Tutawo nakamoyna nin Dios."
Gindat, kai kamo nin mangkakirama' sa panginginga'do nan Dios,
bale' sawanin "Mangkaga'muran moyoyna a inganga'do na."*

Say Matkap a Pagkabyay ran Tutawo nan Dios

11 Bubsat, ibarita' koyti komoyo: Bana' ta san'ili kamodti tamo' sa luta'
a mampiikap kamo sa ambo' moyo nin lugar nin diri, andi' moyoyna nin
byan nin lugar a karirikitan nin lalaman moyo ta sayti ket mangkumuntra
sa katutumbok moyo konan Dios.
12 Ana edet, magkabyay kamo nin mapteg sa pangingikit ra nin ambo' nin
mammemper ket mataman no man'ibari-barita' ra nin duka' a pigagawa'
moyo, ma'kit ra anamaet a lamang nin maabig a man-gaw'en moyo ket
raywen rayay Dios no mako ya konra.
13 Ta pigaw nin mapagalangan yay Uunuren, paisirong kamo konran sarba
ran main nin pakauray komoyo, konan si sangkata'gayan nin mampag'uray,
14 pati konran saray raruma et nin upisyalis nin binyan nan pakayadi' nin
manusa konran mangwa' nin duka' tan mamagalang konran saray mangwa'
nin maabig.

---

* **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa pangingida'ton tamo konan Dios sa Roma 12:1; Filipos 2:17; Hebreo 13:15-16; Nipadar 7:15. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **2:6** Isaias 28:16; Roma 9:33. * **2:7** Kanta 118:22; Lucas 20:17. * **2:8** Isaias 8:14-15; Roma 9:33. * **2:9** Sayti nin a'pat a titulo, pannawag ti konran saray puri na ni Israel itaw sa U'nan Tistaminto. (Exodo 19:5-6; Deuteronomio 7:6.) Say rabay nin irgwen nin say man'ibarita' na ni Pedro ket saray magmatalek konan Cristo a tutuon puri na ni Israel. * **2:10** Oseas 1:6,9; 2:1,23.

15 Wanin a gaw'en moyo bana' ta si Dios, rabay nasaran pisasaeten in saray
kasan mataros maipa'ka' sa pigagawa' na, yupa' sa maabig a gawa' moyo.
16 Ipa'kit moyo sa kabibyay moyo a tutawo kamo nin main nin
pagkanawanawa. Wanin man, andi' moyo nin usaren tin pagkanawanawa
moyo sa pangwa' nin duka', no kai edet, usaren moyo sa pagsisirbi konan
Dios.
17 Rispitwen moyo sara nin manepeg a sarba nin tawo; kawa'nanen moyo
sara a kapada moyo nin mammemper; ikali'mo tan igalang moya a Dios; tan
kabilangan moyay si sangkata'gayan nin mampag'uray komoyodti sa luta'.
18 *Si'kamo anamaet nin main nin amo, paisirong kamo konra tan igalang
moyo sara. Gaw'en moyoyti konran saray maong tan mapamasinsya nin
amo moyo, wanin et a lamang konran maduksa'.
19 Wanin ta no, bana' sa katutu'wan moyo konan Dios ket itpel moyoy
pammaidap ra komoyo nin kasan kasalanan moyo, raywen nakamo nin
Dios.
20 Bale' no bana' anamaet sa kasalanan tamo kanya' nin padya'dyaen
ratamo ket itpel tamoyti, kai atamon lamang nin marayo. Bale' mataman no
kasa nin duka' a gawa' tamo ket padya'dyaen ratamo tan itpel tamo, si Dios,
raywen natamo
21 bana' ta say gagara nan Dios sin sinagyat natamo ket si makaitpel atamo
para kona. Nangitpel yan dya'dya' si Cristo para kontamo ket nami ya nin
pangarigan nin sunuren tamo.
22 Sya, kai ya gapo nin nagkasalanan tan kasa gapo nin inirgo na nin bula'.*
23 Sin mampagsari-saritaan raya kai ya gapo nin inumbat nin nag'irgon
duka'.* Wanin a lamang, sin mampadya'dyaen raya, kai ya gapo nin
nangigagaem, no kai edet, nipagamet nayna a lalaman nan diri konan Dios,
a sya ket mapteg a paninintinsya na.
24 Si Cristo, inubatan nan diri a kasalanan tamo sa lalaman na sa nipati
nan nipasak sa kudos ta pigaw nin gurutan tamoynay pagkakasalanan ket
magkabyay atamoynan say gaw'en ket say mabista. Edet, bana' sa nikasugat
na, napalimpyo kamo
25 ta gindat, bara'mo kamo nin karniro nin nabarang-barang.* Bale'
sawanin, sinmubli' kamoyna kona nin si Mammastor tan Mampamaga
komoyo.

3

1 *Si'kamo anamaet nin uasawan bubbayi, paisirong kamo konran uasawa
moyo ta pigaw nin mataman no kai sara nin mampagkabyay nin sigon sa
minsahi nin nangibwat konan Dios ket masagyat sara nin mamper bana' sa
mabistan pigagawa' moyo. Mataman nin kai moyo sarayna nin kumbinsyen,
masagyat saraynan lamang
2 bana' ta ma'kit ran malinis a kabibyay moyo bana' sa pangingigalang
moyo konan Dios.
3 Say kabistawan moyo ket matkap a kai nin naipatukdo' sa kabistawan
nin bakas; ambo' nin bana' sa pammabista nin sabot, o bana' sa piaalahas o
bana' sa pisisket.*
4 Ana edet, say puon nin kabistawan moyo ket no ani a iti sa kanakman
moyo. Wanin ta say kabistawan a magnayon nin sangkablyan konan Dios
ket say pag'in nan mauyamo' tan mad'en nin sayay tawo.

---

* **2:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Efeso 6:5-9; Colosas 3:22-25; Tito 2:9-10. * **2:22** Isaias 53:9.
* **2:23** Isaias 53:7. * **2:25** Isaias 53:5-6. * **3:1** Efeso 5:21-25; Colosas 3:18-19. * **3:3** 1 Timoteo 2:9-10.

5 Wanin a pigagawa' ran saray makaDios nin bubbayi sin nu'na a nag-
matalek sara konan Dios ket nikwinta saran magana-gana leleg a pinaisirong
sara konran asawa ra.
6 Saya ya si Sara* konran saraytin bubbayi. Tinmulok ya sa wanan asawa
nan si Abraham tan inalilbi' naya nin uunuren na. Ikwinta kamon puri na
ni Sara no gaw'en moyo a kanepegan tan kai kamo nin madaepan.
7 Si'kamo anamaet nin uasawan lulalaki, igalang moyo saray asawa moyo.
Kikalamuan moyo sara nin main nin pananaros konra ta nipudir sara
komoyo ta mainum'ay saran maagrabyado tan bana' ta si Dios, binyan
nasara anamaet nin si mabistan rigalo nan byay a iti kona a kapada moyo.
No kai moyo nin gaw'en in, kai nin magkuri a kadadasal moyo.
8 Sawanin, siti a kadinepan nin nibarita' ko komoyon sarban mam-
memper. Mipapasaya kamo sa pangingisip moyo. Kiingar kamo kon-
ran kalalamo' moyo. Kawa'nanen moyo a saya tan saya. Matkap a ma-
painganga'do kamo sa saya tan saya. Mipaayupa' kamo.
9 No main nin gumwa' nin duka' komoyo, andi' kamo nin gumale'. No main
nin mag'irgo nin duka' komoyo, andi' kamo nin umbat nin duka', no kai edet,
idasalan moyo sara a bindisyunan nasara kumon nin Dios. Wanin a gaw'en
moyo bana' ta si Dios, sinagyat nakamo nga'min ta pigaw nin bindisyunan
nakamo.
10 Tanda' moyo in ta main nin mabasa sa Masanton Kasuratan a wana,
"No rabay nan sayay tawo a mabistay byay na
ket maririket ya,
matkap a andi' ya nin mag'irgon makaduka' sa raruma,
o nin bula'-bula'.
11 Gurutan nayna a pangngawa' nan duka',
ket ana edet say maabig a gaw'en na,
tan gaw'en nay sarban mababaan na a mabistay pakikalamo' na sa
kapada nan tawo.
12 Wanin a byay na ta si Catawan, sipapaga ya konan tawo nin mapteg sa
pangingikit na
tan ubatan na a dasal na,
bale' kuntrawen nasara a gumu-gumwa' nin duka'."*

Sali' no Mangirangep atamon Idap Abirno nin Maabig a Gawa' tamo

13 Ket sawanin, no say maabig a masulit moyon gaw'en, main para nin
mangwa' nin duka' komoyo? Sa wangko kasa.
14 Wanin man, no paidapen rakamo bana' sa maabig a man-gaw'en moyo,
makarma' kamoynan lamang. Ket andi' kamo nin mali'mo sa gaw'en ra tan
andi' nin magulo a kaisipan moyo,*
15 ana edet, gaw'en moyo a si Cristo ket syay tutuon Uunuren moyo. Ilamo'
moyo sa sain a sisasadya' kamo lawas a no main nin mangusisa' komoyo
maipa'ka' sa puon nin pangingilalo a ma'kit sa kabibyay moyo, ket maubatan
moyo sara.
16 Bale' matkap a siuuyamo' tan siaayupa' kamo nin umbat. Matkap
anamaet a pirmi nin malinis a kunsinsya moyo ta pigaw nin, no main
nin mag'irgon paninida' komoyo bana' sa mabistan pigagawa' moyo nin
tumutumbok kona ni Cristo ket, saray mading'eyan sa irgo ra.
17 Panemtemen moyo a mas maong ana a, no siin a karabayan nan Dios, say
pangingirangep moyo ket bana' sa nipangwa' moyo nin maabig dyan bana'
sa nipangwa' moyo nin duka'.

---

* **3:6** Genesis 18:12. * **3:12** Kanta 34:12-16. * **3:14** Isaias 8:12-13.

18 Anaod, isipen moyoyti e: Mataman anamaet nin si Cristo ket pinan-
girangep ya sin pinati ya bana' sa kukasalanan tamo. Nati ya tamo' nin
ni'sa tan kai nayna nin matkap a mati nin uman. Sya nin sayay kasa gapon
kasalanan, nati ya para kontamo nin makasalanan ta pigaw nin maikadani
natamo konan Dios. Mataman nin napati yadti sa luta', ginwa' anamaet nin
mabyay ya sa kapapa'sar a ispirito.
19 Ket sa sain a kapapa'sar, nako ya sa lugar a mangkaipriswan ran uispirito
tan nipatandaan na konra a maipa'ka' sa pananalo na.
20 Sarayti saray mangkapriso ket saraytaw saray sinmubag konan Dios
sin saytaw sin man-gaw'en naya ni Noe a alakin baluto. Si Dios, inanusan
nasara intaw a tutawo angga sin nayadi' yayna a baluto, ket walo ra tamo' nin
katawo a sinumrep sa baluto kanya' nin sarayti tamo' a naisalba sa ranom.*
21 Kapada sa wanin, maisalba kamo bana' sa pakabawtismo* moyo; siin
ket ambo' nin kapada nin pakauyas nin lalaman moyo ta pigaw nin mar-
inggasan no kai edet, say pagpangako' moyo konan Dios mangibwat sa
maringgas a kanakman moyo. Maisalba nakamo yupa' sa nipamasubli' nan
mabyay kona ni Jesu-Cristo
22 ket itaw yayna sawanin sa wanan nan Dios. O', sinmubli' yadtaw sa
langit tan nikwa sara sa sirong na a sarba ran uanghil tan raruma et nin
pinarsa a kai nin ma'kit nin main nin pakauray o pakayadi'.

4

Arigen moya si Cristo sin Nangirangep yan Pammadya'dya'

1 Edet, bana' ta si Cristo ket nangirangep ya nin pammadya'dya' sin iti ya sa
luta', isadya' moyo anamaet a kanakman moyo sa wanin a kapapa'sar. Wanin
a gaw'en moyo bana' ta si tawo nin mampangirangep ket mapasal na a kai
ana nin magkasalanan.*
2 Ket mangibwat anaod sawanin, tan sa leleg moyo nin mabyay iti sa
luta', ambo' ana a say karirikitan nin lalaman a tumbuken moyo. Si'kamo,
magkabyay kamoynan say gaw'en moyo ket no ani a rabay nan Dios.
3 Sadag anaytaw say panaon a napalabas nin ni'pos moyo sa nipangwa'
nin gawa'-gawa' ran saray kai nin makatanda' konan Dios. Sin saytaw,
ginwa-ginwa' moyo a animan nin nikasama' tan makapading'ey a inapes nin
lalaman moyo, nipabuk-pabok kamo, nikiayi-ayi kamo sa kasan dangka' nin
piririga tan sa makaparmay a pangrarayo sa dios-dios.
4 Ket sawanin, saray ambo' nin mammemper, mampaka'ngapan rakamo
tan mampag'irgu-irgo saran paninida' komoyo bana' ta kai kamoyna nin
mangkikalamo' konra sa pangngawa' nin kasan dangka' a kadukaan.
5 Sara in bale' ket matkap ray umbat li' sa adapan nan Dios, ta si Dios,
sisasadya' yaynan manintinsya nin sarban tawo, saray mabyay et tan saray
nati ana.
6 Ket sawanin, magwa' nasaraynan sintinsyawan a nati ana ta nipatan-
daan yaynamaet a Mabistan Patanda' konra, ta pigaw nin mataman nin
dinalanan rayna a patiti a syay parihon dusa sa sarban tawo ket, magwa'
naynan ibi nin Dios konra a byay a kapadan byay na.

Say Matkap nin Pagkabyay moyo sa Saytin Panaon a Susuyot ana

---

* **3:20** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24. * **3:21** *pakabawtismo- O:pakabinyag.*
* **4:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Roma 6:1-11; Colosas 2:12; 3:3.

7 Dandani ana nin mangangga a sarban mampangyadi'. Kanya' nin
matkap a mapagdangka' kamo sa lalaman moyon diri tan pirmin mapal-
away a pangingisip moyo ta pigaw nin makadasal kamo nin matunong.
8 Si sangkaimpurtantiwan nin matkap nin gaw'en moyo ket si ituluy-tuloy
moyoy ma'mot a pikawa'nanan moyo nin saya tan saya bana' ta no wanin a
gaw'en moyo, kai moyo nin pipanemtem a duka' a ginwa-ginwa' ra komoyo
nin saray kalalamo' moyo ket mapirduna moyo sara.*
9 Pagtuluyen moyo kumon nin siririket sa bali moyo a saya tan saya.
10 Nakaipudiran kamo nin nagsikabarang nin bindisyon nan Dios ket,
pagsirbyan moyo nin manepeg a saya tan saya mangibwat sa pakababa' a
nipuya' nan Dios sa barang saya komoyo.
11 Saraytaw saray pinuyaan nin pakababa' nin mangipatanda', matkap a
mag'irgo saran bilang sayay mangingilalaman konan Dios. Saray pinuyaan
nin pakababa' nin tumulong, matkap a pakaseseg sara nin tumulong man-
gibwat sa pamamaaluyon nan gesen nin Dios konra. Wanin a gaw'en moyo
ta pigaw nin sa sarban gaw'en moyo bana' sa ginwa' na ni Jesu-Cristo komoyo
ket, maitandudo' yay ngaran nan Dios. Sya a pagalangan tan mag'uray
anggan-angga.

Peteg a wanin.

Say Matkap nin Pangingisip moyo Maipa'ka' sa Pammadya'dya'

12 Bubsat, andi' moyo nin paka'ngapan in say pangingirangep moyo nin
dya'dya' a ibarita' moyon say mampangyadi' komoyo ket ambo' nin manepeg
nin mampangyadi'. Sayti nin dya'dya' ket rinmate' komoyo ta pigaw nin
masubok no tutuo kamo.
13 Ana edet, rumiriket kamo no mampangirangep kamo nin dya'dya' a
wantin lamang a nirangep na ni Cristo, ta pigaw nin wanin ana li' a ririket
moyo no maipadar ana a kata'gayan na.
14 Makarma' kamo no tuya'-tuyaen rakamo bana' ta tutawo nakamo ni
Cristo. Bana' sa wanin, matandaan moyo a si makapangyayadi' nin Ispirito
nin ipadar na a kata'gayan nan Dios ket iti yan mampiikap komoyo.
15 Bale' sapa kumon ta no mapadya'dya' kamo ket ambo' nin bana' ta
nangwa' kamo nin duka' a bilang sa pangmamati, pananakaw, panunubag
sa layi, o a mangkibba'batan moyo saray raruma nin tawo.
16 No say rason bale' a mampadya'dyaen rakamo ket bana' ta tumutumbok
nakamo ni Cristo, andi' moyo nin nepeg nin ikading'ey. Ana edet, kisala-
matan moya a Dios bana' ta wanin a pangangalilbi' ra komoyo.
17 Wanin a mampangyadi' bana' ta, si Dios, man'itarana' nayna a panin-
intinsya na, tan man-gaw'en na a si'tamo nin iti sa pamilya na a mu'nan
sintinsyawan na. Ket no sayti tamo' a tarana' say dya'dya' a man'irangep
tamo, sigurado a say mangyadi' li' konran saray kai nin tumulok konan
Mabistan Patanda' a nangibwat konan Dios ket mas grabi.
18 Bilang wanin a mabasa sa Masanton Kasuratan,
"No mangirangep yan kaidapan a sayay matunong nin tawo leleg nin
man'isalba ya,
lalo yaynan mangirangep nin kaidapan a sayay tawon kai nin mali'mo konan
Dios tan duka' a pigagawa' na."*
19 Kanya' anaod nin no mampangirangep kamo nin dya'dya' ta sain a
karabayan nan Dios, italek moyoy lalaman moyon diri kona bana' ta sya a
namarsa komoyo tan tutuo ya sa nipangako' na. Ket ituloy moyoy mangwa'
nin maabig.

---

* **4:8** Proberbio 10:12. * **4:18** Proberbio 11:31.

5

Pakailag atamo Maipa'ka' sa Pakikalamo' tamo sa Saya tan Saya

1 Edet, komoyo nin mampangipangulo sa dudupong ran mammemper,
main nin ibibilin ko komoyo. Tanda' moyo a si'ko ket sayay pangulo ako ana-
maet tan sayay naka'kit sa nipamadya'dya' kona ni Cristo tan makakirama'
ako sa kata'gayan na nin maipadar li' no marate' a panaon. Sayti e anaod a
ibarita' ko komoyo:
2 Pagawan moyo saran maong a mammemper a naipudir komoyo, a bilang
saran karniro nin nipapasturan nan Dios komoyo. Gaw'en moyoytin trabaho
moyo nin siririket a kai kamo nin mapasu-pasuet bana' ta wanin a rabay na
nin Dios. Wanin et a ambo' kumon nin kwarta a puon nin gaw'en moyo a
trabaho moyo, no kai edet, bana' ta maririket kamon magsirbi konan Dios
tan konran kalalamo' moyo.
3 Andi' kamo nin mag'amu-amo konran sarain saray naipudir komoyo.
Ana edet, mangimey kamo sa padalan nin mabyan saran mabistan ihimplo
nin arigen ra.
4 Ket, li' no sumubli' yayna si Cristo a syay Sangkata'gayan nin Mammastor
ra nin mammemper, byan nakamo li' nin primyo nin magnayon angganangga a siti ket say pakakirama' moyo sa kata'gayan na.
5 Si'kamo anamaet nin mangalalago', paisirong kamo konra nin mangatuntawo.
Ket sarba moyon si'kamon mammemper, mipaayupa' kamon magsirbi
sa saya tan saya. Matkap a wanin moyo bana' ta mabasa sa Masanton
Kasuratan a wana,
"Kuntrawen nasaran Dios a marangas,
bale' tulungan nasara anamaet a maayupa' a nakem."*
6 Anaod, mipaayupa' kamon paisirong sa pammatunong nan Dios nin maka-
pangyayadi' sa sarba, ta pigaw nin ipata'gay nakamo li' sa awro nin nitalaga
na.
7 Mipaayupa' kamon italek konan Dios a sarba nin mangkaaburidwan moyo
bana' ta si Dios, mampagawan nakamo.
8 Matkap a mapagdangka' kamo sa sarba nin gaw'en moyo tan pakailag
kamo, bana' ta si Kalaban moyo a sya a Dimunyo ket bara'mo ya nin
mabayani nin leon a mampikadaw nin maningkap nin masinan na.
9 Risistyan moya tan dumaer kamo sa pagmamatalek moyo konan Dios.
Panemtemen moyo a mampangirangep sara anamaet nin wantin dya'dya' a
kapada moyon mammemper sa intiro nin mundo.
10 Ket si Dios nin diri, mayadi' a anted a panaon nin pangingirangep
moyon wanti, ket pasublien nay mabistan kapapa'sar moyo; paksawen nay
nakem moyo; pagsenen nakamo; tan patarig'enen nakamon tutawo na. Sya
a mampami komoyo nin sarban bindisyon na tan syay nanagyat komoyo nin
kirama' sa kata'gayan na nin kasan anggawan bana' sa nikaipasaya moyo
kona ni Cristo.
11 Anggan-angga anaod nin mag'uray yan main nin pakayadi' sa sarba!
Peteg a wanin.

Patanid

12 Naisurat yayti nin anted nin surat ko komoyo sa tulong na ni Silas
a tanda' kon sayay kapagpyawan a busat tamo sa pammemper. Yupa'
konan sitin surat ko komoyo, rabay kon pagsenen a pammemper moyo tan
patutu'wan ko komoyo a sain say mangkasari'-sari' moyo ket mangipa'kit

* **5:5** Proberbio 3:34.

nin peteg nin kamaungan nan Dios. Andi' moyo kumon nin gurutan tin
kamaungan nan Dios!
13 Mampakumustawen rakamo nin saray iti nin kapadan mammemper
a taga Babilonia* a sara ket pinili' nasara anamaet nin Dios.
Mampakumustawen nakamo anamaet ni Marcos a man'ikwinta kon
anak ko.
14 Mipakumustawan kamo nin pangipa'kit moyo a kawa'nan moyo a
saya tan saya.
Sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar moyo nga'min nin mammemper
isen kona ni Cristo.

* **5:13** *saray kapada...Babilonia- O:saray raruman tutawo a nataboy nin nako nin niikap sa ambo' ran lugar nin diri.*

Si Ikarwan Surat na ni PEDRO

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat, sinurat naya ni Pedro a sayay apostol konran mammemper kona ni Jesu-Cristo, angangko itaw sa bubabali sa Asia Minor (2 Pedro 3:1; 1 Pedro 1:1). Sinurat naya sin adani ana nin mangangga a byay na (1:13) nin angangko sin pibutlayan nin A.D. 61 tan A.D. 68.

Say gagara na ni Pedro sin sinurat nayayti ket si pau'nawan nasara a mammemper maipa'ka' konran saray mampangyakay nin ambo' nin tutuo. Si sayay bagay a man'iyakay ra ket, si Cristo kai yayna kano nin sumubli'. Kinuntra nasara ni Pedro nin wana si Cristo ket peteg a sumubli' ya. Si rason a na'teng anay tyimpo sin nibarita' na ni Cristo bale' anggan sawanin kai ya et nin sinmubli' ket, bana' ta si Dios man'anusan nasaray tutawo ta pigaw nin magbabawi' sara sa kukasalanan ra (3:9,15).

Kanya' nin mambibilinen nasara ni Pedro a mansuratan na nin andi' sara nin paibarang sa ambo' nin kuston uakay, no kai edet, dumaer sara sa tutuon uakay ran prupita nan Dios tan ni Jesu-Cristo (3:1), nin lamu'nan ra lawas a pakataros ra sa kamaungan nan Uunuren tamon si Jesu-Cristo, wanin et sa pakatanda' ra kona (3:17-18). Matkap raynamaet a magkabyay nin matulok konan Dios (3:11-13).

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1:1-2)
Patutu'wan tamon sinagyat natamo nin Dios (1:3-11)
Panemtemen no ani a nakaipatukduan nin tutuon pammemper tamo (1:12-21)
Saray mibalu'-balo' nin tutuo saran mangangakay (2:1-22)
Say matkap nin pigagawa' tamo ta sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo (3:1-18)

1 Si'ko si Simon Pedro a aripen na ni Jesu-Cristo, tan apostol nako anamaet.

Surat koyayti komoyo nin nirama' nan Dios sa pagmamatalek a parihoy kaalagawan komoyo tan komi. Siin ket nangyadi' mangibwat sa kamaungan tan katunungan na ni Jesu-Cristo nin Dios tan Mangingisalba tamo.

2 Sapa kumon ta si Dios ket lalo na et nin ipa'kit lawas a bindisyon na komoyo tan lalo nan pabistawen a kapapa'sar moyo leleg a mantanda-tandaen moya a sya nin Dios tan si Uunuren tamo a si Jesus.

Patutu'wan tamon Sinagyat natamo nin Dios

3 Wanin ta, bana' sa pakayadi' na ni Jesus ta Dios ya, nibi nayna kontamo a sarba nin matkap tamo ta pigaw nin mabyay atamo tan makapagkabyay atamo nin makaparirikat nin tuloy kona. Magwa' tamo in ta katanda' tamoyayna a Dios, a sya sinagyat natamo mangibwat sa sangkata'gayan a kagalangan nin pigagawa' na tan kamaungan na.*

4 Bana' a lamang sa sayti nin sangkata'gayan a kagalangan a pigagawa' na tan kamaungan na, nibi na kontamo a kaabigan nin nipangako' na nin makapaka'ngap tan maalaga nin tuloy. Nibi nayti ta pigaw nin makakirama' atamo sa kinasi'no na tan malakwanan tamoyna a duka' nin kabibyay a

* **1:3** *sinagyat...kamaungan na.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:sinagyat natamo nin kirama' sa kagalangan tan kamaungan na.*

mangibwat sa pangangapes tamo nin madali' nin manida' kontamodti sa
mundo.
5 Bana' anaod ta wanin, gaw'en moyo a mababa' moyo a, say pagma-
matalek moyo kona ni Jesu-Cristo ket paaluyunan moyon kabistawan nin
ugali'; say kabistawan nin ugali' ket paaluyunan moyon pakatanda' sa
manepeg nin gaw'en;
6 say pakatanda' sa manepeg nin gaw'en ket paaluyunan moyon pagdadan-
gka' sa lalaman moyo; say pagdadangka' sa lalaman moyo ket paaluyunan
moyon pangingitpel; say pangingitpel ket paaluyunan moyon pagkabyay nin
makaparirikat konan Dios;
7 say pagkabyay nin makaparirikat konan Dios ket paaluyunan moyon
pangangawa'nan sa kapadan mammemper; say pangangawa'nan sa ka-
padan mammemper ket paaluyunan moyon pangangawa'nan lamang sa
sarban tawo.
8 Sulitan moyon paaluyunan nin sayti a pagmamatalek moyo ta no mintras
a man'umteng ket main ti komoyo tan man'umget anamaet nin iti komoyo,
sayti ket gaw'en nin main nin kakanaan tan kuri a pakatanda' moyo kona ni
Jesu-Cristo nin Uunuren tamo.
9 Bale' si sayay mammemper a kasayti nin pigagawa' kona, pa'sar na ket
sayay rayam o sayay bulag ta nalingwanan nayna a naringgasan yayna sa
kasalanan na sa gindat a kabibyay na.
10 Edet anaod, bubsat, gaw'en moyo et a mababa' moyo nin mapatutu'wan
a pinili' tan sinagyat nakamo nin Dios ta pigaw nin mag'in nin tutawo na. No
gaw'en moyo in, kai kamo gapo nin maibarang,
11 ana edet, si Dios, siririkat yan pangibwaten na nin makaluob kamo sa
kasan anggawan a Pag'adian nan Uunuren tan Mangingisalba tamo a si Jesu-
Cristo.

Say Nakaipatukduan nin Tutuon Pammemper tamo

12 Kanya' nin mataman nin tanda' moyoynayti nin bubagay tan mandu-
maer kamoyna nin mantumumbok sa katutu'wan a niyakay komoyo, ituluy-
tuloy ko et a lamang nin ipapanemtem komoyo.
13 Sa wangko, nepeg a gaw'en ko in mintras a mangkabyay ako et
14 ta nipatandaan na nin Uunuren tamo a si Jesu-Cristo kongko a adani ana
a patiti ko*.
15 Kanya' nin gaw'en ko a sarba nin mababa' ko a, mataman li' nin nati
akoyna ket, maipapanemtem in et nin niyakay komoyo.
16 Panemtemen moyo in ta say nipatandaan mi komoyo maipa'ka' sa
pakayadi' na ni Uunuren tamon Jesu-Cristo tan say isusubli' nadti ket ambo'
nin istu-isturya nin pinabrika ran masisirib a tutawo. Wanin ta na'kit mi nin
mismo a kata'gayan nin nikaDios na.
17-18 O', pinagalangan tan nipata'gay naya nin Dios nin Ama sin kalamo'
nakamidtaw sa talugtog nin pinili' nan Dios. Si'kamin mismo, narnge' mi a
busis nan Sangkata'gayan nin Dios nin nangibwat sa langit a wana,
"Siti a Anak ko nin kawa'nan kon tuloy. Sya a pakaririketan kon tuloy."*
19 Konan siin anaod, lalo nin napatutu'wan a nibarita' rayna sin saytaw et
sin nu'nan panaon nin saray prupita nan Dios. Ket maabig no tumulok kamo
sa sayti nin wanra bana' ta bara'mo nin lampadawan ti nin mampamalaway
sa madedlem, anggan sa awro nin sumubli' ya si Cristo. Siin nin isusubli' na

---

* **1:14** ***adani ana a patiti ko***- *Sa Griego:sitin lalaman ko nin kapada nay ba'lag a mampiikapan ko ket adani koyayna nin lakwanan.* * **1:17-18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Mateo 17:1-5; Marcos 9:2-7; Lucas 9:28-35.

ket bara'mon kapibuklas tan sya ket bara'mo ya nin kabuntatala' sa buklas
nin mamalaway nin kanakman moyo.
20 Mu'na-mu'na, tandaen moyayti e:
Kasan si'numan a makapangipapalaway mangibwat sa pakababa' nan diri
sa animan a naipadles nin nipaisurat nan Dios konran prupita na.*
21 Wanin ta kasa gapo nin naipadles nin nangibwat tamo' sa karabayan nin
tawo, no kai edet, nag'urayan nasara nin Ispirito nan Dios ket nibarita' rayti
nin tutawo nangibwat konan Dios.

2

Main sara li' Isen komoyo a Mibalu'-balo' a Tutuon Mangangakay sara

1 Wanin man, sin nu'nan panaon, main saraytaw a lamang saray nibalu'-
balo' a prupita nasara nin Dios a nangipatanda' konran tutawo nan Dios.
Wanin anamaet a lamang, main sara li' a masirib nin mangyakay nin bula'-
bula' isen sa dupong moyo. Say iyakay ra ket makasida' konran mammem-
per. Pati si Uunuren a Jesus nin syay nipambot konra, kai raya nin alilbien
ket, bigra' sarayna li' nin madusan maong.
2 Wanin man, abaw sara et li' a lamang a mangarig sa kabibyay ran
kasan pagdadangka'. Ket bana' konran sarayti, say dalan nin pagkabyay a
naipatukdo' sa katutu'wan a mangibwat konan Dios ket mapaduka'.
3 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', maagom sara sa kwarta. Ket,
kwartawan rakamo yupa' sa pinabrika ran bula'-bula' a iyakay ra komoyo.
Bale' si Dios a syay manusa konra, kai ya nin mampa'lek ta sinintinsyawan
nasarayna nin na'teng ket say dusa ra nakasadya' ana.
4 Tanda' tamo nin wanin bana' ta mataman nin saray uanghil nin sin-
mubag sin nu'nan panaon*, ket sinintinsyawan nasarayna nin Dios. Ni-
bantak nasaran mangkaprisodtaw sa sangkadedleman anggan say awro a
dusawen nasara ket marate'.
5 Kai nasarayna anamaet nin kina'dwan nin Dios a tutawo sin nu'nan
panaon nin gumu-gumwa' nin duka'. Linanip naya a intiro nin mundo ket
nirebreb sara. Bale', si Noe a sya niyakay na a matkap nin magkabyay sara
nin mapteg, ket nisalba naya tan main et nin pito ray kalalamo' na.*
6 Tanda' tamo nin lamang a si Dios, sinintinsyawan nan pinuuran a syudad
nin Sodoma tan Gomorra* anggan nag'in nin abunsyang. Ginwa' na in nin
Dios ta pigaw nin ipa'kit na konran saray gumu-gumwa' nin duka' a kaugutan
ra.
7-8 Itaw ya anamaet nin niikap si Lot. Sya, sayay mapteg nin tawo ya
nin inawru-awro nin mabereng tan mangkapaidap a nakem bana' sa kasan
pagdadangka' tan masubag a gawa'-gawa' ran tutawodtaw nin mangka'kit
tan mangkarnge-karnge' na. Say katutu'wan ket niligyas naya nin Dios.
9 Ipa'kit edet nin sain nin nangya-nangyadi' a, si Uunuren, tanda' nasara
nin tulungan a tutawo nin mantumulok kona a mangkasubok. Tanda' nasara
anamaet nin pukpukan para sa pakadusa ra anggan sa awro a sintinsyawan
nasara a tutawon gumu-gumwa' nin duka',
10 lalun-lalo sarayna a mampanumbok sa duka' a karirikten nin lalaman
ra tan saray kai nin mangibilang sa main nin pakauray.

---

* **1:20** *Kasan si'numan...prupita na.- O:Kasan si'numan nin prupita a nangisurat sa Kasuratan mangibwat sa pakababa' nan diri.* * **2:4** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); Judas 1:6; 1 Pedro 3:20. * **2:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1–7:24; 8:18. * **2:6** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo.

Say Pigagawa' ran saray Mampangyakay nin Bula'-bula'

Sarain saray mampangyakay nin bula'-bula', gaw'en rayna anabungat
a animan nin rabay ra tan mabirngas sara. Kai sara nin mali'mon
mag'irgon kai nin pammaga-baga mataman konra nin makapangyayadi' nin
pupinarsadtaw sa langit.
11 Ambo' nin bilang konran sarain, saray uanghil nan Dios nin mas ata'gay
tan makapangyayadi' dyan sarain, ket kai sara gapo nin mag'irgo nin duka'
a kuntra konran sarayti nin makapangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit
sa adapan nan Dios.*
12 Sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', bara'mo saran uayep nin
kasan nakem nin gaw'en rayna anabungat a karabayan nin lalaman ra.
Tuya'-tuyaen ra a bubagay a kai ra nin maabot. Kapada rasaran uayep a
say kaugutan nin byay ket si dakpen ta pigaw nin patyen, ta sain anamaet
a kaugutan ran sarain a mangangakay,
13 si pangirangepen sara nin dya'dya' a syay manepeg nin tubale' konra
bana' sa nipamadya'dya' ra konran raruman tawo. Mataman nin awro
ta awro, kai sara nin mading'ey nin mangwa' nin animan a duka' nin
karirikan nin lalaman ra, a sain a karigawan ra. Maiyarig sara sa mansa nin
makasida' nin bakas nan sayay maringgas nin aysing bana' ta, mataman no
mangkidungu-dungo sara komoyo ket, karirikan ran sidaen a pakairaywan
moyo bana' sa pangituluy-tuloy ra nin gawa'-gawa' ran nikasama'.*
14 Apesen rasaray sarba ran bubbayi nin ma'kit ra, tan kai sara gapo
nin mapda' nin mangwa' nin duka'. Ayaten rasara et nin mangwa' nin
nikasama' nin gawa'-gawa' ra a makapoy a pammemper. Inaagom a tanda'
ra. Nigagaem nasarayna nin Dios!
15 Linmakwan sara konan kuston dalan ket natawtaw sarayna.
Man'arigen ra a gawa'-gawa' na intaw ni Balaam a anak na ni Beor, a
nangwa-nangwa' yan duka' bana' sa nipangapes na sa kwarta.*
16 Bale' kinasagran naya nin asno nin manruranan na sa duka' a gawa' na.
Sitin sayay basta nin ayep, nag'irgo ya nin bilang sayay tawo ta pigaw nin
paeden nay man-gaw'e-gaw'en na ni Balaam a pananantigwa a bilang sayay
kasan nakem a tawo.
17 Para konran sarayti nin mampangyakay nin bula'-bula', main ana nin
sangkadedleman nin lugar a nisadya' nan Dios nin priswan ra ta bilang sara
nin sayay na'tyan nin subor, o gunem a mami kumon nin rapeg bale' kai ta
nilpad nan siri.*
18 Anaod, abaw a ibari-barita' ra nin mabistan reng'en bale' kasan lamang
nin kabalikasan. Man'iyakay ra a ambo' nin duka' nin tumbuken a karirikan
nan lalaman, ket sayti a man'ipangayat ra konran saray nadali' ra et nin
ginurutan a duka' nin gawa'-gawa'.
19 Man'ipasigurado ra et a no tumbuken ra nin tutawo a man'iyakay ra,
magkamain sara nin pagkanawanawa nin mangimey sa rabayen ra, bale'
kasa nin pagkanawanawa ran diri nin saraytin mampangyakay bana' ta kai
sarayna nin makaglat sa duka' a gawa'-gawa' ra nin manida' konra. Tanda'
tamo a si sayay tawo anaod ket aripen ya nin animan a mampangitawir kona.
20 Ket mataman no ginurutan raynaytaw intaw say duka' nin gawa'-gawa'
a gindat nin man-gaw'en ran tawodti sa mundo bana' ta nakatanda' rayayna
si Jesu-Cristo a Uunuren tan Mangingisalba tamo, bale' ta nadaeg sara tan

* **2:11** Judas 1:9. * **2:13** Judas 1:12. * **2:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; Judas 1:11. * **2:17** Judas 1:12.

sinmubli' saran naaripen anamanaet nin sayti, mas masakit et a kapapa'sar
ra dyan sin nu'na.
21 Wanin ta maong ana kumon a kai raya nin nadumog a dalan nin
mamag'in nin mapteg konan sayay tawo, dyan si tinumbok rayaynayti
kaaram ket ginurutan ra a bibilin nan Dios maipa'ka' sa pagkabyay nin
niyakay konra.
22 Sa wanin a nangyadi' konra, ma'kit a katutu'wan nin sayti nin wanran
tutawo,
"Si sayay aso, kanen nan uman a nisuka na,"* tan
"Si baboy nin pinaryo' ana, magluma' ya li' anamana."

3

Say Matkap nin Pigagawa' Tamo ta Sumubli' yaynaod a Uunuren tamo

1 Mampablyen kon bubsat, ikarwan surat koyaynayti komoyo. Bilang
konan si nu'nan surat ko, konan siti, ipapanemtem ko anamanaet taw say
bubagay a tanda' moyoyna tan tinregen koy masibulot a kanakman moyo.
2 Sipapanemtem kamo kumon nin pirmi sa nipatandaan ra nin prupita
nin naitalaga konan Dios sin nu'nan panaon tan say bibilin nan Uunuren
tan Mangingisalba tamo nin nipatandaan ra komoyo nin saray nibaki' nin
nangyakay komoyo.
3 Siti a mu'na-mu'na nin ipapanemtem ko komoyo: Sa saytin panaon nin
adapen nayna a sumubli' nin Uunuren tamo, saray tutawon man-gaw'en
rayna anabungat a duka' a kaririktan nin lalaman ra ket tuya'-tuyaen ratamo
4 a wanra, "Kai para a nipangako' na ni Jesus a sumubli' ya? Adti ya
edet? Nati-nati saraynay pupuon tamo ket kai ya et a lamang nin sinmubli'!
Nangibwat sin naparsa yay mundo ket pariho et a lamang anggan sawanin!"
5 Bale' saray tutawo nin mampamarita' nin wanin, man-gagarawen ran
kai nin mampanemtemen taw say ginwa' nan Dios sin na'teng anan panaon.
Si Dios, inirgo na tamo' ket nagkamain ana a langit tan luta'. Nangibwat sa
nipangusar na nin ranom, ket linumwas a luta' sa ranom.
6 Ket ranom a lamang a inusar nan Dios, si alakin lanip, sin sinida' naya a
mundo sin nu'nan panaon.
7 Anamanaet, sa pakayadi' nin nibalikas nan susarita' nin Dios, nisadya' na
anayti say kapresan nin luta' tan langit nin mapuuran li' no marate' a awro
nin sintinsyawan nasara nin madusa a tutawon kai nin nangunor kona.
8 Man'aduen kon bubsat, mataman no tuya'-tuyaen ratamo nin wanin,
andi' tamo nin lingwanan a, konan Dios, say kaanrwan nan sayay awro ket
parihoynan lamang sa kaanrwan nin sanribon taon, tan say sanribon taon
ket parihoynan lamang sa sayay awro tamo'.*
9 Kanya' nin mataman nin wanra nin raruma ket kai nan lamang nin
tukiden a nipangako' na, ambo' nin wanin, no kai edet, si Dios, man'anusan
nakamo ta pigaw nin pagbabawian tan gurutan moyoynay pagkakasalanan
moyo. Wanin ta say rabay na ket si kasa gapo ni saya kumon nin maika' sa
impyirno.
10 Bale' sigurado a sumubli' ya a Uunuren tamo. Ket say irarate' na ket
kapada a irarate' nan sayay mannakaw a bigra' tan kai nin tanda' no ka'no.
No saytaw li' nin panaon, makasa a kalangitan nin kaaluyon a makapali'mo
nin maksaw nin danurdor. Si awro, si bulan tan say bubituen ket tunawen

* **2:22** Proberbio 26:11. * **3:8** Kanta 90:4.

li' nin apoy, ket si luta' tan say sarba nin iti kona, maipadar li' nin sarba sa
pangungukom nan Dios*.
11 Anaod ta tanda' moyoyna a say sarba ket makasa li' nin wanin,
asikaswen moyo a pagkabyay moyo! Matkap nin italaga moyoyna a
kadiryan moyo konan Dios tan magkabyay kamo nin maikana' kona
12 nin mantaga'nan tan mampaapurawen moyoynan rumate' in a panaon
nan Dios nin sintinsyawan na a sarba nin tawo. Peteg anaod a konan sitaw
li' nin panaon, mapuuran a kalangitan tan say sarba nin itaw ket tunawen
nin apoy.
13 Bale' si'tamo, mantaga'nan tamo a tukiden nan Dios a nipangako' na, ket
magkamain li' nin ba'yon kalangitan tan ba'yon luta', a sarba ra nin miikap
itaw ket mapteg a pigagawa' ra.
14 Anaod bubsat, mintras a mantuma'gan kamo konan siin a awro, gaw'en
moyo a mababa' moyo a malinis kamo nin kasa gapo nin pakabalawan moyo
sa adapan nan Dios tan ta pigaw nin makakituno kamo kona.
15 Panemtemen moyo a kanya' nin man'umanos ya a Uunuren ket bana'
anaod ta mambyan nasaray tutawo nin pagkanawanawa nin maisalba.
Say maipa'ka' a lamang sa sayti a wana ni man'aduen tamon busat a si
Pablo sa surat na komoyo mangibwat sa pakatanda' a nibi nan Dios kona.
16 Sa sarba nin surat na ket main nin nibarita' na maipa'ka' sa nibarita'
kodti. O', main taw anaod say maidap nin tarusan nin nisurat na. Ket,
saray tutawo nin kurang a pakatanda' ra kona ni Cristo tan ambo' sara et nin
madaer sa pammemper ra, sinilya-silyan ran abas a katarusan nin bilang
sa gawa' ra sa raruman itaw sa Masanton Kasuratan. Ket bana' sa wanin a
man-gaw'en ra, mampangibwaten ray pakadusa ran diri.
17 Bale' si'kamo, bubsat, nipau-pau'na koyna komoyo a maipa'ka' sa sain.
Edet, pakatalad kamo ta bangli' no maibarang rakamon saraytin tutawon
mataktika yupa' sa abas a man'iyakay ra ket maisyay kamo sa katutu'wan
nin no adti ket madaer kamoyna.
18 Say maabig ket si lamu'nan moyo a mabistan gawa'-gawa' moyo
nin paka'kitan nin kamaungan na ni Jesu-Cristo a syay Uunuren tan
Mangingisalba tamo. Lamu'nan moyo et a lamang a pakatanda' moyo kona.
Itandudo' yay ngaran na sawanin tan anggaynan-angga!
Peteg a wanin.

* **3:10** *kona,...Dios.- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:kona, mapuuran li'.*

Si U'nan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Si nanurat konan sitin surat ket si Juan nin saya konran apostoles na ni Jesus nin nikikalamo' kona sin iti ya intaw sa luta'. Sinurat naya sin angan-angan a taon 90 A.D., a sa angan-angan ket a'nem a pulo' a taon anay linmabas nangibwat sin naipasak ya sa kudos si Jesus, tan rwampulo' tan lima a taon anay linmabas a nati sarayna si Pablo tan Pedro. Man'ipa'ka' a nipa'wit nayayti ni Juan nin surat na sa dudupong nin mammemper itaw sa prubinsyan Asia sin itaw ya nin mampiikap sa Efeso.

Sitin u'nan surat na ni Juan ket main nin rwa ray gagara na: Rabay nan pagsenen a nakem ran mammemper, sa wanin ket magkabyay saran naikalamo' konan Dios tan konan Anak na. Rabay nasara et nin bibilinen a dumaer sara sa katutu'wan a niyakay konra tan andi' sara nin palingo konran mampangyakay nin ambo' nin tutuo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, bana' ta sarayti a mampanida' nin mabistan uksoy ran mammemper. Man'iyakay ran sarayti a sarban matiryal nin bubagay iti sa mundo pati say lalaman nin tawo ket duka'. Kanya' nin man'iyakay ra nin impusibli kano a si Jesus a syay Anak nan Dios ket nag'in ya nin peteg nin tawo. Man'ipa'ka' ran saraytin mangangakay a say pakaisalba ket mangibwat sa kasa nin pakibiang sa kabibyay iti konan sitin mundo; tan man'iyakay ra et a kasa gapo nin kabiangan nin pakaisalba sa kabistawan nin ugali' o sa ado' sa kapadan tawo.

Rabay nan kuntrawen ni Apostol Juan a man'iyakay ra, kanya' nin pinatutu'wan na a si Jesu-Cristo ket nag'in yan peteg nin tawo, tan rabay nan ipapalaway a sarba ran mamper kona ni Jesus tan mampangado' konan Dios ket matkap anamaet nin kawa'nanen rasaray kapada ran tawo.

Say Linaman nan Sitin Surat

- Tistigusan na ni Juan a maipa'ka' konan si syay Kabalikasan nan Dios a syay Puon nin Byay (1:1-4)
- Si sayay anak nan Dios ket mabyay yaynan si anggan-angga nin byay bale' matkap nin malinis a kabibyay na (1:5–2:27)
- Sigurado atamo nin iti atamo konan Dios no iti ana kontamoy kabibyay nan Dios (2:28–5:12)
  - Tumarig'en kamon mammemper sa pangangawa'nan nan Dios (2:28–3:10)
  - Matkap a say pangangawa'nan tamo ket ma'kit sa gawa' tamo (3:11-24)
  - Matkap tamon subuken a sarban akay no nangibwat konan Tutuon Ispirito o kai (4:1-6)
  - Kinawa'nan natamon Dios ket kawa'nanen tamo anamaet a saya tan saya (4:7–5:5)
  - Pinatutu'wan nan Dios a si mampagmatalkan tamo ket Anak naya (5:6-12)
- Si sayan mampagmatalek kona ni Cristo, masigurado nan main nin byay nan iti konan Dios (5:13-21)

Tistigusan na ni Juan a Maipa'ka' konan si Syay Puon nin Byay

1 Konan sitin surat, man'isurat ko komoyo a maipa'ka' konan si syay puon nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios a si syay Kabalikasan nan Dios. Sya, main yaynan gindat sin tinmarana' a sarba. Sya, narnge' miya

nin apostoles. Sya, na'kit miya anaod nin diri. Sya anamaet a lamang, naimatunan tan naga'ge-ga'getan miya.
2 O', ta pinaipadar ya nin sayay tawodti sa luta' kanya' nin na'kit miya nin peteg, ket mantistigusan mi tan man'ipatandaan mi a maipa'ka' kona, sya nin pangibwatan nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Kikalamo' yan pirmi konan Ama ket nipa'kit nayayna komi.
3 Sawanin, ta pigaw nin makikalamo' kamo komi ket ipatandaan mi komoyo a na'ki-na'kit mi tan say narnge-narnge' mi. Anaod, sarba tamo ket mangkikalamo' konan Dios a syay Ama tan kona ni Jesu-Cristo nin Anak na.
4 Bana' anaod konan siin a gagara, kanya' nin manurat-surat kami nin wanti komoyo ta pigaw nin maliso a ririket tamo.

Matkap nin Malinis a Kabibyay nan Sayay Tutuon Anak nan Dios

5 Siti a nipatandaan nan Anak nan Dios komi ket man'ipatandaan mi ti anamaet komoyo: Say pigagawa' nan Dios ket palaway; kona ket, kasa gapo nin animan nin bilang kadedleman.
6 Kanya' nin no ibarita' tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios bale' mampisyon atamo et sa kadedleman, mampibula'-bula' atamo bana' ta say man-gaw'e-gaw'en tamo ket ambo' nin kumpruntado sa katutu'wan a nipatandaan nan Dios.
7 Bale' no magmantini atamon iti sa palaway a kapada a si Dios ket iti ya sa palaway, mag'in mabista a pikakalamo' tamo sa saya tan saya, tan lawas a mangkaringgasan atamo sa kasalanan tamo bana' sa daya' nan Anak nan si Jesu-Cristo nin tinmuro'.
8 Wanin a lamang, no ibarita' tamo a kasa gapo nin kasalanan tamo, manluku-lukwen tamoy lalaman tamon diri tan kai tamoyna nin tanda' a katutu'wan.
9 Bale' no akuen tamo a kasalanan tamo konan Dios, pirdunawen natamo tan ringgasan natamo sa sarba nin kadukaan tamo bana' ta mapteg ya tan tutuo ya sa pangako' na.
10 Saya et, no ibarita' tamo a kai atamo nin nagkasalanan, ibarita' tamo et a mabula' yay Dios, tan kai tamo gapo nin inako' a nibarita' na.

2

1 Si'kamo nin nikwinta kon a'nak kon kawa-kawa'nan ko, tandaan moyoyti nin man'isurat ko komoyo ta pigaw nin andi' kamo gapo nin magkasalanan. Wanin man, no main kontamo a magkasalanan et a lamang, matkap a mako ya konan mammyansa tamo a itaw ya konan Dios a Ama. Sya ket, si Jesu-Cristo nin kasa gapon kasalanan.
2 Sya et a dinusa sa dusan kasalanan tamo ta pigaw nin sayti ket mapirduna. Ambo' tamo' nin say kasalanan tamo a magwa' nan ipapirduna no kai pati et say kasalanan nin sarba.

Maalilbi' ya sa Gawa'-gawa' na a Sayay Tutuon Anak nan Dios

3 Sigurado atamo a katanda' tamoyay Dios bana' ta mantumulok atamo sa gan-gan na.
4 Kanya' nin no ibarita' nan sayay tawo a katanda' nayay Dios bale' kai ya nin mantumulok sa gan-gan na, mampibula'-bula' ya tan madlaw a kai na nin inako' a katutu'wan a nipatandaan nan Dios kona.
5-6 Bale' si sayay tawo nin mantumulok sa nibarita' nan Dios, sya a mampangawa'nan nin kusto konan Dios.* Anaod, si sayay mamarita' a

* **2:5-6** *Dios, sya...kusto konan Dios.- O:Dios, natukid anay gagara nin pangangawa'nan nan Dios kona.*

mangkikalamo' ya konan Dios, matkap a say kabibyay na ket kapaday
kabibyay na ni Jesu-Cristo. No wanin a gaw'en tamo, siin a pakasiguradwan
tamo a peteg a mangkikalamo' atamo konan Dios.
7 Kukawa'nan ko, ambo' yan ba'yon gan-gan ti si man'ipatanda' ko komoyo
no kai siti yaytaw lamang si gindat a gan-gan a narnge-narnge' moyoyna
nangibwat et sin tinmarana' kamon tumumbok kona ni Jesu-Cristo. Siti
anaod ket si mangkarnge-karnge' moyoyna a gan-gan a wana matkap moyon
kawa'nanen a saya tan saya.
8 Bale' bara'mo yaynan lamang ti nin ba'yon gan-gan bana' ta siti ket
na'kit ya sa nipagkabyay na ni Cristo tan wanin anamaet sa kabibyay moyo
sawanin. Wanin ta say kadedleman nin kadukaan ket mangkaglat ana
komoyo tan si tutuo nin palaway ket mansumlag yayna sa kabibyay moyo.
9 No main nin mangibarita' a mampagkabyay yayna nin iti sa palaway nan
Dios, bale' man-guraen nasaray kalalamo' na, sya, mampagkabyay ya et a
lamang sa kadedleman.
10 Anamaet, si saya nin mampangado' sa kalalamo' na ket mampagmantini
yan mampagkabyay nin iti sa palaway nan Dios, sa sain a pigagawa' na ket
kasan pagkasalananan na.*
11 Bale' si saya a man-guraen nasaray kalalamo' na, mampiikap ya et sa
kadedleman tan say pigagawa' na ket duka'. Kai na mangka'kit no adti a
mangkeen na bana' ta binulag ya nin kadedleman.

Paksawen na ni Juan a Nakem ran Mammemper

12 Si'kamon pa'sar ket a'nak no maipa'ka' sa pammemper moyo, man'isurat
koyti komoyo bana' ta tanda' tamon napirdunayna a kasalanan moyo
bana' sa ginwa' na ni Cristo.
13 Si'kamo nin pa'sar ket mangatuntawo ana sa pammemper, mampanurat
ako komoyo bana' ta tanda' tamo a katanda' moyaytaw si main yayna
nin gindat sin tinmarana' a sarba.
Si'kamon pa'sar ket mangalalago' et sa pammemper, mampanurat ako
komoyo bana' ta tanda' tamo a nadaeg moya si sya a Kadukaan.
14 Anamanaet, mampanurat ako anaod komoyon pa'sar ket a'nak, bana' ta
katanda' moyayna a Ama tamo; komoyon pa'sar ket mangatuntawo, bana'
ta katanda' moyaytaw si main yayna nin gindat sin tinmarana' a sarba; tan
komoyon pa'sar ket mangalalago', bana' ta magsen kamo sa pammemper
moyo, tan bana' ta naimula a minsahi nan Dios sa kapusuan moyo, tan bana'
ta nadaeg moyayna si sya a Kadukaan.
15 Anaod, matkap a andi' moyo nin paalagawan a pigagawa' a kuntra sa no
ani a rabay nan Dios ni say bubagay iti sa mundo. No paalagawan moyoyti,
kasa nin pangangawa'nan moyo konan Dios a Ama tamo.
16 Wanin bana' ta say pigagawa' a kuntra sa no ani a rabay nan Dios bilang
say gaw'en a animan a man'apesen, say rabayen nin maikon a bubagay a
ma'kit, o say pasirayo bana' sa kapapa'sar sa byay, sayti ket kasan kabiangan
konan Dios ta kai ti nin nangibwat kona a syay Ama tamo no kai edet,
nangibwat iti sa mundo.
17 Anamaet a lamang, si mundo tan say man'apes-apesen nin iti kona ket
pariho li' nin makasa; bale' si saya nin mantumulok sa no ani a rabay nan
Dios, lawas a mabyay ya anggan-angga.

Si Kuntra Kona ni Cristo

* **2:10** *sa sain...pagkasalananan na.- O:kai ya nin mag'in nin puon a magkasalanan saray kalalamo' na.*

18 Man'aduen kon a'nak, dandani ana mangangga a kapresan nin ka-
papa'sar iti sa mundo! Narnge-narnge' moyoyna sa niyakay komoyo a main
li' nin lumiwa' a mansabtan nin si kuntra kona ni Cristo. Ket sawanin ma'kit
moyo a abaw sarayna a manlumwas nin kuntra kona ni Cristo, ket bana' sa
wanin, masigurado tamo a peteg nin dandani ana anaod nin mangangga.
19 Sarain nin mampanguntra kona ni Cristo, nikikalamo' saran gindat
kontamo, bale' ambo' tamo sara nin peteg nin kalalamo' kanya' nin sinumyay
sara. Anaod, no peteg a kalalamo' tamo sara kai sara kumon nin nikisyay. Ket
bana' anaod ta nikisyay sara, naipa'kit a sara nga'min ket ambo' tamo saran
peteg nin kalalamo'.
20 Bale' si'kamo, mampisyon ya komoyo a Ispirito nan Dios a nibaki' na
nin sya Masantos ya, a sya si Cristo, kanya' nin tanda' moyo nin nga'min a
mangipurok nin katutu'wan a mangibwat konan Dios.
21 Ambo' nin bana' ta wangko ket kai moyo nin tanda' a katutu'wan kanya'
nin mampanurat ako komoyo, no kai edet, bana' ta tanda' moyoyti tan tanda'
moyon lamang a kasan bula' a mangibwat sa katutu'wan.
22 Sawanin ibarita' ko komoyo no si'noy mabula'! Sitaw si mangibarita' a si
Jesus ket ambo' ya a Cristo nin nipangako' nan Dios! Si mampangibarita' nin
siin ket sya a kuntra kona ni Cristo, ket ambo' ya tamo' a Anak nan Dios a kai
na nin man'alilbien no kai pati si Ama nan Anak.
23 Wanin bana' ta si si'numan a kai nin manungtong konan Anak nan
Dios, siti, kai ya nin naipasaya konan Dios a Ama na. Wanin a lamang, si
manungtong konan Anak nan Dios, naipasaya yaynan lamang konan Dios a
Ama.
24 Ket si'kamo, matkap anaod nin pirmi moyo nin imula sa nakem moyo
a katutu'wan a mangkarnge-karnge' moyoyna nangibwat et sin tinmarana'
kamon tumumbok kona ni Jesu-Cristo. Bana' ta no gaw'en moyo in ket
mampisyon kamoynan lamang nin iti konan Ama tan iti konan Anak na,
25 ket man'ibyay moyoynay anggan-angga nin byay a iti konan Dios a
nipangako'* na nin diri ni Cristo kontamo.

Si Ispirito nan Dios a Mangyakay nin Katutu'wan

26 Man'isurat koyti komoyo ta pigaw nin pakanda' kamo maipa'ka' konra
nin saray marabay nin mangibarang komoyo.
27 Bale' si'kamo, si Ispirito nan Dios nin nibaki' na ni Jesu-Cristo ket
mampisyon ya komoyo. Kanya' nin kai moyoyna nin matkap a raruma et
nin mangyakay komoyo nin katutu'wan nin nangibwat konan Dios no kai
edet, syay mangyakay komoyo sa sarban matkap moyon tandaen. Sarba
nin iyakay na ket tutuo, ambo' nin bula'-bula', kanya' nin matkap moyoy
dumaer nin kikalamo' kona ni Jesu-Cristo a bilang sa niyakay naynan Ispirito
komoyo.

Dumaer kamon Kikalamo' kona ni Cristo

28 Ket bana' anaod ta wanin, a'nak, dumaer kamon makikalamo' kona ni
Cristo ta pigaw nin kasa li' nin ikali'mo tan ikading'ey moyo kona no sumubli'
ya.
29 Tanda' moyoyna a si Cristo ket kasa gapon kasalanan na, kanya' nin
matkap moyo anamaet nin matarusan a saray mampangwa' nin mapteg tan
matunong, sarayti a'nak nasaraynan Dios.

3

Tumarig'en atamo nin Gumurot sa Kadukaan

* **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Juan 3:15; 4:14; 6:40,47.

1 Panemtemen moyo no pa'no natamo nin kawa'nan nin maong nin Dios
a Ama tamo. Wanin natamo nin kawa'nan ket man'ikwinta natamo nin
a'nak na! O', peteg anaod a a'nak natamo! Bale' saray tutawo nin say
mangkapagawan ra ket say maipa'ka' iti sa mundo, kai ratamo nin maalilbi'
nin a'nak nan Dios bana' ta kai raya anaod nin katanda' a Dios.
2 Kukawa'nan ko, a'nak natamoyna nin Dios sawanin sa kapresan, bale' kai
tamo et nin peteg nin mataros a pag'inan tamo li' sa adapen. Wanin man,
tanda' tamoyna a no sumubli' ya li' si Cristo, ma'kit tamoyna li' a peteg a
kapapa'sar na, ket mag'in atamo nin bilang kona.
3 Kanya' nin si sayay mampangilalo sa sain, tumarig'en ya nin gumurot sa
kadukaan ta pigaw nin maringgas ya lawas a kapada naya si Cristo a malinis
ya.
4 Si sayay mampagkasalanan, mangkumuntra ya konan Dios, ta say
kasalanan, syay kakukuntra konan Dios.
5 Tanda' moyoyna a nako yadti sa luta' si Cristo ta pigaw nin galten na a
kukasalanan, tan tanda' moyo a kasa gapo nin animan nin kadukaan nin
main kona.
6 Ket bana' ta wanin, si si'numan a dumaer yan kikalamo' kona ni Cristo,
kai nayna nin ituloy a pagkakasalanan na. Bale' si si'numan nin mantumuloy
nin magkasalanan, kai na et nin na'kit a kinasi'no na ni Cristo, ni kai naya nin
katanda'.
7 Kawa-kawa'nan kon a'nak ko, pakatalad kamo a kai kamo maibarang nin
si'numan maipa'ka' sa sayti. Si sayay mampangwa' nin no ani a mapteg sa
pangingikit nan Dios, sya, matunong ya a bilang si Cristo nin matunong.
8 Bale' si saya nin man'ituluy-tuloy nay magkasalanan, sya, mam-
pag'urayan nayan Dimunyo. Tanda' tamo nin wanin bana' ta si Dimunyo,
mampagkasalanan yayna nangibwat et sin tarana'. Ket si gagara anaod a
nako yadti sa luta' a Anak nan Dios ket ta pigaw nin sidaen nay gawa'-gawa'
nan Dimunyo.
9 Kanya' nin si sayay tutuon anak nan Dios, kai ya nin tumuloy nin
magkasalanan bana' ta say pinanakem na nin Dios a iti kona. Bana' anaod
ta si ibwatan na ket si Dios, kai magwa' a tumuloy ya nin magkasalanan.
10 Sawanin, maipurok tamo no si'no saray a'nak nan Dios tan no si'no
saray a'nak nan Dimunyo, ta si sayay mampangwa' nin ambo' nin mapteg,
sya, ambo' naya nin anak nin Dios. Wanin ya anamaet a saya nin kai nin
mampangawa'nan nin kalalamo' na.

Matkap nin Kawa'nanen Tamo a Saya tan Saya

11 Wanin ta si akay a matkap a kawa'nanen tamo a barang saya nin
kalalamo' tamo, ket, niyakay yayna kontamo nangibwat et sin tinmarana'
kamon mamper.
12 Matkap a ambo' atamo nin bilang kona ni Cain, ta sya, mampag'urayan
naya nin si sya a Kadukaan, ket pinati naya a ari na. Anaod, bana' ta duka' a
pigagawa' na ni Cain, kuntra sa pigagawa' nan ari na a sayti ket matunong,
kanya' nin pinati naya.
13 Anaod, bubsat, andi' kamo nin maka'ngap a saray kuntra konan Dios ket
kuntrawen rakamo anamaet.
14 Wanin man, si'tamo, tanda' tamo a kai atamoyna nin naisyay konan
Dios a bilang sin saytaw, no kai edet, main anan byay tamo nin iti kona.
Tanda' tamo nin wanti bana' ta mangkawa'nanen tamo saray bubsat tamon
mammemper. Si saya nin kai mampangawa'nan sa kapada na, pa'sar na a
nati ta naisyay ya konan Dios.

15 Wanin ta si sayay mampangura' nin kapada na, bilang yaynan lamang
nin mampangmati nin kapada nan tawo tan mapalaway a si sayay mangma-
mati, kasa kona a anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
16 Maadal tamoynan peteg no pa'no a mangawa'nan yupa' konan siti e:
Si Jesu-Cristo, masibulot a nakem na nin nibi na a byay na para kontamo.
Kanya' nin si'tamo anamaet, matkap a sisasadya' atamo nin tumulong
konran kalalamo' tamo mataman nin sayti ket pakamatyan tamo.
17 Sawanin anaod, no main nin saya kontamo a main nin magwa' nan
itulong a mangka'kit nan mampagkurang ya sa byay a sayay busat bale'
kai nayayti nin tulungan, ipa'kit nin mapalaway nin sayti a kasa kona a
pangangawa'nan a mangibwat konan Dios!
18 Kanya' nin, man'aduen kon a'nak, matkap a say pangangawa'nan tamo
konran kalalamo' tamo ket ambo' nin angga tamo' sa irgo, no kai edet,
matkap nin peteg tan matkap a ma'kit sa gawa' tamo.

Say Katutulok Pagsenen a Nakem tamo sa Adapan nan Dios

19-20 No wanin a pangangawa'nan tamo sa saya tan saya, matandaan
tamon peteg a si puon tamo ket si sya a katutu'wan. Ket mataman no say
kunsinsya tamo ket gulwen atamo, mapagsen tamon lamang a nakem tamo
sa adapan nan Dios. Wanin bana' ta katanda' natamoyna nin maong nin
Dios, nin mas et dyan say sain nin kunsinsya tamo ket katanda' atamo, ta
peteg a matukod na nin Dios a sarba.
21 Ket, kukawa'nan ko, bana' ta malinis a kunsinsya tamo, kasan ikali'mo
tamon kumadani konan Dios
22 tan animan a dawaten tamo kona, ibi nayna bana' ta mantumulok atamo
sa nigan-gan na tan man-gaw'en tamo no ani a makapaririket kona.
23 Ket anaod siti a nigan-gan na kontamo:
Matkap a pagmatalkan tan alilbien tamoya a Anak na a si Jesu-Cristo tan
matkap a kawa'nanen tamo a saya tan saya, a sitin lamang a nigan-gan na
kontamo ni Jesu-Cristo.
24 Anaod si saya nin mantumulok sa nigan-gan nan Dios, mangkikalamo' ya
konan Dios, tan si Dios mampisyon yaynamaet kona. Tanda' tamo nin si Dios
mampisyon ya kontamo bana' konan Ispirito na nin nibaki' na kontamo.

4

Matkap tamon Subuken a Sarban Akay

1 Kukawa'nan ko, andi' kamon tampor nin mamper konran mangibarita'
a say akay ra ket nangibwat konan Ispirito nan Dios. No kai edet usisaen
moyon maong no say man'ibarita' ra ket peteg a nangibwat konan Dios.
Wanin bana' ta abaw sarayna sawanin iti sa mundo a mampibula'-bula' nin
man'ibarita' ra a prupita nasaran Dios.
2 Si pangipurukan moyo a say man'ibarita' ra ket nangibwat konan Ispirito
nan Dios ket siti:
Alilbien ra a si Jesu-Cristo ket nag'in ya nin tawo.
3 Bale' no kai ra nin alilbien a si Jesus ket sya a Cristo nin nag'in nin tawo,
ambo' nin si Ispirito nan Dios a iti konra no kai edet, si nangibwat konan si
kuntra kona ni Cristo. Narnge-narnge' moyoyna a main li' nin rumate' nin
kuntra kona ni Cristo ket ibarita' ko komoyo a iti ana sawanin.
4 Bale' si'kamon kawa-kawa'nan ko, ikon nakamon Dios. O' a ta nadaeg
moyo sarayna in saray mampangyakay nin bula'-bula' bana' ta si Ispirito
nan Dios nin iti komoyo ket mas makapangyayadi' ya dyan si kuntra kona
ni Cristo nin mampag'uray konran ka'bawan nin tawodti sa mundo.

5 Sarain anamaet saray mampangyakay nin bula'-bula', say ibwatan ran
sarayti ket iti tamo' sa mundo. Ket, say iti sa mundo a pamatukduan ra nin
man'iyakay ra ket, saray tutawon kapada radti sa mundo, mangrenge' sara
konra.
6 Bale' si'kamin apostoles, ikon nakami anaod nin Dios. Kanya' nin si
si'numan a katanda' nayay Dios ket mangrenge' ya sa iyakay mi. Bale'
saray ambo' nan ikon nin Dios, andi' sara nin rumnge'. Mangibwat sa sayti,
maipurok tamo saray mampag'urayan nan Ispirito nan Dios a syay ibwatan
nin katutu'wan tan no si'no sara a mampag'urayan na ni Satanas a syay
ibwatan nin kabulaan.

Kinawa'nan natamon Dios Ket Mikawa'nanan atamo anamaet

7 Kukawa'nan ko, matkap a kawa'nanen tamo a saya tan saya bana' ta
say pangangawa'nan ket nangibwat konan Dios. Ket si saya nin mampan-
gawa'nan nin kalalamo' na, saya yaynan anak nan Dios tan katanda' naya a
Dios.
8 Si saya anamaet nin kai nin mampangawa'nan, kai naya gapo nin
katanda' a Dios. Wanin, bana' ta say pigagawa' nan Dios ket si pirmi ya nin
mangawa'nan.
9 Ket wanti na e nin nipa'kit nin Dios a pangangawa'nan na kontamo:
Nibaki' nayadti sa luta' a kapagkapag nin Anak na ta pigaw nin yupa' kona,
ket magkamain atamo nin byay a iti konan Dios.
10 Kanya' nin sawanin, na'kit tamoyna no pa'no a peteg nin pangan-
gawa'nan. Siti ket ambo' nin no pa'no tamoya nin kinawa'nan a Dios, no kai
edet, no pa'no natamo nin kinawa'nan nin Dios ket nibaki' nayadti a Anak na
ta pigaw nin syay dusawen nin dusa nin kasalanan tamo ta pigaw nin sayti
ket mapirduna.
11 Kukawa'nan ko, bana' ta wanin ana a pangangawa'nan nan Dios kon-
tamo, matkap anamaet a kawa'nanen tamo a saya tan saya.
12 Tutuo a kasa et gapo nin tawon naka'kit ana konan Dios, bale' no
kawa'nan tamo a saya tan saya, iti yay Dios kontamo ket, say pangan-
gawa'nan nan Dios, mag'in ma'kit nin tuloy kontamo.
13 Say pakatandaan tamo a mangkikalamo' atamo konan Dios tan
mangkikalamo' ya kontamo a Dios, ket si Ispirito na a nibaki' nayan miikap
kontamo.
14 Ket si'kami, na'kit miya anaod si Jesus kanya' nin matistigusan mi a si
Dios, nibaki' nayadti sa luta' a Anak na a si Jesus ta pigaw nin isalba nasaray
tutawo.
15 Sawanin, si sayay mangalilbi' a si Jesus ket Anak naya nin Dios, siti,
mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya kona.
16 Kanya' nin si'tamo nin mampangalilbi' kona ni Jesus, nasari' tamoyna a
pangangawa'nan nan Dios tan mampagmatalek atamo sa pangangawa'nan
na kontamo.
Say pigagawa' nan Dios ket si pirmi nin mangawa'nan. Kanya' nin si tawo
nin lawas nin mampangawa'nan konan Dios tan konran kalalamo' na, siti
nin tawo mangkikalamo' ya konan Dios tan si Dios mampisyon ya anamaet
kona.
17 Ket ta wanin a kabibyay tamo, mapasibulot a pangangawa'nan tamo, ket
kasa li' nin sukat nin ikali'mo tamo no marate' a Awron Manintinsya yay Dios
konran tutawo. Wanin tamo ta mapasibulot ana a pangangawa'nan tamodti
sawanin kapadan sibulot nin pangangawa'nan na ni Cristo.
18 No main nin pangangawa'nan, kai magwa' nin mailawok a li'mo bana' ta
say pangangawa'nan a peteg, galten a li'mo. Say peteg a ikali'mo ran tutawo

ket say pakadusa kanya' nin no ikali'mo tamo et a pakadusa, mapalaway a say pangangawa'nan tamo ket main et nin pagkurangan.
19 Si Dios, kinawa'nan natamoyna yapo' nin nu'na, kanya' nin si'tamo, kawa'nan tamoyay Dios tan saray kalalamo' tamo.
20 Sawanin, no si sayay tawo ket ibarita' na a kawa'nan naya a Dios bale' mampangwa' yan kuntra konran kalalamo' na, mabula' ya. Wanin ta no si kalamo' nan mangka'kit na ket kai naya nin maado', pa'no naya kadi' nin maado' a Dios a kai na nin ma'kit?
21 Siti anaod e a nigan-gan nan Dios kontamo: Si mampangawa'nan konan Dios matkap anamaet a kawa'nanen nasara a kalalamo' na.

5

Madaeg nin Pagmamatalek konan Cristo a say Kuntra konan Dios

1 Si si'numan a mantepren na a si Jesus ket sya a Cristo nin nipangako' nan Dios, si Dios, gaw'en nayaytin anak nan diri. Si mangawa'nan konan Dios a syay nangwa' nin anak kona, kawa'nanen nasara anamaet a lamang nin siti a a'nak nan Dios.
2 Kanya' nin matandaan tamo sawanin a kawa'nan tamo sara anamaet a kalalamo' tamo a sarayti a'nak nasaran Dios no mangkawa'nanen tamoyay Dios tan mantumulok atamo sa gan-gan na.
3 O' ta, no tutuo anaod a mangkawa'nanen tamoyay Dios, tumulok atamo sa bibilin na. Anamaet, ambo' nin maidap nin tuloy nin tukiden
4 bana' ta si sayay anak nan Dios, lawas a madaeg na a pakatukso iti sa mundo nin sumubag konan Dios. Say man'ipanaeg tamo, ket say pagmamatalek tamo.
5 Wanin bana' ta kasan raruma nin makadaeg sa subag sa karabayan nan Dios iti sa mundo no kai si saya nin mamper a si Jesus ket Anak nayan Dios.

Pinatutu'wan nan Dios a si Mampagmatalkan tamo ket Anak naya

6 Sin nako yadti sa luta' si Jesu-Cristo, main nin rwa nin namatutuo a Anak naya nin Dios. Si saya, si nikabawtismo* na sa ranom. Ambo' tamo' anaod nin say nikabawtismo na sa ranom a mamatutuo, no kai pati say daya' nan tinmuro' sin nati yan nipasak sa kudos. Ket sawanin, main nin ikatlo, si Ispirito nan Dios, a syay pangibwatan nin katutu'wan ket patutu'wan na in nin maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo.
7 Kanya' nin main nin tulo ra nin mamatutuo sa maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo, no si'no ya:
8 Si Ispirito nan Dios, say ranom, tan say daya'.
Sain nin tulo, say pammatutuo maipa'ka' kona ni Jesu-Cristo ket pari-pariho.
9 O' anaod, pinatutu'wan nan Dios a si Jesus ket Anak naya. Magwa' tamo nin tepren a pammatutuo nin tawo tamo', bale' say pammatutuo nan Dios ket mas ma'get, kanya' nin matkap tamo nin tepren.
10 Si si'numan a magmatalek konan Anak nan Dios, sigurado ya a sain a pammatutuo nan Dios ket peteg a tutuo. Ket si si'numan anamaet a kai nin mamper sa pammatutuo nan Dios, mampaliwaen nan mabula' yay Dios bana' ta kai na nin tepren a wanan Dios maipa'ka' konan si Anak na a si Jesus.
11 Anaod, sayti a pammatutuo nan Dios:
Si'tamon mammemper, binyan natamoyna nin anggan-angga nin byay a iti kona ket, si ibwatan nan siti nin byay, si Anak na.

* **5:6** *nikabawtismo- O:nikabinyag.*

12 Kanya' nin si si'numan a naipasaya konan Anak nan Dios, main nin byay
na a iti konan Dios, bale' si saya nin kai nin naipasaya konan Anak nan Dios,
kasa kona a byay a iti konan Dios.

Say Paninigurado nin Naikon anay Byay a iti konan Dios

13 Man'isurat koyti nga'min komoyo nin mampagmatalek sa ginwa' nan
Anak nan Dios ta pigaw nin matandaan moyo a main nin anggan-angga nin
byay moyo a iti konan Dios.
14 O', bana' sa wanin, sigurado atamo a animan a dawaten tamo kona nin
kumpruntado sa karabayan na, ket reng'en na.
15 Ket bana' ta tanda' tamo a reng'en na a animan a dawat tamo, sigurado
atamon lamang a ibi nay mandawaten tamo.
16 Bilang wadi' ket mangka'kit tamoya nin mampagkasalanan a kapada
tamo nin mammemper, matkap a idasalan tamoya ta pigaw nin pabyayen
naya et nin Dios, no dapot tana a say kasalanan na ket saytaw say ambo'
nin pangibwatan nan maisyay konan Dios anggan-angga. Nibarita' ko in ta
main nin kasalanan a makaisyay konan Dios anggan-angga ket kai ko nin
man'ibarita' a idasalan tamo sara a tutawon mampangwa' nin wantin klasin
kasalanan.
17 Sarba nin duka' a gawa' ket kasalanan. Wanin man, main nin kasalanan
a kai nin pangibwatan nin maisyay konan Dios anggan-angga.
18 Anaod, tanda' tamo nin kasan anak nan Dios a tumuloy nin
magkasalanan, bana' ta si Anak na nin si Jesu-Cristo iyilag nasara, ket kai
nasara nin mapa'no nin si sya a Kadukaan.
19 Tanda' tamo a mataman nin mampag'urayan nasara nin si sya a
Kadukaan a sarba ran kai nin mamper, si'tamo bale', a'nak natamon Dios.
20 Tanda' tamo et a si Anak nan Dios, nako yadti ket binu'kasan nay
kukaisipan tamo ta pigaw nin nakatanda' tamoya a sya, tutuo ya. Anaod,
ta naipasaya atamo konan si Anak na a si Jesu-Cristo, ket naipasaya atamo
anamaet konan Dios a sya, tutuo ya. Sya a tutuon Dios tan sya a ibwatan
nin anggan-angga nin byay a iti konan diri.
21 Man'aduen kon a'nak, pakandaen moyo a kasa gapo nin raruman
mangalap nin lugar nan tutuon Dios sa kabibyay moyo.

Si Ikarwan Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Surat nayayti ni apostol nin Juan konan sayay babayi tan konran ua'nak na. Main saraytaw saray mangibarita' a sitin ina tan saray ua'nak na ket katanda' nasara ni Juan. Sa angan-angan ran raruma anamaet, si mansuratan iti ket saya yan dupong ran mammemper.

Abirno wadi' a sitin surat ket anted ya, impurtanti ya bale'. Man'ibarita' nadti ni Juan a matkap nin aduen ran saray mammemper a saya tan saya. Nipau-pau'na na konra nin andi' sara nin palingo konran saray mampibula'-bula' nin mangangakay tan kaday'an rasara.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-3)
Kawa'nanen a saya tan saya tan andi' nin kisyay sa niyakay na ni Cristo (4-11)
Pammakumusta (12-13)

1 Komo busat a babayi nin pinili' nan Dios,

Si'ko si Juan a si pangulo ran mammemper*. Surat koyayti komo tan konran ua'nak mo.

Peteg a mabli kamo kongko, tan ambo' tamo' kongko no kai pati anamaet konran sarba ran mampangalilbi' sa katutu'wan a nangibwat konan Dios.

2 Mabli kamo komi ta say katutu'wan ket mampisyon ana kontamo sawanin tan anggaynan-angga.

3 Si Dios nin Ama tamo tan si Jesu-Cristo nin Anak na, bindisyunan ratamo, inganga'dwen ra, tan byan ratamon mabistan kapapa'sar. Wanti a gaw'en ra kontamo nin mampisyon sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios tan mangkawa'nanen tamoy saya tan saya.

Pangipapanemtem nin say Maipa'ka' sa Pangangado'

4 Pinasyan ririket ko nin maka'kit a saray raruma konra nin ua'nak mo ket mampagkabyay sara nin kumpruntado sa katutu'wan a syay nigan-gan nan Ama tamon si Dios nin gaw'en tamo.

5 Ket sawanin, busat, main yayti e nin ipapanemtem ko komo:
kawa'nanen moyo a saya tan saya.
Ambo' yayti nin ba'yon gan-gan a man'ibarita' ko komoyo bana' ta mangkarnge-karnge' tamoyaynayti nangibwat et sin nu'na.

6 Ket say pakatandaan a peteg a mampangawa'nan atamo, ket si mantumu-lok atamon pirmi sa nigan-gan nan Dios. Siti a nigan-gan nayna kontamo nangibwat et sin nu'na a matkap a magkabyay atamon kumpruntado konan siti, si kawa'nanen tamoy saya tan saya.

Pakatalad nin Kai nin Malingo

7 Man'ipapanemtem ko komoyo a maipa'ka' konan siin ta, abaw sara anaod sawanin a mampangibarang sa tutawo sa sarban lugar. Say man'iyakay ra ket bula' ta kai ra nin man'alilbien a si Jesu-Cristo ket nag'in yan tawo sin nako yadti sa luta'. Sitin man'iyakay ra ket panglilingo tan kuntra kona ni Cristo.

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper***- *Sa Griego:si Masiken.*

8 Edet, pakatalad kamo lawas ta pigaw nin kai kamo kumon malingo. Ket,
say niyakay mi komoyo, kai mag'in nin kasan kakanaan no kai edet, say gun-
guna nin ga'muran moyo li' mangibwat konan Dios ket kai nin makurangan.
9 Si sayay tawo a kai nin mandumaer nin tumumbok sa niyakay na ni Cristo
ket lamu'nan nayti et nin akay, sitin tawo, kai ya mampisyon a Dios kona.
Bale' si mandumaer nin tumumbok sa niyakay na ni Cristo, si Dios nin Ama
tan si Anak na, mampisyon sara kona.
10 Kanya' nin no main nin mako komoyo nin say iyakay ra ket sakalako,
andi' moyo sara nin akuen sa pammali moyo, ni andi' moyo sara nin
abrasawen.
11 Wanin ta no abrasawen moyo sara, mangkiranod kamoyna sa duka' a
man-gaw'en ra.

Pammakumusta

12 Abaw et a rabay kon ibarita' komoyo bale' kai ko nin rabay nin ibarita'
sa surat, no kai edet, rabay koy makodsen komoyo tan makairgo katamon
pirsunal ta pigaw nin mag'in nin liso a ririket tamo.
13 Saray ua'nak nan busat mon babayi nin pinili' na anamaet nin Dios,
mampakumustawen raka.

Si Ikatlon Surat na ni JUAN

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Siti ket surat naya ni apostol nin Juan konan sayay amigo na a say ngaran na ket Gayo. Si Gayo, ata'gay a butang na sa sayay dupong ran mammemper. Rinayo nayan maong ni Juan bana' ta mantumulong ya konran saray mangingipatanda' nin minsahi a nangibwat konan Dios, a makudtimakodtaw sara sa binubabali. Ket nirikuminda naya ni Juan a saya konran sarayti a say ngaran na Demetrio, kona ni Gayo. Bale' nipau-pau'na na kona ni Gayo a maipa'ka' konan sayay pangulo sa dupong nin ambo' nin mabistay pitatawo na, a say ngaran na ket Diotrefes.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-4)
Tulungan saray mangingipatanda' nin katutu'wan a mangibwat konan Dios (5-12)
Pammakumusta (13-15)

1 Komo Gayo a mampablyen kon peteg,

Si'koyti si Juan, a si pangulo ran mammemper*, a mampanurat komo.
2 Kawa'nan kon amigo, sapa kumon ta mabista lawas a kapapa'sar mo sa byay tan marigsa ka lawas kapada nin pammemper mon magsen.
3 O' ta pinasyan ririket kon nakarnge-karnge' nangibwat konran bubsat nin rinmate' iti nin ibat isen a mandumaer ka kano nin mantumumbok sa katutu'wan nin nangibwat konan Dios tan mampagkabyay kan kumpruntado sa sayti.
4 Si makaparirikat ana nin maong nin tuloy kongko ket si matandaan ko a saray a'nak ko sa pammemper ket mampagkabyay saran kumpruntado sa katutu'wan.

Rinayo naya ni Juan si Gayo

5 Mampablyen kon busat, sain say pagsisirbi mo konra nin saray bubsat a mampakodsen abirno nin ka'ki-ka'kit mo tamo' konra ket mangipa'kit a tutuo ka.
6 Nibari-barita' ra sa dupong ran mammemper iti sin iti sara a maipa'ka' sa ado' mo konra. Ket no dumalan saradsen li' anamana, ipa'kit mo anamanaet li' pa a ado' mo a tulungan mosara sa kappako ra tan byan mosaran matkamatkap ra a syay bagay nin gaw'en konran mampagsirbi konan Dios.
7 Wanin bana' ta mampaku-pako saran ipatanda' ray maipa'ka' kona ni Uunuren tamon Cristo tan kai sara mampangrisibi nin animan a matkamatkap ra mangibwat konran ambo' nin mammemper.
8 Kanya' nin matkap a si'tamo nin mammemper ket tulungan tamo sara ta pigaw nin makakibalatay atamo sa gawa' ran pangingipatanda' nin katutu'wan a nangibwat konan Dios.

Say Pangunguntra na ni Diotrefes sa Kabistawan

9 Sinmurat ako konan dupong ran mammemper isen, bale' si saya a man'apesen na a syay maunor, sya si Diotrefes, kai na nin akuen a pakauray ko.

---

* **1:1** ***pangulo ran mammemper***- *Sa Griego:si Masiken.*

10 Ket no mako akodsen li', iliwa' ko li' a sarba nin duka' a man-gaw'e-
gaw'en na, say pag'irgu-irgo na nin bula'-bula' a kuntra komi. Anaod, ambo'
tamo' et in a man-gaw'en na, no kai edet, kai nasarayna anaod nin akuen
a bubsat nin mammemper a maku-makodsen; mamaed ya et nin mangako'
konra ket man-galten nasara et sa dupong ran mammemper a nangako'
konran sarayti.

Say Nipangirikuminda kona ni Demetrio

11 Mampablyen kon busat, andi' mo nin arigen a duka' a pigagawa' no kai
edet, say maabig a arigen mo. Si sayay man-gumwa' nin maabig, ma'kit a
anak nayan Dios, bale' si sayay mampangwa' nin duka', kai naya et gapo
nakatanda' a Dios.
12 No maipa'ka' anamaet kona ni busat a Demetrio, pirayu-rayo raya
nin nga'min ran makatanda' kona. Sa kabibyay na anamaet, ma'kit a
mantumumbok ya sa katutu'wan. Mataman si'kami anamaet, wanin lamang
a patutu'wan mi maipa'ka' kona tan tanda' mo a tutuoyti nin man'ibarita' mi.

Pammakumusta

13 Abaw et a matkap kon ibarita' komo bale' kai ko nin rabay nin sa surat
tamo'.
14 Rabay koy makodsen sa madali' anan awro ket makapag'irgo ata li' nin
pirsunal.
15 Mabista kumon lawas a kapapa'sar moyo.
Saray sarba ran bubsat iti, mampakumustawen raka. Pakumustawen
mosara anamaet a barang saya konran bubsat isen.

Wanti tana.

Si Surat Nangibwat kona ni
JUDAS

Say Maipa'ka' konan Sitin Surat

Sitin surat ket sinurat naya ni Judas a busat na ni Santiago (1:1) tan angangko ket busat naya anamaet ni Jesu-Cristo (Mateo 13:55). Mataman no si Judas ket sabtan sulit nan isurat konran mammemper a maipa'ka' sa pakaisalba, matkap nasara et a lamang nin pau-pau'nawan maipa'ka' konran mangangakay a mangibarang nin mangikadayo' sa kamaungan nan Dios (1:4). Saraytin palson mangangakay, mangkumbinsyen rasaray mammemper a no naisalba sarayna bana' sa kamaungan nan Dios a pinirduna nasara, say katutu'wan ket pauryan nayna kano nin magkasalanan sara bana' ta, say kukasalanan ra, kai rayna nin pakadusawan. Kanya' nin matkap nan tuloy a bibilinen nasaray mammemper nin pakatalad sara konran saraytin tutawo, sa wanin ket nasadya' sara nin kumuntra sa saytin makalingon uakay maipa'ka' sa kamaungan nan Dios. Ket, nipapanemtem na et ni Judas konra a say katutu'wan a nipya nan Dios konra, ket kai ana gapo nin masilyan (1:3). Binaritaan nasara anamaet nin tumarig'en sara sa pammemper ra tan tulungan nasaray raruma nin makapoy et a pammemper.

Say Linaman nan Sitin Surat

Pammagalang (1-2)
Ibibilin na ni Judas a i'deng ran mammemper a nipya nan Dios konra nin pammemper (3-7)
Ipapalaway na ni Judas a duka' nin pigagawa' ran saray palso nin mangangakay (8-16)
Pammibilin konran mammemper nin pagawan ran maong a kapapa'sar ra (17-23)
Pammindisyon nan pangingiyawa' konran mammemper ni Judas (24-25)

1 Komoyo nin mangkawa-kawa'nanen nan Ama tamo a sya a Dios, tan mampagawan na para kona ni Jesu-Cristo ta tinmulok kamo sa sagyat na komoyo, surat koyayti komoyo.

Si'ko si Judas a sayay aripen na ni Jesu-Cristo tan ari nako ni Santiago*.
2 Sapa kumon ta masadag-sadag lawas a inganga'do tan pangangawa'nan nan Dios komoyo tan say mabistan kapapa'sar a ibi na.

Ibibilin na ni Judas a Pangingi'deng nin Pammemper

3 Mampablyen kon bubsat, sin man'ipamuspusan ko a mansumurat komoyo maipa'ka' sa nipangisalba nan Dios kontamo nga'min nin pari-pariho, main nin naiparate' kongko nin namin pakatkapan a isurat ko nin ibibilin pa tana komoyo a i'deng moyay pammemper nin nipya nan Dios kontamon tutawo na. Ni'sa-ni'sa nan nibi in nin kai ana nin masilyan.
4 Kapilitan koytin nisurat ta main anamain nin nikidupong isen komoyo nin adi a gagara ra. Kasa gapo nin galang ra konan Dios. Nipaisurat nayna nin na'teng nin Dios a maipa'ka' sa dusa ra. Say man-gaw'en ra bale', mansilyan ray katutu'wan nin maipa'ka' sa pammirduna nan Dios sa kukasalanan bana' sa pangangawa'nan na. Ket, say man'iyakay ra, pauryan

* **1:1** Si ***Santiago***, saya yan pangulo nan dupong ran mammemper itaw sa Jerusalem, tan busat naya ni Catawan a Jesus (Ginwa-ginwa' 15:13; Galacia 1:19).

na kano nin Dios a animan nin gaw'en tamo ket magwa' tamo a karabayan
tamo. Si Jesu-Cristo, syay bukod a Uunuren tan Amo tamo, ket kai raya nin
tungtungen.

Say Paninintinsya nan Dios Bana' sa Kai nin Katutulok

5 Ket sawanin, rabay ko et nin ipapanemtem komoyo a maipa'ka' sa panin-
intinsya nan Dios konran sarain a klasin tawo mataman no tanda' moyoynan
maong a maipa'ka' sa sarban saytin ibarita' ko komoyo. Si Catawan, nilibri
nasara yapo' sin saytaw a tutawo na nangibwat sa nipangaripen konra
sa Egipto. Bale', nipapati nasaraytaw lamang nin Catawan saray kai nin
nagmatalek a tulungan nasara.*
6 Main anamaet nin maipa'ka' konran saray uanghil a ipapanemtem ko
komoyo. Main saray kai nin nagpirmidtaw sa ketegan nin pakauray a
nibi nan Dios konra no kai edet, pinauryan ray distino ra sa adapan nan
Dios.* Bana' konan siin ket binaror nasaran gulung-gulong nin kai gapo
nin magtang itaw sa sangkadedleman ta pigaw nin no rumate' yaytaw si
Sangkaimpurtantiwan nin Awron Paninintinsya, ket sintinsyawan nasara.
7 Bilang sa nipagkasalanan ran sarain nin uanghil a ginwa' ra anamaet nin
tutawo sa syudad nin Sodoma tan Gomorra* tan sa bubabali sa libed-libed
ra. Ubra ray nikiraray-raray sa abirno nin si'no tan say nangwa' nin inaayep
a gawa'-gawa'. Saytaw nin nikadusa ra a nika' sara sa burung-burong nin
apoy a kai gapo nin ma'rep ket mapalaway a pammau-pau'na ana kontamo
nga'min.

Ipapalaway a Duka' nin Pigagawa' ran saray Palso nin Mangangakay

8 Wanin man, sarain nin tutawo nin nikidupong isen komoyo, kapadan
sain a man-gaw'e-gaw'en ra. Main kanon nipa'kit konra yupa' sa taynep
ket bana' sa sain, mirararay sara ket sayti pakasidaan nin lalaman ran diri
tan mansubagen rasaray uunuren ra tan mantuya'-tuyaen rasaray maka-
pangyayadi' nin pupinarsadtaw sa langit.
9 Bale' si Miguel mataman nin syay sangkata'gayan nin anghil, kai na gapo
nin ginwa' a wanin. Sin niki'batan ya konan Dimunyo maipa'ka' konan
bangkay na ni Moises, kai naya gapo inisip nin bul'isan nin makasakit nin
sarita' nin pangungukom na no kai edet wana, "Maipatunong naka nin
Uunuren."
10 Bale', sarain nin tutawo, mantuya'-tuyaen ra a animan nin kai nin
maabot nin kaisipan ra. Say matarusan ra tamo' ket say mangibwat sa
kaingaran ra nin bilang saran ayep ket sayti nin lamang a manida' konra.
11 Undo' anay kaugutan ra! Wanin ta say ginwa' na ni Cain* ket man-
gaw'en raynamaet! Si lingo na ni Balaam* ket si inapes na a kwarta ket,
sarayti anamaet, mansulitan ran man'apesen nin lamang a kwarta! Kapada
nin nipagribildi ra ni Core* konran tinudo' nan pupangulo nin Dios a
nipagribildi ran saraytin tutawo ket, say kaugutan raynaod, say kapadan
nipanusa konra ni Core.
12 Sarain nin tutawo ket bilang sara nin mansa nin makapading'ey
no kiririket sara komoyo sa pidudungo moyo nin pangingigalang konan

---

* **1:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Bilang 14:26-35; 1 Corinto 10:5-11; Hebreo 3:16–4:2. * **1:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 6:1-4 (Sa Hebreo "a'nak nan Dios." Wanran saray raruman nangadal konan Biblia a saray wanadtin "a'nak nan Dios" ket uanghil sara); 2 Pedro 2:4. * **1:7** Mabasa a maipa'ka' sa ***Sodoma tan Gomorra*** sa Glusaryo. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Cain*** sa Genesis 4:1-8. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Balaam*** sa Bilang kapitulo 22 anggan kapitulo 24; 31:16; 2 Pedro 2:15; Nipadar 2:14. * **1:11** Mabasa et a maipa'ka' kona ni ***Core*** sa Bilang 16:1-40.

Uunuren tamon si Jesu-Cristo, ta ambo' nin manepeg a miririga saran kasan
pangingibilang konan Dios tan say nagsi-nagsi sara. Bilang saran gunem a
kasan ituro' nin rapeg ket ilpad nin siri ta kasan kakanaan ra.* Bilang saran
kayo nin kai nin gumunga no kuston tyimpo; kai sara tamo' nin nakri' no kai
dinutdot sarayna.
13 Bilang saran mispak nin daluyon a mangiyabay nin yabat a sayti ket say
makapading'ey a gawa' ra. Bilang saran takli'-bituen nin say kaugutan ket
say dedlem ta lawas a nasadya' ya a lugar ran sangkadedleman.
14 Ket, si Enoc* nin syay ikapiton puri mangibwat kona ni puon tamon
si Adan, main nin nipatanda' nan mangyadi' nin maipa'ka' konran sarain
anamaet nin tawo a wana, “Kiten moyo! Manrumate' yaynaod a Uunuren
nin kalamo' nasaray ribu-ribon anghil nin naitalaga kona
15 ta pigaw nin sintinsyawan nayna a sarba. Ket, ukumen nasaray kasan
galang konan Dios sa duka' a gawa'-gawa' ra nin liningwanan rayay Dios tan
sa nipagkasalanan ra bana' sa mabyat a sarita' ra nin binalaw-balaw rayay
Dios.”*
16 Sarain ket bere-bere sara nin pirmi saran manesel. Say tumbuken ra
tamo' ket say uapes ra. Marangas sara tan pa'yu-pa'yukan rasaray tutawo ta
pigaw nin makalap ray rabay ra.

Matkap ran Pagawan nin Maong nin Tawo nan Dios a Kapapa'sar ra

17 Bale' si'kamo mampablyen kon bubsat, nepeg nin mapanemtem moyo
a nipau-pau'na rayna nin gindat komoyo nin saray apostoles nan Uunuren
tamon si Jesu-Cristo a
18 wanra, “Sa kala'pusan li' nin panaon, main li' nin manuya'-tuya' konan
Dios ta say uapes ran diri a tumbuken ra tamo' nin kai raya nin ibiang.”*
19 Sarain anaod a mampamipuruk-purok kontamon naisalba nan Dios.
Say man'apesen ra tamo' ket say pakapapda' nin lalaman ra sa bubagay iti
sa mundo. Kasa ya konra a Ispirito nan Dios.
20-21 Bale' si'kamo nin mampablyen kon bubsat, pagawan moyoynan
maong a kapapa'sar moyo nin iti sa pangangawa'nan nan Dios. Say gaw'en
moyo ket si dumasal kamo nin mangibwat sa panininreg nan Ispirito nan
Dios komoyo; ipa'deng anamaet nin barang saya a byay na sa sangkasagrad-
wan nin pundasyon a say katutu'wan nin mantepren tamo; tan wanin
anamaet, taga'nan moyon siiilalo a ibi na kontamo nin Uunuren tamon si
Jesu-Cristo nin mangibwat sa inganga'do na a umangga sa anggan-angga nin
byay a iti konan Dios.
22 Main saray mampagdwadwa et ket ka'dwan moyo saran idwa'dwa'.
23 Main sara anamaet a mampamunta ana sa impyirno ket sambuten moyo
saran ayaten nin maipal'is.
Main sara et anamaet a ka'dwan moyo sara bale' pakatalad kamo tan
guraen moyo a makaparmay nin gawa'-gawa' ra ta pigaw nin kai kamo nin
maumalitan nin pigagawa' ra.

Say Pammindisyon nan Pangingiyawa' na ni Judas konran Mammemper

24 Ket sawanin anaod,
raywen tamoyay Dios

---

* **1:12** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 2 Pedro 2:13. * **1:14** Mabasa et a maipa'ka' kona ni Enoc sa Genesis 5:21-24. * **1:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa 1 Enoc 1:9; 5:4. Si libron mantawagen nin Enoc ket libro yayti nin inadal ran Judio a naisurat sin mag-300 B.C., bale' sa wanran ka'bawan ket kai yayti nin maikalamo' sa peteg nin Biblia. * **1:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Ginwa-ginwa' 20:29-30; 1 Timoteo 4:1-3; 2 Timoteo 3:1-8; 2 Pedro 2:1.

ta syay makapangiyawa' kontamo lawas nin kai nin mairanod sa sain a bagay,
tan maiyadap natamo li' nin pinasyan ririket
a kasa gapo nin pakabalawan tamo
sa alakin kagalangan tan pakayadi' na no mangukom ya.
25 Syay bukod a Dios
tan syay Mangingisalba tamo bana' kona ni Uunuren tamon si Jesu-Cristo;
ket sya, raywen tamoya kumon nin sarba
bana' ta igagalang ya,
sangkata'gayan ya,
makapangyayadi' ya,
tan ata'gay a uray na.
Main anayti nga'min kona ba'yo na et nin pinarsa a sarba.
Main ti et nga'min kona sawanin
tan magnayon nin main ti kona nin anggan-angga.

Say
NIPADAR
na ni Jesu-Cristo kona ni Juan

Say Maipa'ka' konan Sitin Libro

Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan maipa'ka' sa no ani a mangyadi' li' sa adapen a awro (1:2), ket naisurat sin panaon a mangkapai-paidap saray mammemper kona ni Cristo bana' sa pangngibarita' ra a syay Uunuren. Sin panaon a nisurat nayti ni Juan, sin angan-anganen a pibutlayan nin 81-96 A.D., ket mangkapriso yadtaw sa Patmos, sayay islan adani sa baybay nin Grecia bana' sa pammemper na (1:9). Si sangkaimpurtantiwan nin gagara na ni Juan sa nipanurat na konan siti ket si pagsenen nay kukanakman ra ta pigaw nin dumaer sara sa pammemper ra mataman no mangkapaidap sara o patyen sara et man bana' kona ni Cristo.

Maadal et a maipa'ka' sa linaman nan sitin libro sa nibarita' na ni Jesus sa Mateo kapitulo 24, Marcos kapitulo 13, tan Lucas kapitulo 21. Mabasa et anamaet sa U'nan Tistaminto sa libron Ezekiel tan sa libron Daniel.

Say u'nan parti nan sitin libro ket say pito ran surat konran piton dupong ran mammemper itaw sa prubinsyan Asia. Ipa'kit nin sayti a kimey nin saka-sakalakon grupo ran tumutumbok kona ni Cristo maipa'ka' sa pam-madya'dya' konra tan say bibilin na ni Cristo konra (2:1–3:22).

Say ka'bawan nin linaman nan sitin libro ket say nipa'kit na ni Jesu-Cristo kona ni Juan nin bilang nin taynep, a sarban sayti ket main nin rabay nin ibarita'. Saray Cristiano sin panaon na ni Juan, main nin pakataros ra sa rabay nin ibarita' nin sayti, bale' konran raruma ket maidap nin tarusan. Mataman sawanin, say pananaros nin tutawo sa rabay nin ibarita' ket ambo' nin pari-pariho. Mainum'ay ya bale' nin matarusan a sangkaimpurtantiwan nin bagay a mampag'irgwan iti,

Say kasan sapo nin pananalo nan Dios konran kukalaban na bana' kona ni Cristo a syay Uunuren.

Ila'pos nayna anaod nin Dios a sarba nin nitarana' na (1:8).

Ibi nayna anamaet nin Dios a gun-guna konran kapagpyawan nin tutawo na (22:12).

Kiikap sara li' kona a tutawo nan Dios sa ba'yon langit tan luta' tan sa syudad nin Jerusalem a ginwa' na (21:1-3).

Say Linaman nan Sitin Libro

Sumubli' yaynaod li' si Jesu-Cristo (1:1-8)
- Say nipangu'na nan namarita' ni Juan nin say linaman nan sitin libro (1:1-3)
- Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong (1:4-8)

Say nipadar na ni Jesu-Cristo kona ni Juan (1:9–22:7)
- Say pammagsen nin dudupong ran iti kona ni Jesu-Cristo (1:9–3:22)
- Mag'uray ya li' sa adapen a namarsa (4:1–6:17)
- Saray namarkawan nin uaripen nan Dios (7:1-8)
- Pipuruken saray tutawo sa rway pag'adian (7:9–15:4)
- Say panunusa nin mangibwat konan Dios (15:5–17:18)
- Say pakaibangon nan Ba'yon Pag'adian (18:1–22:7)

Say pammatutuo na ni Juan sa saytin naisurat (22:8-21)

Say Nipangu'na nan Namarita' ni Juan nin say Linaman nan Sitin Libro

1 Say iti konan sitin libro ket say nipadar na ni Jesu-Cristo nin matkap nin
mangyadi' ana sa ambo' anan ma'teng. Nipya nayti nin Dios kona ni Jesu-
Cristo nin ipatanda' na konran saray tutawo nan Dios nin mampagsirbi
kona. Kanya' nin si Jesu-Cristo, nibaki' naya a sayay anghil na nin
ipatandaan nayti kongko nin si Juan a sayay aripen na.
2 Nisurat ko a sarban nipa'kit kongko, ket patutu'wan ko nin sayti ket
peteg a minsahi nin niparate' nan Dios nin nipatandaan na ni Jesu-Cristo.
3 Makarma' yay mamasa konran raruma sa naipadles nin naisurat iti tan
makarma' saraynamaet a makarnge' tan tumulok sa nibarita' bana' ta sa
ambo' ana nin ma'teng ket matukid ana.

Pakumustawen nasara ni Juan a Piton Dupong

4 Si'ko si Juan.

Surat koyayti komoyon piton* dupong ran mammemper isen sa prubin-
syan Asia*.
Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan ka-
papa'sar nin Dios. Sya, main ya sawanin, main yayna sin saytaw et
sin tarana', tan main ya anggan-angga.
Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan ka-
papa'sar nin Ispirito nan Dios a iti ya sa adapan nin tekrean na nin
main nin pitoy paka'kitan nin pakayadi' na.*
5 Sapa kumon ta bindisyunan nakamo tan byan nakamo nin mabistan
kapapa'sar ni Jesu-Cristo.

Syay mapagmatalkan nin mamatutuo sa maipa'ka' konan Dios.
Sya a sangkau'nawan nin sinmubli' nin mabyay;
tan sya a mag'uray konra nin sarba ran mag'uray iti sa mundo.
Sya, kawa'nan natamo,
ket binalukasan natamo mangibwat sa pag'uuray nin kasalanan tamo
yupa' sa daya' na nin tinmuro' sin pinati ya.
6 Nibiang natamo sa pag'aadi' na ket
ginwa' natamo nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios a sya a Dios na tan Ama na.
Itandudo' ya anaod a ngaran na tan mag'adi' ya anggan-angga!
Peteg a wanin.
7 Ket tandaen moyoyti: Rumate' ya si Jesu-Cristo nin iti ya sa gunem.*
Ket sarba ran tutawo ma'kit raya.
Pati saraytaw saray namapasak kona, ma'kit raya li'.
Ket sarba ran tutawo sa mundo, bana' kona, mangabet-abet sara li' sa bereng
ra.*
Peteg a wanin ana li' a mangyadi'.

8 Si Uunuren a Dios, a sya ket Makapangyayadi' ya sa sarba tan sya anaod
ket main ya sawanin, main yayna sin saytaw et sin tarana', tan main ya
anggan-angga wana,

---

* **1:4** Iti konan sitin libro, si bilang a pito ket mabasa yan milimampulo' tan a'pat. Sa pangingisip ran Judio, say pipa'kaan na ket kustun-kusto ya, kasan pagkurangan. Angangko, siin a rason no ambale' a pito ra sa sarban dupong a nginaranan iti. * **1:4** Mabasa a maipa'ka' konan sitin lugar a ***Asia*** sa Glusaryo. * **1:4** ***nin main...pakayadi' na.***- *Sa Griego:nin main saray pitoy uispirito.* * **1:7** Daniel 7:13-14; Mateo 24:30; Marcos 13:26; Lucas 21:27. * **1:7** Zacarias 12:10.

"Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega."*

Say Nika'kit na ni Juan kona ni Cristo a Sangkata'gayan

9 Si'ko anaod si Juan nin busat moyon mammemper. Kalamo' rako
anamaet nin si'kamon tumutumbok na ni Jesus ket kapada moyo, mampan-
girangep ako nin idap tan madaer ako tan mangkipag'uray ako kona. Bana'
ta nipatandaan koy minsahi nan Dios tan nipatanda' koy maipa'ka' kona ni
Jesus, sinintinsyawan akon nitampal iti sa isla nin Patmos.
10 Sayay awron Linggo a sya anaod a awro nan Catawan, si Ispirito nan
Dios naidumay nipag'uray na kongko. Ket kapingmatan main anan maksaw
nin busis a narnge' ko sa gurot ko nin bara'mon tunoy nin trumpita a
11 wana, "Isurat mo a ma'kit mo ta pigaw nin ipa'wit mo li' sa saytin pitoy
dupong ran mammemper sa sayti nin syudad: Efeso, Esmirna, Pergamo,
Tiatira, Sardis, Filadelfia tan Laodicea."
12 Sin narnge' koya anaod a busis, nibring ako nin inmadap ta pigaw nin
kikiten ko no si'no a mampag'irgo, ket main nin na'kit ko nin pito ray balitok
a pammatukduan nin lampadawan.
13 Sa butlay ran sarayti ket main nin sayay bakas nin tawo* a nakasulot yan
bata nin anggan sakal a kaanrwan na tan main nin sas nan balitok sa kerep*.
14 Pinasyan puti' nin sabot na nin bilang kapas tan say mata na ket
bara'mon umapoy.
15 Pinasyan sileng nin ayi na nin bilang gansa' nin niringgas nin niluto' sa
apoy, tan say busis na ket bilang kanurkor nin alalakin daluyon.
16 Sa wanan nin gamet na ket main nin ga'get nan pito ray bituen. Main nin
lumiwa' sa bebey na nin pinasyan tadem nin ispada nin dubli a tadem* na
tan say rupa na ket makapurar nin bilang sa salag nan awro no ugtiawro.
17 Sin na'kit koya, bara'mo akon nati nin nilukbob sa adapan na. Bale'
niga'get naya a wanan nin gamet na kongko mi'sa wana,

"Andi' ka nin mali'mo bana' ta si'koyti si tarana' tan si kala'pusan nin
sarba.*
18 Si'ko yay Si Lawas a Sibibyay.* Mataman nin pinati ako, sinmubli'
akoynaod nin mabyay anggan-angga. Si'ko a main nin pakayadi' sa patiti
tan main nin pakayadi' nin abryan o isada' yay lugar ran nati ana*.

19 Anaod, isurat mo a na'kit mo, say mangyadi' ana sawanin tan say
mangyadi' et anaod li'.
20 Sawanin, say pipa'kaan nin saray piton bituen a ga'get ko sa wanan nin
gamet ko tan saray piton balitok a pammatukduan nin lampadawan, kai nin
nipapalaway nin gindat bale' ipatandaan koyna komo sawanin. Saray piton
bituen, sara a pito nin ibabaki' nan Dios sa piton dupong ran mammemper.
Saray piton balitok a pammatukduan nin lampadawan, sara a piton dupong
ran mammemper."

2

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Efeso

1 Wana kongko, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong
ran mammemper itaw sa syudad nin Efeso:

---

* **1:8** Mabasa a maipa'ka' sa ***Alpha tan Omega*** sa Glusaryo. * **1:13** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:13; 10:5-6. * **1:13** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a si anron bata tan si sas ket sayti a isulot nan Sangkata'gayan nin Padi'. Anaod, si Jesu-Cristo, syay Sangkata'gayan nin Padi' tamon mammemper (Hebreo 4:14–5:10). * **1:16** Efeso 6:17; Hebreo 4:12. * **1:17** Nipadar 1:8; Isaias 44:6; 48:12. * **1:18** ***Si Lawas a Sibibyay*** ket saya yan pannawag konan Dios. * **1:18** ***lugar ran nati ana***- *Sa Griego:Hades.*

‘Si'ko yay si mampanga'get nin pito ray bituen sa wanan nin gamet ko tan si manlumala-lalako sa butlay ran piton balitok a pammatukduan nin lampadawan.

Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

2 Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' koy seseg moyon man-gumwa' nin maong tan mampangitpel kamo para kongko. Tanda' ko et a mangkuntrawen moyo saray duka' a tutawo. Sinubok moyo saraytaw saray mampangibarita' a kano ket apostol kosara, ket napatutu'wan moyo a mampiwadi'-wadi' sara.

3 Tanda' ko a man'itpel moyo a mangkasari' moyo nin idap bana' ta tumutumbok katamo, tan kai kamo nin mantumapo' a gurutan moyoynay katutumbok moyo kongko.

4 Wanin man, main yayti e nin kai ko nin rabay a gawa' moyo. Say ma'mot nin pangangawa'nan moyo sin tinmarana' kamon mamper ket rinmay'ep ana.

5 Ket panemtemen moyo pa a ma'mot nin pangangawa'nan moyo sin saytaw. O', pagbabawian moyoynay duka' a gawa' moyo ket gaw'en moyo anamanaytaw say ginwa' moyo sin katarana' moyon nag'in nin mammemper ta, no kai moyo nin gurutan a duka' a gawa' moyo, keen katamodsen nin dusawen ket galten katamo sa kuston lugar moyo bilang mammimin palaway.

6 Bale' main yayti anamaet e nin raywen ko komoyo:

Gura' moyo nin kapadan gura' ko a gawa' ran saray mantawagen nin Nicolaita*.

7 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper! Ket saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosaran kanepegan nin mangan nin bunga nan kayon mamin byay* nin itaw sa gardin sa kami'nan nan Dios!’ ”

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Esmirna

8 Sinmunor wana, “Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Esmirna:

‘Si'ko yay si tarana' tan kala'pusan nin sarba. Si'kon lamang taw si nati nin sinmubli' nin mabyay.

Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

9 Tanda' ko nin mampangitpel kamo nin dya'dya' tan tanda' ko nin mumaidap kamo, bale' say katutu'wan ket ikon moyoy tutuon kayamanan a mangibwat sa langit. Tanda' ko et nin duka' a man'ibari-barita' ra maipa'ka' komoyo nin saray mampamarita' a tutawo nasaran Dios, bale' say tutuo ket ambo' nasaran tutawo no kai pakairaywan nasara ni Satanas.

10 Andi' moyo nin ikali'mo a pammadya'dya' nin adapen moyoyna nin irangep. Tandaen moyoyti: Ipapriso nasaran Dimunyo a umno ra komoyo nin sayay panunubok komoyo. Mapadya'dya' kamo sa luob nin mapulo' a awro. Bale' dumaer kamo nin magmatalek kongko mataman et nin pakamatyan moyo ta byan katamo li' nin si primyo a say anggan-angga nin byay a iti konan Dios.

---

* **2:6** Saray mantawagen nin ***Nicolaita***, niyakay ra a magwa' nay magkabyay nin immural nin sayay mammemper kona ni Cristo tan magwa' nan ilawok a pammemper na sa gindat a ambo' nin makaDios a kaugalian na. * **2:7** Nipadar 22:2,14; Genesis 2:9; 3:22,24.

11 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan
Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa
sain, kai sara li' nin maranod sa mansabtan nin ikarwan patiti*.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Pergamo

12 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan
dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Pergamo:
'Si'ko a main nin matadem nin ispada nin dubli a tadem na.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
13 Tanda' ko a si babali moyo ket lugar ya nin mampag'adian na ni
Satanas. Wanin man, mandumaer kamo et nin tutuo kongko. Kai moyo nin
ginurutan a pagmamatalek moyo kongko mataman sin panaon a pinati
rayadsen si Antipas a syay tutuon mangingi'deng kongko isen komoyo sa
lugar nin mampiikap ya si Satanas.
14 Bale' main ti e nin kai ko nin rabay a gawa'-gawa' moyo ta, saray
raruma komoyo, mansunuren raytaw say niyakay na ni Balaam*. Nipa'kit
na intaw a padalan kona ni Balak nin matukso nasaran magkasalanan
a puri na ni Israel. Ket anaod, nangan saran niyatang sa dios-dios tan
nikiraray sara konran ambo' ran asawa.
15 Ket kapada ra, main sara anamaet komoyo a mansunuren ray akay
ran Nicolaita.
16 Anaod, pagbabawian moyoynay duka' a gawa' moyo ta no kai, sa
ambo' ana nin ma'teng ket mako akoynadsen tan labanan kosara in a usaren
koyay ispada a lumiwa' sa bebey ko.
17 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan
Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper! Saray manalo maipa'ka' sa
sain, byan kosara nin naiyadi nin manna*. Byan ko anamaet a barang saya
konra nin maputi' nin bato* a nakaisuratan nin sayay ba'yon ngaran*, a
kasa gapo nin makatanda' no ani ya in a ngaran no kai si tawo tamo' nin
mangrisibin siti.' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Tiatira

18 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan
dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Tiatira:
'Si'ko a Anak nan Dios a say mata ko ket bara'mon umapoy tan say ayi ko
ket bara'mo nin gansa' nin pinasileng.*
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
19 Tanda' ko a kabibyay moyo. Kanya' nin tanda' ko a pangangawa'nan
tan pagmamatalek moyo, say pagsisirbi moyo sa kalalamo' moyo tan say
pangingitpel moyo nin dya'dya'. Tanda' kon lamang a say pangngawa'
moyo nin maabig sawanin ket mas et dyan sa nipangwa' moyo sin nu'na.

---

* **2:11** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:14; 21:8. * **2:14** Mabasa et a ginwa' na ni ***Balaam*** sa Bilang 22:2–25:4. * **2:17** Mabasa a maipa'ka' sa ***manna*** sa Glusaryo. Iti, say rabay nan irgwen ket say peteg nin kanen a mangibwat sa langit nin ibi nan Dios konran tutawo na. * **2:17** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a saray mammutos sa kurti sin saytaw no nangwa' ya wadi' nin abas o kai a sayay tawo, nangusar saran maputi' tan mangisit nin bato. Say rabay nin ibarita' nin maputi' ket matunong yay tawo. — Saray raruma et nin nangadal wanra a byan yan maputi' nin bato a sayay tawo nin mangipa'kit a magwa' yan mayi sa sayay pididinep. Ket si maputi' nin bato a ibi na ni Jesus, gaw'en nan si nabyan ket maaburuyan yan kipunsyadtaw sa langit. * **2:17** Kasan si'numan nin magtanda' no si'no ya ngaran. Sa U'nan Tistaminto, byan yan ba'yon ngaran a sayay tawo a mampagpangakuan o mampagalangan. Isaias 62:2. * **2:18** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko say mata nan bara'mon umapoy ket ipa'kit a mangukom yan manepeg tan say ayi nan bara'mon gansa' nin pinasileng ket ipa'kit a mangukom yan madaer.

20 Bale' main yayti e nin kai ko nin rabay, man'aburuyan moyaynan kikalamo' komoyo in si babayin si Jezebel*. Man'ibarita' na a prupita naya nin Dios, bale' sa man'iyakay na, man'inabo' nasaray tutawo ko sa pagkakasalanan ta mangkasugsog nasara nin kiraray konran ambo' nin manepeg ran kirarayan tan mangan nin niyatang sa dios-dios.
21 Binyan koyayna nin pagkanawanawa nin pagbabawian nayna a duka' a gawa'-gawa' na tan gurutan nayna a nikasama' a gawa'-gawa' nan bilang pampam, bale' benged ya.
22 Edet, pagmasakiten koya nin kai yayna makabangon sa idaan na. Ket sara anamaet a nikiraray-raray kona, pangirangepen kosaran maong nin idap no kai ra nin gurutan a pangngawa' nin duka' a gawa'-gawa' nin kalamo' na.
23 Ket saray tumutumbok na nin man'ikwintan a'nak na, patyen kosaran kasan inganga'do. Sa wanin, matandaan ran mammemper sa sarban lugar a si'ko a makatanda' sa kukaisipan tan kanakman ran tutawo. Tubaleen ko a barang saya komoyo dipindi sa ginwa-ginwa' na.
24 Bale', si'kamon raruma nin isen sa Tiatira a kai moyo nin mansunuren a duka' nin akay na ni Jezebel tan kai moyo nin inadal a wanran ararem a katutu'wan mangibwat kona ni Satanas, kai koyna nin lamu'nan a man'ipatumbok ko komoyo.
25 Si ibarita' ko tana komoyo ket si dumaer kamoyna sa wanin a kabibyay moyo* anggan rumate' ako.
26-28 Ket saray manalo maipa'ka' sa sain tan tumuluy-tuloy nin mangwa' nin karabayan ko anggan sa anggawan nan sitin panaon, byan kosaran pakayadi' nin kapada nin pakayadi' a nibi nan Ama ko kongko. Pag'urayen kosara sa sarban nasyon iti sa luta'. Ket mairot a pag'uuray ra, a saray kai nin mangalilbi' sa pakayadi' ra ket mag'in nin bara'mo saran paya nin supaken nin pasak.* Ibi koya et li' konra a kabuntatala' nin ma'kit no parbangon.*
29 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper!' "

3

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Sardis

1 Sinmunor anamanaet wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Sardis:
'Si'ko a kami'nan nan Ispirito nan Dios nin main nin piton paka'kitan nin pakayadi' na.* Si'kon lamang a mampanga'get nin pito ray bituen.*
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
Tanda' ko a kabibyay moyo. Tanda' ko a bandunado kamon main nin byay moyon iti konan Dios, bale' say katutu'wan ket nati kamo.
2 Na'kit ko a say kabibyay moyo ket kai et nin sadag nin mamaririket konan Dios nin mampagsirbyan ko. Kanya' nin mimata kamo ta paba'yuwen moyo a duta nin pammemper moyo ta dandani ana nin ma'rep.
3 Panemtemen moyo a niyakay intaw komoyo nin inako' moyo. Sunuren moyo in tan pagbabawian moyoynay kukasalanan moyo ta no kai, bigra' ako

---

* **2:20** Sa angan-angan, sitin ngaran isimbulo nasaray mangangakay a say pigagawa' ra ket kapaday pigagawa' na intaw nin si Rina Jezebel (1 Uadi' 16:29-31; 18:4,19; 2 Uadi' 9:22). * **2:25** Mabasa et a maipa'ka' sa no pa'noy kabibyay ra sa Nipadar 2:19. * **2:26-28** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Kanta 2:8-9. * **2:26-28** Sin saytaw sin tyimpo ran taga Roma, si kupya nin bakas nan sitin ***kabuntatala'*** ket sinyal nayan sayay nanalo. * **3:1** Nipadar 1:4. * **3:1** Nipadar 1:16,20.

li' nin rumate' nin bilang konan sayay mannakaw a kai moyo nin tanda' no
ka'no a irarate' ko, ket dusawen katamo.
4 Wanin man, main et nin umno radsen komoyo sa Sardis a say seket
ra ket kai nin namansawan a say rabay nin irgwen ket kai sara nin
naikalamo' nin nangwa' nin duka'. Kala-kalamo' rako li' nin nisket sara
nin maputi' bana' ta maikana' saran wanin.
5 Saray manalo maipa'ka' sa sain, pasketan sara li' anamaet nin maputi'
nin bilang konra tan kai ko galten a ngaran ra sa libron listawan ran
magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios. O', alilbien kosara
li' nin tumutumbok ko sa adapan nan Ama ko tan saray uanghil na.
6 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispir-
ito nan Dios komoyo nin mammemper!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Filadelfia

7 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan
dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Filadelfia:
'Si'ko yay si Masantos nin peteg tan mapagmatalkan. Naibi kongko a
kanepegan nin mag'uray sa pag'adian na ni Adi' David*. No abryan koyay
purta ta pigaw nin makasrep yay sayay tawo sa pag'adian ko, kasa gapon
si'numan a makapangisada', tan no main nin sadaan ko sa rikor, kasa
gapon si'numan nin makapangabri.
Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:
8 Tanda' koy kabibyay moyo. Mataman no ambo' kamon maimpluwin-
sya, mandumaer kamon mantumulok sa akay ko, a tutuo kamo kongko.
Edet, main ya in si purta nin inabryan ko para komoyo nin kasa gapon
makapangisada'.
9 Main anadsen sa lugar moyo a say pa'sar ra ket dupong ran tutawo na ni
Satanas bana' ta man'ibarita' ra a tutawo nasaran Dios bale', mampibula'-
bula' sara bana' ta ambo' in nin tutuo. Anaod sarain, gaw'en ko li'
a manalimukod sara sa adapan moyo, ket, matandaan ra a kawa'nan
katamo.
10 Ket bana' ta nitpel moyo a dya'dya' nin sigon sa bibilin ko komoyo,
iyilag* katamo li' sa masakit nin dya'dya' nin rumate' a irangep nin sarban
tutawo sa mundo ta pigaw nin masubok sara nga'min.
11 Sa ambo' nin ma'teng ket mako akoynadsen. Kanya' nin dumaer kamo
sa sain nin mabista ta pigaw nin si kuruna nin primyo a ibi kon para
komoyo ket, kai ya maibi sa raruma.
12 Saray manalo maipa'ka' sa sain, ket gaw'en kosara nin bilang tu'dek
nan Kami'nan nan Dios a mampagsirbyan ko, ket kai sarayna gapo nin
matege' o maglat sa sain a kapapa'sar ra. Imarka koya konra a ngaran nan
Dios a mampagsirbyan ko tan si ngaran nan syudad nan Dios ko a syay
ba'yon Jerusalem a kumayupa' iti mangibwat konan Dios ko itaw sa langit.
Imarka koya anamaet konra a ba'yo nin ngaran ko.
13 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan
Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper!' "

Si Surat konan Dupong sa Syudad nin Laodicea

14 Sinmunor wana, "Wanti a isurat mo konan ibabaki' nan Dios konan
dupong ran mammemper itaw sa syudad nin Laodicea,

---

* **3:7 *kanepegan...na ni Adi' David.*** *- Sa Griego:tumbok na ni David.* Isaias 22:22. * **3:10 *iyilag*** *- O:pagawan.*

‘Si'ko yay si “Amen”* sa sarban gawa' nan Dios. Si'koy mapagmatalkan nin mangwa' sa sarban ipagwa' na tan mamatutuon peteg nin maipa'ka' kona. Mangibwat kongko, pinarsa nan Dios a sarba.

Ket sayti a ibarita' ko komoyodsen:

15 Tanda' ko a kabibyay moyo. Ambo' kamon ma'mot ni maray'ep sa pakikalamo' moyo kongko! Kumon ket ma'kit nin masibulot a pakikalamo' moyo kongko, no kai ket, ma'kit ana edet nin kasan pakikalamo' moyo kongko.

16 Ket bana' ta wanin moyo, isuka katamo nin bilang sa ranom nin iti sa bebey nin makapasuka a taway.

17 O' say wamoyo mayaman kamo ket mabistaynay kapapa'sar moyo tan kasayna nin pagkurangan moyo, bale' kai moyo nin tanda' a say katutu'wan ket kudwa'dwan kamo. Anaod, pubri, bulag tan labos kamo sa pangingikit nan Dios.

18 Bana' sa sain, ibarita' ko komoyo a manaliw kamo kongko nin puron balitok ta pigaw nin yumaman kamon peteg sa pangingikit nan Dios. Manaliw kamo anamaet kongko nin maputi' nin aysing ket isket moyo ta pigaw nin kai na ma'kit nin Dios a kading'eyan moyo bana' ta labos kamo. Manaliw kamo et a lamang kongko nin ipanambar sa pag'in moyo nin bulag ta pigaw nin ma'kit moyo a katutu'wan.

19 Panemtemen moyo a sarba ran kawa'nan ko, kasagran tan disiplinawen kosara nin pangangakay ko konra. Ket anaod, pagbabawian moyoynay pag'in moyon matab'ang tan pakaseseg kamo sa kabibyay moyon matulok kongko.

20 Oy! Iti ako sa purta moyo nin mangkumutana. No main nin tawon makarnge' kongko ket abryan naya a purta para kongko, sumrep ako tan midungo kami.

21 Saray manalo maipa'ka' sa sain, byan kosaran kanepegan nin kitekre' kongko nin mag'uray kapada a si'ko, nanalo ako ket nikitekre' ako konan Ama ko ta pigaw nin mag'uray ko.

22 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoytin man'ibarita' nan Ispirito nan Dios komoyo nin mammemper!’ ”

4

Si Nakatekre' sa Truno

1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main anamana nin sakalako nin nipa'kit kongko. Anaod, main nin purta sa langit nin nakaabri. Narnge' koyaytaw anamana si busis nin narnge' ko intaw a bara'mon tunoy nin trumpita. Wana kongko,

“Muli' kadti ta ipa'kit ko komo a matkap nin mangyadi' ana sa adapen nin awro.”

2 Ket kapingmatan ana, ni'ras nakodtaw sa langit nin Ispirito nan Dios. Ket, main nin na'kit ko nin truno a main itaw nin nakatekre'.

3 Sitaw si nakatekre', kumidlap a bakas na nin bilang mablin bubato a mantawagen nin haspe tan kornalina. Sa libed nan truno ket main nin kabunlalakaw a kumidlap nin bilang sa mablin bato a mantawagen nin esmeralda.

4 Sa libed nan truno ket main a lamang nin rwampulo' tan a'pat ray sakalako et nin truno a main nin nakatekre' nin rwampulo' tan a'pat ray pupangulo. Nakaseket sara nin maputi' tan nakurunawan sara nin balitok.

---

* **3:14** Mabasa a maipa'ka' konan sitin sarita' a ***Amen*** sa Glusaryo.

5 Itaw sa truno ket kumidla-kidlap a kimat nin kaaluyon a mababyeg a
tunoy nin kudor. Sa adapan nan truno ket main nin pito ray mandumta nin
tyo' a sayti a piton paka'kitan nin pakayadi' nan Ispirito nan Dios.
6 Sa adapan na anamaet nin truno ket main nin bara'mon taaw nin
sarming a malinon bilang kristal.
Sa libed nan truno sa sarban riking na ket itaw sara a a'pat ray mabyay a
pinarsa a say lalaman ra ket napno' nin mata sa adapan tan sa gurot.
7 Si pinarsa sa u'na, say bakas na ket bilang nin leon; si ikarwa ket bilang
nin baka; si ikatlo ket say rupa na, bilang nin tawo; tan si ika'pat ket bilang
yan manlumpad a agila.
8 Saraytin a'pat nin sibibyay a pinarsa, si barang saya konra ket main nin
a'nem ray pakpak na tan napno' nin mata a lalaman na pati sa rarem nin
pakpak na. Si kasan painawa nin gawa' ra sa awro tan yabi ket say magkanta
a wanra,
"Masantos yay Makapangyayadi' sa sarba a Dios.
Syay Uunuren nin Masantos nin kasa gapon makakipada kona.
Main yayna sin saytaw et sin tarana',
main ya sawanin,
tan main ya anggan-angga."*
9 Man'alilbien ra a kata'gayan nan si nakatekre' itaw sa truno a mabyay ya
anggan-angga, tan mampagalangan raya tan mampakisalamatan raya. Ket
no saytaw no man-gaw'e-gaw'en ra in,
10 saraytaw saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, lumukbob sara sa
adapan na nin truno a manraywen rayaytaw si nakatekre' itaw nin mabyay
anggan-angga. Ibul'is ran ibi a kuruna ra sa adapan nan truno leleg a wanra,
11 "Si'kay Uunuren tan Dios mi.
Maikana' a ipata'gay tan igalang ka
tan alilbien a pakayadi' mo.
O' a ta si'ka a namarsa nin sarba.
Bana' ta siin a rabay mo,
naparsa tan main ana a sarba."

5

Main nin Pakayadi' nan Manusa nin Karniro

1 Na'kit ko et a sitaw si nakatekre' itaw sa truno ket main nin ga'get na
sa pawanan nin gamet na nin kasuratan a nalulon. Siti ket nasuratan ya
sa rubari' tan rubari' tan dinalitan ya sa rigri-rigrig nin pito ray bara'mon
natimbriwan nin silyo*.
2 Kaaram, main nin na'kit kon sayay mapwirsa nin anghil a wanan
maksaw, "Si'no a maikana' nin manglat nin saytin silyo tan abryan yay
kasuratan?"
3 Bale' mataman nin sa langit, o sa luta', o sa rarem nin luta' sa kami'nan ra
nin nati, kasa gapo ni sayay maikana' nin abryan nayay kasuratan o basawen
na a naisurat.
4 Kanya' nin pinasyan idap nin nakem ko a inmakis ako bana' ta kasan
madumog nin maikana' nin mangabri o mamasa konan kasuratan.
5 Ket sin sain, wana nin saya konran pupangulo kongko, "Andi' ka nin
umakis. Kikiten mo! Main ya a si mansabtan nin si Leon a sayay puri na

* **4:8** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Isaias 6:2-3. * **5:1** Sayti ket gawa' sa waks nin main nakaikwa nin markan upisyal. Say gagara nin pangwa nin sayti ket pigaw nin kai ya maabrya-abryan a kasuratan tan ipa'kit nin urihinal ya. Kasan raruman makapanglat sa sayti no kai si nabyan tamo' nin pakayadi' nin mangwa' nin wanin.

ni Juda* a puri nan lamang ni adi' David*. Sya, tinalo nasaray mangkumuntra konan Dios kanya' nin main nin pakayadi' nan manglat nin silyo tan mangabri konan si kasuratan."
6 Ket, main nin na'kit kon sayay Karniro nin naka'deng sa pibutlayan nan truno tan saray a'pat a sibibyay nin pinarsa; iti ya konran saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo. Ma'kit sa bakas nan siti a pinati yayna intaw. Main nin pito ray sara na tan pito ray mata na a syayti a Ispirito nan Dios, nin say pakayadi' na ket main nin piton paka'kitan a nibaki'-baki' nan Dios sa intiron sangkamundwan.
7 Ket, nako yay Karniro sa truno tan kinalap nayay nalulon nin kasuratan sa wanan nin gamet nan si nakatekre' itaw.
8 Sin wanin, saraytaw saray a'pat a sibibyay a pinarsa tan saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo, linmukbob sara sa adapan na. Si barang saya konra ket main nin arpa na tan main nin ga'get nan balitok nin yawong a napno' nin insinso nin sayti a dudasal ran tutawo nan Dios.
9 Ket kinantawan raya nin sayay ba'yon kanta a wanra:
"Si'ka a maikana' nin mangalap konan linulon a kasuratan
tan manglat nin silyo,
bana' ta pinati ka, ket say daya' mo a nipambot mo konra nin tutawo
ta pigaw nin ikon nasaraynan Dios nin
mangibwat sa sarba nin puri, sarita', daya' tan nasyon.
10 Nibiang mosara sa pag'aadi' mo
ta pigaw nin makakipag'uray sara komo sa luta',
tan ginwa' mosara nin pupadi' nin
magsirbi konan Dios tamo."
11 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon uanghil tan narnge' koy busis ra. Kai sara nin mabilang sa ka'bawan ra bana' ta milyu-milyon sara. Nalibed raya a truno tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa tan saray pupangulo.
12 Mampanganta saran maksaw a wanra,
"Si Karniro nin pinati,
ket maikana' ya a main kona a pakayadi' tan kayamanan tan kadunungan tan gesen.
Raywen tamoya, igalang tamoya, tan itandudo' tamoya."
13 Ket, narnge' koy panganganta ran sarba ran itaw sa langit, iti sa luta', itaw sa rarem nin luta' a syay lugar ran nunati, tan itaw sa taaw. Sarba nin pinarsa sa intiron sangkamundwan ket wanra nin man'ikanta,
"Siti si nakatekre' sa truno tan si Karniro nin pinati,
raywen sara, igalang sara, itandudo' sara
tan alilbien a pakayadi' ra anggan-angga!"
14 Ket saray a'pat a sibibyay a pinarsa, wanra nin ni'bat, "Peteg a wanin anaod!" Sara anamaet a rwampulo' tan a'pat a pupangulo, linmukbob sara tan nangrayo sara anamanaet kona nin si nakatekre' sa truno tan kona nin Karniro.

6

Say Panglat nin say Mu'nan A'nem a Silyo

1 Ket na'kit koya a Karniro nin ginlat naya a primiro nin silyo. Ket narnge' koyan nag'irgo a saya konran a'pat a sibibyay nin pinarsa nin say tunoy na ket bara'mo nin kudor. Wana, "Paradti."

* **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 49:9-10. * **5:5** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 11:1,10.

2 Anaod, sin kinmikit ako, kapingmatan anan main nin linumwa' nin
maputi' nin kabayo a main nin nakaruran kona nin main nin ga'get nan
pana' a armas nan kilaban. Kinurunawan ya nin sinyal a binyan yan
pakababa' nin manalo. Kayadi', nibwat yayna nin keen nasara talwen a
kukalaban na.
3 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikarwan silyo nan nalulon a kasuratan,
narnge' koy tunoy nan ikarwan sibibyay a pinarsa a wana, “Paradti.”
4 Kapingmatan anan linumwa' yay sayay mu'dit nin kabayo a si nakaruran
kona ket binyan yan pakayadi' nin mamangibwat nin gira iti sa luta' ta pigaw
nin mipapatyan saray tutawo. Sayay alakin ispada a nibi kona.
5 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ikatlon silyo, narnge' ko a tunoy nan
ikatlon sibibyay a pinarsa. “Paradti,” wana. Edet, na'kit kon kapingmatan
anan linumwa' yay sayay mangisit nin kabayo. Si nakaruran kona ket main
nin ga'get nan kikilwan.
6 Kaaram, nakarnge' akon bara'mo nin busis a nangibwat sa busel ran a'pat
a sibibyay a pinarsa. Wana, “Rumate' ana a panaon a main nin bitil itaw
sa luta', ket si ma'kitan nan sayay tawo sa sayay awro makasaliw tamo' nin
kanen na sa sayay awro, byas o mais. Bale' andi' mo nin pa'nwen a ladak nin
olibo tan say arak nin ubas.”
7 Ket, sin ginlat nayan Karniro a ika'pat nin silyo, narnge' ko a tunoy nan
ika'pat a sibibyay nin pinarsa a wana, “Paradti.”
8 Edet, na'kit kon kapingmatan anan linumwa' yay sayay silya-silyawan
nin kabayo. Si nakaruran kona ket si mantawagen nin Patiti, tan iti sa suyot
na ket si mantawagen nin *Hades* a syay lugar ran nunati. Binyan saraytin
rwa nin pakayadi' a patyen rasaray kaka'pat nin tutawo sa luta' sa gira, bitil,
sakit tan maatap a uayep.
9 Ket, sin ginlat naya nin Karniro a ikaliman silyo, na'kit ko sa sirong
nan altar* a kukararwa ra nin saray pinati-pati bana' sa katutulok ra sa
man'ipatanda' a nibarita' nan Dios.
10 Wanra nin nita'way, “Uunuren mi, masantos tan mapagmatalkan ka.
Pa'no ka'teng mosara et nin anusan a tutawo sa luta' ba'yo mosara nin
sintinsyawan ta pigaw nin bal'en mosaray nangmati komi?”
11 Sinmunor, binyan a barang saya konra nin maputi' nin seket tan
nibarita' konra a tuma'gan sara yapo' et nin madali' anggan si bilang
ran kapada ran uaripen na a mapati nin bilang sa nipangmati konra ket
makumplito ya.
12 Sikikikit ako, ginlat naya nin Karniro a ika'nem nin silyo sa nalulon nin
kasuratan. Ket, rinmayon nin maksaw, tan si awro, nag'in yan pinasyan
ngisit a bilang kangisit nin aysing nin baliwan. Si bulan ket inmudit yan
bilang kaudit nin daya'.
13 Say bituen, naragrag nangibwat sa langit a bilang nin matatan malago'
a bunga nin puon kayo no maweswes nin siri.
14 Nakasa a kalangitan nin bilang nin kasuratan a bigra' nin nalulon.
Sarban tutalugtog tan sarban pupuro' ket naiyalis sa kami'nan.
15 Sarban tutawo sa luta' ket linmi'mo. Saray uadi' tan saray raruma et
nin pupangulo, saray upisyalis ran sundalo', saray mumayaman tan saray
raruma et nin maimpluwinsyan tutawo, tan sarba et nin raruman tutawo

* **6:9** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko si ***altar*** ket iritrato nay nipangida'ton ran saraytaw saray pinati bana' sa katutulok ra konan Dios. Sin panaon nin U'nan Tistaminto, main nin altar itaw sa Timplo nin itaw ket mangida'ton nin uayep konan Dios tan say daya' ra ket nibu'bo' itaw. Exodo 29:10-14; Levitico 4:7,18,25,34; 5:9; 8:15; 9:9.

nin aripen o ambo' nin aripen, nako sara nga'min nin inmadi sa yuyukib tan
sa bubato sa tutalugtog.
16 Wanra sa tutalugtog tan bubato, “Matbag kamo ta pigaw nin sakban
rakami,* ket kai nakami nin ma'kit nin si mantumekre' sa truno tan ma-
pal'isan mi a grabin Pammale' nan si Karniro.
17 Ay anaod, rinmate' yayna a sangkaimpurtantiwan a awro nin panunusa
ra kontamo. Kasa gapon makaagwanta!”

7

Saray Namarkawan nin Uaripen nan Dios

1 Sinmunor, main nin na'kit ko nin a'pat ray anghil. Naka'deng sara nin
sa'sa-sa'sa sa a'pat a duyo nan mundo, nin mampaeden ray a'pat a klasin siri
ta pigaw nin kai yapo' kumres sa luta', sa taaw tan sa kukayo.
2 Kaaram, main nin na'kit kon saya et nin anghil a mampuli' nangibwat sa
baytan a awit naya a ipangmarka nan si sibibyay a Dios,* Wanan nita'way
konran saray a'pat a anghil a binyan nan Dios nin pakayadi' nin manida' sa
luta' tan sa taaw,
3 “Andi' moyo yapo' nin sidaen a luta', taaw tan kukayo anggan na-
markawan mi ana li' a waleng ran uaripen nan Dios* tamo.”
4 Sin nayadi' saraynan nagmarka, nibarita' ra kongko no umno ra a
minarkawan; 144,000* sara nin nangibwat sa labinrway tribo ran Israelita.
5 Saray namarkawan ana ket silabinrway ribo sara a nangibwat sa barang
saya nin tribo: sa tribo ni Juda, ni Ruben, ni Gad,
6 ni Aser, ni Neftali, ni Manases,
7 ni Simeon, ni Levi, ni Isacar,
8 ni Zabulon, ni Jose tan ni Benjamin.

Say Piririga ran Nanalo

9 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, anaod, na'kit kosara a pinasyan
ka'bawan nin tutawo a kai sara nin mabilang sa ka'bawan ra. Nangibwat
sara sa barang saya nin nasyon, puri, daya' tan sarita'. Naka'deng sara sa
adapan nan truno tan si Karniro. Nakaseket saran maputi' tan mampangi-
wasiwas saran bulong nin palmira nin piririga ra sa pananalo
10 tan man'ita'way ra a wanra,
“Itandudo' miya a Dios mi a iti sa truno tan si Karniro! Nisalba rakami!”
11 Sarba ra anamaet nin uanghil, pinalibedan rayay truno, saray
rwampulo' tan a'pat a pupangulo tan saray a'pat a sibibyay a pinarsa.
Linmukbob sara sa adapan nan truno tan rinayo raya a Dios a
12 wanra,
“Peteg a wanin! Raywen tamoya a Dios tamo.
Madunong ya, makapangyayadi' ya tan magsen ya!
Kisalamatan tamoya!
Marayo ya, mapagalangan ya, tan itandudo' ya anggan-angga.
Peteg a wanin anaod!”
13 Nitepet na kongko nin saya konran pupangulo, “Tanda' mo para no si'no
sarain saray nakaseket nin maputi' tan no adti sara nin ibat?”
14 “Kai ko nin tanda', Ser,” wangkon ni'bat. “Ibarita' moyo pa kongko no
si'no sara.”

* **6:16** Oseas 10:8; Lucas 23:29-30. * **7:2** Bilang sa nibarita' iti a ma'kit nin ginwa' nan Dios nin nipangipurok na konran tutawo na sa Nipadar 9:4; 14:1; 22:4; 2 Corinto 1:22; Efeso 1:13; 4:30; Ezekiel 9:4. * **7:3** Nipadar 14:1b. * **7:4** Nipadar 14:1a.

Ket wana kongko, “Sarayti a nakaagwanta nin masakit a dya'dya'.* Rining-
gas ra a seket ra ta pigaw nin kumuti' sa daya' nan Karniro nin pinati.*
15 Siin a rason a isen sara sa adapan nan truno nan Dios nin mampagsir-
byan rayadsen sa Kami'nan na awro tan yabi. Ket si nakatekre' isen sa truno,
lawas a antabayan tan misyon ya konra.*
16 Kai sarayna gapo nin gumitil tan milata', tan kai sarayna gapo nin
ma'mutan nin awro o nin raruma et nin ma'mot.*
17 O' ta si Karniro nin itaw sa truno ket pagawan nasara a bilang sayay
mammastor. Ika' nasara sa subor nin ranom a mami nin anggan-angga nin
byay a iti konan Dios.* Ket si Dios, punasen na a lwa' ra tan say pangibwatan
ran umakis.”*

8

Say Panglat konan Ikapiton Silyo

1 Sawanin, sin ginlat naya nin Karniro a ikapiton silyo sa nalulon a
kasuratan, nititinek a sarba nin itaw sa langit sa luob nin kapiknga' udas.
2 Kaaram, na'kit kosara a pito nin anghil nin man'umdeng sa adapan nan
Dios. Binyan sara nin pito ray trumpita.
3 Ket, main nin sakalakon anghil nin rinmate' a main nin ga'get nan balitok
a pangangwan nin insinso. Ket nako ya tan inumdeng yadtaw sa balitok nin
altar sa adapan nan Truno. Abaw a insinson nibi kona nin ida'ton nadtaw sa
altar, nin kalamo' a dudasal* ran sarba ran tutawo nan Dios.
4 Ket say asok nin insinson itaw sa ga'get nan anghil, kalamo' a dudasal ran
tutawo nan Dios nin nuli' sa adapan nan Dios.
5 Ket, si anghil, pinno' nayan mandumtan baya nin nangibwat sa altar a
pangangwan nin insinso, mi'sa naya nin nibasyo sa luta'. Kapingmatan, kin-
mudor nin maksaw, ryawryawan, kinmidla-kidlap a kimat tan rinmayon.

Say Nipamatnoy nin Say Primiron A'pat a Trumpita

6 Mayadi' in, saray piton anghil ket nisadya' ran patnuyen a trumpita ra.
7 Anaod, pinatnoy nayan u'nan anghil a trumpita na, ket rinmapeg nin yilo
tan apoy nin main nin kalamo' nin daya'.* Ket napuuran a kakatlo nan luta'
tan kakatlo nin kukayo tan say sarba nin rarabot.
8 Kaaram, pinatnoy nayan ikarwan anghil a trumpita na ket main nin
bara'mon alakin talugtog nin mangkapuuran a ninabo' sa taaw. Ket say
kakatlo nin ranom sa baybay, nag'in nin daya',
9 tan say kakatlo nin say mangkabyay sa taaw ket nati, tan say kakatlo nin
say ruran sa taaw ket nasida'.
10 Kaaram, pinatnoy nayan ikatlon anghil a trumpita na ket main nin
bituen nin bara'mon burung-burong nin tyo' a naragrag nangibwat sa langit
nin nanabo' sa kakatlo nin uilog tan susubor nin ranom.
11 Say ngaran nan siti nin bituen ket Kapaitan. Edet say kakatlo nin
raranom, kinmait, ket abaw saray tutawo nin nati sin nainom rayti.
12 Kaaram, pinatnoy nayan ika'pat nin anghil a trumpita na ket naapik-
tawan nay kakatlo nan awro, nan bulan tan nin bubituen kanya' nin naglat

---

* **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 12:1. * **7:14** Mabasa et a maipa'ka' sa saytin pakaparinggas sa Hebreo 9:21-22. * **7:15** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 4:5-6. * **7:16** Isaias 49:10. * **7:17** Nipadar 21:6; 22:1,17; Juan 4:14; Kanta 23:2. * **7:17** Nipadar 21:4; Isaias 25:8. * **8:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 5:8; 6:10. * **8:7** Ezekiel 38:22; Joel 2:30-31.

a kakatlo nin palaway ra. Kanya' nin pinasyan dedlem nin kakatlo nin awro
tan kakatlo nin yabi.*

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Primiron Makapali'mo nin Dya'dya'

13 Kinmikit ako anamana ket main nin na'kit kon sayay agila nin man-
lumpad nin ata'gay sa kalangitan. Narnge' ko a wanan nita'way, "Maka-
pali'mo! Makapali'mo!* Undo' ana li' a kapapa'sar ran sarba ran itaw sa
mundo no patnuyen raynan tulo ra et nin anghil a trumpita ra."

9

1 Kaaram, pinatnoy nayan ikaliman anghil a trumpita na ket main nin
na'kit kon bituen* nin nanabo' sa luta' a nangibwat sa langit. Nibi ya kona a
tumbok nin nipangabri konan priswan nin ubot nin pinasyan kaararman*.
2 Ket, sin inabryan naya a priswan nin ubot, linumwa' a pinasyan kubpal
nin asok a bilang asok nin alakin pugon. Nasalimbengan yan sayti a awro
ket dinmedlem ya tan say kalangitan.
3 Mangibwat sa asok ket main nin linumwa' nin abaw a dudon ket
dinumpa' sarayti sa intiron mundo. Binyan saran pakababa' nin manurot
nin bilang sipitan.
4 Ginan-gan saran andi' ra nin sidaen a rabot, say kakayo tan raruma et
nin tinmubo' sa luta', no kai saray risgwen ra tamo' ket saray tutawon kai
nin namarkawan sa waleng nin marka nan Dios.
5 Kai saraynamaet inaburuyan nin patyen rasarayti nin tutawo no kai edet,
padya'dyaen rasara sa luob nin limay bulan. Say irab nin ipamadya'dya' ra
ket kapada a irab nin surot nin sipitan.
6 Kanya' nin sa saytaw li' nin panaon, rabay raynan maong a mati bale'
kasan magwa' ra. Mipati sara kumon, bale' pal'isan sara nin patiti.
7 Sarayti saray dudon, say bakas ra ket bilang kabayo nin nipriparan mako
kigira.* Main nin bara'mon kuruna ran balitok sa ulo. Say rupa ra ket
bara'mon rupan tawo.
8 Say sabot ra ket anro a bara'mon sabot nin babayi, tan say ngipen ra ket
bara'mon ngipen nin leon.
9 Sa kerep ra ket main nin salimbeng nin bara'mon kalasag nin pasak, tan
say tunoy nin pakpak ra no lumpad sara ket bara'mon kalanakang nin bikoy
nin abaw a karwahin man-guruyen nin kabayon mampalayon mako kigira.
10 Main nin ipanurot ra sa ikoy ra nin bilang sa ipanurot ran sipitan a sayti
a kami'nan nin pakababa' ran mamadya'dya' nin tutawo sa luob nin limay
bulan.
11 Main nin adi' ra nin sitaw si anghil nin mampag'uray konan priswan nin
ubot a pinasyan kaararman. Say ngaran na sa sarita' nin Hebreo ket *Abadon*
tan sa sarita' nin Griego ket *Apolion*, a say rabay nin irgwen ket Mannida'.
12 Ket nayadi' ana a u'na nin makapali'mo nin dya'dya'. Bale' anaod, rwa et
a rumate'.

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikarwan Makapali'mo nin Dya'dya'

13 Kaaram, pinatnoy nayan ika'nem nin anghil a trumpita na ket main nin
narnge' ko nin busis a nangibwat sa a'pat a duyo nan balitok a altar sa adapan
nan Dios.

---

* **8:12** Isaias 13:9-10; Amos 8:9. * **8:13** Mabasa a maipa'ka' sa saytin makapali'mo sa Nipadar 9:1-12; 9:13–11:14; 11:15–14:20. * **9:1** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a angangko sitin ***bituen*** ket saya yan anghil o ispirito. * **9:1** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Lucas 8:31. * **9:7** Joel 2:4-5.

14 Wanan busis konan ika'nem nin anghil, “Keen mosara warwaran a a'pat
nin anghil nin nitaker itaw sa banda nan alakin Ilog Eufrates.”
15 Ket binulusan saray a'pat nin anghil bana' ta talagan nisadya' sara para
konan sitin taon, bulan, awro tan udas ta pigaw nin patyen rasaray kakatlo
nin tutawo sa mundo.
16 Nibarita' kongko no umno ray nakakabayo a sundalo' ra; rwanyasot a
milyon sara.
17 Ket wanti a bakas ran kabayo tan saray nakakabayon nipa'kit kongko
a bilang taynep: Saray nakakabayo, say kalasag ra sa kerep ket tuloy kulor;
main nin mu'dit nin kulor apoy, main nin asol nin kulor nin mablin bato a
mantawagen nin sapiro, tan main nin masilyaw nin kulor asupri. Say ulo
ran kabayo ket bara'mon ulon leon, ket mangipugso sara nin apoy, asok tan
asupri*.
18 Kakatlo nin tutawo ket nati bana' sa sayti nin makapati nin bubagay a
say apoy, asok tan asupri nin ipugso ra.
19 Say pakababa' ran mangmati nin saraytin kabayo ket sa bebey ra tan
sa ikoy ra ta say ikoy ra ket bara'mon ulay nin main nin ulo nin usaren ran
ipananakit nin tutawo.
20 Bale' saray tutawo nin nabati' nin nabyay nin kai nati sa saytin maka-
pali'mon dya'dya', kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa' ra. Ituloy ray
mangrayo nin dimunyo tan nin dios-dios a ginwa' ran diri mangibwat sa
balitok, pirak, gansa', bato tan kayo. Saray dios-dios, kai sara nin maka'kit,
kai nin makarnge' tan kai nin makalalako.
21 Wanin a lamang a kai ra et nin nagbabawian nin tutawo a duka' a man-
gaw'e-gaw'en ra bilang say pangmamati, say pangangamod, say pakiraray-
raray ran ambo' nin manepeg, tan say pananakaw ra.

10

Si Anghil tan si Daikleng a Kasuratan

1 Ket, main nin na'kit kon sayay sakalakon makapangyayadi' nin anghil
a kinmayupa' nangibwat sa langit. Nabarkot ya nin gunem tan main nin
kabunlalakaw sa ulo na. Say rupa na ket sumlag nin bilang konan awro tan
say bisit na ket bara'mon tu'dek nin mandumta.
2 Main nin ga'get nan daikleng nin kasuratan a kai nin linulon. Nitukdo'
nayay wanan nin ayi na sa taaw tan si wirin ayi na sa luta'.
3 Tinma'way ya nin maksaw ket say busis na bara'mo nin ngernger nin
leon. Ket nararkib a pito ray kudor a inumbat.
4 Isurat koyna kumon a nibarita' nin kudor bale' main nin narnge' kon
busis nin ibat sa langit a wana, “Misasaet ka maipa'ka' sa nibarita' nin kudor;
andi' mo nin isurat.”
5 Ket, sitaw si anghil nin man'umdeng sa taaw tan sa luta', nita'gay naya a
wanan nin gamet na
6 nin pangisamba sa adapan nan Dios a mabyay anggan-angga nin na-
marsa nin kalangitan tan luta' tan nin taaw tan say sarba nin iti sa sayti, a
say ibarita' na ket tutuo. Wana, “Kai nayna nin ipa'te-pa'teng* et nin Dios a
plano na,

---

* **9:17** Sayti say ***asupri*** ket madali' nin mapuuran tan say angot ket mabang'et nin bara'mon naburok nin salay nin makasu'nep. Say ka'bawan nin bakas ket kristal nin masilyaw. * **10:6** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 6:9-11.

7 no kai edet, no patnuyen nayayna li' nin ikapiton anghil a trumpita na,
ila'pos naynan Dios a plano na a nipatandaan na konra nin prupita nan
mampagsirbi kona bale' niyadi na a pipa'kaan."
8 Ket, narnge' koyaytaw anamana si busis nin ibat sa langit a wana kongko,
"Keen ma kalapen konan siin si anghil nin man'umdeng sa taaw tan sa luta'
a kasuratan nin kai nalulon."
9 Ket, nako ako konan anghil tan dinawat koya kona a daikleng nin
kasuratan. Ket, wana kongko, "Kalapen ma tan kanen ma. Masam'it ya nin
bara'mon inatip mintras a iti ya et sa bebey mo* bale' kumait ya no itaw
yayna sa rarem nin tyan mo."
10 Kinalap koya anaod a daikleng nin kasuratan tan kinnan koya. Masam'it
ya anaod nin bara'mon inatip sin iti ya et sa bebey ko, bale' sin inamil
koyayna, sinmakit ya sa pait a tyan ko.
11 Kayadi', main nin namarita' kongko a wana, "Matkap a mangipadles ka
anamanaet nin maipa'ka' sa mangyadi' li' konran tutawo sa nagsikabarang
a nasyon, sarita', tan konran uadi'."

11

Saray Rway Magtistigos

1 Ket, binyan nakon si sayay anghil nin sayay anron baston nin ipanukat
tan nibarita' na kongko, "Keen ma nin sukaten a ketegan nin si Sangkasan-
tusan nin Lugar nan Dios tan si altar. Isakop mosara a mampangrayodtaw
2 bale' andi' moyna nin isakop a rikor nan masanton lugar bana' ta
naipudir anayti konran tutawon kai nin mangalilbi' konan Dios. Italma-
talmak* raya a Masanton Syudad sa luob nin a'pat a pulo' tan rway bulan.*
3 Bale' ibaki' kosara a lamang konra a rwa ray tistigos ko nin mamatutuo
nin maipa'ka' kongko. Langgutsi* a seket ra tan sa luob nin saytin sanribo
tan rwanyasot tan a'nem a pulo' a awro, ipata-patanda' ra a ipatandaan ko
konra."
4 Saraytin rwa nin mamatutuo, ket saray rwan tawo nin iti sa adapan nan
Dios a syay Uunuren a mag'uray sa intiron mundo. Sarayti ket saray nipadles
a bilang rway kayon olibo* tan rwan pammatukduan nin lampadawan.
5 No main nin si'numan a mangapes nin manusudi konra, lumiwa' a apoy
sa bebey ra ta pigaw nin puuran ya. Matkap yan patyen nin wanin a
si'numan nin manusudi konra.
6 Main nin pakayadi' ran kai ya gapo nin parapegen sa leleg nin panaon
ran mangipatanda' nin nipatandaan nan Dios konra. Main et nin pakayadi'
ran pagbaliwen nin daya' a ranom sa susubor. Wanin et a lamang a main
nin pakayadi' ran dusawen saray tutawo a pangibwaten ran magkamain nin
animan a klasi nin sarot sa ka'numan a rabayen ra.
7 Ket saytaw li' no nayadi' rayna nin nipatanda' a nipatandaan nan Dios
konra, main li' nin makapali'mon ayep a umarwas itaw sa priswan nin ubot
ket, labanan nasara. Ket talwen tan mapati nasara.
8 Ket say bangkay ra, itaw tana sa kalsada nan si bantog a syudad. Siti nin
syudad ket masabtan yaynan lamang nin "Sodoma" tan "Egipto" tan itaw yan
lamang nin nipasak sa kudos a Uunuren ra.

---

* **10:9** Ezekiel 2:8–3:3. * **11:2** Lucas 21:24. * **11:2** Sitin kaanrwan nin panaon, main nin raruman nipamarita' a mabasadti konan sitin libro sa 11:3 tan 12:6,14; 13:5; tan sa Daniel 7:25; 12:7. * **11:3** Sa kaugalian ran Judio sin nu'nan panaon, misket saran langgutsi a tutawo ta pigaw nin ipa'kit ran mabereng sara. Sayti a kasabyan nin isket ran prupita laloyna no main nin mabyat a ipatanda' ra ket matkap ray magbabawi' nin tutawo. * **11:4** Zacarias 4:1-14.

9 Sa luob nin tulo tan kapiknga' nin awro ket keen ra kikit-kikiten nin
tutawon mangibwat sa sarba nin daya', puri, sarita' tan nasyon, a bangkay
ran itaw sa kalsada ket kai ti maaburuyan nin itabon.
10 Ket saray tutawo sa mundo, magpista sara nin miririga tan byan ran
rigalo a saya tan saya bana' sa ririket ra sa nikapati ran sarayti nin rway
tistigos nan Dios. Wanin bana' ta pinadya'dya' rasaran maong nin saraytin
rwa.
11 Bale' mayadi' a tuloy awro tan kapiknga', byan nasara li' nin inanawa
nin Dios ket mibangon saraynan mabyay. Ket sarba ra li' nin maka'kit ket
pinasyan li'mo ra.
12 Kaaram, main li' nin marnge' ra nin busis mangibwat sa langit a
wana konra, “Muli' kamodti.” Ket iyuli' sara sa langit nin iti sa gunem a
mabantayan ran kalaban ra.
13 Sa sain, rumayon nin pinasyan kasaw ket masida' a kakapulo' nan
syudad tan pitunribo saray mati. Pinasyan li'mo ran saray mabati' nin
nabyay ket itandudo' rayay ngaran nan Dios a mampag'uray nin mangibwat
sa langit.
14 Ket sain a ikarwan makapali'mo nin dya'dya'. Bale' anaod, saya et a
sumunor anan mangyadi'.

Pinatnoy yay Trumpita nin Tarana' nin Ikatlon Makapali'mo nin Dya'dya'

15 Kaaram, pinatnoy nayan ikapiton anghil a trumpita na ket main nin
narnge' nin maksaw nin busis itaw sa langit a wanra,
“Mangibwat sawanin, kasaynan raruman mag'uray sa mundo
no kai si Uunuren tamo tan si tinudo' nan Cristo.
Mag'adi' ya anggan-angga.”
16 Ket, saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo nin nakatekre' sa adapan
nan Dios, linmukbob sara tan rinayo rayay Dios
17 a wanra,
“Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba, a
si'ka ket main kayna sin saytaw et sin tarana', tan main ka et sawanin,
kisalamatan mika ta
inusar moy makapaka'ngap a pakayadi' mo,
tan tinmarana' kaynan mampag'uray sa luta'.
18 Saray kuntra komo ket pinasyan sager ra komo,
bale' narate' ana a panaon nin ipa'kit mo a makapali'mo nin sager mo
konra,
tan say panaon a sintinsyawan mosara a nunati ana.*
Sawanin anan lamang a panaon a gun-gunawan mosaray uaripen mo
a saray prupita mo tan saray tutawo mo. Sarayti ket mampangigalang
sara komo,
ata'gay o ayupa' sara man.
Sawanin anan lamang a panaon a sidaen mosara a
sarba ran nanida' nin tutawo sa sangkamundwan.”
19 Ket naabryan yay Sangkasantusan nin Lugar nan Dios itaw sa langit,
ket na'kit yadtaw a kaban nin nangwan nin kataratwan. Kapingmatan,
kinmidla-kidlap a kimat, ryawryawan, nararkib a kudor, rinmayon tan
rinmapeg nin gulpi nin yilo.

12

Si Babayi tan Si Dragon

---

* **11:18** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 20:11-15.

1 Ket main nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit nin sayti ket impurtanti
a pipa'kaan. Main itaw nin sayay babayi a bara'mo nayan nisket a awro tan
bara'mo yan nakatukdo' konan bulan. Main nin kuruna nan labinrwa ray
bituen.*
2 Mampangingar yayti nin mangabing kanya' nin man-gumuryaw ya sa
irab tan idap.
3 Ket main et nin makapaka'ngap nin na'kit sa langit a sayti ket impurtanti
a pipa'kaan. Anaod, main itaw nin alakin mu'dit nin dragon* a pito ray ulo
na tan mapulo' ray sara na*. Barang saya nin ulo na ket main nin kuruna.
4 Rinapad na nin ikoy na a kakatlo nin bubituen ket naitampal ti sa luta'.
Mi'sa nako ya nin inumdeng sa adapan nan babayin mampangingar nin
mangabing ta pigaw nin kanen nayay anak nan siti eteng na tanan lumiwa'.
5 Lalaki yay niyanak nan babayi. Ket eteng na tanan niyanak, main
nin nanamsam nin nangika' kona konan Dios itaw sa kami'nan na nin
mampag'uray. Siti nin anak, sya li' a mag'uray sa sarba nin nasyon, tan
mairot a pag'uuray na.*
6 Si babayi anamaet, nalayo yadtaw sa lugar nin pammasturan a nisadya'
nan Dios para kona ta pigaw nin makumpuni yadtaw sa luob nin sanribo,
rwanyasot tan a'nem a pulo' a awro.
7 Ket, nagkamain nin giradtaw sa langit. Si Miguel* tan saray uanghil nin iti
sa sirong na, kina' raya sinurong a dragon ket si dragon tan saray patumbok
na linmaban sara.
8 Bale', si dragon tan saray patumbok na, natalo sara, ket pinalakwan
rasaraynadtaw sa langit.
9 Kanya' anaod nin nitampal yayna tan saray uanghil nin patumbok na iti
sa luta'. Siin si alaki nin dragon, syan lamang taw si ulay* sin nu'na a say
nipangaran kona ket Satanas o Dimunyo. Sya a mampangibarang konran
tutawo sa mundo.
10 Ket, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa langit a wana,
"Nangyadi' ana! Say pangingisalba nan Dios sa tutawo ket naila'pos
nayna. Narate' anay awro nin nipa'kit nayna a pakayadi' na nin mag'uray;
mag'adi' yayna. Wanin et a si tinudo' na nin Cristo na ket nipa'kit nayna
a kanepegan nan mag'uray. Wanin ta si Satanas a sya mamparsawan
nasara sa adapan nan Dios awro tan yabi a tutawo nin bubsat tamo, ket
pinalakwan yayna sa langit.
11 Tinalo rayan bubsat tamo yupa' sa daya' nan Karniro nin tinmuro'
sin pinati ya tan bana' sa nipangipatanda' ra sa katutu'wan. Anaod, kai ra
nin ginurutan no kai edet, dinmaer sara sa pammemper ra mataman nin
nakapatyan ra.
12 Kanya' nin si'kamon mampiikap iti sa langit, rumiga kamo! Bale'
si'kamo nin isen sa luta' tan sa taaw, sumalak kamoyna! Kado' kamoyna
bana' ta si Dimunyo ket kinmayupa' yaynadsen komoyo, ket pinasya nin
sager na ta tanda' nan anted ana a udas na."

---

* **12:1** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Genesis 37:9-11. Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a say rabay nan ibarita' iti ket saray labinrway tribo sa nasyon nin Israel. * **12:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Isaias 26:20–27:1. Abaw a uisturya ran tutawo sin saytaw a maipa'ka' konan si mantawagen a "dragon". Sa pangingisip ran taga Egipto, bilang yan sayay alakin bwaya. Sa pangingisip ran raruma, bilang sayay alakin biklat a mampiikap itaw sa taaw. Iti, saya yan pangngiritrato kona ni Satanas. * **12:3** Nipadar 13:1; Daniel 7:7. * **12:5** Nipadar 2:26-27; 19:15; Kanta 2:9. * **12:7** Siti si ***Miguel***, saya yan pangulo ran uanghil. Mabasa et a maipa'ka' kona sa Glusaryo. * **12:9** Mabasa et a maipa'ka' konan sitin ***ulay*** sa Genesis 3:1-15; 2 Corinto 11:3.

13 Sin naamingaw nan dragon a man'itampal ya sa luta', kinamat nayan
patyen taw si babayi nin nangiyanak nin lalaki.
14 Bale' binyan ya nin rwa ray pakpak nin agila a babayi ta pigaw nin
makalpad yan makodtaw sa lugar nin pammasturan a nisadya' para kona.
Kumpunyen yadtaw sa luob nin tulo tan kapiknga' nin taon, ket si ulay a
syaytaw si dragon kai naya nin mapa'no.
15 Sin wanin, namugso yan ranom nin umagos nin bilang ilog a ulay ta
pigaw nin anuren naya a babayi.
16 Bale' si luta' tinulungan naya a babayi; ninganga yayti tan inamil nay
ranom a nipugso nan dragon.
17 Sa sager nan dragon konan babayi, binringan nasaran kina' kinalaban
a raruma et nin a'nak nan babayi a saray sarba ran mantumulok sa gan-gan
nan Dios tan man'ipatanda' ra a maipa'ka' kona ni Jesus.

Si Makapali'mon Ayep a Nangibwat sa Taaw

18 Ket nako yadtaw nin inumdeng a dragon* sa rigrig nin baybay.

13

1 Ket, na'kit koyan man'umarwas sa taaw* a sayay makapali'mon ayep.
Pito ra a ulo na tan mapulo' ray sara na. Say barang saya nin sara na ket main
nin kuruna tan sa barang saya nin ulo na ket main nin naisurat nin titulo a
pangu'na-u'na konan Dios.
2 Sa bakas ket bara'mo ya nin leopardo, bale' say ayi na ket bara'mon ayi nin
uso* tan si bebey na ket bara'mo yan bebey nin leon. Sitaw si dragon, binyan
nayayti si makapali'mon ayep nin kapangyadian na tan alakin pakayadi' na
nin mag'uray.
3 Konan saya nin ulo nan ayep, main nin alakin sugat nin nipati nayayti
kumon bale' inmanda' yan lamang. Kanya' nin naka'ngapan rayayti nga'min
nin tutawo sa mundo ket nagsitumbok sara kona.
4 Tumwek saray sarban tawo konan dragon bana' ta binyan nayan
pakayadi' a makapali'mo nin ayep, tan rinayo rayan lamang a makapali'mon
ayep a wanra,
"Kasa gapo nin makakipada konan si makapali'mon ayep.
Kasa gapo nin makalaban kona."
5 Inaburuyan nayan Dios a makapali'mon ayep nin mipata'gay nin
mag'irgon pangu'na-u'na kona, tan inaburuyan naya et nin mag'uray sa luob
nin a'pat a pulo' tan rway bulan.
6 Kanya' nin inusar naya a ngaran nan Dios nin kasan kanepegan na nin
mangusar siti, nag'irgu-irgo yan duka' kuntra konan Dios tan konran saray
mampiikapan na a saray itaw sa langit.
7 Inaburuyan yan kuntrawen nasara a tutawo nan Dios tan daegen
nasara,* tan binyan ya et nin pakayadi' nin mag'uray sa sarba nin puri, daya',
sarita', tan nasyon.
8 Kanya' nin sarba ran tutawo sa mundo, tumwek sara konan maka-
pali'mon ayep, pwira saraytaw tamo' saray tutawon say ngaran ra ket
nakasurat itaw sa libron listawan ran saray magkamain nin anggan-angga

---

* **12:18** *nako yadtaw nin inumdeng a dragon- Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:nako ako nin inumdeng.* * **13:1** Wanra nin saray raruman nangadal konan Biblia a naipatukdo' sa nibarita' sa Nipadar 17:15 tan sa Isaias 57:20, say rabay nan ibarita' nin ***taaw*** iti ket saray ambo' nan tutawo nin Dios. * **13:2** Siti si ***uso***, saya yan alaki nin ayep nin makubpal a sabot na tan mapwirsay ayi na nin usaren nan manida' tan mangmati. * **13:7** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Daniel 7:19-25.

nin byay a iti konan Dios. Ba'yo ya et nin naparsa a mundo, nakalista anay
ngaran ra sa libro nan Karniro nin pinatin nisakripisyo.
9 Si'kamo nin mampangrenge', tarusan moyoyti.
10 Saray naitalaga nin maipriso, maipriso sara li', tan saray naitalaga nin
mapati nin ispada, ket peteg a mapati sara li' nin ispada.* Edet, matkap ran
itpel nin tutawo nan Dios a dya'dya' nin naitalaga nin irangep ra tan dumaer
sara nin magmatalek kona.

Si Makapali'mon Ayep a Mangibwat sa Luta'

11 Ket, main anamana nin na'kit ko nin raruman makapali'mon ayep nin
linumwa' sa luta'. Main nin rwa ray sara na nin kapadan sara nin karniro,
bale' say tunoy na, bara'mon tunoy nin dragon.
12 Main nga'min kona a pakayadi' nan si u'nan makapali'mon ayep tan
man'usaren nayti nin ipagsirbi kona. Pinilit nasara a sarban tutawo sa luta'
nin tumwek sara konan sitaw si u'nan makapali'mon ayep nin si sugat na ket
nipati naya kumon bale' inmanda' ya.
13 Siti si ikarwan makapali'mon ayep, makapaka'ngap a nangya-nangyadi'
a ginwa' na. Napangyadi' na et nin nanabo' a apoy nangibwat sa langit ket
nabantayan ran tutawo.
14 Kanya' nin nalingo nasara a tutawo sa mundo bana' sa makapaka'ngap
nin nangya-nangyadi' a inaburuyan nin nagwa' na nin pagsisirbi na konan
makapali'mon ayep. Ginan-gan nasara a tutawo nin mangwa' nin imahin
nin pangraywan ra konan si u'nan makapali'mon ayep a siti ket nataga' yan
ispada bale' mabyay yan lamang.
15 Inaburuyan ya et a ikarwan makapali'mon ayep nin byan nayan
inanawa a imahin. Kanya' nin sa wanti ket makapag'irgo ya a imahin tan
mansintinsyawan nasaran mati a sarba ran andi' nin tumwek kona.
16 Siti si ikarwan makapali'mon ayep. Pinilit nasara et a sarban tutawo,
ata'gay a nikatawo o ayupa', mayaman o pubri, aripen o ambo' nin aripen,
nin markawan sara sa wanan nin gamet o sa waleng.
17 Ket si si'numan a kai mamarkawan nin ngaran nan u'nan makapali'mon
ayep o say numiro nin ngaran na, kai ya makapaglako' o makapanaliw.
18 Matkap a kadunungan ta pigaw nin matarusan yayti. Ket si tawo nin
mautek, matarusan na a pipa'kaan nan sitin numiro nan ayep bana' ta
numiro yayti nin tawo. Siti nin numiro ket 666.*

14

Saray Naipurok para konan Dios tan konan Karniro

1 Ket, sin kinmikit ako anamanaet, anaod, na'kit koya a Karniro nin
naka'deng itaw sa talugtog a mantawagen nin Sion*, kalamo' nasara a
144,000* nin tutawo. Sa waleng ran sarayti ket naisurat yay ngaran na tan
si ngaran nan Ama na.*
2 Main nin narnge' kon busis nin ibat sa langit a bilang kanurkor nin
alalakin daluyon o tunoy nin maksaw a kudor. Bilang et a lamang nin tunoy
nin abaw a arpa nin man-gitarawen.
3 Saray 144,000 nin tutawo ket mampangansyon saran ba'yo nin kanta sa
adapan nan truno tan sa adapan ran a'pat a sibibyay a pinarsa tan sa adapan

* **13:10** Jeremias 15:2. * **13:18** ***666***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:616.*
* **14:1** Mabasa a maipa'ka' konan sitin ngaran nan lugar a ***Sion*** sa Glusaryo. * **14:1** Nipadar 7:4.
* **14:1** Nipadar 7:3; 9:4.

ran pupangulo. Siti nin kanta ket kasan raruman makaadal no kai sarayti
tamo' saray 144,000 a simbot na sa sangkamundwan nin si Karniro.
4 Sarayti ket tububa'yo sara nin kai sara et gapo nin nikiraray sa babayi.
Anaod, malinis saran peteg tan tumumbok sara konan Karniro adtiman a
keen na. Simbot sara ta pigaw nin maipurok sara konra nin tutawo, tan
naididika sara konan Dios tan konan Karniro nin bilang a say u'nan yatab
ket ibi konan Dios.
5 Kai sara gapo nin nibula'-bula'; kasa gapo nin maiparsa nin duka' a ginwa'
ra.

Say Ipatanda' ran Saray Tuloy Anghil

6 Ket, main et nin na'kit kon anghil nin manlumpad sa ta'gay. Main
nin Mabistan Patanda' nin tutuo anggan-angga nin ipatanda' na sa sarban
tutawon mangibwat sa sarba nin daya', sarita', puri tan nasyon.
7 Wanan nita'way nin maksaw,
"Igalang moya a Dios tan raywen moya sa kata'gayan na bana' ta say panaon
nin panunusa na sa tutawo ket narate' ana.
Raywen moya ta sya a namarsa nin kalangitan, nin luta', nin taaw, nin subor
tan nin ilog."
8 Main nin sinmunor nin ikarwan anghil a wana,
"Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna nin intiro.
Pinabok nasara a tutawo sa sarban nasyon nin say bara'mon mabayanin
arak* na
a say nipangayat na konra sa nikasama' a gawa'-gawa' nan kasan dan-
gka'."
9 Kaaram, main nin ikatlon anghil nin sinmunor konran rwa, ket wanan
nita'way nin maksaw,
"Saray si'numan a mampangrayo konan makapali'mon ayep tan konan
si ginwa' nin imahin na, tan nipamarkawan ray waleng o gamet ra nin si
marka nan si makapali'mon ayep,
10 painumen sara li' anamaet nin mabayanin arak* nan Dios a kasa gapo
nin nilawok.
Say rabay irgwen ket irangep ra li' a grabin panunusa nan Dios man-
gibwat sa sager na nin kasa gapon panginginga'do. Padya'dyaen sara li'
sa mandumtan asupri* itaw sa impyirno nin mangkiten-kiten ran uanghil
nin naitalaga konan Dios tan si Karniro.
11 Mampuli' li' tanan pirmi a asok nin apoy nin man'ipamadya'dya' konra
nin kasan angga. Kai li' gapo nin pay'anen a pangingirangep ra sa yabi
tan awro bana' ta rinayo raya a makapali'mon ayep tan si imahin na, tan
nipamarka sara nin ngaran nan makapali'mon ayep."
12 Kanya' anaod nin matkap nin pagsenen ray nakem ra nin agwantawan
ray idap nin saray tutawo nan Dios nin mantumulok sa gan-gan na tan
mampagmatalek kona ni Jesus.
13 Ket, main nin narnge' ko nin busis nin ibat sa langit a wana,
"Isurat moyti: Mangibwat ana sawanin, makarma' sara a mati nin
naipasaya kona ni Jesus a syay Uunuren."
"Peteg a tutuo in," wanan Ispirito nan Dios. "Painawa sarayna sa
pakapaidap ra tan tubaleen sarayna sa maabig a ginwa-ginwa' ra."

Say Pangyayatab sa Luta'

---

* **14:8** Jeremias 51:7. * **14:10** Jeremias 25:15-29; 49:12; Kanta 75:8; Obadias 1:16; Habakuk 2:16.
* **14:10** Nipadar 19:20; 20:10.

14 Ket anaod, main nin na'kit kon maputi' nin gunem. Main anamaet nin
nakatekre' itaw nin say bakas na ket bilang nin tawo.* Main nin balitok nin
kuruna na tan main nin ga'get nan matadem a agod.
15 Kaaram, main anamanan sakalakon anghil nin na'kit kon linumwa' sa
Sangkasantusan nin Lugar sa langit, ket wanan nita'way nin maksaw kona
nin nakatekre' sa gunem, "Usaren mayna a agod mo tan mangyatab kayna,
ta panaon anan pangyayatab ta matua anay yayataben itaw sa luta'."
16 Ket sitaw si nakatekre' sa gunem, inusar naya a agod na sa luta' ket
nayadi' a pangyayatab.
17 Ket, main anamanaet nin na'kit kon sakalakon anghil nin linumwa' sa
Sangkasantusan nin Lugar sa langit. Main anamaet nin ga'get nan matadem
nin agod.
18 Kaaram, main anamanan anghil nin linumwa' nangibwat sa altar. Siti
a anghil nin mampamaga sa apoy. Nita'way na konan anghil a main nin
matadem nin agod, "Mangagod kayna, putyen moyna a sinurboy nin ubas
sa luta' ta maluto' ana."
19 Ket si anghil, inusar naya a agod na sa babon luta' nin pinuti nay ubas.
Mi'sa saytaw say inagod na ket nibuntok nadtaw konan si pa'sar ubot a
pammespesan a say rabay nin ipatarusan ket say pangingirangep nin alakin
sager nan Dios.
20 Ket anaod, nitalma-talmak nin pinespesan itaw sa rikor nan syudad taw
say inagod. Ket mangibwat itaw sa ubot inmagos a daya' nin magtulunyasot
a kilumitro a kaday'an tan say kaararman ket magliman pyi.*

15

Say Masusuyot nin Pitoy Klasin Pammadya'dya'

1 Ket, main anamanan makapaka'ngap nin nangyadi' sa langit a na'kit
ko nin sayti ket impurtanti a pipa'kaan. Maipa'ka' ti konran piton anghil
nin nangipudiran nin pitoy bakas nin pammadya'dya'. Sayti a masusuyot a
pammadya'dya' bana' ta sayti a pangla'pusan nin panunusa nan Dios bana'
sa alakin sager na konran sa luta'.
2 Main nin na'kit kon bara'mon taaw nin sarming a bilang main nin apoy
tan main anamaet nin man'umdeng sa babo na nin ga'get ray arpa a nibi nan
Dios konra. Sarayti a nanalo konan si makapali'mon ayep bana' ta kai raya
nin rinayo a imahin na tan kai sara nin nipamarka nin si numiro nan ngaran
na.
3 Ket mangkansyunen rayay kansyon nan si aripen nan Dios a si Moises*
tan kansyon nan lamang nin si Karniro. Wanra,
"O Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba,
say gawa' mo ket raraywen tan makapaka'ngap.
Si'ka a Adi' nin sarban nasyon* ket
say sarban gawa' mo, matunong tan mapteg.
4 Kasa nin si'numan a andi' nin mangalilbi' komo a Uunuren ka.
Kasa gapo nin andi' nin maitandudo' ya a ngaran mo.
Wanin ta si'ka tamo' a peteg nin masantos.
O', saray tutawo nin mangibwat sa sarba nin nasyon ket

* **14:14** Saray raruman nangadal konan Biblia wanra a syayti a Cristo. Daniel 7:13; Mateo 24:30; Nipadar 1:13. * **14:20** Bilang sa nibarita' iti a mabasa sa Joel 3:13; Mateo 13:39-43. * **15:3** Saray rwa nin kansyon na ni Moises nin pangrarayo konan Dios bana' sa pananalo na ket ma'kit sa Exodo 15:1-18; Deuteronomio 31:30–32:44. Wanin anamaet, saray itaw ana sa langit ket mangansyon saran pangrarayo konan Karniro bana' sa pananalo na. * **15:3** ***nasyon***- *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket wanti a wana:panaon.*

umarak sara komo ta pigaw nin
raywen raka bana' ta nipa'kit mo a sarban mapteg a ginwa-ginwa' mo."

Say Alakin Sager nan Dios ket Ibu'bo' ra sa Luta' nin saray Pitoy Anghil

5 Kayadi' nin naipa'kit in kongko, na'kit ko nin niabri yay si Sangkasantusan nin Lugar sa Pangraywan sa langit a syayti a paka'kitan a itaw yay Dios.
6 Ket saraytaw saray pitoy anghil nin nakaipudiran nin say pitoy bakas nin pammadya'dya', linumwa' saradtaw sa Sangkasantusan nin Lugar. Nisket saran gawa' sa abel nin pinasyan linis tan masileng a mantawagen nin diilo tan main nin sas ran balitok sa kerep.
7 Si saya konran a'pat a sibibyay nin pinarsa, binyan nasara a pitoy anghil nin pito ray balitok nin yawong a napno' nin say alakin sager nan Dios a magnayon nin mabyay anggan-angga.
8 Ket, si Sangkasantusan nin Lugar, napno' yan asok nin pakaipadar nin pakayadi' tan sangkaidumawan nin sager nan Dios. Ket kasa gapo nin makasrep itaw anggan saytaw say pitoy bakas nin pammadya'dya' nin nipudir konran pitoy anghil ket nayadi' ana.

16

1 Kaaram, main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa Sangkasantusan nin Lugar a wana konran saray pitoy anghil, "Ika' moyoyna nin ibu'bo' itaw sa luta' in say isen sa yawong a say alakin sager nan Dios!"
2 Ket si u'nan anghil, nako na nibu'bo' a laman nan yawong na sa luta'. Ket saray tutawo nin nipamarka nin si marka nan si makapali'mon ayep tan rinayo raya a imahin na, tinumra-tumrak a katat ra nin pinasyan sakit tan makaparmay.
3 Sinmunor, nibu'bo' nan ikarwan anghil a laman nan yawong na sa taaw. Ket nagbaliw nin daya' a ranom, bilang nin daya' nin natin tawo. Ket sarban itaw nin mangkabyay, nati.
4 Sinmunor, nibu'bo' nan ikatlon anghil a laman nan yawong na sa uilog tan sa susubor, ket say ranom nagbaliw nin daya'.
5 Ket si anghil nin mampamaga sa raranom wana, "Si'ka O Dios nin peteg nin masantos, a main kayna sin saytaw et sin tarana' tan main ka et sawanin, sayti nin nisintinsya mon dusa ket mapteg.
6 Wanin ta saray mandusawen mo ket pinati-pati rasaray tutawo mo tan saray prupita mon nibaki' mo kanya' nin inmagos a daya' ra, ket sawanin daya' a man'ipainom mo konra. Manepeg in nin bale' konra."
7 Ket main nin narnge' kon busis itaw sa altar a wana, "O' manepeg in, O Uunuren a Dios a Makapangyayadi' sa sarba. Peteg a say nisintinsya mon dusa konran tutawo ket matunong tan mapteg!"
8 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'pat nin anghil a laman nan yawong na konan awro. Ket nag'in pinasyan tuloy amot nan awro ket saray tutawo mapuuran sara.
9 Bale' sin napuuran saraynay tutawo nin say pinasyan sakit nin amot, kai ra et nin nagbabawian a duka' a gawa' ra a, imbis kumon ket itandudo' raya a ngaran nan Dios a syay main nin kapangyadian nin mamin sayti nin masakit a dya'dya'. Ana edet, nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra konan Dios.
10 Sinmunor, nibu'bo' nan ikaliman anghil a laman nan yawong na sa truno nan makapali'mon ayep, ket dinmedlem sa pag'adian nan siti. Kinayat-kayat ray labi' ran tutawo bana' sa masakit nin irab a maingar ra.
11 Wanin man, kai ra nin nagbabawian a duka' a gawa'-gawa' ra no kai edet, nag'irgu-irgo sara nin duka' kuntra konan Dios itaw sa langit bana' sa pinasyan irab nin tinumra-tumrak konra.

12 Sinmunor, nibu'bo' nan ika'nem nin anghil a laman nan yawong na
sa alawang nin ilog a mantawagen nin Eufrates. Ket, na'tyan ya a ilog ket
nagkamain nin dalan para konran uadi' tan saray sundalo' ra mangibwat sa
lulugar sa baytan.
13 Main anamaet nin na'kit kon tulo ray makaparmay nin duka' a uispirito
nin bakas pasang. Linumwa' sara sa bebey nan si dragon, si makapali'mon
ayep, tan si ayep a syay prupita nin mampibula'-bula'*.
14 Sarayti nin uispirito ket dimunyo saran makagwa' nin makapaka'ngap
a mangyadi'. Nibaki' sara nin keen rasara dinepen a sarba ran mam-
pag'uray iti sa mundo ta pigaw nin mako sara kigira konan Dios a syay
Makapangyayadi' sa sarba, konan sitaw si sangkaimpurtantiwan nin awro
nin manusa ya.
15 Bale' panemtemen moyoy nibarita' na ni Catawan a wana,
"Anaod, say kasusubli' kodti ket kapada nin kararate' nan mannakaw.
Ket makarma' yay tawo nin mantaga'nan nan sisasadya' ti, ket nakaseket
ya tan ambo' ya nin labos ta pigaw nin kai ya mading'eyan."
16 Anaod, saray dudimunyo ket dininep rasaradtaw a susundalo' ran mu-
mampag'uray sa lugar a say tawag kona sa sarita' nin Hebreo ket *Armagedon*.
17 Sinmunor, nibu'bo' nan ikapiton anghil a laman nan yawong na sa siri.
Ket main nin narnge' kon busis nangibwat itaw sa truno sa Sangkasantu-
san nin Lugar a wana, "Nayadi' ana!"
18 Ket kapingmatan kinmidla-kidlap a kimat, nararkib a kudor tan rin-
mayon nin pinasyan kasaw. Kai ya et gapo nin rinmayon nin wanti kaksaw
nangibwat sin naparsa anay tawo.
19 Ket si bantog a syudad, napitlo yan natau-tao tan say sarban syudad iti
sa luta' ket nasida'. Ket, kai na liningwanan nin Dios a makaimpluwinsyan
kadukaan nan syudad nin Babilonia, ta nipairangep na kona a makapali'mo
nin sager na.
20 Linumdeg a sarba nin puro' tan natbag a sarba nin talugtog.
21 Rinmapeg nin pinasyan kaalalakyan nin yilo, a say byat nin saya ket
mag'a'pat a pulo' a kilo. Nadag'a-dag'anan saray tutawo ket nag'irgu-irgo
saran duka' kuntra konan Dios bana' sa sayti, bana' ta napadya'dya' saran
tuloy.

17

Say Panunusa konan Bantog nin Pampam

1 Ket, si saya konran pitoy anghil nin mampanga'get nin pito ray yawong,
nako ya kongko tan wana, "Paradti ta ipa'kit ko komo a panunusa konan si
bantog nin pampam*. Sya nakatekre' ya sa babon abaw nin uilog.
2 Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, ket saray tutawo ana-
maet sa mundo, bara'mo nasaran pinabok nin arak na a inayat nasara sa
nikasama' a pigagawa' na."
3 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios kongko, ket si anghil,
ni'ras nako sa sayay disyirto. Ket, na'kit koyadtaw a babayi. Nakaruran ya sa
sayay mu'dit a makapali'mon ayep* nin pito ray ulo na tan mapulo' ray sara

* **16:13** Siti si ***ayep*** a syay prupitan mampibula'-bula', syaytaw si makapali'mon ayep nin linumwa' sa luta'. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Nipadar 13:11-17; 19:20. * **17:1** Siti si ***pampam*** a wanadti ni Juan, iritrato nayay alakin syudad a tinawag nan Babilonia (Nipadar 17:5; 16:19). Magwa' a man'i'deng nayay syudad nin Roma bana' ta sin panaon na ni Juan, alawang a masakupan ran taga Roma tan pinai-paidap rasaran maong a mammemper kona ni Cristo. * **17:3** Nipadar 13:1.

na. Sa lalaman nan ayep ket nakasurat a abaw nin titulo nin pangu'na-u'na
konan Dios.
4 Say seket nan babayi ket mablin klasi nin mu'dit tan kulor granati nin
abel. Si lalaman na ket napno' yan alahas nin pirlas tan raruma et nin mablin
bato tan nin balitok. Main nin ga'get nan balitok nin kupa a napno' nin say
makaparmay tan nikasama' a ginwa-ginwa' na.
5 Sa waleng na ket naisurat yay ngaran nan main nin ararem a pipa'kaan.
Wanan naisurat,
"Si mapwirsa a Babilonia, si ina ran sarban pampam, tan si puon nin
sarban nikasama' a gawa'-gawa' iti sa luta'."
6 Na'kit ko nin nabok yay babayi nin say daya' ran tutawo nan Dios a saray
pinati nin mangingi'deng kona ni Jesus.
Naka'ngap akon tuloy sin na'kit koya,
7 ket si anghil wana kongko,
"Ambale' a naka'ngap ka? Ibarita' ko komo no ani a isimbulo ran siin si
babayi tan si makapali'mon ayep nin manruranan na a pito ray ulo na tan
mapulo' ray sara na.
8 Sitaw si ayep nin na'kit mo, nabyay yayna intaw bale' nati yayna sawanin.
Wanin man, sa ambo' ma'teng lumiwa' yadtaw sa priswan nin ubot* bale' ika'
ya li' sa pakadusawan na anggan-angga. Ket saytaw li' no lumiwa' yayna,
maka'ngap sara li' a tutawo nin say ngaran ra ket kai nin naisurat sa libron
listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios
nin nailistaynay ngaran ra ba'yo ya et nin naparsa a mundo. Maka'ngap sara
anaod bana' ta nabyay yayna intaw, nati yayna ket mabyay ya anamana.
9 Matkap a kadunungan tan ararem nin pakataros sa sayti. Say pito nin ulo
nan si makapali'mon ayep, i'deng a pitoy talugtog a mantekrean nan babayi.
10 I'deng et nin sayti a pito ray adi'. Saray lima, nayadi' sarayna nin
nag'uray, si saya mampag'uray ya sawanin, tan si saya ket adapen na tamo'
et a mag'uray. Bale' anted li' tamo' a panaon nin aburuyan a pag'uuray na.
11 Sitaw si makapali'mon ayep nin nabyay ana intaw bale' nati yayna
sawanin, man'ibilang yan ikawalon adi' bale' say pete-peteg ket saya ya
konran pitoy adi'. Say piugutan na ket say madusa li' anggan-angga.
12 Saytaw say mapulo' ray sara nin na'kit mo, i'deng saray mapulo' a adi'
a kai et nin nag'uray, bale' byan sara li' nin pakayadi' nin kipag'uray konan
makapali'mon ayep sa anted tamo' nin udas.
13 Bana' ta sarayti ket sayan-saya a gagara ra, ipaisirong ray pakayadi' tan
pakauray ra konan makapali'mon ayep.
14 Labanan raya li' a Karniro bale', si Karniro, daegen nasara li' a uadi'
bana' ta sya, Uunuren ya nin sarban uunuren tan syay Adi' nin sarban uadi'.
Saray kalalamo' na ket saraytaw saray tutuo kona a sara pinili' tan sinagyat
nasara."
15 Nituloy nan anghil a wana kongko, "Saytaw say abaw nin uilog a
na'kit mo nin tinekrean nan si pampam, i'deng a dudupong nin tutawo nin
nagsikabarang a nasyon, daya' tan sarita'.
16 Bale' si makapali'mon ayep tan say mapulo' a sara ket guraen raya a
pampam, ket kalapen ra li' a sarba nin main na nin labusan raya. Kanen ra
li' a laman na tan puuran ra li' a tara' ra.
17 Mangyadi' ti konan babayi bana' ta si Dios a mangikwa sa kaisipan ra
sa gaw'en ra ta pigaw nin matukid a nigagara nan mangyadi'. Siin a rason
a nikikumpurmi sara nin nipaisirong ray pakayadi' tan pakauray ra konan
makapali'mon ayep anggan say nibarita' nan Dios ket matukid.

---

* **17:8** Nipadar 9:1; 11:7.

18 Sawanin, sitaw si babayin na'kit mo ket i'deng nayay bantog nin syudad
nin iti sara sa sirong nin masakupan na a mag'uuray iti sa mundo.”

18

Say Pakasida' nan si Mampag'uray Iti sa Mundo

1 Kayadi' nin nipa'kit in kongko, main nin na'kit kon anghil nin mangku-
mayupa' mangibwat sa langit nin main nin alakin pakayadi' na. Ket kinmal-
away yay intiron mundo bana' sa salag na.
2 Wanan maksaw,
“Nasida' yayna!
Si mapwirsa nin syudad nin Babilonia ket nasida' yayna!
Piikapan ya tana sawanin nin duka' a uispirito tan dudimunyo, tan aadyan
yan sarban klasin nikasama' tan duka' a mumanuk-manok tan uayep.
3 Nangyadi' in kona bana' ta bara'mon pinabok nasara nin mabayanin arak
na a tutawo sa sarban nasyon
a say rabay irgwen ket inayat nasara nin gaw'en a nikasama' a gawa'-
gawa' na.
Nikirilasyon sara kona a mumag'uray sa mundo, tan saray kumirsyanti
sa intiron mundo, yinmaman sara mangibwat sa nalabas a agom na.”
4 Kaaram, main nin sakalakon busis sa langit nin narnge' ko a wana,
“Si'kamo nin tutawo ko, kumadayo' kamo kona. Lakwanan moya in nin
syudad ta no kai ket masagyat rakamon magkasalanan nin tutawo na, ket
maranod rakamon madusa.
5 Dusawen nayaynan Dios bana' ta no pisusuldungen a kasalanan na ket
mirate' ana sa langit, ket si Dios, kai na liningwanan a kadukaan na.
6 Bal'en ya tan dusawen ya nin tumekep sa sain nin kadukaan na. Say
sarban ginwa' nan nipamaidap sa tutawo ket ibale' kona nin dubli. No pa'no
kabayani a arak nin nipainom na konran raruman tawo, dubli li' sa bayani
a ipainom kona.
7 No pa'no yan nipapda' tan nipata'gay, wanin ya anamaet nin pangi-
rangepen nin pammadya'dya' tan kaberengan ta wana sa nakem na,
‘Iti ako nin sayay nakatekre' sa truno kon diri! Gumereng ako li' para nin
kapada nan sayay balo? Kai gapo!’*
8 Kanya' nin midadagop nin mapi'sa-pi'san rumate' kona a dya'dya'.
Ket mirirngan na anaod nin irangep a sakit, kaberengan tan bitil, mi'sa
puuran ya nin sidaen bana' ta si Uunuren a Dios nin manusa kona ket
makapangyayadi' ya.
9 Ket saray mumag'uray sa mundo nin nikirilasyon kona tan nipapda' nin
kalamo' na, pinasya li' nin bereng ra tan umakis sara antaran mantamu-
tamurawen ra a asok nan mangkapuuran a syudad.
10 Itaw sara li' tamo' sa adayo' bana' sa li'mo ran maranod nin ma-
padya'dya'. Wanra li' tana,
‘Undo' ana! Sa anted tamo' nin udas ket nasida' yan dinusa a mapwirsan
syudad nin Babilonia! Undo' ana! Anta gindat ket bantog tan alawang ya!’
11 Wanin a lamang, saray kumirsyanti sa mundo ket umakis tan gumereng
sara li' bana' kona ta kasaynan manaliw nin tagilako' ra.
12 Kasayna li' nin manaliw nin balitok tan pirak ra, say mablin bubato tan
pirlas ra. Kasayna li' a lamang nin manaliw nin mablin uabel ra a bilang
sa mantawagen nin diilo, sida, tan say kulor granati tan mu'dit. Wanin et

* **18:7** Isaias 47:7-9.

sa mababanglo nin kukayo ra, tan sarban klasi nin alikamen nin gawa' sa
pangil nin ilipanti, sa mabli nin kayo, sa gansa', sa pasak tan sa marmol.
13 Kasayna li' a lamang nin manaliw nin kanila ra, nin rika-rikado ra, nin
mababanglon amris ra, nin mira ra, nin insinso ra. Wanin et sa arak tan
ladak ra, sa arina tan trigo ra, sa baka tan karniro ra, sa kabayo tan karwahi
ra, tan uaripen ra. Anaod ikumirsyo ra et a byay nin tawo!
14 Wanra li' nin magkukumirsyo kona,
‘Say sarban mabibista nin bubagay a rabay-rabay mo ket kasayna tan
na'met moyna a kayamanan tan kabistawan mo. Ket kai anayti gapo nin
maisubli' komo!’
15 Sarayti nin kumirsyanti nin yinmaman sa pagkukumirsyo ra konan siti
nin syudad, itaw sara li' tamo' sa adayo' bana' sa li'mo ran maranod nin
mapadya'dya'. Umakis sara tan gumereng sara li'
16 a wanra,
‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Sin saytaw, saray
tutawodtaw ket niske-nisket saran mablin seket nin mantawagen nin diilo
tan kulor granati tan mu'dit, tan napno' saran alahas nin balitok, mablin
bubato tan pirlas.
17 Undo' ana ta sa anted tamo' nin udas, sarban sayti nin kayamanan ra
ket na'met!’
Saray kukapitan nin bapor tan saray tripulanti tan saray pasairo, tan saray
raruma et nin say tingkapan ra ket sa taaw, itaw sara tamo' anamaet sa
adayo'
18 nin man'akisan raya antaran mangkikiten ray asok nan si mangkapuu-
ran nin syudad. Wanra,
‘Kasa gapon makakipada sa kabantugan konan siti nin syudad!’
19 Kwan ran ta'pok a ulo ra nin pangipa'kit nin kaberengan ra mintras a
man'umakis sara a wanra,
‘Undo' ana a nangyadi' konan mapwirsa nin syudad! Yinmaman
nga'min a kumpanyan bapor nin dinmuong kona. Undo' ana ta sa anted
tamo' nin udas, sarban kayamanan na ket na'met!’
20 Si'kamo nin mampiikap sa langit,
rumiga kamo bana' sa nangyadi' kona!
Si'kamo nin tutawo nan Dios, apostoles tan prupita na,
rumiga kamo anamaet bana' ta si Dios,
sinintinsyawan nayayna sa ginwa-ginwa' na komoyo.”
21 Ket, main nin sayay makapangyayadi' nin anghil a nangalsan bato nin
bilang si sangkaalakyan ana nin gigilingan, mi'sa naya nin nibatibat sa taaw
tan wana,
“Wanti ya li' nin kapwirsa nin sidaen a syudad nin Babilonia!* Kai yayna
li' gapo nin ma'kit nin uman!
22 Kanya' nin kai sarayna li' nin marnge' a manganganta tan say tugtog
ran mannugtog nin arpa, flauta tan trumpita konan siti nin syudad. Kai
sarayna li' a lamang nin madumog kona a matutudyo' nin mangwa' nin
nagsikabarang a bubagay. Kai anamaet ana li' nin marnge' a gargar nin
gigilingan.
23 Kasayna li' gapon tyo' nin ma'kit nin dumta. Kasayna li' gapon marnge'
nin marigan busis ran ikasal. Sain a dusa konan Babilonia bana' ta saray
kumirsyantidtaw, masuruk-surok a nakem ra bana' ta wanra ket saray
sangkayamanan sa mundo, tan saray tutawodtaw, nibarang rasaray tutawo
sa mundo sa nipanikot ra konra.

* **18:21** Jeremias 51:63-64.

24 Sain et a dusa konan Babilonia bana' ta itaw nin inmagos a daya' ran
prupita tan tutawo nan Dios. Say daya' ran sarba ran pinatidti sa luta' ket
madumog konan siin a syudad.”

19

Say Bansal sa Kasal nan si Karniro

1 Sinmunor, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin bara'mon busis ran
pinasyan ka'bawan nin tutawon mampangansyon itaw sa langit. Wanra,
“Raywen ya a Dios nin Catawan tamo!*
Syay Mangingisalba tan sangkata'gayan tan makapangyayadi' ya!
2 Raywen ya ta say paninintinsya na ket matunong tan mapteg.
Anaod sinintinsyawan nayaynan dusawen a bantog a pampam nin
nangayat konran tutawo sa nikasama' a gawa'-gawa' na.
Nibale' nasaran Dios a tutawo na nin pinati nan siti.”
3 Wanra anamanaet nin maksaw,
“Raywen tamoya a Dios
ta say asok nan mangkapuuran nin syudad ket muli' nin kasan tegen
anggan-angga.”
4 Ket saray rwampulo' tan a'pat a pupangulo tan saray a'pat a sibibyay a
pinarsa, linmukbob sara ta pigaw nin raywen raya a Dios nin nakatekre' sa
truno. Wanra,
“Peteg a wanin! Raywen ya a Dios!”
5 Ket, main nin narnge' kon busis itaw sa truno a wana,
“Raywen moya a Dios,
si'kamon tutawo na nin mampagsirbi tan
mampangigalang kona,
ata'gay o ayupa' kamo man.”
6 Kaaram, main nin narnge' kon pinasyan kasaw nin bara'mon busis ran
pinasyan ka'bawan nin tutawo. Say kasaw ket bilang sa kanurkor nin
alalakin daluyon o tunoy nin maksaw a kudor. Wanra nin maksaw,
“Raywen tamoya a Uunuren tamo a si Dios nin Makapangyayadi' sa sarba
ta sya, mampag'adi' yayna.
7 Matkap a rumiriket tan miririga atamo tan raywen tamo a kata'gayan na,
bana' ta narate' ana a kasal nan Karniro.
Si nubya nakasadya' yayna,
8 ta pinasketan yaynan maputi' nin gawa' sa abel a mantawagen nin diilo
nin pinasyan sileng tan linis.”
Say rabay nan irgwen nin maputi' nin diilo ket say mapteg a gawa'-gawa' ran
tutawo nan Dios.
9 Ket wanan anghil kongko, “Isurat moyti:
Makarma' saray sinagyat nin kibansal sa kasal nan Karniro.” Wana et
nin nilamo',
“Peteg a susarita' nayti nin Dios.”
10 Kapamarita' nan sain, linmukob ako sa adapan na ta pigaw nin raywen
koya. Bale' wana kongko, “Andi' nako nin raywen! Si Dios a raywen mo! Saya
ako anamaet a lamang nin mampagsirbi konan Dios nin kapada mo tan saray
sarba ran kapada mon man'ipatutuo ray pagmamatalek ra kona ni Jesus. O',
say pipa'kaan nin pupadles nin mangibwat konan Dios ket say nipatanda'
maipa'ka' kona ni Jesus.”

---

* **19:1** ***Raywen...Catawan tamo!***- *Sa Griego:Aleluya!* Say peteg ket sarita' a Hebreo yayti nin inusar nin pangrarayo konan Dios.

Say Pananalo nan si Nakaruran konan Maputi' a Kabayo

11 Ket, na'kit kon niburwang a langit. Edet, main nin linumwa' nin kabayon maputi' tan main nin nakaruran kona nin say tawag kona ket Mapagmatalkan tan Tutuo. Iti sa katunungan a pangungukom na ket iti sa katunungan yan kigira konran nasintinsyawan.

12 Say mata na ket bara'mo nin umapoy* tan nakakuruna ya nin abaw. Naisurat ya kona a ngaran na bale' kasan makatanda' nin katarusan na no kai sya tamo' nin bukod.

13 Si sulot nan bata ket nalbet ya nin daya'*, tan say titulo na ket Kabalikasan nan Dios.

14 Saray susundalo' sa langit ket mantumumbok sara kona. Nakaruran sara anamaet sa mapuputi' nin kabayo tan nakaseket saran abel nin maputi' tan pinasyan linis nin mantawagen nin diilo.

15 Siti si mantawagen nin Kabalikasan nan Dios, main nin lumiwa' sa bebey na nin ispada a pinasyan tadem nin ipanaeg na sa sarba nin nasyon, ket mairot nin pag'urayan na. Sa pananaeg na konra ket bara'mon italmatalmak nasaran bilang sa pespesan nan ubas ta ipa'kit na a makapali'mo nin sager nan Dios a Makapangyayadi'.

16 Sa bata tan sa paa na, ket nakasurat a wantin titulo:
"Adi' ran sarban uadi' tan Uunuren ran sarban uunuren."

17 Ket, main nin anghil nin na'kit kon naka'deng sa awro. Wanan nita'way konran sarban manuk-manok a manlumpad nin ata'gay sa kalangitan, "Paradti ta mididinep kamo para sa alakin punsyan nisadya' nan Dios.

18 Para ta kanen moyo a laman ran uadi', ran susundalo' tan upisyalis ra, ran kabayo tan saray ruran ra, ran sarban tawo, aripen o ambo' man nin aripen, ata'gay o ayupa' sara man."

19 Ket, na'kit koyay makapali'mon ayep tan saray mumag'uray iti sa luta' tan saray susundalo' ra nin nididinep ta pigaw nin mako raya girawen a nakaruran sa kabayon maputi' tan saray susundalo' na.

20 Bale' nadakep ya a makapali'mon ayep tan si mampibula'-bula' a prupitan nangwa-nangwa' nin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' nin pagsisirbi na konan makapali'mon ayep. Saytin makapaka'ngap nin nangya-nangyadi' a nipanglingo na konran tutawo nin namarkawan nin marka nan makapali'mon ayep tan rinayo raya a imahin na. Sarayti nin rwa ket nadakep saraynaod, ket nibantak saran sibibyay itaw sa alawang a luong nin burung-burong nin asupri.

21 Sarba ra anamaet nin sundalo' ra, pinati sara nin ispada a lumiwa' sa bebey nan nakaruran konan kabayon maputi'. Ket saray manuk-manok, sinmawa' saran nangan nin laman ra.

20

Say Sanribon Taon

1 Ket, main nin na'kit kon anghil nin mangkumayupa' mangibwat sa langit, a main nin ga'get nan kadina a ma'get tan tumbok sa sada' nan priswan nin ubot nin pinasyan kaararman.

2-3 Dinaeg nayan sitin anghil a dragon a syan lamang taw si ulay sin nu'na, a sya a Dimunyo nin say ngaran na ket Satanas. Kinadinawan nayayti mi'sa naya nin nibantak itaw sa priswan nin ubot; mi'sa naya nin kinandadwan tan sinilyuwan a purta ta pigaw nin kasan magwa' nan Dimunyo nin

* **19:12** Nipadar 1:14; 2:18. * **19:13** *daya'- O:daya' na- O:daya' ran tumutumbok na- O:daya' ran kalaban na.* Mabasa et a wanti nin nibarita' sa Isaias 63:1-4.

mangibarang konran tutawo sa mundo anggan mapalabas a sanribon taon.
Mapalabas in a panaon, matkap a bulusan ya bale' sa anted a panaon tamo'.
4 Kaaram, main nin na'kit kon tutruno. Saray nakatekre' itaw ket binyan
saran pakayadi' nin manintinsya. Na'kit ko anamaet a kararwa ran saraytaw
saray pinutol a ulo ra bana' ta nipatandaan ray minsahi a nangibwat konan
Dios tan nipatanda' ra a maipa'ka' kona ni Jesus. Sarayti anamaet a lamang
ket kai sara nin nangrayo konan makapali'mon ayep tan si imahin na tan kai
sara nin nipamarka nin si marka na sa waleng o sa gamet ra. Pinasubli' saran
mabyay tan binyan nasaran Dios nin pakayadi' nin kipag'uray kona ni Cristo
sa luob nin sanribon taon.
5-6 Siti a u'nan nipamasubli' nin mabyay konran nunati. Saray makaayi
konan sitin u'nan pammasubli' nin mabyay konran nunati ket makarma'
sara tan naipurok sara para konan Dios. Wanin ta kai raya gapo nin dalanan
li' a mantawagen nin ikarwan patiti, no kai edet, pupadi' sara li' nin magsirbi
konan Dios tan kona ni Cristo, tan kipag'uray sara li' kona sa luob nin
sanribon taon. Saray raruma et nin nunati ana, saytaw sara li' nin pasublien
nin mabyay no napalabas anay sanribon taon.
7 Mapalabas in say sanribon taon, bulusan ya li' si Satanas
8 ket keen nasara nin ibarang a mansabtan nin Gog tan Magog* a sara a
tutawo sa sarban lulugar sa sangkamundwan. Dinepen nasara li' nin mako
kigira. Say ka'bawan ra ket bilang sa kai mabilang nin buyangin sa baybay.
9 Mako sara mangibwat sa intiron libed nan mundo ta pigaw nin libeden
rayay syudad nin kawa'nan nan Dios a syay mampiikapan ran tutawo na.
Bale' main li' nin apoy nin manabo' mangibwat sa langit ket puuran sara.
10 Ket si Dimunyo nin nangibarang konra, ibantak yadtaw li' sa alawang
nin luong nin burung-burong nin asupri nin nangibantakan konan maka-
pali'mon ayep tan si mampibula'-bula' a prupita, ket itaw mikakalamo' saran
padya'dyaen sa awro tan yabi anggan-angga.

Say Sintinsya nin Ikarwan Patiti

11 Kaaram, main nin na'kit kon alawang nin maputi' nin truno tan na'kit
koya anamaet a nakatekre' itaw. Kapingmatan naandipat sa adapan na a
luta' tan kalangitan ket kai ana gapo nin na'kit.
12-13 Na'kit kosara anamaet a sarba ran nunati ana nin ata'gay man o
ayupa' a nikatawo. Mataman no nati saradtaw sa taaw ket itaw sara. Sarba
ran nangibwat sa *Hades* a syay lugar ran nunati ket itaw saran lamang.
Naka'deng sara sa adapan nan nakatekre' sa truno. Ket inabryan a lulibro
nin listawan nin ginwa-ginwa' ran tutawo tan inabryan ya anamaet a libron
listawan ran saray magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios.
Ket sinintinsyawan a barang saya nin naipatukdo' sa nakalista sa saytin
lulibro dipindi sa ginwa-ginwa' ra.
14 Ket, say patiti tan si gindat a lugar ran nunati a si *Hades* ket nibantak
sa alawang nin luong nin burung-burong nin apoy. Siti a mansabtan nin
ikarwan patiti.
15 Si si'numan anamaet a si ngaran na ket kai ya nin nakalista sa libron
listawan ran magkamain nin anggan-angga nin byay a iti konan Dios ket
ibantak yadtaw sa alawang nin luong nin burung-burong nin apoy.

---

* **20:8** ***Gog tan Magog*** Iti konan sitin libro, simbulo tamo' ti nin ngaran. Mabasa et a maipa'ka' sa sayti nin nipangira nan si mampag'uray sa lugar nin Magog a si Gog konran tutawo nan Dios sa Ezekiel 38:1–39:20.

21

Paba'yuwen a Sarba

1 Say nu'nan kalangitan tan luta', nakasayna ket, na'kit koya a ba'yon
kalangitan tan ba'yon luta'.* Kasaynan taaw.
2 Na'kit koya et a syudad nan Dios a si ba'yon Jerusalem, nin mangku-
mayupa' ya mangibwat konan Dios sa langit. Si syudad ket bara'mo yan
nubya nin nakapisili anan seket nan para kasal a nakasadya' yaynan kisna'
konan si kakasal na.
3 Ket main nin narnge' kon maksaw nin busis itaw sa truno a wana,
"Ket sawanin anaod, si mampiikapan nan Dios ket madumog yayna
konran tutawo. Anaod, miikap yaynay Dios konra tan alilbien nasaran
tutawo na. Kikalamo' yan diri* konra*.
4 Punasen na li' a sarba nin lwa' ra, tan kasayna li' gapon mati, o
gumereng tan umakis, o mangirangep bana' ta say sarban main nin gindat
ket kasayna."
5 Ket, wanan si nakatekre' sa truno,
"Anaod sawanin, paba'yuwen koyna a sarba!"
Wana et kongko,
"Isurat moyti say nibarita' ko ta tutuo tan mapagmatalkan."
6 Wana et kongko,
"Nayadi' ana a sarba. Si'ko a Alpha tan Omega a say rabay nin irgwen
si'koy tarana' tan kala'pusan nin sarban bagay. Si si'numan a milata',
byan koyan ranom nin kasan bayad mangibwat sa subor a mamin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios.
7 Si manalo, ipaga'muran ko in nin ba'yon kapapa'sar kona. Si'ko et ket
Dios nako tan sya ket anak koya.
8 Bale' saray mali'mo nin tumumbok kongko bana' sa dya'dya', saray kai
nin mamper, saray nikasama' a gawa'-gawa' ra, saray mangmamati, saray
kiraray sa ambo' ran asawa, saray mangwa' nin gawa' ran manggagamod,
saray mangrarayon dios-dios, tan saray sarba ran mabula', say kami'nan
ra li' ket itaw sa alawang nin luong nin burung-burong nin asupri. Siti a
mansabtan nin ikarwan patiti."

Si Ba'yon Jerusalem

9 Ket, nako ya kongko a saya konran pitoy anghil nin mampanga'get nin
pitoy yawong a napno' nin say suyot nin pitoy bakas nin dya'dya'. Wana
kongko, "Paradti ta ipa'kit koya komo a nubyan kakasal na li' nin Karniro."
10 Kaaram, naidumay nipag'uray nan Ispirito nan Dios kongko, ket si
anghil ni'ras nako sa tuktok nan sayay pinasyan kata'gayan nin talugtog, tan
nipa'kit naya kongko a Jerusalem a si syudad nan Dios nin mangkumayupa'
mangibwat kona itaw sa langit.
11 Mansumlag yay syudad bana' sa salag nan Dios, a kumidla-kidlap ya nin
bilang nin mablin baton mantawagen nin haspe a malinon kapadan kristal.
12-13 Say padil sa libed nan syudad ket ata'gay tan magsen. Labinrwa saray
purta nin say barang saya ket main nin anghil nin bantay. Tulo ray purta sa
baytan, tulo ra sa bagatanan, tulo ra sa panrupan, tan tulo ra sa amyanan. Sa
sayay purta ket nakasurat ya a ngaran nan saya anamaet konran labinrwan
puri na ni Israel.

---

* **21:1** Isaias 65:17; 2 Pedro 3:13. * **21:3** Mabasa et a maipa'ka' sa piikap nan Dios konran tutawo na sa Levitico 26:11-12; Ezekiel 37:27; 2 Corinto 6:16. * **21:3** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:ket alilbien rayan Dios ra.*

14 Say pundasyon nin padil ket labinrwa ray alalakin bato, a sa barang saya
ket nakasurat a ngaran nan saya konran labinrwan apostoles nan Karniro.
15 Si anghil nin nag'irgo kongko, main nin ga'get nan gawa' sa balitok nin
ipanukat na konan syudad, tagem say padil tan purta na.
16 Si syudad ket kwadrado ya; si kaanrwan na pariho sa kaalawangan na.
Sinukat naya anaod nin anghil a syudad, ket 2,400 kilumitro a kaanrwan na,
a kaalawangan na, wanin lamang a kata'gayan na.
17 Sinukat na anamaet nin anghil a padil, ket 66 mitro a kata'gayan sa
panunukat a inusar na a saytin lamang a panunukat nin man'usaren nin
tawo.*
18 Si syudad ket puro yan balitok nin malino a bilang nin kristal, tan say
padil ket baton haspe.
19 Say baton pundasyon nin padil ket nadikurasyunan nin sarbaynan
bakas nin mablin bato. Si u'na ket nadikurasyunan ya nin haspe; si ikarwa
safiro; si ikatlo kalsedonia; si ika'pat esmeralda;
20 si ikalima onise; si ika'nem kornalina; si ikapito krisolito; si ikawalo
berilo; si ikasyam topaz; si ikapulo' krisopraso; si ikalabinsaya hasinto; tan
si ikalabinrwa ket amatista.
21 Saray labinrway purta ket pirlas; barang sayay purta ket sayay masibu-
lot nin pirlas. Say dudalan sa syudad ket puron balitok nin malino a bilang
kristal.
22 Naasikaso ko a kasan timplodtaw sa syudad. Wanin ta si Uunuren a Dios
nin Makapangyayadi' sa sarba tan si Karniro, saran diri a timplodtaw.
23 Wanin anamaet a kai ana nin matkap itaw a palaway nan awro tan nan
bulan bana' ta si syudad ket palawayan yan salag nan Dios tan si Karniro a
tyo' na.
24 Ket saray tutawo sa mundo, palawayan sara li' nin salag nan syudad, tan
saray sarba ran mag'uuray, awiten radtaw li' a kayamanan ra.
25 Say purta nan syudad anamaet ket siaabri bana' ta itaw mapalaway
anan lawas a kai ana gapo nin yumabi.
26 Ket say kayamanan tan say kagalangan ran sarban tutawo sa mundo,
ika' li' itaw sa syudad.
27 Bale' kasa gapon makasrep itaw nin sa pangingikit nan Dios ket
nikasama' a bilang saray mampangwa' nin makapasindukel konan Dios tan
saray mabula', bana' ta saraytaw tamo' saray say ngaran ra ket nakasurat
itaw sa libro nan Karniro nin listawan ran saray magkamain nin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios a makasrep itaw.

22

1 Ket, nipa'kit naya kongko nin anghil a ilog a ibwatan nin ranom a mamin
anggan-angga nin byay a iti konan Dios. Pinasyan lino nan bilang kristal. Siti
si ilog ket man'umagos ya nin mangibwat sa truno nan Dios tan si Karniro nin
2 dumalan ya sa kabutlayan nan kalsada nan syudad. Sa midmang rigrig
nan ilog ket main nin puon nin kayon mamin byay. Gumungayti nin
milabinrwa sa sayay taon, mi'sa* binulan-bulan. Say bulong ket man'usaren
nin ipamaanda' konran nagsikabarang a tutawo.*
3 Kasayna gapon saytaw say panunusa a nisamba na intaw nin Dios.*

* **21:17** Sa Griego say sukat nan syudad ket 12,000 stadia tan say kata'gayan nin padil ket 144 (12x12) cubits. Angangko si numiro nin inusar a si 12 isimbulo na a pag'in kustu-kusto. * **22:2** *Gumungayti...taon, mi'sa- O:Gumungayti nin labinrway klasin bunga, mi'sa.* * **22:2** Genesis 2:9; 3:22; Ezekiel 47:12. * **22:3** Mabasa et a maipa'ka' sa sayti sa Genesis 3:17-19.

Si truno nan Dios tan nan Karniro ket itaw sa syudad, ket saray tutawo nan
Dios, mampagsirbi sara kona
4 tan ma'kit ra a rupa na, tan si ngaran na, maisurat ya sa waleng ra.
5 Kai anadtaw nin yumabi, ket kai rayna matkap a tyo' o say palaway nan
awro bana' ta si Uunuren a Dios a mamalaway konra. Kipag'uray sara kona
anggan-angga.
6 Ket, wana kongko nin anghil, "Sarban saytin nibari-barita' komo ket tutuo
tan peteg a mapagmatalkan. Wanin ta si Uunuren a Dios nin mampamaki'
konan Ispirito nan mangipatyo' nin kanakman ran prupita na, ket syan
lamang a namaki' nin anghil nan ipatandaan na konran tutawo nan mam-
pagsirbi kona a matkap nin mangyadi' ana sa ambo' anan ma'teng.
7 Ibarita' nan Catawan konra,
'Anaod, sa ambo' ana nin ma'teng ket mako akoynadsen! Ket makarma'
yay tawo nin mantumulok sa naipadles iti.' "

Say Pammatutuo na ni Juan sa saytin Naisurat

8 Si'ko a si Juan, narnge-narnge' tan na'ki-na'kit koyti nin bubagay a
naisurat iti. Ket sin nayadi' koynayti nin narnge-narnge' tan na'ki-na'kit,
linmukbob ako sa adapan nan anghil nin nangipa'kit kongko ta pigaw nin
raywen koya.
9 Bale' wana kongko,
"Andi' nako nin raywen! Si Dios a raywen mo! Wanin ta saya ako
anamaet a lamang nin mampagsirbi konan Dios nin kapada mo tan saray
kapada mo a saray prupita tan sarba ran saray mantumulok sa naisurat
iti."
10 Ket wanan nituloy,
"Andi' ka nin misasaet maipa'ka' sa naipadles nin naisurat iti, bana' ta
say sarba ket mangyadi' ana li'.
11 Ket ta wanin anaod, saray mampangwa' nin duka', ituloy ray pangn-
gawa' ran duka', tan saray say kabibyay ra ket nikasama', ituloy ray kabibyay
ran nikasama'. Sara bale' a say man-gaw'en ra ket maabig, ituloy ray
pangngawa' ran maabig, tan saray lison naikana' konan Dios, ituloy ray lison
naikana' konan Dios.
12 Wana ni Jesus,
'Anaod, mako akoynadsen sa ambo' anan ma'teng! Ket no mako akod-
sen, awit ko a manepeg nin tubale' sa barang saya nin dipindi sa ginwa-
ginwa' ra.
13 Si'ko a mansabtan nin Alpha tan Omega, tan main akoyna sin nu'na
tan main ako et li' anggan kalansuyutan. Si'ko et a tarana' tan kala'pusan nin
sarban bagay.
14 Makarma' saray mampalinisen ray seket ra.* Bana' konan siin,
magkamain sara nin kanepegan nin sumrep sa purta nan syudad tan
mangan nin bunga nan kayon mami nin byay.
15 Bale' kai sara li' nin pasrepen sa syudad a say nikasama' a man-gaw'e-
gaw'en ra. Sarain saray manggagamod, saray kiraray sa ambo' ran asawa,
saray mangmamati, saray mangrarayon dios-dios, tan saray maririktan sa
pibula'-bula' sa irgo tan sa gawa'-gawa'.
16 Si'ko nin si Jesus a namaki' kona nin sayay anghil ko ta pigaw nin
patutu'wan koytin bubagay komoyon mammemper para sa kaabigan nin
dudupong moyo. Si'koy si nipadles a puri na ni Adi' a David tan si'ko a
mansabtan nin kabuntatala' a ma'kit no kabubuklas.'

* **22:14** Say rabay nin irgwen ket man'ipatutuo ray kasalanan ra ta pigaw nin sayti ket maglat (Nipadar 7:14).

17 Si Ispirito nan Dios tan si nubya,* wanra, ‘Para!’
Ket sarba ran nakarnge' nin siti wanra anamaet, ‘O', para!’
Si si'numan a milata', matkap a umarak ya
ta pigaw nin makainom yan kasan bayad nin ranom a mamin anggan-
angga nin byay a iti konan Dios.”
18 Si'ko nin si Juan, pammatalad koyti komoyon sarba nin nakarnge' sa nipadles iti sa sitin libro:
Si si'numan a manglamo' sa naisurat iti, si Dios, lamu'nan nan panunusa na a pammadya'dya' a naibarita' iti.
19 No main anamaet nin si'numan a baw'asan na a nipadles nin naisurat iti, si Dios, galten na a kanepegan nan kipangan nin bunga nan kayon mamin byay tan say kanepegan nan miikap itaw sa syudad nan Dios a naibarita' iti.
20 Si mampamatutuo sa sarban sayti wana,
“Peteg a mako akoynadsen sa ambo' ana nin ma'teng!”
Peteg a wanin. Pari ana, Uunuren a Jesus.
21 Sapa kumon ta maga'muran moyon sarba a bindisyon na ni Uunuren a Jesus.*

* **22:17** Siti si ***nubya*** ket ritrato rayan mammemper kona ni Jesu-Cristo. Mabasa moyoyti et sa Nipadar 19:7-8. * **22:21** *Sa raruman nikaisurat nan siti sa Griego ket nailamo' a wanti:Amen.*